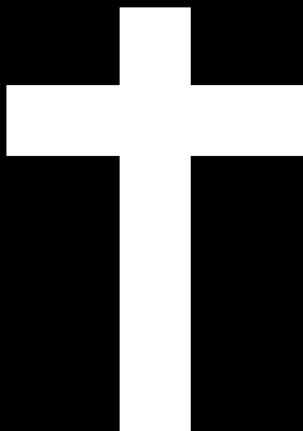

Lisășě Athě - Kayă
Ngó.

Western Kayah: Lisășě Athě - Kayă Ngó, New Testament

Lisǎsě Athě - Kayǎ Ngó

Western Kayah: Lisǎsě Athě - Kayǎ Ngó New Testament

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kayah, Western

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-25

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
e95d0c8d-ae9c-5368-9ad4-ad9a104aff49

Contents

Matteo	1
Marko	72
Luka	118
Giovanni	193
Prëdónyăphú Tahe	248
Roma	319
Corinthia Arëló Tôba	355
Corinthia Nyëba Tôba	389
Galasia	412
Epheso	424
Philippi	437
Colossae	446
Thessalonia Arëló Tôba	455
Thessalonia Nyëba Tôba	462
Timothy Arëló Tôba	467
Timothy Nyëba Tôba	477
Tito	484
Philomena	489
Hebreo	491
Jakomo	517
Petru Arëló Tôba	526
Petru Nyëba Tôba	536
Giovanni Arëló Tôba	542
Giovanni Nyëba Tôba	551
Giovanni Thuôba Tôba	553
Juda	555
Tëdyëluôhtya	558

Matteo **Gospel Of Matthew** **Tèhébě Rẹ Dõ Nyě**

Li tètèkrũmĩla Matteo yètõba ma a hésoluõ pẹ ù ná Jesũ ma mǎhó prèmèlwóhtekǎ ù dõ Cómarya ólyǎ onekyǎ nuõtõprẹ hó. Byacè Jesũ ma mǎhó prẹ dõ a mǐlõbǎhtya pẹ hó Cómarya ólyǎ onekyǎ angó ná akayǎ dõ lisǎsẹ alyẹkũ nuõtaha tõtprẹ hó. Tètèkrũmĩla yěnuõma a mǎ pẹ prétú Judaphú dõ Byacè hyǎ opacẹlyǎ dõ èthĩ aklẽnuõ tahe agnẽnuõ mǎto. Tètèkrũmĩla yěnuõma hekhu tõba agnẹ.

Li tètèkrũmĩla Matteo yètõba nuõ ù cáhtya rǎ rẹ ná Byacè Jesũ a tẹopacẹlyǎ ari-akyǎ, htuõrò a héluõ pẹũ ná Byacè plwóhtyẹ ari-akyǎ ná khĩnérícýǎ khukló ilo-ilyǎ lũ ari-akyǎ, htuõrò a héluõ pẹ ná Byacè Jesũ cáhtya a tẹphyètẹmẹ rò a lẹ dõnyǎ heso pẹ ù, ithyóithya pẹũ, rò a zasímẹ pẹ ù tẹswítèsẹ tahe dõ Galilea kẹkũ nuõtaha ari-akyǎ. A hésoluõ htuõ phũnuõrò a rǎmǎrǎdyǎ ke Byacè Jesũ o dõ Galilea kẹ rò htecuõ dõ vĩ Jerusalem ari-akyǎ, htuõrò tẹmẹhtwóhtya anẹ ná Byacè Jesũ dõ khyělõ tóklẹ dǎ akũ, ná ù mũthyěhtya è dõ krusulọ ari-akyǎ ná a thyẹ ihtòkǎkhyẹ ari-akyǎ tahe.

Li yètõbanuõ a dyéluõhtya Jesũ phú thǎrádu dõ a o ná a taryěshyosõ rò a héhteluõ pẹũ ná Cómarya a tẹthyótẹhtya tahe tõtprẹ, htuõrò a ithyóithya pẹ ù ná Cómarya ahtyẹakẹ ari-akyǎ tõtprẹ phũnuõ. Byacè a tẹthyóithya tahenuõ a o ényacó rò ù be-oplõ tọ lũ a tẹthyóithya yětahe rò ù ibẹ dya oplõ khótọ lũ nyǎtọ. (1) Tẹhésodõnyǎ dõ sorọlọ tẹdya thẹplòthuõhtyẹ ari-akyǎ, tẹphyètẹmẹ lyǎbẹ pẹ tahe, nĩbẹ shuòkhěryǎ tahe, ná kayǎ dõ a htwóhó mókhu a htyẹphúkẹphú tahe a ki mẹkryǎ- anẹ phútẹ pǎ ari-akyǎ (Amǎdu 5-7). (2) Ithyóithya zũklyázũklõ pẹ a khõpacẹ shyéthényẹ a tẹphyètẹmẹ tahe ari-akyǎ (Amǎdu 10). (3) Dõnyǎ khákhò pẹ ù ná mókhu htyẹlẹkẹkũ ari-akyǎ (Amǎdu 13) (4) ithyóithya pẹũ ná ù ki ohtwõprẹ phú a khõpacẹ tõtprẹ angólasǎ tahe ari-akyǎ (Amǎdu 18). (5) Ithyóithya pẹũ ná htũkhẹ khõnyǎkhěyẹ ki tadũkyǎ pǎ ari-akyǎ ná Cómarya ahtyẹakẹ ki hyǎ ohtya pǎ ari-akyǎ (Amǎdu 24-25)

Tèhébě tótọ ná tótọ

Byacè Jesũ muõphẹ phyẹphuõ muõprẹ tǎklwĩ kalyǎ pétọ tahe ná a tẹopacẹlyǎ ari-akyǎ 1:1-2:23

Giovanni Baptista a tẹphyètẹmẹ tahe 3:1-12

Jesũ plwóhtyẹ ari-akyǎ ná tẹilo-ilyǎ ari-akyǎ 3:13-4:11

Jesũ metẹ dõ kayǎ bémụ aklẹ dõ Galilea kẹkũ 4:12-18:35

Cáhtya dõ Galilea kẹ tuõdõ vĩ Jerusalem 19:1-20:34

Dõ khyělõ tóklẹ bí vĩ Jerusalem akũ ná akhǎsõkhǎshyẹ tahe 21:1-27:66

Byacè atẹthyẹ ihtòkǎkhyẹ ná a tẹdyéluõkhyẹ anẹ ari-akyǎ 28:1-20

*Jesů Aklwĩalyä A Tërämä
(Luka 3:23-38)*

¹ Liyëma a rãmárädyä Jesů Krĩstu aklwĩalyä dö a ícũtã dítũ lũ tahe arikyä. È ma aklwĩalyä ícũtã dö Khwĩ Davi ná Abraham.

² Abraham aphútã dítũ Isaac, Isaac aphútã dítũ Jacob, Jacob aphútã dítũ Juda ná apuõavyä tahe. ³ Juda aphútã dítũ Perez ná Zera, èthĩ thënyë amuõ ma amwĩ ná Tama. Perez aphútã dítũ Hezrò, Hezrò aphútã dítũ Ram, ⁴ Ram aphútã dítũ Amminadab, Amminadab aphútã dítũ Nasho, Nasho aphútã dítũ Salmon, ⁵ Salmon aphútã dítũ Boaz dö amuõ mwĩ ná Raha, Boaz aphútã dítũ Obed dö amuõ mwĩ ná Rutha, Obed aphútã dítũ Jesse. ⁶ Jesse ma mähó Khwĩ Davi apherë nuò hó. Khwĩ Davi nuò aphútã dítũhó Solomo rò amuõ ma mähó Uria amë nuòhó.

⁷ Solomo aphútã dítũ Rehoboa, Rehoboa aphútã dítũ Abijah, Abijah aphútã dítũ Asa, ⁸ Asa aphútã dítũ Jehoshapha, Jehoshapha aphútã dítũ Jora, Jora aphútã dítũ Uzzia, ⁹ Uzzia aphútã dítũ Jotha, Jotha aphútã dítũ Ahaz, Ahaz aphútã dítũ Hezekia, ¹⁰ Hezekia aphútã dítũ Manasseh, Manasseh aphútã dítũ Amon, Amon aphútã dítũ Josia, ¹¹ Josia aphútã dítũ Jekonia ná apuõvyä tòmũ. Shuòkhë yënuò atò bí Israelfhũ cuòhtwò tyahĩ cũ dö Babylonia kè to anyëhyä takiphũ akhënuò.

¹² Bí a cuò ohó dö Babylonia kè akhënuò, Jekonia aphútã dítũ Shealtiel, Shealtiel aphútã dítũ Zerubababe. ¹³ Zerubababe aphútã dítũ Abiud, Abiud aphútã dítũ Eliakim, Eliakim aphútã dítũ Azor, ¹⁴ Azor aphútã dítũ Zadok, Zadok aphútã dítũ Akim, Akim aphútã dítũ Eliud, ¹⁵ Eliud aphútã dítũ Eleazar, Eleazar aphútã dítũ Matha, Matha aphútã dítũ Jacob, ¹⁶ Jacob aphúo tãdítũ Joseph dö a mã Maria avë nuòhó. Maria phúonĩ hó Jesů dö ù é è ná Krĩstu yënuòhó.

¹⁷ Mephúnuòrò cáhtya bí Abraham ahtũkhë tuõhyä dö Davi ahtũkhë nuòma a o shyélwĩhtũ. Cáhtya bí Davi ahtũkhë tuõhyä dö ù pũcuõkyä Israelfhũ dö Babylonia kè nuòma a o shyélwĩhtũ. Cáhtya bí ù pũcuõkyä Israelfhũ dö Babylonia kè tuõhyä dö Krĩstu ahtũkhë nuòma a o shyélwĩhtũ.

*Byacè Jesů Krĩstu Opacẽlyä Ari-akyä
(Luka 2:1-7)*

¹⁸ Jesů Krĩstu nuò a hyälyä opacẽ phútë hénuòma, Joseph nuò a hyä sudyä dyémá htuòhó Jesů Krĩstu amuõ Maria dö a ki phyé lũ. Manárò bí a phyé tyahĩ lũ to akhënuò, Cómarya* dyémuõdõhtya lũ ná Thé Säsë Byacè. ¹⁹ Joseph ma kayä dö acóate tòprë htuòto pãma ù thëgnë rò Maria thétarëhe a tanë akhu-akhyë a kírë dyakyãhuò dyakyãthwë lũ.

²⁰ A tanë phúnuò tadũrò, bí a omyë akhë, a omyëmý myãhtye Byacè Cómarya a tanémókhuphũ tòprë hyãoluõhtya pë lũ rò a hé lũ, “Davi aphúkhũ Joseph, bèzòbèthi tã dö në kí phyé Maria yënuò tãmé, mamëtèhèrò,

* 1:18 1:18 Còphrya

a muõđđ nuõma Cómarya a Thê Săsě dyemuõđđõhtya lũ prě. ²¹ A ki phúprěkhũ pã rò nẹ bè é amwĩ ná Jesũ† ní~, meťěhéro a ki mełwóhteka akayã tahe đõ a tẹthútẹora akũ pã.”

²² Lõ~ tẹyě tahe ki mełmẹbãhtya Cómarya héone prẹprọ tởprẹ hé, ²³ “Prẹmòphúthè tởprẹ ki muõđđõhtya rò a ki phúonĩ a phúprěkhũ pã, rò ù ki é amwĩ ná Emmanuele pã,”* Emmanuele angólasá ma, “Cómarya okuõ ná pẹ.”

²⁴ Bí Joseph thénẹhtya akhě, a mephú Byacè a tanémókhuphú mekyã lũ nuõ. A kaşodya ná Maria rò a éka lũ đõ ahi. ²⁵ Manàrò bí Maria phúonĩ tyahĩ aphúprěkhũ yětởprẹ hítonuõ, a omyě tởhĩ lũ to. Joseph é lũmwĩ ná Jesũ.

2

Prẹthíphẹphú Hyã Myáhtye Jesũ

¹ Jesũ opacẹlyã đõ vỹ Bethlehem, kẹ Juda akũ, bí Khwĩ Herodè pỏhtyẹpỏkẹ akhěnuõ. Jesũ opacẹlyã htuõnuõ prẹthíphẹphú* đõ kẹcĩhte tahe hyã đõ vỹ Jerusalem rò hyãsudyã khwĩ, ² “Pacẹphú đõ a kírẹ htwõhtya Juda akhwĩ yětởprẹ nuõma a opacẹlyã tởbitẹ tỏpho? Meťěhéro pẹ myáhtye asè ohtyaluõ đõ kẹcĩhte tỏkyẹ rò pẹ hyã đõ pẹ ki cỏbucỏbẹhtya è.”

³ Bí Khwĩ Herodè nĩhuõ tẹhẹbẹ phúyě akhěnuõ, a thẹplỏkũ thẹplỏkyã. Lõ~ vỹ Jerusalemphũ tahe thẹplỏkũ thẹplỏkyã kuõ lỏplĩ cỏ. ⁴ A é okũ plỏlỏ lỏ~ bwídukhu tahe ná prẹithyó tẹthyótẹhtya athára tahe. Rò a sudyã ethĩ, “Prẹprọ tahe héone ná Messia yětởprẹnuõ a ki opacẹlyã tỏpã bitẹ tỏphotẹ pã,” a hé. ⁵ Rò ethĩ hẹsũ lũ, “A ki opacẹlyã đõ vỹ Bethlehem, kẹ Juda akũ pã, prẹprọ Mica rã rò a hé,

⁶ Byacè hé, ‘Kõ~ vỹ Bethlehem~, vỹ đõ a odỏ kẹ Juda akũ yẹtahe aklěnuõ, nẹ ma vỹ patlỏũ đõ amwĩ luõhtyẹluõkẹ kuõũ to phúnuõ mato. Meťěhéro prẹpỏtẹ tởprẹ đõ a ki takỏtakẹ rò a ki zũklyázũklỏnĩ vã Israelphũ yětỏmũ ki ohtya đõ nẹkũ pã.’*†

⁷ Phúnuõrò Khwĩ Herodè éhuõéthwé prẹthíphẹphú đõ a o đõ kẹcĩhte hyã yẹtahe rò a sudyã tặtẹ ethĩ ná sẹ yětỏmẹnuõ a oluõhtya pẹ ethĩ bỏkhẹtẹ phúnuõ. ⁸ A nõcuõ ethĩ đõ vỹ Bethlehem rò a hé ethĩ, “Cuõmyápũ tặtẹ lahyã pacẹphú nuõtởprẹ ní~. Thyáphũ vã ki cuõ cỏbucỏbẹhtya nĩkuõ è nuõ, thĩ ki myáhtye hỏhỏ ná kađyásỏ lẹpẹ kuõ vã ní~.”

⁹ Bí ethĩ nĩhuõhtuõ khwĩ hé ngỏ phúyě rò a htecuõ lahyã. Bí ethĩ htecuõ akhěnuõ, sẹ đõ ethĩ myáhtye đõ kẹcĩhte nuõtỏmẹ oluõhtya pẹ khyẹhtya ethĩ. Sẹ nuõtỏmẹ thũcuõ rẹ ethĩ đõ nyẹ rò a cuõ okuõ tởđẹhtya cỏ pẹ ethĩ bí pacẹphú onĩ akhãlẹ nuõ. ¹⁰ Bí ethĩ myáhtye sẹnuõtỏmẹ akhěnuõ, a thẻkrũthẻlỏ nyacỏ. ¹¹ Rò ethĩ nuõ đõ hikũ rò nuõmyáhtye pacẹphúyẹ otỏnã amuõ Maria. Ethĩ đángũlyã cỏbucỏbẹhtya lũ. Htuõrò a phyéhte htẹ ná

† 1:21 1:21 Jesũ angólasá ma “Byacè đõ a mełwóhteka ù.” * 1:23 1:23 Isaia 7:14 * 2:1 2:1 Prẹpũ thẻgnẹ sẹ ari-akyã tahe. * 2:6 2:6 Mica 5:2

tènuômú dǒ ũ é ná lòban ná myrra dǒ angudupřidu yětahe rò a dyé ná pacě shyězǔ. ¹² Rò Cómarya dyéròdyeryě prèthíphéphú yětahe dǒ a tòmomyěmyá akǔ ná èthi ki katǒ pǎ tǎ Khwí Herodè tǎmẹ. Rò èthi kǎkhókya klyá dǒ aruǒ tǒbǒ dǒ akẹ.

Hteklyacuǒ Dǒ Egypt Kẹ

¹³ Bí prèthíphéphú yětahe kahtuǒhó nuǒ, Cómarya amókhu tanéphú tǒprẹ hyǎoluǒhtya pẹ Joseph dǒ a tòmomyěmyá akǔ rò a hé lǔ, “Ihtòmǒ! Rò éni pacẹphú ná amuǒnuǒ rò hteklyacuǒkya mò dǒ Egypt kẹ nuǒ. Vǎ ki heso hí nẹ tǒcǒ- to kihèrò tarú otadú lahyǎ bínuǒ ní-, mẹtèhèrò Khwí Herodè kírẹ nõ aklyěphú tahe pǔmẹthyě pacẹphú yětǒprẹ.”

¹⁴ A pǎihǒ rò a kahtǒ éni pacẹphúyě ná amuǒ rò htecuǒ dǒ Egypt kẹ bí mǒkhimǒnẹ akhẹ. ¹⁵ A cuǒo bínuǒ tuǒdǒ Khwí Herodè thyě. Tẹhtwǒhtya anẹ phúyěnuǒma a mẹlǒmẹbǎhtya Byacẹ Cómarya nõ héonekya aprẹprǒ Hosea, “Vǎ èhtekakya vǎphú dǒ Egypt kẹ.”✠

¹⁶ Bí Khwí Herodè thègněhó ná prèthíphéphú tahe lahókya hó lǔ akhěnuǒ, a thẹplǒdu lakálakǒ cǒ. Phú a pǔthègně tǎtẹ nǐhtuǒhó dǒ prèthíphéphú yětahe aǒ ná sẹ oluǒhtya pẹ èthi bíkhètẹ nuǒ, a nõmẹthyě lǒ prẹkhǔ pacẹphú nyěna tǎpalya tahe dǒ a o dǒ vǐ Bethlehem akǔnuǒ ná dǒo tavítava bínuǒ lǒ- plǐ. ¹⁷ Mephúnuǒrò, Cómarya héone hó angǒ ná Prẹprǒ Jeremia nuǒ a lǒbǎ htyahó. ¹⁸ Prẹprǒ Jeremia hé,

“Tẹnguǒtẹhẹ ki ohtya dǒ vǐ Rama akǔ pǎ. Ũ ki nguǒtadú thẹplǒ, ũ ki hètadú thuǒhtyě cǒ pǎ. Rakẹlẹ aklwǎlyǎ tahe kinguǒkìhẹ dyélǒ aphú pǎ. Dǒ aphú tahe thyělǒ rò a tanẹ takhǒthẹ yěnuǒ, ũ ilǒ oicyǎ lǔ tǒprẹ- to.”✠

O Dǒ Egypt Kẹ Hteka

¹⁹ Bí Khwí Herodè thyěhtuǒhó rò Joseph opǎ dǒ Egypt kẹ akhẹ nuǒ, Cómarya a tanémókhu phú tǒprẹ hyǎoluǒhtya pẹ lǔ dǒ a tòmomyěmyá akǔ. ²⁰ Rò a hé lǔ, “Ihtòmǒ! Éni pacẹ ná amuǒnuǒ rò kǎkhyě khyěthyámǒ dǒ Israel kẹnuǒ, mẹtèhèrò kayǎ dǒ a pǔmẹthyě pacẹphú yětǒprẹnuǒ, a thyěhó.”

²¹ Rò a pǎihǒ, rò a ihtǒéni pacẹphúyě ná amuǒ rò a kǎkhyě dǒ Israel kẹ. ²² Manárò bí Joseph nǐhuǒ ná Khwí Herodè aphúkhǔ Khwí Arkelao htyapǒ apẹ khǎlẹ dǒ kẹ Juda akhěnuǒ, a thěisẹ rò a katǒ búto. Cómarya dyérǒ Joseph dǒ a tòmomyěmyá akǔ rò a taklyě kǎkhyě odǒ Galilea kẹkǔ. ²³ Èthi kǎ- o nǐdyě vǐnuǒ tǒvǐ ma ũ é ná vǐ Nazarẹ. Yěma a mẹlǒmẹbǎhtya hó prẹprǒ tahe héone, “Ũ ki è lǔ ná Nazarẹphú pǎ,” nuǒhó.

3

*Giovanni Baptista A Tẹhėsodǒnyǎ
(Marko 1:1-8, Luka 3:1-18, Giovanni 1:19-28)*

1 Nanyěľěnyě hyáhó akhěnuô, kayã otôprê, a ľě hěsodônyã tẹ dỏ Judakẹ kẹsětyěkya ľõtamákhu, rò ử é ľũ ná Giovanni Baptista. 2 Rò a hé, “Zã nĩdũ lahyã thĩnẹ,* mẹtěhéro mókhu ahtyěakẹ phũhtyahó.” 3 Ẹ ma mã kayã nuôtôprê dỏ Prẹprọ Isaiah héone ľũrĩľũkyã,

“Kayã tởprê ẻtởhtya dỏ kẹsětyěkya ľõtamákhu rò a hé, ‘Taritaryã one lahyã klyã dỏ Byacè agnẹ. Mecomẹpẹ lahyã Byacè ľehyãklyã agnẹ tởbỏ ní-.’”[✠]

4 Giovanni kũthyãhtyanĩ hycẹã dỏ ử bỏ ná tathĩbuồdu asũ, rò a ryãhtyanĩ nyãhtỏphã. Rò a eprẹ takĩ ná vyãhtyě. 5 Kayã dỏ a odỏ vỹ Jerusalem akũ ná Juda tởkẻľẻ ná ľỏ- kayã dỏ a o tavítavã rwỏ Jordano htyěkľỏ nuỏtahe a hyã lahyã dỏ Giovanni a o. 6 Ẹthĩ hyã hěso ľĩľỏ a tẹmẹthũ tahe rò Giovanni plwỏ pẹ ẻthĩ htyě dỏ Jordano htyěkľỏkũ.

7 Manáro bí Giovanni myãhtye Pharisẻophũ ná Saduceỏophũ tahe hyã-pluhyãphẻ dỏ a ki hyãplwỏ kuỏ anẹ ná htyě akhěnuô, a hé ẻthĩ, “Rũthĩthĩ-! Maủpẻ tởprê dyẻrỏdyẻryẻ thĩ ná thĩ ki siplẻbẻ ná Cỏmarya a tẻcĩrya dỏ a ki hyãpã yẻnuô pẻ? 8 Thĩ ki zã nĩdũ mảlakỏ hỏ thĩnẹ hó kihéro dyẻluỏ lahyã thĩ tẻohtwỏprẻ tahe ná thĩ tẻdya thĩ thẻplỏthũohtyẻ tahe. 9 Hẻhtỏhẻlyã tã thĩnẹ, ‘Pẻ ma Abraham akłwĩalyã’ nuỏtãmẹ. Vã hé thĩ, Cỏmarya mẻhtwỏhtya ľỏyẻtahe ná Abraham aphũ mã a mẹcyã prẻ. 10 Kwỏ tỏbẻ ohỏ dỏ thỏkhãshyẻhỏ rò ử ki ikwỏ khủhỏ thỏmỏ tahe pã, rò ử ki icỏtỹ tuỏ cỏ dỏ arwĩahtwo pã. Thỏmỏ tỏmỏmỏ dỏ athẻaphỏ twỏryã to nuô, ử ki ikwỏ khủkyã ẻ pã rò ử ki vĩnuỏkyã ẻ dỏ mikũ pã.

11 “Dỏ thĩ zã nĩ thĩnẹ akhu-akhỵẻ vã plwỏ thĩ ná htyẻ. Manáro kayã otỏprẻ dỏ a taryẻprỏryã shyosỏ ľỏkľỏ cỏ ná vã tỏprẻnuô a ki hyã dỏ vãkhyẻkhu pã. A ki plwỏ thĩ ná Thẻ Sãsẻ Byacẻ ná mi pã. Vã cỏcỏủ pẻ prẻ ľũkhuphã nuỏ, a kỏnã vã to. 12 A pủohỏ đảkỏ dỏ a takhukũ, rò a taritaryã onẻhỏ dỏ a ki ikrẻsẻ buỏ pã. A ikrẻsẻ htuỏhỏ pã rò a ki dya-opỏ buỏsẻ dỏ cyãkũ pã. Rò athu-aphĩ tahenuô a ki isũkyã ná mi dỏ a pĩpẻ tỏphũỏ- to nuỏtỏphẻ akũ pã.”

Jesũ Plwỏanẹ Ná Htyẻ
(Marko 1:9-11, Luka 3:21-22)

13 Htuỏrỏ thyãphũ Jesũ ki plwỏ kuỏ anẹ ná htyẻ dỏ Giovanni a takhukũ agnẻ nuô a odỏ Galilea kẻ rò a hyã dỏ Jordano ľyãmuỏ a o. 14 Manáro Giovanni thẻzũ plwỏ pẻ ľũ to. Rò a hé ľũ, “Vã tỏ plwỏ tapẻ- kuỏ vãnẻ dỏ nẻ o kỏkỏ rò nẻ cuỏhyã plwỏ pẻ nẻnẻ dỏ vảo phủtẻ?”

15 Jesũ hẻsũ ľũ, “Khỏnyã rò tarũ plwỏ pẻ mỏ vã, mẹtěhéro pẻ tỏbẻ mẻľỏbã ľỏľỏ- Cỏmarya a tẻthẻzũ nỏmẻ pẻ nuỏtahe,” a hé rò Giovanni thẻplỏ plwỏ pẻ ľũ.

16 Bí Jesũ plwỏhtuỏ anẹ ná htyẻ rò a ngỏkahtỏ dỏ htyẻkhukhu ná mókhu ľũmỏãyã. Rò a myãhtye Cỏmarya a Thẻ Sãsẻ hyãtã odỏ ľũľỏ thyánã htulwĩ

* 3:2 3:2 Angỏlasã thyanã zã nĩdẻyẻ hỏ ✠ 3:3 3:3 Isaia 40:3

nuô. ¹⁷ Htuôřò ngóprahtya tômu đố mókhu nuô rò a hé, “Yětôprê ma văphúkhũ đố vă monej̄ è htuôto văphũ đố vă myádu nĩdyé è tôprê.”

4

Khĩnericyá Khukló Ilo-ilyá Byacè Jesũ (Marko 1:12-13, Luka 4:1-13)

¹ Thyáphũ khĩnericyá khukló ki ilonĩ Jesũ rò Thê Săsê Byacè thũcuô lũ đố kėsěhtyěkyá lőtamákhũ. ² Jesũ duôesè anyělwĩshyě athělwĩshyě htuôřò a ladyá théethéô. ³ Bínuôakhě khĩnericyá khukló hyă đố lũo rò a hé lũ, “Nệ ki mã Cómarya aphúkhũ tôprê hérò, hétạ lỏ yětahe rò nõhtwõhtya è ná khómũ nuô.”

⁴ Manářò Jesũ hé lũ, “Lisăsê héphúyě, ‘Prêlukayă htwõprê túprê ná séesèđ nuô máto. Thyáphũ prêlu ki htwõprê agněnuô, lỏ- Cómarya hébèngõ nuôtahe ma a lo kuô đũdũ.’”[☆]

⁵ Htuôřò khĩnericyá khukló écuô Jesũ đố Jerusalem vĩsăsê rò a nõcuõihôtô lũ đố tẻlũhõdu a khuklwókhu htyalỏlỏ tỏtỏ. ⁶ Rò a hé lũ, “Nệ ki mã Cómarya aphúkhũ tôprê kihérò, pátạmỏ! Mệtẻhẻrò, lisăsẻkũ hé,

‘Cómarya nõ myákhwẻ takỏtakẻnĩ nẻ ná a tanémókphũ tahe pả. Rò thyáphũ nẻ khăduô ki bẻsẻ ná lỏ tằmẻ nuô, ethĩ ki phyáhtyasũdũ nẻ pả.’”[☆]

⁷ Jesũ hẻsũ lũ, “Lisăsẻkũ hépỏ, ‘Nẻ bẻ mẻmyánĩ nẻ Byacè Cómarya to.’”[☆]

⁸ Khĩnericyá khukló écuô khyẻthya lũ đố sohtyalỏ tỏmẻ alỏ rò a dyẻluỏ lũ ná htyẻkẻ pwỏtỏba đố hekhuyẻ ná a tẻlẻtẻtakẻ ná a tẻduzạhtyathẻ tahe.

⁹ Khĩnericyá khukló hé Jesũ, “Nẻ ki dầngũcỏbẻ vả kihérò, lỏ- yẻtahenuô vả ki dyẻlỏ ná nẻ pả.”

¹⁰ Htuôřò Jesũ hé lũ, “Khĩnericyá khukló-! Cuỏ taphăyẻkyă. Lisăsẻkũ hé, ‘Cỏbẻhtya prẻtũ nẻ Byacè Cómarya rò mẻprẻtũ étẻmẻ prẻ nĩ,’”[☆] a hé phũnuô.

¹¹ Khĩnericyá khukló htecuỏkyă htuỏ lũkhălẻ rò, mókhu tanẻphũ tahe hyămyákhwẻ mẻcwỏ nĩ lũ.

Jesũ Cáhtya Mẻ A Tẻmẻ Đố Galilea Kẻ (Marko 1:14-15, Luka 4:14-15)

¹² Bĩ Jesũ nĩhuỏ ná ử pủđỏtạ Giovanni đố htỏkũ* hó akhẻnuô, a htekaყyă đố Galilea kẻ. ¹³ A htecuỏkyă ná vỉ Nazarẻ rò đốkhyẻnuô a cuỏ odỏ vỉ Capernaum đố a ophũ ná Galilea htyẻòdu akhăshyẻ nuô tỏvỉ. Khălẻ bĩnuô tỏpho ma a ophũ ná Zebulu kẻ ná Naphtali kẻ. ¹⁴ Yẻma a mẻlỏbắkyă hó Prẻprỏ Isaiah a tẻhẻone,

¹⁵ “Kỏ- Galilea kẻmuỏ đố Judaphũ máto tahe o nĩdyẻ hó, Zebulu kẻ ná Naphtali kẻ, đố a o đố htyẻòduhtũ tahe, ná Jordano ahtyẻklỏ bẻẻẻ tahe, lỏ- plĩ thỉ-, ¹⁶ kayă đố a o đố tẻthũ a tẻkhtẻlẻ alẻ thỉ-, thỉ

[☆] 4:4 4:4 Li Dỏnyă 8:3   [☆] 4:6 4:6 Li Htuẻhtẻhtya 91:11-12   [☆] 4:7 4:7 Li Dỏnyă 6:16   [☆] 4:10 4:10 Li Dỏnyă 6:13   * 4:12 4:12 Hỏ ma tahehe rò a hé ná apỏ.

myáhtyehó tẹ̀lítẹ̀takhě du hó. Kayá dǎ a o dǎ tẹ̀thyẹ̀tẹ̀mẹ̀ alẹ̀ thĩ, tẹ̀lĩ sáatakě tǎhó thĩ hó.”*

17 Tǎplehyá bínuòrò Jesù cáhtya hésodónyá pẹ̀ ụ, “Zá nǐdù lahyá thĩnẹ̀, mẹ̀tẹ̀héro mókhu ahtyẹ̀akẹ̀ phũhtyahó.”

Jesù Èkrwǎnĩ Prẹ̀mẹ̀ Tẹ̀phú Thẹ̀lwĩ
(Marko 1:16-20, Luka 5:1-11)

18 Bí Jesù cuòrwó Galilea htyẹ̀òhtǔ akhěnuò, a myáhtye puọ̀ ná vyá thényẹ̀. Tòprẹ̀ rò amwĩ ná Simonè mǎtorò ù é lǔ ná Petru, ná apuọ̀ Andrea. Bínuòakhě èthĩ cọtẹ̀ ná itavĩ† dǎ nókù, mẹ̀tẹ̀héro a pụẹ̀ lahyá prẹ̀ ahókùsè ná tẹ̀ prẹ̀. 19 Rò Byacè hé èthĩ, “Cuó~ krwòkuò vǎkhyẹ̀. Vǎ ki ithyóithya nĩ thĩ thyáphú thĩ ki éni kayá phú thĩ pụẹ̀ nĩ tẹ̀yẹ̀ nuò.” 20 Tòphuòtuò èthĩ dyakya atavĩ rò a krwòcuòkuò lǔkhyẹ̀.

21 Byacè cuòplehyá pọ̀ dǎ nyẹ̀ takiphú rò a myáhtye pọ̀ puọ̀návya thényẹ̀ dǎ amwĩ ná Jakomo ná Giovanni. Èthĩ ma Zebedeo aphú. Èthĩ onyǎtọ̀ ná aphẹ̀ dǎ thòklyẹ̀kǔ rò isèrĩ nǐdyẹ̀ a itavĩ tahe. Rò Byacè èkrwò èthĩ.

22 Tòphuòtuò èthĩ dyakya athòklyẹ̀ ná aphẹ̀ rò a krwòcuòkuò Jesù akhyẹ̀.

Jesù Zasímẹ̀ Tẹ̀swítẹ̀sẹ̀
(Luka 6:17-19)

23 Jesù lẹ̀ lǎ Galilea tókẹ̀lẹ̀ rò a lẹ̀ ithyóithya ụ̀ dǎ tẹ̀cóbě hókù pwọ̀~ tǎpho. A hésodónyá pẹ̀ ụ̀ ná Cómarya ahtyẹ̀akẹ̀ tẹ̀thẹ̀krǔmĩla ari-akya. Rò a zasímẹ̀ pẹ̀ lǎ ù tẹ̀swĩ pwọ̀tomyẹ̀ tẹ̀sẹ̀ pwọ̀tòcò. 24 Byacè amwĩ luọ̀pasĩ cuółł Syria kẹ̀ tókẹ̀~ lẹ̀ akhu-akhyẹ̀ ụ̀ éhyá kayá dǎ a bè tẹ̀swítẹ̀sẹ̀ émyéécò dǎ lúo. Rò ù éhyá kayá dǎ a sẹ̀cyẹ̀sẹ̀cǔ lúnẹ̀ tahe, khĩnẹ̀khĩnǎ mẹ̀bè lǔ tahe, a taryẹ̀ thĩ tahe, ná a thyẹ̀tòkyẹ̀ thĩ tahe dǎ a o rò a zasímẹ̀ lǎpẹ̀ ụ̀ pwọ̀~ tǎprẹ̀. 25 Kayá odó Galilea kẹ̀, ná vĩ avĩshyẹ̀ oplóccǔ tǎlǔ dǎ ù é ná Decapoli, ná vĩ Jerusalem, ná Judakẹ̀, ná kayá odó Jordano htyẹ̀kló bérẹ̀ tahe krwòplukrwòphẹ̀ kuó lǎ lǔkhyẹ̀.

5

Tẹ̀dónyá Dǎ Sokhu
(Luka 6:20-23)

1 Bí Byacè Jesù myáhtye ná kayá bẹ̀mu tahe akhěnuò, a cuòhtya onyǎo dǎ sorọ̀ọ̀. Rò a khòpacẹ̀ tahe hyá dǎ lúo. 2 Rò a cáhtya ithyó èthĩ rò a hé,

3 “Kayá dǎ a thẹ̀lẹ̀htyanĩ túprẹ̀ Cómarya dǎ tẹ̀lǎ~ plĩ akǔ tahenuò, a nǐbè tẹ̀sǎri. Mẹ̀tẹ̀héro mókhu htyẹ̀lẹ̀kẹ̀kǔ nuòma kayá phúnúò tahe atẹ̀ hó.

4 Kayá dǎ anguọ̀ahè thĩ tahenuò, a nǐbè tẹ̀sǎri. Mẹ̀tẹ̀héro Cómarya ki ilǎ ò èthĩ pǎ.

5 Kayá dǎ a thédóthẹ̀ngǎ rò a shyalya athẹ̀plò tahenuò, a nǐbè tẹ̀sǎri. Mẹ̀tẹ̀héro hekhu yẹ̀tòbanuò a ki htwòlò lútẹ̀ pǎ.

* 4:16 4:16 Isaia 9:2-3 † 4:18 4:18 “Itavĩ” ma kayá tahehe éná “mo”

- 6 Kayã dõ a thežũ mãlakõ tẽcõtẽtẽ tahenuõ, a nĩbẽ tẽsõri, mẽtẽhẽrõ a ki nĩbẽdũ lõ- tẽcõtẽtẽ dõ a thežũ nuõtahe pã.
- 7 Kayã dõ a thežõklabẽnĩ ù tahenuõ, a nĩbẽ tẽsõri. Mẽtẽhẽrõ Cõmarya ki thežõ sũke èthĩ pã.
- 8 Kayã dõ athẽplõ mwõplĩthĩplo tahenuõ, a nĩbẽ tẽsõri. Mẽtẽhẽrõ a ki myãhtye phũtatõ cõ anẽ ná Cõmarya pã.
- 9 Kayã dõ a mẽpẽmẽdwõ tẽ tahenuõ, a nĩbẽ tẽsõri. Mẽtẽhẽrõ Cõmarya ki é èthĩ ná aphũ tahe pã.
- 10 Kayã dõ ù mẽcyẽmẽcũ lũ dõ tẽcõtẽtẽ akhu-akhyẽ tahenuõ, a nĩbẽ tẽsõri. Mẽtẽhẽrõ dõ mókhu ahtyẽakẽkũ nuõma kayã phũnuõ tahe atẽ hõ.

11 “Bĩ ù pacyẽishyẽ thĩ, ù mẽcyẽmẽcũ thĩ, ù kẹbõkẹbye thĩ rò ù hé mũmyãricyã thĩ dõ vãkhuvãkhyẽ tahenuõ, thĩ nĩbẽ tẽsõri. 12 Thẽkrũthẽlõ lahyã, thẽluõphõphũ lahyã ní-, thĩ tẽmẽnkhwókẽ dõ mókhu nuõ adu lakálakõ cõ. Prẽprõ dõ- nyẽnu tahenuõ ù mẽcyẽmẽcũ htuõhõ èthĩ phũnuõhõ.”

Ithẽ Ná Tẽlĩ
(Marko 9:50, Luka 14:34-35)

13 “Thĩ tahe ma athyánã hekhu ithẽ nuõ. Manárõ ithẽ ki sũhẽ pãto herõ cuõmẽ sũhẽ kãkhyẽ cyãpã è phũtẽ? Ù nõẽ cyãpãto. Ù ki vĩkyã kyã è dõ klyãdẽkũ rò ù zĩtaprõ cuõkyã lõ prẽ è.

14 “Thĩ tahe ma athyánã hekhu atẽlĩ nuõhõ. Vĩ odõ solõ tõvĩ nuõ ù mẽ tadwõbĩcyã è to. 15 Ù isilĩ htuõ mikõ rò ù taklwõbĩ è ná cõnuõ a o tõprẽ- to. Ù dyahtya è dõ mikõrẽkhu rò a lĩ pẽ lõũ tõhitõphyã. 16 Phũnuõhõ, thyãphũ ù ki htuthẽhtya pẽphẽ odõ mókhu yẽtõprẽ agnẽnuõ nõlĩtakhẽ htyaluõ kuõ thĩ tẽmeryã nuõtahe dõ ù pwõ- tõprẽ anyẽhyã nuõ.”

Byacẽ Ithyõ Ù Ná Tẽthyõtẽthya Ari-akyã

17 “Tanẽthũ tã lahyã vã ná vã hyãmẽpyẽ Mosẽ a tẽthyõtẽthya ná li dõ prẽprõ rãkyã nuõtahe tãmẽ ní-. Vã hyã dõ vã ki hyã mẽpyẽmẽkyã tẽnuõ tahe mãto. Vã hyã mẽlõmẽbã pẽ tẽrãone yẽtahe nuõprẽ. 18 Vã hécócõ thĩ, mókhu ná hekhu tãprõkyã tadũrõ, liplõ dõ a patĩlõũ tõplõ bẽbẽ, liplõ amãadyã dõ a patĩlõ tõplõ nuõbẽbẽ, taki- ma a bẽ lamẽkyã nĩ to. Lõ- liyẽ tahe héone nuõ a bẽ lõbã rẽlõ. 19 Ùpẽpẽ- bẽbẽ, dõ a khẽtalwõcuõtalyẽ tẽmekyãngõ dõ a patĩlõũ tõmã rò a ki ithyõ ù ná ù ki khẽtalwõcuõtalyẽ thyãkuõphũ ẽnuõ kihẽma dõ mókhu htyẽlẽkẽkũ pãnuõ, Cõmarya ki dya è phũ kayã dõ a patĩlõ ù tõprẽ pã. Manárõ ùpẽpẽ- bẽbẽ, dõ a ohtwõprẽ krwõ tẽthyõtẽthya rò a ithyõ ù dõ ù ki krwõ mẽkuõ phũnuõ hẽnuõma, dõ mókhu htyẽlẽkẽkũ nuõ, Cõmarya ki dya è ná kayã dõ adulõ- ù tõprẽ pã. 20 Phũnuõrõ vã hécócõ thĩ, thĩ kicõkiteklõ ná prẽithyõ tẽthyõtẽthya athárã yẽtahe ná Pharisẽophũ yẽtahe to hẽnuõma, thĩ nuõbẽ cyã dõ mókhu htyẽlẽkẽkũ taki- to.”

Byacẽ Ithyõ Ù Ná Tẽthẽplõduthuõhtyẽhtũ Ari-akyã

21 “Thĩ nĩhuỗ htuỗđũhố ná Cómarya hé ù mú- nukhě, ‘Mẹthyě tã kayã tãmẹ. Kayã tôprẻprẻ đố a mẹthyě ù nuỗ, ù bè ciryã lủ pã.’[✧] 22 Manárò vã hé thĩ, kayã tôprẻprẻ đố a thẻplòdu a khỗbỏthyó tahenuỗ, ù tỗbẻ ciryã è. Htuỗtỏ kayã tôprẻprẻ đố a hé mũmyãricyã a khỗbỏthyó tahenuỗ, ù tỗbẻ ẻcủ ciryã lủ đố Judaphủ a khuklỏdukhusutủ tahe anyẻhyã. Manárò kayã tôprẻprẻ ki hé ù, ‘Kayã olỏoklỏ’ phủnuỗ hẻnuỗma, a tỏ rỏ nỉdyẻ anẻ, mẹtẻhẻrỏ a hyãtỏ phủhỏ ná mỏrapỏtỷa akủhỏ.

23 “Mẹphủnuỗrỏ, nẻ phyẻhyãnỉ nẻ tẻlủtẻtỷa đố tẻlủrẻ a o rỏ bí nẻ kỉrẻ lủhtỷa akhẻ, nẻ ki tanẻhtỷabẻtủỏ kayã tôprẻprẻ đố nẻ mẹthủ lủ rỏ athẻplỏ mỉpẻhỉ nẻ to kihẻrỏ, 24 dyakyã nẻ tẻlủtẻtỷa bí tẻlủrẻ anyẻhyã nuỗ, rỏ kạmẻ pẻđwỏ krủklẻ rẻ ná ẻnuỗ. Htuỗrỏ hyã lủhtỷa no nẻ tẻlủtẻtỷa yẻ.

25 “Kayã tôprẻprẻ ki hé nẻ ná nẻ mẹthủmẻplã lủ rỏ a ki ẻhtỷa nẻ đố khwỉhi kihẻrỏ, bí thĩ hyã rỏlủ đố klyãlỏ akhẻnuỗ, mẹ tãtỏtãbẻ prỷãrẻlẻkyã ná ẻnuỗ. Pãma a dyẻtãkyã nẻ đố prẻciryatẻ a takhukủ, rỏ prẻciryatẻ yẻ ki dyẻtã đỉtủ nẻ đố prẻỏpỏ đỏtã ù đố htỏkủ tahe a takhukủ rỏ a ki đónủỏkyã nẻ đố htỏkủ pã. 26 Vã hẻcỏcỏ nẻ, nẻ ki plãlỉlỏbẻ nẻsu yẻnuỗ to hẻnuỗma, nẻ htebẻ to.”

Cuỗthủ Ủphủũmẻ Ari-akyã

27 “Thĩ nĩhuỗ htuỗhỏ ná Cómarya hé ù mú- nukhẻ, ‘Cuỗthủ tã ủphủũmẻ tãmẹ.’[✧] 28 Manárò vã hé thĩ, kayã tôprẻprẻ đố a myã prẻmỏ rỏ a tanẻ patãnuỗ, a cuỗthủhỏ ná prẻmỏ nuỗtỏprẻ đố a thẻplỏkủ hỏ. 29 Nẻmẻthẻ cỏhtwỏ tỏkyẻ ki nỏmẻ nẻ tẻthủ kihẻrỏ, kảũhtẻkyã rỏ vỉkyã kyã è nuỗ. Phủ- ná ù ki vỉtãkyã lỏ nẻ nẻklỏ sỉprẻ lỏ đố ngarakủ nuỗ, nẻmẻthẻ lẻkyã tỏkyẻ ma aryãklỏ pã cỏ. 30 Nẻ takhu cỏhtwỏ tỏkyẻ ki nỏmẻ nẻ tẻthủ kihẻrỏ, pãtủ rỏ vỉkyã kyã ẻnuỗ. Phủ- ná ù ki vỉtãkyã lỏ nẻ nẻklỏ sỉprẻ lỏ đố ngarakủ nuỗ, nẻ takhu tũkyã tỏkhỏ ma aryãklỏ pã cỏ.”

Mẻ Ná Vẻ Okyã Lủ

(Matteo 19:9, Marko 10:11-12, Luka 16:18)

31 “Ủ hé, ‘Kayã đố a thẻủ okyã amẻ nuỗ, a tỗbẻ dyẻ prẻmỏ nuỗtỏprẻ ná li-okyã plủ lủ a tẻrãmãrãdyã tỏba.’[✧] 32 Manárò vã hé thĩ, prẻkhủ ủpẻpẻ- bẻbẻ, amẻ cuỗthủ prẻkhủ mậtỏ rỏ a ki okyã amẻ hẻnuỗ, a nỏhỏ amẻ đố a ki cuỗthủ ná prẻkhủ hỏ. Ủpẻpẻ- bẻbẻ đố a ki cuỗphyẻ ná prẻmỏ đố avẻ okyã lủ yẻtỏprẻnuỗ, a cuỗthủhỏ ná prẻmỏ nuỗtỏprẻ hỏ.”

Tẻỏlyã Ari-akyã

33 “Vã hé khyẻthyã, thĩ nĩhuỗ htuỗđũhỏ Cómarya hé ù mú- nukhẻ, ‘Nẻ ỏlyã htuỗhỏ nẻngỏ nuỗ, mẹpyẻkyã tãmẹ. Cónã nẻ tẻỏlyã đố nẻ ỏlyã htuỗhỏ ná Byacẻ Cómarya tahenuỗ.’[✧] 34 Manárò vã hé thĩ, bí thĩ ỏlyã tỏcỏcỏ akhẻnuỗ, cuỗbyã tã taki- tãmẹ. Mỏkhu bẻbẻ, cuỗbyã tã taki- tãmẹ. Mỏkhu ma Cómarya khãlẻ lẻỏnyã. 35 Hekhu bẻbẻ, cuỗbyã tã taki- mẻ, mẹtẻhẻrỏ

✧ 5:21 5:21 Li Hteka 20:13, Li Dỏnyã 5:17 ✧ 5:27 5:27 Li Hteka 20:14, Li Dỏnyã 5:18 ✧ 5:31 5:31 Li Dỏnyã 24:1 ✧ 5:33 5:33 Li Lẻmỉklẻ 30:2

hekhu ma Cómarya khăduô lêzị. Vĩ Jerusalem bèbè cuõbyã tả taki- mêmé, mêtêhêrò vĩ Jerusalem ma khwídu cõphyahũ léo akhălê. ³⁶ Cuõbyã kadyé tả nê khuklô tãmémé, mêtêhêrò khuluô tôbõphú prénuô nê mëlòmêbũ cyáto. ³⁷ Nê hébè akhênuô, amâro ‘amâ’ hênuô, amâtorô ‘amâto’ hênuô, lõ- têtêlôhêklô nuôtahe ma a hyã đõ khínêricyã khuklô a o prê.”

*Melyêsũkhyê
(Luka 6:29-30)*

³⁸ “Thĩ nĩhuỗ htuỗđũhố ử hé, ‘Ki kayã tôprêprê mëlê takê ùmêthê nuô, ử bè mëlêşũkhyê amêthê. Htuỗrò a ki mëlakê takê ùkhukhyê nuô, ử bè mëlakêşũkhyê akhukhyê.’” ³⁹ Manâro vã hé thĩ, melyêsũ kakhýê tả kayăcyê kayăricyã nuôtôprê tãmé. Ki a plyã thĩ khălĩshýê tôkyê hêrò dyé plyã pố è đõ nuô tôkyênuô. ⁴⁰ Kayã tôprêprê ki hé thĩ ná thĩ mêtũ lũ, rò a ki kwĩplá thĩ ná cạ tũa đõ prêciryã anyêhyã kihêrò dyépố è ná thĩ cạklõdu nuô. ⁴¹ Kayã đõ a pèpépố thĩ rò a nõzácũ thĩ tặtê tòmilenuô, zácũ pế è nyêmile* nuô. ⁴² Kayã đõ a kwĩ thĩ tôprêprênuô, dyépế è. Kayã đõ a kwĩbòkwĩlõ thĩnuô, dyêbòdyêlố pế è ní-.”

*Mõnĩ Kayã Đõ A Thêhte Thĩ Nuôtahe
(Luka 6:27-28, 6:32-36)*

⁴³ “Thĩ nĩhuỗ htuỗđũhố ử hé, ‘Mõnĩ nêkhõnêthyó rò thêhtekyã kayã đõ a thêhte† nê nuô.’” ⁴⁴ Manâro vã hé thĩ, mõnĩ kayã đõ a thêhte thĩ nuôtahe rò kwĩcõbê pế kayã đõ a męcýmęcũ thĩ nuô tahe. ⁴⁵ Thĩ ki mõnĩ ử phũnuô kihêrò thĩ mặhố Phê Cómarya đõ mókhu tôprê a phũmòphũkhũ thĩtahe hó, mêtêhêrò, kayăcyê kayăricyã tahe bèbè, kayã ryã tahe bèbè, Cómarya nõhtyaprê tamố tởbêbê- tuỗ prê. Kayăcố tahe bèbè, kayã coto tahe bèbè, Cómarya nõcũtặ kenuô ma a thyálũ prê. ⁴⁶ Thĩ ki mõnĩ prétũ kayã đõ a mõnĩ thĩ nuôtahe prê kihêrò Cómarya dyé thĩ tẻmẻnĩkhwókẻ to. Ki mẻprẻ phũnuô kihêrò prẻkwĩamo-arã tahe- ma a męcýã prẻprẻ. ⁴⁷ Thĩ ki hẻmỏhẻryã prẻtũ thĩpuỏthĩvyã kihêrò, a lẻkhỏlẻkhyẻ tỏ phũtẻ? Kayã đõ a zẻnyẻãe kuỗ Cómarya to tahe- rò phũ thĩ mẻnuô- ma a męcýãprẻ vặhẻto? ⁴⁸ Mẻphũnuỏrỏ, phũ thĩphẻ đõ mókhu yẻtỏprẻ a ryálỏryábã nuô, ryálỏryábã thyákuỗ ná è nuô ní-.”

6

Dyépế Kuỗ Kayã Sỏryaşỏpháphũ

¹ “Thyáphũ ử ki myáhtye thĩ rò ử ki htuthẻnĩ thĩ agnẻnuô, pửmẻryã prẻ tẻ đõ kayã nyẻhyã nuỏma a tỏto. Thĩ ki mẻphũnuỏ hẻma, Phê Cómarya đõ mókhu tôprẻ dyé pế thĩ tẻmẻnĩkhwókẻ to.

² “Mẻphũnuỏrỏ, bí thĩ mẻlẻmẻtyã kayã sỏryaşỏpháphũ tahe akhẻnuô, ẻhtỏẻmỏ rò hẻsỏluỗ pế tả ử phũ kayã cyẻzỏcỏtẻ anẻ nuôtahe mẻnuô tãmẻ

* 5:38 5:38 Li Hteka 21:24, Li Cỏbcủbẻ 24:20, Li Dỏnyã 19:21
† 5:43 5:43 Angỏlỏsã thyánã “khura” pẻ hẻ nuỏhố
* 5:41 5:41 Mile ma a krủnyã nã
* 5:43 5:43 Li Cỏbcủbẻ 19:18

ní-, meṭěhéro thyáphú ũ ki dyaduzũnyá èthĩ agněnuô, èthĩ meḷũmętyă kayă soryaşõpháphú tahe dõ Judaphú tẹcõbẹ hõkũ ná dõ klyádèkũ. Vă hécócó thĩ, èthĩ nĩbẹ lõbă htuõlõhó a tẹmenĩkhwókè tahehó. ³ Manárò, thyáphú thĩ lũhuõlũthwé cyă kuõũ kayă sõphásõryaphú tahe agněnuô, thĩ takhu cóhtwó dyétènuô nõthégné tã takhu cóci tãmé. ⁴ Thĩ ki mephũnuô hórò, thĩphě dõ a myáhtye cyă thĩ tẹdyéhuodyéthwé tõprènuô, a ki dyé thĩ tẹmenĩkhwókè tahe pã.”

*Tẹkwicõbẹhtya Cómarya Ari-akyă
(Luka 11:2-4)*

⁵ “Rò bí thĩ kwicõbẹ akhěnuô, me tã phú kayă cyézócóte ané tahe meṇuô tãmé, meṭěhéro, thyáphú ũ ki myáhtye èthĩ nuô, èthĩ thézũ cuõihtò kwicõbẹ lahyă dõ Judaphú tẹcõbẹ hõkũ htuõrò a thézũ cuõihtò dõ klyáhtũklyátõ phũnuô. Vă hécócó thĩ, èthĩ nĩbẹ lõbă htuõlõhó tẹmenĩkhwókè tahehó. ⁶ Manárò thĩyě, bí thĩ kwicõbẹ akhěnuô, kanuõ dõ hidókũ rò thóbĩ kadãnuô. Htuõrò kwicõbẹhtya pẹphě dõ a odõ tẹtadwõ akhălẹ tõprè a o nuô. Thĩphě dõ a myáhtye cyă tẹo tadwõ tõprènuô, a ki dyé thĩ tẹmenĩkhwókè pã. ⁷ Thĩ kwicõbẹ akhěnuô, kwicõbẹ tã phú kayă dõ a thégné kuõũ Cómarya to nuõtahe kwicõbẹ nuô tãmé. Èthĩ ma a kwicõbẹhtũ rò angõlasá oto. Ki kwicõbẹhtũ túma Cómarya dyé èthĩ prè a tanę lahyă phũnuô. ⁸ Mę kuõ tã lahyă phú èthĩ meṇuô tãmé ní-, meṭěhéro bí thĩ kwĩ tyahító nuô, thĩphě thégné rẹlõ dũhó thĩ tẹlo hõ.

⁹ “Thĩ tóbẹ kwicõbẹ phútě hénuõma, kwĩ lahyă phúyě, ‘Kõ- pẹ Phě Cómarya odõ mókhu- ũ ki dyadudyahtũ bezũbenyă nĩdũ nẹmwi sãsě yě ní-.

¹⁰ Nẹ ki hyă isóo nĩdũ nẹhtyěnẹkẹ bí hekhu yě ní-. Phú nẹ tẹthézũthéllõ lõbă htuõdũhó dõ mókhuõnuô, nõlõbă kuõdũ è bí hekhuyě ní-.

¹¹ Dyépé pẹ lẹlẹlõ dõ pẹ lobè è yětõnyě agně nuõtahe ní-.

¹² Phú pẹ plwõkyă htuõhó kayă dõ a meṭhũ pẹ tahe atẹthũ nuô, plwõkyă pẹkuõ rẹ pẹ tẹthũtẹora dõ pẹ cuõmẹthũ ũ yěnuõtahe ní-.

¹³ Nõcuõnuõ tã pẹ dõ tẹilo-ilyă aklěnuô tãmé ní-. Mátõkhónuô meḷwõhteka rẹ pẹ dõ khĩnẹricyă khukló a takhukũ yěnuô ní-. (Meṭěhéro htyékẹ bèbè, tẹprotẹprya bèbè, tẹtaryědu taryěhtũ bèbè mądũhó nẹtẹ tacũprè talèkré hõ. Amèn.)*

¹⁴ “Meṭěhéro thĩ ki plwõkyă kayă dõ a meṭhũ thĩnuô tahe atẹthũ kihéro, thĩphě o dõ mókhu yětõprè ki plwõkyăkuõ thĩ tẹthũ pã. ¹⁵ Manárò thĩ ki plwõkyă kayă dõ a meṭhũ thĩ nuõtahe atẹthũ to kihéro, thĩphě o dõ mókhu yětõprè plwõkyăkuõ thĩ tẹthũ toto.”

Ithyõithya Tẹduõe Sèsesõ Ari-akyă

* **6:13** 6:13 Liphá mú- nukhě tahehenuô, a sunuõpõ lipłòo bí klómóklóbĩ akũnuô tahe.

16 “Bí thĩ duôesè akhẽnuô, cyénócyékã tá thĩmèthè phú kayã cyézócótè ané nuôtahe tãmé ní~. Thyáphú ù ki thégñé ná èthĩ duôesè nuô rô a cyénócyékã amèthè. Vã hécócó thĩ, dõ ù htuthè èthĩ akhu-akhyẽ, èthĩ nĩbè lóbã lõhó akhwóakèyẽ hó. Khwókè dõ aruô nuô a nĩbè pãtohó. 17 Manárò thĩyẽ, bí thĩ duôesè akhẽnuô, plõ lahyã thĩ khukló ná máũhtyẽ, khwĩprõ lahyã thĩ khuluô rò plẽplĩ lahyã thĩ mèthè. 18 Thyáphú ù ki myáhtyethégñé tá ná thĩ duôesè tãmé nuô, mẽ lahyã phúnuô. Manárò thĩphè odó tètadwõ yètõprẽnuô a ki myáhtyẽ tẽmẽ dõ a tadwõ tahe rò a ki dyé thĩ tẽmẽnĩkhwókè pã.”

Mókhu A Tẽduzãhtyathẽ
(Luka 12:33-34)

19 “Tẽduzãhtyathẽ dõ hekhu yẽnuô, pũ dya-oplõ tá dõ thĩgné tãmé, mètèhèrò tẽ yẽtahe nuôma karõ akrẽ e cyã, a hte-ihtekrẽ pyécyã, prẽhuôehĩ htyanuô ehuô cyã prẽ. 20 Manárò dya-oplõ lahyã thĩ tẽduzãhtyathẽ dõ mókhu bí karõ akrẽ e cyã to, a hte-ihtekrẽ pyécyãto, prẽhuôehĩ htyanuô cyãto akhãlẽ nuô. 21 Mètèhèrò, thĩ tẽduzãhtyathẽ obítè tõphonuô, thĩ thẽplõ otõkuõ bĩnuô.”

Nẽklõ Amikõ
(Luka 11:34-36)

22 “Mèthèplõ yẽnuôma athyánã mikõ tòmẽ dõ nẽklõ agnẽhó, thĩ mèthèplõ ki liséryã hèrò, thĩ nẽklõ sĩprẽlõ ki luõlĩphó ryáklõ pã. 23 Manárò thĩ mèthèplõ ki liõruõ henuôma, thĩnẽ ki khĩlõ sĩprẽ pã. Tẽlĩ dõ a tõ odó thĩkũnuô, a ki oto hèrò, a khítarũ cõ bá~ tẽnuô tanẽ myádũ ní~.”

Còmarya Ná Rũhtẽ
(Luka 16:13)

24 “Ủ męcyã tẽmẽ dõ Byacè thényẽ atẽnõ alẽnuô a o tõprẽ~ to. A ki thẽhtekyã nĩdyé tõprẽ pã, rò a ki mọ nĩdyé tõprẽ pã. Mãtorò a ki thẽplõicũ nĩdyé tõprẽ pã, rò a ki mętakhwótakè sũkyã nĩdyé tõprẽ pã. Thĩ mępẽlõ Còmarya agnẽgnẽ, rũ agnẽgnẽ nyęcólõ nuô, anĩ to.”

Tẽkũtẽkyã
(Luka 12:22-31)

25 “Męphũnuorò vã hé thĩ, bẹkũbẹkyã tá dõ thĩ tẽohtwõprẽ agnẽnuô tãmé. Dõ thĩ lẹlẹõ agnẽ bẹbè, thĩ lẹkũlẹthyã agnẽ bẹbè, kũkyã tá lahyã tãmé. Pẽ thẽhtwõprẽ yẽnuô a loduklõ ná lẹlẹõ mato ẽ? Pẽ nẹklõyẽ a loduklõ ná lẹkũlẹthyã mato ẽ? 26 Myábũkuõ lahyã htuphũzuõphú dõ mólẽ nuôtahe. A isóipũ kuõũ to, a ké kuõũ buõ to, a buõcyã okuõũ to tadũrò thĩ Phẽ Còmarya dõ mókhu tõprẽ buõ èthĩ. Thĩ rò, thĩ ngũduprĩduklõ ná htuphũzuõphú nuôtahe mato ẽ? 27 Dõ thĩkũthĩkyã akhu-akhyèrò, thĩ cwihtũhyã èhtya cyã nĩdyéklõ põ thĩ mõnyẽmõthẽ taki~ phú prẽnuô a o tõprẽ~ to.

28 “Thĩ cuókũcuõkyã ná thĩ tẹkũtẹthyã agnẽ mętẽ? Tẹphõtẹkĩ dõ nyekhu nuôtahe a phẽhtyaphõhtya lahyã phútẽnuô, tanẽ myámõ lahyã. Èthĩ erylã

kuõũ tõcõ- to, a ihí kuõũ taphyá to. ²⁹ Manárò vǎ hé thĩ-, Khwí Solomo dõ a o có ná a tẽduzǎhtyathẽ lõ- plĩ có yẽtõprẽnuõ, a hyeçá dõ atwõ krũnyalẽ ná tẽphõ nuõtõphõ prẽnuõ a o tõba- to. ³⁰ Kayǎ dõ a tẽzũ patĩthĩ- mũmõ thõtõmõ dõ yẽtõnyẽ rò aphẽhtya, parõpǎ rò ù bè isũũ nuõkyǎ prẽ è ná mi prẽ yẽtahe- rò Cómarya dyékũdyéthyá lũ kihérò, thĩyẽ tahenuõ, Cómarya ki dyékũdyéthyá tǎtẽ lakó có thĩ pǎ. ³¹ Mẽphũnuõrò, thukũthẽkyǎ lahyǎ tǎmẽ ní-. ‘Pẽ kírẽ e pǎ itẽ?’ ‘Pẽ kírẽ õ pǎ itẽ?’ Tomaná ‘Pẽ kírẽ kũthya pǎ itẽ?’ Hé lahyǎ phũnuõ tǎmẽ. ³² Mẽtẽhéro kayǎ dõ a thẽgnẽ kuõũ Cómarya to tahenuõ, a lũmyápũ mẽ lahyǎ phũnuõ prẽ. Manárò thĩphẽ dõ mókhu yẽtõprẽnuõ a thẽgnẽ lõplĩ hó thĩ tẽlo nuõtaha hó. ³³ Myápũ rẽ lahyǎ Cómarya ahtyækẽ ná a tẽcõtẽtẽ tahenuõ, rò lõ- tẽdõ thĩ lo yẽtahenuõ, Cómarya ki dyẽ kuõpõdũ thĩ pǎ. ³⁴ Mẽphũnuõrò, parõpǎ agnẽnuõ kũkyǎ tǎ lahyǎ tǎmẽ ní-, mẽtẽhéro, parõpǎ agnẽnuõ, a tẽkũtẽkyǎ okhò nídyédũ pǎ. Tõnyẽ ná tõnyẽ a tẽkũtẽkyǎ nuõ a pòkũpòkyǎ nídyédũ hó.”

7

Tẽhẽbõhẽbye Ũ, Tẽtanẽthũbõ Tanẽthũbye Ũ (Luka 6:37-38, 6:41-42)

¹ “Hẽbõhẽbye ù, tanẽthũbõtanẽthũbye tǎ ù tǎmẽ ní-. Cómarya ki mẽyẽ kǎkhyẽsũ thyákuõkhyẽ thĩ phũnuõ pǎ. ² Mẽtẽhéro Cómarya ki mẽyẽ kǎkhyẽsũ nẽ phũ nẽ hẽbõhẽbye ù, nẽ tanẽthũbõthũbye ù nuõ pǎ. Nẽ mẽ ù nẽ hé ù bá- tẽnuõ, Cómarya ki mẽ kǎkhyẽsũlĩ kuõke nẽ bá- nuõ pǎ.

³ “Amũamá oprẽ dõ thĩ puõvyǎ prẽzũtẽphũ tõprẽ a mẽthẽplòkũ prẽ rò thĩ myáhtye, manárò thòklõ tòklõ o có dõ thĩ mẽthẽplòkũ có rò, thĩ myáhtye nídyẽ kuõũ to mẽtẽ? ⁴ Bí thòklõ o có dõ thĩ mẽthẽplòkũ akhẽnuõ, thĩ cuõhẽtuõ thĩ puõvyǎ tõprẽ, ‘Vǎ takhwó htekyǎ pẽ nẽ amũamá odõ nẽ mẽthẽplòkũ nuõ,’ hẽnuõma, a níde nyǎ ẽ? ⁵ Prẽ cyẽzócõtẽ anẽ thĩ-phyéhteyǎ rẽlõ thòklõ o dõ thĩ mẽthẽplòkũ nuõ, túrò thĩ myáhtyeluõryǎ rò thĩ takhwó htekyǎ cyǎ pẽ amũamá o dõ thĩ puõvyǎ a mẽthẽplòkũ yẽnuõ prẽ.

⁶ “Tẽsǎsẽ nuõ dyẽ tǎ ná htwitahe tǎmẽ, vĩa pẽ tǎ lõthẽlõprõ tahe dõ htyátahe anyẽhyǎ nuõ tǎmẽ, thĩ ki vĩa pẽ è hẽnuõma a ki zĩtaprókyǎ lõ pǎ, htuõpǎrò a ki ǎ kǎkhyẽ thĩ pǎ.”

Kwĩ Lahyǎ, Pũ Lahyǎ, Dò Lahyǎ (Luka 11:9-13)

⁷ “Kwĩ mõ lahyǎ, thĩ ki nĩbẽ pǎ! Myápũ mõ lahyǎ, thĩ ki myáhtye pǎ. Dòmõ lahyǎ kadǎnuõ, Cómarya ki bǎmõ pẽdũ thĩ pǎ. ⁸ Mẽtẽhéro lõ- kayǎ dõ a kwĩtẽ tahenuõ, a ki nĩbẽ pǎ, rò lõ- kayǎ dõ a myápũ tẽ tahenuõ, a ki myáhtye pǎ, rò lõ- kayǎ dõ a dò kadǎ tahenuõ, Cómarya ki bǎmõ pẽ lũ pǎ.

⁹ “Dõ thĩklẽnuõ thĩphũ ki kwĩe thĩ sée hérò thĩ dyée èthĩ ná lõ nuõma a onyǎ tõprẽprẽ ẽ? ¹⁰ Tomaná thĩphũ ki kwĩe thĩtẽ hérò thĩ dyée èthĩ ná rũnuõma a onyǎ tõprẽprẽ ẽ? ¹¹ Thĩ ma kayǎ dõ a cyẽricyǎ tahe prẽ tadúro

thĩ thégne dyée thĩphúthĩlye tahe ná tẽdĩ aryá tahe có kihéro, tanemyámõ lahyã thĩphẽ dõ mókhu yẽtõprẽnuõ, a ki dyé tãtẽ málakõ pẽ có tẽryá tahe ná kayã dõ a kwĩhtya lũ nuõtahe pã. ¹² Mẽpẽ ù phú thĩ thẽzũ nõmẽ ù ná thĩnẽ nuõ ní-. Mamẽtẽhéro lõ- Mosè a tẽthyótẽthya ná prẽpõ tahe a tẽhẽkyãngõ tahenuõ, a thẽzũ hé angõlasá nuõma yẽnuõ hõ.”

*Klyányẽbõ
(Luka 13:24)*

¹³ “Cuõnuõ lahyã dõ lõkadã a-i nuõtõkũ, mẽtẽhéro lõkadãlyã yẽtõkũnuõ ná klyályã yẽtõbõnuõ a thũcuõ ù dõ tẽthyẽ tacũprẽ akhãlẽ rò ù cuõ nuõrõnuõé nyacõ. ¹⁴ Manáro lõkadã a-i yẽtõkũ ná klyái yẽtõbõ dõ a thũcuõ ù dõ tẽhtwõprẽ tacũprẽ yẽnuõ kayã myãhtye patĩ- nyacõ lũ.”

*Thòthè Ná Amõ
(Luka 6:43-45)*

¹⁵ “Rõnĩ lahyã thĩnẽ ná prẽklwo lahõ anẽ phú prẽpõ nuõtahe ní-. A klwohyã lahõ anẽ phú thímĩ dõ a thẽdõthẽngã nuõ tadũrõ èthĩ athẽplõkũ nuõma a mũmyáricyã thyácónã htwimĩ nuõ có. ¹⁶ Dõ èthĩ mẽ tẽmũmyã akhu-akhyẽ, thĩ thégne cyã ná èthĩ ma prẽklwo lahõhyã anẽ tahe prẽ. Kayã dõ a cuõpũ iba-e thòbĩthẽ* dõ thòshyãmõlõ, kimátorõ a cuõpũ iba-e kadwĩthẽ dõ thòshyãmõlõ nuõma a o nyã ẽ? ¹⁷ Phũnuõhõ, thò dõ aryá nuõ, a ki thẽhtya dõ aryá. Manáro thòmõ dõ aryáto nuõ, a ki thẽhtẽprẽ thòthè dõ aryáto prẽ. ¹⁸ Thòmõ dõ aryá nuõ, athẽhte cyã thòthè dõ a mũmyã to. Htuõrõ thòmõ dõ a mũmyã nuõ, a thẽhte cyã thòthè dõ aryáto. ¹⁹ Lõ- thòmõ dõ a thẽhtya aryáto tahenuõ, ù ki pãtũkyã lũ pã rò ù ki vĩnuõkyã lõ lũ dõ mikũ pã. ²⁰ Mẽphũnuõrõ thĩ ki thégne cyã prẽklwo lahõ anẽ yẽtahenuõ ná a tẽthẽhtyaphõhtya nuõtahe prẽ.”

*Vã Thẽgnẽnõ Thĩ Takhyã- To
(Luka 13:26-27)*

²¹ “Lõ- kayã dõ a ẽ vã, ‘Byacè- Byacè’ nuõ, a nuõ nĩlõ dõ mókhu htyẽlẽkẽkũ pwõ- tõprẽ mato. A nuõnĩ prẽtũ kayã dõ a mẽtõmẽbè vãphẽ dõ mókhu tõprẽ athẽplõ nuõtahe prẽ. ²² Shyẽ- mõnyẽ ciryã pã tõnyẽnuõ, kayã ki hyã hẽluõhtya rõlẽã lahyã pã rò a ki hé lahyã, ‘Byacè- Byacè, pẽ hẽsodõnyã pẽ ù phú Thẽ Sãsẽ Byacè hẽso pẽ pẽ nuõ ná nẽmwĩ, htuõrõ pẽ vẽhtekyã khĩnẽkhĩnõ tahe ná nẽmwĩ, htuõrõ pẽ dyẽluõ tẽpõtẽpõryã tahe ná nẽmwĩ nuõ a ẽlã hõ, vãheto.’ ²³ Bĩnuõ akhẽpã vã ki hẽlĩsũ èthĩ, ‘Vã thẽgnẽnõ thĩ takhyã- to. Kayã dõ a mẽ tẽmũmyáricyã thĩ- htecuõ taphãkyã yẽ ná vã.’ ”

*Prẽ Isóhtyahi Thẽnyẽ
(Luka 6:47-49)*

²⁴ “Phũnuõrõ kayã tõprẽprẽ dõ a nĩhuõ vãlãvãngõ rò a nĩdã krwõmẽ phú vã hé nuõ hẽnuõma, a thyãhõ ná kayã plõphẽ tõprẽ sóo ahi dõ lõkhu nuõ hõ. ²⁵ Kẽcũduhyã htyẽduhtyabã, kẹlathẽ lalyãdu hyãbè hiyẽ tadũrõ

* **7:16** 7:16 Kayã tahehe ẽ ná zãthẽ

a lakhúto, meṭěherò ù isóhtya è dǒ lǒkhu. ²⁶ Manárò kayă tǒprèprè dǒ a nǐhuǒ vǎlǎvǎngǒ rò a ki nǐdǎ krwǒmǐ kuǒ phú vǎ hénuô to hénuô, athyaná kayă tanǐplǒtanǐphé kuǒú to tǒprè isóhtya-o ahi dǒ hethǒkhu nuô hó. ²⁷ Kǐcǐduhyă htyěduhtyabă, kǐlathé lalyă hyăbè hiyè rò a latǎprǒ lǒlátakli prè.”

Jesů Taryěproprya

²⁸ Bí Byacè Jesů héhtuǒhǒ tǐyětahe akhěnuô, kayă bémǐ dǒ a nǐhuǒ lǔ tǐthyóithya yětahenuô, a khyéthukhyéthé lǒplǐ cǒ. ²⁹ Meṭěherò, a ithyóithya thyăkuǒphú prěithyó tǐthyótǐthya athárá nuôtahe ithyó nuô to. A ithyó thyácóná kayă dǒ a o ná a taryěshyosǒ tǒprè ithyó nuô cǒ.

8

Jesů Zasǐmé Kayă Těsěmǔmyă Dǒ Phálo Tǒprè (Marko 1:40-45, Luka 5:12-16)

¹ Bí a o dǒ sorǒlǒ rò a hǐtǎlyă akhěnuô, kayă tahe krwǒplukrwǒphé kuǒlǒ lǔkhyé élá. ² Kayă těsěmǔmyă dǒ phálo* tǒprè hyă dǎngǔlyă dǒ lǔnyěhyă rò a hé lǔ, “Byacè, nǐ ki thǐplǒo zasǐmé† pǐ vǎ těsěyě hénuôma, nǐ zacyă prè.”

³ Byacè zǒhyă atakhu rò a tǒbèhtuǒ lǔ rò a hé lǔ, “Vǎ thǐplǒo prè,” a hé htúǒrò “Těsě- sǐmǐkyă mǒ,” a hé pǒ phúnuô, rò tǒphuǒtuǒ těsě sǐmǐkyă cǒ. ⁴ Rò Byacè Jesů hé lǔ, “Hésoluǒ pǐ tǎ ù tǒprè- tǎmǐ ní-, manárò cuǒ dyěluǒmyă nǐnǐ yěnuô dǒ bwǐdu nuôtǒprè a o nuô ní-. Htuǒrò thyáphú a ki htwǒhtya tǐkhyáthé dǒ ù pwǒ- tǒprè a mǐthényé ná nǐ těsě sǐmǐhǒ rò a mwǒplǐhǒ agněnuô, lǔhtya tǐlǔtǐtyă phú Mosè mekyă nuô ní-.”

Byacè Jesů Zasǐmé Roma A Klyěkhukló Alulé Tǒprè (Luka 7:1-10, Giovanni 4:43-54)

⁵ Bí Byacè Jesů hyănuǒ dǒ vǐ Capernaum akǐ akhěnuô, Roma klyětǒzè akhukló tǒprè hyăkwǐ lǔ tǐmǐcwǒ. ⁶ Rò a hé lǔ, “Byacè vǎlulé tǒprè aswǐ thyětǒkyé rò a omyětyă prè dǒ lǐomyěkǔ phúnuô. Acyě nyacǒ lǔ hó.”

⁷ Byacè Jesů hǐsǔ lǔ, “Vǎ cuǒ zasǐmǐdǔ pǎ.”

⁸ Klyěphú tǒzè akhukló nuôtǒprè hǐsǔ, “Byacè, nǐ hyănuǒpré dǒ vǎhǐkǔ prěnuô a kò ná vǎ to. Hétǎpré nǐngǒ tǒmǔpré nuôma vǎlulé omǒkhyé nyădǔhǒ. ⁹ Mamǐtǐrò vǎ hé phúyě hénuǒrò vǎ nǐbyacè nǐdǔ vǎ bè nǐdǎ kayă dǒ adukló ná vǎ tahe angǒ. Phúnuôhǒ klyěphú dǒ a o dǒ vǎlǐ tahenuô a bè nǐdǎ kuǒdǔ vǎngǒ phúnuônuô. Kǐ vǎ hé klyěphú tǒprèprè, ‘cuǒmǒ,’ hénuôma a bècuǒ prè, kǐ vǎ hé ke dǒ aruôtǒprè, ‘hyămǒ,’ hénuôma a bè hyă prè. Htuǒtǒ vǎ ki hé vǎcǔ, ‘mǐmǒyě,’ hénuôma a bè mǐ prè.”

* **8:2** 8:2 Těsěmǔmyă dǒ phǎlǒnuô, tahehe rò ù é ná “pyěnu” † **8:2** 8:2 Lisásě hé ná zasǐmé ma mǐmwǒplǐ. Angǒlasá ma kayă dǒ a těsě ophúnuô tahenuô, ù bè nǒcuǒ otaphá lǔ. Bí èthǐ těsě mwǒplǐ (zasǐmé) kǎhǒ akhěnuô, a cuǒtǒkatǒ kuǒná ù ma anǐ hó, a cǒbucǒbǐhtya Cómarya ma anǐ hó.

10 Bí Byacè Jesũ nĩhuo tẽhẽbè yẽ akhẽ, a khyéthukhyéthé nyacó rò a hé kayá dõ a krwõ lũkhyẽ tahe, “Vã hécócó thĩ, tẽzũtẽnyã sỏphũyẽ dõ Israelphũ akłẽnuo vã myáhtyenó hító. 11 Vã hé thĩ, kayá o dõ kęcĩhte kęcĩnuo tahe ki hyã ẻlã pã. ẻthĩ ki hyã onyã ẻtõkuo ná pẻphũo Abraham, Phuo Isaac, Phuo Jacob dõ mỏkhu a htỹẻlẻkẻkũ pã. 12 Judaphũ tahenuo, a tỏkỏ htỹỏ Cỏmarya akayã dõ Cỏmarya ahtỹẻakẻkũ nuo tadũrỏ Cỏmarya ki vĩnuỏkyã ẻthĩ dõ tẻkhĩtẻlỏ akhẻlẻ pã. Tẻkhẻlẻ bí ẻthĩ ki cuỏ o yẻtỏpho pãnuo, ẻthĩ ki cuỏ nguỏplyanguỏryã rò ẻthĩ ki ỏtakrũ nĩdyẻ lỏplĩ có akhukhyẻ pã.”

13 Htuỏrỏ a hé klyẻkhukỏ, “Kamỏ, a ki htỹỏhtyadũ phũ nẻ zũẻ nuo pã.” Rỏ alulẻ nuotỏprẻ omỏkã tỏtũ bí Byacẻ hé lũ ashuỏkhẻnuo.

*Byacẻ Jesũ Zasĩmẻ ẻlã Kayá
(Marko 1:29-34, Luka 4:38-41)*

14 Bí Byacẻ Jesũ cuỏnuo dõ Petru ahikũ akhẻnuo, a myáhtye Petru a prẻprẻmỏ thẻswĩnẻkũ rò a omyẻtyã prẻ dõ lẻmyẻkhu prẻ. 15 A pũ lũtakhu rò a tẻswĩ sĩmẻkyã. Htuỏrỏ a ihtỏ mẻ-emeỏsũ pẻ Jesũ.

16 Bí mỏhẻmỏtã akhẻnuo, ử hyãthũ ẻlã kayá dõ khĩnẻkhĩnỏ mẻbẻ lũ tahe dõ Jesũ a o. A hẻtã prẻ angỏ tỏmũmũ- tuỏ prẻ rò khĩnẻkhĩnỏ htẻcuỏkyã lỏ. Htuỏrỏ a zasĩmẻ pẻ lỏplĩ lỏ- ửswĩsẻ nuotãhe. 17 Tẻ yẻtahenuo a mẻlỏmẻbãhtya Prẻprỏ Isaih a tẻhẻone, “A phẻycủỏkyã pẻ tẻswĩtẻsẻ tahe.”[☆]

*Kayá Dõ A Krwỏ Byacẻ Jesũ Akhyẻ Tahe Akhwỏakẻ
(Luka 9:57-62)*

18 Bí Byacẻ Jesũ myáhtye ná kayã bẻmũ hyã otavã lỏ ẻ akhẻnuo, a hẻtã angỏ dõ a khỏpacẻ tahe a o ná pẻ ki cuỏ dõ htỹẻođu abẻrẻ pỏ-, a hé phũnuo. 19 Bĩnuoakhẻ, prẻithỏ tẻthỹỏtẻthya athárã tỏprẻ hyã dõ lũ o rò a hé lũ, “Thárã, nẻ cuỏ bítẻ- tỏpho bẻbẻ, vã cuỏkuỏ ná nẻ.”

20 Byacẻ Jesũ hé lũ, “Htwĩmĩ tahe o ná akũ, htutahe o ná apwĩ, tadũrỏ prẻlũkayã aphũkhũyẻ, bí akhukỏ lẻdyatã prẻnuo a oto.”

21 A khỏpacẻ dõ aruỏtỏprẻ hé lũ, “Byacẻ, dyẻrẻ vã ashuỏkhẻ dõ vã ki kã ỉluỏ rẻ kuỏrẻ vảnhẻ nĩ-”

22 Manárỏ Byacẻ Jesũ hẻsũ lũ, “Krwỏkuỏ có vảnhẻ khỏnyãyẻ, kayã dõ a nĩdã Cỏmarya angỏ to tahe nuoma athyánã kayãthẻ yẻnuỏhỏ. Nỏĩluỏ nĩdyẻdũ kayãthẻ yẻnuo ná ẻthĩnuo.”

*A Nỏokuỏ Kẻlathẻ
(Marko 4:35-41, Luka 8:22-25)*

23 Bĩnuoakhẻ Byacẻ Jesũ nuỏ dõ thỏklyẻkũ rò a khỏpacẻ tahe krwỏnuỏ kuỏ lũ rò ẻthĩ htẻcuỏkyã. 24 Bí ẻthĩ cuỏtũdỏ dõ htỹẻ klảmẻkũ akhẻnuo, kẻlathẻ lalyã hyã khyẻ. Htỹẻ hỏhỏđu rò a plyỏnuỏ lỏ dõ thỏklyẻkũ. Bĩnuoakhẻ Byacẻ Jesũ omyẻnĩ sỏtapã. 25 Rỏ a khỏpacẻ tahe cuỏ hturyỏĩhtỏ lũ rò a hé lũ, “Byacẻ, mẻcwỏmỏ pẻ, pẻ kĩrẻ lacủthẻ lỏhỏ.”

☆ 8:17 8:17 Isaih 53:4

26 Rò Byacè Jesù hé èthì, “Kayã tètùpatì thĩ-, và okuđ ná thĩ rò théisè lahyã tãmé.” A héhtuđ rò a ihtò thèprwđ kèlathéyè ná htyèháhó yètahe. Rò kèlathé okuđ hyăkhyécó.

27 A khöpacè tahe khyéthukhyéthé lõplì rò a hé lahyã lữ, “Kayã yètôprè ma kayã có phútétè? Ataryè cuốđu có bánuônuô. Kèlathé ná htyèháhó nĩđã có lũngóngó.”

Byacè Vèhtekyã Khĩnékhĩnđ Dđ Kayăphè Thényè Akũ
(Marko 5:1-20, Luka 8:26-39)

28 Bí Jesù cuốtuđ đđ htyèòdu bérè, Gadarene ké akhènuô, kayăphè đđ khĩnékhĩnđ mẽbè lữ thényèyè a o đđ luốkhu hte rò a htecuố myáhtyesú ná lữ. Kayăphè yèthényè nuô, khĩné mẽbè lữ akhu-akhyè, ashyo-asđ, a taròthé théisè nyacó rò klyá cuố bí luốhtũ nuôtôbđ nuô ù cuốphủbủ tởprè- to. 29 Èthĩ èhtđ, “Cómarya aphúkhũ, nệ thézũ mẹ pè phútè? Cómarya amõnyè ciryã ù ashuốkhè tuđ tyahító akhènuô, nệ kírè hyãmẹ kryã- pè ítè?”

30 Bí ayələ ná èthĩ to nuô, htyá o tòmũdu rò a e lahyã asè bínuô. 31 Khĩné mẽbè kayăphè yèthényè nuô, a kwĩthézđ Byacè Jesù, “Kì nệ vèhtecuốkyã pè hèrò, nõcuốnuố rẹ pè đđ htyá nuótahe akũ nuô ní-.”

32 Byacè hésũ èthĩ, “Cuốnuốomđ lahyã!” Rò èthĩ htecuố nuố olđ lahyã đđ htyá nuôtòmũ akũ, rò htyá tahe klyã talwđtã bémũlđ rwólã tanyálo rò lacú tặthyè nuốlđ đđ htyèòdukũ. 33 Prèkyệhtyã yètahe klyakã đđ vĩkũ rò a klyakã dyásoluố pè ù ná lõ- tệttwốhtyã ané yètahe ná tèmẹ-ané ná kayăphè thényèyè lõ- plĩ. 34 Kayã tówlđ hyãhtemyã lõ có Jesù. Htuốrò bí èthĩ myáhtye Byacè Jesù akhè, a kwĩthézđ lữ ná a ki htecuố taphăkyã ná èthĩ kékũ bínuô.

9

Byacè Jesù Zasĩmè Kayăphè Thyétokyè Tởprè
(Marko 2:1-12, Luka 5:17-27)

1 Byacè Jesù nuố đđ thòklyèkũ rò cuốbè htyèòdu rò a kã đđ adđ đđ a cuố yètôđđ. 2 Kayã tahe záhyãnĩ kayã thyétokyè tởprè đđ Byacè Jesù a o rò a omyèò prè đđ lẹmyèkhu. Bí Byacè Jesù myáhtye èthĩ tètũ akhènuô, a hé kayã thyétokyè nuôtởprè, “Vã phứprèkhũ- dyashyodyasđ nệ thèplò ní-. Vã plwốkyãhó nệ tệtthũ hđ.”

3 Bínuôakhè prèithyó tệthyótèthya athará tahe tanẹ lahyã đđ a thèplòkũ, “Kayã yètởprè hẻbẻthũ hđ Cómarya hđ.”

4 Byacè Jesù thẻgnẻ luplũ lõplĩ èthĩ tẻtanẹ nuótahe rò a hé èthĩ, “Mamẻtẻrò thĩ cuố tanẹ mũmyáricyã tuđ tẻphủnuô tahe đđ thĩ thẻplòkũ mẽtẻ? 5 ‘Vã plwốkyã nệ tệtthũ hđ’ hẻma azũklđ è? Kimảtorđ ‘Kahtđ rò cuốmđ’ hẻma azũklđ è? 6 Manárđ prẻlukayã aphúkhũ mặ vặyẻ, thyáphủ thĩ ki thẻgnẻ lahyã ná đđ hekhu yẻnuô, và o ná taryẻshyosđ đđ và plwốkyãbẻ ù tẻthủtẻplã tahenuốrò, và ki dyẻluố pẻ thĩ,” a hé htuốphủnuốrò, a hé kayăphè thyétokyè

yětôprê, “Ihtò talũní nê klolémýe nuòrò kãmò dõ nê hinuô.” ⁷ Kayã nuôtôprê ihtòkã dõ ahi. ⁸ Cómarya dyétãpê kayã a taryëshyosõ phúyê akhu-akhyê, bí kayã bémũ myáhtye tẽmẽ-anê phúnuô akhê, èthĩ théisê bezũnyã lahyã Cómarya rò htuthéhtya lahyã Cómarya.

Byacê Jesũ Ê Matteo
(Marko 2:13-17, Luka 5:27-32)

⁹ Bí Byacê Jesũ htecuôkyã bínuôakhê, a myáhtye kayã tôprê amwĩ ná Matteo onyão mẽ tẽmẽ dõ lèkwĩ amo-arã hikũ. Byacê Jesũ hé lũ, “Cuõ-, krwòkuõ vãkhyê rò htwòkuõ vã khòpacê.” Rò Matteo ihtòcuõ rò krwòkuõ lũkhyê.

¹⁰ Bí Byacê Jesũ edĩ mõié dõ Matteo hi akhẽnuô, prèkwĩamo-arã tahe ná prèoraphú tahe hyã etõplu-etõphè kuõlõ ná Jesũ ná a khòpacê tahe. ¹¹ Bí Phariséophú tahe myáhtye phúyê akhê, a sudyã a khòpacê tahe, “Thĩ Thará rò a cuõ etõõtõ kuõtuõ ná prèkwĩamo-arã ná prètèoraphú nuòtahe mètê?”

¹² Byacê Jesũ ñĩhuõhuõ ná a hésũ èthĩ, “Kayã dõ a oshyo-opryã tahenuô, a lo ná tẽkhutháradu to. Kayã dõ aswiasê tahenuô túma a lo prè tẽkhutháradu prè. ¹³ Manárò pũthégnê lahyã Cómarya thézũ hé angólasã tahe dõ a hé, ‘Vã thézũ tètũtetyã to, vã thézũprè tẽthézòklabè ñĩ lũ tôprê ná tôprê nuòprè.’* Mètéhèrò, vã hyã ékã kayã dõ acóate nuòtahe máto. Vã hyã ékaprè kayã dõ a tẽthútèora odũgnê nuòtahe prè.”

Tèsudyã Duòesè Ari-akya
(Marko 2:18-22, Luka 5:33-39)

¹⁴ Htuõrò Giovanni Baptista a khòpacê tahe hyã dõ Byacê Jesũ a o rò a hyã sudyã lũ, “Pẽ ná Phariséophú tahenuô, pẽ duòesè, manárò nê khòpacê yètahe rò a duòe kuõ sè to mètê?”

¹⁵ Byacê Jesũ hésũ èthĩ ná ngòkhákhò tòmũ rò a hé, “Bí khòmẽkhũphê otõkuõpã ná akhõ sĩprésmýã akhẽnuô, a khòsĩprè yètahe cuõthéplẽ cyã phútê? Manárò shyẽ- shuõkhê hyãtuõhó dõ ù écuõ taphãkyãhó khòmẽkhũphê hópã akhẽnuô, èthĩ ki duòeduõ lahyã pã.

¹⁶ “Ũ iséphè hyeçalyẽ ná ikẽthẽ dõ a tanuõ hitoyê nuô a o tôprê- to, mètéhèrò ki iséphè henuô ikẽthẽyê a ki htótanuõkã rò a lé htótazwĩ lazẽ cuõlyáryã pò hyeçalyeyê pã. ¹⁷ Ũ zũnuõ htyèzãthẽ dõ htyèõphályekũ nuô a o tôprê- to. Ũ ki zũnuõ phúnuô hérò, htyèõphã ki pòpruõ rò htyèzã ki lakuõlõ pã. Htuõto htyèõphã ki pyékyã lõ pã. Phúnuòrò ù zũnuõ prè htyèzã athẽ yẽnuô dõ htyèõphã athèkũ prè. Ki mẽphúnuô hérò htyèzã bèbè, htyèõphã bèbè, a pyé pã to.”

Pacẽmuõ Dõ A Thyê Tôprê Ná Kayãmuõ Dõ A Hyãtô Byacê Jesũ Acãcwõ
Tôprê
(Marko 5:21-43, Luka 8:40-56)

* 9:13 9:13 Hosea 6:6

18 Bí a hébè ù phúyě akhěnuô, təcóběhõ khuklódu tōprě hyã dąngũlyã dõ lůnyěhyã rò a hé lů, “Vã phũprēmò thyěmópăprě, manárò kăkuõ vã rò kădyahya nẹ takhu dõ alõ ma a klyã htwõprě nyã prě.” 19 Byacè Jesũ ihtõ rò krwõkăkuõ lů. Rò a khõpacě krwõkăkuõ lů.

20 Bí èthĩ kă dõ klyálo akhěnuô, prēmò dõ a khyábè tẹsěthwitã dõ anyě cõhõ shyényěna nuô a o tōprě, rò a krwõkăkuõ Byacè khyěkhu rò a hyã tōbè Jesũ căkyăkhămĩ. 21 “Vã ki tōbè prėbí acăcwõ yěnuõprě ma vã tẹsěthwitã yě klyã sımé nyã hó,” a hé huô nĩdyédũ anẹ rò a hyã dõ Jesũ khyěkhu rò a hyã tó lů căkyã.

22 Byacè Jesũ tari myákăkhyě rò myáhıte lů akhě a hé lů, “Phúmò, dyashyodyasõ nẹ thėplò ní-, nẹ tẹzũ yěnuô, a zasımé kyáhõ nẹ tẹsěhõ.” Yětõphuõrò prēmò yětõprě a tẹsěnuô, a lamé tõphuõ lamėkyã có.

23 Bí Byacè hyãnuõ dõ Judaphũ khukló yětõprě ahikũ akhěnuô, a myáhıte kayã uõtėlõ tahe ná kayã nguõhè prărúpráté tõplutõphè rò a hé èthĩ, 24 “Cuõtaphã lõ lahyã. Pacěmuõphũ yětõprě ma a thyě mătõ, a omyě sõtapa prě.” A hé rò ù nyěkruõ lõpĩ lů. 25 Bí ù nõhtelõ htuõ kayã bėmũ nuõtahe dõ aklõ khěnuô, Jesũ nuõ dõ hidókũ bí pacěmuõphũ yětõprě léomyéo khălé nuô rò a pũ lůtakhu akhě pacěmuõphũ yětõprě ihtõkăkhyě. 26 Tẹritěkyã yě a luõ pasi cuõlõ có pwõhtyěpwõkě có.

Byacè Mějĩ Kăkhyě Kayã Mèthèkhĩ Thényě Htuõrò A Meryã Kăkhyě Kayápé Tõprě

27 Bí Byacè Jesũ htecuõkyã bĩnuô tõphõ akhě, kayã mèthèkhĩ thényě krwõ èhtõ kuõ lůkhyě, “Kõ- Davĩ aphúkũ, thézõ rò məcwõrě pẹ ní-.”

28 Bí Byacè cuõnuõ dõ hi tòměkũ akhěnuô, kayã yěthényě krwõnuõ kuõ lů rò Byacè Jesũ sudyã èthĩ, “Vã mějĩ cyã thĩ mètè nuô thĩ zũe ẻ?”

Èthĩ hėsũ, “Ò, pẹ zũe, Byacè.”

29 Rò Byacè tõhyã èthĩ mètèplò rò a hé, “Dõ thĩ zũe akhu-akhyě, vã zasımé thĩ.” 30 Rò èthĩ mètè lĩkăkhyě khyěthyã lõ. Byacè Jesũ metãmetykyã èthĩ, “Dyásoluõ pẹ tã ù tōprě- tãmé ní-.” 31 Manárò èthĩ htecuõ rò cuõlè dyásõ pasĩlõ tẹritěkyã yě bí nuõtõkě akũ dõ khălé pwõ- tõphõ.

32 Bí kayã mèthèkhĩ yěthényě htecuõ htuõnuô, ù èhyãnĩ kayãphě dõ khĩné mębè lů rò a pẹ tōprě dõ Byacè Jesũ a o. 33 Bí Byacè Jesũ vẹhtekyã htuõhõ khĩné akhěnuô, kayápé yětõprě hébè cyã kăkhyě khyěthyã. Rò kayã bėmũ tahe khyéthukhyéthé nyacó. “Ũ məcýã tẹ phúyě dõ Israelpũ aklěnuô myáhıte nõhĩ takhyã- to,” a hé lahyã phũnuô.

34 Manárò, Pharisėophũ tahe hé, “A vẹhtekyã cyã khĩné tahe phúyě nuõma mápřé khĩné khuklódu nuõtahe yõ dyé lů taryěpřopřya nuõ khukhyě prě.”

³⁵ Byacé Jesů lě cuóľǒ vĭ pwōtōvĭ dǒ pwō- tǒdǒ rò lě ithyóithya pě ũ dǒ Judaphú tětčoběhǒ tahe akǔ, rò cuónuǒ dǒnyǎhěso pě ũ ná Cómarya ahtyěaké a tětthěkřǔmila ari-akyǎ, rò zasímě pě ľǒ ũ tětswitěsě pwōtǒcǒ. ³⁶ Bí a myáhtye kayǎ bémǔ dǒ a běpyǎbēsě rò a lěthělěńĭ ũ a o kuǒŭ tǒprě- to rò athyáná thímĭ tǒmǔ dǒ ũ prěkyě èthĭ oto yětahe akhěnuǒ, a thézǒ nĭdyě nyacǒ èthĭ. ³⁷ Bĭnuǒakhě, a hé a khǒpacě tahe, “Lěkébuǒ akhǎľe oěľǎ, manárǒ prěkébuǒ opatĭ- nyacǒ. ³⁸ Rǒ kwĭ lahyǎ lyǎbyacě ná a ki nõhyǎ prěkébuǒ tahe dǒ alyǎkhu yěnuǒ ní-.”

10

Prědǒnyǎphú Shyéthěnyě (Marko 3:13-19, Luka 6:12-16)

¹ Thyáphú a khǒpacě shyéthěnyěyě ki vĕhtekyǎbě kuǒ khĭné mǔmyǎ tahe, htuǒto thyáphú èthĭ ki zasíměbě ľǒ tětswitěsě pwō- tǒcǒ agněnuǒ, Byacé Jesů éhyǎ èthĭ dǒ a o rò a dyě pě èthĭ taryěshyosǒ.

² Prědǒnyǎphú shyéthěnyě amwĭ ma kryǎ- ũpě hérǒ, arěľǒ tǒprě ma amwĭ ná Simoně mátorǒ ũ è ľǔ ná Petru ná apuǒ Andrea, htuǒrǒ Zebedeo aphúprěkhǔ Jakomo ná apuǒ Giovanni, ³ htuǒrǒ Philipu ná Bartholomeo, Thomazo ná prěkwĭamo-arǎ Matteo, htuǒrǒ Alphaeo aphúkhǔ Jakomo htuǒrǒ Thaddeo, ⁴ htuǒrǒ Simoně, è ma ũ è ľǔ ná Zeloto* aplóamǔphú aklě tǒprě, htuǒrǒ Juda Iscariot dǒ a isětǎkyǎ Byacě nuǒtǒprě.

Byacé Jesů Plwǒcuǒ Prědǒnyǎphú Shyéthěnyě (Marko 6:7-13, Luka 9:1-6)

⁵ Bí Byacé Jesů nõcuǒ a khǒpacě shyéthěnyě yě akhěnuǒ, a mecuǒńĭ èthĭ ngǒ, “Cuǒ tǎ dǒ Judaphú máto tahe aklěnuǒ tǎmě ní, htuǒrǒ cuónuǒ tǎ dǒ Samariaphú adǒasokǔ nuǒ tǎmémě ní-. ⁶ Cuǒtǔprě dǒ pě myěcǒ Israelphú aklě dǒ athyáná thímĭ lamě nuǒtahe a o nuǒprě ní-. ⁷ Bí thĭ cuǒ akhě, hěsodǒnyǎ pě ũ, ‘Mókhu ahtyěaké phǔhtyahǒ,’ phǔnuǒ ní-. ⁸ Zasímě kayǎ dǒ aswíasě tahe, mehtwǒprě kǎkhyě kayǎ dǒ a thyě tahe, zasíměkǎ kayǎ tětšěmǔmyǎ dǒ phǎľǒ tahe, vĕhtekyǎ lahyǎ khĭnékhĭńǒ, thĭ nĭbě krǎ ľǒhǒ ľǒ- tětě tahe akhu-akhýě kwĭ tǎ ũ akhwóakě tǎmě ní, mekrǎ péprě ũ ní-. ⁹ Htětěbèbè, rǔbèbè, talĭbyǎ bèbè sucuǒ nĭ tǎ lahyǎ dǒ thĭ nyǎhtǒkǔ tǎmě ní-. ¹⁰ Pyě bèbè, phyěcuǒľǒphyěcuǒklǒ nĭtǎ lahyǎ tǎmě ní, ǎbèbè, khuphá bèbè, tomaná ihtyǎbǒ bèbè phyěcuǒńĭ lahyǎ tǎmě ní-. Mětěhéro kayǎ dǒ a me tēmē tahenuǒ a tǒkǒ nĭbě tē dǒ a lo tahe.

¹¹ “Bí thĭ cuǒnuǒhǒ dǒ dǒtǒdǒ akǔnuǒ, myǎpǔ nĭ kayǎ dǒ thĭ lěthělěńĭ ľǔ tǒprěprě rò cuǒokuǒ dǒ ahi nuǒ. Rǒ otadǔ kuǒná è bĭnuǒ tuǒdǒ thĭ htekapǎ tǒphuǒ nuǒ ní-. ¹² Bí thĭ nuǒ dǒ hinuǒ tǒměkǔ akhěnuǒ, kwĭ Cómarya dǒ a ki sǒrinĭ hinuǒ tǒmě ní-. ¹³ Hinuǒ tǒmě ki a tǒkǒ nĭbè tětšǒri kihéro dya- okyǎ thĭ tětětětǔwǒ a tětšǒri dǒ èthĭ ahĭkǔ nuǒ. Ki èthĭ émǒsǔryǎ thĭ to kihéro

* **10:4** 10:4 Zeloto ma aplóamǔ amwĭ, rò aplóamǔ yěnuǒma a thézǔ o lahyǎ dǒ Roma a tětǒalě to. A thézǔ o nĭdyědǔ ná ahtyěaké.

phyékakhyë khyëthyá thì tẹpẹtèdwò nuò ní~. ¹⁴ Kayá tôprèprè ki é sú thì to, a ki nĩdã thĩngó to kihérò, bí thì htecuõkyá hó ná hi nuòtómé akhë, kimátorò dõ nuòtòdõ akhënuò, thuõttãkyá hemù dõ thì khãduõlõ nuòtahe.† ¹⁵ Vã hécócó thì, shyë~ Cómarya cirya prèlukayá pã akhënuò, è ki cirya cyëlõklõ có kayá yënuòtòdõ ná vĩ Sodomphú ná vĩ Gomorrhaphú‡ dõ Cómarya cirya èthi mú~ nukhë nuòtahe cópã.

*Tèmecyëmecù Dõ A Ki Hyãbè Prèdõnyãphú Tahe
(Marko 13:9-13, Luka 21:12-17)*

¹⁶ “Vã nõcuõ thì thyáná vã plwõcuõ thímí dõ htwimì akłë nuò. Mephúnuòrò limyã kuõ lahyã phú rùtahenuò, rò thèplò mwõplĩ kuõ lahyã phú htułwĩ nuò ní~. ¹⁷ Rõnĩ lahyã thĩnë, mètèhéro ù ki pũ thũcuõ thì dõ təcòbè khukłõ tahe lẹokú myáhtye tã sù lù ahikũ pã rò a kimũkipò thì dõ təcòbèhõ tahe akũ pã. ¹⁸ Dõ vãkhuvãkhyë rò ù ki cwitarũhtótãe hyã thì dõ prèpõtè dõ a htwõ khukłõ tahe ná khwítahe a o pã. Thì ki hèsodõnyã nĩpè èthi ná vãrivãkyá pã. Thì ki khyáluõ pèní thĩthé ná èthi nuòtahe ná Judaphú mato tahe pã. ¹⁹ Manárò bí èthi pũ thì akhënuò, bèkũbèkyã one tá ná thì ki hébè matè pã matorò thì ki hébè phútènuò tãmé. Shuõkhë hyãtuõ pãnuò, Cómarya ki dyé thì ngó dõ thì tã hébè nuòtahe pã. ²⁰ Ngó nuòtahe ma thì tètèbè nĩdũ mato, a maddũ pè Phë Cómarya a Thè Sãsë hébè thì dõ thì bèhè prè.

²¹ “Bínuòakhë pãnuò, puõ ki nõmèthyë nĩdyédũ avyã ná ùruò pã, rò vyã ki nõmèthyë nĩdyédũ apuõ ná ùruò pã, phë ki nõmèthyë nĩdũ aphú ná ùruò pã, phú tahe ki vũ kãkhyèsũ nĩdyédũ amuõaphë tahe pã, rò a ki nõmèthyë nĩdyédũ ù ná amuõaphë pã. ²² Dõ vãkhuvãkhyë rò, ù pwõ~ tôprè ki thèhte lõ thì pã. Manárò kayá dõ a ihtòtanyã okłõsõma dõ a tẹzũtènyã akũ tuõdõ atadũ tahenuò Cómarya ki mëlwohtekã èthi pã.” ²³ ù ki məcýëmecù thì biyë tópho kihéro klyacuõ dítũ dõ aruò tópho nuò. Vã hécócó thì, bí thì cuõ pwõlõ tyahĩ lõ~ Israelphú avĩ yètahe hitõnuò, prèlukayá aphũkhũyë ki hyãlè pã.

²⁴ “Khõpacènuò acyãadè lõklõ ná athará takhyã~ to. Prèmètèphú tôprènuò, adukłõ ná abyacè takhyã~ to. ²⁵ Khõpacè tôprè ki cyã bá athará nuò, rò prèmètèphú tôprè ki cyã bá abyacè nuò héma pòhó. Vã htwõ có hikukłõ tôprè rò èthi ki é vã ná khĩnèkhĩnõ a khukłõdu dõ amwĩ ná Beelzebul yë kihéro thì dõ a htwõ prè hiphúphyãphú tahenuò a ki écyëécũ lõklõ pã có thĩmwĩ pã.

*Zũnĩ Lahyã Cómarya Nĩ~, Thèisë Tã Lahyã Prèlukayá Alé Tãmé Nĩ~.
(Luka 12:2-7)*

²⁶ “Mephúnuòrò thèisë tã èthilè tãmé. Lõ~ tẹ dõuõdõbí tahenuò, Cómarya ki bãmõhtya luõlõ è pã, rò lõ~ tèmèhuòmèthwé tahenuò, Cómarya ki

† 10:14 10:14 Thuõttãkyá hemù angõlasã ma, Jesù a khõpacè tahe dyëluõ ná a myã pã èthi to hó.

‡ 10:15 10:15 Dõ nuòkhë bí Abraham ohtwõprè pã dõ hekhuýë akhë, kayá o dõ vĩnuò nyëvĩ akũ tahenuò, a mẹ tèmũmyãricýã nyacò akhu-akhýë Cómarya mepyékýã lõ vĩnuò nyëvĩ.

męhteluõlõ è pã. ²⁷ Ngõ dĩ vã hé pẹ thí dĩ akhiátapaxũ tahenuõ, cuõhébè lahyã dĩ alĩklẽ nuõ ní~. Ngõ dĩ thí nĩhuõhuõ nĩhuõthwé tahenuõ, htya éhtõ lahyã dĩ hikhułkwókhu nuõ ní~. ²⁸ Kayã dĩ a męthyẽ cyã thí nęklõ tadúró a męthyẽ cyã thí thęhtwõprẹ to tahenuõ, thęisẽ tá alẹ tãmẹ. Thęisẽ lahyã Cómarya dĩ a męthyẽ cyã thí nęklõ ná thí thęhtwõprẹ nyęcõlõ yęnuõ dĩ ngarakũ nuõtõprẹ ní~. ²⁹ Htuprẹphũ nyẹbenuõ ù isẽ prẹ lũ ná rũzye tòmýe prẹ, vãhéto? Manáro Phẻ Cómarya ki nõlatã thýe èthĩ to henuõ, bí tóbè prẹnuõ a latãthýe dĩ hekhuto. ³⁰ Lõ~ thí khuluộ dĩ thí khuklõlõ nuõtahe cõró, Cómarya dyábè one htuõlõplĩ cõhõ. ³¹ Phúnũrò thęisẽ tãmẹ! Thí nguduprĩdu klõlõ có ná htuprẹphũ nuõ tõplutõphè có.

*Tẹmõsũ Krĩstu Ná Tẹhtésũ Krĩstu
(Luka 12:8-9)*

³² “Úpẹpẹ~ bèbè a ki ólyã ná a zũe vã dĩ kayã éprẹ a męthenyẽ henuõ, vã ki ólyakuõ è phúnũ dĩ Cómarya a tanémókhuphũ tahe a męthenyẽ pã. ³³ Manáro úpẹpẹ~ bèbè a ki htėsũbíkyãš vã ná a zũe vã to dĩ kayã éprẹ a męthenyẽ pã tõprẹprẹ henuõ, dĩ mókhu vãphẻ a męthenyẽ pãnuõ, è ma vãkayã mậto vã ki hé kuõke phúnũ pã.

*Tẹpẹtẹdwõ Mậto Tẹklyètẹngã Prẹ
(Luka 12:51-53, 14:26-27)*

³⁴ “Tanẹ tá lahyã ná vã phyéhyã tẹpẹtẹdwõ dĩ hekhũ yęnuõ tãmẹ. Vã phyéhyã tẹpẹtẹdwõ mậto. Vã phyéhyã né tóbè. ³⁵ Mẹtẻhẻrò, vã hyã dyeohtwõhtya

‘Phúpրẹkhũ ná phẻ, phúpրẹmò ná muõ, dya ná prẹprẹmò kiklyékingã lũ pã prẹ. ³⁶ Kayã tõprẹprẹ dĩ ù ki thęhtethẻhã nĩ lũ pã nuõma a ki mậdủprẹ a hiphủphyãphủ nĩdũ pã prẹ.’*

³⁷ “Kayã tõprẹprẹ dĩ a mọngĩ lõklõ amuõaphẻ ná vã henuõ, a kò ná vã to. Kayã tõprẹprẹ dĩ a mọngĩ lõklõ a phúmõphủkhũ ná vã henuõ, a kò ná vã to. ³⁸ Kayã tõprẹprẹ dĩ a krusu rò a zá nĩdyédũ toto, vãkhyẻ rò a krwõ toto tahenuõ, a kò ná vã to. ³⁹ Kayã tõprẹprẹ dĩ a thẻlõ nĩdyẻ athẻplỏ htwõprẹ nuõ, a thęhtwõprẹ ki lacủkyã pã. Kayã dĩ a dyẻlyaxỹã athẻplỏ htwõprẹ dĩ vãgnẻnuõ, a ki myãhtye thęhtwõprẹ tacủprẹ pã.

*Maũpẻ~ Bẻbẻ Dĩ A Ếsũ Byacẻ Jesũ A Khỏpacẻ Nuõ, A Ếsũ Hỏ Jesũ Hỏ.
(Marko 9:41)*

⁴⁰ “Kayã dĩ a ếsũ thí nuõma a ếsũhỏ vã hỏ. Rỏ kayã dĩ a ếsũ vã nuõma, a ếsũhỏ Phẻ Cómarya dĩ a nõhyã vã yęnuõ tõprẹ hỏ. ⁴¹ Kayã tõprẹprẹ yỏ htwõ Cómarya aprẻprỏ rò kayã tõprẹprẹ ki ếmõsũ prẻprỏ yẻtõprẻnuõ, Cómarya ki dyẻ è tẻmẻnĩkhwỏkẻ phủ a dyẻ prẻprỏ tahenuõ pã. Kayã tõprẹprẹ yỏ htwõ kayãcỏkayãtẹ rò kayã tõprẹprẹ ki ếmõsũ kayãcỏkayãtẹ yẻtõprẻnuõ, Cómarya ki dyẻ è tẻmẻnĩkhwỏkẻ phủ a dyẻ kayãcỏkayãtẹ tahenuõ pã. ⁴² Vã hẻcỏcó thí, kayã tõprẹprẹ yỏ htwỏ vã khỏpacẻ dĩ a patĩlỏ tõprẹ akhu-akhyẻ,

ùpěpě- bèbè dǒ a dyéǒ kayǎ yětôprě ná htyěkacǔ tǒbě prě nuǒ, Cǒmarya ki dyé mǎlakǒ có lǔ tẹmẹnǎkhwókẹ pǎ.”

11

Giovanni Baptista A Khǒpacě Tahe (Luka 7:18-35)

¹ Bí Byacè Jesǔ ithyǒ zǔklyázǔklǒ htuǒhǒ a khǒpacě shyéthényěyě akhěnuǒ, a htecuǒkyǎ bínuǒ rò a htecuǒ dǒ vǐ dǒ a o dǒ Galilea kẹ tahe thyáphú a ki cuǒ ithyóithya dónyǎhého pẹ ù obínuǒ tahe.

² Bí Giovanni o dǒ ù lédótǎ lǔ htǒkǔ akhěnuǒ, a nǐhuǒ ná Byacè mẹ tẹprǒtẹprǎ tahe rò a nõcuǒsudyǎ a khǒpacě tahe ná Byacè Jesǔ rò èthǐ sudyǎ lǔ, ³ “Nẹ ma Messia dǒ prẹprǒ tahe héone ná a ki hyǎ pǎ nuǒtǒprẹ hó ẹ? Mǎtorǒ pẹ tǒbẹ opǒmyásúpǎ dǒ aruǒtǒprẹ ki hyǎ pǎ agnẹ nuǒ ẹ?”

⁴ Byacè Jesǔ hésú, “Kǎkhyě dyásokhyě pẹ Giovanni ná lǒ- thǐ nǐhuǒ myáhtye yětahenuǒ ní-. ⁵ Kayǎ mètèkhǐ tahe myáhtye cyǎhǒ, kayǎ khǎduódá tahe cuǒcyǎhǒ, kayǎ tẹsẹmũmyǎ dǒ phǎlǒ tahe sǐmẹ kǎkhyě lǒhǒ, kayǎ khǎlẹkaǒ tahe khǎlẹlǐ lǒhǒ, kayǎthyě tahe ihtǒhtwǒprẹ kǎkhyě khyěthyǎhǒ, kayǎ sǒryǎsǒpháphú tahe nǐhuǒbẹ kuǒhǒ tẹthẹkrũmila hó. ⁶ Dǒ vǎkhuvǎkhyě rò kayǎ dǒ a thẹplǒpyẹ pẹto, a zǔẹ tadú plehyǎlǎ tahenuǒ a ki nǐbẹ mǎlakǒ có tẹsǒri hó.”

⁷ Bí Giovanni a khǒpacě tahe hteka htuǒnuǒ, Byacè Jesǔ cáhtya hébẹ pẹ kayǎ bẹmǔ nuǒtahe ná Giovanni ari-akyǎ. Rò a hé pẹ èthǐ, “Thǐ htecuǒ lahyǎ dǒ kẹsẹntyěkyǎ lǒtamákhǔ nuǒma, thǐ cuǒmyǎ kryǎ- ùpẹ? Ma thǐ cuǒmyǎ lahyǎ kẹlathẹ kazuǒ pǒmǒ nuǒtahe ẹ? ⁸ Phúnuǒ mǎto kihérò, ma thǐ htecuǒmyǎ kryǎ- ítẹ? Ma thǐ htecuǒmyǎ prě lahyǎ kayǎ dǒ a kũthyǎ pẹ thǐ hyeca takhẹplyarashyǐ tǒprẹprẹ nuǒprẹ ẹ? Kayǎ dǒ a kũthyǎ phúnuǒ tahe ma a oprẹ dǒ khwǐhǒ tahe akǔ prẹ. ⁹ Hépẹmyǎ vǎ, thǐ htecuǒmyǎ kryǎ- ítẹtẹ? Thǐ htecuǒmyǎ prẹprǒ tǒprẹprẹ ẹ? Thǐ ki cuǒmyǎ prẹprǒ tǒprẹprẹ hénuǒma a mǎhǒ. Vǎ hé thǐ, kayǎ dǒ aduklǒlǒ có ná prẹprǒnuǒ, thǐ myáhtye hó lǔ hó. ¹⁰ Giovanni ma kayǎ tǒprẹ dǒ Cǒmarya héone lǔrilũkyǎ, ‘Myámǒ ẹ ma prẹthǔ pẹ vǎ tẹritẹkyǎ tǒprẹhǒ, thyáphú a ki mẹlǎ one rẹ pẹ nẹklyǎ lẹhyǎ agnẹnuǒrò, vǎ nõhyǎ rẹhǒ ẹ dǒ nẹnyěhyǎ hó.’”^{*}

¹¹ Jesǔ hé pǒ, “Vǎ hécǒcǒ thǐ, lǒ- kayǎ dǒ a opacẹlyǎ tahe aklěnuǒ, adulǒklǒ có ná Giovanni Baptista nuǒ a o tǒprẹ- to. Manárò kayǎ dǒ a patlǒú dǒ mókhu htyělẹkẹkǔ tǒprẹnuǒ, adulǒklǒ pǎ có ná Giovanni có. ¹² Cáhtya bí Giovanni Baptista ahtǔkhě tuǒkhǒnyǎnuǒ, kayǎ tahe nuǒ sácýsácǔ mókhu htyělẹkẹkǔ. Kayǎhǎkayǎkǎkẹ tahe yácú nuǒpǔphe tadú mókhu htyělẹkẹkǔ. ¹³ Tuǒdǒ Giovanni htǔkhě nuǒ, lǒ- prẹprǒ ali tahe ná lǒ- Mosẹ a tẹithyóithya tahenuǒ a héone lǒhǒ Cǒmarya ahtyékẹ ari-akyǎyě dǒ a ki htwǒhtya pǎ nuǒ hó. ¹⁴ Elia ki hyǎ khyěthyǎ pǎ, prẹprǒ tahe hé phúnuǒ. A thẹzǔ hé ùpẹ nuǒ vǎ ki hésoluǒ pẹ thǐ. Thǐ ki zǔẹ vǎngǒ hénuǒ thǐ thẹgnẹplǒ prẹ. Prẹprǒ hé

ná Elia ki hyã khyěthyã pã, a hé nuôma, a hé hó Giovanni yěnuôhó. ¹⁵ Kayã dõ a o ná akhãlè tahenuô, nõ nĩdã lahyã èthĩ.

¹⁶ “Vã ki talò tẽradũmyã pẽ thĩ kayã yětôhtũ ná maĩtẽ? Èthĩ ma athyaná pacẽphũ dõ a cuõ onyão lahyã dõ klẽkũ nuôtahe rò a èhtõemõ cuõ nĩdyé lũ tũprẽ ná tũprẽ rò a hé lahyã,

¹⁷ ‘Pẽ uõ pẽ thĩ tẽlõ rò thĩ ilẽ toto, pẽ ihè pẽ thĩ luõ rò, thĩ nguõ toto,’ a èhtõ nĩdyé lũ phũnuô.

¹⁸ “Metẽhéro Giovanni hyã duosẽ, hyã duõõhtyẽzã tahe rò ‘Khĩnẽkhĩnõ mẽbẽ lũ hó,’ ù hé lõplĩ lũrilũkyã phũnuô. ¹⁹ Prẽlukayã aphũkhũ mãhõ vãy hyãhyãõ kuõke rò ‘Myãmõ kayã yětũprẽlẽ, a eshyoõpryã, a bóthyókhekõhõ dũgnẽ ná prẽkwĩamo-arã ná prẽoraphũ nuôtahelẽ,’ èthĩ hé lahyã phũnuô. Manárõ bí ù meryã tẽ phũ Cómarya a tẽthĩphẽ yẽrõ aphõathẽ htelũhõhõ akhẽpãnuô, kayã dõ aruô tahe ki myãhtyẽ thẽgnẽhyã ná Cómarya a tẽthĩphẽ yěnuôma a tũprẽ, phũnuô pã.”

Vĩ Dõ A Zã Nĩdũ Kuõũ To Tahe (Luka 10:13-15)

²⁰ Byacẽ Jesũ dyéluõ éklõlõ ù tẽprõtẽpryã dõ vĩnuô tahe akũ tadũrõ èthĩ zã nĩdũ kuõũ anẽ to akhu-akhỹẽ athẽplõ mõto rò a hẽlĩhẽlãkyã èthĩ, ²¹ “Kõ- vĩ Chorazin ná vĩ Bethsaida, Cómarya ki plĩ thĩ pã. Vã ki dyéluõ bye tẽprõtẽpryã yěnuô dõ vĩ Tyre ná vĩ Sido* nuõ héma, èthĩ ki zã nĩdũ lahyã anẽ nyẽ- lãhõ rò èthĩ ki kũthyãhtyã hyecã taprũ rò a ki onyã tarõ lahyã dõ kõphẽkhu hó. ²² Manárõ vã hé thĩ, shyẽ- mõnyẽciryã pã tũnyěnuô, vĩ Tyrephũ tahe ná vĩ Sidophũ taheyẽ, Cómarya ki thẽzõnĩ éklõ ná thĩ pã. ²³ Kõ- vĩ Capernaumphũ thĩ-, thĩ tanẽ lahyã ná Cómarya ki dyahtyalõ tuõ có nẽ dõ mõkhu pã nẽ tanẽ phũnuô ẽ? A ki vĩtãkyã nẽ dõ ngarakũ pã. Tẽprõtẽpryã dõ vã dyéluõ dõ nẽkũ yětahenuô, vã ki dyéluõ bye dõ vĩ Sodom vĩkũ henuôma vĩnuô tũvĩ ki o tuõpã tuõkhõnyã có. ²⁴ Manárõ vã hé thĩ, mõnyẽciryã pã tũnyěnuô, vĩ Sodomyẽ, Cómarya ki thẽzõ dunĩklõ ná thĩ pã.”

Vã Ki Dyé Thĩ Tẽokuõ Tabéthẽprã (Luka 10:21-22)

²⁵ Bĩnuõakhẽ Byacẽ Jesũ hé Cómarya, “Kõ- mõkhu Byacẽ, hekhu Byacẽ, vã Phẽ Cómarya- vã hẽbwĩhẽtaryẽ nẽ, tẽ dõ nẽ dya dõuõdõbĩ pẽ prẽthĩphẽphũ tahe ná prẽpũthẽgnẽtẽphũ tahenuô, nẽ dyéluõhtyã pẽhõ ná kayã dõ a tanẽpatĩ nĩdyé anẽ thyánã pacẽphũ nuôtahehõ akhu-akhỹẽ, vã hẽbwĩhẽtaryẽhtyã nẽ. ²⁶ Kõ- phẽ-, nẽ thẽplõ thẽplõtõ mãnyãhõ ná a kibẽ htwõhtyanyã phũyẽhõ akhu-akhỹẽ, vã hẽbwĩhẽtaryẽ nyacõ nẽ.

²⁷ “Vãphẽ dyétãlõ hó vã tẽpwõ- tũcõ hó. Kayã dõ a thẽgnẽ phũkhũ matũ a Phẽ Cómarya tũprẽprẽ- tuõ prẽ. Kayã dõ a thẽgnẽ Phẽ Cómarya nuôma tũprẽ aphũkhũ tũprẽ ná kayã dõ phũkhũ nwõhtyã lũ dõ a ki dyéluõ pẽ lũ pã nuôtahe prẽ.

* **11:21** 11:21 Kayã mẽ tẽmũmyãricyã tahe o ényacõ bí vĩnuõ nyẽvĩ akũ. Vỹyẽ nyẽvĩ ma a o dõ htỹẽdutavã htũ.

28 “Lõ~ kayã dö a víhtuôzáhtuô rò a theprá ladyá thĩ tahenuô, hyã dö vãyoyẽ, rò vã ki dyéokuõ tabéthéprá thĩ. 29 Zã lahyã vã izáyẽ rò ithyóthégnẽ kuõ tẽ dö vãyoyẽ, mëtëhéro vã thédóthéngã rò vã shyalyã vãthé akhu-akhyẽ, nẽ ki myáhtye nẽ thẽplò a lëokuõ tabéthéprá pã. 30 Mëtëhéro vã nõzã thĩ vãizã yënuô, azũnyẽ~ hu prẽ. Vã tãmuõtãtẽ ma ahtuô to.”

12

Byacẽ Jesũ Ma Mõnyëduô A Byacẽ (Marko 2:23-28, Luka 6:1-5)

1 Dõkhyẽ nyëtyatonuô, Byacẽ Jesũ cuõnuõcuõbẽ ù buõkũlä prëlëkhu tahe, rò atõ ná Judaphú a Mõnyëduô.* A khõpacẽ tahe théethẽ rò a prãe ù buõkũläthè. 2 Bí Pharisëophú tahe myáhtye èthĩ akhënuô, a hé Byacẽ Jesũ, “Myámõ, nẽ khõpacẽ nuõtahe, tẽ dö ù tõ menĩ Mõnyëduô to nuõtahe rò a cuõmẽ dügnẽ lé~.”

3 Byacẽ Jesũ hésũ èthĩ, “Bí Davi ná a khõbóthyó tahe ladyáeladyáõ akhënuô, a mękryã~ ítẽtẽ nuõma thĩ hõnõ kuõnyã ù to ẽ? 4 Khõmũ dö ù lũhtya dö Cõmarya a o tahenuô, enĩ prëtú bwidu tahe prẽ tadúro Davi ná a khõpacẽ tahe cuõnuõphyée vãhétõ? 5 Htuõto bwidu dö Cõmarya ahikũ tahenuô, bí Mõnyëduô akhẽ ki èthĩ cuõtalwókhëtalyẽ Mõnyëduô a tẽthyótẽthya tadúro atẽthũ oto hënuõma thĩ hõnõ takhyã~ to ẽ? 6 Vã hé thĩ, kayã dö aduklõ pã có ná tẽlũhõdu nuô a o biyẽ tõprẽ. 7 Vã thẽzũ tẽlũtõtã to, vã thẽzũ prẽ tẽthẽzõklabè nĩ lũ tõprẽ ná tõprẽ prẽ, Cõmarya hé nõgõ yëtõmũnuô, thĩ ki thëgnẽbye angólãsã hënuõma, kayã dö atẽthũ oto tahenuô, thĩ dya ná èthĩ tẽthũ takhyã~ to. 8 Vã hé phuyẽ mëtëhéro, prëlukayã aphúkũ mądũ vã yënuõma Mõnyëduô a Byacẽ tõprẽhõ.”

Kayã Takhuthyẽ Tôkhó Tõprẽ (Marko 3:1-6, Luka 6:6-11)

9 Byacẽ Jesũ htecuõkyã bí lyãkhu nuõrò a cuõnuõ dö Judaphú tẽcõbẽhõkũ. 10 Rò bí tẽcõbẽ hõkũ nuô, kayã takhuthyẽ tôkhó o tõprẽ. Pharisëophú dö a thẽzũ myápũ Jesũ tẽthũ tahenuô a o tahe rò a sudyã lũ, “Bí Mõnyëduô akhẽ, ki zasímẽ kayã tõprẽprẽ hënuõma, anĩ prẽ Judaphú a tẽthyótẽthya hé phũnuô ẽ?”

11 A hé èthĩ, “Kayã tõprẽprẽ athímĩ ki latã otyã dö hekũ bí Mõnyëduô akhënuô hëro, thĩ cuõ cwihitya è pã ẽ? Ma to ẽ? 12 Kayã tõprënuô a nguduprĩdu klõpã có ná thímĩ tõduõ bá~ tẽ. Phũnuõrò, bí Judaphú a Mõnyëduô akhënuô, mëtëryã ma anĩ prẽ.”

13 Rò a hé kayã takhuthyẽ tôkhó yëtõprẽ, “Zõhte nẽ takhuthyẽ nuõtõkhó nuô,” a zõhte rò atẽ ryãkãkhyẽ thyãkhyẽ ná a takhuryã nuõtõkhó. 14 Manãrò Pharisëophú tahe htecuõ taphãkyã rò èthĩ cuõokú hébè nĩdyélũ ná tõbè męthyẽ Jesũ phútënuô ari-akyã.

* 12:1 12:1 Judaphú a Mõnyëduô ma mõkatõ. Byacẽ thỹihtõkã amõnyẽ ma mõkatõ htuõ nuõtõnyẽ

☆ 12:5 12:5 Li Lëmĩklẽ 28:9-10 ☆ 12:7 12:7 Hosea 6:6

Jesũ Ma Prẽmẽtẽphũ Dõ Cõmarya Nwõhtya È Tôprẽ

¹⁵ Byacè Jesũ thẽgnẽ èthĩ atẽtanẽ mũmyã rò a htecuõkyã ná khãlẽ bĩnuõ. Kayã krwõplukrwõphẽ kuõlõ lũkhyẽ rò a zasĩmẽ pẽ lõplĩ cõ ù tẽswitẽsẽ pwõ- tõprẽ cõ. ¹⁶ A hé èthĩ ná vã ma ùpẽnũ hẽsoluõ pẽ tã ù tõprẽ- tãmẽ ní-.

¹⁷ Yẽma a mẽ lõbãhtya phũ Prẽprõ Isaiiah héone, ¹⁸ “Èyẽ ma vã prẽmẽtẽphũ dõ vã nwõhtya lũ, è ma kayã tõprẽ dõ vã mõi lũ rò vã thẽplõ onĩ lũ. Vã ki nõhyão vã Thẽ Sãsẽ Byacè dõ èlõ pã rò a ki hẽsoluõ pẽ Judaphũ mato tahe ná a ki bẽ phyẽsũ tẽcõtẽtẽ dõ vã o phũtẽ nuõ pã. ¹⁹ Manárõ ènuõ aklyéangã kuõũ to. A èhtõémõ kuõũ to. A cuõẽhtõémõ dõ klyádu nuõtahe akũnuõ, ù nĩhuõnõ to. ²⁰ Kayã dõ a hẽcẽrecẽ thyánã pòmõ langõ tõprẽnuõ, è pãtũkyã lũ to. Kayã dõ a tẽzũpatĩ thyánã mikõ dõ a kírẽ pĩhõ tõprẽnuõ è uõpĩ lã lùtẽ to. A ki mẽryã plehyã rò a ki thẽzõ plehyã lãpõ tẽ tuõdõ a ki dyẽohtwõhtya tẽcõtẽtẽ ki mẽpẽkyã tẽmũmyã yẽnuõ pã. ²¹ Kẽpwõtõkẽ myẽcõ pwõtõcõ ki thẽlẽhtyanĩ è pã.”[✠]

Byacè Jesũ Ná Beelzebul

(Marko 3:20-30, Luka 11:14-23, 12:10)

²² Htuõrõ èthĩ èhyãnĩ kayãphẽ dõ khĩnẽ mẽbè lũ rò a mètèkhĩ rò a pẽ nĩdyẽ yẽtõprẽ dõ Byacè Jesũ a o. Thyáphũ a ki hẽbẽcyã, myãhtye cyã kãkhyẽ khyẽthyã nuõ, a zasĩmẽ pẽ lũ. ²³ Kayã bẽmũ tahe khyẽthukhyẽthẽ nyacõ, rò a hé lahyã, “Kayã yẽtõprẽ ma Khwĩ Davi aphũkhũ cõkõ?”

²⁴ Manárõ bí Pharisẽophũ tahe nĩhuõ ù hé phũnuõ akhẽ, èthĩ hé, “A vễhtebẽ khĩnẽkhĩnõ nuõtahe mamã prẽ khĩnẽkhĩnõ a khuklõdu Beelzebul mẽcwõ lũ prẽ.”

²⁵ Byacè Jesũ thẽgnẽ èthĩ tẽtanẽ tahe rò a hé èthĩ, “Kẽtõkẽ akũnuõ akayã tahe kisákipã nĩdyẽdũ lũ tõprẽ ná tõprẽ kihérõ a lụpruõlụpryãkyã pã. Vĩtõvĩ bẽbè, kayã tõmuõtõcõ bẽbè ki aklyéangã lũ hénuõ, a ki lụpruõlụpryã lõ lũ pã. ²⁶ Khĩnẽkhĩnõ ki vễhtekyã nĩdyẽ khyẽthyádũ akayã tahe kihérõ athyanã a sã kãkhyẽ nĩdyẽ khyẽthyã dũ anẽ prẽ. Phũnuõrõ ahtyẽakẽ cuõõ khyã cyã phũtẽ? ²⁷ Ki vã vễhte khĩnẽkhĩnõ ná Beelzebul a taryẽshyosõ kihérõ thĩ khõpacẽ tahe kuõke rò a nõ maũpẽ a taryẽshyosõ rò a vễhte pẽ? Ma a nõ khĩnẽricyã khuklõ a taryẽshyosõ ẽ? A nõ mã nátõ. Phũnuõ akhuakhyẽ, thĩ khõpacẽ ki dyẽluõ nĩdyẽdũ thĩ tẽthũ pã. ²⁸ Manárõ vã ki vễhtekyã khĩnẽkhĩnõ yẽtahe ná Cõmarya a Thẽ Sãsẽ kihérõ yẽnuõma a zũluõhõ ná Cõmarya ki hyã põhtyẽpõkẽ yẽnuõ a hyãtuõhõ dõ thĩ ohõ.

²⁹ “Mãtorõ, bí kayã tõprẽ cuõnuõ dõ khĩnẽricyã khuklõ dõ athyanã kayãshyokayãsõ tõprẽ ahikũ akhẽnuõ, a ki nuõ cõklõma rẹ lũ to kihérõ a cuõ phyẽphe cyã lùtãtẽ phũtẽ? A cõklõma htuõ lũ túma a phyẽphe nĩ cyã lũ tãtẽ prẽ.

✠ 12:21 12:21 Isaiã 42:1-4

³⁰ “Kayã dõ a okuõ dõ vã tõkyẽ to nuõma kayã dõ a thẽhte vã hõ, kayã dõ a mẹtõkuõ tẽ ná vã to nuõma kayã dõ a mẹpruõmẹpryã tẽ hõ. ³¹ Mẹphũnuõrõ vã hé thĩ, Cómarya ki plwõkyã kayã dõ a mẹtũ lũ, a héthũ lũ nuõtahe a tẽthũ. Manárõ kayã dõ a héthũmẹtũ Thẽ Sãsẽ Byacẽ nuõ Cómarya plwõkyã cyã pã èthĩ tẽthũ to. ³² Kayã tõprẽprẽ ki héthũ prẽlukayã aphũkhũ mǎhõ vã yẽnuõ Cómarya ki plwõkyã lũtẽthũ prẽ. Manárõ kayã dõ a héthũ Thẽ Sãsẽ Byacẽ nuõ, yẽtõhtũ bèbè, nopã tõhtũ bèbè, Cómarya plwõkyã cyã pã lũtẽthũ to.

*Thòmõ Ná Thòthè Ari-akyã
(Luka 6:43-45)*

³³ “Thòmõ dõ ari-aruõ atwõaryã nuõ, a ki thẽhte thòthè dõ aryã pã. Manárõ thòmõ dõ a tazwítaphuõ nuõ, athẽhte ryã to. Mẹtẽhèrõ nẽ myã athè nuõ, nẽ thẽgnẽ cyã dù hõ amõ ari-akyã hõ. ³⁴ Rũthĩ aklwĩalyã thĩ-, thĩ ma kayã klwĩlyã cyẽ rò thĩ cuõ hébè ryã bécýã phũtẽ? Kayã nuõ a thẽplòkũ obã tǎpõtǎpẽ phũtèrõ akhãu krwõ hébèhte kuõ phũnuõprẽ. ³⁵ Kayã ryã tõprẽnuõ, a yõ sunuõ oplõ tẽryã tahe dõ a thẽplòkũ akhu-akhyẽ, a ki hébèhte ngõ dõ aryã tahe prẽ. Manárõ kayãcyẽricýã tõprẽnuõ, a yõ sunuõ oplõ tẽmũmyã tahe dõ a thẽplòkũ akhu-akhyẽ, a ki hébèhte ngõ dõ a mũmyãricýã tahe prẽ. ³⁶ Manárõ vã hé thĩ, shyé- Cómarya ciryã kayã akhẽpãnuõ, a ki ciryã lǎlõ- kayã dõ a hébè tanẽ kuõũ to rò a hébè ngõ dõ abwĩataryẽ oto nuõtahe pwõ- tõmũ pã. ³⁷ Mẹtẽhèrõ, nẽ ki hébè ngõ dõ aryã tahe hẽnuõma, Cómarya ki hé nẽ ná nẽ tẽthũ oto pã. Nẽ ki hébè ngõ dõ a mũmyã tahe kihèrõ, a ki hé nẽ ná nẽ tẽthũ o pã.”

*Û Kwĩmyã Tẽprõtẽprýã Tõcõ
(Marko 8:11-12, Luka 11:29-32)*

³⁸ Htuõrõ Pharisèophũ tahe ná prẽithýõ tẽthýõtẽthýa athárã tahe hé Jesũ, “Thárã, nẽ dyẽluõ pẽ myã pẽ tẽprõtẽprýã tõcõ to, pẽ thẽzũ myãhtye lã vã.”

³⁹ Rò a hẽsũ èthĩ, “Kayãcyẽ kayãricýã, kayã dõ acõ kuõũ ná Cómarya to yẽtõhtũ tahe cuõkwĩmyã tuõ vã tẽmẽ tẽprõtẽprýã tõcõ, manárõ vã ki dyẽluõ pẽtũprẽ èthĩ tẽprõtẽprýã tõcõ dõ athýaná Prẽprõ Jona nuõ pã prẽ. ⁴⁰ Mẹtẽhèrõ, phũ Jona o dõ tẽdu hõkũ thuõnyẽthuõthẽ nuõ, prẽlukayã aphũkhũ mǎhõ vãy a ki okuõdũ dõ helẽ thuõnyẽthuõthẽ pã. ⁴¹ Dõ Jona a tẽhẽsodõnyã luõ pẽ vĩ Nĩnevphũ tahe rò a zã nĩdũ lǎplĩ hó anẽ akhu-akhyẽ, shyé- Cómarya ciryã ù pã tũnyẽnuõ, vĩ Nĩnevphũ tahe ki ihtõ tõkuõ ná kayã dõ a htwõprẽ khõnyã yẽtõhtũ tahe pã rò a ki dya èthĩ tẽthũ pã. Khõnyãyẽ kayã dõ adulo ná Jona nuõ a o bĩyẽ tõprẽ. ⁴² Tẽciryã amõnyẽ pã tũnyẽnuõ, kẹ dõ cilyã tõkyẽ akhwĩmuõ Sheba ki ihtõ tõkuõ ná kayã dõ a htwõprẽ khõnyãyẽ tõhtũ tahe pã rò a ki betẽthũ dõ èthĩ yẽtahe alo pã, mẹtẽhèrõ thýáphũ a nĩhuõnõ kuõ Khwĩ Solomo a tẽithýoithýa dõ a lǎbã ná

✧ 12:40 12:40 Jona 1:17

tèthíphé yètahe agněnuôrò, a o có dõ kẹyẹ dõ aruô tókẹ tadúrò a hyá có. Rò vǎ hé thǎ, kayǎ dõ aduklǎlõ có ná Khwǐ Solomo nuô a o bíyẹ tǎprẹ.

Khǎnėkhǎnõ Mũmyǎ Tahe Kǎkanuõ Khyěthyǎ
(Luka 11:24-26)

⁴³ “Bí khǎnėkhǎnõ tǎduõ htecuõkyǎ htuõhõ dõ kayǎ tǎprẹ akũ akhěnuô, a htecuõ dõ khǎlėkrǎkrẹ tǎpho rò a cuõ myǎpũ akhǎlė lẹokuõ tabéthėprǎ tadúrò a myǎhtye to. ⁴⁴ Rò a hé, ‘Vǎ ki kǎkhyě khyěthyǎ dõ vǎ khǎlė lyenuô hėni,’ a hé rò bí a kǎtuõ akhěnuô, a kǎmyǎhtye ná akhǎlė lyẹ yěnuô a o kǎkhũ, aplǎaphuõryǎ, a o tanǎtashuõ tworyǎ lõplǎ có pwõ- tǎcõ. ⁴⁵ Rò a htecuõ ěkrwõkǎnǎ pǎ akhõ dõ a cyěricyǎ lõklõ có ná lǎnuô thuõthyótǎduõ có rò ěthǎ kǎkanuõ o lahyǎ bǎnuô. Rò kayǎ nuõtǎprẹ ki cyě lõklõ có ná a khǎlėlyẹ nuõ có pǎ.”

Byacẹ Jesũ Amuõ Ná Apuõvyǎ Tahe
(Marko 3:31-35, Luka 8:19-21)

⁴⁶ Bí Byacẹ Jesũ hėbėhėsũ ná kayǎ bėmũ akhěnuô, amuõ ná a puõprẹkhũ tahe hyǎ ihtò opõ o lũ dõ akłõ rò a thėzũ myǎhtye hėbė lũ. ⁴⁷ Kayǎ tǎprẹ hé lũ, “Nẹmuõ ná nẹ puõprẹkhũ tahe hyǎihtò opõ nẹ dõ akłõnuô. ěthǎ thėzũ myǎhtye hėbė ná nẹ hėnuô.”†

⁴⁸ Rò Byacẹ Jesũ hėsũ lũ, “Vǎmuõ ma maũpě? Vǎ puõ ma maũpě?” ⁴⁹ Rò a zũcuõ ná a khõpacẹ tahe rò a hé, “Dõnuólė, ěthǎ ma vǎmuõ ná vǎpuõvǎvyǎ tahe hõ. ⁵⁰ Mětėhėrò kayǎ dõ a mětõ phú vǎphė dõ mókhu tǎprẹ a tětthėzũ nuõtaha ma mǎhõ vǎpuõvǎvyǎ tahe ná vǎmuõ hõ.”

13

Tẹdyǎ Khákho Kayǎphė Tǎprẹ Pruõtǎ Tẹklwǐ Ari-akyǎ
(Marko 4:1-9, Luka 8:4-8)

¹ Bǎnuô tǎnyěhõ, Byacẹ Jesũ htecuõkyǎ bí hinuô tǎmė akũ rò a cuõ onyǎo dõ htyěòduhtũ. ² Kayǎ hyǎo tavǎplutavǎphė lõ lũ rò a cuõnuõ onyǎo dõ thòklyėkũ. Kayǎ bėmũ tahe ke rò a ihtò lõplǎ dõ khõlõkhu. ³ Rò a dyǎ ě pẹ lǎ ěthǎ tẹdyǎ khákho tahe, rò a hé ěthǎ, “Nǎdǎ tǎtẹ lahyǎ! Bètǎphuõ, prėmėprėphũ o tǎprẹ. Rò tǎnyěkhė a hyǎ pruõtǎ tẹklwǐ. ⁴ Rò bí a hyǎpruõtǎ tẹklwǐ akhě, tahehenuô a latǎtõ dõ klyǎdėkũ, rò htuphúzuõphũ tahe hyǎihtuõėkyǎ lõ lũ. ⁵ Tahehenuô a latǎtõ dõ lõklė hekhuphábũ akhǎlė nuô. Rò hekhu yõ phábũ akhu-akhýě a dyǎhtya pryǎ lė. ⁶ Manárò arwǎ yõ sǎtǎzǎ to akhu-akhýě, bí tamõ sǎbė lũ akhěnuô, akũlwõ lõ amõ tahe rò anõ hyǎlõplǎ. ⁷ Tẹklwǐ tahehenuô a latǎtõ dõ thòshyǎthòprũklė rò thòshyámõ yètahe duhtya khyábǐ lõ amõ patǐ yètahe. ⁸ Manárò tahehenuô a latǎtõ dõ hezyerǎzyeryǎkhu rò a phėhtya rò athėaphõhte ěhtya aphuõ tǎzẹ, aphuõ shyěthuõthyó, aphuõ thuõshýě. ⁹ Kayǎ dõ akhǎlė ki o rò nǎdǎdũ ní-.”

† 12:47 12:47 Û rá liphá mú- nukhě tahehenuô, ù myǎhtye lisǎsě yětómǎ opatõkuõ to

*Ngókhákho A Tètaze-one
(Márko 4:10-12, Luka 8:9-10)*

¹⁰ A khòpacě tahe hyá dǒ lǔo rò hyásudyá lǔ, “Bí nẹ hébè ná kayá nuótahe akhě nẹ cuó dyápé tuǒ èthĩ ná tẹdyá khákhó tahe mețě?”

¹¹ Byacé Jesũ hésũ èthĩ, “Cómarya dyéthégněplǒ pẹhǒ thĩ ná mókhu htyèlẹkẹkẹkũ a tẹthékhuthégně dǒ a dǒudǒbí tahe tadúro a dyéthégně tuǒ pẹkuǒ èthĩ to. ¹² Mețéhéro kayá dǒ a o ná tẹthékhuthégně mǎdũ mókhu htyèlẹkẹkẹkũ ari-akyá tahenuǒ Cómarya ki dyé èhtya pǒ lǔ pǎ. Kayá dǒ a o kuǒ ná tẹthékhuthégně mǎdũ mókhu a htyèlẹkẹkẹkũ ari-akyá to tahenuǒ, a ki o prě takiphũ bebè, Cómarya ki phyékyálǒphe lǔ pǎ. ¹³ Bí vǎ hébè èthĩ akhěnuǒ, vǎ dyánĩ pẹ èthĩ ná ngókhákhó tahe, mețéhéro Èthĩ myá tadúro a myáhtye to. Èthĩ nǐhuǒ tadúro a thégně to.

¹⁴ “Prèprǒ Isaiáh héone ngǒnuǒ a lǒhtyabáhtya ná èthĩ yěnuǒ hó. Rò a héone,

‘Thĩ nǐhuǒhtuǒ nǐhuǒ thyáthyá có pǎ tadúro thĩ thégněplǒ pẹ angǒlasá tǒmũ- to, thĩ myáhtyehtuǒ myáhtye thyáthyá có pǎ tadúro thĩ myáhtyeplǒ angǒlasá tǒmũ- to pǎ. ¹⁵ Mețéhéro kayá yětahe ma a khuklǒpryě, èthĩ khǎlè o tadúro a nǐhuǒplǒ to, èthĩ bǒkrijĩ amèthè mețéhéro èthĩ thézũ myáhtye tẹmǎtẹcǒ to. Èthĩ ki meț lahyá phũnuǒto héro èthĩ ki myáhtye ná amèthè pǎ, a ki nǐhuǒplǒ vǎ hé yětahe pǎ, a ki tanẹplǒ thégněryá lahyá pǎ, a ki za nǐdũ lahyá ané pǎ, rò vǎ ki zasímě èthĩ pǎ.’ ✧

¹⁶ “Manáro thĩ yětahenuǒ, thĩmèthè myáhtye tẹ, thĩkhǎlè nǐhuǒ tẹ akhu-akhyě thĩ ki nǐbè tẹsǒri. ¹⁷ Mețéhéro, vǎ héccǒcǒ thĩ, prèprǒ éprě ná kayácókayǎtẹ éprě thĩtahe èthĩ thézũ myáhtyekuǒ lahyá tẹ dǒ thĩ myáhtye yěnuótahe tadúro èthĩ myáhtyenǒ kuǒũ to. Htuǒto èthĩ thézũ nǐhuǒkuǒ lahyá tẹ dǒ thĩ nǐhuǒ nuótahe tadúro èthĩ nǐhuǒnǒ kuǒũ to.

*Byacé Jesũ Héluǒplǒ Pé Ũ Prèpruǒtǎ Tẹklwĩ Angǒlasá Ari-akyá
(Márko 4:13-20, Luka 8:11-15)*

¹⁸ “Mephũnuǒro nǐdǎ lahyá tẹdyá khákhó prèpruǒtǎ tẹklwĩ angǒlasá ari-akyá yě. ¹⁹ Bí kayá tǒprèprě nǐhuǒplǒ Cómarya ahtyěakẹ tẹritẹkyá rò a thégněplǒ to tahe nuǒma athyaná tẹklwĩ latǎ dǒ klyádẹkũ rò khĩnéricyá khuklǒ hyáphyé taphǎkyá tẹklwĩ dǒ ũ pruǒtǎ dǒ èthĩ théplǒkũ nuótahe. ²⁰ Tẹklwĩ dǒ a latǎtǒ dǒ lǒklě yětahe nuǒma athyaná kayá dǒ a nǐhuǒ Cómarya alǎangǒ rò tǒphuǒtuǒ a thékrũthéłǒ phyésũ nuótahe hó. ²¹ Manáro a zũe lahyá taplǒphũ prě, mețéhéro Cómarya alǎangǒ nuǒ, a nuǒ oklǒsǒma dǒ èthĩ théplǒkũ to. Dǒ èthĩ zũe Cómarya alǎangǒ yě akhu-akhyě, a khyábè tẹpyátèsě, tẹmęcycẹmęcũ rò a víkyá khyěthya a tẹzũtẹnyǎ. ²² Tẹklwĩ dǒ a latǎ dǒ thòshyáthòprũklě nuótahe ma athyaná kayá dǒ a nǐhuǒ Cómarya alǎangǒ tadúro a yǒ bèkũbẹkyá nǐdyé ná a tẹohtwǒprě htuǒro a yǒ thézũ duzǎhtyathě lahyá akhu-akhyě, lǒ- tẹyětahenuǒ a iplũkhyábikyá lǒhǒ lǔ rò

athèaphõ htebè pãtohõ. ²³ Tèklwĩ dõ a latã dõ hezyeheryákhu tahe nuõma athyaná kayã dõ a nĩhuõ Cómarya alãangõ rò a thègnèplõ nuõtahe hõ. Kayã yètahenuõ athè èhtya tuõ có dõ aphuõ tõe, aphuõ shyèthuõthyó, aphuõ thuõshyè.”

Dõnyã Khákho Rwémõ Tahe Ari-akyã

²⁴ Jesũ dyã pè põ èthĩ ngókhákho dõ aruõ tõtõ rò a hé, “Mókhu htyèlèkèkũ nuõ athyaná prèmèprèphũ tòprè hyãpruõtãkyã buõkũlãklwĩ dõ ashuõryã tahe dõ prèkhu. ²⁵ A vitã htuõrò bí èthĩ kã omyèní sõtapa lõ pwõ- tòprè akhẽnuõ, prè thèkháthèhte hyã pruõtãkuõ arwèklwĩ tahe bí èthĩ buõkũlã aklẽnuõ, htuõrò a htecuõkyã. ²⁶ Bí amõ dyãhtya rò aplyã htehõ akhẽnuõ, rwémõ tahe plyãhtekuõ bĩnuõ.

²⁷ “Rò a prèmètèphũ kahé abyacè, ‘Byacè, nè hyã pruõtã buõkũlãklwĩ dõ ashuõryã nuõtahe pré vãhéto-? Rò rwémõ tahe cuõphèhtya tuõkuõ mètè?’

²⁸ “Rò a hésũ a prèmètèphũ, ‘Nuõma prèthèkháthèhte nuõtòprè hyãmè pré.’

“Rò a prèmètèphũ hé lũ, ‘Ki mephũnuõrò, pè hyã htõhtekyã è ma nè thèplò è?’

²⁹ “Manárò abyacè hésũ lũ, ‘Hyãhtõhtekyã tãmè, a odũ, pãma thĩ htõhtethũ tuõlõ buõkũlã mõhe. ³⁰ Nõduhtya rõtũ lũ bĩnuõ hõ, rò shyè-shuõkhètõkèhõ pã rò vã nõkèkyã rè ù rwémõ nuõtahe pã rò kyèklõkyã è rò isũkyã è ná mi pã. Buõkũlã nuõtahe pã rò kikèkipõ è pã rò dyaplõ è dõ cyãkũ pã.’”

Dõnyã Khákho Taplèplõ Ari-akyã (Marko 4:30-32, Luka 13:18-21)

³¹ Byacè Jesũ dyápèpõ èthĩ ngókhákho dõ aruõ tõtõ, “Mókhu htyèlèkèkũ nuõma athyaná kayã tòprè iluõdyã taplèplõ tòplõ dõ aprèkhu nuõhõ.

³² Tèklwĩ pwõ- tõe aklẽnuõ taplèplõ ma a patilõ ù hõ. Manárò bí a duhtyahõ akhẽnuõ, adulõ ná thõtõmõ dõ aruõ tahe. A htwõhtya thòphũ tòmõ rò htuphũzuõphũ tahe hyãmè lahyã apwĩ dõ aphyã tahe alõ có.”

Dõnyã Khákho Huõmũ Ari-akyã

³³ Byacè Jesũ dyápè põ èthĩ ngókhákho dõ aruõ tõtõ, “Mókhu htyèlèkèkũ nuõma athyaná prèmõ tòprè phyení huõmũ rò a cimũ lwítõ dõ dĩphè tòplutòphè aklè rò athè tapho htyalõplĩ dĩphè yènuõhõ.”

(Marko 4:33-34)

³⁴ Bí Byacè Jesũ hébè ná kayã bémũ yètahe akhẽnuõ, a dyápè èthĩ ná lõ-ngókhákho yètahe. A hébè èthĩ rò a dyápè èthĩ ná ngókhákho tonuõ a o tòphuõ- to. ³⁵ Mephũnuõrò yèma a hyãtõ phũ Cómarya héone prèprõ rò a hé,

“Vã ki hébè ù ná ngókhákho tahe pã, vã ki hésoluõ pè èthĩ ná tẽ dõ ù dóudõbí è dõ hekhu htwõlúpã nuõtahe pã.”[✠]

Byacê Jesũ Hêluõplõ Pê Khyê Têdyá Khákho Rwémõ Ari-akya

³⁶ Rò a htecuõkyã dô kayã orõoé aklẽ rò a cuõnuõ dô hikũ, a khõpacẽ tahe hyã hé lũ, “Hêplõ pê pê ná nẽ dyã khákho rwémõ o dô prêkhu nuõtahe angõlasá nuõ to.”

³⁷ Rò a hêsũ êthĩ, “Kayã dô a pruõtã tẽklwĩ dô ashuõryá yêtõprẽ angõlasá ma prẽlukayã aphúkhũ yẽnuõ hó. ³⁸ Prẽ angõlasá ma hekhu yêtõba hó, buõkũlãklwĩ dô ashuõ tahe angõlasá ma mókhu htyêlêkêkũphú tahehó, rwémõ tahe angõlasá ma khĩnêricyã khuklõ aphú tahehó. ³⁹ Prêthêkháthêhte dô a hyã pruõtã rwêklwĩ nuõtahe angõlasá ma khĩnêricyã khuklõ hó. Kêbuõkũlã ashuõakhẽ angõlasá ma shyẽ- mõnyẽ tadũpã nuõ hó. Prêkê buõkũlã ma tanéphú nuõtahe hó.

⁴⁰ “Phú ù htõhte plõlõ rwémõ tahe rò ù sũũkyã ná mi nuõ, shyẽ- mõnyẽ tadũ pãma a ki htwõhtya thyákuõ phúnũ pã. ⁴¹ Lõ- tẽ dô a thũ thũũklyã tahenuõ, ná lõ- kayã dô pwõ- phuõphuõ a mẽ tẽmũmyáricyã tahenuõ, prẽlu aphúkhũ máhõ vãyẽ, vã ki nõhyã vã tanéphú tahe pã rò a ki hyã htõhte taphãkyã êthĩ dô Cómarya a htyêlêkêkũ yẽnuõ pã. ⁴² Htuõrò a ki vĩtãlõ êthĩ dô Mórãpõtã kũ pã. Bínuõ tõpho pãnuõ êthĩ kinguõkìhẽ, a ki ạtãkrũ lõ akhukhyẽ pã. ⁴³ Bínuõakhẽ pãnuõ, kayãcókayãtẽ tahe kilikìtakhẽ thyánã tamõ nuõ dô Phẽ Cómarya ahtyẽakêkũ nuõ pã. Nẽ ki khãlèò rò nĩdãdũ ní-.

Jesũ Hêsoluõ Pê Û Ngõkhákho Dõ A Nguduprĩdu Tahe

⁴⁴ “Mókhu a htyêlêkêkũ ma athyaná ù cuõdya ouõ tẽnguduprĩdu dô lyã tólẽ alẽnuõ hó. Bí kayã tõprẽ cuõmyãhtye tẽyẽ akhẽnuõ, a plũbĩ kãkhyẽ lũ rò a thêkrũthêlõ rò a kã dô ahi. Rò a isẽkyã lõ a tãmuõtãtẽ tahe rò a iprĩ ná lyãnuõ tólẽ.

Lõ Nguduprĩdu Angõ Khákho

⁴⁵ “Mẽkhyẽthýã, mókhu htyêlêkêkũ nuõma athyaná prẽ mẽkuõmẽkhã tẽ dô a myápũ iprĩ lõ nguduprĩdu tõprẽ. ⁴⁶ Bí a myãhtye lõ dô a nguduprĩdu lakõ có tãmẽ akhẽnuõ, a kã isẽkyã a tãmuõtãtẽ lõ- plĩ rò iprĩ ná lõ nuõtãmẽ.

Têhêkhákho Itavĩ* Û Cõpã Ná Tẽ Tahe Ari-akya

⁴⁷ “Mẽkhyẽthýã, mókhu htyêlêkêkũ nuõ athyaná prẽmẽ-etẽ tõprẽ dô a vĩtã itavĩ dô htyẽkũ rò tẽ pwõmyẽpwõcõ hyãní nuõ hó. ⁴⁸ Bí tẽ nĩ bãlõhõ akhẽnuõ, a ilyẽ itavĩ rò htyã-onyã ibẽhte tẽ dô khõlõkhu. Tẽ dô aryã tahenuõ a dya-odwó dô phõbyekũ, tẽ dô aryãto tahenuõ a vĩkyã lũ. ⁴⁹ Shyẽ- mõnyẽ tadũ pã tónyẽnuõ, athyaná nuõhõ, tanéphú nuõtahe ki hyã pã rò a ki hyã ihtuõ htekyã kayãricyã nuõtahe dô kayãcókayãtẽ tahe aklẽ pã. ⁵⁰ Rò a ki vĩtãkyã êthĩ dô Mórãpõtã kũ pã. Bínuõ tõphonuõ ù kinguõkìhẽ pã, ù ki a takrĩtakrũ lahýã có ùkhukhyẽ pã.”

Tẽmãtêcõ Athẽ Ná Alyẽ

* 13:46 13:46 Itavĩ ma “mõ” lécõpã ná tẽ

51 Byacè Jesù sudyà a khöpacë, “Lö- yëtahe ma thì thégne ẽ?”
Èthi hésù, “Ò, pë thégne vã.”

52 Rò a hésù èthi, “Mëphúnuò akhu-akhyë ù ki ithyóthégne kaľò lö-
prëithyó tëtëythótëthya athára nuòtahe ná mókhu htyëľëkëkëkù hënuòma,
athyaná hibyacè tòprë dõ a phyëhte a tênguduprìdu dõ athë ná alyë tahe
dõ alë dya-oplò tèkhälë akù.”

Vĩ Nazarèphú Èsù Byacè Jesù To
(Marko 6:1-6, Luka 4:16-30)

53 Bí Byacè Jesù dyá pë htuòľòhó èthi ná ngòkhákho yëtahenuò a
hteucõkyã bínuò. 54 Rò a kaakhyë khyëthya dõ adõaso nĩdũnuò, rò a
ka cáhtya ithyóithya nĩpë adõphúsophú tahe dõ èthi təcòbëhòkù rò èthi
khyéthukhyéthë löplĩ, rò a hé, “Kayã yëtòprë cuómeyã tuõ tẹpọtèprya
yëtahe nuòma a cuõñbè tõ tëtëhítèphé yënuò ná tẹpọtèprya yënuò bitëtë
ha? 55 È ma prësócyãhi nuòtòprë aphú vãhéto? Amuõ ma amwĩ ná Maria
vãhéto? Apuõ ma Jakomo, Jose, Simonè ná Juda nuòtahe prë vãhé-? 56 Lö-
apuõprëmò nuòtahe ma pë dõkũmuõ prë vãhéto-? Rò a cuò phyénitõ tàyë
tahe bitëtë?” 57 Èthi hé lahyã phúnuò, htuòto èthi théhte Jesù rò a èsù lũ to,
tadúro.

Jesù hé èthi, “Kayã dõ a dyazũdyanya nĩdyëkuõ prèpro to tahe nuòma
túpře adõkũphú nĩdũ ná a hiphũphyãphú nĩdũ tahe prë.”

58 Kayã bínuò tahe yõ zũenĩ Byacè Jesù to akhu-akhyë, a dyëluõprë tèmë
tẹpọtèprya nuòtahe takiphú prë.

14

Giovanni Baptista Thyëphútë Ari-akya
(Marko 6:14-29, Luka 9:7-9)

1 Bínuòakhë Prèpõtë Herodè nĩhuõ Byacè Jesù ari-akya. 2 Rò a hé a
prëmètèphú tahe, “È ma Giovanni Baptista prë, a thyëihtòkakhë hó, túro
a mecyã tẹpọtèprya nuòtahe hõnuò.”

3-4 Khwĩ Herodè yõ cuõphyë nĩdyë khyëthyádũ akhĩ Herodia mähó apuõ
Philipu amë akhu-akhyë, Giovanni héhtuòhëthyáthya lũ, “Në cuõphyénĩ
khyëthya nëkhĩ phúnuò ma atò ná tëtëythótëthya to.” A hé lũ phúnuòro a
nõcuõpũ còklõma aklyèphú tahe ná Giovanni rò a nõdõtãkyã lũ dõ htòkũ.

5 Khwĩ Herodè thézũ mëthyëkyã có Giovanni tadúro Judaphú tahe yõ zũe
ná Giovanni ma prèpro tòprë akhu-akhyë, a thëisé èthi alë rò a mëthyë bú
lũ to.

6 Manárò bí Khwĩ Herodè o pacëlyã amõnyë hyätuõhó akhënuò, Herodia
aphũprëmò ilë dõ Khwĩ Herodè anyëhyã ná sipře tahe anyëhyã rò Khwĩ
Herodè théplòmõ théplòmĩ kanõ- to akhu-akhyë, 7 a ólyã ná a thézũ kwĩ
ítëtë- nuò, a ki dyë lũ a hé lũ phúnuò. 8 Rò bèkwĩ maitënuò amuõ hé pë lũ
rò a cuò hé Khwĩ Herodè, “Pãtũ pë vã Giovanni Baptista akyãbò rò dya pë vã
akhuklò yënuò dõ dībë taëdukũ rò hyädýë vã biyë,” a hé phúnuò. 9 Khwiyë

a thêplòmɔ to tadúro a yô ólyã htuôhó dô asiprê tahe anyêhyã akhu-akhyê a hétã aklyêphú tahe ná a ki cuômêphú pacêmuô yêtôprê kwí lú nuô. ¹⁰ Èthí cuô dô ù lédôo kayã htôkú rò a cuôpãtú kã Giovanni akyãbô. ¹¹ Èthí dyanuô Giovanni a khuklôyê dô dibêtaêdu akú rò a hyãdyê ná pacêmuô nuôtôprê rò pacêmuôyê cõkã dô amuô o. ¹² Giovanni a khôpacê tahe hyãphyékã lú nêklô okyãyê rò kã iluôkyã lú. Htuôro èthí cuô dyásopê Byacê Jesú.

Byacê Jesú Buôe Kayã Nyãrí
(Marko 6:30-44, Luka 9:10-17, Giovanni 6:1-14)

¹³ Bí Byacê Jesú nïhuô ná ù mêthyê htuôhó Giovanni akhênuô, è ná a khôpacê tahe cuônuô sidyání thòklyê rò htecuôkyã lahyã túdú dô khãlêthuôkrê dô ù o tôprê~ to tópho. Rò bí kayã bémú nïhuôhó akhênuô, a o lahyã bí vïkú nuôtahe rò a htekrwô cuôkuô lahyã ná khãduô dô khôkhu tôkyê. ¹⁴ Bí Byacê Jesú o dô thòklyêkú hte akhênuô, a myãhtye kayã bémudu cuô opô one ré lõhó dô nyêhó. Bí a myãhtye èthí akhê a thézò nídyê èthí rò a zasimê pëlô kayãswí dô èthíklê nuôtahe.

¹⁵ Bí môhé tamô kírê phútãhó akhênuô, a khôpacê tahe hyã dô lúo rò a hyãhé lú, “Khãlê biyêtôphoma dô ophú tôdô~ to, htuôto môhé hó akhu-akhyê thyáphú èthí ki cuôipri-e nídyêdu lahyã a lèlèlô dôdôdôso nuôtahe akú rò nôkamô kayã yêtahe.”

¹⁶ Byacê Jesú hésú èthí, “Lonôkã èthí to. Myã dyéedyéô pê èthí tôcôcô nuô.”

¹⁷ Rò èthí hésú lú, “Pêtê o prétú khómú nyãklô ná tẽphú nyêbè pré.”

¹⁸ Rò a hé èthí, “Phyéhyã dô vã o yê.” ¹⁹ Rò a nõnyãlyãlô lõ~ kayã nuôtahe dô mïthuôlêkhu. A phyê khómú nyãklô ná tẽ nyêbèyê rò a tũhtya dô mólê rò a hébwihétaryêhtya Cómarya htuôro a ibikyê khómú. Htuôro a dyétã dô a khôpacê tahe a o. Rò a khôpacê tahe zútã ditú dô kayã bémú tahe a o. ²⁰ Èthí e pòepòò ekóóbã lõplí có pwô~ tóprê có. A khôpacê tahe phyédwóplô khyê a okyãlô tahenuô a obã pã có ná krïnuô shyényëmê có. ²¹ Dyãshuôshuôprê prêkhũdu dô a e sè yêtahenuô a phũ~ odú nyãrí có. Prêmò ná pacêphú tahenuô dyátuô lú to.

Byacê Jesú Cuô Dô Htyêkhu
(Marko 6:45-52, Giovanni 6:15-21)

²² Èthí ihuôpló htuôhtuô ná Jesú nõcuônuô sidyã lõ a khôpacê tahe thòklyê rò a nõhtecuô rékyã èthí dô htyêô bérê. Rò bí a khôpacê htyasidyã thòklyê akhênuô, è rò a plwôkãkyã lõ kayã bémú nuôtahe. ²³ A plwôkãhtuô kayã bémú rò, a cuôhtya kwícôbê dô solô túdú tóprê pré. Bí môkhípalô hyã hó akhênuô, a o túdú bínuô tóprê pré. ²⁴ Manãro bí thòklyê nuôtôbê htecuô yelãhó dô nõkú akhênuô, kèlathêdu hyãsasú èthí rò htyêháhó hyãplyã kóklí lõ èthí thòklyê.

25 Bí shyě i-utazě mŏ kírě libũhŏ akhěnuŏ, Byacè Jesũ cuŏ đŏ htyěkhu rò a hyătŏ èthĩ. 26 Bí a khŏpacě tahe myáhtye lũ cuŏ đŏ htyěkhu akhěnuŏ, èthĩ théisě tanyătadè có rò a éhtŏ lahyă, “Kŏ- luŏtparyă.”

27 Manárŏ tŏphuŏtuŏ, Byacè Jesũ hé èthĩ, “Dyakhũdyahă lahyă thĩ théplŏ. Théisě lahyă támě, yěma vă prě.”

28 Rò Petru hé, “Byacè, ki nẹ málakŏ hérŏ hé vă đŏ vă ki hyăkuŏ đŏ htyěkhu đŏ nẹ o.”

29 Rò a hé lũ, “hyămŏ.”

Rò Petru tăhte đŏ thŏklyěkũ rò a hyătŏkuŏ đŏ Jesũ a o đŏ htyěkhu. 30 Manárŏ bí a myáhtye kėlathě htyěháhŏ akhěnuŏ, a théisě rò a lacútă, rò a éhtŏ, “Byacè, męcwŏ rẹ vă ní-.”

31 Byacè Jesũ zŏhyă atakhu tŏphuŏtuŏ rò a cwihtya lũ rò a hé lũ, “Nẹ tẹzũ patĩ- lă vă-, nẹ théplŏ rare mẹtě?”

32 Bí èthĩ htyanuŏ đŏ thŏklyěkũ akhěnuŏ, kėtacŏ hyă. 33 Bínuŏakhě kayă o đŏ thŏklyěkũ nuŏtahe cóběhtya Byacè Jesũ rò a hé, “Nẹ ma Cómarya aphúkhũ tŏprẹ málakŏ nyă hŏ.”

*Byacè Zasĩmě Tẹswítěsě Đŏ Gennesaret Kẹ
(Marko 6:53-56)*

34 Èthĩ cuŏbé hó htyěŏduyě rò a cuŏtuŏ lahyă đŏ Gennesaret kẹ. 35 Dŏphúsophú bínuŏ tahe tŏmanĩ Jesũ rò èthĩ cuŏhěso pėlŏ lŏ- kayă đŏ a o lahyă đŏ kẹkũ bínuŏ tahe rò ũ éhyă lŏ kayăswĩ kayăsě tahe đŏ Jesũ o. 36 Èthĩ kwĩthézŏ Byacè ná nŏtŏbè prě nẹ cahtũ yěnuŏ ná prẹswĩ prẹsě yětahenuŏ takiphúprě. Rò kayă đŏ a tŏbè lũ cahtũ tahenuŏ, a tẹswítěsě lamě lŏplĩ có.

15

*Cómarya A Tẹmekyăngŏ Ná Phyěphuŏ Aléklŏ
(Marko 7:1-13)*

1 Pharisěophũ ná prẹithyŏ tẹthyŏtẹthya athará aklě tahehenuŏ, a o đŏ vĩ Jerusalem rò a hyă sudyă Byacè Jesũ, 2 “Nẹ khŏpacě yětahē nuŏma mẹtěrŏ a krwŏlŭmẹ kuŏũ phú tẹcŏbucŏbě aléklŏ o nuŏtahe to mẹtě? Èthĩ kírě esè rò a sĩplĩ kuŏũ atakhu to.”

3 Byacè Jesũ hếsuŏ èthĩ, “Thĩ vikyă Cómarya mekyăngŏ tahe rò thĩ cuŏkrwŏ lŭmẹ tuŏ thĩ phyěphuŏ aléklŏ mẹtě? 4 Mẹtěhěrŏ, Cómarya hé, ‘Bezũbenyă nẹmuŏnẹphě ní,’* rò ‘Kayă đŏ a isŏ amuŏaphě tŏprẹprẹnuŏ bè mẹthyěkya lũ.’* 5 Manárŏ thĩ nŏhě ũmuŏũphě, ‘Kŏ- muŏ, Kŏ- phě, rŭhtě đŏ vă tŏbè myăkhwě męcwŏ ná thĩnuŏ a o vă, manárŏ vă yŏ belyă htuŏđhŏ vă théplŏ ná vă tŏbè dyé ná Cómarya,’ thĩ nŏhě ũ ná ũmuŏũphě phũnuŏ. 6 Kayă tŏprẹprẹ ki kạ hé amuŏaphě phũnuŏ hérŏ thĩ nŏbezũbenyă pă ũ ná ũmuŏũphě to hŏ. Thĩ lŭkrwŏ thĩ phyěphuŏ aléklŏ akhu-akhyě thĩ mẹtaphũkyălŏ hó Cómarya

* 15:4 15:4 Li Hteka 20:12, Li Dŏnyă 5:16 * 15:4 15:4 Li Hteka 21:17

a tẽmekyãngõ yětômũ hó. ⁷ Kayã cyézócõtẽ anẽ thĩ-, Prẽprõ Isaiah héone thĩrithĩkyã nuõma a tõtũ có.

⁸ ‘Kayã yẽtahe bezũbenyã lahyã vã ná akhãu manárò athéplò nuõma a otaphãye ná vã prẽ. ⁹ Èthĩ cóbẽhtya vã yẽnuò angólasá o tóco- to. Èthĩ ithyóithya prẽ ù ná prẽlukayã aléklõ tahe prẽ manárò a hé nĩdyẽ lahyã ná a ithyóithya có ù ná Cómarya a tẽthyótẽthya tahe có.’”[✠]

*Tẽ Dõ A Mẽ Taprómũmyã Kayã Tahe
(Marko 7:14-23)*

¹⁰ Byacẽ Jesũ éhyãphũ kayã bẽmũ dõ akhãshyé rò a hé èthĩ, “Nĩdã rò yácũ pũthẽgnẽ tãtẽ lahyã. ¹¹ Tẽ dõ a nuõ dõ kayã kyãkũ tahenuò, a mẽ taprómũmyã lũ dõ Cómarya anyẽhyã to. Manárò tẽ dõ a hte dõ kayã kyãkũ tahenuò, a mẽ taprómũmyã lũ.”

¹² Bĩnuòakhẽ a khõpacẽ tahe hyã dõ lũo rò a hé lũ, “Nẽ hébè ngõ nuõtahenuò, Phariseophũ tahe théplõsẽ lõplĩ nẽ nuõma nẽ thẽgnẽ nĩdyẽ nẽnẽ ẽ?”

¹³ Rò a hésũ èthĩ, “Vãphẽ dõ mókhu tõprẽ ki htóhtekyã lõplĩ thòmõ dõ a isó mãto nuõtahe pã. ¹⁴ Tanẽ tuõ tã èthĩ tãmẽ, plwõ okyãdũ èthĩ phũnuò hó. Èthĩ ma kayã mètèkhĩ tahe dõ a thũpẽ kayã mètèkhĩ tahe aklyã prẽ. Kayã mètèkhĩ tõprẽ ki thũpẽ kayã mètèkhĩ dõ aruòtõprẽ klyã hẽnuõma èthĩ ki latãlõ dõ hekũ thẽnyẽ pã.”

¹⁵ Htuõrò Petru hé lũ, “Héplõ pẽ pẽ ngókhákho yẽ angólasá nuò.”

¹⁶ Byacẽ Jesũ hésũ èthĩ, “Thĩ tanẽplõ pẽ kuõnyãhĩ ù to ẽ? ¹⁷ Tẽlõ- plĩ dõ a nuõ dõ kyãkũ tahe nuõma, a nuõ dõ phuõkũ, a nuõ htuõ dõ phuõkũ rò a bẽ htecuõkyã dõ dõklõ nuõma thĩ thẽgnẽ to ẽ? ¹⁸ Manárò tẽ dõ a o dõ kyãkũ hte tahe nuõma a o dõ théplòkũ hyã, rò a mẽ taprómũmyã kayã. ¹⁹ Mẽtèhèrò tẽmẽthyẽ prẽlukayã, cuóthũ ùphũũmẽ, cuóthũ prẽmòprẽkhũ, ehũohĩ, khyãlahõlahya tẽ, dyãmwĩhtyẽzõ ù, ná tẽtanẽ taprómũmyã tahe, lõ- tẽ yẽtahe nuõma a hyãhtelõ dõ kayã a théplòkũ prẽ. ²⁰ Tẽyẽ tahe ma a mẽ taprómũmyã kayã. Sĩplĩ takhu to rò esẽ nuõma a mẽ taprómũmyã kayã to.”

*Canan Myẽcõmuõ Tõprẽ Atẽzũ
(Marko 7:24-30)*

²¹ Byacẽ Jesũ htecuõkyã ná khãlẽ bí a ophũ tavĩtava ná vĩ Tyre ná vĩ Sido nuõtõpho. ²² Rò Canan myẽcõmuõ dõ a o dõ kẹbĩnuò tõprẽ hyã dõ Byacẽ Jesũ a o rò a hyã èhtõ kwĩthézhõtya lũ, “Kõ- Byacẽ, Khwĩ Davi aphũkhũ, thẽzõrẽ vã ní- khĩnẽ mẽbẽ vãphũmò rò a mẽshyo nyacó.”

²³ Manárò Byacẽ Jesũ hésũ lũ tòmũ- to. Rò a khõpacẽ tahe hyã rò kwĩthézhõ lũ, “Nõ kãkyã prẽmò nuò tõprẽ, a krwõ èhtõẽmõ tadũ kuõ pẽ nuõ.”

²⁴ Rò Byacẽ Jesũ hésũ prẽmò yětõprẽ, “Cómarya nõhyã túprẽ vã dõ Israelphũ dõ athyáná thĩmĩ lamẽ tahe agnẽ prẽ.”

✠ 15:9 15:9 Isaia 29:13

²⁵ Rò prèmò yětòprè hyã dángũlyã dö Byacè Jesũ nyèhyã rò a hé lũ, “Kõ-Byacè, khyáthédõ męcwõ rẹ vã ní-.”

²⁶ Rò Byacè hészũ lũ, “Pẹ phyé phú yètahe asèe rò buòekyã ná htwitahe nuõma a kòto.”

²⁷ Rò a hészũ, “Amá, Byacè- manárò htwitahe nuõma a enó nyăpré abyacè atẹ tãkuõtãvẽ dö ãrẽlẽ nuõtahe prè.”

²⁸ Yětòphuõrò Byacè Jesũ hészũ lũ, “Mòmũõ, nẹ tẹzútẹnyã sõnyacó! Phú nẹ kwĩ nuõ a ki htwõ pẹdũ nẹ ní-.” A phúprèmò omõ-oryá kã takrõ cõ bí Byacè hé lũ akhẽ nuõ cõ.

Byacè Jesũ Zasĩmẹ Rọlẽã Kayã

²⁹ Byacè htecuõkyã bĩnuõ rò a cuõrwó Galilea htyèòduhtũ nuõ rò a cuõhtya onyã dö sorõlõ tòpho. ³⁰ Kayã tahe hyãpluhýãphè kuõ lõplĩ lũ. Rò èthĩ èhyãní, záhyãní lahyã kayã khãduõdá tarũ-otyã tahe, kayã mètèkhĩ tahe, kayã dátõ tahe, kayã pé tahe ná dö aruõ tahe ẽã rò èthĩ hyãdyatã dö Byacè khãduõshyè rò a zasĩmẹ pẹ lõ èthĩ. ³¹ Bí kayã tahe myãhtye ná kayã pé tahe hébè cyã kãkhyẽ, kayã dátõ tahe ryákãkhyẽ, kayã khãduõdá tarũ-otyã tahe cuõcyãkhyẽ, kayã mètèkhĩ tahe mètèhè lĩkãkhyẽ akhẽnuõ, èthĩ khyéthukhyéthè rò htuthéhtya Israel a Cómarya.

Byacè Jesũ Buòe Kayã Lwĩrĩ (Marko 8:1-10)

³² Byacè Jesũ èhyã a khõpacẽ tahe dö a o rò a hé èthĩ, “Vã thézò nídyè nyacó kayã yètahe, a o kuõ lahyã ná vã bíyè ma a bã hó thuõnyè hó. Èthĩ lẹlẹlõ o lahyã tóccõ- to. Vã thézũ plwõkã tavĩtakõ èthĩ to, pãma èthĩ ladyáeladyáõ rò lakhúlapõ kãlõ lahyã dö klyálo he.”

³³ Rò a khõpacẽ tahe hészũ lũ, “Khãlè bíyè tòphoma döso ophũowó tódõ-to. Pẹ kírè buòe kayã yè tòplutòphè agnẽnuõ, pẹ ki cuõĩprĩ etõ sèe bítè?”

³⁴ Rò Byacè Jesũ sudyã èthĩ, “Thĩkhómũ o báklotẽ?”

Rò èthĩ hészũ lũ, “A o thuõthyótòklõ ná tẹphũ takĩphũ- prè.”

³⁵ Rò Jesũ nõonyãtã lõ kayã bémũ yètahe dö hekhu. ³⁶ A phyéhtya khómũyè thuõthyótòklõ ná tẹphũ yètahe rò a hébwĩhétaryè htuthéhtya Cómarya rò a ibikyè khómũ yètahe, htuõrò a dyétã ná a khõpacẽ tahe. A khõpacẽ tahe cuõzũetã dítũ pẹlõ ná kayã bémũ nuõtahe. ³⁷ Èthĩ epwõedwõ nĩlõ pwõ- tòprè, rò a ekóõbã pòepòõ lõplĩ cõ. A khõpacẽ phyédwókhyè khómũ okyã yètahenuõ a bãpã cõ ná krĩnuõ thuõthyótómè cõ. ³⁸ Dyã shuõshuõprè prèkhũdu dö a esè yẽnuõ, a o lwĩrĩ. Prèmò ná pacẽ nuõ ù dyã tõkuõ to. ³⁹ Bí Byacè plwõkãkyã htuõhó kayã bémũ akhẽnuõ, a cuõnuõ dö thòklyèkũ rò a htecuõ dö Magada kẹ.

16

*Kayã Htwõ Judaphũ Khuklókukhyã Tahe Nõdyéluõ Jesũ Tẹprõtèprya
(Marko 8:11-13, Luka 12:54-56)*

1 Pharisëophú ná Saducëophú tahe hyã dö Byacë Jesù a o rò a hyã kwĩmyã takë lù dö a ki dyëluö pë èthi tẹprotèpyã dö a o dö mókhu hyã tôcô.

2 Rò a hésù èthi, “Tamö kiré tãhó akhënuô, mó ki li hérò thĩ hé lahyã, paröpä ma kécü to. 3 Htuöörò möli akhënuô, mó ki li, óluö ki duö hörò thĩ hé lahyã, kélalyã hyã pä. Thĩ myã mölë tèmëhtwöhtya tahe rò thĩ myãlwó thëgnëone ré kécü kélathë ari-akyã tadúró tèmëhtwöhtya anë khönyãyë tahenuô thĩ cuö thëgnë lwó ré angólasá to ma phútë? 4 Kayãcyë kayãricyã kayã dö acó kuöü ná Cómarya to yëtöhtü tahe cuökwĩmyã tuö vã tèmë tẹprotèpyã tôcô, manáro vã ki dyëluö pëtúprë èthi tẹprotèpyã tôcô dö athyaná Prëpro Jona nuô pä prë,” a héntuöörò a htecuö taphãkyã ná èthi.

*Pharisëophú Tahe Ná Saducëophú Tahe Ahuöümü
(Marko 8:14-21)*

5 Bí èthi htecuöbé htuööhó htyëödu akhënuô, a khöpacë tahe sötapa sucuöñi khómü. 6 Byacë Jesù hé èthi, “Röñi lahyã Pharisëophú tahe ná Saducëophú tahe ahüöümü nuô ní-.”

7 Rò èthi dönyã nidyé lü Jesù hé ngö yënuô töpërë ná töpërë rò a hé lahyã phüyë, “Byacë hé pë phüyënuöma mãdö pë sötapa phyëcuöñi pë lü khómünuô hó.”

8 Byacë Jesù thëgnë ná èthi hébë lü ná khómü ari-akyã akhu-akhyë, a sudyã èthi, “Kayã tètü pati thĩ-, mamëtëró thĩ cuödönyã nidyé khyëlü ná thĩ sötapa phyëcuöñi khómü ari-akyã phútë? 9 Tuökhönyãró thĩ thëgnëplö pë kuönyã híü to ë? Bí vã buöe khómü nyãklö ná kayã nyãri akhënuô, thĩ phyëdwöplö khyëthyã a okyälö nuötaherò a o bákrítë nuöma thĩ sötapa hó ë? 10 Mãtorö bí vã buöe kayã lwĩri ná khómü thuöthyótöklö akhënuô, thĩ phyëdwöplö khyëthyã a okyälö nuötaherò a o bákrítë nuöma thĩ sötapa hó ë? 11 Vã hé khómü ari-akyã mãto nuöma thĩ tö thëgnë kuöhö ü hó. Vã hé thĩ, röñi lahyã Pharisëophú tahe ná Saducëophú tahe ahüöümü nuô ní-.” 12 Bínuökhë a khöpacë tahe thëgnëplöhyã ná Byacë Jesù nöroni èthi ná huöümü dö ü më tapho duhtya è ná khómü nuô mãto. A nöroni èthi ná Pharisëophú tahe ná Saducëophú tahe a tètithyóithya tahe nuöpërë.

*Petru Ólya Ná Jesù Ma Krístu
(Marko 8:27-30, Luka 9:18-21)*

13 Bí Byacë Jesù cuötuö dö ví Caesarea Philipi akhënuô, a sudyã a khöpacë tahe, “Ü hé lahyã prëlukayã aphúkhü mã vãyë ná vã ma üpë?”

14 Èthi hésü lü, “Taheherò a hé ná Giovanni Baptista, tahehe kuökerò a hé ná Prëpro Elia, taheherò a hé ná Prëpro Jeremia, tomaná prëpro khódü dö aruô tahe aklë töpërëprë prë,” a hé lahyã phünuô.

15 “Manáro, thĩ kuökelë-, thĩ ki hé kuö vã ná üpë?” A hé rò,

16 Simonë Petru hésü lü, “Në ma Krístu dö a mëlówhteka ü töpërë hó. Në ma Cómarya dö a htwöprë töpërë aphúkhü.”

17 Rò Byacè Jesù hészù lű, “Jona aphúkhű Simonè, Cómarya sőri hó nẹ mẹtèhèrò yěma prẹlu kayá dyéthégně htyaluđ nẹ mậto, mậđủ Phẻ Cómarya đố mớkhủ tồprẹ dyéthégně htyaluđ nẹ prẹ. 18 Rò vả hé nẹ, nẹmwị ná Petru * rồ vả ki sólyạ vả prẹzủtẹtẻplỏmủ đố lỏyẻ aỉọ pả. Tẻthỷẻ ashyo-asỏ ki lacủ lỏ aỉẻ pả. 19 Vả ki dyẻ nẹ mớkhủ htyẻlẻkẻkẻkủ thỏhti pả. Lỏ- nẹ cỏklỏma ủ đố hekhu yẻnuỏ, Cómarya ki cỏklỏma kuỏđủ ủ đố mớkhủ pả. Lỏ- nẹ ỉlyẻ plwỏkyả đố hekhu yẻtahenuỏ Cómarya ki ỉlyẻ plwỏkyả kuỏđủ đố mớkhủ pả.” 20 Rò Byacè Jesù dyẻrỏđyẻyẻ a khỏpacẻ tahe, vả ma Kristủ tồprẻnuỏ cuỏhẻsỏluỏ pẻ tả ủ tồprẻ- tẳmẻ nỉ-.

Byacè Jesù Hẻluỏ Ná A Ki Khyảẻ Tẻcyẻtẻcủ Ná Tẻthỷẻ Pả (Marko 8:31-9:1, Luka 9:22-27)

21 Cẩhtya bínủ rồ Byacè Jesù hẻluỏplỏ pẻ a khỏpacẻ tahe ná vả bẻcuỏ đố vỉ Jerusalem rồ Judaphủ muỏprủmuỏprẻ tahe ná bwỉdukhu tahe ná prẻithỷỏ tẻthỷỏtẻthỷa athảrá tahe ki mẻcyẻmẻcủ vả ẻmyẻẻcỏ cỏ pả. ẻthỉ ki mẻthỷẻ vả pả htuỏrồ thuỏnyẻ bẻhtya tỏnyẻpả nuỏ Cómarya ki mẻhtwỏprẻ kạkhyẻ vả pả.

22 Petru ẻcủ taphả cỏcẻkẻyả Byacè takiphủ rồ a thẻprwỏ lű, “Byacè Cómarya ki mẻtặtủ pẻđủ nẹ pả. A bẻ htwỏhtyanỉ taki- to.”

23 Byacè Jesù tarỉ kạkhyẻtỏ Petru rồ a hé lű, “Kỏ- khỉnẻricỷạ khuklỏ, htecuỏ taphảkẻyả ná vả, nẹ ma athyáná lỏ tỏmẻ đố ủ lẻtaphỏ sítakủ tỏmẻ nuỏprẻ. Nẻ tẻtanẻ tahenuỏ athyáná prẻlukayả a tẻtanẻ nuỏ prẻ, a thỷákuỏ ná Cómarya a tẻtanẻ tahenuỏ mậto.”

24 Htuỏrồ Byacè Jesù hé a khỏpacẻ tahe, “Kayả tồprẻprẻ ki thẻzủ krwỏ vắkhyẻ hẻnuỏ, a tỏbẻ mẻ phủ vả thẻzủnỏmẻ lű nuỏtahe, a mẻ củ- đủ athẻplỏ ma anỉ to. A bẻ zắhtya nỉdyẻđủ a krusu rồ a bẻ krwỏ vắkhyẻ. 25 Mẹtẻhẻrỏ kayả tồprẻprẻ đố a thẻlỏ nỉdyẻ athẻplỏ htwỏprẻ nuỏ, a ki thỷẻ tacủprẻ talẻkrẻ pả. Manỏrỏ kayả đố a vỉkẻyả athẻplỏ htwỏprẻ đố vắgnẻ tồprẻnuỏ a ki nỉbẻ thẻhtwỏprẻ tacủprẻ pả. 26 Kayả tồprẻprẻ ki nỉbẻ lỏ cỏ hekhusỉba a tẻđuzắhtyathẻ tahe cỏ tadủrỏ a ki lacủkẻyả a thẻhtwỏprẻ tacủprẻ yẻ hẻnuỏ abwỉo đố lủgnẻ ỉtẻ? Kayả đố a thẻzủ nỉbẻ kạkhyẻ khyẻthỷa a thẻhtwỏprẻ tacủprẻ yẻ tồprẻprẻnuỏ tẻđuzắhtyathẻ đố a ki ỉprỉbẻ ná a thẻplỏhtwỏprẻ yẻnuỏ a o tỏcỏ- to. 27 Mẹtẻhẻrỏ prẻlukayả aphúkhủ mậ vắyẻ ki hyả ná aphẻ aliátakhẻ pả, ná amỏkhủ tanẻphủ tahe pả rồ a ki dyẻ ủ pwỏ- tồprẻ a tẻmẻnỉkhwỏkẻ phủ ẻthỉ mẻhtuỏhỏ nuỏtahe pả. 28 Vả hé mậlakỏ cỏ thỉ, kayả đố a ihtỏo bỉ thỉkẻlyẻ tahehenuỏ, bỉ ẻthỉ thỷẻtyahỉ to akhẻ, ẻthỉ ki myắhtyenỏ lahỷ prẻlukayả aphúkhủ mậ vắyẻ ki hyả phủ khủ tồprẻnuỏ pả.”

17

Byacè Jesù Hẻbẻ Ná Mosẻ Ná Prẻprỏ Elia (Marko 9:2-13, Luka 9:28-36)

* 16:18 16:18 Petru angỏlasá ma “ỉỏ”

1 Mõnyẽ thuõthyo bãhtuõnuõ Byacẽ Jesũ ẽnĩ Petru, Jakomo ná apuõ Giovanni rò a cuõhtya dõ sohtyalõ tõmẽ alõ. Rò a thẽzũ cuõõtũdũ kuõnã ãthĩ prẽ. 2 Bĩ ãthĩ o bĩnuõakhẽ Byacẽ Jesũ anẽklõ htulya taklya khõlõ dõ ãthĩ nyẽhyã. Amẽthẽ tõbẽ nuõ a takhẽ thyãcõnã tamõnuõ, ahyecã nuõ a bãthõ plyatakhẽ cõ. 3 Taplõphũ akũnuõ, ãthĩ myãhtye Mosẽ ná Prẽprõ Elia hyãoluõhtya rò ãthĩ hẽbẽ lahyã ná Byacẽ Jesũ.

4 Petru hẽ Jesũ, “Byacẽ~, khãlẽ biyẽ tõpho rò atwõ moryã lá. Nẽ ki thẽplõ hẽrõ vã ki isõpẽ thĩ lẽthũ thuõmẽ, tõmẽrõ nẽgnẽ, tõmẽrõ Mosẽ agnẽ, tõmẽrõ Prẽprõ Elia agnẽ.”

5 Bĩ a hẽbẽ pãprẽ akhẽnuõ, óluõ takhẽ tõba lapõ tãbĩkyã ãthĩ rò nõgõprãhtya tõmũ dõ óluõ akũ, “Yẽma vãphũ dõ vã mõ nĩdyẽ ẽ rò vã thẽplõ nĩdyẽ ẽ tõprẽ, nĩdã lahyã angõ ní~.”

6 Bĩ a khõpacẽ nõhuõ phũyẽ akhẽnuõ, ãthĩ thẽisẽ kanõ~ to, rò a vĩ lakhũ takluõ tãlõ anẽ dõ hekhu. 7 Manárõ, Byacẽ Jesũ hyã tõ ãthĩ rò a hẽ ãthĩ, “Ihtõ lahyã, thẽisẽ tãmẽ.” 8 Bĩ ãthĩ myãhtya akhẽ, a myãhtye tũ Byacẽ Jesũ tõprẽprẽ~ tuõ.

9 Bĩ ãthĩ o dõ solõ hitã akhẽnuõ, Byacẽ Jesũ mekyã nĩ ãthĩ nõgõ, “Prẽlukayã aphũkhũyẽ ki thỹ ỹhtõhtwõprẽ kãkhyẽ hí dõ tẽthỹ hitõnuõ, cuõ hẽsoluõ pẽ tã ù ná thĩ myãhtye tẽyẽtahe ari-akyã tõprẽ~ tãmẽ ní~.”

10 A khõpacẽ tahe sudyã lũ, “Prẽithyõ tẽthyõtẽthya athará tahe hẽ ná Prẽprõ Elia bẽhyã rẽklõ ná Messia dõ a ki mẽlwõhtekã ù yẽnuõ tõprẽ pã, a cuõhẽtuõ phũnuõ mẽtẽ?”

11 Rò Byacẽ Jesũ hẽsũ ãthĩ, “Prẽprõ Elia bẽ hyã mãyã pã rò a bẽ hyã taritaryã meryã kãkhyẽ tẽlõ~ plĩ nuõma a málakõ cõ vã. 12 Manárõ vã hẽ thĩ, Prẽprõ Elia hyã htuõhõ manárõ ãthĩ thẽgnẽ lũ to rò kayã tahe mẽ lũ cỹ~ ãthĩ thẽplõ thẽzũ mẽ lũ nuõprẽ. Thyãphũnuõhõ, prẽlukayã aphũkhũyẽ ki khyãbẽ tẽcyõtẽcũ dõ ãthĩ takhukũ pã.” 13 Bĩnuõakhẽ a khõpacẽ tahe thẽgnẽplõhyã ná a hẽ hó Giovanni Baptista ari-akyã yẽnuõ hó.

*Byacẽ Zasimẽ Pacẽ Prẽkhũphũ Tõprẽ
(Márko 9:14-29, Luka 9:37-43)*

14 Bĩ ãthĩ hitãlyã myãhtye kayã bẽmũ dõ solẽ akhẽnuõ, kayãphẽ tõprẽ hyã dãngũlyã dõ anyẽhyã rò a hẽ lũ, 15 “Byacẽ, thẽzõnĩ rẽ vã phũprẽkhũ, a taryẽ shyonyacõ rò a lakhũ nuõ tamõmõ dõ mikũ, matorõ a latãnuõ tamõmõ dõ htyẽkũ. 16 Vã ãhyã lũ dõ nẽ khõpacẽ tahe a o tadũrõ a zasimẽcyã pẽ vã to.”

17 Byacẽ Jesũ hẽ ãthĩ, “Kayã sõdõ tẽzũ thĩ~, ná kayã cuõthũklyã thĩ~, vã bẽ onyẽ tõkuõpã ná thĩ bátẽ? Vã tõbẽ khyãthẽdõ nyẽpẽkuõpã thĩ bátẽ?” A hẽhtuõ phũnuõrõ a hẽke kayãphẽ nuõtõprẽ, “Ëhyã nẽphũkhũ biyẽ.”

18 Byacẽ Jesũ thẽprwõ khĩnẽ rò khĩnẽ htecuõkyã dõ pacẽphũ nuõ tõprẽ akũ rò atẽsẽ lamẽkyã tõphuõ lamẽ cõ.

19 Htuõrõ a khõpacẽ tahe hyãhuõhyãthwẽ dõ lũ rò a hyã sudyãhuõ lũ, “Pẽ vẽhtekyã bẽkuõ khĩnẽ to mẽtẽ?”

²⁰ Rò a hésù èthì, “Mameṭě thǐ vĕhtekyăbĕ kuŏũ khínĕ to hérò, thǐ tĕzŭ patí dũ thǐgnĕnuŏ. Vă hécócó thǐ~, thǐ tĕzŭ ki o tí~ taplĕplò tŏplò nuŏprĕ tadúrò thǐ ki hé soyĕtŏmĕ, ‘Thóthú cuŏ taphăkyă ná khălĕ bíyĕ,’ kihĕma~ a ki thóthúcuŏ prĕ. Thǐ tĕzŭ ki o hĕnuŏ, tĕ dŏ thǐ mĕcyăto nuŏ a o tŏcŏ~ to. ²¹ (Manárò, thǐ ki duĕsĕ kwícóbĕ to hĕnuŏ, khínĕ htecuŏkyă cyă to.)”*

*Byacĕ Hésoluŏ Khyĕthyá Ná A Ki Thyĕ Pă Ari-akyă
(Márko 9:30-32, Luka 9:43-45)*

²² Bí ĕthǐ cuŏ myăhtye tăšũ plŏlŏ lŭ dŏ Galilea ké akhĕnuŏ, Byacĕ Jesũ hĕsoluŏ pĕ ĕthǐ, “Prĕlukayă aphúkhũ mǎhŏ văyĕ, ũ ki isĕ tăkyă ĕ dŏ prĕlukayă a takhukũ pă. ²³ ĕthǐ ki mĕthyĕ lŭ pă rò thuŏnyĕ béhtya tŏnyĕ pãnuŏ a ki htwŏprĕ kăkhyĕ pă.” Rò a khŏpacĕ tahe thĕplĕthĕzŏ lŏplǐ.

Byacĕ Jesũ Ithyó Pĕ Ũ Ná Tĕlŭhŏdu Amo-ară Ari-akyă

²⁴ Bí Byacĕ Jesũ ná a khŏpacĕ tahe cuŏtuŏ dŏ vĭ Capernaum akhĕnuŏ, prĕihtuŏplŏ tĕlŭhŏdu amo-ară tahe hyă dŏ Petru a o rò a sudyă lŭ, “Thǐthará dyĕkuŏ tĕlŭhŏdu amo-ară to ĕ?”

²⁵ Petru hésù ĕthǐ, “To, a dyĕ vă~”

Bí Petru nuŏ dŏ hidŏkũ akhĕ, Byacĕ Jesũ hé ré lŭ, “Simonĕ, nĕ tanĕ phútĕ? Hekhu akhwĭ tahe a hyăkwĭ amo-ară dŏ maŭpĕ opĕ? A kwĭ nídũ dŏ a htyĕphúkĕphú tahe a o ĕ? Mǎtorò a kwĭ lahyă dŏ htyĕruŏ kĕklŏphú tahe a o ĕ?”

²⁶ Petru hésù lŭ, “A kwĭ dŏ htyĕruŏ kĕklŏphú tahe a o prĕ.”

Rò Byacĕ Jesũ hésù lŭ, “Ki mĕphúnuŏrò a htyĕphúkĕphú nídũ tahenuŏ, a ki ní tĕpală hŏ. ²⁷ Manárò thyáphú ĕthǐ ki thĕplŏsĕ tă pĕ tãmĕ nuŏ, cuŏbímŏ tĕphú dŏ Galilea a htyĕŏkũ nuŏ. Tĕphú dŏ a ní rĕlŏ tŏbĕnuŏ bãmŏ myárĕlŏ akyăkũ nuŏ. Nĕ ki myăhtye rŭzyĕ tŏbĕ pă. Phyé rŭnuŏ rò cuŏdyĕ ná nĕgnĕ ná văgnĕ tĕlŭhŏdu amo-ară agnĕ nuŏ.”

18

*Maŭpĕ Tôprĕ Dulŏpĕ?
(Márko 9:33-37, Luka 9:46-48)*

¹ Bínuŏakhĕ, Byacĕ Jesũ a khŏpacĕ tahe hyă dŏ lŭo rò hyă sudyă lŭ, “Dŏ mŏkhu htyĕlĕkĕkũ nuŏma, ũpĕ ki htwŏdulŏ ũ păpĕ?”

² Byacĕ Jesũ ĕ pacĕ tôprĕ rò a nõhyă kahtòo lŭ dŏ ĕthĭklĕ. ³ Rò a hé ĕthǐ, “Vă hécócó thǐ~, thǐ ki htulya taple thǐ thĕplò to, thǐ ki htwŏhtya thyáná pacĕphú yĕtahe to hĕnuŏ, thǐ nuŏnĭ cyă dŏ mŏkhu htyĕlĕkĕkũ takhyă~ to. ⁴ Mĕphúnuŏrò, kayă dŏ a shyalyă athĕplŏ phú pacĕphú yĕtŏprĕnuŏ, dŏ mŏkhu htyĕlĕkĕkũ nuŏma adulŏũ hŏ.

⁵ “Kayă dŏ a myă vãmĕthĕ rò a ki ĕmŏsũ pacĕphú thyáná yĕtŏprĕ tŏprĕprĕnuŏ a ĕmŏsũ hŏ vă hŏ.”
(Márko 9:42-48, Luka 17:1-2)

* **17:21** 17:21 Lí yĕtŏmă nuŏ a o nuŏtŏkuŏ dŏ lí dŏ ũ ră ná takhu dŏ kalúlŏ khĕnuŏ tŏba akũ to.

6 “Kayã tôprêprê ki nõmêthú kayã patilõ dó a zúe vã yêtahe aklẽ tôprêprê hênuô, cõ lõdu dó a kyãbõlõnuô rò tãtãkyã è dó htyêdutavakũ nuõma aryáklõ pã cõ dó lũgnẽ cõ.

7 “Tê dó a hyã ilo-ilyápyẽ kayã rò a nõmêthú ù nuô a o tahe. Phúnuô akhu-akhyẽ Cómarya ki ciryacyẽ ciryacũ prêlu hekhuphú tahe pã. Tê yêtahenuô, a bè hyã mãlakõ nyãpã. Manáro Cómarya ki ciryacyẽ ciryacũ kayã dó a mẽ htwõhtya tẽ yẽnuõtahe pã. 8 Nẽ takhu bèbè, nẽ khãduô bèbè, a ki nõmẽ nẽ têtthú hérò pãtũ rò vỹkyã kyã ênuô. Nẽ takhutũ nẽ khãduõtũ rò nẽ kãkanuõbè dó mókhu nuô aryáklõ pã có ná nẽ takhu khãduô õpwõ rò ù bè vĩtãkyã nẽ dó mĩkyã tacũprê talèkrẽ nuõtõphè akũ pãnuô cõ. 9 Nèmèthè ki nõmẽ nẽ têtthú hérò kãũhtekyã rò vỹkyã kyã ênuô. Nèmèthè oprẽ tókỹè rò nẽ kãkanuõbè dó mókhu nuô aryáklõ pã có ná nèmèthè õpwõodwõ lõnyẽkyẽ rò ù bè vĩtãkyã nẽ dó Mórãpõtã kũ pãnuô cõ.”

*Têdyã Khãkho Thímí Lamé Tôduõ Ari-akyã
(Luka 15:3-7)*

10 “Thyáphú thĩ ki tanẽ patí tã kayã patilõ dó ùklẽ yêtahe tãmẽ nuô, rònĩ lahã thĩnẽ. Mêtêhèrò vã hé hò thĩ, êthĩ atanémókhu-phú dó a õpõ myã lũ tahenuô a õphũ ná Phẽ Cómarya dó mókhu nuô pwõ- tõphuõ cõ. 11 Mêtêhèrò, prêlukayã aphúkũ mãhõ vãyẽ, vã hyãlyã ékã kayã dó a lamé tahe prẽ.

12 “Thĩ tanẽ myámyã, kayã tôprê ki athímí o aduõ tõe, rò a ki cuõpẽ mãyã tôduõ kihèrò a ki dyakyã aduõ lwĩthyótõshyẽ ná lwĩthyó tôduõ yẽnuô dó asèekhu rò a klyã htecuõ myápũ nyãprẽ a cuõpẽ mãyã yêtõduõ nuõprẽ mãto ẽ? 13 Vã hécócõ thĩ, ki a myáhtye kãkhyẽ a lamé yêtõduõ hérò, a ki thèkrũ lõklõ pã có ná a okyã lwĩthyótõshyẽ ná lwĩthyó tôduõ dó a cuõpẽ kuõũ to yêtahe cõ. 14 Thyáphúnuõhõ, dó kayã patilõ dó ùklẽ yêtahenuô, a ki thỹkyã dóthudõthè tókỹè bí tôprê prẽ nuô, thĩphẽ dó mókhu yẽ tôprê thêplõ takĩ- to.”

*Puõvyã Dõ A Mêtthú Tẽ
(Luka 17:3)*

15 “Nẽ puõvyã prẽzũetẽphú tôprêprê ki mêtthú nẽ bikhètẽ- bèbè, cuõmyáhtye hébè túdũ ná è rò hèsoluõ pẽ lũ tẽ dó a mêtthú nẽ nuô tahe. Ki a thêplõtõ kuõ ná nẽ rò a ki ólyã a tẽmêtthú kihèrò nẽ nĩbè kãkhyẽ khyèthyã hó nẽ puõvyãyẽ tôprê hó. 16 Manáro a ki nĩdã nengõ to hérò, nẽ kẽ lũ ná atêtthú o yẽnuô, thyáphú a kĩklõkĩma agnẽnuõrò, prẽ myáhtye nĩhuõ kuõ tẽ ná nẽnuô, a tõe o thényẽ, thêthuõ bá nuô. Phúnuõrò ékrwõhyã nĩ kuõũ tôprê, tomaná thényẽ nuô. 17 Ki a nĩdãkuõ êthĩngõ to kihèrò dyásoluõ ná prẽzũetẽ plómuphú nuô tahe, rò prẽzũetẽ plómuphú hé lũ rò a ki nĩdã toto kihèrò hébèhêsũ è phũ thĩ dya kayã dó a zũenyãe kuõũ to tôprẽnuô, tomaná hébèhêsũ è phũ prẽkwĩamo-ará tôprẽnuô.

18 “Vă hécócó thĩ, đố hekhuyê thĩ cồklòma ítêtê- bèbè, đố mókhu nuô, Cómarya ki cồklòma kuồđú phúnúô pã. Đố hekhu yênuô thĩ ilyêplwőkya ítêtê- bèbè, Cómarya ki ilyêplwőkya kuồđú đố mókhu pã.

19 “Vă hé pế pố thĩ, đố hekhu yênuô, kayã thényê ki thêplò thyáľũ héro a kwícóbê têtítê- bèbènuô vấphê đố mókhu yêtôprê ki dyépê lỏlỏ- êthĩ kwĩnuô tahe pã. 20 Mametêhêrò, kayã thényêprê bèbè, thêthuồprê bèbè, êthĩ ki otồoplỏ lủ đố vấmwị akủ kihêrò vấ ki otồoplỏ kuồđú ná êthĩ pã.”

Têđyá Khákhò Prệmệtệphủ Đố A Thêzò Cyá Kuồũ To Tôprê Ari-akyã

21 Htuồrò Petru hyã đố Byacê Jesũ a o rò a sudyã lủ, “Byacê, vấ puợvyã tồprê ki mệthủ vấ héro vấ tồbê plwőkya lủtệthủ báphuo cótê? Ma vấ bè plwőkya bã có è thuồthyótôphuo có ể?”

22 Rò Byacê Jesũ hêsu è, “Vă hé nệ ná bè plwőkya prê thuồthyótôphuo mậto, nệ bè plwőkya bã có è thuồthyótôshyê nuô aphuo thuồthyótôphuo có.

23 “Phúnúô akhu-akhyê, đố mókhu htyêlêkêkủ nuô athyáná khwĩ tồprê đố a thêzủ mệlámeliķyã lỏ a rấmáradyã onỉ alulê tahe nuợsu o lủ nuótahe.

24 Rò bí a cáhtya mệlámeli hó alulê anuợasu tahe akhênuô, a nồêhyã rẻlỏ alulê đố asu-o étalwósủlủ lủ yênuô tồprê. 25 Rò alulê yêtôprê plábê lủ to akhu-akhyê, abyacê hétặngộ ná a bèkạ isétặķyã dyê anệ ná aphuámẻ ná a tặmuồtặtẻ lỏ- plỉ rỏ a bè hyã pláľiķyã anuợasu.

26 “Rò a dắngủlyã đố khwĩ nyêhyã rỏ a kwithêzỏ lủ, ‘Khyáthêđỏ kuồrẻ vấ ní-. Vấ ki pláľỉ lỏđủ nệ pã.’ 27 Rò Byacê yêtôprê thêzỏnỉ lủ rỏ a dyahtuồ pẻķyã lủsu rỏ a plwỏkạķyã lủ.

28 “Manárò, lulê yêtôprênuô, bí a hteķạ akhẻ a myáhtye ná akhỏ lulêphủ thyáľũ đố asu-o lủ rủtỏcwẻ yêtôprê. Rò a pủma lủ rỏ a ci lủ kyặbỏ rỏ a hé lủ, ‘Nệ lodyẻ vấrủnuô dyémỏ vấ.’

29 “Rò lulê yêtôprênuô a dắngủlyã rỏ a kwithêzỏ lủ, ‘Khyáthêđỏ kuồrẻ vấ ní-, vấ pláľỉ lỏđủ nệ pã,’ a hé lủ phúnúô.

30 “Manárò a nỉđả lủ tặkwithêzỏ to. A pláľibẻ hí lủ to rỏ a nồđỏtặ tadủ ủ đố htỏkủ. 31 Rò lulê đố aruô tahe myáhtye a mệ ủ phúnúôrò êthĩ thêplỏmợpả có taki- to. Rò a mệķryã- phútẻnuô êthĩ cuồhẻso pẻlỏ ná khwĩ nuồtồprê.

32 “Yêtồphuoồrò khwĩ nuồtồprê êhyã lủ rỏ a hé lủ, ‘Kayã sỏđỏ thêplỏ, nệ kwithêzỏ vấ rỏ vấ dyahtuồķyã pẻlỏ nệnuợnẻsu tahe, 33 nệ tỏkỏ thêzỏ nỉķuồ nệ khỏlulẻ thyáľũ yênuô phủ vấ thêzỏnỉ nệ nuô, mậto ể?’ 34 Rò khwĩ yêtồprê thêplỏđu nyacỏ lủ rỏ bí a pláľỉ tyahỉ lủ to yênuô a dyétặķyã lủ đố prệmệcyẻmệcủ lủ yẻtahe a takhukủ.”

35 Rò Byacê Jesũ hé tadủķyã đốckhyẻ, “Thĩ ki plwőkya lỏthulỏthẻ mặlakỏ thĩ puợvyã prẻzủtệtệphủ tồprê ná tồprê atệthủ to hẻnuỏma, Phẻ Cómarya đố mókhu tồprê ki mệ kuồ thĩ thyáphúnúô pã.”

19

*Mě Ná Vě Okyǎ Lũ Ari-akyǎ
(Marko 10:1-12)*

¹ Bí Byacè Jesũ hé htuõhó tẹyě tahe akhẽnuõ, a o bí Galilea kẹ nuõrò a hte-cuõkyǎ dõ Judakẹ bí Jordano htyẽklõ bẹrẹ tókỵẽ. ² Kayǎ krwõplukrwõphẹ kuõlõ lũkhyẽ rò a zasímẹ pẹ ù tẹswítẹsẹ bínuõ.

³ Rò Pharisẽophú tahehenuõ a hyǎ tọkuõ dõ Jesũ a o rò èthĩ thézũ hyǎ myápũ pũ Byacè Jesũ atẹthũ rò a hyǎ sudyǎ takẹ lũ, “Kayǎ tọprẹprẹ okyǎ amẹ ma anị prẹ pẹ tẹthyótẹthya hényǎ phínuõ ẽ?”

⁴ Byacè hẹsú èthĩ, “Dõ hekhuhtwõlú mókhuhtwõthẹ akhẽnuõ, ‘Cómarya byályaátũ prẹmò tọprẹ ná prẹkhũ tọprẹ prẹ,’* nuõma thĩ hõnõ kuõũ to ẽ? ⁵ Htuõrò Cómarya hé, ‘Dõ tẹritẹkyǎ yẹ akhu-akhyẽ prẹkhũ yẽnuõ a bẹ dyakýǎ amuõphẹ rò a bẹ cuõ otọkuõ ná amẹ, rò kayǎ yéthényẽnuõ a htwõhtyahó tọprẹ- tuõhó.*’ ⁶ Phínuõrò èthĩ ma kayǎ thégnẹ mápátohó. A htwõhtyahó lũ tọprẹ- tuõhó akhu-akhyẽ, tẹ dõ Cómarya dya otọ lũ nuõ, prẹlukayǎ bẹ htópẹkyǎnị tọprẹ- to.”

⁷ Rò Pharisẽophú tahe sudyǎ pọ lũ, “Kihéphínuõrò, mamẹtẹrò Mosè cuõ hētuõ ná prẹkhũ tọprẹprẹ ki rǎ li-okyǎmẹ a tẹrámáradýǎ tǒba rò a dyé ná amẹ rò a ki okyǎ amẹ henuõma anị prẹ, a cuõ nõdyétuõ phínuõma mẹtẹ?”*

⁸ Rò Byacè Jesũ hẹsú èthĩ, “Mosè plwõ thĩ dõ thĩ okyǎ mẹ phúyẽnuõma anị prẹ, mẹtẹhẹrò thĩ ma kayǎ myẹcõ dõ a khuklópřyẹ khódũgnẹ akhu-akhyẽ a plwõ pẹ thĩ phínuõ prẹ. Manárò Cómarya byályaálũ tẹ akhẽ nuõma a nõokyǎ ù to. ⁹ Vǎ hé thĩ, kayǎ tọprẹprẹ dõ amẹ cuõthũ prẹkhũ mǎto tadúró a ki okyǎ amẹ ná tẹritẹkyǎ dõ aruõ rò a ki cuõphyé taple amẹ dõ aruõtõprẹ henuõma a cuõthũhó prẹmòhó.”

¹⁰ Rò a khõpacẹ tahe hé lũ, “Tẹritẹkyǎ phúyẹ ki htwõhtya cyǎ dõ mènávẹ aplẹkũ kihẹrò ki phyémẹ to ma aryáklõ kǒ?”

¹¹ Manárò Jesũ hẹsú èthĩ, “Kayǎ cùebẹ kuõ tẹithyó yẹ pwõ- tọprẹ to. Tẹithyó yẽnuõ a cùebẹ túprẹ kayǎ dõ Cómarya dyé lũ dõ a ki ohtwõprẹbẹ tahe agnẹ prẹ. ¹² Mẹtẹhẹrò kayǎ tahehe nuõ, ahẹare oto pǎ dõ a muõhókũ pǎ akhu-akhyẽ, a phyé lahyǎ phúmẹ to. Tahehe nuõ ù swikyǎ ludyẹ. Dõ Cómarya htyẹkẹgnẹ akhu-akhyẽ tahehe nuõ a dyalyǎ hó athẹplõ ná a ki phyé pǎ amẹavẹ to. Kayǎ dõ a cùebẹ tẹithyó yẹtahenuõ, nõmẹ èthĩ nuõ.”

*Byacè Jesũ Sõri Pacẹphú Tahe
(Marko 10:13-16, Luka 18:15-17)*

¹³ Û phyáhyǎ pacẹphú tahe dõ Byacè Jesũ a o, mẹtẹhẹrò èthĩ thézũ nõdyahtya Byacè Jesũ atakhu dõ pacẹphú yẹtahe alọ htuõrò a thézũ nõkwicóbẹ Jesũ. Manárò a khõpacẹ tahe thẹprwõsũ kayǎ dõ a ẹhyǎ pacẹphú yẹtahe.

14 Rò Byacè Jesù hé èthi, “Plwöhyä pacëphú nuôtahe dö väoyë, meätätü tä èthi tämé, metehëro mókhu ahtyëakë nuôma kayä dö a shyalyä athëplö thyáná pacëphú yënuôtahe atëhö.” 15 Rò a dyahtyahtuö atakhu dö èthi alo rò a htecuökyä.

*Byacè Jesù Dyërdyëryë Ní Kayä Duzä Tahe
(Marko 10:17-31, Luka 18:18-30)*

16 Kayä tôpre hyä dö Byacè Jesù a o rò a hyä sudyä lü, “Thará, thyáphú vä ki nìbë thëhtwöpre tacüpre agnënuö, të aryä töcöcö dö vä töbë meñuôma kryä- maitë?”

17 Byacè Jesù sudyä lü, “Mëterö në cuö sudyätuö vä ná teryä ari-akyä meät? Kayä dö aryä mälakö nuôma a o prëtü Cómarya tôprepre- tuö pré. Në ki thézü nìbë thëhtwöpre tacüpre kihëro lükkrwö mekuö phú Cómarya mekyängö nuö.”

18 Kayä nuötöpre sudyäsü lü, “Bítë tahetë?” Byacè Jesù hésü lü, “Mëthyë tä kayä tämé, cuöthü tä üphüümë tämé, ehüehí tämé, khyä lahölahya tä të tämé. 19 Bezünyä nëmuöñephë, * mo nidyë nëhi khäsökhäshyé tahe phú në molyä nidyë nënë nuö.”*

20 “Yëtahenuö vä mehtuölöhö. Vä lomepä kryä- maitë?” Prëkhü phúthë yëtöpre hésü kakhýë lü phünüö.

21 Rò Byacè Jesù hé lü, “Ki në thézü htwöhya kayä dö a löbä tôpre kihëro ka isëkyälö në tämuötätë nuôtahe rò dyëkyä ná kayä söphäsöryaphú tahenuö. Në ki mephünüö héro në ki nìbë tëduzähtyathë dö mókhu pä. Kamehtuö phünüö rò hyä krwökuö väkhyë.”

22 Prëkhü phúthë yëtöprenuö, a yö duzä täpötäpë có akhu-akhyë, bí a nìhuö htuö Byacè Jesù hé lü phüyë akhënuö, a mëthëpyë rò a htekaäkyä.

23 Yëtöphuöro Jesù hé a khöpacë tahe, “Vä hécócó thí, kayä duzä tôpre kírë nuö dö mókhu htyëlëkëkü nuôma, apyä nyacó dö lügnë. 24 Vä hé pó thí-, tathíbuödu töduö kírë plyënuö dö htëkhälíkünüö azü klöpä có ná kayä duzähtyathë tôpre kírë nuö dö mókhu htyëlëkëkü nuö có.”

25 Bí a khöpacë tahe nìhuö a hé phüyë akhë, a khyéthukhyéthë lö lahyä rò a sudyä lü, “Ki mephünüöro üpë tôpre kírë nìbëpä tëmëlwóhtekä pë?”

26 Byacè Jesù myáre tödë èthi rò a hé èthi, “Prëlukayä mełwóhtekä cyä nidyë anëto tadúro Cómarya mecyátë pwötöcö.”

27 Rò Petru hésü è, “Myámö, pë dyakyä lö cóhö tëpwö- töcö rò pë krwökuöhö nëkhyëhö. Phünüöro pë kírë nìbë kuö akhwóakë itëtë pä?”

28 Byacè Jesù hésü èthi, “Vä hécócó thí-, bí Cómarya taritaryä thëtaple löhö tëlö- plí pä, htuöro vä dö a mähö prëlukayä aphúkhüyë ki onyá dö khuklyáhtë htyalö alíatakhe yëtökhu akhu hópánuö, thí dö a krwö väkhyë yëtahe ki onyánö kuödü dö khuklyáhtë htyalö shyényëkhu alo yënuö pä rò thí ki cirya nídú Israelphú shyényëmuö yënuö pä. 29 Htuöto üpëpë- bëbë, dö vä akhu-akhyëro a dyakyä ahi-apré bëbë, apuöavyä tahe bëbë, amuöaphë

bèbè, aphúalye tahe bèbè, a ki n̄bè élk̄l̄ p̄a có ná a dyakyã nuôtahe apuô dô azêkũ p̄a, htuôrò a ki n̄bè thêhtwôprê tacúprê p̄a. ³⁰ Manárò kayã dô ù tan̄e lũ ná a lodulô ù tôprênuô, a ki okyã dôkhyélô ù p̄a, kayã dô a okyã dôkhyélô ù tahenuô a ki htwôhtya kayã dô ù lodulô lũ p̄a,” Jesù hé pé èthĩ phũ nuô.

20

Prêmetêphú Tahe Dô Thòbithê Lêkhu

¹ “Metêhêrò, mòkhu htyélêkêkũ ma athyaná prêbyacê tôprê dô a htecuô romũ rò a cuô dakê hyã ù dô a thòbithêphêkhu yênuôhó. ² Prêbyacê yêtôprê ná prêdakêephũ yêtahenuô, a théplôtò lũ ná a ki dakê lũ tónyê ma rûzye denari tôbê.

³ “Bí m̄p̄lyãšêhtya lwīthyótômũ bèhó akhênuô, a cuô dô klêkũ rò a cuô myáhtye kayã okôodã pré rò atême oto tahe ihtò ohtôolyã lahyã bínuô. ⁴ Rò a hé èthĩ, ‘Hyã ryãkuô lahyã dô vã thòbithêphêkhu nuô rò vã ki myã dyétodyèbè pèdũ thĩ akhwóakè p̄a.’ ⁵ Rò èthĩ hyã lahyã dô lûprêkhu rò prêbyacê yê htecuô khyêthyã dô klêkũ bí m̄hêlyã shyényemũ bè akhênuô, htuôrò a htecuô khyêthyã bí m̄hêlyã thuômũbè akhê rò a cuô dakê hyãkhyê ù dô a thòbithê lêkhu rò a hé ù phũ a hé rê htuôhó ù nuô tahe. ⁶ Rò a htecuô khyêthyã dô klêkũ bí m̄hêlyã nyãmũ akhê, rò a cuô myáhtyepã kayã dô a okô tãdã, a tême oto tahe kahtôohtô kahtôolyã bínuô rò a sudyã èthĩ, ‘Tôcô- rò thĩ metêto rò thĩ cuô ihtòo kyãdê lõ bíyê tónyê m̄hê metê?’

⁷ “Rò èthĩ hésũ lũ, ‘Prêdakê hyãkuô p̄e a o tôprê- to.’

“Rò a hé èthĩ, ‘Hyãmê kuô lahyã dô vã thòbithê lêkhu nuô.’

⁸ “Bí m̄tãhó akhênuô, prêbyacê yê hé aprê pôtari myákhwênĩ pré yêtôprê, ‘Èhyã lahyã prêmetêphũ nuôtahe rò dyépê èthĩ akhwóakè nuô. Dyérlô a hyã tãnolô akhò nuôtahe ní, rò a hyã rêlô nuôtahe rò dyénolô ù p̄a.’

⁹ “Prêmetêphũ dô a hyã metê dô m̄hêlyã nyãmũ akhê tahe hyãphyê rêlô khwókè rò prê dô a pôtarinĩ pré yêtôprê dyé èthĩ tôprê ná rûzye denari tôbê. ¹⁰ Yêtôphuôrò shuôkhê tóke hó dô a hyãryã rêlôklô ù tahe rò èthĩ tan̄e ná a ki n̄bè éklô rũ ná ù p̄a tadúro èthĩ n̄bè rûzye denari tôprê tôbê thyáná ù pré. ¹¹ Bí èthĩ n̄bè khwókèyê akhê a tamwôtalê prêbyacê azo. ¹² Èthĩ hé prêbyacê, ‘Kayã yêtahe rò a hyã m̄enĩ nyêprê tòmũ khälêphũ pré rò a kalê hó tadúro n̄e dyé èthĩ khwókè thyáná pèpê. Pê rò p̄e m̄e sôphásoryã dô kèkúkìlê tónyê- m̄hê có rò n̄e dyélô p̄e toto.’

¹³ “Manárò prêbyacê hésũ dô a hé phúyê akhê tôprê, ‘Vã m̄e-e dô n̄ekhu tôcô- to, vã m̄e tã pré, n̄e théplôtò htuôhó ná vã ki dyé n̄e tónyê ma rûzye denari tôbê vãhétô? ¹⁴ Phýenĩ n̄e khwókèyê rò kamò. Vã thêzũ dyé kayã dô a hyã ryãnolô ùkhò yêtahe akhwóakè thyáná vã dyé n̄e nuô. ¹⁵ Vãrũ ná vãné pré, vã thêzũ m̄ephútê rò a n̄inyã to ê? Vã dyézũdyeyê t̄e phúyê rò n̄e thêkhwê vã ê?’

16 “Phúnuô rô ù tanę patí élä kayä tahe tadúró Cómarya ki dyadu lů pá. Ū tanędu élä kayä tahe tadúró Cómarya ki dya patiló lů pá.”

Byacé Jesů Hėluó Khyěthyá Ná A Ki Thyě Pă Ari-akyă
(Marko 10:32-34, Luka 18:31-34)

17 Bí Byacé Jesů htya dó vĭ Jerusalem rò bí a cuó dó klyálo akhěnuó, a écuó plókhó a khópacě shyéthényěyě tópho rò a hé èthĭ, 18 “Pě htya dó vĭ Jerusalem, rò ù ki isětăkyă přelukayă aphúkhũ máđú văyěnuó dó bwídukhu tahe ná přèthyó tětĥyótětĥya athára tahe a takhukũ pá. Rò èthĭ ki thépló tó ló lů dó a ki męthyěkyă vă pá. 19 Èthĭ ki dyétă đítŭ vă dó Judaphú máto tahe a khadăkũ pá. Rò Judaphú máto tahe ki hébė takhwótakė kanĭkano ló vă pá. Htuóró èthĭ ki mũ vă ná suplyę iplĭrwĭ pá rò èthĭ ki mũthyěthya vă dó krusulo* pá. Manáro thuónyě tónyě pănuó Cómarya ki mętwóprě kahtó kăkhyě khyěthyá vă pá.”

Muóťôprě A Těkwĭthězò
(Marko 10:35-45)

20 Htuóró Zebedeo aphúkhũ Jakomo ná Giovanni amuó yěnuó a hyă rókúó ná a phúprěkhũ yéthényě dó Byacé Jesů a o. Amuóyě hyă dăngŭťă dó Byacé anyěhyă rò a kwĭthězò lů ná a ki mę pė lů tětôcô.

21 Rò Byacé hé lů, “Ně thézŭ dó vă ki męcwó pė ně ítě?” Rò a hészú Byacé, “Shyě- ně htwó hó khwĭ dó Cómarya htyělėkėkũ hó pănuó dyéonyă pėkuó văphú yéthényě dó ně takhu cóhtwó tókyě tóprě, dó ně takhu cóci tókyě tóprě pá ní-.”

22 Byacé hészú èthĭ, “Thĭ hyăkwĭ tějěnuó thĭ thégně nĭdyě ari-akyă to. Tęcýětęcŭ dó vă kĭrě khyábė yě pănuóma thĭ ki khyábė kuónyă pá ě?” Rò èthĭ hészú, “Pě khyábė kuó přé.”

23 Byacé hészú èthĭ, “Thĭ ki khyábė má kuó lakó dú phú vă khyábė yěnuó pá. Manáro ně tó onyă dó vă takhu cóci tókyě ě, cóhtwó tókyě ě nuó a o dó vă khadăkũ máto. Văphě dó mókhu yětôprě taritaryă pė hó khălėyě ná cú- a thézŭ dyě nĭđú ũnuótahe agně hó.”

24 Bí a khópacě dó a okyă přeshyě yětahe nĭhuó a sudyă phúyě akhě nuó, èthĭ théplódu ló puó ná vyă nuó thényě. 25 Byacé Jesů éplóló èthĭ rò a hé èthĭ, “Thĭ thégněđú hó ná khwĭducóphyahťú tahe nuóma a nõe nĭdyě lahyă a taryěshyosó dó htyěphúkėphú tahe akhu. Htyěphúkėphú a khuklókĥuklyă thĭ tahe ró a nõe nĭkuóđúhó a taryěshyosó yěnuó dó htyěphúkėphú tahe akĥukhu. 26 Thĭ ke rò thĭ tó mephúnuó to. Dó thĭklěnuó, kayă tóprěprě ki thézŭ htwódu hěró a tóbė htwó thĭ přemětěphú. 27 Htuóró dó thĭklěnuó, kayă tóprěprě ki thézŭ htwó thĭbyacé hěró a tóbė htwó thĭcŭ. 28 Myábũkuó vă máđú přelukayă aphúkhũyě, vă hyă dó ù ki mępě văgně nuó máto. Vă hyă dó vă ki mępě ũgně přé. Rò thyáphú vă ki ihtakanĭ èthĭ agněnuóró, vă dyélyakyă vă thépló htwóprě dó kayă éprě agně.”

* 20:19 20:19 Kristuphú tahehe rò a hé ná hihtúdĭkė

*Byacè Jesũ Zasĩmė Kayã Mèthèkhí Thényě
(Marko 10:46-52, Luka 18:35-43)*

²⁹ Bí Byacè Jesũ ná a khõpacě tahe htecuõkyã bí vĳ Jeriko akhěnuõ, kayã bėmũdu krwõkuõ lõ lũkhyě tõplutõphè. ³⁰ Kayã mèthèkhí thényě onyão dõ klyãhtũ rò bí a nĳhuõ ũ hé ná Byacè Jesũ hyãhõ dõ èthĩ khãshyě akhěnuõ, a èhtõ rò a hé, “Kõ- Davi aphúkhũ, Byacè-, thézõ kuõ rě pė ní-.”

³¹ “Thuõthuõ- omyá,” kayã bėmũ tahe hé èthĩ shyoshyo, a lé èhtõhtya shyoshyo põ, “Kõ- Davi aphúkhũ, Byacè-, thézõ kuõ rě pė ní-,” phũnuõ.

³² Byacè Jesũ okuõ é èthĩ rò sudyã èthĩ, “Thĩ thézũ nõmė vã maitě?”

³³ Rò èthĩ hé lũ, “Byacè, pė thézũ mèthèlĩ kuõũ.”

³⁴ Byacè Jesũ thézõnĩ èthĩ rò a tõhyã èthĩ mèthèplõ rò èthĩ mèthè lĩhtya khyé có. Rò èthĩ cáhtya krwõkuõ lõ lũkhyě.

21

*Byacè Jesũ Mádũ Messia Yě Hyãnuõ Dõ Vĳ Jerusalem
(Marko 11:1-11, Luka 19:28-38, Giovanni 12:12-19)*

¹ Bí Byacè Jesũ ná a khõpacě tahe hyãphũhõ ná vĳ Jerusalem akhěnuõ, a hyãtuõ lahyã dõ dõ Bethphage dõ a o bí Oliva sokhu nuõ. Jesũ nõhyã rě a khõpacě thényě rò a hé èthĩ, ² “Hyãnuõ rě lahyã dõ dõ nyěnuõ tõdõ, thĩ hyã nuõnuõ ná thĩ ki myãhtye ũ cõklõo myãõlyãmuõ tõduõ ná aphúpatĩ otathwo tõkuõná lũ bĩnuõ tõduõ pã. Ilyě è rò cwikaõ dõ vãoyě. ³ Kayã tõprẽprẽ ki hé thĩ tõcõcõ hérõ, hėsoluõ pė lũ ná Byacè lo èthĩ hėphũnuõ, thĩ ki hé phũnuõma a plwõkã thĩ tõphuõ plwõkã có.”

⁴ Tėyěnuõ a ki mēlõbãhtya prẽprõ a tēhėone,

⁵ “Hėsoluõ pė vĳ Zionphũ tahe, ‘Myãmõ lahyã, thĩ khwícõphya hyã dõ thĩ o hõ. È ma a thėdõthėngã rò a sidyã hyãnĩ myãõlyã. Rò a sidyã hyã dõ aphúpatĩ tõduõ.’”^{*}

⁶ A khõpacě yěthényě cuõmė phũ a hėnĩ èthĩ nuõ. ⁷ Èthĩ cwikañĩ myãõlyãmuõ ná aphũ rò èthĩ iděhtya lahyã açãklõ dõ myãõlyã yėtahe anyãkhu rò Byacè htya-onyã bĩnuõ. ⁸ Kayã bėmũdu yėtahe dėtã lahyã açãklõ tahe dõ klyãdėkũ. Taheherõ a kėtã lahyã thõphyãphũ tahe rò dėtã dõ klyãdėkũ. ⁹ Kayã cuõ rě dõ Byacè anyėhyã tõplutõphè, a krwõkuõ dõkhyě tõplutõphè rò a èhtõ lahyã,

“Hosanna, htuthėhtya lahyã Khwĩ Davi aphúkhũ.”

“Byacè dõ a hyã dõ Cõmarya amwiyě tõprẽnuõ, tēsõri ki lyãbėdũ è ní-”^{*}

“Hosanna, htuthėhtya lahyã Cõmarya dõ a o dõ mókhu akhãlě htyalõõ yětõprẽ.”

¹⁰ Bí Byacè Jesũ nuõ dõ vĳ Jerusalem akhěnuõ, vĳ Jerusalemphũ tõvĳlõ thėplõ tapũkazõ lõplĩ rò èthĩ sudyã, “È ma ũpě?”

¹¹ Kayã bėmũyě hėsũ, “È ma Jesũ. È ma prẽprõ dõ a o dõ Galilea kė, Nazarė vĳnuõ tõprẽ.”

^{*} 21:5 21:5 Isaia 62:11, Zekaria 9:9   ^{*} 21:9 21:9 Li Htuthėhtya 118:25-26

*Byacè Jesũ Hyãnuõ Dõ Tẽlũhõdu**(Marko 11:15-19, Luka 19:45-48, Giovanni 2:13-22)*

¹² Byacè Jesũ cuõnuõ dõ tẽlũtyã hõkũ rò a cuõnuõ vệthtekyã lõlõ~ kayã ipri-isètẽ bínuõ tahe rò a nuõhtu laklõtãkyã lõ ù lẹhtulya rũ* a dirẹhtyalõ nuõtahe ná khuklyáhtyalõ dõ ù lẹonyã isẽ ná htulwĩ† nuõtahe. ¹³ Htuõrò a hé, “Lisásẽkũ hé, ‘Vãhi ma ù ki ẽ ná tẹcóbẽ ahi,’* manárò thĩ cuõ nõhtwõ lõhõ vãphẽ ahi ná ‘Prẹhuõehĩ lẹowóo akhãlẽ hõ.’”

¹⁴ Kayã mètèkhĩ khãduõdá tahe hyãnuõtõ kuõlõ Byacè Jesũ dõ tẽlũtyã hõkũ, rò a zasimẽ pẹlõ èthĩ. ¹⁵ Manárò bí bwidukhu tahe ná prẹithyõ tẹthytõtẹthya athará tahe myáhtyehõ Byacè Jesũ mẹ tẹprotẹprya tahe htuõrò a myáhtye ná pacẹphũ tahe ẹhtõtẹta lahyã, “Hosanna, htuthẹhtya Khwĩ Davi aphũkhũ,” dõ tẽlũtyã hõkũ akhẽnuõ, èthĩ thẹplõdu kanõ~ to.

¹⁶ Èthĩ sudyã Byacè, “Pacẹphũ thĩtahe ẹhtõ nuõma nẹ nĩhuõ ẽ?”

Rò Byacè hẹsũ èthĩ, “Ò, vã nĩhuõ vã~, lisásẽ hé, ‘Pacẹphũ thĩtahe ná pacẹphũ dõ a õnúpã tahenuõ, nẹ ki nõhtuthẹhtya èthĩ pã,* a hé phũnuõ ma thĩ hõnõ kuõnyã ù to ẽ?”

¹⁷ Htuõrò Byacè Jesũ htecuõkyã dõ dõ Bethania rò a cuõ omyẽo bínuõ.

*Byacè Jesũ Nõkrã Thyẽkyã Kadwímõ Tõmõ**(Marko 11:12-14, 11:20-24)*

¹⁸ Anotõrõ bí mõi ròmũ akhẽnuõ, Byacè ná a khõpacẹ tahe kạkhyẽ khyẽthya dõ vĩ Jerusalem, rò bí èthĩ kạ dõ klyãlõ akhẽ, Jesũ thée dĩ. ¹⁹ Rò Jesũ myáhtye kadwímõ tõtõhõ o dõ klyãhtũ rò a cuõ tõ lũ tadúro a myáhtye athè o tõplõ~ to. A o shuõshuõ alè prẹ. Yètõphuõrò a hé kadwímõ yètõtõhõ, “Thẹkuõ pã tã ù tõphuõ~ tãmẹ ní~” a hé rò kadwímõ krãthyẽ có tõphuõthyẽ có.

²⁰ Bí a khõpacẹ tahe myáhtye tẹhtwõtẹthya phuyẽ akhẽ, a khyéthukhyéthẽ lõplĩ có. Rò èthĩ sudyã Byacè, “Kadwímõ yètõtõhõ a cuõthyẽ tõphuõthyẽ cyãtuõ phútètẽ ha?”

²¹ Byacè hẹsũ èthĩ, “Vã hẹcócó thĩ~, nẹ zũe rò nẹ ki thẹplõrare to hẹnuõma phũ vã hé kadwímõ rò a thyẽkrãkyã yẽnuõ, thĩ ma~ thĩ mẹ cyãkuõdũ phũnuõ prẹ. Thĩ ki mẹcyãlõklõ pã có ná nuõ pã. Thĩ ki hé so yètõmẽ, ‘Thóthũ cuõ taphãkyã dõ htyẽđutava akũnuõ,’ hẹnuõma a ki htwõtẹthya pẹ thĩ phũ thĩ hé nuõ pã. ²² Thĩ ki zũe nuõ, thĩ kwitẽ dõ Phẽ Cómarya a o itètẽ~ bèbè thĩ nĩbè pã.”

*Kayã Htwõ Khuklõkhuklyã Tahe Sudyã Byacè Jesũ A Taryẽshyosõ**(Marko 11:27-33, Luka 20:1-8)*

²³ Byacè Jesũ nuõ dõ tẽlũhõdu vĩkũ rò bí a ithyõithyatã ù akhẽnuõ, bwidukhu tahe ná Judaphũ tẹcõbucõbẽ khuklõkhuklyã tahe hyã dõ Byacè

* **21:12** 21:12 Kayã o dõ htyẽkẽ aruõ hyã dõ tẽlũhõdu rò a hyãhtulya lahyã arũ ná tẽlũhõdu rũ thyãphũ èthĩ ki ipri lahyã ná tẹphútẹlyẽ dõ ki mẹlũhtya agnẽ. Prẹhtulya rũ tahenuõ, thyãphũ ki nĩbè ẹrũ rò a pũmẹ-e ùkhu. † **21:12** 21:12 Kayã tahenuõ ipri lahyã htulwĩ ná thímĩ dõ a ki mẹlũhtya agnẽ prẹ. * **21:13** 21:13 Isaia 56:7 * **21:16** 21:16 Li Htuthẹhtya 8:2

a o rò a sudyã lǔ, “Nẹ cuõmętuõ tẹphũyẽ tahe ròma nẹ cuõmę ná ùpẹ a taryëshyosõ pẹ? Ùpẹ nõmẹ nẹ pẹ?”

²⁴ Byacè hẹsũ èthĩ, “Vã sudyã kuõ thĩ nõgõ tòmũ, thĩ ki hẹsũ pẹ kuõ vã hẹro vã mę tẹyetahe ná ùpẹ a taryëshyosõ pẹnuo vã ki hẹsoluõ pẹkuõ thĩ pã.

²⁵ Giovanni Baptista plwõ pẹ ù htyẽ yẽnuoma Cómarya dyé lǔ taryëshyosõ ẹ? Mátorò prẹlukayã dyé lǔ ẹ?”

Rò èthĩ hé nĩdyélǔ, “Pẹ ki hé, ‘Cómarya dyé lǔ’ kihèrò, a klyã sudyã nyã hó pẹ, ‘Kihéphunuòrò thĩ zũe lǔ to mẹtẹ?’ A klyã hé nyã phũnuò hó.

²⁶ Manárò pẹ ki hé, ‘Prẹlukayã dyé lǔ’ kihèrò, pẹ thẹisẽ kayã bẹmụ yetahe alélé, mẹtèhèrò kayã yetahe yõ zũe lahyã ná Giovanni ma Cómarya aprẹpro mǎlakõ tọprẹ, phũnuònuò.”

²⁷ Phũnuò akhu-akhyẽ èthĩ hẹsũ Jesũ, “Pẹ thẹgneto.”

Rò Jesũ hẹsũ èthĩ, “Kihéphunuòrò vã mẹtẹ yetahe ná ùpẹ a taryëshyosõ pẹ nuò vã hẹsoluõ pẹ thĩ toto.”

Tẹdyã Khákho Phúprẹkhũ Thényẽ Ari-akyã

²⁸ “Hé pemyã vã thĩ tanẹ phútẹ? Kayã tọprẹ rò a phúprẹkhũ o thényẽ. Rò a cuõ hé a vyãduklõ tọprẹ, ‘Yètõnyẽ hyã dõ prẹkhu rò hyãmyákhwẽ thòbithẹmõ ní-.’

²⁹ “Rò a hẹsũ aphẽ, ‘Vã hyã to,’ a hé tadúro dõkhyẽ nuò a tanẹ nĩkhyẽ rò a hyã khyethyã.

³⁰ “Htuòrò phẹyẽ tọprẹnuò a cuõke dõ aphúpatí tọprẹ a o rò a hé thyálǔ phú a hé a phúvyáprẹ nuòtọprẹ. Rò a hẹsũ aphẽ, ‘Ò phẽ, vã hyãdũ pã,’ tadúro a hyã péto.

³¹ “Phúprẹkhũ yéthényẽnuò, a mẹtõ aphẽ thẹplò bítẹ tọprètẹ?”

Rò èthĩ hẹsũ lǔ, “Adu tọprẹ.”

Rò Byacè hé èthĩ, “Vã hécócó thĩ, thĩ lẹnuõ akhãlé dõ mókhu htyélẹkékũ nuò, prẹkwiamo-arã ná himyáphẹmuõ tahe cuõnuõpheyã thĩ hó. ³² Mẹtèhèrò Giovanni hyã dyéluõ thĩ ná tẹcótẹtẹ aklyã tadúro thĩ zũe lǔ to. Manárò prẹkwiamo-arã ná himyáphẹmuõ tahe zũe lǔ. Thĩ myáhtye có kayã yetahe athẹplò htulya ka có tadúro thĩ thẹplò htulyakã kuõũ to htuõto thĩ zũekuõ có ù taki- to.

Tẹdyã Khákho Prẹmẹ-e Thòbithẹphè Dõ Acyẽ Tahe (Marko 12:1-12, Luka 20:9-19)

³³ “Nĩdã pọ lahyã tẹdyã dõ aruò yětõtõ. Bètõphũnuò prẹbyacè dõ a isóiplǔ nĩdyé a thòbithẹmõ tahe otọprẹ. A iratavabí nĩdyé lỏ a taréyẽ, rò a ikhũo nĩdyé ahekũ tókũ dõ a ki ivĩhte ná thòbithẹhtyẽ agnẽ, htuòrò a isóhtya nĩ lẹthũhtyalõ dõ ù lẹpõmýã ná prẹ agnẽ tòmẽ. Htuòrò a plwõkhyãekyã aprẹyẽ ná prẹmẹprẹ tahe rò a htecuõkyã dõ kẹaruò tókẹ. ³⁴ Thyáphú prẹkhyãe lǔ prẹ tahe ki bẹpẹ kuõ lǔ thòthè tahenuòrò, bí shuókhẽ phũhyã hó dõ tõ ibaplõ hó thòbithè akhẽ nuò, a nõhyã a prẹmẹtẹphú tahe dõ prẹkhyãepрэ tahe a o.

35 “Prëkhyäepre tahenuô a pũ präbyacë a prëmëtëphú yëtahe rò a mũ lütë tôpre, a mëthyëkyä lütë tôpre, tôpre rò a tą lü ná lö. 36 Yëtôphuôró a nõhyä élóklöke prëmëtëphú dö ëthi o rò a hyäé klö ná a hyä rë nuôtahe có tadúró prëkhyäepre nuôtahe mëcyëmëcũ ëthi thyána a hyä rë nuôtahe pré. 37 Dókhýetadúró, a nõhyä a phúpřëkhũ dö ëthi a o. ‘Văphú ná vãnë ma ëthi klyä thényáthëtarë klõnyä pré,’ a hé phúnuô.

38 “Manáro bí prëkhyäepre yëtahe myáhtye lü akhënuô, ëthi hé nidyélü, ‘È ma prë dö a nũbë ucëtazë nuôtôpre hó, cuó! Cuómëthyëkyä lü pó-, rò pë ki phýë a ucëtazë pä pó-,’ a hé lahyä phúnuô. 39 Rò a pũ lü rò a cwihtëkyä lü dö taréklö rò a mëthyëkyä lü.

40 “Phúnuôró shyë- präbyacë hyātuõ pãnuô, a ki më ëthi phütë pä?”

41 Prëlütýä khukló tahe ná Judaphú təcóbë khuklókhuklyä tahe hésü, “A ki mëcyëmëcũ, mëthyëkyä kayäcyëkayäcũ nuôtahe pä. Rò a ki plwõkhyä khóke aprë yënuô ná prëkhyäepre dö a ki ibë kăkhyëë pë lü bí tèthtëpřõ hte ashuõakhë nuôtahe pä.”

42 Byacë hé ëthi, “Lisäsëkü hé,

‘Kayä mëhtya hi rò lö dö ëthi vikýä lü nuôtômënuô a htwõhtya lö dö a tahtwóma lö có hitómë có. Yënuôma Byacë Cómarya mëtë pré, rò a mëtë yënuôma a tëprõtëpřya nyacó.’[✠]

“Lisäsëkü hé phúyënuôma thi hõnó kuõ tãphuõ- tò ë? Thi klyä hõnó nyäprë.

43 “Phúnuôró vã hé thi mókhu htyëlékëkü dö thi tókò nũbënuô Cómarya ki phyëpheyäphe thi pä. Rò a ki dyë ná kayä dö a cűë Cómarya angõ nuôtahe pä. 44 Kayä dö a latä dö lö yëtómë alõnuô, akrwí ki lakë pré pä, manáro lö yëtómë ki latä dö lülõ pä nuô, akrwiakrwó ki mũ kapří lö có pä.”[✠]

45 Bí bwidukhu tahe ná Pharisëophú tahe nũhuõ Byacë Jesũ dyákhákhõ akhënuô, ëthi thégnë ná Byacë hékho ëthi. 46 Rò ëthi myápũ lahyä klyä dö a kírë pũ Jesũ tadúró Jesũ ma prëpřõ tôpre, kayä bëmũ tahe yõ zűë lahyä phúnuô akhu-akhyë, ëthi théisë kayä bëmũ nuôtahe alë.

22

Tëdyä Khákhõ Tëkã Sõmëšõdya (Luka 14:15-24)

1 Byacë Jesũ dõnyä khákhõ pë khyëthyä ëthi rò a hé, 2 “Mókhu a htyëlékëkü nuôma athýána khwí tôpre dö a taritaryä one pë a phúpřëkhũ pwë kăšõdya dö a ki buõebuõ sũ ũ agnë yënuô tôprëhõ. 3 A nõcuõ éhyä kayä dö a mehyäehyã lü tahenuô ná prëmëtëphú tahe tadúró ëthi hésü lahyä, ‘To, pë hyãkuõ në to.’

4 “Htuõró a nõcuõë põ ná a prëmëtëphú dö aruô tahe rò a hécuõñí lü, ‘Hëso pë kayä dö vã mehyäehyã lü nuôtahe, vã taritaryä htuõlõ hó

✠ 21:42 21:42 Li Htuthëhtya 118:22-23 † 21:44 21:44 Ũ rá liphá mú- nukhë tahehenuô, ũ myáhtye lisäsë yëtómã opatõkuõ to

dímôhé agnêhó. Vã męthyëe có púpĥëdu ná púpĥú katúkatya tahe azye có. Hyãehyãô lahyã kaşômęşodya a tętëtò yënuôma anı hó, cuôhëso pë lahyã èthı phúyënuó ní~' a hëcuónı a prëmëtëphú tahe phúnuó.

5 “Manáro kayã dö khwı mehyã lü tahenuó a bezúbenyã tôcô~ to. A htecuó khókyã lö. Tôprë rò a hyã dö prékhu, tôprë rò a cuó mękuómëkhá. 6 A okyã tahe ke rò a pú męcyëmęcü khwı a prëmëtëphú tahe, htuórò a męthyë lütë tahe. 7 Yëtôphuórò khwı théplódu rò a nõcuó aklyëphú tahe rò èthı cuómęthyëkyã lö~ kayã dö a męthyë lü prëmëtëphú nuótahe rò súúkyã lö èthı vı.

8 “Rò a hé prëmëtëphú tahe, ‘Ű taritaryã one lõhó kaşodya a tętëtò tadúró kayã dö vã mehyã lü tahe nuóma kayã tahe dö a tókò mehyã to. 9 Cuómó lahyã dö klyátò klyásásü lü nuó rò myáhtye ũpëpë~ bèbè éhyãlö èthı dö pwëküyë ní~.’ 10 Phúnuórò a prëmëtëphú tahe htecuó dö klyádu tahe akü rò a cuóëka plóló lö~ kayã dö a myáhtye nuótahe. Acyë bèbè, aryã bèbè, a hé pã to, a éka lõplı có rò dö kaşodya ahikü nuó siprë bãtapı~ có.

11 “Manáro bı khwı hyãnuómıyã siprésımyã akhënuó, a myáhtye siprë dö a kúthyã kuóş kaşodya a hyeçã to o tôprë. 12 A sudyã lü, ‘Khómë~, në kúthyánı kuóş hyeçã kaşodya to rò në cuó hyãnuó ní kuóş phútë?’ Tadúró a hésü lü tómu~ to.

13 “Yëtôphuórò khwı hé a prëmëtëphú tahe, ‘Cökklölö atakhu khãduó nuó rò táhtekyã è dö akhıkłë nuó. Khãlé bınuó tóphoma tenguóplyanguóryã akhãlé ná tē atakrū có khukhyë akhãlé.’

14 “Mëtëhëró Cómırya mehyã élä kayã tadúró a nwóhtya patıprë ũ pré.”

Judaphú Tahema A Tökodyé Khwı Caesare Amo-arã Ĕ? (Marko 12:13-17, Luka 20:20-26)

15 Htuórò thyáphú Pharisëophú tahe ki púnı Byacë Jesú hébëthú ngó tahe agnënuórò, a htecuó okúokyã nídyë lü. 16 Èthı nõcuó tókuó a khópacë tahe ná Khwı Herodë aplóamuphú tahe dö Byacë a o rò èthı cuóhé Byacë, “Thárádu, pë thëgnë ná në ma kayã cócúcó tôprë. Në ithyó có ũ phú Cómırya thézú nõohtwöprë ũ nuótahecó. Në dá ithyóithyahó ũ hénuóma në ithyó péprë ũ tëmátëcò pré. Prëlukayã tahe tanęcó në phútë bèbè, në théisë kuóş tôcô~ to. Në myádu myápatı kuóş toto. 17 Phúnuórò në hépemyã pë yëtôcô, ma në tanę phútë? Ma pë tókodyé Roma akhwıdu Caesare amo-arã Ĕ? Ma pë tódyë to Ĕ?”

18 Manáro Byacë Jesú thëgnëone htuóhó dö èthı kırı pú lüngó rò a hésü èthı, “Kayã cyézócóte në thı~, mamëtëró thı hyácýë sudyãkho ngó phúyë mëtë? 19 Dyéluó pemyã vã rüzýe dö thı dyë ná amo-arã yënuó,” rò èthı hyãdyë lü rüzýe denari tóbè. 20 Rò a sudyã èthı, “Yëma ũpë khuklózãzo pë? A rão ná ũpë amwıpë?”

21 Rò èthı hésü, “Khwı a khuklózãzo ná khwı amwı.”

Htuõrò Byacè hèsù èthì, “Khwídu Caesare atẹ kihèrò dyé ná khwídu nuò, Cómarya atẹ kihèrò dyé ná Cómarya nuò.”

²² Bí èthì n̄huò Jesù hé phúyè akhènuò, a htetapa lõplì èthì rò èthì hteka taphäkyä lõ lülè.

*Tèsudyä Tèohwõprè Shyé~ Thyèhtuõ Pã Ari-akyä
(Marko 12:18-27, Luka 20:27-40)*

²³ Bínuò tónyèhò, Saducèophú dõ a zűedù agnè ná shyé~ thyèhtuõpã nuò tètewõprè kakhýè o pã to tòmunuò a hyä dõ Byacè a o rò a hyä sudyä lű ngó tòmű. ²⁴ Rò èthì sudyä Byacè Jesù, “Thárádu, Mosè hé pè pè ná prèkhù tòprèprè ki thyè rò aphú ki okyã tòprè~ to hénuò, thyáphú aklwíalyä ki okyã kuõ nuòrò, a puõprèkhù bè phyédwó akhì okyäyè, a hé phúnuò.*

²⁵ Khõnyáro dõ pèklènuò puõ ná vyä prèkhù o thuõthyótòprè. A vyäprèlõ tòprè phyé amè rò dõkhyènuò a thyèkyä amè lè, rò aphú okyã tòprè~ to akhu-akhyè apuõ dõkhyè tòprè bèphyédwó akhì okyã yètòprè. ²⁶ Apuõ nyèprè tòprè htuõrò thuõprè tòprè tuõdõ aprè thuõthyótòprè yètòprènuò a htwõhtya thyákuõ lõ phú avyäprè htwõhtya nuò. ²⁷ Dõkhyèadù rò prèmò yètòprè thyè kuõno prè. ²⁸ Phúnuòrò shyé~ thyèihtòkakhýè amõnyè pã tónyènuò, yè thuõthyótòprè. Aklènuò, bitè tòprè ki htwõ avè pã? Mètèhèrò èthì htwõnólõ lűvè nuò~,” a sudyä Jesù phúnuò.

²⁹ Rò Byacè Jesù hèsù kakhýè èthì, “Thì thũ lõhò, mètèhèrò thì thègnè tãtè kuõ lisàsè ná Cómarya a tètprètprya męcyä tẹ tahe to. ³⁰ Mètèhèrò shyé~ ù thyè ihtòkakhýè pãnuò ù phyèphúphyémè, ù phyèphúphyévè o pãtohò, èthì ki thyákuõ lõ phú mòkhutanéphú nuòtahe pãhò. ³¹⁻³² Tèthyè ihtòkakhýè ari-akyä yènuò, Cómarya hékyä, ‘Vã ma Abraham a Cómarya, Isaac a Cómarya, ná Jacob a Cómarya,’* a hé phúyè nuòma thì hõnò kuõ to è? Cómarya ma kayäthyè tahe a Cómarya máto, kayä htwõprè tahe a Cómarya.”

³³ Bí kayä bémụ n̄huò a tètthyóyè akhènuò, a khyéthukhyéthè lõplì có.

*Ngómekyã Dõ A Lodulõ Û
(Marko 12:28-34, Luka 10:25-28)*

³⁴ Pharisèophú tahe n̄huò ná Saducèophú tahe hékakhýè súbè Byacè Jesù tòmű~ to rò Pharisèophú tahe éopló n̄dyé khyèlű. ³⁵ Dõ èthì aklènuò, a thègnè lõbáklõ Judaphú a tètthyótètthya nuò a otòprè rò a hyä sudyäkhomýä Byacè Jesù, ³⁶ “Thárá, tèmekyängó a tètthyótètthya aklè yètahe nuòma bitè tòmű rò a lodulõ ù?”

³⁷ Byacè hèsù kakhýè, “ ‘Mọ lõthulõthè thì Cómarya ná thì thèplò sìmèlõ, mọ lõthulõthè è ná thì tètewõprè lõ~ plì, mọ lõthulõthè è ná thì tètana lõ~ plì.’* ³⁸ Yèma tèmekyängó dõ a lodulõ tòmã hó. ³⁹ Nyèmätômã ma, a thyáhò ná arè nuò tòmã hó, ‘Mọ kayä dõ a ophúowó ná thì nuòtahe phú thì mọyã n̄dyé thĩnè nuò.’* ⁴⁰ Lõ~ Mosè ná prèprò thĩtahe a tètthyóithya a khshýèkhäryä tahenuò a tatehtya lõplì dõ tèmekyängó yènyèmű alop prè.”

* 22:24 22:24 Li Dõnyä 25:5 * 22:31-32 22:31-32 Li Hteka 3:6,15 * 22:37 22:37 Li Dõnyä 6:5

* 22:39 22:39 Li Cóbucóbè 19:18

*Messia Ma Ůpě Aklwĩalyä Pě?
(Marko 12:35-37, Luka 20:41-44)*

41 Bí Phariséophú cuõ oplóoplu lõ lů akhěnuõ, Byacè Jesũ sudyä èthĩ, 42 “Křistu dõ a mełwõhteka ũ yětõprě ari-akyä nuõ, thĩ tanę lů phútě? Aklwĩalyä tãkalyä dõ ůpě o?”

Rò èthĩ hěsũ, “Khwĩ Davi aklwĩalyä.”

43 Rò a hé èthĩ, “Ki mephũnuõrò mametěrò Thě Sāsě Byacè hturyä Davi rò a cuõnõ ètuõ Křistu yěnuõ, ‘Byacè’ metě~? Metěhěrò a cuõhé tuõ,

44 ‘Byacè Cómarya hé vā Byacè, “Bĩ vā mepě lǎlatakli tyahĩ prěthěhte* nẹ nuõtahe rò vā dya-olõ èthĩ dõ nẹ khanyěļě hĩto nuõ, onyāo dõ vā takhu cõhtwõ yětõkyě.”* ✧

45 “Rò Khwĩ Davi ki ẹ lů, ‘Byacè’ kihěrò a cuõ htwõ cyä Khwĩ Davi aphũkhũ phútě?” 46 Ů hěsũ kaķhyě cyä pā lů tõprě~ to. Cãhtya bĩnuõ tõnyě tãplehyä nuõ ũ sudyäbũ pā lů tõprě~ to.

23

*Byacè Jesũ Dyérõdyéryě Tęcõbucõbě A Khuklõkhuklyä Tahe
(Marko 12:38-40, Luka 11:37-52, 20:45-47)*

1 Byacè hé kayä bėmũ tahe ná a khõpacě tahe, 2 “Prěithyõ tětthyõtětthya athará tahe ná Phariséophú tahe ma a nĩbè taryěshyosõ dõ a bẹ ithyõithya hěhte taple luõ pẹ ũ ná Mosè a tětthyõtětthya tahe. 3 Mephũnuõrò thĩ bẹ nĩdã èthĩngõ, thĩ bẹ krwõmę lõ phũ a hěsoluõ pẹ thĩ nuõ. Manárò krwõmę kuõ tã phũ èthĩ męnuõ tãmę, metěhěrò èthĩ yětahe nuõma a krwõmę kuõ phũ a hé pẹ ũ nuõtahe to. 4 Èthĩ nǎlũkrwõmę ũ tęcõbucõbě a tětthyõtětthya ẹcõ thyáná a nõzã ũ tãmuõtãtẹ dõ ahtuõanyé tahenuõ tadũrõ thyáphũ ũ ki zábẹ tãmuõtãtẹ dõ ahtuõanyé tahe agněnuõ, taki~ ma èthĩ męcwõ cõ ũ to.

5 “Lõ~ èthĩ mę hõ nuõtahe nuõ a thěžũ nõmyãhtye ũ ná anẹ prě. Èthĩ isẹ tapye lyãdu lisāsě htõ rò a cõ lahyä dõ a mǎhtěļõ ná a takyãļõ, htuõto èthĩ thěžũ thyä lahyä cãcwõkarõ dõ akhãmĩ htũklõ ná ũ nuõtahe. 6 Bĩpwěbĩla akhěnuõ, èthĩ thěžũ onyāo lahyä dõ khãļẹ htyalõ tahe. Kidõ tęcõbě hõkũ hěrò èthĩ thěžũ onyāo lahyä khãļẹ dõ ũ lẹbezũbenyã lů nuõtahe prě. 7 Dõ klěkũ kayä oplu-ophè akļẹ hėnuõ, a thěžũ nõhėbẹ bezũ ũ ná anẹ, rò a thěžũ nõě ‘Thárã’ ũ ná anẹnẹ.

8 “Manárò thĩ rò nõ ẹ ‘Thárã’ tã ũ ná thĩnẹ tãmę nĩ~, metěhěrò thĩthárã ma a o prě tõprěprě~ tuõ prě. Htuõto thĩ ma thĩpuõthĩvyã thyãļõ lů prě. 9 Dõ hekhu yěnuõ ẹ ‘phě’ tã ũ tõprě~ tãmę nĩ~, metěhěrò nẹphě oprě tõprěprě~ tuõ prě. Ẹ ma a o dõ mókhu. 10 ‘Thárãdu,’ nõ ẹ tã thĩnẹ ná ũ tõprě~ tãmėmę, metěhěrò nẹ thárãdu o prě tõprěprě~ tuõ prě, ẹ ma Byacè Křistu. 11 Kayä dõ a htwõ thĩ prēmētẹphũ nuõma kayä dõ adulõũ dõ thĩklě hõ. 12 Kayä dõ a phyěhtyalõ anẹ nuõ, Cómarya ki shyatã lů pã. Kayä dõ a shyalyã anẹ nuõ Cómarya ki dyahtyalõ lů pã.

* 22:44 22:44 Khura ✧ 22:44 22:44 Li Htuthěhtya 110:1

Tècòbè Khuklòkhuklyă Dó A Hébé Taklyéngó Tahe

¹³ “Judaphú a prèithyó tètthýótètthya athára thítahe ná Pharisèophú thĩ-, Cómarya ki cirya thĩ pã. Thĩ ma kayă dó a cyézócótę ané tahe. Thĩ mebí phekyălô lö- kayă dó a myápũnuô dó mókhu htyélékékũ nuótahe kadă. Thĩ nębyacè nĩdũ có rò thĩ nuónĩ to tadúro thĩ pũ mețătũbí kyălô kayă dó a myápũnuô nuótahe akadă. ¹⁴ Judaphú a prèithyó tètthýótètthya athára thítahe ná Pharisèophú thĩ- Cómarya ki cirya thĩ pã. Thĩ ma kayă dó a cyézócótę ané tahe. Mețéhéro thĩ cuô hébé taklyé phyéphekyălô prēmòokryă ahi ná a tãmuôțătę tahe rò thyáphú ũ ki myáhtye thĩ phú kayăcókayăte tahe nuôro thĩ kwĩ cóbèhtũ pę ũ. Mephũnuôro Cómarya ki cirya cyëklô thĩ ná ũ pã.*

¹⁵ “Prèithyó tètthýótètthya athára ná Pharisèophú thĩ-, Cómarya ki cirya thĩ pã. Thĩ ma kayă dó a cyézócótę ané tahe. Thyáphú thĩ ki ilo kanuô nĩkuô kayă tòprènuô, thĩ cuôlë tava yenyacó dó khòlô khukhu, dó htyékũkũ có, rò bí kayă tòprèprè thèplòo zũe krwöme kuô hó thĩ dó a kò ná ngarakũ tahenuô, thĩ ithyóithya lũ dó a ki htwòhtya thĩ khòpacę dó acyëacũklô ná thĩ nyëphuo.

¹⁶ “Kayă mètèkhĩ dó a thũ pę ũ klyă thĩ-, Cómarya ki cirya thĩ pã. Thĩ hé, ‘Kayă tòprèprè ki byăangó ná tëlũhòdu henuô, a lèhéó ná tóco- to, manáro ki a cuôbyă angó ná htè dó a o dó tëlũtyă hókũ nuótahe henuôma a bè htwòhtya phú a hé nuô.’ ¹⁷ Kayă olóoklô thĩ-, thĩ thèplò a mètè yënuô a lë vã-. Tanę myámô, bítë tóco a loduklô. Htè loduklô ę? Ma tëlũhòdu dó a meșăsë htëyënuô a loduklô ę? ¹⁸ Thĩ hé, ‘Kayă tòprèprè ki byă angó ná tëlũtyă arę yënuôma, a lèhéó ná tóco- to. Manáro ki a cuô byă angó ná tëlũ dó a o dó tëlũrëkhu yënuôma a bè htwòhtya phú a hé nuô.’ ¹⁹ Kayă mètèlë thĩ-, tanę myámyă, bítë tóco duklô, ma tëlũ ę? Tomaná tëlũrë dó a dyé săsë tëlũ nuô ę? ²⁰ Phũnuôro kayă dó a byă angó ná tëlũrë akhënuô, a byăpa tøkũ lö hó ná lö- tę dó a o dó tëlũrë ał nuótahe hó. ²¹ Htuôro kayă dó a byă angó ná tëlũhòdu nuô, a byă nuôțokũ lö hó ná Cómarya dó a o dó tëlũhòdu akũ yënuô tòprë hó. ²² Kayă dó a byă angó ná mókhu nuô, a byă nuôțokũ lö hó ná Cómarya lëonyă ná prë dó a onyă bí ałnuô tòprëhó.

²³ “Prèithyó tètthýótètthya athára thĩ ná Pharisèophú thĩ-, Cómarya ki cirya thĩ pã. Thĩ ma kayă dó a cyézócótę ané tahe. Thĩ me phú Mosè a tètthýótètthya henuô to. Thĩ myă talwókyă tę dó a loduklô tahe vã-. Thĩ meçótęto, thĩ thézõnĩ ũ to. Thĩ có ná thĩngó to. Thĩ ahóacĩ tahe dó ũ ę ná mí, dilă ná kumĩ thĩ tahenuô, thĩ dyé ná pwishyétõpwĩ tadúro bè ciryatę cócótęte, bè thézõnĩ ũ, bè ohtwõprë có ná ngó yëtahe nuôma tę dó a lodu rò thĩ tóbè meprõ tøkũ ná thĩ pwishyétõpwĩ yënuô. ²⁴ Kayă mètèkhĩ dó a thũ pę ũ klyă thĩ-, thëisë ná thĩ õnuô nĩtyă lakô phõtháphú tóbè rò thĩ pryëkyă lũ manáro thĩ píklũ nuónĩ có tathĩbuõdu tóduô có.

* **23:14** 23:14 Ũ rá liphă mú- nukhë tahehenuô, ũ myáhtye lisăsë yëtõmă opatøkũ to

25 “Prèithyó tètthyótèthya athará ná Phariseophú thĩ-, Cómarya ki cirya thĩ pã. Thĩ ma kayã dö a cyézócóte ané tahe. Thĩ yètahe nuõma a thyácódú ná kayã dö a sipli bëlõdibë dö aklõ nuõtahe cóni, dö thĩ thèplõkũ nuõ a o bãtapí có ná tètúphe zèplèphe ù ná lùmëmõ nidyédú thèplõ yènuõ tahe có.

26 Phariseophú dö a mètèhki thĩ-, siplikyã rëlõ bëlõbèkyã ná ðibë dö akũ nuõtahe. Thĩ ki mephunuõ túma dö aklõnuõ a plihyã kuõdũ pã.

27 “Prèithyó tètthyótèthya athará ná Phariseophú thĩ-, Cómarya ki cirya thĩ pã, thĩ ma kayã dö a cyézócóte ané tahe. Thĩ ma athyaná ù byá luõkũ ná lõ rò ù plõbũ è dö aklõ nuõtahe hó. Aklõ rò abúsutú twõlã tadúro dö akũ rò a o shuõshuõ pré ná luõkrwõluõkrwõ ná athõalõ tahe pré. 28 Phunuõhó dö aklõ rò ù myáhtye thĩ ná kayácókayãte ryalã tahe tadúro dö akũ rò a o bãtapí có ná tètcyézócóte nẽ ná tètthútèplã tahe có.

29 “Prèithyó tètthyótèthya athará ná Phariseophú thĩ-, Cómarya ki cirya málakõ có thĩ pã. Thĩ ma kayã dö a cyézócóte ané tahe. Thĩ byá pẽ prèpro mú- nukhẽ nuõtahe aluõkũ ná lõ. Thĩ taritaryã twõ pẽ kayácókayãte tahe aluõkũ. 30 Htuõrò thĩ hé, ‘Pẽ ki ohtwõprẽ tõ bye dö phyèphuõ yètahe ahtũkhẽ hénuõma, pẽ klyã onuõ tõkuõ nyã dö kayã dö a mètthye prèpro nuõtahe aklõ to,’ thĩ hé lahyã phunuõ. 31 Phunuõrò thĩ dyèluõ líphó cóhó thĩnẽ ná thĩ ma kayã dö aklwialyã hó ná a mètthye prèpro nuõtahe cóhó. 32 Phunuõrò tarú mẽ plehyã tadú põ lahyã dù ní-. Mèlõmèbãhtya lõ pèpõdũ thĩphyèthĩphuõ a tètthútèplã nuõtahe ní-.

33 “Rùmũmyã thĩ-, rùthĩ aphúalyẽ thĩ-, Cómarya kírẽ ciryatã thĩ dö ngarakũ pãnuõ, thĩ cuõ siplèbé cyã phútẽ? 34 Phunuõrò vã ki nõhyã pẽ thĩ prèpro tahe, prèthèkhuthègnẽ tahe ná Thará thĩtahe pã, tahehenuõ thĩ ki mũthyèhtya èthĩ dö krusulõ pã, tahehenuõ thĩ ki mũ lũ ná iplirwĩ dö tètçóbèhõkũ pã rò thĩ ki cuõlẽ pũ èthĩ tõvĩ htuõ tõvĩ pã. 35 Lõ- kayácókayãte dö ù mètthye èthĩ bí hekhu yètahe athwi, cáhtya bí Abèlè athwi nuõrò, tuõhyã dö Barakia aphúprèkhũ Zekaria athwi dö ù mètthye lũ bí tètũhõdu ná tètũrẽ aplèkũ yènuõ, Cómarya dyahtyalõhó tètthú yètahenuõ dö thĩkhu hó. 36 Vã hécócó thĩ-, tẽ yètahenuõ a ki lyabè lõ thĩ dö a ohtwõprẽ khõnyã yètõhtũ tahe akhu pã.

(Luka 13:34-35)

37 “Kõ- vĩ Jerusalem, vĩ Jerusalem- prèpro dö ù nõhyã èthĩ dö nõ tahenuõ, taheherò nẽ mètthyekyã èthĩ, taheherò nẽ tã èthĩ ná lõ. Phũ shyẽ-muõ takõtakèbí nidyẽ aphú dö adalẽ nuõ, vã yácú takõtakèbinĩ tamõmõ có nẽ tadúro nẽ thézũ nõtakèbí nĩ vã ná nènẽ to. 38 Myámõ lahyã- Cómarya ki dya-okryákyã túdũ thĩ tètũhõdu yènuõ pã. 39 Rò vã hé thĩ, thĩ ki myáhtye pã vã tohó, rò shyẽ- thĩ héhó, ‘Kayã dö a hyã dö Cómarya amwĩkũ yètõprènuõ, a ki nĩbè dùhó tètõri ní-.’* Thĩ héhtuõhõ phunuõ pã rò thĩ ki myáhtye khyèthya no vã pã.”

* 23:39 23:39 Li Htuthéhtya 118:26

24

*Ů Ki Mę Tǎpròkyǎ Tẹlũhõdu Pǎ Ari-akyǎ
(Marko 13:1-2, Luka 21:5-6)*

¹ Bí Byacè Jesũ htecuõkyǎ dõ tẹlũhõdu vĩkũ akhẽnuô, a khõpacẹ tahe hyǎ dõ lũo rò a nõmyǎ lũ ná tẹlũhõdu dõ ũ isoõhtya lũ nuõtahe. ² Rò a sudyǎ a khõpacẹ tahe, “Lõ- tẹnuô tahe thì myǎhtye lõ ế? Vǎ hẹluõ có pẹ có thì, lõ- yẹ tahenuô, ũ ki hyǎ dõtǎpròkyǎ lõ ẹ pǎ. Lõ yẹtahenuô a oícũ pǎ lũ tòmẽ- to pǎ.”

(Marko 13:3-13, Luka 21:7-19)

³ Bí Byacè Jesũ onyǎo dõ Oliva sokhu akhẽnuô, a khõpacẹ tahe hyǎophũkuõ tũdũ lũ rò ẹthĩ hé lũ, “Hẹsoluõ pẹkuõmyǎ pẹ dõ nẹ hé pǎnu tahenuô, a ki htwõhtya bĩkhẹtẹ pǎ? Nẹ kírẹ hyǎ bĩkhẹtẹ pǎ htuõrò hekhuyẹ ki tadũkyǎ bĩkhẹtẹ pǎnuô tẹprõtẹpyǎ amǎadyǎ tởcỏcỏ ki oluõhtya rẹ pǎ ế?”

⁴ Byacè hẹsũ ẹthĩ, “Rõnĩ lahyǎ thĩnẹ ní-, nõilolahõ cuõnĩ tǎ ũ ná thĩnẹ tǎmẹ ní-. ⁵ Mẹtẹhẹrò kayǎ ki hyǎdǎkwỏ lahõlyǎ nĩdyẹ lahyǎ anẹ ná vǎmwĩ pǎ tahenuô a o ẻǎ pǎ, rò ẹthĩ ki dǎkwỏ lahõ lyǎ nĩdyẹ lahyǎ anẹ, ‘Vǎ ma Kristu’ rò ẹthĩ ki ilolahõ ẻǎ ũ pǎ. ⁶ Thĩ ki nĩhuõ tẹsátẹpǎ dõ a htwõhtya khõnyǎ yẹnuõtahe pǎ, htuõtỏ thĩ ki nĩhuõhtỏ nĩhuõlyǎ ná ũ kisǎkipǎ lũ pǎ tadũrỏ thẹisẹ bẻzỏbẻthĩ tǎ lahyǎ tǎmẹ ní-. Phũyẹ tahe nuõma a bẻ htwõhtya nyǎ pǎ, manǎrỏ yẹnuõma hekhu kírẹ tadũ hõnuô mǎhĩto. ⁷ Mẹtẹhẹrò myẹcỏ tỏcỏ ná tỏcỏ, htyẹkẹ tỏkẹ ná tỏkẹ kisǎkipǎ lũ pǎ. Kẹvĩkẹkỏ ná tanẹhtỏdĩ tahe ki ohtyahtỏhtyalyǎ lõplĩ dõ hekhuyẹ tỏphỏ htuõ tỏphỏ pǎ. ⁸ Lõ- tẹhtwõhtya yẹtahe nuõma mǎpǎprẹ tẹcyẹtẹcũ a khǎshyẹkhǎryǎ dõ athyǎnǎ prẹmỏ kírẹ phũo hỏsẹ mỏpǎ nuõprẹ.”

⁹ “Htuõrỏ ũ kipũkĩcỏ lõ thĩ pǎ, ũ kimũkipỏ lõ thĩ pǎ htuõtỏ ũ ki mẹthyẹ thĩ pǎ. Dõ thĩ có ná vǎ akhu-akhyẹrỏ kayǎ pwỏ- tỏprẹ ki thẹhte lõ thĩ pǎ. ¹⁰ Bĩnuõkhẻ pǎ kayǎ ki vĩkyǎ ẻǎ a tẹzũtẹnyǎ pǎ. A ki isẻ lũmwĩ tỏprẹ ná tỏprẹ pǎ. A ki thẹhte nĩdyẹ lõ lũ tỏprẹ ná tỏprẹ pǎ. ¹¹ Htuõtỏ prẹprỏ klwolahõ anẹ tahe ki oluõhtya ẻǎ pǎ rò a ki ilolahõ ẻǎ ũ pǎ. ¹² Tẹmũnyǎricyǎ ohtyǎẻ akhu-akhyẹ, tẹmonĩ lũ tỏprẹ ná tỏprẹ ki sĩmẹ hyǎ ná hyǎ pǎ. ¹³ Manǎrỏ kayǎ dõ a ihtỏtanyǎ oklỏsỏma dõ a tẹzũtẹnyǎ akũ tuõdỏ atadũ tahenuô Cỏmarya ki mẻlwỏhtekǎ ẹthĩ pǎ. ¹⁴ Htuõrỏ mỏkhu ahtyẹkẹ a tẹthẻkrũmila yẹnuô, ũ ki hẹsodỏnyǎ nĩhuõ pẻlỏ kayǎ o dõ hekhuyẹ tỏba lõ pǎ, htyẹkẹ pwỏtỏkẹ ki nĩhuõnỏ lõhtuõhỏ tẹkhyǎthẻyẹ pǎ tũma hekhuyẹ ki tadũkyǎ no prẹ.”

*Tẹ Tarỏthẻ Thẹisẻ
(Marko 13:14-23, Luka 21:20-24)*

¹⁵ “Thĩ ki myǎhtye ũ ihtỏo dõ tẹsǎsẻ akhǎlẹ pǎ. Tẹthẻzỏthẻryǎ ki mẹ taprỏmũmyǎ lõ Cỏmarya tẹlũhõdu pǎ. Prẹprỏ Daniele rǎ tẹthẻzỏthẻryǎ yẹ ari-akyǎ. Nỏ thẻgnẻplỏ lahyǎ kayǎ dõ a hỏ li thĩtahe ní-. ¹⁶ Htuõrỏ bí thĩ myǎhtyẻhỏ tẹhtwõhtya phũyẹ hỏ pǎ akhẽnuô, kayǎ dõ a o dõ Juda kẹkũ tahe bẻ klyahyǎ lahyǎ dõ sokhunũ. ¹⁷ Kayǎ ki o dõ hikhuklwỏ tabyekhu

tôprêprê nuô nõklyatã phyení tá a tãmuõttãtê dô hikũ nuõtahe tãmé. ¹⁸ Kayã o dô lyãkhu tahenuô nõkã phyení tá açãklõ tãmé. ¹⁹ Bínuõkhêpã nuô a ki sõryãõphã pẽ nyacõ prẽmò dô a o ná ahõathẽ tahe agnẽ ná aphũ õnú pãlũ nuõtahe agnẽ pã. ²⁰ Thĩ bè hteklya ashuõakhẽ yẽnuõ, thyáphũ a ki tãtõ tá ná kërõkhẽ tãmé tomanã Judaphũ a Mõnyẽduõ tãmẽnuõ, kwicõbẽ lahyã ní-. ²¹ Bínuõkhêpã tẽpyãtẽsẽ ná tẽcyõtẽcũ tahe ki ohtya pã. Dõ hekhu htwõhtyalũ pã tuõkhõnyã yẽnuõ có bèbè, dõnodõkhyẽ pã bèbè, tẽpyãtẽsẽ, tẽcyõtẽcũ dô myãhtyenõ takhyã- to tahenuõ, a ki ohtya pã. ²² Cómarya ki mẽphuo pẽ tẽcyõtẽcũ yẽ ashuõakhẽ to hẽnuõ, kayã ohtwõprẽbẽ tôprê to. Manárõ Cómarya yõ myã kayã dô a nwõhtya yẽtahe amèthẽ akhu-akhyẽ, a ki mẽphuo hyã ashuõakhẽ pã. ²³ Bínuõkhêpã nuõ, kayã tôprêprê ki hé, ‘Nẽ hyã myãmõ, Kristu obiyẽ,’ tomanã ‘A o dõnuõ,’ a ki hé thĩ phũnuõ pã tadũrõ zũẽ tá lahyã tãmé ní-. ²⁴ Mẽtẽhèrõ prẽklwo lahõ phú Kristunuõ ná prẽklwo lahõ phú prẽprõ thĩ tahenuõ a ki ohtya élã pã. Èthĩ ki mẽluõ cyã pẽ ù tẽ dô a htetapã có ù nuõtahe ná tẽprõtẽprya tahe pã. A ki mẽcyã hẽnuõma a thẽzũ ilolahõ ní có kayã dô Cómarya nwõphýẽ htuõhõ lũ nuõ tahecó. ²⁵ Tẽmẽ-anẽ yẽtahe hyãtuõ tyahito akhẽnuõ, vã dyérõdyeryẽ one pẽ hó thĩ hó.

²⁶ “Phũnuõrõ kayã tôprêprê ki hé thĩ, ‘Cuõmyã lahyã mólẽ, Messia odõ lõtamãmũ nyekhu nuõ,’ a ki hé thĩ tadũrõ cuõmyã lahyã tãmé ní-. Tomanã a ki hé thĩ, ‘A o bí hidõkũ yẽ prẽ,’ a ki hé tadũrõ zũẽ tãmẽmẽ. ²⁷ Mẽtẽhèrõ phú shyelĩbõ takhẽhtya dô kécĩhte rò kayã o dô kécĩnuõ tahe myãhtyenuõ, prẽlukayã aphũkhũ mãhõ vãyẽ ki hyã pã ma a thyã phũnuõ pã. ²⁸ Tẽthõtẽlõ obitẽ- ma latya ihĩplõ bínuõ.”

*Prẽlu Aphũkhũ Ki Hyã Ari-akýã
(Márko 13:24-27, Lũka 21:25-28)*

²⁹ “Bĩ tẽcyõtẽcũ, tẽpyãtẽsẽ ashuõakhẽ ohtwõhtya talwõ htuõhõ pãnuõ, tũphuoũ
‘Cómarya ki mẽkhũkyã tamõ pã. Lẽ ki lĩ pãtohõ. Sè dô mólẽ tahe ki latãprõkyã lõpã. Cómarya ki mẽ kazikazuõ lõlõ- mólẽ a tẽprõtẽprya nuõtahe pã.*”

³⁰ “Bínuõakhẽ pãnuõ, prẽlukayã aphũkhũ mãhõ vãyẽ atẽhyã amáadyã ki oluõhtya dô mólẽ pã. Htuõrõ lõ- kayã o dô kẽ pwõtõkẽ tahe kinguõkihẽ lõ pã. Èthĩ ki myãhtye lahyã prẽlukayã aphũkhũ mãhõ vãyẽ a ki sidyãhyãní õluõ dô mólẽ pã rò a ki olõbã có ná a tẽprõtẽprya ná a tẽtaryẽdu taryẽhtũ dô ashyo-asõ yẽnuõtahe pã.* ³¹ Û ki uõ prãshyohtya kwõ pã. Rõ kayã dô Byacẽ nwõhtya htuõhõ èthĩ rò a o lahyã dô hekhu lwĩkyẽlwĩnã, cáhtya dô módã khãshýẽ tuõdõ módã tadũ pwõ- tôprẽnuõ, Cómarya ki nõhyãlyã tanéphũ tahe pã rò a ki hyãéoplõ tũlõ èthĩ lõ- plĩ pã.

*Phyení Tẽithýõ Dõ Kadwímõ A O
(Márko 13:28-31, Lũka 21:29-33)*

* 24:29 24:29 Isaia 13:10, 34:4   * 24:30 24:30 Danielè 7:13

32 “Khõnyàrò phýení lahyã tètthýó tôcô dô kadwímó ał yënuô. A dã lè dyácé tamahteó, alè bèhó héró thĩ thégné ná kékúkhhě phũhyã tuõhó. 33 Phúnuôhó bí thĩ myáhtyehó lõ- tètýe tahe htwõhtyahó akhěpãnuô, thégné lahyã ná prèlukayã aphúkhũ mậó vãyé a hyãphũtuõhó dô kadākũttũ hó ní-. 34 Vã hêluõ cócó- pè có thĩ, lõ- kayã dô a ohtwõprè khõnyáyètõhtũ tahe thyèlõ tyahító nuô, tètýetahe ki htwõhtya lõ pã.* 35 Mókhu ná hekhu ki simékýã pã tadúró vẫlẫvãngó yếtahenuô a simékýã pè takhyã- to.

Mõnyẽmõthẽ Yẽnuô Ủ Thẽgnẽ Tôprẽ- To
(*Marko 13:32-37, Luka 17:26-30, 17:34-36*)

36 “Manàrò tètýetahe ki htwõhtya mõnyẽmõthẽ, ashuóakhě bíkhếtè pãnuô ù thégné tôprẽ- to. Tanéphũ o dô mókhu nuótahe có bèbè a thégné to. Aphúkhũ ná ané yètõprè có- bèbè, a thégné toto. A thégné prétũ vãyhẽ tôprẽ- tuõprẽ. 37 Phũ a htwõhtya dô Noah htũkhẽnuô, prèlukayã aphúkhũ mậó vãyé ki hyãpã akhẽnuô, a ki htwõhtya thyákuõđũ phũnuô pã. 38 Mẹtèhèrò bí htyèdubĩ tyahító akhẽnuô, ùẽũ, kãsómẽsõdya lũ tuõ có bí Noah nuõ dô thòklyèdukũ nuõtõnyẽ có. 39 Tè kírè htwõhtya phúyẽ pãnuô, tuõ có bí htyẽhyã dubĩ thyékýã lõ cóhó èthĩ akhẽ có nuô-, a thégnẽhĩ lahyã tôcô- to. Shyẽ- prèlukayã aphúkhũ mậó vãyé kírè hyãhó pã akhẽnuô, a ki htwõhtya thyákuõđũ phúyẽnuô pã. 40 Bínuõkhẽpã, prèkhũ thényẽ dô a ryã rợlũ tẽ dô lyákhũ nuô, tôprè rò ù ki ékạkyã lũ pã, tôprè rò a ki okýã pã. 41 Prèmò isátũsũ lũ buõkũlã thényẽnuô, Cómarya ki ékạkyã è tôprè pã. Tôprèrò a ki dya-okýã lũ pã.

42 “Mẹphũnuõrò otháklýã lahyã, mẹtèhèrò thĩbyacè ki hyã bité tõnyẽ pã nuô thĩ thégné to. 43 Manàrò thénẽ lahyã, hĩbyacè ki thégné ná prèehũ kírè hyã bité tõthếtè pã henuô, a ki opõsũ pã rò prèehũ hyãnuõ ehuõcyátõ. 44 Phũnuô akhu-akhyẽ, thĩ yếtahenuô bèbè, otaritaryã one kuõ lahyã thĩnẽ ní-, mẹtèhèrò shuõkhẽ bí thĩ tanẹtuõ to pãnuô, prèlukayã aphúkhũ mậó vãyé ki hyã pã.

Prèmẹtèphũ Dõ Acó Ná Angó Ná Prèmẹtèphũ Dõ Acó Ná Angó To
(*Luka 12:35-48*)

45 “Prèmẹtèphũ dô acó rò a plõphẽ tôprẽma ùpè? Prèmẹtèphũ dô acó tôprè mamáhó abyacè dyétã lũ tẽmẽ dô a bè myákhwè buõebuõõnĩ prèmẹtèphũ dô aruô tahe dô lũ takhukũ rò a buõe tõshuõtõkhẽ èthĩ yètõprẽnuô hó. 46 Abyacè ki kạmyáhtye ná a prèmẹtèphũ yètõprè mẹ tẽmẽ kihèrò a ki dyé lũ tẽmẽnkhwókè pã. 47 Vã hécócó- có thĩ, Byacè yètõprè a tãmũõtãtẽ lõ- plĩnuô a ki dyétãlõ dô lũ khadākũ pã rò a ki nõmyánõkhwè nĩ ná lũ pã. 48 Manàrò hẽkuõrẽ prèmẹtèphũ dô acyẽ tôprẽnuô, a ki tanẹ, ‘Vãybyacè kạkhyẽ lẹprýã ná hító,’ a tanẹ rò, 49 a kimũkipò, pèpèpò prèmẹtèphũ dô aruô tahe pã, rò a ki emũõprýã tõná kayã lẹklõ emũõmũ

* 24:34 24:34 Prèthĩphẽphũ dô a thégnẽ lisãsẽ tahehe nuô, a zũe ná Jesũ hé prẽ vĩ Jerusalem ki pyékýã pã prẽ. A hé ná hekhu tadũ pã ari-akýã nuô mậto.

tahe pã. ⁵⁰ Rò shuõkhě bí a tanę tuõto rò a eõsõtapa tõnyẽnuõ, abyacè ki kaqhyẽtõ bínuõ tõnyẽ pã. ⁵¹ Abyacè ki ciryacyẽ ciryacũ lũ pã rò a ki dyanuõ tõkyã lũ ná bí kayã cyézócóte ané nuõtahe léo akhãlé nuõ pã. Khãlé bínuõ tõphonuõ ù kinguõkihè, ù ki a takrĩtakrũ có ùkhukhyè có pã.

25

Prẽmò Dõ A Krwõkruõ Û Aprẽshyè Ari-akyã

¹ “Mókhu htyèlèkèkũ nuõ, athyaná prẽmò krwõkruõ ù aprẽshyè phyení mikõ rò cuõopõ myásũ khõmẽ prèkhũ hyã ari-akyã yẽnuõ hó. ² Nyãprẽ rò a plõphè, nyãprẽ rò a plõphè kuõũ to. ³ Prẽmò dõ a plõphè kuõũ to yèthényã nuõ, a phyéhyã nĩkuõ amikõ tadúro a phyéhyã nĩlõ kuõpõ mihtyè to. ⁴ Manárò prẽmò dõ a plõphè yèthényã nuõ a phyéhyã nĩlõ amikõ rò a phyéhyã nĩlõ põ mihtyè ná pyã tahe. ⁵ Khõmẽprèkhũ hyãtuõ pyázèpyázè akhu-akhyè èthĩ omyèkhãmýẽnuõ htuõrò a omyèni lõ lahyã.

⁶ “Bí mõnèkhè nuõ, ù èhtõ, ‘Kõ- khõmẽprèkhũ hyãhó, htecuõ myásũ mõ lahyã.’

⁷ “Rò prẽmò dõ a krwõkruõ ù yèlõ- plĩ ihtõ rò taritaryã lahyã ami pwõ- tõprè. ⁸ Prẽmò plõphè kuõũ to tahe hé prẽmò plõphè tahe, ‘Dyèkuõ pè thĩmihtyè, pèmi kiré pĩhó.’

⁹ “Manárò èthĩ hésũ, ‘Tokõle, a pòpè tuõkuõ pã thĩgnè to, aryálõ ma thĩ cuõiprĩ nĩdyè khòdũ thĩgnè dõ ù lèisè mihtyè khãlènuõ.’

¹⁰ “Bí èthĩ cuõpãprè dõ klyálõ akhènuõ, khõmẽprèkhũ hyãtuõ léhó, prẽmò plõphè dõ a o taritaryã ané tahe hyãnuõ tõkuõ ná khõmẽprèkhũ dõ kaşõmèsõdya a tètèõ khãlé rò ù mèbĩkyã kadã.

¹¹ “Dõkhyè rò prẽmò dõ a plõphè kuõũ to yètahe kaõtuõ rò a hé lahyã, ‘Byacè, Byacè, bãmõ pèkuõ rẹ pè kadã.’

¹² “Tadúro khõmẽ prèkhũ hésũ èthĩ, ‘Vã hélakõ có thĩ, vã thègnèno thĩ to.’

¹³ “Phũnuõrò othãklyã lahyã, mètèhèrò mõnyèmõthè dõ prèlu aphúkhũ yè ki hyãkhyèthya bíkhètè pãnuõ thĩ thègnèncyãto.

Dyã Khãkho Prẽmètèphũ Thèthuõ Ari-akyã (Luka 19:11-27)

¹⁴ “Mókhu htyèlèkèkũ nuõ a thya kuõpõdũ ná kayã tõprè dõ a kiré htecuõ klyã rò èplõ a prẽmètèphũ tahe, rò a dyèkyã a tẽduzãhtyathè tahe dõ a prẽmètèphũ tahe a takhukũ. ¹⁵ Tõprè rò a dyèkyã lũ htè nyãcwè, tõprèpõ rò tõko, dõ aruõtõprè kuõke rò tõcwè, phũ èthĩ oná a tẽcyãtèdè nuõ a ibè pè èthĩ htuõrò a htecuõkyã klyã. ¹⁶ Kayã dõ a nĩbè htè nyãcwè yètõprènuõ, a nĩbè hóhó ná a htecuõ mekuõ rò a cuõ mènĩhte èlõpõ nyãcwè. ¹⁷ Phũnuõrò a nĩbè htè tõko yètõprènuõ, a cuõ mekuõhte èhtyalõ põ nyècwè. ¹⁸ Manárò dõ a nĩbè htè tõcwè yètõprènuõ, a htecuõ rò a cuõ ivè hekũ tókũ rò a cuõ iplũ uõbĩkyã abyacè htèyè dõ helè.

19 “Mõnyẽmõthẽ nyẽhyãhõ rò èthĩ Byacè kạtụợ rò a kạsudyã plõkhyẽ htẽ đõ a dyẽkyã èthĩ nuõtahe. 20 Kayã đõ a nịbè htẽ nyãcwẽ yẽtõprẽnuõ, a phyẽhyã èhtyapợ nyãcwẽ rò a hé abyacè, ‘Byacè, nẹ dyẽkyã vã htẽarã nyãcwẽ. Rò yẽlẽ, vã mẹhtenị ẻlõpợ hó nyãcwẽ hó.’

21 “Abyacè hếsủ lủ, ‘Ò, arýa nyacó, nẹ ma prẹmẹtẹphủ đõ arýa rò acó ná vã, nẹ có ná vã dyẽ nẹ tẹpatípủ yẽtahe akhu-akhyẽ, vã ki dyẽ èhtya lỏ- klỏpợ nẹ tẹmẹ đõ nẹ ki põtari ẻlỏklỏ pợ ná yẽnuõ pã. Hyã thẻkrủthẻlỏ rỏkuỏđủ ná vã.’

22 “Kayã đõ a nịbè htẽ tỏko yẽtõprẽnuõ, a phyẽhyã èhtyapợ tỏko rò a hé abyacè, ‘Byacè, nẹ dyẽ vã htẽ arã tỏko, rò yẽlẽ, vã mẹ htenị ẻlỏpợ hó tỏko hó.’

23 “Rò abyacè hếsủ lủ, ‘Ò, arýa nyacó. Nẹ ma prẹmẹtẹphủ đõ arýa rò acó ná vã. Nẹ có ná tẹ đõ vã dyẽ nẹ patípủ yẽtahe akhu-akhyẽ vã ki dyẽ èhtya lỏ- klỏpợ nẹ tẹmẹ đõ nẹ ki põtari ẻlỏ klỏpợ ná yẽnuõ pã. Hyã thẻkrủthẻlỏ rỏkuỏmỏ ná vã!’

24 “Yẽtõphủỏ rò kayã đõ a nịbè htẽ tỏcwẽ yẽtõprẽnuõ a hyãhẽ abyacè, ‘Byacè, vã thẻgnẽ ná nẹ ma kayã đõ apyã nyacó tỏprẹ. Buỏ đõ nẹ isỏ kuỏũ to tahenuõ nẹ cuỏ kẹkạ dủgnẽ, buỏ đõ nẹ ilủ kuỏũ to tahenuõ nẹ cuỏpỏkạplỏ dủgnẽ. 25 Phủnuõ akhu-akhyẽ vã thẻisẻ rò vã cuỏ iplủ uỏkyã nẹhtẻ yẽtỏcwẽ đõ hẻlẻ, myãmỏ, yẻlẻ- htẻ đõ nẹ dyẽkyã vã nuõ.’

26 “Rò abyacè hẻkạkhyẻsủ lủ, ‘Kayãcyẻ kayãcủ, kayãtaklẻ kayãlẻbyã, nẹ thẻgnẽ ná buỏ đõ vã isỏ mậto tahenuõ, vã cuỏ kẹkạ dủgnẽ, buỏ đõ vã ilủ mậto tahenuõ vã cuỏ pỏkạplỏ dủgnẻ vãhẻ? 27 Nẹ ki thẻgnẻ phủnuỏrỏ nẹ dyẻbỏkyã vã htẻyẻ đõ prẹ phyẻbỏphyẻlỏ htẻtahe a takhukủ to mẹtẻ? Nẹ ki mẹphủnuõ hẻrỏ shyẻ- vã kạkhyẻ pãnuõ vã ki nịbẻ kạkhyẻ aphủphủ amủmủợ pã kỏkỏ.

28 “ ‘Phẻ kạkhyẻđwỏ khyẻthýa htẻnuõ tỏcwẻ rò dyẻ ná kayã đõ a nịbẻ acwẻshýẻ yẻnuõ tỏprẻ. 29 Mẻtẻhẻrỏ lỏ- kayã đõ ử zủenị lủ rò ử dya-onị tặtẻ đõ lủo tahenuõ, ử ki dyẻèhtya lỏ- pợ lủ pã. Rỏ atẻ ki o tặpỏtặpẻ có pã. Manỏrỏ kayã đõ ử dya-o tặtẻ patípủprẻ đõ lủlỏ rò ử zủenị lủ to tahenuõ, ử ki phyẻkạkhyẻ lỏphe khyẻthýa èthĩ pã. 30 Tặhtẻkyã prẹmẹtẹphủ olỏokỏ yẻtỏprẻ đõ tẻkhitẻlẻ akẻ nuõ. Bủnuỏtỏphonuỏ ử ki cuỏnguỏcuỏhẻ, ử ki ạ takrítakrủ có ửkhukhyẻ pã.’

Tẻciryã Đỏkhyẻ Tadủ

31 “Shẻ- prẻlủ aphủkhủyẻ ki hyã ná aliatakẻ pã rò amỏkhu tanẻphủ tahe ki hyã tỏkuỏ ná lủ akẻpãnuõ a ki onýỏ đõ a khuklyãhtyalỏ takẻ akhu pã. 32 Myẻcỏ lỏ- plỉ nuỏ a ki hyã oplỏlỏ đõ lủnyẻhyã pã rò phủ prẻkyẻthủmípủ ibẻkhỏ nỉdyẻ athủmỉ tahe ná pẻ tahenuõ, a ki ibẻ khỏlỏ kayã yẻtahe pã. 33 A ki dyakhỏ thủmỉ tahe đõ atakhu cóhtwỏ tỏkyẻ pã rò pẻ tahenuõ a ki dya kỏ đõ atakhu cóci tỏkyẻ pã.

34 “Bínuôakhě pãnuô, khwí yětôprě ki hé kayã dô atakhu cóhtwó yětahe pã, ‘Hyãmô lahyã, thĩ ma kayã dô a nĩbè vãphě a tẹsõri tahe, hyãnuô phyédwó lahyã mókhu htyělékékũ dô a mãhó nẹ ucẹtazě dô ù taritaryã one pẹ thĩ dô mókhu htwólú hekhu htwõthěpã akhěyě nuô. 35 Mẹtěhéro bí vã thěvĩthée akhě thĩ dyéedyéô vã, bí vã thěõhtyě akhě thĩ dyéô vã, bí vã cuõhtwó sĩprě akhě thĩ éomyě mọsũ vã. 36 Bí vã oryã lẹkũlẹthyã akhě, thĩ dyékũdyéthyã vã, bí vãswívãsě akhě, thĩmyáthĩkhwè nĩdyé vã. Bí ù dótã vã dô htòkũ akhěnuô, thĩ hyã olě kuõ vã.’

37 “Rò kayácókayãtẹ yětahe ki hészũ è, ‘Byacè, pẹ cuõmyáhtyenó nẹ thěvĩthée rò pẹ cuõ dyéénó nẹ bókhtětě? Nẹ thěõhtyě rò pẹ cuõ dyéónó nẹ bókhtětětě? 38 Nẹ htwó sĩprě rò pẹ cuõ ésũnó nẹ, tomaná nẹ oryã lẹkũlẹthyã rò pẹ cuõ dyékũdyéthyánó nẹ bókhtětětě? 39 Bí nẹ oswíósě akhěnuô bèbè, bí ù dótã nẹ dô htòkũ akhě nuõbèbè pẹ cuõ hyã olěno kuõ nẹ bókhtětě?’

40 “Khwí yětôprě ki hészũ èthĩ, ‘Vã hélakõ có thĩ, dô vã puõvyã tahe aklě, thĩ męcwónó kayã dô ù tanẹ patilõ lũ tởprě nuõma mãhó thĩ męcwó vã hó.’

41 “Htuõrò a ki héke kayã o dô atakhu cóci tahe, ‘Htecuõ taphãkyã ná vã, thĩ ma kayã dô a nĩbè tẹsõhã tahe, cuõnuõ kuõ lahyã dô ù taritaryã one pẹ khĩnéricyã khuklõ nuõtõduõ ná a khĩnėkhĩnõ nuõtahe agně dô èthĩ ki cuõ bí mi dô a pĩpẹ tởphuõ- to nuõtõphè akũ nuô. 42 Mẹtěhéro bí vã thěethěõ akhě, thĩ dyéedyéô vã to. 43 Bí vã htwó sĩprě akhě, thĩ ésũ vã to. Bí vã oryã lẹkũlẹthyã akhě, thĩ dyékũdyéthyã vã to. Bí vãswívãsě akhě, htuõto bí ù dóo vã dô htòkũ akhě, thĩ hyãmyáhyãkhwè vã to.’

44 “Rò èthĩ ki hészũ lũ, ‘Byacè, nẹ thěvĩthée bèbè, nẹ thěõhtyě akhě bèbè, nẹ cuõ htwó sĩprě akhě bèbè, nẹ oryãkũ oryãthyã akhě bèbè, nẹswínẹsě akhě bèbè, ù dótã nẹ dô htòkũ akhě bèbè, pẹ cuõmyáhtye nẹ rò pẹ męcwó nẹ to bókhtětě?’

45 “Rò a ki hészũ èthĩ, ‘Vã hélakõ có thĩ, dô vã puõvyã tahe aklě, thĩ ki męcwónó kuõ kayã dô ù tanẹ patilõ lũ nuõtởprě- to henuõma mãhó thĩ męcwó vã to hó.’

46 “Phũnuõrò èthĩ ki khyábè tẹciryã tacũprě talèkrě pã, manárò kayã có yětahenuô a ki cuõ nuõnĩ dô mókhu rò a ki nĩbè thěhtwõprě tacũprě pã.”

26

Èthĩ Kĩrě Tanẹ Kre Měthyě Byacè

(Marko 14:1-2, Luka 22:1-2, Giovanni 11:45-53)

1 Bí Byacè hészulo pẹ lõ htuõhó yětahe akhěnuô, a hé a khõpacě tahe, 2 “Thĩ thěgněhó, alopã nyěnyě ma pwě dô ù é ná tẹcuõtalwópwě hyãtuõhó. Û ki isětãkyã prẹlukayã aphúkhũyě pã rò ù ki mũthyěhtyakyã lũ dô krusulo pã.”

3 Bínuôakhěnuô, bwídukhu tahe ná Judaphú tẹcõbucóbě khuklõkhuklyã tahe oplõlõ lũ dô bwídukhuõ Caipha ahókũ. 4 Èthĩ taritaryã one lõ hó ná a ki

púmëthyë huôkyã Jesũ. ⁵ Manárò èthĩ hé nídyélũ, “Bí pë mępwě akhěyënuô tẹ̀ pẹ̀ púnĩ lũ to, pãma kayã bémũ tahe théplòdu rò a mętarũtapyã lõhe.”

*Ũ Lyátã Htyënuômú Dó Jesũ A Khuklólọ́ Bí Dó Bethania Dókũ
(Marko 14:3-9, Giovanni 12:1-8)*

⁶ Bí Byacè Jesũ o dó dô Bethania Simonè dó tẹ̀sëmũmyã dó pháló bènò lũ nuôtòprẹ̀ ahikũ rò a edĩ akhěnuô, ⁷ prèmò tòprẹ̀ hyã dó lũo rò a phyéhyání pyã dó ù mę è ná lõbũ dó a obã ná htyënuômú nguduprĩdu yětòpyã rò a hyályátã dó Byacè Jesũ a khuklólọ́.

⁸ Bí a khòpacẹ̀ tahe myáhtye akhěnuô, a théplòdu rò a sudyã lũ, “Cuómẹ̀lọ́ kyädě mẹtẹ̀? ⁹ Ki isě htyënuômú yënuô héma a ní nguduprĩdu nyacó rò a ní rũ yënuô dyëkuò ná kayã sòphásoryaphũ nuô kòkò.”

¹⁰ Byacè Jesũ thégñě akhu-akhyě, a hé èthĩ, “Thĩ cuò mędídyã prèmò yětòprẹ̀ mẹtẹ̀? A mẹtẹ̀yě nuoma aryã nyacó dó vǎgně hó. ¹¹ Kayã sòphásoryaphũ tahe otòkuò ná thĩ pwõ- tòphuo cò, manárò vǎyënuô vǎ otólǎ kuò ná thĩ to. ¹² Bí a lyátã htyënuômú yě dó vǎ nẹ̀lọ́ akhě yënuoma, mǎhó a tari one pẹ̀hó vǎ dó ù ki iluótã vǎ dó luòkũ pǎ nuô hó. ¹³ Vǎ hécó- có thĩ, shyě- ù lě hésodonyã hó tẹ̀thékrũmila yě dó hekhu yětòba bítě- tòpho pǎ bẹ̀, ù ki tanęhtya tuõbèni è pǎ rò ù ki dyáluonĩ tẹ̀ dó a męhtuòhó yënuô pǎ.”

*Juda Théplòtõ Dó A Ki Isěkyã Byacè
(Marko 14:10-11, Luka 22:3-6)*

¹⁴ Dó Byacè Jesũ a khòpacẹ̀ shyéthényě aklě amwĩ ná Juda Iscariot héyětòprënuô, a cuò dó bwídukhu tahe a o. ¹⁵ Rò a cuò sudyã èthĩ, “Vǎ ki dyétǎkyã Jesũ dó thĩ takhukũ hérò thĩ dyé vǎ bátě?” Rò èthĩ dyé lũ rũzye thakha. ¹⁶ Cáhtya bínuô rò Juda htũmyã shuòkhě dó a ki tǎtòtǎbẹ̀ dó a ki isětǎkyání Jesũ.

Tẹ̀cuòtalwópwě Sèsäsě Mọ́hé

(Marko 14:12-21, Luka 22:7-13, Giovanni 13:21-30)

¹⁷ Bí pwě e khómũ sòdó huómũtapho arẹ̀lọ́ tonyě nuô, a khòpacẹ̀ tahe hyã dó Jesũ a o rò a hyãsudyã lũ, “Tẹ̀cuòtalwópwě sèsäsě mọ́hé yënuô, nẹ̀ thézũ nõtarityã tǎ pẹ̀ bítě tòphotẹ̀?”

¹⁸ Rò a hészũ èthĩ, “Cuònuò dó vǎkũ nuòrò cuò dó prẹ̀khũ nuôtòprẹ̀ a o nuò rò cuò hé lũ, “Thará hé, shuòkhě phúhó dó vǎgně hó, rò vǎ bẹ̀bèò tǎ tẹ̀cuòtalwópwě sèsäsě mọ́hé ná vǎ khòpacẹ̀ dó nẹ̀hikũ” hé è phúnuô ní-.”

¹⁹ Rò a khòpacẹ̀ tahe męphũ a hé èthĩ nuò rò èthĩ cuò taritaryání lahyã tẹ̀cuòtalwópwě sèsäsě mọ́hé agñě bínuô.

²⁰ Bí mọ́khípalóhó akhěnuô, Byacè ná a khòpacẹ̀ shyéthényě onyǎo tava rǎlọ́ lũ dó lẹ̀edirẹ̀ akhǎshyě. ²¹ Rò bí èthĩ edĩ akhěnuô, a hé èthĩ, “Vǎ hécócó- thĩ, dó thiklě yě, kayã dó a ki isětǎkyã vǎ pǎnuô a o tòprẹ̀.”

²² Yětòphuoòrò èthĩ théplò mọ́pǎ có takĩ- to, rò a sudyã lahyã Byacè tòprẹ̀ htũ tòprẹ̀, “Byacè, nẹ̀ henuô tòprẹ̀ma vǎ mǎto vǎhé?”

²³ Byacè hésù èthì, “Kayà dǎ a bǎnuǎe tǒkuǎ ná vǎ dǎ bǎlǒkǔ nuǒtǒprǐ ma mǎhǒ prǐ dǎ a ki isǐtǎkyǎ vǎ pǎ nuǒtǒprǐ hǒ. ²⁴ Phú lisǎsǐkǔ héone ná prǐlu aphúkhǔ mǎhǒ vǎyǎ a bè thyǎ nyǎpǎ tadúro kayà dǎ a ki isǐtǎkyǎ prǐlu aphúkhǔ yǐtǒprǐnuǒ, Cǒmarya ki cirya lǔ pǎ. A ki opacǐlyǎ to hénuǒma aryáklǒ pǎ có dǎ lǔgnǐ có.”

²⁵ Yǐtǒphuǒrǒ Juda dǎ a ki isǐtǎkyǎ lǔ yǐtǒprǐ sudyǎ lǔ, “Thǎrá, nǐ hé nuǒtǒprǐma vǎ mǎto, vǎhǐ?” Byacè hésù lǔ, “To, nǐ mǎhǒ.”

(Marko 14:22-26, Luka 22:14-23, Corinthia arǐlǒ tǒba 11:23-25)

²⁶ Bí èthì esǐ akhǎnuǒ, Byacè Jesù phyé khǒmǔ rò a hébwihétaryǎ Cǒmarya, htuǒrǒ a ibiphé rò a dyǐtǎ dǎ a khǒpacǐ tahe a takhukǔ, rò a hé èthì, “Phyéemǒ lahyǎ, yǐma vǎ nǐklǒ hǒ.”

²⁷ Htuǒrǒ a phyéhtya bǐ rò a hébwihétaryǎ rò a dyǐtǎ dǐtǔ dǎ a khǒpacǐ tahe a o rò a hé èthì, “ǒmǒ lahyǎ yǐ. ²⁸ Bǐyǐ ma tǐemaklǒ athǐ dǎ a mǎhǒ vǎthwi dǎ a ki htwítǎ rò a ki plwǒkyǎ kayǎ éprǐ atǐthǔ pǎ. ²⁹ Vǎ héso pǐ thǐ, cáhtya khǒnyǎyǐ tǎplehyǎnuǒ vǎ ǒnǒ pǎ thǒbǐthǐhtyǐ yǐ tohǒ. Vǎ ki kǎǒ rǒkuǒ khyǐthyǎ thǒbǐthǐhtyǐ athǐ ná thǐ dǎ vǎphǐ ahtyǎakǐkǔ pǎ.”

³⁰ Htuǒrǒ èthì irǒ htuthǐhtya Cǒmarya ali-irǒ tǒtǒ rò a htécudǐhtyakyǎ dǎ Oliva sokhu.

Byacè Jesù Héprǒ Ané Ná Petru Ki Htǐbǐkyǎ Lǔ Pǎ

(Marko 14:27-31, Luka 22:31-34, Giovanni 13:36-38)

³¹ Htuǒrǒ Byacè Jesù hé èthì, “Lisǎsǐkǔ hé,

“Vǎ ki mǔ prǐkyǐthímǐ pǎ, rò thímímǔ tahe ki klyapruǒklyapryǎ lǒ pǎ.”^{*}

“Mǐtǐhǐrǒ yǐtǒthǐ pǎ nuǒ, tǐ ki htwǒhtya ná vǎ phuyǐ pǎ akhu-akhýǐ, thǐ ki hteklya cuǒkhǒkyǎlǒ vǎlǐ pǎ,” a hé phǐnuǒ.

³² “Manǎrǒ shyǐ- vǎ thyǐ ihtǒkǎkhyǐ htuǒpǎnuǒ, vǎ ki cuǒ rǐ thǐ dǎ Galilea kǐkǔ nuǒ pǎ.”

³³ Petru hésù, “Ǔ ki thǐplǒpyǐkyǎ lǒ có nǐ khǎlǐ bǐbǐ, vǎ klyǎ thǐplǒ pyǐkyǎ vǐnyǎ ná nǐ taki- to.”

³⁴ Manǎrǒ Byacè Jesù hésù lǔ, “Vǎ hǐcǒcǒ nǐ, yǐtǒthǐ bí shyǐphǐ i-uhitya tyahǐto pǎ nuǒ, vǎ thǐgnǐnǒ lǔ to, nǐ ki htǐbǐkyǎ bǎ vǎ thuǒphuǒ pǎ.”

³⁵ Manǎrǒ Petru hésù, “Vǎ tǒbǐ thyǐ tǒkuǒ có ná nǐ bǐbǐ, vǎ thǐgnǐnǒ lǔ to nuǒ vǎ hǐcǒ nyǎ taki- to hǒ.” Rǒ a khǒpacǐ dǎ aruǒ tahe krwǒhǐkuǒ lǒ phǐnuǒnuǒ.

Byacè Jesù Cuǒ Kwǐcǒbǐ Dǎ Gethsemani Akhǎlǐ Tǒpho

(Marko 14:32-42, Luka 22:39-46)

³⁶ Htuǒrǒ Byacè Jesù ná a khǒpacǐ tahe cuǒ dǎ khǎlǐ tǒpho dǎ ǔ é ná Gethsemani rò a hé èthì, “Bǐ vǎ cuǒ cóbǐ dǎ nuǒtǒpho akhǐpǎnuǒ, onyǎokýǎ kuǒrǐ lahyǎ bíyǐ ní-.” ³⁷ A ékrwǒcuǒnǐ Petru ná Zebedeo aphúprǐkǔ thǐnyǐ rò a thǐplǐthǐzǐ hyǎ rò a thǐplǒkǔ thǐplǒkyǎ hyǎ. ³⁸ Htuǒrǒ a hé èthì, “Vǎ thǐplǐthǐzǐ thyǐkyǎhǒ, a thyǎcǒnǎ vǎ kǐrǐ thyǐ cóhǒnuǒ. Okýǎ lahyǎ bíyǐ rò othǎklyǎ lahyǎ ní-.”

^{*} 26:31 26:31 Zekaria 13:7

39 A cuõ plehyãpõ dó nyẽ takiphú rò a omyẽ takluõtã dó hekhu rò a kwicóbẽ rò a hé, “Kõ- phẽ- nẽ ki phyé taphãkyã pẽ vã tẽcyẽtẽcũ abẽlõ yẽtõbẽ ma anĩ prẽ kihéro phyétaphãkyã pẽ vã, manáro vã thẽzũ mẽ cũ- dũ vã thẽplò to. Cũ- dùprẽ nẽ thẽplò ní-.”

40 Htuõrò a kãkhyẽ khyẽthyã dó a khõpacẽ tahe a o rò a kã myáhtye èthĩ omyẽní sõtapa lõ, rò a sudyã Petru, “Thĩ othãklyã nyẽ tõkuõ ná vã bí tãmũnuõprẽ rò thĩ thãklyã khyãbẽto ẽ? 41 Thyáphú thĩ ki cuõnuõ tõkuõ tã dó tẽilo-ilyã akũ tãmẽnuõ, thãklyã rò kwicóbẽ lahyã ní-. Thĩ thẽplòshyomẽ nyacó tẽ dó atõ tadúró thĩ nẽklõ yẽnuõ a hẽcẽrecẽ nyacó.”

42 A cuõ khyẽthyã nyẽphuoõtõphuo rò a kwicóbẽ, “Kõ- vã phẽhẽdõ-, vã bẽ õ- nyã hõ tẽcyẽtẽcũ a bẽlõyẽ, phyétaphãkyã nĩ to kihéro, cũ- dùprẽ nẽ thẽplõní-.”

43 Bí a kãkhyẽ myã khyẽthyã a khõpacẽ tahenuõ, a kãmyáhtye ná èthĩ omyẽsõtapa lõplĩ. Èthĩ thẽomyẽ cyẽtalwósúlũ rò a myáhtebẽ pã có to. 44 Rò a htecuõ kwicóbẽ khyẽthyã thuõphuoõtõphuo rò a hẽthyã khyẽthyã phú a hé rẽ nuõprẽ.

45 Htuõrò a kãkhyẽ dó a khõpacẽ tahe a o rò a hé èthĩ, “Thĩ o- myẽ tadúpã lahyã, thĩ okuõ tabéthẽprã tadũ pã có lahyã phútẽ? Nĩdã myãmõ lahyã, shuõkhẽ dó ù ki isẽtãkyã prẽlukayã aphúkhũyẽ dó prẽoraphú tahe a takhukũnuõ, a hyãtuõhõ. 46 Ihtòmõ lahyã, rò pẽ ki cuõ-, prẽ isẽtãkyã vã yẽtõprẽ hyãtuõhõ.”

*Juda Èhyãní Kayã Tahe Rò A Hyãpũ Byacè Jesũ
(Marko 14:43-50, Luka 22:47-53, Giovanni 18:3-12)*

47 Bí Byacè Jesũ hẽbẽ pãprẽ akhẽnuõ, Juda dó a otõkuõ dó lũ khõpacẽ shyéthenyẽ aklẽ yẽtõprẽnuõ a hyãtuõ bĩnuõ. Rò ù krwõhyãkuõ lũ tõplutõphẽ có rò a phyẽhyãní lahyã imũ, ipõ ná nẽ tahe. Kayã yẽtahe nuõma mãprẽ bwídukhu tahe ná myẽcõphú a khuklõkhuklyã tahe plwõhyã èthĩ nuõtahe prẽ. 48 Prẽisẽtãkyã Byacè yẽtõprẽnuõ a dyéthẽgnẽ one rẽ htuõhõ èthĩ, “Kayã dó vã nuõmũ è tõprẽ nuõma mãhõ Jesũ dó pẽ thẽzũpũ è nuõtõprẽ hó rò hyãpũ lahyã lũ ní,” a héone èthĩ phũnuõ. 49 A hyã tõe tõphuoõhyã dó Byacè Jesũ a o rò a hyã hé lũ, “Thará, nẽ omõ-oryã ẽ?” Htuõrò a nuõmũ lũ.

50 Rò Byacè hẽkãkhyẽsũ lũ, “Khómõ, nẽ hyã bíyẽ rò nẽ lẽhyã mẽitẽnuõ tarũ mẽmõ.”

Htuõrò kayã tahe hyãpũkyã Jesũ. 51 Kayã dó a krwõ hyãkuõ ná Byacè Jesũ aklẽ tõprẽnuõ a bãhte anẽ rò a pãtũkyã bwídukhuõ a prẽmẽtẽphú tõprẽ akhãlẽ tõkhõ.

52 Byacè hé lũ, “Ryãnuõ dwõkyã nẽnẽ nuõ. Mẽtẽhẽrò kayã dó a pũ nẽnuõ a kipyékikyã khyẽ ná nẽkhyẽ pã. 53 Thyáphú mõkhuphú tahe ki hyãlyã takẽbĩnĩ vã agnẽnuõ, vã ki kwĩ vãphẽ dó a ki nõhĩtã èthĩ klyẽmũdu shyenyẽmũ hẽnuõ vãphẽ dyõtã tõphuoõ dyõtã có vã ma- a nĩ có nuõma thĩ

thégněto ẽ? ⁵⁴ Ki vǎ męphúnuô hérò lisǎsě a tẹ̀rǎone dǎ a bẹ htwǒhtya phúyěnuô a cuólócuóbǎhtya cyǎ phútě?”

⁵⁵ Htuǒrò Byacé Jesú hé kayǎ bémụ, “Vǎ ma kayǎ dǎ a męthú tẹ̀thyótẹ̀thya tǒprẹ nyǎ ẽ? Thǐ hyǎpụ vǎ rò thǐ hyǎ cǎ ná né ná imụipọ cǎ phútě? Vǎ onyǎ ithyóithya ỹ dǎ tẹ̀lútyǎ hǒkụ pwǒnyẹpwǒthě cǎ rò thǐ pụ vǎ toto. ⁵⁶ Manárò tẹ̀twǒhtya anẹ phúyě nuoma thyáphú prẹprọ rǎonekyǎ tahe kilǒkibǎhtya agnẹ prẹ.” Htuǒrò lǎ- a khǒpacẹ tahe hteklya taphǎkyǎ lǎ lǔlẹ.

Judaphú Khuklǒkhuklyǎ Tahe Ciryǎ Jesú

(Marko 14:53-65, Luka 22:54-55, 22:63-71, Giovanni 18:13-14, 18:19-24)

⁵⁷ Kayǎ dǎ a hyǎpụ Jesú yětahenuô, a pụkǎ lǔ dǎ bwídukhułó Caipha héyẹ tǒprẹnuô ahi. Bínuô ma prẹithyó tẹ̀thyótẹ̀thya athará tahe ná tẹ̀cóbucóbẹ khuklǒkhuklyǎ tahe opló lǒhó lǔ bínuô. ⁵⁸ Petru krwǒcuǒ lǎ kuǒ prẹ Byacé Jesú. A cuǒ nuǒtuǒkuǒ dǎ prẹlútyǎ akhuklǒ duló yětǒprẹ ahǒ lǒtarékú rò a nuǒ onyǎ tǒkuǒ ná klyẹphú dǎ a opọ takẹnǐ nuǒtahe. Rò Petru opụmyǎ ná ỹ kírẹ ciryǎ kryǎ- Byacé phútẹ pǎ, phúnuô.

⁵⁹ Thyáphú ẹthǐ ki ciryǎ męthyékyǎ nǐ Jesú agnẹnuǒrò, bwídukhu tahe ná Judaphú dǎ a o ná a taryěshyosǒ htyalǒ klǒlǒ ỹ tahe myápụ lahyǎ lẹkẹlahǒ lẹnẹlahya Jesú atẹ̀thú tahe. ⁶⁰ Kayǎ hyǎkhyǎ lahǒlahya ẹlǎ lútẹ̀thú phúyẹphúnuô tadúró a htwǒ khuklǒdu khusuhtú tahe myáhtye ná a nẹ lǔ tẹ̀thú yětahenuô a tǎtẹ to.

Dǎ khyětadúró kayǎ thényẹ hyǎhte rò a hé, ⁶¹ “Kayǎ yětǒprẹnuô a hé, ‘Vǎ mętǎprǒkyǎ Cómarya tẹ̀lúhǒduyẹ rò thuǒnyẹ akú vǎ isóhtyabẹ khyẹprẹ’ a hé phúnuô.”

⁶² Htuǒrò bwídukhułó tǒprẹ ihtò rò sudyǎ Jesú, “Nẹ hé kǎkhyěsú ỹ hyǎdya nẹ tẹ̀thú yétahe tǒmũ- to mętẹ? Ỹ hyǎkẹhyǎnẹlǒ nẹ tẹ̀thú yěnuoma nẹ nǐhuǒ to ẽ?” ⁶³ Manárò a dyátaklwo prẹ.

Bwídukhułó nuǒtǒprẹ hé, “Vǎ byǎ vǎngǒ ná Cómarya dǎ a htwǒprẹ yětǒprẹ rò vǎ ki sudyǎ nẹ, nẹ ma Messia mǎhǒ Cómarya aphúkhú nuǒtǒprẹ mǎlakǒ hó ẽ nuǒ hẹpẹmyǎ pẹ.”

⁶⁴ Rò Byacé Jesú hẹsú lǔ, “Ò, nẹ hẹnuoma amǎ tadúró vǎ ki hẹpẹ lǒ thǐ pwǒ- tǒprẹ ná nopǎnuô thǐ ki myáhtye prẹlukayǎ aphúkhuyẹ ki onyǎ bí prẹ dǎ a tẹ̀prǒtẹ̀prya dulǒ ỹ yětǒprẹ atakhu cǒhtwǒ nuǒtǒkyẹ pǎ. Htuǒrò vǎ sidyǎhyǎ ǒlụ pǎ nuǒ thǐ ki myáhtye pǎ.”[☆]

⁶⁵ Yětǒphuǒrò bwídukhułó yětǒprẹ htǒzẹ ǎcǎ rò a hé, “A héthúhǒ Cómarya hó. Pẹ cuǒlǒtuǒpǎ prẹkhyáthẹ tahe phútẹ? Myámǒ lahyǎ, thǐ nǐhuǒ lahyǎ hó a hẹbẹthú Cómarya ná thǐnẹ cǎ hó. ⁶⁶ Thǐ tanẹ phútẹ?”

Rò ẹthǐ hẹsú lahyǎ, “A tǒ thyẹ nyǎhǒ,” phúnuô.

⁶⁷ Htuǒrò ẹthǐ htuplá lǔmèthẹ, mụ lǔ, plú lǔ, tahehe rò a plyǎ lǔ. ⁶⁸ Rò ẹthǐ hé lǔ, “Kǒ- Kristu, prọ pẹ myǎ pẹ, maupẹ mụ nẹpẹ?”

Petru Htẹbíkyǎ Jesú

(Marko 14:66-72, Luka 22:56-62, Giovanni 18:15-18, 18:25-27)

[☆] 26:64 26:64 Danielẹ 7:13

69 Bínuoakhě Petru onyão dõ loțarékũ rò prẽmetẽ prẽmòphũ tòprẽ hyãtõ dõ lũo rò a hé lũ, “Nẽ ma tòmumũ- tuõprẽ lũ ná Galileaphũ Jesũ nuõtòprẽ prẽ vã.”

70 Manárò Petru htésũ lõ èthĩ bínuo tahe rò a hé, “Vã otõkuõ to. Prẽmò yõtòprẽ hé yẽnuõma vã thẽgnẽnõ kuõũ to.”

71 Htuõrò a htecuõ dõ lokadãhtũ rò prẽmetẽphũ prẽmò dõ aruõtòprẽ myãhtyeke lũ rò a hé pẽ ù bínuo tahe, “Yõtòprẽ ma a krwõkuõ ná vĩ Nazarephũ Jesũ Krĩstu nuõ tòprẽ vã-”

72 A htésũ khyẽthyã rò a byã anẽ, “Vã thẽgnẽnõ lũ to.”

73 Okhyẽthyã dõkhyẽ taplõphũ rò kayã ihtõ tavĩtava phũ bínuo tahe hyãtõ Petru rò a hé lũ, “Nẽ ma èkhõpacẽ tòprẽ mãlakõ có hõ, nẽ hébẽ talã nuõ a klwo Galilea talã có.”

74 Yõtòphuõrò Petru cáhtya byãlyanĩ anẽ dõ Cómarya nyẽhyã rò a hé, “Kayã yõtòprẽ ma vã thẽgnẽnõ lũ tòphuõ- to,”

A héhtuõhtuõ ná shyẽphẽ i-uhitya. 75 Yõtòphuõrò Petru tanẽhtya tuõbẽ Byacẽ Jesũ héonekyã lũ ngõ, “Bĩ shyẽphẽ i-uhitya tyahító akhẽ, nẽ ki htébĩkyã ù ná vã thẽgnẽnõ è to thuõphuõ pã,” akhu-akhỹẽ a htecuõ dõ akłõ rò a cuõ nguõthyẽnguõ có.

27

Èthĩ Ècuõ Jesũ Dõ Khwĩ Pilato A O (Marko 15:1, Luka 23:1-2, Giovanni 18:28-32)

1 Anotõrò mõlĩ romũ akhẽnuõ, lõ- bwĩdukhu tahe ná myẽcõphũ khuk-lõkhuklyã tahe okúokyã lõ lũ ná èthĩ ki mẽthyẽ Jesũ. 2 Èthĩ cõklõ htuõ Byacẽ Jesũ rò a cwicuõkyã lũ dõ Khwĩ Pilato a o rò a cuõdyẽ tãkyã lũ dõ a takhukũ.

Juda Iscariot Thyẽkyã (Prẽdõnyãphũ tahe 1:18-19)

3 Bĩ Juda dõ a isẽtãkyã lũ nuõtòprẽ myãhtye dõ ù cĩrya thyẽ Byacẽ Jesũ akhẽnuõ, a thẽplẽthẽzõ nyacõ rò a hyã dyẽdwõ khyẽthyã rũzyeyẽ thakha dõ bwĩdukhu tahe a o ná Judaphũ muõprũmuõprẽ tahe a o. 4 Rò a hé èthĩ, “Vã mẽthũhõ Cómarya hõ, mẽtẽhẽrò vã isẽkyãhõ kayã dõ a tẽthũo tõtõ- to yõtòprẽ hõ.”

Rò èthĩ hẽsũ kãkhyẽ lũ, “Nẽ ná nẽdũhõ pẽ thẽgnẽ tuõkuõ nẽ to.”

5 Èthĩ hẽphũnuõ rò Juda prõtãkyã rũzyeyẽ bí tẽlũtyã hõkũ nuõ rò a htekaỹã. Htuõrò a htecuõ dõ aruõ tòpho rò a cuõ cõthyẽkyã anẽ.

6 Bwĩdukhu tahe ihtuõ dwõkhyẽ rũzye yẽtahe rò a hé lahyã, “Rũzyeyẽ pẽ Juda a tẽthyõtẽthya o ná a tõkõ sunuõtõ ná tẽlũhõdu arũ to, mẽtẽhẽrò rũ yẽnuõma ù dyẽ ná lẽmẽthyẽ kayã prẽ.” 7 Èthĩ belyã lahyã athẽplõ ná a ki ipĩ ná prẽbyãpõ tòprẽ aprẽ tólẽ rò èthĩ ki dya pẽ ná Judaphũ mãto tahe aluõkhu. 8 Phũnuõ akhu-akhỹẽ, tuõkhõnyã hekhu bínuo tòphonuõ ù è ná thwihekhu. 9 Prẽprõ Jeremia a tẽhẽone yẽnuõ a lõhtyabãhtya hõ, “Èthĩ phyẽ

rũzye thakha rò Israelfhú tahe hé lũ, pẹ dya lũ angụ báyě ma a kòhó. ¹⁰ Rò èthi ipri rũzye nuòtahe ná prẹbyápọ apré tólẹ phú Byacè nǎipri vǎnuò.*

Khwí Pilato Sudyǎ Jesú

(Marko 15:2-5, Luka 23:3-5, Giovanni 18:33-38)

¹¹ Bínuòakhě Jesú ihtò odó Khwí Pilato anyèhyǎ rò a sudyǎ lũ, “Nẹ ma Judaphú akhwí tǎprẹ mǎlakò ẹ?”

Rò a hésú khwí, “Ò, a mǎlakò phú nẹ hénuò hó.”

¹² Bí bwídukhu tahe ná Judaphú muǒprǔmuǒprẹ dǎ a htwǒ khuklókhu-kyǎ tahe kẹ lũ tẹthú akhěnuò, a hé kǎkhyèsú tǎmũ- to. ¹³ Khwí Pilato sudyǎ lũ, “Ũ kẹ lǎ nẹ ná nẹ mẹthúmeplá phúyě phunuòma nẹ nǎhuò to ẹ?” ¹⁴ Manárò Byacè Jesú hékǎkhyèsú lũ ngó tǎmũ- to akhu-akhyě khwí khyéthukhyéthé nyacó.

Èthi Héplúkyǎ Ngó Dǎ A Ki Měthyě Byacè

(Marko 15:6-15, Luka 23:13-26, Giovanni 18:39-19:16)

¹⁵ Khwíyě aléklǎ o ná pwǎnana- tẹcuǎtalwópwě dǎ bè hó hénuò, a hé kayǎ bémụ tahe ki nwóhte kayǎcyě dǎ ũ dótǎ lũ dǎ htǒkũ nuòtahe tǎprẹ. Rò èthi nwóhte bítě- tǎprẹ bèbè, khwí plwǎhte pẹ èthi prẹ. ¹⁶ Bínuòakhě ũ dótǎ kayǎ mwídu dǎ acyě tǎkyě rò amwí ná Barabba otǎprẹ. ¹⁷ Rò bí kayǎ bémụ hyǎopó lǎ lũ akhě, Khwí Pilato sudwǒ èthi, “Thí thézǔ nǎplwǎhte vǎ bítě tǎprẹtẹ? Ma thí thézǔ nǎplwǎhte vǎ dǎ Barabba ẹ? Mǎtoma Jesú dǎ ũ é lũ ná Krístu yětǎprẹnuò ẹ?” A sudyǎ èthi phunuò. ¹⁸ Mětéhéro a thégně htuòhó ná tẹcóbě khuklókhu-kyǎ tahe thékhwénǎkuò Jesú rò èthi hyǎdyétǎkyǎ Jesú dǎ lǎo prẹ.

¹⁹ Bí Khwí Pilato onyǎo dǎ a lẹciryǎ ũ khuklyǎhtyalǎ alǎ akhěnuò, amě nǎhyǎthú ũ tẹritẹkyǎ tǎcò dǎ avẹ Khwí Pilato a o rò a hé, “Cuǎmẹbè tǎ kayǎ dǎ atẹthú oto yětǎprẹnuò taki- tǎmẹ ní-, mětéhéro vǎ omyěmyǎ ryǎ có ari-akyǎ taki- có to.”

²⁰ Manárò bwídukhu tahe ná Judaphú muǒprǔmuǒprẹ dǎ a htwǒ khuklókhu-kyǎ tahenuò a cuǎ ilǎ kayǎ bémụ tahe ná a ki kwíhte Barabba rò ki cirya thyěkyǎ Jesú.

²¹ Rò Khwí Pilato sudyǎ èthi, “Yéthényẹ akłě thí thézǔ nǎplwǎkyǎ vǎ bítě tǎprẹtẹ?”

Rò èthi ẹhtǎhtyasú, “Barabba.”

²² Rò Khwí Pilato sudyǎ èthi, “Ki mẹphunuòrò Jesú dǎ ũ é lũ ná Krístu yětǎprẹnuò vǎ bè mẹ è phútẹ?”

Rò èthi hésú, “Mǎthyě htyakya è dǎ krusulǎ nuò,” a hé lahyǎ phunuò.

²³ Rò Khwí Pilato sudyǎ èthi, “Cuǎ mǎthyě htyakya è mětẹ? A cuǎ mẹthúmeplá kryǎ- ítẹ?”

Rò èthi lé- ẹhtǎhtyashyo klǎlǎ pọ, “Mǎthyěhtyakya è dǎ krusulǎ nuò.”

* 27:10 27:10 Zekaria 11:12-13, Jeremia 19:1-13, 32:6-9

24 Bí Khwí Pilato myáhtye thégneho ná ũ nĩdãpã lũ tẽhẽbẽ to, htuõto kayã yẽtahe ki cáhtya m̃etarũtapã súsã hyãhó akhu-akhyẽ a phyẽ htyẽkacũ rò a thĩplĩkyã atakhu dõ kayã bẽmũ a m̃ethenyẽ rò a hé, “Kayã yẽtõprẽ athwinuô a tãbẽ tuõkuô pã dõ vãkhu tohó. Thĩ ná thĩdũhó.”

25 Rò kayã lõ- plĩ hẽsũ, “Athwi nuô nõlyãbẽdũ dõ pẽ ná pẽphũpẽlyẽ tahe akhu nuô.”

26 Rò a plwõhtekyã pẽ èthĩ Barabba rò a nõ klyẽphũ tahe ki mũ Byacẽ Jesũ ná iplĩrwĩ, htuõrò a dyẽtã dõ klyẽphũ tahe a khadãkũ dõ a ki cuô mũthyẽhtyakyã Byacẽ Jesũ dõ krusulõ.

*Klyẽphũ Tahe M̃etakhwótakẽ Byacẽ Jesũ
(Marko 15:16-21, Giovanni 19:2-3)*

27 Htuõrò khwí aklyẽphũ tahe écuô Byacẽ Jesũ dõ klyẽklõ léo bí khwĩhó tarékũnuô rò klyẽphũ zẽthuõthyó hyãoplõ tavaļõ lũ. 28 Htuõrò èthĩ plwókyã Byacẽ Jesũ açã rò a thyáhtya pẽ lũ cacwõ lĩlõthõ tõpũ. 29 Htuõrò èthĩ ikhu tava thõshyãmõ thyánã khuklwõ nuõrò a klwõhtya pẽ lũ rò èthĩ hé takhwótakẽ, m̃elavilavõ kano lõ lũ. Èthĩ nõpũ lũ ihtyãbõ dõ atakhu cóhtwó tõkyẽ rò èthĩ dãngũlyã dõ lũnyẽhyã rò a hé lavõ kano lõ lũ, “Kõ- Juda akhwĩdu, ohtwõprẽ mõnyẽ htũdũ ní-!” 30 Èthĩ htuplã lũ ná plĩhtyẽ, èthĩ phyẽ ihtyãbõ rò mũhtuô mũthyãthyã có ná lũ khuklõcõ. 31 Bí èthĩ mezm̃elẽ nyẽkruõhtuô lũ nuô a plwótãkyã khyẽthyã cacwõhtũ nuõtõpũ rò a thyáhtya taple pẽ khyẽthyã lũ ná açã nĩdũ nuõtõpũ. Htuõrò a èhtecuõkyã lũ rò a ki cuô mũthyẽhtyakyã lũ dõ krusulõ.

*Klyẽphũ Tahe Mũthyẽhtya Jesũ Dõ Krusulõ
(Marko 15:22-32, Luka 23:27-43, Giovanni 19:17-27)*

32 Bí èthĩ htecuô akhẽnuô, a myáhtye Cyreneo vĩphẽ dõ amwĩ ná Simonẽ yẽtõprẽ rò klyẽphũ tahe nõzã tadũ lũ ná Jesũ krusu. 33 Èthĩ cuô dõ khãlẽ tõpho dõ ũ é ná Goghotha hé yẽnuõtõpho. (Goghotha angõlasã ma khuklõkrwĩ akhãlẽ). 34 Bĩnuô akhẽnuô, èthĩ dyẽõ lũ htyẽzã dõ a klũõ silyãtõ ná tẽkhukhẽ tõcõ dõ ũ é, “kõ” rò Jesũ puõmyã htuõrò a thẽõto. 35 Bí èthĩ mũthyẽhtya htuõhó Jesũ nuô, èthĩ ibẽphyẽ rõlũ Jesũ açã tahe. Bí èthĩ ibẽ tyahĩ lũ to akhẽnuô, èthĩ bõ lahyã tẽbyãbwĩ tõcõ, m̃etẽhẽrò a bõ tõprẽ htuõ tõprẽ, rò a tãtõ bitẽ tõprẽ tõ phyẽ bitẽ tõkyẽtẽ nuô, cũ- dũ abwĩ tãtõ prẽ. 36 Htuõrò èthĩ onyãtã lahyã rò opõmyánĩ Jesũ. 37 Dõ a khuklõhtẽ nuô, èthĩ ráhtya-o lidyatẽthũ tõklõ, “È ma Jesũ, Judaphũ tahe akhwĩ.” 38 ũ mũthyẽhtya tõkuõ lũ ná prẽpũphe zẽplẽphe ũ thényẽ, dõ cóhtwó tõprẽ dõ cóci tõprẽ. 39 Kayã dõ a cuõphũkaphũ lahyã bí akhãshyẽ nuõtahe nuô lahyã akhuklõ, pacyẽishyẽ rò a hé lahyã lũ, 40 “Nẽ hé ná nẽ ki m̃etãprõkyã tẽlũhõdu rò thuõnyẽ akũ nẽ isõhtya htuõbẽ khyẽprẽ nẽ hé vãhẽ. M̃elwõhtekã nĩdyẽmõ nẽnẽ to. Nẽ ki m̃alãkõ Cõmarya aphũkhũ hẽrò hĩtãmõ dõ krusulõ yẽnuô to.”

41 Bwídukhu tahe ná prèithyó tètthýótètthya athará tahe ná tètóbucóbě a khuklókhuklyá tahe hétakhwótakè thyákuõ lõ dû lữ phúnuõ, 42 “A męlwóhteką cyą ũ théhtwõprę tadúró a męlwóhteką cyą nıdyékuõ anęto vǎ~. È ma Israel akhwí vǎhéto. Nõhıtǎ mǎ è dǎ krusulõnuõ to, rò pę zǔę kuõdú kǎ. 43 A zǔę Cómarya vǎhé. Cómarya ki théplõnı lữ héro nõmęlwóhteką mǎ lữ khõnyáyęnuõ kǎkǎ? Mętęhéro a hé dyé anę, “Vǎ ma Cómarya aphúkhǔ’ menę.” 44 Prępúphe zęplęphe ũ dǎ ũ mǔthyęhtya tǎkuõ ná Jesǔ yęthényęnuõ a pacyęishyę kuõdú lữ phúnuõnuõhǎ.

Byacé Jesǔ Thyě

(Marko 15:33-41, Luka 23:44-49, Giovanni 19:28-30)

45 Cáhtya bí mǎtuõ cǎrané nuõ rò a tuǎhyǎ dǎ mǎkwılyǎ thuõmǔ akǔnuõ kę khıtarǔ tǎlǎ cǎ tǎkélé cǎ. 46 Tavıtava bí mǎkwılyǎ thuõmǔ akhǔnuõ, Jesǔ cyępryę ýhtǎhtya, “Éli, Éli, lema sabathani,” angǎlasá ma “Vǎ Cómarya, vǎ Cómarya, nę vıkyǎ vǎ mętę?”[✧]

47 Kayǎ ihtǎõ bınuõ tahe nıhuõ lahyǎ Jesǔ ýhtǎhtya phúyę rò ýthı hé lahyǎ, “A ýhtǎhtyahǎ Pręprę Elia.”

48 Bí ýthı akłę nuõtǎprę, tǎphuõtuõ a klyacuõphyę tętǎcǎ dǎ athyaná phyáplyę rò a cuõcyęnuõ dǎ htýzǎshyę thǎkǔ rò a cǎklǎma dǎ vęlǎkhyę rò a dyęhtya nõcwıõ ná Byacé Jesǔ. 49 Lǎ~ a okyǎ nuõtahe hé lữ, “A o dǔhó phúnuõ, pę opǎmyǎ kuõrę taplǎphǔ pǎ~, ma pę myǎhtye sǎlę Pręprę Elia hyǎ męlwóhteką lữ pǎ ý, ma to ý,” a hé lahyǎ phúnuõ.

50 Bí Byacé ýhtǎhtyashyõ khyęthyápǎ tǎphuõ htuõnuõ athęplǎ htwǎprę htecuõkyǎ.

51 Bınuõakhę ikębadu dǎ ũ cǎtǎtǔbí dǎ tętǎlyǎ hǎkǔ nuõtǎba lazę kahtyakalyǎ plúkyǎ nyękyę. Tanęhtǎdı htuõrǎ lõ tahe luǎyǎ phęlǎ. 52 Luõkǔ tahe kǔmǎhtya lõ rò pręsǎsęphǔ dǎ a thyęhtuõhǎ nuõtahe ihtǎhtwǎprę kǎkhyę ýlǎ. 53 Ýthı o dǎ luõkǔ rò hteka. Htuõrǎ dǎ khyę bí Byacé Jesǔ Krıstǔ thyę ihtǎkǎkhyę htuõnuõ ýthı kǎ kanuõ lahyǎ dǎ vısǎsę Jerusalem akǔ rò ũ myǎhtye rǎkǔlǎ ýthı. 54 Bí Roma klyétǎzę khukló yętǎprę ná kayǎ dǎ a opǎmanı Jesǔ yętahe myǎhtye tanęhtǎdı ná lõ~ tęthtwǎhtya anę yętahe akhǔnuõ, ýthı théısę rò a hé lahyǎ, “È ma Cómarya aphúkhǔ mǎlakǎ nyǎ hǎ.”

55 Pręmǎ dǎ a opǎ myǎcuõlǎ dǎ aye tahe orǎóé kǔlǎ bınuõ. Ýthı ma pręmǎ tahe dǎ a o dǎ Galilea kę rò a krwǎkuõ ná Jesǔ. Rǎ ýthı myǎkhwęnı lahyǎ tę dǎ Byacé lo tahe. 56 Dǎ ýthı yętahe akłęnuõ Magdalena dǎkǔmuõ Maria, Jakomo ná Jose amuõ Maria ná Zebedeo aphú tahe amuõ.

Jesǔ A Khǎbǎthyó Tahe Iluõnı Lǔ

(Marko 15:42-47, Luka 23:50-56, Giovanni 19:38-42)

57 Bí mǎhęlyǎ hǎ akhǔnuõ, kayǎphęduzǎ o dǎ vı Arimathea rò amwı ná Joseph hé yętǎprę hyǎtuõ. È ma a htwǎ htuõhǎ Byacé Jesǔ a khǎpacę tǎprę.

[✧] 27:46 27:46 Li Htuthęhtya 22:1

58 A cuo dđ Khwí Pilato a o rò a cuođkwí Jesű aluđtđ rò Khwí Pilato hétđ ử ná ử ki dyé Jesű aluđtđ yěnuo ná Joseph. 59 Rò Joseph cuođphyétđ luđtđyě rò a bobí lủ ná ikěbápłıhtđ tđba. 60 Rò ử cuođsunuđ lủ đđ luđkủthế tđkủ. Luđkủthế yěnuoma Joseph atề nıđđ. A nđikhủkủnuđ one ử đđ lủkủ. A htulốbí luđkủ yěnuo ná lủđu tđmế htuđrò a kạkyả. 61 Magdalena đđkủmuđ Maria ná Maria đđ aruđtđprề onyả tđđ đđ luđkủ anyěhyả.

Klyě Opđma Jesű Aluđkủ Tahe

62 Mđnyặnyế ma mđnyế đđ Judaphủ tahe taritaryả one tềlỗ- płı đđ shyéparđ Mđnyếđđu nuđtđnyế agnế. Mđnyặnyế htủ shyéparđ Mđnyếđđu yế akhěnuđ, bwıdukhủ tahe ná Pharisěophủ tahe cuđ lahyả đđ Khwí Pilato a o. 63 Rò ethỉ cuđ hé lủ, “Khwí- pề tđmanı pả ná bí phẻlahđđu nuđtđprề ohtwđprềpả akhěnuđ, a hé, “Thuđnyếhtuđpả nuđ, vả ki ihtđhtwđprề kạkhyế pả,” a hé phủnuđ. 64 Phủnuđrò hétđ klyếphủ tahe rò nđopđma tặtẻ bả è thuđnyếnuđ. Pảma a khỏpacề tahe hyảphyếđu nıđyế lủ rò a cuđ hé pề ử ná a ihtđhtwđprề kạkhyế hó-, phủnuđhe. Pảma tềlahđ đđkhyế yếtđmủ nuđ thếisế ná a cyểlủklủ ná tềlahđ đđ arế nuđtđmủ he.”

65 Khwí Pilato hếsủ, “Ki mềphủnuđrò écuđnı lahyả prềopđ tahe rò cuđmđ lahyả, yácu opđma ryả lahyả bá- thỉ opđmabế tadủ nuđ.” 66 Thyáphủ ethỉ ki mềklđmema ryả luđkủyế rò ethỉ cuđklếhtyả luđ a tềmátềđyả tđcđ đđ luđkủ mặhtềlđ htuđrò a nđopđmanı ná klyếphủ tahe.

28

Byacề Jesű Htwđprề Kạkhyế

(Marko 16:1-8, Luka 24:1-12, Giovanni 20:1-10)

1 Bí Judaphủ a Mđnyếđđu htủ anotđrđ mđlỉ rđmủ mđkhiópả akhěnuđ, Magdalena đđkủmuđ Maria ná Maria đđ aruđtđprề hyảmyả lahyả Byacề aluđkủ.

2 Rò tanếhtđđı shyonyacố, mềtềhềrđ Byacề a tanếphủ tđprề o đđ mđkhu hyảlyả htulố taphạkyả lủnuđ tđmế rò a hyả onyả đđ lủ nuđtđmế akhu.

3 Anếklủ rò a takhế thyácóná shyelibố nuđ có, htủđrđ acañđu a bủplya thyácóná bủkhu lỵ nuđ có. 4 Prềopđ tahe tanyátadề lủplỉ có. Ethỉ thếisế talwốsủlủ rò ethỉ thyá có ná kayáthyế nuđ có.

5 Rò mđkhu tanếphủ hé prềmđ yếthếnyế, “Thếisế lahyả tặmề, mềtềhềrđ thỉ myápủ Jesű đđ ử mủthyếhtyả lủ đđ krusu alđ nuđtđprề prề nuđma vả thềgnế. 6 Manárđ a opả bíyế tohố. Phủ a héone htủđhố nuđ, a ihtđhtwđprề kạkhyế htủđhố. Hyảmyámđ a lẹomyế khảlếyế. 7 Vả hé thỉ- kạđyáso pề pryámđ a khỏpacề nuđtahe, ‘A ihtđhtwđprề kạkhyế hó khỏnyả hó rò a cuđ one rế hó thỉ đđ Galilea kềkủ nuđ hó, thỉ ki cuđmyáhtyề è bủnuđ pả,’ khỏnyả rò vả hẻluố pề thỉ hó.”

8 Phủnuđrò prềmđ yếthếnyế o bí luđkủ nuđ rò a taplủđtđpyế htềkạ lahyả. Ethỉ thếisếsế, thềkrủkrủ có rò a klyakạ đyáso pề lahyả a khỏpacề tahe.

9 Tôphuôtuô Byacè Jesù myáhtye tãşû èthĩ rò a hémophéryásû èthĩ. Rò èthĩ hyãtô Byacè rò a hyã pũma lũ khãduô tarã rò cõbucõbẽhtya lũ. 10 Htuõrò Byacè hé èthĩ, “Théise tã lahyã tãmé. Kãhéso pẽ lahyã vãpuõvãvyã, cuõ lahyã dõ Galilea kẽ nuô, thĩ ki cuõmyáhtye vã bĩnuô pã, hẽsopẽ èthĩ phũnuô ní-.”

Prẽopõ Tahe Kãhésoluõ Ná Byacè O Pãtohõ

11 Bí prẽmò yẽtahe kã dõ klyãlõ akhẽnuô, prẽopõ luõkũ tahe kã kanuõ tuõlõ hó dõ vĩkũ rò a mẽkryã- phútẽnuô, èthĩ kã hẽsoluõ pẽ ná bwĩdukhu tahe. 12 Bí bwĩdukhu tahe myáhtye tãşû ná Judaphũ muõprũmuõprẽ dõ a khuklõkhuklyã tahe akhẽnuô, èthĩ bè mẽ lahyã phútẽ pãnuô a taritaryã lahyã. Htuõrò èthĩ dyé cõ klyẽphũ tahe rũ tãplutõphè rò a hé èthĩ, 13 “Thĩ tõbè hé lahyã phũyẽ, ‘Bí pẽ omyẽ sõtapa akhẽnuô, a khõpacẽ tahe hyãphyẽhuõ kãkyã lũ hó,’ hé lahyã phũyẽ nuô ní-. 14 Tẽritẽkyã yẽ ki luõcuõtuõ dõ khwĩ o pã hérò thyãphũ a ki mẽpyãmẽşẽ tã thĩ tãmẽnuô, pẽ myã hẽdũ è pã.” 15 Phũnuõrò klyẽphũ tahe phyẽ lahyã rũ yẽnuô rò a hé phũ èthĩ ithyó lũ nuô. Ngõ yẽtõmũnuô Judaphũ tãkẽlẽ hé nĩdyẽ lõpã cõ tuõkhõnyã cõ.

Byacè Hébè Ná A Khõpacẽ Tahe

(Marko 16:14-18, Luka 24:36-49, Giovanni 20:19-23, Prẽdõnyãphũ tahe 1:6-8)

16 Yẽtõphuõrò a khõpacẽ yẽ shyẽtõprẽ cuõ lahyã dõ Galilea sokhu phũ Byacè hẽso onekyã èthĩ nuô. 17 Bí èthĩ myáhtye a Byacè akhẽnuô, èthĩ cõbẽhtya lũ tadũrò tahehe nuô athẽplõ rare pã. 18 Rò Byacè Jesũ hyã dõ èthĩ o rò a hé èthĩ, “Taryẽshyosõ dõ mókhu bèbè, dõ hekhuyẽnuô bèbè, ù dyé lõhó ná vã hó. 19 Mẽphũnuõrò, vã hé thĩ-, cuõ lahyã dõ kayã myẽcõ tahe a o rò cuõmẽ htwõhtya èthĩ ná vã khõpacẽ ní-. Cuõ plwõ pẽ lahyã èthĩ htyẽ ná phẽ amwĩ, phũkhũ amwĩ ná Thé Sãşẽ Byacè amwĩ ní-. 20 Htuõrò ithyõithya lahyã èthĩ ná a ki cũe krwõmẽ kuõlõ phũ vã mekyã thĩ ngõ nuõtahe ní-. Vã ki otõkuõ ná thĩ pwõ- phuõ cõ pã, tuõ cõ dõ hekhu tadũkyã cõpã bèbè vã ki okuõdũ ná thĩ pã.”

Marko Gospel Of Mark Tèhébě Ré Dó Nyě

Li tètèkrǔmila Marko yětòba ma, a cáhtya hésoluǒ ré Cómarya aphúkhǔ Byacè Jesù Krístu a tètèkrǔmila ari-akya tahe. Liyè a dyéluǒhtya ná Jesù ma prè dó a mèmátè tòprè rò a o ná a taryèshyosò tòprè. Ú myáhtye a taryèshyosò yěnuò a oluǒhtya bí a ithyó ù akhè, bí a vèhte khiné akhè, htuǒrò bí a plwòkyà ütèthú tahe akhènuò. Jesù hélyà nǔdyé ané ná è ma prèlukayà aphúkhǔ tòprè. Thyáphú a ki plwòkyà prèlukayà tahe a tètùtèplá lò- plí agnènuò, a hyà dyélyakya athèplòhtwòprè.

Marko rá Byacè Jesù ari-akya yěnuò, a dyadu ráklò Jesù mètè tahe, manárò Jesù hébě ngó tahe ná a ithyóithya tètatahe nuò, a dyadu lá to. A rá dyéluǒ pé ná Giovanni Baptista a tètphyétèmè ari-akya, ná Jesù plwòhtyè dó prè Giovanni Baptista a khadákù ari-akya, ná khínèricyà khukló ilo-ilyá lǔ tahe ari-akya. Htuǒrò a ráhyà lékyà Jesù mèsímé kayáswíkayásè tahe ari-akya ná a tètthyóithya tahe ari-akya. Byacè Jesù a khòpacè tahenuò tòphuótaki tòphuótaki a thègnèplòhyà tó lǔrilúkyà, manárò kayà dó a thèhte Jesù tahenuò acyèhyà ná acyèhyà. Li Marko Amádu dókhyélò 11 tuǒdó 16 yètahenuò a hésoluǒ pé Jesù a tètòhtwòprè dó khyélò tóklédà akù atèmè ané tahe. A hésoluǒ éklò ù mǔthyèhtya Jesù dó krusulò ná atèthyè ihtòkakhýè ari-akya tahe.

Tèhébě tótó ná tótó

Tètèkrǔmila akhàshyé 1:1-13

Jesù mètè dó kayà bémù aklè dó Galilea ké 1:14-9:50

Cáhtya dó Galilea ké tuǒdó vǐ Jerusalem 10:1-52

Dó khyélóùkhò tóklé bí vǐ Jerusalem akù ná akhàsòkhàshyé tahe 11:1-15:47

Jesù atèthyè ihtòkakhýè 16:1-8

Jesù thyèihtòkà htuò a dyéluǒ ù ná a tètakahtya dó mókhu 16:9-20

Giovanni Baptista Taritaryà Ré Klyá

(Matteo 3:1-12, Luka 3:1-18, Giovanni 1:19-28)

1 Yèma tètèkrǔmila akhàshyé dó a hésoluǒ pé Cómarya* aphúkhǔ Jesù Krístu ari-akya. 2 Tètèkrǔmila yěnuò ù rá o è dó Prèprò Isaiah alikù, rò Cómarya hé,

“Myámò, è ma prèthù pé vǎ tètítèkyà tòprèhó, thyáphú a ki mèmò one ré pé nètlyá léhyà agnènuòrò, vǎ nõhyà rẹhó è dó nẹnyèhyà hó,*

3 kayà tòprè èhtòhtya dó kèsèhtyèkyà lǔtamákhù rò a hé, “Taritaryà

* 1:1 1:1 Còphrya ☆ 1:2 1:2 Malaki 3:1

one lahyä klyá dö Byacè agnë. Mëcómepë lahyä Byacè lëhyäkyä agnë tóbö ní~.”*⁴

⁴ Rò prë héso pé ù tètìtëkyä yëtòprënuò a hyä htuòhó. È ma Giovanni Baptista nuò hò. A htecuò dö kësëhtyëkyä lötamáku rò a hésodónyã pé ù ná za nǐdú lahyä thínë rò plwò lahyä thínë ná htyë túrò Cómarya plwòkyä thǐ tètú nuòtahe prë. ⁵ Kayá o dö Juda kékú nuòtahe ná vǐ Jerusalem akú nuòtahe hyäróelá dö Giovanni a o rò èthǐ hyä ólyanuòlyä lahyä atètú rò Giovanni plwò pé èthǐ htyë dö Jordano htyëklökü. ⁶ Giovanni kúthyáhtyanǐ hyeçá dö ù bó ná tathíbuòdu asù, rò a ryáhtyanǐ nyáhtóphá. Rò a eprë takǐ ná vyáhtyë. ⁷ Rò a hésodónyã pé ù rò a hé, “Kayá ki hyä dö vákhyëkhu pá tòprë nuòma, a taryëproryä shyosò löklö có ná vã pá. Vã ngòtakò htulyë pé prë è khupháplyë prë nuò vã kò ná è to. ⁸ Vã plwò thǐ ná htyë tadúró a ki plwò thǐ ná Thé Säsë Byacè pá,” Giovanni hé phúnuò.

*Jesù Plwò Anë Ná Htyë Ari-akyä Ná Tëilo-ilyá Ari-akyä
(Matteo 3:13-17, Luka 3:21-22)*

⁹ Bí Giovanni plwò pé kayá tahe ná htyë akhënuò, Jesù o dö vǐ Nazare Galilea ké rò a hyä dö Jordanohtyëklö a o rò Giovanni plwò pé lühtyë dö Jordano htyëklökü. ¹⁰ Bí a o dö htyëlé rò a nyákahtòhtò ná a myáhtye mókhu lumòäyã rò Thé Säsë Byacè dö athyaná htulwǐ nuò a hyälyä dö lülö. ¹¹ Rò Cómarya o dö mókhu, rò a hébètã lü, “Në ma vãphúkhu dö vã mọ nǐdyë rò a mëmọ vã théplò tòprë,” a hé phúnuò.

(Matteo 4:1-11, Luka 4:1-13)

¹² A héhtuò phúnuònuò, Thé Säsë Byacè cöcuò lü dö lámisoklé. ¹³ Jesù o bí lámisoklé nuò anyë lwǐshyë, rò mõnyë lwǐshyë akú yënuò, khǐnëricyã khuklö hyä ilo-ilyá lü. Jesù otọ ná tephútelyë, tëmǐtëmyã tahe bínuò, rò tanéphú tahe myánǐkhwëni dyë lü.

*Byacè Jesù A Khòpacë Dö É Réló Tahe
(Matteo 4:12-17, Luka 4:14-15)*

¹⁴ Bí ù púdótã Giovanni dö htökü akhënuò, Jesù cuò dö Galilea ké rò a hésodónyã pé ù ná Cómarya a tètèkrǐmila bínuò. ¹⁵ Rò a hé, “Tëshuòtèkhë hyātuòhó. Cómarya ahtyëaké phúhtyahó rò za nǐdú lahyä thínë rò zükanyáka mò lahyä tètèkrǐmila yë.”

(Matteo 4:18-22, Luka 5:1-11)

¹⁶ Htuòró Jesù cuò dö Galilea htyëòduhtǔ rò a cuómýáhtye Simonë ná apuò Andrea. Rò bínuòakhë èthǐ còetë ná itavǐ dö nókü, mëtèhéro a pǐepre lahyä ahóküsë ná tẹ prë. ¹⁷ Rò Jesù hé èthǐ, “Cuò~ krwòkuò vákhyë. Vã ki ithyóithya nǐ thǐ thyáphú thǐ ki éni kayá phú thǐ pǐe nǐ tÿyë nuò.” ¹⁸ Rò tòphuòtuò èthǐ dyakýa a itavǐ rò a krwòkuò Jesù akhyë.

¹⁹ Rò èthǐ cuò plehyã pọ dö nyë takiphú rò a myáhtye Zebedeo aphúkhu Jakomo ná apuò Giovanni iséri nǐdyë lahyä a itavǐ dö thòklyëkü. ²⁰ Jesù

myáhtyehtyená a é èthĩ rò èthĩ htecuõ krwõkuõ lúkhyě. Rò aphě Zebedeo ná prèmedakèe tahe okyá nĩdyédũ lahyá bí a thòklyěkũ nuòprě.

*Jesũ Věhtekyá Khínékhĩnõ
(Luka 4:31-37)*

²¹ Htuõrò èthĩ cuõtuõ dõ vĩ Capernaum rò bí Mõnyěduõ nuõtõnyěnuõ, a cuõnuõ dõ tẹcóběhõkũ rò a cuõnuõ ithyó pẹ ù bĩnuõ. ²² Rò kayá tahe khyéthukhyéthé lõplĩ có Jesũ a tẹithyóithya yěnuõtahe có. A ithyó thyá có ná kayá dõ a o ná a taryěshyosõ nuõtahe ithyó nuõ có, htuõto a ithyó khódũ ná prẹithyó tẹthyótẹthya athára nuõtahe có. ²³ Bĩnuõkhě kayáphě dõ khĩné mẽbè lũ yětõprěnuõ, a o dõ tẹcóběhõkũ rò a hyáhte khyé. ²⁴ Rò a èhtõt̄hya, “Kõ- vĩ Nazarèphũ Jesũ-, nẹ thézũ mẹ pẹ phútẹ? Nẹ kírẹ hyá mẽpyémẹkyá mẽthyēmẹmẹ kyälõhó pẹ pã ẻ? Nẹ ma ùpẹ nuõma vã thégñẹ prẹ, nẹ ma Cómarya aphũkhũ sãsẹ tởprẹ.”

²⁵ Manárò Jesũ thẹprwõ sũ khínékhĩnõ, “Thuõthuõ- o lahyá, htecuõkyãmõ dõ kayáphě yětõprẹ akũnuõ.” ²⁶ Rò khínékhĩnõ o dõ kayáphě yětõprẹ akũ yětõduõnuõ, a èhtõẽmõ tanyãtapluõ rò a htecuõkyá dõ kayáphě nuõtõprẹ akũ.

²⁷ Lõ- kayá obĩ tẹcóběhõkũ nuõtahe khyéthukhyéthé lõplĩ có rò a héhuõ nĩdyé khyělũ, “Yẽma ítẹtẹ? Yẽma tẹithyóithya athě ẻ? Athyána a o có ná a taryěshyosõ nuõ. A hẹtã prẹ angõ ná a nõhtecuõkyá khĩné mũmyáricyã yẹtahe prẹ rò a nĩdã có lũngõngõ,” èthĩ hé phũnuõ. ²⁸ Yětõphuõrò Jesũ ari- akya luõpasĩ cuõpryã lõplĩ có dõ Galilea kẹkũ yěnuõ pwõ- tởphocõ.

*Jesũ Męsĩmẹ Kayá Ẽprẹ Tẹswĩ
(Matteo 8:14-17, Luka 4:38-41)*

²⁹ Jesũ ná a khõpacẹ tahe htecuõkyá dõ tẹcóběhõkũ yě rò èthĩ htecuõ lahyá dõ Simonè ná Andrea ahi. Jakomo ná Giovanni cuõ tởkuõ ná èthĩ. ³⁰ Bĩnuõ akhě Simonè a prẹprèmò théswinẹkũ rò omyěotyã prẹ dõ lẹmyẹkhu prẹ, rò tởphuõtuõ èthĩ hẹsoluõsũ ná Jesũ. ³¹ Yětõphuõrò Jesũ cuõ dõ lũo rò a cuõpũ lũtakhu rò a cwikahtò lũ. Rò a tẹswĩ simẹkyá rò a ihtò mẽ-emeõsũ pẹ èthĩ.

³² Bí mọhẹmõtã akhěnuõ, kayá bĩnuõ tahe ẻhyãní kayá dõ aswiasẹ tahe ná khínékhĩnõ mẽbè lũ tahe dõ Jesũ a o. ³³ Vĩkũphũ pwõ- prẹ hyá oplõoplũ lõplĩ lahyá dõ kadã khãshyé. ³⁴ Htuõrò tẹswitẹsẹ ítẹtẹ- bẹbẹ Jesũ zasĩmẹ lõplĩ có. Rò a zasĩmẹ pẹ ẻnyacó kayá tahe a tẹswitẹsẹ rò a vẹhtekyá ẻnyacó khínékhĩnõ tahe, manárò Jesũ ma ùpẹnuõ khínékhĩnõ tahe yõ thégñẹ akhu- akhyě, Jesũ nõhẹbè èthĩ tòmũ- to.

Jesũ Htecuõ Cõbẹ

³⁵ Bí mọlĩ rọmũ mọkhió pãprẹ akhěnuõ, Jesũ kahtò cuõcõbẹ dõ khãlẹ dõ ù o tởprẹ- to tởpho. ³⁶ Rò Simonè ná kayá dõ a otỏkuõ ná lũ tahe cuõ myápũ lũ. ³⁷ Bí èthĩ myáhtye hỏ Jesũ akhěnuõ, èthĩ hé lũ, “Kayá myápũthũ lõplĩ nẹ,” a hé lũ phũnuõ.

³⁸ Rò Jesù hészù èthì, “Pè ki cuò pò dó dõruò dó a o tavítavaḷ lahyã báyè tahe pó-, rò vã ki hészodõnyã ithyóithya pé èthì ná Cómarya alãangó. Vã hyã báyènuõma tètìtèkyã yèhó,” a hé èthì phúnuò. ³⁹ Rò a cuòlè tavaḷò Galilea tókèlè rò a lè hészodõnyã, ithyóithya pé ù ná Cómarya alãangó dó Galileaphú tahe a tètóbèhõkú pwõ- tõpho, rò a vèhtekyã pé ù khínèkhínõ tahe.

Jesù Zasímé Kayãphè Dó A Tèsëmümyã O Dó Phálo Tôprè
(Matteo 8:1-4, Luka 5:12-16)

⁴⁰ Htuõrò kayã dó a tèsëmümyã o dó phálo† otõprè, rò a hyã dãngũlya dó Jesù khãshyé rò a kwíthézõhtya lù, “Nè ki thèplòo zasímé pé vã tèsèyé hénuõma nè za cyã pré,” a hé lù phúnuò.

⁴¹ Jesù thézõní lù, htuõrò a zõhyã atakhu rò a tóbèhtuõ lù rò a hé lù, “Vã thèplòo pré,” a hé htuõrò “Tèsè- símèkyãmò,” a hé pò phúnuò. ⁴² Yètõphuõrò tõphuõtuõ kayãphè yètõprè a tèsëmümyã yènuò símèkhyékýã rò a pháázye atwóaryáhtya khyèthya.

⁴³ Rò Jesù plwõcuõkyã lù rò a metãtè cuõní angó, ⁴⁴ “Hésó pé tã ù tõprè- tãmé ní-. Cuò dyéluõmyã nènè yènuò dó bwídu nuõtõprè a o nuò, htuõrò thyáphú kayã lõplì ki myáhtye agnènuò, lütýáhtyatè phú Mosè a tètýótètèthya onuò ní,” a mecuõní lù ngó phúnuò. ⁴⁵ Manárò a htecuò hészoluõ pé lõplì ù akhu-akhyè, Jesù cuõnuõ luõ lálínì pá dó vïkú to, a bè cuòo pré dó vïklò dó khálèthuõkrè tahenuò pré tadúro kayã o dó khálè pwõ- tõpho hyãtò lõ dó lù.

2

Jesù Mészímé Kayãné Thyètõkyè
(Matteo 9:1-8, Luka 5:17-26)

¹ Ano thuõlwĩnyènuò Jesù kãkhyè dó vï Capernaum akù rò kayã tahe nõhuõ lahyã ná a o dó hi. ² Phúnuõrò kayã hyã tadwítashya rò talwósúllù rò bí kadãklò prènuò rò akhãlè odã pá có tõpho- to. Jesù hészodõnyã ithyóithyatã pé èthì ná Cómarya alãangó tahe. ³ Bínuò akhè prèkhù thèlwĩ záhyãní kayãné thyètõkyè dó Jesù a o tõprè. ⁴ Manárò kayã yõ oró talwósúllù akhu-akhyè, èthì hyãnuõphúcýã pá dó Jesù a o to rò a htya meplò tódè hikhuclwó bí Jesù onì akhunuò rò a cyãtã kayã thyètõkyè yètõprè ná icõ. ⁵ Bí Jesù myáhtye èthì atèzõtènyã o phúnuò rò a hé kayã swí thyètõkyè nuõtõprè, “Vãphú- vã plwõkyãhó nè tètúhó,” a hé lù phúnuò.

⁶ Bínuò akhè prèithyó tètýótètèthya athará tahe onyão lahyã bínuò rò a tanè lahyã dó a thèplòkù, ⁷ “Kayã yètõprè a cuò hétuõ phúyè mètè? È hébèthú hó Cómarya hó. Ûpè tõprè ki plwõkyã cyã tètúhó pè? Prè plwõkyã cyã tètúhó ma túprè Cómarya tõprè pré.”

⁸ Tõphuõtuõ Jesù thègnè èthì tètãtã dó thèplòkù rò a hé èthì, “Thì cuõtãtã tuõ lahyã dó thì thèplòkù phúnuõma mètè? ⁹ Ki vã hé kayã thyètõkyè yètõprè, “Vã plwõkyãhó nè tètúhó” matorò ‘Kahtò phyénì nè lèmyènuò rò

† 1:40 1:40 Tahehe rò a é ná pyènu

cuô mǝ' kihéma azũklǝ bítě tǝcǝtě? ¹⁰ Manárǝ prělukayǝ aphũkhũ mã vǝyě, thyáphũ thĩ ki thěgně lahyǝ ná dǝ hekhu yěnuǝ, vǝ o ná taryěshyosǝ dǝ vǝ plwǝkyábě ũ tětthũtětplǝ tahenuǝrǝ, vǝ ki dyěluǝ pě thĩ,” a hé htuǝphũnuǝrǝ, a hé prětthỹětǝkyě yětǝprě, ¹¹ “Vǝ hé ně, ihtǝ talũnĩ ně klǝlěmyě nuǝrǝ kǝmǝ dǝ ně hinuǝ.” ¹² Rǝ tǝphũuǝtũ a ihtǝ talũnĩ a klǝlěmyě rǝ a htecuǝ dǝ kayǝ lǝ- plĩ a mětthěnyě. Kayǝ pwǝ- tǝprě khyéthukhyéthě lǝplĩ rǝ htuthěhtya lahyǝ Cǝmarya rǝ a hé lahyǝ, “Těmę-aně phũyěnuǝ, pě myáhtyenǝ takhyǝ-to,” a hé lahyǝ phũnuǝ.

Jesũ Ě Levi (Matteo 9:9-13, Luka 5:27-32)

¹³ Jesũ htecuǝ khyěthya dǝ Galilea htyěǝ khǝshyě rǝ kayǝ běmũ hyǝ otavǝ lǝ khyě lũ rǝ a cáhtya ithyóithya pě khyěthya ethĩ bĩnuǝ. ¹⁴ Bí a cuǝ akhěnuǝ, a myáhtye Alphaeo aphũ Levi. Ě ma prěkwĩ amo-arǝ tǝprě. A myáhtye a onyǝ dǝ lěkwĩamo-arǝ hikũ rǝ Byacě Jesũ hé lũ, “Krwǝkuǝ vǝkhyě,” rǝ Levi kahtǝ krwǝcuǝkuǝ lũkhyě.

¹⁵ Bí Jesũ ná a khǝpacě edĩ mǝhě dǝ Levi hi akhě, prěkwĩ amo-arǝ tahe ná prěoraphũ tahe e ǝ tǝkuǝ ná ethĩ, mětěhěro kayǝ dǝ a krwǝ Jesũ akhyě tahenuǝ, a thyáprě ná ethĩnuǝ a oparǝ élá. ¹⁶ Bí Pharisěophũ dǝ a ithyó Cǝmarya a tětthỹtětthya nuǝtahe myáhtye Jesũ etǝǝtǝ ná prēmětthũmę-phytětěphũ tahe ná prěkwĩ amo-arǝ tahe akhěnuǝ, a sudyǝ Jesũ a khǝpacě tahe, “Mamětěro ě cuǝ etǝǝtǝ kuǝtuǝ ná kayǝ kwĩ amo-arǝ nuǝtahe ná prěoraphũ nuǝtahe mětě?” A sudyǝ lahyǝ phũnuǝ.

¹⁷ Bí Jesũ nĩhuǝ ethĩ sudyǝ phũyě akhěnuǝ, a hékǝkhyěsũ ethĩ, “Kayǝ dǝ a oshyǝ-opryǝ tahenuǝ, a lo ná tětthuthárǝdu to, kayǝ dǝ aswĩasě tahenuǝ túma a lo prě tětthuthárǝdu prě. Vǝ hyǝ ékǝ kayǝ dǝ acǝatę nuǝtahe mǝto. Vǝ hyǝ ékǝprě kayǝ dǝ a tětthũtětǝora odũgně nuǝtahe prě.”

Ů Sudyǝ Jesũ Duǝesě Ari-akyǝ (Matteo 9:14-17, Luka 5:33-39)

¹⁸ Bĩnuǝ akhě Giovanni a khǝpacě ná Pharisěophũ tahe a duǝeduǝǝ lahyǝ. Rǝ kayǝ tahehe hyǝ sudyǝ Jesũ, “Giovanni a khǝpacě ná Pharisěophũ a khǝpacě tahe duǝe sěesěǝ, manárǝ ně khǝpacě tahenuǝ a duǝe kuǝũ sěesěǝ to mětě?” A hyǝ sudyǝ lũ phũ nuǝ.

¹⁹ Byacě Jesũ hěsũ ethĩ ná ngǝkhǝkho tǝmũ rǝ a hé, “Bĩ khǝměkthũphě otǝkuǝpǝ ná akhǝ sǝprěsĩmyǝ akhěnuǝ, a khǝsǝprě yětahe cuǝduǝeduǝǝ cyǝ phútě? Bí khǝmětprěkhũ cuǝkyǝ hĩto, a dǝ otǝkuǝpǝ ná akhǝathyó tahe hěnuǝ, ethĩ duǝe cyǝ sěesěǝ to. ²⁰ Shyě- ũ ěcuǝ taphǝkyǝhǝ khǝměkthũphě hǝ pǝ akhěnuǝ, ethĩ ki duǝeduǝǝ lahyǝ pǝ.

²¹ “Ů isěphě hyecǝlyę ná ikětěhě dǝ a tanuǝ hĩtoyě nuǝ a o tǝprě- to. Ki isěphě phũnuǝ hěnuǝma ikětěhěyě a ki htǝtanuǝđkǝ rǝ a lé htǝtazwĩ lazě cuǝlyǝryǝ pǝ hyecǝlyęyę pǝ. ²² Ů zũnuǝ htyězǝthě dǝ htyěǝphǝlyękũ nuǝ

a o tôprê- to.* Û ki zÿnuô phúnuô hérò htyěžǎ yěnuô a ki thěphěkyǎ htyěöphalyě yětómě pǎ, rò htyěžǎ ki lakuökyǎ lõ pǎ. Htyěžǎ athě yěnuô ù bè zÿnuô prě lǔ dó htyěö athěkü prě.”

*Jesů Ma Mõnyěduô A Byacě
(Matteo 12:1-8, Luka 6:1-5)*

²³ Bí Mõnyěduô nuôtõnyě akhěnuô, Jesů ná a khõpacě tahe cuõnuöcuõbě ù buõküľǎ prěľekhu tahe, rò a khõpacě tahe ipráe cuõ ù buõküľǎthě. ²⁴ Rò Pharisěophú tahe hé Jesů, “Myámõ, tẽmẽ dó èthĩ tõbè menĩ to dó Mõnyěduô yětahenuô, èthĩ cuõmẽdu lahyǎ agně phúnuô mẽtẽ?”

²⁵ Rò a hěsũ èthĩ, “Dõ nuõkhě bí Davi ná a khõbõthyó tahe ladyáeladyǎo rò a lobè ľeľeľõ akhěnuõrò, a mękryǎ- ïtětẽ nuõma thĩ hõnõ kuõnyǎ ù to ě?”

²⁶ Èthĩ cuõnuô lahyǎ dó Cõmarya ahikũ rò khómũ dó ù ľũhtya ná Cõmarya tahe nuõma a o bínuô, rò enĩ prětũ prěľũtyǎtèphũ tahe prě tadũrò Davi ná a khõpacě tahe cuõnuõphyěe vǎhétõ? Bínuõkhě nuõma atõ ná Abiathar htwo bwiðukhulõ.”

²⁷ Byacě Jesů hěpõ èthĩ, “Kayǎ nuõma Mõnyěduô agně mǎto, Mõnyěduô nuõma kayǎ lõ- plĩ agně. ²⁸ Prělu kayǎ aphúkũ mǎdũ vǎ yěnuõma Mõnyěduô a Byacě cõ tãprěhõ,” a hěsũ èthĩ phúnuô.

3

*Kayǎ Takhuthyě
(Matteo 12:9-14, Luka 6:6-11)*

¹ Jesů kanuõ khyěthya dó tẽcõbẽhõkü rò bínuô tãphõnuô, kayǎ takhuthyě o tãprẽ. ² A yõ tõ ná Mõnyěduô akhu-akhyě, Pharisěophú tahehenuô a thěžũ pũ pũ Byacě Jesů atèthũ rò a opõ myǎ lũ ná Mõnyěduô yěnuõma a zasimě kayǎ dá yětõprẽ pǎ ě, ma to ě phúnuô. ³ Rò Jesů hé kayǎ takhuthyě tãkhõ yětõprẽ, “Hyǎ dó nyěyě.”

⁴ Htuõrò a sudyǎ èthĩ, “Pẽ tẽthyótèthya hé pẽ ná bí Judaphú a Mõnyěduô akhěnuõma, pẽ tõbè męcwõ ù ě? Mǎtõma pẽ tõbè mępyǎmęsě ù ě? Pẽ tõbè męľwõhtekǎ kayǎ tãprẽprẽ athěplõ htwoõprẽ ě? Mǎtorõ pẽ tõbè męthyě ù ě?” Manǎrõ èthĩ dyǎtǎklwo lõplĩ prě.

⁵ A bèsě Jesů athěplõ, mẽtẽhèrõ èthĩ khǎľeduõ lõplĩ cõ pwõ- tãprẽ, tẽthěžõnĩ ùnuô a o cõ taki- to akhu-akhyě, Jesů myǎ èthĩ rò a thěplõdu talwõsũľũ rò a hé kayǎ takhuthyě tãkhõ yětõprẽ, “Zõhte nẽ takhunuô,” rò a zõhte atakhu, rò atakhu ryǎkǎkhyě plũľõ khyěthya. ⁶ Pharisěophú tahe htecuõ taphǎkyǎ rò tãphuõtuõ èthĩ cuõoplõ tõná kayǎ dó a krwõkuõ Khwĩ Herodě akhyě nuõtahe rò èthĩ cuõ okú hěbè nĩdyěľũ ná tõbè męthyě Jesů phũtẽ ari-akya.

Kayǎ Ěprẽ Krwõ Jesů Akhyě

* 2:22 2:22 Htyěõyě nuô ù mę lũ ná tẽphũtẽlyě aphǎ.

7 Jesũ ná a khõpacẽ tahe htecuõ taphãkyã dô Galilea htyèòdu rò kayã dô Galilea kèkũ nuõtahe krwõ rõé~ kuõ nyacó èthĩkhyécó. Tahehe nuõma dô Juda kèkũ, 8 tahehe nuõma dô vĩ Jerusalem, tahehe nuõma dô Idumea kè ná dô Jordano htyèklõ cĩhte tõkyè, tahehe nuõma a o tavitavã lahyã bí vĩ Tyre ná vĩ Sido yènuõtahe lõ~ plĩ krwõkuõ lõ èthĩ akhyè. Lõ~ kayã yètahe nuõma kayã dô a ñhuõ lõplĩ Jesũ mẽ tẽprõtẽpryã yètahe rò a krwõcuõkuõ èthĩkhyè prè. 9 Jesũ hé a khõpacẽ tahe ná thyáphũ kayã bẽmuõdu yètahe ki hyã tadvítashya tá lũ támé agnẽnuõ, a nõtaritaryã one èthĩ thòklyè tõbè. 10 Jesũ cuõ hétuõ a khõpacẽ phúyè mètèhèrò a yõ mèsímé ényacó hó kayãwĩkayãsè tahe hó, rò kayã dô aswíasè pã tahenuõ, a yõ dwĩhyãtõ lũ rò kírè hyã tõbè lõ lũ akhu-akhyèrò a nõmè ù phũnuõ prè. 11 Né mèbè kayã yètahenuõ, a myáhtye Jesũ bíkhètè~ bèbè, a lakhútã dô Jesũ a mètènyè rò a èhtõ lahyã, “Nè ma Cómarya aphúkhũ tõprè,” a hé lahyã phũnuõ. 12 Rò a thèprwõ khĩné nuõtahe, “Vã ma ùpẽnuõ hèsoluõ pè tá ù tõprè~ támé ní~.”

Jesũ Nwõhtya A Khõpacẽ Shyéthényẽ (Matteo 10:1-4, Luka 6:12-16)

13 Htuõrò Jesũ htya dô solõ rò a éhyã kayã dô atõ lũthèplõ nuõtahe dô a o rò èthĩ hyã lahyã dô lũo. 14 Jesũ nwõphyè a khõpacẽ shyéthényè rò a hé èthĩ, “Vã nwõhtya thĩ ná thĩ tõbè otõkuõ ná vã htuõto vã ki nõhtecuõ thĩ pã rò thĩ ki cuõhèsodõnyã pè ù ná Cómarya alãangõ pã. Rò a é ñidyè èthĩ yè shyéthényè amwĩ ná Prèdõnyãphũ.* 15 Htuõto vã ki dyè thĩ tètaryèshyosõ dô thĩ ki vèhtekyãbé khĩné nuõtahe pã.” 16 Jesũ nwõhtya a khõpacẽ shyéthényè yètahe nuõma kryã~ ùpè hé rò, Simonè (Dô Jesũ éthètaple lũmwĩ ná Petru) 17 Zebedeo aphúprèkhũ Jakomo ná apuõ Giovanni, rò Jesũ éthètaple èthĩmwĩ ná Boanerge. Angólasá ma shyelyã a phúprèkhũ tahe.† 18 Andrea, Philipu, Bartholomeo, Matteo, Thomazo, Alphaeo aphúkhũ Jakomo, Thaddeo, Simonè dô a mõ ñidyè ahtyèaké yènuõ tõprè, 19 ná Juda Iscariot dô a isètãkyã Jesũ nuõtõprè.

Jesũ Ná Beelzebul (Matteo 12:22-32, Luka 11:14-23, 12:10)

20 Yètõphuõrò Jesũ ka dô hi. Kayã hyã oplu-ophe kuõlõ khyèthyãlũ tuõ có dô èthĩ eléólè pã có sè to. 21 Bí a puõvyãmuõphè ñhuõ hó tẽmẽ-ané phúyè akhẽnuõ, èthĩ htecuõ rò a ki cuõ cwĩkã lũ mètèhèrò èthĩ hé lũzõ, “A cô ná a tamwĩ,” èthĩ hé lũ phũnuõ.

22 Htuõrò kayã thègnè tètthyótèthya o dô vĩ Jerusalem tahe hyãlyã rò a hé lahyã, “Khĩnékhĩnõ Beelzebul o dô Jesũ akũ, rò a yõ ñĩbè khĩné khuklõdu nuõtahe a taryèpõpõpõ túrò a vèhtekyã bé prè khĩné nuõtahe prè.”

* 3:14 3:14 Liphãlõ mú~ nukhè tahehenuõ, a é ñidyèpõ èthĩ yè shyéthényè amwĩ ná Prèdõnyãphũ, li yètõklõnuõ a ràtõ to. † 3:17 3:17 Prèthĩphécýãdè tahehe hé, shyelyã a phúprèkhũ angólasá ma, èthĩ yõ thèplõhtyapryã dũgnè, prèthĩphécýãdè tahehekuõke rò a hé, èthĩ dã dõnyã pè ù hénuõ, a o có ná a taryèshyosõ có, a hé phũnuõ.

²³ Rò Jesů éhyã èthĩ dõ a o rò a hé èthĩ ná ngókhákhò phúyě, “Khĩnérícýã khuklò cuõ vèhtebé cyã khyěthyã khĩnérícýã khuklò phútě? ²⁴ Htyěképhú ná htyěképhú ki sá nĩdyé khyědũ lũ hérò ahtyěaké oklõma plehyã ícũ tõcyã pã lũ to. ²⁵ Hiphúphyãphú kiklyékingã nĩdyé khyědũ lũ hérò hiphúphyãphú yě o plehyã tõcyã pã lũ to. ²⁶ Phúnuõrò khĩnérícýã khuklò ná khĩnérícýã khuklò ki sá nĩdyé khyěthyádũlũ hérò a taryěshyosõ tahenuõ, a oklõma cyãto. A taryěshyosõ tahe ki lamékyã pã. ²⁷ Manárò bí kayã tõprẽ cuõnuõ dõ khĩnérícýã khuklò dõ athýaná kayãshyokayãsõ tõprẽ ahikũ akhẽnuõ, a ki nuõ cõklõma rě lũ to kihenuõ, a nuõ phyéphenĩ cyã lũtãtẽ takhyã- to. A cõklõma htuõ lũ túma a phyéphe nĩ cyã lũ tãtẽ prẽ. ²⁸ Vã hécócó thĩ, lõ- prẽlukayã a tẽthũ tahe ná lõ- a hébè mũmyáricýã Cómarya tahenuõ Cómarya ki plwõkyã lõ èthĩ tẽthũ prẽ. ²⁹ Manárò kayã dõ a pacyěishyě Thẽ Sãsẽ Byacè nuõ Cómarya plwõkyãbẽ pã có lũtẽthũ taki- to. Atẽthũ yẽnuõ a ki omacyã lã tacũprẽ talèkrẽ hó.”

³⁰ Jesů cuõhétuõ phúyě mètéhèrò, “Khĩnékhĩnõ o dõ lũkũ,” èthĩ yõ hé phúnuõ.

*Jesů Amuõ Ná Apuõvyã Tahe
(Matteo 12:46-50, Lũka 8:19-21)*

³¹ Jesů amuõ ná a puõprẽkhũ tahe hyão kahtò dõ hiklò rò a nõcuõé ù ná Jesů. ³² Rò kayã éprẽ onyã tavã pluphè lõ ná Jesů. Û hé Jesů, “Myámõ dõ nuõ, nẽmuõ ná nẽ puõprẽkhũ nẽ puõprẽmõ[‡] tahe olõ dõ hiklõnuõ rò a sudyãthũ lahyã nẽ.”

³³ Rò a hésũ èthĩ, “Vãmuõ ná vã puõprẽkhũ tahema ùpě?”

³⁴ A myã tavítavãnyĩ kayã onyãplu tavã lũ nuõtahe rò a hé, “Yělé, kayã dõ a o býyẽ tahe nuõma mãhõ vãmuõ ná vã puõprẽkhũ tahehõ. ³⁵ Kayã dõ a mètõ phũ Cómarya a tẽthẽzũ nuõtahema mãhõ vãpuõvãvyã tahe ná vãmuõ hó,” a hé phúnuõ.

4

*Ngókhákhò Dõ Û Pruõtã Tẽklwĩ Ari-akyã
(Matteo 13:1-9, Lũka 8:4-8)*

¹ Jesů cáhtya ithyó pępõ ù dõ htyěòduhtũ rò kayã hyão tavãplutavaphè lõ è akhu-akhyẽ a nuõ onyã o dõ thòklyěkũ rò lõ- kayã nuõtahe rò a o lahyã dõ htyěhtũ. ² Jesů ithyóithya kho èthĩ ná ngókhákhò ényacó. Bí a ithyó èthĩ akhẽnuõ, a hé, ³ “Nĩdã tãtẽ lahyã! Bètõphuõ, kayã o tõprẽ, a hyãpruõtã tẽklwĩtẽlwĩ. ⁴ Bí a pruõtã akhẽ, tẽklwĩ tahehenuõ, a latãtõ dõ klyádèkũ rò htu hyãihũtuõekyã prẽ. ⁵ Tẽklwĩ tahehenuõ a latãtõ dõ lõklẽ hephábũkhu rò he yõ phábũ akhu-akhyẽ, a dyãhtya pryãléprẽ, ⁶ rò arwĩ yõ sátãzã to akhu-akhyẽ, bí tamõhtya rò a sákúnó amõ tamadyácẽ htyayẽ akhẽnuõ, a thyěkrákyã prẽ. ⁷ Tẽklwĩ tahehenuõ a latãtõ dõ thòshyãthòprũklẽ rò thòshyãmõ yẽtahe duhtya khyábĩ lõplĩ lũ rò athèhtebé tõplò- to. ⁸ Tẽklwĩ

[‡] 3:32 3:32 Liphã mú- nukhẽ tahehenuõ ‘Nẽ puõprẽmõ’ liplõyẽ a rãnuõpa to.

tahehenuô a latătô dô hezyerizyeryákhu rò a phèhtyaduhtyabê rò athèhte nié pè có apuô thuôshyê tahe, apuô shyêthuôthyô tahe, apuô tôzê tahe có.”

⁹ Htuô rô a hé, “Kayă dô a o ná akhălê tahenuô, nõ nĩdă lahyă êthĩ.”
(*Matteo 13:10-17, Luka 8:9-10*)

¹⁰ Bí a o tũdũ ná a khõpacê shyéthényê ná kayă dô a krwõkuô lũkhyê tahe akhẽnuô, êthĩ sudyă Jesũ ná ngõkhákho yẽnuô angõlasá. ¹¹ Rò a hésũ êthĩ, “Cómarya dyéthégnẽplõ pẽhõ thĩ ná a htyêlêkêkũ a têtêkhuthégnê dô a dõuodõbí nĩdyê yêtahe hò tadũrò kayă dô aruô tahe agnẽnuô,

¹² Êthĩ myă htuô myă thyáthyă có tadũrò thyáphũ êthĩ myáhtye kuõũ to, êthĩ nĩdă htuô nĩdă thyáthyă có tadũrò thyáphũ êthĩ thégnẽplõ kuõũ to, agnẽnuô, vă hé pè êthĩ ná ngõkhákho prê. Vă ki hébê pè êthĩ ná ngõkhákho to hẽnuô,

‘Păma êthĩ shyalyă lahyă athẽplõ rò Cómarya plwõkyă êthĩ têtũ he.’ *
(*Matteo 13:18-23, Luka 8:11-15*)

¹³ Rò Jesũ thẽprwõ êthĩ, “Ngõkhákho yê, thĩ ki thégnẽplõ to hérò, thĩ cuô thégnẽplõ cyă lõ- ngõkhákho dô vă hé yẽnuô tahe phũtê? ¹⁴ Kayă dô a pruõtă tẽklwĩ angõlasá mamáhõ kayă dô a pruõtă Cómarya alãangõ nuô hó. ¹⁵ Kayă tahehenuô, athyaná tẽklwĩ lată dô klyádêkũ nuôtahe, êthĩ nĩhuô Cómarya alãangõ ná tõphuõtuô khĩnêricyă khukló hyăphyê taphãphekyă Cómarya alãangõ dô êthĩ thẽplõkũ nuôtahe. ¹⁶ Dõ aruô tahehe kuõke rò athyaná ù pruõtă tẽklwĩ dô lõklê hephábũkhu nuôtahehõ. Êthĩ nĩhuô tõphuõtuô a phyesũ ná têtêkrũthẽlõ có. ¹⁷ Manáro arwĩ yõ sátãzã to akhu-akhyê, a htwõprê taplõphũ prê. A zũe Cómarya alãangõ tadũrò bí tẽcyêtẽcũ tẽmũmyáricyă hyă bè êthĩ akhẽnuô, tõphuõtuô athẽplõ lũcuõkhókyă rò a lakhũ kãkhyêkyă khyêthyă prê. ¹⁸ Tahehenuô athyaná tẽklwĩ latătô dô thõshyáthõprũklê nuôtahe hó. Êthĩ nĩhuô Cómarya alãangõ ¹⁹ manáro êthĩ yõ bẽkũbèkyă nĩdyê ná a tẽohtwõprê htuô rô a yõ thẽzũ duzãhtyathẽ lahyă akhu-akhyê, êthĩ atêthẽzũ yẽnuô a lahõ nĩdyéhõ êthĩ hó. Êthĩ thẽzũ têtõcõ htuô tõcõ rò a têtêzũ yêtahenuô a iplũkhyábikyă lõhõ lõ rò athẽaphõ htebê pãtohõ. ²⁰ Kayă tahehenuô athyaná tẽklwĩ latătô dô hezyerizyeryákhu nuôtahehõ. Êthĩ nĩhuô Cómarya alãangõ rò a zũe rò athẽhtebe é lõklõ có apuô thuôshyê tahe apuô shyêthuôthyô tahe, apuô tôzê tahe phũnuô có.”

Hékhákhongõ Ná Mikõ Ari-akyă
(*Luka 8:16-18*)

²¹ Htuô rô Jesũ hé êthĩ, “Thĩ phyẽnuô mikõ dô hidõkũ rò thĩ nuõdya è dô cõlê ê? Mátorò ma thĩ nuõdya è dô lẽmyêrê alê ê? Thĩ dyahtya è dô mikõrêkhunuô vãhétõ? ²² Lõ- tẽ mẽuõmẽbí tahenuô, ù ki phyẽntelũ lõ è pã. Lõ- tẽ dô ù thégnẽplõ to khõnyáyê tahenuô, ù ki thégnẽplõ lõ è shyé-nopã. ²³ Tẽ dô thĩ nĩhuô è khõnyáyê yêtahenuô thĩ tõ bezũ è.”

²⁴ Htuõrò a hé pọ èthĩ, “Nĩdã tãtẹ lahyã vã tẹhébèyě. Nẹ ki nĩdã tãtẹ tẹ henuõma, Cómarya ki dyé nẹ tẹthégněplọ pã, htuõto a ki nõthégně éhtya lõklọ pọ có nẹ pã. ²⁵ Kayã dọ atẹone cóhó bá~ tẹ bèbè, ù lédyé éhtya pẹpọ có lữ pã, manárò kayã dọ atẹ o to tọprẹnuo, atẹ opré takiphúpré bèbè, ù ki phyéphekyãphe lõ pọ lữtẹ pã.”

Hékhákhongó Ná Tẹklwĩ Dyáhtya Ari-akyã

²⁶ Jesũ hé pọ, “Cómarya ahtyěakẹnuo athyaná kayã tọprẹ pruõtã tẹklwĩtẹlwĩ dọ hekhu nuo. ²⁷ Mọkhĩ rò omyě, mọlĩ rò kahtò, mọkhĩ rò omyě, mọlĩ rò kahtò, a mẹ prẹ phũnuo rò tẹklwiyě a phéhtya duhtya phútenuo a thégně tóco~ to. ²⁸ Hekhu dyéduhtya nĩdyédú atẹ prẹ. Amọ tamahtya rẹlọ htuõrò aplyã hteno, rò athè bákõno dọ khyélọ prẹ. ²⁹ Athè mĩ hyã hóhóná a hyã ké nĩdyé atẹthètẹphọ yě ná tacé, mẹtẹhéro kébuo shuókhě hyātuohó.”

Hékhákhongó Ná Taplẹplọ Ari-akyã (Matteo 13:31-32, Luka 13:18-19)

³⁰ Jesũ hé, “Cómarya ahtyěakẹ yenuo pẹ ki talò byábũ cyã pẹ ù phútẹ? Mátorò pẹ ki talò dyéluo cyã pẹ ù ná ngókhákhó phútẹ? ³¹ Cómarya ahtyěakẹ nuoma athyaná taplẹplọ nuo. Bí ù ivĩtã taplẹplọ dọ hekhu akhě, dọ tẹklwĩtẹlwĩ lõ~ plĩ aklẹnuo taplẹplọ ma a patílọ ná akhó có. ³² Manárò ù pruõtã htuõrò a dyáhtya hó akhenuo, dọ thòtòmọ, ithwídòbyalẹmọ aklẹnuo adulo ùkhó, a phyãduhtya tahuohya lõklóná ù rò htuphúzuophú tahe hyámẹ lahyã apwĩ dọ aphyã tahe alo có.”

(Matteo 13:34-35)

³³ Bí Jesũ hėsodonyã pẹ ù ná Cómarya alãangó akhenuo, a donyã nuõtọ pẹ ù ná ngókhákhó tahe. Thyáphú ù ki thégněplóbé ryã nuòrò étaki a donyã pẹ ù phũnuo. ³⁴ A hébè pẹ kayã tahe ná ngókhákhó tahe túpré tadúro bí a o túdú ná a khópacẹ tahe akhenuo, a hėsoluo pwọ pẹ lõ èthĩ lõ~ ngókhákhó angólasá nuo tahe.

Jesũ Nòokuo Kẹlathé (Matteo 8:23-27, Luka 8:22-25)

³⁵ Bí nuõtónyě hó, bí mọhémọtã hó akhenuo, Jesũ hé èthĩ, “Pẹ ki cuó dọ htyeò bérẹ tókhó pó~.” ³⁶ Rò èthĩ htecuo kókyã ná kayã bẹmu. Rò Jesũ a khópacẹ tahe cuonuó dọ Jesũ onyao nĩdyé hó thòklyě nuòtòbè akũ rò èthĩ htecuorọ lõ lữ. Thòklyě dọ aruo okuo bĩnuo tahe. ³⁷ Kẹlathé duhyã rò htyěháhó nuo dọ thòklyěkũ rò htyě kírẹ htyabã có ná thòklyě có. ³⁸ Manárò Jesũ omyě ná mwókuo tòmě dọ thòipẹ tókyě rò èthĩ cuó hturyã ihtò lữ rò a hé lữ, “Kõ~ Thará, pẹ kírẹ lacúthyě lõ cóhó rò mametẹ nẹ bezũ kuó pã có pẹ tóco~ toto?”

³⁹ A kahtò thẹprwọhtuó kẹlathé rò a hé htyěháhóyě, “okuó!” A hé rò kẹlathé okuótóphuo okuo có rò htyěháhó pã tóco~ to.

⁴⁰ A hé èthĩ, “Thĩ théisě mẹtẹ? Thĩ tẹzútẹnyã o hito vã?”

⁴¹ Rò èthĩ théisě talwósúlũ rò èthĩ hé nĩdyé khyélũ, “È ma kayã phútẹ tọprẹ tẹ? Kẹlathé ná htyěháhó tahe rò a nĩdã có lũngongó.”

5

*Jesũ Męsimé Pę Khinė Mębè Kayăphě Tôprę
(Matteo 8:28-34, Luka 8:26-39)*

¹ Jesũ ná a khõpacę tahe cuõtuõ dõ htyëõdu bérę Gerasenephũ tahe a htyékękũ nuõ. ² Bí a o dõ thõklyękũ hte akhënuõ, kayăphě dõ khiné mębè lũ yëtõprënuõ a o dõ luõkhu hte rò a htecuõ myáhtyesũ ná Jesũ. ³ Kayăphě yëtõprënuõ a cuõõ prę bí krõkũ ù lëiluõ luõ akhălę yënuõ prę. Rò ù cõklõma pę lũ tôprę- to, ù cõklõma có lũ ná suplyętõhtę rò a pęto. ⁴ Ù cõklõma tamõtamo lütakhu ná suplyętõhtę tadũró a htõtũkyă. Akhăduõ rò ù cõklõma ná suplyętõhtęhtę, tadũró a cwitũkyă pręprę. Rò kayă dõ a mępę lũ nuõ, a o tôprę- to. ⁵ Bí a o dõ krõkũ luõkhălę akhënuõ, ná bí a o dõ sokũ akhënuõ, a êhtõémõ rò a męcumeptyă tamõtamo nĩdyé lõ anę ná lõ pwõ- tõphuõ có.

⁶ Bí a myáhtyecuõlõ păprę Jesũ akhënuõ, a klyahyătõ dõ lũo rò a hyă dąngũlyă dõ lũnyëhyă. ⁷ Rò a êhtõhtya rò a hé, “Tędutęhtũ tadũ Cómarya aphúkhũ Jesũ- nę kírę hyămę kryă- vă ítę? Vă kwithézõ có nę dõ Cómarya a męthënyë, męcyęmęcũ tă vă tãmé ní-.” ⁸ Mętëhënuõrò Jesũ héhtuõhõ lũ, “Khinėkhinõ, htecuõ taphăkyă dõ prękhũ nuõtõprę alo,” a héhtuõ lũ phũnuõ hõ.

⁹ Jesũ sudyă lũ, “Nëmwi ná ùpę?”

Rò a hésũ, “Vămwi ná Legion, * mętëhéro pę orõóé nyacó,” a hésũ phũnuõ. ¹⁰ Thyáphũ Jesũ ki vękyă tă êthĩ tãmé, rò nõhtecuõokyă tă êthĩ dõ kęklõ tãmënuõ, êthĩ kwithézõ tadũ có Jesũ có.

¹¹ Bínuõkhě, htyă tõmũdu kanúe tavítavaphũ asè bí sorõlõnuõ. ¹² Khinėkhinõ nuõtahe kwithézõ Jesũ, “Nõcuõnuõõ rę pę dõ htyă nuõtahe akũ rò plwõnuõ rę pę dõ htyă nuõtahe akũ ní,” a kwithézõ lũ phũnuõ. ¹³ Htuõrò Jesũ nõhtecuõ êthĩ, rò êthĩ htecuõkyă dõ kayăphě nuõtõprę anęlõ rò a cuõnuõokyă dõ htyă nuõtõmũ akũ. Htyă nuõtõmũ ma a o aduõnyëri rò a pătă rwõ látapri yę alo rò a latălacũ thyëkyă lõ dõ htyëõdukũ.

¹⁴ Prękyęhtya tahe klyakă dyásoluõ cuõpyę pęlõ ù dõ vķũ ná dõdõdõsõ tahe akũ ná tętřitękyă yętahe. Rò a mękryáanę phútënuõ ù hyămyă lahyă bínuõ. ¹⁵ Rò êthĩ hyă dõ Jesũ a o rò a myáhtye kayăphě dõ khiné htecuõkyă dõ lũkũ nuõtõprę onyă bínuõ rò a kũhtyathyăhtya ryákhyë ahyecă rò athéplõ ryákakhyë khyëthyă. Kayă tahe myáhtye lũ rò a théisë lõpli có lũlę. ¹⁶ Kayă dõ a myáhtye khinėkhinõ htecuõkyă dõ kayăphě nuõtõprę akũ ná htyă nuõtahe mękryă anę phútë nuõ, êthĩ cuõ hëso pę lõũ dõ aruõ. ¹⁷ Kayă tahe cáhtya kwithézõ Jesũ ná a ki htecuõ taphăkyă ná êthĩ kękũ bínuõ.

¹⁸ Bí Jesũ nuõ dõ thõklyękũ akhënuõ, kayăphě dõ khiné htecuõkyă dõ lũkũ nuõtõprę kwithézõ lũ, “Khyáthédõ ékrwõcuõ pękuõ rę vă.” ¹⁹ Manáro Jesũ ékrwõnĩ lũ to, a hé lũ, “To, kă dõ nę hinuõ rò kahésoluõ pękuõrę

* 5:9 5:9 Legion angólasă ma orõóé

nè puõvvyámuõpphẽ ná Byacè meryá pè có nè bá- tẽnuô ná a tètthézoní nè phútẽ nuô ní-,” a héhtuõ lữ phunuôrò, ²⁰ kayá dõ khĩné htecuõkyá dõ lũkũ nuôtõprẽ htecuõ rò a cáhtya lẽ héso pè ù pwõtõtõdõ dõ kêtõkẽ ù é ná “Vĩ shyé” akũ rò Jesũ mepẽ kryá- è phútẽnuô ná kayá lõ- plĩ tapa khyéthukhyéthẽ lõ kryá- phútẽnuô a cuõ dõnyáluõ pè lõũ bínuõ.

*Prèmò Dõ A Tẽswio Tôprẽ Ná Pacẽ Prèmòphú Tôprẽ Thyẽ Ari-akyá
(Matteo 9:18-26, Luka 8:40-56)*

²¹ Bí Jesũ kaxhyẽ khyẽthya dõ htyèòdu bérẽ tôkyẽ ná thòklyẽ akhẽnuõ, kayá bẽmụ hyã oplóoplu rợẽ nyacó dõ htyèòdu htũ nuõ. ²² Rò tẽcòbẽhõ khuklòdu tôprẽ, amwĩ ná Jairus hyãmyáhtye Jesũ rò a dãngũlyá dõ lũkhã-duõ shyé. ²³ Rò a kwĩthẽzò lữ, “Vã phúpřemòphú tôprẽ kírẽ thyẽhõ rò thyáphú atẽswĩ ki simẽkyá rò a ki htwõprẽ nuõ, cuõ dyahtya pèrẽ vã nè takhu dõ alq.” ²⁴ Rò Jesũ krwõkakuõ lữ.

Kayá tõtputõphè tadwítashya cuõ kuõ lõ Jesũ. ²⁵ Bínuõ aklẽ prèmò dõ a khyábè tẽsẽthwitã dõ anyẽ cóhõ shyenyẽna nuõ a o tôprẽ. ²⁶ Tẽkhuthará èprẽ myákhwenĩ lữ tadũrò a yakhye to. A za nĩdyé anẽ rò arũahẽ lõhõ tadũrò a yakhyehyátõ lữ to, atẽsẽ yẽnuõ taklyá ná a mẽshyohyã ná shyohyã prẽ. ²⁷ A nĩhuõ Jesũ ari-akyá rò a dwĩhyãnuõ dõ kayá orõoéklẽ rò a hyãtuõ dõ Jesũ khyẽkhu rò a hyátõ lữ cãcwõ. ²⁸ A hẽnĩ anẽ, “Vã ki tóbè prẽbí acãcwõ yẽnuõprẽ ma vã tẽsẽthwitã yẽ a klyá simẽ nyã hõ,” a hé rò, ²⁹ tõtphuõtuõ athwihyã okuõ rò a thẽgnẽ nĩdyé anẽ ná atẽsẽ yẽnuõ a lamẽkyãhõ.

³⁰ Yẽtõphuõrò Jesũ thẽgnẽ nĩdyé anẽ ná a tẽprõtẽprya htecuõkyá dõ anẽlo. A tarĩhtõtariłyá anẽ dõ kayá orõoéklẽ rò, a sudyã ù, “Maũpẽ tóbè vã cãcwõ pẽ?”

³¹ Rò a khõpacẽ hẽsũ lữ, “Nẽ myáhtyedũhõ ná kayá o tavaplutavaphè tadwítashya lõ nè rò mametèrò nè cuõsudyã tuõ, ‘Maũpẽ tóbè vã cãcwõ pẽ phútẽ?’”

³² Thyáphú a ki myáhtye kayá dõ a hyã tóbè lữ nuôtõprẽ rò a myáka-myáhyã tadũ. ³³ Rò prèmò yẽtõprẽnuõ bí a hyãtóbè lữ cãcwõ akhẽ, tẽhtwõhtya-anẽ ná è phútẽnuõ a thẽgnẽlyá nĩdyé anẽ akhu-akhyẽ, a thẽisẽ tanyãtadè rò a hyãdãngũlyá dõ Jesũ mètthẽnyẽ rò a hẽsoluõ có pè lõplĩ Jesũ. ³⁴ Rò Jesũ hé lữ, “Phũmò-, nè tẽzũ yẽnuõ, a zasimẽkyãhõ nè tẽsẽhõ, kamomõ karyáryá dù ní-, nè tẽsẽ yẽ a lamẽ lãnyãdũhõ.”

³⁵ Bí Jesũ hẽbèpãprẽ akhẽnuõ, kayá tahe o dõ Jairus dõ a htwõ tẽcòbẽhõ khuklò yẽtõprẽ ahi hyã, rò a hyãhẽso pè Jairus, “Nẽphũmò thyẽhõ. Rò thĩ cuõmẽdĩdyã tadũpã Thará mètẽ?”

³⁶ Manárò Jesũ nĩdã èthĩ atẽhèbè to. A hé tẽcòbẽhõ khuklòdu nuôtõprẽ, “Bèzò tãmẽ, tarũ zũẽ vãnuõ ní-.”

³⁷ Htuõrò a èkrwõnĩ prẽtũ Petru, Jakomo ná apuõ Giovanni prẽ. A éni kayá dõ aruõ tôprẽ- to. ³⁸ Èthĩ cuõtuõ dõ tẽcòbẽhõ khuklòdu nuôtõprẽ ahi rò a myáhtye ù mẽprarũpratẽ tahe, ùnguõhè tahe. ³⁹ Bí a nuõ dõ hidókũ

akhě, a hé èthì, “Thĩnguõthĩhè mętarũtapyã mętě? Pacęmuõphũ yětõpręma a thyë mậto. A omyẽnĩ sõtapa prę.” ⁴⁰ Rò èthì nyẹkruõ lõplĩ Jesũ.

Htuõrò Jesũ vęhtekyã lõ~ kayã nuõtahe dõ aklõ rò a ẹnĩ pacęmuõphũ yětõprę amuõphẽ ná a khõpacę thęthuõ rò a kanuõ dõ pacęphũ nuõtõprę a o. ⁴¹ Rò a pũ pacęphũ nuõtõprę atakhu rò a hé lũ, “Talĩ thakũmĩ” (Angõlasã ma, “Kõ~ pacęmuõphũ~ vã hé nẹ~ kahtõmõ.”), ⁴² rò tõphuõtuõ pacęmuõphũ shyenyẽna yětõprę kahtõcuõ rò èthĩ khyéthukhyéthé nyacõ lahyã. ⁴³ Rò Jesũ mekyã tặtẹ èthĩ ngõ, tỗbè hếsuloõnĩ pẹ ù tõprę~ to, htuõrò a hé èthì, “Dyếe pẹ pacęmuõphũ nuõtõprę lẹlẹlẹ tỗcõcõ nĩ~.”

6

Vĩ Nazarèphũ Zũe Jesũ To (Matteo 13:53-58, Luka 4:16-30)

¹ Jesũ htecuõkyã bĩnuõ rò è ná a khõpacę tahe kạkhyẽ khyếthyã lahyã dõ adõaso nĩdũ vĩ Nazarè nuõtõvĩ. ² Bĩ Mõnyẽduõ akhẽnuõ, Jesũ cáhtya ithyõithya tẹ dõ tęcõbẻhõkũ. Kayã ẻprẹ nĩhuõ a tẹithyõithya rò a khyéthukhyéthé lõ cõ rò a hé lahyã,

“A tẹthítẹphẻ yẽnuõ ná atẹmẹ tẹprõtẹpryã lõ~ plĩ yẻtahe nuõma a cuõnĩbẻ tỗ bítẻtẻ? A tẹthítẹphẻ dõ a nĩbẻ yẻtahe nuõma tẹthĩphẻ phụtẻtỏcỏ tẻtẻ? Htuõrò a cuõmẹ cyã tuõ tẹprõtẹpryã yẻtahe nuõma phụtẻtẻ? ³ È ma prẻsỏcyãhi nuõtõprẻ vảnhẻ? Rỏ è ma Maria aphủprẻkhũ vảnhẻ? Apuõ tahe nuõma Jakomo, Jose, Juda, ná Simonẻ yẻtahe mậ vảnhẻto? Rỏ apuõprẻmỏ tahe nuõma a o prẻ bĩ dỏkũyẻ prẻ vảnhẻto?” Èthĩ hé lahyã phũnuõrò, èthĩ thẻhte Jesũ rò ẻmõsũ lũ to.

⁴ Rỏ Jesũ hé èthĩ, “Kayã dõ a dyazũdyanyã nĩdyẻkuõ prẻprỏ to tahe nuõma tũprẻ adỏkũphũ nĩdũ, aklwĩalyã nĩdũ ná a hiphủphỹaphũ nĩdũ tahe prẻ.” ⁵ Èthĩ zũe to akhu-akhyẻ Jesũ męcyã pã atẹmẹ tẹprõtẹpryã nuõtahe tỗcỏ~ to, a męcyãkyã prẻtủ a dyahya atakhu dõ kayã swĩsẻ nuõtahe alo prẻ, rò a mẹ simẻ pẹ kayãswĩkayãsẻ tahe patĩprẻ prẻ. ⁶ Dỏphũsỏphũ tahe zũenĩ lũ to akhu-akhyẻ a khyéthukhyéthẻ kanỏ~ to.

Yětõphuõrò Jesũ htecuõlẻ dõ dõ a o tavítavã bĩnuõ tỗdỏhtuõtỏdỏ rò ithyõithya pẹ ù.

Jesũ Nỏhtecuõ A Khõpacę Shyếthẻnyẻ (Matteo 10:5-15, Luka 9:1-6)

⁷ Htuõrò a ẻhyã plỏlỏ a khõpacę shyếthẻnyẻ rò a nỏhtecuõ lũ tỏmũ ná thẻnyẻ phũnuõ. Htuõrò thỹáphũ èthĩ ki vẻhtekyãbẻ khĩnẻkhĩnỏ agnẻnuõrò, a dyẻ pẹ èthĩ taryẻshyosỏ.

⁸ Jesũ mecuõnĩ a khõpacę tahe angỏ, “Thĩ htecuõklyã rò phỹẻcuõnĩ tã tỗcỏ~ tằmẻ nĩ, phỹẻcuõnĩ tã khỏmũ, pyẻ, ná rũhtỏ yẻnuõtahe tằmẻ nĩ~. Phỹẻnĩ prẻtủ ihtyãbỏ nuõ prẻ nĩ~. ⁹ Dyãcuõnĩ lahyã khuphá nuõ manỏrỏ phỹẻcuõ tã cạ nyẻpủ tằmẻ nĩ~. ¹⁰ Thĩ ki cuõnuõ o dõ hi tỏmẻmẻ akũ hẻrỏ,

thĩ dǎ htecuố hí dổ dổ nuôtôđổ akũ híto nuô, tarú o tadú lahyă bínuô ní-. ¹¹ Dổ tồđổđổ đổ a ki thềzủ ếsủ thĩ to rò a ki nỉđǎ thĩngỏ to hêrò bí thĩ htecuốkyă akhênuô, thuốtắkyă hemủ dổ thĩ khăđuôlỏ nuôtahe, thĩ ki mệphủnuô héma athyaná thĩ dyêluốkyăhỏ tặmátặdyă tồcô đổ Cómarya ki cirya êthĩ pǎ nuôhỏ.”

¹² A khỏpacặ tahe htecuốlể hếsodỏnyă pệ kayă tahe ná a tồkỏ zặ nỉđủ lahyă anế, a lể hếso pệ ử phủnuô. ¹³ Êthĩ vặhtekyănỉ ếlǎ khĩnếkhĩnỏ rò a plỏrỏnỉ ế pệ lǎ kayăswikayăsế tahe ná htahtyế rò a mệsĩmế kắkhyế ế pệ lǎ êthĩ.

Giovanni Baptista Atệthyế Ari-akyă
(Matteo 14:1-12, Luka 9:7-9)

¹⁴ Jesủ amwỉ luốhtyếluốkế akhu-akhyế Khwỉ Herodề* nỉhuố lỏlỏ- a mệ tặ nuôtahe ari-akyă. Htuốtỏ kayă tahehe hế lahyă, “Jesủ ma Giovanni Baptista thyếihỏkắkhyế pừế, túrỏ a mệcyă tặpừtặpừya nuôtahe hỏ.”

¹⁵ Taheherò a hế, “Ê ma Pừpừ Elia pừế.”

Htuốtỏ tahehe rò a hế, “Ê ma pừpừ khỏkedủ tồpừế đổ athyaná pừpừ đổ- nyenu akể tồpừpừ pừế,” a hế lahyă phủnuô.

¹⁶ Bí Khwỉ Herodề nỉhuố Jesủ mệ tặpừtặpừya akhênuô, a hế, “Giovanni đổ vǎ nỏpắttủkyă ếkyăbỏ ná vǎ klyếphủ nuôtỏpừế htwỏpừế kắkhyế khyếthya hỏ,” a hế phủnuô.

¹⁷ Dổ arếkhênuô ma Khwỉ Herodề nỏcuốppủ cỏklỏma aklyếphủ tahe ná Giovanni rò a nỏđỏtắkyă lủ đổ htỏkủ nuôma Herodia khukhyế hỏ. Herodia ma Khwỉ Herodề akhỉ, apủỏ Philipu amế rò Giovanni hếttắttủ tamỏmỏ Khwỉ Herodề ná a tỏ phyếnỉ apủỏ Philipu amế to. ¹⁸ Giovanni hế Khwỉ Herodề, “Nệ phyế khyếthya nệ khĩnuô a lựkhỏkyă hỏ ná Cómarya tặthyótặthya hỏ.”

¹⁹ Phủnuô akhu-akhyếrỏ khwỉ amế Herodia yếnuô a pủma tadủ Giovanni tặthủ rò a thềzủ mệthyếkyă lủ tadủrỏ a mệcyă tồcỏ- to. ²⁰ Mệtếhêrỏ Khwỉ Herodề yếnuô a myádu nỉđyế Giovanni, mệtếhêrỏ a thềgnế ná ề ma kayă đổ acóatế asắsế tồpừế akhu-akhyế, a takếbỉ nỉđyế lủ. Bí khwỉ nỉhuố Giovanni hếbề akhênuô, a bẻzỏ nyacỏ tadủrỏ a thềzủ nỉhuố nyápừế lủ hếbề pừế.

²¹ Bí Khwỉ Herodề opacặlyă amỏnyế hyấtuốkhyế akhênuô, ashuốakhế ryányacỏ đổ Herodia ki mệthyếkyă Giovanni. Khwỉ mệpừế nỉđyế a opacặlyă amỏnyế rò a buồebuồỏ klyế khuklỏkhuklyă tahe, htyếkế khuklỏkhuklyă tahe, ná kayă htwỏ khuklỏkhuklyă đổ Galilea kếkủ nuôtahe.

²² Bí Khwỉ Herodề amế Herodia aphủpừmỏphủ hyấnuố ilế akhênuô, a mệ thềplỏmỏ thềplỏmỉ nỉ Khwỉ Herodề ná asỉpừế lỏ- plỉ khukhyế Khwỉ Herodề hế pacặmuốphủ yếnuô tồpừế, “Nệ thềzủthểlỏ ỉtenuô hếso vǎ, vǎ ki dyế nệ.”

²³ Htuốrỏ a ólyă rò a byănỉ angỏ ná a tặhếbề phủnuô rò “Nệ kwỉ cỏ vǎ ỉtế- bẻbẻ vǎ ki dyế nệ pǎ, nệ kwỉ cỏ vǎhtyếvắkế taklắmế cỏ bẻbẻ, vǎ dyếbề nệ pǎ,” a ólyă phủnuô.

* 6:14 6:14 Khwỉ Herodề yếtỏpừế nuôma Khwỉ Herodề Antipa.

24 Rò pacěmuořpřú nuôtôprě klyachte dõ aklõ rò htesudyã amuoř, “Muoř- vã tõbè kwí khwí ítětě?”

“Kwí Giovanni Baptista a khuklõnuo” amuoř hěsú lú phúnuo.

25 Rò a tapluořtaplyě klyakanuo khyěthyã dõ khwí o rò “Vã thézũ nõdya nuõ nẹ Giovanni Baptista akhuklõ dõ dībě taědukũ rò hyãdyě có vã khõnyãyěnuo” a hé lú phúnuo.

26 Khwíyě a théplõmo pãtaki- to tadũrõ a yõ ólyã htuõhõ dõ sĩprě tõ-
plutõphè a méthenyě hõ akhu-akhyě ngõ dõ a ólyã htuõhõ ná pacěmuořpřú
yěnuo, a thézũ mepyékyã to. 27 Phúnuořò tõphuõtuõ a nõcuõphyě aklyěphú
prěopõřtě nuôtôprě ná Giovanni akhuklõ rò aklyěphú yětôprě cuõ dõ ù
lědõo kayã htõkũ rò a cuõpãřtũ ka Giovanni akyãbõ. 28 Htuõrõ a dyanuõ
Giovanni a khuklõyě dõ dībětaědu akũ rò a hyãdyě ná pacěmuoř nuôtôprě
rò pacěmuořyě dyě ná amuoř. 29 Giovanni Baptista a khõpacě nĩhuõ rò èthĩ
hyãphyéka lú nẹklõ okyãyě rò ka iluõkyã lú dõ luõkhu.

Jesũ Buõebuõ Kayã Aprěnyãřĩ

(Matteo 14:13-21, Luka 9:10-17, Giovanni 6:1-14)

30 Prědõnyãphú tahe ka-oplõ tavaļõ Jesũ rò èthĩ hěso pělõ lũ ná lõ- èthĩ
mehtuõhõ tẽnuõtahe ari-akyã ná èthĩ ithyõithya pẹ ù nuõtahe ari-akyã.

31 Prě hyã dõ lũo rò hyã, prěka rò ka orõoé talwõsũlũ khukhyě Jesũ ná a
khõpacě tahe lěokuõ eõ ashuõkhěnuo- a opã có to, rò Jesũ hé a khõpacě
tahe, “Pẹ cuõ rõlũ dõ khãlěthuõkrě tõpho dõ kayã o tõprě- to nuõ rò pẹ ki
okuõ tabéthéprã taplõphú põ-.”

32 Rò Jesũ ná a khõpacě tahe cuõnuõ sidyanĩ thõklyě rò htecuõkyã lahyã
tũdũ dõ khãlěthuõkrě tõpho. 33 Manãrõ kayã éprě dõ a myãhtye èthĩ cuõ
yětahenuo, a thégně tãřtě lahyã hõ ná Jesũ ná a khõpacě tahe mãyãhõ
akhu-akhyě, vřřphú pwõřtõvřř klyacuõ ná khãduõ dõ khõkhu rò klyacuõtuõř
řě dõ Jesũ ná a khõpacě tahe anyěhyã. 34 Bí Byacě Jesũ o dõ thõklyěkũ
hte akhěnuo, a myãhtye kayã bémũdu cuõ opõ one řě lõhõ dõ nyěhõ rò
a thézõ nĩdyě nyacó èthĩ có, meřtěherõ kayã yětahenuo athyanã thímĩ tahe
dõ prěkyě o lũ to nuõ akhu-akhyě a cáhtya ithyõ épě nyacó èthĩ.

35 Bĩnuõ akhě mõhělã hõ rò Jesũ a khõpacě tahe hyã dõ lũo rò a hyãhé lũ,
“Khãlě býětõpho ma dõ ophũ tõdõ- to, htuõto mõhělã hõ. 36 Thyãphú èthĩ
ki cuõlě ipřĩ-epřĩ nõdyě lahyã dũ asěesěõ agnẽnuořò, nõcuõkyã mõ èthĩ dõ
dõkũsokũ dõ a o tavítava býě tõpho nuõ.”

37 Manãrõ Jesũ hěsú èthĩ, “Myã dyěedyěõ pẹ èthĩ tõcõcõ nuõ.”

Rò èthĩ sudyã lũ, “Pẹ ki cuõipřĩ pẹ èthĩ khõmũ rò alõ krřnyãkõ ná
prěmeřtěphú tõprě alěkě lělwřřthyõ† có kõkõ, řũzye denari o prě tõkoko- tuõ
prě rò a křřě cuõ pòepòò èthĩ phũtě?”

† 6:37 6:37 Řũzye denari tóbè ma a krřnyã ná tõnyě atěryã khwókè.

38 Jesũ sudyã a khõpacẽ tahe, “Dõ thĩklẽnuõ khõmũ o bákłõtẽ? Cuõmyãmyã,” a hé èthĩ phũnuõ akhẽ, èthĩ cuõmyã rò èthĩ myãhtye prẽ, “Khõmũ nyãklõ ná tẽphũ nyẽbè prẽ,” èthĩ hé lũ phũnuõ.

39 Htuõrò Jesũ nõonyã oplõ èthĩ tõmũ ná tõmũ dõ mĩthuõlẽkhu. 40 Rò èthĩ onyãoplõ lũ tõmũ ná aprẽ nyãshyẽ tahe aprẽ tõzẽ tahe. 41 Jesũ phyẽ khõmũ nyãklõ ná tẽ nyẽbèyẽ rò a tũhtya dõ mólẽ rò a hébwíhétaryẽ htuthéhtya Cõmarya rò ibikyẽ khõmũ. Htuõrò a dyètã dõ a khõpacẽ tahe a o. Rò a khõpacẽ tahe zũtã dítũ pẽ ná kayã nuõtahe. Htuõrò a zókẽkhãkwo kuõ tẽphũ nuõnyẽbè phũnuõnuõ. 42 Èthĩ e pòepòò ekóõbã lõplĩ có pwõ- tõprẽ có. 43 A khõpacẽ tahe phyédwõplõ khyéthya khõmũ ná tẽphũ dõ a ibikyẽ rò a okyãlõ tahenuõ a obã pã có ná krĩnuõ shyenyẽmẽ có. 44 Prẽkhũdu dõ a e khõmũ lõ- plĩ nuõma a o kayã nyãrĩ.

Jesũ Cuõ Dõ Htyẽkhu

(Matteo 14:22-33, Giovanni 6:15-21)

45 Èthĩ ihtuõplõ htuõhtuõ ná Jesũ nõcuõnuõ sidyã lõ a khõpacẽ tahe dõ thòklyẽkũ rò a nõhtecuõ rẽkyã èthĩ dõ vĩ Bethsaida dõ a o dõ htyẽòbèrẽ nuõtõvĩ. Rò bí a khõpacẽ htyasidyã thòklyẽ akhẽnuõ, è rò a plwõkakyã lõplĩ kayã bẽmũ. 46 Htuõrò Jesũ htecuõkyã rò a cuõhtya cóbè dõ sokhu.

47 Bí mõkhĩpalõ hyã hó akhẽnuõ, a khõpacẽ thòklyẽ cuõtuõ hó dõ htyẽklãmẽ hó tadũrò Jesũ okyã tũdũ prẽ dõ khõkhu tõprẽ prẽ. 48 Jesũ myãhtye ná kèlathẽ yõ htõhyãsũ a khõpacẽ tahe akhu-akhyẽ, èthĩ khyãsũ kèlathẽ rò a thèpráladyã lõplĩ. Bí shyẽi-utazẽ mõ kírẽ libũhõ akhẽnuõ, Byacè Jesũ cuõ dõ htyẽkhu rò hyãtõ dõ a khõpacẽ tahe a o. A kírẽ cuõtalwó ná a khõpacẽ tahe. 49 Manárò bí a khõpacẽ tahe myãhtye lũ cuõ dõ htyẽkhu akhẽnuõ, èthĩ tanẽ lũ ná luõtapyã rò a èhtõẽmõ lõplĩ. 50 Mètèhèrò èthĩ pwõ- tõprẽ myãhtye lõplĩ lũ rò thèisè lõplĩ có.

Tõphuõtuõ Jesũ hé èthĩ, “Dyakhũdyahã lahyã thĩ thèplõ. Thèisè lahyã tãmẽ, yẽma vã prẽ.” 51 Htuõrò a htyanuõkuõ dõ a khõpacẽ tahe a thòklyẽkũ rò kèlathè okuõhyãkyã rò a khõpacẽ tahe khyéthukhyéthè lõplĩ có. 52 Mètèhèrò èthĩ yõ khãlèduõ akhu-akhyẽ Jesũ dyèluõ pẽ có èthĩ ná buè ù khõmũ atèmẽ tẽprõtẽpyã yẽ có tadũrò èthĩ thègnèplõ lahyã to.

Jesũ Mèsĩmẽ Pẽ Kayãswĩkayã Dõ Gennesaret Kẽ

(Matteo 14:34-36)

53 Èthĩ cuõbè hó htyẽòduyẽ rò a cuõtuõ lahyã dõ Gennesaret kè rò a cuõ báokuõ lahyã athòklyẽ bĩnuõ. 54 Èthĩ hte hó dõ thòklyẽkũkũ ná kayã tahe thègnètãtẽno lahyã ná Jesũ prẽ. 55 Èthĩ klyãhtõklyalyã lõ lahyã rò a cáhtya záhyã lahyã kayãswĩkayã tahe ná icõ rò záhyãtõ lahyã bí èthĩ nĩhuõ ná Jesũ o nĩdyẽ akhãlè nuõtõpho. 56 Byacè Jesũ cuõtõ bitè- tõpho bèbè, a cuõ dõ dõkũ bèbè, a cuõ dõ vĩkũ bèbè, a cuõ dõ vĩklõ bèbè, èthĩ dyatã lahyã kayãswĩkayã tahe dõ klèkũ rò èthĩ kwĩthézi Byacè ná nõtòbè prẽ nẽ cãhtũ

yěnuô ná prěswí prěsě yětahenuô takiphúpré. Rò kayă dô a tóbè lǔ çąttǔ tahenuô, a tẹswítẹsě lamé lõplícó.

7

Jesũ Ithyó Ũ Ná Tẹmwõplĩ Ari-akyă Ná Tẹmwõplĩ To Ari-akyă (Matteo 15:1-9)

1 Bínuô akhě prẹithyó tẹthyótẹthya athára ná Pharisěophú dô a o lahyă dô vĩ Jerusalem akũ hyă tahenuô, a hyă oplóoplu tava lõplĩ dô Jesũ khăshyé. 2 Èthĩ myáhtye Byacé a khõpacẹ tahe esèe rò a sǐplĩ kuõũ atakhu to. Angólasá ma èthĩ thézũ hé ná phú tẹcóbucóbě alẹkló o ná bí e tyahĩ sè to akhě tóbè sǐplĩ rẹ takhu tadúró a khõpacẹ tahe mekuõ phúnuô to. 3 (Mẹtẹhenuôró Pharisěophú tahe ná lõ- Judaphú tahenuô a ki sǐplĩ lahyă atakhu tuõdó takhutară túró èthĩ phyéeno sèesèõ pré, èthĩ pũmanĩ lahyă èthĩ phyěphuõ lẹkló tahe. 4 Èthĩ ki o dô klé ka herò a ki sǐplĩsǐplẹkyă atakhu to henuô, èthĩ eõ tóçô- to. Htuõto èthĩ pũmanĩ tadũpă lẹkló dô aruô tahenuô a o éłă pă. Kryă- maĩtè herò, èthĩ sǐplĩ ryă bẹlẹõ tahe, dũithwípõ tahe, ná bẹtalĩ thĩtahe.)

5 Htuõró Pharisěophú tahe ná prẹithyó tẹthyótẹthya athára tahe sudyă Jesũ, “Nẹ khõpacẹ tahe rò a krwõmẹ kuõ phú phyěphuõ lẹkló ithyókyă ũ nuô to vă? Bí èthĩ esèõhtyě akhěnuô, a sǐplĩkyă kuõ lahyă atakhu to mẹtě?”

6 Jesũ hեսú èthĩ, “Prẹprõ Isaiah héone thĩrithĩkyă nuõma a tóttũ có. Thĩ ma prẹ cyézócõte anẹ tahe. Prẹprõ Isaiah răkyă dô nuõkhě rò a hé, Cómarya hé,

‘Kayă yětahe bezũbenyă lahyă vă ná akhău manáro athéplò nuõma a otaphăyẹ ná vă pré. 7 Èthĩ cóběhtya vă yěnuô angólasá o tóçô- to. Èthĩ ithyóithya pré ũ ná prẹlukayă alẹkló tahe pré manáro a hé nĩdyé lahyă ná a ithyóithya có ũ ná Cómarya a tẹthyótẹthya tahécó.’*[†]

8 “Thĩ dyataphă khókyă Cómarya a tẹthyótẹthya tahe rò thĩ pũklõma nĩdyé lahyă prẹlukayă a lẹklólẹkhyă tahe.”

9 Htuõró a hé èthĩ, “Thyáphú thĩ ki pũma nĩdyé thĩ lẹkló tẹthyótẹthya tahe agnenuôró, Cómarya mekyăngõ tahenuô, thĩ limyă htésũkyă cyă nyacó.

10 Mosè hé, ‘Bezũbenyă nẹmuõnẹphě ní,’*[†] rò ‘Kayă dô a isõ amuõaphě tõprẹprẹnuô bẹ mẹthyěkyă lǔ.’*[†] 11 Manáro thĩ nõhẹ ũmuõũphě, ‘Kõ- muõ, Kõ- phě, rũhtě dô vă kitõ myákhwè męcwõ ná thĩnuô a o vă, manáro vă ki nõe è ná Kõban,’*[†] thĩ nõhẹ ũ ná ũmuõũphě phúnuô, 12 htuõró thĩ nõmęcwõ myákhwèni pă èthĩ ná amuõaphě to. 13 Phúnuô akhu-akhyě thĩ mẹtaphũkyăłó hó Cómarya alăangõ hékyă yěnuõtahe hó, mẹtẹherò thĩ pũklõmanĩ thĩ lẹkló rò thĩ dyetă dítũ ũ. Thĩ mẹthyă phúyě dô aruô tahenuô a o épă nyacó.”

(Matteo 15:10-20)

* 7:7 7:7 Isaia 29:13   * 7:10 7:10 Li Hteka 20:12, Li Dõnyă 5:16   * 7:10 7:10 Li Hteka 21:17

* 7:11 7:11 (Kõban angólasá ma tẹmẹlũ dô pẹ dyé ná Cómarya.)

14 Rò Byacè Jesù éhyăphû kayă bémụ dỏ akhăshyê rò a hé èthĩ, “Pwỏ-
tôprê nĩdă lahyă vă hé thĩyê rò yácú pũthégnê tặte lahyă. 15 Tê dỏ a o dỏ
aklỏ rò a hyănuỏ dỏ kayă tôprêprê akũ tahenuỏ a mệ taprómũmyă cyă lủ to,
manàrò tề dỏ a o dỏ kayă thêplòkủ rò a hte tahe nuỏma a mệ taprómũmyă
lủ prê.” 16 (“Lỏ- thĩ yêtahe, thĩ ki thêzủ thêgnê hêrò, thĩ tỏkỏ nĩdă lahyă.”)†

17 Jesù htecuỏ taphăkyă dỏ kayă orỏklẻ rò bĩ a cuỏnuỏ dỏ hidỏkủ akhênuỏ,
a khỏpacẻ tahe sudyă lủ ngỏkhăkho angỏlasă tahe. 18 Rò a hé pẻ èthĩ, “Thĩ
thêgnê kuỏnyă ừ to ẻ? Thĩ tỏbẻ thêgnẻ, sẻe ítẻtẻ- bẻbẻ, a o dỏ aklỏ rò a
hyănuỏ dỏ kayăkủ tahe nuỏma, a mệ taprómũmyă cyă lủ to. 19 Mệtẻhẻrò
sẻe yẻnuỏ, a nuỏ dỏ lủ thêplòkủ mậto, a nuỏ dỏ phuỏkủ rò a bẻ htecuỏkyă
dỏ dỏklỏ prê.” (A hé phúyẻnuỏma, a thêzủ hé, sẻe ítẻtẻ- bẻbẻ, e ma a nĩ
lỏprẻ.)

20 Htuỏrò a hé, “Tẻ dỏ a o dỏ kayă thêplòkủ rò a hte tahe nuỏma a mệ
taprómũmyă lủ prê. 21 Tẻ dỏ a o dỏ kayă thêplòkủ hyăhte tahe nuỏma
mậhỏ tẻtane mũmyăricyă tahe, cuỏthủ prẻmỏprẻkhủ, ehuỏehĩ, mệthyẻ
kayă, cuỏthủ ừmẻủvẻ, 22 tẻlỏphả kỏvẻkỏpra e nĩdyẻgnẻ, tẻthẻkhăthẻhte ừ,
lahỏeủ, tẻmệ mũmyăricyă, thẻkhwẻnủtẻ, pacyẻishyẻủ, phẻyẻdunẻ, mệtẻ rò
tane tặte to. 23 Lỏ- tẻ dỏ aryátỏ yẻtahenuỏ a o dỏ kayă thêplòkủ hte rò a mệ
taprómũmyă kayă prẻ.”

Judaphủ Mậto Tôprẻ Zủẻ Ná Jesủ Ki Mệcwỏ Lủ (Matteo 15:21-28)

24 Jesù htecuỏkyă ná khảẻ bĩnuỏtỏphỏ rò a htecuỏtuỏ dỏ khảẻ tỏphỏ
dỏ aphủ ná vủ Tyre ná vủ Sido. Htuỏrò a cuỏnuỏ dỏ hitỏmẻ akủ rò a
thẻzủ dyẻthẻgnẻ anẻ ná kayă bémụ yẻtahe to tadủrỏ a owỏoủ bĩcyă to.
25 Prẻmỏ tôprẻ nỉhuỏ Jesủ ari-akyăkyă ná tỏphuỏtuỏ a hyă dảngủcỏbẻlyă
dỏ Jesủ khảduỏshẻ. Rỏ prẻmỏ yẻtỏprẻnuỏ a phủprẻmỏ patủphủ o tỏprẻ rò
khẻnẻkhẻnẻ mẻbẻ lủ tẻ. 26 Prẻmỏ yẻtỏprẻ ma Judaphủ mậto, a o dỏ Syria
kẻmuỏ alẻ Phonicia kẻkủ, rò a o nĩdyẻ ná a phủprẻmỏ tỏprẻ. Rỏ a hyă
kwủthẻzỏ tadủ Jesủ ná a ki vẻhtekyă pẻ khẻnẻkhẻnẻ dỏ a phủprẻmỏ yẻnuỏ
akủ.

27 Htuỏrò Jesủ hé ẻ, “Phủ tahenuỏ a tỏbẻ ekỏỏbả rẻ, pẻ phẻyẻ phủ yẻtahe
asẻe rò buỏekyă ná htwi tahe nuỏma a kỏto.” (Jesủ hé ná pacẻphủyẻ
angỏlasă ma Judaphủ rò htwi a hé nuỏma Judaphủ mậto tahe.)

28 Manàrỏ a hẻsủ Jesủ, “A mậlakỏ cỏ Byacẻ, htwi dỏ a o dỏ đỉrẻ alẻ tahenuỏ
a enỏ kuỏnyăprẻ phủ tahe asẻe tặkuỏtặvẻ nuỏtahe nyăprẻ.”

29 Jesủ hé lủ, “Nẻ hẻsủ kặkhẻ tẻyẻ aryă nyacỏ akhủ-akhẻ nẻ kạ dỏ hi ma
anủ hỏ. Khẻnẻkhẻnẻ o dỏ nẻ phủprẻmỏ akủ nuỏtỏduỏ htecuỏkyă hỏ.”

30 A kạ dỏ ahi rò a mỷảhtye ná a phủprẻmỏ omyẻkhủ o dỏ lẻmyẻkhu rò a
thẻgnẻ ná khẻnẻkhẻnẻ htekyăhỏ dỏ lủkủ hỏ.

Jesủ Mẻsỉmẻkạ Pẻ Kayă Khảẻkỏ Rỏ A Pẻ Tôprẻ

† 7:16 7:16 Ừ rá liphả dỏ akhăshẻyẻkhẻ tahenuỏ, a sunủpatỏ liyẻtỏmặ to

³¹ Htuõrò Jesù o bí vĭ Tyre tavĭtava nuò rò a nuò cuõplúbé vĭ Sido, htuõrò a kạkhyè dõ Galilea htyèò. Htyèò yènuò a ophù ná vĭ shyé dõ ù é ná Decapoli hé yènuò tóké akù. ³² Kayă tahe éhyănĭ kayăphě khălèkaõ rò a pé uóáyă hébé cyă kadákadõ tởprẻ dõ Jesù a o rò èthĭ kwĭthẻzỏ tadũ Jesù dõ a ki dya atakhu dõ lũlo.

³³ Rò Jesù éhte taphácũkhókyă túdũ kayăphě yẻtởprẻ dõ kayă oróklẻ rò kĭnuò htuõ akanõ dõ kayăphě nuỏtởprẻ a khălèkũ rò a htupláo aplĭhtyẻ ná akanõ rò a tở ná kayăphě nuỏtởprẻ aplĭ. ³⁴ Htuõrò a tũhtya dõ mókhu rò a thémũ, rò a hé lũ, “Éphatha!” Angólasă ma “lĭhtyamỏ!” nuỏprẻ. ³⁵ Rò kayăphě nuỏtởprẻ khălẻ lĭkạkhyẻ rò aplĭ cẻ kạkhyẻ rò a hébé cyă ryă khyẻthya.

³⁶ Jesù hé èthĭ ná hẻso pé tá ù tởprẻ- tẳmẻ ní-, a hé èthĭ phúnũ tadũrò Jesù nõhẻluỏ to shyoshyo, èthĭ lé hẻluỏ shyoshyo. ³⁷ Rò lỏ- kayă dõ a nĭhuỏ tahenuỏ, a khyẻthukhyẻthẻ lahyă kanỏ- to. Rò èthĭ hé lahyă, “Lỏ- ẻ mẻtẻ tahe nuỏma aryă nyacỏ! Kayă khălẻkaõ ma a mẻlĭkạkhyẻ, kayă pé ma a mẻhẻbé cyă kạkhyẻ pé cỏ ù ni,” a hé lahyă phúnũ.

8

Jesũ Dyẻedyẻỏ Kayă Lwĭrĭ (Matteo 15:32-39)

¹ Bĭnuỏ akhẻ kayă bẻmũdu dõ aruỏ tởmũ hyỏoplỏoplũ kuỏ lỏ ke lũ rò èthĭ lẻẻẻẻỏ lỏkyă hó rò Jesù éhya a khỏpacẻ tahe dõ a o rò a hé èthĭ, ² “Vă thẻzỏ nĭdyẻ nyacỏ kayă yẻtahe, a o kuỏ lahyă ná vă bíyẻ ma a bả hó thuỏnyẻ hó. Èthĭ lẻẻẻẻỏ o lahyă tởcỏ- to. ³ Vă ki plwỏka tavĭtakỏ èthĭ dõ ahi hẻrỏ, a enỏỏnỏ lahyă to rò a ladyẻeladyỏỏ kạ lỏ dõ klyỏlo he, mẻtẻhẻrỏ kayă tahehe ma a o lahyă dõ aỵ hyă cỏ.”

⁴ Rò a khỏpacẻ tahe hẻsũ lũ, “Pẻ tởbẻ dyẻẻ èthĭ lẻẻ ma amỏvả, manỏrỏ dõ lẳmỉsỏklẻ phỳyẻnuỏ, pé ki cuỏmyỏpủ dyẻẻ cyă pé èthĭ phẻtẻ?”

⁵ Jesũ sudyă èthĭ, “Thĭkhỏmũ o bảklỏtẻ?”

“A o thuỏthyỏtỏklỏ” èthĭ hẻsũ lũ phúnũ.

⁶ Jesũ nõnyỏtả lỏ kayă bẻmũ yẻtahe dõ hekhu rò a phỳẻhtya khỏmũ yẻthuỏthyỏtỏklỏ rò a hẻbwiẻhẻtaryẻ htuthẻhtya Cỏmarya, rò a ibikyẻ htuỏ khỏmũ yẻtaherỏ a dyẻ ná a khỏpacẻ tahe rò a nõcuỏzủ èthĭ rò a khỏpacẻ tahe cuỏzủtả dĭtủ ná kayă bẻmũ tahe. ⁷ Èthĭ phỳẻhyă tuỏkuỏ tẻphủ tởbẻ nyẻbẻ rò Jesù hẻbwiẻhẻtaryẻ htuthẻhtya Cỏmarya htuõrỏ a nõzủtả e ná kayă bẻmũ yẻtahe. ⁸ Èthĭ ekỏỏbả pỏẻpỏỏ lỏplĭ cỏ. Rò a khỏpacẻ phỳẻdwỏkhyẻ khỏmũ dõ a okyỏpả yẻtahenuỏ a bảpả cỏ ná kĭnuỏ thuỏthyỏtỏkrĭ cỏ. ⁹ Kayă esẻẻ yẻtahenuỏ a phũ- o cỏ kayă lwĭrĭ. ¹⁰ Jesũ plwỏkạkyă htuỏ kayă bẻmũ yẻtahe rò tởphủtuỏ ẻ ná a khỏpacẻ tahe cuỏnuỏ dõ thỏklyẻkũ rò htẻcuỏ dõ Dalmanutha kẻ.

Pharisẻophủ Tahe Kwĭmyă Tẻprỏtẻprỵa (Matteo 16:1-4)

11 Pharisëophú tahe hyă dö Jesú a o rò a hyă cáhtya kryá lű. Jesú yěnuoma a o dö Cómarya a o hyă mą ě, mąto ě nuo, ěthi hyăkwí khákhomyábyepré lű ná a ki dyéluo pé ěthi tẹprọtẹprya tóco. 12 Jesú thémuo rò a hé ěthi, “Kayă yětôhtű tahe cuo kwimya tuo vă tẹmẹ tẹprọtẹprya mẹtě? Vă hécócó thỉ vă dyéluo pé thỉ tẹmẹ tẹprọtẹprya tóco~ to.” 13 A hé rò a htecuo taphăkyă ná Pharisëophú nuotahe, rò a ka kanuokhye dö thòklyèkű rò htecuokya htyeòbèrě tókye.

*Jesú Ithyó Nidyé A Khópacě Tahe
(Matteo 16:5-12)*

14 Jesú a khópacě tahe sọtapa phyecuoní lahyă khómű rò dö thòklyèkű yěnuo ěthi phyecuoní pré khómű tóklóphú pré. 15 Jesú mekyă tătẹ a khópacě tahe, “Róní lahyă thíně ná Pharisëophú tahe ahuomú ná Khwí Herodè ahuomú yěnuo ní~.”

16 Ěthi hé nidyé khyělű, “Byacè hé pẹ phuyěnuoma, mą dö pẹ khómű o pé lű to nuohó.”

17 Byacè Jesú thègně ná ěthi hěbè nidyélű ná khómű ari-akya akhu-akhye, a sudyă ěthi, “Mamẹtèrò thỉ cuodonyă nidyé khyělű ná thỉ khómű oto ari-akya phútě? Ma thỉ myáhtye thègněpló kuonya híu to ě? Thỉ cuothègněpló pẹ kuou to phútě? 18 Thỉ mèthèplò o kuou rò thỉ myáhtye kuou to, thĩkhălè o kuou rò thỉ nıhuo kuou to. 19 Bí vă ibikyě khómű nyăkló rò vă buoé ná kayă nyări akhěnuo, thỉ phyédwópló khyěthyă a okyáló nuotaherò a opă bákritě nuoma thỉ tónidyé pătó ě?”

Ěthi hėsű lű, “A okyáló shyényěkri.”

20 “Bí vă ibikyě khómű thuo thyo tókló rò vă buoé ná kayă lwıri akhě, thỉ phyédwópló khyěthyă khómű dö vă ibikyě tahenuo, a okyáló pă bákritě?”

Ěthi hėsű lű, “A okyáló pă thuo thyo tókrı.”

21 Rò a hé ěthi, “Thỉ thègně pẹkuonya híu to ě?”

Jesú Zasımě Kayăphě Mèthèkhí Tôprẹ A Mèthèpló Dó Vı Bethsaida

22 Jesú ná a khópacě tahe cuotuo dö vı Bethsaida rò kayă tahe éhyanı kayă mèthèkhí tôprẹ rò a hyăkwíthězò Jesú ná a ki tóbè pẹ kuo kayă yětôprẹ.

23 Jesú púnı kayă mèthèkhí yětôprẹ atakhu rò a éhte lű dö dóló rò a htuplărě lű mèthèplò rò a tórě kayăphě yětôprẹ a mèthèplò rò a sudyă lű, “Nẹ myáhtye tẹ tóco ě?”

24 A myáhtomyalyă rò a hé, “Vă myáhtye kayă tahe tadúro athyaná thòmó rò a cuo ka cuohya phunuó pré.”

25 Jesú tórě khyěthyă kayăphě mèthèkhí yětôprẹ a mèthèplò rò kayă nuotôprẹ yácú myátătẹ khyěthyă rò a mèthèplò líhtya rò a myáhtye ryáló tẹpwótóco. 26 Rò Jesú hénı lű, “Ka tóphuoka dö hi ní~, ka kanuó tă dö dòkű támě ní~.”

*Petru Héluđhte Ná Jesú Ma Prəmewóhtekă Dó Cómarya Nwóhtya È Tôprẹ
(Matteo 16:13-20, Luka 9:18-21)*

27 Jesũ ná a khõpacẽ tahe cuõ lahyã dõ dõ o dõ vı̄ Caesarea Philipi akhãşõkhãşhyẽ tahe rò bí a cuõ dõ klyálo akhẽnuõ, Jesũ sudyã èthĩ, “Kayã tahe hékryã- vã ná vã ma kayã phútẽ tõprẽ pẽ?”

28 Èthĩ hêsũ lũ, “Taheherò a hé ná Giovanni Baptista, tahehe kuõkerò a hé ná Prẽpro Elia, taheherò a hé ná prẽpro tomanã prẽpro khódũ dõ aruõ tahe akłẽ tõprẽprẽ prẽ,” a hé lahyã phũnuõ.

29 Rò a sudyã èthĩ, “Thĩ kuõkelé-, thĩ ki hé ke vã ná ùpẽ?” A hé rò Petru hêsũ è, “Nẽ ma prẽmẽlwõhtekã ù* dõ Cómarya nwóhtya è nuõtõprẽ hó.”

30 Phũnuõrò Jesũ mekyã èthĩ, “Vã ma prẽmẽlwõhtekã ù† dõ Cómarya nwóhtya è nuõtõprẽ hó, thĩ bè cuõ hêsoluõnĩ pẽ ù phũnuõ tõprẽ- to ní-.”

*Jesũ Héso-one Ré A Bè Khyácýĕkhyácũ Tẽ Ná A Bè Thyẽ Pã Ari-akyã
(Matteo 16:21-28, Luka 9:22-27)*

31 Rò Jesũ cáhtya ithyó a khõpacẽ tahe, “Vã ma prẽlu kayã aphúkhũ rò vã tõbè khyábè ényacó tẽcyẽtẽcũ pã, rò Judaphú khukłókhuklyã tahe, bwĩdukhu tahe ná prẽithyó tẽthyótẽthya athará tahe ki thótaná thótaphãkyã vã pã rò èthĩ ki mẽthyẽkyã vã pã. Rò vã thyẽhtuõpã rò thuõnyẽ pãnuõ, vã ki htwõprẽ kãkhyẽ khyẽthya dõ tẽthyẽ pã.” 32 A hẽluõ lãlĩ plõ pẽlõ có èthĩ ná lõ- tẽyẽtahe akhu-akhyẽ Petru écuõ taphã cõcẽkyã Byacè takiphú rò a thẽprwõ lũ.

33 Manárò Jesũ tarĩhtõtariłya rò a myárẽ htũõ a khõpacẽ tahe rò a thẽprwõ kãkhyẽsũ Petru, “Kõ- khĩnericyã khukłó, htecuõ taphãkyã ná vã, mẽtẽherò nõ tẽtanẽ tahenuõ athyanã prẽlukayã a tẽtanẽ nuõ prẽ, a thyákuõ ná Cómarya a tẽtanẽ tahenuõ mato.”

34 Htuõrò Jesũ éhyãplótõ lõ kayã bẽmũ tahe ná a khõpacẽ tahe dõ a o rò a hé èthĩ, “Kayã tõprẽprẽ ki thẽzũ krwõ vãkhyẽ hénuõ, a tõbè mẽ phú vã thẽzũnõmẽ lũ nuõtahe, a mẽ cũ- dù athẽplõ ma anĩ to. A bè záhtya nĩdyédũ a krusu rò a bè krwõ vãkhyẽ. 35 Mẽtẽherò kayã dõ a thẽzũ mẽlwõhtekã nĩdyẽ a thẽplõhtwõprẽ tõprẽprẽ nuõ, a thẽplõhtwõprẽ ki lamẽkyã pã. Manárò dõ vãkhuvãkhyẽ rò kayã tõprẽprẽ ki dyélyãkyã a thẽplõhtwõprẽ ná tẽthẽkrũmila yẽnuõ dõ vãgnẽ hénuõ, a ki nĩbè thẽhtwõprẽ tacũprẽ pã. 36 Kayã tahe ki nĩbè lõ có hekhusĩba a tẽduzãhtyathẽ tahe có rò a ki lacũkyã a thẽhtwõprẽ tacũprẽ yẽ hénuõ abwío dõ lũgnẽ ítẽ? 37 Kayã dõ a thẽzũ nĩbè kãkhyẽ khyẽthya a thẽhtwõprẽ tacũprẽ yẽ tõprẽprẽnuõ tẽduzãhtyathẽ dõ a ki ipĩbẽ ná a thẽplõhtwõprẽ yẽnuõ a o tãcõ- to. 38 Htũkhẽ dõ a o shuõshuõprẽ ná kayã dõ a mẽthũmẽplátẽ, kayã dõ a krwõlũmẽ tõ Cómarya athẽplõ o pã to yětõhtũ aküyẽ, kayã tõprẽprẽ dõ a thẽtarẽ vã htũóto a thẽtarẽ vãlãvãngó yẽtahe tõprẽprẽ nuõ, shyẽ- prẽlukayã aphúkhũ mähó vãy ki hyáhó ná vãphẽ a taryẽdutyãhtũ hõpã, rò vã hyãtõhó ná tanémõkhuphú sãşẽ tahe hõpã akhẽnuõ, vã ki thẽtarẽ kuõke è pã.”

* 8:29 8:29 Mẽlwõhtekã ma Kristuphú amũ dõ aruõ tahehenuõ a hé, “tẽmẽsplẽkã” matorò “Tẽkhyãkaphuõka, tẽékaphuõka.” † 8:30 8:30 Mẽlwõhtekã-mẽsplẽkã-khyãkaphuõka

9

1 Jesũ hé èthĩ, “Vã hé málakõ cõ thĩ, kayã dõ a ihtòo bí thĩklẽyẽ tahehenuõ, bí èthĩ thyẽ tyahĩ tokhẽ, èthĩ ki myáhtyenõ lahyã Cómarya hyã põhtyẽpõké ná a taryẽpõpõryã pã.”

*Jesũ Nêklõ Htulyakhókyã
(Matteo 17:1-13, Luka 9:28-36)*

2 Mõnyẽ thuõthyõ bãhtuõhõnuõ Byacè Jesũ éní Petru, Jakomo ná apuõ Giovanni rò a cuõhtya dõ sohtyalõ tõmẽ aļ. Bí a o túdũ ná èthĩ akhẽnuõ, Byacè Jesũ anêklõ htulya taklya khólõ dõ èthĩ nyẽhyã. 3 A hyecã tahenuõ abũplyatakhehtya lõplĩ cõ rò a bãthúlũ klõpã cõ ná ù ishũõphuõ hyecã dõ hekhuyẽ nuõ cõ. 4 Phũnuõhtuõrò a khõpacẽ nuõ thẽthuõ myáhtye Prẽpõ Elia dõ- nyẽnu nuõtõprẽ ná Mosè oluõhtya rò èthĩ hẽbẽ lahyã ná Byacè Jesũ.

5 Petru hé Jesũ, “Thará~, khãlẽ býyẽ tõpho rò atwõ moryã lã. Pẽ ki isópẽ thĩ lẽthũ thuõmẽ, tõmẽrò nẽgnẽ, tõmẽrò Mosè agnẽ, tõmẽrò Prẽpõ Elia agnẽ.”

6 Èthĩ thẽisẽ talwõ súlũ rò Petru tõbẽ hé phútẽnuõ a thẽgnẽ pãto akhu-akhyẽ a hẽhte phũnuõ prẽ.

7 Rò óluõ tõba lapõ tãbĩkyã èthĩ rò nõgõpõhtya dõ óluõkũ rò a hé, “Yẽtõprẽ ma vãphũkhũ dõ vã mõ nĩdyẽ è tõprẽ, rò nĩdã lahyã angõ ní~.”

8 O taplõphũ rò èthĩ myátarítava rò myáhtye prẽtũ Jesũ tõprẽ- tuõ, dõ aruõ thẽnyẽnuõ myáhtye pãto hõ.

9 Bí èthĩ o dõ solõ hĩtã akhẽnuõ, Jesũ mekyã èthĩ nõgõ, “Lõ- thĩ myáhtye yẽtahenuõ hẽsoluõ pẽ tã hí ù tõprẽ- tãmẽ ní~, prẽlukayã aphũkhũ mãhõ vãyẽ ihtõhtwõprẽ kãkhyẽ hõ dõ tẽthyẽ pã túrõ hẽsoluõ pẽ noprẽ ù ní~,” a mekyã èthĩ phũnuõ. 10 Rò èthĩ mẽphũ Jesũ mekyã èthĩ nuõ tadũrõ èthĩ dõnyã nĩdyẽ khyẽlũ tõprẽ ná tõprẽ rò a hé lahyã, “Tẽthyẽ ihtõhtwõprẽ kãkhyẽ angõlasã ma ìtẽ ha?” A sudyã nĩdyẽ lõ lũ phũnuõ.

11 Èthĩ sudyã Jesũ, “Prẽithyõ tẽthyõtẽthya athará tahe hé ná Prẽpõ Elia bẽhyã rẽklõ ná Messia dõ a ki mẽlwõhtekã ù yẽnuõ tõprẽ pã, a cuõhẽtuõ phũnuõ mẽtẽ?”

12 Rò a hẽsũ èthĩ, “Prẽpõ Elia bẽ hyã rẽlõpã rò a bẽ hyã taritaryã meryã kãkhyẽ tẽlõ- plĩ nuõma a málakõ cõ vã. Manárõ lisãsẽ hé ná prẽlu kayã aphũkhũyẽ a tõbẽ khyábẽ ényacõ tẽcyõtẽcũ pã rò ù ki thótanãtaphãkyã è pã a cuõhẽtuõ phũyẽmẽtẽ? 13 Manárõ vã hé thĩ, Prẽpõ Elia* hyãhtuõhõ rò kayã tahe mẽ lũ cũ èthĩ thẽplõ thẽzũ mẽ lũ nuõprẽ. Yẽma a htwõhtya hõ phũ lisãsẽ rãone è ari-akyã nuõ hõ.”

*Jesũ Mẽsĩmẽ Pacẽphẽphũ Dõ Khĩnẽkhĩnõ Mẽbẽ È Tõprẽ
(Matteo 17:14-20, Luka 9:37-43)*

14 Bí Jesũ ná a khõpacẽ thẽthuõ cuõtuõ dõ a khõpacẽ aruõ tahe a o akhẽnuõ, a myáhtye kayã bẽmũdu hyãoplõoplũ tava lõ èthĩ rò prẽithyõ tẽthyõtẽthya athará tahe hyãkrẽhyãkryã lahyã ná èthĩ. 15 Bí kayã bẽmũ

* 9:13 9:13 Jesũ hé “Elia”, angõlasã ma Giovanni Baptista

myáhtye Jesů akhě, tôphuotuđ òthĩ khyéthukhyéthé lahyă rò òthĩ klyacuđ hébè émqsũ lahyă Jesũ.

¹⁶ Rò Jesũ sudyă a khõpacě tahe, “Ma thĩ krékryă lahyă òthĩ ná tẽritẽkyă ítẽ?”

¹⁷ Dõ kayă bẽmũ aklẽnuđ kayăphẽ o tõprẽ rò a hẽsũ Jesũ, “Thará- vă éhyăni vă phúpřekhũ dõ khĩnẽkhĩnđ mẽpé lũ rò a hébè cyă to tõprẽ dõ nẽo. ¹⁸ Dă khĩnẽkhĩnđ mẽbè hó è bíkhẽtẽ- nuđ a bé lakhútă ané dõ hekhu rò akyăkũ bóbẽhte lõplĩ. Htuđrò a atakrũ akhukhyé rò ané pryăhtya lõplĩ. Vă kwithẽzõ nẽ khõpacě tahe ki vẽhtekyă pẽ lũ khĩnẽkhĩnõyẽ tadũrò òthĩ vẽhtekyăbẽ pẽkuđ lũ phũnuđo.”

¹⁹ Rò Byacẽ Jesũ hé òthĩ, “Kayă sodd tẽzũ thĩ- ma vă bè onyẽ tõkuđpă ná thĩ bátẽ pă? Vă tóbè khyáthédõ nyẽpẽkuđpă thĩ bátẽ? Éhyă è dõ vă oyẽ.”

²⁰ Rò òthĩ éhyă pacěphẽphũ nuđtõprẽ dõ Jesũ o. Bí khĩnẽkhĩnđ myáhtye Jesũ akhě tôphuotuđ a mẽ tanyătapluđ htyashyo pacěphẽphũ yẽtõprẽ rò lakhútă dõ hekhu rò a htulõ taplõtapple ané bĩnuđ rò akyăkũ bóbẽhte lõplĩ có.

²¹ Rò Jesũ sudyă pacěphũ nuđtõprẽ aphẽ, “A mẽ phuyẽ nuđma anyẽlă hó ẽ?”

Rò a hẽsũ lũ, “A mẽpă dõ a patikhẽ nuđpă có. ²² Khĩnẽkhĩnđ thẽzũ mẽthyẽ lũ rò a mẽ lakhũnuđ tamõmõ lũ dõ mikũ, a mẽ latănuđ tamõmõ lũ dõ htyẽkũ có. Nẽ ki mẽcyă hérõ thẽzõ rò mẽcwõ pẽrẽ pẽ to-.”

²³ Rò Jesũ hé lũ, “Mẽtẽrõ nẽ cuđ hétuđ, ‘Nẽ ki mẽcyă,’ phũnuđ mẽtẽ? Kayă tõprẽprẽ dõ a zũe Cõmarya nuđma a mẽcyă lõplĩ pwõ- tãcõ prẽ.”

²⁴ Tôphuotuđ pacě aphẽ èhtõ hé, “Vă zũe, manárõ vă tẽzũ opatĩlă, thyáphũ vă tẽzũ kishyokisõ agnẽnuđ, mẽcwõ kuđ rẽ vă!” A èhtõ phũnuđ.

²⁵ Bí Jesũ myáhtye ná kayă bẽmũ klyahyătõphũ rõlă lũ akhẽnuđ, a thẽprwõ khĩnẽkhĩnđ yẽnuđ, “Kõ- khĩnẽkhĩnđ dõ a mẽkađ kayă akhălè rò a mẽpé kayă yẽtõprẽ, vă nõhtecuđ taphăkyă nẽ dõ pacěphẽphũ yẽtõprẽ akũ hó, nẽ bè kăkhyẽ nuđnĩ pă tôphuđ- to ní,” a héhtuđ phũnuđ rò.

²⁶ Khĩnẽkhĩnõyẽ a èhtõtħya rò a mẽ tapluđshyotapluđsõ htuđ pacěphẽphũ nuđtõprẽ rò a htecuđkyă dõ lũkũ. Rò pacěphẽphũ yẽtõprẽnuđ, a thyă có ná a thyẽnuđ có. Rò kayă tahe hé lahyă, “A thyéhõ nuđ-” a hé lahyă phũnuđ.

²⁷ Manárõ Jesũ cwikahtõ lũ rò a kahtõbẽ khyẽthyă.

²⁸ Jesũ mẽhtuđ phũnuđrõ, bí è ná a khõpacě tahe kăkhyẽ nuđ dõ hi dõ ũ o tõprẽ- to nuđtõmẽ akũ akhẽnuđ, a khõpacě tahe sudyă lũ, “Pẽ vẽhtekyă bẽkuđũ khĩnẽ to mẽtẽ?”

²⁹ Rò Jesũ hé òthĩ, “Khĩnẽkhĩnđ phuyẽ tahe nuđma thĩ vẽhtekyăbẽ prẽ è ná tú tẽkwicõbẽ tãcõ prẽ.”

*Jesũ Hé Khyẽthyă Ná Atẽthyẽ Ari-akyă
(Matteo 17:22-23, Luka 9:43-45)*

³⁰ Jesũ ná a khõpacě tahe htecuđkyă htuđ ná khălẽ bĩnuđ rò òthĩ lẽcuđrwõ Galilea kẽkũ nuđ. Jesũ thẽzũ nõthẽgnẽ ũ tõprẽ- to, ³¹ mẽtẽhẽrõ a ithyõithya

a khõpacě tahe rò a hé èthĩ, “Prèlukayá aphúkhũ máhó vãyě, ù ki isě tǎkyá è dõ prèlukayá a takhukũ pǎ rò èthĩ ki męthyě vǎ pǎ. Vǎ thyětuõ thuõnyě pǎ nuõ, vǎ ki htwõprě kǎkhyě khyěthyá pǎ.” ³² A khõpacě thęgnęplõryá a tẹthyoĩthya èthĩ yě angõlasá to tadúró èthĩ sudyábũ lũ tõprě- to.

Kayá Dõ A Ki Htwõdulõ Û Ma Ûpě?
(Matteo 18:1-5, Luka 9:46-48)

³³ Èthĩ cuõtuõ dõ vĩ Capernaum rò bí a o dõ hikũ akhěnuõ, a sudyá a khõpacě tahe, “Bí thĩ cuõ dõ klyǎlõ akhěnuõ, thĩ hébè cuõ kryá- lũ ítě?”

³⁴ Bí èthĩ cuõ dõ klyǎlõ akhěnuõ, èthĩ yõ krékryácũ nídyělũ ná dõ pẹklě yěnuõ, ùpě htwõdulõ ù pě ari-akyá akhu-akhýě, èthĩ othuõtakrú lahyá prě, a hé kǎkhyěsũ lũ tõtõ- to.

³⁵ Jesũ onyǎo rò a éhyá èthĩ dõ akhǎshýě rò a hé èthĩ, “Kayá dõ a thěžũ htwõdulõ ù tõprě nuõma a tǔbè o dõ ù lẹlõ rò a bè htwõpẹ lõ ù pwõ- tõprě a prẹmẹtẹphũ.”

³⁶ Htuõró a éhyá pacěphũ tõprě rò a nõhyá kahtõo lũ dõ èthĩklě rò a phyáhtya lũ rò a hé èthĩ, ³⁷ “Kayá dõ a myá vǎmèthè rò a ki émõsũ pacěphũ thyána yětõprě tõprẹprẹnuõ a émõsũ hó vǎ hó. Htuõró kayá dõ a émõsũ vǎ tõprẹprẹnuõ athýána a émõsũ hó prě dõ a nõhyá vǎ býy nuõtõprě hó.”

Kayá Dõ A Mętakè Pẹ To Nuõma A Otõkuõ Ná Pẹ Tõmũtuõ
(Luka 9:49,50)

³⁸ Giovanni hėsoluõ pẹ Jesũ, “Thará- pẹ myáhtye kayá tõprě dõ a cuõ vẹhtekyá khĩnėkhĩnõ tahe ná nẹmwĩ. A yõ otõkuõ dõ pẹamũkũ máto rò pẹ hé tǎtũkyá lũ.”

³⁹ Manáro Jesũ hėsũ èthĩ, “Hétǎtũ tǎ è tǎmẹ, kayá tõprẹprẹ dõ a mę htwõhtya tẹprõtẹprya tõtõcõ ná vǎ mwĩnuõ dõkhyěpǎ a pacýeishýě zũnyě pǎ ná vǎ to. ⁴⁰ Kayá dõ a thẹhte pẹ to tahe nuõma a otõkuõ dõ pẹ tókyě prě.

⁴¹ Vǎ hęcócó thĩ, dõ thĩ krwõ vǎkhyě akhu-akhýěrò, kayá tõprẹprẹ ki dyěõsũ thĩ htyě tǔbè hėnuõma a ki nĩbè mǎlakõ có tẹmẹnĩkhwókè pǎ.

Kayá Dõ A Męthũ Pacěphũ
(Matteo 18:6-9, Luka 17:1-2)

⁴² “Kayá tõprẹprẹ ki nõmẹthũ kayá patĩlõ dõ a zũyě vǎ yětahe akłě tõprẹprẹ hėnuõ, cõ lõdu dõ a kyǎbõlõnuõ rò tǎtǎkyá è dõ htyědutavakũ nuõma aryáklõ pǎ có dõ lǔgně có. ⁴³ Nẹ takhu ki nõmẹ nẹ tẹthũ hėrò pǎtũkyá ènuõ. Nẹ takhutũ tõkhó rò nẹ kǎkanuõbė dõ mókhu nuõ aryáklõ pǎ có ná nẹ takhu opwõlõ nyěkhó có. Nẹ kǎkanuõ dõ mókhu ná nẹ takhu tũyětõkhó prě yěnuõ, aryáklõ pǎ có ná nẹ takhu opwõlõ nyěkhó rò nẹ latǎ dõ Mórąpõtya kũ dõ mi pĩ cyǎ pǎ tõphuõ- to yěnuõ tõtõ akũ có. ⁴⁴ (Bĩnuõ tõpho pǎnuõ lò ki e èthĩ zye rò lò yětahenuõ a thyěpẹto rò mi dõ a ù èthĩ yěnuõ, a pĩpẹ pǎ tõphuõ- to.)†

⁴⁵ Nẹ khǎduõ ki nõmẹthũ nẹ hėrò pǎtũkyá è nuõ. Nẹ nuõ dõ mókhu ná nẹ khǎduõ tũyětõkhó prě yěnuõ, aryáklõ pǎ có ná nẹ khǎduõ opwõlõ nyěkhó

† 9:44 9:44 Û rá liphá mú- nukhě tahehenuõ, ù myáhtye lisásě yětõmǎ opatõkuõ to

rò ù vřtăkyă nê dô mórappòtyă akù yěnuô có. ⁴⁶ (Bínuô tôpho pã nuô, lò ki e èthř zye pã rò lò yětahe nuô a thyěpě tôphuô~ to rò mi dô a ù èthř yěnuô, a přpě pã tôphuô~ to.)[‡] ⁴⁷ Nêmèthè ki nòmę nę tětthú herò kauhtekyă rò vřkyă kyă ènuô. Nêmèthè opré tókyě rò nę kaķanuôbé dô mókhu nuô aryáklô pã có ná nêmèthè opwôdwo lõnyěkyě rò ù bè vřtăkyă nê dô Mórappòtyă kù pãnuô có. ⁴⁸ Bínuô tôpho pã nuô,

‘Lò ki e èthř zye pã rò lò yětahenuô, a thyěpě tôphuô~ to. Mi dô a ù èthř yěnuô, a přpě pã tôphuô~ to.’

⁴⁹ “Kayă pwô~ tôprè bè męmwôplřthřplo è ná mi pã. §

⁵⁰ “Ithè nuôma aryá pré tadúro a ki sũhě pãto hėnuô męsũhě kaķhyě khyěthyă è nuô anř pãto hó. Thř bè o nřdyě lahyă ithè mądú tětbothyóbólă nř lů tôprè ná tôprè, htuôto oplóocũ krũklě nřdyě lů tôprè ná tôprè yěnuô nř~.”

10

Jesũ Ithyóithyată Ů Ná Okyămě Ari-akyă (Matteo 19:1-12, Luka 16:18)

¹ Htuôro Jesũ o bínuô rò a htecuôkyă dô Judaké rò a cuô dô Jordano htyěklô bėřě tókyě. Kayă bėmų hyăoplótava kuôľ khyěthyă lů tôplutôphè rò a ithyótă pė ù phú alėklô ithyó pė ù pwô~ phuô nuô.

² Pharisěophú tahehenuô a hyă tókuô dô Jesũ a o rò èthř thézũ hyă myápũ pũ Byacé Jesũ atětthú rò a hyă sudyă takè lů, “Kayă tôprèprè okyă amě ma anř pré pė tětthytětthya hényă phúnuô ě?”

³ Rò Jesũ sudyă èthř, “Mosè hékyă thř ngó phútě?”

⁴ Èthř hésú, “Kayă dô a okyă amě tahenuô Mosè plwôpré èthř dô a ki rã li-okyámě a těrámă tóba rò a dyé ná amě rò a ki okyă amě hėnuôma anř pré.”*

⁵ Rò Jesũ hésú èthř, “Mosè răkyă pė thř tětthytětthya phúyě mętěherò thř yô khuklôpřyě dû thřgně nuô. ⁶ Manáro dô Cómarya byályaľú hekhu ná mókhu akhėnuôma ‘Cómarya byályatũ přemò tôprè ná přėkhũ tôprè pré.’* ⁷ ‘Dô tětřtěkya yě akhu-akhyě přėkhũ yěnuô a bè dyakyă amuôaphě rò a bè cuô otôkuô ná amě, ⁸ rò kayă yěthényěnuô a htwôhtyahó tôprè~tuôhó.* Phúnuôro èthř ma kayă thényě mápãtohó. A htwôhtyahó lů tôprè~tuôhó. ⁹ Phúnuôro tẹ dô Cómarya dya-otô lůnuô, přėlukayă bè htópěkyanı lů tôprè~ to.”

¹⁰ Bí èthř kaťuô dô hi akhėnuô, a khôpacě tahe sudyăpô lů tětřtěkya yě. ¹¹ Rò a hésú èthř, “Přėkhũ tôprè ki okyă amě rò a ki cuôphyé taple ná přemò dô aruôtôprè hėnuôma a cuôthúhó amělyě yěnuô hó. ¹² Htuôro přemò

‡ 9:46 9:46 Ů rã lřphă mú~ nukhě tahehenuô, ů myáhtye lisăsě yětômă opatôkuô to § 9:49 9:49 Kayă tahehenuô a hé ná lisăsě yětômă angólasă ma a thézũ hé ná khyábě tēmęcýēmęcų nuô athyană mi męmwôplřkyă ů lůhtya tětphútělyě nuô. Manáro tahehenuô a hé ná kayă dô a shyalyă nřdyě kuô atětthú to tahenuô, ů ki ciryakyă è dô ngarakũ nuô ná mi pã. * 10:4 10:4 Li Dônyă 24:1,3 * 10:6 10:6 Hekhuhtwólú 1:27, 5:2 * 10:8 10:8 Hekhuhtwólú 2:24

tôprê ki okyã avê rò a ki cuõphyé taple ná prêkhũ dô aruõtôprê hênuõma a cuõthúhõ avêlye yênuõ tôprê hó.”

*Jesũ Sõrisõbũ Pacêphũ Tahe
(Matteo 19:13-15, Luka 18:15-17)*

13 Thyáphũ Jesũ ki dyahtya atakhu dô pacêphũ yêtahe aļõ* nuõ, kayã tahe éhyãní lahã pacêphũ dô Jesũ a o. Manárõ a khõpacê tahe théprwõsũ kayã cwihyãní pacêphũ yênuõ tahe. 14 Jesũ myáhtye êthĩ mephúnuõrõ a théplõdu êthĩ rò a hé êthĩ, “Plwõhyã pacêphũ nuõtahe dô vã oyê. Metãtũ tá êthĩ támê, mehtëhéro Cómarya ahtyêakê nuõma kayã dô a shyalyã athêplõ thyánã pacêphũ yênuõtahe atêhõ. 15 Vã hécócó thĩ, thĩ ki nõpõ thĩnê ná Cómarya phũ pacêphũ tahe nõpõní anê nuõto hênuõ, thĩ nuõ ní cyã dô Cómarya htyêlékêkũ takhyã- to.” 16 Htuõrõ a phyáhtya pacêphũ dô anêļõ tôprê htuõrõ rô a dyahtyahtuõ atakhu dô pacêphũ tahe aļõ rô a sõrisõbũ êthĩ.

*Kayã Duzãhtyathê Tôprê Hébe Ná Jesũ
(Matteo 19:16-30, Luka 18:18-30)*

17 Bĩ Jesũ cáhtya htecuõkyãhõ akhênuõ, kayã tôprê klyahyã dô lũo rò a hyã dãngũlyã dô lũ mêthênýe rò a sudyã Jesũ, “Kõ- thárãryã- thyáphũ vã ki nõbê kuõũ thêhtwõprê tacúprê talêkrê nuõrõ, vã tõbê mekryã- maitê?”

18 Jesũ sudyã lũ, “Nê cuõé tuõ vã ná thárãryã metê? Kayãryã o tôprê- to, a o prétũ Cómarya tôprêprê. 19 Nê thêgnê Cómarya mekyãngõ tahe hé, ‘Mêthyê tá kayã támê, cuõthũ tá ùphúúmê támê, ehũohĩ tá ütê támê, khyã lahõlahya tá têt támê, cuõetũõplê tá ùkhu támê, bezũnyã nêmuõnêphê.’” ✠

20 Rõ a hêsũ Jesũ, “Thárã- yêtahenuõ vã tõní htuõlõhõ rò vã krwõme htuõlõhõ dô vã pacêkhê nuõ pã cóhõ.”

21 Rõ Jesũ myã tãtã- lũ rò a thêzõní lũ rò a hé, “Tê dô nê lomê nuõ a opã tôcõ, kã isêkyãlõ nê tãmuõtãtê nuõtahe rò dyékyã ná kayã sõphãsõryaphũ nuõ. Nê ki mephúnuõ héro nê ki nõbê têtduzãhtyathê dô mókhu pã. Kãmetuõ phúnuõ rò hyã krwõkuõ vãkhyê.”

22 A yõ duzã tãpõtãpê có akhu-akhyê, bí a nõhuõ htuõ Byacê Jesũ hé lũ phúyê akhênuõ, a khyê htuõrõ a mêthèpyé rò a htekaķyã.

23 Jesũ tarítava myã rò a hé a khõpacê tahe, “Kayã duzãhtyathê tahe kírê nuõ dô Cómarya ahtyêakêkũ nuõ, apyã nyacó dô êthĩgnê có!”

24 A khõpacê tahe nõhuõ lũ hébê phúyê rò a htetapã lõplĩ có lũ.† Htuõrõ a hé khyêpõ êthĩ, “Vãphũ thĩ-, ù kírê nuõ dô Cómarya ahtyêakêkũ nuõma apyã nyacõ-. 25 Tathĩbuõõdu tõduõ kírê plyenuõ dô htêkhãlĩkũnuõ azũ klõpã có ná kayã duzãhtyathê tôprê kírê nuõ dô mókhu htyêlékêkũ nuõ có.”

26 A khõpacê tahe a hte tapã lõplĩ lũ rò êthĩ hé nõdyélũ, “Ki mephúnuõrõ ùpê tôprê kírê nõbêcyãpã tẽmêlwõhtekã pẽ?”

* 10:13 10:13 Jesũ dyahtya atakhu dô pacêphũ yêtahe aļõ rò a ki sõrisõbũ êthĩ ✠ 10:19 10:19 Li Htekã 20:12-16, Li Dõnyã 5:16-20 † 10:24 10:24 Judaphũ tahe tanê ná Cómarya sõrisõbũ prẽduzãhtyathê rò a cuõ dô mókhu pã

²⁷ Jesũ myá èthĩ rò a hé èthĩ, “Prèlukayá mɛlwóhteká cyá nĩdyé anéto tadúro Cómarya yó mɛcyátɛ pɔwõ- tôcô akhu-akhyé, a mɛlwóhteká cyá pré.”

²⁸ Petru hé lũ, “Myámõ, pɛ dyakya lõ cóhó tɛpɔwõ- tôcô rò pɛ krwõkuõhó nɛkhyéhó.”

²⁹ Jesũ hé lũ, “Vã hélakõ có thĩ, dõ vãgné ná vã tɛthékũmilá agné rò kayá tôprɛprɛ ki vĩkyá ahi-aphyá ná apuõavyá, amuõaphɛ, aphúalye, ná apréalyá thítahe hénuõ, ³⁰ a ohtwõprɛ yɛtõhtúro, a ki nĩbè éhtya lõklõpõ ahi, apuõavyá, amuõaphɛ, aphúalye, apréalyá thítahe dõ apuõ tõe có pã. Manáro ù ki mɛcyémecũ è pã. Nopã tõtũ rò a ki nĩbè thɛhtwõprɛ tacũprɛ talèkré pã. ³¹ Manáro kayá dõ ù tanɛ lũ ná a lodulõ ùtõprɛnuõ, a ki okyá dõkhyélõ ù pã, kayá dõ a okyá dõkhyélõ ù tahenuõ a ki htwõhtya kayá dõ ù lodulõ lũ pã,” Jesũ hé pɛ èthĩ phú nuõ.

*Jesũ Hé Pɛ Û Ná A Bèthyé Pã Ari-akya Thuõphuõtõphuõ
(Matteo 20:17-19, Luka 18:31-34)*

³² Jesũ ná a khõpacɛ tahe htya lahyá dõ vĩ Jerusalem rò bí a htya dõ klyálo akhenuõ, Jesũ cuõ rɛ èthĩ dõ nyé. Jesũ htya pɛ èthĩ dõ vĩ Jerusalem akhu-akhyé, a khõpacɛ tahe khyéthukhyéthé lõplĩ có lũ, rò kayá dõ a krwõhtya tõkuõ ná lũ tahenuõ, a théisé lõ lahyá. Rò Jesũ éplõ khyéthya a khõpacɛ shyéthényé rò a cáhtya hésoluõ pɛ èthĩ ná shyé- èthĩ cuõtuõ dõ vĩ Jerusalem pãnuõ a ki htwõhtya kryá- ané phúté pã nuõtahe ari-akya. ³³ Rò a hé èthĩ, “Nĩdã tãtɛ lahyá, khõnyá rò pɛ htya dõ vĩ Jerusalem. Bĩnuõ pãma ù ki isɛtãkyá prèlukayá aphũkhũ mádũ vãyenuõ dõ bwĩdukhu tahe ná prɛithyó tɛthyótɛhtya athára tahe a takhukũ pã. Rò èthĩ ki thɛplõ tõ lõ lũ dõ a ki mɛthyékya vã pã. A ki dyɛtãkyá vã dõ Judaphú máto tahe a takhukũ pã. ³⁴ Phũnuõrò Judaphú máto tahe ki hébè lavilavõ kanĩkano lõ vã pã, èthĩ ki htupláhtuthĩ lõ vã pã, a ki plĩ vã pã, rò èthĩ ki mɛthyékya vã pã tadúro a bãhtyahó thuõnyé pãma vã ihtõhtwõprɛ kãkhyé khyéthya pã.”

*Jakomo Ná Giovanni A Tɛkwĩthézõ
(Matteo 20:20-28)*

³⁵ Zebedeo aphũkhũ Jakomo ná Giovanni hyãphũ dõ Jesũ a o rò a hé lũ, “Thára- pɛ kwĩ nɛ ítété bèbè, pɛ thézũ dõ nɛ ki mɛ pɛ pɛ.”

³⁶ Jesũ hésũ èthĩ, “Thĩ thézũ nõmɛ vã ítété?”

³⁷ Rò èthĩ hésũ lũ, “Bĩ nɛ htya onyãhó dõ nɛhtyɛnɛkɛ rò nɛ ohó dõ nɛtaryɛduhtũ akũ hó pãnuõ, dyéonyá pɛkuõ pɛ dõ nɛ takhu cóhtwó tókyé tôprɛ, ná dõ nɛ takhu cóci tókyé tôprɛ pã ní-.”

³⁸ Rò Jesũ hésũ èthĩ, “Thĩ kwĩ tɛyenuõ thĩ thɛgné nĩdyé ari-akya to. Tɛcyɛtɛcũ ahtyébɛ dõ vã kírɛ õ yɛnuõ thĩ õ békuõnyá sálɛ pã ɛ? Htuõrò tɛkhyácýkhyácũ dõ vã kírɛ khyá yɛ pã nuõma thĩ khyábékuõ sálɛ pã ɛ?”

³⁹ Rò èthĩ hésũ lũ, “Pɛ khyábékuõ pré.”

Rò Jesũ hésũ èthĩ, “Htyébɛ dõ vã kírɛ õ yɛnuõ thĩ ki õnókuõ pã, htuõrò tɛcyɛtɛcũ dõ vã kírɛ khyábɛ yɛnuõ thĩ ki khyábɛnõ kuõdũ pã. ⁴⁰ Manáro

lëonyã akhãlë dö cöci tökyë nuô bèbè, dö cóhtwó tökyë nuô bèbè, a o dö vã takhukũ mậto, Cómarya ki dyéonyã khãlë yënuô ná kayã dö a taritaryã one pëhtuõhó lủ nuõtahe agnë pã.”

⁴¹ Bí a khõpacë dö a okyã prëshyë yëtahe nỉhuõ a sudyã phúyë akhë nuô, èthĩ thëplòdu Jakomo ná Giovanni. ⁴² Phúnũrò Jesũ éhyã plóló èthĩ dö a o rò a hé èthĩ, “Thĩ thëgnë dũhó ná Judaphũ mậto tahenuô a o ná a khuklòkhuklyã dö a pố nỉdyë èthĩ tahe. Htuõrò htyëképhũ khuklòkhuklyã yëtahenuô a nõë nỉdyë lahyã a taryëshyosõ yënuô dö htyëphúképhũ tahe akhu. ⁴³ Manárò lõ~ thĩ yëtahenuô thĩ tởbè mệphúnũ to. Dõ thĩklënuô, kayã tởprèprè ki thézũ htwõdu hërò a tởbè htwõ thĩ prệmetèphũ. ⁴⁴ Dõ thĩklënuô, kayã tởprèprè ki thézũ htwõ kayã dö ù loduló lủ kihërò a tởbè htwõ kayã lõ~ plĩ acũ. ⁴⁵ Mệtèhërò prèlu kayã aphúkũ mậhó vãyë, vã hyã dö ù ki mệpé vagnë nuô mậto. Vã hyã dö vã ki mệpé ùgnë prè. Rò thyáphũ vã ki ihtakanĩ èthĩ agnënuõrò, vã dyélyakỹã vã thëplò htwõprè dö kayã éprè agnë.”

*Jesũ Mệlĩkã Bartimeo Amèthè
(Matteo 20:29-34, Luka 18:35-43)*

⁴⁶ Jesũ ná a khõpacë tahe cuõtuõ dö vỉ Jeriko rò bí èthĩ htecuõkyãhó ná vỉ Jeriko akhënuô, kayã bémũdu bí vỉkũ nuõtahe htecuõ kuõ ná èthĩ. Bí èthĩ htecuõ akhënuô, kayãphë mèthèkhĩ kwĩesè onyão bí klyáhtũnuô tởprè. Amwĩ ná Bartimeo, è ma Timeo aphúkũ tởprè. ⁴⁷ Bí a nỉhuõ ná vỉ Nazarèphũ Jesũ hyã dö klyálo akhënuô, a cáhtya èhtõ, “Kõ~ Davi aphúkũ Jesũ~ thézõnĩ kuõ rệ vã.”

⁴⁸ Kayã éprè thëprwõ lủ rò a hé lahyã lủ, “Thuõthuõ~ omyã~” tadũrò a lè èhtõhtya shyoshyo, “Kõ~ Davi aphúkũ Jesũ~ thézõnĩ kuõ rệ vã nĩ~.”

⁴⁹ Jesũ okuõ rò a hé, “Cuõéhyã è bĩyë” rò èthĩ cuõ éhyã lủ rò a hé lủ, “Thëplë tãmé, kahtòmõ, Jesũ é hó nệ.” ⁵⁰ Rò a plwõhte açaklò rò a phatãkyã. Htuõrò a pãkahtò rò a hyã dö Jesũ a o.

⁵¹ Jesũ sudyã lủ, “Nệ thézũ nõmệ vã maĩtè?”

Kayã mèthèkhĩ yëtởprè hësũ lủ, “Thárã~ vã thézũ myáhtye cyã kuõũ.”

⁵² Rò Jesũ hé lủ, “Nệ kanĩ hó. Nệ tềzũ mệsĩmệ pệ nệ hó.” Bínũ tởphuõtuõ amèthè lĩhyã rò a krwõcuõkuõ Jesũ akhyë.

11

*Jesũ Cuõnuõ Dõ Vỉ Jerusalem Akũ
(Matteo 21:1-11, Luka 19:28-40, Giovanni 12:12-19)*

¹ Bí èthĩ hyãtuõphũ hó ná vỉ Jerusalem bí dö Bethphage ná dö Bethania döhtũ Oliva so khãshyéakhënuô, Jesũ nõhyã rệ a khõpacë thényë. ² Rò a hé èthĩ, “Hyãnuõ rệ lahyã dö dö nyënuô tởdõ, thĩ hyã nuõnuõ ná thĩ ki myáhtye myãólyãphũ plyã tởduõ dö ù sidyãnyã nõhĩ lủ tởphuõ~ to tởduõ pã. Thĩ ki myáhtye ù cõklò talã-e asè bínũ pã rò ilyë è rò cwĩkã è bĩyë nĩ~. ³ Kayã tởprèprè ki sudyã thĩ, ‘Thĩ cuõ ilyë tuõ myãólyãphúyë mệtè?’ Hërò, ‘Byacë

lo nõ lů nuõ, a nõhtuõ lů pã rò a thũkapryã khyěthyã dũ pã, 'hészũ lů phũnuõ ní~.' Jesũ hé ethĩ phũnuõ.

⁴ Bĩnuõ akhě ethĩ cuõmyáhtye myãólyãphũ dõ ù cõklõ ophũ è ná hikadã khãshyě rò a kahtõ dõ klyákũ tõduõ. Rõ ethĩ cuõilyě lůplye. ⁵ Kayã kahtõ bí akhãshyě nuõtahe sudyã ethĩ, "Thĩ cuõilyě tuõ myãólyãphũ plye mětě?" ⁶ Rõ ethĩ hészũ phũ Jesũ nõhě ethĩ nuõ rò kayã nuõtahe plwõcwikã ethĩ. ⁷ Ethĩ cwikanĩ myãólyãphũ yẽnuõ dõ Jesũ a o rò ethĩ iděhtya lahyã acãklõ dõ myãólyã nyãkhu rò Jesũ htyasidyã è. ⁸ Kayã bẽmũ dõtã lahyã acãklõ tahe dõ klyáděkũ htuõrõ dõ aruõ tahe kuõke rò a pãkanĩ thõphyã dõ alẽo tahe dõ nyekhu rò ka-idõtã dõ klyáděkũ. ⁹ Rõ kayã cuõ rě lahyã dõ nyě tahe, tahe rò a krwõcuõkuõ lahyã dõkhyě rò a éhtõ lahyã, "Htuthěhtya lahyã Cõmarya!"

"Kayã dõ a hyã ná Byacẽ amwĩ yětõprẽnuõ, Cõmarya ki sõridũ è ní!"*

¹⁰ "Kayã dõ a kírě hyã põ pẽ thyánã pẽphě Khwĩ Davi dõ~ nyẽnu yětõprẽnuõ, Cõmarya ki sõridũ è ní!"

"Htuthěhtya lahyã Cõmarya dõ a o dõ mókhu akhãlě htyalõlõ yětõprẽ!" Ethĩ émõsũ lahyã Jesũ phũnuõ.

¹¹ Jesũ cuõtuõ dõ vĩ Jerusalem akũ akhẽnuõ, a cuõnuõ dõ tẽlũhõdu lõkũ rò a cuõlẽmyã tavalõ tẽpwõtõcõ. Tamõ kírě tãhõ akhu-akhỹ è ná a khõpacě shyéthenyě htecuõkyã dõ dõ Bethania.

Jesũ Isõhãkyã Kadwímõ Tõmõ (Matteo 21:18-19)

¹² Dõkhyě tõnyẽnuõ bí ethĩ o dõ dõ Bethania hteka dõ klyãlo akhě, Jesũ thée dĩ. ¹³ Rõ a myãhtyecuõlõ kadwímõ dõ alẽ tahuõ tõmõ. Ma athẽ o ẽ a tanẽ rò a cuõtõ dõ kadwímõ o, manárõ bí a cuõtuõ dõ kadwímõ o akhẽnuõ, a myãhtye athẽ tõplõ~ to, ashuõakhě tõthẽ hító akhu-akhỹ a o shuõshuõprẽ alẽ prẽ. ¹⁴ Jesũ hé kadwímõ nuõtõmõ, "Tõprẽ~ ki enõ kuõpã tã nẽthẽ tãmẽ ní~" a hé phũyẽnuõ a khõpacě tahe nõhuõ lahyã.

Jesũ Cuõ Dõ Tẽlũhõdu (Matteo 21:12-17, Luka 19:45-48, Giovanni 2:13-22)

¹⁵ Bí ethĩ cuõtuõ dõ vĩ Jerusalem akhẽnuõ, Jesũ cuõnuõ dõ tẽlũtyã hõkũ rò a cuõnuõ cáhtya vẽhtekyã kayã iprĩ-isětẽ bĩnuõ tahe rò a nuõhtu laklõtãkyã ù lěhtulya rũ a dirěhtyalõ nuõtahe ná khuklyãhtyalõ dõ ù lěonyã isẽ ná htulwĩ nuõtahe. ¹⁶ Ù o bí tẽlũhõdu vĩkũ nuõrõ ù kírě cõcuõkhõ ùtãtẽ dõ aruõ tõpho akhě Jesũ dyěcõ cuõkhõu tõprẽ~ to. ¹⁷ Htuõrõ a ithyõithya ethĩ, "Dõ lisãsěkũnuõ, Cõmarya hé, 'Vãhi ma ù ki è ná myěcõruõ pwõ~ tõcõ lěcõbucõbẽ ahi~"

"Manárõ thĩ cuõnõ htwõhtya lõhõ è ná 'Prẽhuõehĩ lěowõo akhãlě hõ.' "

¹⁸ Bwidukhu tahe ná prẽithyõ tẽthyõtẽhtya athárã tahe nõhuõ Jesũ hé phũyě rò ethĩ myãpũ klyã dõ a ki pũmetyě Jesũ. Kayã bẽmũ tahe yõ

khyéthukhyéthé lǒplǐ Jesũ a tẹ̄thyóithya akhu-akhyě, èthĩ htwō khuk-lókhuklyã nuôtahe théisě lahyã Jesũ alé.

19 Bí mǒtã hó akhěnuô, Jesũ ná a khǒpacě tahe htekākyã dǒ vǐklǒ.

Phyéni Tẹ̄thyó Tôcô Dǒ Kadwímǒ Tômǒ A O
(Matteo 21:20-22)

20 Shyéparǒ mǒlǐromú akhěnuô, èthĩ htecuǒ rwókhyě klyã nuôtǒbǒ rò kadwímǒ dǒ Jesũ isǒkyã lǘ nuô tǒmǒnuô èthĩ myáhtye ná akrǎlǒ sǐmǒ tuǒ cǒ dǒ arwǐ cǒ. 21 Rò Petru théněhtyabě tuǒ Jesũ isǒkyã thǒmǒ yěnuô rò a hé lǘ, “Thára~ myámǒ dǒnuô lé, kadwímǒ dǒ nẹ̄ isǒkyã lǘ nuôtǒthò a thyěkrákyã hó.”

22 Rò Jesũ hěsũ lǘ, “Zǐe Cómarya nuô. 23 Vã hécó cǒ nẹ̄, kayã tǒprěprě a ki hé soyětǒmě, “Thǒthú cuǒ taphákyã dǒ htyědutavā akũnuô,” rò a ki thěplǒrare to rò a ki zǐe mǎlakǒ hěnuô, a ki htwōhtya pẹ̄ lǘ phú a hé nuô pǎ. 24 Phúnuô akhu-akhyě vã hé thĩ, thĩ kwítẹ̄ dǒ Phě Cómarya a o ítětě~ bèbènuô zǐe ná thĩ nǐbèhó nuô, rò thĩ ki nǐbè mǎlakǒ pǎ. 25 Bí thĩ kahtò kwícǒbě akhěnuô, thĩ ki pǐo kayã tǒprěprě atẹ̄thú kihéro plwǒkyã ètẹ̄thúnuô. Thĩ ki plwǒkyã túma thǐphě o dǒ mǒkhu yětǒprě ki plwǒkyãkuǒ thĩ tẹ̄thú phúnuô pǎ.” 26 (“Manáro thĩ ki plwǒkyã útẹ̄thú to kihéro, thǐphě o dǒ mǒkhu yětǒprě plwǒkyãkuǒ thĩ tẹ̄thú toto.”)*

Ů Sudyã Jesũ Taryěshyosǒ Ari-akya
(Matteo 21:23-27, Luka 20:1-8)

27 Jesũ ná a khǒpacě tahe cuǒtuǒ khyěthya dǒ vǐ Jerusalem rò bí Jesũ lěcuǒ dǒ tẹ̄lǘtyã hǒkũ akhěnuô, bwídukhu tahe ná prěithyó tẹ̄thyótẹ̄thya athára tahe, ná Judaphú khuklǒkhuklyã tahe hyã dǒ lǘ, 28 rò èthĩ sudyã Jesũ, “Nẹ̄ cuǒmẹ̄tuǒ tẹ̄phúyě tahe ròma nẹ̄ cuǒmẹ̄ ná ũpě a taryěshyosǒ pě? Nẹ̄ ki mẹ̄tẹ̄ phúyětahe agněnuô ũpě nǒmẹ̄ nẹ̄ pě?”

29 Jesũ hěsũ èthĩ, “Vã sudyã kuǒ thĩ ngó tǒmũ, rò hěsũ pẹ̄ kuǒ vã, rò vã mẹ̄ tẹ̄yetahe ná ũpě a taryěshyosǒ pěnuô vã ki hěluǒ pẹ̄kuǒ thĩ pǎ. 30 Giovanni Baptista plwǒ pẹ̄ ũ htyě yěnuôma Cómarya dyé lǘ taryěshyosǒ ě? Mǎtorǒ prẹ̄lukayã dyé lǘ ě? Hěso pẹ̄ myã vã.”

31 Rò èthĩ kré nǐdyélǘ, “Pẹ̄ ki hé, ‘Cómarya dyé lǘ’ kihéro, a klyã sudyã nyã hó pẹ̄, ‘Kihéphúnuôrǒ thĩ zǐe lǘ to mẹ̄tẹ̄?’ Phúnuô hó. 32 Rò pẹ̄ ki hé è, ‘Prẹ̄lukayã dyé lǘ’ kihéro, pẹ̄ théisě kayã bémũ yětahe alélé.’ (Mẹ̄tẹ̄héro kayã pwǒ~ tǒprě yǒ zǐe lǒ ná Giovanni ma prẹ̄prǒ mǎlakǒ tǒprẹ̄.)

33 Phúnuô akhu-akhyě èthĩ hěsũ Jesũ, “Pẹ̄ thěgněto.”

Rò Jesũ hěsũ èthĩ, “Kihéphúnuôrǒ vã mẹ̄tẹ̄ yětahe ná ũpě taryěshyosǒ pě nuô vã hěsoluǒ pẹ̄ thĩ toto.”

* 11:26 11:26 Li yětǒmǎ nuô a o nuǒtǒkuǒ dǒ li dǒ ũ rá ná takhu dǒ kalúlǒ khěnuô tǒba akũ to.

12

*Ngókhákho Dó Kayá Hyá Dakèe Thòbìthèphè Tahe
(Matteo 21:33-46, Luka 20:9-19)*

¹ Jesù cáhtya dyá pé bwídukhu tahe ná prèithyó tètthýótèthya athará tahe ná Judaphú khuklókukhuklyá tahe ná ngókhákho tahe phúyè, “Bètòphuo, kayá o tòprè, a isóiplú nidyé a thòbìthèmò tahe dó aprèkhu yè rò a iratavabí nidyé lò a thòbìthèphè yè, rò a ikhúo nidyé ahekú tókú dó a léizíte ná thòbìthèhtyé, rò a isóhtyaní léthúhtyaló dó ù léopomyá ná thòbìthèphè yènuò tòmè. Htuòrò a khyäekyá kuó ná prèkhyäe tahe rò a htecuókyá dó kéaruò tókè. ² Bí thòbìthè mihó akhènuò, thòbìthèphè byacè nõhyá a prèmetèphú tòprè dó prèkhyäe yètahe a o rò a nõhyá phyékaquó lú thòbìthè dó a tókò nìbèkuó nuòtahe. ³ Prèkhyäepre yètahe pí lú rò mÿsúpòsúntuó lúlulè yètòprè rò a plwòka kazuóklíkyá pré lú pré. ⁴ Htuòrò thòbìthèphè byacè nõhyá tapleke a prèmetèphú dó aruò tòprè dó èthi a o rò èthi mÿ lúkhukló htuòto mètare lóplí lú. ⁵ Thòbìthèphè byacè nõhyá pò a prèmetèphú dó khyè tòprè rò èthi mètthýekyá lú. Èthi mÿpò ù tahe mètthýekyá ù tahe. Èthi mÿ ù phúyè nuòma a o é nyacó hó.

⁶ “Thòbìthèphè byacè lénõhyápò ù nuò a okyá páprétú aphúkhú dó a mò nidyé yètòprè pré. Dókhyètaðú rò a tañ, ‘Vá ki nõhyá vá phúpèkhú ma a bezúbenyá klòpá kòle,’ a tañ rò a nõhyá lú dó prèkhyäe yètahe a o.

⁷ “Manáro prèkhyäe yètahenuò a hébedónyá dyé lú tòprè ná tòprè rò a hé lahyá, ‘Kayá yètòprè ma thòbìthèphè byacè aphúkhú dó a kírè nìbè ucètazè nuòtòprè hó. Cuó! Cuómètthýekyá lú pó~! A ucètazè tahenuò a ki htwólo pètè pá.’ ⁸ A hé lahyá rò èthi pí mètthýekyá thòbìthèphè byacè aphúkhýè rò a vñhtekyá lú dó thòbìthèphèkló,” Jesù hékhákho pé èthi phúnuò.

⁹ Htuòrò Jesù sudyá èthi, “Ki mephúnuòrò thòbìthèphè byacè yètòprènuò a ki mÿ phútè pá? A hyá mètthýekyá prèkhyäepre nuòtahe rò a ki plwòkhyäe tapleke ná kayá dó aruò tahe pá.” ¹⁰ Htuòrò Jesù hé khyèthyá èthi, “Lisäsèkù hé,

‘Kayá mètthya hi rò lò dó èthi víkyá lú nuòtòmènuò a htwòhtya lò dó a tahtwóma lò có hitòmè có. ¹¹ Yènuòma Byacè Cómarya mètè pré, rò a mètè yènuòma a tètprètèpnya nyacó.*”

“Lisäsèkù hé phúyènuòma thñ hónó kuó tòphuo~ to è? Thñ klyá hónó nyá pré.”

¹² Judaphú khuklókukhuklyá tahenuò, a thègnè ná Jesù dyá khákho èthi ná prèvíkyá lò nuòtòmè ma èthi hó akhu-akhyé a myápù lahyá klyá dó a kírè pí Jesù tadúro èthi thèisè kayá bémù nuòtahe alé rò èthi htecuó taphákyá pré Jesù khälé.

*Ů Sudyá Jesù Ná Tòbè Dyé Amo-ará Ě, Ma Tòbè Dyé To Ě Ari-akyá
(Matteo 22:15-22, Luka 20:20-26)*

13 Û nõhya Phariseõphú tahe ná Khwí Herodè akayã tahe dõ Jesú a o dõ a ki hyã myápũ pũ lahyã Jesú hébèthúngõ tahe. 14 Èthi hyã dõ Jesú a o rò a hé lahyã lũ, “Thárádu~ pè thègnè ná nẹ ma kayácókayãtẹ rò a hébècõpré ngó tõprẹ. Nẹ théisè kuõlẹ tõprẹ~ to, nẹ myádumyápatí kuõũ tõprẹ~ to. Nẹ dã ithyóithyahõ ù tẹmátẹcõ hénuõma, nẹ ithyó pé cõ ù phú Cómarya thézũ nõithyó nẹ nuõ cõ. Phúnuõrò pẹ dyé amo-arã dõ Khwí Caesare a o nuõma atõ ẹ? Ma atõ to ẹ? 15 Pẹ tókò dyé è ẹ? Ma pẹ tókò dyé to ẹ? Héso pémyã pẹ.”

Tadúró èthi hyã hébè khobye pré nuõ Jesú thègnè rò a hésù èthi, “Thyáphú thi ki pũ pũnĩ vã tẹhébèthú tahe rò thi hyã sudyãkhasudyãkho myábye vã phútẹ? Hyádyé pé myã vã thĩrũzye nuõtòbè,” a hé èthi phúnuõ. 16 Rò èthi hyádyé lũ rũzye denari nuõtòbè rò a sudyã èthi, “Yẽma ùpẹ khuklózãzõ pẹ? A rão ná ùpẹ amwípẹ?”

Rò èthi hésù lũ, “Khwí a khuklózãzõ ná khwí amwĩ.”

17 Htuõrò Jesú hé èthi, “Khwídu Caesare atẹ kihèrò dyé ná khwídu nuõ, Cómarya atẹ kihèrò dyé ná Cómarya nuõ.” Jesú hé èthi phúnuõ rò èthi khyéthukhyéthé lõplĩ cõ Jesú khálẹ cõ.

*Û Sudyã Jesú Ná Tèthyè Ihtòhtwõprẹ Kakhyyè
(Matteo 22:23-33, Luka 20:27-40)*

18 Saducèophú thĩtahe lẹklõ hé lahyã ná ù thyèhtuõ nuõ ù htwõprẹ kakhyyè cyã pã takhyã~ to phúnuõ. Rò èthi hyã dõ Jesú a o rò sudyã lũ, 19 “Thárádu~, Mosè rákyã tẹthyótẹthya tòmũ dõ pẹgnè rò a hé, kayã tõprẹprẹ ki thyékyã amè khálẹ, rò aphú ki okyã tõprẹ~ to hénuõ, thyáphú aklwĩalyã ki okyã nuõrò, a puõprẹkhũ bè phyédwó akhĩ okyãyè, a hé phúnuõ.* 20 Tõphuõnuõ puõ ná vyã prẹkhũ o thuõthyótõprẹ. A vyãprẹlõ tõprẹ phyé amè rò bí a thyèkhènuõ aphú okyã tõprẹ~ to. 21 Rò apuõ ahólẹlyã tõprẹ phyédwó khyèthya akhyyè rò a thyékyãpõ rò aphúalye okyã tõprẹ~ to. Apuõ thuõprètõprẹ nuõ a htwõhtya thya kuõlõ phúnuõ. 22 Puõnávyã thuõthyótõprẹ yènuõ, a htwõhtya thya lõplĩ lũ phúnuõ, rò èthi yè thuõthyótõprẹ nĩcũ lõplĩ lũ amè tõprẹ~ tuõ rò a thyékyã lõplĩ, aphúokyã lahyã tõprẹ~ to rò dõkhyètadũnuõ prèmò yètõprẹ thyékyã kuõ põ. 23 Phúnuõrò shyè~ ù thyèihtókakhyyè amõnyè pã tónyènuõ, prèmò yètõprẹ ki htwõ bíté tõprẹ amè pãpẹ? Mètèhèrò èthi puõnávyã thuõthyótõprẹ nĩcũlõ lũ prèmò yètõprẹ pré nuõ~.”

24 Jesú hésù èthi, “Thĩ zũethú lõhõ, thĩ thègnè tãtẹ kuõũ lisásè ná Cómarya a tẹprõtẹpɾya mɛcyã tẹ tahe to. 25 Mètèhèrò shyè~ ù thyè ihtókakhyyè pãnuõ ù phyéphúphyémè, ù phyéphúphyévè o pãtohõ, èthi ki thyákuõlõ phú mókhtanéphú nuõtahe pãhõ. 26 Mosè rãmákyã tẹhtwõprẹ kakhyyè ariakyã dõ a libakũ bí miũ cãcũõ atẹdyã nuõtõtõ akũnuõ, vã tanẹ ná thĩ hõnõ hõ. Bí likũnuõ, Cómarya hé Mosè phútẹ hérò, ‘Vã ma Abraham a Cómarya, Isaac a Cómarya, ná Jacob a Cómarya,’* Mosè rákyã phúnuõ. 27 Cómarya ma

* 12:19 12:19 Li Dõnyã 25:5 * 12:26 12:26 Li Htekã 3:6,15

kayäthÿe tahe a Cómarya máto, kayä htwöprÿe tahe a Cómarya. Thĩ zÿéthú lólätakli có,” a hé Saducëophú thĩtahe phúnuô.

Tëmekyängó Dó A Loduló Tômũ
(Matteo 22:34-40, Luka 10:25-28)

²⁸ Bínuôakhë prëithyó tÿthyótÿthya athará obínuô tôprÿe rò a nÿhuô èthĩ kryä lù. A myáhtye ná Jesú hé kakhÿesú cyä nyacó èthĩ akhu-akhyë a sudyä Jesú, “Tëmekyängó ló- plĩ aklë nuôma a loduló ù ma bitë tòmũtë?”

²⁹ Rò Jesú hësú lù, “Tëmekyã dó a loduló ù ma ítë hérò, ‘Kó- Israelphú thĩ-, nĩdã lahyã- Byacè o prëtú pë Byacè Cómarya yëtôprÿe prë. ³⁰ Rò thĩ bè mọ löthulóthé thĩ Cómarya ná thĩ théplò simëló, mọ löthulóthé è ná thĩ tÿohtwöprÿe ló- plĩ, mọ löthulóthé è ná thĩ tÿetanë ló- plĩ, yënuôma tÿmekyängó aréló tòmũ dó a loduló ù hó. ³¹ Tëmekyängó nyëmũtômũ ma, ‘Thĩ bè mọ nĩdyë thĩhi khăşôkhăşÿe tahe phú thĩ mọlyä nĩdyë thĩné nuô.’”
Tëmekyängó dó a loduló ná yë dó aruô nuôma a o pãto hó.”

³² Prëithyó tÿthyótÿthya athará yëtôprÿe hësú Jesú, “Thará- në hé nuôma a tótú có, në hé ná Cómarya o prëtú tôprÿe- tuô, Cómarya dó aruônuô a o pã tôprÿe- to në hé nuôma a málakó có. ³³ Pë bè mọ löthulóthé pë Cómarya ná pë théplò simëló, ná pë tÿetanë ló- plĩ, pëhëpëre ló- plĩ. Htuôto pë bè mọny kayä dó aruôtahe thyáná pë mọ nĩdyë pënë nuôma aryákló pã có ná ló- pë súú mëlũhtya tÿphútÿÿÿe síduô ná mi ná ló- pë mëlũhtya tÿe dó aruô tahe có nuôma vã thégnë,” a hësú lù phúnuô.

³⁴ Jesú myáhtye ná kayä yëtôprÿe hësú cyädè nyacó rò a hé lù, “Në phú nuônĩ talí- là hó dó Cómarya a htyëlékékũ hó,” a hétuô lù rò dôkhyënuô ù sudyábú pã Jesú tôprÿe- to.

(Matteo 22:41-46, Luka 20:41-44)

³⁵ Bí Jesú ithyóithya ù dó tÿlũtyã hókũ akhënuô, a sudyä ù, “Prëithyó tÿthyótÿthya athará tahe a hé ná Kristu dó a mëlwóhtekã ù yëtôprÿe nuôma a tãklwítãlyã kalyã dó Khwí Davi a hé phúnuô vãhéto? ³⁶ Mëtéhéro Khwí Davi anëbyacè nĩdú nuô Thé Săsë Byacè hturyã lũthéplò rò a nõhé lù, ‘Byacè Cómarya hé vã Byacè, ‘Onyão dó vã takhu cóhtwó yëtókyë, onyão tuô shyë- vã mepë löplĩ hó ló- kayä dó a théhte në nuôtahe hyácÿe ólyã löhó dó në o pã nuô ní-.’”

³⁷ “Davi anëbyacè nĩdú a é Kristu dó a mëlwóhtekã ù yënuô tôprÿe, ‘Byacè’ akhu-akhyë a cuô htwö cyä Khwí Davi aphúkhũ phútë?”

Kayä bëmü tahe thëkrũthéló nĩdã lahyã Jesú a tÿthyóithya.

Jesú Dyéròdyéryë Kayä Bëmüdu Tahe Ná Prëithyó Tÿthyótÿthya Athará Nuôtahe Ari-akya

(Matteo 23:1-36, Luka 20:45-47)

³⁸ Bí Jesú ithyóithya ù akhënuô, a hé, “Rõnĩ lahyã thĩné ná prëithyó tÿthyótÿthya athará nuôtahe ní-. Èthĩ nuôtahe ma a phyéduphyéhtyaló

✧ 12:30 12:30 Li Dõnyã 6:4-5 ✧ 12:31 12:31 Li Cóbucóbë 19:18 ✧ 12:32 12:32 Li Dõnyã 4:35, 6:4, Isaia 45:21 ✧ 12:33 12:33 Li Dõnyã 6:5, Li Cóbucóbë 19:18 ✧ 12:36 12:36 Li Htuóthÿthya 110:1

lahyã ané rò a thezũ thyã lahyã cacwɔkarɔ tahe rò bí a myáhtye tãšũ ná ù dɔ klékũ akhẽnuô, a thezũ nõhébè bezũbenyã ù ná ané. ³⁹ Htuôto dɔ tɛcòbèhòkũ nuòbèbè, dɔ pwèkũ nuòbèbè, èthĩ thezũ onyão lahyã khãlè dɔ ù dyaduzũnyãní è nuòtahe pré. ⁴⁰ Thyáphú èthĩ ki nĩbè prèmòokryã tahe ahinuôrò, èthĩ ilõilyã ù, htuôto thyáphú ù ki nĩdãní rò ù ki myáhtye pã tã èthĩ tètthũ tãmé agnẽnuô, a kwícòbèhtũ pè ù. Dɔ èthĩ mephũnuô akhu-akhye èthĩ ki khyábè cyèklòlò có ù tɛcirya pã.”

*Prèmòokryã Tôprè A Tèmèlũ
(Luka 21:1-4)*

⁴¹ Jesũ onyãphũ bí ù lèbe-oplò rũtò khãlè anyèhyã nuò rò a myã kayã tahe hyã sunuò rũ akhẽ, kayã duzãhtyathè èprè hyã sunuò ényacò rũ có. ⁴² Manárò prèmòokryã dɔ a sòphásoryã o tòmprè rò a hyã sunuò kuò rũ talilĩ nyẽmyé dɔ angũ krũnyã pré ná rũ tòmprè nuòprè.

⁴³ Rò Jesũ épłò a khòpacè tahe dɔ a o rò a hé èthĩ, “Vã hécócò- thĩ, lõ-kayã dɔ a hyãsunuò rũ dɔ lèsunuò rũtòkũ yẽnuò prèmòokryã nuòtòmprè sunuò éklòlò có ù hó. ⁴⁴ Mètèhèrò lõ- a hyãsunuò rũ nuòtahema, a tɛlòlòobã súlũ rò a hyãsunuò pré lahyã atè o kyãsòkyãse kyã nuòtahe pré. Manárò prèmòokryã yètòmprè nuòma a sòphásoryã, a tɛlòlòobã to tadũrò a hyãsunuò lõplũkyã có arũ dɔ a lèbuòe ná a thèplòhtwòmprè agnè yẽnuò có.”

13

*Tèmètãpròkyã Tèlũhòdu Ari-akya
(Matteo 24:1-2, Luka 21:5-6)*

¹ Bí Jesũ htecuòkyã dɔ tètũhòdu vĩkũ akhẽnuô, a khòpacè tòmprè hé lũ, “Thárã- nè myámò lòdu ná hiduhihtũ dɔ nuòtahe lé, atwò nyacò!”

² Rò Jesũ hésũ lũ, “Hiduhihtũtwò dõnuò tahenuò, thĩ myáhtye vã hé? Lò-lòdu nuòtahenuò ù ki hyãdò tãpròkyã lõ è pã. Lò yètahenuò a oícũ pã có lũ tòmè- có to pã.”

*Tèpyátèsè Ná Tèmecyèmecũ
(Matteo 24:3-14, Luka 21:7-19)*

³ Bí Jesũ onyão dɔ Oliva sokhu rò a myácuò tòdè dɔ tètũhòdu o akhẽnuò, Petru, Jakomo, Giovanni, Andrea, hyãhuòní dɔ lũo rò hyãsudyã lũ, ⁴ “Nè hé yètahenuò a ki htwòhtya bíkhètè pã? Bí lõ- tètètahe kíré htwòhtya htuòplũlòhò pãnuò tètprètèprya amáadyã tòmòcò ki oluòhtya rè pã è?”

⁵ Jesũ hé èthĩ, “Rõní lahyã thĩné ná kayã dɔ a ki hyã ilolahò thĩ pã nuòtahe ní-. ⁶ Kayã èprè ki klwohyã ané thyánã vã nuò pã rò a ki dákwo lahò lya nĩdyé lahyã ané, ‘Vã ma Kristu dɔ a mètũwòhtekã ù nuòtòmprè’ htuòrò a ki ilolahòní ényacò ù pã. ⁷ Bí thĩ nĩhuò ù sã prãrũprãtè lũ dɔ aphũ bèbè, thĩ nĩhuò ù dyã pé thĩ tèsátèpã ari-akya dɔ ayè tahenuò bèbè, thèisé lahyã tãmé ní-. Mètèhèrò phuyè tahe nuòma a bè htwòhtya nyã pã, manárò yẽnuòma hekhu kíré tadũ hõnuò mãhító. ⁸ Mètèhèrò myécò tòmò ná tòmò, htyèké tòmè ná tòmè kisákípã lũ pã. Tanèhtòdí tahe ki ohtyahtòhtyalyã lõplĩ dɔ hekhuyè

tôpho htuô tồpho pã. Kévjékékö ki ohtya pã. Tèhtwóhtya yètahe nuôma mápãpré təcýètəcű a kăshýékhãryã dö athýaná prèmò kírè phúo hósènuô hyãtuô mópãpré.

9 “Thĩ bè rònĩ lahyã thĩné. Dö vãkhuvãkhyè rò ù ki pű thĩ pã, rò ù ki thũhtya thĩ dö prəciryã khuklòkhuklyã tahe a mèhènyè pã. Û kiműkipò thĩ dö təcòbèhòkü pã. Thĩ bè kahtò dö prèpõtãritè tahe ná khwĩ tahe anyèhyã pã rò a ki ciryã thĩ pã rò thĩ ki hèsodónyã nípè èthĩ ná tètèkrűmila ari-akyã pã. 10 Manáro bí hekhu tadũ tyahító yè akhènuô, thĩ tóbè cuô hèsoluô pè prèlummyè pwõ- tóco ná tètèkrűmila ari-akyã. 11 Û pűthũhtya thĩ dö khwĩhi bikhètè- bèbè, thĩ tóbè hébè phútè phútènuô bèzõone rẹ tã lahyã tãmé ní-. Mètèhèrò shuòkhè hyãtuô pã rò thĩ ki hébè tũdũ mato, Thé Sãsè Byacè ki hèsò məcwo dù thĩ pã.

12-13 “Bínuòakhè pãnuô, puõ ki nõmèthyè nĩdyédũ avyã ná ùruô pã, rò vyã ki nõmèthyè nĩdyédũ apuõ ná ùruô pã, phè ki nõmèthyè nĩdũ aphũ ná ùruô pã, phũ tahe ki vű kãkhyèsũ nĩdyédũ amuõaphè tahe pã, rò a ki nõmèthyè nĩdyédũ ù ná amuõaphè pã. Dö vãkhuvãkhyè rò kayã pwõ- tòprè ki thèhte lỏ thĩ pã. Manáro kayã dö a ihtótanyã oklòsoma dö a tẹzűtènyã akũ tuõdõ atadũ tahenuô Cómãryã ki mөлwóhtekã èthĩ pã.”

*Tètãròthè Théisè Dõ Lèthézõthèryã Tahe
(Matteo 24:15-21, Luka 21:20-24)*

14 Jesũ héplehyã põ, “Manáro tètòco dö Cómãryã thézõ thèhte myãhtye è nuô, thĩ ki myãhtye è pã. A tó o dö tẹlũtyã hòkü mato rò a cuô o bínuô pã. (Kayã hõ li yètahe tóbè thègnèplõ lahyã.) Bí thĩ myãhtye a htwóhtya hó phũyè akhè pãnuô, kayã o dö Juda kèkü nuótahe bè klyãhtya siplè lahyã anè dö sokhu. 15 Kayã dö a o dö hikhu tahenuô, bí a klyatã akhè a tóbè nuõphyécũnĩ a tãmũdõtãtè dö hikũ tóco- to. 16 Kayã mètè dö lyãkhu tahenuô a bè klyakã phyení açã dö hi to. 17 Bínuôtõnyè pãma prèmò dö amuõdõ ná muõ dö a onã aphũ dö a õnú pãpré lũ nuótahe agnèma shuòkhè cyəcű nyacó dö èthignè pã. 18 Thyáphũ təcýètəcű yè ki tãtõ tã ná kèròkhè tãmé nuô, thĩ tõ kwícóbè lahyã Cómãryã pwõ- tòprè. 19 Èthĩ tóbè kwícóbè lahyã mètèhèrò, təcýètəcű amõnyè yètahe pã nuô, cáhtya dö Cómãryã byáyalũ tẹ tuõkhõnyã yènuô a mènõ phũnuô tồphuõ- to. Bínuòkhèpã təcýètəcű yètãhenuô a ki cyèlõũkhõ pã rò dõkhyèpã nuô a ki htwóhtyanõ pã phũnuô tồphuõ- to pã. 20 Byacè ki mẹphuô təcýètəcű amõnyèmõthè to hènuôma ù siplèbè nuô a o tòprè- to. Manáro kayã dö Cómãryã nwóhtya one htuõhõ lũ tahe agnènuô Byacè ki mẹphuô pè èthĩ amõnyèmõthè pã. 21 A htwóhtya phũnuô htuõpãrò kayã tòprèprè ki hé thĩ, ‘Myámõ lahyã, yè ma Krĩstu dö a mөлwóhtekã ù nuô tòprè hõ,’ matorò a ki hé thĩ, ‘Cuô myámõ lahyã, Krĩstu dö a mөлwóhtekã ù nuôtòprè a o dö nuô,’ a ki hé thĩ phũnuô pã manáro zűè tã lahyã tãmé ní-. 22 Mètèhèrò kayã dö a klwolahõ anè phũ Krĩstu dö a mөлwóhtekã ù yètòprè tahenuô ná kayã dö a klwolahõ

anê phú prèpɔ tahenuô, a ki oluôhtya pã. Thyáphú êthi ki ilolahô nítuô kuôdú kayã dõ Cómarya nwóhtya htuôhó lú yêtahenuô, êthi ki męcyã hérô, a ki męluôhtya atẽmę tẽpɔtẽpɔryã tahe ná atẽmę tapã khyéthukhyéthé ù nuôtahe pã. ²³ Rõnĩ lahyã thĩné ní~. Bí tẽyêtahe htwôhtya tyahító yẽnuô, vã hẽso one rẹ pẹ lỏ htuôhó thĩ pwỏ~ tôcô hó,” Jesú hékyã phúnuô.

*Prèlu Kayã Aphúkhũ Ki Hyã Pã
(Matteo 24:29-31, Luka 21:25-28)*

²⁴ Rò Jesú hé plehyã pỏ, “Bí tẽcyếtẽcũ amỏnyẽmỏthẽ tahe cuỏ talwỏhtuôhó pã nuô,

‘Cómarya ki mę khũkyã tamỏ pã. Lẻ ki li pãtohó. ²⁵ Sẻ dõ mỏlẻ tahe ki latãpỏrỏkyã lỏpã. Cómarya ki mękazikazuỏ lỏlỏ~ mỏlẻ a tẽpɔtẽpɔryã nuôtahe pã.’

²⁶ “Htuôrò êthi ki myáhtye lahyã prẻlukayã aphúkhũ mảhó vãyẻ ki hyãlyã dõ óluỏkẻ pã, rò a ki olỏbã có ná a tẽpɔtẽpɔryã ná a tẻtaryẻdu taryẻhtủ dõ ashyo-asỏ yẽnuôtahe pã.* ²⁷ Htuôrò prẻlukayã aphúkhũ mảhó vãyẻ a ki nõhyãlyã tanẻphủ tahe pã rò vã ki nõcuỏ êthi dõ hekhu lwĩnã pã, êthi ki cáhtya cuỏ dõ mỏdã khảshyẻ tuỏdỏ mỏdã tadủ pã rò êthi ki cuỏẻplỏ kayã dõ Cómarya nwóhtya htuôhó êthi nuôtahe pã.

(Matteo 24:32-35, Luka 21:29-33)

²⁸ “Phyẻnĩ lahyã tẻithyỏ dõ kadwĩmỏ onuô. Bí aphyã tahe dyácẻhtya hó rò alẻ tahe dyácẻhte hó akhẻnuô, kẻkủkẻ phủhyãtuỏhó, thĩ thẻgnẻ lahyã phúnuô. ²⁹ Phúnuôhó bí thĩ myáhtyẻhỏ tẻẻ tahe htwôhtyahỏ akhẻpãnuô, thẻgnẻ lahyã ná prẻlukayã aphúkhũ mảhó vãyẻ a* hyãphủtuỏhỏ dõ kadãkủhtủ hó ní~. ³⁰ Vã hẻluỏcỏcỏ~ có thĩ, lỏ~ kayã dõ a ohtwỏpẻ khỏnyãyẻtỏhtủ tahe thyẻlỏ tyahító nuô, tẻẻtahe ki htwôhtya lỏ pã. ³¹ Mỏkhu ná hekhu ki simẻkyã pã tadủrỏ vãlãvãngỏ yẻtahenuô a simẻkyã pẻ takhyã~ to.

(Matteo 24:36-44)

³² “Manỏrỏ tẻẻtahe ki htwôhtya mỏnyẻmỏthẻ, mỏtorỏ ashuỏakhẻ bẻkhẻtẻ pãnuô ù thẻgnẻ tỏpẻ~ to. Tanẻphủ o dõ mỏkhu nuôtahe có bẻbẻ a thẻgnẻ to. Aphúkhũ ná anẻ yẻtỏpẻ có~ bẻbẻ, a thẻgnẻ toto. A thẻgnẻ prẻtủ vãphẻ tỏpẻ~ tuỏpẻ. ³³ Otaritaryã lahyã thĩné, rỏnĩ lahyã thĩné ní~, mẻtẻhẻrỏ a ki htwôhtya pã bẻkhẻtẻ nuô thĩ thẻgnẻ to. ³⁴ Yẻma athyánã kayã tỏpẻ dõ a kẻrẻ htecuỏ klyã dõ htyẻkẻ aruô tỏkẻ rò a nõmyánỏkhwẻkyã ahi ná a prẻmẻtẻphủ tahe rò a htecuỏ. A dyẻtẻkyã khỏdủ êthi tỏpẻ ná tỏpẻ atẻmẻ rò a hékyã prẻopỏ kadã nuỏtỏpẻ ná a ki opỏ thảklyãsủ phúnuô.

³⁵ “Hibyacẻ ki kạkhyẻ bẻkhẻtẻ pã nuô thĩ thẻgnẻ to. Ma a kạkhyẻ shyẻ~ mỏhẻ pã ẻ, mỏtorỏ ma a kạkhyẻ shyẻ~ mỏnẻkhẻ pã ẻ, mỏtorỏ ma a kạkhyẻ shyẻ~ shyẻ i-u pã ẻ, mỏtorỏ shyẻ~ mỏlẻkhẻ pã ẻ nuô, thĩ thẻgnẻ to akhuakhyẻ thảklyãsủ lahyã ní~. ³⁶ Mẻtẻhẻrỏ hibyacẻ ki kạtuỏkhyẻ pã rò thyáphủ a ki myáhtye tã thĩ omẻyẻnĩ sỏtapã tảmẻ nuô, o thảklyãsủ lahyã ní~. ³⁷ Tẻ dỏ

* 13:26 13:26 Danielẻ 7:13 * 13:29 13:29 Prẻthẻgnẻ lisẻsẻ dõ aruỏ tahe tanẻ lahyã ná tẻhẻbẻyẻ angỏlasã ma hekhu tadủ phủhtya hó phúnuô.

vã hé pë thÿyë tahe nuôma, vã hétuõpë kuõlõ ù pwõprë, phúnuôro ‘Opõ thãklyãsú lahyã ní~.’”

14

Û Kre Mëthyë Jesú

(Matteo 26:1-5, Luka 22:1-2, Giovanni 11:45-53)

¹ Bí tÿcuõtalwópwë ná pwëkhómũ södõ huõmûtapho bè tyahító nyënyë akhënuõ, bwídukhu tahe ná prëithyõ tÿthyõtÿthya athará tahe myápũ klyã tóbõbõ dö a ki pũmëthyë huõkyã Jesú. ² Mëthëhéro èthi hé, “Bí pë mÿpwë akhëyënuõ pë tõ pũní lũ to, pãma kayã bëmũ tahe thëplõdu rò a mÿtarũtapyã lõhe.”

Û Plõ Jesú Khukló Dõ Dõ Bethania

(Matteo 26:6-13, Giovanni 12:1-8)

³ Bí Byacë Jesú o dö dö Bethania Simonë dö tÿsëmũmyã dö phãlõ bèno lũ nuõtõprë ahi rò a onyã esë dö ðirÿhtyalõ akhãshyë akhënuõ, prëmõ tõprë phyëhyãní pyã dö ù mÿ è ná lõbũ dö a obã ná nardũ htyënuõmũ nguduprĩdu tashuõryã yënuõ tõpyã. A hyãdõphë pyã akhãu yëro a lyãtã dö Byacë Jesú khuklõlõ.

⁴ Rõ dö èthiklë tahehenuõ a thëplõdu rò a hé nídyëlũ, “A cuõ mÿkyãdë lõ htyënuõmũ phúnuõma mÿtë? ⁵ Htyënuõmũ yëtõpyãnuõ angũ o cõ rÿzye denari thuõcwë* lõ cõ rò, isëkyã è rò cuõdyë ná kayã söphãsóryaphũ nuõma aryãklõ,” èthi héthuõ phúnuõ rò èthi dya lahyã prëmõ nuõtõprë a tÿthũ.

⁶ Rõ Jesú hé èthi, “Mëdídyã tã è támë. Thĩ cuõ mëdídyã tãtũ è mÿtë? A mëdũ kõkõ. A mÿwõmÿryã nyacõ hõ tÿ dö vägnë hõ. ⁷ Kayã söphãsóryaphũ tahe otõkuõ ná thĩ pwõ- tõphuõ cõ. Thĩ ki thëzũ mÿcwõ èthi bikhëtë- nuõma anĩ prë, manárõ väyënuõ vã otõlã kuõ ná thĩ to. ⁸ Prëmõ yëtõprënuõ bá- a mëbé nuõ rò a mÿ htuõhõ vã hõ. A hyã plõ väné ná htyënuõmũ yënuõma bí ù iluõ tyahĩ vã to yënuõ a taritaryã one rë hõ tÿ dö vägnë hõ. ⁹ Vã hécõ- cõ thĩ, shyë- ù lõ hësodõnyã hõ tÿthëkrũmila yë dö hekhu yëtõba bítë- tõpho pã bèbë, ù ki tanÿhtya tuõbëni è pã rò ù ki dyãluõní tÿ dö a mëhtuõhõ yënuõ pã.”

Juda Thëplõtõ Dõ A Ki Isëkyã Jesú

(Matteo 26:14-16, Luka 22:3-6)

¹⁰ Dõ Byacë Jesú a khõpacë shyëthényë aklë amwĩ ná Juda Iscariot héyëtõprënuõ, thyáphũ a ki isëtãkyã ní Jesú nuõ rò a htecuõ dö bwídukhu tahe a o. ¹¹ Bí bwídukhu tahe nĩhuõ tÿritëkyã yë akhënuõ, èthi thëkrũthélo ólyãsú Juda ná a ki dyë lũ rÿ pã. Yëtõphuõro a myápũhõ klyã dö a ki isëtãkyãní Jesú.

Jesú Ná A Khõpacë Tahe E Lahyã Tÿcuõtalwópwë Asë

(Matteo 26:17-25, Luka 22:7-14, 21-23, Giovanni 13:21-30)

* 14:5 14:5 Rÿzye denari tóbë ma a krũnyã ná tónyë atëryã khwõkë.

12 Bí pwě e khómũ sódò huómũtapho aréłó tónyě nuô ù męthyě thímíphú rò ù męłũhtya akhě, Jesũ a khõpacę tahe sudyã lů, “Tęcuõtalwõpwě sęesãšě mõhé yęnuô, nę thęzũ nõcuõ taritaryã tõ pę bítę tõphotę?”

13 Phúnuõrò Jesũ nõ a khõpacę thęnyę rò a hé èthĩ, “Cuõnuõ dõ vķķnuõ rò thĩ ki myãhtyesũ ná kayãphě hyãdyã cõkahtyę ná thõví tõprę pã. Rò krwõkaķuõ lůkhyę nuô ní~. 14 Rò krwõkaķuõ kanuõ kuõ è dõ a kaķuõ nũdyę hi nuõtõmę akũ rò sudyã hıbyacenuõ, “Thará hé, sıprę hidókũ akhãłę dõ vã ná vã khõpacę tahe ki eõ tęcuõtalwõpwě lęę agnęnuõ a otõ bítę?” Sudyã lů phúnuõ. 15 Htuõpãrò a ki zũlũ thĩ hidókũ khãłęlyã dõ akhu nuõtõtõ dõ a olõobã có ná tãmuõđãtę dõ pę lo nuõtahe có pã. Rò okyã lahyã bínuõ rò taritaryã pę lahyã pę sęesęõ bínuõ ní~.”

16 A khõpacę yęthęnyę htecuõ rò a cuõnuõ dõ vķķuõ rò èthĩ cuõmyãhtyę málakõ có phú Jesũ héone èthĩ nuõ có. Rò èthĩ cuõ taritaryãni lahyã tęcuõtalwõpwě sęesãšě mõhé agnę bínuõ.

17 Bí mõkhípálóhõ akhěnuõ, Byacę ná a khõpacę shyęthęnyę hyãtuõķuõ bínuõ. 18 Bí èthĩ onyã esę akhěnuõ, Jesũ hé, “Vã hęcócõ thĩ, dõ thĩklę yęnuõ, kayã dõ a etõõtõ tę ná vã rò a ki isętãkyã vã pãnuõ a o tõprę.”

19 Cáhtya bínuõ rò èthĩ thęplõmõ pãto, rò èthĩ sudyãhyã Jesũ tõprę htuõ tõprę, “Nę hęnuõ tõpręma vã mãto vãhé?” phúnuõ.

20 Jesũ hęsũ èthĩ, “Kayã yętõprę nuõma dõ thĩ shyęthęnyę yęaklěnuõ prę. È ma kayã dõ a bõnuõę tõķuõ ná vã dõ bęłõķũ nuõtõprę hõ. 21 Phú lisãšęķũ héone ná pręlu aphúkhũ mãđũ vãyę a bę thyę nyãpã tadũrõ kayã dõ a ki isętãkyã pręlu aphúkhũ yętõpręnuõ, Cómarya ki cirya lů pã. A ki opacęlyã to hęnuõma aryãklõ pã có dõ lůgnę có.”

Byacę Sęesãšě Mõhé

(Matteo 26:26-30, Luka 22:14-23, Corinthia aréłõ tõba 11:23-25)

22 Bí èthĩ esę akhěnuõ, Jesũ phyę khómũ rò hébwihétaryęhtya Cómarya htuõrò a ibikyę khómũ rò a zũtã pę a khõpacę tahe rò a hé, “Phyę rò e lahyã, yęma vã nęklõ.”

23 Htuõrò a phyę thõbithęhtyębę rò a hébwihétaryę Cómarya htuõrò a zũtã pę èthĩ rò èthĩ õ lahyã thõbithęhtyę dõ bęķũ yęnuõ pwõ~ tõprę.

24 Rò Jesũ hé èthĩ, “Yęma vãthwi dõ a ki htwilyã pę dõ kayã éprę agnę pã. Yęma tēmátędyã tõcõ dõ a ki męklõmęma pę tęõlyãthę agnę hõ. 25 Vã hęcõ pę có~ thĩ, cáhtya khõnyãyę tãplehyãnuõ vã õnõ pã thõbithęhtyę yę tohõ. Vã ki kaķõ rõķuõ khyęthyã thõbithęhtyę athę ná thĩ dõ Cómarya ahtyęakęķũ pã.”

26 Htuõrò èthĩ irõ htuthęhtya Cómarya ali-irõ tõtõ rò a htecuõhtyakyã dõ Olıva sokhu.

Jesũ Hęsoluõ One Rę Petru Ki Htębıkyã Lũ

(Matteo 26:31-35, Luka 22:31-34, Giovanni 13:36-38)

27 Jesũ hé èthĩ, “Cómarya hękyã mú~ nukhě,

“Vã ki mŭthyě prëkyěthímí pã, rò thímí tahe ki klyapruõklyapryã lõ pã,”[✠]
lisãšëkũ hé phúnuõ.

“Lõ~ thĩ yëtahe nuõma athyaná thímí yëtahe nuõhõ. Thĩ ki hteklya cuõkhókyãlõ vã khãlë pã. 28 Manárõ shyë~ vã thyě ihtòkãkhyě htuõpãnuõ, vã ki cuõ rë thĩ dõ Galilea kékũ nuõ pã.”

29 Petru hësũ lũ, “Ūruõ ki hteklya cuõkhókyãlõ có ná në tadúro vã klyã hteklya cuõkhó nyã ná në to.”

30 Rõ Jesũ hësũ lũ, “Vã hé málakõ có në, yětõthë pã bí shyëphë i-
uhtya tyahí nyëpũõ to nuõ, në ki htësũbíkyã ù ná në thëgnëno vã tonuõ,
thuõpũõ pã.”

31 Petru hësũkhyě Jesũ, “Vã tõbë thyě tõkuõ có ná në bèbë vã thëgnëno lũ
to nuõ vã hécó nyã taki~ to hõ,” a hësũ sòkadõ có angõ ná Jesũ, rò a khõpacë
dõ aruõ tahenuõ, a krwõhë thyãkuõlõ phúnuõ pwõ~ tõprë.

Jesũ Cuõ Kwícõbë Dõ Gethsemani (Matteo 26:36-46, Luka 22:39-46)

32 Èthĩ cuõ dõ khãlë tõpho dõ ù é ná Gethsemani rò a hé a khõpacë tahe,
“Bí vã cuõkwícõbë akhënuõ, onyãokyã lahyã bíyë ní~.” 33 Rõ a ékrwõnĩ
Petru, Jakomo ná Giovanni dõ a ki cuõ tõkuõ ná lũ. Rõ Jesũ cátya bèzõbëthĩ
bëkũbëkyã nyacó. 34 Rõ a hé a khõpacë nuõ thëthuõ, “A cyë nyacó vã thëplõ
hõ a tuõ có dõ vã kírë thyë cóhõnuõ, okyã lahyã bíyë rò othãklyã lahyã ní~.”

35-36 A cuõ plehyãpõ dõ nyë takiphú rò a omyë takluõtã dõ hekhu rò a
kwícõbë rò a hé, “Tëcyëtcëcũ dõ vã bè khyábë khõnyã yënuõ, në ki plwõ
talwó cuõkyãbë pë vã ki anĩ herõ plwõtãlwó cuõkyã pë vã,” a hé phúnuõ. Rõ
a kwícõbë, “Abba, Phë~, në męcýã tëlõ~ plĩ, phyé taphãkyã pë vã təcýëtcëcũ
abëlõ yëtõbë. Manárõ vã thëzũ mę cũ~ dù vã thëplõ to. Cũ~ dùprë në thëplõ
ní~.”

37 A cõbë htuõrõ a kãkhyě khyëthyã rò a kãmyãhtye ná a khõpacënuõ
thëthuõ omyëni sõtapa lõ rò a sudyã Petru, “Simonë ma në omyëni sõtapa
hõ ẽ, në thãklyã prë bí tõmũ khãlë prënuõ ma a bé pã cónyã to ẽ” 38 a
hé lahyã èthĩ, “Thyáphũ thĩ ki cuõnuõ tõkuõ tã dõ tẽilo-ilyã akũ tãmënuõ,
thãklyã rò kwícõbë lahyã ní~. Thĩ thëplõshyomę nyacó tẽ dõ atõ tadúro thĩ
nëklõ yënuõ a hëcërecë nyacó.”

39 Jesũ cuõkhyëthyã tõphuõ rò a cuõkwícõbë khyëthyã Cõmarya thyánã
a cõbë rë nuõ prë. 40 Htuõrõ a kã khyëthyã dõ a khõpacë nuõthëthuõ a o
rõ a kãmyãhtye ná èthĩ omyësõtapa lõplĩ. Èthĩ théomyë cyëtalwósũlũ rò a
myãhtebë pã có to. A tõ hëbësũ lahyã Jesũ phútënuõ a thëgnë pã lahyã có
to.

41 Bí a kãkhyë myã èthĩ bãhõ thuõpũõ tõphuõ akhënuõ, a hé èthĩ, “Thĩ o-
myë tadũpã lahyã, thĩ okuõ tabéthëprã tadũ pã có lahyã phútë? Bãnuõma
põ hõ. Nĩdã myãmõ lahyã, shuõkhë dõ ù ki isëtãkyã prëlukayã aphúkhũyë

dó prëoraphú tahe a takhukũnuô, a hyätuõhó. ⁴² Ihtò mǎ! Pë bè cuõhó! Myámõdõnuô, kayã dó a isë vã nuõtõprë hyätuõhó!”

Ů Pů Jesů

(Matteo 26:47-56, Luka 22:47-53, Giovanni 18:3-12)

⁴³ Bí Byacë Jesů hébë päprë akhënuô, Juda dó a otõkuô dó lů khõpacë shyéthényë akľë yëtõprënuô a hyätuõ bínuô. Rò kayã krwõ hyãõhyãë kuõ nyacó ná lů. Kayã yëtahenuô a phyéhyãní lahyã nétahe, imũtahe. Èthĩ yëtahe nuõma mǎprë bwidukhu nuõtahe ná prëithyó tëtëhyótëthya athará nuõtahe ná Judaphú khuklõkhuklyã nuõtahe nõhyã lů nuõtahe prë.

⁴⁴ Prëisëtǎkyã Byacë yëtõprënuô a dyéthëgnë one rë htuõhó èthĩ, “Kayã dó vã nuõmú è tõprë nuõma mǎhó Jesů dó pë thëzúpů è nuõtõprë hó rò hyãpů lahyã lů rò opõma nĩryádyédú è ní~.” ⁴⁵ Juda hyätuõtuõ ná a cuõtõ dó Jesů o rò a hé lů, “Thará~” htuõrò a nuõmú lů. ⁴⁶ A mephũnuô htuõrò kayã tahe hyãpů cõklõmakyã Jesů. ⁴⁷ Bínuô akhë kayã ihtò bínuô tõprë bãhte anë rò a pǎtũkyã bwidukhulõ a prëmëtëphú tõprë akhãlë tõkhó.

⁴⁸ Jesů hé èthĩ, “Thĩ lë hyãpů vã rò thĩ phyéhyãní lõplĩ cõ dihtónëkuõ, imũipõ a thyácóná thĩ lë hyãpů prëhuõehĩ nuõ cõ vã? Vã ma kayãcyë kayãricyã dó a cuõpũphezëplë è ütë tõprë nyã è? ⁴⁹ Pwõnyenyë~ vã otõkuõ dó thĩklë rò vã ithyõithya thĩ dó tëlũtyã hõkũ rò thĩ pũ vã toto. Manárò thĩ cuõhyãpů tuõ vã phuyë mëtëhënuõma a bè htwõhtya phũ lisásëkũ hénuõ prënuõ.” ⁵⁰ Bínuõkhë a khõpacë tahe hteklyã cuõkhókyã lõplĩ lůkhãlë.

⁵¹ Prëkhũ talõ tõprë krwõkuõ Jesů akhyë rò a kũthyã túprë ikëbũ rò kayã o bínuô tahe pũ lů. ⁵² Manárò a plwõtǎkyã a ikëbũyë rò a hteklyã khãklõkyã.

Ůcëũsudyã Jesů

(Matteo 26:57-68, Luka 22:54-55, 22:63-71, Giovanni 18:13-14, 18:19-24)

⁵³ Rò èthĩ écuõ Jesů dó bwidukhulõ tõprë a o rò bwidukhu tahe, ná Judaphú a khuklõkhuklyã tahe ná prëithyó tëtëhyótëthya athará tahe hyãõplõoplu lõplĩ lů bínuô. ⁵⁴ Petru krwõcuõ lõ kuõ prë Jesů dó khyë rò a cuõnuõ tuõkuõ dó bwidukhulõ yëtõprë ahõ lõtãrëkũ rò a cuõ onyã iswĩ tõkuõ mi ná kayã opõtë bínuô tahe.

⁵⁵ Bwidukhu tahe ná lõ~ kayã dó a htwõduhtwõkhutahe, thyáphú èthĩ ki cirya mëthyëkyã ní Jesů agnënuõrò, a myápũ lahyã lëkëlahõ lënëlahya Jesů atëthũ tahe. Manárò èthĩ myãhtye lütëthũ tõcõ~ to. ⁵⁶ Èthĩ kayã èprë hyãdya bõbye lahyã Jesů tëtëthũ tadúró kayã dó a hyã pũdya lahyã Jesů atëthũ yëtahe a tëtëbë tahenuô a thyãkhyëlũ tõprë~ to.

⁵⁷ Kayã tahehe ihtò rò këbõkëbye lõ lütëthũ rò a hé lahyã, ⁵⁸ “Pë nĩnuõ a hé, ‘Vã më tǎprõkyã tëlũhõdu dó prëlukayã mëhtya yënuõtõmë rò thuõnyë akũnuô vã ki isõhtya khóke dó aruõ tõmë, dó prëlukayã isõhtya ná atakhu mǎto yënuõ tõmë pǎ,’ a hé phũnuõ.” ⁵⁹ Manárò èthĩ dya lütëthũ yëtahenuô a thyãkhyëlũ tõmũ~ to.

⁶⁰ Bwídukhułó yětôprê ihtò dõ ù lǎ- plí a mètènyě rò a sudyá Jesũ, “Nẹ hé kạkhyěsũ ù hyádyá nẹ tệthũ yétahe tòmũ- to mẹtê? Û hyăkèhyăněł nẹ tệthũ yěnuoma nẹ nịhuồ to ề?” ⁶¹ Manárò Jesũ odyátaklwo pẹ lủ pré, a hébè kạkhyěsũ lủ tòmũ- to.

Rò bwídukhułó yětôprê sudyá pọ khyěthyá lủ, “Nẹ ma Cómarya dõ ù htuthéhtyaní lủ yětôprê aphúprèkhũ Krístu dõ a mẹlwóhtekạ ù nuồ tởprê ề?”

⁶² Rò Jesũ hếsũ lủ, “Ồ, vǎ hó. Rò thĩ ki myáhtye prèlukayǎ aphúkhũ mǎhó vǎyề ki onyǎo dõ Cómarya dõ ashyo-asỏ yětôprê atakhu cóhtwó nuồtỏkyề pǎ, rò thĩ ki myáhtye vǎ sidyáhyăní mókhu a óluồ pǎ.”^{*}

⁶³ Bwídukhułó nuồtỏprê htỏzẻkyǎ acạ† rò a hé, “Pẹ lopǎ kayǎ dõ a ki zủluồ lủtệthũ tởprê- to. ⁶⁴ A hébè radủ nịdyề có anẹ phủ Cómarya tởprê nuồma thĩ nịhuồ lỏđủhó rò ma thĩ tanẹ lahyǎ phútê?”

A héhtuồ phúnuồ rò ềthĩ pwỏtỏprê hếsũ lủ ná atệthũ o rò tởbè mệthyẻkyǎ lủ pré. ⁶⁵ Kayǎ dõ aruồ tahe cáhtya htuplá lủ, htuồrò cỏbỉ lủmèthè rò plủ lủ. Ềthĩ hé lahyǎ Jesũ, “Prỏmyámýá, ừpẹ plủ nẹ pẹ?” Htuồrò klyẻphủ dõ a opỏ tẹ tahe pủcuồ lủ rò plyǎ pọ lủ.

Petru Htẻbỉkyǎ Jesũ

(Matteo 26:69-75, Luka 22:56-62, Giovanni 18:15-18, 18:25-27)

⁶⁶ Bí Petru opǎpré dõ hikhyẻkhu lotarẻkũ akhẻnuồ, prẻmỏphủ dõ a mẹ pẹ bwídukhułó nuồtỏprê atẻmẹ yětỏprẻnuồ a okuồ bínuồ, rò a hyǎtỏ dõ lủo.

⁶⁷ Bí a myáhtye Petru iswímỉ akhẻnuồ, a myǎrẻtǎtǎ lủ rò a hé lủ, “Nẹ ma tòmumũ- tuỏprẻ lủ ná Nazarẻphủ Jesũ nuồtỏprẻ prẻ vǎ.”

⁶⁸ Rò Petru htẻbỉkyǎ rò a hé, “Nẹ hé ítẻnuồ vǎ thẻgnẻplỏ nẻtẻ to,” a héhtuồrò a htẻcuồ otaphǎkyǎ dõ lỏkadǎhtủ rò bínuồakhẻ shyẻphẻ tởbè i- uhtya.

⁶⁹ Prẻmẻtẻphủ prẻmỏ pǎnu nuồtỏprẻ myáhtye khyẻthyǎ Petru cuồ bínuồ rò a cuồhẻso pẹ khyẻthyǎ kayǎ ihtỏo tavítava phủ bínuồ tahe, “Kayǎ yětỏprẻ ma tòmumũ- tuồ lủ ná dõ nuồtahe prẻ menẻ.” ⁷⁰ Manárò Petru htẻbỉsủ khyẻthyǎ.

Okhyẻthyǎ dỏkhyẻ taplỏphủ rò kayǎ ihtỏo tavítava phủ bínuồ tahe hé khyẻthyǎ Petru, “Nẹ otỏkuồ dõ kayǎ nuồtỏmũ aklẻ mǎlakỏ có, mẹtẻhẻrỏ nẹ ma Galileaphủ prẻ.”

⁷¹ Manárò Petru byǎlyǎnỉ anẹ dõ Cómarya nyẻhyǎ, “Kayǎ dõ thĩ hé ari- akýǎ khỏnyǎyẻ tỏprẻnuồ vǎ thẻgnẻ lủ to,” a byǎnỉ angỏ phúnuồ.

⁷² A byǎ htủđhtủ ná shyẻphẻ i- uhtya pỏkhyẻthyǎ nyẻphuồtỏphuồ. Bínuồkhẻ Petru tanẻhtya tuỏbẻ Byacẻ Jesũ héonekyǎ lủ ngỏ, “Bỉ shyẻphẻ i- uhtya tyahỉ nyẻphuồtỏphuồ tonuồ, nẹ ki htẻbỉkyǎ vǎ thuồphuồ pǎ” a hé lủ ngỏ phúnuồ akhu- akhyẻ cí- asẻhtya có lủthẻplỏ rò a nguồthyẻnguồ có.

^{*} 14:62 14:62 Li Htuthẻhtya 110:1, Daniele 7:13 † 14:63 14:63 Bwídukhułó tởprẻ htỏzẻ acạ phủyẻnuoma, Jesũ hẻmũmýáthủ hó Cómarya hó a tanẹ rò a dyẻluồ pẹ ù phúnuồ.

15

Ũ Thũcuõ Jesũ Dõ Khwí Pilato A Mèthènyê

(Matteo 27:1-2, 11-14, Luka 23:1-5, Giovanni 18:28-38)

¹ Bí mǒlĩ tamǒhtyáhó akhěnuô, bwídukhu tahe, Judaphú khuklókukhuklyã tahe, prěithyó tětthyótětthya athará tahe, ná kayã htwo khuklókukhuklyã tahe okúokyã lũ rò èthĩ sukũ héplúkyã lǒ lũ ngó ná Jesũ ari-akyã. Èthĩ cǒklòhtuõ Jesũ rò a cwicuódyékyã lũ dõ Khwí Pilato a takhukũ.

² Khwí Pilato sudyã Jesũ, “Nè ma Judaphú akhwí tǒprè mǎlakõ è?”
Rò a hèsú khwí, “Ò, a mǎlakõ phú nè hénuô hó.”

³ Rò bwídukhu tahe hyãdya élä tětthú dõ Jesũ ałó. ⁴ Phúnuôrò Khwí Pilato sudyã pǒ Jesũ, “Nè hèsú kuõũ tǒcô- to mètè? Nè myámǒ, èthĩ hyã dyaluõhtya ényacó nè tětthú.”

⁵ Manárò Jesũ hékaqhyèsú lũ tǒcô- to akhu-akhyè Khwí Pilato khyéthukhyéthé nyacó.

(Matteo 27:15-26, Luka 23:13-25, Giovanni 18:39-19:16)

⁶ Khwí Pilato aléklõ o ná pwõnana- təcúõtalwópwe dá bè hóhénuô, ũ ki kwí lũ ná a ki plwõhte pè kayäcyè dõ ũ dótã èthĩ dõ htõkũ bítè- tǒprè bèbènuô, a plwõhte pè ũ prè. ⁷ Bínuôakhè kayã dõ a sású mętarũtapyã lahyã khwí rò a męthyè kayã tahenuô, ũ dótão lahyã èthĩ dõ htõkũ. Kayã tã dõ htõkũ yětahe aklěnuô kayã mwí ná Barabba héyètǒprènuô a opatõkuõ bí èthĩklě nuô. ⁸ Rò kayã éprè hyã lahyã dõ Khwí Pilato a o rò hyãkwí lũ phú aléklõ mępè htuõhó èthĩ nuô.

⁹ Rò Khwí Pilato sudyãsú èthĩ, “Vã plwõhte pè thĩ Judaphú akhwídu yětǒprè ma thĩ théplò o è?” ¹⁰ Mętèhéro Khwí Pilato thègnè ná bwídukhu tahenuô, a thèkhwénĩkuõ Jesũ rò èthĩ hyãdyétãkyã Jesũ dõ lũo prè. ¹¹ Manárò bwídukhu tahenuô a cuõnõshyo kayã bémũ ki kwĩhtya khwí ná a ki plwõhte pè èthĩ dõ Barabba, plwõhte pè tã pè Jesũ tãmé, a cuõhé lǒũ phúnuô.

¹² Khwí Pilato sudyãpǒ kayã bémũ yětahe, “Ki męphúnuôrò kayã dõ thĩ é è ná Judaphú tahe akhwí yětǒprè nuólè vã tǒbè mę nıdyé lũ phútè?”

¹³ Rò èthĩ èhtõhtya pǒ lahyã, “Mũthyèhtyakyã è dõ krusulõ nuô!”

¹⁴ Rò Khwí Pilato sudyã èthĩ, “Cuõ mũthyèhtyakyã è mętè? A cuõ męthũmęplã kryã- ìtè?” A sudyã èthĩ phúnuô tadúró èthĩ lé- èhtõhtyashyo klǒlõ pǒ, “Mũthyèhtyakyã è dõ krusulõ nuô!”

¹⁵ Rò Khwí Pilato thézũ krwõmękuõ phú kayã bémũ a tětthézũ nuô rò a plwõhtekyã pè èthĩ Barabba, rò Khwí Pilato nõ klyèphú tahe ki cyèpryèplĩ lahyã Jesũ ná suplyè-iplĩ, htuõró a dyétãkyã Jesũ dõ klyèphú tahe a khadãkũ dõ èthĩ ki cuõ mũthyèhtyakyã lũ dõ krusulõ.

Klyèphú Tahe Męzómęlé Nyèkruõ Jesũ

(Matteo 27:27-30, Giovanni 19:2-3)

¹⁶ Klyèphú tahe écuõ Jesũ dõ Khwí Pilato hòkũ khǎlé tǒpho. (Khǎlé nuótǒpho ma ũ é ná Pretorium) htuõró èthĩ éhyãplõ lǒ pǒ klyèphú dõ

aruô tahe. ¹⁷ Èthi mezmêlê nyëkruô lahyã Jesũ rò thyáhtya pë lû çacwɔ taphêlôthô tôpû. Htuôrò èthi ikhu tava thòshyámɔ thyáná khuklwɔ nuôrò a klwɔhtya pë lû. ¹⁸ Htuôrò èthi mɛ lû phú a bezúbennyã lû nuô rò a hétakè lû, “Kó~ Juda akhwídu, ohtwòprè mɔnyè htúdu ní-!” ¹⁹ Èthi mũ lúkhukló ná ihtyábô, htuplá lû, hyã dãngũlyã dó lűnyèhyã tôprè htuô tôprè, rò a mɛtakè lû phú a bezúbennyã lû nuô rò a hyácóbê kanikano lû tôprè htuô tôprè. ²⁰ Bí èthi mezmêlê nyëkruôhtuôhó lû nuô èthi plwótakyã khyèthyã çacwɔ taphêlôthô nuôtôpû rò a thyáhtya taple pë khyèthyã lû ná açã nídu nuôtôpû. Htuôrò èthi èhtecuôkyã lû rò a ki cuô mũthyèhtyakýã lû dó krusulɔ.

*Ũ Mũthyèhtya Jesũ Dó Krusulɔ
(Matteo 27:31-44, Luka 23:27-43, Giovanni 19:17-27)*

²¹ Vĩ Cyreneophú dó amwĩ ná Simonè nuô a o tôprè, rò Simonè yènuô, a phúo thényè, tôprè rò amwĩ ná Alexandro, tôprèpã rò amwĩ ná Rufo. Bínuôakhè a o dó adòaso rò a kírè hyãnuô dó vĩkũ akhè, a hyã tãsũ ná klyèphú tahe rò èthi nõzá tadũ lû ná Jesũ krusu. ²² Èthi écuô Jesũ dó ù é ná Golgotha hé yènuôtôpho. (Golgotha angólasá ma khuklókruwĩ akhálé). ²³ Bínuô akhènuô, èthi dyéô Jesũ htyèzã dó a kluôsilyã tóná tɛkhu mɛsimé tɛsɛnɛsɛbya* yènuô tadúro Jesũ ò to. ²⁴ Rò èthi mũthyèhtyahtuô Jesũ dó krusulɔ rò èthi phyé Jesũ açã tahe rò a bó lahyã tɛbyãbwĩ tóco dó cú~ dú a tãtô bíte tôprè tɔphyé bíte tókyè phúnuôprè.

²⁵ Bí mɔplyãsɛhtya lwĩthyótômũ akhènuô, èthi mũthyèhtya Jesũ dó krusulɔ. ²⁶ Rò ù ráhtya o lidyatèthũ Jesũ, “Judaphú tahe akhwĩ” phúnuô, ²⁷ rò èthi mũthyèhtya tɔkuô ná prèpúphe zéplèphe ù thényè. Èthi mũthyèhtya lû dó Jesũ cóhtwó tókyè tôprè dó cóci tókyè tôprè. ²⁸ (Phú lisãsèkũ hé, “Ũ dyathýã è phú prèoraphú nuôprè,” tɛhébè yènuô a lóhtyabáhtya hó.)† ²⁹ Kayã dó a cuókaphú lahyã bí akhãshyé nuótahe nuô lahyã akhucló, pacyéishyé‡ rò a hé lahyã lű, “Ô~ nɛ hé ná nɛ ki mɛtãpròkyã tɛlũhodu rò thuónyè akũ nɛ isóhtya htuôbè khyèprè nɛ hé vãhé. ³⁰ Phúnuôrò o dó krusulɔ yènuôrò hitã mɔ to rò mɛlwóhtekã nídyémò nɛnɛ to.”

³¹ Htuôrò, bwídukhu tahe ná prèithyó tɛthyótɛhtya athará tahe pacyé thyákuô Jesũ phúnuô rò èthi hé lahyã, “A mɛlwóhtekã cyã ù thèhtwòprè tadúro a mɛlwóhtekã cyã nídyékuô anéto vã~. ³² Nɛ hé nídyé nɛnɛ ná nɛ ma Juda akhwĩ dó a mɛlwóhtekã ù nuôtôprè vãhé. Pɛ ki myáhtye nɛ hitã cyã dó krusulɔ khónyã kihéro pɛ zúe nɛ,” a héhtuô phúnuôrò, kayã dó ù mũthyèhtya tɔkuô ná Jesũ yèthényènuô a pacyéishyé kuódũ Jesũ phúnuônuôhó.

* **15:23** 15:23 Tɛkhu mɛsimé tɛsɛ yènuóma ù é ná myrra. † **15:28** 15:28 Ũ rá liphá mú~ nukhè tahehenuô, ù myáhtye lisãsɛ yétómã opatɔkuô to ‡ **15:29** 15:29 Israelphú tahe dárithé hó a thèhte ù tôprèprè akhènuô, èthi nuóláhyã khukló

*Jesů Thyě**(Matteo 27:45-56, Luka 23:44-49, Giovanni 19:28-30)*

³³ Cáhtya bí mǒhtuó córané nuò rò a tuǒhyã dǒ mǒkwĩlyã thuǒmũ akũnuô ké khítarũ tãlǒ có tǒkǐlǐ có. ³⁴ Bí mǒkwĩlyã thuǒmũ bǐhó akhǐnuô, Jesů cyépryě éhtǒhtya, “Éli, Éli, lema sabathani,” angólasá ma “Vã Cómarya, vã Cómarya, nǐ vĩkyã vã mǐtǐ?”[✠]

³⁵ Kayã ihtòuó bĩnuô tahe nĩhuǒ lahyã Jesů éhtǒhtya phúyě rò èthĩ hé lahyã, “Nĩdã lahyã, a éhtǒhtyahó Prǐprǒ Elia.”

³⁶ Rò dǒ èthĩklǐnuô kayã o tǒprǐ rò a klyacuǒphyě tǐtǒcǒ dǒ athyaná phyáplyě rò a cuǒcyenuǒ dǒ htyěžãshyě thǒkũ rò a cóklǒma dǒ vǐlǎkhyě rò a dyéhtya nõcwĩó ná Byacè Jesů rò a hé lahyã, “Pǐ opǒmyámyá kuǒrǐ taplǒphú pǒ, ma pǐ myáhtye sálǐ Prǐprǒ Elia kĩ hyãphyétãkyã è dǒ krusulo nuǒpã è.”

³⁷ Rò Jesů éhtǒ prãshyo htuǒrò athéplǒ htwǒprǐ htecuǒkyã.

³⁸ Rò ikǐbãdu dǒ ũ cǒtãtũbí dǒ tǐlũtyã hǒkũ nuǒtǒba lazǐ kahtyakalyã plũkyã nyǐkyě. ³⁹ Bí Roma klyétǒzǐ khuklǒ yǐtǒprǐ ihtòuó bí krusu nyǐhyã akhǐnuô, a myáhtye Jesů thyě mǐphũnuô rò a hé, “Kayã yǐtǒprǐ ma Cómarya aphũkhũ mãlakǒ nyãhó!” A hé phũnuô.

⁴⁰ Prǐmò dǒ a ihtòuó myácuǒlǒ dǒ aye yǐtahe aklǐnuô Magdalena dǒkũmuǒ Maria, ná Jakomo dǒ a pacǐklǒ nuǒtǒprǐ ná Jose amuǒ Maria, ná Salome otǒkuǒ bĩnuô. ⁴¹ Prǐmò yǐtahe ma bí Jesů o dǒ Galilea ké akhǐnuô, a krwǒ Jesů akhyě rò a mǐcwǒmǐkǒ pǐ tǐ dǒ Jesů lo tahe. Prǐmò aruǒ tahe dǒ a o lahyã dǒ vĩ Jerusalem rò a krwǒhyã tǒkuǒ ná Byacè tahenuô a opa ékũ kuǒlã bĩnuô.

*Ũ Iluǒ Jesů**(Matteo 27:57-61, Luka 23:50-56, Giovanni 19:38-42)*

⁴² Tǐmǐhtwǒhtya nuǒtǒnyě ma mǒnyãnyě. Mǒnyě nuǒtǒnyě ma Judaphú tahe taritaryã sǐesǐ bí èthĩ amǒnyǐduô bǐ tyahító nuǒtǒnyě. ⁴³ Bí mǒhǐlyãhó akhǐnuô, vĩ Arimatheaphú Joseph yǐtǒprǐ a bekhũ athéplǒ rò a cuǒkwĩ Jesů aluǒtǒ yě dǒ Khwĩ Pilato a o. È ma a opatǒkuǒ dǒ kayã htwǒdu aplóamũ dǒ ũ bezũbenyã nĩ yǐnuǒtǒmũ aklǐ tǒprǐ. È ma kayã dǒ a opǒmyásũ kuǒ Cómarya ahtyǐakǐ tǒprǐ hǒ. ⁴⁴ Jesů thyǐhó, Khwĩ Pilato nĩhuǒ phũnuô rò a khyéthukhyéthé rò a éhyã klyétǒzǐ akhuklǒ tǒprǐ dǒ a o rò “Ma Jesů thyě nyǐlãhó è?” A sudyã lũ phũnuô. ⁴⁵ Klyétǒzǐ akhuklǒ yǐtǒprǐ hǐsoluǒ Khwĩ Pilato ná Jesů thyǐhtuǒhó rò Khwĩ Pilato plwǒ Joseph dǒ a kĩ cuǒphyétã Jesů aluǒtǒ. ⁴⁶ Joseph cuǒ iprĩnĩ ikǐ bãplĩngũdu tǒpũ rò a cuǒphyétã Jesů dǒ krusulo. A bobĩ lũ ná ikǐbãplĩ ngũdu yǐtǒba rò a cuǒ benuǒ lũ dǒ ũ ikhũ one htuǒhó luǒkũ tǒkũ akũ. Luǒkũ yǐnuǒma lǒkũ dǒ a o dǒ lãlǒ rò a htulǒ bĩkyã luǒkũ yǐnuǒ ná lǒdu tǒmǐ. ⁴⁷ Magdalena dǒkũmuǒ Maria ná Jose amuǒ Maria myátǒma nĩkyã ũ lǐdyanuǒ Jesů akhãlǐ yǐtǒpho.

✠ 15:34 15:34 Li Htuthǐtya 22:1

16

*Jesů Htwöprë Kąkhyë**(Matteo 28:1-8, Luka 24:1-12, Giovanni 20:1-10)*

¹ Bí Judaphú a Mõnyëduô talwókyã htuoõ nuôtôrõnuô, Magdalena dôkũphú Maria, Jakomo amuõ Maria ná Salome ipriní htyënuômú rò a kírë cuõplõ lahyã ná Byacë Jesů. ² Mõnyë thuõthyótõnyë akłë kalúlõ nuôtõnyë bí mõlĩromú mõkhiópã akhënuô, èthĩ hyã lahyã dô luõkhu. ³ Bí èthĩ hyã dô klyãlo akhënuô, èthĩ hé nĩdyë khyëłũ, “Maũpë kírë htulo taphãkyã pë pë lõ dô ỹ htulõbí ná luõkũ nuôtõmë pë?” Mëtëhëro lõnuô tõmë ma adu nyacó.

⁴ Manáro bí èthĩ myácuõ akhënuô, a myáhtye ná ỹ htuloõcuõtaphã onekyã htuoõ lõdu nuôtõmë hó. ⁵ Bí èthĩ nuõ dô luõkũ akhënuô, a myáhtye prëkhũphũthë thyánĩ çacwõbũ tõpũ tõprë onyão dô luõkũ dô cóhtwõ nuôtõkyë rò èthĩ khyë lõplĩcõ.

⁶ Rò a hé èthĩ, “Khyéthukhyéthë lahyã tãmë~, thĩ myápũ Nazarëphú Jesů dô ỹ mũthyëhtya lũ dô krusulo nuôtõprë prë nuõma vã thëgnë. A ihtõtwtõprë kąkhyë htuoõhõ. A opã býyë to. Hyãmyãmõ lahyã, yëma akhãłë dô ỹ dyanuõ lũ nuõhõ. ⁷ Kądyáso pë Petru ná Jesů a khõpacë dô aruõ nuõtahe ná Jesů cuõ one rë hó thĩ dô Galilea këkũ nuõ hó. Phú a héone htuoõhõ thĩnuõ thĩ ki myáhtye dũ è bĩnuõ pã.”

⁸ Èthĩ khyë rò anë tanyãtacõ lõplĩ có akhu-akhyë, èthĩ klyahtekyã dô luõkũ. Èthĩ thëisë talwósulũ rò bí a htecuõ akhënuô, a hébë pã có ỹ tõprë~ to.

*Jesů Oluõhtya Pë Anë Ná Magdalena Dõkũmuõ Maria**(Matteo 28:9-10, Giovanni 20:11-18)*

⁹ Jesů thyëihtõ htwõprë kąkhyë bí mõnyë thuõthyótõnyë akũ akalulõ nuôtõnyë* mõlĩromú nuôtõro. Htuõro dôkhyënuô a cuõdyëluõ rëłõ pë anë ná Magdalena dôkũmuõ Maria. Rò Maria yëtõprë nuõma a mã hó prëmõ dô Jesů vëhtekyã pë lũ khĩnëkhĩnõ thuõthyótõduõ dô alõ nuôtõprë hó. ¹⁰ Phũnuõro, Maria cuõhësuloõ pë kayã dô a cuõtõkhhëtõnõ ná Jesů nuõtahe ná Jesů oluõhtya pë lũ ari-akyã. Bĩnuõakhë èthĩ thëplënebè rò anguõahë pãprë lahyã prë. ¹¹ Èthĩ nĩhuõ Maria hëso pë èthĩ, “Jesů htwõprë prë, vã myáhtye có è ná vãnë có,” a hé pë èthĩ phũnuõ tadũro èthĩ zũeto.

*Jesů Oluõhtya Pë A Khõpacë Thényë**(Luka 24:13-35)*

¹² Dõkhyënuô a khõpacë thényë htecuõ dôdõdõso akhë èthĩ myáhtye Jesů klwokhõ pë lũ anë rò a dyëluõ pë èthĩ. ¹³ A khõpacë yëthényë kąkhyë hëso pë a khõpacë dô aruõtahe tadũro èthĩ zũë lahyã kayã yëthényë angõ to.

* **16:9** 16:9 Mõnyë thuõthyótõnyë akũ akalulõ nuôtõnyë ma mãhõ khõnyã Kristuphú tahe hé ná Mõnyëduõ nuôtõnyë hó.

*Jesů Oluohtya Pě A Khõpacě Shyétõprě**(Matteo 28:16-20, Luka 24:36-49, Giovanni 20:19-23, Prědõnyãphú tahe 1:6-8)*

¹⁴ Dõ khyěpõ tõphuõ rò bí a khõpacě shyétõprě esè akhěnuõ, a dyéluõ pě khyěthyá èthi ná ané. Kayã dõ a myáhtye Jesů thyěihtõ htwõprě kãkhyě yětahe heso pě èthi tadurõ èthi zũe lahyã ùngõ to akhu-akhyě, Jesů thěprwõ èthi.

¹⁵ Rò a hé èthi, “Cuõ dõ hekhu pwõtõba rò cuõlě dõnyãheso pěkuõ lõ ù pwõ- tõprě ná tětthékřũmila yěnuõ ní~. ¹⁶ Kayã dõ a zũe tětthékřũmila yě rò a plwõkã ané ná htyě tõprěprě nuõ a ki nĩbè tẽmẽlwõhtekã pã. Manárõ kayã dõ a zũe to tahenuõ a ki khyábè tẽcirya pã~. ¹⁷ Kayã dõ a zũe tahenuõ vã ki dyé èthi taryěproprya dõ a ki mẽcyã lahyã tẽprotẽprya tahe pã. Èthi ki vễhtebè lahyã khĩnėkhĩnõ tahe ná vãmwĩ pã, èthi ki hėbè cyã ngõaruõ nuõtahe pã. ¹⁸ Èthi ki pũ cõ rũmũmyã tahe bėbè, a ki cuõebèõbè cõ tẽcũtẽplě htyě tahe bėbè, a mẽpyãmẽsě ná èthi tõcõ- to. Èthi ki dyahtya atakhu dõ kayãwĩkayãsě tahe ałõ hėnuõ, èthi tẽswítẽsě ki sĩmėkyã lõ pã.”

*Cõmarya Ěkã Kahtyakyã Jesů Dõ Mõkhu**(Luka 24:50-53, Prědõnyãphú tahe 1:9-11)*

¹⁹ Byacè Jesů hėbèhtuõ ná a khõpacě tahe rò Cõmarya ěkã kahtyakyã lũ dõ mõkhu rò a htya-onyãõ dõ Cõmarya atakhu cõhtwõ tõkyě. ²⁰ Jesů a khõpacě tahe cuõlě dõnyãheso pě ù ná Cõmarya ałãngõ dõ khãlě pwõ- tõpho. Thyãphú kayã ki zũenyãe kuõ lahyã ná tětthékřũmila dõ èthi dõnyã pě ù yěnuõma a mãlakõ cõ agněnuõ, Byacè dyé pě èthi dõ a ki mẽcyã lahyã tẽmẽ tẽprotẽprya tahe ěnyacõ.†

† 16:20 16:20 Ů rã liphã mú- nukhě dõ ù thėlẽnĩ ryã è tahe ná liphã dõ aruõ tahenuõ, Marko 16:9-20 yě ù myáhtye a opatõkuõ to.

Luka Gospel Of Luke Tèhébé Rẹ Dó Nyẹ

Li tètèkrũmila Luka yètôba ma a héluò pé pẹ Jesù ma a htwò prèmẹl-wóhtekà Israelphú tahe a Byacè ná prèmẹl-wóhtekà prèluhekhuphú tahe a Byacè nyẹmụ lẹ ari-akyà. Luka rāmáradyà ná Thè Sàsè Byacè é Byacè Jesù dọ a ki phyéhyà pé kayà soryasòpháphú tahe a tètèkrũmila. Tètèkrũthélo o bí li tètèkrũmila Luka yètôba aküyènuò, myáhtyeluò khódú bí ỳ héluò ná Byacè Jesù hyápà akhènuò, ná bí Byacè Jesù kàkahtya dọ mókhu akhènuò hó. Byacè Jesù kàkahtya htuò dọ mókhu akhènuò, Krístuphú a tẹzùtẹnyà tahe duhtyahtyhtya, luòhtyèluòkẹ, luòpasí cuòlọ ari-akyà tahenuò, prèràli yètòprènuò, a ráluò kuòpódú tẹritẹkyà yènuò dọ Li Prẹdónyáphú tahe akũnuònuò.

Tẹdyà tahehenuò, myáhtye prétú bí li tètèkrũmila Luka yètôba akũ prènuò a-o tahehe. Pẹ myáhtye kryá~ maítè hérò, pẹ myáhtye ná mókhu tanéphú tahe iróní tẹdyà tahe ari-akyà, ná prẹkyèthímíphú tahe hyà olẹ tuòkuò dọ Jesù léopacẹlyà akhàlẹ ari-akyà, Jesù hyànuò otòkuò dọ tẹlùtyà hòkú phú pacẹ prèkhùphú tòprẹ ari-akyà, htuòrò tẹdyà khákho Samariaphú dọ aryà tòprẹ ari-akyà ná phúpèkhù dọ a cuòthúklyà nuòtòprẹ ari-akyà. Li tètèkrũmila yètôba lónuò, a dyadu nyacó tẹkwícóbẹ, Thè Sàsè Byacè, prèmò nuò mepa tòkuò dọ Jesù a tẹphyètẹmẹ akũ, ná Cómarya plwòkyà ỳ tẹmèthú tahe ari-akyà.

Tèhébé tótọ ná tótọ

Tèhébé rẹ dọ nyẹ 1:1-4

Giovanni Baptista ná Byacè Jesù a tẹopacẹlyà ari-akyà ná a tẹohtwòprẹ dọ apacẹkhè ari-akyà 3:1-2:52

Giovanni Baptista a tẹphyètẹmẹ 3:21-4:13

Byacè Jesù plwòhtyè ari-akyà ná khínericýà khukló ilo-ilyà lù ari-akyà 3:21-4:13

Byacè Jesù metẹ dọ kayà bémụ aklẹ dọ Galilea kẹkù 4:14-9:50

Cáhtya dọ Galilea tuòdọ vj Jerusalem 9:51-19:27

Tẹhtwòhtya anẹ dọkhyélóú tókłé bí vj Jerusalem akũ 19:28-23:56

Byacè Jesù thyéihò kàkhyè, dyéluòkhyè ỳ ná anẹ, ná a kahtyakhýè dọ mókhu ari-akyà 24:1-53

¹ Kayà éprẹ yácú rāmáradyà lahyà tẹ dọ a htwòhtya bí pèklẹ yètahe ari-akyà. ² Èthí krwòràkuò prẹ phú kayà dọ a myáhtye ná anẹ dọ kalúkhe rò a hésodónyà luò pé ỳ ná tẹritẹkyà nuòtahe héso díttú pé pẹ nuòtahe prẹ. ³ Phúnuò akhu-akhyè, Thárádu Theophilo~, vā myápú thègnè tẹtẹ htuòlọ hó tẹhtwòhtya dọ a kháshyékhàryà tahehó akhu-akhyè, vā dyalyà hó vā thèplò ná vā ki rá pé nẹ phú a htwòhtya tótọ htuò tótọ hénuòma a klyá ryá

nyã pré vã tanę phúyě. ⁴ Thyáphú nẹ ki thégně tãtę lólátakli ló tẹritẹkyã málakõ phú nẹ ithyónó htuõhó nuõtahe agněnuòrò, vã rã phúnuò pré.

Tẹdyéthégně Giovanni Baptista A Tẹpacẹlyã Ari-akyã

⁵ Bí Khwí Herodè htwo khwí dõ Juda kẹkũ akhěnuò, bwídu dõ amwí ná Zekaria otòprẹ. Rò ẹnuò a opatòkuò dõ prẹlũtyã aplóamụ dõ ù é lúmwi ná Abijah mú- nukhě nuòtòmụ akũ, rò amě mwí ná Elizabeth. È ma aklwíalyã ícũtõ ná bwídu tahe. ⁶ Èthí thényẹ ló a ohtwòprẹ cọtẹryá ló có dõ Cómarya† a mệthényẹ có rò phú Byacè Cómarya a tẹthyótẹthya ná a tẹmekyàngó tahe héonuò èthí cữe mẹlómẹbã lỏplỉ có. ⁷ Elizabeth sỏphú akhu-akhyě èthí phúo kuò lahyã ù to, htuõto èthí thényẹlỏ a muõprẹ lãhó.

⁸ Tỏnyẹnuò, shuòkhě tuõhó dõ Zekaria tỏ phýení tẹmẹ dõ a lyabè lủ yě. A mẹ tẹmẹ phú bwídu tỏprẹ dõ tẹlũhõdu akũ. ⁹ Phú bwídu tahe lẹklỏ onuò, ù nwóhtya hó è ná a tỏbẹ sủũhtya tẹnuòmụ dõ tẹlũtyã hỏkũ bínuò tỏnyẹ akhu-akhyě, a cuõnuò dõ tẹlũtyã hỏkũ. ¹⁰ Bí a sủũhtya tẹnuòmụ akhěnuò, dõ aklỏnuò, ù kwícỏbẻrợcỏbẻẻ nyacó.

¹¹ Cómarya tanémỏkhuphú tỏprẹ oluỏhtya pẹ dõ Zekaria anyẹhyã rò a kahtò o bí lẹsủũhtya tẹnuòmụ akhãlẹ dõ cỏhtwó nuòtỏkyě. ¹² Bí Zekaria myáhtye tanémỏkhuphú akhěnuò, a khyé rò a théisẻ. ¹³ Manárò tanémỏkhuphú hé lủ, “Zekaria- théisẻ tãmẻ! Cómarya nỉhuỏ hó nẹ tẹkwícỏbẻẻ akhu-akhyě nẹmẻ Elizabeth ki phúo pẹ nẹ phúpẻkẻkhũ tỏprẹ pã rò nẹ tỏbẻẻ é amwí ná Giovanni pã. ¹⁴ Shyé- a o pacẹlyã pã ma a ki mẹ thẻkrủthẻlỏ nẹ pã rò kayã ki thẻkrủplu thẻkrủphẻ kuỏlỏ ná nẹ pã. ¹⁵ È ma a ki htwo du dõ Cómarya a mệthényẹ pã tỏprẹ. Thỏbỉthẻhtyẻzã bẻbẻ, htyẻsỉprẹ bẻbẻ a tỏbẻẻ eỏnỉ tỏcỏ- to. A ki lỏbã ná Thẻ Sãsẻ Byacè dõ a muỏhỏkũ akhẻ có pã. ¹⁶ Rò a ki thủ kạkhyẻ ényacỏ Israelp hú tahe dõ èthỉ Byacè Cómarya a o pã. ¹⁷ A ki hyã rẹ ná Byacẻ pã, rò athẻplỏ ki hẻshyoresỏ rò a ki o ná taryẻshyosỏ phú Prẻprỏ Elia nuò pã. A ki mẻrẻ kạkhyẻ khyẻthya phẻtahe ná phủtahe pã. A ki buỏtarỉ kạkhyẻtỏ khyẻthya kayã nỉdã kuỏũ ngỏ to nuòtahe dõ prẻcỏprẻtẹ tahe a klyádẻkũ pã. Thyáphú kayã tahe ki otarítaryásủ Byacẻ atẻhyã pã yẻnuòrò, a ki tarítaryã one pẹ kayã tỏmụ dõ Byacẻ agně pã.”

¹⁸ Zekaria sudyã tanémỏkhuphú, “Yẻnuòma amã ẻ, amãto ẻ nuò, vã ki thẻgnẻ myálwỏ cyã phủtẻ? Vã rò vã muỏprẹ lã hỏhỏ, vãmẻ rò a muỏprẻ lãhỏhỏ.”

¹⁹ Rò tanémỏkhuphú hẻsủ lủ, “Vã ma Gabriẻlẻ, vã kahtò dõ Cómarya a mệthényẹ rò a nõhyãlyã vã dỏ vã ki hyã hẻso pẹ nẹ ná tẹthẻkrủmỉla yẻtỏcỏ nuòprẻ. ²⁰ Vã hyã hẻso pẹ nẹ rò nẹ zủtẻo akhu-akhyẻ, nẹ ki pẹ tuỏdỏ a htwohtya phú vã ólyạkyã nẹ nuòtỏnyẻ pã. Shyé- ashuỏakhẻ bẻ pãnuò, a ki lỏhtyabãhtya dủ phú vã hẻnuò pã.”

* 1:5 1:5 Elizabeth ma Aròn aklwíalyã † 1:6 1:6 Cỏphrya

21 Bínuôkhě dô aklõnuô ù opõ ényacó Zekaria rò a cuõnuõ onyë nyacó dô tẽlũtyã hõkũ mametẽ èthĩ tanẽ lahyã phũnuô. 22 Bĩ a hte tuõđđõ aklõ khẽnuô a hébè cyã pã èthĩ to rò èthĩ thẽgnẽ ná a klyã myáhtye nyã tẽmyáhtyelwó tóccô dô tẽlũhõdu akũ nuô hó. A hébè cyã pã ná akhãu tãmũ- to rò a vúvyãluõ prẽ ná takhukhadã prẽ.

23 Rò bí a tẽphyétẽmẽ dô tẽlũtyã hõkũ htuõhõ akhẽnuô, Zekaria ka dô ahi. 24 Nyẽtyatonuô amẽ Elizabeth muõđđõhtya rò a owóouõ dô hikũ nyãlẽ khãlẽ có. 25 Rò a hé, “Khõnyãyẽ Byacè męcwõ hó vã hó. A phyékyã pẽ hó vã tẽthétarẽ dô ù pacyéishyẽ vã nuõtahe hó.”

Dyéthégnẽ Ná Jesũ Ki O Pacẽlyã Ari-akyã

26 Bĩ Elizabeth muõđđõ bãhõ lẽthuõthýó akhẽnuô, Cómarya nõhyãlyã tanémõkhuphũ Gabrielè dô vĩ Nazarè dô a o dô Galilea kẽ nuõtõvĩ akũ. 27 A phyéhyã nĩpẽ prẽmõphũthè dô amwĩ ná Maria yẽnuô tõprẽ a tẽritẽkyã. Maria yẽnuô a ólyã htuõhõ dô a ki phyẽ ná prẽkhũ dô amwĩ ná Joseph yẽnuô tõprẽ hó. Joseph ma Khwĩ Davi aklwĩlyã tãlyã dítũ tõprẽ. 28 Tanémõkhuphũ hyã dô a o rò a hé lũ, “Cómarya myãdu khõnĩdũhõ nẽ hó, rò Byacè ki okuõdũ ná nẽ ní-.”

29 Mõkhutanéphũ hyã hẽsoluõ pẽ Maria tẽritẽkyã yẽnuô, a tanẽplõ nĩdyẽ angõlasá to, a tanẽpyãtanẽsẽ nĩdyẽ nyacó. 30 Tanémõkhuphũ hé lũ, “Maria- thẽisẽ támẽ ní! Cómarya mębwímetyãyẽ hó nẽ hó. 31 Nẽ ki muõđđõhtya pã rò nẽ ki phũo nĩdyẽ pacẽ prẽkhũphũ tõprẽ pã, rò é amwĩ ná Jesũ ní-. 32 È ma kayã dô abwĩdu-ataryẽhtũ tõprẽ pã rò ù ki é è ná tẽdõtẽhtũ tadũ Cómarya aphũkhũ tõprẽ pã. Byacè Cómarya ki dyẽ htwõ è ná khwĩ tõprẽ phũ aklwĩalyã Davi nuô pã. 33 Htuõrò a ki htwõhtya Israelphũ tahe akhwĩ pwõtõtũ pwõtãplẽ pã rò ahtyẽakẽ nuô atadũ pẽ cyã pã có to.”

34 Rò Maria hẽsũ tanémõkhuphũ, “Vã phũthè prẽyẽ, vã ki muõđđõ rò ki phũo cyã phũtẽ?”

35 Rò tanémõkhuphũ hẽsũ è, “Thẽ Sãsẽ Byacè ki hyãlyã dũ dô nẽlo pã rò dô tẽdõtẽhtũ tadũ Cómarya a tẽprotẽprya akhu-akhyẽ pã rò pacẽphũ tõprẽ ki hyão pacẽlyã pã. Dõ tẽritẽkyã yẽ akhu-akhyẽrò pacẽsãsẽ yẽtõprẽnuô ù ki é lũ ná Cómarya aphũkhũ pã. 36 Tanẽtuõđũ nẽ tõpuõbũ Elizabeth nuô, a muõprẽ lãhõ. Û hé lũ ná aphũ o cyã pãto hó tadũrò, khõnyãyẽ a muõđđõ bãhõ lẽthuõthýó hó. 37 Cómarya męcya tẽpwõtõcô.”

38 Rò Maria hẽsũ, “Vã ma Byacè a lulẽmuõ tõprẽ prẽ. A ki htwõhtyadũ phũ nẽ hẽnuô pã ní-.” Rò tanémõkhuphũ htecuõ taphãkyã ná lũ.

Maria Cuõolẽkuõ Elizabeth

39 Nyẽtyato nuô, Maria otaritãryã anẽ rò a htetalwõ cuõ dô vĩ dô a o dô solõ nuõtõvĩ, bí Judakẽkũ nuô. 40 A cuõnuõ dô Zekaria a hidõkũ rò a hẽmõheryã avyã Elizabeth. 41 Rò bí Elizabeth nĩhuõ Maria hẽmõheryã lũ akhẽnuô, pacẽphũ dô ahõkũ yẽtõprẽnuô, a kũkãhtya. Rò Elizabeth yẽnuô a lõbãhtya ná Thẽ Sãsẽ Byacè. 42 Rò a hẽbeshyo, “Dõ prẽmõ lõ- plĩ aklẽnuô nẽ

ma prèmò dó a nìbè lóhó ù tèsòri tòprè hó rò pacèphú dó nẹ ki phúo nidyé lù pã yètòprènuò a nìbè kuòdúhó tèsòri hó. ⁴³ Vã Byacè amuõ cuõhyãtuõ dó vã o mètè? Vã cuõ nìbè khódu tèmýádu vã mètè? ⁴⁴ Vã nìhuõ nẹ hémohéryã vãvã ná pacèphú o dó vãhókù yètòprè kùkãhtya thèkrùthélò có. ⁴⁵ Nẹ zùe ná Byacè a tètítèkyã yě ki hyã lóhtyabãhtya málakò dó nègnè pã akhu-akhyè nẹ nìbèhó tèsòri hó!”

Maria Irò Htuthéhtya Cómarya

⁴⁶ Maria hé,

“Vã ki htuthéhtya lóthulóthé vã Byacè. ⁴⁷ Cómarya ma prèmèlwóhteka vã tòprè htúõto è ma vã Byacè tòprè akhu-akhyè vã thèkrùthélò nyacó. ⁴⁸ Vã ma a lulémuõ dó amèthè okuõú to tòprè manárò a thénèhtyabè tuõ vã. Cáhtya khònyáyè tãplehyãnuò myécò pwõ- tòcò ki é vã ná prèmò dó a nìbè tèsòri tòprè pã. ⁴⁹ Mètèhèrò Cómarya dó ashyo-asò yètòprè dyéo htwóhtya pèhó vã təcacòazã tadù yènuò ná a tètpròtèprya tahe dó vãgnè hó. Amwì ma asàsè. ⁵⁰ Aphúalye dó a dyaduzúnyã lù tahenuò, a ki thézòklabèní èthì tòhtú htúò tòhtú pã. ⁵¹ Bí a zòhtya atakhu dó ashyo-asò yě akhè, kayã dó a tanèdu nidyé anè tahenuò, a ki lùpruólùpryãkyã ló pã. ⁵² A dyatãkyã khwí shyosò tahe dó èthì akhálè rò a dyahtyalò tapleke kayã dó amèthè okuõú to nuòtahe hó. ⁵³ A dyéekò dyéõbã hó kayã dó a ovìokò tahe rò a plwòkã kazuòkyã kayã duzáhtyathè tahe hó. ⁵⁴ A thénèhtya tuõbèhó tẹ dó a ólyã htúõhó ná pèphyèpèphúò dó- nyènu nuòtahe rò a hyãmecwò hó alulé Israelphú tahe hó. ⁵⁵ Thyáphú a ki thézòklabèní Abraham ná aklwíalyã yètahe tòhtú htúò tòhtú agnènuòrò, a thénèhtya nidyé hó.”

⁵⁶ Maria cuòokuòkuò ná Elizabeth yènuò a phũbã có thuõlè hó rò a kano dó ahi prè.

Giovanni Baptista A Tèpacèlyã

⁵⁷ Bí Elizabeth ahóathè tólè hó akhènuò, aphú oní phúpèrèkhù tòprè. ⁵⁸ Kayã ophúowó ná lù bínuò tahe ná aklwíalyã phúwó tahe nìhuõ ná Byacè dyéluò hó a tètthézòní lakò lù akhènuò, èthì thèkrùthélò kuòlò lù pwõ- tòprè. ⁵⁹ Èthì lèklò o ná ki pacè bãhó agnè lwìhtyó hénuò, ù bè dútalí nìpè lùphã. Bí atò dútalíphã akhènuò, aklwíalyã tahe hyãkuò lahyã rò èthì thézú póní lahyã amwì ná aphè Zekaria amwì nìdú. ⁶⁰ Manárò amuõ hé, “Máto! Tòbè póní lùmwì ná Giovanni.”

⁶¹ Èthì hésú amuõ, “Dó thìklwìthilyã aklènuò, amwì ná Giovanni nuò a o tòprè- to.”

⁶² Aphè thézú é amwì ná ùpènuò èthì thézú thégne akhu-akhyè, èthì dyéluò lahyã a takhukhadã rò sudyã lù. ⁶³ Aphè kwí lóba rò a ràtã, “Amwì ma Giovanni.” Rò èthì khyéthukhyéthè lóplí có. ⁶⁴ Bínuò tóphuòtuò Zekaria hébè cyã kãkhyè rò a htuthéhtya Cómarya. ⁶⁵ Kayã ophúowó bínuò tahe

khyéthukhyéthé lǒplǐ có, rò tètwtǒhtya phúyěnuô a luǒpasǐ cuǒlǒ có Judaké tǒkǐlǐ có. ⁶⁶ Byacè a tǝpɔtǝpɔɔyǎ yǒ okuǒ ná pacǝphú yǝtǝpɔɔrǝ akhu-akhyǝ, lǒ- kayǎ dǒ a nǐhuǒ tǝtǝrǝtǝkyǎ yǝtahenuô a khyéthukhyéthé rò a hé lahyǎ, “Pacǝphú yǝtǝpɔɔrǝnuô a ki htwǒhtya ítǝ pǎ ha?” phúnuô.

Zekaria A Tǝhéprǝ-one

⁶⁷ Giovanni apǝhǝ Zekaria lǒbǎhtya ná Thé Sǎsǝ Byacè rò a héprǝ one rǝ Cómarya ari-akyǎ,

⁶⁸ “Pǝ ki htuthǝhtya rǒlǔ Israel a Byacè Cómarya pǒ-. Mǝtǝhǝrǝ a hyǎhǒ dǒ akayǎ tahe a o hó rò a hyǎ mǝlwǒhtekǎ hó akayǎ hó. ⁶⁹ Dǒ Cómarya a prǝmǝtǝphú Davi aklwǎlyǎ akǔnuô, Cómarya dyǝohtwǒhtya pǝ hó pǝ prǝmǝlwǒhtekǎ Byacè dǒ a o ná a taryǝshyosǒ yǝtǝpɔɔrǝ hó. ⁷⁰ Cómarya ólyǎ one htuǒhǒ ná aprǝpɔɔ sǎsǝ dǒ nuǒkhǝ tahe, ⁷¹ è ki mǝlwǒhtekǎ pǝ dǒ khura tahe ná kayǎ dǒ a thǝhte pǝ nuǒtahe a takhukǔ pǎ. ⁷² A hé ná a ki dyǝlǔ a tǝthǝzǝklabǝ dǒ pǝpǝhyǝpǝ-phuǒ tahe alyǎ pǎ, htuǒto a ki thǝnǝhtya bǝtuǝ khyǝthyǎ a tǝólyǎ sǎsǝ nuǒtahe pǎ. ⁷³⁻⁷⁵ Pǝ tǝohtwǒpɔɔrǝ tǒhtǔ kayǎyǝ, thyǎphú pǝ ki htwǒhtya kayǎsǎsǝ, kayǎcǒkayǎtǝ dǒ Cómarya anyǝhyǎ nuô rò, a héklǒhéma htuǒhǒ angǒ ná Abraham hó, rò a ólyǎnuólyǎ htuǒhǒ dǒ a ki mǝlwǒhtekǎ pǝ ná kayǎ dǒ a thǝhte pǝ nuǒtahe a takhukǔ rò a plwǒmǝ hó a tǝmǝyǝ ná pǝ hó, rò pǝ ki mǝ tǎ ná tǝtarǒthǝ thǝisǝ tǎmǝ.” ⁷⁶ Zekaria hé apǝhǝ, “Vǎphúkǔhǔ, ǔ ki ǝ nǝ ná tǝdutǝhtǔ tadǔ Cómarya aprǝpɔɔ tǝpɔɔrǝ pǎ, mǝtǝhǝrǝ nǝ ki hyǎ taritaryǎ one rǝ pǝ Byacè lǝhyǎklyǎ agnǝ pǎ. ⁷⁷ Nǝ ki hǝso pǝ Byacè akayǎ ǝpɔɔ ná Cómarya ki plwǒkyǎ ǝthǐ tǝthǔtǝora pǎ, rò ǝthǐ ki nǐbǝ tǝmǝlwǒhtekǎ pǎ. ⁷⁸ Mǝtǝhǝrǝ pǝ Cómarya yǝnuô, a thǝzǝnǐ nyacǒ ǔ rò a khyǎthǝdǒ nyacǒ. A nǒhyǎlyǎhǒ kayǎ o dǒ mókhu tǝpɔɔrǝ ki hyǎ mǝlwǒhtekǎ hó pǝ, prǝmǝlwǒhtekǎ pǝ yǝtǝpɔɔrǝnuô, a thyǎhǒ ná tamǒ lǐhtyarǝ dǒ mólǐbǔkhǝ nuǒhǒ. ⁷⁹ Rò tamǒyǝ a htya dǒ mólǝ rò a ki lǐtakǝtǝ pǝ kayǎ o dǒ tǝkhǐtǝlǝ, tǝthyǝ azouô akǔ nuǒtahe lǒ- plǐ pǎ, rò a ki zǔklyázǔklǒ cuǒ nǐpǝdǔ pǝ tǝohtwǒpɔɔrǝ dǒ tǝkacǔkabǝ aklyákǔ pǎ.”

⁸⁰ Bí Giovanni duhtyahǒ akǝnuô, Cómarya a Thé Sǎsǝ dyǝ lǔ tǝtaryǝshyosǒ. Bí a cáhtya mǝlǔ tyahǐ atǝmǝ dǒ Israelpǝhǔ tahe a mǝthǝnyǝ híto akǝnuô, a cuǒo prǝ dǒ kǝsǝhtyǝkyǎ lǒtamákhu akǔ prǝ.

2

Jesǔ Opcǝlyǎ (Matteo 1:18-25)

¹ Bínuôakhǝ khwǐ Augusto nǒihtuô rǎmǎ plǒlǒ kayǎ mwǐ dǒ Romaké tǒkǐlǐ có. ² Yǝma tǝrǎmǎ plǒmwǐ arǝlǒ tǒhǔ bí Quirino htwǒ khwǐdu dǒ Syria kǝ akǝnuô hó. ³ Rò kayǎ pwǝ- tǝpɔɔrǝ kǎ lahyǎ dǒ adǒ, avǐ rò kǝsunuǒ lahyǎ amwǐ.

⁴ Joseph o bí vj Nazare, Galilea kékũ nuô rò a htecuôkuô dô vj Bethlehem, Judaké, bí khwí Davi léopacęlyã khälenuô. Joseph ma Davi akłwiałyã kalyã ditũ tôprę akhu-akhyé a kaķuô bínuô. ⁵ È ná Maria dô a dyémã* htuôhô lũ dô a ki phyé lũ nuôtôprę cuô benuôkuô amwĩ. Bínuôakhě ma Maria ohó ná ahóathé hó. ⁶ Rò bí èthĩ o pã bí vj Bethlehem akhěnuô, Maria ahó tõlě hó dô a ki phúo hó. ⁷ A phúonĩ phúvyáprę prękhũ tôprę rò a phyáplũ lũ ná ikę rò a dya omyětã lũ dô pũklókũ, mețěherò hidókũ dô agněnuô a o pã tótó to.

Tanémókhuphú Ná Prękyětħímíphú Tahe

⁸ Khälé tavítava bínuô tôphonuô, prękyětħímíphú o tahe. Èthĩ hyã omyěpô nıdyé athímíphú tahe dô mĩklě, dô nyelãkhu tôpho. ⁹ Bínuôakhě Byacé a tanémókhuphú tôprę hyã oluôhtya pę èthĩ, rò Byacé Cómarya a tělítětakhě tahe lĩ tava lõplĩ èthĩ rò èthĩ théisě taróthé lõplĩ có. ¹⁰ Manáro tanémókhuphú hé èthĩ, “Théisě tãmé! Vã phyéhyãní pėhó thĩ tětėkrũmila dô a ki mę thékrũ lakalakó có ũpwõ~ prę pã yěnuôhó. ¹¹ Yětôthě dô Davi avĩkũ nuô, prēmęlwóhteka a Byacé mähó Krıstu yě hyã o pacęlyã hó. ¹² Thĩ ki myãhtye pacę tôprę pã, rò ũ phyáplũ lũ ná ikę rò ũ be-omyětã è dô pũklókũ nuô pã. Thĩ ki myãhtye phúnuôma mähó pacęphú dô vã hėsoluô pę thĩ yěnuô tôprę hó.”

¹³ Bínuôakhě tanémókhuphú aklyěphú tòmũ hyãoluôhtya khyé tōkuô ná tanémókhuphú yětôprę rò èthĩ irõ htuthěhtya Cómarya rò a irõ lahyã,

¹⁴ “Męlmętakhě htuthěhtya lahyã Cómarya dô a o dô khälęhtyaló tadũlõ ũ dô mókhu yěnuô tôprę pó~. Tępětędwõ ná tękacũkabé ki ohtya kuôdũ dô hekhuyé rò a ki otõkuôdũ ná kayã dô Cómarya thępłõ onĩ lũ nuôtahe ní~.”

¹⁵ Bí tanémókhuphú ka kahtya htuôhô dô mókhu akhěnuô, prękyětħímí tahe hé nıdyé khyělũ, “Cuõ~, pę cuô dô vj Bethlehem rò pę cuómýakuô tětħwóhtya-ané dô Byacé hyã dyéthęgněkyã pę tẹritękyã yěnuô pó~.”

¹⁶ Rò èthĩ htecuô tapluõtaplyé lahyã rò cuómýãhtye Maria ná Joseph, htuõrò èthĩ cuómýãhtye ũ dya omyětã pacęphú tôprę dô pũklókũ. ¹⁷ Bí prękyětħímíphú yétahe myãhtye pacęphú yě ná amuõaphě akhěnuô, a cuô hėluô pę ũ phú tanémókhuphú hėsoluôkyã pę èthĩ ná pacęphú yětôprę ari-akyã nuôtahe. ¹⁸ Lõ~ kayã dô a nıhuô prękyětħímíphú yétahe hėsoluô pę lũ tẹritękyã yětahenuô a khyéthukhyéthě lõ lahyã có. ¹⁹ Maria tōmanĩ lõ tẹritękyã yétahe rò a tanę nıdyé ari-akyã. ²⁰ Prękyětħímíphú yétahe kaķhyé khyětħyã dô èthĩ thímí tahe a o. Rò phú tanémókhuphú hėsoluô pę èthĩ rò èthĩ nıhuõnó, èthĩ cuô myãhtyebènó akhu-akhyé, èthĩ htuthěhtya Cómarya, htuõto èthĩ męlmętakhěhtya Cómarya.

²¹ Bí pacę yětôprę bãhtya hó athě lwıthyó hórò a tõbè dútalı hó phá akhěnuô, èthĩ é nıdyé lũmwĩ ná Jesũ phú tanémókhuphú põonekyã pėhó lũmwĩ bí amuõ muõdõ tyahĩ lũ to akhěnuô.

* 2:5 2:5 Judaphú alékló o ná “Dyémã htuôhô lũ” ma a pũ htuôhô takhu, manáro a omyětõhĩ lũ to.

Joseph Ná Maria Besăsě Jesů Dř Těľũtyă Hőkũ

22 Phũ Mosè mekyă a těṭhyótěṭhya ná èthĩ tǒbè męmwǒplĩthĩplo lahyă anėnuô, ashuôkhě hyătuôhó. Rò thyáphũ Joseph ná Maria ki besăsěhtya pacěphũyě dǒ Byacè anyěhyă nuôrò, èthĩ phyénĩ pacěphũyě rò a cuǒ lahyă dǒ vĩ Jerusalem. 23 (Phũ Byacè těṭhyótěṭhya těṭrămárădyă o, “Lǒ- phũvyăprě prěkhũ tahenuô tǒbè besăsěhtya è dǒ Byacè a měṭhėnyě.”)✧ 24 Phũ Byacè héokyă a těṭhyótěṭhya nuô, èthĩ tǒbè cuǒ lũtyăhtya kuǒ “Htulwĩthǒ nyěbè măṭorò htulwĩ dikră nyěbè.”✧

25 Bĩnuôkhě, dǒ vĩ Jerusalem akũnuô kayă otǒprě, amwĩ ná Simeonè. È ma kayă cǔe bezũnyă Cómarya tǒprě, htuǒto Thé Săsě Byacè okuǒ ná è. È ma kayă dǒ a opǒmýásũ Cómarya ki męlwóhtekă Israelphũ dǒ tęc̣yětęc̣ũ akũ tǒprě. 26 Htuǒrò Thé Săsě Byacè dyémýáhtyelwǒ tătę one hó è, a ki myăhtye tyahĩ Krĩstu dǒ Byacè Cómarya nwóhtya lũ yěṭǒprě hĩto hénuô, a běṭhyėnĩ hĩto. 27 Thé Săsě Byacè thũ è rò a cuǒnuǒ dǒ těṭlũtyă hőkũ. Bĩ Jesů amuǒaphě phyăhyănĩ lũ, rò a ki hyămę pę lũ phũ Cómarya a těṭhyótěṭhya héonekyă akhěnuô, 28 Simeonè phyăhtya pacěphũ dǒ a takhulo rò a htuthěhtya Cómarya rò a hé,

29 “Kǒ- Byacè, phũ nẹ héone htuǒhó nęngǒ nuô khǒnyărò a lǒhtyabăhtya hó, nõhtyě kacũkabé mǒdũ mǒhó nẹlulé mǎ văyě. 30-31 Nẹ tēmęlwóhtekă dǒ nẹ taritaryă one pę nẹ kayă pwǒprě agnẹ yėnuô, vă myăhtye shyěklǒ cǒhó ná văměṭhè hó. 32 È ma těṭlĩ tǒmě dǒ a ki dyėluǒhtya pę Judaphũ măṭo tahe, htuǒto a phyėhyănĩ pę těṭsǒri dǒ nẹ myęcǒ Israelphũ tahe a o.”

33 Dǒ Simeonè hébè těṭritěkya yě akhu-akhyě, pacěphũ yěṭǒprě amuǒaphě khyéthukhyéthé nyacǒ. 34 Simeonè sǒri htuǒ èthĩ rò a hékyănĩ pacěphũ amuǒ Maria yėnuô, “Pacěyě Cómarya nwóhtyahó lũ dǒ a ki męlwóhtekă Israelphũ tahe pǎ, rò a ki dyadudyahtyalǒ kuǒke kayă dǒ aruô tahe pǎ. È ma Cómarya a těṭmăṭędyă tǒcǒ, rò kayă éprě ki hébè takhwótakėsũ lũ pǎ. 35 Phũnuôrò kayă éprě tanę dǒuǒdǒbĩ tẹ dǒ èthĩ athěplǒkũ tahenuô, Cómarya ki bámǒhtyaluǒ pǎ” htuǒrò a hé Maria, “Těṭhěplėnebè dǒ a htýă thyácóná né nuô a ki prǒnuǒ nẹ thěplǒ pǎ.”

36 Prěprǒmuǒ okryă dǒ a muǒprě nyacǒ hó o tǒprě, amwĩ ná Anna. È ma Phanuel aphúprēmò, è ma Asher myęcǒphũ tǒprě. A phyěhtuǒ avẹ rò a otǒnĩ lũ thuǒthyóṭona prě. 37 Avẹ thyěkyă lũkhălě rò a okryăkyă nĩdũ prě. Khǒnyărò ana o hó shyělwĩthyó ná lwĩna hó. A htęcuǒ tǒpho- to, a oprě bí těṭlũtyă hőkũnuô prě. A cǒbucǒběṭhtya Cómarya dǒ těṭlũtyă hőkũ mǒkhĩkhĩ mǒsěklėklė cǒ, htuǒto a duǒe sėesėò rò a kwĩcǒbè pwǒnyěpwǒthě cǒ. 38 Bĩnuôkhě, a hyătuǒ tǒtũ dǒ èthĩ o rò a htuthěhtya Cómarya. Htuǒrò a hėsoluǒ pę pacěphũ yěṭǒprě ari-akya ná lǒ- kayă dǒ a opǒmýásũ Cómarya ki męlwóhtekă vĩ Jerusalemphũ pǎ nuǒtahe.

✧ 2:23 2:23 Li Htekă 13:2,12,15 ✧ 2:24 2:24 Li Cǒbucǒbě 12:8

Joseph Ná Maria Kaxhyě Khyěthyá Dó Vĩ Nazarè

³⁹ Bí Joseph ná Maria mehtuõlõhó phú lõ~ Byacè mekyã tètthyótethya tahe akhěnuõ, èthĩ kaxhyě khyěthyá dó alėjo nĩdyé vĩ Nazarè nuõ. Vĩyěnuõ a o bí Galilea kékũ nuõ. ⁴⁰ Pacěyě a duhtya rò a hěshyoresõ hyã, rò a lõbã có ná tètthĩphé rò Cómarya sõrisõbũnĩ lũ.

Pacě Jesũ Dõ Tělũtyã Hõkũ

⁴¹ Pwõnana~ bí ù mepwēmela nĩdyé pwě dõ ù é ná tẹcuõtalwópwě akhěnuõ, Jesũ amuõaphě cuõkuõ dó vĩ Jerusalem. ⁴² Bí Jesũ na ohó shyényěna akhě, amuõaphě yěnuõ, aléklõ cuõ lahyã tẹcuõtalwópwě, rò a é cuõnĩ pacěphũ Jesũ. ⁴³ Bí tẹcuõtalwópwě htuõhó akhěnuõ, èthĩ kaxhyě dó adõaso. Bínuõakhě, pacě Jesũ yě a okyã dó vĩ Jerusalem akũ, manárõ amuõaphě thégne to. ⁴⁴ Èthĩ tanę ná a ka tõkuõ hó ná kayã dó a cuõpwěka nuõtahe aklě hó. Bí èthĩ ka htuõhó tónyě~ mõhé akhěnuõ, a myápũ sudyãnĩ no Jesũ dó aklwĩalyã tahe aklě pré. ⁴⁵ Bí èthĩ myápũ rò a myáhtye pẹ pã to akhěnuõ, èthĩ kaxhyě khyěthyá lahyã dó vĩ Jerusalem. ⁴⁶ Thuõnyětõnyěnuõ, a cuõ myáhtyeno ná Jesũ cuõ o dó tẹlũtyã hõkũ pré. A cuõ onyão tõkuõ ná Juda a thárãdu thãmãhtũ tahe rò a cuõnĩdãkuõ Cómarya alãangõ tahe rò a hẹbėsudyã kuõũ bínuõ. ⁴⁷ Bí kayã lõ~ plĩ nĩhuõ pacěphũ yětõprẹ a tẹhẹbẹhészũ akhěnuõ, èthĩ khyéthukhyéthé lõplĩ có a tẹcyátètè ná a tẹhészũ kaxhyě ù nuõtahe có. ⁴⁸ Joseph ná Maria cuõmyáhtye lũ rò a khyéthukhyéthé nyacó, rò amuõ hé lũ, “Phúkũ, nẹ cuõ mețuõ phúyě mețě? Vã ná nẹphě kũkyã rò myápũ lakõ nẹ ma tadũ~ kẹ có meně.”

⁴⁹ Rò pacě Jesũ hészũ, “Thĩ cuõ myápũ vã katẹ nuõ mețě? Thĩ thégne nyã ná vã o dó vãphě ahikũ to ẽ.” ⁵⁰ Manárõ amuõaphě thégneplõ lũ tẹhẹbẹ yě angõlasã to.

⁵¹ Htuõrõ pacěphúyě a krwõ kakuõkhyě amuõaphě dó vĩ Nazarè rò a cũ muõlãphengõ pwõ~ tõphuõ. Amuõ tõma oplõlõ lõ~ tẹhtwõhtya anẹ yěnuõtahe. ⁵² Jesũ duhtya lõbã ná tẹthítèphé rò Cómarya ná prẹlukayã myámomyãdu nĩdyé lũ.

3

*Giovanni Baptista A Tẹhészodõnyã
(Matteo 3:1-12, Marko 1:1-8, Giovanni 1:19-28)*

¹ Bí Khwĩdu Tiberia põtẹ bãhtya hó shyényã na akhěnuõ, Pontio Pilato htwõhtya khwĩdu dó Judaké. Rò prẹpõ Galilea kẹ ma Khwĩ Herodè. Rò Khwĩ Herodè apuõ Philipu ma prẹpõ Ituraea kẹ ná Trakoniti kẹ. Khwĩ Lysania rò a põnĩ ke Abilene kẹ. ² Prẹlũtyã dulõũ ma Anna ná Caipha hó. Bínuõakhě Zekaria aphúkũ Giovanni o dó kẹsěhtyěkya lõtamákhũ rò Cómarya hészuloũ tãpẹ alãangõ dó Giovanni a o. ³ Phũnuõ akhu-akhyě lõ~ dó ophũ tavítavã bí Jordano lyãmuõ khášhyé tahenuõ, Giovanni cuõlě hészodõnyã pẹlõ ù ná za nĩdũ lahyã thĩné rò plwõ lahyã thĩné ná htyě túrõ

Cómarya plwökyä thĩ tètthú nuótahe prẽ. ⁴ Phú Cómarya alãangó räone htuõhó dó Prẽprõ Isaiah a likũnuô, rò a hé, “Kayä tôprẽ èhtõthta dó kësẽhtyẽkyä lõtamákhũ rò a hé, “Taritaryã one lahyã klyã dó Byacẽ agnẽ. Mẽcómẽpẽ lahyã Byacẽ lẽhyãklyã agnẽ tóbõ ní~. ⁵ Lõ~ kêtõkũ tahenuô, bè thõbã lõ. Lõ~ khõmãkhõlõ ná sodusohtũ tahenuô, bè mẽpẽ lõ. Mẽcõ lõ klyã dó a takitakã nuótahe. Rò bè mẽthye lõ klyã dó a tapritaprú nuótahe. ⁶ Kayä pwõ~ tôprẽ ki myáhtye lõ Cómarya nwóhtya prẽmẽlwóhtekã prẽlu hekhuphú yẽnuô tôprẽ pã.”*[†]

⁷ Kayä tahe kirẽ hyã plwõ lahyã anẽ ná htyẽ rò a hyãrõhyãé nyacó dó Giovanni a o. Rò Giovanni hé èthĩ, “Rũthĩthĩ~! Maũpẽ tôprẽ dyerõdyeryẽ thĩ ná thĩ ki siplébẽ ná Cómarya a tẽcirya dó a ki hyãpã yẽnuô pẽ? ⁸ Thĩ ki za nĩdũ mãlakõ hó thĩnẽ hó kihèrõ dyéluõ lahyã thĩ tẽohtwõprẽ tahe ná thĩ tẽdya thĩ thẽplõthuõhtyẽ tahe. Héhtõhélyã tá thĩnẽ, ‘Pẽ ma Abraham aklwĩalyã’ nuõtãmẽ. Vã hé thĩ, Cómarya mẽhtwõhtya lõyẽtahe ná Abraham aphú mã a mẽcyã prẽ. ⁹ Kwõ tóbẽ ohõ dó thõkhãshyéhõ rò ù ki ikwõ khũhõ thõmõ tahe pã, rò ù ki icõtũ tuõ cõ dó arwĩahtwo pã. Thõmõ tõmõmõ dó athèaphõ twõryã to nuô, ù ki ikwõ khũkyã è pã rò ù ki vĩnuõkyã è dó mikũ pã.”

¹⁰ Rò kayä èprẽ sudyã Giovanni, “Ki hé phũnuòrõ pẽ tóbẽ mẽphútẽ?”

¹¹ Rò a hẽsũ èthĩ, “Kayä dó açã o nyẽpũnuô bè dyé pẽ kuõ kayä dó açã o kuõ tõtũ~ to nuótahe. Htuõrõ kayä dó a lèlèlõ o tahenuô, ibèebẽ pẽ kuõ.”

¹² Prẽkwĩamo-arã tahe ki plwõ kuõ lahyã anẽ ná htyẽ rò a hyã dó Giovanni a o rò a hyã sudyã lõ, “Thará, pẽ tóbẽ mẽphútẽ?”

¹³ Rò a hẽsũ èthĩ, “Kwĩ lahyã amo-arã phũ ù nõkwĩ thĩnuô, kwĩlõkwĩlõ tá ná ù nõkwĩ thĩ nuô tãmẽ.”

¹⁴ Klyẽphũ tahe sudyãkuõ lõ, “Pẽkuõlẽ? Pẽ tóbẽ mẽphútẽ?”

Rò a hẽsũ èthĩ, “Bè pũphezẽplẽ nĩ ùrũũhtẽ to. Kẽbõkẽbye tá ù tôprẽ~ tãmẽ. Thẽplõmĩ nĩ lahyã ná khwókẽ dó thĩ nĩbẽ nuótahe.”

¹⁵ Kayä èprẽ myásũ thèlẽ rò tanẽ lahyã Giovanni, “Taryã~ ma Kristu dó Cómarya nwóhtya è dó a ki hyã mẽlwóhtekã prẽlu hekhuphú hẽnuõma è cõ hó kõ~.” ¹⁶ Phũnuô akhũ-akhỹ Giovanni hé èthĩ pwõ~ tôprẽ, “Vã plwõ thĩ ná htyẽ prẽ, manárõ prẽ dó a taryẽprõprya shyosõ lõklõ cõ ná vã tôprẽnuô a ki hyã pã. Vã ilyẽ pẽprẽ è khuphá plyẽ prẽ nuõ~ vã kò ná è to. A ki hyã plwõ thĩ ná Thẽ Sãsẽ Byacẽ ná mi pã.* ¹⁷ È yẽnuô athyanã kayä tôprẽ dó a ikrẽsẽkyã buõthu ná buõsẽ nuô. Abuõsẽ tahenuô a ki kãklõplõ dó acyãkũ pã, tadũrõ buõthu tahenuô a ki isũũkyã ná mi dó a pĩpẽ cyã pã tõphuõ~ to yètõphẽ akũ nuô pã.” ¹⁸ Giovanni hẽsodõnyã pẽ ù tètthẽkrũmila dó klyã èbõ rò a dyéhẽdyere nĩdũ kayä bẽmũ nuótahe.

* 3:6 3:6 Isaia 40:3-5 * 3:16 3:16 “Mĩ” angólasã ma, tẽcirya ma amãmã tẽmẽmwõplĩthĩplo mã amãmã.

19 Manárò Khwí Herodè yò cuõphyé nıdyé khyěthyádú akhí Herodia akhu-akhyě, Giovanni hé lú ná a mețe yěnuôma a thú. Htuõto dõ arêkhěnuô ma Khwí Herodè yò me țemũmyáricyá tahe akhu-akhye a dyapõ lú tethú ná nuônuô. 20 Túyěnuô htuõto, Khwí Herodè me țemũmyáricyá dulõpõ tãcõ ma mähõ a dõtãkyã Giovanni dõ htõkũ yěnuô hõ.

*Giovanni Plwõ Pé Jesũ Htyě
(Matteo 3:13-17, Marko 1:9-11)*

21 Bí kayã bémũ plwõ htuõlõhõ ané ná htyě akhěnuô, Byacé Jesũ plwõ kuõ no htyě dõ khyě. Bí a kwicõbě akhěnuô, mókhu lumõ äyãhtya. 22 Htuõrò Thé Sãsé Byacé klwo ané phú htulwı̀ rò a hyã tãõ dõ lülõ. Bınuõakhě ngõpratã dõ mókhu rò a hé, “Ně ma vãphúkũ dõ vã mõ nıdyé rò atõabé ná vã theplõthuõhtyě tõprè.”

*Jesũ Aklwiãlyã Khãshyěkhãryã Tahe
(Matteo 1:1-17)*

23 Bí Jesũ cáhtya ithyõ ù akhěnuô, a na phũbã hõ thuõshyě hõ. Û tanętyã lú ná Joseph aphú prè.

Joseph ma Heli aphú, 24 Heli apħěma Mathat, Mathat apħěma Levi, Levi apħěma Melchi, Melchi apħěma Jannai, Jannai apħěma Joseph, 25 Joseph apħěma Matathia, Matathia apħěma Amò, Amò apħěma Nahu, Nahu apħěma Esli, Esli apħě ma Naggai, 26 Naggai apħěma Maatha, Maatha apħěma Matathia, Matathia apħěma Semein, Semein apħěma Josech, Josech apħěma Joda, 27 Joda apħěma Joana, Joana apħěma Rhesa, Rhesa apħěma Zerubabe, Zerubabe apħěma Shealtiel, Shealtiel apħěma Neri, 28 Neri apħěma Melchi, Melchi apħěma Addi, Addi apħěma Cosam, Cosam apħěma Elmadam, Elmadam apħěma Er, 29 Er apħěma Joshua, Joshua apħěma Eliezer, Eliezer apħěma Jori, Jori apħěma Mathat, Mathat apħěma Levi, 30 Levi apħěma Simeonè, Simeonè apħěma Juda, Juda apħěma Joseph, Joseph apħěma Jona, Jona apħěma Eliakim, 31 Eliakim apħěma Melea, Melea apħěma Menna, Menna apħěma Matatha, Matatha apħěma Natha, Natha apħěma Davi, 32 Davi apħěma Jesse, Jesse apħěma Obed, Obed apħěma Boaz, Boaz apħěma Salmon, Salmon apħěma Nasho, 33 Nasho apħěma Amminadab, Amminadab apħěma Admin, Admin apħěma Arni, Arni apħěma Hezrò, Hezrò apħěma Perez, Perez apħěma Juda, 34 Juda apħěma Jacob, Jacob apħěma Isaac, Isaac apħě ma Abraham, Abraham apħěma Tera, Tera apħě ma Nahor, 35 Nahor apħěma Serug, Serug apħěma Reo, Reo apħěma Pelè, Pelè apħěma Eber, Eber apħě ma Shela, 36 Shela apħěma Caina, Caina apħěma Arphaxad, Arphaxad apħěma Shèm, Shèm apħěma Noah, Noah apħěma Lamech, 37 Lamech apħěma Methusela, Methusela apħěma Enoch, Enoch apħěma Jare, Jare

aphěma Mahalaleel, Mahalaleel aphěma Caina, ³⁸ Caina aphěma Eno, Eno aphěma Sèth, Sèth aphěma Adam mǎhó Cómarya aphúkhũ nuôtôprẽ hó.

4

Khñéricyá Khukló Ilo-ilyá Jesũ (Matteo 4:1-11, Marko 1:12-13)

¹ Bí Byacè Jesũ o dǎ Jordano lyǎmuǒ rò a ka akhěnuô, a lǒbǎ ná Thè Sǎsè Byacè. Rò Thè Sǎsè Byacè okuǒ ná lǔ rò a thũcuǒ lǔ dǎ kēsěhtyékya lǒtamáku. ² Khñéricyá khukló hyǎ ilo-ilyá lǔ athělwĩshyě anyělwĩshyě. Rò anyělwĩshyě athělwĩshyě akũyěnuô a esèe tǒcô- to akhu-akhyě anyělwĩshyě htuǒrò athéethéó hyǎ.

³ Bínuôakhě khñéricyá khukló hé lǔ, “Nẹ ki mǎ Cómarya aphúkhũ héro hétǎ lǒ yěnuôtǒmẽ rò nõhtwǒhtya è ná khómũ nuô.”

⁴ Rò Jesũ hésũ è, “Cómarya alǎangó hé, ‘Prělukayǎ htwǒprẽ túprẽ ná séesèò nuô mǎto.’”[✧]

⁵ Htuǒrò khñéricyá khukló écuǒ Jesũ dǎ khǎlěhtyalǒ tǒpho rò a dyéluǒ lǒ lǔ ná htyéké dǎ a o dǎ hekhu yěnuô pwǒtǒba. ⁶ Khñéricyá khukló hé è, “Lǒ- taryěppryǎ yětahe ná tẹduzǎhtyathě yětahenuô, vǎ ki dyé ná nẹ pǎ. Lǒ- yětahe nuôma a o lǒhó dǎ vǎ khadǎkũ hó, vǎ ki dyépé kayǎ dǎ vǎ thézũ dyé lǔ nuótahe pǎ. ⁷ Phúnuôrò nẹ ki cǒběhtya vǎ hénuô, lǒ- yětahenuô vǎ ki dyé lǒ ná nẹ pǎ.”

⁸ Jesũ hésũ lǔ, “Cómarya alǎangó hé phúyě, ‘Cǒběhtya prétũ nẹ Byacè Cómarya rò męprétũ ètẹmę pré ní,’”[✧] a hé phúnuô.

⁹ Htuǒrò khñéricyá khukló écuǒ lǔ dǎ vĩ Jerusalem rò a nõihtò lǔ dǎ tẹlũhǒdu a khuklwókhu dǎ a htyalǒlǒ tǒtǒ rò a hé lǔ, “Nẹ ki mǎ Cómarya aphúkhũ tǒprẽ héro pǎtǎ mǎ! ¹⁰ Mętẹhéro, Cómarya alǎangó hé, ‘Cómarya nõ myákhwè takótakęnĩ nẹ ná a tanémókhuphũ tahe pǎ.’

¹¹ “Htuǒto a hé pǒ,

‘Thyáphũ nẹ khǎduô ki bèsè ná lǒ tǎmę nuô èthĩ ki phyǎhtyasũdũ nẹ pǎ.’”[✧]

¹² Manáro Jesũ hésũ lǔ, “Cómarya alǎangó hé, ‘Nẹ bè męmýaní nẹ Byacè Cómarya to.’”[✧]

¹³ Bí khñéricyá khukló ilo-ilyá pwǒ htuǒlǒ hó Byacè Jesũ akhěnuô, khñéricyá khukló htecuǒ taphǎkyǎ ná Jesũ taplǒphũ rò a opǒmyǎ pǒ tuǒdǎ ashuǒakhě ryǎ dǎ a ki ilo khyěthyǎ lǔ tǒphuǒ.

Jesũ Cátya Atẹmę Dǎ Galilea Kẹkũ (Matteo 4:12-17, Marko 1:14-15)

¹⁴ Htuǒrò Byacè Jesũ kǎkhyě khyěthyǎ dǎ Galilea kẹ rò a lǒbǎ ná Thè Sǎsè Byacè a tẹprǒtẹprya. È ari-akya yěnuô ǔ heso pasĩ luǒcuǒtuǒ lǒplĩ dǎ Galilea

[✧] 4:4 4:4 Li Dõnyǎ 8:3   [✧] 4:8 4:8 Li Dõnyǎ 6:13   [✧] 4:11 4:11 Li Htuǒthětya 91:11-12   [✧] 4:12 4:12 Li Dõnyǎ 6:16

ké ná dõso ophũ tavĩtava bĩnuõ tahe. ¹⁵ A ithyõ pẽ ù dõ tẽcõbẽhõkũ, rò ù htuthẽnĩ lũ pwõ- tõprẽ cõ.

*Vĩ Nazarẽphũ Zũe Jesũ To
(Matteo 13:53-58, Marko 6:1-6)*

¹⁶ Byacẽ Jesũ kakhỹ dõ vĩ Nazarẽ bí a lẽduhtya nĩdyẽ nuõtõvĩ. Bí Judaphũ Mõnyẽduõ* akhẽ, phũ alẽklõ onuõ, a cuõnuõ dõ tẽcõbẽhõkũ. Bí a kĩrẽ ihtõhõ Cõmarya alãangõ akhẽnuõ, ¹⁷ ù dyẽ lũ li dõ Prẽprõ Isaih rãokyã dõ- nyẽnu nuõtõba. A htulyẽmõ litalũ yõtõklũ rò a myãhtye ù rão li tõmã dõ a hé,

¹⁸ “Cõmarya Thẽ Sãšẽ o dõ vãkũ, mẽtẽherõ a nwõhtya hõ vã ná vã ki hẽso pẽ kayã sõphãsõryaphũ tahe ná tẽthẽkrũmila yẽnuõ hõ. Kayã dõ ù pũ dõtã o lũ dõ htõkũ tahe ki nĩbẽ tẽmẽlwõhtekã agnẽ, kayã dõ a mẽthẽkhĩ tahe ki mẽthẽli kakhỹ agnẽ, ná kayã dõ ù mẽcyẽmẽcũ lũ tahe ki nĩbẽ tẽmẽlwõhtekã agnẽnuõ a nõhyã hõ vã dõ vã ki hẽso pẽ èthĩ hõ. ¹⁹ Htuõto Cõmarya nõhyã vã dõ vã ki hẽsothẽgnẽ pẽ ù ná Byacẽ ki mẽlwõhtekã nĩdyẽ akayã nuõ ashuõakhẽ hyãtuõhõ.”*

²⁰ Rõ Byacẽ Jesũ htulũdwõ khyẽthyã litalũ nuõtõklũ rò a dyẽkakhỹẽdwõ khyẽthyã dõ prẽmyãkhwẽnĩ tẽcõbẽhõ nuõtõprẽ a takhukũ rò a onyãtã. Lõ- kayã o dõ tẽcõbẽhõkũ nuõtahe myãtãtõ lõplĩ cõ lũ. ²¹ Rõ Jesũ hé lahyã èthĩ, “Cõmarya alãangõ dõ thĩ nĩhuõ vã hõ pẽ thĩ yõtõmã nuõma a lõhtyabãhtya cõ hõ yõtõnyẽ hõ.”

²² Lõ- ù nĩhuõ tahenuõ, ù htuthẽnĩ lõplĩ cõ lũ pwõ- tõprẽ cõ, rò a tẽhẽbẽmõ hẽbẽnĩ yẽnuõ, ù khyẽthukhyẽthẽ lõplĩ cõ rò èthĩ hé lahyã, “È ma Joseph aphũprẽkhũ prẽ vãhẽto?”

²³ Rõ a hẽsũ èthĩ, “Vã zũe tãtẽ cõ ná thĩ ki hẽkhãhẽkho vã ná ngõdõnyã otõmũ dõ a hé, ‘Tẽkhutharã- zasimẽ nĩdyẽdũ nẽnẽ nuõ.’ Htuõrõ thĩ ki hẽpõ vã, ‘Tẽmẽ tẽprõtẽpryã dõ pẽ nĩhuõ nẽ mẽ dõ vĩ Capernaum akũ nuõtãhenuõ, mẽluõ pẽkuõ myã pẽ bí nẽ duhtya nĩdyẽ vỹyẽ tõvĩ akũyẽ nuõ-’” phũnuõ pã.

²⁴ Rõ Jesũ hé põ, “Vã hẽcõcõ thĩ-, Cõmarya aprẽprõ bítẽ- tõprẽ bẽbẽ, adõkũphũ nĩdũ èsũ nĩdyẽkuõ lũ tõprẽ- to. ²⁵ Vã hẽcõcõ thĩ- dõ Prẽprõ Elia ahtũkhẽ nuõ, nakla thuõna ná tõkwo rò kẽvĩkẽkõ cyẽcũ ohtya dõ Israelkẽ tõkẽlẽ cõ. Bĩnuõ htũkhẽ, dõ Israel kẽkũ nuõ, prẽmõokryã oẽ kũ- lã cõ. ²⁶ Manãrõ Cõmarya nõcuõ tõ Prẽprõ Elia dõ prẽmõokryã nuõtahe a o tõprẽ- to. Cõmarya nõcuõ tõ prẽ lũ dõ prẽmõokryã dõ a o dõ vĩ Zarepha, Sidokẽkũ nuõtõprẽ a o prẽ. ²⁷ Htuõrõ, dõ Israel kẽkũ, bí Prẽprõ Elizeo htũkhẽnuõ kayã nĩbẽ tẽsẽmũmyã dõ phãlõ tahenuõ a o ènyacõ tadũrõ Cõmarya zasimẽ pẽ èthĩ tõprẽ- to, a zasimẽ pẽ túprẽ Syria kẽphũ Naama tõprẽ prẽ.”

²⁸ Rõ lõ- kayã o bí tẽcõbẽhõkũ nuõtahe nĩhuõ Jesũ hẽbẽ yẽtahe akhẽnuõ, èthĩ thẽplõdu lũ kanõ- to. ²⁹ Èthĩ ihtõ rò cwihũtecuõkyã Jesũ dõ vĩklõ, rò èthĩ cwihũtya lũ dõ èthĩ lẽonĩdyẽ vỹ solõ lãtaprĩ tõpho. Rõ èthĩ tanẽ lẽ shyalatãkyã

* 4:16 4:16 Judaphũ a Mõnyẽduõ ma mõkatõ ✧ 4:19 4:19 Isaih 61:1-2

lũ dĩ sốlễ, ³⁰ manárò a htecuôkyã bí kayã béklóbbémũ nuôtahe aklãmêkũ prê.

Kayã Dĩ Khĩnêkhĩnõ Mẻbẻ Lũ Tôprẻ
(Marko 1:21-28)

³¹ Jesũ cuô dĩ vỉ Capernaum dĩ a o bí Galilea kẻkũ yẻnuô rỏ bí Judaphũ Mỗnyẻduô akhẻnuô, a ithyỏithya pẻ ử bínũ. ³² A tẻithyỏithya yẻnuô a o nỏ a taryẻshyosỏ akhu-akhyẻ, kayã khyẻthukhyẻthẻ ẻnyacỏ.

³³ Dĩ tẻcỏbẻhẻ akủnuô, khĩnẻ mũmyảricyả tỏduỏ mẻbẻ kayảphẻ otỏprẻ rỏ a cyẻprẻẻ ẻhtỏẻmỏhtya, ³⁴ “Kỏ- vỉ Nazarẻphũ Jesũ-, nẻ thẻủ mẻ pẻ phủtẻ? Nẻ kỉrẻ hyả mẻpyẻmẻkyả mẻthyẻmẻmẻ kyảlỏhỏ pẻ pỏ ẻ? Nẻ ma ửpẻ nuỏma vỏ thẻgnẻ prẻ, nẻ ma Cỏmarya aphủkủ sỏsẻ tỏprẻ.”

³⁵ Jesũ thẻprỏ sủ khĩnẻkhĩnỏ, “Thuỏthuỏ- o lahẻ, htecuỏkyỏmỏ dĩ kayảphẻ yẻtỏprẻ akủnuỏ.” Rỏ khĩnẻkhĩnỏ mẻlakhủ tẻkyả kayảphẻ yẻtỏprẻ dĩ ẻthỉ mẻthẻnyẻ rỏ a htecuỏkyả dĩ lủkủ tadủrỏ a mẻ bẻsẻ nỉnỏ lủ tỏcỏ- to.

³⁶ ẻthỉ khyẻthukhyẻthẻ lỏplỉ cỏ rỏ ẻthỉ hẻ nỉdyẻ khyẻlủ, “A tẻithyỏithya yẻtỏkuỏrỏ tẻithyỏithya cỏ phủtẻ tỏcỏtẻtẻ? A hẻtẻ prẻ angỏ nỏ a nỏhtecuỏkyả prẻ khĩnẻ rỏ khĩnẻ mũmyảricyả yẻtahe htecuỏkyả cỏcỏ.” ³⁷ Yẻtỏphuỏrỏ Jesũ mwỉla yẻnuỏ ử hẻsỏlủ pasỉcuỏ lỏ dĩ vỉ Capernaum nỏ dĩỏ tavỉtavỏ bínũ tỏphỏ.

Jesũ Zasỉmẻ Kayả ẻprẻ
(Matteo 8:14-17, Marko 1:29-34)

³⁸ Jesũ htecuỏkyả dĩ tẻcỏbẻhẻkủ rỏ a cuỏ dĩ Simonẻ ahi. Simonẻ a prẻprẻmỏ thẻswỉnẻkủ htyashyỏ nyacỏ rỏ ẻthỉ kwỉthẻzỏ Jesũ nỏ a ki zasỉmẻ pẻ lủ tẻswỉ. ³⁹ Rỏ Jesũ cuỏ okahtỏ bí kayảswỉ yẻtỏprẻ alẻmyẻ khỏshẻyẻ rỏ a hẻ lủ, “Nẻ ki omỏ kỏkhyẻ ryỏkhyẻthỏ dĩnỉ-” a hẻ rỏ tỏphuỏtuỏ atẻkủ tẻ rỏ a ihtỏ mẻ-ẻmẻỏsủ pẻ ẻthỉ.

⁴⁰ Bí mỏtẻ khẻnuỏ, kayả tahe ẻhyả lỏplỉ a khỏbỏthỏyỏ dĩ aswỉasẻ amyẻmyẻ acỏcỏ tahe dĩ Jesũ a o rỏ Jesũ dyahtya atakhủ dĩ ẻthỉ alỏ tỏprẻ htuỏ tỏprẻ rỏ a zasỉmẻkyả pẻ lỏplỉ ẻthỉ tẻswỉtẻsẻ prỏ- tỏprẻ. ⁴¹ Bí ẻthỉ ẻhyả kayả yẻtahe aklẻnuỏ, khĩnẻkhĩnỏ mẻbẻ lủ tahenuỏ a opatỏ ẻlỏ. Rỏ a htecuỏkyả dĩ kayả nuỏtahe akủ rỏ a ẻhtỏhtya, “Nẻ ma Cỏmarya aphủprẻkủ” phủnuỏ. ẻthỉ yỏ thẻgnẻ lahẻ nỏ Jesũ ma Kristu dĩ Cỏmarya nỏwỏthya lủ rỏ a ki mẻlỏwỏhtẻkỏ prẻluẻkẻhủphủ nuỏtỏprẻ akhu-akhyẻ, Jesũ thẻprỏ ẻthỉ rỏ a nỏhẻbẻ ẻthỉ tỏmủ- to.

Dỏnyỏ Tẻ Dĩ Tẻcỏbẻhẻ Tahe Akủ

⁴² Bí mỏlỉbủ hỏ akhẻnuỏ, Jesũ o dĩ vỉkủ rỏ a htecuỏ dĩ khẻlẻ dĩ ử o tỏprẻ- to tỏphỏ. Kayả lủmyảpủ ẻnyacỏ lủ, rỏ bí ẻthỉ myỏhtye hỏ lủ akhẻnuỏ, a kwỉthẻzỏ lahẻ lủ, htecuỏ taphỏ khỏkyả tỏ nỏ pẻ tẻmẻ nỉ-, a hẻ lủ phủnuỏ. ⁴³ Manárỏ, Jesũ hẻsủ ẻthỉ, “Vỏ tỏbẻ cuỏ hẻsỏdỏnyỏ lủ pẻkuỏ kayả o dĩ vỉ arủ tahe nỏ Cỏmarya ahtẻẻakẻ a tẻthẻkrủmỉla ari-akỏ, mẻtẻhẻrỏ Byacẻ Cỏmarya nỏhyỏ vỏ nỏ vỏ kỉbẻ mẻ tẻmẻ yẻtỏcỏ agẻnẻ hỏ.” ⁴⁴ Phủnuỏ

akhu-akhyě, a lě hēsodōnyā pě ũ ná Cómarya alǎangó dǎ Judaké tēcóběhǎ nuôtahe akũ.

5

Jesů A Khǒpacě Dǎ Arěľó Tahe (Matteo 4:18-22, Markó 1:16-20)

1 Tōnyěkhě bí Jesů kahtǎ o dǎ Gennesaret htyěòduhtǔ akhěnuò, kayǎ tahe théžǔ nǐhuò lahyǎ Cómarya alǎangó rò a hyǎ tawítashya rǒě nyacó dǎ Jesů a o. 2 Jesů myáhtye thòklyě dǎ ũ kǎ báo è dǎ htyěhtǔ nyěbè. Prěmę-etěphú tahe htecuòkyǎ dǎ thòklyěkũ rò èthĩ cuó ishuplĩ nǐdyě lahyǎ a itavĩ. 3 Jesů cuòhtyanuò dǎ Simoně a thòklyěkũ rò a nõkhyǎ thóthúnuò lǔ thòklyě yěnuò dǎ htyěžǎ taki, htuòrò Jesů onyǎtǎ dǎ thòklyěkũ rò a ithyótǎ kayǎ bėmu nuôtahe.

4 Bí a ithyó htuòhónuò, a hé Simoně, “Khyǎnuòyę nẹ thòklyěyě dǎ htyěžǎnuò. Thyáphú thĩ ki pǔnĩ lahyǎ tẹ agněnuòrò, cǒtǎ lahyǎ thĩ itavĩ nuôtahe.”

5 Simoně hēsũ lǔ, “Thará, pẹ cǒhtuòhó tǒthě- tǒthě cóhó rò tẹnĩ tǒbè- to, tadúró phú nẹ hėnuò vǎ ki cǒtǎ pǒkhyě è-.”

6 Èthĩ cǒtǎ itavĩ rò tẹnĩ ényacó, a tuǒ cǒ dǎ itavĩ phú lazěkyǎ có. 7 Phúnuò akhu-akhyě, èthĩ éhyǎ pǒ lahyǎ akhǎ o dǎ thòklyěkũ dǎ aruò tǒbè tahe ki hyǎ męcwǒkuò èthĩ. Akhǎ tahe hyǎ męcwǒ kuò èthĩ rò a pǔnuò lahyǎ tẹ dǎ thòklyěkũ rò a bǎ cǒ ná thòklyě nyěbè, rò tuǒ cǒ dǎ thòklyě yěnyěbè phúlacũ talĩ có.

8 Bí Simoně Petru myáhtye tẹmę-ané phúyě akhě, a dǎngũlyǎ dǎ Jesů a khǎduòshyě rò a hé, “Byacě, htecuò taphǎkyǎ ná vǎ, vǎ ma kayǎ tẹthúttèoraphú prě.” 9 È ná akhǎ dǎ a o kuò ná lǔ tahe pǔnĩ ényacó tẹ akhu-akhyě, èthĩ khyéthukhyéthé lǒ lahyǎ có. 10 Prěmęrǒkuò tẹ ná Simoně tahema Zebedeo aphúkhũ, Jakomo ná Giovanni prě. Èthĩ ma a khyéthukhyéthé kuò nyacó có.

Jesů hé Simoně, “Thěisě tǎmě, cáhtya yětōnyě tǎplehyǎ, nẹ ki htwòhtya kayǎ dǎ a cuóhyǎ ũ dǎ Cómarya a o thyaná nẹ pǔtẹ yěnuò pǎ.” 11 Èthĩ báokya thòklyě yětahe dǎ htyěhtǔ rò, bekyǎ lǒlǒ- tẹ dǎ a o ná èthĩ nuôtahe htuòrò èthĩ krwǒkuò Jesů akhyě. Rò èthĩ htwòhtyakuò Byacě Jesů Kristu a khǒpacě tahe.

Jesů Zasǐmě Kayǎ Tǒprě (Matteo 8:1-4, Markó 1:40-45)

12 Tǒphuòkhě bí Jesů o dǎ vǐtǒvĩ akhěnuò, prěbè tẹsěmũmyǎ dǎ phǎlǒ o tǒprě. Bí a myáhtye Jesů akhěnuò, a dǎngũlyǎ dǎ Jesů a khǎduòshyě, rò a kwíthězǒ lǔ, “Byacě-, nẹ ki thěplòo zasǐmě pẹ vǎ tẹsěyě hėnuòma nẹ za cyǎ prě.”

13 Jesů zǒhyǎ atakhu rò a tǒbèhtuò lǔ rò a hé lǔ, “Vǎ thěplòo prě,” a hé htuòrò “Tẹsě- sǐměkyǎmǎ,” a hé pǒ phúnuò, rò tǒphuòtuò tẹsě sǐměkyǎ có.

14 Jesũ mekyã lũ ngó, “Hésoluõ pẽ tá ù tãprẽ- tãmẽ ní-. Cuõ dyéluõmyã nẽnẽ dô bwídu nuõtãprẽ a o nuõ ní-. Htuõrò nẽ tẽsẽ sãmẽhó yẽnuõ, thyáphú a ki khyáluõ pẽkuõ dô kayã éprẽ a mètẽnẽyẽ nuõrò lũtyãhtya kuõ phú Mosè a tẽmekyãngó o nuõ ní-.”

15 A nõhẽluõ ù tãprẽ- to tadúro Byacè Jesũ ari-akyã yẽnuõ, kayã lé heso luõpasicuõ yẽklõ ná a khãlẽlye nuõ có, rò kayã tahe thézũ nĩhuõ lahyã a tẽhèbè, htuõrò a thézũ nõhya zasimẽ lahyã a tẽswítẽsẽ rò a hyãrõhyãé nyacó dô lũo có. 16 Manárò Jesũ htecuõkyã tamõmõ dô kèsẽhtyẽkyã lõtamákhũ rò cuõ kwicõbẽ bĩnuõ.

*Jesũ Zasimẽ Kayã Thyètõkyẽ
(Matteo 9:1-8, Marko 2:1-12)*

17 Tõnyèkhẽ bí Jesũ ithyóithyatã ù akhẽnuõ, Phariseõphú tahe ná prẽithyó tẽthyótẽthya athará tahe onyão kuõ lahyã bĩnuõ. Èthĩ yẽtahe nuõma a o lahyã hó dô lõ- dô o dô Galilea kẹkũ, nuõtahe ná lõ- dô o dô Juda kẹkũ nuõtahe ná dô vĩ Jerusalem akũnuõ hyã hó. Thyáphú Jesũ ki zasimẽ pẽ kayãswíkayãsẽ yẽtahenuõrò Byacè Cómarya a tẽprõtẽprya okuõ ná lũ. 18 Kayã tahe záhyã kayã thyètõkyẽ tãprẽ, rò èthĩ záhyã sihtẽ ná lẽmyẽ. Rò thyáphú a ki dyatãní lũ dô Jesũ a mètẽnẽyẽ nuõrò, a yácú cõnuõ lũ dô hidókũ. 19 Manárò kayã yõ oró talwósúlũ akhũ-akhyẽ, èthĩ zãnuõ cyã pãto. Phũnuõrò èthĩ záhtya lũ dô hikhuklwó tabyekhu rò htyameplõ lahyã hikhuklwó rò cyãtã sihtèlõ lẽmyẽmyẽ kayãyã dô kayã tãplutõphè aklãmèkũ dô Jesũ anyẽhyã.

20 Bí Jesũ myãhtye èthĩ atèzũsõ nyacó akhẽnuõ, a hé kayã swí nuõtãprẽ, “Khõbõthyó- vã plwõkyã hó nẽ tẽthútõora tahe hó.”

21 Prẽithyó tẽthyótẽthya athará tahe ná Phariseõphú tahe hé nĩdyé khyèlũ, “Kayã yõtãprẽ hẽbèthũ hó Cómarya hó. Ùpẽ tãprẽ ki plwõkyã cyã tẽthú pẽ? Prẽ plwõkyã cyã tẽthú ma túprẽ Cómarya tãprẽ prẽ.”

22 Jesũ thégnẽ èthĩ hé nĩdyé khyèlũ yẽtahe rò a sudyã èthĩ, “Thĩ cuõ-tanẽ tuõ lahyã dô thĩ théplókũ phũnuõma mètẽ? 23 Ki hé, ‘Plwõkyãhó nẽ tẽthútõora hó,’ matorò ‘Kahtò rò cuõmõ,’ kihéma bitè tãcõ azũklõ? 24 Manárò prẽlukayã aphũkhũ mã vãyẽ, thyáphú thĩ ki thégnẽ lahyã, dô hekhu yẽnuõ, vã o ná taryẽshyosõ dô vã plwõkyãbẽ ù tẽthútẽplã tahenuõrò, vã ki dyéluõ pẽ thĩ,” a héhtuõ phũnuõ rò a hé prẽthyètõkyẽ yõtãprẽ, “Vã hé nẽ, ihtò talũní nẽ kolèmyẽ nuõrò kãmõ dô nẽ hĩnuõ.” 25 Tãphuõtuõ kayãphẽ nuõtãprẽ ihtò talũní a kolèmyẽ dô kayã tãplutõphè anyẽhyã rò htekaqyã dô ahi rò a htuthèhtya Cómarya. 26 Ù khyèthukhyéthè lõplĩ có pwõ- prẽ có. Rò èthĩ htuthèhtya lahyã Cómarya rò a hé lahyã, “Yètõnyẽ, pẽ myãhtyehó tẽprõtẽprya tahe hó!”

*Jesũ É Levi
(Matteo 9:9-13, Marko 2:13-17)*

27 A mẽhtuõ phũnuõ rò, Jesũ htecuõkyã, rò a cuõmyãhtye ná prẽkwie amo-arã tãprẽ dô amwĩ ná Levi. Rò a onyão dô lèkwĩ amo-arã hikũ. Rò

Jesů hé lů, “Krwókuo vǎkhyě rò htwo kuo vǎ khópacě.” ²⁸ Levi kahto rò dyakya lǎlǎ- tẹ dǎ a o ná lů nuótahe rò a krwócuođkuo Jesů akhyě.

²⁹ Yětôphuorò, Levi menĩ pwědu tǎpwě dǎ ahi, rò a mępwě pẹ Jesůgně prě. Rò a mehyǎnĩ akhóathyó dǎ a kwĩ amo-arǎ tahe ná sǐprěsĩmyǎ dǎ aruótahe, rò a hyǎepluhyaephè kuo lǎ ná lů. ³⁰ Pharisěophú tahe ná prěithyó tẹthyótẹthya athará dǎ ethĩ aplóamukũ tahe dya lǎ tẹthú dǎ Byacè Jesů a khópacě tahe akhu rò a hé, “Thĩ cuo etǒtǒkuo ná prękwĩamo-arǎ tahe ná pręoraphú nuótahe mętě?” Èthĩ sudyǎ lahyǎ phínuo.

³¹ Jesů hěsú ethĩ, “Kayǎ dǎ a oshyo-opryǎ tahenuo a lo ná tẹkhutháradu to. Kayǎ dǎ aswiasě tahenuo túma a lo prě tẹkhutháradu prě. ³² Vǎ hyǎ éka kayǎ dǎ acóatẹ nuótahe máto. Thyáphú pręoraphú tahe ki zǎ nĩdú lahyǎ anẹ nuorò, vǎ hyǎ éka ethĩ prě.”

*Ů Sudyǎ Tẹduosè Ari-akya
(Matteo 9:14-17, Marko 2:18-22)*

³³ Pharisěophú tahe ná prěithyó tẹthyótẹthya athará tahe hé Jesů, “Gio-vanni a khópacě tahe ná Pharisěophú a khópacě tahe duoe séesèò rò kwícóbě tamótamò có tadúro nẹ khópacě tahe rò a duoeduo kuo to vǎ.”

³⁴ Byacè Jesů hěsú ethĩ ná ngókhákhó tǎmũ rò a hé, “Bĩ khǒmẹkhǔphě otǒkuopǎ ná akhǒ sǐprěsĩmyǎ akhěnuo, ũ nǎ duoeduo cyǎnyǎ sǐprěsĩmyǎ tahe sè ẹ? ³⁵ Tǎnyěnyě pǎnuo ũ ki ẹcuo taphǎkyǎ khǒmẹkhǔphě pǎ. Bínuoakhě pǎma ethĩ ki duoeduo lahyǎ pǎ.”

³⁶ Jesů hé pẹ pọ ethĩ ná ngókhákhó tǎtọ rò a hé, “Ů htózě cǎthě rò ũ iséphėbí ná cǎlye nuo a o tǎprẹ- to. Ki męphínuo hėro cǎthěyěnuo a ki lazěpyėkyǎ pǎ, htuoto ikẹthě ná ikẹlye yěnuo arẹthórẹhtyě pǎ lů to. ³⁷ Ů zǐnuo thǒbithětyězǎthě dǎ htyěóphǎlyekũ nuo a o tǎprẹ- to. Ů ki zǐnuo phínuo hėro htyězǎthě yěnuo a ki thěphėkyǎ htyěóphǎlye yětǎmě pǎ, rò htyězǎ ki lakuo kyǎ lǎ pǎ, rò htyěo ki phėpyėkyǎ pǎ. ³⁸ Ů tǎbè zǐnuo prě htyězǎthě dǎ htyěóphǎthě akũ prě-. ³⁹ Htuorò kayǎ dǎ a óno htuóhó htyězǎlye tahenuo a thézú ọ pǎ htyězǎthě tǎprẹ- to. ‘Htyězǎlye nuo a viklǎ ná athě,’ a hé pẹ ethĩ phínuo.”

6

*Ů Sudyǎ Judaphú A Mǎnyěduo Ari-akya
(Matteo 12:1-8, Marko 2:23-28)*

¹ Bĩ Judaphú Mǎnyěduo tǎnyě khěnuo, Jesů ná a khópacě tahe htecuoklyǎ rò cuońuocuo bė ũ buokũlǎ prélékhu tahe. Rò a khópacě tahe prá lahyǎ ũ buokũlǎ plyǎ rò ithĩplyǎ lǎ buokũlǎphǎ rò a e lahyǎ. ² Rò Pharisěophú tahe sudyǎ, “Cómarya tẹthyótẹthya hé ná Judaphú a Mǎnyěduo yěnuo, tẹmẹ dǎ thĩ tǎbè menĩ to tahenuo, thĩ cuoméduo lahyǎ thĩgně phínuo mętě?”

³ Jesů hěsú ethĩ, “Bĩ Davi ná a khǒbóthyó tahe ladyáeladyáo akhěnuo, a mękryǎ- ítětě nuoma thĩ hǒno kuonyǎ ũ to ẹ? ⁴ Èthĩ cuońuo lahyǎ dǎ Cómarya ahikũ rò a phyée khǒmũ dǎ ũ lǔtya ná Cómarya nuótahe, khǒmũ

yětahe nuôma ení prétú prëlũtyätèphú tahe pré tadúro Davi ná a khõpacě tahe cuõnuõphyéé vahéto?" ⁵ Rò Jesũ hé pë pö èthĩ, "Prëlukayã aphúkhũ mãdũ vã yënuõma Mõnyëduõ a Byacè tõprèhõ."

Jesũ Zasimé Kayã Takhuthyě Tõkhó Tõprë
(Matteo 12:9-14, Marko 3:1-6)

⁶ Bí Judaphú a Mõnyëduõ dõ aruõ tõnyě kenuõ, Jesũ cuõnuõ dõ təcóběhõkũ rò cuõnuõ ithyõithyanĩ ù bínuõ. Bí təcóbě hõkũnuõ kayãphě takhuthyě dõ cóhtwó tõkhó o tõprë. ⁷ Prëithyó tětthyótětthya athará tahe ná Pharisëophú tahe myápũ lahyã tětřitěkã tõcõcõ dõ a ki pũnĩ lahyã Byacè Jesũ a tětthũ. Phũnuõ akhu-akhyě èthĩ opõmyã lahyã ná Judaphú a Mõnyëduõ yënuõma a zasimé pë ütèsè pã è, ma to è, phũnuõ. ⁸ Manáro Jesũ thégñè èthĩ atètanę tahe akhu-akhyě a hé kayã takhuthyě tõkhó yětõprë, "Hyãihtõo dõ ù klãměkũyě," rò kayã nuõtõprë hyãihtõo bínuõ.

⁹ Phũnuõhtuõrõ Jesũ hé èthĩ, "Vã sudyã pö thĩ ngõ tõmũ, pë tětthyótětthya hé pë ná bí Judaphú a Mõnyëduõ akhënuõma, pë tõbè mę cwõ ù è? Mãtorõ pë tõbè mępyãmęsě ù è? Pë tõbè męlwõhteka kayã tõprëprë athéplõ htwõprë è? Mãtoma pë tõbè mępyëmękyã ù è?"

¹⁰ A myã tarítavã htuõlõ èthĩ rò a hé kayã takhuthyě tõkhó yětõprë, "Zõhte nę takhunuõ," rò a krwõmę kuõphú Jesũ hé lũ nuõ, rò atakhu ryákakhyě plũlõ khyětthya. ¹¹ Manáro prëithyó tětthyótětthya athará tahe ná Pharisëophú tahe théplõdu nyacõ Byacè rò èthĩ tõbè mę Jesũ phútënuõ, èthĩ cuõ okú hëbè nĩdyé lũ.

Jesũ Nwõhtya Prëdõnyãphú Shyéthényě
(Matteo 10:1-4, Marko 3:13-19)

¹² Bínuõhtuõrõ, Jesũ kírë cuõ kwícóbě rò a cuõhtya dõ solõ. Rò a cuõ kwícóběhtya Cõmarya bínuõ tõthě- tõthě có. ¹³ Bí mõlĩbũ hó akhënuõ, a éhyãplõ lõ a khõpacě tahe dõ a o, rò a nwõhtya kayã shyéthényě dõ èthĩ akłě, rò èthĩ shyéthényě yënuõ, a ení pë lũmwĩ ná prëdõnyãphú tahe. ¹⁴ Simonë (Dõ Jesũ è pë pö lũmwĩ ná Petru) ná apuõ Andrea, Jakomo ná Giovanni, Philipu ná Bartholomeo, ¹⁵ Matteo ná Thomazo, Alphaeo aphúkhũ Jakomo, ná Simonë (A yõ mõnĩ ahtyëaké rò a o dõ Zeloto aplõamũkũ rò ù è lũ ná Zelotophũ.) ¹⁶ Jakomo aphúkhũ Juda, ná Juda Iscariot dõ a htwõhtya prëisëtãkyã Jesũ nuõtõprë.

Jesũ A Tětthyõithya Ná A Tëzasimé
(Matteo 4:23-25)

¹⁷ Jesũ ná a khõpacě tahe o dõ sokhu hõtã rò a tãkahtõ o lahyã bí kępěkhu tõpho. A khõpacě dõ aruõ tõplutõphè ná kayã o dõ Judaké sikělõ tahe ná dõ vĩ Jerusalem akũ ná vĩ Tyrephú ná vĩ Sidophú dõ a o dõ htyëdutavãhtũ tahe hyã opõplu-opõphè rë lõplĩ dũ hó bínuõ. ¹⁸ Èthĩ thézũ nĩhuõ lahyã Jesũ a tětthëbëdõnyã htuõto a thézũ nõzasimé lahyã Jesũ ná a tětswitèsě rò a hyã lahyã pré. Jesũ vëhtekyã pë kayã dõ khĩnëkhĩnõ mębè lũ nuõtahe. ¹⁹ Kayã

pwõprẽ pũ tõbè lõ lù, meṭehérò tètprõtèprya o dõ lùnèlõ hte rò a zasimè pè lõplí có ù tètswítèsẽ pwõ~ prẽ có.

Tèthèkrũthèlõ Ná Tèthèplèthézò
(Matteo 5:1-12)

²⁰ Jesũ myátãtã~ dõ a khõpacẽ tahe rò a hé èthĩ, “Thĩ dõ a sõphásõrya yètahenuô, Cómarya ki sõri málakõ có thĩ hó, meṭehérò Cómarya htyèlèkèkũ nuõma kayã phũnuõtahe atè hó.

²¹ Thĩ dõ a thévĩthée khõnyã yètahenuô, Cómarya ki sõri málakõ có thĩ hó, meṭehérò Cómarya ki dyè ekõõbã thĩ pã!

Thĩ dõ a nguõhè khõnyã yètahenuô, Cómarya ki sõri málakõ có thĩ hó, meṭehérò thĩ ki nyèhãno pã!

²² Thĩ yõ zũe prèlukayã aphũkhũ mähõ vãyè akhu-akhyè rò ù théhte thĩ, ù èmõsũ thĩ to, ù pacyéishyè thĩ rò ù hé mũmyáricyã thĩ akhu-akhyè, thĩ ki nĩbè málakõ cóhõ tèsõri hó.

²³ “Meṭehérò èthĩ aphyèaphuõ dõ~ nyenu tahenuô, a mecyèmecũ htuõlõhõ prèprõ tahe phũnuô hó. Bí thĩ myáhtye bèhõ phũnuô pã akhẽnuô, thèkrũthèlõ lahyã ní~. Thèlõthèlyã rò páilè lahyã ní~, meṭehérò dõ thĩgnẽnuô, Cómarya dya-one pèhõ thĩ tèmẽnĩkhwókè dõ mókhu nuô adu lakálakõ có.

²⁴ Manárò thĩ dõ a duzáhtyathè lahyã yètõhtũ tahe thĩ, thĩ yõ ohtwõprènõ lahyã hó dõ tẽ aphwãmõ akũ hó akhu-akhyè, tẽcyètècũ ki hyãbè málakõ có thĩ pã.

²⁵ Thĩ dõ a ekõõbã lahyã khõnyãyè tahe thĩ~, tẽcyètècũ ki bè málakõ có nyã thĩ pã, thĩ ki ovĩokõ kuõke pã!

Thĩ dõ a nyèhãatakãno khõnyãyè tahe thĩ, tẽcyètècũ ki hyãbè málakõ có thĩ pã, meṭehérò shuõkhè ki hyãtuõ dõ thĩ ki thèplẽnèbè rò kinguõkihe kuõke pã!

²⁶ “Thĩ dõ kayã pwõprẽ htuthé nĩdyè hó thĩ yètahenuô, thĩ ki nĩbè málakõ có tẽcyètècũ pã, meṭehérò thĩphyèthĩphuõ dõ~ nyenu tahenuô a htuthé nĩdyè htuõdũhõ prèprõlahõ prèprõlahya tahe phũnuô hó.

Mõnĩ Kayã Dõ A Thèhte Pè Tahe
(Matteo 5:38-48, 7:12)

²⁷ “Manárò thĩ ki thézũ nĩdã hérò vã thézũ hésonĩ pè thĩ tètãtahe, mõnĩ lahyã kayã dõ a théhte thĩ nuõtahe* rò merysũ kayã dõ a théhte thĩ nuõtahe ní~. ²⁸ Sõrinĩ kayã dõ a isõ thĩ nuõtahe, rò kwícõbè pè kayã dõ a me mũmyáricyã thĩ nuõtahe agnè ní~. ²⁹ Kayã tõprèprè ki plyã nẽ khãlĩshyè kihèro dyè plyã põ è dõ a okyã nuõtõkyè ní~. Kayã tõprèprè ki phýphe nẽ çãklõ kihèro, nõphyécuõnĩ põ è ná nẽçã dõ akũ nuõtõpũ ní~. ³⁰ Ûpèpè~bèbè ki a kwĩ nètè tóccõcõ hérò dyèpè è rò bí kayã tõprèprè phýe nètè tóccõcõ

* 6:27 6:27 Angólasá thyáná “khura” pè hé nuõhõ

akhěnuô, kwĩ kakhÿě tă è tãmé ní~. ³¹ Mepé ù phú thĩ thézũ nõmẽ ù ná thĩnẽ nuô ní~.

³² “Thĩ ki mọnĩ prétũ kayã dõ a mọnĩ thĩ nuôtahe pré kihéro ù htuthénĩ ná thĩ tãprẽ- to. Kayã tẽthútẽoraphũ pré tahe rò a mọ kakhÿesũ thyákuodũ kayã dõ a mọnĩ lũ nuôtahe phũnuô hó. ³³ Rò thĩ ki meryá túprẽ kayã dõ a meryá thĩ nuôtahe pré kihéro ù htuthénĩ ná thĩ tãprẽ- to. Kayã tẽthútẽoraphũ pré tahe rò a meryá kakhÿesũ thyákuodũ dũ kayã dõ a meryá èthĩ nuôtahe phũnuô hó. ³⁴ Rò thĩ ki dyébò túprẽ thĩ tãtẽ ná kayã dõ thĩ myásũ dõ thĩ ki nĩbè kakhÿe khyẽthyá thĩ tãtẽ dõ a o nuôtahe pré kihéro ù htuthénĩ ná thĩ tãprẽ- to. Kayã tẽthútẽoraphũ pré tahe- rò a dyébò pẽ atãtẽ ná prẽoraphũ dõ èthĩ myásũ ná a ki dyé kakhÿe bé bã khyẽthyá lũ pãnuô tahe a o, thyákuodũ phũnuô pré. ³⁵ Tõbè mẹnĩ phũnuô to! Mọnĩ kayã dõ a thẽhte thĩ nuôtahe rò meryá èthĩ nuô. Dyébò tẽ rò myásũ nĩbè kakhÿe tă tẽtõcõ- tãmé. Thĩ ki mephũnuô hẽrò Cómarya ki sõrisõbũ tãpõtãpẽ có thĩ pã, thĩ ki dyébò ù rò thĩ ki myásũ nĩbè kakhÿe khyẽthyá tẽ tõcõ- to hẽnuõma ù ki myãhtye thĩ ná tẽhtũtadũ Cómarya aphũmõphũkhũ thĩtahe pã, mẽtẽhẽrò Cómarya meryásũ kayã dõ a thẽgnẽ sũ kuõ ùbwĩũtarÿe to nuôtahe ná kayã dõ acyẽaricyã dũgnẽ nuôtahe. ³⁶ Thĩ bè thẽzõnĩ kuõũ phú thĩ Phẽ Cómarya thẽzõnĩ ù nuô.

Tẽhẽbõhẽbye Û, Tẽtanẽthũbõ Tanẽthũbye Û (Matteo 7:1-5)

³⁷ “Hẽbõhẽbye ù, tanẽthũbõtanẽthũbye tă ù tãmé. Thĩ ki hẽbõhẽbye ù, tanẽthũbõtanẽthũbye ù to hẽnuõma Cómarya melyẽ kakhÿesũ thĩ to. Betẽthũ tă ù tãmé, túma Cómarya betẽthũ thĩ to. Plwõkyã ùtẽthũ ní-, túma Cómarya plwõkyã thĩ tẽthũ pã. ³⁸ Dyépẽ ù, túma Cómarya ki dyé pẽ kuõke thĩ pã. Cómarya ki ruõ laklyã rò tõbã cõmõ tãpõtãpẽ sũpẽ có thĩ pã, mẽtẽhẽrò, Cómarya ki tõsũ pẽ thĩ phú thĩ tõ pẽ ù nuô pã.”

³⁹ Htuõrò Jesũ hé pẽ èthĩ ná ngõkhákho tõmũ, rò a hé pẽ èthĩ, “Kayã mẽthèkhĩ tãprẽnuô a thũcuõ cyã pẽ kayã mẽthèkhĩ dõ aruõtõprẽ klyã to. Ki a thũ hẽrò èthĩ ki latãlõ dõ hekũ thẽnyẽ pã. ⁴⁰ Khõpacẽnuô acyãadẽ lõklõ ná athará takhyã- to. Manárò, khõpacẽ tãprẽprẽ dõ a ithyõ plũtuõ lõhõ dõ athará o tãprẽnuô a ki cyã thyánã athará nuõprẽ.

⁴¹ “Amũamá oprẽ dõ thĩ puõvyã prẽzũtẽtẽphũ tãprẽ a mẽthẽplõkũ pré rò thĩ myãhtye, manárò thõklõ o có dõ thĩ mẽthẽplõkũ có rò, thĩ myãhtye nĩdyẽ kuõũ to mẽtẽ? ⁴² Thĩ cuõhẽtuõ thĩ puõvyã, ‘Puõvyã- vã takhwõ htekyã pẽrẽ nẽ amũamá o dõ nẽ mẽthẽplõkũ yẽnuô,’ thĩ hé phũnuô tadũrò thõklõ o có dõ thĩ mẽthẽplõkũ córò thĩ myãhtye nĩdyẽ è to. Thĩ cuõhẽ ù phũnuô ma anĩ to. Prẽ cyẽzócõtẽ anẽ thĩ- phyẽhtekyã rẽlõ thõklõ o dõ thĩ mẽthẽplõkũ nuô, túrò thĩ myãhtyeluõryã rò thĩ takhwõ htekyã cyã pẽ amũamá o dõ thĩ puõvyã a mẽthẽplõkũ yẽnuô pré.

Thòmõ Tòmõ Ná Athè
(Matteo 7:17-20, 12:34-35)

43 “Thòryá tòmõnuò athèhte thòthè dõ aryáto nuò a oto. Phúnuòhò thòryáto tòmõnuò athèhte cyá thòthèryá to. 44 Lélè- nẹ myápré athè nuò- nẹ thègněcyápré amõ prè. Û cuòba-e kadwíthè dõ thòshyámõ aļ tòprè-to. Phúnuòhò ù cuòba-e thòbìthè dõ cǎcuòcǎpryaļo tòprè-to. 45 Kayáryá tòprènuò a hébèhte prè tẹryá o dõ lǔ thèplòkǔ nuòtahe prè. Kayǎcyẹricyá tòprènuò, a hébèhte prè tẹmǔmyáricyá o dõ lǔ thèplòkǔ nuòtahe prè. Kayá nuò a thèplòkǔ obǎ tǎpòtǎpẹ phútèrò akhǎu krwǒ hébèhte kuǒ phúnuòprè.

Prèisòhtya Hi Thényě
(Matteo 7:24-27)

46 “Tòmǔ- thǐ nǐdǎ vǎngǒ to rò thǐ cuǒ étuǒ vǎ ná ‘Byacè- Byacè,’ phúnuòma mẹtè? 47 Vǎ ki zǔluǒ pẹ thǐ ná lǒ- kayǎ dõ a hyǎ dõ vǎ o rò a nǐhuǒ vǎlǎvǎngǒ, rò a nǐdǎ krwǒmekuǒ tahenuò athyaná itè hénuòma, 48 a thyáhóná kayǎ dõ a isóhtya hi rò, a ikhùtǎ zǎzǎ hekǔ rò a byá hikhǎshyé ná lǒ yěnuò tòprè hò. Htyěduhtya, htyělyǎhtyěkhǒ hyásábè hiyě tòmě tadúro ù yǒ isólyǎ klòmǎryá è dõ lǒlǒ akhu-akhyě, a kazuǒ pẹto. 49 Manáro kayǎ tòprèprè dõ a nǐhuǒ vǎlǎvǎngǒ rò a nǐdǎ krwǒmekuǒ to tòprènuò, athyaná kayǎ dõ a isóhtya ahi rò a byáma kuǒ akhǎshyé ná lǒ to tòprè nuòhò. Bí htyěduhtya, htyělyǎhtyěkhǒ hyásábè hiyě tòmě akhěnuò, tǒphuòtuǒ a latǎpròkyǎ rò a lakǎlamũkyǎ lǒ prè.”

7

Jesǔ Zasímě Roma Klyěkhukló Tòprè Alulé
(Matteo 8:5-13, Giovanni 4:43-54)

1 Bí Jesǔ hé pẹ htuǒlǒ hó ù ná lǒ- tẹyètahe akhěnuò, a kǎkhyě dõ vǐ Capernaum. 2 Bí vǐkǔnuò Roma klyěkhukló o tòprè, rò alulé phètòprè dõ a mǒnǐ nyacó lǔnuò, a swí rò a phǔ kírẹ thyétalǐ lǎ có hó. 3 Bí klyěkhukló yètòprè nǐhuǒ Jesǔ ari-akya akhěnuò, a nõcuǒ Juda muǒprǔmuǒprè dõ a htwǒ khuklòkhuklyǎ tahe dõ Jesǔ a o rò a nõcuǒkwíthézǒ lǔ ná a ki hyǎ zasímě pẹ lǔ lulé yètòprè. 4 Bí èthǐ cuǒtuǒhò dõ Jesǔ o akhěnuò, a kwíthézǒ tadú có Jesǔ, “Nẹ ki męcwǒ klyěkhukló yètòprè hénuòma a kò prè. 5 Mẹtéhèrò a mǒnǐ pẹ myécòphú tahe, rò a isóhtya pẹ pẹ tẹcòbèhǒ tòmě có nǐ.” 6 Rò Jesǔ krwǒcuǒkuǒ èthǐ.

Bí a cuǒtuǒ phǔ larǒlare hó ná ahi akhěnuò, klyěkhukló nuòtòprè nõcuǒsǔ a khǒbóthyó tahe dõ Byacè a o rò a nõcuǒhé èthǐ, “Byacè-, hyǎ thèpráthétuǒ, sǒryasòphǎ tǎ nènẹ tǎmẹ, nẹ hyǎnuòprè dõ vǎ hikǔnuò vǎ kò ná nẹ to. 7 Htuòto vǎ tanelyǎ nǐdyé vǎnẹ ná vǎ hyǎmyáhtyesǔ prè nẹ nuò vǎ kò ná nẹ to. Manáro hétǎ prè nẹngǒ tòmǔ nuòma, vǎlulé tẹswí klyá omòka nyǎ dǔ hó. 8 Mamètèrò vǎ hé phúyě hénuòma vǎ nẹbyacè nǐdǔ vǎ bè nǐdǎ kayǎ dõ aduklǒ ná vǎ tahe angǒ. Phúnuòhò klyěphú dõ a o dõ vǎlẹ tahenuò

a bè nǐdǎkuođdũ vǎngõ phũnuõnuõ. Ki vǎ hé klyěphũ tõprẽprẽ, ‘cuõmõ,’ hẽnuõma a bècuõ prẽ, ki vǎ hé ke đõ aruõtõprẽ, ‘hyǎmõ,’ hẽnuõma a bè hyǎ prẽ. Htuõto vǎ ki hé vǎcũ, ‘mẽmõyẽ,’ hẽnuõma a bè mẽ prẽ, klyěkhuklõ nõhyǎ hé pẽ phũyẽ.”

⁹ Bí Jesũ nĩhuõ a hé phũyẽ akhẽnuõ, a khyéthukhyéthẽ cõ. A taritõ kǎkhyẽ anẽ đõ kayǎ krwõkuõ lũkhyẽ tahe a o rò a hé kayǎ bẽmũ yẽtahe, “Vǎ hé pẽ thĩ, tẽzũ phũyẽ nuõ, vǎ myǎhtyenõ hí tõphuõ- to. Đõ Israelphũ tahe aklẽ cõbèbè, vǎ myǎhtyenõ hí tẽzũsõ phũyẽnuõ hĩto.” ¹⁰ Bí klyěkhuklõ akhõ yẽtahe kǎtuõ đõ klyěkhuklõ yẽtõprẽ ahi akhẽnuõ, èthĩ myǎhtye ná alulẽ swĩ yẽtõprẽ omõ-oryǎ kǎkhyẽ khyéthỹǎ hõ.

Jesũ Mẽhtwõprẽ Kǎkhyẽ Prẽmõokryǎ Tõprẽ Aphũkhũ

¹¹ Nyẽtyatorõ, Jesũ cuõ đõ vĩ Nain rò a khõpacẽ tahe ná kayǎ bẽmũ tahe krwõcuõplu krwõcuõphẽ kuõlõ lũkhyẽ. ¹² Bí a kírẽ cuõtõghõ đõ vĩ kadǎhtũ akhẽnuõ, a cuõ tǎsũ ná kayǎ tõmũ záhyǎ iluõluõ. Luõ tatõ yẽnuõma mǎđũ prẽmõ đõ a okryǎ tũđũ ná a phũprẽkhũ nuõtõprẽ thyẽkyǎ phe lũ khǎlẽ. Kayǎ đõphũsophũ tahe krwõ hyǎpluhỹǎphẽ kuõlõ ná prẽmõokryǎ yẽtõprẽ. ¹³ Bí Byacẽ myǎhtye prẽmõokryǎ yẽtõprẽ akhẽnuõ, a thẽzõ nĩdyẽ nyacõ lũ rò a hé lũ, “Nguõ tǎmẽ nĩ-.”

¹⁴ Rò Jesũ cuõtõ đõ luõtõ yẽ a o rò a cuõtõ lõnuõ. Bĩnuõakhẽ kayǎ đõ a záhyǎ luõ tahe okuõ. Rò Jesũ hé, “Prẽkhũphũthẽ ihtõ mõ.” ¹⁵ Rò kayǎ thyẽ yẽtõprẽ ihtõnyǎo, rò a hẽbè khyéthỹǎ. Rò Jesũ nõcuõtõkhyẽ lũ đõ amũ õ o.

¹⁶ Kayǎ bẽmũ yẽtahe khyéthukhyéthẽ lõplĩ cõ rò htuthẽhtya lahyǎ Cõmarya rò a hé lahyǎ, “Prẽprõdu oluõhtya hõ đõ pẽklẽ tõprẽ hõ” rò “Cõmarya hyǎlyǎ mẽcwõ hõ akayǎ hõ.” ¹⁷ Kayǎ hẽsoluõ pasĩcuõ lõ Jesũ ari-akyǎyẽ đõ Judakẽ tõkẽlẽ ná đõ o tavĩtavǎ bí Judakẽ khǎsõkhǎshỹẽ nuõtahe.

Giovanni Baptista Aprẽthũ Tẽritẽkyǎ Tahe (Matteo 11:1-19)

¹⁸ Giovanni Baptista a khõpacẽ tahe hẽso pẽ Giovanni ná lõ- tẽritẽkyǎ yẽtahe. ¹⁹ Rò Giovanni ẽhyǎ đõ a khõpacẽ aklẽ yẽtahe thẽnyẽ rò a nõcuõ èthĩ đõ Jesũ a o rò a nõcuõsudyǎ lũ, “Nẽ ma Messia đõ prẽprõ tahe hẽone ná a ki hyǎ pǎ nuõtõprẽ hõ ẽ? Mǎtorõ pẽ tõbè opõmyǎsũpǎ đõ aruõtõprẽ ki hyǎ pǎ agnẽ nuõ ẽ? Cuõsudyǎ phũnuõ nĩ,” a hẽcuõ èthĩ phũnuõ.

²⁰ Bí èthĩ hyǎtuõ đõ Jesũ o akhẽnuõ, èthĩ hé lũ, “Giovanni Baptista nõhyǎ pẽ rò a nõhyǎsudyǎ pẽ ná nẽrĩnẽkyǎ rò a hé hyǎ pẽ, ‘Nẽ ma Messia đõ prẽprõ tahe hẽone ná a ki hyǎ pǎ nuõtõprẽ hõ ẽ? Mǎtorõ pẽ tõbè opõmyǎsũpǎ đõ aruõtõprẽ ki hyǎ pǎ agnẽ nuõ ẽ? A hé pẽ phũnuõ.’”

²¹ Bí èthĩ hyǎ akhẽnuõ, atõ ná Jesũ zasĩmẽkǎ ẽnyacõ kayǎ đõ atẽswĩ o tahe, kayǎ đõ atẽsẽ o tahe, kayǎ đõ khĩnẽkhĩnõ mẽbè lũ tahe ná kayǎ đõ a mẽthẽkhĩ tahe rò a mẽlĩkǎkhyẽ pẽ ù ẽlǎ. ²² A hẽsũ kǎkhyẽ pẽ Giovanni nõhyǎ sudyǎ èthĩ tẽritẽkyǎ yẽtahe, “Kǎhẽso pẽ Giovanni ná lõ- tẽ đõ thĩ myǎhtye nĩhuõ yẽtahenuõ nĩ-. Kayǎ mẽthẽkhĩ tahe myǎhtye cyǎhõ, kayǎ

khăduôdá tahe cuôcyăhó, kayă têsêmũmyă dô phálo tahe sîmê kăkhyê lõhó, kayă khălèkaô tahe khălèlî lõhó, kayăthyê tahe ihtôhtwôprê kăkhyê khyêthyăhó, kayă soryaşôpháphú tahe n̄huôbê kuôhó têtêkrũmila hó. ²³ Dô văkhuvăkhyê rò kayă dô a théplôpyé péto, a zûê tadú plehyălă tahenuô a ki n̄bê mălakô có têsôri hó.”

²⁴ Bí Giovanni aprêthũ têtîrêtêkyă tahe hteka htuôhó akhênuô, Byacê Jesũ cáhtya hébê pé kayă bêmũ nuôtahe ná Giovanni ari-akyă. Rò a hé pé êthî, “Thĩ htecuô lahyă dô kêsêthyêkyă lôtamákhu nuôma, thĩ cuômyă kryă-Ûpê? Ma thĩ cuômyă lahyă kélathê kazuô pômô nuôtahe ê? ²⁵ Phúnuô mătô kihêrò, ma thĩ htecuômyă kryă- Ìtê? Ma thĩ htecuômyă pré lahyă kayă dô a kũthyă pé thĩ hyeca takhêplyarashyĩ tôprêprê nuôprê ê? Kayă dô a kũthyă phúnuô tahema kayă dô a duzăhtyathê nuôtahe pré, phúnuô tahe ma nê myăhtye cyă pré dô khwĩhó tahe akũ pré. ²⁶ Hépémýă vă, thĩ htecuômyă kryă- Ìtêtê? Thĩ htecuômyă prêprô tôprêprê ê? Thĩ ki cuômyă prêprô tôprêprê hénuôma a mătô. Vă hé thĩ, kayă dô aduklôlô có ná prêprônuô, thĩ myăhtye hó lũ hó. ²⁷ Giovanni ma kayă tôprê dô Cómarya héone lürilũkyă, ‘Myámô è ma prêthũ pé vă têtîrêtêkyă tôprêhó, thyáphú a ki mėlă one rê pé nêklyă lêhyă agnênuôrò, vă nõhyă rêhó è dô nênyêhyă hó.’”^{*}

²⁸ Jesũ hé pô, “Vă hé pé thĩ, lõ- kayă dô a opacêlyă tahe aklênuô, adulôklô có ná prêplwôhtyê Giovanni a o tôprê- to. Manárò kayă dô a patilôũ dô Cómarya htyêlêkêkũ tôprênuô, adulôklô pă có ná Giovanni có.”

²⁹ Lõ- kayă yêtahe ná prêkwíamo-ară tahenuô a yô plwôrê htuôhó htyê dô Giovanni o akhu-akhyê, bí êthî n̄huô lahyă Jesũ hébê phúyê akhênuô, êthî cÛe ná Cómarya a tèmekyăngó yêtahe nuôma acóatê pré. ³⁰ Manárò Cómarya taze-one pé Pharisêophú ná prêithyó têtthyótêthya athará tahe agnê yênuô, êthî cÛe kuôũ to mêtêhêrò êthî plwô kuô lahyă anê ná htyê dô Giovanni a khadákũ to.

³¹ Jesũ hé pô, “Kayă yêtôhtũ tahe ma, a thyádũ ná maítê? Vă kîrê têradũ dyêluô byábũmyă pèdũ êthî ná maítê? ³² Êthî ma athýaná pacêphú cuôonyă bêmũlũ dô klédă nuôtahe pré. Rò a êtôémô cuô n̄idyê lũ tôprê ná tôprê rò a hé lahyă,

‘Pê uô pé thĩ têlô rò thĩ ilê toto,

Pê irôihê pé thĩ luô rò, thĩ nguô toto.’

³³ “Giovanni Baptista hyăduê seêsêô, hyăduôô thòbithêntyêză rò thĩ hé lũ, ‘Khĩnêkhĩnô mēbê lũ hó.’ ³⁴ Prêlukayă aphúkhũ mătô văyê hyăehyăô kuôke rò thĩ hé, ‘Myámô kayă yêtôprêlê, a ôshyo nyacó thòbithêntyêză, a cuô bóthyókhêkhô dũgnê ná prêkwíamo-ară ná prêoraphú nuôtahelé,’ thĩ hé phúnuô. ³⁵ Manárò bí kayă tahehe ohtwôprê phú Cómarya a têtthíphê yêakhênuô, kayă dô aruô tahe ki myăhtye thêgnêhyă ná Cómarya a têtthíphê yênuôma a tôprê, phúnuô pă.”

^{*} 7:27 7:27 Malaki 3:1

Jesů Cuõo Dõ Phariseõphú Simonè Ahi

³⁶ Phariseõphú tõprẽ hyãee Jesů dímõhè rò Jesů kaķuõ dõ lũhi rò ka-onyã ekuõ lũ dõ dírẽ khãshyẽ. ³⁷ Bí vj nuõtõvĩ akũnuõ prẽmò dõ a mẽthútẽ otõprẽ. A nĩhuõ ná Jesů hyãedĩ bí Phariseõphúyẽ ahi rò a phyéhyãní pyã dõ ũ mẽ ná lõbũ dõ a obã ná htyẽnuõmũ tõpyã. ³⁸ Rò a hyãihtõo phútatò dõ Jesů akhyẽkhu rò a nguõ rò a mètèhtyẽ tãco lõplĩ có Byacè Jesů akhãduõ. Rò a htúthũplĩ pẽkyã Byacè Jesů khãduõyẽ ná akhuluõ, rò a nuõmũ lũ khãduõ. Htuõrò a lyátã htyẽnuõmúyẽ dõ lũ khãduõlo.

³⁹ Bí Phariseõphú dõ a émõsũ Jesů yětõprẽ myãhtye a mẽphúyẽ akhẽnuõ, a tanẽ dõ a thẽplõkũ, “Kayã yětõprẽnuõ, a ki málakõ prẽprõ tõprẽ kihèrò, prẽmò dõ a tõbè lũ yětõprẽ nuõma prẽmò phútè tõcõtè, rò dõ arẽano nuõma a ohtwõprẽ mẽkryã~ phútẽnuõ a tõ thẽgnè vã,”

⁴⁰ Rò Jesů hé lũ, “Simonè, vã thẽzũ hé nẽ tètõcõ.”

Rò Simonè hẽsũ lũ, “Hémõ Thára, anĩ prẽ.”

⁴¹ Jesů hé lũ, “Bètõphuo kayã othényẽ, anuõasu o rò a tõbè plãkãkhyẽ kayã dõ a plwõbò èthĩ rũ yětõprẽ. Tõprẽnuõ asu-o rũzye nyãcwẽ, rò dõ aruõ tõprẽnuõ asu-o rũzye hákhya. ⁴² Èthĩ plã kãkhyẽbè pã asu tõprẽ~ to akhu-akhyẽ rũbyacè yětõprẽ dyalwõkyã pẽ èthĩsu yẽtahe. Ki mẽphũnuõrò, bítè tõprẽ ki mõlõklõ lũ pẽ?”

⁴³ Rò Simonè hẽsũ è, “Vã tanẽ myáma, kayã dõ a plwõlwõkyã è pẽklõ lũsu nuõtõprẽ mõnĩ èklõ lũ kõle.”

Rò Jesů hẽsũ lũ, “Nè hé tõ prẽ.”

⁴⁴ Htuõrò Byacè Jesů tarĩ kãkhyõtõ dõ prẽmò yětõprẽ a o rò a hé Simonè, “Nè myãhtye sálẽ prẽmò yětõprẽ è? Vã hyãnuõ có dõ nè hidókũ có rò, phú pẽ lèklõ o ná nè tõbè dyè vã htyè lẽsĩplĩ khãduõ agnẽnuõ nè dyè vã to. Manárò èyẽnuõ a htũplĩ có vã khãduõ ná a mètèhtyẽ có rò a htúthũ có ná akhuluõ có. ⁴⁵ Nè rò nè nuõmũsũ vã to, manárò è rò cáhtya bí vã hyãnuõ akhè, a nuõmũ vã khãduõnuõ a okuõ có tõphuo~ to. ⁴⁶ Phú pẽ lèklõlèkhya onuõ, nè plõ pẽkuõ vã khuklõ ná máũhtyè to, manárò è rò a lyátã có htyẽnuõmũ dõ vã khãduõlo có. ⁴⁷ Phũnuõrò vã hé nè, prẽmò dõ atèthũ oé yětõprẽnuõ, Cómarya plwõkyã lõhõ lütèthũ hõ. Phũnuõrò a khyáluõ hõ ná a mõ nĩdyè nyacõ vã hõ. Manárò kayã dõ Cómarya plwõkyã patĩ prẽ lütèthũ tahenuõ a ki mõnĩ kãkhyẽsũ patĩprẽ Cómarya prẽ.”

⁴⁸ Htuõrò Jesů hé prẽmò nuõtõprẽ, “Vã plwõkyã lõhõ nè tètõthũtõra hõ.”

⁴⁹ Kayã dõ a onyãõ tavãkuõ ná Jesů bí lèedírẽ khãshyẽ nuõtahe hé nĩdyèlũ, “A cuõ plwõkyã cyã có ũ tètõthũtõra có rò è ma kayã phútè tõprẽ cótè?”

⁵⁰ Manárò Jesů hénĩ prẽmò nuõtõprẽ, “Nè tètõthũtõnyã nuõ, a mẽlwõhtekã hõ nè hõ. Kãmõmõ kãryãryã dù ní~.”

8

¹ Dókhýě nyětyato nuô, Jesũ htecuôklyá rò a cuônuô tódô htuô tódô, tówĩ htuô tówĩ, rò a cuôlě hēsodônyã pé ù ná Cómarya ahtyěaké a tětěkrũmila ari-akyã. Rò a khõpacě shyéthényě krwõcuôkuô lũkhyě. ² Htuôto prēmò dõ khĩnékhĩnõ mẽbè lũ rò Jesũ vễhtekyã pé lũ tahe, ná aswiasě lahyã rò Jesũ zasĩmế pé lũ tahenuô, a krwõcuô tõkuô. Èthĩ yětahe nuôma kryã-ũpě hénuôma, Maria (Dõ ù é lũ ná Magdalena dõkũmuô), è ma khĩné thuõthyótõduô o dõ lũkũ rò Jesũ vễhtekyã pé lũ nuôtõprề hó rò a krwõcuô tõkuô. ³ Htuôrò Chuza dõ a myákhwẽnĩ pé Khwĩ Herodè a tãmuõđãtặ dõ khwĩ hõkũnuô tõprề amế Joanna ná Susanna ná prēmò dõ aruô tahe krwõcuô pa ékuõlã lũ. Prēmò yětahenuô, thyáphủ èthĩ ki mẽcwõmẽkõ nĩ Jesũ ná a prẽdõnyãphủ yětahenuôrò, èthĩ lõkyã nĩdyédũ lahyã arũãhtế rò a krwõcuôkuô èthĩ akhyế.

*Dyã Khákhõ Pé Ủ Ná Prẽpruõđã Tặklwĩtặlwĩ Ari-akyã
(Matteo 13:1-9, Marko 4:1-9)*

⁴ Bí kayã bémũ dõ a hyã pếtộ tówĩ htuô tówĩ tahe hyãoplõ tặsũlõ lũ dõ Byacè Jesũ o akhẽnuô, Byacè dyãkhõ pế èthĩ ná ngõkhákhõ tõtộ rò a hé, ⁵ “Bètõphủ prẽmẽprẽphủ o tõprề. Rò tõnyẻkhế a hyã prũõđã tặklwĩ. Rò bí a prũõđã tặklwĩ dõ prẻkhu akhế, tahehenuô a latặ dõ klyádẻkũ, rò ù ỉzĩtaprõ cuô lỏplĩ lũ, htuôto htuphủzủphủ tahe hyãĩhtuõekyã lỏ lũ. ⁶ Tahehenuô a latặtõ dõ lỏklế rò bí a phẻhtya akhẽnuô, hekhu yỏ cai to akhu-akhyế, amộ krãthyế sĩmộlỏ prẻ. ⁷ Tahehenuô, a latặtõ dõ thỏshyáthỏprũklế rò a duhtya tởnã thỏshyáthỏprũ akhu-akhyế thỏshyáthỏprũ duhtya khyábĩ lỏplĩ lũ. ⁸ Rò tặklwĩ tahehenuô a latặtõ dõ hezyerĩzyeryákhũ rò a phẻhtyaduhtya rò athẻhte éklỏ cỏ aphủ tởzế.”

Htuôrò Jesũ էhtỏ rò a hé, “Phủnuôrò, kayã dõ a o ná akhãlẻ tahenuô, nõ nĩđã lahyã èthĩ.”

*Dyã Khákhõ Pé Ủ Ná Tặtaze-one Ari-akyã
(Matteo 13:10-17, Marko 4:10-12)*

⁹ Tặdyã khákhõ yếtõtộnuô a thẻ hé angõlasã phứtẻnuô, a khõpacế tahe sudyã lũ. ¹⁰ Rò a hé pế èthĩ, “Cómarya dyẻthẻgnẻplõ pẻhỏ thĩ ná a htẻlẻkẻkẻkẻ a tẻthẻkhuthẻgnẻ dõ a dỏuỏdỏbĩ tahe hỏ tadủrò kayã dõ aruô tahe agnẻnuô vã hẻbẻ pế èthĩ ná ngõkhákhõ prẻ.

‘Èthĩ myã lahyã tặ dõ vã mẻ nuõtahe tadủrò thyáphủ èthĩ myãhtye thẻgnẻplõ kuõũ angõlasã to, èthĩ nĩđã tadủrò thyáphủ èthĩ thẻgnẻplõ kuõũ to, ’”¹¹ agnẻnuô, vã hé pế èthĩ ná ngõkhákhõ prẻ.

*Jesũ Dỏnyãplõ Pé Èthĩ Ná Prẽpruõđã Tặklwĩ Atặdyã Khákhõ Angõlasã
(Matteo 13:18-23, Marko 4:13-20)*

¹¹ “Tặdyã khákhõ yếtõtộnuô angõlasã hyã phứtẻ herỏ, tặklwĩ angõlasã ma Cómarya alặangỏ hó. ¹² Tặklwĩ dõ a latặ cuỏrỏwỏ klyálo angõlasã ma mặhỏ kayã dõ a nẻhuỏ lahyã Cómarya alặangỏ tadủrò khĩnẻricyã khuklỏ hyãphẻyế

taphăphekyă Cómarya alăangó dǎ òthi thêplòkũ. Htuôto thyáphú òthi thêplò ki dídòdídyă dǎ têtzútěnyă akũ rò ki nĭbè tă tēmĕlwohtekă tāměnuò rò khĭnéricyă khuklò hyămę phúnuò prě. ¹³ Tĕklwĭ tă dǎ lǒklĕ angólasá nuòma mǎhó kayă dǎ a nĭhuǒ Cómarya alăangó tahe rò a thĕkrŭthĕlǒ phyésú lahyă tadŭrò athyaná tĕklwĭ dǎ arwĭ sátăzăto nuò. Èthi zŭĕ lahyă prě taplŏtaplyáphú prě. Rò bí tēmemyă hyăbè òthi akhĕnuò, a têtzútěnyă lamĕkyă prě. ¹⁴ Tĕklwĭ latătò dǎ thòshyáthòprŭklĕ angólasá yĕnuòma mǎhó kayă dǎ a nĭhuǒ Cómarya alăangó yĕtahenuò hó. Manárò, bí a ohtwǒprĕ plehyă akhĕnuò, tĕthukŭthĕkyă, tĕduzăhtyathĕ tahe ná a mǒnĭ yĕtòhtŭ a tĕthézŭthĕlǒ tahe khyábípĕkyă lǒ òthi phú thòshyáthòprŭ khyábĭ nuò akhu-akhyĕ athĕprĕ bĕkuǒ pǎ ũ tǒphuǒ- to hó. ¹⁵ Tĕklwĭ latătò dǎ hezyerizyeryákhu angólasá ma mǎhó kayă dǎ a nĭhuǒ Cómarya alăangó rò a zŭĕ cócú rò a tǒnĭ phyéma dǎ a thĕplòkũ, htuôto a nĭdǎ ryă Cómarya ngó rò a khyáthĕplòhtŭ tuǒ có dǎ athĕhtephòhtecó.

Mikò Dǎ Ũ Taklwǒbĭ Lŭ Ná Cǎ
(Marko 4:21-25)

¹⁶ “Ũ isĭlĭ htuǒ mi rò ũ taklwǒbĭ lŭ ná cǎnuò a o tǒprĕ- to. Mǎtorò ũ dya lŭ dǎ lĕmyĕrĕ alĕnuò a o tǒprĕ- to. Thyáphú a ki lĭ pĕ kayă dǎ a hyănuǒ tahe agnĕ nuò, ũ isĭlĭ htuǒ lŭ rò ũ dyahtya è dǎ mikòrĕkhu. ¹⁷ Tĕpwǒ- tǒcò dǎ ũ mĕuǒ è tahenuò, Cómarya ki be-oluǒhte è pǎ. Rò tĕpwǒ- tǒcò dǎ ũ mĕbĭ ěnuò, Cómarya ki dyĕthĕgnĕ hteluo è pǎ. ¹⁸ Bí thĭ nĭdǎ tĕ akhĕnuò, nĭdǎ tătĕ lahyă. Mĕtĕhĕrò kayă dǎ a thĕgnĕ tătĕ htuǒhó Cómarya ahtyĕakĕ tahenuò, Cómarya ki dyĕthĕgnĕ ětya lǒklǒpǒ lŭ ná a khălĕlyĕ yĕnuò pǎ. Manárò kayă dǎ a thĕgnĕ prĕ takiphŭprĕ tahenuò, Cómarya ki phyĕphekyă lǒphe pǒ è pǎ.”

Jesŭ Amuǒ Ná Apuǒvyă Tahe
(Matteo 12:46-50, Marko 3:31-35)

¹⁹ Jesŭ amuǒ ná a puǒprĕkhŭ tahe hyă dǎ lŭo, manárò ũ yǒ orǒoĕ talwósŭlŭ akhu-akhyĕ òthi hyănuǒ tuǒhtwóbé dǎ lŭo to. ²⁰ Kayă tahe hé lŭ, “Nĕmuǒ ná nĕ puǒprĕkhŭ tahe hyăihtò opǒ nĕ dǎ aklǒnuò. Èthi thĕzŭ myăhtye ná nĕ hénuò.”

²¹ Jesŭ hĕsú òthi, “Lǒ- kayă dǎ a nĭhuǒ Cómarya alăangó rò a zŭĕnyăĕ tahe nuòma vǎmuǒ ná vǎpuǒvǎvyă lǒ- plĭ hó.”

Jesŭ Nǒokuǒ Kĕlathĕlalyă
(Matteo 8:23-27, Marko 4:35-41)

²² Tǒnyĕnuò Jesŭ ná a khǒpacĕ tahe cuǒnuǒ dǎ thòklyĕ tǒbè akũ rò a hé òthi, “Pĕ htĕcuǒ dǎ htĕòbĕrĕ nuòtǒkyĕ pǒ-” rò òthi htĕcuǒ lahyă. ²³ Bí òthi htĕcuǒ akhĕnuò, Jesŭ omyĕsǒtapa, rò bĭnuò akhĕ, kĕlathĕ lalyă hyădu, htĕyháhó nuòbǎlǒ dǎ thòklyĕkũ, rò òthi bĕzǒbĕthi lǒplĭ có pwǒ- tǒprĕ.

²⁴ A khǒpacĕ tahe cuǒ hturyăkahtò lŭ rò a hé lŭ, “Kǒ- Thárá, Kǒ- Thárá! Pĕ kĭrĕ lacŭthyĕ lǒhó!”

Jesũ páihtò rò a théprwõ kélathé ná htyěháho rò kélathé okuõkyã rò htyětacõ hyã. ²⁵ Rò a hé a khõpacẽ tahe, “Thĩ tẽzõtũnyã otõ lõkryã bítẽ?”

Èthĩ khyéthukhyéthé lõplĩ có, htuõto èthĩ théisẽ lahyã rò a hé nĩdyélũ, “È ma kayã phútẽ tõprètẽ? A théprwõprẽ kélathé ná htyěháho prẽ rò a nĩdã có lũ ngõngõ~.”

*Jesũ Zasĩmẽ Kayã Dõ Khĩnékhĩnõ Mẽbè Lũ Tôprẽ
(Matteo 8:28-34, Marko 5:1-20)*

²⁶ Byacẽ ná a khõpacẽ tahe cuõtuõ dõ Gerasene ké. Gerasene ké yẽnuõma a o bí htyěõdu bẽrẽ Galilea kékũnuõ. ²⁷ Bí Jesũ htyáhõ dõ khõkhu akhẽnuõ, a myáhtye tãsũ ná vĩkũphũ dõ khĩné mẽbè lũ tôprẽ bínuõ. A okhãklo nyělãhõ, rò a okuõ dõ hi to, a htecuõ o prẽ dõ luõkũ dõ ù iluõ nuõ nõ ná luõyẽnuõ akũ prẽ. ²⁸ Bí a myáhtye Jesũ akhẽ, a cyépryẽ éhtõ rò a hyã dãngũlyã dõ Jesũ nyěhyã rò a cyépryẽ éhtõhébè, “Tẽdutẽhtũ tadũ Cõmarya aphũkhũ Jesũ, nẽ kírẽ hyãmẽ kryã~ vã ítẽ? Vã kwĩthézõ nẽ, mẽcyẽmẽcũ tã vã tãmé ní~.” ²⁹ Jesũ yõ vẹ htuõhõ khĩné yẽ dõ a ki bè htecuõkyã dõ kayãphẽ yětõprẽ alo akhu-akhyẽ, a hé lũ phũnuõprẽ. Khĩnékhĩnõ mẽbècyẽ mẽbècũ tamõmõ có lũ rò ù cóklõma có lútakhu khãduõ ná tõthtëplyẽ htuõto ù opõmanĩ có lũ tadũrõ a cwĩ tũkyã pẽ prẽ tõthtëplyẽ prẽ. Rò khĩné nõhtecuõkyã lũ dõ kēsẽhtyẽkyã lõtamãkhu.

³⁰ Jesũ sudyã lũ, “Nẽmwĩ ná ùpẽ?”

Rò a hésũ, “Vãmwĩ ná Legion,” mẽtẽhèrõ khĩnékhĩnõ yõ hyã nuõ ényacõ hó dõ lũkũ hó. ³¹ Thyáphũ Jesũ ki cirya latãkyã tã èthĩ dõ krõkũdu krõkũzã tókũ tãmẽnuõrõ, khĩné yẽtahe kwĩthézõ lahyã Byacẽ Jesũ.

³² Bínuõkhẽ, htyã tõmũdu kanúe tavĩtavaphũ asè bí sorõlõnuõ. Rò khĩnékhĩnõ tahe kwĩthézõ Jesũ ná a ki nõcuõnuõ o èthĩ dõ htyã nuõtõmũ akũ. Rò Jesũ nõcuõnuõ okyã èthĩ bínuõ. ³³ Phũnuõrõ khĩné yẽtahe htecuõkyã dõ kayãphẽ nuõtõprẽ akũ rò a cuõnuõõkyã dõ htyã nuõtõmũ akũ. Yětõphuõrõ htyã yětõmũ pátã rwõ látapřĩ yẽ alo rò a latãlacũ thyẽkyã lõ dõ nódukũ.

³⁴ Prẽkyẽhtyã tahe myáhtye tẽmẽhtwõhtya anẽ phúyẽ rò a klyakã dyã-soluõ cuõpyẽ pẽlõ ù dõ vĩkũ ná dõdõdõso tahe akũ ná tẽritẽkyã yẽtahe. ³⁵ Tẽmẽ-anẽ phúyẽ rò kayã tahe htecuõmyã lahyã. Èthĩ hyãtuõ dõ Jesũ o rò a myáhtye lahyã kayãphẽ dõ khĩné tahe htecuõkyã dõ lũkũ nuõtõprẽ thẽplõtẽ kãkhyẽ hó rò a onyão bí Jesũ khãshyẽ rò a kũthyãhtya ryã lõ khyẽthya ahyecã. Èthĩ myáhtye lũ rò a théisẽ lõplĩ có lũlẽ. ³⁶ Kayã dõ a myáhtye Jesũ zasĩmẽ kãkhyẽ khĩné mẽbè lũ yětõprẽ ná anẽ rò a mẽkryã~ phútẽnuõ, a dõnyãplõ pẽ ù. ³⁷ Tẽmẽhtuõanẽ phũnuõrõ, lõ~ kayã dõ a o tavĩtavã bí Gerasene ké hũ nuõtahe théisẽ talwósũlũ akhu-akhyẽ èthĩ kwĩthézõ Jesũ ná a ki htecuõ taphãkyã ná èthĩ bínuõ. Rò Jesũ htecuõhtyanuõ dõ thòklyẽkũ rò a hteakãkyã dõ Galilea ké.

38 Kayăphě đố khĩnế htecuođkyă htuồhố đố lủkủ yếtôprệnuô a kwithếzọ Jesũ, “Ekrwôcuố pếkuồrế vă,” manáro Jesũ cũ lủ to, rò a hé kạkhyếsủ lủ, 39 “Cômarya mẹ tềprồtềprya krya tềadu-ază đố nệgnế phứtềnuô, kạ đố nệhĩ nuô rò kạhếsoluố pế kuồ ừuồ tahe nĩ-.” Rồ kayăphế yếtôprề kanuố đố vủkủ rò Jesũ mẹ pế krya lủ phứtềnuô, a cuốlế dyásoluố pế lồplĩ ừ.

Jairus Aphủprềmồ Ná Prềmồ Đố A Tồbề Jesũ Aạ Tồprề (Matteo 9:18-26, Marko 5:21-43)

40 Bĩ Jesũ kạkhyế khyếthya đố htyềòdu bẻrế tồkyế akhếnuô, kayă bẻmuyế yồ opồmyásủ lồplĩ hó lủ akhu-akhỹế, ềthĩ ềmợsủ lủ. 41 Htuồrồ tềcồbẻhồ khuklồdu đố amwĩ ná Jairus hé yếtôprề hyậtuố đố Jesũ o rò a hyă dằngủlyă đố lủ khậduồshỹế, rò a kwithếzọ Jesũ ná a ki krwồkạkuố đố lủhĩ. 42 Mềtềhềrồ a phủprềmồ oprề tồprề- tuồ rò atề na ohồ shyenyềna yếtôprề kیره thỹetalĩ lầhồ akhu-akhỹế, a cuố ềkạ Jesũ đố ahi prề.

Bĩ Jesũ krwồkạkuố lủ đố klyálo akhế, kayă krwồ tadwítashya pluphẻbỉồ ề đĩkhồđĩnyề cồ. 43 Prềmồ đố a khyábề tềsẻthwitặ đố anyề cồhồ shyenyềna nuô a o tồprề. Manáro ừ zasĩmẻbẻ pế lủnuô, a o tồprề- to.* 44 A hyănuố đố kayă orồoề klế rò a krwồcuồkuố đố Jesũ khyếkhu, rò a hyă tồbề Jesũ cạkyắkhắmlĩ, rò a tềsẻthwitặ yềnuô a okuồ tồphuồ okuồkyă cồ.

45 Jesũ sudyă ừ, “Ừpẻ tồbề vă pẻ?”

Ừ othuồtakrủ lồplĩ pwồ- tồprề rò Petru hếsủ lủ, “Thárá, ừ hyădwítashya lỏ nyă nề nuố.”

46 Manáro Jesũ hếsủ, “Kayă hyătồbẻkhồ nyậđủ vă tồprề, mềtềhềrồ vă tềprồtềprya htecuođkyă đố vắlo nuô vă thẻgnế.”

47 Yếtồphuồrồ prềmồ yếtôprề thẻgnẻhồ ná a o tadwồuồbĩ cyặ pả to akhếnuô, a hyădằngủlyă tanyặtadềtặ đố Jesũ nyềhyă. A cuồhyătồbề tuố Jesũ mềtềnuô, a hếsoluố pẻlồ ừ đố kayă pwồ- tồprề a mềthềnyề, htuồto a hếsoluốnĩ pế pồ ừ ná a tồbẻhtuố lủ rò atềsẻ sĩmẻ tồphuồ sĩmẻ cồ. 48 Rồ Jesũ hé lủ, “Phúmồ-, nề tềzủ yềnuô, a zasĩmẻ kyắhồ nề tềsẻhồ, kạmợmợ kạryáryă đũnĩ-.”

49 Bĩ Jesũ hẻbẻpảprề akhếnuô, kayă tồprề o đố Jairus đố a htwồ tềcồbẻhồ khuklồ yếtôprề ahi hyă, rò a hyăhếso pế Jairus, “Nềphúmồ thỹềhồ, mềđĩdyă pả tá Thárá tẳmẻ.”

50 Jesũ nủhuố tềyề rò a hé Jairus, “Bẻzồ tẳmẻ, tarủ zủề vă nuô nĩ-, nềphúmồ ki ryă kạkhyế khyếthya đủ pả.”

51 Bĩ a cuồtuố đố hĩ akhếnuô, a dyềnuố ừ đố hidồkủ tồprề- to, a ềnuốnĩ túprề Petru, Giovanni, Jakomo ná pacẻmuồy yếtôprề amuồaphế prề. 52 Kayă o bĩnuô tahe nguồhề nủdyềlồ pacẻmuồphủ yếtôprề. Manáro Jesũ hé ềthĩ, “Nguồ lahyă tẳmẻ. Pacẻmuồphủ yếtôprềnuô, a thỹề mậto, a omyềnĩ sồtapạ prề!”

* 8:43 8:43 Liphá mú- nukhế tahehenuô, a rằnuốtồ nĩ, “Thýáphủ atềsẻ ki lamẻ agnềnuô, a ềzạ tềkhuthárá rò tặtề đố a o ná lủ tahenuô a lỏ cồhồ.”

⁵³ Èthi thégně lahyá ná pacěmuõphú yětõprěnuo a thyěhó akhu-akhyě, èthi nyěkruõ lõplĩ lũ. ⁵⁴ Manárò Jesũ pũ pacěmuõphú yětõprě atakhu rò a hé lũ, “Phúmò- ihtò mò-!” ⁵⁵ A théhtwõprě kaķanuõ khyěthyá rò a ihtò tõphuo ihtò có. Rò Jesũ hé èthi ná dyée pě lũ sèe tóccò nuõ. ⁵⁶ Amuõaphě khyěthukhyéthě lõplĩ có, manárò Jesũ mekyá èthi nõgõ ná vã mẽ phúyě nuõ cuõ hěso pě tă ù tõprě- tãmě ní-.

9

Jesũ Plwõcuõ Prědõnyãphú Shyéthényě (Matteo 10:5-15, Marko 6:7-13)

¹ Jesũ èhya plóõ a khõpacě shyéthényě rò thyáphú prědõnyãphú yětahe ki věhtekyábě lõ khínětahe rò a ki zasíměbě lõ tětswítěsě tahe agněnuõrò, a dyé pě èthi tětprõtěpřya ná tětaryěshyosõ tahe. ² Htuõrò a plwõcuõ èthi dõ a ki cuõ hěsodõnyã pě ù ná Cómarya ahtyěakě, rò a ki zasímě pě kayãwikayãsě tahe. ³ Jesũ hé èthi, “Thĩ cuõklyá rò phyěcuõnĩ tă tóccò- tãmě ní-, ihtyábõ bėbė, pyě bėbė, sèe bėbė, rũhtě bėbė phyenĩ tãmě. Phyěcuõlõphyěcuõklõ tă ca tõpũ- tãmě. ⁴ Otadũkuõ bí hi dõ a émõsũ thĩ nuõtõmě akũ tuõdõ thĩ htecuõkyã bí vĩkũnuõ pãní-. ⁵ Û ki émõsũ thĩ tõpho- to hėnuõ, thuõtãkyã hemũ dõ thĩ khãduõlo nuõtahe rò htecuõkyã dõ vĩnuõ tõvĩ akũ ní-. Thĩ ki mẽphũnuõ hėma athyánã thĩ dyěluõkyãhõ tēmãtėdyã tóccò dõ Cómarya ki cĩryã èthi pã nuõhõ.” ⁶ Prědõnyãphú tahe htecuõ rò a cuõnuõ tõdõ htuõ tõdõ rò a cuõ hěsodõnyã pě ù tětthėkrũmila, rò a cuõ zasímě pě ù tětswítěsě dõ khãlě pwõ- tõpho.

Jesũ Ma Ůpě Nuõ Khwĩ Herodě Taněplõ To (Matteo 14:1-12, Marko 6:14-29)

⁷ Bĩnuõakhě Galilea kě a Khwĩ Herodě nĩhuõ ná Jesũ mẽtẹ yětahe, rò a súsã lõ lũ thěplõ, mẽtėhėrò, kayã tahehe hé ná Giovanni Baptista thyěihtòkaķhyě hõ. ⁸ Tahe kuõke rò a hé ná Elia hyãoluõhtya khyěthyáhõ, tahehe rò a hé kuõke ná prěprõ dõ- nyėnu aklě tõprěprě htwõprě kaķhyě khyěthyá hõ. ⁹ Rò Khwĩ Herodě hé, “Vã nõpãtũkyã htuõhõ Giovanni akhuklõ hõ rò kayã dõ vã nĩhuõ ari-akyã yětõprě nuõma ũpěpě ě?” Rò, “Vã ki myãhtye cyã Jesũ phútětě,” a taně phũnuõ.

Jesũ Buõebuõõ Kayã Nyãřĩ (Matteo 14:13-21, Marko 6:30-44, Giovanni 6:1-14)

¹⁰ Prědõnyãphú tahe kaķhyě rò kaķěso pělõ Jesũ ná lõ- èthi mẽtuõhõ tětenuõtahe ari-akyã. Jesũ ěnĩ èthi rò a htecuõ túdũ lahyã dõ vĩtõvĩ dõ ù ě ná Bethsaida nuõtõvĩ. ¹¹ Bí kayã bėmũ nĩhuõ ná Byacě Jesũ ná a khõpacě tahe cuõhõ dõ vĩ nuõtõvĩ akhě, èthi krwõcuõkuõ lahyã bĩnuõ. Jesũ émõsũ èthi rò hěsodõnyã pě èthi ná Cómarya ahtyěakě ari-akyã rò a zasímě pě kayã tahe a tětswítěsě.

¹² Bí mõ kĩrě tă hõ akhěnuõ, a khõpacě shyéthényěyě hyã dõ lũo rò a hyáhě lũ, “Thyáphú èthi ki cuõ myápũe myápũõ, ki cuõmyápũ nĩdyě lahyã

dù èthi lẹomyě khălěkhăbya agnĕnuôrò, nõkăkyă mỗ èthi dỏ dỏkũsokũ dỏ a o tavítava bíyě tồpho nuô, mĕtĕhĕrò khălĕ bíyĕtồphoma dỏ ophũ tồdỏ-to.”

¹³ Manárò Jesũ hé èthĩ, “Myá dyĕedyĕỏ pĕ èthĩ tồcỏcỏ nuô.”

Rò èthĩ hĕsũ, “Pĕtĕ o prĕtũ khỏmũ nyăklỏ ná tĕphũ nyĕbĕ prĕ. Ma nĕ thĕzũ nõ cuỏiprĩ pĕ sĕesĕỏ dỏ kayă bĕmũ yĕtahe agnĕ ě?”

¹⁴ Dyăshuỏshuỏprĕ prĕkhũdu yĕtahenuô a phũ- odũ nyărĩ có.

Rò Jesũ hĕtă a khỏpacĕ tahe, “Kayă bĕmũ yĕtahenuô, nõonyă oplỏ èthĩ tồmũ ná prĕnyăshyĕ, tồmũ ná prĕnyăshyĕ nuô.” ¹⁵ A khỏpacĕ tahe nõonyăỏ kayă bĕmũ phũ a hĕtă èthĩ nuô. ¹⁶ Rò Jesũ phyĕ khỏmũnuô nyăklỏ ná tĕphũnuô nyĕbĕ rò a tũhtya dỏ mỏlĕ rò a hĕbwihĕtaryĕhtya Cỏmarya. Htuỏrò a ibikyĕ khỏmũ ná tĕphũyĕ rò a dyĕtă ná a khỏpacĕ nuỏtahe. Rò a khỏpacĕ tahe zũtăe pĕ ná kayă bĕmũ yĕtahe. ¹⁷ Èthĩ e pỏepỏỏ ekỏỏbă lỏplĩ có pwỏ- tỏprĕ có rò a khỏpacĕ tahe phyĕdwỏplỏ khyĕthya khỏmũ ná tĕphũ dỏ a ibikyĕ rò a okyălỏ tahenuô a obă pă có ná krĩnuô shyĕnyĕmĕ có.

*Petru Héhte Ná Jesũ Ma Krĩstu
(Matteo 16:13-19, Marko 8:27-29)*

¹⁸ Tỏnyĕkhĕ bí Jesũ kwĩcỏbĕ tũdũ tỏprĕ akhĕnuô, a khỏpacĕ tahe ophũ ná lũ rò Byacĕ sudyă èthĩ, “Kayă bĕmũ tahe hĕkryă lahyă vă ná vă maũpĕ?”

¹⁹ Rò èthĩ hĕsũ, “Taheherò a hé nĕ ná Giovanni Baptista, tahehe kuỏkerò a hé ná Prĕprỏ Elia, taheherò a hé ná prĕprỏ dỏ- nyĕnu tahe akľĕ tỏprĕprĕ ihtỏhtwỏprĕ kăkhyĕ prĕ,” a hé lahyă phũnuô.

²⁰ Rò Jesũ sudyăke èthĩ, rò a hé èthĩ, “Thĩ kuỏkelĕ-, thĩ hé vă ná ũpĕ?”

Rò Petru hĕsũ lũ, “Nĕ ma Krĩstu dỏ Cỏmarya nwỏhtya ě ná a ki mĕlwỏhtekă prĕluhekhuophũ yĕtahe nuỏtỏprĕ hó.”

²¹ Rò Jesũ mekyă tătĕkyă angỏ rò a hé èthĩ ná thĩ bĕ cuỏ hĕsuluỏnĩ pĕ ũ tỏprĕ- to ní-.

*Jesũ Hĕsuluỏ A Tĕkhyăcyĕkhyăcũ Ari-akyă Ná Atĕthyĕ Ari-akyă
(Matteo 16:20-28, Marko 8:30-9:1)*

²² Htuỏrò a hé pĕ pỏ èthĩ, “Prĕlu aphũkhũ mặ văyĕ, a bĕ khyábĕ nyă tĕcyĕtĕcũ ěmyĕcỏ pă, rò Judaphũ aplỏamũ akhukỏ tahe ná bwĩdukhu tahe ná prĕithyỏ tĕthyỏtĕthya athará tahe ki cũ vă to, a ki thỏtanăkyă vă pă. ũ mĕthyĕkyă vă pă rò thuỏnyĕtỏnyĕ pănuô Cỏmarya ki mĕhtwỏprĕ kăkhyĕ khyĕthya vă pă.”

²³ Htuỏrò Jesũ hĕsỏ pĕ èthĩ pwỏ- tỏprĕ, “Kayă tỏprĕprĕ ki thĕzũ krwỏ văkhyĕ hĕnuô, a tỏbĕ mĕ phũ vă thĕzũnỏmĕ lũ nuỏtahe, a mĕ cũ- dù athĕplỏ ma anĩ to. A bĕ zăhtya nĩdyĕdũ a krusu pwỏ- tỏnyĕ rò a bĕ krwỏ văkhyĕ.

²⁴ Mĕtĕhĕrò kayă dỏ a thĕzũ mĕlwỏhtekă nĩdyĕ a thĕplỏhtwỏprĕ tỏprĕprĕ nuô, a thĕplỏhtwỏprĕ ki lamĕkyă pă. Manárò dỏ văkhuvăkhyĕ rò kayă tỏprĕprĕ ki dyĕlyăkyă a thĕplỏhtwỏprĕ nĩdũ hĕnuô, a ki nĩbĕ thĕhtwỏprĕ tacũprĕ pă. ²⁵ Kayă tỏprĕprĕ ki nĩbĕ lỏ có hekhusĩba a tĕduzăhtyathĕ tahe có tadũrò a ki lacũkyă a thĕhtwỏprĕ tacũprĕ yĕ hĕnuô abwĩỏ dỏ lũgnĕ itĕ?

26 Kayã tôprêprê dô a thétarê vã ná vãľãvãngô yêtahe tôprêprê nuô, shyê~prêlukayã aphúkhũ mãhó vãýe ki hyãhó ná a taryêdutyaryêhtũ ná aphe a taryêdutyaryêhtũ ná tanémókhuphú sãsê tahe a taryêdutyaryêhtũ hõpã akhênuô, vã ki thétarê kuõke lũ pã. 27 Vã hé mãlakó có thĩ, kayã dô a ihtòò bí thĩklêýe tahehenuô, bí êthĩ thyê tyahĩ tokhê, êthĩ ki myãhtyenó lahyã Cómarya hyã põhtyêpõké pã.”

*Jesũ Nêklô Htulyã Khókyã Ari-akyã
(Matteo 17:1-8, Marko 9:2-8)*

28 Bí Jesũ hêbêhtuô phuyê dôkhyê a phũ bãhó nyêlwĩthyó akhênuô, a êní Petru, Giovanni ná Jakomo rò a cuõhtya dô so tãmê aľò rò Byacê Jesũ kírê cuõkwicóbê bínuô. 29 Bí a kwicóbê akhênuô, amêthê htulyahtya khólò rò a hycã tahenuô abũplyatakhêhtya lõplĩ có. 30 Kayã hyã oluõhtyakhyé bínuô thényê rò a hêbê ná Jesũ. Êthĩ ma Mosê ná Prêprô Elia. 31 Rò a oluõhtya tõ ná mókhu a tẽlĩtêtakhê tahe rò a hêbê ná Jesũ. Êthĩ hêbê nĩdyélũ ná nyêtyato pãnuô Jesũ ki mëlómêbãhtya Cómarya a têtaze-one yênuô pã, rò a ki thyêkyã bí vĩ Jerusalem akũnuô pã ari-akyã. 32 Petru ná a khõbõthyó tahe omyênĩsê tadúro bí êthĩ thénêhtya akhênuô, a myãhtye Jesũ a taryêdutyaryêhtũ tahe htuõná kayã thényê ihtò otõkuõ ná lũ. 33 Bí Mosê ná Prêprô Elia htecuõkyã hó akhênuô, Petru hé Jesũ, “Byacê~, khãľê býýe tõpho rò atwõ moryã ľã. Pê ki isópê thĩ lêtũ thuómê, tãmêro nêgnê, tãmêro Mosê agnê, tãmêro Prêprô Elia agnê.” (A hé phuyê tadúro a hékryã-itenuô a thêgnê nĩdyé to.)

34 Bí Petru hêbê páprê akhênuô, óluõ tõba hyã oluõhtya rò a lapò tãbikyã êthĩ. Bí óluõ lapõbí êthĩ akhênuô, a khõpacê tahe thêisê lõplĩ có. 35 Rò ngõprahte dô óluõ akũ rò a hé, “Ê ma vãphúkhũ dô vã nwohtya htuõhó è tôprê. Nĩdã lahyã angó ní~.” 36 Bí ngõpra okuõhó akhênuô, a khõpacê yêthêthuõ myãhtye ná Jesũ okyã tũdũprê tôprê prê. Lõ~ têtítêkyã dô êthĩ myãhtye a htwõhtya yêtahenuô a hêsoluõ pê ù tôprê~ to, bínuõkhê êthĩ othuõtakrũ nĩdyé lõplĩ prê.

*Jesũ Zasímê Pacê Prêkhũphũ Dõ Khĩnêkhĩnõ Mêbê Lũ Tôprê
(Matteo 17:14-18, Marko 9:14-27)*

37 Dõkhyêtõnyê, bí êthĩ o dô sokhu hitã akhênuô, kayã bémũdu hyãmyásũ có êthĩ tõplutõphê. 38 Dõ kayã bémũ akľê tôprênuô a êhtò, “Thárã~! Vã kwĩthêzò nê, nê myãmõ vãphúkhũ yêlé. Vãphúkhũ oprê tôprê~ tuõ prê. 39 Khĩnêkhĩnõ mêbê lũ rò a êhtõhtyakhyé. Htuõro a mêtaryé lũ rò akyãkũ bóbêhte. Khĩnêkhĩnõ yêtõduõnuô, pwõphuõphuõ~ a mêbê lũ rò a htecuõ zũnyê to, a męcyëmęcũ mę thépráladyã lõ lũ. 40 Vã kwĩthêzò nê khõpacê tahe ki vêhtekyã pê lũ khĩnêkhĩnõýe tadúro êthĩ vêhtekyã bétõ.”

41 Byacê Jesũ hé êthĩ, “Thĩ têtũtęnyã oto, thĩ khãľêduõ nyacó! Vã bè onyê tõkuõpã ná thĩ bátê pã? Vã tõbê khyáthédõ nyêpêkuõpã thĩ bátê?” A hêhtuõ phũnuõro a héke kayãphê nuõtõprê, “Éhyã nê phúkhũ býýe.”

⁴² Bí pacěphě yětôprě hyă akhěnuô, khînékhîno mēlakhútă lŭ dô hekhu rô a męтарыě lŭ. Rô Jesŭ théprwŏ khînéyě, rô a zasîmękyă pę lŭ, rô a dyékaḵhyě khyěthyă ná aphě. ⁴³ Kayă o bînuô pwŏ- tŏprě khyéthukhyéthé lõplî cŏ Cŏmarya a tępŕŏtępŕyă shyosŏ yěnuô cŏ.

Jesŭ Hébě Pŏ Atěthyě Ari-akyă
(Matteo 17:22-23, Marko 9:30-32)

Bí ũ pwŏ- tŏprě khyéthukhyéthé lõpăprě lõ- Jesŭ mę tępŕŏtępŕyă yětahe akhěnuô, Jesŭ hésoluô pę a khŏpacě tahe, ⁴⁴ “Nîďă tătę lahyă ngŏ dô vă ki hésoluô pę thî khŏnyă yětahe ní-. Prëlukayă aphúkhŭ măhŏ văyě, ũ ki isě tăkyă è dô prëlukayă a takhukŭ pă.” ⁴⁵ Manărŏ a khŏpacě tahe thégněplŏ lŭ tětéhěbè yětŏmŭ angŏlasă to. Thyáphŭ èthî ki thégně tāmę nuô, ũ beuôbebîkyă angŏlasă prě. Èthî sudyăbŭ Byacě Jesŭ tŏprě- to.

Ŭpě Htwŏdulŏ Ŭ Păpě?
(Matteo 18:1-5, Marko 9:33-37)

⁴⁶ Byacě a khŏpacě tahe krékryă nîdyélŭ ná dô èthî aklěnuô, ũpě ki htwŏdulŏ ũ păpě, phúnuô. ⁴⁷ Jesŭ thégně èthî atětaneĎ dô a théplŏkŭ tahe akhu-akhyě a éhyă pacě tŏprě rô a nôhyă kahtŏo lŭ dô akhăshyě, ⁴⁸ rô a hé èthî, “Kayă dô a myă vămèthè rô a ki émŏsŭ pacěphŭ thyánă yětŏprě tŏprěprěnuô a émŏsŭ hŏ vă hŏ. Rô kayă tŏprěprě dô a ésŭ vă nuŏma a ésŭ prě dô a nôhyălyă vă yětŏprěnuô hŏ. Mętěhéro, kayă dô a tanępatî nîdyélŏ anę dô thîklě tŏprěprě nuŏma kayă dô a htwŏdulŏ ũ hŏ.”

Kayă Dŏ A Htésŭ Thî To Nuŏma, Măhŏ Kayă Dŏ A Pŏ Nîdyé Thî Hŏ.
(Marko 9:38-40)

⁴⁹ Giovanni héhte, “Byacě- pę myăhtye kayă tŏprě dô a cuŏ vĕhtekyă khînékhîno tahe ná nēmŭj. A yŏ otŏkuŏ dô pęamukŭ măto rô pę hé tătŭkyă lŭ.”

⁵⁰ Manărŏ Jesŭ hėsŭ Giovanni, “Cuŏpŭ mętătŭ tă è tāmę. Mętěhéro kayă dô a htésŭ thî to tahe nuŏma kayă dô a pŏ nîdyé thî hŏ.”

Samaria Dŏ Tôdŏ Dŏ A Émŏsŭ Jesŭ To

⁵¹ Bí mŏnyēmŏthě phŭhyăhŏ dô ũ ki éhtyahŏ Jesŭ dô mŏkhu akhěnuô, a belyă athéplŏ ná a ki cuŏ dô vĭ Jerusalem. ⁵² Jesŭ nôcuŏone rĕ prĕthŭ tĕritĕkyă tahe dô nyě, rô thyáphŭ èthî ki taritaryă one pę Byacě agně lõ- plî nuôrŏ, èthî htecuŏ nuŏ okuŏlă dô Samaria dŏtŏdŏ akŭ. ⁵³ Manărŏ dôphŭsophŭ tahe émŏsŭ Jesŭ to, mętěhéro èthî thégně tătĕhŏ ná è ki cuŏ hŏ dô vĭ Jerusalem hŏ. ⁵⁴ Bí a khŏpacě Jakomo ná Giovanni myăhtye èthî męphŭyě rô, èthî hé Byacě, “Byacě, pę étă mi dô mŏkhu rô nôhyălyă ũkyă lõ èthî pă nuŏma nĕ théplŏ o to ě?” ⁵⁵ Jesŭ tarî kaḵhyě rô a théprwŏ èthî.

⁵⁶ Rô èthî htecuŏ plehyă khŏkyă dô aruô tôdŏ.

(Matteo 8:19-22)

⁵⁷ Bí èthî cuŏ dô klyălŏ akhěnuô, kayă tŏprě hé Jesŭ, “Nĕ cuŏ bîtĕ- tŏpho bĕbĕ, vă ki krwŏcuŏkuŏ ná nĕ rô vă htwŏkuŏ nĕ khŏpacě.”

⁵⁸ Rò Jesũ h́sũ è, “Htwimĩ tahe o ná akũ, htuphũ tahe o ná apwĩ, tadũrũ prẽlukayã aphũkhũ mãhũ vãyẽ, bí vã lẹomyẽ kuõ tabéthéprã khãlẽ agnẽ prẽnuõ a o tũpho~ to.”

⁵⁹ A hé kuõke kayã dõ aruõtũprẽ, “Krwõkuõ vãkhyẽ rò htwõkuõ vã khõpacẽ.”

Manárò yẽtũprẽ h́sũ lũ, “Byacè, dyéré vã ashuõkhẽ dõ vã ki ka iluórẽ kuórẽ vãphẽ ní~.”

⁶⁰ Jesũ h́sũ lũ, “Kayãthyẽ yẽtahenuõ, nõiluõ nĩdyédũ ná kayã dõ a thyẽ lahyã nuõtahe. Manárò nẹyẽ, cuõ h́sodõnyã péré ù ná Cómarya htyẽké ari-akyã.”

⁶¹ Dõ aruõ põke tũprẽ rò a hé, “Byacè~ vã htwõkuõ nẹ khõpacẽ, manárò plwõka hémõheryã kuórẽ vã ná vã hiphũphyãphũ tahe.”

⁶² Jesũ h́sũ è, “Kayã tũprẽprẽ dõ a pũhtãhtẽ rò a tarĩ kãkhyẽ nuõ, abwítaryẽ o dõ Cómarya ahtyẽakẽ agnẽ tũcõ~ to.”

10

Jesũ Plwõcuõ Kayã Thuõthyótõshyẽ Ná Thényẽ

¹ Htuõrò Byacè Jesũ nwóhtya rõé põ hó a khõpacẽ dõ aruõ thuõthyótõshyẽ ná thényẽ* rò a nõcuõ èthĩ tũpho ná thényẽ. Rò a nõ cuõ rẹ lõ èthĩ dõ dõ pwõtõdõ akũ, vĩ pwõtõvĩ akũ ná khãlẽ pwõ~ tũpho bí khãlẽ dõ Byacè kírẽ cuõ yẽnuõ tahe. ² A hé pẹ èthĩ, “Lékébuõ akhãlẽ oelã, manárò prẽkébuõ opatĩ~ nyacó. Rò kwĩ lahyã lyãbyacè ná a ki nõhyã prẽkébuõ tahe dõ alyãkhu yẽnuõ ní~. ³ Cuõmõ! Vã plwõcuõ hó thĩ phú ù plwõcuõ thímĩ tahe dõ htwimĩ tahe aklẽnuõ hó. ⁴ Rũpyẽ bèbè, pyẽhó bèbè, khuphá bèbè, phyécuõnĩ tã tũcõ~ tãmé ní~. Bí thĩ cuõ dõ klyãlõ akhẽnuõ, cuõ okuõ hémõheryã tã ù tũprẽ~ tãmé ní~.

⁵ “Bĩ thĩ cuõnuõ dõ hi tũmẽmẽ akũ khẽnuõ, hérélõ, ‘Tètthéplõ kacũkabé ki o dũ dõ hiyẽ tũmẽ akũ ní~!’ Hé lahyã phũnuõ ní~. ⁶ Kayã dõ a mọ tẹpẹtẹdwõ ki o bĩnuõ tũprẽ h́enuõma, a ki nĩbè dũ nẹ tẹhémõheryã a tẹpẹtẹdwõ yẽnuõ pã. Kayã dõ a mọ tẹpẹtẹdwõ ki oto h́enuõ, nẹ tẹhémõheryã tẹpẹtẹdwõ yẽnuõ a ki kãkhyõtõ khyẽthyã dũ dõ nẹ o pã. ⁷ O bí hinuõ tũmẽ akũ rò hĩbyacè dyeedyẽõ thĩ itètẽ~ bèbè, tarũ e lahyã, mètéhèrõ prẽmètèphũ tũprẽnuõ, a tũkõ nĩbè nyã akhwóakè. Cuõlõomyẽ ùhi tũmẽ htuõ tũmẽ tãmé ní~.

⁸ “Thĩ cuõnuõ dõ vĩ tũvĩvĩ akũ bĩkhètẽ~ bèbè nuõ, ù ki ẽmõsũ thĩ kihèrõ, ù dyée thĩ itètẽ~ bèbè nuõ, tarũ e lahyã. ⁹ Zasímé pẹ kayã dõ aswiasè bí vĩnuõ tũvĩ akũ nuõ. Rò h́eso pẹ kayã o bĩnuõ tahe, ‘Cómarya kírẽ pũhtyẽpõké amõnyẽmõthẽ nuõ a hyãtuõphũ hó ná thĩ hó.’ ¹⁰ Manárò bí thĩ cuõnuõ dõ vĩ tũvĩvĩ akũ khẽnuõ, ù ki ẽmõsũ thĩ to kihèrõ, cuõ dõ klyãdukũnuõ, rò cuõ hé, ¹¹ ‘Thĩ vĩkũ hemũ dõ a byãma pẹ khanyẽlẽ yẽtahenuõ, pẹ thuõtãkyã pẽhõ thĩ hó. Pẹ thézũ nõthégné thĩ ná pẹ dyakyãhó thĩ hó. Manárò tũma lahyã ná Cómarya kírẽ pũhtyẽpõké amõnyẽmõthẽ nuõ a hyãtuõphũ hó.’ ¹² Vã hé

* **10:1** 10:1 Liphã mú- nukhẽ tahehenuõ, a rá thuõthyótõshyẽ.

thĩ, shyẽ- Cómarya cirya prẽlukayã pã akhẽnuô, è ki thẽzõnĩ lõklõ pã cõ vỹ Sodom yẽnuô ná a thẽzõnĩ vỹyẽ tõvĩnuô pã.

*Vỹ Dõ A Zũeto Tahe
(Matteo 11:20-24)*

13 “Vỹ Chorazinphũ thĩ-, tẽcirya ki hyãbè málakõ cõ thĩ pã. Thĩ vỹ Bethsaidaphũ tahe bèbè, tẽcirya ki hyãbè kuõ cõ thĩ pãpã. Tẽprõtẽprya dõ vã dyẽluõ pẽ hó thĩ tahenuô, vã ki dyẽluõ tõbye dõ vỹ Tyre ná vỹ Sido hẽnuôma, htyẽphúkẽphũ bĩnuô tahe klyã onyã dõ kóphẽmũkhu rò èthĩ klyã kũthyãhtya hyecataprũ dõ a dyẽluõ ná èthĩ zã nĩdũ khyẽ anẽ hó, èthĩ ki mẽ lahyã phũyẽ nyẽlãhõ. 14 Shyẽ- tẽcirya amõnyẽ hyãtuõ pã rò, vỹ Tyrephũ ná vỹ Sidophũ yẽtahenuô, Cómarya ki thẽzõnĩklõ ná thĩ pã. 15 Vỹ Capernaumphũ thĩ-, thĩ tanẽ dyẽ cõ lahyã thĩnẽ ná Cómarya dyahtyalõ tuõ cõ thĩ dõ mókhu ẽ? A dyahtyalõ tuõ ná thĩ to. A ki vĩtãkyã thĩ dõ Mórãpõtã kũ pã!”

16 Jesũ hé a khõpacẽ shyẽthẽnyẽ yẽtahe, “Kayã dõ a nĩdã thĩngõ tahe nuôma mãhõ a nĩdã hó vãngõ hó. Kayã dõ a htẽsũkyã thĩ tahe nuôma a htẽsũkyãhõ vã hó. Rò kayã dõ a htẽsũkyã vã tahe nuôma a htẽsũkyãhõ kayã dõ a nõhyãlyã vã yẽnuô tõprẽ hó.”

Kayã Thuõthyótõshyẽ Ná Thẽnyẽ Kãkhyẽ Tuõ

17 Kayã thuõthyótõshyẽ ná thẽnyẽ kãkhyẽtuõ lahyã ná tẽthẽluõphõphũ. Rò èthĩ hé Byacè, “Byacè, bí pẽ põ ná nẽmwĩ akhẽnuô, khĩnẽkhĩnõ rò a cũy cõ pẽngõ cõ.”

18 Jesũ hẽsũ èthĩ, “Vã myãhtyẽ Cómarya mẽpẽ khĩnẽricyã khuklõ rò a o dõ mókhu latã thỹã cõ ná shyeljĩbõ nuô cõ. 19 Nĩdã lahyã! Thyãphũ thĩ ki khẽzĩcũ dõ rũtahe ná dãmẽtahe akhu pã, rò thĩ ki mẽpẽkyã khĩnẽricyã khuklõ dõ a thẽhte thĩ yõtõduõ a tẽprõtẽprya tahe lõ- plĩ agnẽ pãnuô rò, vã dyẽhõ thĩ tẽprõtẽprya hó. Rò tẽ dõ a ki mẽbẽmẽsẽ thĩ nuô a opã tõcõ- to. 20 Manãrõ, khĩnẽkhĩnõ tahe cũy thĩngõ khukhyẽrõ thẽkrũ lahyã tãmẽ nĩ-. Thẽkrũ lahyã dõ ù rãmã o hó thĩmwĩ dõ mókhu yẽnuô.”

*Jesũ Thẽkrũthẽlõ
(Matteo 11:25-27, 13:16-17)*

21 Bĩnuõkhẽ, dõ Thẽ Sãsẽ Byacè akhu-akhyẽrõ Jesũ lõbã ná tẽthẽkrũthẽlõ rò a hé, “Kõ- mókhu Byacè, hekhu Byacè, vã Phẽ Cómarya-, vã hẽbwihẽtaryẽ nẽ, tẽ dõ nẽ dya dõuõdõbĩ pẽ prẽthĩphẽphũ tahe ná prẽpũthẽgnẽtẽphũ tahenuô, nẽ dyẽluõhtya pẽhõ ná kayã dõ a tanẽpatĩ nĩdyẽ anẽ thỹánã pacẽphũ nuõtahehõ akhu-akhyẽ, vã hẽbwihẽtaryẽhtya nẽ. Kõ- phẽ-, nẽ thẽplõ thẽplõtõ mãyãhõ ná a kibẽ htwõhtyanyã phũyẽhõ akhu-akhyẽ, vã hẽbwihẽtaryẽ nyacõ nẽ.

22 “Vãphẽ dyẽtãlõ hó vã tẽpwõ- tõcõ hó. Phũkhũ ma ùpẽnuô ù thẽgnẽ tõprẽ- to. Thẽgnẽ tũprẽ phẽtõprẽ prẽ. Rò phẽ ma ùpẽnuô ù thẽgnẽ tõprẽ-

to, thégně túprě phúkhu ná kayă dô phúkhu nwóhtya lů dô a ki dyéluô pě lů pã nuôtahe prě.”

²³ Htuôrò Jesù tarí kăkhyě dô a khôpacě tahe a o rò a hésohuô pě êthí, “Lô- kayă dô a myáhtye hó tětđó thĩ myáhtye hó yétahe tahenuô, êthĩ nĩbèhò tèsòrisòbũ hó. ²⁴ Vă hé pě thĩ, prèpro éprě ná khwí éprě dô a ohtwôprě dô-nyénu tahenuô, êthĩ thézũ myáhtyekuô lahyă tề dô thĩ myáhtye yénuôtahe tadúro êthĩ myáhtyenó kuđũ to. Htuôto êthĩ thézũ nĩhuôkuô lahyă tề dô thĩ nĩhuô nuôtahe tadúro êthĩ nĩhuônó kuđũ to.”

Samariaphú Dô Aryá Tôprě Atèdyá Khákhongô

²⁵ Prèithyó tètthýótèthya athará tôprě kahtò rò a thézũ cemýámemyá Jesù a təcýátèdè tahe rò a sudyă Jesù, “Thará-, thyáphú vă ki nĩbè thèhtwôprě tacúprě nuô, vă tóbè mề phútế?”

²⁶ Jesù hészú è, “Lisăsè a tètthýótèthya hé phútế? Nề hóbèno rò nề thégně phútế?”

²⁷ Rò a hészú, “Thĩ bè mọ lốthulốthế thĩ Byacè Cómarya ná thĩ thếplo sìmẻlố, mọ lốthulốthế è ná thĩ tềohtwôprề lố- plĩ, mọ lốthulốthế è ná thĩhẻhẻire, mọ lốthulốthế è ná thĩ tềtanề lố- plĩ.✠ Thĩ bè mọ nĩdyé thĩhi khăsỏkhăshyế tahe phú thĩ mọlyă nĩdyế thĩnế nuô.”✠

²⁸ Jesù hészú è, “Nề tềhészú vă nuôma atô hó. Ohtwôprề krwỏ thyáná nề hénuô, rò nề ki nĩbè đũ thèhtwôprề tacúprề pã.”

²⁹ Manárò a thézũ dyéluô anế phú kayă có tôprènuô akhu-akhyế a sudyă Jesù, “Kayă o dô văhi khăsỏkhăshyế tahe rò ma ùpẻpẻ?”

³⁰ Jesù hészú lủ, “Bètôphuô, kayă o tôprề, a o dô vị Jerusalem rò a cuô dô vị Jeriko. Rò bí a cuô akhénuô, a cuô tấsủ ná prèpủphe zẻplẻe ủ tahe, rò êthĩ plwókyă lố lủ hyecă, mủpộ lố lủ rò a phủthyế talí có rò a dya-okyă prề lủ phúnuô prề. ³¹ Bínuôakhế, prẻlủtyă tôprề cuôrwókyă nuôtỏbỏ rò a myáhtye lủ tadúro a cuôvộkyă prề lủ prề. ³² Nyệtyato rò Leviphủ tôprề hyătuộkuô bínuô hó rò a myáhtye lủ tadúro a cuôvộkyă kuô prẻprề. ³³ Manárò Samariaphủ tôprề htecủoklyă rò bí a hyătuộ bí kayă bẻpyăbẻsẻ yếtôprề a o akhénuô, a myáhtye lủ rò a thézỏnỉ lủ. ³⁴ A cuô dô lủo rò a plộ pẻ lủnẻhtyă yếtahenuô ná tềkhuhtyế, rò a bobỉ pẻ lủ. A mềtuộ phúnuôrò a dyahtyanỉ lủ dô a tathỉlo, rò a cuô thủ lủ dô sỉprẻlẻo hitỏmẻ akủ rò a myákhwẻnỉ lủ bínuô. ³⁵ Dỏkhyế tỏnyẻnuô, a phyehte rửzye nyẻbẻ† rò a dyế ná prẻpỏphi yếtôprề rò a hé lủ, ‘Myákhwẻnỉ ryă è nỉ- rò shyế- vă kạtuộ khyẻthýă pả rò, alỏ pỏ bá- tề pãnuô vă ki dyế pỏ đũ nề pã.’”

³⁶ Rò Jesù mềtadủkyă atèdyă rò a sudyă prèithyó tètthýótèthya athará yếtôprề, “Nề tanề myámyă kayă yẻthẻthủo akẻ nuôma, bítẻtôprề rò a htwỏ prẻpủphe zẻplẻe ủ yétahe mủ lủ nuôtỏprề ahi khăsỏkhăshyế pẻ?”

³⁷ Rò a hészú Jesù, “Kayă dô a thézỏ mềcwỏnỉ lủ nuôtỏprề prề.”

Rò Jesù hészú lủ, “Cuô mềkuỏ phúnuô nỉ-.”

✠ 10:27 10:27 Li Dỏnyă 6:5 ✠ 10:27 10:27 Li Cỏbucỏbẻ 19:18 † 10:35 10:35 Rửzye denari nyẻbẻ

Jesũ Cuõolě Kuõ Martha Ná Maria

³⁸ Bí Jesũ ná a khõpacě tahe cuõ plehyã põ klyã dõ nyě akhẽnuõ, èthĩ cuõnuõ dõ dõtõtõdõ rò prẽmò dõ amwĩ ná Martha héyě tõprẽnuõ a ẽmõsũ lũ dõ a hidõkũ. ³⁹ Apuõprẽmò dõ amwĩ ná Maria o tõprẽ. Rò a onyão bí Byacè a khãduõshyẽ rò a nĩdã lũ tẽthyõithya tahe. ⁴⁰ Martha tanẽsúsã ná a tẽphytẽmẽ tahe akhu-akhyẽ, a cuõtõ dõ Jesũ a o rò a cuõ hé lũ, “Byacẽ- vã puõprẽmò mẽcwõkuõ vã tõtõ- to, vã bẽmẽ lõ nĩdyẽ tũdũ prẽ tõprẽ prẽ, rò nẽ hé pẽ kuõ vã tõtõ- to ẽ? Hé pẽ vã rò nõcuõ mẽcwõ kuõ vã to!”

⁴¹ Rò Jesũ hẽsũ lũ, “Martha, Martha! Nẽkũnẽkyã rò nẽ thẽplò súsã ná tẽmẽ ẽmyẽcõ cõ. ⁴² Manãrò tẽ dõ aõnuõ a o prẽ tõtõcõ tuõ prẽ. Maria nwõphyẽ htuõhõ tẽ dõ aryãklõ yẽtõtõ hó. Ũ phyẽphekyã cyã pã è tõprẽ- to hó.”

11

Jesũ Ithyõ Pẽ Tẽkwĩcõbẽ Ari-akya (Matteo 6:9-13, 7:7-11)

¹ Tõnyẽkhẽ Jesũ kwĩcõbẽ dõ khãlẽ tõpho. Bí a kwĩcõbẽ htuõhõ akhẽ, dõ a khõpacě tahe aklẽ tõprẽnuõ a hé lũ, “Byacẽ, ithyõ pẽ kuõ pẽ tẽkwĩcõbẽ phũ Giovanni ithyõ pẽ a khõpacě tahenuõ.”

² Jesũ hé èthĩ, “Bĩ thĩ kwĩcõbẽ akhẽnuõ, kwĩ lahyã phuyẽ ní: ‘Kõ- phẽ- ù ki dyadudyahtũ bezũbenyã nĩdũ nẽmwĩ sãsẽ yẽ ní-. Nẽ ki hyã isõo nĩdũ nẽhtyẽnẽkẽ ní-.

³ Dyẽpẽ pẽ lẽlẽlõ dõ pẽ lobẽ è tõnyẽ ná tõnyẽ agnẽ yẽnuõ tahe ní-.

⁴ Plwõkyã pẽrẽ pẽ tẽthũ tahe ní-. Mẽtẽhéro pẽ plwõkyã htuõhõ ù tẽmẽthũ dõ ù mẽthũ pẽ nuõtahe hó. Nõcuõnuõ tã pẽ dõ tẽilo-ilyã aklẽnuõ tãmẽ ní-.”

⁵ Htuõrò Jesũ hé a khõpacě tahe, “Hẽkuõrẽ dõ thĩklẽ tõprẽprẽnuõ a ki cuõ dõ a khõbõthyõ tõprẽ ahi bí mõnẽkhẽ rò a ki cuõhé lũ, ‘Khõbõthyõ dyẽlõkuõrẽ vã nẽkhõmũ thuõklõ. ⁶ Vã khõbõthyõ tõprẽ a cuõklyã rò a hyãtuõkuõ vã rò vã lẽdyẽesũ è sẽesẽõ o pã tõtõ- to hó.’

⁷ “Rò a khõbõthyõ o dõ hidõkũ yẽtõprẽ ki hẽsũ lũ, ‘Mẽsúsã pã tã vã tãmẽ. Vã mẽ mahõ vãkadã hó, rò vã ná vãphũ tahe pẽ cuõomyẽ lõ hó. Vã kahò dyẽ cyã pã nẽ to.’ ⁸ Phũnuõrò vã hé thĩ, dõkhyẽ rò akhõ yẽtõprẽ ihtõ dyẽ pẽ lũ khõmũ, manãrò dõ èthĩ yõ mõ nĩdyẽ nyacõ lũ akhu-akhyẽ yẽnuõ mato. A yõ kwĩtadũ lũ akhu-akhyẽ a dyẽ pẽ lõ lũ lõ- tẽ dõ a lo nuõtahe prẽ.

⁹ “Phũnuõ akhu-akhyẽ vã hé thĩ, kwĩ mõ lahyã, thĩ ki nĩbẽ pã! Myápũ mõ lahyã, thĩ ki myãhtyẽ pã. Dòmõ lahyã kadãnuõ, Cõmarya ki bãmõ pẽdũ thĩ pã. ¹⁰ Mẽtẽhéro lõ- kayã dõ a kwĩtẽ tahenuõ, a ki nĩbẽ pã, rò lõ- kayã dõ a myápũ tẽ tahenuõ, a ki myãhtyẽ pã, rò lõ- kayã dõ a dõ kadã tahenuõ, Cõmarya ki bãmõ pẽ lũ pã.

¹¹ “Thĩ dõ a htwõ phẽ tahenuõ, thĩphũ ki kwĩẽ thĩ tẽphũ rò, thĩ dyẽ è ná rũ nuõma a o nyã tõprẽprẽ ẽ? ¹² Matorò thĩphũ ki kwĩẽ thĩ shyẽdyẽ rò thĩ dyẽ è ná dãmẽ ẽ? ¹³ Thĩ ma kayã dõ a cyẽricyã taheprẽ tadũrò thĩ thẽgnẽ dyẽ

thĩphúthĩlye tahe ná tètďo aryá tahe có kihèrò, tanęmyámŏ lahyá thĩphě đố mókhu yětôprënuô, a ki dyé tặtặ mặlakŏ pế có kayá đố a kwĩhtya lủ Thế Sásě Byacề yënuô pả.”

Jesũ Ná Beelzebul
(Matteo 12:22-30, Marko 3:20-27)

14 Jesũ vếhtekyá khĩné đố a mẹpế ử nuôtôđuŏ. Bí khĩné htecuđkyá htuđhŏ akhënuô, kayápế yětôprề hếbề cyá kạkhyế khyếthya rò kayá bémụ tahe khyếthukhyếthế nyacŏ. 15 Manárò kayá tahehe rò a hé, “A vếhtekyá cyá khĩné tahe phúyế nuôma mặprề khĩné khuklŏđu Beelzebul dyé lủ tặtaryếprồpyạ prề.” 16 Kayá đố aruô tahe hyắkwĩ khắkhomyábyepề Jesũ ná a ki dyéluô pế ethĩ tềprồtềpyạ đố a o đố mókhu hyá tŏcŏcŏ.

17 Manárò Byacề Jesũ thềgnế ethĩ tềtanề tahe rò a hé ethĩ, “Kếtŏkế akũnuô akayá tahe kisákipá nĩdyếđu lủ tồprề ná tồprề kihèrò a lựpruđlựpyắkyá pả. Hiphúphyắphủ tŏmuđ đố a krắklể nĩdyế lủ to rò a kikyếkingắ nĩdyế lủ hënuô, a ki lựpruđlựpyắkyá lŏ lủ pả. 18 Phúnuô akhu-akhyế, khĩnëricyá khuklŏ ahtyếakế ki o ná khĩnëkhĩnđ đố a mặtakhwŏtakề nĩdyế khyếlủ tŏmụ ná tŏmụ hënuô, a ki oklŏsŏma cyá to. Mamëtë vắ hé phúyế hënuôrò, thĩ hé ná vắ vếhtekyá khĩné tahe nuôma mặprề Beelzebul dyé vắ tềprồpyạ akhu-akhyế prề, thĩ hé lahyá phúnuô. 19 Ki vắ vếhtekyá khĩné tahe ná Beelzebul a tềprồtềpyạ prề hërò, thĩ khŏpacề tahe vếhtekyá khĩnëtahe ná ửpề a tềprồtềpyạ pế? Thĩ hếbề yế athủ prề nuô, thĩ khŏpacề tahe ki khyáluô athế pả. 20 Manárò, vắ ki vếhtekyá khĩnëkhĩnđ yếtahe ná Cŏmarya a tềprồtềpyạ kihèrò yënuôma a zựluđhŏ ná Cŏmarya ki hyá pŏhtyếpŏkế yënuô a hyátuđhŏ đố thĩ o hŏ.

21 “Bí kayá hếshyoresŏ tồprề opwŏđwŏ nĩdyế ná a takuđtabề rò a opŏ nĩdyế ahi akhënuô, a tặmuđtặtặ tahe lamế cyá to. 22 Manárò, bí kayá hếshyoresŏklŏ ná è tồprề hyásápếkyá è akhënuô, a ki phyếphekyá lŏ lủ takuđtabề đố a thềlề nĩdyế yếtahe rò a tặmuđtặtặ yếtahenuô, a ki ibề pế lŏ ná akhŏ tahe pả.

23 “Kayá tồprềprề đố a pŏ nĩdyếkuđ vắ to nuôma, mặhŏ kayá đố a htếkyá hŏ vắ hŏ. Kayá tồprềprề đố a ihtuđplŏ cwŏkuđ vắ to nuôma mặhŏ kayá đố a mề lựpruđlựpyạ tề hŏ.

Khĩnëkhĩnđ A Kạkanuđ Mềbềkhyế Ử
(Matteo 12:43-45)

24 “Bí khĩnëkhĩnđ tŏđuŏ htecuđkyá htuđhŏ đố kayá tồprề akũ akhënuô, a htecuđ đố khắlểkrắkrề tồpho rò a cuŏ myápủ akhắlể lếokuđ tabếthềprá tadúrò a ki myáhtye akhắlể tồpho- to hërò, a hếlyạ nĩdyế anế, ‘Vắ ki kạkhyế khyếthya đố vắhi đố vắ lểhtecudkyá è nuôtŏmề hëni,’ a hé phúnuô. 25 Rò bí a kạtuđ khyếthya đố kayá nuôtôprề a o akhënuô, a kạmyáhtye đố akhắlể lyề yënuô, apliaphuŏ ryá, a o tanắtashuđ twŏryá lŏplỉ có pwŏtŏcŏ. 26 Rò a htecuđ ékạnỉ pŏ akhŏ đố a cyếricyá lŏklŏ có ná lủnuô thuđthýŏtŏđuđ có rò

èthi kakanuô o lahyã bínuô. Rò kayã nuôtôprê ki cyë löklö có ná a khälëlye nuô có pã.”

Tësöri Mälakö

²⁷ Bí Jesü hébèhtuô ngö phúyë akhënuô, prëmò tôprê o dö kayã oróóé aklē rò a èhtöcuô Jesü, “Prëmò dö a phúo nidyé nê rò a dyéónú nidyé nê nuôtôprê nuôma máhó prëmò dö a nÿbè tësöri hó.”

²⁸ Manárò Jesü hésú lü, “Kayã dö a nÿbè mälakö tësöri nuôma máhó kayã dö a nÿhuô Cómarya alãangö rò a cÿe nuôtahe prê.”

Û Kwïmyá Têprotêprya Tôcô (Matteo 12:38-42, Marko 8:12)

²⁹ Bí kayã bémü hyäplu ná hyäplu dö Jesü o akhënuô, Jesü hé èthi, “Kayã yëtôhtü tahe acyëaricyä nyacó. Èthi cuôkwïmyá tuô vã tèmë têprotêprya tôcô manárò vã ki dyéluô pëtúprê èthi têprotêprya tôcô dö athyaná Prêpro Jona nuô pã prê. ³⁰ Phú Jona htwöhtya tèmátëdyã tôcô dö Ninevephú tahe agnënuô, prëlukayã aphúkhü máhó vãy a ki mã kuôdü tèmátëdyã tôcô dö kayã khönyáyë tôhtü tahe agnë pã. ³¹ Têcïrya amönyë pã tönyënuô, kè dö cilyã tôkyë akhwïmuô Sheba ki ihtò tókuô ná kayã dö a htwöprê khönyáyë tôhtü tahe pã rò a ki betêthü dö èthi yëtahe alö pã, mêtêhéro thyáphú a nÿhuônö kuô Khwí Solomo a têtihyóithya dö a löbã ná têtíphé yëtahe agnënuô, a o có dö kÿeyë dö aruô tôké tadúró a hyã có. Rò vã hé thï, kayã dö aduklölö có ná Khwí Solomo nuô a o býé tôprê. ³² Shyé~ têtïrya amönyë pã tönyënuô, vÿ Ninevephú tahe ki ihtò rò betêthü dö kayã khönyá yëtôhtü tahe alö pã, mêtêhéro bí èthi nÿhuôbè Jona hésodönyã pé èthi akhënuô, èthi zã nídú kyälö. Rò vã hé thï, kayã dö aduklölö ná Jona nuô, a o býé tôprê.”

Néklö Atèli (Matteo 5:15, 6:22-23)

³³ “Û isilí htuô mi rò ù dyauöbí lü takhyã~ to, kimátorò ù dya lü dö cölë takhyã~ to. Thyáphú a ki lí pé kayã dö a hyãnuô tahe agnë rò, ù dyahtya è dö miköřëkhu. ³⁴ Thï mètêplö tahe nuôma athyaná mikö tómé dö thï néklö agnë yënuöhó. Thï mètêplö ki liséryá hérò, thï néklö sÿprëlö luöliphó ryálö hó, manárò thï mètê ki khi hérò, thï néklö sÿprëlö a khilöplí hó. ³⁵ Mephúnuôró tÿli o dö thikü yënuô, thyáphú a ki htwö tá tÿkhítëlö tãmënuô, röní lahyã thiné ní~. ³⁶ Phúnuôró thï néklö sÿprê ki löbã ná tÿli, rò a ki o dö tÿkhítëlö akü to hënuô, a ki lítakhërasö lö thï nÿsÿprê thyána mikö tómé lí takhërasöhtya dö thÿgnënuô pã.”

Jesü Betêthü Dö Pharisëophú Ná Prëithyó Têthyótêthya Athará Tahe Alö (Matteo 23:1-36, Marko 12:38-40, Luka 20:45-47)

³⁷ Bí Jesü hébèhtuô akhënuô, Pharisëophú tôprê ée lü dí rò a krwöcuökuô dö lühi. Èthi kÿrë e lahyã hó dí rò a cuô onyão lahyã dö dirë khäshyé. ³⁸ Jesü kÿrë esëe akhënuô, a sÿplí kuöü atakhu to rò Pharisëophú dö a kremyá lü

yětôprênuô, a khyéthukhyéthé kanô- to, mêtêhêrò Judaphú aléklô o ná bí ù e tyahí sè tonuô ù tòbê sípliré takhu.

³⁹ Phúnúô akhu-akhyé Byacé Jesù hêsú lù, “Pharisêophú thĩ, thĩ síplí ryá nyacó bëlô ná dibê dõ aklô nuôtôkyé có. Manárò dõ thĩ théplokũnuô, a lóbã có ná tètókòvêkòpra e nĩdyényé ná tèmũmyáricyá thĩtahe có. ⁴⁰ Kayã olóoklô thĩ-, Cómarya dõ a byálya tètaklô yětôprênuô, akũ nuôma a byálya, mậto ể? ⁴¹ Tẹ dõ a o dõ thĩ bëlókũ ná thĩ dibékũ nuõtahenuô, dyékyã ná kayã sôphásoryaphú nuô túma tẹlô- plĩ ki mwõplĩ lỏ dõ thĩgné pré.

⁴² “Pharisêophú thĩ- tẹciryã ki bẻ mậlakô có thĩ pã, mêtêhêrò thĩ phyé lỏyãlẻ, bòkhẻlẻ ná lỏ- thòtỏbyẻlẻ yẻtahenuòrò thĩ lủtyã ná Cómarya pwishyétỏpwĩ. Manárò thĩ myã bẻkhubẻphũokỹahỏ tẻcỏtẻtẻ ná tẻmỏ Cómarya tahe hỏ. Thĩ dyẻ pwishyétỏpwĩ nuôma amậ hỏ. Túnuỏhtuỏto, thĩ tòbẻ dyakyảnĩ tẻcỏtẻtẻ ná tẻmỏ Cómarya yẻnuỏtahe to.

⁴³ “Pharisêophú thĩ-, tẹciryã ki bẻ mậlakô có thĩ pã, mêtêhêrò thĩ thẻzủ onyỏo lahyã khẻlẻ htyỏlỏ dỏ ù bezủbenyả è dỏ tẻcỏbẻhỏkũ nuỏtahe, htuỏto dỏ klẻkũ nuỏbẻbẻ thĩ thẻzủ nỏhẻbẻ bezủ nĩ ù ná thĩnẻ.

⁴⁴ “Tẹciryã ki bẻ mậlakô có thĩ pã, mêtêhêrò thĩ thyánã luỏkhu dỏ ù mẻmảmẻdyả lủ to tahe, rỏ kayã tahe cuỏ dỏ lủkhu tadủrỏ ù thẻgnẻ ná luỏkhu mậto.”

⁴⁵ Prẻithyỏ tẻthyỏtẻthya athárã tỏprẻ hé Byacẻ, “Thárã-, nẻ hé ngỏ yẻtỏmủ nuỏma nẻ hé takhwỏtakẻ hé mũmyáricyả prẻ pẻ vả.”

⁴⁶ Rỏ Jesù hêsú ẻ, “Prẻithyỏ tẻthyỏtẻthya athárã thĩ-, tẹciryã ki bẻ mậlakô kuỏ có thĩ pảpả, mêtêhêrò thĩ dyahtya tẻthyỏtẻthya dỏ ùlỏ dỏ athyánã tẻvítẻzỏ dỏ ùvỉủzỏ zủ ẻ to tahe, manárò thĩ rỏ, thĩ ki cỏcwỏ pẻkuỏ ù tẻvítẻzỏ yẻtahe agnẻnuô, thĩ ki cỏhtyacwỏ kuỏ prẻ ná thĩ kanỏ tỏmẻ prẻnuô, thĩ hyátỏbẻ to.

⁴⁷ “Thĩ bẻbẻ, Cómarya ki ciryã mậlakô có thĩ pã, mêtêhêrò thĩ byã pẻ prẻprỏ dỏ thĩphyẻthỉphũỏ mẻthyẻ ẻthĩ mú- nukẻ nuỏtahe alủkũ ná lỏ nuỏ. ⁴⁸ Phúnủòrò thĩ dyẻlủỏ lỉphỏ cóhỏ thĩnẻ ná thĩ thẻplỏ oícủ tỏkuỏỏ, thĩ thẻplỏ thyỏkuỏỏhỏ ná thĩphyẻthỉphũỏ dỏ- nyẻnu tahe mẻtẻthủ nuỏtahe hỏ. Mẻtẻhẻnuỏ thĩphyẻthỉphũỏ tahe rỏ a yỏ mẻthyẻ prẻprỏ nuỏtahe, thĩ rỏ thĩ yỏ byã pẻ prẻprỏ nuỏtahe alủkũ a yỏ mẻnuỏ. ⁴⁹ Dỏ tẻrítẻkyả yẻtỏcỏ akhu-akhyẻ, Cómarya o ná a tẻthỉphẻ rỏ a hé, ‘Vả ki nỏhyả pẻ ẻthỉ prẻprỏ tahe, ná prẻdỏnyảphủ tahe pả, rỏ ẻthĩ ki mẻthyẻkyả tahehe pả, taheherỏ ẻthĩ ki mẻcyẻmẻcủ lủ pả.’ ⁵⁰ Phúnủô akhu-akhyẻ cáhtya dỏ hekhũhtwỏlủ mỏkhuhtwỏthẻ akẻ, lỏ- kayã dỏ a mẻthyẻ prẻprỏ tahe a tẻthủnuỏ, Cómarya ki ciryã dỏ kayã yẻtỏhtủ yẻtahe pả. ⁵¹ Vả hé thĩ-, cáhtya bí Adam aphủ mẻthyẻ nỉdyẻ apủ Abẻlẻ nuỏrỏ tuỏhyả dỏ ù mẻthyẻ Zekaria dỏ tẻlủtyả akẻlẻ ná tẻkhẻlẻsẻsẻ aplẻkũnuỏ, Cómarya ki ciryã mậlakô có dỏ thĩ yẻtỏhtủ tahe pả.

⁵² “Prẻithyỏ tẻthyỏtẻthya athárã thĩ-, tẹciryã ki bẻ mậlakô có thĩ pã, mêtêhêrò thỏhti dỏ ù lẻvỉmỏ tẻthỉphẻ ahi akadả yẻnuỏ, thĩ phẻcủokỹả.

Thĩnẹ nĩdũ rò thĩ nuỗ toto, kayã dõ a thezũ cuõnuỗ tahe rò thĩ mẹtãtũ òthĩ thĩ.”

⁵³ Bí Jesũ htecuõkyã htuõhõ òthĩ khãlẹ akhẽnuõ, prẽithyõ tẹthyótẹthya athára tahe ná Pharisẽophũ tahenuõ, a mẹtakhwótakẹ nyacõ lũ rò pũ sudyãhtõsudyãlyã ẻlã lũ ngõ tahe. ⁵⁴ Thyãphũ òthĩ ki pũnĩ lũ tẹhẻbẻthũ tahenuõrò, òthĩ opõ nĩdã lũ tẹhẻbẻ tahe.

12

Tẹdyẻrọ Kayã Cyẻzỏcỏtẹ Byeprẻanẹ Tahe Ari-akyã

¹ Bĩnuõkhẻ kayã bẻmũ dõ arikũ hyã oplỏoplũ bẵtapĩ lỏ cỏ, a tuỗ cỏ dõ tỏprẻ ná tỏprẻ zĩbẻ khyẻ cỏ lũ akhẽnuõ, Jesũ hẻso-one a khỏpacẻ tahe, “Rỏnĩ lahyã thĩnẹ ná Pharisẽophũ tahe ahuõmũ dõ òthĩ cyẻzỏcỏtẹ byeprẻ anẹ nuỏtahe ari-akyã. ² Lỏ- tẻ dỏuỏdỏbĩ tahenuõ, Cỏmarya ki bẵmỏhtya luỗlỏ ẻ pã, rò lỏ- tẻmẻhuỏmẻthwẻ tahenuõ, Cỏmarya ki mẻhteluỗlỏ ẻ pã. ³ Phũnuỏ akhu-akhẻyẻ ngỏ dõ nẻ hẻbẻ dõ mỏkhĩ tahenuõ, ử ki nĩhuỏkẻ ẻ dõ mỏsẻklẻ pã. Htuõrỏ ngỏ dõ nẻ hẻbẻhuỏhẻbẻthwẻ ẻ dõ hidỏkũ tahenuõ, ử ki htya ẻhtỏluỗ ẻ dõ hikhuklwỏkhu pã.

Kayã Dỏ Pẻ Tỏbẻ Theẻsẻ ẻ (Matteo 10:28-31)

⁴ “Vã khỏbỏthỏyỏ thĩ-, vã hẻ thĩ, kayã dõ a mẻthyẻ cyã thĩ nẻklỏ tadũrỏ dỏkhyẻnuõ, a mẻcyẻmẻcủ cyã pã thĩ to tahenuõ, theẻsẻ tã ẻ tẵmẻ. ⁵ Thĩ tỏbẻ theẻsẻ ửpẻ nuỏ, vã ki dyẻluỗ pẻrẻ thĩ. Theẻsẻ lahyã Cỏmarya dõ a mẻthyẻ cyã thĩ nẻklỏ rò dỏkhyẻnuỏ a o pã ná a tẻprỏtẻprẻyã dõ a ki vitã thĩ dỏ Mỏrapỏtẻyã kũ pã yẻnuỏ tỏprẻ nĩ-. Vã ki hẻ pỏ khyẻthỏ thĩ ná theẻsẻ lahyã ẻ nĩ-. ⁶ Htuprẻphũ nyãbẻnuỏ ử isẻ prẻ lũ ná rửzyẻ nyãmyẻ prẻ vãhẻto? Manỏrỏ Cỏmarya sỏtapã òthĩ tỏbẻ- to. ⁷ Lỏ- thĩ khuluỏ dõ thĩ khuklỏlỏ nuỏtahe cỏrỏ, Cỏmarya dyãbẻ one htuỗlỏplĩ cỏhỏ. Theẻsẻ tẵmẻ! Thĩ ngũduprỉdu klỏlỏ cỏ ná htuprẻphũ nuỏ tỏplutỏphẻ cỏ.

Tẻỏlyã Phẻyẻsủ Ná Tẻhtẻbẻsủkhyẻ Kristu (Matteo 10:32-33, 12:32, 10:19-20)

⁸ “Vã hẻ thĩ, ửpẻpẻ- bẻbẻ a ki ỏlyã ná Jesũ Krĩstu ma vã Byacẻ dõ kayã ẻprẻ a mẻthẻnyẻ hẻnuỏ, prẻlu aphủkủ mặhỏ vãyẻ, vã ki ỏlyãkuỗdũ ẻ phũnuỏ dõ Cỏmarya a tanẻmỏkhủphũ tahe a mẻthẻnyẻ pã. ⁹ Manỏrỏ ửpẻpẻ- bẻbẻ a ki htẻsủbẻkyã* vã ná a zẻẻ vã to dõ kayã ẻprẻ a mẻthẻnyẻ hẻnuỏ, prẻlu aphủkủ mặhỏ vãyẻ, vã ki htẻsủbẻkyã kuỗ ẻ dõ Cỏmarya a tanẻmỏkhủphũ tahe a mẻthẻnyẻ pã. ¹⁰ Lỏ- kayã dõ a hẻthũ prẻlukayã aphủkủ mặhỏ vã yẻnuỏ, Cỏmarya ki plwỏkyã lủtẻthũ prẻ. Manỏrỏ kayã dõ a hẻthũ Thẻ Sẵsẻ Byacẻ nuỏ, Cỏmarya plwỏkyã cyã pã òthĩ tẻthũ to.

¹¹ “Shẻyẻ- ử pủthủcuỏ thĩ dõ tẻcỏbẻhỏkủ pã akhẽnuỏ bẻbẻ, dỏ khwĩdu tahe anyẻhyã pãnuỏ bẻbẻ, ná dõ prẻpỏhtẻpỏkẻ tahe a mẻthẻnyẻ akhẻpãnuỏ

* **12:9** 12:9 Tahehe nuỏ a hẻ ná sumwỏ

bèbè, nè tòbè hébè takèbí nidyé nènè phútè rò nè tòbè hésù phútènuò bèkùbèkyà támé ní. ¹² Mètèhéro shyé~ nè tò hébèhò ashuoakhè pãnuò, Thè Sàsè Byacè ki ithyótã dù nè ná nè tòbè hébè phútè pã nuò pã.”

Tèhèbèkhákho Kayãduzá Dó Athèplò Plòphè Kuõũ To Tôprè

¹³ Dó kayã èprè aklè tòprènuò a hé Byacè Jesù, “Thára~ hé pèkuõ vã vyãprèkhù ná a ki ibè pèkuõ vã ucètazè dó pèphè bekyã pé pènuò tahe.”

¹⁴ Rò Jesù hésù è, “Ma ùpè dyahtya vã ná vã ki htwò pé thì prèciryã tẽ, matorò prè ibè pé thì ucètazè dó thì thényè aplèkũ nuò pè.” ¹⁵ Htuõrò a hé pò èthi, “Oròryè lahyã, cuõvò khèvòkyã lahyã tẽmyápũ kòvèkòpra e nidyé dùgnè† nuòtahe ní~, mètèhéro kayã tòprènuò, a duzáhtyathè còbátè~ bèbè, a tẽduzáhtyathè yènuò a meryã cwócyã lũ tẽohtwòprè tòcò~ to.”

¹⁶ Htuõrò Jesù hé èthi ná ngòkhákho tòmũ, “Bètòphuõnuò kayã duzáhtyathè o tòprè, rò a o nidyé ná apré tólè rò a tẽmòtèbò tahenuò, a thètwòthèryã nyacó. ¹⁷ Rò a tanè nidyé ané, ‘Vã lèklòplò vã thòthèvèphò yètahe agnènuò, a khãlèkhãbya o pã to hó, rò vã bè mè phútè?’

¹⁸ “Yètòphuõrò a hé, ‘Vã ki mephúyè pã heni, vã ki mepruoõkyã vã cyã yètahe rò vã ki isóhtyadu isóhtyalýã taple klò ná yètahe, rò vã ki klòplòdyaplò ló ná vã thòthèvèphò, vãbuõvãhuõ ná vã tãmúõtãtè tahe bínuò pã heni. ¹⁹ Htuõrò vã ki hélyã nidyé vãné, Phèbwíryã, nè dya-oplò ló hó tẽpwõ~ tòcò dó nè ki eõní nyè nidyé cò è énaélé cò pã. Omyè ná emò, ekóõbã, okacúkabé mõ.’”

²⁰ “Manárò Cómarya hé lũ, ‘Phèolòoklò, yètòthè pã ma vã ki phyèhtekyã hó nè thèhtwòprè pã. Phúnuòrò ló~ tẽ dó nè beplò one dó nègnè yètahenuò ùpè tòprè ki nìbè pã pè?’”

²¹ Rò Jesù hé, “Kayã tòprèprè dó a beplò nidyédũ a tẽduzáhtyathè dó agnè, manárò dó Cómarya a mètènyènuò, a ki sòphásoryã hénuò a ki htwòhtya thyáphú yènuò pã.”

Tèzúní Cómarya (Matteo 6:25-34)

²² Htuõrò Jesù hé a khòpacè tahe, “Phúnuò akhu-akhyè vã hé thì, bèkùbèkyã tã dó thì tẽohtwòprè agnènuò támé. Thì loe loõ agnè bèbè, thì lokũlothyã bínã thì nèklò agnè bèbè, bèkùbèkyã tã lahyã támé ní. ²³ Mètèhéro thì tẽohtwòprè nuò a lodulòklò pã cò ná thì lèlèlè cò, rò thì nèklò yènuò a lodulòklò pã cò ná thì lèkũlèthyã tahe cò. ²⁴ Tanemyã lahyã còvè tahenuò, èthi isóiplũ kuõũ tẽklwítèlwí to, a képlòbedwò kuõũ tètètèphò to. A lèbeplò lèlèlè khãlè o kuõũ to, a lèbeplò buócyã o kuõũ to tadúró Cómarya buòebuò èthi. Phúnuòrò, thì yètahenuò, thì nguduprìdu lóklò cò ná htu yètahe cò. ²⁵ Dó thìkũthĩkyã akhu-akhyèrò, thì cwihtũhyã èhtya cyã nidyéklò pò thì mónyèmòthè takiphú prènuò a o tòprè~ to.

† 12:15 12:15 Kayã tahehe rò a hé ná “lòphã” thyánã myangó nuò. Matorò “Thèlò ùtè.”

26 Cwihtũhyã pŕo mŕnyẽ phuyẽ takiphũ prẽ rŕo, thĩ ki męcyãto hėnuŕo thĩ cuŕ bėkũbėkyã tuŕ tẽ dŕo aruŕo tahe męťẽ?

27 “Tęphŕtękĩ nuŕtahe a phėtyaphŕhtya lahyã phũtėnuŕ, tanę myãmŕ lahyã. Ęthĩ erylũ kuŕŕ tŕcŕ- to, a ihĩ kuŕŕ taphyã to tadũrŕ vã hė thĩ-, Khwĩ Solomo dŕo a o cŕ nã a tẽduzãhtyathẽ lŕ- plĩ cŕ yėtŕprėnuŕ, a hyeçã dŕo atwŕ krũnyalẽ nã tęphŕ nuŕtŕphŕ prėnuŕ a o tŕba- to. 28 Kŕ- kayã tẽzũpatĩ thĩ-, mĩmŕ tahenuŕ, yėtŕnyẽ a o lahyã dŕo nyekhu, parŕpã ũ isũnuŕkyã ě dŕo mikũ prẽ tadũrŕ Cŕmaryã dyėkũdyėthyã ě kihėrŕ a ki dyėkũdyėthyã ryã lŕklŕ pã cŕ thĩ nã nuŕ pã. 29 Phũnuŕ akhu-akhyẽ, bėkũbėkyã bėzŕbėthĩ tã lahyã tãmė. Tŕ ekryã pã ĩtẽ, tŕ ŕkryã pã ĩtėnuŕ, tanę tã lahyã tãmė nĩ. 30 Męťėhėrŕ, kayã dŕo a zũenyãe kuŕŕ Cŕmaryã to tahenuŕ, akũakyã, a myãpũmyãvyã lahyã phũnuŕhŕ. Tẽ dŕo thĩ lo tahenuŕ thĩ phẽ thėgnėdũ hŕ. 31 Bėzŕbėthĩ tã lahyã phũnuŕ tãmė! Myãpũ lahyã tẽ dŕo a lodu dŕo Cŕmaryã ahtyėakėkũ nuŕtahe rŕo lŕ- tẽdŕ thĩ lo yėtahenuŕ, Cŕmaryã ki dyė kuŕŕpŕdũ thĩ pã.

Tẽduzãhtyathẽ Dŕo Mŕkhu (Matteo 6:19-21)

32 “Kŕ- thĩmĩmu patĩphũ thĩ-, thėisẽ tãmė nĩ-, męťėhėrŕ thĩphẽ thėplŕo dŕo a ki dyė thĩ nã ahtyėakė hŕ. 33 Isėkyã thĩ tãmuŕtãtẽ tahe rŕo męlũ nã kayã sŕphãŕyaphũ nuŕtahe. Thĩ ki męphũnuŕ hėrŕ thĩ benuŕ oplŕ lahyã hŕ thĩ tẽduzãhtyathẽ dŕo rũpyẽ dŕo a lazẽ pėto yėnuŕtahe akũ hŕ. Dŕo thĩ dyė kayã sŕphãŕyaphũ tahe phũnuŕ khukhyẽ, a ki htwŕhtya pė thĩ tẽduzãhtyathẽ dŕo mŕkhu pã. Thĩ ki dya-oplŕ dŕo mŕkhu hėnuŕma, thĩ tẽduzãhtyathẽ yėtahenuŕ a yokalyã tŕcyã tŕphuŕ- to, prėhũhĩ tahe ehũcyãto, akrėahtwo mępyẽ cyã to akhu-akhyẽ dya-oplŕ lahyã dŕo mŕkhuŕnuŕ. 34 Męťėhėrŕ, thĩ tẽduzãhtyathẽ obĩtẽ tŕphŕnuŕ, thĩ thėplŕ otŕkuŕ bĩnuŕ.

Lulė Dŕo A Thãklyã Tahe (Matteo 24:45-51)

35 “Otaritaryã one lahyã thĩnė dŕo thĩ ki mę tēmę agnẽ, rŕo nyãhtya one lahyã thĩnyãhtŕ, silĩ one lahyã thĩmi tahe. 36 Mę lahyã phũ hĩbyacė o dŕo pwẽ kaŕŕmėŕodyã ka rŕo alulė tahe opŕsũnĩ lũnuŕ. Bĩ a ka dŕnuŕ kadã akhėnuŕ, alulė tahe bãmŕ pė lũ kadã tŕphuŕtuŕ. 37 Lulė dŕo abyacė ka myãhtyẽ ěthĩ nã a othãklyã, a otaritaryã one lahyã anė tahenuŕ, a nĩbẽ lahyã tẽŕŕi. Vã hė mãlakŕ cŕ thĩ, Byacė yėtŕprėnuŕ a ki kũhtyathyãhtya prēmętęphũ ahyeçã rŕo a ki nŕonyãŕ ěthĩ thyanã sĩprẽ tahenuŕ pã, rŕo a ki buŕebuŕŕ ěthĩ pã. 38 A ki ka dŕo mŕnėkhẽ bėbė, mãtorŕ dŕo mŕlĩromũ ũ omyėpã akhẽ bėbė, a ki ka myãhtyẽ nã ěthĩ otaritaryã one anė hėnuŕma, ěthĩ ki nĩbẽ mãlakŕ cŕ tẽŕŕi pã. 39 Manãrŕ thėnėhtyabė lahyã vã ki hė pė thĩ yėnuŕ nĩ-. Hĩbyacė ki thėgnẽ nã prėhũ kĩrė hyã aŕhuŕakhẽ hėnuŕma a ki opŕsũ rŕo prėhũ hyãnuŕbũ to. 40 Rŕo thĩ yėtahenuŕ bėbė, otaritaryã one kuŕŕ lahyã thĩnė nĩ-, męťėhėrŕ ŕhuŕkhẽ bĩ thĩ tanętuŕ to pãnuŕ, prėlukayã aphũkhũ mãhŕ vãy ki hyã pã.”

Lulé Dó A Thêplòcô Ná Lulé Dó Athêplò Takp

41 Petru hé, “Byacè- nè hé ngòkhákho yènuôma dǒ pègně ě? Mátoma, kayă pwǒ- tǒprě agně ě?”

42 Byacè hészú lǔ, “Phúnuôrò, a htwǒ lulékhukló dǒ acó rò a o ná tètíphé tǒprěma ùpě? Lulékhukló dǒ acó yětǒprě nuôma máhó kayă tǒprě dǒ abyacè ki dyétǎ lǒ alulé aruôtahe dǒ lǔ takhukǔ rò a ki nõmyánǒkhwení lǔ ná èthí, rò è ki dyéetǒdyébè pẹ ù ashuǒakhě tǒphuǒ ná tǒphuǒ nuôtǒprě pǎ máto ě? 43 Abyacè ki kamyáhtye ná a lulékhukló yětǒprě mẹ tẹmẹ kihèrò a ki dyé lǔ tẹmẹnkhwókè pǎ. 44 Vǎ hécócó- có thǐ, Byacè yětǒprě a tǎmuǒtǎtè lǒ- plínuô a ki dyétǎlǒ dǒ lǔ khadákǔ pǎ rò a ki nõmyánǒkhwè ní ná lǔ pǎ. 45 Manárò lulékhukló yětǒprě ki hélǎ nǐdyé ané, ‘Phú- ná vǎbyacè kǎkhyéma anyě- lǎ pǎ kǒle,’ a hé rò amǔapǒnǐ lulé prēmǒprèkhǔ tahe, htuǒrò a emǔǒprǎ. 46 Rò shuǒkhě bí a tanẹ tuǒto rò a eǒ sǒtapa tǒnyènuǒ, abyacè ki kǎkhyétǒ bínuǒ tǒnyé pǎ. Abyacè ki cǐryacyé cǐryacǔ lǔ pǎ rò a ki dyanuǒ tǒkyǎ lǔ ná kayă dǒ a zǐtẹ kuǒ Cómarya to nuôtahe pǎ.

47 “Lulékhukló dǒ a thégněhó abyacè a tètíhészú tadúró a ki o taritaryă one ané to, htuǒto a ki mephú abyacè a tètíhészúnuǒ to hénuǒ, abyacè ki cǐrya plísě nyacó lǔ pǎ. 48 Manárò lulékhukló dǒ a thégně abyacè a tètíhészú to tǒprěnuǒ, ki a mǐthú tẹ tǒcócó dǒ a tǒkò plí lǔ hénuǒ, abyacè ki cǐrya plísě yakhyeklǒ lǔ pǎ. Kayă dǒ a nǐbè é tẹcyátèdè tǒprèprěnuǒ, Cómarya myásǔnǐ lǔ dǒ a ki bẹmẹ élǒklǒ ná ù. Kayă dǒ Cómarya zǐenǐ lǔ rò a dyé élǒklǒ lǔ tǒprěnuǒ, Cómarya kwǐ éklǒlǒ lǔ pǎ.

Jesǔ Dyéó Htwǒhtya Tẹsǐpruǒsǐprǎ
(Matteo 10:34-36)

49 “Vǎ hyă vǐtǎ tẹcǐrya mi dǒ hekhuyě hó. Vǎ thészú nõũhtya lǎ hó lǔ. 50 Manárò tẹplwǒhtyě dǒ vǎ lo plwǒ nuǒ a opǎ tǒcò. Tẹmẹ yětǒcò ki htuǒtalwó hító rò vǎ thêplǒ békúbèkyă nyacó. 51 Ma thǐ tanẹ ná vǎ phyéhyă tẹpètèdwǒ dǒ hekhu yènuǒ ě? Vǎ hé thǐ-, vǎ phyéhyă tẹpètèdwǒ máto. Vǎ hyǎlǎ mǐpruǒmǐprǎ tẹ prě. 52 Cáhtya khǒnyáyě tǎplehyă nuǒ, kayă tǒmuǒ rò a ki o thényă hénuǒ théthuǒ rò a ki o tǒkyé pǎ, dǒ yě thégně rò a ki o tǒkyé pǎ rò èthí ná èthí ki thétethéhǎ nǐdyé khyédú lǔ pǎ. 53 Èthí ná èthí ki lǔ sǐpruǒsǐprǎ lǒ lǔ pǎ. Phě tahe ki thétte nǐdyé a phǔprèkhǔ tahe pǎ, rò phǔprèkhǔ tahe ki thétte nǐdyé aphě tahe pǎ. Muǒ tahe ki thétte nǐdyé phúmò tahe pǎ, rò phúmò tahe ki thétte nǐdyé amuǒ tahe pǎ, prěprèmò tahe ki thétte nǐdyé adya tahe pǎ, rò adya tahe ki thétte nǐdyé a prěprèmò tahe pǎ.”

Thégně Tẹshuǒtèkhě.
(Matteo 16:2-3, 5:25-26)

54 Jesǔ hé pẹ kayă bẹmǔ tahe, “Bǐ thǐ myáhtye ǒlǒtahe htya dǒ cǐnuǒ tǒkyé akhènuǒ, tǒphuǒtuǒ thǐ hé dù, ‘Kẹ kǐrẹ cǔ hó,’ rò kẹcǔ mǎlakò có. 55 Rò bí kẹlathé hyă dǒ cǐlǎ tǒkyé akhènuǒ, thǐ hé, ‘Kẹkǔ hó pǎ,’ rò kẹkǔ

mălakò có. ⁵⁶ Prè cyézócòtè byeprè ané thĩ~, thĩ myá hekhu ná mólè rò tẹ ki htwòhtya phútè pãnuò thĩ myálwó thégneone rẹ có tadúro Cómarya mehtwòhtya tẹ khõnyáyè tahe angólasãnuò, thĩ myálwó thégneone rẹ cyáto metè?

Mekrũklè Nèné Ná Prè Dó A Thèhte Nè Tahe

⁵⁷ “Tẹ dó a kòmè ná a kòmèto nuò, thĩ bè sudyàlyà nĩdyédú thĩ thèplò. ⁵⁸ Bí kayá dó a thèhte nè tòprè èhtya nè dó pokáhi akhènuò, yácu mekrũmeklè pryãrelékyã è dó klyálonuò. Pãma a ki èhtya nè dó pokáhi rò prèciraytè ki dyétã dítú nè dó prèmetèphú a takhukú pã rò a ki dónuòkyã nè dó htòkú pã. ⁵⁹ Vã hé thĩ~, nè ki plálilòbé nèsu yènuò to hénuòma, nè htebé to.”

13

Thĩ Ki Zã Nĩ Thĩné Toma Thĩ Thyè Pã

¹ Bĩnuòkhè kayá tahe hyã hésoluò Jesũ ná bí Galileaphú tahe lũtyãhtya akhènuò, Roma Khwí Pilato aklyèphú tahe mèthyè èthĩ. ² Rò Jesũ hésú èthĩ, “Ú mèthyè Galileaphú tahe phúyè rò thĩ tanè ná èthĩ ma a tètthùtèora tahe mũmyáricyáklò ná lỏ Galileaphú dó aruòtahe phúnuò è? ³ Vã hé thĩ, èthĩ mũmyáricyáklò ná thĩ mậto. Thĩ bèbè, thĩ ki zã nĩdũkuò lahyã thĩné to hénuòma, thĩ ki thyè kuỏ lỏ pwỏ~ tòprè pã. ⁴ Bí Siloa hihtyalỏ nuòtómè latãprò thyè kayá shyélwĩthyó akhènuò, thĩ tanè ná èthĩ ma a tètthùtèora o éklỏ ná lỏ~ kayá aruò dó a o lahyã dó vĩ Jerusalem akũ nuòtahe è? ⁵ Amậto, vã hé thĩ, thĩ yètahe bèbè, thĩ ki zã nĩdũ lahyã thĩné to hénuòma, thĩ ki thyèkuỏ lỏ pwỏ~ tòprè pã.”

Tèdõnyã Khákhò Kadwímỏ Dỏ Athè Kuỏũ To Tômỏ Ari-akyã

⁶ Htuỏrò Jesũ dõnyã pè èthĩ ná ngỏkhákhò tõtỏ rò a hé, “Bètòphuỏ, kayá o tòprè, rò dó a thòthèphè lèkhunuò, a isỏo nĩdyé kuỏ a kadwímỏ tômỏ. Rò a cuỏ myápũ ba-e nĩdyé a kadwìthè, manàro a myáhtye athè o tòplỏ~ to. ⁷ Rò, a hé prèmyákhwènlĩ thòthèphè yènuò, ‘Vã hyã myápũ ba-e kadwímỏ nuò tòthò athènuò a bãhỏ thuỏna hó tadúro vã myáhtye athè tòplỏ~ to. Ikwỏ khũkyã è nuò, a o dĩdyãkyãdè prè hekhu prè.’

⁸ “Manàro prèmyákhwè thòthèphè yètòprè hésú lũ, ‘Byacè~, myá pỏ kuỏrè prè yètõna nuòprè. Vã ivẻ tava rẹ akhãshyè pã rò vã sunuỏ ná asè pã. ⁹ Nabè pã ma a klyá thèyã nyã dũ pã. A ki thèto hé pã rò vã ikwỏkyã dũ è pã.’”

Jesũ Zasĩmẻ Prèmonỳadákhỏ Tòprẻ Bí Judaphú Mỏnyẻduò Akhẻ

¹⁰ Bí Judaphú Mỏnyẻduò bè tỳnyẻkhènuò, Jesũ ithyỏĩthya tã ù dó tẻcỏbẻhỏ tòmẻ akũ. ¹¹ Bí tẻcỏbẻhỏkũ nuò, prèmỏ dó khĩnẻ mẽbẻ lũ rò aswĩ nyadákhỏ otyã o tòprẻ. A khyábẻ phúyènuò anyẻ cóhỏ ana shyélwĩthyó có hỏ. ¹² Bí Jesũ myáhtye lũ akhẻ a èhyã lũ dó nyẻ rò a hé lũ, “Mỏmủ~, nè tẻsẻ sĩmẻ hỏ.” ¹³ Rò a dyahtya atakhu đỏ lũlỏ rò tỏphuỏtuỏ anyã cóhtyakyẻ rò a htuthẻhtya Cómarya.

14 Manarò Jesù zasimé pè ù tèswitèsě dǎ Judaphú a Mǎnyěduô akhu-akhyě təcóběhǎ khukló yětòprè théplòdu, rò a hé kayá bémụ tahe, “Mǎnyěmǎthě dǎ pè tǎkò mẹ tẹphyétẹmẹ nuô, a o nyěthuǒthyó có. Hyá zasimé lahyá thǎ tẹswí bí mǎnyě thuǒthyóyě akũnuô. Mǎnyěduô rò hyáza tǎ lahyá thǎnẹ tǎmẹ.”

15 Rò Byacè hészù kǎkhyě lǔ, “Prè cyézócǎtẹ byepré anẹ thǎ- thǎ pwǎ- tǎprè ilyě lahyá thǎ pǔplyẹ, mǎtorò thǎ tathǎplyẹ dǎ apǎkũ rò thǎ cwihtecuǒ buǒo ahtyě bí Judaphú Mǎnyěduô akhěnuô mǎto ẹ? 16 Khǒnyǎrò Abraham akwlǎyǎ mǎmuǒ dǎ khǎnérícýǎ khukló nǎcǎklǎma khǎnėkhǎnǎ ná lǔ yě, a onyě cóhó ana shyélwǎithyó nuô a obíyě tǎprè. Rò ilyěhte siplékýǎ pẹ è ná khǎnérícýǎ khukló cǎklǎma lǔ yě bí Judaphú a Mǎnyěduô yěnuǎma, a kò nyǎto ẹ?”

17 Bí Jesù hészù ngǎ yětǎmǔ akhěnuô, lǎ- kayá dǎ a pǔ lǔ tẹthú nuǎtahe thétarẹ lyǎ nǎdyě lǎplǎ anẹ. Manarò Jesù mẹ tẹprotẹprya lǎplǎ yě akhu- akhyě, kayá bémụ théplǎmǎ lǎplǎ có pwǎ- tǎprè.

Tẹdǎnyǎ Khǎkho Ná Taplèplǎ Ari-akýǎ
(Matteo 13:31-33, Marko 4:30-32)

18 Htuǒrò Jesù hé, “Cǎmarya htyělėkėkũ nuǎma athýáná matẹ? Vǎ ki talǎ byǎbǔmyǎ pẹ thǎ ná mǎitẹ? 19 Cǎmarya htyělėkėkũ nuǎma athýáná kayá tǎprè iluǒdyǎ taplèplǎ tǎplǎ dǎ aprėkhu nuǎhǎ. A phěhtya rò a duhtyahtǔhtya thýáná thǎmǎnuô, rò tuǒ có dǎ htuphúzuǒphú tahe hyǎme lahyá apwǎ dǎ aphyǎ tahe alǎ có.”

Tẹdǎnyǎ Khǎkho Ná Huǒmǔ Ari-akýǎ

20 Rò Jesù hé pǎ, “Cǎmarya htyělėkėkũ nuǎma vǎ ki talǎ byǎbǔmyǎ pẹ thǎ ná mǎitẹ? 21 Cǎmarya htyělėkėkũ nuǎma athýáná prēmò tǎprè phyéni huǒmǔ rò a cimú lwitǒ dǎ dǎphě tǎplutǎphě akłě rò athě tapho htýalǎplǎ dǎphě yěnuǎhǎ.”

Kadǎ I
(Matteo 7:13-14, 7:21-23)

22 Bí Jesù cuǒ dǎ vǎ Jerusalem akhě, a ithýóithya cuǒ rwǎ ù dǎ klyǎlǎ, tǎvǎ htuǒ tǎvǎ, tǎdǎhtuǒ tǎdǎ có. 23 Htuǒrò kayá tǎprè sudyǎ lǔ, “Byacè- kayá dǎ a nǎbè tẹmẹlwǎhtekǎ tahenuǎma, a o patǎprè prè ẹ?”

Rò Jesù hészù ethǎ, 24 “Yácú cuǒpǔnuǒ lahyá dǎ kadǎ a-i nuǎtǎkũ, mẹtėhėrò, kayá tahe yácú cuǒpǔnuǒ rǎnyacǎ tadúro a nuǎbẹ lahyá to. 25 Hibyacè ki kahtò mẹbíkyǎphe thǎ kadǎ tǎphuǒ pǎ. Bínuǎakhě pǎ thǎ ki kahtò o dǎ akłǎ pǎ rò thǎ ki dò kadǎ pǎ. Rò thǎ ki hé, ‘Byacè- bǎmǎ pėkuǒrẹ pẹ kadǎ.’

“Rò a ki hészù thǎ, ‘Thǎ ma kayá bítẹ nuô, vǎ thégněnǎ thǎ to.’

26 “Bínuǎakhě, thǎ ki hészù è, ‘Pẹ eǎtǎ htuǒhǎ ná nẹ, nẹ ithýóithyatǎ htuǒpėhǎ pẹ dǎ pẹ vǎkũ nuô vǎ.’

27 “Manáro a ki hésú pọ thí, “Thí ma kayă bítě nuô vă thégñěno thí to. Lõ- thí yětahe nuôma kayă dỏ a mẹ tẹmũmyáricyă nuôtahe prě, htecuô taphăkyă yẹ lahyă ná vă nuô.’

28 “Dỏ Cómarya htyělékěkũ nuô, thí myáhtye ná Abraham, Isaac, Jacob ná prẹpọ lỏ- plĩ nuôtahe hyă nuólỏ bínuô tadúro thí nẹbyacẻ nịdũ rò ừ ki vẹhtekyă thí dỏ aklỏ pả. Tẹkhălẻ bí thí ki cuỏ o yětôpho pãnuô, thí ki cuỏ nguỏplyanguỏryă rò thí ki ạtakrũ nịdyẻ lỏ cỏ thí khukhyẻ pả. 29 Kayă o dỏ cínuỏ, cỉhte, cỉhtya, cỉlyă tahe ki hyă pả rò ẻthĩ ki hyănuỏ onyăphýẻ lahyă akhălẻ dỏ Cómarya ahtyẻakẻkũ nuô pả. 30 Bínuô akhẻpả nuô, kayă o dỏkhyẻ tahe ki hyătuỏ rẻlỏ dỏ nyẻ pả, rò kayă o dỏ nyẻ tahenuô, a ki hyă tặnokyă dỏkhyẻ pả.”

Jesũ Mọnị Vỉ Jerusalemphủ Tahe (Matteo 23:37-39)

31 Bínuôakhẻ, Pharisẻophủ tahe hyă dỏ Jesũ o rò a hyă hẻ lủ, “Nẻ tỏ htecuô taphăkyă dỏ aruỏ tỏpho, mẹtẻherỏ Khwỉ Herodẻ thẻzủ mẹthyẻ nẻ.”

32 Rỏ Jesũ hésú ẻthĩ, “Cuỏhẻso pẻ htwimỉnuô, ‘Yẻtỏnyẻ ná parỏ pãnuô, vă ki vẹhtekyă khínẻkhỉnỏ tahe pả, htuỏrỏ vă ki zasỉmẻ tẻswítẻsẻ tahe pả. Thuỏnyẻtỏnyẻ pãnuô, vă ki mẹhtuỏkyă vă tẻphyẻtẻmẻ pả.’ 33 Manáro yẻtỏnyẻ ná parỏ ná sỏví pãnuô, vă tỏbẻ htecuỏ plehyă tadủpả klyă. Vă mặhỏ Cómarya aprẹpọ yẻ bẻ cuỏthyẻ nyă dỏ vỉ Jerusalem akũnuô pả hỏ, mẹtẻherỏ khălẻ bínuỏtỏpho ma khălẻ dỏ ừ lẻmẻthyẻ Cómarya aprẹpọ tahe hỏ.

34 “Kỏ- vỉ Jerusalem, vỉ Jerusalem- prẹpọ dỏ ừ nỏhyă ẻthĩ dỏ nẻo tahenuô, taheherỏ nẻ mẹthyẻkyă ẻthĩ, taheherỏ nẻ tặ ẻthĩ ná lỏ. Phủ shyẻmuỏ takỏtakẻbỉ nịdyẻ aphủ dỏ adălẻ nuô, vă yácủ takỏtakẻbỉnỉ tamỏmỏ cỏ nẻ tadúro nẻ thẻzủ nỏtakẻbỉ nỉ vă ná nẻnẻ to. 35 Myámỏ lahyă- Cómarya ki dya-okryăkyă túdũ thí tẻlủhỏdu yẻnuô pả. Rỏ vă hẻ thí, thí ki myáhtye tadủ prẻ vă ná shyẻ- thí hẻhỏ, ‘Kayă dỏ a hyă dỏ Cómarya amwỉkũ yẻtỏprẻnuô, a ki nẻbẻ dủhỏ tẻsỏri nỉ-.’ Thí hẻhtuỏhỏ phủnuỏpảrỏ thí ki myáhtye khyẻthyă no vă pả.”*

14

Jesũ Zasỉmẻ Kayăswỉ Tỏprẻ

1 Bẻtỏphuỏ bí Judaphủ Mỏnyẻduỏ bẻ akhẻnuô, Jesũ cuỏ dỏ Pharisẻophủ khukỏ tỏprẻ ahi. Bí a kỉrẻ esẻ akhẻnuô, kayă bínuô tahe myácỏhuỏ lủ. 2 Dỏ Jesũ anyẻhyă nuô kayă yăbuỏtỏhtyẻ o tỏprẻ. 3 Rỏ Jesũ sudyă prẻithỏyỏ tẻthyỏtẻthya athára tahe ná Pharisẻophủ tahe rò a hẻ ẻthĩ, “Dỏ pẻ lisẻsẻ tẻthyỏtẻthya akũnuô, zasỉmẻ kayă bí Judaphủ a Mỏnyẻduỏ akhẻ nuôma anỉ nyă ẻ? Ma anỉ to ẻ?” 4 Manáro ẻthĩ hésú lủ tỏcỏ- to. Jesũ behtya atakhu dỏ kayă yẻtỏprẻ alỏ rò a zasỉmẻ pẻkyă lủ, rò a plwỏ kặkyă lủ.

* 13:35 13:35 Li Htuthẻhtya 118:26

⁵ Htuõrò Jesù hé èthì, “Bí Judaphú a Mõnyõduô bè akhẽnuô, thĩ phúkũ tõprẽprẽ kimãtorò thĩ pũ tõduõduõ ki latã dõ htyẽklũkũ hẽnuô, thĩ ki cuõphyẽhtya có lũ tõphuõphyẽhtya có pã ẽ? Ma to ẽ?” ⁶ Manárò èthì hẽkãkhyèsũ lũ tõcõ- to.

Tẽmõsũ Sĩprẽ Ná Tẽshyalyathẽ

⁷ Bí sĩprẽ dõ Pharisẽophú khuklõ yẽtõprẽ ẽhyã èthì dĩ yẽtahe hyãnuõ akhẽnuô, a hyãnwóphyẽ lahyã akhãlẽ dõ aryá. Jesù myãhtye èthì mẽphũnuõrò a hẽkhonĩ pẽ èthì ná ngõkhãkho tõtõ. ⁸ “Bí ù mehyãemehyãõ nẽ dõ kayã tõprẽprẽ a pwẽkhõmẽ akhẽnuô, nwó onyã phyẽ tã khãlẽ dõ aryá tãmẽ, mẽtẽhẽrò kayã dõ a htwõ khuklõ dõ aduklõ ná nẽ nuô, taryã- ma ù mehyãẽõ nĩ cyã kuõ è. ⁹ Ki ù mehyã tõkuõ è hẽrò hibyacẽ ki hé nẽ, ‘Dyẽonyãõ pẽrẽ nẽ khãlẽ yẽnuô ná ẽyẽ ní,’ rò bĩnuõkhẽ pã, nẽ bè cuõonyãkyã dõ khãlẽ larũlõ tõpho pã rò nẽ ki thẽtarẽkyã pã. ¹⁰ Aryãlõma, ki ù mehyã nẽ hẽrò cuõonyã dõ khãlẽ larũlõ nuõtõpho. Nẽ ki mẽphũnuô hẽrò, hibyacẽ ki hyã hé nẽ, ‘Khõbõthyó, htya-onyãõ dõ akhu nuõtõpho,’ rò bĩnuõkhẽpã, nẽ ki mẽthẽo dõ ù pwõtõprẽ anyẽhyã pã. ¹¹ Mẽtẽhẽrò kayã tõprẽprẽ dõ a phyẽdu anẽnuô, ù ki shyatã è pã, rò kayã tõprẽprẽ dõ a shyalyã athẽ nuô, ù ki dyahtyalõ è pã.”

¹² Htuõrò Jesù hé kuõkẽ hibyacẽ, “Bí nẽ taritaryã mõhtuõ sẽsẽõ akhẽ bèbẽ, kimãtorò mõhẽ sẽsẽõ akhẽnuô bèbẽ, nẽ khõbõthyó tahe bèbẽ, nẽpuõnẽvyã tahe bèbẽ, nẽklwĩnẽlyã tahe bèbẽ, nẽhĩ khãõkhãshyẽ dõ a duzãhtyathẽ tahenuô bèbẽ, è tã èthì tãmẽ. Nẽ ki ẽe èthì phũnuô hẽrò èthì ki ẽe kãkhyèsũ ke nẽ pã rò thĩ mẽlyẽmẽkẽ dyẽ prẽ lũ prẽ. ¹³ Manárò bí nẽ mẽpwẽ akhẽnuô, taritaryã sẽsẽõ rò è pẽ kayã dõ a sõphãõryã nuõtahe, kayãdãtarũ nuõtahe, kayã khãduõdã nuõtahe ná kayã mẽthẽkhĩ nuõtahe ní-. ¹⁴ Rò nẽ ki ẽe kayã phũyẽ tahe hẽnuô, nẽ ki nĩbẽ tẽsõri pã, mẽtẽhẽrò èthì ẽe kãkhyèsũbẽ kuõ nẽ tõcõ- to. Bí kayãcõtẽ tahe ihtõtõwõprẽ kãkhyẽ dõ tẽthyẽ akhẽ pãnuô, Cómãryã ki dyẽkhyẽ nẽ tẽbwõtẽtaryẽ pã.”

Tẽdõnyã Khãkho Ná Pwẽõdu (Matteo 22:1-10)

¹⁵ Kayã onyãõ kuõ ná Jesù bí lẽe dĩrẽkhãshyẽ nuõtahe aklẽ tõprẽnuô, a nĩhuõ tẽhẽbèyẽ rò a hé Jesù, “Kayã dõ a onyã ẽõnõ dõ Cómãryã ahtyẽakẽkũ pã tahenuô, a ki nĩbẽ mãlakõ có tẽsõri pã có!”

¹⁶ Rò Jesù hé è, “Bõtõphuõ, kayã tõprẽ mẽpwẽdu rò a buõebuõõ ù, rò a mehyãehyãõ ẽnyacõ kayã có. ¹⁷ Bí pwẽõõ ashuõakhẽ hyãtuõhõ akhẽnuô, a nõcuõhẽso alulẽ tõprẽ ná kayã dõ a mehyãehyãõ htuõhõ lũ nuõtahe, rò a lulỹẽ cuõ hé, ‘Hyãehyãõ lahyã mõ hẽnuõ-, ù taritaryã one lõplĩ hõ.’

¹⁸ “Manárò tõprẽ tõcõcõ- a kẽhtõkẽlyã nĩdyẽ lõplĩ ná alẽ to. Arẽlõ tõprẽ rò a hé alulẽ yẽnuô, ‘Vã iprĩ lyã tõlẽ rò vã tõbẽ cuõmyã nĩdyẽ è. Rò khyãthẽdõ rẽ vã ní-.’

19 “Aruô tôprê ke rò a hé, ‘Vã iprî pû nyãšê rò vã tõbè cuõ nõemyã nídyé è khõnyã. Rò khyáthédò rê vã ní~.’

20 “Dõ aruôtôprê rò a hékuõke, ‘Vã khõmẽhtuõthẽ mópãprê rò vã hyãbè to.’

21 “Lulé yětôprê kãkhyẽ khyẽthya rò a kahésò pẽ abyacè ná lõ- tẽritẽkyã yẽtahe. Rò hibyacè yětôprê thẽplòdu rò a hé alulé, ‘Htecuõ pryãpryã có dõ klyádukũ nuô ná dõ klyáphũ nuõtahe akũ, rò éka lahyã kayã sõphásõryaphũ, kayádataru, kayã mèthèkhí, ná kayã khãduõdá nuõtahe ní~.’

22 “Alulé kaũõkhyẽ rò a hé abyacè, ‘Byacè- vã cuõmẽhtuõ lõhò phú nẽ hẽtã nengõ nuõtahe hó, manárò khãlé odãpã tahe.’

23 “Phũnuô akhu-akhyẽ Byacè hé alulé, ‘Cuõ kuõke dõ dõphúsophũ nuõtahe akũ rò nõhyã obã lõ dõ vã hikũyẽ. 24 Vã hé thi, kayã dõ vã mehyã è tahenuô, a hyã enõ kuõ vã pwẽõduyẽ tôprê- to!’ ”

Htwõhtya A Khõpacẽ Tôprê Akhwóakè (Matteo 10:37-38)

25 Tônyè akhẽnuô, kayã krwõ cuõrõé kuõlã Jesũ rò a tari myáakhyẽ èthĩ rò a hé, 26 “Kayã dõ a thẽzũ htwõ vã khõpacẽ tôprẽrẽnuô, amuõaphẽ bẽbè, aphúamẽ bẽbè, apuõavyã, ná anẽbyacè nídũ có bẽbè, a ki mọ lõklõ có ná a mọ vã henuõma a htwõhtya cyã vã khõpacẽ to. 27 Kayã tôprẽprê dõ a krusu rò a zá nídyédũ toto, vãkhyẽ rò a krwõ toto tôprẽnuô, a htwõhtya cyã vã khõpacẽ to.

28 “Hékuõrẽ, dõ thĩklẽ tôprẽprê nuô, a ki tanẽ-onehò ná a ki byãhtya hihtyalõ tõmẽ kihérò, a ki lõ bá- tẽ pã nuô a bè onyã dyámyã rẽ. Tuõdõ a mẽhtuõmẽplũ lõ hi yětõmẽ nuõma, arũ ki pò pã ẽ ma a pòto ẽ nuô a bè thẽgnẽ rẽ. 29 A ki mẽrẽ phũnuõto, rò a ki byãhtyarẽ ahi khãduô, rò a ki mẽhtya htuõplũbè ahi yẽnuô to henuô, lõ- kayã dõ a myãhtye è mẽtarẽhtya okyã ahi yẽtahenuô, a ki nyẽkruõ lõ lõ pã. 30 Èthĩ ki hé lahyã, ‘Kayã yětôprê isõhtya nídyé ahi rò a mẽplũmẽhtuõbè nídyé to vã.’

31 “Kimãtorò, hékuõrẽ, khwí tôprê ki htecuõ nídyé ná aklyẽphũ aprẽ tõtthò, rò a kírẽ cuõsásũ ná khwí dõ aruôtôprê dõ a o nídyé ná aklyẽphũ aprẽ nyẽthò tôprê yẽnuô, a ki sásũ ná khwí yětôprê nuõma, a pẽ dè pã ẽ, ma a pẽ dè to ẽ nuô, a bè onyã tanẽ myã kuõrẽ. 32 Ki aryã pẽ dè to kihérò, bí a oyẽ pã ná lõ akhẽnuô, a bè nõcuõ rẽ akayã tahe dõ a ki cuõ hẽpẽhédwõ rẽ. 33 Phũnuô akhu-akhyẽ, lõ- tẽ dõ a o ná thi lõ- plĩ tahenuô, thi ki dyakyã to kihérò, thi htwõhtya cyã vã khõpacẽ tôprê- to.

Ithè Ngukò (Matteo 5:13, Marko 9:50)

34 “Ithè nuõma aryã prẽ tadúro ithè a tẽsũhẽ yẽnuô a ki lamẽkyã hérò, ù cuõ mẽsũhẽ kãkhyẽ cyã pã è phútẽ? 35 Ithè dõ asũhẽ pãtonuô, dõ hekhu agnẽ bẽbè, dõ thòmõ lãnĩhẽnĩre agnẽ bẽbè, abwítaryẽ o pã tóco- to. Rò ù víkyã kyã prẽ è prẽ.”

“Kayä dö a o ná akhãlè dö a nĩhuõ cyä tètahenuô a töbè nĩdã lahyã.”

15

Thímí Dó A Lamé Tôduõ (Matteo 18:12-14)

¹ Bètôphuõ prëkwĩamo-arã tahe ná prëoraphú tahe hyã oplu tava nĩdã lahyã Jesũ a tẽdõnyãhébè tahe. ² Pharisëophú tahe ná prëithyó tètthyótèthya athará tahe tamwõtälè nĩlõdũ Jesũ zo, “Kayä yètôprë émõsũ prëoraphú tahe, rò a cuõ etõõtõkuõ có ná èthĩ vã-!”

³ Phũnuô akhu-akhyë, Jesũ dyã pë èthĩ ná ngõkhákho tõtõ rò a hé, ⁴ “Hékuõrë kayä tõtprëprë dö thĩklẽnuô, athímí o aduõ tózë rò a ki lamékyã pë lũ tõduõ hénuô, a ki mephútë? A ki dyakyã thímí lwĩthyótõshyë ná lwĩthyó tõduõ yẽnuô dö asèekhu rò a ki cuõmyápũ a lamé yètõduõ htú a myáhtye kãkhyë khyëthyã è pã mato è? ⁵ Bí a myáhtye kãkhyë khyëthyã hó lũ akhẽnuô, a ki thékrũthelõ rò a ki dyahtya lũ dö aplãkhu pã. ⁶ Rò a ki hõká nĩdyë lũ dö hi pã. Rò a ki mehyã plõní a khõbõthyó ná ahi khãsõkhãshyë tahe rò a ki hé èthĩ, ‘Vã myáhtye kãkhyë khyëthyã hó vã thímí dö a lamé yẽnuô tõduõ hó, rò vã thékrũ nyacó, rò hyã thékrũthelõ rõkuõ lahyã ná vã.’ ⁷ A thyã kuõdũ phũnuõhó, vã hé thĩ, prëoraphú tõtprë zã nĩdũ khyëthyã hó anë akhu-akhyë dö mókhunuõ ù ki thékrũthelõ lõklõ pã có ná kayãcõkayãte lwĩthyótõshyë ná lwĩthyótõtprë dö a lo zã nĩdũ anë hó to yẽnuô tahe có.

Rũzye Dó A Lamé Tôbè

⁸ “Tomaná, hékuõrë prëmò tõtprë dö arũzye o abëshyë rò a ki lamé pëkyã lũ tóbè hénuõma a ki mephútë? A ki isilĩ mi, htuõrò a ki dúplĩdũlã ahi, rò a myápũtã myápũtë htú a myáhtye có vãhéto. ⁹ Bí a myáhtye kãkhyë khyëthyã hó akhẽnuô, a ki mehyãplõ a khõbõthyó ná ahi khãsõkhãshyë tahe rò a ki hésoluõ pë èthĩ, ‘Vã myáhtye kãkhyë khyëthyã hó vãrũzye dö a lamékyã yètóbè akhu-akhyë vã thékrũ nyacó rò hyã thékrũthelõ rõkuõ lahyã ná vã.’ ¹⁰ Phũnuõhó, vã hé thĩ-, prëoraphú tõtprë zã nĩ hó akhu-akhyë, Cómarya a tanémõkhuphú tahe thékrũthelõ nyacó.”

Phúkhũ Dó A Lamé Tôprë

¹¹ Jesũ hé pó, “Bètôphuõ kayä otõtprë, a phúprëkhũ o thényë. ¹² Apuõ tõtprë kã hé aphë, ‘Phë- ucëtazë dö vã töbè nĩbè è tahenuô, dyémõhó vã khõnyã.’ Phũnuô akhu-akhyë aphë ibëtã pëkyã aphú yéthényë ucëtazë yëtahe.

¹³ “Nyëtyato rò apuõ yètõtprënuô, a phyenĩ lõlõ- a ucëtazë dö aphë dyë è yëtahe rò a htecuõkyã dö këyë tókë. Rò a cuõ mëlõkyãdè lõ arũ ná a tẽmũõpryã, atẽlũ prëmõthẽmẽ tahe. ¹⁴ Bí a mę lõkyã lõ hó arũahtë dö a o ná è tahe akhẽnuô, tẽovĩokõ ohtya dö kę bĩnuõtókë akũ, rò tõtõ- opã ná lũ to. ¹⁵ Phũnuô akhu-akhyë a cuõkwĩ mękuõ tẽmę dö htyëphúkëphú bĩnuô tõtprë a o rò a nõcuõkyë lũ htyã dö a prélyãkhu tõpho. ¹⁶ Yètõphuõrò a ladyã

théethéò rò a tuõ có dõ a thézũ e kuõ nyacó kóbĩthè dõ htyá yètahe e yènuò tadũrò ù dyée pè lũ lée tòprè- to.

17 “Dõkhyènuò, a thènélya nĩdyé anè rò a hé, ‘Lõ- prèmetèphú dõ vǎphè ahikũ nuõtahema, a ekòóbǎ lõ lahyǎ, htuõto a olõkyǎ pluphè có nyǎ hó, vǎ rò vǎ kiré cuõ ovĩokõ thyé có bíyè có hó. 18 Vǎ tũ ihtò kǎkhyè khyèthyǎ dõ vǎphè o rò vǎ tǔbè kǎ hé vǎphè, “Phè- vǎ mètũhó Cómarya ná nè hó. 19 Û ki é vǎ ná nè phũprèkhũ tòprènuò a kò pǎ to hó. Dya vǎ phũ nè prèmetèphú dõ a hyǎdakèè prè dõ aklèkũ yènuò tòprè prè.” 20 Phũnuòrò a ihtòkǎ khyèthyǎ dõ aphè o.

“Bí aphè myǎhtyecuõlõ a phũprèkhũ o dõ aye kǎ akhènuò, a thézõnĩ nyacó lũ rò a klyacuõ phýanuõmũsũ nĩdyé aphũ.

21 “Aphũprèkhũ hèsũ lũ, ‘Phè- vǎ mètũhó Cómarya ná nè hó, ù ki é vǎ ná nèphũkhũ tòprè nuõ- a kò pǎ có to hó.’

22 “Manárò aphè hé alulé tahe, ‘Mèpřyǎpřyǎ, phyéhyǎ çacwõ dõ aryálõ nuõtòpũ, rò thyǎhtya pè lahyǎ ná è yè, rò taplwõ nuõ pè è cótaplwõ tòmè dõ a kanõkũnuò, rò dyé sidyǎ pè è khuphá nuò. 23 Htuõrò cuõcwihyǎ pũphũ dõ pè buòbũ katũlõ nĩdyé è nuõtòduõ rò mèthyé è nuò. Pè ki mèpwèmela, rò takruõetakruõõ rõlõ lũ pó-. 24 Mètèhéro è ma athyaná vǎphũkhũ dõ a thyèhtuõhó tòprè, rò a htwõprè kǎkhyè khyèthyǎ yètõnyè tòprènuò hó. È ma athyaná vǎphũkhũ dõ a lamé rò myǎhtye kǎkhyè khyèthyǎ hó è yètõnyè tòprè nuòhó.’ Phũnuòrò èthĩ cáhtya mèpwèmela, takruõtakré eõ rõlõ lũ.

25 “Bĩnuòkhè a phũprèkhũ dõ adu tòprè o dõ lyǎkhu. Rò bí a kǎphũhó ná hi akhènuò, a nĩhuõ ù dòhtòdòmõ rò ilèprèilèmyǎ prǎrũprǎtè lõ dõ lũhi. 26 Phũnuòrò a é lulé tòprè rò a sudyǎ lũ, ‘Mamètèrò ù cuõmè prǎrũprǎtè lõplĩ phũnuò mètè?’ 27 Rò alulé hèsũ lũ, ‘Nè puõprèkhũ kǎtuõmõ kǎtuõřyǎ khyè dõ hi akhu-akhyè, nèphè mèthyé pè è pũphũ dõ pè buòbũkatú nĩdyé è nuò tòduõ nuõ-.’

28 “Yètòphuõrò a vyǎprèkhũdu yètòprè théplòdu rò a kǎkanuõ pǎ dõ hikũ to. Rò aphè hte ilõkanuõ lũ dõ hidókũ. 29 Manárò a hèsũ aphè, ‘Phè- nè myámõ kòkõ, vǎevǎřyǎ pè nè phũ cũ tòprènuò dõ anana dõ alèlèkũ có, vǎhtévǎtaǎyǎ súnó ná nengõ tòmũ- to. Nè dyénó pè hó vǎ maítè? Thyǎphũ vǎ ki mèpwè, vǎ ki erõõřũ kuõ ná vǎ khòbóthyó tahe agnènuò, bí pèphũ tòduõ prè- nuò nè dyé nó pènání vǎ tòphuõ- to. 30 Manárò bí nèphũkhũ yètòprè cuõ mèlõ kyǎdè nè ucètazè, cuõlũ prèmòthèmè kǎtuõ khyèthyǎ rò, nè mèthyé pè có è pũphũ dõ pè buòbũkatú nĩdyé lũ nuòtòduõ cócõ!’

31 “Rò aphè hèsũ lũ, ‘Phũkhũ-, nè o dõ vǎ khǎduòshyè pwõ- tòphuõ rò tè dõ a o ná vǎ lõ- plĩ tahe nuòma nètè lõ hó. 32 Manárò nè puõprèkhũ yènuò athyaná a thyèhtuõhó rò khõnyǎyè a htwõprè kǎkhyè nuòhó, athyaná a lamé rò myǎhtye kǎkhyè khyèthyǎ è yètõnyè nuòhó akhu-akhyè, pè tǔbè mèpwèmela nĩdyé è, rò pè tókò thékrũthèlõ erõõřũlũ kòkõ.’ ”

16

Prëmyákhwè Tãmuõttätë Dó A Limyã Tôprë

1 Jesù hé a khõpacë tahe, “Bètõphuõ kayã duzãhtyathë o tôprë. Rò a o nidyé ná prëmyákhweni a tãmuõttätë tôprë. Û héluõ pë lù ná a melõ kyädë lõ abyacë tãmuõttätë pwõ- tôcõ. ² Kayã duzã yëtõprë éhyã aprë myákhwè tãmuõttätë yëtõprë rò a hé lù, ‘Nërinëkyã dó vã nihuõ yënuõma phuté tôcõtë? Nè bè dyahtyaluõ nè rãmáradyã, nè myákhweni vã tãmuõttätë nuõtahe ari-akyã, metëhérovã vã nõ htwõ cyã pã nè ná prëmyákhwè vã tãmuõttätë tôprë pãto hó.’

3 “Prëmyákhwè tãmuõttätë yëtõprë hélya nidyédû ané, ‘Vãbyacë nõhtekyãhõ vã dó a tẽmekũ hó rò vã bèmẽ phuté? Vã ki iphuõivë e hekũ hérò, vãhëvãre lõbã toto, vã ki kwiesë hérò, vã thétarë lãlã. ⁴ Bí vã tẽmẽ o pã to yëakhënuõ, thyáphú vã ki o kuõná vã khõbõthyó dó a ki émõsũ kuõ vã dó èthi hikũ pãnuõ rò, khõnyáyë vã tõbè mephuté nuõ, vã thégne hó.’

5 “Phúnuõ akhu-akhyë, a éhyã lõ- kayã dó a su-o abyacë nuõtahe tôprë htuõ tôprë. Rò a sudyã a hyã rëló nuõtõprë, ‘Nè su-o vãbyacë bátë?’

6 “A hésù lù, ‘Vã su-o lù olivahtyë akõdu tõzë.’

“Rò prëmyákhwè tãmuõttätë yëtõprë hé lù, ‘Phyé nè lirãmáradyã nuõtõba rò onyã rãtã mõ, rò rãnuõ prë nyãshyë nuõ.’

7 “A sudyã põ dó aruõtõprë, ‘Nëlé- nẽsu o lù bátë?’

“Rò a hésù lù, ‘Vãsu o lù buõkũlã akhwótõzë.’ Prëmyákhwè tãmuõttätë yëtõprë hé lù, ‘Phyé nè lirãmáradyã nuõtõba rò rãnuõ prë shyëlwiþhyó nuõ.’

8 “Prëmyákhwè tãmuõttätë dó acõatë to yëtõprënuõ, abyacë htuthë nidyé nyacõ lù, metëhérovã a melimyã tẽ. Prëluhekhuphú yëtahenuõ a limyã lahõlahya nidyé khyédû lù, rò a dëlõklõ pã cõ ná kayã o dó tẽlikũ nuõtahe cõ.” ⁹ Htuõrò Jesù hé, “Phúnuõ akhu-akhyë vã hëso thĩ, thyáphú nè ki nĩbè é nẽkhõnëthyó tahe dó a ki htwõ nètë nuõ, nõ nẽhekhu tẽduzãhtyathë yëtahenuõ. Phúnuõrò shyë- nè tẽduzãhtyathë lõhõ pãnuõ, ù ki èsũ dù nè dó tẽhtwõprë tacuprë dó mókhu ahtyëakëkũ nuõ pã.

10 “Kayã dó ù zũenĩ cyã è dó tẽpatĩphú prë akũ tôprënuõ, tẽadu-azã kũnuõ- ma ù ki zũenĩ cyã è pã. Manárò kayã dó ù zũenĩ cyã è dó tẽpatĩphú akũ to tôprënuõ, tẽadu-azã kũnuõ- ma ù zũenĩ cyã lù toto. ¹¹ Ki mephúnuõ hérò, thĩ ki cõtë ná tẽmyákhwè hekhu a tẽduzãhtyathë to hérò, mókhu tẽduzãhtyathë mãlakõ yënuõ, ù zũe cyã thĩ to. ¹² Rò thĩ ki cõtë ná ùruõ tãmuõttätë to kihérò ù ki dyé thĩ tãtë dó a ki htwõ nè tẽnuõ a o tôprë- to.

13 “Lulë tôprë meryã tẽmẽ dó Byacë thényë atẽnõ alẽnuõ a o tôprë- to. A ki thẽhtekyã nidyé tôprë pã, rò a ki mõ nidyé tôprë pã. Mãtorò a ki thẽplõicũ nidyé tôprë pã, rò a ki metakhwótakë sũkyã nidyé tôprë pã. Thĩ mepëlõ Cómarya agnëgnë, rũ agnëgnë nyëcõlõ nuõ, anĩ to.”

*Jesů Hébè Ngókhákho Tahe
(Matteo 11:12-13, 5:31-32, Marko 10:11-12)*

14 Phariseophú dǎ a monǎ rǎhtě nuótahe nǎhuǎ ngóyě akhěnuǎ, a nyěkruǎ lahyǎ Jesů. 15 Jesů hé èthǎ, “Thǎ ma kayǎ dǎ a cyézócǎtǎ prě ané dǎ kayǎ a mǎthěnyě nuótahe prě, manárǎ Cómarya thégne lǎplǎ hó thǎ thǎplǎkǎ. Mǎtǎhǎrǎ, tǎ dǎ kayǎ tanǎ ná anguduprǎdulǎ ũ tahenuǎ, dǎ Cómarya mǎthěnyě nuǎma mǎ prě tǎmǎmyǎricyǎ dǎ ũ lǎthézǎthǎryǎ è nuótahe prě.

16 “Mosǎ tǎthýótǎthya ná prǎprǎ a tǎrǎkyǎ tahenuǎ, ũ hǎsodǎnyǎ tuǎ tadǎ è bí Giovanni Baptista a htǎkhǎ nuǎprǎ. Dǎkhyěyě vǎ hǎsodǎnyǎ pǎ ũ ná Cómarya htýlǎkǎkǎ tǎthǎkrǎmǎ ari-akyǎ rò ũ yǎcǎ nuǎphe lǎ cǎ lǎ pwǎ- tǎprǎ cǎ. 17 Manárǎ phǎ- ná Cómarya a tǎthýótǎthya dǎ a patǎlǎ tǎplǎ kǎrǎ pyǎkyǎ agnǎnuǎ, mǎkhu ná hekhu pyǎkyǎ zǎklǎlǎ pǎ cǎ.

18 “Prǎkhǎ tǎprǎprǎ dǎ a okyǎ amǎ rò a ki cuǎphyě taple ná prǎmǎ dǎ aruǎ tǎprǎprǎ hǎnuǎma a cuǎthǎhǎ ná prǎmǎ nuǎtǎprǎ hó. Rǎ prǎkhǎ tǎprǎprǎ dǎ a phyě prǎmǎ dǎ a vǎ okyǎ lǎ yǎtǎprǎ nuǎma a cuǎthǎhǎ ná prǎmǎ nuǎtǎprǎ hó.

Kayǎ Duzǎhtyathě Tǎprǎ Ná Lazarú

19 “Bǎtǎphǎnuǎ, kayǎ duzǎhtyathě otǎprǎ. Akǎathya shǎshǎ cǎ hycǎ dǎ angudulǎ tahe, rò a evǎsǎ, mǎmǎ nǎdyǎ ané pwǎ- tǎnyǎ cǎ. 20 Kayǎ sǎphǎsǎryaphǎ otǎprǎ. Rǎ amwǎ ná Lazarú. Avǎ htǎlǎ nǎsǎprǎ cǎ, rò ũ cǎhyǎ dya omyǎkhǎ lǎ bí kayǎ duzǎhtyathě yǎtǎprǎ a lǎkadǎdu shyǎ nuǎ. 21 A opǎ myǎsǎmyǎtǎ e kuǎ prǎ kayǎduzǎ yǎtǎprǎ asǎ tǎkuǎtǎvǎ dǎ a dǎrǎlǎ nuótahe prǎ. Htuǎto htwitahe hyǎilye lǎplǎ lǎvǎ nuótahe.

22 “Bǎ kayǎ sǎphǎsǎryaphǎ yǎtǎprǎ thýǎ akhěnuǎ, tanǎmǎkhuphǎ tahe cǎhtya è dǎ Abraham akhǎshýǎ. Kayǎ duzǎhtyathě yǎtǎprǎnuǎ, a thýǎkuǎke rò ũ cuǎ iluǎkyǎ lǎ. 23 Bí a khyábǎ nyacǎ tǎcyǎ dǎ ngarakǎ akhěnuǎ, a myǎhtya dǎ mǎkhu rò a myǎhtye htýacuǎlǎ Abraham, rò Lazarú okuǎ dǎ lǎ khǎshýǎ. 24 Rǎ a ětǎhtya, ‘Kǎ- Abraham-! Thǎzǎrǎ vǎ ní-, nǎcyǎnuǎrǎ Lazarú a kanǎkhyǎ dǎ htýǎkǎ rò nǎcyǎtǎmǎ kacǎ pǎrǎ vǎ plǎyǎ ní-, mǎtǎhǎrǎ vǎ khyábǎ tǎ dǎ mikǎ yǎnuǎ acyǎcǎ nyacǎ vǎ hó.’

25 “Manárǎ Abraham hǎsǎ lǎ, ‘Vǎphǎkhǎ- tanǎhtyabǎ tuǎkhyǎ bí nǎ ohtwǎprǎ pǎ ashuǎkhǎnuǎ, nǎ o ná tǎ dǎ a mǎmǎmǎphwǎ nǎ nuótahe, manárǎ Lazarú yǎnuǎ, a nǎbǎ lǎplǎ tǎcyǎtǎcǎ tahe, tadǎrǎ khǎnyǎyǎ, è nǎbǎ kuǎke hó tǎmǎmǎ-opǎ khǎlǎ bíyǎ hó, rò nǎ rò nǎ khyábǎ kuǎke tǎcyǎtǎcǎ hó. 26 Tǎnuǎhtuǎto, pǎ ná thǎ acǎkǎ yǎnuǎ, lyǎzǎdu- nyacǎ o tǎbǎ rò kayǎ dǎ a o bíyǎ tahenuǎ, a thǎzǎ cuǎ dǎ thǎ o tadǎrǎ a cuǎ cyǎ to, htǎto kayǎ dǎ thǎ o tahenuǎ, a thǎzǎ hyǎ bí pǎ o yǎ tadǎrǎ a hyǎ cyǎ to.’

27 “Rǎ kayǎ duzǎhtyathě yǎtǎprǎ hǎsǎ, ‘Ki mǎphǎnuǎ hǎrǎ, Abraham-, vǎ kwǎthǎzǎ nǎ, nǎkǎrǎ Lazarú dǎ vǎphǎ ahi nuǎ. 28 Vǎ puǎvyǎ prǎkhǎ okyǎ pǎ cǎ thǎnyǎ cǎ. Thýǎphǎ a ki hyǎtuǎkuǎ tǎ bí tǎcyǎtǎcǎ akhǎlǎ yǎtǎphǎ

támé nuô, plwôkə péré və Lazarú nuô, rò nõkə dyéròdyéryě péré ná èthi nuôtahe.’

²⁹ “Abraham hésù lǔ, ‘Mosè ná prèprə tahe one dù hó đố a ki dyéròdyéryě pè nẹ puốvỵá prèkhũ nuôtahe hó. Èthi tởkò nỉđả dùhỏ èthĩngỏ pả.’

³⁰ “Rò kayă duzắhtyathẻ yẻtỏprẻ hésù, ‘Abraham- túyẻnuô rò a lỏbả hitỏ. Kayắhtẻ tỏprẻ ki ihtỏhtwỏprẻ kắkhyẻ, rò a ki kắkhyẻ dyásỏ pẻ èthi túma a zạ nỉ no prẻ anẻ prẻ.’

³¹ “Manárỏ Abraham hésù lǔ, ‘Èthi ki krwỏmẻ kuỏ phứ Mosè ná prèprə rắkyả nuôtahe to hẻrỏ, kayă tỏprẻprẻ ki ihtỏhtwỏprẻ kắkhyẻ pẻ có èthi có ma, a zủẻ pẻ ná nẻ to.’ ”

17

Tẻthứ

(Matteo 18:6-7, 21-22, Marko 9:42)

¹ Jesũ hé a khỏpacẻ tahe, “Tẻilo-ilyáthứ ử tahenuô a bẻ ohtya nyả pả tadứrỏ kayă đố a mẻ-o htwỏhtya tẻilo-ilyá thứ ử yẻtỏprẻnuô, tẻcyẻtẻcủ ki bẻ nyacỏ lử pả. ² Kayă phứnuô tỏprẻnuô phứ- ná a kớẻ mẻ-ohtwỏhtya tẻ đố kayă patỉlỏ đố ửklẻ tỏprẻprẻ ki mẻtẻthứ phứyẻ nuỏrỏ, cỏ lỏđu đố a kyắbỏlỏnuô rò tắtắkyả è đố htyẻdutavắkũ nuỏma aryắklỏ pả có đố lủgnẻ có. ³ Rỏnỉ lahỷ thỉnẻ nỉ-.

“Thỉ puốvỵá đố a zủẻ Jesũ tỏprẻ ki mẻtẻthứ hẻrỏ, bẻ ithyỏithya è. A ki zạ nỉ hó anẻ hẻrỏ plwỏkyả lử tẻthứ nỉ-. ⁴ Tỏnyẻ akũ, a ki mẻthứ nẻ thuỏthỳtỏphủỏ hẻrỏ, a ki hyắtỏ khyẻthỷa nẻ thuỏthỳtỏphủỏ rò a ki hyắ hẻ, ‘Vả zạ nỉđứ hó vảnẻ’ hẻnuô, nẻ bẻ plwỏkyả lử tẻthứ.”

Tẻzủẻ

⁵ Prẻđỏnyắphứ tahe hẻsỏ Byacẻ, “Mẻsỏhtya pẻ pẻ tẻzủẻ.”

⁶ Rỏ Byacẻ hésù èthỉ, “Thỉ tẻzủẻ ki o tí- taplẻplỏ tỏplỏ nuỏprẻ tadứrỏ thỉ ki hé thỏmỏđu yẻtỏmỏ, ‘Củhte nẻrỏwỏnuô, rò cuỏisỏo nẻnẻ đố htyẻdutava akũnuô,’ thỉ ki hé è nuô, a ki củẻ thỉngỏ prẻ.

Tẻmẻlyabẻ Lủẻ Tỏprẻ

⁷ “Hẻkủỏrẻ, kayă đố thỉklẻ tỏprẻprẻnuô, a ki o nỉđẻyẻ ná alủẻ đố a hyắhtả prẻ tỏprẻ, mắtorỏ prẻkyẻthỉmỉphứ tỏprẻ hẻbyenuô. Bỉ alủẻ o đố prẻkhu kắtuỏkhẻ, tỏphủỏtuỏ thỉ ẻnỏ sắlẻ, ‘Hyắ onỷa eprỷa mỏ đỉyẻ,’ a hé phứyẻ nuỏma a o nyả tỏprẻprẻ ẻ? ⁸ Thỉ ki hé è, ‘Phỏe mỏ đỉ, htulya taple mỏ nẻ hyecỏnuô rò khwỏẻ pẻ vả đỉ rò opỏmỷắkhẻ buỏebuỏỏnỉ vả bỉyẻ, vả ehtủỏpả rò enỏ đốkhyẻ pả.’ ⁹ Lủẻ tỏprẻ mẻphứ abyacẻ hé lử nuô tadứrỏ abyacẻ lo hẻbwỉhẻtaryẻ lử to. ¹⁰ Thỉ bẻbẻ thỷáphứnuô hó. Bỉ thỉ mẻtuỏỉỏhỏ lỏ- tẻ đố ử nõ thỉ nuôtahe akhẻnuô, thỉ tỏ hẻ, ‘Pẻ ma lủẻ tahe đố a mẻtuỏkỷa cỏcủ prẻ tẻmẻ đố a lyắbẻ pẻ yẻnuôtahe prẻ.’ ”

Jesũ Zasỉmẻ Kayắ Prẻshỷẻ Đố A Tẻswỉmủỷả Đố Phắlỏ Tahe

11 Bí Jesů cuó dǒ vĭ Jerusalem akhěnuô, a cuórwó bí Samaria kẹ ná Galilea kẹ kẹkǔplè lù nuô. 12 A cuónuô dǒ dǒtǒdǒ akǔ rò a myáhtye tǎsù ná kayǎphě prěshyě dǒ a nĭbè lahyǎ tẹswímǔmyǎ dǒ phǎlǒ tahe. Èthĭ ihtòò taphǎyẹ rò, 13 a èhtòcuó, “Kǒ- Byacè Jesù! Thézò kuǒrẹ pẹ ní-!”

14 Jesů myáhtye èthĭ rò a hé èthĭ, “Cuó dyéluǒ myǎ lahyǎ thĭnẹ dǒ bwidu tahe a o nuô.” Bí èthĭ cuó dǒ klyǎlǒ akhě, èthĭ tẹsẹ sĭmékya lǒplĭ có.

15 Dǒ èthĭ aklě tǒprẹnuô, a myáhtyethégně ná Jesů zasímékya hó è akhu- akhyě, a kǎkhyě rò a èhtǒhtuthéhtya Cómarya. 16 Htuǒrò a dǎngǔcǒbĕlyǎ dǒ Jesů a khǎduǒshyě rò a hébwíhétaryěhtya lǔ. È ma Samariaphú tǒprẹ.

17 Rò Jesů hé lǔ, “Kayǎ dǒ vǎ zasímẹ pẹ lǔ tahe nuôma a o prěshyě vǎhétó! Lwĭthýótǒprẹ pǎ lě- a otǒ bítẹ? 18 Mamẹtèrò a kǎkhyě hébwíhétaryě htuthéhtya khyěthya Cómarya túprẹ myécǒruǒphú yětǒprẹprẹ ròma phútẹ?” 19 Htuǒrò Jesů hé è, “Ihtòcuómǒ, nẹ tẹzǔ zasímékya pẹ hó nẹ tẹsẹ hó.”

Cómarya Htyěké Ki Hyáisóo Pǎ (Matteo 24:23-28, 24:37-41)

20 Phariséophú tahe sudyǎ Jesů ná Cómarya ahtyěakẹ ki hyǎtuǒ bĭkhětẹ pǎ. Rò a hész èthĭ, “Cómarya ahtyěakẹ hyáisóo nuô ù myáhtye cyǎ phúnuô mǎto. 21 Tǒprẹ- ma ù hé, ‘Myámǒ biyě,’ ‘Myámǒ dǒnuô,’ phúnuô tǒprẹ- to, mẹtèhèrò Cómarya ahtyěakẹ yěnuô a hyáisóo hó dǒ thĭ théplǒkǔ nuóhó.”

22 Htuǒrò Jesů hé a khǒpacẹ tahe, “Prẹlukayǎ aphúkhǔ mǎhó vǎyẹ amǒnyèmǒthẹ dǒ thĭ thézǔ myáhtye nyacó yěnuô, a ki hyǎtuǒ tǒnyěnyě pǎ, manárò thĭ myáhtye cyǎ è to. 23 Ù ki heso pẹ thĭ, ‘Myámǒ dǒ nuô’ mǎtorò ‘Myámǒ biyě’ phúnuô pǎ! Tadúrò cuókrwǒ zǔẹ kuǒ tǎ èthĭ tǎmẹ. 24 Vǎ cuóhétuǒ thĭ phúyẹ mẹtèhèrò, bí prẹlu aphúkhǔ mǎhó vǎyẹ ki hyǎ khyěthya pǎ akhěnuô, ù pwǒ- tǒprẹ ki myáhtye è pǎ. A ki thyaná shyelĭbǒ dǒ mólẹ rò a ki satakhě rasó cuó lǒ mólẹsĭba pǎ. 25 Manárò vǎ ki khyábè élóklǒ rẹ có tẹcyětẹcǔ pǎ, rò kayǎ yětǒhtǔ zǔẹ vǎ to.

26 “Prẹlukayǎ aphúkhǔ mǎhó vǎyẹ ki hyǎpǎ akhěnuô, a ki htwǒhtya thyákuǒdǔ phú Noah htǔkhě nuô pǎ. 27 Bínuǒkhě kayǎ tahe eǒ lahyǎ, nĭphúnĭmě tuǒ lahyǎ có bí Noah nuǒ dǒ thòklyědukǔ nuótǒnyě có. Rò htýeduhtya thyěkyǎ lǒplĭ kayǎ okya dǒ aklǒ nuótahe.

28 “Bí vǎ hyǎ khyěthya akhěpǎnuô, a ki thyaná kayǎ dǒ Abraham aphúdu Lot htǔkhě nuô pǎ. Kayǎ bínuǒ tǒhtǔ tahenuô, ae-aǒ lahyǎ, iprĭ-isẹ, isóiplǔ rò só lahyǎ ahi-aphyǎ. 29 Manárò bí Lot htēcúǒ taphǎkyǎ ná vĭ Sodom nuótǒnyě akhěnuô, Cómarya nǒcǔtǎ kẹ ná mi ná lǒmĭǔ dǒ mókhu rò mĭǔ thyěkyǎ lǒ èthĭ pwǒ- tǒprẹ.

30 “Shyé- prẹlukayǎ aphúkhǔ mǎhó vǎyẹ kĭrẹ hyǎhó pǎ akhěnuô, a ki htwǒhtya thyákuǒdǔ phúyěnuô pǎ. 31 Mǒnyě bínuǒ tǒnyě pǎ ma, kayǎ o dǒ a hikhuklwó tabyekhu tahenuô bè hĭtǎ nuǒ phyénĭ a tǎmuǒtǎtẹ tahe dǒ hidókǔ tǒcǒ- to! Kayǎ o dǒ lyǎkhu tǒprẹprẹ nuô a bè klyǎ kǎkhyě

phyení atãtè dô ahi to. ³² Tanęhtyatuŕ bękhýe lahyã dû Lot amę nuô.*
³³ Mętehéro kayã dô a thézũ męlwóhtekã nídyé a théhtwöprę tóprępręnuô,
 a théhtwöprę ki simękyã pã. Manáro kayã dô a dyélyaqyã a théhtwöprę dô
 vãkhuvãkhýe tóprępręnuô, a ki nębè théhtwöprę tacúprę pã. ³⁴ Vã hé thĩ,
 bí nuôtóthę pãma, kayã thényę ki omyětõlũ dô lęmyękhu tóphotuô pã. Rò
 Cómarya ki ékaqyã pã tóprę, tópręro a ki dya-okyã lũ pã. ³⁵ Pręmò thényę
 ki isátũsũ lũ buõe pã. Rò Cómarya ki ékaqyã lũ pã tóprę, rò a ki dya-okyã lũ
 tóprę pã. ³⁶ Prękhũ o dô lyãkhu thényęnuô, tópręro Cómarya ki ékaqyã lũ
 pã, tópręnuô Cómarya ki dyakyã lũ pã.”†

³⁷ Jesũ a khöpacę tahe sudyã lũ, “Byacè, a ki htwöhtya tó bité tóphoté pã?”

Rò Jesũ hékaqhyesũ pę èthĩ ngõ tòmũ, “Tęthõ otõ bitẽ- nuô, latya ki oplólũ
 bínuô pã.”

18

Dyákhákho Pręmòokryã Ná Pręciryatę

¹ Htuõrò Jesũ thézũ ná a khöpacę tahe ki kwícóbę lahyã pwõ- tóphuõ, rò
 èthĩ ki théplòpyé tã taki- tãmę nuõrò, a dyákhákho pę a khöpacę tahe ná ngõ
 tòmũ. ² Jesũ dyã pę èthĩ phútę héro, “Dõ vjõtõvĩ akũnuô, pręciryatę otóprę.
 Kayã tópręnuô a théisę bezũbenyã kuõũ Cómarya toto, a bezũbenyã kuõũ
 pręlu kayã toto. ³ Bí vjĩ nuôtõvĩ akũ nuõprę, pręmòokryã o tóprę. Rò a hyã
 kwithęzõ tamõmõ pręciryatę yětõprę, ‘Męcwõ péré vã rò ciryacócó péré vã
 ná prę dô a théhte vã yënuô.’

⁴ “A cũkuõ pręmòokryã yětõprę to tadũrò dôkhyęnuô a tanęlyã nídyé anę,
 ‘Vã ma kayã dô a théisę kuõũ Cómarya to, bezũbenyã kuõũ kayã to tadũrò,
⁵ pręmòokryã yětõpręnuô, a yõ hyãmesúsã tamõtãmõ vã rò vã ki myã
 taritaryã pękyã è pã. Vã ki męphũnuô to héma, a hyã męsúsã tamõtãmõ
 vã pã rò tadũ- tadũ ma vã ladyáladã kyãdę prę.’ ”

⁶ Htuõrò Byacè hé, “Thĩ níđã myámyã pręciryatę cõtęto yětõprę hé ngõ
 yětõmũ nuô. ⁷ Kayã dô Cómarya nwóhtya è tahenuô, ki a kwĩ tēmęcwõ
 pwõnyępwõthę hėnuô, Cómarya ciryã cõtę pę èthĩ toma a ocyã nyã ě?
 Thyáphũ a ki męcwõ pę ũ agnę nuõrò a ki mękhõmęzõ pã ě? ⁸ Vã hé thĩ,
 Cómarya ki ciryã cõtę pryãpryã pę èthĩ pã. Manáro bí pręlu aphúkhũ máhó
 vãyę hyã pã akhęnuô, dô hekhuyę pã vã myáhtye pũ kayã tahe ki opã lahyã
 ná tężũtęnyã pã ě?”

Dyákhákhonĩ Pharisęophũ Tóprę Ná Prękwĩamo-arã Tóprę

⁹ Kayã dô a zũe nídyé anę ná acóatę rò a tanępatĩ ũruô tahenuô,
 Jesũ dyã pę èthĩ ná ngõkhákho tótõ. ¹⁰ “Kayã thényę cuõhtya kwícóbę
 dô tẹlũtyã hókũ. Tóprę rò Pharisęophũ, dô aruótóprę rò prękwĩamo-
 arã. ¹¹ Pharisęophũ tóprę cuõ ihtõo kwícóbę rò a hé, ‘Kõ- Cómarya, vã

* **17:32** 17:32 Bí Cómarya ciryã vjĩ Sodom akhęnuô, Lot amę myãkaqhyę dô vjĩkũ rò a htwöhtyakyã
 ithęklõ. † **17:36** 17:36 ũ rá liphã mú- nukhę tahehenuô, ũ myáhtye lisásę yětõmã opatõkuõ to.

hébwiहतार्ये न्ने, मेतहरोरु पूहु उरु ताहे चुओपुपे जेप्ले ए उते, लाहोलाहा ऊ, चुओथु उहुुमे नुओ वं मेनो कुओ तो. वं थ्याकुओ ना प्रेकुवे अमारं नुओतप्रे तो अकु-अक्ये वं हेब्विहतार्ये न्याओ न्ने. ¹² थुओथ्योतोन्ये अकुनुओ, वं दुओ सेसेओ न्येन्ये पुओ- तोपुओ ओ, हुओरो लो- वं न्निबे ते ताहुनुओ, वं द्ये कक्ये ओ न्ने पुवश्येतोपुओ ओ.’

¹³ “Manáro prəkwiāmo-arā yētōprēnuō, a cuōkahtōo lō dō aye, rō a tūhtya bū cō amèthē dō mōkhu to. A thēplē rō a htōlyā nīdyē ataō rō a hé, ‘Kō-Cómarya- thézōnīrē vā. Vā ma prēoraphū tōprē.’”

¹⁴ Rō Jesū hé èthī, “Vā hé thī, kayā dō acōate dō Cómarya a mēthēnyē nuōma Pharisēophū yētōprēnuō māto. Prəkwiāmo-arā yētōprēnuō, bī a kə dō ahi akhē, acōate dō Cómarya a mēthēnyē hō, meṭēhērō kayā dō a phyēhtyalō anē tōprēnuō, Cómarya ki shyalā è pā rō kayā dō ashyalā-athē tōprēnuō, Cómarya ki dyahtyalō è pā.”

Jesū Sōri Pacēpatīphū Tahe
(Matteo 19:13-15, Marko 10:13-16)

¹⁵ Kayā tahe éhyā aphūpatī tahe dō Jesū a o rō a thézū nõdyahtya Jesū takhu dō pacēphū yētahe aļ, manáro a khōpacē tahe myāhtye rō a thēprwōsū èthī. ¹⁶ Manáro Jesū éhyā pacēphū thītahe dō a o rō a hé, “Plwōhyā pacēphū nuōtahe dō vāoyē, meṭātū tā èthī tāmē, meṭēhērō Cómarya ahtyēakē nuōma kayā dō a shyalā athēplō thyánā pacēphū yēnuōtahe atēhō. ¹⁷ Vā hēcócō thī, thī ki nõpō thīnē ná Cómarya phū pacēphū tahe nõpōnī anē nuōto hēnuō, thī nuō nī cyā dō Cómarya htyēlėkėkū takhyā- to.”

Kayā Duzāhtyathē Tōprē
(Matteo 19:16-30, Marko 10:17-31)

¹⁸ Kayā htwō khuklō tōprē sudyā Jesū, “Kō- thárarýā- thýaphū vā ki nībē kuō thēhtwōprē tacūprē talėkrē nuōrō, vā tōbē mekryā- maitē?”

¹⁹ Jesū sudyā lū, “Nē cuōé tuō vā ná thárarýā meṭē? Kayarýā o tōprē- to, a o prētū Cómarya tōprēprē. ²⁰ Nē thēgnē Cómarya mekyāngō tahe hé, ‘Cuōthū tā uhuūmē tāmē, meṭhyē tā kayā tāmē, ehūōehī tā ütē tāmē, khyā lahōlahya tā tē tāmē, bezūnyā nēmuōnēphē.’”*

²¹ Rō kayāphē yētōprē hēsū lū, “Lō- yētaħenuō vā tōnī htuōlōhō rō vā krwōmē htuōlōhō dō vā pēkhē nuō pā cōhō.”

²² Bī Jesū nīhuō a hé phuyē akhēnuō, a hé lū, “Tē dō nē lomē nuō a opā tōcō, kə isėkyālō nē tāmuōtātē nuōtahe rō zūtā pē lō ná kayā sōphásōryaphū nuōtahe. Nē ki mephūnuō hērō nē ki nībē tēduzāhtyathē dō mōkhu pā. Kəmeṭuō phūnuō rō hyā krwōkuō vākhyē.”

²³ Kayāphē yētōprēnuō, a yō duzā tēpōtāpē cō akhu-akhyē bī a nīhuō ngō yētōmū akhēnuō, a thēplē nýacō. ²⁴ Jesū myātātā- htuō lū rō a hé, “Kayā duzāhtyathē tahe kīrē nuō dō Cómarya ahtyēakėkū nuō, apýā nýacō dō

* 18:20 18:20 Li Hteka 20:12-16, Li Dōnyā 5:16-20

èthìgně cò! ²⁵ Tathíbuồdu tôduồ kírě plyenuồ đố htékhălĩkũnuồ azũ klồpă cò ná kayă duzăhtyathě tôprě kírě nuồ đố mókhu htyělěkěkũ nuồ cò.”

²⁶ Kayă đố a nĩhuồ Jesũ tềhébě yětahenuồ, a sudyă lữ, “Ki mephũnuồrò ừpě tôprě kírě nĩbề cyăpă tềmẹlwóhtekă pě?”

²⁷ Rò Jesũ hế sũ, “Tề đố kayă męcýátonuồ, Cómarya męcýă prě.”

²⁸ Petru hé, “Myámồ, pẹ dyakyă lỏ cò hó pềhipềphyă tahe rò pẹ kr-wỏkuồhỏ nệkhyề hó.”

²⁹ Rò Jesũ hé èthĩ, “Vă hếlakỏ cò thĩ cò, đố Cómarya ahtyếakế agnềrò, kayă tôprềprề ki dyakyă ahi-aphyă bẻbẻ, aphúamẻ bẻbẻ, apuồavyă tahe bẻbẻ, amuồaphẻ bẻbẻ hếnuồma, ³⁰ Cómarya ki dyềpludyềphẻ ẻlỏklỏ pă cò thĩ ná yếtỏhtũnuồ pă, htuồỏ shyề~ nopă tỏhtũnuồ, Cómarya ki dyề lữ thềhtwỏprề tacủprề talẻkrẻ pă.”

*Jesũ Hếluồ Khyếthyă Atềthyề Ari-akyă
(Matteo 20:17-19, Marko 10:32-34)*

³¹ Jesũ ẻnĩhuồ tú prềđỏnyăphủ shyềthẻnyề, rò a hé èthĩ, “Pẹ ki htya lỏ đố vỉ Jerusalem. Rò lỏ~ tềrítẻkyă đố prềprỏ tahe rả onekyă prềlukayă aphủkhủ ari-akyă yětahenuồ, a ki lỏhtyabảhtya pă. ³² Vỉ Jerusalempủ tahe ki dyếtẻkyă vả đố Judaphủ mắto tahe a takhủkủ pă, rò èthĩ ki pacyề nyềkruồ lỏ vả rò htuplả lỏ vả ná plỉhtyề pă. ³³ Èthĩ ki plỉ vả rò mềthyề vả pă tadủrò thuồnyề tỏnyề pă nuồ, vả ihtỏhtwỏprề kạkhyề khyềthyă pă.”

³⁴ Manárò a khỏpacẻ tahe thềgnẻplỏ lữ tềhébẻ yếtỏmủ~ to. Tềhẻbẻyề angỏlasă yếnuồ, ừ dya đứuồđỏbỉ pẹ èthĩ akhu-akhyyề, èthĩ thềgnẻplỏ lahyă a hé pẹ èthĩ yếnuồ to.

*Jesũ Zasỉmẻ Kạkhyề Pẹ Prềkwỉesẻ Đố A Mềthẻkhỉ Tôprề
(Matteo 20:29-34, Marko 10:46-52)*

³⁵ Bỉ Jesũ hyătuồphủhỏ ná vỉ Jeriko akhẻnuồ, kayă mềthẻkhỉ kwỉesẻ onyăo đố klyăhtủ tôprề. ³⁶ Bỉ a nĩhuồ kayă bẻmự cuỏ bỉ lủkhảshyề akhẻnuồ, a sudyă ừ, “Ừ mề kryă~ ítẻ?” ³⁷ Rò èthĩ hếso pẹ lữ, “Vỉ Nazarẻphủ Jesũ hyănuồ cuỏplủrwỏ bỉ vỉkủyề prề.”

³⁸ Rò a ẻhtỏhtya, “Kỏ~ Davi akủwỉalyă Jesũ~ thềzỏnỉrẻ vả nỉ!”

³⁹ Kayă cuỏ rẻ đố nyề tahenuồ a thềprwỏ lữ rò, a nỏ thuồthuồ~ o lữ tadủrò a lẻ ẻhtỏ prạshyo ryăryă, “Kỏ~ Davi aphủkhủ Jesũ, thềzỏnỉ kuỏrẻ vả nỉ~.”

⁴⁰ Phủnuồ akhu-akhyyề, Jesũ okuỏ rò a nỏẻhyă ừ ná kayă mềthẻkhỉ yếnuồ tôprề đố a o. Bỉ a hyătuồhỏ akhẻnuồ, Jesũ sudyă lữ, ⁴¹ “Nẻ thềzỏnỉ nỏmẻ vả mắitẻ?”

Rò a hế sũ lữ, “Byacẻ, vả thềzỏnỉ myăhtyề cyă kuồũ.”

⁴² Jesũ hé ẻ, “Mềthẻ, lỉ mỏ~. Nẻ tềzỏnỉ zasỉmẻhỏ nẻ hó.” ⁴³ Tôphuồtuồ a myăhtyề cyă rò a krwỏkuồ Jesũ akhyề, rò a hẻbwỉhẻtaryề Cómarya. Rò bỉ kayă bẻmự myăhtyề tềmềhtwỏhtya phủyề akhẻnuồ, a htuthẻhtya lỏplỉ cỏ Cómarya pwỏ~ tôprề cỏ.

19

Jesů Ná Zakeů

¹ Bí Jesů nuócuóluplú rwó vĭ Jeriko aků akhěnuó, ² kayă htwó prėkwĩamoară khukló dō amwĭ ná Zakeů o tōprė, rò a duză nyacó. ³ Jesů ma ũpě nuó a thėzŭ myăhtye kuó tadŭrò a yó tapó dŭgně, htuóró kayă yó oróóésúľŭ akhu-akhyě a myăhtyehťwó kuóŭ Jesů to. ⁴ Phúnuó akhu-akhyě, thyáphú a ki tŭhtwó kuóŭ Jesů rò, a klyacuó rė dō kayă bėmu anyěhyă bí Jesů lėcuó plehyă klyă yěnuó tōbō rò a cuóhtya dō kadwímŭ tōmŭ alo.

⁵ Bí Jesů hyătuŭ bí ľŭkhashyě akhěnuó, a tŭhtya ľŭ rò a hé ľŭ, “Zakeů, hĭtăpryă mŭ, mėtěhėrò yětōnyě pănuó, vă bė cuóolėo kuó dō nĕhi pă.”

⁶ Zakeů hĭtă tapluŭtaplyě rò a thėkrŭthėľŭ ěmŭsŭ có Jesů.

⁷ Lŭ- kayă dō a myăhtye Jesů cuó kuó dō Zakeů ahi tahenuó, a tamwŭtalė ľŭ lahyă rò a hé, “Kayă yětōprė cuóolė tŭkuó tuŭdŭ prėoraphú ahi.”

⁸ Zakeů ihtò rò a hé Byacė, “Byacė, myámŭ, khŭnyăyě vă ucėtazė dŭ a o ná vă taklămėnuó, vă ki dyėtăkyă ná kayă sóphásŭryaphú tahe. Htuóto ki vă ětŭŭplė ũkhu tōprėprė kihėrò, vă ki dyėkăkhyě khyěthyă ě ľwĭpwĭ pă.”

⁹ Rò Jesů hé ě, “Yětōnyě, tēmĕlwŭhtekă hyătuŭ dŭ hiyě tōmė akŭhŭ mėtěhėrò kayă yětōprė ma măkuóđŭ hŭ Abraham akłwĭalwĭ hŭ! ¹⁰ Mėtěhėrò prėlu aphŭkhŭ măhŭ văyě, vă hyă myápŭ mĕlwŭhtekă kayă dŭ a lamė tahe.”

*Dŭnyă Khăkho Htėba Tahe Ari-akyă
(Matteo 25:14-30)*

¹¹ Bí kayă ěprė nĭďă Jesů tĕhėbė yě akhěnuó, a hé pė pŭ ěthĭ ná ngŭkhăkho tōmŭ, mėtěhėrò Jesů hyătuŭ phŭ hó ná vĭ Jerusalem hó khukhyě, Cŭmarya ki cáhtya pŭ tŭphuó pŭ cóhŭ htyėkė hó, ěthĭ tanėthŭ ľŭ lahyă phúnuó.

¹² Phúnuó akhu-akhyě a dyă pė ěthĭ, “Bėtŭphuó kayă htwŭdu otŭprė. Thyáphú ũ ki dyahtya ľŭ ná khwĭ rò a ki htwŭ pė ũ khwĭ dŭ ahtyėakėkŭ nĭďŭ agněnuóró, a htecuó dŭ htyėruókėklŭ tŭba, htuóró a kăkhyě khyěthyă dŭ akė. ¹³ Bí a htecuó tyahĭto akhěnuó, a ěplŭ alulė prėshyě, rò a dyė ěthĭ htėba tŭprė tŭba, rò a hé ěthĭ, ‘Bĭ vă oto yėakhěnuó, cuó mĕkuŭmĕkhă lahyă, mĕmyėhte nĭďyě lahyă tuŭdŭ vă kăkhyě pă nuó nĭ,’ a hékyă ěthĭ phúnuó.

¹⁴ “Manárò, a htyėphŭkėphŭ thėhtethėhă nĭďyě ľŭ rò ěthĭ nŭcuó ľė prĕthŭ tĕritėkyă tŭprė dŭ khwĭ o, rò a nŭhė ľŭ, ‘Kayă yětŭprėnuó, pė thėzŭ nŭhtwŭ ě ná pėkhwĭ to.’

¹⁵ “Manárò kayă htwŭdu yětŭprėnuó, ũ nŭhtwŭ ě ná khwĭ rò a kătuŭ khyěthyă. Thyáphú ěthĭ ki hyă dyėluŭhtya lahyă ná ěthĭ mĕphŭhteė tŭ bătė agněnuóró, a kătuŭ rò a ěhyă alulė dŭ a dyėkyă ěthĭ htėba yėtahe dŭ a o.

¹⁶ “Arėľŭ tŭprė hyă dŭ a mĕthėnyě rò a hé ľŭ, ‘Byacė, dŭ vă nŭe htėba dŭ nĕ dyėkyă vă yětŭba akhu-akhyě vă nĭbė ěhtyalŭpŭ hó abashyě hó.’

¹⁷ “Rò a hé ľŭ, ‘Aryă nyacó! Nĕ ma lulė dŭ aryă tŭprė! Nĕ có ná vă dyė nĕ tĕpatĭphŭ yėtahe akhu-akhyě, vă ki nŭpŭ nĕ ná vĭ avĭshyě pă.’

18 “Lulë nyëprë tôprë hyã dö a mëthënyë rò a hé lü, ‘Byacë, vã nõë htëba dö në dyë vã yëtöba akhu-akhyë, vã nÿbë éhtyalópó hó htënyãba hó.’

19 “Rò a hé alulë yëtôprë, ‘Vã ki nõpõ në vÿ nyãvÿ pã.’

20 “Rò lulë thuðprë tôprë hyã dö a mëthënyë rò a hyãhé lü, ‘Byacë, yë lé- në htëba dö në dyëkyã vãnuô. Vã bedwóuô è dö zëkrikü. 21 Vã thëisë nëlë, mëtëhéro në ma kayã dö apyã nyacó tôprë. Nëtë mato tahenuô, në cuô phyë dügnë. Htuôto në isóiplúnó kuõ to rò në cuô kékapló dü nègnënuô.’

22 “Rò a hé lü, ‘Cÿcyëcÿcÿ, vã ki cirya në phú në hébëhte nÿdyë nëngó yënuôtahe pã. Në thëgnéhó ná vã ma kayã dö apyã nyacó tôprë. Vãtë mato tahenuô vã cuôphyë dügnë. Vã isóiplütãno kuõ to rò vã cuókë ka dügnë tôprë vãhé! 23 Phúnuôro mamëtëro në cuôsunuô vã htëbayë dö ù lébe-opló ù léplwóbò rÿ hidukü nuô to mëtë? Në ki mëphúnuô héro, shyé- vã ka tuô khyëthyã pã nuô, vã ki nÿbë ka khyëkü aphúphú amuõmuõ pã kókó.’

24 “Htuôro a hé kayã ihtò bínuô tahe, ‘Phyë ka khyëdwó khyëthyã htëbanuô rò dyëkyã ná kayã dö ahtëba o abashyé yënuô tôprë.’

25 “Manáro èthi hésú lü, ‘Byacë, ahtëba onehtuô dü hó abashyé hó!’

26 “Rò khwí hésú èthi, ‘Vã hé thÿ, lõ- kayã dö atëone lõ cóhó nuôtahe bèbë, ù lédyë éhtya pépó có lü pã, manáro kayã dö atë o to tôprënuô, atë opré takiphúpré bèbë, ù ki phyéphekyãphe lõ pó lütë pã. 27 Htuôro, kayã dö a thëhte vã rò a thézÿ nõhtwó vã khwí to tahenuô, éhyã lõ biyé rò mëthyëkyã lõ èthi dö vã mëthënyë yënuô!’ ”

*Jesü Hyãnuô Dó Vÿ Jerusalem Akü
(Matteo 21:1-11, Marko 11:1-11, Giovanni 12:12-19)*

28 Jesü héhtuô phúnuôro, a htya dö vÿ Jerusalem rò a htëcuô ré a khópacë dö nyë. 29 Bí a hyãphúhó ná dö Bethphage ná dö Bethania dö a ophú ná Oliva so yëtódó akhënuô, Jesü nõhyã ré a khópacë thënyë. 30 Rò a mecuóni èthi ngó, “Hyãnuôré lahyã dö dö nyënuô tódó, thÿ hyã nuõnuô ná thÿ ki myãhtye tathíphú tóduô dö ù sidyãnyã nõhí lü tóphuõ- to tóduô pã. Rò thÿ ki myãhtye ù cókló o è pã, rò ilyë è rò cwika è biyé ní-. 31 Kayã tôprëprë ki sudyã thÿ, ‘Thÿ cuô ilyëkyãtuõ tathíphú plyë mëtë?’ A ki héro, ‘Byacë lo è,’ hésú è phúnuô ní-.”

32 Èthi cuô rò a myãhtye lõplí phú a héone pé èthínuô tahe. 33 Bí èthi ilyë tathíphú plyë akhënuô, anëbyacë tahe hé èthi, “Thÿ cuóilyë tuõ tathíphúplyë mëtë?”

34 Rò èthi hésú, “Byacë lo è.”

35 Rò èthi cwikañi tathíphú yënuô dö Jesü a o. Htuôro èthi idëhtya lahyã açakló dö tathí nyãkhu rò a nõhtyasidyã Jesü. 36 Bí Jesü sidyã tathíphú rò a htëcuô akhënuô, kayã tahe dëtã ré lahyã açakló tahe dö klyádëkü.

37 Bí a hyãphúhó ná vÿ Jerusalem, bí klyã o dö Oliva sokhu rò a talwõtã nuõhó dö vÿkü yë akhënuô, lõ- a khópacë dö a krwó lõ lü nuôtómü cáhtya éhtóhtuthé kéköhtya lõ Cómarya, mëtëhéro èthi yõ myãhtye lõ tëtëprëpÿya tahe akhu-akhyë, a éhtó lahyã phúnuô. 38 Èthi htuthëhtya,

“Cómarya ki sǒridú khwí dǒ a hyǎ ná Byacé amwǐ yětôprè ní!✠
Tèpètèdwǒ ki o kuǒdú dǒ mókhu rò tètaryèdu taryèhtǔ ki o kuǒdú ná
Cómarya dǒ a o dǒ mókhu akhǎlè htyalǒlǒ yětôprè ní!”

³⁹ Htuǒrò Pharisèophú o dǒ kayǎ bémụ aklè nuótahe hé Jesù, “Thará, nõothuókya nè khǒpacè yètahenuó, nõèhtǒ pǎ tǎ lahyǎ èthi támé.”

⁴⁰ Rò Jesù hésù èthi, “Vǎ hé thǐ, èthi ki othuótakrúkyǎ hénuóma, lõ tahe ki èhtǒhtya kuǒke pǎ.”

Vǐ Jerusalem Akhu-akhyèrò Jesù Mèthèhtyètǎ

⁴¹ Bí a hyǎphúhó ná vǐ Jerusalem rò a myáhtye vǐyè akhènuó, a mèthèhtyètǎ. ⁴² Rò a hé, “Yètónyè, nè ki thègnè bye ná ù phyéhyǎ pé nè tètètèdwǒ hénuóma aryǎ nyacó, manáro khǒnyáyè nè myáhtye cyǎ kuǒú to. ⁴³ Tónyènyè pǎnuó, shuǒkhè ki hyátuǒ dǒ prèthènte nè tahe ki hyǎ byáhtya bitava lõ nè ná vǐù htyalǒ pǎ, rò èthi ki bǒtǎtǔ tavabí lõ nèklyǎ pwǒ- tǒbǒ có pǎ. ⁴⁴ Htuǒpǎrò èthi ki mepýékyǎ lõ nè ná lõ- kayǎ o dǒ nè vǐkǔ nuótahe pǎ. Bí lõtómè pré nuó a ki oícǔ ma pǎ có lõ to pǎ, metèhéro Cómarya ki hyǎ mǐlwóhtekǎ nè agnènuó, nè dyathudyathé lõ tètshuǒtèkhè to akhu-akhyè, a ki mǐhtwǒhtya phúnuó pǎ.”

Jesù Cuǒnuǒ Dǒ Tèlǔtyǎ Hǒkǔ

(Matteo 21:12-17, Marko 11:15-19, Giovanni 2:13-22)

⁴⁵ Htuǒrò Jesù cuǒnuǒ dǒ tètǔtyǎ hǒkǔ rò a cuǒnuǒ vèhtekya kayǎ ipri- isètè bínuó tahe. ⁴⁶ Rò a hé èthi, “Cómarya alǎangó hé, ‘Vǎhi ma ù ki é è ná tètçbè ahi,’✠ manáro thǐ cuǒnǒ htwǒhtya lõhó è ná ‘Prèhuóehi lèowóo akhǎlè hó.’”

⁴⁷ Jesù ithyóithyatǎ ù dǒ tètǔtyǎ hǒkǔ pwǒ- tónyè có. Bwídukhu tahe, prèithyó tètthýótètthya athára tahe, ná prè htwǒ kayǎ bémụ a khuklókuklyǎ tahe thézǔ pǔmèthye lõ. ⁴⁸ Manáro èthi tǒbè mǐ lõ phútènuó, a thègnè lahyǎ aklyáaklǒ to, metèhéro kayǎ bémụ tahenuó a nǐdǎthyèñidǎo có lõ tètèbè, rò a plwǒ latǔ pǎ có lõ to.

20

Ŭ Sudyǎ Jesù A Taryèshyosǒ Ari-akya

(Matteo 21:23-27, Marko 11:27-33)

¹ Tónyèkhè, Jesù o dǒ tètǔtyǎ hǒkǔ rò a ithyóithyatǎ kayǎ éprè, rò a hésodonyǎ pé ù ná tètèkrǔmǐla. Rò bínuókhè, prètǔtyǎ khuklǒ tahe ná prèithyó tètthýótètthya athára tahe, ná Judaphú aplóamụ khuklókuklyǎ tahe hyǎ dǒ lǔo. ² Rò a hé lõ, “Hésoluǒ pé myǎ pé, nè metè yétahe nuóma nè cuómè ná ùpè a taryèshyosǒ pé? Ùpè nõmè nè pé?”

³ Rò Jesù hésù èthi, “Ki héphúnuó, vǎ sudyǎ kuǒ thǐ nõgǒ tǒmǔ, rò héluǒ pé kuǒ vǎ. ⁴ Giovanni Baptista plwǒ pé ù htyè yènuóma Cómarya dyè lõ taryèshyosǒ è? Mǎtorò prèlukayǎ dyè lõ è?”

⁵ Èthĩ dõnyã nĩdyé khyělũ, “Pè tũ hészũ è phútè? Pè ki hé, ‘Cómarya dyé lũ’ kihéro, a klyá sudyã nyã hó pè, ‘Kihéphunuôrò thĩ zũe lũ to metè?’ A klyá hé nyã hó. ⁶ Mátorò, ‘Prèlukayã dyé lũ,’ pè ki hé rò lõ~ kayã bémũ bíyè tahe yõ zũe ná Giovanni ma prèprò tóprè akhu-akhyè, èthĩ ki tãthyè pè ná lõ pã.”

⁷ Phunuôrò èthĩ hészũ, “Ûpè dyé Giovanni taryëshyosõ dó a ki plwõ pè ù htyè yènuô, pè thégñèto.”

⁸ Rò Jesũ hészũ èthĩ, “Kihéphunuôrò vã metè yètahe ná ùpè taryëshyosõ pè nuô vã hészũ pè thĩ toto.”

*Hé Khákho Pé Ná Prèkhyã Thòbithèphè Tahe Ari-akyã
(Matteo 21:33-46, Marko 12:1-12)*

⁹ Rò Jesũ hészũ pè kayã éprè ná ngókhákho tòmũ rò a hé, “Bètóphuo kayã o tóprè, rò aprè dó a isóiplũ nĩdyé ná thòbithémõ tahenuô a o tólè rò a plwõkhyãkyã ná prèkhyãèprè tahe. Htuõrò a htecuõ onyèkyã dó kèaruô tókè. ¹⁰ Bí thòbithè mihó akhènuô, thyáphũ a ki nĩbèkuõ thòbithè dó a tókò nĩbèkuõ nuõtaherò thòbithèphè byacè yè a nõhyãkuõ a prèmetèphũ tóprè dó prèkhyãèprè nuõtaha a o. Manárò prèkhyãèprè yètahenuô, a mũsũpõsũhtuõ lũlulé yètóprè rò a plwõkã kazuõklíkyã prè lũ prè. ¹¹ Phunuô akhu-akhyè, a nõhyã tapleke alulé dó aruô tóprè tadúro prèkhyãèprè yètahe mũsũ khyèpõ lũ, a metarèkyã htuõ lũ rò a plwõkã kazuõklí kuõpõkhyè lũlũ. ¹² Htuõrò a plwõhyã põ alulé thuõprè tóprè, rò prèkhyã thòbithèphè yètahenuô, a mũtapõlõthõ, mũcumũhtyãsũ lõ lũ rò vèhtekyã lũ dó prèklõ.”

¹³ “Rò thòbithèphè byacè hé, ‘Vã tóbè mę phútè? Vã ki nõhyã ná vã phũprèkhũ dó vã mọ nĩdyélõ lũ yètóprè ma èthĩ ki dyaduzũnyã klõ lũ pã kóle,’ a hé phunuô.”

¹⁴ “Manárò bí prèkhyãèprè yètahe myáhtye lũ phũprèkhũ hyã akhènuô, èthĩ hé nĩdyé khyělũ, ‘Yètóprè ma prèbyacè aphũkhũ dó a tũ nĩbè phũucè-tazè nuõtóprè hó. Cuõ! Cuõmèthyèkyã lũ pó~! Rò a ucètazè yètahe nuô a ki htwõ lõ pètè pã!’ ¹⁵ Phunuô akhu-akhyè, èthĩ cwitarũ htekyã lũ dó prèklõ rò mèthyèkyã lũ.”

“Ki męphunuôrò prèbyacè ki mę prèkhyãèprè yètahe phútè pã? ¹⁶ A ki hyã mèthyèkyã lõ~ kayã nuõtaha rò a ki plwõkhyã tapleke thòbithèphè yènuô ná kayã dó aruõ tahe pã.”

Bí kayã éprè nĩhuõ tètèbéyè akhènuô, èthĩ hé lahyã, “Pè thézũ nõhtwõhtya è phunuô to!”

¹⁷ Jesũ myácuõtõ èthĩ rò a sudyã èthĩ, “Kihéphunuô rò lisãsè héone vãrivãkyã, ‘Kayã męhtya hi rò lõ dó èthĩ víkyã lũ nuõtómènuô, a htwõhtya lõ dó a tahtwóma lõ có hitómè có,’* a hé phuyè rò angõlasã ma ítè?” A sudyã ù phunuô.

* 20:17 20:17 Li Htuthéhtya 118:22

18 “Lõ- kayã dõ a latã dõ lõ nuõtõmẽ aļo tahenuõ, akrwĩ ki lakẽ prẽ pã, manárõ lõ nuõtõmẽ ki latã dõ èthĩ aļo pã nuõ, akrwiakrwõ ki mũ kaprĩ lõ có pã.”

19 Prèthyõ tètthyótèthya athará tahe ná bwídukhu tahe thégne ná Jesũ hékho èthĩ khukhyẽ tõphuõtuõ a thézũ pũ có hó Jesũ bínũ hó. Manárõ èthĩ théisẽ kayã bẽmũ nuõtahe alẽ.

Ũ Sudyã Jesũ Ná Tõkò Dyẽ Romakhwĩ Amo-arã Ě? Ma To Ě?
(Matteo 22:15-22, Marko 12:13-17)

20 Phũnuõ akhu-akhyẽ, thyáphũ èthĩ ki pũnĩ Jesũ tẽhébèthũngõ tahe, htuõto thyáphũ èthĩ ki pũthũcuõkyã lũ dõ Romakhwĩ dõ a o ná a taryëshyosõ ná a tẽprotẽprya yětõprẽ a takhukũ agnẽnuõ, èthĩ opõmyã shuõkhẽ tãtõtãbè rò a nõcuõ prẽhtũmyã tahe ki cyẽmekho anẽ phũ kayãcõcũ tahenuõ rò èthĩ ki sudyã kho lahyã Jesũ ngõ tahe. 21 Kayã prẽhtũmyã yẽtahe sudyã Jesũ, “Thará-, pẽ thégne ná nẽ tẽhébèhẽsũ tahe ná nẽ tẽithyõithya tahe nuõma acóate, htuõto nẽ myádumyápatĩ kuõũ to. Nẽ ithyõithya ù phũ atõ ná Cómarya aklyáaklõ a tẽmátẽcõ nuõtahe prẽ. 22 Phũnuõrõ hẽso pẽmyã pẽ, ma pẽ tõbè dyẽ Romakhwĩ amo-arã ě? Ma to ě?”

23 Manárõ Jesũ yõ thégne ná èthĩ pũpũ lũ tẽhébèthũ akhu-akhyẽ, a hẽsũ èthĩ, 24 “Dyẽluõ pẽ myã vã thĩrũzye tõbè. Dõ rũzyelõ yẽnuõma ùpẽ khuklõzãzõ ná ùpẽ mwĩ opẽ?” 25 Rõ èthĩ hẽsũ lũ, “Roma Khwĩ Caesare azãzõ ná amwĩ o.”

Rõ a hẽsũ èthĩ, “Ki mephũnuõrõ, Khwĩdu Caesare atẽ hérõ dyẽ ná khwĩdunuõ, Cómarya atẽ kihérõ dyẽ ná Cómarya nuõ.”

26 Rõ èthĩ pũnĩ lũ tẽhébèthũ dõ ù èprẽ anyẽhyã tõmũ- to. Jesũ hẽsũ èthĩ phũyẽ akhu-akhyẽ a htetapã lõplĩ có èthĩ rò a o thuõkrũkyã lõ prẽ.

Ũ Sudyã Jesũ Ná Tẽthyẽ Ihtòkãkhyẽ Ari-akya
(Matteo 22:23-33, Marko 12:18-27)

27 Saducẽophũ dõ a zũe ná kayãthyẽ ihtõtwtõprẽ kãkhyẽ to nuõtahe hyã dõ Jesũ o rò hyã sudyã lũ ngõ tõmũ, 28 “Thárádu-, Mosè rákyã tètthyótèthya tõmũ dõ pẽgne rò a hé, kayã tõprẽprẽ ki thyẽkyã amẽlẽ, rò aphũ ki okyã tõprẽ- to hẽnuõ, thyáphũ aklwĩalyã ki okyã nuõrõ, a puõprẽkhũ bè phyédwõ akhĩ okyãyẽ, a hé phũnuõ. 29 Khõnyãrõ puõ ná vyã prẽkhũ o thuõthyótõprẽ. A vyãprẽlõ tõprẽ phyẽ amẽ rò dõkhyẽnuõ a thyẽkyã amẽ khãlẽ, rò aphũ okyã tõprẽ- to akhu-akhyẽ apuõ dõkhyẽ tõprẽ bèphyédwõ akhĩ okyã yětõprẽ. 30 Rõ a puõprẽkhũ nyẽprẽtõprẽ phyédwõ khyẽthyã akhyẽ. 31 Htuõrõ a puõprẽkhũ thuõprẽtõprẽ tuõdõ thuõthyótõprẽ yẽnuõ thyẽkyã thyákuõ phũnuõ, rò aphũ okyã lahyã tõprẽ- to. 32 Dõkhyẽ rò prẽmõ yětõprẽ thyẽkyã kuõ. 33 Phũnuõrõ shyẽ- thyẽihtòkãkhyẽ amõnyẽ pã tõnyẽnuõ, prẽmõ yětõprẽ ki htwõ bítẽ tõprẽ amẽ pãpẽ? Mẽtèhèrõ èthĩ puõnãvyã thuõthyótõprẽ nĩcũlõ lũ prẽmõ yětõprẽ nuõ-.”

34 Jesù hêsù èthi, “Yětòhtũnuô, ù phyéphúphyémě lahyã vã. 35 Manárò kayã dô Cómarya dyahó èthi ná a kò hó dô a ki thyě ihtòkãkhyě shyé-nopã tòhtũ pã tahenuô, tẹphyéphúphyémě opã to hó. 36 Èthi ki thyã ná tanémòkxhuphú nuôtahe pã rò a thyě cyã pã to. Èthi ihtò kãkhyě dô tẹthyě pã akhu-akhyě, èthi ma Cómarya a phúmòphúkxhũ tahe hó. 37 Rò Mosè khyã lãlãlãlĩ có athé ná kayã dô a thyě htuôhó tahenuô, a ki ihtò htwõprẹ kãkhyě pã, mẹtẹhéro Abraham ná Isaac ná Jacob yětahenuô, a thyěhtuô nyělãhó tadúro lisäsěkũ hé o tótò ná bí mikyãhtya cãcuõ tócuõ akhẽnuô, Mosè é Byacè yẽnuô, ‘Abraham a Cómarya, Isaac a Cómarya, ná Jacob a Cómarya,’* phũnuô. 38 Kayã pwõ- tóprẹ ohtwõprẹ tacuprẹ lõ dô Cómarya a mètẹnyě akhu-akhyě, è ma kayãthyě tahe a Cómarya mato, kayã htwõprẹ tahe a Cómarya.”

39 Prẹithyó tẹthyótẹthya athára tahe hé pò è, “Thára- nẹ hêsù cyã nyacó có.” 40 Rò èthi sudyã plehyã bú pã lũ tóco- to.

*Ů Sudyã Krĩstu Ari-akyã
(Matteo 22:41-46, Mãrko 12:35-37)*

41 Jesù sudyã èthi, “Ů cuõ hētuõ ná Krĩstu ma Davi aklwĩalyã ma phútě? 42 Mètẹhéro bí Li Htuthéhtya akũnuô, Davi anẹbyacè nĩdũ cuõ rátuõ, ‘Byacè hé vã Byacè, “Onyão dô vã takhu cóhtwó yětòkyě,* 43 onyão tadũ tuõdó vã mepẹkyã lõlãtakli lõ hó kayã dô a thේhte nẹ nuôtahe pãní-. Vã ki nõhtwõ kayã dô a thේhte nẹ nuôtahe thyánã nẹ khãduô lẹjí dô nẹ onyão rò nẹ zítã nĩdyé yẽnuô pã.” *”

44 “Khwĩ Davi é Krĩstu ná ‘Byacè’ akhu-akhyě, a cuõ htwõ cyã Khwĩ Davi aphúkxhũ phútě?”

*Jesù Hé Ů Ná Rõní Lahyã Prẹithyó Tẹthyótẹthya Athára Tahe
(Matteo 23:1-36, Mãrko 12:38-40, Luka 11:37-54)*

45 Bí kayã éprẹ nĩdã Jesù a tẹhébè akhẽnuô, a hé a khõpacẹ tahe, 46 “Rõní lahyã thĩné ná prẹithyó tẹthyótẹthya athára nuôtahe ní-. Èthi nuôtahema a thézũ thyã lahyã cãcwõ karõhtũ rò a cuõkãcuõhyã dô klékũ rò a thézũ nõ hẹbécẹhébènyã sũ ù ná ané. Dó tẹcóbèhõkũ nuòbèbè, dô pwěkũ nuòbèbè, èthi thézũ onyão lahyã khãlé dô ù dyaduzũnyãní è nuôtahe prẹ. 47 Èthi cuõlahõe lahyã lõ prèmòokryã tẹ pwõ- tóco. Thyáphũ ù ki tanenĩ èthi ná èthi ma kayãsäšě tahe có nuòrò, èthi kwícóbèhtũ pẹ ù. Kayã phũnuô tahenuô, tẹcirya ki bè cyě lõklõ có ná úruô tahe pã.”

21

*Prèmòokryã A Tẹmẹlũ
(Mãrko 12:41-44)*

1 Bí Jesù myãhtya akhẽ, a myãhtye kayãduzã tahe hyã sunuõ lahyã a tẹmẹlũ tahe dô lẹbe-oplõ rũtõkũ dô tẹlũhõdu akũ. 2 Htuõrò a myãhtye

* 20:37 20:37 Li Hteka 3:6 * 20:42 20:42 Onyão dô takhu cóhtwó tókyé angólasã ma kayã dô ù bezũnyã è rò a o ná a taryěshyosõ tóprẹ. * 20:43 20:43 Li Htuthéhtya 110:1

prēmòokryá sǒphásǒrya tǒprè hyá sunuǒ kuǒ rǔ talilǐ nyěmyé. ³ Rò Jesũ hé, “Vá hécócó- thǐ, prēmòokryá nuôtǒprè sunuǒ éklǒlǒ có ná ǔruǒ tahehó. ⁴ Mětèhèrò lõ- a hyásunuǒ rǔ nuôtahema, a tǐlǒobǎ sǔlǔ rò a hyásunuǒ prè lahyá atè o kyásǒkyáse kyá nuôtaha prè. Manárò prēmòokryá yětǒprènuǒ a sǒphásǒrya nyacó tadúró a hyásunuǒ lõlátakli có lõ- tǐ dó a o ná lǔ yěnuǒ có.”

*Jesũ Héná Tǐlǔhǒdu Ki Tǎprǒ Pǎ Ari-akyǎ
(Matteo 24:1-2, Marko 13:1-2)*

⁵ Jesũ a khǒpacǐ aklǐ tahehenuǒ, a hébédǒnyǎ nídyé khyèlǔ ná tǐlǔhǒdu dó ǔ taritaryǎ twǒ è ná lõ nguduprǐdu tahe ná tǎtǐ dó ǔ lǔhtya ná Cǒmarya nuôtaha akhu-akhyè atwǒ nyacó- èthǐ dǒnyǎ nídyé lǔ phúnuǒ tadúró Jesũ hé èthǐ, ⁶ “Lǒ- tǐ dó thǐ myáhtye khǒnyáyǐ tahehenuǒ, ǔ ki hyádò tǎprǒkyǎ lõ è pǎ. Lǒ yětahenuǒ a oícǔ pǎ có lǔ tǒmǐ- to pǎnuǒ, shuǒkhǐ ki hyátuǒ tǒnyǐ pǎ.”

*Tǐpyátèsǐ Ná Tǐmǐcyǐmǐcǔ
(Matteo 24:3-14, Marko 13:3-13)*

⁷ Èthǐ sudyǎ, “Thárá, tǐ yětahenuǒ a ki htwǒhtya bíkhǐtǐ pǎ? Shuǒkhǐ kǐrǐ hyátuǒhó pǎ nuǒ tǐprǒtǐpyǎ amáadyǎ tǒcócó ki oluǒhtyaré pǎ ǐ?”

⁸ Jesũ hésú èthǐ, “Thyáphú ǔ ki ilolahǒ cuǒnǐ tǎ thǐ tǎmǐnuǒ, orǒoryǐ lahyǎ thǐné ní-. Kayǎ dó a ki hyá dákwo lahǒ lahyá ané ná vǎmwǐ pǎnuǒ a o élá pǎ, rò a ki dákwo lahǒ lya nídyé lahyá ané, ‘Vá ma Kristu hó,’ rò ‘Shuǒkhǐ phútuǒ hó,’ phúnuǒ pǎ tadúró krwǒkuǒ tǎ lahyá èthǐ akhyè tǎmǐ ní-. ⁹ Bí thǐ nǐhuǒ tǐsátǐpǎ ná tǐtarǔtapyǎ ohtya akhǐnuǒ, khyéthukhyéthé tǎ lahyá tǎmǐ ní-. Mětèhèrò lõ- tǐ yětahenuǒ, a bè ohtwǒhtya lõrǐklǒ nyǎpǎ tadúró hekhu tadǔ hyátuǒ có hǒnuǒ mǎhító.”

¹⁰ Jesũ hé plehyǎ pǒ, “Myécò tǒcò ná tǒcò ki thǐhtethǐhá lǔ pǎ. Htyéké tǒké ná tǒké kisákipǎ lǔ pǎ. ¹¹ Tanéhtódǐ ki ohtyahtǒohtyalyǎ lõplǐ dó hekhyé tǒpho htúǒ tǒpho pǎ. Kǐvǐkǐkǒ ná tǐsǐkǐrǎ tahe ki ohtyahtǒohtyalyǎ élá dó khǎlé épho pǎ. Tǐtarǒthé thǐsǐ tahe ná tǐamáadyǎ dó a tǐprǒtǐpyǎ nyacó tahe ki oluǒhtya dó mǒlǐ pǎ.

¹² “Manárò bí tǐyǐtahe htwǒhtya tyahító akhǐnuǒ, dó vǎmwǐ akhu-akhyèrò ǔ ki pǔ thǐ ǔ ki mǐcyǐmǐcǔ thǐ pǎ, ǔ ki thǔcuǒ thǐ dó tǐcǒbǐhǒkǔ pǎ rò ǔ ki cirya thǐ pǎ, ǔ ki dǒtǎ thǐ dó htǒkǔ pǎ. Htuǒrò ǔ ki thǔcuǒ thǐ dó khwǐ ná cóphya tahe a mǐthǐnyǐ pǎ. ¹³ Yǐma mǎhó thǐ ki nǐbè tǐshuǒtǐkhǐ dó thǐ ki hǐsodǒnyǎnǐ pǐ ǔ ná vǎrivǎkyǎ nuǒ hó. ¹⁴ Dyakǔdyakyǎ onǐ rǐ tǎ thǐ thǐplǒ ná thǐ ki hébǐsǐplǐ nídyé thǐné phútǐphútǐ pǎ nuǒ tǎmǐ ní-. ¹⁵ Mětèhèrò, tǐhébǐcyǎhǐbédè ná tǐhítǐphǐ dó kayǎ thǐhte thǐtahe ki hé kǎkhyésú cyǎ pǎ có thǐ tǒprǐ- to tahenuǒ, vá ki dyédú thǐ pǎ. ¹⁶ Thǐ puǒvyǎ, muǒphǐ, klwǐlyǎ, khǒthyó tahe ki isǐthyé nídyédú thǐmwǐ pǎ. Èthǐ ki mǐthyé thǐtahe pǎ. ¹⁷ Dǒ vǎkhuvǎkhyé rò kayǎ pwǒ- tǒprǐ ki thǐhte lõ thǐ

pá. ¹⁸ Manáro bí thĩ khuluô tôbô pré pãnuô, a simékýã pé to. ¹⁹ Oklòsoma lahyã rò thĩ ki mɛlwóhtekã nídyédú thĩnɛ pá.

*Jesũ Héná Ũ Ki Mɛtãpròkyã Vĩ Jerusalem Pã Ari-akyã
(Matteo 24:15-21, Marko 13:14-19)*

²⁰ “Shyé- thĩ myáhtyehó ná klyé tahe hyãbòtava hó vĩ Jerusalem pá akhẽnuô, thĩ bè thɛgnɛ ná nyɛtyato pá ma, ũ ki mɛpyékýã è hó pá. ²¹ Bínuôakhẽ, kayã o dô Judakékũ tahe bè htekyacuô o dô sokhu pá. Kayã o dô vĩduvĩhtũkũ tahenuô, a bè htecuôkyã pá, rò kayã o dô vĩkũ to tahenuô cuôkanuô tá dô vĩkũ támɛ ní. ²² Mɛtɛhéro, phú lisãsẽ ráone tɛcirya amõnyemõthẽ yɛtahe ari-akyã ki lõhtyabãhtya pá agnɛ pré. ²³ Mõnyemõthẽ bínuôkhẽ pá ma, prèmò dô a o ná ahóathé tahe ná muõ dô a o ná phúpatĩ dô a õnú pá lũ tahenuô, ũ ki thézò nídyé nyacó èthĩ pá. Tɛcyɛtɛcũ ki hyã bè htyéké yétóké pá rò Cómarya a tɛcirya ki tãbè dô kayã yétõmu akhu pá. ²⁴ Ũ ki mɛthyé èthĩ tahehe ná né pá, rò tahehenuô, ũ ki pũcwicuôkyã èthĩ dô kɛpwõtóké dô hekhu yẽnuô pá. Judaphú mato tahe ki mɛcyɛmɛcũ pépépõ vĩ Jerusalemphú tahe pá, rò a ki pũ tuõdõ èthĩ Judaphú mato tahe ashuôakhẽ lõhtyabãhtya hó tôphuõ pá.

*Prɛlukayã Aphúkũ Ki Hyã Khyèthyã Ari-akyã
(Matteo 24:29-31, Marko 13:24-27)*

²⁵ “Tɛmátɛdyã khókhye tahe ki oluõhtyaluõ dô tamókũ, lɛkũ, sè thĩtahe akũ pá. Dõ hekhu yẽnuô, htyé dô htyédutava akũ tahe yõ háhó pra tawótathũ shyonyacó akhu-akhyé, htyéké pwõtõba ki taròthé théisẽ lõ rò a ki htetapa lõplĩ có èthĩ pá. ²⁶ Tɛyɛtahe ki htwõhtya lõ có hekhu tãbalõ pá, htuõto Cómarya ki mɛkazikazuõ lõlõ- mólɛ a tɛprõtɛprya nuõtahe pá akhu-akhyé kayã tahe ki taròthé théisẽ lõplĩ có pá. ²⁷ Htuõrò èthĩ ki myáhtye lahyã prɛlukayã aphúkũ mähó vãyé ki hyãlya dô óluõklẽ pá, rò vã ki olóbã có ná vã tɛprõtɛprya ná vã tɛtaryɛdu taryèhtũ dô ashyo-asõ yẽnuõtahe pá.* ²⁸ Shyé- tɛyɛtahe cáhtya mɛhó akhɛpãnuô, ihtò lahyã rò cõhtya lahyã thĩ khuklõ, mɛtɛhéro, nyɛtyato páma Cómarya ki mɛlwóhtekã hó thĩ pá hó.”

*Phyénĩ Tɛithyõ Dõ Kadwímõ Tômõ A O
(Matteo 24:32-35, Marko 13:28-31)*

²⁹ Jesũ hékhákhõ pé èthĩ, “Tanɛmyã lahyã kadwímõ tômõ ná thòmõ ítɛtɛ- bèbè nuô. ³⁰ Thĩ myáhtye ná alɛ dã dyácɛhtyahó henuô, thĩ thɛgnɛ ná kɛkũkhẽ phũhyã hó. ³¹ Phínuõhõ bí thĩ myáhtyehó tɛyɛ tahe htwõhtyahó akhɛpãnuô, thɛgnɛ lahyã ná Cómarya kírɛ hyã põhtyèpóké phũhtya hò ní-.

³² “Vã héluõcócó- có thĩ, lõ- kayã dô a ohtwõprɛ khõnyáyètõhtũ tahe thyèlõ tyahító nuô, tɛyɛtahe ki htwõhtya lõ pá. ³³ Mókhu ná hekhu ki simékýã pá tadúro vãlãvãngõ yɛtahenuô a simékýã pé takhyã- to.

Pɛ Bè Thãklyã

* 21:27 21:27 Danielè 7:13

34 “Rõnı lahya thıne nı. Bı thı emũõmũ akhe thı meõõmebye tẽ nuõtahe bebe, thı kũkyã lahya ná thı tẽõhtwõprẽ dõ hekhuyẽ tõhtũ tahenuõ bebe, meõõkyãdẽ tã thı tẽshuõtẽkhẽ ná nuõtahe tãme nı. Pãma prẽlukayã aphũkhũ mãhõ vãy ki hyãtuõkhyẽ dõ thı o bı thı tanẽtuõ to nuõtõnyẽ nuõtõthẽ pã. 35 Mẽtẽhẽrõ tẽcyẽtẽcũ ashuõakhẽnuõ athyanã itavı tõbanuõ pã, a ki hyãpũnı lõõ~ kayã o dõ hekhu yẽtõba nuõtahe pã. 36 Thyãphũ thı ki siplẽbẽ ryãryãdẽdẽ kyã ná tẽ kırẽ htwõhtya yẽtahe pã, htuõto thyãphũ thı ki ihtõ dõ prẽlukayã aphũkhũ mãhõ vãy a mẽthẽnyẽ pã nuõrõ, thãklyã rò kwıcõbẽ lahya pwõ~ tõphuõ nı~.”

37 Jesũ ithyõithya tã ù dõ tẽlũtyã hõkũ pwõ~ tõnyẽ cõ. Rõ bı mõhẽlyã ashuõakhẽnuõ, a cuõhtya dõ so dõ ù é ná Oliva so yẽnuõtõmẽ aõ, rò a o bınuõ tuõdõ mõlĩ cõ. 38 Kayã tahe thẽhyã nıdã lahya a tẽhẽsodõnyã tahe rò a hyã romũ lõplĩ dõ tẽlũtyã hõkũ.

22

Judaphũ Khuklõkhuklyã Tahe Tanẽ Pũ Lahyã Jesũ (Matteo 26:1-5,14,16, Marko 14:1-2, 14:10-11, Giovanni 11:45-53)

1 Pwẽkhõmũ sõdõ huõmũtapho dõ ù é ná tẽcuõtalwõpwẽ yẽnuõ, amõnyẽmõthẽ hyãphũ hõ. 2 Bwıdukhu tahe ná prẽithyõ tẽthyõtẽthya athará tahe thẽisẽ kayã bẽmũ alẽ akhu-akhyẽ, a myãpũ klyã tõbõbõ dõ a ki mẽthyẽhuõkyã Jesũ.

Juda Ólyã Dõ A Ki Isẽkyã Jesũ

3 Htuõrõ Juda dõ ù épõ lũmwı ná Iscariot yẽtõprẽnuõ, khĩnẽricyã khuklõ hyãnuõ dõ lũ thẽplõkũ. È ma a otõkuõ dõ Byacẽ Jesũ a khõpacẽ shyẽthẽnyẽ akĩ tõprẽhõ. 4 Phũnuõ akhu-akhyẽ, Juda cuõodõnyã ná bwıdukhu tahe ná kayã opõ tẽlũhõdu khuklõ tahe. Rõ a cuõokũdõnyã nı ãthĩ ná a ki isẽtãkyã Jesũ phũtẽ pãnuõ ari-akyã. 5 ãthĩ thẽkrũthẽlõ ólyãsũ Juda ná a ki dyẽ lũ rũ pã. 6 Juda cũsũ ãthĩ. Htuõrõ thyãphũ ù ki thẽgnẽ tã tõprẽ~ tãme nuõ, a cáhtya myãpũ shuõkhẽtõ shuõkhẽbẽ dõ a ki isẽtãkyã nı Jesũ.

Tẽtaritaryã Tẽcuõtalwõpwẽ Lẽlẽõ (Matteo 26:17-25, Marko 14:12-21, Giovanni 13:21-30)

7 Mõnyẽmõthẽ bẽhõ dõ pwẽkhõmũ sõdõ huõmũtapho hyãtuõhõ rò Judaphũ tahe mẽthyẽ lahya thımıphũ dõ kiekĩ ná tẽcuõtalwõpwẽ agnẽ. 8 Jesũ nõ Petru ná Giovanni rò a mecuõnı ãthĩ ngõ, “Cuõ taritaryã one lahya pẽ lẽlẽõ tẽcuõtalwõpwẽ sẽsãsẽ mõhẽ yẽnuõ nı~.”

9 ãthĩ sudyã lũ, “Nẽ thẽzũ nõtaritaryã tõ pẽ bıtẽ tõphõtẽ?”

10 Jesũ hẽ ãthĩ, “Nıdã lahya, bı thı cuõnuõtuõhõ dõ vıkũ akhẽpãnuõ, thı ki myãhtyesũ ná kayãphẽ hyãdyã cõkãhtyẽ ná thõvı tõprẽ pã. Rõ krwõkã nuõkuõ cõ lũ dõ a kanuõ nıdyẽ hitõmẽ akũnuõ nı~. 11 Rõ sudyã hıbyacẽnuõ, “Thará sudyã nẽ, hidõkũ dõ sıprẽ agnẽ dõ vã ná vã khõpacẽ tahe ki e tẽcuõtalwõpwẽ agnẽ yẽnuõma a o tõbıtẽ?” Sudyã lũ phũnuõ nı. 12 Htuõpãrõ

a ki zũluõ thĩ hidókũ khãlãlyã dö akhu nuõtõtõ dö a olõobã có ná tãmuõtãtã dö pẽ lo nuõtãhe có pã. Rò okyã lahyã bínuõ rò taritaryã pẽ lahyã pẽ sèesèò bínuõ ní~.”

¹³ Èthĩ htecuõ rò èthĩ cuõmyãhtye málakõ có phú Jesũ héone èthĩ nuõ có. Rò èthĩ cuõ taritaryãní lahyã tẽcuõtãlwópwẽ sèesãsẽ mõié agnẽ bínuõ.

Byacè A Tẽõsãsẽ Mõié

(Matteo 26:26-30, Marko 14:22-26, Corinthia arẽlõ tõba 11:23-25)

¹⁴ Bí shuõkhẽ hyãtuõhõ dö tõbè eõ hõ tẽcuõtãlwópwẽ akhẽnuõ, Byacè Jesũ ná prẽdõnyãphũ tahe cuõ onyão tãvã rõiõ lũ dö lãedĩrẽ akhãshyẽ. ¹⁵ Rò a hé èthĩ, “Bí vã khyãbè tyahĩ tẽcyẽtẽcũ hĩto akhẽnuõ, vã thẽzũ etõõtõkuõ nyacõ tẽcuõtãlwópwẽ yõtõphuõnuõ ná thĩ kanõ~ to. ¹⁶ Mẽtẽhèrò, vã hé thĩ, Cómãryã ki hyãihatakã plũhtuõlõ hí akayã to rò a hyã htwõkhwĩ rò põnĩhĩ èthĩ tonuõ, vã enõkuõ pã tẽcuõtãlwópwẽ sèesèò yẽnuõ ná thĩ to hõ.”

¹⁷ Jesũ phyẽhtya bẽ rò a hébwĩhẽtaryẽhtya Cómãryã htuõrò a hé, “Phyẽmõ bẽyẽ rò zũtãõ pẽ lũ. ¹⁸ Mẽtẽhèrò vã hé thĩ, cáhtya khõnyãyẽ tãplehyã tuõdõ Cómãryã ki hyã põhtyẽpõkẽ pã tõphuõnuõ, vã õnõ kuõpã thõbĩthẽhtyẽ yẽ tohõ.”

¹⁹ Htuõrò Jesũ phyẽ khõmũ rò a hébwĩhẽtaryẽhtya Cómãryã. Htuõrò a ibikyẽ khõmũ rò a dyẽtã ná èthĩ. Rò a hé èthĩ, “Yẽma vã nẽklõ dö vã dyẽlyãkyã dö thĩgnẽ nuõhõ. E lahyã yẽ dö tẽthẽnẽhtya vã akũ ní~.”

²⁰ Bí a ehtuõhõ mõiésee akhẽnuõ, a phyẽhtyake bẽyẽ rò a mẽ thyãkuõdũ phú a mẽ khõmũnuõ rò a hé, “Yẽma vãthwi dö a mẽklõmẽma tẽõlyã athẽ rò a htwĩtã dö thĩgnẽ yẽnuõ hõ. ²¹ Manãrò myã lahyã! Kayã dö a ki isõtãkyã vã yõtõprẽnuõ, a otõkuõ ná vã bí lãedĩrẽ khãshyẽ yẽnuõ prẽ. ²² Prẽlu aphũkhũ mãdũ vãyẽ a ki thỹẽ phú Cómãryã a tẽtaze-one nuõpã tadũrò kayã dö a ki isõtãkyã vã yõtõprẽnuõ, a ki khyãbè nyacõ tẽcyẽcũ pã!” ²³ Rò èthĩ sudyã nĩdyẽ lũ tõprẽ ná tõprẽ rò a hé lahyã, bitẽ tõprẽ ki isõtãkyã è pã ha?

Tẽkrẽkyã Lũ Ná Tẽhtwõdulõ Ari-akyã

²⁴ A khõpacẽ tahe krẽkyã nĩdyẽlũ, dö pẽklẽ yẽnuõma ùpẽ ki htwõdulõ ù pã ha? Phũnuõ, ²⁵ rò Jesũ hé èthĩ, “Judaphũ mãto tahe a khwícõphya thĩ tahenuõ, a nõe nĩdyẽ lahyã a taryẽshyosõ yẽnuõ dö htyẽphũkẽphũ tahe akhu rò prẽpõtãritẽ tahenuõ, a thẽzũ dö ù ki é èthĩ, ‘Prẽ mẽbwĩmẽtaryẽ htyẽphũkẽphũ’ tahe phũnuõ. ²⁶ Manãrò thĩ yẽtahema thĩ bẽmẽ nĩ kuõũ phũnuõto. Kayã dö a htwõdulõ ù dö thĩklẽ tõprẽprẽnuõ, a tõbè htwõ phú kayã dö a patĩlõ tõprẽnuõ, htuõrò kayã dö a htwõ khuklõ tõprẽprẽnuõ, a tõbè htwõ phú lulẽ tõprẽnuõ. ²⁷ Kayã hekhuphũ tahe tanẽ ná kayã onyão esèe dö dĩrẽ khãshyẽ nuõma a htwõ dulõũ hõ, rò prẽmẽtẽphũ dö a buõe kayã dö a onyã esè nuõtãhe ma a htwõ kayã dö a patĩlõũ hõ a tanẽ lahyã phũnuõ. Manãrò, vãrò vã o dö thĩklẽ phú lulẽ dö a buõebuõõ ù tõprẽ nuõprẽ. ²⁸ Bí vã khyãbè tẽpyãtẽsẽ akhẽnuõ, thĩ okuõhõ ná vã pwõ~ tõphuõ hõ. ²⁹ Phú vãphẽ nõpõ vã nuõ, vã nõpõ kuõ thĩ pã. ³⁰ Mẽtẽhèrò thyãphũ thĩ

ki eo tǝkuǝ ná vǝ dǝ vǝ dǝrǝ khǝshyǝ dǝ vǝhtyǝvǝkǝkǝ pǝ, htuǝto thyǝphǝ
thǝ ki onyǝo tǝnǝ kuǝǝdǝ ná vǝ dǝ khuklyǝhtǝ htyalǝ akhu pǝ rò thǝ ki cǝrya
nǝdǝ Israelphǝ shyǝnyǝmuǝ yǝnuǝ pǝ.

*Jesǝ Hǝluǝone Ná Petru Kǝ Htǝbǝkyǝ Lǝ Pǝ Ari-akyǝ
(Matteo 26:31-35, Marko 14:27-31, Giovanni 13:36-38)*

³¹ “Simonǝ, Simonǝ, nǝdǝ! Khǝnǝricyǝ khuklǝ cuǝkwǝtadǝ nǝ hó Cǝmarya
ná a ki plwǝhǝ khǝnǝricyǝ khuklǝ ki mǝmyǝ lǝ thǝ pwǝprǝ hó. Rǝ a ki
mǝmyǝ thǝ phǝ prǝmǝ-elyǝphǝ talǝ sǝ nǝdyǝ abuǝ nuǝ pǝ. ³² Manǝrǝ,
Simonǝ, thyǝphǝ nǝ tǝzǝtǝnyǝ ki pyǝkyǝ tǝmǝ nuǝ, vǝ kwǝcǝbǝ pǝ dǝ
nǝgnǝ. Htuǝrǝ bí nǝ thǝnǝlyǝ kǝkhyǝ khyǝthyǝ hó nǝnǝ pǝnuǝ, nǝ tǝbǝ
dyǝhǝdyǝrenǝ nǝ puǝvyǝ tahe pǝ ní~.”

³³ Simonǝ Petru hǝsǝ lǝ, “Byacǝ, vǝ tǝbǝ cuǝ tǝkuǝ ná nǝ dǝ ǝ lǝdǝtǝ kayǝ
a htǝkǝnuǝ cǝ bǝbǝ, mǝtorǝ vǝ tǝbǝ thyǝ tǝkuǝ cǝ ná nǝ bǝbǝ, vǝ otaritaryǝ
one hó vǝnǝ hó.”

³⁴ Rǝ Jesǝ hǝsǝ lǝ, “Petru, vǝ hǝ nǝ, yǝtǝthǝ pǝ, bí shyǝphǝ i-uhya tyahǝto
akhǝnuǝ, nǝ htǝbǝkyǝ vǝ thuǝphǝ pǝ.”

Rǝhtǝ, Pyǝhǝ Ná Nǝ

³⁵ Htuǝrǝ Jesǝ sudyǝ a khǝpacǝ tahe, “Dǝ arǝkhǝ nuǝ, vǝ nǝcuǝ thǝ rò vǝ
hǝ thǝ, rǝhtǝ bǝbǝ, pyǝhǝ bǝbǝ, mǝtorǝ khuphǝ bǝbǝ phyǝcuǝnǝ tǝ lahyǝ
tǝmǝ ní~, vǝ hǝ thǝ phǝnuǝ. Bínuǝkhǝ thǝ lonǝ pǝ nyǝ tǝcǝcǝ ǝ?”

Rǝ ǝthǝ hǝsǝ, “Pǝ lonǝ tǝcǝ- to.”

³⁶ Rǝ Jesǝ hǝsǝ ǝthǝ, “Manǝrǝ khǝnyǝyǝ, ǝpǝ bǝbǝ dǝ arǝhtǝ mǝtorǝ,
apyǝhǝ otahenuǝ tǝ phyǝcuǝnǝ lahyǝ, rò kayǝ dǝ anǝ oto tahenuǝ tǝ isǝkyǝ
a cǝklǝdu rò ipǝcuǝnǝ lahyǝ. ³⁷ Vǝ hǝ phǝyǝ mǝtǝhǝnuǝma lisǝsǝ hǝone
vǝrivǝkyǝ yǝnuǝ, a bǝ lǝhtyǝbǝhtyǝ pǝ. Lisǝsǝ hǝ, ‘ǝ dyǝnuǝ tǝkuǝ vǝ dǝ
kayǝcyǝ kayǝricyǝ tahe aklǝ,’ vǝ hǝ thǝ yǝnuǝ, a kirǝ hyǝ lǝhtyǝbǝhtyǝ hó.”³⁸

³⁸ A khǝpacǝ tahe hǝ, “Byacǝ, nǝ myǝmǝ! Nǝ o bǝyǝ nyǝbǝ.”

“Bǝnuǝ ma anǝ hó,” a hǝsǝ phǝnuǝ.

*Jesǝ Kwǝcǝbǝ Dǝ Oliva sokhu
(Matteo 26:36-46, Marko 14:32-42)*

³⁹ Jesǝ o dǝ vǝkǝ rò htecuǝ dǝ Oliva sokhu phǝ alǝklǝ cuǝ nǝdyǝ nuǝ, rò
a khǝpacǝ tahe krwǝcuǝ tǝkuǝ ná lǝ. ⁴⁰ Bí a cuǝtuǝhǝ dǝ sokhu akhǝ, a hǝ
ǝthǝ, “Thyǝphǝ thǝ ki cuǝnuǝ tǝkuǝ tǝ dǝ tǝilo-ilyǝ akǝ tǝmǝnuǝ, kwǝcǝbǝ
lahyǝ ní~.” ⁴¹ Htuǝrǝ a htecuǝ taphǝyǝ ná ǝthǝ bá ǝ vǝcǝyǝ lǝ tǝmǝ nuǝ, rò
a cuǝdǝngǝ kwǝcǝbǝ bínuǝ. ⁴² A kwǝcǝbǝ rò a hǝ, “Kǝ- Phǝ Cǝmarya, nǝ ki
thǝplǝ tǝ hǝrǝ, phǝ taphǝkyǝ pǝ vǝ tǝcyǝtǝcǝ abǝlǝ yǝtǝbǝ, manǝrǝ cǝ- dǝ
vǝ thǝplǝ a tǝthǝzǝ mǝto, cǝ- dǝ prǝ nǝ thǝplǝ ní~.” ⁴³ Tanǝmǝkhuphǝ tǝprǝ
hyǝ oluǝhtyǝ rò, a hyǝ dyǝhǝdyǝre lǝ. ⁴⁴ A thǝplǝkǝ thǝplǝkyǝ hyǝshyǝ
rǝ, a lǝ kwǝcǝbǝ shyǝlǝ pǝpǝ. Rǝ akǝthǝ htǝwtǝ dǝ hekhu rò a thyǝ cǝ ná
htǝwtǝmǝ nuǝ cǝ.

⁴⁵ A kwícóbě htuõrò a kạkhyětõ khyěthyá dõ a khõpacẽ tahe a o. A khõpacẽ tahe thẽplòkụkyạ talwósúlũ akhu-akhyẽ, Jesũ kạmyáhtye ná èthĩ omyẽnĩ sõtapa lõplĩ cõ pwõ- tõprẽ. ⁴⁶ Jesũ hé èthĩ, “Thĩ omyẽ sõtapa lõ lahyá phútẽ? Thyáphủ thĩ ki cuõ latạnuõ tả dõ tẹiio-ilyá akũ tẳmẽ nuõ ihtòkwícóbẽ lõ mỗ lahyá.”

Ủ Pủ Jesũ

(*Matteo 26:47-56, Marko 14:43-50, Giovanni 18:3-11*)

⁴⁷ Bí Byacẽ Jesũ hébẽ pạprẽ akhẽnuõ, kayá bẻmụ tởmụ hyạtuõ. Juda dõ a khõpacẽ shyéthẻnyẽ aklẽ yẻtõprẻnuõ, a thủhyạ èthĩ dõ Jesũ a o, htuõrò a hyạtõ Jesũ rò a hyạnuõmủ lũ. ⁴⁸ Manárò Jesũ hé lũ, “Juda- yẻma nẻ isẻtạkyạ hó prẻlukayạ aphủkhủ mạhỏ vạ yẻnuõ ná nẻ tẻnuõmủ yẻnuõ hó ẻ?”

⁴⁹ A khõpacẽ dõ a okuõ ná lũ tahenuõ, a thẻgnẻhỏ ná ử kớrẻ pủ hó Jesũ hó akhu-akhyẽ, èthĩ sudyạ lũ, “Byacẻ, pẻ tởbẻ pạsủ ná pẻ nẻyẻ ẻ?” ⁵⁰ Rỏ dõ èthĩ aklẽ tỏprẻnuõ, a pạtủkyạ bwídukhulỏ a prẻmẻtẻphủ tỏprẻ akhẻlẻ tỏkhỏ.

⁵¹ Manárò Jesũ hé èthĩ, “Okuỏ lahyạ, mẻpạ tẳmẻ hó” htuõrò Jesũ byạicủ kạkhyẻ pẻ khyẻthyạ kayá yẻtỏprẻ a khẻlẻkuỏ rò a zạrỉ pẻ khyẻthyạ lũ.

⁵² Htuõrò prẻlủtyạ khuklỏ nuỏtahe ná kayá opỏ tẻlủhỏdu khuklỏ nuỏtahe ná Judaphủ muỏprủmuỏprẻ khuklỏkhuklyạ dõ a hyạpủ lũ yẻtahenuõ, Jesũ hé èthĩ, “Thĩ hyạpủ lahyạ vạ tỏkuỏrỏ thĩ hyạ cỏ ná nẻ ná imủ thỉtahe cỏ rò vạ ma kayá cyẻrỏcyạ dõ a cuỏpủphezẻplẻ e ửtẻ tỏprẻ nyạ ẻ? ⁵³ Vạ okuỏ ná thĩ dõ tẻlủtyạ hỏkủ nuõ pwõ- tỏnyẻ cỏ rò thĩ pủ vạ toto, manárò bí khẻnẻrỏcyạ khuklỏ a taryẻshyosỏ pỏtẻ akhẻyẻ, ashuỏkhẻ bẻhỏ dõ thĩ bẻ mẻnyạ hó phủyẻ hó.”

Petru Htẻbỏkyạ Jesũ

(*Matteo 26:57-58, 26:67-75, Marko 14:53-54, 14:66-72, Giovanni 18:12-18, 18:25-27*)

⁵⁴ Èthĩ pủ Jesũ rò ẻcuỏkyạ lũ dõ bwídukhulỏ tỏprẻ ahikủ, rò Petru krwỏcuỏ lõ kuỏ lũ dỏkhyẻ. ⁵⁵ Dõ prẻlủtyạdulỏ yẻtỏprẻ ahi vỉklẻmẻkủnuõ, ử sủkyạ o mi bẻnuõ tỏphẻ, rò Petru hyạonyạtạ tỏkuỏ ná kayá onyạ iswẻmẻ bẻnuõ tahe. ⁵⁶ Prẻmẻtẻ prẻmẻphủ tỏprẻ myạrẻtạtạ Petru onyỏo bí miphẻshẻyẻ nuỏrỏ a hé lũ, “Yẻtỏprẻ ma mạhỏ a krwỏkuỏ Jesũ akhyẻ nuỏtỏprẻ vạ-!”

⁵⁷ Manárò Petru htẻsủ lũ, “Mỏmụ! Vạ thẻgnẻnỏ lũ to.”

⁵⁸ Dỏkhyẻ taplỏphủnuõ, prẻkhủ dõ aruỏtỏprẻ myạhtyeke ẻ rò a hé lũ, “Nẻ ma tỏmụmụ- tuỏ prẻ ná èthĩ kayá nuỏtahe prẻ vạ!”

Manárò Petru hẻsủ lũ, “Khủphẻ, vạ mạ nỏto.”

⁵⁹ Htuõrò dỏkhyẻ ashuỏkhẻ phủnyẻhỏ tỏmủ akhẻnuõ, kayá dõ aruỏtỏprẻ, hẻsỏkadỏ cỏ, “Kayá yẻtỏprẻ ma a otỏkuỏ ná Jesũ nuỏtỏprẻ hó, vạ hẻyẻ athủ ná taki- to, mẻtẻhẻrỏ ẻ ma Galileaphủ tỏprẻ prẻ.”

⁶⁰ Manárò Petru hẻsủ lũ, “Khủphẻ-, nẻ hẻkỏryạ- ỉtẻ nuõ, vạ thẻgnẻ to!” Bí a hébẻ pạprẻ phủyẻ akhẻnuỏnuõ ná shyẻphẻ i-uhitya. ⁶¹ Byacẻ tarỉ myạcuỏ

tõdê lů akhě, a tanęhtya tuõbê Byacê Jesů héonekyã lů ngó, “Yětõtě pã, bí shyěphě i-uhitya tyahító nuô, nẹ htébíkyãřé vã thuõphuõ pã,” a hé lů phúnuô. ⁶² Phúnuôrò a htecuõkyã dõ aklõ rò a cuõ nguõthyęnguõ cõ.

Ů Pacyěishyě Jesů Rò Ůmũũpò Lũ

⁶³ Kayã dõ a opõmyã Jesů tahenuô, a hézóhélě lů rò amũapò lõ lů. ⁶⁴ Èthi cõbí Jesů mètěhè rò sudyã lů, “Maũpě mũ nẹ pě? Pro myãmyã!” ⁶⁵ Htuõrò èthi pacyěishyě hémũmyãricyã lů ná ngó dõ aruõtahe nuô a o élapã.

Ů Écuõ Jesů Dõ Judaphú Htwõdu Take A Léoplõ Khãlě Nyěhyã (Matteo 26:59-66, Marko 14:55-64, Giovanni 18:19-24)

⁶⁶ Bí mõiübühó akhěnuô, kayã htwõ Judaphú aplóamũ a khuklõkhuklyã tahe, ná bwídukhu, ná prěithyó tětthyótětthya athará tahe hyã oplõlõ lů tõphotuõ, rò èthi éhyã Jesů dõ kayã htwõdu tahe anyěhyã. ⁶⁷ Rò èthi hé, “Héso pemyã pè, nẹ ma Krístu dõ Cómarya nwóhtya è dõ a ki męlwóhtekã pręlukayã nuõtõprę hó ẽ?”

Rò a hészú èthi, “Vã ki hé pę thĩ- ma thĩ zűe nyã ná vã toto. ⁶⁸ Vã ki sudyã thĩ- ma thĩ hészú ná vã toto. ⁶⁹ Manárò cáhtya khõnyãyě tãplehyã pãnuô, pręlukayã aphúkhũ mǎhó vãyě ũ ki dyéonyão è dõ tětaryędu taryęhtũ a Cómarya takhu cóhtwó nuõtõkyě pã.”*

⁷⁰ Èthi pwõ- tõprę hé, “Ki héphúnuô rò nẹ ma Cómarya aphúkhũ tõprę hó nuõ?”

Rò a hészú èthi, “Ò, a mǎlakõ phú thĩ hé nuô hó.”

⁷¹ Rò èthi hé lahyã, “Pẹ cuõ lo pã prękhyáthé phútě? A hé pę pę yěnuô, pę nũhuõ lõdúhó pwõ- tõprę hó.”

23

Ů Écuõ Jesů Dõ Khwí Pilato Anyěhyã (Matteo 27:1-2, 11-14, Marko 15:1-5, Giovanni 18:28-38)

¹ Htuõrò lõ- kayã htwõdu yětahenuô, a ihtò rò a écuõ Jesů dõ Khwí Pilato anyěhyã. ² Èthi be lahyã tětthú dõ Jesů aļò rò a hé, “Pẹ pũnĩ kayã yětõprę, mętéhérò a thũthú élä pę kayã tahe aklyã, rò a hé ná lodyé ná Romakhwí amo-arã to, htuõto a hélyanĩ põ ané ná vã ma Krístu dõ a mǎdũ khwí tõprę, a hé phúnuô.”

³ Khwí Pilato sudyã lů, “Nẹ ma Judaphú akhwí tõprę mǎlakõ ẽ?”

Rò a hészú khwí, “Ò, a mǎlakõ phú nẹ hénuô hó.”

⁴ Htuõrò Khwí Pilato hé bwídukhu tahe ná kayã bémũ tahe, “Vã kírę ciryã kayã yětõpręnuô, vã myáhtye atětthú tóco- to.”

⁵ Manárò, èthi lé éhtóhtya shyoshyoklõ põ, “A cuõlě mętarũtapyã lõ Judaphú tókělě ná a tětthyóithya yěnuô. A cáhtya mę dõ Galilea kę rò a hyãtuõhó býé hó.”

* 22:69 22:69 Li Htuthěhtya 110:1

Ů Thũcuố Jesũ Dố Khwí Herodè Anyễhya

⁶ Bí Khwí Pilato n̄huồ ềthĩ hé ná Galilea kẹ, rò a sudyả ềthĩ, “Kayả yếtôprẹ ma Galileaphủ ề?” ⁷ Bí a thềgnẻ ná Jesũ ma Galileaphủ dố a o dố Khwí Herodè atẹpỏ akhălẻ akhẻnuồ, a nỏthũkạkhyẻ lủ dố Khwí Herodè a o. Bínuồakhẻ ma Khwí Herodè o dố vỉ Jerusalem.

⁸ Bí Khwí Herodè myảhtye Jesũ akhẻnuồ, a thềkrữthẻlỏ nyacỏ, mẹtẻhẻrỏ a n̄huồ htuồhỏ Jesũ ari-akyả rò a thềzủ myảhtye lủ nuồ anyẻlảhỏ. A thềzủ myảhtye a ki mẹ tẹprọtẹprya tỏcỏcỏ. ⁹ Phủnuồ akhu-akhyẻ Khwí Herodè sudyả ẻlả Jesũ tadủrỏ Jesũ hẻsủ lủ tỏmủ- to. ¹⁰ Bwídukhu tahe ná prẻithyỏ tẹthỳtẹthya athára dố a ihtỏo lahya bínuồ tahe, myápủmyảvỷả pủ dya tadủ cỏ Jesũ tẻthủ cỏ. ¹¹ Khwí Herodè ná aklyẻphủ tahe nyẻkruố Jesũ, hẻtakhwỏtakẻ lỏplỉ Jesũ, rò a thỳảhtya pẻ lủ ỏỏwỏtỏwỏ ỏỏwỏryả tỏpủ, rò Khwí Herodè nỏthũ kạkhyẻ ềthĩ dố Khwí Pilato a o. ¹² Bínuồtỏnyẻnuồ, Khwí Herodè ná Khwí Pilato htwỏhtya khyẻlủ khỏbỏthỳỏ. Dố arẻkhẻ nuồma ềthĩ thềhtẻhẻnả nỉdyẻ lủ.

Ů Cỉrya Jesũ Ná A Tỏbẻthỳẻ

(Matteo 27:15-26, Marko 15:6-15, Giovanni 18:39-19:16)

¹³ Khwí Pilato ẻplỏnỉ bwídukhu tahe ná kayả htwỏ prẻpỏtẻ khuklỏkhuklyả tahe ná kayả ẻprẻ cỏ. ¹⁴ Rỏ a hé ềthĩ, “Thỉ hyảthủ kayả yếtôprẹ dố vả o, rò thỉ hé ná a thủthủ kayả bẻmủ tahe aklyả, thỉ hé phủnuồ. Khỏnyảyẻ vả sudyỏỏmỷả hó ẻ dố thỉ mẻthẻnyẻ hó tadủrỏ phủ thỉ kẻ lủ nuồ, vả myảhtye atẻthủ tỏcỏ- to. ¹⁵ Khwí Herodè nỏthũkạkhyẻ khyẻthỳả lủ dố pẻ o mẹtẻhẻrỏ ẻ myảhtye lủtẻthủ tỏcỏ- toto. Kayả yếtỏprẻnuồ, atẻthủ o dố a tỏbẻ thỳẻnuồ a o tỏcỏ- to. ¹⁶ Phủnuồ akhu-akhyẻ, vả ki nỏplỉ ử ná ẻ, htuồrỏ vả ki plwỏhtekạkỷả lủ.”

¹⁷⁻¹⁸ Kayả bẻmủ ẻhtỏhtya lỏ, “Mẻthỳẻkỷả ẻ, plwỏhte pẻ pẻ dố Barabba nuồ.” Dả cuỏtalwỏpwẻ ashuỏakhẻ hyảtuồhỏ hẻnuồ, pwẻyẻ alẻklỏ o ná Khwí Pilato bẻ plwỏhte pẻ ềthĩ kayả dố ử dỏtả lủ dố htỏkủ tahe akẻ tỏprẻ.* ¹⁹ (Ů mẻsủsả dố vỉkủ akhẻnuồ, Barabba yỏ cuỏmẻsủsả patỏkuỏủ akhu-akhyẻ, ử dỏtả lủ dố htỏkủ, htuồtỏ ẻnuồ a mẻthỳẻnỏ kayả tỏprẻprẻ.)

²⁰ Khwí Pilato thềzủ plwỏhtekỷả Jesũ rò a hé khyẻthỳảpỏ ná kayả bẻmủ tahe, ²¹ manárỏ ềthĩ ẻhtỏhtyasủ tadủ, “Mủthỳẻhtyảkỷả ẻ dố krusulỏ nuồ! Mủthỳẻhtyảkỷả ẻ dố krusulỏ nuồ!”

²² Rỏ Khwí Pilato hẻpỏ ềthĩ thuỏphủỏtỏphủỏ, “Mamẻtẻrỏ bẻ mủthỳẻhtyảkỷả lủ? A mẻthủ mảitẻ? A mẻthủtẻ dố a tỏbẻ thỳẻ cỏ nuồ, vả myảhtye tỏcỏ- to. Vả ki nỏmủ ử ná ẻ rò vả ki plwỏkạkỷả ẻ pả.”

²³ A hé phủnuồ tadủrỏ ềthĩ lẻ- ẻhtỏhtyashỳỏ klỏlỏ pỏ ná ki mủthỳẻhtyảkỷả Jesũ dố krusulỏ. Rỏ dỏkhyẻtadủnuồ, ềthĩ pẻkỷả. ²⁴ Phủnuồ akhu-akhyẻ, Khwí Pilato cỉryảkỷả Jesũ phủ ềthĩ kủ lủ nuồ prẻ. ²⁵ Khwí Pilato plwỏhte pẻ ềthĩ kayảphẻ dố ềthĩ thềzủ nỏplwỏhte lủ nuồtỏprẻ.

* 23:17-18 23:17-18 Ů rả o liphá mủ- nukẻ tahehẻnuồ amảphủ 18 yẻ a opa kuỏ to.

Kayăphê yětôprê ma a mețarũtapyă tê, a mețhyê ũ rò ũ dóo lũ dô htôkũ. Htuôró thyáphũ èthĩ ki me lũ cù- dù èthĩ thézũ meņuô rò a dyétăkyă Jesũ dô èthĩ atakhukũ.

*Ũ Mũthyêhtya Jesũ Dô Krusu Alo
(Matteo 27:31-44, Marko 15:21-32, Giovanni 19:17-27)*

²⁶ Bí klyěphũ êcuôhó Jesũ akhênuô, èthĩ cuôťasũ ná kayă tôprê dô amwĩ ná Simonè. È ma vĩ Cyreneophũ tôprê, rò a o dô dô hyă pré rò a hyănuô dô vĩkũ. Bí a hyănuô akhênuô, klyěphũ pũsũ lũ rò èthĩ dyahtya Jesũ krusu dô lùplăkhu, rò a nõzá lũ rò a nõkrwôcuô kuô lũ dô Jesũ akhyěkhu.

²⁷ Kayă krwôcuôplu krwôcuôphê kuôlũ Jesũ akhyě, rò dô kayă yêtahe aklênuô, prêmò dô a thêplênebè nyacó tahenuô, a opacuôťokuô binuô, rò a nguôthyênguô lahyă cò. ²⁸ Jesũ taricuô tó èthĩ rò a hécuô èthĩ, “Vĩ Jerusalem phúmò thĩ-, nguô tă dô văgnê tămê, nguô nĩdyédũ lahyă dô thĩgnê ná thĩphũthĩlye tahe agnênuô. ²⁹ Mețêhêró, ṭecyêťecũ amônyemôthê tahe ki hyătuô pã rò ũ ki hé lahyă, ‘Prêmôsôphũ ná prêmò dô aphũ onó kuô lahyă tôphuô- to, ná prêmò dô a dyéonúnó dyé kuô pacê tôphuô- to tahe ki nĩbè nyacó têsôri!’ Ũ ki hé lahyă phuyě pã. ³⁰ Bínuôkhěpã

‘Ũ ki hé lahyă lăso tahe pã, “Latăprò dô p̣ekhuyě!” Htuôto a ki hé lahyă sophũ tahe, “O tadvôbírê p̣e ní-!”’[☆]
³¹ “Vă dô athyaná thòthĩthuô yênuô, èthĩ ki mecyêmecũ cò vă báyê kihêró, kayă dô aruô dô a thyá lahyă pré ná thòkră tahenuô, èthĩ ki mecyêmecũlô pápã.”

³² Èthĩ cwicuônĩ kuô kayă dô a mețhũ htyêké a ṭethyóṭethya thényělô dô a ki mũthyêhtya ṭokuô ná Jesũ. ³³ Èthĩ cuôťuô dô khălê ṭopho dô ũ é, “khuklôkrwĩ” khălê yênuô. Htuôró èthĩ mũthyêhtya ṭokuô kayă mețhũ htyêké a ṭethyóṭethya yêthénye ná Jesũ dô krusulo. Tôprê rò a mũthyêhtya lũ dô Jesũ còhtwó ṭokyě, ṭôprê rò a mũthyêhtya lũ dô cócĩ ṭokyě. ³⁴ Jesũ hé, “Phê-, plwôkyă èthĩ ṭethũ ní-, mețêhêró èthĩ me ṭephuyênuô, a thêgnê nĩdyé to.” Rò klyěphũ tahe ki ibêphyé nĩrôlũ Jesũ hyeca yênuôró èthĩ bó lahyă ṭebyăbwĩ ṭôcò dô cù- dù a ṭătô bítê ṭôprê ṭô phyé bítê ṭokyě ṭê phũnuôprê.

³⁵ Kayă tahe ihtòomyă lahyă pãprê binuô akhê, kayă dô a htwô khuklôkhuklyă tahe pacyêishyê nyêkruô lahyă Jesũ, rò a hé lahyă, “È ma a mełwóhtekă cyă dádu- ũ ni. È ki málakó Krĩstu dô Cómarya nwóhtya è nuôtôprê kihêró, nõmełwóhtekă nĩdyé kuômô anênuô to.”

³⁶ Klyěphũ nuôtahe bebè, a nyêkruô kuô lũ lũ. Èthĩ cuô dô Jesũ a o rò a cuôdyéô lũ htyézătaprê. ³⁷ Rò èthĩ hé lũ, “Nê ki málakó Judaphũ tahe akhwĩ kihêró mełwóhtekă nĩdyé kuômô nêné nuô to.”

³⁸ Dô a khuklôhtênuô, ũ rãhtya o, “È ma Judaphũ tahe akhwĩ.”

☆ 23:30 23:30 Hosea 10:8

³⁹ Kayä dö a meřhú htyëké a tětthyótětħya rò ù mřthyëħtya tǝ lǝ ná Jesú yětħényë aklë tǝpre nuô a pacyëishyé Jesú, “Në ma Krıstı máto ẽ? Mëlwóhtekä nıdyë kuómǝ nënënuô, rò mëlwóhtekä kuómǝ pë to!”

⁴⁰ Manárǝ kayä meřhú htyëké a tětthyótětħya dö aruótǝpre thëprwǝ lǝ rò a hé lǝ, “Në thëise kuǝ Cómarya to ẽ? Në ma në nıbë thyákuódú tęcırya thyána è yënuô pre. ⁴¹ Pë yětħényë nıbë tęcırya phú pë meřhútuóǝ nuótahe akhu-akhyë akòabë pre. Manárǝ ènuô, a meřhú kuǝ tǝcǝ to.”

⁴² Htuǝrǝ a hé Jesú, “Kǝ- Jesú-, bí në hyäpǝhǝ phú khwı tǝpre hó akhëpǝnuô, thënëħtyabë tuǝkuǝ vǝ pǝ ní-.”

⁴³ Rǝ Jesú hësú è, “Vǝ hécócǝ có në, yëtǝnyë pǝnuô, në ki ka-o tǝkuódú ná vǝ dö Paradısü kékü pǝ.”

Jesú Thyë Ari-akyä

(Matteo 27:45-56, Marko 15:33-41, Giovanni 19:28-30)

⁴⁴ Bí mǝħtuó shyényëmǝ phúbëhǝ akhënuô, tamǝ khıtarütǝ tǝkëlë tuǝ có dö mǝhëlyä thuómǝ bè nuô có. ⁴⁵ Rǝ ikëbadu dö ù cǝtǝtǝbí lǝ dö tëlühǝdu akü yëtǝbanuô, a lazë kahtyakalyä plúkyä nyëkyë. ⁴⁶ Jesú cyëpryë èhtǝtyashyo rò a hé, “Kǝ- phë-, vǝ dyëlyäkyähǝ vǝ thëhtwǝpre dö në takhukü hó,”[✧] a hé phúnuô htuǝrǝ a thëtǝplúkyä.

⁴⁷ Roma klyëtǝzë khuklǝ yëtǝpre myáhtye tëmę-anë yëtahe rò a htuthëħtya Cómarya rò a hé, “Kayä yëtǝpre ma kayácǝkayǝtë mǝlakǝ có nyǝ hó!” ⁴⁸ Kayä épre dö a hyä opǝmyǝ rò a myáhtye tëmęhtwǝħtya anë yëtahenuô, a thëplë löplı có akhu-akhyë èħı htǝlyä nıdyë lahyä ataǝ rò a ka lahyä dö ahi. ⁴⁹ Lǝ- kayä dö a thëgnë Jesú tahe ná prëmǝ dö a o dö Galilea kékü rò a krwǝ hyäkuǝ lǝ tahenuô, a cuǝ ihtǝlǝ lǝtaphǝyë rò a myǝ lahyä lö- a htwǝħtya yëtahe.

Û Iluǝ Jesú

(Matteo 27:57-61, Marko 15:42-47, Giovanni 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Kayä dö amwı ná Joseph o tǝpre. A o dö vı Arimathea, Juda kékü. È ma kayäryä, kayácǝcú dö a opǝmyásü Cómarya ahtyëakë ki hyä pǝ tǝpre. È ma a opatǝkuǝ dö kayä htwǝdu aplǝamükü tǝpre tadüro bí ù ǝlyä lö ná ù ki cırya Jesú akhënuô, a ǝlyä patǝ kuǝ to. ⁵² A cuǝ dö Khwı Pilato a o rò a cuǝkwı Jesú aluǝtǝ. ⁵³ Htuǝrǝ a cuǝ cǝtǝ Jesú a luǝtǝyë dö krusu alǝ rò a bobı lǝ ná ikëbǝplı ngüdu tǝba htuǝrǝ a cuǝdyanuǝ lǝ dö luǝkü dö ù ikhükünuǝ o lǝ dö sorǝlǝ dö ù iluǝnǝ hí ná luǝ tǝphuǝ híto yënuô tǝkü. ⁵⁴ Mǝnyë nuótǝnyë ma mǝnyǝnyë dö ù tarıtarıyǝ one lahyä Judaphú a Mǝnyëduǝ agnë. Judaphú a Mǝnyëduǝ phühyätuǝhǝ.

⁵⁵ Prëmǝ o dö Galilea kë rò a krwǝhyäkuǝ Jesú akhyë yëtahenuô, a krwǝhyäkuǝ ná Joseph rò a myátǝma nıkyä ù lëdyanuǝ Jesú akhǝlë yëtǝpho. ⁵⁶ Htuǝrǝ èħı kǝkhyë dö hí rò a ka tarıtarıyǝ one lahyä htyënuǝmǝ ná myrra dö a ki hyä plǝ pë lahyä ná luǝtǝyë agnë. Manárǝ bí Judaphú a

[✧] 23:46 23:46 Li Htuthëħtya 31:5

Mõnyẽduô nuôtõnyẽnuô, Judaphú tahe a tẽthyótẽthya o ná èthĩ bè okuõ akhu-akhyẽ, èthĩ okuõ lõ lahyã.

24

*Jesũ Kristu Htwõprẽ Kakhỹ Dõ Tẽthyẽ
(Matteo 28:1-10, Marko 16:1-8, Giovanni 20:1-10)*

¹ Mõnyẽ thuõthyótõnyẽ kalũlõ tõnyẽ bí mõlĩromú akhẽnuô, prẽmò yẽtahe phyẽnjĩ htyẽnuõmú dõ èthĩ taritaryã one hó yẽtahe rò a hyã lahyã dõ luõkhu. ² Rò lõ dõ ù htulõbí lũ ná luõkũ nuõtõmẽnuô, èthĩ myãhtye ná ù htulõtaphã cuõkyã lũ. ³ Èthĩ nuõmyã tadúro a myãhtye pã Jesũ aluõto to. ⁴ Bí èthĩ ihtò tanẽ tẽritẽkyã yẽakhẽnuô, kayã dõ a kũthyã hyeçã takhẽrasõ thẽnyẽ oluõhtyakhỹ pẽ èthĩ rò a hyãihtòo dõ èthĩ khãshỹ. ⁵ Prẽmò yẽtahe thẽisẽ talwõsũlũ rò a dãngũlyã rò ngõtaklwĩ vitãlõ amèthè dõ hekhu, rò kayã yẽthẽnyẽ hé èthĩ, “Thĩ cuõmyápũ kayã htwõprẽ dõ kayã thỹ tahe aklẽ mètẽ? ⁶ Jesũ opã biyẽ to hó, a ihtò htwõprẽ kakhỹ hó. Thẽnẽhtya khyẽthyã lahyã bí a o dõ Galilea kẹ akhẽ rò a hēsokyã htuõhõ thĩ ngõ nuõtahenuô. ⁷ Prẽlukayã aphũkhũ mähõ vãyẽ, ù ki dyètãkyã vã dõ kayã tẽthũtẽoraphú tahe a takhukũ pã. Ù ki mũthyẽhtya vã dõ krusu aļõ pã, rò bí thuõnyẽtõnyẽ pãnuô, vã ki ihtò htwõprẽ kakhỹ khyẽthyã pã.” ⁸ Yẽtõphuõrò prẽmò tahe thẽnẽhtyabè khyẽ a tẽhẽso onekyã nuõtahe.

⁹ Rò èthĩ htekaqyã dõ ahi rò a kahẽso pẽ lõ tẽritẽkyã yẽ ná prẽdõnyãphú shyẽtõprẽ yẽnuô ná kayã dõ aruõ dõ a okuõ ná èthĩ lõ- plĩ binuõ tahe. ¹⁰ Prẽmò yẽtahe ma mähõ Magdalena dõkũmuõ Maria, Joanna ná Jakomo amuõ Maria thĩnuõ tahe hó. Èthĩ yẽtahe ná prẽmò dõ aruõ tahe hēsoluõ pẽ prẽdõnyãphú tahe ná tẽritẽkyã yẽtahe. ¹¹ Manãrò prẽdõnyãphú yẽtahe tanẽ lahyã ná prẽmò yẽtahe hẽbõhẽbye prẽ akhu-akhyẽ a zũe kuõ èthĩ to. ¹² Manãrò Petru ihtòklyahyã dõ luõkhu rò bí a hyãngõmyãcõ nuõ akhẽnuô, a myãhtye tú ikẽ bápłĩtũ nuõtõba prẽ. A hyãmyã htuõ phũnuõrò a kakhỹ khyẽthyã dõ hi. A cuõhtwõhtya tuõ phuyẽ mètẽ a tanẽ rò a khyẽthukhyẽthẽ nyacõ.

*Kayã Tahe Cuõ Dõ Dõ Emmao
(Marko 16:12-13)*

¹³ Bĩnuõtõnyẽ hò, Jesũ a khõpacẽ thẽnyẽ cuõ dõ dõ Emmao dõ a oye ná vĩ Jerusalem ma a phũ- o thuõthyótõmile. ¹⁴ Rò èthĩ dõnyãcuõ nĩdyẽlũ ná lõ- tẽmẽhtwõhtya htuõhõ ari-akỹã yẽnuõtahe. ¹⁵ Bí èthĩ hẽbẽdõnyã nĩdyẽlũ akhẽnuô, Jesũ hyãphũkuõ dõ èthĩ a o rò a cuõ takrõ kuõ ná èthĩ. ¹⁶ Èthĩ myãhtye lũ tadúro a thẽgnẽ lahyã lũ to.

¹⁷ Jesũ hé èthĩ, “Thĩ hẽbẽdõnyãcuõ kryã lũ ná tẽritẽkyã itẽtẽ?”

Yẽtõphuõrò èthĩ ihtòokuõ lahyã rò èthĩ mẽthẽnuô, a thẽplẽthẽzõ lõplĩ cõ. ¹⁸ Bĩnuõ aklẽ tõprẽ dõ amwĩ ná Cleopa yẽtõprẽnuô a sudyã lũ, “Dõ vĩ Jerusalem akũ yẽnuô, kayã htwõsĩprẽ ma a onyã prẽtũ nẽtõprẽ nyã hó. Pahẽuõhẽnu rô ù mękryã- maitẽ nuõma nẽ thẽgnẽ kuõ nyã ù tõiçõ- to ẽ?”

19 Rò Jesů sudyã lů, “Ů mę kryã- ãtě?”

Rò èthĩ hėsũ lů, “Mãhõ vĩ Nazarephũ Jesũ ari-akyã nuõ kõkõ-. È ma prẽprõ tõprẽ. A tẽhẽbẽhėsũ ná a tẽphyètẽmę dõ Cõmarya ná prẽlukayã lõ- plĩ anyẽhyã nuõ, a o ná tẽprõtẽpryã cõ. 20 Thyãphũ pẽ bwĩdukhu tahe ná pẽ kayãdu tahe ki cirya thyẽkyã lů agnẽnuõ a dyõtãkyã lů dõ Khwĩ Pilato a khadãkũ rò a mũthyẽhtyakyã lů dõ krusulo. 21 Manãrõ pẽ myásũ thẽlẽnĩ è ná a ki męlwõhtekã Israelphũ tahe pã. Phũnuõhtuõto, yõtõnyẽma tẽmęhtwõhtya anẽ bãhtyahõ thuõnyẽ hõ. 22 Prẽmõ dõ pẽklẽ tahenuõ, èthĩ hyã romũ lahyã dõ luõkhu rò a ka hékhyéhészũ lõplĩ pẽ. 23 Mętẽhéro èthĩ hyã rò a hyã myãhtye luõto yẽnuõ to hẽnuõ-. Èthĩ kãkhyẽ rò a kãhẽ ná èthĩ myãhtye tanémõkhuphũ tahe oluõhtya pẽ èthĩ, rò a hé èthĩ ná Jesũ htwõprẽ kãkhyẽ hõ, hẽnuõ. 24 Prẽkhũ dõ pẽklẽ tahehe klyahyãmyã lahyã dõ luõkhu rò a myãhtye Jesũ luõkũ okõkhũkyã thyánã prẽmõ nuõtahe hẽnuõprẽ hẽnuõ. Rò èthĩ myãhtye Jesũ to, hẽnuõ.”

25 Phũnuõ htuõrõ Jesũ hé èthĩ, “Kayã olõokõ thĩ- prẽprõ tahe héonekyã ngõ tahenuõ, thĩ zũe pyã nyacõ vã-! 26 Krĩstu tõbẽ khyã tẽcyõtẽtcũ yẽtahe htuõrõ a ki cuõnuõ dõ a tẽtaryẽdu taryẽhtũ akũ pã mãto ẽ?” 27 Htuõrõ Jesũ hėsodõnyãplõ pẽ èthĩ ná lisãšẽ héone htuõhõ è ari-akyã cáhtya dõ Mosẽ rãkyã li nuõtahe ná lõ- prẽprõ rãkyãone nuõtahe.

28 Bĩ èthĩ cuõtuõphũhõ ná dõ dõ a kirẽ cuõ yõtõdõ akhẽnuõ, Jesũ mę phũ a kirẽ cuõ talwõkyã ná dõyẽnuõ. 29 Manãrõ èthĩ è tadũ lů rò a hé lů, “Nuõ okuõkuõ ná pẽ býyẽ hõ, mõ kirẽ phũtãhõ, pãma mõkhĩ tatilẽ nẽ he.” Phũnuõ akhu-akhỹẽ Jesũ cuõnuõ okuõkuõ ná èthĩ bĩnuõ.

30 Bĩ a onyã etõkuõšẽ ná èthĩ akhẽnuõ, a phýe khõmũ rò a hẽbwĩhẽ-taryẽhtya Cõmarya htuõrõ a ibikyẽ khõmũ rò a zũe pẽ ná èthĩ. 31 Htuõrõ èthĩ mètè lĩhtya rò a thẽgnẽ tõmanĩ khyẽ Jesũ, rò tõphuõtuõ Byacẽ Jesũ sımẽ pẽkyã dõ èthĩ mètènyẽ. 32 Èthĩ hé nĩdye khyẽlũ, “Bĩ a hẽbè ná pẽ dõ klyãlõ akhẽnuõ bẽbè, bĩ a hėsodõnyãplõ pẽ pẽ ná lisãšẽ a tẽhẽso-one thĩtahe akhẽnuõ bẽbè, dõ pẽ thẽplõkũ nuõ, a tapũkazõ thẽkrũthẽlõhtya cõ phũnuõ vãhẽto?”

33 Tõphuõtuõ èthĩ ihtõkã dõ vĩ Jerusalem. Rò èthĩ kãmyãhtye ná prẽdõnyãphũ shyõtõprẽ ná ũruõ tahe oplõ tõlõ lů bĩnuõ. 34 Prẽdõnyãphũ yẽtahe hé pẽ kayã hyãtuõ mõpã yẽthẽnyẽ, “Byacẽ ihtõ htwõprẽ kãkhyẽ mãlakõ cõ hõ menẽ. A dyẽluõ pẽ htuõhõ anẽ ná Simonẽ hõ!” 35 A hẽhtuõphũnuõ rò kayã yẽthẽnyẽ hėsoluõ pẽkuõke èthĩ ná bĩ èthĩ cuõ dõ klyãlõ akhẽnuõ, a mękryã pẽ èthĩ phũtẽ, htuõrõ èthĩ thẽgnẽno prẽ Jesũ bĩ a ibikyẽ khõmũ akhẽnuõ prẽ, a hẽluõ pẽke èthĩ phũnuõ.

Jesũ Dyẽluõ Pẽ Anẽ Ná A Khõpacẽ Tahe

(Matteo 28:16-20, Marko 16:14-18, Giovanni 20:19-23, Prẽdõnyãphũ tahe 1:6-8)

³⁶ Bí kayä yêthényë hêsopë èthi ná tètìtèkyä yë akhënuô, Jesũ anë Byacë nîdũ hyäihtò oluôkhyë pë dô èthi klãmèkũ rò a hé èthi, “Tètèplò kacũkabé ki okuôdũ ná thĩ ní-.”

³⁷ Èthi tanë lahyä ná a myáhtye luôtapryä rò a théisë khyézũ nyacó. ³⁸ Rò Jesũ hé èthi, “Thĩ tanë théisë lõ lahyä meté? Thĩ théplò rarõrare lõ lahyä meté? ³⁹ Thyáphũ thĩ ki myáhtyethégnë tãtë ná vã nêklõ o mãlakõ agnënuô, myámõ lahyä vã takhu ná vã khãduôyë, hyãphũmyä lahyä mõ vãnëyë, metëhëro, luôtapryä nuõma, apháazyë akrwĩakrwõ okuõũ phũ vã yënuô to.”

⁴⁰ A héhtuõ pë èthi phũnuõrò a dyéluõ pë èthi ná atakhu ná akhãduô. ⁴¹ Èthi thékrũthéllõ lahyä rò a htebĩhtetapã lõ lahyä lõ akhu-akhyë, a zũjeryä lahyä hĩto. Htuõrò Jesũ sudyä èthi, “Thĩ sèesèõ o tãcãcã ẽ?” ⁴² Èthi dyë lõ tẽisũ tãkwophũ. ⁴³ Rò a phyésũ rò a ehtyaluõ pë dô èthi mètènyë.

⁴⁴ Htuõrò a hé pë èthi, “Bĩ vã okuõpã ná thĩ akhënuô, lõ- ù rão htuõhõ vãrivãkyä dô Mosè alikũ nuõtahe bèbè, prëprõ rãokyä nuõtahe bèbè, dô Li Htuthéhtya akũ nuõtahe bèbè, a bè lõbãhtya lõplĩ pwõ- tãcã pãnuô, vã hësoluõ pë htuõlõhõ thĩ hó.”

⁴⁵ Htuõrò thyáphũ èthi ki thégnëplõphëryä lisãsë tahe agnënuô, a bãmõhtya pëhõ èthi théplõtãnyë tahe hó. ⁴⁶ Rò a hé pë èthi, “Lisãsë héone, Krĩstu ki khyábë tëcyëtëcũ pã htuõrò thuõnyëtõnyë pãnuô, a ki ihtõhtwõprë kãkhyë dô tètèyë pã. ⁴⁷ Htuõrò dô emwĩ akũ rò ù ki hësodõnyä tẽzã nĩ ari-akyä ná tẽplwõkyä tètũtũora yënuõtahe ari-akyä pã. Ù ki hësodõnyä è dô myëcõ pwõtõcõ agnë pã, rò ù ki cáhtya hësoréllõ dô vĩ Jerusalem akũ nuõpã. ⁴⁸ Thĩ ma prëkhyãthë dô a htwõ pë tètìtèkyä yëtahe agnë tahe hó. ⁴⁹ Rò vã ki nõhyãlyä pë thĩ phũ vãphë ólyä one htuõhõ nuõtõcõ dô thĩlõ pã. Manárò thĩ ki nĩbè hí tètaryëshyosõ dô a o dô mókhyë hyãlyä tyahĩ dô thĩlõ to nuô, thĩ bè opõtadũ bí vĩkũ yënuô pã.”

*Cõ Kãkahtyakyä Jesũ Dõ Mõkhu
(Marko 16:19-20, Prëdõnyãphũ tahe 1:9-11)*

⁵⁰ Htuõrò dôkhyënuô, a écuõ a khõpacë tahe dô vĩklõ, rò a écuõtuõ èthi dô dô Bethania akhãshyë, rò a zõhtya atakhu rò a sõri èthi. ⁵¹ Bí a sõri pãprë èthi akhënuô, ù cõkãkahtya taphãkyä lõ dô mókhu rò a dya-okyã kyä a khõpacë tahe. ⁵² Èthi cõbucõbëhtya htuõ lõ rò èthi thékrũthéllõ kãkhyë lahyä dô vĩ Jerusalem akũ. ⁵³ Htuõrò èthi o dô tẽlũtyä hõkũ pwõ- tõphũ ró htuthë hébwĩhëтарыëhtya Cõmarya bĩnuô.

Giovanni Gospel Of John Tèhébé Rẹ Dó Nyẹ

Li tètèkrũmila Giovanni yètòba ma a hẹluò ná Jesù Krístu ma Cómarya alãangó tacúprẹ tòprẹ. “È hyã htwõ prẹlu hekhuphú rò a hyã ohtwõprẹ dõ pẹklẹ.” (1:14) Phú li yètòba hénidú, ù rão liyètòba ma thyáphú prẹhóli tahe ki zúe ná Jesù ma prẹmẹlwóhteka ù dõ Cómarya ólyà ná a ki hyã pã yẹnuò tòprẹ, htuòto è ma Cómarya aphúkhũ tòprẹ, rò dõ èthĩ zúe lù akhu-akhyèrò a ki nǐbè lahyã thèhtwõprẹ, ù rão pẹ èthĩ phúnuò. (20:31)

Bí liyètòba héplòrẹ pẹ htuòhó ná Jesù ma Cómarya alãangó tacúprẹ tòprẹ hó htuònuò, a hẹluò rẹlòke tẹmẹ tẹpròtẹprya émyéécò rò tẹmẹ tẹpròtẹprya yẹnuò a dyéluò ná Jesù ma prẹmẹlwóhteka ù tòprẹ hó, htuòto è ma Cómarya aphúkhũ tòprẹ hó. Htuòrò a hẹluòplò pẹ tẹmẹ tẹpròtẹprya tahe angólasá. Kayã tahehe nuò, a zúkanýaka Jesù phútè, rò ù krwó lùkhyè phútè ari-akyãnuò, a hẹsoluò pẹ bí liyètòba akù. Htuòrò a rãluò pẹ pọ ná ù thèhte Jesù rò ù htésùtaàyásù lù tahe ari-akyã.

Bí ù pú tyahí Byacè Jesù to nuòtòthè ná ù mǔthyèhtya tyahí lù to nuòtòrò ari-akyã yẹnuò, ù rãmáradyà o è bí Amãdu 13-17 akù yẹnuò. Htuòto è ná a khòpacẹ tahe a tẹbóthyóbólá nǐ lù, a tẹtaritaryã one tahe ná a dyéhèdyére nǐ èthĩ tahe ari-akyã yẹnuò ù rãmáradyà o kuòdú bínuò. Amãdu dõ khyèlò tahenuò a hẹsoluò pẹ ná ù pú Jesù ná Khwí Pilato sudyãmyá cemyá lù ari-akyã, ù mǔthyèhtya lù ari-akyã ná atẹthyè ihtòhtwõprẹ kàkhyè ari-akyã, ná a thyèihtò kàkhyè htuò nuò a dyéluò pẹ anẹ ná a khòpacẹ tahe ari-akyã.

Giovanni dyadu rãdú pẹ nǐbè dítú tètwtwõprẹ tacúprẹ ashyèzú nǐkrã yẹnuò dõ Krístu a o ari-akyã. Kayã dõ a zúe ná Jesù ma klyá, tẹmàtécó, ná tètwtwõprẹ tahenuò, thèhtwõprẹ ashyèzúyè a ki htwõhó lùtẹ cáhtya khònyáyè tẹplehyã acúçú ahtùhtú hó. Giovanni a tẹdyéluòplò ryá tócoma mǎhó bí a thézú zùluò pẹ ù ná dõthudóthè ari-akyã tahe akhènuò, a nõe talómýá pẹ ù ná tãtè dõ ù lẹklò nõe è mòhémòlĩ tahe. Hékuòrẹ, a nõe pẹ ù ná htyè, khómù, tẹlĩ, prẹkyèthímí, thímí tahe, thòbìthèmó, ná thòbìthè tahe.

Tèhébé tótó ná tótó

Tèhébé rẹ dõ nyẹ 1:1-18

Giovanni Baptista ná Byacè Jesù a khòpacẹ arẹlò tahe 1:19-51
Jesù a tẹphyétẹmẹ 2:1-12:50

Dõ khyèlò tóklè bí vǐ Jerusalem akù ná akhãşòkhãshyè tahe 13:1-19:42

Byacè Jesù thyèihtò kàkhyè, dyéluòkhyè ù ná anẹ, ná a kahtyakhyè dõ mókhu ari-akyã 20:1-31

Jesù dyéluò pẹ khyèthyá anẹ ná ù dõ Galilea kẹ 21:1-25

Krístu Ma Cómarya Alãangó Tacúprẹ Tòprẹ

1 Dó Cómarya* byálya hí hekhu to akhěpãnuô, ù é lù ná tẹlătẹngô† yětôprẽnuô, a ohtuôdũ hó. Tẹlătẹngô yẽnuô a o kuô ná Cómarya rò tẹlătẹngô yẽnuôma mǎhó Cómarya hó. 2 Dó Cómarya byálya hí hekhu to akhěpãnuô è otõkuô ná Cómarya dố kalúkhe pǎ có.

3 Cómarya nõbyálya dítũ lũ tẹpwõtôcô. Tẹ dố a byálya to nuô a o tồcô-to. 4 È ma tẹtwõprẽ a khăshyékharãya rò tẹtwõprẽ yẽnuô a dyé tẹlĩ dố ù pwõ- tồprẽ agnẽ. 5 È ma athyaná tẹlĩ rò a litakhẽ dố tẹkhítẹlộ aklẽ rò tẹkhítẹlộ mẹpẹkyã cyã lũ to.

6 Cómarya nõhyã kayã tồprẽ dố amwĩ ná Giovanni Baptista. 7 Thyáphũ kayã pwõ- tồprẽ ki nĩhuô a tẹhėsodõnyã tahe rò a ki zũenyãe agnẽnuô, a hyã hėsóthégnẽ pẹ ù ná kayã dố Cómarya nõhyãlya lũ phú tẹlĩ yẽnuô tồprẽ ari-akyã. 8 Giovanni nuôma tẹlĩ mǎto. Manárò è ma prẽ hyã hėsóthégnẽ pẹ ù ná tẹlĩ ari-akyã tồprẽ. 9 Tẹlĩ mǎlakõ yẽnuô, a kírẽ hyãnuô hó dố hekhuyẽ hó, rò a ki litakhẽ htyaluô pẹ ù pwõ- tồprẽ.

10 A hyã ohtwõprẽ htuõhó dố hekhuyẽ hó. Rò a byálya nĩdũ có hekhuyẽ tadũrò è ma kayã phútẽ tồprẽnuô hekhuphũ thėgnẽplõ lũ to. 11 A hyã dố a htyěphúkẹphũ nĩdũ yětahe a o tadũrò akayã nĩdũ tahe ẹsũ lũ to. 12 Manárò kayã dố a ẹsũ lũ tahe rò a zũenyãe lũ tahenuô a dyéhtwõhtya ẹthĩ ná Cómarya a phúmòphúkũ tahe. 13 Ẽthĩ htwõhtya cyã Cómarya a phúmòphúkũ ná phú kayã lẹklõ opacẹlya nĩdyé aphũ nuótahe mǎto. Htuõrò phú muõphẽ a tẹthězũthélõ rò aphũ o nĩdyédũ nuô mǎto. Mǎtòkhõnuô, ẹthĩ htwõhtya cyã Cómarya a phúmòphúkũ phú Cómarya athẹplõ onĩdũ nuõprẽ.

14 Kayã dố ù ẹ è ná tẹlătẹngô yětôprẽnuô, a hyãhtwõ phú prẹlukayã nuô rò a hyã ohtwõprẽ hó dố pẹklẽ. Pẹ myãhtyehó a tẹtaryědu taryěhtũ. Cómarya aphúkũ yõ otũ tồprẽprẽ akhu-akhyẽ, è nĩbè lõplĩ có tẹtaryědu taryěhtũ yẽ dố afhẽo có. È ma kayã dố a lõbã ná tẹbwítẹtaryẽ ná tẹmǎtẹcõ tồprẽ.

15 Giovanni hėsóthégnẽ è ari-akyã rò a ẹhtõhtya, “Phũ vǎ hėsó htuõpẹhó thĩ è ari-akyã, ‘Kayã dố a ki hyã dố vǎkhyěkhu pǎ tồprẽnuô a taryěpproryã duhtũklõ có ná vǎ pǎ, mẹtẹhèrò bí vǎ opacẹlya hító akhẽnuô, a one htuõdũhó.’” 16 Abwíataryẽ olõobǎ có akhu-akhyẽ, pẹ lõ- plĩ nĩbè kuõdũhó tẹbwítẹtaryẽ tồcô htuõ tồcô dố lũo hó. 17 Cómarya dyětǎ tẹthyótẹhtya ná Mosè rò Mosè dyětǎ dítũ ná pẹ, tadũrò Jesũ Krĩstu mamǎ kayã dố a dyětǎ pẹ pẹ tẹbwítẹtaryẽ ná tẹmǎtẹcõ. 18 Û myãhtyenó Cómarya tồprẽ- to tadũrò, aphúkũ otũ tồprẽ yẽnuôma mǎhó Cómarya hó dố a otõkuô ná a Phẽ yẽ dyéluõhtyahó pẹ ná Cómarya hó.

*Giovanni Baptista Hėsó Pẹ Û Ná Jesũ Ari-akyã
(Matteo 3:1-12, Marko 1:1-8, Luka 3:15-17)*

* 1:1 1:1 Cỏphrya † 1:1 1:1 Tẹlătẹngô angólasá ma mǎhó kayã tồprẽprẽ dố è ma má prẹcyáprẽdẽ rò a dyéluô pẹ pẹ ná Cómarya.

19 Bètôphuõ Judaphú khuklókuklyã dõ a o dõ vı̄ Jerusalem akũ tahe nõcuõ bwı̄du ná Leviphú dõ a mẽcwõ tẹ̄lũhõdu tahe dõ Giovanni a o rò a nõsudyã lũ, “Nẹ ma ùpẹ?” Rò Giovanni hẹluõ thẹgnẹ pẹ ẹthĩ, 20 “Vã ma Messia mậto.” A ọ̄lyã lậlậlịlị sùpẹ ẹthĩ phúnuõ.

21 Ẹthĩ sudyã pọ, “Ki mẽphúnuõrò, nẹ ma ùpẹ? Nẹ ma Prẹprọ Elia ẹ?” Rò Giovanni hẹsù ẹthĩ, “mậto.”

Htuõrò ẹthĩ sudyã pọ, “Nẹ ma prẹprọ[‡] dõ Cómarya ọ̄lyã dõ a ki nõhyãlyã lũ pã nuõtòprẹ ẹ?” Rò a hẹsù, “mậto.”

22 Htuõrò ẹthĩ hé, “Thyáphú pẹ ki kạ hẹluõbẹ pẹ kayã dõ a nõcuõ sudyã pẹ tahe agnẹnuõ, hẹsoluõ pẹ pẹ ná nẹ ma ùpẹ? Nẹ hé nı̄dyẹ nẹnẹ ná nẹ ma ùpẹ?”

23 Giovanni hẹsù phú Prẹprọ Isaiah hẹnuõ, rò a hẹsù ẹthĩ, “Vã ma kayã tòprẹ dõ a ẹhtõtɥta dõ kẹsẹhtyẹkyã lõtamákhu, ‘Mẹcó one pẹ lahyã Byacẹ lẹhyã klyã agnẹ ní-,* a ki ẹhtó pẹ ù nuõtòprẹ prẹ.”

24 Phariséophú tahe nõhyã kayã yẹtahe dõ Giovanni a o, 25 rò ẹthĩ hyã sudyã pọ Giovanni, “Nẹ ki mậ Krı̄stu mậtoto, Prẹprọ Elia mậtoto, prẹprọ dõ Cómarya ọ̄lyã dõ a nõhyã lũ nuõtòprẹ mậtoto kihérò nẹ cuõ plwõ pẹ tuõ ù htyẹ mẽtẹ?” Ẹthĩ hé lũ phúnuõ,

26 Rò Giovanni hẹsù ẹthĩ, “Vã plwõ pẹ ù ná htyẹ tadúró dõ thĩklẹ nuõ kayã o tòprẹ manáro thĩ thẹgnẹ lũ to. 27 A hyã dõ vắkhyẹkhu pã prẹ tadúró vắ ki ilyẹkyã pẹ prẹ a khupháplyẹ pã prẹnuõ vắ kò ná lũ to.”

28 Lỗ- tẹmẹ-anẹ yẹtahe nuõma, a htwõhtya bí Jordano htyẹlyãmuõ bẹrẹ, dõ Bethania, bí Giovanni lẹplwõ pẹ ù htyẹ nuõtòpho.

Cómarya Athímíphú Dõ A Phyécuõkyã Kayã Hekhuphú A Tẹthú

29 Dõkhyẹ tónyẹnuõ, Giovanni myáhtye Jesũ hyã dõ a o rò a hé, “Myámõ, Cómarya athímíphú dõ a phyévíkyã kyã prẹlu hekhuphú a tẹthútẹora tahe yẹnuõ tòprẹ. 30 Vã hẹso htuõhó thĩ, ‘Kayã tòprẹ ki hyã dõ vắkhyẹkhu pã prẹ tadúró a taryẹprọprọyã duhtúkló ná vã pã, mẽtẹhéro bí vắ opacẹlyã tyahıtó nuõ, a one htuõrẹhó.’ È ma mậ kayã dõ vắ hẹso pẹ thĩ nuõtòprẹ hó. 31 Kayã dõ vắ hẹso pẹ thĩ dõ arẹkhẹ tòprẹ nuõma ùpẹnuõ vắ thẹgnẹto tadúró thyáphú Israelphú ki thẹgnẹ tậtẹ ẹ agnẹnuõ, vắ hyã plwõ pẹ ù ná htyẹ prẹ.”

32 Htuõrò Giovanni hẹsothẹgnẹ pẹ ù, “Vã myáhtye htuõhó Thẹ Sãsẹ Byacẹ o dõ mókhu hyãlyã o dõ lũlọ thyáná htulwı̄ nuõhó. 33 Dõ arẹkhẹ nuõma vắ thẹgnẹhı̄ ná ẹ ma kayã htwõ phúyẹnuõ tòprẹ hıto tadúró Cómarya dõ a nõ vắ dõ vắ ki plwõ pẹ ù ná htyẹ yẹtòprẹnuõ a hé vắ, ‘Shyé- nopã nuõ, ki nẹ myáhtye Thẹ Sãsẹ Byacẹ hyãlyã o dõ kayã tòprẹ alo pã hẹnuõ ẹ ma mậhó kayã dõ a ki plwõ pẹ ù ná Thẹ Sãsẹ Byacẹ pã nuõtòprẹ hó.’ 34 Tẹhtwõhtya phúyẹnuõ, vắ myáhtye htuõhó akhu-akhyẹ, vắ hẹsocó pẹhó thĩ ná ẹ ma Cómarya aphúkhũ mậlakõ tòprẹ hó.”

‡ 1:21 1:21 Judaphú z̄ı̄nẹ ná prẹprọ ki hyã pã tòprẹ * 1:23 1:23 Isaia 40:3

Jesù A Khõpacě Arěłõ Tahe

³⁵ Ano tõnyẽnuõ Giovanni kahtõ orõkuõ khyẽthyá ná a khõpacě thẽnyẽ.

³⁶ A myáhtye Jesù cuõ dõ klyálo rò a hé, “Myámõ lahyá, Cómarya athímíphú dõ ù ki lũhtya lũ pã nuõtõprẽ.”

³⁷ A khõpacě yẽthẽnyẽ nĩhuõ Giovanni hébèngõ phúyẽ rò a krwõcuõkuõ Jesù akhyẽ. ³⁸ Bí Jesù tarí myákaqkhyẽ akhẽ, a myáhtye èthĩ krwõcuõkuõ lũ dõ khyẽ rò a sudyá èthĩ, “Thĩ myápũ ítẽ?”

Èthĩ hésù, “Rabbi, nẽ omyeotõ hi bitẽ tòmětẽ?” (Rabbi angólasá ma Thará)

³⁹ Rò a hésù èthĩ, “Krwõcuõmyá kuõdú vã,”

Rò kayá yẽthẽnyẽ krwõcuõmyá kuõ lũ a léomyẽ khãlẽ. Èthĩ cuõmyáhtye kuõ lũ léo rò èthĩ okuõ lũ bínuõ tuõdõ mõkhípalõ. Jesù é èthĩ akhẽnuõma a tõbí mõkwĩlyá lwĩmũ akhẽnuõ.

⁴⁰ Èthĩ nĩhuõ htuõ Giovanni Baptista hé, “Myámõ lahyá, Cómarya athímíphú dõ ù ki lũhtya lũ pã nuõtõprẽ,” phínuõ htuõrõ èthĩ krwõcuõkuõ Jesù akhyẽ. Dõ a krwõcuõkuõ Jesù akhyẽ yẽthẽnyẽ aklẽnuõ, tõprẽ ma Simonè Petru apuõ Andrea prẽ. ⁴¹ A cuõ myápũ rěłõ avyá Simonè rò a heso pẽ lũ, “Pẽ myáhtyehõ Messia hó” (Messia angólasá ma Krístu)§ ⁴² yětõphuõrõ a thũcuõ Simonè dõ Jesù a o.

Jesù myá lũ rò a hé lũ, “Nẽ ma Giovanni aphúkhũ Simonè. Û ki é nẽ mwĩ ná Kepha pã,” (Kepha angólasá ma Petru).*

Jesù Ęní Philipu Ná Nathanael

⁴³ Ano tõnyẽ mõlĩ akhẽnuõ, Jesù dyalyá hó athéplõ dõ a ki cuõ dõ Galilea kẹ. A myáhtye Philipu rò a hé lũ, “Cuõ! Krwõkuõ vãkhyẽ rò htwõhtyakuõ vã khõpacě ha.”

⁴⁴ Philipu ma vĩ Bethsaidaphú, a otõ thyákuõ hó vĩ ná Andrea ná Petru o nĩdyẽ vĩnuõ tõvĩ hó. ⁴⁵ Philipu myáhtye Nathanael rò a hé lũ, “Pẽ myáhtyehõ kayá dõ Mosè rá lĩrĩlũkyá dõ li tẽthyótẽthya akũnuõ ná prẽprõ tahe rákuõ lĩrĩlũkyá nuõ tõprẽ hó. È ma Joseph aphúkhũ Jesù rò è ma vĩ Nazarephú.”

⁴⁶ Rò Nathanael sudyá Philipu, “Tõtõtõtẽryá tõtõtõ ohtya cyá sálẽ nyá dõ vĩ Nazare akũ ẽ?”

Rò Philipu hésù lũ, “Cuõ~, vã cuõzũ nẽ.”

⁴⁷ Bí Jesù myáhtye Nathanael hyá dõ lũo akhẽnuõ, a hé Nathanael ari-akyá, “È ma Israelphú málakõ tõprẽ. A lahõlahya kuõũ takhyá- to.”

⁴⁸ Rò Nathanael sudyá lũ, “Nẽ cuõ thẽgnẽ cyá vã phútẽ?”

A hé rò Jesù hésù lũ, “Bí Philipu é tyahĩ nẽ to akhẽnuõ, vã myáhtye nẽ o bí kadwímõlĩ nuõ.”

⁴⁹ Nathanael hésù lũ, “Rabbi- nẽ ma Cómarya aphúkhũ mányá hó, nẽ ma Israel akhwĩ málakõ cõ hó.”

§ 1:41 1:41 Messia bèbè, Krístu bèbè angólasá ma prẽmẽlwõhtekã ù tõprẽ a mwĩdumwĩhtũ dõ Cómarya ólyã nĩdyẽ lũ nuõtõprẽ. * 1:42 1:42 Kepha ma Aramaic myécõ ngõ, Petru ma Greek myécõ ngõ, mwĩyẽ nyécõ lõ angólasá ma “lõ.”

50 Jesũ hé lŭ, “Vă hé nẹ ná vă myáhtye nẹ dŏ kadwímŏlĕ nuôma nẹ zŭe málakŏ vă ná vă ma Cómarya aphúkhũ, Israel akhwí tŏprẽnuô ẽ? Nẹ ki myáhtyepŏ tẽprŏtẽprya duklŏlŏ cŏ ná yětahenuô pã.” 51 Htuŏrò Jesũ hé èthĩ, “Vă hėsocŏcŏ thĩ, thĩ ki myáhtye mŏkhu bámŏ rò Cómarya tanéphũ tahe ki kahtya kalya dŏ prẽlu aphúkhũ máhŏ vãy alŏnuô pã.”

2

Pwěkhŏmĕ Dŏ Vĩ Canan Akũ

1 Thuŏnyĕ tŏnyĕnuô pwěkhŏmĕ odŏ Galilea kĕ, vĩ Canan akũ tŏphu, rò Jesũ amuŏ okuŏ bínuô. 2 Pwěkhŏmĕ yĕnuô, ũ mehyã tŏkuŏ Jesũ ná a khŏpacĕ tahe. 3 Bí thòbithĕhtyĕzã dŏ sĩprĕ tahe agnĕ lŏkyãhŏ akhĕnuô, Jesũ amuŏ hėsoluŏ Jesũ, “Èthĩ a thòbithĕhtyĕzã lŏhŏ.”

4 Rò Jesũ hėsũ lŭ, “Muŏ~, nẹ cuŏhyã hėsotuŏ vã mĕtĕ? Shuŏkhĕ tuŏhĩ dŏ vã ki dyĕluŏ vã tẽprŏtẽprya hĩto.”

5 Jesũ amuŏ hĕso prĕmĕtĕphũ tahe, “Ki a nŏ thĩ tŏcŏcŏ hérŏ mĕpĕ ě ní~.”

6 Tavítava bínuô tŏphonuô thŏdu o mĕ thuŏthyŏ rò tŏmĕnuô, ũ zũnuŏ ná htyĕ hĕnuôma a nĩ pyãdu nuô 80-120.* Thŏdu yětahenuô, Judaphũ tahe zũnuŏo ná htyĕ rò èthĩ nŏe ná a lĕsĩplĩ ná takhu phú èthĩ tĕcŏbucŏbĕ lĕklŏ o agnĕ nuŏprĕ.†

7 Jesũ nŏ prĕmĕtĕphũ nuŏtahe, “Zũnuŏ bãlŏhtyĕ dŏ thŏdu nuŏtahe akũnuô.” Rò èthĩ zũnuŏ bãlŏ htuŏrò,

8 Jesũ hé èthĩ, “Khŏnyãyĕ dũnĩhtyĕ tŏbĕ rò cuŏdyĕ dŏ pwěkhuklŏdu dŏ a tari myákhwĕ nĩpĕ lŏ ũ tĕpwŏ~ tŏcŏ nuŏtŏprĕ a o,” a hĕ.

Rò èthĩ dũcuŏ pĕ lŭ. 9 Pwěkhuklŏdu ŏmyã htyĕ dŏ a htwŏhtya thòbithĕhtyĕzã yĕnuô. Manárŏ thòbithĕhtyĕzã yĕ a o bítĕ hyãnuô a thĕgnĕto. (Prĕmĕtĕphũ yĕtahe yŏ dúhtyĕ akhu-akhyĕ, a thĕgnĕ prĕtũ èthĩ yĕtahe prĕ) rò pwěkhuklŏdu yĕtŏprĕ ĕhyã prĕkhŏmĕ prĕkhũ, 10 rò a hé lŭ, “Ũ pwŏ~ tŏprĕ lĕklŏ dyĕŏrĕ thòbithĕhtyĕzã dŏ avi-asũ tahe, htuŏrò ũ thĕŏ bá~ tĕ rò ũ ŏ htuŏhŏ akhĕnuô, ũ dyĕŏke thòbithĕhtyĕzã paĕ tahe. Manárŏ nĕyĕ nĕ be-odwŏ nĩdyĕ tuŏpã nĕ thòbithĕhtyĕzã avi-asũ tahe tuŏkhŏnyã cŏcŏ.”

11 Jesũ mĕ tẽprŏtẽprya lũ tĕ tŏphuŏma bí vĩ Canan, Galilea kĕ yĕnuôhŏ, rò a dyĕluŏhtya a tĕlĩtĕtakhĕ bínuô. Phũnuŏrò a khŏpacĕ tahe zũkanyãka lŭ.

12 Htuŏhŏ rò ě ná amuŏ ná apuŏ tahe ná a khŏpacĕ tahe lya lahyã dŏ vĩ Capernaum akũ, rò èthĩ cuŏ o lahyã bínuô nyĕthuŏnyĕ.

Jesũ Cuŏ Dŏ Tĕlũhŏdu

(Matteo 21:12-13, Marko 11:15-17, Luka 19:45-46)

* 2:6 2:6 80-120 pyãdu hĕnuôma Kũlã ngŏ ma litre † 2:6 2:6 Thyãphũ Israelphũ tahe ki mĕtĕ Cómarya athĕplŏ agnĕnuô, èthĩ krwŏ sĩplĩkuŏ phú tĕhtyŏtĕhtya o nuô.

13 Mạ dỏ Judaphú tẹcuõtalwópwe phũhyăhó akhu-akhyê, Jesũ cuõ dỏ vỹ Jerusalem.† 14 Bí a hyătuõ dỏ tẹlũtyă hỏkũ akhẽnuô, a myăhtye kayă isẽ pũ, thímĩ, htulwĩ tahe ná kayă onyă htulya rũ dỏ đĩrẻ khăshyẻ tahe. 15 Phũnuôrò a mẹ suplyẻ iplí rò a vẻhtekyă lỏ thímĩ ná pũ tahe dỏ tẹlũtyă hỏkũ. Htuõrò a htulaklỏkyă lỏ ừ lẻhtulya rũ a đĩrẻhtyalỏ nuỏtahe rò a mẹ lựpruỏkyă lỏplỉ ẻthỉ rửzyẻ tahe. 16 Htuõrò a hé kayă isẽ htulwĩ nuỏtahe, “Cỏhte taphăkyă lỏ yẻtahe. Nỏhtwỏhtya tả vặphẻ ahi yẻnuô ná klẻ tẵmẻ.”

17 A khỏpacẻ tahe tanẻhtya tuỏ lisăsẻkũ hé, “Vả thẻplỏshyo mọngỉ nyacỏ nẻhỉ. Vả tẻthẻplỏshyo mọngỉ yẻnuỏma a ki ừ lỏkyă có vả thyaná minuỏ có pả.”*

18 Dỏ a mẹ phũyẻ akhu-akhyẻ, Judaphú khuklỏ tahe sudyă lủ, “Thyáphủ pẻ ki thẻgnẻ ná nẻ nỉbẻ tẻtaryẻshyosỏ dỏ nẻ ki hyămẻ tẻlựpruỏlựpryă phũyẻ ma anỉ prẻ agnẻnuỏ, nẻ ki dyẻluỏ pẻ pẻ tẻprỏtẻpryă ítẻtẻ pả tẻ?”

19 Jesũ hẻsủ, “Mẹ tặprỏkyă mỏ tẻlủhỏdu yẻnuỏ. Thuỏnyẻ akũ, vả ki isỏhtya khyẻthyă pả.”

20 Htuõrò Judaphú sudyă lủ, “Thuỏnyẻ akũ, nẻ kỉrẻ isỏhtya htuỏbẻ khyẻthyă nyă pả ẻ? Tẻlủhỏdu yẻnuỏma ừ isỏhtya nỉ ẻ ma anyẻ có ana lwỉshyẻ ná thuỏthyỏ có menẻ~.” 21 Manárò bí Jesũ hé ná tẻlủhỏdu ari-akyă akhẻnuỏ ma a hẻlyạ nỉdyẻdủ anẻklỏ prẻ. 22 Phũnuỏ akhu-akhyẻ bí Jesũ htwỏprẻ kạkhyẻ khyẻthyă dỏ tẻthẻyẻ akhẻnuỏ, a khỏpacẻ tahe tanẻhtya tuỏbẻ khyẻthyă dỏ a hẻbẻkyă angỏ yẻnuỏ rò ẻthỉ zủẻ lisăsẻ ná ẻ hẻokyă angỏ nuỏtahe.

Jesũ Thẻgnẻ Lỏủ Thẻplỏ

23 Bí Jesũ opả bí vỹ Jerusalem tẹcuõtalwỏ pwẻkũ akhẻnuỏ, ừ myăhtye a mẹ tẻprỏtẻpryă nuỏtahe akhu-akhyẻ ừ zủẻ ẻnyacỏ lủ. 24 Manárỏ Jesũ zủẻnỉ ẻthỉ to, mẻtẻhẻrỏ a thẻgnẻ luplủ lỏplỉ hó ừthẻplỏ hỏ. 25 Ừ lo hẻsuluỏ pẻ ná Jesũ ná kayă pwỏ- tỏprẻ ari-akyă to mẻtẻhẻrỏ Jesũ thẻgnẻ htuỏđủhỏ ừ pwỏ- tỏprẻ athẻplỏ hỏ.

3

Jesũ Ná Nicodemo

1 Judaphú khuklỏ dỏ amwỉ ná Nicodemo o tỏprẻ. Ẻ ma a otỏkuỏ dỏ Phariseỏphủ aplỏamủ tahe akũ. 2 Tỏthẻkhẻnuỏ Nicodemo hyă dỏ Jesũ o rò a hé lủ, “Thárá, pẻ thẻgnẻ ná nẻ ma mạ Thárá dỏ a o dỏ Cỏmarya a ohyă tỏprẻ. Pẻ thẻgnẻ ná Cỏmarya ki okủ ná kayă tỏprẻprẻ to hẻnuỏma a mẻcyă tẻprỏtẻpryă phủ nẻ mẻ yẻnuỏ tỏprẻ- to.”

3 Jesũ hẻsủ lủ, “Vả hẻsocỏcỏ nẻ, kayă dỏ a opacẻlyạ khyẻthyă tỏphuỏ- to tahenuỏ, a myăhtyẻbẻ Cỏmarya ahtyẻakẻ tỏprẻ- to.”

† 2:13 2:13 Tẹcuõtalwópwe ma pwẻ tỏpwẻ dỏ ừ mẻtẻ thẻnẻhtya khyẻthyă bí Cỏmarya mẻlwỏhtẻkạ Judaphú tahe dỏ tanẻphủ hyălyạ mẻthẻyẻ ừ phũvỹạprẻ akhẻnuỏ. * 2:17 2:17 Li Htuthẻhtya 69:9

4 Nicodemo sudyã lű, “Kayã duprěhó tởprěnuô a cuô opacělyã cyã khyěthyã phútě? A kã kanuô khyěthyã đố a muốhókũ rò a opacělyã nyễphuốtởphuố ma a cyã pãnyã ế?”

5 Jesũ hế sú lű, “Vã hếsocócó nệ, kayã đố a opacělyã khyěthyã ná htyế ná Cómarya a Thế Sãế to tahenuô a nuốnĩ cyã đố Cómarya ahtyếakếkũ to. 6 Prẹlu kayã opacělyã nĩdyế khyế prẹlu kayã prế. Manáro tẹopacělyã ná Thế Sãế Byacề nuô, a dyế ohtwốhtya taplẹ ừ đốhtudốthế tởkyế. 7 Đố vã hế pế nệ, ‘Thĩ tởbề opacělyã pố tởphuố,’ phuyếnuô akhu-akhyềrò, khyếthukhyếthế tãmế. 8 Kềlathế nuô a lathếcuố cũ- dù atề prế. Nệ nựhuố aprã tadừrò a o bítěhyã mấtorò a kírế cuốtở bítề nuô nệ thếgnếto. Lỏ- kayã opacělyã ná Cómarya a Thế Sãế tahe nuôma a thyáphủ nuốhó.”

9 Nicodemo sudyã lű, “A cuố htwốhtya cyã phútě?”

10 Jesũ hế sú ề, “Nệ htwố có Israel a tháradu- tởprề vãhếto, phuyếprề rò nệ cuố thếgnếto mệtề? 11 Vã hếsocócó nệ, pế hế pế ừ tề đố pề thếgnế tahe, pề đõnyã pế ừ tề đố pề myáhtye tahe tadừrò thĩ phyếsủ pề tềhếbề yếnuô tởprềto. 12 Vã hếso pếhtuốhó thĩ ná hekhu ari-akyã yếtahe tadừrò thĩ zủế vã to. Vã ki hếso pế pố thĩ ná mốkhu ari-akyã tahe hếnuôma thĩ kírế zủế cyã vã phútề? 13 Kayã htyatuốnố đố mốkhu nuô a o tởprềto. Prẹlu aphúkhũ đố a o đố mốkhu hyãlyã yếtởprề htyatuố tủ- dù prế. 14-15 Thyáphủ kayã pwốtởprề đố a zủkãnyãkã vã tahe, ki nựbề thếhtwốprề tacủprề talềkrế agnếnuô, vã đố a mấdủhố prẹlu aphúkhũ yế ừ ki tahtwốhtya kuốđủ vã phủ Mosề mủnukhế cộhtya rựtalibyã zặzặ đố hihtủlọ rò a tahtwốhtya ề đố kếsếhtyếkyã lỏtamákhủ nuô pã.

16 “Cómarya mọngỉ lỏ có prẹlu hekhuphủ lỏ- plỉ. Lỏ- kayã đố a zủế aphúkhũ tahenuô, thyáphủ a ki nựbề thếhtwốprề tacủprề rò a ki tuố tã đố tẹpyétẹkyã tãmế nuô, a dyếlyãkyã aphúkhũ o tủ tởprề yếnuô đố prẹlu hekhuphủ tahe agnế. 17 Mệtềhềrò, Cómarya nộhyãlyã aphúkhũ đố a ki ciryã kayã hekhuphủ agnếnuô mấto. Mấtỏkhónuô a nộhyã lű đố a ki hyã mềlwốhtekã kayã hekhuphủ agnế nuốprề. 18 Kayã đố a zủế phúkhũ tahenuô, Cómarya ciryã ềthĩ to. Kayã đố a zủế phúkhũ to tahenuô, Cómarya ciryã ềthĩ hỏ, mệtềhềrò, a yố zủế kuốũ Cómarya aphúkhũ đố a o tủ tởprềtuố yếtởprề to akhu-akhyế, a ciryãhỏ ềthĩ. 19 Mệtềrò ềthĩ khyábề tẹciryã hếnuôma, Cómarya atềlỉ hyãnuố đố hekhuyế tadừrò prẹlu hekhuphủ tahe thếzủ tềlỉ yếnuô to mệtềhềrò ềthĩ yố mề tẹmủmyáricyã tahe akhu-akhyế, a mọngỉklỏ đố tềkhítềlộ. 20 Lỏ- kayã đố a mề tẹmủmyáricyã tahenuô, a thếhte tềlỉ rò a hyã đố tềlỉ a o to, mệtềhềrò kayã đố a mề tẹmủmyáricyã tahenuô, a thếisế ná a tềthủtềora tahe oluốhtya rò a hyãtỏ to. 21 Manáro kayã đố a mề tẹcótềtề tahenuô, a hyãtỏ đố tềlỉ a o, mệtềhềrò thyáphủ ừ pwốtởprề ki myáhtye luốryã ná a mệtề tahenuô, atỏ ná Cómarya athềplỏ agnếnuô, a hyãtỏ đố tềlỉ o.”

22 A héthuõ lũ rò, Jesũ ná a khõpacẽ tahe htecuõ dõ Judakẽ. Rò a cuõ nyẽrare kuõ ná a khõpacẽ tahe bínuõ rò a cuõplwõ pẽ ù htyẽ. 23 Giovanni plwõ pẽ kuõpõ ù htyẽ bí khãlẽ dõ ù é ná Aenon nuõtõpho. Aenon ma a ophũ ná dõ Salim htuõrò htyẽ oẽ. Kayã hyã dõ lũo rò a plwõ pẽ èthĩ htyẽ. 24 (Yẽma bí ù dõtã hí Giovanni dõ htõkũ híto akhẽnuõ) 25 bínuõakhẽ Giovanni a khõpacẽ tahe ná Judaphũ tõprẽ krékryã khyẽlũ ná lẽklõlẽkhya onã tẽmẽmwõplĩ phũtẽ nuõ ari-akyã. 26 Èthĩ cuõ dõ Giovanni a o rò a hé lũ, “Thará~ kayã dõ a okuõ ná nẽ bí Jordano htyẽklõ bẽrẽ rò nẽ khyãluõ pẽ ù ná è ari-akyã nuõtõprẽ ní~ khõnyãyẽ a cuõplwõ pẽtuõ ù htyẽ rò ù cuõ lõplĩ hó dõ lũo hó.”

27 Rò Giovanni hẽsũ lũ, “Ûpẽ bèbè Cómarya kĩ dyõtã lũ to nuõ, a nĩbè cyã tẽ tõtõ~ to. 28 Vã héthuõhõ thĩ, ‘Vã ma Kristu mato tadúro Cómarya nõhyã rẽ vã dõ ènyẽhyã prẽ.’ Vã héthuõhõ akhu-akhyẽ thĩ htwõhõ vã prẽkhyãthẽ tahe hó. 29 Vã ma athyãná prẽkrwõkruõ khõmẽ prẽkhũ tõprẽnuõ. Khõmẽ prẽmò ma khõmẽ prẽkhũ atẽ. Manáro prẽkrwõkruõ nuõtõprẽ kahtõ nĩdã khõmẽ prẽkhũ hébè. A nĩhuõ lũngõ akhu-akhyẽ, a thẽkrũthẽlõ nyacó. Phũnuõhõ vã tẽthẽkrũ yẽnuõ a lõhtyabãhtya hó. 30 È ma a tõtè loduklõ, vã ma a tõtè lo patĩklõ.

31 “Kayã o dõ mókhu hyã yõtõprẽnuõ, aduklõ ná ù lõ~ plĩ. Kayã o dõ hekhu yõtõprẽnuõ a thẽgnẽ hébè prẽtũ hekhu ari-akyã prẽ. Kayã o dõ mókhu hyã yõtõprẽnuõ aduklõ ná ù lõ~ plĩ. 32 A hẽsoluõ pẽ ù ná lõ~ a myãhtye nuõtahe ná lõ~ a nĩhuõ nuõtahe. Manáro a hẽsoluõ pẽ ù nuõ ù nĩdã phyẽsũ lũtẽ tõprẽ~ to. 33 Kayã dõ a nĩdã phyẽsũ lũ tẽhẽsoluõ tahenuõ a zũẽ tãtẽ lahyã ná Cómarya ma amãacó. 34 Kayã dõ Cómarya nõtã è tõprẽnuõ, Cómarya dyẽ lõbã hó lũ Thẽ Sãsẽ Byacẽ akhu-akhyẽ, a hébẽprẽ Cómarya alãangõ tahe prẽ. 35 Phẽ Cómarya mõi aphũkhũ rò a dyõtãlõ lũ tẽpwõ~ tõtõ dõ a takhukũ hó. 36 Kayã dõ a zũenyãe phũkhũ yõtõprẽ tahenuõ, a nĩbè thẽhtwõprẽ tacũprẽ. Rò kayã dõ a nĩdã kuõũ to rò a zũenyãe kuõũ phũkhũyẽ to tahenuõ, a nĩbè kuõũ thẽhtwõprẽ to. Cómarya a tẽcirya tã o dõ kayã nuõtahe alo.”

4

Jesũ Ná Samaria Muõ

1 Pharisẽophũ tahe nĩhuõ ná Jesũ a khõpacẽ oẽhtya ná èhtya htuõrò a plwõnĩẽ pẽ klõ ù htyẽ ná Giovanni. 2 Kĩ hẽlakõ ma, Jesũ plwõ pẽ ù htyẽ tõprẽ~ to, a khõpacẽ tahe plwõ shuõshuõ pẽ ù prẽ. 3 Bí Jesũ nĩhuõ ù dyã lũzõ phũyẽ akhẽ, a htecuõkyã dõ Judakẽ htuõrò a kãkhyẽ khyẽthyã dõ Galilea kẽ.

4 Bí a cuõ akhẽnuõ, a tõtè cuõbè ná Samaria kẽ. 5 Phũnuõrò a cuõtuõ dõ vĩ Sykar dõ a o bí Samaria kẽkũnuõ. Vĩ yõtõvĩnuõ a ophũ ná Jacob lẽdyẽkyã aphũkhũ Joseph hekhu khãlẽ nuõtõpho. 6 Jacob ahtyẽklũ o bínuõ. Rò Jesũ cuõ thẽprãladyã klyã akhu-akhyẽ a cuõ onyãokuõ bí htyẽklũ nuõtõ akhãshyẽ. Bínuõkhẽ nuõma phũ~ mõhtuõ hó.

7 Rò Samaria muõ tồprẽ hyãdyãhtyẽ, rò Jesũ hé lũ, “Dyẽõ pẽkuõ vã htyẽ to~.” 8 (Bínuõkhẽ ma a khõpacẽ htecuõ iprĩ lẹe dõ vĩkũ.)

9 Samaria muõ hếsũ lũ, “Nẹ ma Judaphũ, vã ma Samariaphũ, nẹ cuõ kwiõ tuõ vãhtyẽ.” (A hé phũyẽ mẹtẽhéro Judaphũ ná Samariaphũ nuõma a rẹ lũ to.)*

10 Jesũ hếsũ lũ, “Nẹ ki thẻgnẻbye Cỏmarya a tẻdyẻkrã shyẻzũ htuỏrỏ prẻ dỏ a kwiõ nẻhtyẻ yẻtỏprẻ ma ửpẻ nuỏ nẹ ki thẻgnẻ pỏbye hẻma, nẹ ki kwiõ vã htyẻ pã rò vã ki dyẻõ nẻ htyẻ dỏ a dyẻ ử thẻhtwỏprẻ yẻnuỏ pã.”

11 Prẻmỏ nuỏtỏprẻ hếsũ lũ, “Thỏrỏ~ nẹ cuõ dyỏhtya cyỏ htyẻ dỏ a dyẻ ử thẻhtwỏprẻ yẻnuỏ bítẻ pã? Nẻ htyẻlẻcỏ rò a o toto, htyẻklũ yẻtỏonuỏ a zỏ nyỏcỏ tỏkuỏrỏ. 12 Pẻphẻ Jacob dỏ~ nyẻnu dyẻkyỏ pẻ htyẻklũyẻ. Jacob ná aphủalyẻ ná a tẻphủtẻlyẻ tahe dyỏỏ htyẻyẻ. Ma nẻ duklỏnyỏ ná pẻphẻ Jacob ẻ?”

13 Jesũ hếsũ lũ, “Kayỏ dỏ a ỏhtyẻ yẻtahenuỏ, a thẻỏ khyẻthya pã, 14 manỏrỏ kayỏ dỏ a ki ỏhtyẻ dỏ vã dyẻõ ẻ pã yẻnuỏ, a thẻỏ pã htyẻ tỏphuỏ~ to. Htyẻ dỏ vã ki dyẻõ ẻ pã yẻnuỏ, a ki htwỏhtya htyẻhtekhu dỏ lũkũ pã. Rỏ a ki dyẻ lũ thẻhtwỏprẻ tacủprẻ talẻkrẻ pã.”

15 Prẻmỏ yẻtỏprẻ hếsũ lũ, “Thỏrỏ~, thyỏphũ vã ki thẻỏ pã htyẻ tỏphuỏ~ to, htuỏrỏ thyỏphũ vã ki hyỏ dyỏỏnỏ pã tỏ htyẻ bẻyẻ tỏmẻnuỏ dyẻmỏ vã htyẻ dỏ nẻ hé yẻnuỏ.”

16 Jesũ hếsũ lũ, “Kỏ ẻhyỏ nẻvẻ bẻyẻ.”

17 Rỏ a hếsũ Jesũ, “Vỏvẻ oto.”

Jesũ hếsũ lũ, “Nẻ hé ná nẻvẻ oto nuõma atỏ prẻ. 18 Nẻvẻ ohtuỏhỏ nyỏhtũ rò prẻkhũ dỏ nẻo nẻdyẻ khỏnyỏyẻ tỏprẻ nuõma nẻ vẻ mỏtỏ. Nẻ hẻluỏỏcỏ hẻluỏtẻ pẻ cỏ vã hỏ.”

19 Prẻmỏyẻ hé lũ, “Thỏrỏ~ vã myỏhtyẻ thẻgnẻ tỏtẻhỏ ná nẻ ma prẻpro tỏprẻ. 20 Pẻ klwỏlyỏ Samariaphũ dỏ~ nyẻnu tahenuỏ, a cỏbẻhtya Cỏmarya bẻ so yẻnuỏtỏmẻ ỏỏ. Manỏrỏ thỏ Judaphũ tahenuỏ thỏ hé ná ử tỏbẻ cỏbẻhtya Cỏmarya dỏ vẻ Jerusalem akũ nuỏ.”

21 Jesũ hếsũ lũ, “Mỏmuỏ~ zủẻ vỏnuỏ, shuỏkhẻ ki hyỏtuỏhỏ dỏ thỏ ki cỏbẻhtya Phẻ Cỏmarya pã. Manỏrỏ bẻ so yẻtỏmẻ ỏỏ nuỏ bẻbẻ, dỏ vẻ Jerusalem akũ yẻnuỏ bẻbẻ, ử lo hyỏcỏbẻ pã bínuỏ tohỏ. 22 Thỏ Samariaphũ tahenuỏ, thỏ cỏbẻhtya ửpẻ nuỏ thỏ thẻgnẻ tỏtẻ nẻdyẻ to. Manỏrỏ pẻ Judaphũ tahenuỏ, pẻ cỏbẻhtya ửpẻnuỏ pẻ thẻgnẻ nẻdyẻ, mẹtẻhéro tẻmẻlwỏhtekỏ nuỏ a ohtya dỏ pẻ Judaphũ akẻ hỏ. 23 Manỏrỏ kayỏ dỏ a cỏbẻ sỏprẻnyỏcẻ Phẻ Cỏmarya tahenuỏ, shuỏkhẻ dỏ ẻthỏ ki cỏbẻ dỏthudỏthẻ ná tẻmỏtẻcỏ nuỏ, a ki hyỏtuỏ pã. A hyỏtuỏ cỏ hỏ khỏnyỏ hỏ. Mẹtẻhéro Phẻ Cỏmarya myỏpủ kayỏ dỏ a cỏbẻhtya lũ phủnuỏ tahe hỏ. 24 Cỏmarya ma mỏthumỏthẻ rò kayỏ dỏ a cỏbẻhtya ẻ tahenuỏ, a tỏbẻ cỏbẻhtya ẻ phủ Thẻ Sỏsẻ Byỏcẻ zủklyỏzủklỏ ẻ dỏ tẻmỏtẻcỏ akũ nuỏ.”

* 4:9 4:9 Kẻ mỏtỏ ma phũyẻ, Judaphũ nẻ kỏ Samariaphũ bẻỏ dỏ a nẻ nẻdyẻ nuỏtahe to.

25 A hésû Jesù, “Vã thegně ná Messia (Dố ừ ế amwĩ ná Krístu nuô) ki hyã pã, rò bí a hyãtuõ pã akhẽnuô, a ki hyãhẽso pẹ pẹ tẹlõ- plĩ pã a hé phũnuô.”

26 Jesù hésû è, “Kayã dố a hébè ná nẹ khõnyáyẽ tởprẹ nuôma mã nuôtỏprẹ hó.”

27 Bĩnuôakhẽ, Jesù a khỏpacẽ tahe kãtuõ rò a khyếthukhyếthế nyacó dố a myãhtye Jesù hébè ná prẽmò nuôtỏprẹ. “Prẽmò nuôtỏprẹ thezũ ítế?” nuô, ethĩ sudyã lũ tởprẹ- to, htuõto “Byacẽ Jesù cuõhẽbè tuõ ná prẽmò nuôtỏprẹ mẹtế?” nuô, ethĩ sudyã lũ tởprẹ- toto.

28 Htuõrò prẽmò yếtỏprẹ bekỹã ahtyẽõ rò a kahẽso épẻlã ừ dố vĩkũnuô, 29 “Hyã myãkuõ lahyã mỗ vã kayã tởprẹ lé! A héprõ lõplĩ có lỏ vã mệhtuõhó nuõtahe. È mã Krístu có ế?” 30 Phũnuô akhu-akhyế ethĩ o bí vĩkũ nuô rò a hyã lahyã dố Jesù a o.

31 Bĩnuôakhẽ, a khỏpacẽ tahe kwĩthẻzỏ Jesù, “Rabbi-, emỗ sề yế-.”

32 Manàrò a hésû ethĩ, “Vã sề lẻe dố thĩ thegně tuõkuõ vã to nuô a o dù hó.”

33 Phũnuô akhu-akhyế a khỏpacẽ tahe sudyã nĩdyế lũ tởprẹ htuõ tởprẹ, “Kayã tởprẻprẹ hyãdyế htuõhó lũ sề ế?”

34 Jesù hé ethĩ, “Vã mẹtỏ prẹ dố a nõhyã vã yếtỏprẹ a tẻthẻzũ rò vã mệhtuõkỹã tẻmẻ dố a dyế vã yẽnuõma mãhỏ vã sề hó. 35 Thĩ lẻklỏ hé nĩdyế lahyã, ‘A bãhỏ lwĩlẻ pã ma shuõkhẻ tỏ kẻhỏ buõ pã.’ Tadũrò vã hé thĩ, myátãtẻ lahyã kayãẻprẹ dố athyánã lyã yẻtahenuô, ethĩ ma athyánã buõ mĩbũ tỏkẻ lõplĩ hó rò shuõkhẻ bẻhỏ dố tỏ kẻ có hó khõnyáhỏ. 36 Khõnyáyế có bẻbẻ, prẻkẻbuõ tởprẻnuô a nẻbẻ akhwỏakẻ rò a dya-oplỏ tẻtẻtẻphỏ tahe dố a mãhỏ tẻtẻwỏprẹ tacủprẹ agnẻ yẽnuô hó. Phũnuõrò prẻisỏbuõ yẻ ná prẻkẻbuõ yẻ thẻnyẻlỏ ki thẻkrũ rỏlỏ lũ pã. 37 Mẻphũnuõrò ngỏdỏnyã hé, ‘Tỏprẹ rò isỏ, tỏprẹ rò kẻ’ nuõma atỏ prẻ. 38 Vã nõcuỏ kẻhỏ thĩ buõ dố lyãkhu dố thĩ mẻnỏ ná thĩnẻ tỏphuõ- to yẻtỏlẻ hó. Kayã dố aruõ tahe mệhtuõhỏ bĩnuô rò dố ethĩ mệhtuõẻrẻ hó akhu-akhyế, thĩ cuỏ nẻbẻ kuõ hó tẻbwítẻtaryế bĩnuõhỏ.”

39 Dố vỹẻ tỏvĩ akũnuô Samariaphũ zũenyẻ kạẻlã Jesù, mẹtẻhẻrỏ mã dố prẽmò nuôtỏprẹ khyáthế rò a hé, “A héprõ lõplĩ tẻ dố vã mệhtuõhỏ tahenuô,” akhu-akhyế ethĩ zũenyẻ kạẻlã. 40 Phũnuô akhu-akhyế bí Samariaphũ tahe hyãtuõ dố Jesù o akhẻ, a kwĩthẻzỏ lũ ná a ki kạ-okũ ná ethĩ dố avĩkũ rò Jesù kạ-okũ ná ethĩ bĩnuô nyẻnyẻ. 41 Ừ hyã nẻdãẻlã a tẻdỏnyã tahe rò ừ zũkạnyỏkạ rỏlã.

42 Ethĩ hé prẽmò nuôtỏprẹ, “Pẻ zũẻ Jesù khõnyáyẻ nuõma mãdố nẻ hẽso pẻ pẻ akhu-akhyế nuô mãtỏ. Dố pẻ nẻhuỏ a tẻhẻsỏdỏnyã ná pẻnẻ htuõrò pẻ thegně ná è ma Krístu dố a mẻlwỏhẻkạ hekhuphũ yẽnuô tởprẹ mãlakỏ hó, akhu-akhyế nuỏprẻ.”

Jesù Zasĩmẻ Khwĩ A Prẻmẻtẻphũ Tỏprẻ Aphũkhu
(Matteo 8:5-13, Luka 7:1-10)

⁴³ Jesũ o bínũô nyęnyę htuõrò a htecuõ dô Galilea kẹ. ⁴⁴ Jesũ héhtuõ dô hũ, “Prẹprọ nuõ adõkũphũ nĩdũ dyazũdyanyã nĩdyékuõ lũ to.” ⁴⁵ Bí a cuõtuõ dô Galilea kẹ akhẽnuõ, Galileaphũ bínũô tahe émõsũ è, mețehérò èthĩ cuõnõkuõ tẹcuõtalwópwe dô vĩ Jerusalem akũ rò a myãhtyenó lõ htuõhõ Byacè Jesũ me tẹprõtẹprya tẹlõ~ plĩ bí pwěkhẽ nuõhõ.

⁴⁶ Htuõrò, Byacè Jesũ kaxhyẽ khyěthyã dô vĩ Canan dô Galilea kẹkũ bí alẹ mehtwõhtya htyẽ ná thòbĩthèhtyězã nuõ. Bí vĩ Capernaum akũ nuõ, kayã htwõ khwĩ a prẹmetẹphũ khukló otõprẹ rò a phúprẹkhũ thésuwĩ. ⁴⁷ Bí a nĩhuõ hó ná Jesũ o dô Judakẹ rò a hyã dô Galilea kẹ akhẽnuõ, a cuõ dô lũo rò a kwĩthézọ Jesũ ná a ki krwõkakuõ lũ dô vĩ Capernaum rò kã zasĩmẹ pé lũ phúkhũ dô a kírẹ thyětalĩ lãhõ yětõprẽnuõ.

⁴⁸ Jesũ hé è, “Thĩ dãmyãhtye pẹpã tẹprõtẹprya ná tẹkhyéthukhyéthé tahe to hérò, thĩ zũe có taki~ to.”

⁴⁹ Htuõrò kayã htwõ khuklódu yětõprẽnuõ a hészũ lũ, “Byacè~ kã kuõnã vã khõnyã bí vãphũ thyě tyahító akhẽyẽ,” a hé lũ phúnuõ.

⁵⁰ Byacè Jesũ hészũ lũ, “Kaxhyẽ khyěthyã mõ. Nẹ phúprẹkhũ ki omọ kaxhyẽ dù pã.”

Rò kayã htwõ du yětõprẹ zũe Jesũ a tẹhébè rò a kaxhyẽ khyěthyã dô ahi. ⁵¹ Bí a kã dô klyálo akhẽnuõ, a prẹmetẹphũ tahe hyã lũsũ è rò a hészũ lũ, “Nẹ phúprẹkhũ omọ kaxhyẽ hó.” ⁵² A sudyã a prẹmetẹphũ yětahe ná aphũkhũ omọ kaxhyẽ khyěthyã bíkhětè rò èthĩ hészũ lũ, “A tẹkũ tã bí pahénu mọkwĩlyã tòmũ akhẽnuõ.”

⁵³ Aphè tanęhtya tuõbẹkhyẽ aphũ tẹkũ tã ashuõkhẽ nuõma, a tõtũ bí Byacè Jesũ hé lũ, “Nẹ phúkhũ ki omọ kaxhyẽ dù pã shuõkhẽ bínũô.” Dõ yẽ akhu-akhỹè è ná a hiphũphyãphũ tahe zũkanyãkã lõplĩ Byacè Jesũ.

⁵⁴ Yẽnuõma Byacè Jesũ o dô Judakẹ rò htecuõ khyěthyã dô Galilea kẹ rò a dyéluõ atẹmẹ tẹprõtẹprya nyẹphuõtõphuõ yẽnuõ hó.

5

Byacè Jesũ Zasĩmẹ Kayã Khãduõdá Tôprẹ

¹ Phúnuõhtuõrò, Jesũ cuõkuõ Judaphũ tahe apwẽ dô vĩ Jerusalem. ² Dõ vĩ Jerusalem akũnuõ htyèò o tòò. Htyèò nuõtòò nuõ a ophũ ná Thímĩlo Kadãkũ rò Hebreo ngõ nuõma ù é ná Bethesda.* Dõ htyèò khuprĩ alõnuõ ù isó tava ná lẹthũ nyãmè. ³ Bí lẹthũ nuõtahe akũnuõ kayã mèthèlè, kayã khãduõdá, ná kayã thyětõkyè tahe hyãomyè rọ ékũ lã lahyã bínũô. ⁴ (Èthĩ opọ lahyã htyèkazuõ mețehérò Cómarya a tanéphũ hyãlyã mekazuõ tamõmõ htyèyè rò bí htyè kazuõ akhẽnuõ, kayã dô a cuõnuõ rẹlõ dô htyèkũ tôprẹprẹ nuõ, atèsuwĩ simékya.)† ⁵ Kayã swĩ nyèhõ thuõshyè ná nalwĩthyõ obínũô tôprẹ.

* **5:2** 5:2 Liphã mú~ nukhẽ tahehenuõ, ù é ná Bethzatha, tahehe rò a é ná Bethsaida. † **5:4** 5:4 Liphã dô ù rão mú~ nukhẽ tahe akũnuõ, tahehe rò a rãnuõotọ lisãsẽ amã (4) yětõmã. Ètaki rò a rãnuõ otọ to.

6 Jesũ myáhtye a omyěkhúo bínuô rò a thégne ná aswí nyěhó akhu-akhyě a sudyã lũ, “Ně thézũ nõsímě ně tětě ě?”

7 Rò a hésũ Byacè, “Byacè~, bí ũ mẹ kazuõ htyèò akhěnuô, kayã dõ a ki cõnuô vã dõ htyèò akũnuô a o tõprẽ~ to. Rò bí vã yácũ cuõnuô akhěnuô, kayã dõ aruõtõprẽ cuõnuõphe rěkyã hó vã.”

8 Byacè hé è, “Ihtò talũní nẹ klolěmyě rò cuõmõ.” 9 Atẹswí siměkyã có tõphuõtuõ rò a talũní alěmyě rò a cuõ.

Tẹmẹ-anẹ yěnuô atõ ná Judaphú a Mõnyěduô akhu-akhyě, 10 Judaphú khuklõkhuklyã tahe hé kayã dõ atẹsě simě nuõtõprẽ, “Yětõnyě ma Mõnyě-duô. Tẹthyótẹthya o ná nẹ phyácuõní nẹ lěmyě phúnũ ma anĩ to.”

11 Manárò a hésũ èthĩ, “Kayã dõ a zasímě vã nuõtõprẽ hé vã, ‘Talũní nẹ klolěmyě nuô rò cuõmõ,’ a hé vã nuõ~.”

12 Èthĩ sudyã lũ, “Kayã dõ a nõmẹ nẹ phúyě tõprẽnuô ma ùpě?”

13 Manárò Jesũ ma ùpě nuô kayã yětõprẽ thégneto, metěhèrò Byacè Jesũ htecuõ měkyã dõ kayã orõóé aklẽ.

14 Anonuô, Jesũ myáhtye khyěthya è dõ tẹlũhõdu akũ rò a hé lũ, “Nĩdã, vã hé nẹ, khõnyáyě nẹ tẹswí siměhó. Thyáphú nẹ ki myáhtyebè pã tã ná tẹ dõ acyě lõklõ có ná yě pã tãměnuô mepã tã tẹthú tãmẹ ní~.” 15 Htuõrò a htecuõ heso pẹ Judaphú khuklõkhuklyã tahe ná kayã dõ a zasímě vã tẹswí nuõma amwĩ ná Jesũ henuõ~.

16 Phúnũô akhu-akhyě, Jesũ yõ mẹ tẹyetahe dõ Mõnyěduô khukhyě, Judaphú khuklõkhuklyã tahe cáhtya męsúsáhyã lũ. 17 Jesũ hésũ èthĩ, “Vãphẽ mẹ tẹmẹ pwõ~ phuõ, a okuõ tõphuõ~ to rò vã tõbè mẹkuõ phúnũô.”

18 Dõ Jesũ hébè nõ phúyě akhu-akhyě Judaphú khuklõkhuklyã tahe lé yácũ pũmẹthyě shyolõklõ põ ná dõ arěkhě nuô. Mạ prétũ a mẹ talwótalye tõ okuõ Mõnyěduô a tẹthyótẹthya túdũ yěnuô mato, a yõ hé põ ná Cómarya mamạ aphẽ nĩdũ rò a be krũnyañĩ anẹ ná Cómarya akhu-akhyě èthĩ pũ mẹthyě lũ prẽ.

Jesũ Taryěshyosõ

19 Phúnũòrò, Jesũ hésũ èthĩ, “Vã hécócó thĩ, phúkũyě a mẹ cũ~ dũ phú a thézũmẹ nuõma anĩ to. A meprẽ phú a myáhtye a Phẽ Cómarya mẹnũ tahe prẽ. Phẽ metẹ itě bẹbè, a phúkũ mẹ kuõdũ phúnũô. 20 Metěhèrò, phẽ mõi aphúkũ rò a dyéluõ lũ lõ~ tẹ dõ a mẹ ná anẹ nuõtaha. Aphẽ ki dyéluõ lũ tẹmẹ dõ adulõklõ pã có ná yetahe pã rò thĩ ki khyéthukhyéthé nyacó pã.

21 Phú vãphẽ mętwõprẽ kakhýě kayã dõ a thýě rò a dyé ũ thěhtwõprẽ nuô, aphúkũyě a ki dyépẹ kuõ thěhtwõprẽ dõ a thẹplõ thézũ dyé pẹ ũ nuõtaha pã. 22 Phẽ anẹbyacè nĩdũ ciryã ũ tõprẽ~ to. A dyétã lõbã lõ tẹciryã tahe dõ aphúkũ khadãkũ hó. 23 Metěhèrò, thyáphú kayã lõ~ plĩ ki bezũbenyã aphúkũ phú ũ bezũbenyã phěnuô rò a dyétã lõ tẹciryã dõ lũ khadãkũ. Kayã dõ a bezũbenyã phúkũ to tahenuô, mặhó a bezũbenyã phẽ dõ a nõhyãlyã lũ nuõtõprẽ to hó.

24 “Vã hécócó thĩ, kayã dõ a ñĩhuõ vã lãngõ yẽrò a zũenyãe prẽ dõ a nõhyãlyã vã yẽtõprẽ tahenuõ, a ñĩbè thẽhtwõprẽ tacủprẽ hõ. Rò a myáhtye bènõpã tẽciryã to. A cuõ talwóbé hõ ná tẽthyẽ rò a cuõnuõ hõ dõ tẽhtwõprẽ akủ hõ. 25 Vã hécócócó thĩ, shuõkhẽ dõ kayãthyẽ tahe ki ñĩhuõ Cómãryã aphúkhũ ngõ, rò kayã dõ a ñĩhuõ yẽtahe ki htwõprẽ pã nuõ, a ki hyãtuõ pã. A hyãtuõ cóhõ khõnyã hõ. 26 Phú vãphẽ odũ ná a taryẽshyosõ dõ a dyé cyã ù thẽhtwõprẽ nuõ, phẽyẽ a dyé kuõhõ aphúkhũyẽ a taryẽshyosõ dõ a dyé ù thẽhtwõprẽ hõ. 27 Rò è ma prẽlukayã aphúkhũ akhu-akhyẽ, Cómãryã dyẽtãkuõ hõ è taryẽshyosõ dõ a ki ciryã kuõũ hõ.

28 “Khyéthukhyéthẽ lahyã tãmẽ, mẽtẽhéro shuõkhẽ dõ kayã odõ luõkũ lõ-
plĩ tahe ki ñĩhuõ Cómãryã aphúkhũyẽ angõnuõ a ki hyãtuõ pã. 29 Bĩnuõakhẽ
pã, kayã o dõ luõkũ tahe ki ihtõhtekã lahyã pã. Kayã dõ a meryã tẽ tahenuõ
a ki thỹ ihtòkãkhyẽ rò htwõprẽ tacủprẽ talẽkrẽ pã. Kayã dõ a mẽ tẽmũmyã
tahenuõ, a ki thỹ ihtòkãkhyẽ htuõpã rò ù ki ciryã èthĩ pã.”

Prẽ Dõ A Khyáthẽ Ná Jesũ Ari-akyã Tahe

30 Byacẽ Jesũ hẽplehyã põ, “Vã mẽ cũ- dù phú vã thẽzũ mẽ nuõma anĩ
to. Vã ciryã phú Phẽ Cómãryã hẽso vã nuõ prẽ. Vã tẽciryã nuõma atõ prẽ,
mẽtẽhéro vã mẽ cũ- dù vã thẽplõnuõ mato. Vã mẽprẽ phú prẽ dõ a nõhyãlyã
vã yẽtõprẽ a tẽthẽzũ o nuõprẽ.

31 “Hẽkuõrẽ, vã ki khyãluõ ñĩdyédũ vãrivãkyã kihéro lẽzũenĩ akhãlẽ o
tõcõ- to. 32 Manáro kayã dõ a ki khyãluõnĩ pẽ thĩ ná vãrivãkyã nuõ, a o
tõprẽ. Rò vã thẽgnẽ ná a khyãathẽ ná vãrivãkyã yẽnuõma a málakõ có.

33 “Thĩ nõcuõ thĩkayã dõ Giovanni a o rò a khyãathẽ ná vãrivãkyã nuõma
amã prẽ. 34 Vã lo ná prẽlukayã ki khyápẽ vãrivãkyã tõprẽ- to. Manáro
thyáphũ thĩ ki zũẽ tẽ dõ è hẽ nuõtahe rò thĩ ki tuõkuõũ dõ tẽmẽlwõhtekã
agnẽnuõrò, vã dyé thẽnẽ kãkhyẽ khyẽthyã thĩ ná Giovanni a hẽ vãrivãkyã
yẽnuõtahe prẽ. 35 Giovanni nuõ a lĩtakhẽtyã thyánã mikõ tãmẽ dõ a
kyãhtyã nuõ. Thĩ thẽluõ atẽlĩ taplõtãplyáphũ prẽ, angõlasã nuõma, a thẽhẽ
ná thĩ thẽzũ hyã ñĩdã a tẽthyõ taplõtãplyáphũ prẽ a thẽhẽ phúnuõ.

36 “Manáro vã tẽkhyáthẽ dõ adulõklõ pã có ná Giovanni a tẽkhyáthẽ yẽnuõ
a o tahe. Vãphẽ dyé vã tẽphyyẽtẽmẽ dõ vã bè mẽhtuõkyã, rò khõnyãyẽ vã
mẽ hõ tẽmẽ yẽtahe hõ. Tẽmẽ yẽtahe nuõma, a khyãluõ hõ athẽ ná vãphẽ
nõhyã málakõ hõ vã nuõ hõ. 37 Rò phẽ dõ a nõhyã vã yẽtõprẽnuõ, a khyãkuõ
athẽ dõ vãgnẽ. Thĩ ñĩhuõnõ ná atalã to, htuõrò thĩ myáhtyenõ ná amẽthẽ
tõphuõ- to. 38 Cómãryã nõhyã có vã tadũrò thĩ zũenĩ kuõ vã to akhu-akhyẽ,
Cómãryã alãngõ ohtwõprẽ kuõ dõ thĩ thẽplõkũ to. 39 Thĩ myápũthẽgnẽ
lahyã lisãsẽ tahe mẽtẽhéro thĩ tanẽ ná thĩ ki myáhtye thẽhtwõprẽ tacủprẽ
bí li yẽnuõtahe akủ pã. Lisãsẽ yẽtahe nuõma a khyãluõ pẽhõ athẽ ná
vãrivãkyã hõ. 40 Manáro thyáphũ thĩ ki ñĩbè kuõũ thẽhtwõprẽ tacủprẽ
agnẽnuõ, thĩ thẽzũ hyã kuõ lahyã dõ vào to.

41 “Vă myápũ dõ ù ki htuthéhtyanĩ vă agněnuô mătõ. 42 Manárõ thĩ ma kayă phútě tahe nuôma vă thégně lõhó rò vă thégně, dõ thĩ théplòkũnuô, thĩ tẹmọ Cómarya oto. 43 Vă hyăhò ná văphě amwĩ tadúró thĩ ésũ vă to. Kayă dõ aruotõprẹ ki hyă dõ thĩo ná amwĩ nĩdũ kihérõ, thĩ ésũ mọnĩ è. 44 Thĩ thézũ htuthé nĩdyé lũ tõprẹ ná tõprẹ tadúró túprẹ Cómarya tõprẹ ki htuthénĩ thĩ agněnuô, thĩ myápũ kuõ lahyă ù to. Thĩ ki htuthé nĩdyé khyédũ lũ phúyě kihérõ thĩ cuõ zũe cyă vă phútě?”

45 “Tanẹ tă vă ná kayă tõprẹ dõ a ki dya thĩ tẹthũ dõ phě a mètħenyě nuopă tãmẹ. Mosè dõ thĩ myásũ thẹlẹ nĩdyé lũ nuotõprẹ, ki dya thĩ tẹthũ pã. 46 Thĩ ki zũe tặ tẹ málakò Mosè kihérõ, thĩ ki zũekuõ nyă vă prẹ, mẹtħérõ prẹ dõ a rã vřivăkyă ma è hó. 47 Manárõ, mặ dõ thĩ zũe a tẹrăkyă yěnuotahe to akhu-akhyě, thĩ cuõ zũe cyă vă tẹhébè yětahe phútě?”

6

*Byacè Jesũ Buõe Kayă Nyări
(Matteo 14:13-21, Marko 6:30-44, Luka 9:10-17)*

1 Phũnuohtuõrõ, Jesũ htecuõkyă dõ Galilea htyeòdu abéré tókyě. (Û é ná htyeòdu Tiberia ma amámá.) 2 Kayă bẹmụ yõ myáhtye htuõhó tẹprõtẹprya dõ Byacè cuõ męsĩmẹ pẹ kayăswĩ kayăsẹ tahe akhu-akhyě, èthĩ krwõ cuõplucuõphẹ kuõ lõ lõkhyě. 3 Rò Byacè Jesũ htya dõ solọ rò è ná a khõpacẹ tahe htya onyăo lahyă bĩnuô. 4 Bĩnuoakhě Judaphũ tẹcuõtalwópwě yě a phũ~ bè hó.

5 Bí Byacè Jesũ tũmyá rò a myáhtye kayă tòmũdu hyă tõ dõ lũo akhě, a hé Philipu, “Pẹ ki cuõ iprĩ tõpẹ kayă yětahe lée bitě ẽ?” 6 A sudyă myăbyepřẹ Philipu prẹ. A kĩrẹ mepẹ èthĩ phútě pãnuô, a tanẹ one htuõhó dõ a théplòkũ hó.

7 Philipu hészũ, “Pẹ iprĩ lõ pẹ có èthĩ ná rũzye denari tóko* khălẹ có ma, èthĩ e přẹ tõprẹ tòmũ nuô~ apòeto.”

8 A khõpacẹ dõ aruõ tõprẹ dõ amwĩ ná Andrea, a mądũ Simonè Petru apuõ yětõprẹ hé Byacè, 9 “Pacẹ překhũphũ o bĩyě tõprẹ. Akhómũ dõ ù mẹ ná buõbalĩnuô a o nyăklõ ná tẹphũ nyěbè. Manárõ a ki pòe pẹ kayă báprètě?”

10 Byacè Jesũ hé, “Nõ onyăo kayă nuõtahe,” a hé phũnuô. Khălẹ bĩnuô tõpho ma mĩthuõlě duõtwõryálă. Rò shuõshuõpřẹ lõ~ překhũdu dõ a onyătặ bĩnuô tahenuô, a phũ~ odũ nyări có. 11 Byacè Jesũ phýe khómũ yětahe rò a hébwĩhétaryěhtya Cómarya. Htuõrõ a dyětặ ná a khõpacẹ tahe rò èthĩ zũtặ pẹlõ ná kayă onyăo bĩnuô tahe. A phýeke tẹphũbí yěnyěbè rò a mẹ thyăkuõ phũ khómũnuô. Rò kayă yětahe a thée kó có bá~ tẹnuô a phýe lahyă có.

12 Bí èthĩ ekóõbă lõhtuõhó pwõ~ tõprẹ akhěnuô, Byacè Jesũ hé a khõpacẹ tahe, “Phýédwõplõ lõkhyě sèe olõkyă nuõtahe, nõokyălõ dẽ tãmẹ,” a hé èthĩ

* 6:7 6:7 Rũzye denari tóbè ma a krũnyă ná tónyè atẹryă khwókè.

phúnuô. ¹³ Phúnuô rô a khôpacê tahe phyédwô khómũ balí nyăklô dô ù e htuôhô rô a okyălô tahenuô a obă pã có ná krínuô shyényemê có.

¹⁴ Bí kayă yêtahe myáhtyehtuô Byacê Jesũ mẹ tẹprotèprya yêtahe akhênuô, êthi hé lahyă, “Prèprô dô a kírê hyălyă dô hekhuyê pã ù hé nuôma a má nyă hó è hó,” a hé lahyă phúnuô. ¹⁵ Byacê Jesũ thêgnê ná êthi kírê hyăňshyo htyahtwô lũ ná khwí akhu-akhyê, a cuôhtya khókyă dô sokhu túdũ tôprê pré.

*Byacê Jesũ Cuô Dô Htyêkhu
(Matteo 14:22-27, Marko 6:45-52)*

¹⁶ Bí mớhêlyă hó akhênuô, a khôpacê tahe tặkalyă cuô lahyă dô htyêò-duhtũ. ¹⁷ Êthi tặ sidyání thòklyê bínuô rô a htecuô lahyă dô vặ Capernaum. Vặ yênuô a o dô htyêò bérê tôkyê. Mớkhíhồ tadú rô Byacê Jesũ kạtuồ kuôhí êthi to. ¹⁸ Kêlathê duhyă rô htyê háhódu háhósồ hyă. ¹⁹ Bí êthi khyăcuôtuồ hó thuômile, lwĩmile hó akhênuô, êthi myáhtye Byacê Jesũ cuô dô htyêkhu rô hyăphútô êthi thòklyê.† Rô êthi thêisê taróthê lồplồ có lùlê. ²⁰ Rô Byacê Jesũ hé êthi, “Văprê! Thêisê lahyă tặmê.” ²¹ Yếtôphuô rô êthi thêkrũthêlô êsũ lahyă Jesũ dô thòklyêkũ. Rô tồphuôtuồ, thòklyêyê cuôtuồ gnê dô htyêhtũ bí êthi lécuôyê tồpho.

Kayă Bémũ Myápũ Byacê Jesũ

²² Shyéparô tónyenuô, kayă bémũ dô a okyă dô htyêòdu bérê tôkyê tahe thêgnê ná dô pahénukhê nuô thòklyê okyăprê tồbê pré. Rô Byacê a khôpacê tahe sidyání lahyă thòklyê nuôtôbê rô a htecuô nidyêdũ lahyă pré. Kayă bémũ tahe thêgnê ná Byacê Jesũ sidyacuô tồkuồ ná a khôpacê nuôtahe to, êthi htecuô nidyêdũ lahyă pré. ²³ Htuô rô thòklyê o dô vặ Tiberia rô a hyă tahenuô, a hyă okuồ phũ lahyă bí Byacê lê hébwihétaryê htya Cómarya rô a buôe kayă bémũ tahe ná khómũ akhălê nuôtôpho. ²⁴ Bí kayă bémũ tahe myáhtye pã Byacê Jesũ ná a khôpacê tahe bínuô to akhê, thyáphú êthi ki cuô myápũ myáhtye Byacê Jesũ agnênuô, êthi nuô lahyă dô thòklyê tahe akũ rô htecuô lahyă dô vặ Capernaum.

Byacê Jesũ Ma Sêe Dô A Dyê Ủ Tệhtwồprê

²⁵ Bí êthi cuô myáhtyêhô Jesũ dô htyêòdu bérê akhênuô, a sudyă lũ, “Rabbi, nệ hyătuồ báyê bókhetê?”

²⁶ Byacê Jesũ hêsũ êthi, “Vă hécó có thĩ, thĩ myáhtye vặ mẹ tẹprotèprya rô thĩ pũ vặ mátô. Thĩ êkó khómũ rô thĩ pũ vặ pré. ²⁷ Cyêpryê ryapê tặ sêe lêlêlê dô a nuôthuô a thỏpyê cyă nuôtahe agnê tặmê. Cyêpryê ryapê sêesêô dô a ki dyê thĩ thêhtwồprê tacủprê yêtahe agnênuô. Prêlukayă aphúkhuyê, a ki dyê ù sêe phúnuô tahe pã, mặtêhêrô Phê Cómarya dyêluồ hó ná a thêplồ hó lũ hó.”

† 6:19 6:19 Mile ma a krũnyă ná akli 880

28 Rò èthĩ sudyã lũ, “Ki héphúnuô rò, thyáphú pè ki mètõ Cómarya athéplò rò pè bèmẹ kryã- maĩtẽ?”

29 Rò Byacè Jesũ hésũ èthĩ, “Zũe lahyã vã dõ Cómarya nõhyã è yènuô.”

30 Phúnuôrò èthĩ sudyã lũ, “Thyáphú pè ki myáhtye tètprètprya rò pè ki zũe agnúnuô, nè ki dyéluô pé pè tètprètprya ítété pã? Nè ki mepé pè matépã ẽ? 31 Phú lisäsèkũ hé, ‘A dyée èthĩ ná sèe o dõ mókhu hyãlyã tahe, 32 lisäsèkũ héphúnuô rò, pèphyèpèphuõ dõ- nyènu tahe e lahyã khómũ dõ ù é ná mãna dõ kèsèntyèkyã lõtamákhũ nuô.”

32 Byacè Jesũ hésũ èthĩ, “Vã hécócó thĩ, sèe odõ mókhu hyãlyã nuõma, Mosè dyée èthĩ máto. Vãphẽ dyée èthĩ prè. Khõnyãrò a ki dyée hó thĩ sèe málakõ dõ a o dõ mókhu hyãlyã yènuô pã. 33 Mètèhèrò Cómarya asèe málakõ ma a o dõ mókhu hyãlyã rò a dyé pé prèlu hekhuphú théhtwõprè nuõtõprè hó,” a hé èthĩ phúnuô.

34 Rò èthĩ hé, “Byacè, pwõ- nyènyè- dyé pé pè sèe yènuô.”

35 Rò Byacè Jesũ hésũ èthĩ, “Vã ma sèe dõ a dyé ù théhtwõprè hó. Kayã dõ a hyãtõ dõ vão nuô, a thévĩthée pã tõphuõ- to. Kayã dõ a zũe vã nuô, a théõpã takhyã- to. 36 Manárò, phú vã héthuõhõ thĩnuô, thĩ myáhtye có vã tadúró thĩ zũe vã to. 37 Lõ- kayã dõ vãphẽ dyé vã tahenuô, a ki hyã dõ vão pã. Ûpèpè- bèbè, a ki hyã dõ vão nuô, vã vèhtekyã ná è taki- to. 38 Mètèhèrò vã odõ mókhu hyãlyã rò vã hyãme cù- dù vã théplò phúnuô máto. Vã hyãme phú prè dõ a nõhyã vã yètõprè a tètthézũ nuõprè. 39 Tè dõ atõ prè dõ a nõhyã vã yètõprè athéplò ma matè hénuõma, lõ- kayã dõ a dyé vã nuõtahe vã bèplwõ lamékyãní èthĩ to. Shyé- mõnyè dõ khyètadúlo tónyè pãnuô, vã bèmẹ ihtõtwwõprè kãkhyè èthĩ pã. 40 Mètèhèrò, vãphẽ a tètthézũ ma mãhõ lõ- kayã dõ a myáhtye aphúkhũ yè rò a zũe tahenuô, a ki nĩbè théhtwõprè tacũprè, rò vã ki mẹ ihtõtwwõprè kãkhyè èthĩ shyé- mõnyè dõkhyè tadúlo nuõtónyè pã.”

41 “Vã ma sèe odõ mókhu hyãlyã,” Byacè Jesũ yõ hé phúnuô akhu- akhyè, Judaphú tahe tamwõtãlè lõplĩ lũ. 42 Èthĩ hé lahyã, “È ma Joseph aphúkhũ Jesũ hénuô tõprè prè vãhéto? Amuõaphẽ ma pè thégnè prè vãhé? Mamètèrò a cuõ hétuõ nõdyé ané, ‘Vã o dõ mókhu hyãlyã’ phútè?”

43 Byacè Jesũ hésũ èthĩ, “Tamwõtãlè pã tã lahyã tãmé. 44 Ki mã ná vãphẽ dõ a nõhyã vãyè tõprè ki nõhyã ù dõ vão to hénuô, ù hyábè dõ vã o tõprè- to. Kayã dõ a hyã dõ vão tahenuô, vã ki mẹ ihtõtwwõprè kãkhyè èthĩ shyé- mõnyè dõkhyè tadúlo tónyè pã. 45 Prèprõ tahe rãokyã, ‘Cómarya ki ithyóithya èthĩ lõ- plĩ pã.’ Lõ- kayã dõ a nĩhuõ phẽ a tètthyóithya rò a hyã ithyóithya tèt dõ lúo tahenuô, a ki hyã dõ vã o pã. 46 Kayã myáhtyenó Phẽ Cómarya tõprèprè, vã thézũ hé phúnuô máto. Û myáhtyenó phẽ tõprè- to, myáhtyenó phẽ ma túprè a o dõ Cómarya a o rò a hyãlyã nuõtõprè prè. 47 Vã hécócó thĩ, kayã dõ a zũenyãe vã tõprèprè nuô, a ki nĩbèhõ théhtwõprè

tacúprê hó. ⁴⁸ Vã ma sèe dõ a dyé ù thêhtwõprê. ⁴⁹ Thĩ phyêphuõ dõ~nyénu tahe e khómũmäna tadúro a thyêpã lahyã prê. ⁵⁰ Manárò, sèe o dõ mókhu hyãlyã vã hé thĩ nuõma, a o býyê. Ûpêpê~bèbè a ki e sèeyê hénuõma, a thyê pãto. ⁵¹ Vã ma sèe dõ a dyé ù thêhtwõprê rò a o dõ mókhu hyãlyã. Ûpêpê~bèbè, a ki e sèe yénuõ, a ki htwõprê tacúprê pã. Sèe yénuõma mãhó vãzye yénuõ hó. Thyáphú prêlu hekhuphú ki htwõprê agnènuõ vã dyélyãkyã vã nêklõ yê dõ èthìgnê hó.”

⁵² Judaphú tahe kréthyêkréo nídyélũ, “A cuõ dyée cyã pè ná azye phútê?”

⁵³ Rò Byacê Jesũ hésũ èthĩ, “Vã héccócó thĩ, thĩ ki e prêlukayã aphúkhũ yê azye to, thĩ ki õ lũthwi to hénuõ, thêhtwõprê o dõ thĩkũ to. ⁵⁴ Manárò kayã dõ a e vãzye õ vãthwi tahenuõ, a nĩbè thêhtwõprê tacúprê, rò shyé~mõnyê tadú dõ khyêlõ tónyê pãnuõ, vã ki mêtwwõprê ihtòkãkhyê lũ pã. ⁵⁵ Mêtêhêrò vãzye ma lée mãlakõ, vãthwi ma lèõ mãlakõ hó. ⁵⁶ Kayã dõ a e vãzye õ vãthwi tãprêprê nuõ, a ohtwõprê dõ vãkũ, rò vã ohtwõprê dõ èkũ hó. ⁵⁷ Phú vãphê dõ a nõhyã vãyê tãprê htwõprê nuõ, dõ èkhuèkhyê rò vã htwõprê kuõ. Phúnuõrò kayã dõ a e vãzye tãprêprê nuõ, dõ vãkhuvãkhyê rò a ki htwõprê kuõ pã. ⁵⁸ Yẽma sèe odõ mókhu hyã hó. Thĩphyêthĩphuõ mú~nukhê tahe e khómũmäna tadúro a thyê lahyã prê. Manárò kayã dõ a e sèe dõ vã hé pè thĩ khõnyã yêtahenuõ a ki htwõprê tacúprê pã.” ⁵⁹ Bí a ithyótã ù dõ vĩ Capernaum tẽcõbê hõkũ akhènuõ, a hé ù phúnuõ.

A Khõpacê Êprê Vĩkyã Lũ

⁶⁰ Èthĩ nĩhuõ Byacê Jesũ héphúnuõ rò, a khõpacê êprê hé lahyã, “A tẽithyó yê apyã nyacó. Ûpê tãprê kírê zũephyésũ békũõ a tẽithyóyê pê?”

⁶¹ A khõpacê tahe tamwõtãlê lahyã phúyènuõ a thègnê akhu~akhyê, a hé èthĩ, “Vã hé phúyê rò thĩ thêplòpyê lõ lahyã ná vã tẽithyó yêtahe ê? ⁶² Ki mephúnuõ hêrò, thĩ myáhtye prêlukayã aphúkhũyê ki kãkahtya khyèthyã dõ akhãlê lèõ pã hêrò, thĩ ki tanê lahyã phútê pã? ⁶³ Thê Sãsê Byacê nuõ a dyé thêhtwõprê tacúprê. Prêlukayã nuõ, a dyé cyã thêhtwõprê tacúprê to. Ngõ dõ vã hébè thĩ yêtahe nuõma, Thê Sãsê Byacê a tẽhébè tahe rò a dyébè ù thêhtwõprê tacúprê. ⁶⁴ Manárò dõ thĩklê nuõ, kayã dõ a zũe kuõũ tonuõ a o tahe.” Mêtêhêrò Byacê Jesũ thègnê pã cõ dõ akhãshyê, dõ èthĩklê nuõ a zũe lũ to, rò a ki isètãkyã lũ pãnuõ a otãprènuõ, a thègnê rò a hé èthĩ phúnuõ prê. ⁶⁵ A hé plehyã pó, “Dõ thĩklènuõ kayã zũe vã to otahe, túrò vã hé hó thĩ, phê ki nõhyã ù dõ vãõ to hénuõ ù hyãbê dõ vãõ tãprê~to, phúnuõ hó.”

⁶⁶ Cáhtya bínuõ rò a khõpacê tahe kãkyã éla rò krwõkuõ pã lũkhyê to.

⁶⁷ Rò a sudyã a khõpacê shyéthènyê yêtahe, “Thĩlê, thĩ thézũ htekaqyã kuõ vãlê phúnuõ vãhétõ?” A hé èthĩ phúnuõ.

⁶⁸ Simonè Petru hé kãkhyésũ lũ, “Byacê, pè kírê cuõtõ kuõ ùpê? Tẽithyóithya dõ a dyé pè thêhtwõprê tacúprê nuõ a o prétú dõ nêõ prê. ⁶⁹ Pè zũe rò pè thègnê ná nê ma Cómãrya a prêsãsêphú tãprê, rò a nõhyãlyã nê hó.”

⁷⁰ Htuõrò Byacè Jesũ h́́sũ èthĩ, “Vã nwóhtya htuõhó thĩ shyéthényẽ, m̀́ato ẽ? Manárò, dõ thĩklẽ nuò, khĩnérícýã khukló otõduõ,” a hé èthĩ phúnũ. ⁷¹ (A hé phúyẽma a thézũ hé Simonè Iscariot aphúkhũ Juda. È ma a otõkuõ dõ shyéthényẽyẽ aklẽ tadúro dõkhyẽnuò a isẽtãkyã Byacè Jesũ.)

7

Byacè Jesũ Ná A Puõprẽkhũ Tahe

¹ Byacè Jesũ héhtuõ phúyẽ rò, a cuõ dõ Galilea kẹ̀ rò, a lẹ̀ tódõ htuõ tódõ bínuò. Judaphũ khuklókhuklyã tahe yõ myápũ m̃́ethyẽ lũ akhu-akhyẽ, a thézũ cuõ dõ Juda kẹ̀kũ to. ² Manárò, bínuòkhẽ, Judaphũ apwẽ isóléthũ kírẹ̀ bè nuò a phũyã hó. ³ Phúnũrò Byacè Jesũ a puõprẽkhũ tahe hé lũ, “Thýáphũ nẹ̀ khõpacẽ tahe ki myáhtyekuõ nẹ̀ m̃́e tẹ̀p̃rõtẹ̀p̃ryã tahe agnẽnuòrò, nẹ̀ tókò htecuõ khókyã ná bíyẽ rò cuõ dõ Juda kẹ̀kũ nuò. ⁴ Kayã dõ a thézũ mwĩ luõhtyẽluõkẽ hénuõma, a m̃́ehuóm̃́ethwẽ tẹ̀ tóprẽ- to. Nẹ̀ ki m̃́enyã hó tẹ̀p̃rõtẹ̀p̃ryã phúnũotahe héro dyéluõ pẹ̀ kuõ nõnẹ̀ ná hekhu tóbalo nuò kókõ.” ⁵ M̃́et̃héro Byacè a puõprẽkhũ ñ́dyédũ tahecónũ-, a zũe lũ to.

⁶ A hé lũ phúnũ akhu-akhyẽ, Byacè Jesũ hé èthĩ, “Shuõkhẽtõ shuõkhẽbenuò a hyãtuõ dõ vãgnẽ híto. Manárò dõ thĩgnẽnuò thĩcuõthĩkã bíkhẽtẽ ma anĩ prẽ. ⁷ Prẽlu hekhu-phũ tahe thẽhte cyã thĩ to. Manárò a thẽhte lahyã vã, m̃́et̃héro vã yõ héhteluõ èthĩ m̃́e tẽmũmyã tahe nuõ-. ⁸ Cuõdũmõ lahyã dõ pwẽkũ nuò. Vã cuõ híto, m̃́et̃héro shuõkhẽtõ shuõkhẽbẽ hyãtuõ dõ vãgnẽ híto.” A h́́sũ apuõ thĩtahe phúnũ. ⁹ Byacè Jesũ héhtuõ phúyẽ rò a okyã bí Galilea kẹ̀kũ nuò.

Byacè Jesũ Cuõ Dõ Pwẽ Isóléthũ

¹⁰ Manárò bí a puõprẽkhũ tahe htecuõkyã htuõhó akhẽnuò, a hte cuõhuõcuõthwẽ kuõ dõkhyẽ, a cuõlãcuõlĩ to. ¹¹ Judaphũ khuklókhuklyã tahenuò, “Jesũ otõ bítẽ?” A myápũ sudyã lahyã lũ phúnũ.

¹² Kayã bẽmũ tahe dõnyãhuò dõnyãthwẽ ẽnyacò lũrilũkyã. Tahehenuò, a hé lahyã, “È ma kayã ryã prẽ.”

Akhõruò tahe h́́sũ, “Aryã m̀́ato. A pũ ilolahõ ù prẽ,” a hé lahyã phúnũ. ¹³ Ù yõ thẽisẽ lahyã Judaphũ khuklókhuklyã tahe rò ù hélãhélĩ sũbũ tóprẽ-to.

¹⁴ Bí ù pwẽ phũ- klãmẽhó akhẽnuò, Byacè Jesũ cuõhtyanuõ dõ tẹ̀lũtyã hõkũ rò a cáhtya ithyóithya ù bínuò. ¹⁵ Judaphũ khuklókhuklyã tahe khyéthukhyéthẽ rò a hé lahyã, “A htyadyánó kuõ dõ Judaphũ thyólihõ a thárãdu tahe a khadãkũ to tadúro a cuõ thẽgnẽ ẽnyacò báyẽ nuõma a cuõ ithyónĩtõ bítẽtẽ?”

¹⁶ Rò Byacè Jesũ h́́sũ èthĩ, “Vã ithyó ù yẽtahe nuõma vã tẹ̀ithyóithya ñ́dũ m̀́ato. Tẹ̀ithyó yẽtahe nuõma a hyã dõ Cómarya dõ a nõhyã vãyẽ tóprẽ a o. ¹⁷ Kayã tóprẽprẽ ki thézũ lũm̃́etõ Cómarya athéplò hénuò, tẹ̀ithyóithya yẽtahe nuõma a o dõ Cómarya a ohyã ẽ? M̀́atorò vã hébẽ ñ́dyédũ ná vã

taryëshyosõ ẽ, nuô aklyá thégne nyã prẽ. ¹⁸ Kayã dô a hébè nídyédú ná a taryëshyosõ tôprẽprẽ nuô, a thézú nõhtuthéní ù ná anẽ prẽ. Manárò kayã dô a thézú nõhtuthéní ù ná prẽ dô a nõhyã lù yètôprẽprẽ nuô, a hébècò prẽ, a lahólahya ù to. ¹⁹ Mosè dyéhó thĩ tèt̃hyótèt̃hya vãhéto? Manárò thĩ lùkrwõmẽ kuõ tèt̃hyótèt̃hya tôprẽ- to. Thĩ pũ męthyẽ vã mętě?”

²⁰ “Khínẽ mębè hó nẽ hó. Ûpẽ tôprẽ pũmęthyẽ nẽ pẽ?” Kayã bémũ hésú lù phúnúô.

²¹ Rò Jesú hésú èthĩ, “Dõ Mõnyëduô akhẽnuô, vã mę pẽ thĩ tẽprotẽprya tôcô rò thĩ khyéthukhyéthẽ lõ có pwõ- tôprẽ vã! ²² Mosè mekyã thĩ, lõ- thĩ phúpřekhũ tahenuô thĩ bè dútalí lũphá a hé rò thĩ dútalí lahyã aphá bí Mõnyëduô nuôtõnyẽ. Ki héklyácó rò prẽ dô a mę rẹlõ yẽnuôma, Mosè mậto. Thĩphyéthĩphũ dô- nyenu tahe cáhtya męrẹlõ prẽ. ²³ Phúnúôrò thyáphú thĩ ki khétalwócũotalyẽ tá Mosè a tèt̃hyótèt̃hya tãmẽ nuô, thĩ ki tở dútalí lahyã thĩ phúpřekhũ tahe aphá bí Mõnyëduô akhẽnuô, kihérò thĩ dútalí lahyã prẽ. Phúnúôrò bí vã zasimẽ kayãswí kayãsẽ dô Mõnyëduô akhẽ rò thĩ cuõ thẽplõdu vã mętě? ²⁴ Dyatèt̃thũ tá ù phũ thĩ myãhtye ù dô akłõ nuôtahe tãmẽ. Mậtõkhónuô, dyalyácó dyalyatẽ lahyã thĩ thẽplõ dô thĩ ki ciryatõ ciryabẽ ù nuô ní.”

È Ma Messia Ẽ?

²⁵ Jerusalemphũ tahehe hé, “Judaphũ khukłõkhuklyã pũ męthyẽ lù nuôma è hó ẽ? ²⁶ Myámõlẽ, a hébècò dô kayã tôplutõphẽ anyẽhyã có rò ù hé tậtũ lũ tôprẽ- to. Khõnyáyẽ ma pẽ khukłõkhuklyã tahe thégne tậtẽ hyãnyã hó ná è ma Messia tôprẽ hó, phúnúô ẽ ha? ²⁷ Û hé ná Krístu ki hyãpã nuô, ù thégne adõaso tôprẽ- to ù hé vãhẽ, manárò èyẽ a o tở dõbitẽ nuô pẽ thégne prẽyẽ.” Èthĩ hé lahyã phúnúô.

²⁸ Bí Byacẽ Jesú ithyótãpã ù dô tẹlũtyã hõkũ akhẽnuô, a ẽhtõhtya, “Thĩ thégne vã nuôma amậvã. Vã o tở bítẽ hyã nuôma thĩ thégne mậlakõ nyã vã ni. Vã hyã cữ- dù vã thẽplõ mậto. Prẽ dô a nõhyã vã yètôprẽ nuôma, thĩ thégne lù to. È ma prẽ dô ácó tôprẽ. ²⁹ Manárò vã thégne lũ, mętěhéro vã yõ o dô lũo hyã prẽ nuõ-. Prẽ nõhyã vã ma è prẽ nuõ-.”

³⁰ A héhtuõ phúnúôrò èthĩ pũhtũpũ Byacẽ Jesú. Manárò shuõkhẽ dô ù ki pũ męthyẽ lù agnẽnuô, a hyãtuõ híto akhu-akhỹ ù pũhĩ lũ tôprẽ- to. ³¹ Manárò ù zũerõ zũeẽ pãnyã lũ prẽ. Èthĩ hé lahyã, “Shỹ- Krístu ù hé nuôtôprẽ hyãpã akhẽnuô, a ki mę tẽprotẽprya ẽklõpã có ná yètôprẽ pã ẽ?” A hé lahyã phúnúô.

Judaphũ Khukłõkhuklyã Tahe Nõpũ Û Ná Jesú

³² Èthĩ hébèhuô hébèthwẽ nídyélũ ná Byacẽ Jesú Krístu ari-akyã phuyẽ akhẽnuô, Pharisẽophũ tahe nũhuõ rò èthĩ ná bwídukhu tahe nõcũõpũ Byacẽ Jesú ná klyẽphũ dô a opõ tẹlũhõdu nuôtahe.

³³ Byacẽ Jesú hé, “Vã otõ nyẽkuõpã ná thĩ to. Nyẽtyato pãma vã ki kạkhyẽ khyẽthýã dô prẽnõhyã vã yètôprẽ a o hó. ³⁴ Thĩ ki myãpũthũ lahyã vã pã,

manárò thĩ myáhtye vǎ to. Dǒ vǎ lẹo akhǎlẹ nuò, thĩ cuó cyǎ kuǒ vǎ tǒprẹ~to.”

³⁵ Judaphú khuklókuklyǎ tahe hé nǐdyé lǔ tǒprẹ ná tǒprẹ rò a hé lahyǎ, “Pẹ myáhtye cyǎ è to a hé nuòma, a kírẹ tanẹ cuó tǒ bítẹ ha? Ma a kírẹ cuó dǒ pẹ Judaphú cuó kuǒ dǒ Greekphú nuòtahe aklẹ rò a kírẹ cuó ithyóke Greekphú bínuòtahe ẹ ha? ³⁶ Htuòrò a hé, ‘Thĩ ki myápụ vǎ pǎ tadúrò thĩ myáhtye vǎ to,’ a hé phínuò htuòrò, a hé pọ, ‘Dǒ vǎ lẹo akhǎlẹ nuò, thĩ cuó cyǎ kuǒ vǎ to,’ a hé phínuòma a thézụ hé ítẹ ha?’ A hé nǐdyé lǔ tǒprẹ ná tǒprẹ phínuò.

Htyě Dǒ A Dyéú Thétwǒprẹ

³⁷ Bí pwědulò dǒkhyě tǒnyẹ akhěnuò, Byacé Jesú kahtò éhtò, “Lǒ~ kayǎ dǒ a thěò htyě tahenuò, nõhyǎ phyéò lahyǎ htyě dǒ vǎ oyě. ³⁸ Ûpẹpẹ~ bèbẹ, dǒ a zụenyǎe vǎnuò, phú lisǎsẹkú hé, htyě dǒ a dyé ù thétwǒprẹ ahtyẹklò yěnuò, a ki htwíhte dǒ lǔkụ pǎ.” ³⁹ Htyě dyé ù thétwǒprẹ dǒ Byacé Jesú hé yěnuòma má Thẹ Sǎsẹ Byacé prẹ. Ûpẹpẹ~ bèbẹ dǒ a zụẹ lǔ tahenuò, a ki nǐbẹ pǎ. Byacé Jesú nǐbẹ hí tẹtaryẹdu taryěhtù to, mẹtẹhéro a thyě ihtòkakhýẹ rò a kǎ kahtya dǒ mókhu híto. Phínuòrò Cómarya a Thẹ Sǎsẹ hyǎnuòo dǒ èthĩ théplòkụ tǒprẹ híto.

⁴⁰ Bí kayǎ bémụ nǐhuò Byacé Jesú éhtò hé phúyẹ akhěnuò, tahehe rò a hé, “È ma prẹprò dǒ pẹ opọmyásù lǔ nuòtǒprẹ mǎnyǎ hó.” A hé lahyǎ phínuò.

⁴¹ Tahehe rò a hé, “Messia mǎnyǎ hó,” manárò tahehenuò a hé, “Messia o dǒ Galilea kẹ rò a ki hyǎ pǎ máto. ⁴² Lisǎsẹkú hé, Messia ki hyǎ ohtya dǒ Khwí Davi aklwíalyǎkụ pǎ, a ki hyǎ opacẹlyǎ dǒ Khwí Davi o nǐdyé vǐ Bethlehem akunuò pǎ, vǎhétò?” A hé lahyǎ phínuò. ⁴³ Dǒ Kristu akhu-akhyerò kayǎ bémụ tahe tanẹ lukhókhyělǔ tǒmụ ná tǒmụ. ⁴⁴ Tahehenuò a thézụ pụ lǔ, manárò ù pụ lǔ tǒprẹ~ to.

Judaphú Khuklókuklyǎ Tahe Zụẹ Jesú To

⁴⁵ Bí klyẹphú opọ tẹlǔhòdu tahe kakhýẹ khyéthya dǒ bwídukhu tahe ná Phariséophú tahe a o akhěnuò, a sudyǎ èthĩ, “Thĩ pụkǎnǐ è to mẹtẹ?” A hé èthĩ phínuò.

⁴⁶ Klyẹphú opọ tẹlǔhòdu tahe hésù èthĩ, “Û hébèdǒnyǎ thyáná ẹnuò a o tǒprẹ~ to.”

⁴⁷ Rò Phariséophú tahe hétakẹsù èthĩ, “Ma a ilo nǐkuò có hó thĩ kǒ? ⁴⁸ Pẹ dǒ a htwó tẹcóbucóbẹ a khuklókuklyǎ aklẹ yětahenuò bèbẹ, Phariséophú aklẹ yětahẹ nuòbèbẹ, a zụẹ kuǒ lǔ nuòma a o nyǎ tǒprẹprẹ ẹ? ⁴⁹ A o tǒprẹ~to. Kayǎ bémụ nuòtahe ma a thẹgnẹ kuǒ Mosè a tẹthyótẹthya tǒcò~ to akhu-akhyẹ, a cuó zụẹbò zụẹbye dǔgnẹ lahyǎ prẹ. Cómarya ki cirya èthĩ pǎ,” Phariséophú tahe hétakẹsù èthĩ phínuò.

⁵⁰ Kayǎmwị ná Nicodemo o tǒprẹ. È ma a otọkuò dǒ Phariséophú aplóamụklẹ tǒprẹ. Dǒ arẹkhẹ nuòma a hyǎnò dǒ Byacé Jesú a o. Rò Nicodemo yẹ sudyǎ èthĩ, ⁵¹ “Kayǎ tǒprẹ mẹtụòhó kryǎ~ mǎitenuò pẹ ki

nĭhuõhí a hé to, pĕ ki myápũthĕgnĕ htuõhí atĕmĕ tahe híto nuõ, pĕ bè ciryaní è to pĕ tĕthyótĕthya ophúnuõ, vāhĕto?” A sudyā ĕthĭ phúnuõ.

⁵² Ēthĭ hĕsũ lũ, “Nĕ ma~ Galilea kĕphũ prĕprĕ. Myápũ rwõ kākhyĕ khyĕthýá mǒ lisāsĕ nuõ, nĕ ki myáhtye thĕgnĕ ná prĕprõ nuõtõprĕ ohtya dǒ Galilea kĕkũ pǎ mǎto.”

⁵³ Htuõrõ kayǎ kākýǎ lǒ dǒ ahi pwõ~ tõprĕ.

8

Prĕmò Cuõthũ Prĕkhũ Tõprĕ

¹ Manárõ Byacĕ Jesũ rò a cuõhtyakyǎ dǒ Oliva sokhu. ² Anotõrõ mǒlĭrõmũ akhĕnuõ, Byacĕ Jesũ kākhyĕ khyĕthýá dǒ tĕlũtyǎ hõkũ. Kayǎ pwõ~ tõprĕ hyǎ otava lõplĩ lũ. Htuõrõ a onýǎtǎ rò a ithyõithya ĕthĭ. ³ Prĕithyõ tĕthyótĕthya athará tahe ná Pharisĕophũ tahenuõ a pũhyǎnĭ prĕmò tõprĕ dǒ Byacĕ Jesũ a o. Ēthĭ myáhtye lĕnĭ prĕmò yĕtõprĕ bí a cuõthũ prĕkhũ akhĕnuõ. Ēthĭ nõihtõo prĕmò yĕtõprĕ dǒ kayǎ bĕmu a mĕthĕnyĕ. ⁴ Htuõrõ a hé Byacĕ Jesũ, “Thará, prĕmò yĕtõprĕ ma pĕ myáhtye lĕnĭ có lũ bí a cuõthũ prĕkhũ akhĕnuõ có. ⁵ Mosĕ a tĕthyótĕthya akũnuõ, a mekyǎ pĕ ná prĕmò phýyĕ tahe nuõma tǒbĕ tǎthyĕkyǎ è ná lõ. Nĕ kuõkelĕ~, nĕ kĭrĕ hĕkuõ phútĕ?” ⁶ Thyáphũ ĕthĭ pũnĭ Byacĕ Jesũ a tĕhĕbĕthũ ngõ tahe agnĕnuõ, a hyǎpũ sudyǎ khobyepĕrĕ lahyǎ Jesũ.

Manárõ Byacĕ Jesũ onýǎ palõtǎ rò a ngõlyǎ rǎ li ná akanõ dǒ hemũklĕ. ⁷ Ēthĭ yǒ sudyǎ htuõhtuõ sudyǎ thyáthyǎ lũ akhu-akhyĕ, a ihtõ rò a hé ĕthĭ, “Kayǎ dǒ thĭklĕ tõprĕprĕ nuõ, a ki hé nĭdyĕ anĕ ná atĕthũ oto hĕnuõ, tǎ rĕlõmǒ prĕmò yĕtõprĕ ná lõ nuõ,” a hé phúnuõ. ⁸ Byacĕ Jesũ onýǎtǎ khyĕthýá rò a rǎtǎ khyĕthýá li ná akanõ dǒ hemũklĕ.

⁹ Bí ĕthĭ nĭhuõhó Jesũ hĕphúnuõ akhĕ, ĕthĭ htekaýǎ lõ tõprĕ htuõ tõprĕ. A muõprĕ tahe hteka rĕlõ ũ. Dǒkhyĕ rò prĕmò nuõtõprĕ ihtõ okýǎ túkuõdũ ná Jesũ prĕ. ¹⁰ Byacĕ Jesũ ihtõ rò a sudyǎ lũ, “Mõmuõ, ĕthĭ cuõtõlǒ bítĕ? Ũ cirya pǎ nĕ tõprĕ~ to ĕ?”

¹¹ Rò a hĕsũ lũ, “A opǎ tõprĕ~ to.”

Rò Byacĕ Jesũ hé lũ, “Vǎ ma~ vǎ cirya nĕ toto. Kǎmǒ rò mĕpǎ tǎ tĕthũ tǎmĕ ní~,” a hé lũ phúnuõ.

Byacĕ Jesũ Ma Hekhu Atĕlĩ

¹² Byacĕ Jesũ hé khyĕthýá kayǎ nuõtahe, “Vǎ ma hekhu atĕlĩ. Kayǎ dǒ a krwõ vǎkhyĕ tõprĕprĕ nuõ, a cuõ pǎ dǒ tĕkhítĕlĕ aklĕ takhyǎ~ to. A ki nĭbĕ tĕlĩ dǒ a dyĕ lũ thĕhtwõprĕ athĕ yĕnuõ pǎ.”

¹³ Pharisĕophũ tahe hé lũ, “Nĕ hĕsoluõ nĭ nĕrinĕkyǎ tahenuõ lĕzũenĭ akhǎlĕ o náto. Mamĕtĕrõ pĕ zũenĭ nĕ tĕhĕbĕ to herõ nĕ hĕbĕ nĭdyĕ lõdũ prĕ nĕrinĕkyǎ prĕ,” ĕthĭ hé lũ phúnuõ.

¹⁴ Byacĕ Jesũ hĕsũ ĕthĭ, “Vǎ hé nĭdyĕ có vǎrivǎkyǎ tadúrõ vǎ hé yĕtahe nuõma atõ prĕ mĕtĕherõ vǎ obitĕhyǎ nuõ vǎ thĕgnĕ nĭdyĕ, vǎ kĭrĕ cuõ bítĕ

pã nuô vã thegně nídyé pré. Manárò vã obítěhyã, tomaná, vã kírě cuốtở bítě pãnuô thĩ thegně to. ¹⁵ Thĩ dăciryã ù kihérò thĩ ciryã ù phú prẽlu hekhuphú aléklô mẽnũô pré. Vã rò vã ciryã ù tôprẽ- to. ¹⁶ Manárò vã ki ciryã ù hénũô, vã ki ciryã cócôtetẽ ù pré, mẹtěhéro vã ciryã túdũ tôprẽ máto. Vã mẹnộ tộkuố ná vãphẻ đố a nõhyã vã yếtôprẽ. ¹⁷ Đố thĩ tệthyótệthya akũ nuô, ù rảo ná ki kayã thényẻ hébẻhte thyálũ hénũô, ẻthĩ tệtẻbẻ tahenuô ù dya ná a tởhỏ. ¹⁸ Vã hébẻ nídyẻ vãrivăkyã vã. Vãphẻ đố a nõhyã vã yếtôprẽnũô, a hẻsodỏnyã nỉkuốđũ vãrivăkyăkyã, phúnũrò pẻ thegnẻ héhte thyálũ pré.” A hé ẻthĩ phúnũô.

¹⁹ “Nẻphẻ otỏ bítẻ?” ẻthĩ sudyã lủ phúnũô.

Rỏ a hẻsũ ẻthĩ, “Vã rò thĩ thegnẻ toto, vãphẻ rò thĩ thegnẻ toto. Thĩ ki thegnẻ vã kihérò thĩ thegnẻ kuốđũ vãphẻ pré.” A hẻsũ ẻthĩ phúnũô. ²⁰ Bí a ithyỏ ù đố tệtlũtyã hỏkũ akhẻnũô, a hé ẻthĩ phúnũô. Akhảlẻ lẻithyỏ ù đố tệtlũtyã hỏkũ yẻnũoma, a ophủ ná lẻbe-oplỏ tẻmẻlũtỏ akhảshẻ. Manárò đố Cỏmaryã taritaryã one pẻ Jesũ đố ù ki mẻthyẻ lủ agnẻnũô, a yỏ tuố tyahítỏ akhu-akhẻ, ù pủ lủ tôprẽ- to.

Bí Vã Kírẻ Cuố Akhảlẻ Nuô Thĩ Cuốcyátỏ

²¹ Byacẻ Jesũ hé pẻ pỏ ẻthĩ, “Vã ki htecuốhỏ pã, rò thĩ ki pủthủ vã pã. Thĩ ki thyẻ pã tadủrỏ Cỏmaryã plwỏkyã thĩ tệtthủ yẻtahe to. Bí vã lẻcuố khảlẻ nuô thĩ cuốcyátỏ,” a hé ẻthĩ phúnũô.

²² Phúnũrỏ Judaphủ khuklỏkhuklyã tahe hé lủ, “A hé ná bí ẻlẻcuố akhảlẻ nuô, pẻ cuốcyátỏ a hé phúnũoma a kírẻ mẻthyẻ nídyẻđũ anẻ pã ẻ ha?” A hé lahẻ phúnũô.

²³ Byacẻ Jesũ hé ẻthĩ, “Vãrỏ mỏkhu a htyẻphủkẻphủ tôprẻ, manárỏ thĩ ma hekhu a htyẻphủkẻphủ pré. Lỏ- thĩ tẻtanẻ tahenuô, a ỉcủ lỏ ná hekhu pré. Lỏ- vã tẻtanẻ tahenuô, a ỉcủ ná mỏkhu. ²⁴ Phúnũrỏ, vã hé thĩ ná thĩ ki thyẻ pã tadủrỏ Cỏmaryã plwỏkyã thĩ tệtthủ yẻtahe to vã hé thĩ nuỏma yẻhỏ. Vã ma ửpẻnũô vã hẻsỏ pẻhtuốhỏ thĩ rò thĩ ki zủeto hénũô, thĩ ki thyẻ pã tadủrỏ Cỏmaryã plwỏkyã thĩ tệtthủ yẻtahe to.”

²⁵ ẻthĩ sudyã lủ, “Nẻ ma ửpẻ?”

Rỏ Byacẻ Jesũ hẻsũ ẻthĩ, “Vã ma ửpẻnũô, vã hétuốhỏ thĩ đố kalủkhẻ nuỏpã có. ²⁶ Vã ki hé thĩrithikyã hẻnũoma, a lẻhé oẻlảpã, htuỏto vã lẻdya thĩ tệtthủ nuô, a oẻlảpảpã. Manárỏ ngỏ đố vã hé pẻ prẽlu hekhuphủ yẻtahe nuỏma mảprẻ vã nỉnuỏ đố prẻ đố a nõhyã vã yẻnũô tôprẻ a o rò tẻ đố a hé tahe nuỏma a tởprẻ,” a hẻsũ ẻthĩ phúnũô.

²⁷ Byacẻ Jesũ hé pẻ ẻthĩ ná aphẻ ari-akyã nuô, ẻthĩ thegnẻplỏ lahẻ to. ²⁸ Đố ẻthĩ thegnẻplỏto akhu-akhẻ Byacẻ Jesũ hé ẻthĩ, “Shẻ- thĩ mủthyẻhtya prẽlu aphủkhủ mả vãy đố krusu đíkẻ hihtủlỏ akhẻpãnuô, thĩ ki thegnẻno ná vã ma kayã đố vã hẻsolủ htuỏpẻhỏ thĩ nuỏtỏprẻ pã. Htuỏto thĩ ki thegnẻhyã ná vã mẻ củ- đũ vã theplỏ máto, rò vã hébẻprẻ tẻ đố vãphẻ ithyỏithya vã nuỏtahe prẻ nuô thĩ thegnẻđũ pã. ²⁹ Htuỏrỏ prẻ đố a nõhyã

vã yêtp̄rênuô, a okuố ná vã. Vã mệtở lữthêplồ pwợ- tôphuố có akhu-akhyê a vikyã vã to.” 30 Bí ử nỉhuố a hé phúyê akhênuô, ử zũenyãe ényacó lủ.

Tệmátêcố Ki Plwốkyã Thỉ Pã

31 Byacê Jesũ hé Judaphủ đố a zũenyãe lủ nuôtahe, “Ki thỉ cữe pủmanỉ vã tệthyóithya yêtahe hênuôma, thỉ htwốhố vã khốpacể đố a tặtệ tahe hố. 32 Rồ thỉ ki thêgnê tệmátêcố pã. Rồ tệmátêcố ki plwốhte thỉ pã,” a hé êthỉ phủnuô.

33 Êthỉ hê sú lủ, “Pệ ma Abraham akłwĩalyã tahe, pệ cuốhtwốnố ná ứcủ tôphuố- to. Nệ cuố hé tuố ná tệmátêcố ki plwốhte thỉ pã, phủnuô phứtê?” Êthỉ sudyã lủ phủnuô.

34 Rồ Byacê Jesũ hê sú êthỉ, “Vã hécócố thỉ, lỏ- kayã đố a mẹ tệthủ nuôtahe ma a htwốhố tệthủ acủhố. 35 Củ hênuôma, a ocủ tộkuố ná hĩbyacê nuôma anỉ to. Manáro phứprêkhủ tôprê hênuôma, a ocủ tộkuố ná hĩphủphyãphủ tacủprê. 36 Phủnuôrồ Cómarya aphủkhủ mặ vãyê ki ilyê plwốhtekyã hố thỉ ná tệthủtềora yê hênuô, thỉ nỉbêhố tềpalã mặlakố hố. 37 Thỉ htwố Abraham akłwĩalyã nuôma vã thêgnê prê. Manáro vã ithyó thỉ rồ thỉ khặlêkủ okuốủ to akhu-akhyê, thỉ pủmệthyê vã. 38 Vã hêsoluố pệ thỉ phủ vặphê hêsoluố pệ vã nuôtahe. Thỉ kuốke rồ, thỉ mẹ phủ thỉ nỉhuố đố thỉphê tahenuô a o.” A hé êthỉ phủnuô.

39 Êthỉ hê sú lủ, “Pệphê ma Abraham.”

Rồ Byacê Jesũ hê sú êthỉ, “Thỉ ki mặlakố Abraham aphủ tahe hênuô, thỉ ki mẹ thyáphủ è mệnuô kốkố. 40 Vã hêsoluố pệ thỉ ná tệmátêcố đố vã nỉhuố vặphê hêsope vã nuôtahe tadừrồ thỉ pủmệthyê vã. Abraham mệnố phủnuô tôphuố- to. 41 Thỉ krwốmềkuố phủ thỉphê shyếtộ mệnuô cố,” a hé êthỉ phủnuô.

Rồ êthỉ htê sú, “Pệphê otủ Cómarya tôprê- tuố. Pệmụppệphê cuốthủcuốplá lủ rồ aphủ o nỉdyê pệ mặto.” A htê sú phủnuô.

42 Rồ Byacê Jesũ hê sú êthỉ, “Thỉphê ki mặlakố Cómarya hêrồ thỉ mọngkủ vã kốkố, mệtêhêrồ vã o đố lủo hyã rồ khốnyãyê vã hyã bíyêprêyê. Vã hyã cữ- dủ vã thêplồ mặto, vặphê nốhyã vã prê. 43 Vã hé pệ thỉ rồ thỉ cuố thêgnêplồ cố taki- to rồ ma a mẹ cố phứtê? Thỉ thêgnêplồ to mamệtêhêrồ thỉ thêzủ nỉđã cónyã vặngố taki- to. 44 Thỉphê ma khĩnêricyã khuklố đố ử é ná Satan nuốtồduố hố. Thỉ thêzủ krwốmềkuố phủ thỉphê a tệthêzủ nuốprê. Thỉphê ma a htwố prệmệthyê kayã đố kalủkhê pã cồ. Tệmátêcố o đố lủkủ to akhu-akhyê, a nỉđã krwốmề kuốủ tệmátêcố to. Bí a hêbê akhênuô, a tềlahồlahya tahe nuôma a htwố hỏ lủ lểklố hỏ. È ma kayã lahồlahya tôprê rồ a htwố hỏ lỏ- tềlahồlahya tahe aphê hỏ. 45 Mệtêhêrồ vã yố hêbê pệ thỉ tệmátêcố akhu-akhyê, thỉ zủe to. 46 Vã mệtề nuôma a thủprê a hé rồ a zủbê nuôma đố thỉklê nuố a otồprêprê ê? Vã ki hêbêtề đố amặacố taheprê kihêrồ mamệtề rồ thỉ zủe vã to. 47 Cómarya aphủalyê tahe nuôma a thêkrủthêlồ nỉđã Cómarya

angó. Manárò thĩ ma Cómarya phúmòphúkhu tahe mậto akhu-akhyế, thĩ nĩđả lũngó to.”

Byacề Jesũ Ná Abraham

⁴⁸ Phúnuòrò Judaphú tahe hé Byacề Jesũ, “Pề hé nệ, nệ ma Samariaphú tồprề, htuỗrò khĩnế mềbề nệ, pề héphúnuô ma amányáto ế?”

⁴⁹ Rò Byacề Jesũ hếsũ ềthĩ, “Khĩnế mềbề vậ mậto, vậ bedubehtũ vậphề rồ thĩ bedubehtũ vậ to. ⁵⁰ Vậ thếzũ nồhtuthế ừ ná vậ nệ phúnuô mậto. Manárò Cómarya ma prề đố a thếzũ htuthếnĩ vậ. Prề đố a ki cirya ừ pầnuôma ề hó. ⁵¹ Vậ hécócó thĩ, kayả tồprềprề ki a cữe nĩđả vậngó hénuô, a thyềpả takhyá-to,” a hé ềthĩ phúnuô.

⁵² Judaphú tahe hé lữ, “Khỗnyá rồ pề thềgnế tậte hó ná khĩnế mềbề nệ hó. Abraham thyềhtuỗ hó, prềprồ tahe- ma a thyề htuỗ hó hó. Manárò nệ cuỗhétuỗ ná kayả tồprềprề ki cữe nĩđả vậngó hénuô, a thyềpả takhyá-to, nệ hé phúnuô. ⁵³ Ma nệ duklỗnyả ná pềphề Abraham ế? Ề thyề htuỗ hó, prềprồ tahe- ma a thyề htuỗ hó hó. Nệ tanề nĩđyế nệ nệ ná ừpề?” Ềthĩ hếsũ lữ phúnuô.

⁵⁴ Rò Byacề Jesũ hếkạkhyếsũ ềthĩ, “Vậ ki htuthế nĩđyế vậ nệ kihéro vậ tềhtuthế yềnuô, lếzũ thềlệ nĩ ná tồcô- to. Vậphề đố thĩ hé nĩđyế ná thĩ Cómarya yếtồprềnuô, ề ma prềmềlĩ mệtakhế vậ hó. ⁵⁵ Thĩ thềgnế lữ to tadừ rồ vậ thềgnế lữ. Ki vậ hé ná vậ thềgnế nồ lữ to hế rồ, vậ htwỏ kayả lahồlahya thyáná thĩnuô hó. Vậ thềgnế tậte có ề rồ vậ nĩđả lũngó. ⁵⁶ Thĩphề Abraham thềluỗ myáhtyế đố vậ ki hyả đố hekhũ yế. A myáhtyề hó rồ a thềkrữthềlồ hó,” a hếsũ ềthĩ phúnuô.

⁵⁷ Rò Judaphú tahe hé lữ, “Nanyắshyế- rồ nệ bả hító rồ nệ cuỗ myáhtyề nồ Abraham phứtế?”

⁵⁸ Rò Byacề Jesũ hếsũ ềthĩ, “Vậ hécócó thĩ, Abraham ohító akhế, vậ one rế htuỗ đũ hó,” a hếsũ ềthĩ phúnuô. ⁵⁹ Yếtồphuỗ rồ ềthĩ ihtuỗ lahyả lố rồ a kیره tậthyề lahyả ná Byacề Jesũ. Manárò Byacề Jesũ cuỗ tadwỏuỗbĩkyả anề rồ a htecuỗmềkyả bí tềlũtỷa hỏkũnuô.

9

Byacề Jesũ Zasĩmềkyả Kayả Phềmềthềkhĩ Tồprề

¹ Bí Byacề Jesũ cuỗ đố klyảlồ akhế, a myáhtyề kayảphề mềthềkhĩ đố a muỗhỏkũ tồprề. ² A khỏpacề tahe sudyả lữ, “Thára, kayảphề yếtồprề cuỗ mềthềkhĩ pả có đố a muỗhỏkũ ma, đố ềtềthũ khukhyế ề, mậtoròma, đố amuỗaphề tềthũ khukhyế ề?” A khỏpacề tahe sudyả lữ phúnuô.

³ Rồ a hếsũ, “A tềthũ mậttoto, amuỗaphề tềthũ mậttoto. Manárò thyáphú Cómarya a tềprồtềprỷa ki oluỗhtyả đố ề tềohtwỏprề akũ rồ a khĩ prề. ⁴ Đả mỏkhĩ hító nuô, pề bề mề pề prề đố a nỏhyả vậ yếtồprề atềmề. Mỏkhĩ rồ ừ mềcyả pả tồprề- to nuô, a ki hyảtuỗ pả. ⁵ Bí vậ opả bí hekhuyế akhếnuô, vậ ma hekhũ atềlĩ rồ a dyế ừ tềthềkhuthềgnế đồthudồthề tồkyế tồprề hó,” a hé ềthĩ phúnuô.

6 A héthuõ phúnuõ rò, a htuplátă aplihtyě dõ hekhu rò a nícópé he ná aplihtyě rò a kírě dõ kayăphě yětôprě a mètèplò lq. 7 Rò a hé kayăphě mètèkhí yětôprě, “Cuõmõ, cuõ plěplíkyă nẹ mètèyě dõ Siloa htyèò nuò ní~” (Siloa angólasá ma “nõcuõ”). Yětôphuõrò kayăphě yětôprě cuõ plěplíkyă htuõ amètèhè, rò a ka akhěnuõ, a mètèhè lí hyă.

8 Rò ahi khăşõkhăşyě tahe ná kayă dõ a myăhtyenó lű kwiesè tahenuõ, a sudyă nídyé lű tîprě htuõ tîprě, “Kayăphě mètèkhí onyă kwiesè nuõtîprě ma èhò ẽ?” A hé lahyă phúnuõ. 9 Rò tahehe nuõ, a hé lahyă, “È hõnuõ.”

Tahehe rò a hé lahyă, “È mătõ, a cô ná è phúnuõprě,” ũ hé lahyă phúnuõ.

Manárò anébyacè níđú rò, a hé sõkadõ nídyé ané, “A kwiesè nuõtîprě ma văhõ,” phúnuõ.

10 “Rò nẹ cuõ mètèhèlĩ kăkhyě cyă khyěthyă phútě?” Èthĩ sudyă lű phúnuõ.

11 “Jesũ hé nuõtîprě nícópé hemũ rò a kírě dõ vă mètèplòlõ. Rò a nõcuõ plěplíkyă vă dõ Siloa htyèò. Vă cuõ plěplíkyă htuõ rò vă ka akhěnuõ, a líhyă pẹ vă,” a hé pẹ èthĩ phúnuõ.

12 “Khõnyărò kayă nuõtîprě obítě?” Èthĩ sudyă lű, rò.

“Vă thěgněto,” a hészũ èthĩ phúnuõ.

Pharisěophũ Tahe Sudyămyă Kayăphě Mètèhèlĩ Kăkhyě Khyěthyă Nuõtîprě

13 Èthĩ əcũõ kayă mètèkhínõ tîphuõ nuõtîprě dõ Pharisěophũ tahe a o.

14 Bí Byacè Jesũ nícópé hemũ rò a mēlĩkă kayăphě mètèkhí nuõtîprě ma a yõ tătõ ná Mõnyěduõ nuõtõnyě. 15 Rò Pharisěophũ tahe cuõ sudyăkuõ lahyă è ná a cuõ mètèhèlĩ kă phútě nuõ ari-akyă. Rò a hé pẹ Pharisěophũ tahe, “A kírě paá dõ vă mètèplòlõ rò bí vă cuõ plěplíkyă htuõ lű nuõ vă mètèhèlĩ kăkhyě,” a hé phúnuõ.

16 Pharisěophũ tahe hé, “È ma a o dõ Cómarya a o hyă mătõ, mētěhèrò a duõ kuõũ Mõnyěduõ to nuõ~.”

Manárò tahehenuõ a hé lahyă, “Prěoraphũ tîprě cuõmę cyă tuõ tẹprõtẹprya phúyě tahe phútě?” Phúnuõrò èthĩ thěplò lűkhõ lõkhyělũ tòmũ ná tòmũ.

17 Dõkhyě rò èthĩ sudyă khyěthyă kayăphě mètèkhínõ tîphuõ yětôprě, “È mę lí kăhõ nẹ mètèhè hõ, phúnuõrò nẹ ki hé è ná è ma a htwõ kayă phútě tîprě tẽ?”

Rò a hészũ èthĩ, “È ma prěprõ tîprě,” a hészũ phúnuõ.

18 È ma mètèkhínõ htuõtîphuõ rò khõnyăyě a lí kăkhyě nuõ, Pharisěophũ tahe zűe nyă hí lű toto, rò a nõcuõ ẽ ke ũ ná amuõaphě. 19 Rò èthĩ sudyă amuõaphě, “Yěma thĩphũ dõ thĩ hé nídyé è ná a mètèkhí pă có dõ muõhókũ nuõtîprě ẽ? Khõnyărò a cuõ mètèhèlĩ kăkhyě cyă phútě?” A sudyă amuõaphě phúnuõ.

20 “È ma pẹphũ málakõ ni. A mètèkhí málakõ pãnyă dõ muõhókũ ni.

21 Manárò khõnyăyě, a mètèhè likăkhyě phútě, maũpẹ mēlĩ kăkhyě pẹ lű pẹ nuõ pẹ thěgněto. Sudyă myádũ ẹnuõ. A dutătěhénẹtę hõ. A hészũplõ

hészùphé cyá nıdyéhó anéhó,” èthı hészù phúnuô. ²² Bınuôkhê nuô, Judaphú khuklôkhuklyã tahe théplò sukú lỏ lủ, kayã tôprêprê dăhéhó ná Jesú ma Messia hénuôma, èthı vễtekyã có kayã đố a hé phúnuô tôprê đố tẻcỏbẻ hỏklỏ akhu-akhyê, amuợaphê tahe théisê Judaphú khuklôkhuklyã tahe alẻ rỏ, a hé lahyã ná pẻ thégnẻkuỏ to, a hé phúnuô prẻ. ²³ Túrò amuợaphê hé, “Sudyăđú lủ nuô, a dutặthẻnẻtẻ hó,” a hé phúnuôma đố tẻrẻtẻkyã yẻ akhu-akhyê hó.

²⁴ Pharisẻophú tahe éhyã khyẻthyã kayã mẻthẻkhınỏ yẻtỏprẻ rỏ èthı hé lủ, “Ólyạcỏcỏ đố Cỏmarya anyẻhyã nuô, pẻ thégnẻ ná kayã mẻlỉkạ nẻ mẻthẻ nuôtỏprẻ ma prẻora-othyăphú prẻ,” a hé lủ phúnuô.

²⁵ Rỏ a hészù èthı, “Prẻora-othyăphú mặ ẻ, mặtỏ ẻ nuô vả thégnẻ to. Vả thégnẻ prẻtủ đố arẻkhẻ vả mẻthẻkhỉ, khỏnyărỏ vả mẻthẻlỉ hó yẻnuô prẻ.”

²⁶ Htuỏrỏ “È mẻkryă- pẻ nẻ phútẻ? A mẻ lỉkạ pẻ nẻ phútẻ?” Èthı sudyă khyẻthyã lủ phúnuô.

²⁷ “Vả hé pẻtuỏhỏ thỉ rỏ thỉ nỉđã to. Thỉ thézủ nỉhuỏ khyẻthyã mẻtẻ? Thỉ thézủ htwỏkạkuỏ a khỏpacẻ ẻ?” A hészù èthı phúnuô.

²⁸ Yẻtỏphuỏrỏ, èthı théplỏdu, hé takhwótakẻ lủ, “Nẻ ma ẻkhỏpacẻ. Pẻ ma Mosẻ a khỏpacẻ đủ,” a hé lủ phúnuô. ²⁹ “Cỏmarya hébẻ ná Mosẻ mú- nukẻ nuôma pẻ thégnẻ. Manảrỏ kayã yẻtỏprẻ, a otỏ bítẻhyã nuô pẻ thégnẻnỏ có taki- to.”

³⁰ Kayăphẻ yẻtỏprẻ hészù kạkhyẻ pỏ èthı, “Kayă yẻtỏprẻ a mẻlỉ kạkhyẻ cyá có vả mẻthẻplỏ có rỏ, a otỏ bítẻhyã nuô pẻ thégnẻtỏ thỉ cuỏhẻ tỏkuỏrỏ a tapa-ỉhủ cỏnyã vảhỏ. ³¹ Prẻoraphú kwi tẻmẻcwoỏ nuô, Cỏmarya nỉđã to nuôma pẻ thégnẻ. A nỉđăprẻ tú kayă đố a zủẻ lủ rỏ a mẻtỏ lủthẻplỏ nuỏtahe prẻ. ³² Ủ mẻlỉ kạ cyá kayă mẻthẻkhỉ đố muỏhỏkủ nuô đố hekhu htwỏlủ mỏkhu htwỏthẻ tuỏkhỏnyă nuô pẻ nỉhuỏnỏ tỏprẻ- to. ³³ Kayă yẻtỏprẻ a odỏ Cỏmarya a ohyã kimặtỏ hénuôma, a mẻcyă tỏcỏ- to,” a hé kạkhyẻsủ èthı phúnuô.

³⁴ Pharisẻophú tahe hészù kạkhyẻ lủ, “Nẻ tẻthủtẻora după có đố nẻ opacẻlyã akhẻ rỏ nẻ cuỏ ỉthyỏ kạkhyẻ pẻ pẻ phútẻ?” A hé lủ phúnuỏrỏ a vễtekyã lủ đố tẻcỏbẻ hỏklỏ.

Kayă Mẻthẻkhỉ Đốthudỏthẻ Tahe

³⁵ Bỉ Jesú nỉhuỏ ná ủ vễtekyăhỏ kayă mẻthẻkhỉ yẻtỏprẻ akhẻnuỏ, Byacẻ Jesú cuỏpủ myăhtye lủ rỏ a hé lủ, “Nẻ zủẻ prẻlukayă aphủkhủ ẻ?”

³⁶ Rỏ a hészù Jesú, “Thảrá, ẻ ma ủpẻ? Thyăphú vả ki zủẻ ẻ rỏ hẻluỏ pẻ vả,” a hé lủ phúnuô.

³⁷ Byacẻ Jesú hé lủ, “Nẻ myăhtye htuỏhỏ ẻ hó. Nẻ hébẻ lủ khỏnyă yẻtỏprẻ nuôma ẻ hó.”

³⁸ Rỏ kayă yẻtỏprẻ hé lủ, “Byacẻ, vả zủẻ hó,” a hé rỏ a dằngủlyã cỏbẻhtya Byacẻ Jesú.

³⁹ Rỏ Byacẻ Jesú hé lủ, “Thyăphú prẻlu hekhuphú tahe ki myăhtye lỵ nỉdyẻ atẻthủ agnẻnuỏrỏ, vả hyảlyã đố hekhuẻ hó. Kayă đố athyánả kayă

mèthèkhí rò a thégnekuõ Cómarya a tèmátècò to tahenuô, vã ki meļi ka èthi mèthè pã. Manàrò kayã dõ a hé lyã nídyé ané ná vã thégne htuõhó Cómarya a tèmátècò tahenuô, a ki htwõ thyáná kayã mèthèkhí nuõtahe pã.”

⁴⁰ Phariseõphú dõ a o lahyã bínuô tahe ñihuõ a hé phúyẽ rò a sudyã Jesù, “Nè thé hé pè ná pè mèthèkhí kuõ phúnuô ẽ?”

⁴¹ Rò Byacè Jesù hé èthi, “Thi ki mèthèkhí kihèrò thi thégne tãtẽhi tèmátècò to akhu-akhyè thi tẽthú oto. Manàrò khõnyãyè thi hé ná thi mèthèli akhu-akhyè, thi tẽthúo,” a hé èthi phúnuô.

10

Tèhèbèkho Prèkyèthímí Ari-akya

¹ Byacè Jesù hékhongó, “Vã hécócó thi, kayã dõ a hyãnuõtõ dõ thímipõ a kadãkũ to tõprèprè, rò a ki hyãhtya nuõbé dõ aruô tõphopho henuõma, prèheuõehi, prèpúphe zéplée ù prè. ² Manàrò kayã dõ a hyã nuõtõ dõ kadãkũyè tõprèprè nuõma prèkyèthímí mã hó. ³ Prèopõ kadãkũ yètõprènuô, a ki bãmõsù pè prèkyèthímí yètõprè kadãkũ pã. Thímí tahe níđã thégne lũngó. Rò a éhte nídyé athímí tahe tõduõ ná amwĩ tãcõ, tõduõ ná amwĩ tãcõ dõ apõklõ rò athímí tahe krwõkuõ lõ lũkhyè. ⁴ Athímí tahe yõ tõnĩ dyé lũngó akhu-akhyè, bí a éhte htuõlõ hó athímí tahe dõ apõklõ akhẽnuô, è rò a cuõ rẹ dõ nyè, athímí tahe rò a krwõkuõ lõ lũkhyè. ⁵ Thímí yètahenuô, a krwõkuõ kayã dõ aruõtahe akhyèto, mètèhèrò èthi ñihuõnó lũngó to, a thégneñó lõ to akhu-akhyè, a klya taphãkyã lõ- kayã dõ aruô tahe alé prè.” ⁶ Byacè Jesù dõnyã pè èthi ngõkhãkho yètõtõ tadurò èthi thégneplõ lahyã angõlasá to.

⁷ Phúnuô akhu-akhyè, Jesù hé khyèthyã, “Vã hécócó thi, vã ma thímipõ a kadãkũ hó. ⁸ Lõ- kayã dõ a hyã rẹ dõ vanyèhyã nuõtahe ma, prèheuõehi, prèpúphe zéplée ù tahe prè. Rò thímí tahe níđã èthi ngõ to. ⁹ Vã ma kadãkũ hó. Lõ- kayã dõ a hyãnuõ ãitú ná vã dõ a mãdũ kadãkũ yetahe nuô, a ki ñibè tẽmewõhtekã pã. A ki hyãhte hyãnuõ rò a ki myãhtye a léesè akhãlè pã. ¹⁰ Prèheuõnuô a hyãmètè henuõma, thyáphú a ki hyã ehueõehi ñi, a ki hyã mètuyèñi ù, a ki hyã mepýémekyã ù agnèprè. Vã rò thyáphú ù ki ñi tẽhtwõprè htuõto thyáphú ù tẽohtwõprè ki lõbã tãpõtãpẽ agnè nuõrò vã hyã prè.

¹¹ “Vã ma prèkyèthímí dõ aryã tõprè. Prèkyèthímí dõ aryã tõprènuô a dyélyakya athèplõ htwõprè dõ thímí tahe agnè. ¹² Ki dakèkyè thímí ná ù henuõma, thímí yètahenuô atè mãto akhu-akhyè, bí a myãhtye htwimĩ hyã akhè, a dyakya thímí rò a hteklyakya prè. Rò htwimiyè ki hyã ahyè pũekyã thímí pã, rò a hyã mē klyapruõ klyapryakya lõ thímí pã. ¹³ Prè dakèkyè thímí yètõprènuô, a hteklya taphãkyã, mètèhèrò a mõ nídyé thímí yetahe to.

¹⁴ “Vã ma prèkyèthímí dõ aryã tõprè. Vã thégne vã thímí rò vã thímí thégne vã. ¹⁵ Athyaná nuõhó, vãphè thégne vã rò vã thégne vãphè, rò vã

dyélyaḡyā vā thépłò dǒ vā thímí tahe agně. ¹⁶ Vā thímí dǒ aruô dǒ a o bí apokũ yétonuô a opǎ tahe. Vā bè éka kuô èthí pǎ. Èthí ki níđákuô vā ngó pǎ, rò èthí ki ka htwô tǒ lǒ lǔ thímí tǒmũtuô, prękyéthímí a Byacé tǒprę- tuô pǎ. ¹⁷ Vǎphě mǒnǐ vā mętěhéro thyáphú vā ki htwôprę kaḡhyě khyěthyá nuô, vā dyélyaḡyā vā thépłò htwôprę. ¹⁸ Vā ki nǒmęthyě ũ ná vǎné to hénuô, ũ męthyě cyǎ vā tǒprę- to. Vā dyélyaḡyā vā thépłò yěnuôma, ũ nǒshyo vā tǒprę- to, vā thépłò ná vā thépłò dyélya nídyédũ prę. Vā o ná vā tępřotępřya dǒ vā thézũ dyélyaḡyā vǎthé ma a nǐnǐ, vā thézũ phyédwókyě è ma- a nǐnǐ prę. Vǎphě mehǎnǐ vā ngó ná vā bēmę phúyě,” a hé pę èthí phúnuô.

¹⁹ Dǒ a hébè phúnuô akhu-akhyě, Judaphú tahe lǔkhókyā khyělũ nyęmũ.

²⁰ Kayǎ éprę hé, “È ma khiné mębè lǔ rò a tamwǐ prę. Cuó níđǎ tuǒ lǔngó mętě?”

²¹ Manáro dǒ aruô tahenuô a hé kuôke, “Khiné mębè kayǎnuô a hébè męphúyě to. Khiné męlǐka cyǎ nyǎ ũmèthè ǐ?” A hé lahyǎ phúnuô tahe.

Judaphú Tahe Zǔe Jesũ To

²² Bínuôkhě dǒ vǐ Jerusalem akũnuô, a tǒná Judaphú thítahe mę pwě tǒpwě dǒ ũ é ná tětéhęntya kaḡhyě tẹbe sǎsě tẹlũhǒdu mú- nukhě nuô, a o tǒpwě.* ²³ Bínuôkhě a tǒná kérékhě rò Jesũ o bí tẹlũtyǎ hǒkũnuô rò a cuórwó bí khǎlẹ tǒpho dǒ ũ é ná Khwí Solomo hidákuô nuôtǒpho aľ. ²⁴ Judaphú tahe hyǎ oplu tavaľ lǔ rò a hé lǔ, “Nẹ ma ũpě nuô nẹ hésoluǒpẹ pẹ pẹ tǒphuô- to, nẹ nǒopǒ myásũ nyępǒ pǎ có pẹ bá- tẹ pǎ có? Nẹ ki mǎlakǒ Krístu héro hésoluǒ pẹ pẹ,” a hé lǔ phúnuô.

²⁵ “Vǎ hétuô pẹ hó thǐ rò thǐ zǔeto. Tępřotępřya dǒ vā mę ná vǎphě amwǐ tahenuô, a hébè pẹhó dǒ vǎgně hó. ²⁶ Manáro thǐ yǒ htwô vā thímí mǎto akhu-akhyě, thǐ zǔe vā to. ²⁷ Vā thímí tahe nuôma a níđǎ vā ngó. Vā thégně èthí, rò èthí krwǒ vǎkhyě. ²⁸ Vā dyé èthí thěhtwôprę tacũprę. A ki thyě pǎ tǒphuô- to. ũ hyǎ cwihte cyǎ pǎ èthí dǒ vā takhukũ tǒprę- to. ²⁹ Vǎphě yěnuô adukľó có ná ũ pwǒ- tǒprę. Thímí yętahe nuôma è dyé vā rò ũ hyǎ cwihtekya cyǎ pǎ èthí dǒ vā phě a takhukũ tǒprę- to. ³⁰ Vǎ ná vǎphě ma tǒprę- tuô prę.”

³¹ Judaphú tahe ihtuôlyǎ khyěthyǎ lahyǎ lǒ rò kǐrẹ táthyě lǔ. ³² Manáro Byacé Jesũ hé èthí, “Tẹmeryǎ dǒ vǎphě nǒmę vā tahenuô, vā dyéluô é- pẹlǎhó thǐ hó. Manáro thǐ kǐrẹ tátuǒ vā ná vā mę teryǎ yętahe bíť tǒcǒtę?” A hé èthí phúnuô.

³³ “Dǒ nẹ tẹmeryǎ yętahe akhu-akhyèrò pẹ kǐrẹ tá nẹ ná lǒ mǎto. Nẹ yǒ hébèthú Cómarya yěnuô prę, mętěhéro nẹ htwô prę pręlu hekhuphú tǒpręprę rò nẹ cuó dǎkwó lyǎ nídyé có nẹnẹ ná Cómarya,” èthí hé lǔ phúnuô.

* **10:22** 10:22 Bí Krístu hyǎlyǎ hǐto ana 164 akhěnuô, Syria képhú tahe hyǎnuô mętapřó mũmyávǐgně tẹlũhǒdu yě thuóna htuóro Judaphú tahe męplímęphúó khyěthyǎ rò a besǎsě taple kaḡhyě tẹlũhǒdu yě rò apwě nídyé lahyǎ.

³⁴ Rò Byacè Jesù hēsù èthĩ, “Dó thĩ tẹthyótẹthya akũ nuô, a rảo tômă, ‘Vă hé ná thĩ ma cómarya tahe,’* a hé phúnuô vâhéto? ³⁵ Cómarya alăangô nuôma atôabê tacúprê có. Ũ htulya taple cyă lủ tôprê~ to. ³⁶ Phúnuôrò phê nwóhtya vâ rò a nôhyălyă vâ dô hekhuyê. Rò bí vâ hé, ‘Vă ma Cómarya aphúkhũ tôprê’ akhênuô, thĩ cuố hétuố vâ ná vâ héthũ Cómarya phútê? ³⁷ Vă ki mẹtô phú vâphê mệnuô to hérò zũe tă vâ tẳmê. ³⁸ Manárò ki vâ mệhó phú vâphê mệnuô hérò thĩ ki zũe lahyă có taki~ to hénuô, patítadũ rò thĩ tởkò zũe sálgé lahyă tẹ dô vâ mệ tẹprọtẹprya nuôtahe. Thĩ ki zũe vâ tẹmẹ tahe hérò thĩ ki thẻgnẻhyă ná phẻo dô vắkũ rò vâ odỏ êkũ pă,” a hé èthĩ phúnuô. ³⁹ Èthĩ thẻzũ pũ lủ tadúrò a htecuố taphăkyă èthĩlẻ.

⁴⁰ Byacè Jesù kạkhyẻ khyẻthýă dô Jordano htyẻklỏ bẻrẻ tởkyẻ, bí Giovanni lẻplwỏ rẻlỏ pẻ ũ htyẻ akhẻlẻ nuôtỏpho, rò a kạ-o bínuô. ⁴¹ Kayă hyảỏhyẻẻ nyacỏ dô lủ. Rò èthĩ hé nẻdyẻ khyẻlủ tôprẻ htuố tôprẻ, “Giovanni mẻlủ tẹprọtẹprya tỏcỏ~ to tadúrỏ lỏ~ a hé kayă yẻtỏprẻ ari-akyă nuô, atỏ lỏplỏcỏ,” a hé lahyă phúnuô. ⁴² Kayă bínuôtahe zũenyẻ kạẻ ẻlả Jesũ.

11

Lazarú Thyẻ

¹ Kayămwỉ ná Lazarú hé yẻtỏprẻnuô aswỉ. Ẽ ná a vyảprẻmỏ Maria ná Martha ma a o lahyă dô dô Bethania. ² Maria yẻtỏprẻ ma mặhỏ a lyátả htyẻnuỏmủ dô Byacẻ a khảduỏlỏ rò a htủplỉ ná akhuluỏ nuôtỏprẻ hỏ. Lazarú dô aswỉ yẻtỏprẻ nuôma a puỏprẻkhũ hỏ. ³ A vyảprẻmỏ yẻthẻnyẻ nỏcuỏ hẻsỏ ũ ná Jesũ, rò èthĩ cuố hé Jesũ, “Byacẻ, nẻ khỏbỏthyỏmỏ Lazarú thẻswỉ hỏ.”

⁴ Bí Jesũ nẻhuỏ tẻritẻkyă yẻ akhẻnuô, a hé, “Dỏ tẻswỉyẻ akhu-akhyẻ ũ ki myảhtye Cómarya alỉ atakhẻ pă. Htuốtỏ dô tẻswỉyẻ akhu-akhyẻrỏ ũ ki mẻlỉmẻtakhẻ kuốđũ Cómarya aphúkhũ yẻnuô pă.” ⁵ Jesũ mỏnỉ lỏplỉ Martha ná apuỏprẻmỏ, ná a puỏprẻkhũ Lazarú thẻthủỏlỏ. ⁶ Rò a nẻhuỏ ná Lazarú swỉ tadúrỏ a o tadủ plehyảpă bínuô nyẻnyẻ.

⁷ Htuốrỏ a hé a khỏpacẻ tahe, “Pẻ kạ dô Judakẻ pỏ~.”

⁸ Manárò a khỏpacẻ tahe hé lủ, “Thárá, dô pầnunu~ huprẻ rò Judaphủ tahe thẻzũ pũ tặ nẻ ná lỏ rò nẻ kẻrẻ kạkhyẻtỏ khyẻthýă èthĩ bínuô ỏ?”

⁹ Jesũ hēsù èthĩ, “Tỏnyẻ ma a o shyẻnyẻmủ ha vặhẻ? Kayă tôprẻprẻ dô a cuốklyă dô mỏsẻklẻ yẻnuô, a taphỏ lakhủ náto, mẻtẻhẻrỏ a yỏ myảhtye hekhu atẻlỉ nuố. ¹⁰ Manárò kayă tôprẻprẻ a ki cuố dô mỏkẻhỉ hénuô, a ki taphỏ lakhủ pă, mẻtẻhẻrỏ a yỏ kẻhỉ nuố.”

¹¹ A hétuố phúyẻ rò, a hé plehyả pỏẻ èthĩ, “Pẻ khỏbỏthyỏ Lazarú omyẻnỉ sỏtapả hỏ, manárỏ vắ ki cuố hturyả ihtỏ lủ.” A hé èthĩ phúnuô.

* 10:34 10:34 Li Htuthẻhtya 82:6

12 “A ki omyěņĩ sōtapā prě hérò, a omō-oryá hyăkhyě dũ pã kōkō,” a khōpacě hēsũ lũ phũnuō. 13 Jesũ thězũ hé angōlasá ná Lazarú thyě hó manárò èthĩ tanęprě ná a omyěņĩ phũnuōprě.

14 Yětōphuōrò a hēluōlĩ pẹ èthĩ, “Lazarú thyěhò, 15 manárò, vã okuō ná Lazarú bĩnuō to rò vã thékrũ prě, mętěhéro dō a htwōhtya phúyě akhu-akhyě, thĩ tẹzũe vã ki duhtya ná duhtya pã. Tẹyetahe htwōhtya phúyě nuōma, a htwōhtya dō a ki htwōbwihtwōtaryě dō thĩgně prě. Phũnuōrò cuō-, pẹ cuōkuō è pó-.”

16 Thomazo dō ũ épó lũmwĩ ná Didymo* yětōprě hé Jesũ a khōpacě tahe, “Pẹ cuōthyě rōkuō ná pẹ Byacè pó!” A hé phũnuō.

Byacè Jesũ O Dō Dō Bethania

17 Bí Byacè Jesũ cuōtuō dō dō Bethania akhěnuō, ũ iluō† Lazarú nuō a ohó lwĩnyě hó. 18 Dō Bethania yě a oye ná vĩ Jerusalem a phũ- o nyěmile. 19 Martha ná Maria yě a puōprěkhũ thyě akhu-akhyě, ũ hyă ilō èthĩ, ũ hyă okruōlě ékuō là èthĩ. 20 Bí Martha nĩhuō ná Byacè Jesũ hyăhó akhěnuō, a htecuō myásũ lũ. Manárò, Maria rò a okyã dō hi prě.

21 Martha hé Byacè Jesũ Krĩstu, “Byacè, nẹ ki okuō ná pẹ biyě hėnuōma, vã puōprěkhũ thyě cyã ítě. 22 Manárò, khōnyáyě có bėbė, vã thėgně ná nẹ kwĩ Cōmarya ítětě- nuō, a ki dyě nẹ prě.”

23 Jesũ hēsũ lũ, “Nẹpuō ki htwōprě kăkhyě khyěthyã pã.”

24 Rò Martha hēsũ lũ, “Bĩ ũ pwō- tōprě ihtōkăkhyě lō dō tẹthyě dō khyělō tōnyě pãnuō, è ki thyěihtō kăkuō pãnuō vã thėgně prě,” a hēsũ lũ phũnuō.

25 Byacè Jesũ hé lũ, “Vã ma prě dō a mętwtōprě kăkhyě kayăthyě tahe. Vã ma prě dō a dyě ũ thėhtwōprě. Kayă dō a zũe vã tahenuō, a thyě có tadũrò a ki htwōprě kăkhyě pã. 26 Mętěhéro kayă dō a zũe vã tahenuō, a ki nĩbė thėhtwōprě tacũprě pã, a thyěpã tōphuō- to. Vã hėyě nẹ zũe ě, Martha?”

27 “Ò, vã zũe vã, Byacè,” a hēsũ phũnuō. “Vã zũe mālakō có ná nẹ ma Messia mähó Cōmarya a phũprěkhũ dō a kĩrě hyă dō hekhu yětōprě nuōhó.”

Jesũ Nguō

28 Martha hėhtuō phũnuōrò a kă dō apuō Maria o rò a kă hėbėhuō lũ, “Thárá hyātuō biyě hó, rò a sudyã nĩdyě nẹ.” 29 Maria nĩhuō rò a tapluōtaplyě htecuōtō Byacè Jesũ. 30 Manárò bĩnuō akhěnuō, Jesũ nuōhĩ dō dōkũ to. A opãprě bí Martha lėcuō myáhtye tãsũ lũ nuōtōpho prě. 31 Bí Judaphũ dō a hyă okruōlě, a hyă ilō Maria thĩtahe myáhtye ná Maria ihtō htecuō tapluōtaplyě akhě, èthĩ krwōcuōkuō lũkhyě. Èthĩ tanę ná a kĩrě hyãnguō dō luōkhu.

32 Bí Maria cuōmyáhtye ná Jesũ akhěnuō, a hyăángũlyã dō lũkhăduō khăshyě rò a hé lũ, “Byacè- ki nẹ okuō ná pẹ biyě hėnuōma, vã puōprěkhũ thyě cyã ítě?”

* 11:16 11:16 Didymo angōlasá ma odkĩryě. † 11:17 11:17 Judaphũ tahenuō a ikhũnuō luōkũ dō lōkũ sorōlō rò a iluōnuō kayăthyě bĩnuō.

33 Bí Jesů myáhtye Maria ná Judaphú dǒ a krwǒ hyákuǒ lǔ tahe nguǒ akhěnuǒ, a thěplě, a thěmuǒ rò a thěplòmǒto. 34 A sudyǎ èthǐ, “Thǐ cuǒ iluǒtǒ lǔ bítě?”

Rò èthǐ hěsǔ lǔ, “Byacè, hyǎmyámǒ.”

35 Rò Jesů nguǒ.

36 Rò Judaphú tahe hé lahyǎ, “Myámǒlé, a mǒ có lǔ bá- těnuǒ.”

37 Manárò tahehe rò a hé, “A mę lǐ cyǎ có ũmèthè vǎ hé rò a cuǒ plwǒthyětuǒ kayǎ yětǒprě phútě?”

Byacè Jesů Mę-ihǒkǎkhyě Lazarú Dǒ Těthyě

38 Jesů thěplě thěmuǒ khyěthyǎ rò a cuǒtǒ dǒ ũ lěiluǒ nuǒ lǔ dǒ lǒkǔ yěnuǒ a o. Luǒkǔ yěnuǒ ũ htulǒbǐ lǔ ná lǒdu tǒmě. 39 Rò a hé ũ, “Htulǒ taphǎkyǎ lǒdu yěnuǒ.”

Manárò kayǎthyě yětǒprě a vyǎprēmǒ Martha hěsǔ lǔ, “Byacè, tuǒkhǒnyǎ yěnuǒ, a thyě bǎhǒ lwǐnyěhǒ. A ki nuǒthǒnuǒmyǎ lǒhǒ,” a hé lǔ phúnuǒ.

40 “Vǎ héhtuǒhǒ nẹ, nẹ ki zǐe rò nẹ ki myáhtye Cómarya a tělǐtětakhě pǎ, vǎhétǒ?” Byacè Jesů hé èthǐ phúnuǒ.

41 Phúnuǒrò èthǐ htulǒ taphǎkyǎ lǒdu nuǒtǒmě. Rò Jesů tǐhtya dǒ mǒlě rò a hé, “Kǒ- Phě, nẹ nǐdǎ vǎ tětkwícóbě akhu-akhyě, vǎ hébwǐhétaryě nẹ.

42 Vǎ thěgně ná nẹ nǐdǎ vǎ tětkwícóbě pǔwǒ- phuǒ. Manárò vǎ myǎ dǒ a ki htwǒbwǐ htwǒtaryě pẹ kayǎ dǒ a ihtǒ bǐyě tahe agně, rò thyǎphú èthǐ ki zǐe ná nẹ nǒhyǎ vǎ agněnuǒrò, vǎ hé phúyě prě.”

43 Bí Byacè Jesů kwícóbě htuǒnuǒ, a èhtǒhtya, “Lazarú! Htemǒ!” 44 Rò kayǎ thyě yětǒprě hte. Atakhu khǎduǒ tahenuǒ a talǔoma lǒpǎ ná ikě bǎplǐ rò amèthè nuǒ a bo tavaǐ lǒpǎ ná ikě.

Rò Jesů hé èthǐ, “Htulyěkyǎ pẹ lǔ rò nǒcuǒ è nuǒ.”

Ŭ Kre Męthyě Jesů

(Matteo 26:1-5, Marko 14:1-2, Luka 22:1-2)

45 Judaphú dǒ a hyǎ olě kuǒ Maria tahe myáhtye Jesů męyě akhu-akhyě a zǐkǎnyǎkǎ éłǎ Jesů. 46 Manárò tahehe nuǒ a cuǒ dǒ Pharisěophú tahe a o rò a cuǒ hěsoluǒ pẹ èthǐ ná Jesů mętẹyě. 47 Phúnuǒrò bwǐdukhu tahe ná Pharisěophú tahe épłǒ Judaphú khuklǒkhuklyǎ dǒ aruǒ tahe rò okúokyǎ nǐdyě lǔ.

Rò èthǐ hé, “Pẹ ki męphútě yě? Kayǎ yětǒprě męluǒ pẹ ũ tẹprǒtẹprya éłǎ hǒ. 48 Pẹ ki dya-o tadú è phúyě hěnuǒma, ũ zǐe kuǒlǒ lǔ hǒ. Htuǒpǎrǒ Roma klyěphú tahe ki hyǎ pǎ rò hyǎ mępruǒkyǎ lǒ pẹ tẹlǔhǒduhǒ, pẹ myěcǒphúphú nyěcǒlǒ pǎ.”

49 Yětǒphuǒrǒ dǒ èthǐ akłě nuǒ, kayǎmwǐ ná Caipha otǒprě. Bǐnuǒ tǒna ma a htwǒ bwǐdukhułǒ. Rò a héhtya, “Thǐ thěgně lahyǎ tǒcǒ- to. 50 Dǒ Judaphú myěcǒ yětǒmuǒ tǒcǒlǒ kǐrěpyékǐrěkyǎ lǒ agněnuǒ, kayǎ yětǒprě ki thyěkyǎ dǒ Judaphú yětahe agně nuǒ aryǎklǒ nuǒma, thǐ thěgněto ǔ?”

51 A hé phúyě nuǒma a hé nǐdyédú ná a tẹcyǎtǔdè nuǒmǎto. Cómarya nǒhébě lǔ prě. Bǐnuǒ tǒna akǔnuǒ, è yǒ htwǒ bwǐdukhułǒ rò a hęprǒ one

rě ná Jesů ki thyě dŏ Juda myěcôphú tahe agně pã, phúnuôprě. ⁵² Htuôrò a tềhéprŏ yěnuô, a tŏprétú Jesů ki thyě pế dŏ Judaphú tahe agně nuômãto, a ki thyétuŏ pếkuŏ Cômarya aphúalyę dŏ a o lahyã dŏ htyěkẹ aruô tahe agněgně. Thyáphú a ki mềhtwŏhtya kayã yětahe tŏmũtuŏ pã agněnuô, ũ bẻ mềthyě lũ pã. ⁵³ Phúnuôrò, cáhtya bínuô tŏnyě tặplehyã rò kayã htwŏ Judaphú khuklŏkhuklyã tahenuô, a pũ kremềthyě lahyã hó Jesũ.

⁵⁴ Phúnuôrò, Jesũ cuŏ nuŏlãnuŏlĩ pã dŏ Judaphú tahe aklẻ to. A cuŏ okhókyã dŏ kẹsẻhtyěkya lŏtamãkhu akhãshyẻ khãlẻ tŏpho. A cuŏ o nĩdyẻ dŏ yẻtŏdŏ nuôma ũ ẻ ná dŏ Ephraim, a cuŏ otŏrŏ kuŏ ná a khŏpacẻ tahe bínuô.

⁵⁵ Judaphú pwẻ dŏ ũ ẻ ná tặcuŏtalwŏ pwẻduyẻ a phũhyãhŏ rò, kayã đŏphúsophú otavitavã bínuô tahe htyarŏ ẻkũ- lã lahyã đŏ vỉ Jerusalem. Bí pwẻ bẻtyahítŏ akhẻnuô, thyáphú ẻthĩ ki mề mwŏplĩrẻ lahyã athẻplŏ phú tặcŏbẻ lẻklŏ o nuô rò a cuŏ rẻ lahyã đŏ vỉ Jerusalem prẻ. ⁵⁶ ẻthĩ myápũ lahyã Jesũ. Rò bí ẻthĩ oplŏ tŏlũ đŏ tẻlũtyã hŏkũ akhẻnuô, a sudyã nĩdyẻ khyẻlũ tŏprẻ ná tŏprẻ rò a hẻ, “Thĩ tanẻ phútẻ? A hyã pwẻ pã vãhẻ?” ⁵⁷ Bínuôakhẻ prẻlũtyã khuklŏ tahe ná Pharisẻophú tahenuô a hẻtặ lahyã angŏ, thyáphú pẻ ki pũnỉ Jesũ nuô rò, kayã đŏ a myãhtye lũ tŏprẻprẻ nuô, a tŏbẻ hẻsoluŏ pẻ pẻ.

12

Jesũ O Dŏ Dŏ Bethania (Matteo 26:6-13, Marko 14:3-9)

¹ Bí tặcuŏtalwŏpwẻ bẻtya hítŏ anyẻ thuŏthyŏ akhẻnuô, Jesũ cuŏ đŏ Lazarú o nĩdyẻ đŏ Bethania nuô. Lazarú yẻtŏprẻ nuôma mặhŏ Jesũ mề ihtŏhtwŏprẻ kặkhyẻ lũ nuŏtŏprẻ hó. ² ũ taritaryã buŏebuŏsŏs Byacẻ Jesũ ná đĩmŏhẻ rò Martha buŏebuŏđŏ kuŏũ bínuô. Lazarú onyã otŏkuŏ đŏ kayã onyã e lahyã đĩ bí đĩrẻ khãshyẻ aklẻ nuŏtahe. ³ Bínuôakhẻ Maria phyehyãnỉ htyẻnuŏmũ đŏ ũ ẻ ná nardũ yẻtŏpyã. Htyẻnuŏmũ yẻnuôma angũdu nyacŏ rò a phũ-lyãhtuŏ tŏcỉ khãlẻ cŏ. A hyã lyátặ đŏ Byacẻ Jesũ khãđuŏlŏ rò a htũthũkyã ná akhuluŏ. Htyẻnuŏmũ yẻnuô, a nuŏmũ cuŏpyẻ lŏ cŏ hi tŏmẻ cŏ.

⁴⁻⁵ Manárŏ, đŏ a khŏpacẻ aklẻnuô, amwỉ ná Juda Iscariot hẻyẻnuô a otŏprẻ. Đŏ khyẻ rò a isẻkyã Byacẻ nuŏtŏprẻ hó, rò a hẻ, “Isẻkyã htyẻnuŏmũ rò a nỉ rử yẻnuô cuŏdyẻ ná kayã sŏphásŏryaphú nuŏtahe to mềtẻ? Nẻ ki isẻkyã ma a nỉ cŏ rửzyẻ denari thuŏcwẻ cŏ menẻ!” ⁶ A thẻđŏnỉ mặlakŏ kayã sŏphásŏryaphú rò a hẻ phũyẻnuô mặto, mềtẻhẻrŏ ẻ ma a htwŏ prẻehũô. A bẻ pũ pẻ ũ rử, sápẻ ũ rửpyẻ rò a bŏphyẻhũô tamŏmŏ rử rò a nŏẻ nĩdyẻđũ ná agněprẻ.

⁷ “A o đũ, mềđĩdyã tã ẻ tặmẻ” Byacẻ Jesũ hẻkặkhyẻsũ phũnuô. “A phye odwŏ pẻhŏ vã htyẻnuŏmũ đŏ ũ lẻlũŏ vã pã tŏnyẻ agněhŏ. ⁸ Kayã sŏphásŏryaphú tahe otŏkuŏ ná thĩ pwŏ- tŏphuŏ cŏ, manárŏ vãyẻnuô vã otŏlã kuŏ ná thĩ to.”

Ū Tanę Kremęthyě Lazarú

⁹ Judaphú bémudu tahe nıhuǒ ná Byacé Jesú obı dó Bethania nuô rò a cuǒ lahyă bínuo. Èthı thézŭ hyămyáhtye lahyă tú Byacé Jesú nuó máto, èthı thézŭ hyă myáhtye tuǒkuǒ Lazarú dó Byacé Jesú mehtwǒprę kăkhyě lŭ nuótǒpręprę. ¹⁰ Phúnuo akhu-akhyě pręlŭtyă khukló tahe tanę kremęthyě tǒkuǒ Lazarú. ¹¹ Mętehéro dó Lazarú akhu-akhyě, Judaphú éprę vıkyă bwıdukhu tahe rò htecuǒkhó lahyă dó Jesú o rò zŭe lahyă Byacé Jesú akhu-akhyě a tanę kremęthyě tǒkuǒ lŭ prę.

Jesú Cuǒnuǒ Dǒ Vı Jerusalem Akŭ (Matteo 21:1-11, Marko 11:1-11, Luka 19:28-40)

¹² Dǒkhyě tǒnyęnuo, kayă bémudu dó a hyă tęcũtǒlǒpwě yętahe nıhuǒ lahyă ná Jesú hyă dó vı Jerusalem yě dó klyálo hó phúnuo. ¹³ Phúnuo rô a pŭnı lahyă kanǒdulè tahe rò a htecuǒ myásu lŭ, rò a éhtǒ lahyă,

“Htuthéhtya lahyă Cómarya!”

“Cómarya ki sǒri è dó a hyă ná Byacé amwı yętǒprę!”*

“Cómarya ki sǒridŭ Israel akhwı yętǒprę ní~”

¹⁴ Byacé Jesú phyénı myǒlyă talóphú tǒduǒ rò a htya sidyánı lŭ. Ró yęma a mę lǒbăhó lisăsékŭ hé,

¹⁵ “Kǒ~ Jerusalem* vıphú thı~! Théisě tă lahyă tǎmę ní! Myámǒ lahyă, thı khwıcǒphya dyánı myǒlyă talóphú rò a hyătǒkuǒ dó thıo hó.”*

¹⁶ Bínuoakhě a khǒpacę tahe thégnęplǒhı tēmęhtwǒhtya angǒlasá yętahe hıto. Tę yętahe nuóma a mę lǒbăhtyahó pręprę a tẹhéone mú~ nukhě tahehó. Manárǒ, bí Byacé Jesú kăkahtya htuǒhó dó mókhu akhěnuo, èthı thénéhtyabè noprę ná a mę tẹyětahenuo a tǒlǒ ná pręprę a tẹhéone mú~ nukhě tahe. Ró a khǒpacę tahe thénéhtya tuǒbè ná a męto pęlǒ lŭ phú pręprę héone nuótahe.

¹⁷ Kayă bémudu dó a myáhtye Jesú éhte Lazarú dó luǒkŭ rò mehtwǒprę kăkhyě lŭ tahenuo, èthı hésoluǒ plehyă pę pǒ ũ phú èthı myáhtye nuo.

¹⁸ Èthı nıhuǒ lahyă ná Byacé Jesú mę tęcprǒtęprya pę ũ tẹyě akhu-akhyě, èthı htecuǒ myáplumyáphè lŭ ná tęcřtękyă yě akhu-akhyě hó. ¹⁹ Phúnuo rô Phariséophú tahe hé nıdyé lŭ tǒprę ná tǒprę phúté héro, “Myámǒlé! Pę hépę pǎ èthı tohó. Hekhu tǒbalǒ krwǒkuǒ lǒ lŭkhyě hó!”

Jesú Héprǒ One Rę Nıdyé Atęthyě Ari-akya

²⁰ Kayă cuǒ lahyă tęcũtǒlǒwǒ pwědu dó a ki cuǒ cǒbě Cómarya dó vı Jerusalem yętahe aklěnuo, Greek myęcǒphú okuǒ tahe. ²¹ Greekphú yětahenuo, a cuǒtǒ dó Philipu a o, rò a hé lŭ, “Thárá, pę thé myáhtye kuǒlǎ Byacé Jesú.” Philipu ma vı Bethsaida, Galilea kęphú tǒprę. ²² Philipu cuǒ hęso pę Andrea rò è ná Andrea cuǒ hésoluǒ pę Jesú.

* 12:13 12:13 Li Htuthéhtya 118:25-26

* 12:15 12:15 Dǒ Greek ngǒ ma a hé, “Zion a phúprēmǒ”

* 12:15 12:15 Zekaria 9:9

23 Rò Byacè Jesũ hé, “Shuõkhě hyãtuõhó dõ prẽlukayã aphũkhũyě ki nĩbèhò tẽtaryẽdu taryẽhtũ hó. 24 Vã hécócó thĩ, buõkũläplò tõplõnuõ, ù ki iluõtã lũ dõ hekhu to hénuõ, a phẽtya a thẽtya cyãto. Manárò ù ki iluõtã lũ hénuõ, a ki phẽtya thẽtya ényacó pã.† 25 Kayã dõ a mọ nĩdyé a thẽtwõprẽ dõ hekhuyě tõprẽprẽ nuõ, a nĩbè thẽtwõprẽ tacúprẽ to. Manárò kayã dõ a ki thélõ nĩdyé a thẽtwõprẽ dõ hekhuyě to tõprẽprẽ nuõ, a ki nĩbè thẽtwõprẽ tacúprẽ pã. 26 Ûpẽpẽ~ bèbè dõ a mẹ vã tẽmẹ nuõ, a bèkrwõ vãkhyě. Túma, vã obítẽ~ tõpho bèbè, è ki okuõ bínuõ pã. Vãphě ki mẽlĩmẽtakhě kayã dõ a mẹ vã tẽmẹ nuõtõprẽ pã.

Jesũ Héluõ Pẽ Û Ná Atẽthyě Ari-akyã

27 “A cyẽ nyacó vã thẽplò. Vã tõbè hé phútẽ? ‘Kõ~ vãphě thédõ, nõkhyábè tả vã ná tẽcyẽtẽcũ yě tãmé ní~’ vã tõbè hé phũnuõ ẽ? Vã tõbè hé phũnuõ to. Vã hyãlyã nyã hó dõ tẽyẽnuõ agnẽhó. 28 Kõ~ phě, nẹ taryẽduhtũ có bá- tẽ nuõ, dyẽluõ pẽ ù ní~.”

Yẽtõphuõrò ngó o dõ mókhu hétã, “Vã dyẽluõ htuõhó vã tẽtaryẽdu taryẽhtũ hó, vã ki dyẽluõ khyẽthyã pã.” 29 Kayã bẽmụ o lahyã bínuõ tahe nĩhuõ lahyã aprayẽ rò tahehe nuõ a hé lahyã, mókkrõ prãrũprãtẽ, tahehe rò a hé, mókhu tanẽphũ hébètã lũ.

30 “Ngõprãhtya yẽnuõma thĩ lẽnĩbwĩ nĩtaryẽ agnẽprẽ, vãgně mậto,” a hé èthĩ phũnuõ. 31 “Khõnyãrò shuõkhě hyãtuõhó dõ ù ki cĩrya prẽlu hekhuphũ hó. Khõnyãrò shuõkhě hyãtuõhó dõ ù ki vẽhtekyã khĩnécĩcyã khuklò Satan dõ a pố kayã dõ a zũeto tahe yẽnuõ tõduõ hó. 32 Manárò shyẽ~ ù mũthyẽhtyalõhó vã dõ krusu dikẽ hihtũlõ akhẽpãnuõ, vã ki éhyã lỏ kayã pwõ~ tõprẽ dõ vào pã.” 33 A hé phũyẽ nuõma a thẽzũ dyẽluõ thẽgně pẽ ù ná a ki thỹ phútẽ pã nuõprẽ.

34 Kayã bẽmụ hẽsũ, “Pẽ nĩhuõnó tẽthyõtẽthya hé ná Krĩstunuõ a bè ohtwõprẽ tacúprẽ vã, rò nẹ cuõ hẽtuõ, ‘Û bè mũthyẽhtya prẽlukayã aphũkhũyě dõ hihtũlõ’ phútẽ? ‘Prẽlukayã aphũkhũ’ ma ùpẽ?” A hé lahyã phũnuõ.

35 Yẽtõphuõrò Byacè Jesũ hẽlyã nĩdyé anẽ, “Tẽlĩ yẽnuõ a okuõpó ná thĩ taplõphũ pãprẽ. Bí tẽlĩ okuõpã ná thĩ akhẽnuõ, tarũ cuõplehyã lahyã. Tẽkhĩ ki hyãtuõ khyě thĩ pã. Kayã cuõ dõ tẽkhĩklẽ tõprẽnuõ, a cuõtõ bítẽnuõ, a thẽgně nĩdyé anẽ to. 36 Thyãphũ thĩ ki htwõhtya tẽlĩphũ tahenuõ, bí tẽlĩ okuõpã ná thĩ akhẽyẽ, zũe lahyã è ní~.” A hẽbè htuõ phũnuõ rò a htecuõ taphã uõkhókyã ná èthĩ.

Kayã Sõdõ Tẽzũtẽnỹã

† 12:24 12:24 Byacè Jesũ ma athyanã buõkũläplò tõplõ nuõhó. Thyãphũ ù ki nĩbè thẽtwõprẽ athẽ agnẽnuõ, a khyãthyẽ hó athẽ dõ krusu dikẽ hihtũlõ hó.

³⁷ Byacè Jesũ dyéluõ pè có èthĩ lỏ tèmẹ tẹpọtèprya yètahe dỏ èthĩ mèthènyè có tadúrò a zũe panyáhi lủ toto. ³⁸ Dỏ a zũe phúyẻ to akhu-akhyẻ, atỏ lỏhỏ Prẻprỏ Isaiah lẻhéone angóyẻ,

“Kỏ- phẻ, ủa zũehỏ pẻ hẻsodỏnyả pẻ ủ yẻnuỏ tahe pẻ? Nẻ dyéluõ pẻhỏ nẻ tẹpọtèprya yẻ ná ủaẻhỏ?”* Prẻprỏ Isaiah hẻphủnuỏ.

³⁹ Mẻtẻhẻrỏ èthĩ zũebẻ to hẻnuỏ, Prẻprỏ Isaiah hẻkuỏpả,

⁴⁰ “Thyáphủ èthĩ ki kạkhyẻtỏ tả lahyả Byacẻ tẻmẻ, htuỏto thyáphủ èthĩ nỏzasẻmẻ tả lahyả anẻ ná Byacẻ tẻmẻ nuỏrỏ, Byacẻ mẻkhiỏ èthĩ mẻthẻ, Byacẻ mẻprẻẻhỏ èthĩ thẻplỏ khukhyẻ èthĩ myảhtye cyả ná amẻthẻ to, èthĩ tanẻplỏbẻ lahyả ná athẻplỏ to.”* A hẻ phủnuỏ.

⁴¹ Prẻprỏ Isaiah hẻphủyẻ mẻtẻhẻrỏ a myảhtyenỏ Byacẻ Jesũ a taryẻdu-taryẻhtủ túrỏ a hẻ lủrilủkỷả phúyẻ prẻ.

⁴² Manárỏ bẻnuỏkhẻ kayả zũe rỏẻlả Byacẻ Jesũ. Judaphủ khuklỏdu khusuhtủ aklẻ tahenuỏ a zũekuỏ có lủ có. Manárỏ thẻisẻ ná Pharisẻophủ tahe vẻhtekỷả èthĩ dỏ tẻcỏbẻ hỏklỏ rỏ, èthĩ hẻsỏhte luỏbủ pẻ ủ ná atẻzủ to.

⁴³ Mẻtẻhẻrỏ, èthĩ thẻzủ nỏhtuthẻnẻ lahyả anẻ ná prẻlu kayả nuỏ adu lỏklỏ có ná a thẻzủ nỏhtuthẻnẻ anẻ ná Cỏmarya có.

Byacẻ Jesũ Alẻangỏ Ki Cỏrya Ủ Pả

⁴⁴ Yẻtỏphủỏrỏ Byacẻ Jesũ ẻhtỏhtya, “Bẻ kayả tỏprẻprẻ zũe vả akhẻnuỏ, a zũe tú vả mỏtỏ, a zũe tuỏkuỏhỏ prẻ dỏ a nỏhyảlyả vẫy tỏprẻ hỏ. ⁴⁵ Kayả dỏ a myảhtye vả nuỏ, a myảhtye kuỏhỏ prẻ dỏ a nỏlyả vẫy tỏprẻ hỏ. ⁴⁶ Thyáphủ lỏ- kayả dỏ a zũe vả tahe ki opả tả dỏ tẻkhiẻlẻ tẻmẻ nuỏ vả hyả lẻtakhẻhtya phủ tẻlẻ tỏmẻ dỏ hekhu yẻnuỏhỏ.

⁴⁷ “Kayả tỏprẻprẻ ki nủnuỏ vảlẻvẻngỏ rỏ a ki zủeto hẻnuỏ, vả cỏrya lủ to. Mẻtẻhẻrỏ, vả hyảlyả dỏ hekhu yẻnuỏma, vả ki hyả cỏrya ủ agẻnuỏ mỏtỏ, vả ki hyả mẻlwỏhtekả ủ agẻnẻprẻ. ⁴⁸ Kayả dỏ a htẻsủ vả rỏ a phẻyẻsủ kuỏ vảlẻvẻngỏ to tahenuỏ, prẻcỏrya èthĩ a otỏprẻ. Mỏnyẻmỏthẻ dỏkhyẻlỏ tỏnyẻpả nuỏ, ngỏ dỏ vả hẻbẻ yẻtahe ki htỏvỏ èthĩ prẻcỏrya tẻ pả. ⁴⁹ Mẻtẻhẻrỏ, vả hẻbẻ yẻnuỏ, vả hẻbẻ ná vả taryẻshyỏsỏ nẻdủ nuỏ mỏtỏ. Mỏtỏkhỏnuỏ vả hẻbẻ phủ vảphẻ dỏ a nỏhyả vẫy tỏprẻ nỏhẻbẻ vả nuỏprẻ. ⁵⁰ Vả thẻgnẻ ná vảphẻ a tẻmekỷangỏ yẻnuỏ a thủcuỏ ủ dỏ tẻhtỏvỏprẻ tacủprẻ. Phủnuỏrỏ vả hẻ phủ vảphẻ nỏhẻ vả nuỏtahe prẻ.”

13

Byacẻ Jesũ Sẻplẻ Pẻ A Khỏpacẻ Tahe Akhỏđuỏ

¹ Bẻ tẻcuỏtalwỏpwẻ bẻtya hỏtỏ akhẻnuỏ, Byacẻ Jesũ thẻgnẻhỏ ná shủỏkhẻ dỏ a ki bẻ vẻkỷả hekhu rỏ a bẻ kạ dỏ aphẻỏ nuỏ a hyảtuỏhỏ. Rỏ a mỏnẻ a khỏpacẻ dỏ a o dỏ hekhu yẻtahe pwỏ- tỏphủỏ có. A mỏ tuỏ có èthĩ dỏ a tadủ có.

* 12:38 12:38 Isaiah 53:1 * 12:40 12:40 Isaiah 6:10

² Bínuôkhě Byacè Jesù ná a khõpacě tahe e lahyã pá dĩ mớhế. Rò Simonè Iscariot aphúkhũ Juda Iscariot yếtõprẽnuô, thyáphú a ki isếtãkyã Byacè Jesù agnẽnuô, khĩnếricyã khuklõ Satan hếbẽnuô htuõhõ angõ đõ lũ thếplõkũ hó.

³ Byacè Jesù thếgnếdũhõ ná aphế dyếtã htuõlõhõ lũ tẹppryã shyosõ đõ tẹlõ- plĩ akhu hó. A thếgnế ná a o đõ Cõmarya ohyã rò a ki kãkhyế khyếthyã đõ Cõmarya a o pá. ⁴ Phũnuôrò a kahtõ đõ ethĩ lếe đĩrế kãshyế rò a plwókyã a cãklõhtũ htuõrò a cõma anyãtã ná khuhtõ lếhtũthũ tõba. ⁵ A mệhtuõ phũnuôrò, a zũnuõ htyế đõ bẻlõ taẽdu kũzã tõbẻ akũ rò a cáhtya sĩplĩ pế a khõpacě tahe akhãduô. Rò a htũthũkyã pế ethĩ ná khuhtõ đõ a cõ đõ a nyãtãkũ nuõtõba.

⁶ A cuõtõ đõ Simonè Petru a o rò a hếsũ lũ, “Byacè nẹ kĩrế sĩplĩ vã khãduô ế?”

⁷ Rò Byacè Jesù hếkãkhyếsũ lũ, “Vã cuõmẹ tuõ phũyế mamẹtếhẻrò khõnyãyế nẹ thếgnế hĩto tadũrò tõnyếnyế pãnuô, nẹ thếgnếplõdũ pá.”

⁸ “To~, nẹ bẻ sĩplĩnĩ vã khãduô taki- to,” Petru hếsũ lũ rò Byacè Jesũ hế lũ, “Vã ki sĩplĩnĩ nẹ to hẻrò, nẹ htwõ vã khõpacě mãto.”

⁹ Rò Simonè Petru hế khyế, “Ki mệphũnuôrò, Byacè, sĩplĩ tũ tã vã khãduô tãmế. Sĩplĩ tuõ pếkuõ lõdũ vã takhu ná vã khuklõ yếnuô.”

¹⁰ Rò Byacè Jesũ hếsũ kãkhyế lũ, “Kayã đõ a iluõ htuõhõ htyế tõprẽnuô, anế tõprẻlõ a plĩlõhõ, a lo sĩplĩ prếtũ akhãduô prế. Thĩ thẻplõ mwõplĩthĩplo lõhõ vã, manãrò a mwõplĩthĩplo lỏ pwõ- tõprẻ to.” ¹¹ Mẹtếhẻrò a thếgnế ná ù kĩrế isếtãkyã lũ tõprẻ pá, tũrò a hế ná thĩ mwõplĩthĩplo lỏ pwõ- tõprẻ to, a hế phũnuô prế.

¹² Bí a sĩplĩ htuõhõ ethĩ khãduô akhẽnuô, a thyãhtya khyếthyã acãklõ rò a kãkhyế onyã khyếthyã đõ akhãlế. Rò a sudyã ethĩ, “Vã mẹ pế thĩ phũyế nuõma thĩ thếgnếplõ lahyã ế?” A hế phũnuô. ¹³ “Thãrá, tomanã, ‘Byacè,’ thĩ ế lahyã vã phũnuõma atõ prế, mẹtếhẻrò vã htwõ málakõ phũ thĩ ế vã nuõnuõ~. ¹⁴ Phũnuôrò khõnyãyế vã htwõ thĩ Byacè thĩ Thãrá cõ rò vã ki sĩplĩ pế thĩ khãduô kihẻrò thĩ tỏ sĩplĩ pếkuõ lũ khãduô tõprẻ ná tõprẻ nĩ-. ¹⁵ Vã mệkyã pế thĩ lẻkrwõ mệbyãbũ yếtõcõ hó. Thĩ tỏ krwõmẹkuõ lahyã phũ vã mẹ pế thĩ yếnuô. ¹⁶ Vã hẻcõcõ thĩ, lulẻnuô aduklõ ná abyacè tõprẻ- to. Kayã đõ ù nõ lũ yếtõprẽnuô aduklõlõ ná a nõ lũ nuõtõprẽnuô a o tõprẻ- to. ¹⁷ Khõnyãrò thĩ thếgnế lahyã hỏ tẹyếtahe hỏ. Thĩ ki ohtwõprẻ krwõmẹ tẹyếtahe hẻnuô, thĩ ki nĩbẻ tẹsõri.

*Byacè Jesũ Hépro One Rế Đõ Ừ Ki Isếtãkyã Lũ Pã
(Matteo 26:20-25, Marko 14:17-21, Luka 22:21-23)*

¹⁸ “Vã thẻ hế lỏplĩ thĩ pwõ- tõprẻ phũnuô mãto. Lỏ- thĩ đõ vã nwõhtya yếtahe nuõma vã thếgnế nĩdyế lỏ thĩ pwõ- tõprẻ. Manãrò thyáphũ lisãsẻkũ hẻone ki lỏbãhtya agnẻnuô, ‘Kayã đõ a etõõtõkuõ tẹ ná vã yếtõprẻ thẻhte vã rò a tapế kãkhyếkyã hó vã ná akhãnuõkyã hó.’”^{*}

^{*} 13:18 13:18 Li Htuthẻhtya 41:9

19 “Shyé~ a htwöhtyahó pãnuô, thyáphú thĩ ki zűe ná vã ma Messia nuô tôprêhó nuòrò, vã hésoluôkyã pë hó thĩ khönyã hó. 20 Vã hécócó thĩ, kayã tôprêprê dô a émşû kayã dô vã nõhyã è yêtôprê nuôma, a émşû hó vã hò. Kayã tôprêprê dô a émşû vã nuôma a émşû hó prê dô a nõhyã vãy nuôtôprê hó.”

21 A héhtuô phúnuôrò, a soryã nyacó lűthéplò rò a héhte luôllyã pë èthĩ, “Vã hécócó thĩ, dô thĩklë yënuô kayã dô a ki isëtãkyã vã pãnuô a o tôprê,” a hélikyã èthĩ phúnuô.

22 A khöpacë tahe myáotyã nıdyé lỏ lủ tôprê ná tôprê rò a thézủ hé bítë tôprê nuô, a tanëplỏ lahyã to, a hte tapã lõplỏ cò èthĩ. 23 Dô a khöpacë aklë dô a mọ nıdyé nyacó lủ yêtôprênuô, a onyãphú dô Byacè Jesũ khãshyé tôkyë. 24 Simonë Petru nuôcuô akhuklỏ dô a onyãphú lủ khãshyé nuôtôprê rò a hé lủ, “Sudyã è nuô, a thézủ hé maũpë?” A héhuô cuô lủ phúnuô.

25 A taterë Byacè Jesũ rò a hé lủ, “Byacè, nệ hé nuôtôprê ma ùpë?” A sudyã lủ phúnuô.

26 Byacè Jesũ hé lủ, “Vã tônũ khómũ tôkyë dô ithwíbëkũ rò vã dyéré ná lủ nuôtôprê ma èhó.” A héhtuô phúnuô rò a phyé khómũ tôkyë rò a tônũ dô ithwíbëkũ rò a dyëcuô ná Simonë aphúkhũ Juda Iscariot. 27 Juda phyéhtuôhtuô khómũ, khínéricyã khuklỏ hyãnuô dô lủkũ.

“Nệ kírë mẹ ìtënuô, cuô mępryãmö,” Byacè Jesũ hé lủ phúnuô. 28 Mameťëhéro Byacè Jesũ cuô hétuô lủ phúyë mętë~ nuô, èthĩ o bí đírë khãshyé nuôtahe thégnë tôprê~ to. 29 Juda yỏ pủ pë èthĩrủ khukhyë, èthĩ tahehe nuô, a tanë lahyã prë ná Byacè Jesũ nõcuô iprỉ lủ ná tẹ dô a lo ná pwëduyë agnë tomaná a nõcuô dyé lủ ná kayã soryãşopháphú tahe têtôcôcô prë, a tanë lahyã phúnuô. 30 Juda phyéhtuôhtuô khómũ, a htecuô cò. Bínuôkhë ma mọkhi hó.

*Byacè Jesũ Héprọ One Rẹ Petru Ná A Ki Htébıkyã Lủ Pã
(Matteo 26:31-35, Marko 14:27-31, Luka 22:31-34)*

31 Juda htecuô htuôhó akhënuô, Byacè Jesũ hé èthĩ, “Khönyãyë shuôkhë hyãtuôhó dô prëlukayã aphúkhũ máhó vãyë ki nủbèhó tętaryëdu taryëhtũ hó. Cómarya ki nủbè đítủ tętaryëdu taryëhtũ dô prëlu kayã aphúkhũyë a o hó. 32 Cómarya ki nủbè đítủ a tętaryëdu taryëhtũ dô è o kihèrò Cómarya ki mëlímetakhë aphúkhũyë ná anë nıdủ pã. A ki mëlímetakhë cỏ lủ khönyãcỏ.

33 “Vãphúvãlye thĩ, vã otỏ nyëkuôpã ná thĩ tohó. Thĩ ki myápũthủ vã pã. Phú vã héhtuôhó Judaphú khuklỏkhuklyã tahenuô, vã ki hé pë pọ thĩ khönyãyë ná khãlë dô vã kírë cuô yënuô, thĩ cuôcyãto.

34 “Phúnuôrò khönyãyë vã ki mekyã thĩ ngọ athë tòmũ. Mọ nıdyé lahyã lủ tôprê ná tôprê ní~. Phú vã mọ nıdyé thĩnuô, thĩ bè mọ nıdyé lủ tôprê ná tôprê. 35 Thĩ ki mọ nıdyé lủ tôprê ná tôprê hënuô, ù pwỏ~ tôprê ki thégnë ná thĩ htwỏ vã khöpacë pã.”

36 “Byacè, nệ kírë cuô bítë tởphotë pã?” Simonë Petru sudyã lủ phúnuô.

Rò Byacè Jesũ hészũ lũ, “Khălê đố và kírê cuố yếttôphonuô, khõnyàrò nệ krwõcuố cyạ kuõhĩ và to. Manàrò nệ ki krwõcuố kuõno và đốkhyê pã.”

³⁷ “Byacè, và ki krwõcuốkuố nệ khõnyàrò a cuố cyạtuốtorò mệtê? Và o taritaryã onehỏ vãnệ ná và ki thye đố nệgnẻhỏ yê.” A sudyã lũ phúnuô.

³⁸ Yếttôphuõrò Byacè Jesũ hieszũ lũ, “Nệ o taritaryã one hỏ nẻnẻ ná nệ ki thye đố vàgnẻ mắlakỏ hỏ ẻ? Và hẻcỏcỏ nệ, bí shyẻphẻ i-uhtya tyahító nuô, nệ ki htẻbĩkyãsũ* ử ná và thẻgnẻnỏ ẻ to thuỏphuỏ cỏ pã,” a hẻ lũ phúnuô.

14

Byacè Jesũ Ilỏ Thẻplỏ Mỏkyã Nỉdyẻ A Khỏpẻç Tahe

¹ Byacè Jesũ hẻ ẻthỉ, “Thẻplỏkủ thẻplỏkyã lahyã tằmẻ nỉ-. Zũẻ lahyã Cỏmarya rò zũẻkuố lahyã và nỉ-. ² Đố vàphẻ ahikủ nuô, hidỏkủ lẻo akhălẻ o ẻnyacỏ. A ki omắto hẻrỏ, và cuố hẻ tuố thỉ mệtê? Và kírẻ cuố taritaryã one pẻ hỏ thỉ khălẻ tỏphỏ hỏ. ³ Và cuố taritaryã pẻ htuố thỉ khălẻ tỏphỏ pã rò và hyã khyẻthyã đố thỉo pã. Thyáphủ thỉ ki kạ otỏkuố ná và bí và lẻkạ-o akhălẻ yẻpãnuỏ rò, và hyã ẻkạ khyẻthyã dủ thỉ pã nỉ-. ⁴ Klyã đố và kírẻ cuố yếttôphonuô, thỉ thẻgnẻprẻ,” a hẻ ẻthỉ phúnuô.

Byacè Jesũ Ma Klyácuố Đố Phẻ A O

⁵ Thomazo hẻ lũ, “Byacè, nệ kírẻ cuốtỏ bítẻ tỏphỏ nuô pẻ thẻgnẻto, phúnuỏrỏ pẻ cuố thẻgnẻ cyạ klyã phứtê?”

⁶ Rỏ Byacè Jesũ hieszũ lũ, “Vã ma klyã ná tẻmắtẻcỏ ná tẻttwỏprẻ hỏ. Và htwỏ pẻhỏ ử klyácuố đố phẻ a o akhu-akhyẻ, ửpẻpẻ- bẻbẻ, a ki cuố đỉtủ ná và to hẻnuô, a cuốtuố cyạ đố phẻ a o tỏprẻ- to. ⁷ Thỉ ki thẻgnẻ tẻtẻhỏ và hẻnuô, thỉ thẻgnẻ tuốkuố dủhỏ vàphẻ hỏ. Cáhtya khõnyáyẻ tẻplehyãnuô, thỉ klyã thẻgnẻ nyãhỏ vàphẻ hỏ rò thỉ klyã myãhtyẻnỏ nyã hỏ ẻ hỏ.”

⁸ Philipu hẻ lũ, “Byacè, nệ ki dyẻluố pẻ tú pẻ ná phẻ hẻnuỏma pỏhỏ.”

⁹ Byacè Jesũ hieszũ lũ, “Philipu, và otỏkuố ná thỉ nyẻkủ- lả cỏhỏ rò ma nẻ thẻgnẻnỏ nyã và to ẻ? Kayã đố a myãhtyẻnỏ và nuô, a myãhtyẻnỏhỏ phẻ hỏ. Rỏ, ‘Dyẻluố pẻ pẻ ná phẻ,’ nẻ cuốhẻtuố phúnuô mệtê? ¹⁰ Vã okuố đố phẻkủ rò phẻ okuố đố vắkủ nuỏma, nẻ zũẻ nyãto ẻ? Và hẻbẻ thỉ yẻnuỏma, vắngỏ nỉdyẻdủ mắto. Vã mẻ tẻ yẻtahe nuỏma phẻ đố a o đố vắkủyẻ tỏprẻ mẻnỉ lỏplỉ prẻ. ¹¹ Bí và hẻ pẻ thỉ ná và okuố đố phẻkủ rò phẻ okuố đố vắkủ yẻnuỏma, tarủ zũẻ lahyã. Thỉ ki- zũẻlẻ và to hẻrỏ, patítadủ rò thỉ tỏ myã và mẻ tẻprỏtẻprỏyã đố và dyẻluố htuốhỏ nuỏtahe rò zũẻtẻ đố và hẻ pẻ thỉ yẻtahe nuô. ¹² Vã hẻcỏcỏ thỉ, kayã đố a zũẻ và tahenuô, a ki mẻtẻ đố và mẻhtuốhỏ yẻnuỏtahe pã. Vã kírẻ cuốhỏ đố phẻ a o akhu-akhyẻ, a ki mẻđu mẻlyã mẻẻlỏ klỏpả cỏ ná yẻtahe pã. ¹³ Đố vắkhủvắkhyẻ rò thyáphủ ử ki mẻlỉmẻtakhẻhtya vàphẻ agnẻnuô, thỉ kwỉẻ ẻtẻtẻ- bẻbẻ, thỉ ki kwỉ ná vắmwỉ hẻnuô, và ki dyẻ thỉ pã. ¹⁴ Thỉ kwỉ tẻtẻtẻ- bẻbẻ, thỉ ki kwỉ ná vắmwỉ hẻnuô, và ki mẻpẻ thỉ phủ thỉ kwỉnuỏ pã.

* **13:38** 13:38 Tahehe nuô a hẻ ná sumwỏ

Jesũ Ólyạ Đố A Ki Nỗhạ Pẹ Èthĩ Thề Săse Byacê

15 “Thĩ ki mọ vă hêrò, thĩ ki nĩdă cữe vă tẹmekyângọ tahe. 16 Vă ki kwĩhtya phẻ đố a ki thũtặ pẹ thĩ prẹmẹcwọ thĩ tởprẹ đố vă khălẻ yẻnuô pả. Rò a ki okuđ ná thĩ tacủprẹ pả. 17 È ma mậhố Thề Săse Byacê hỏ. È ki ithyóithya zũklyázũklỏ thĩ ná tẹmậtẻcỏ yẻnuô pả. Prẹlu hekhuphủ tahe myáhtyenỏ lủ toto, thẻgnẻnỏ lủ toto akhu-akhyẻ, a ẻsủ lủ to pả. Manárò thĩ thẻgnẻhỏ lủ, mẻtẻhẻrỏ a ohtwỏprẻ tỏkuỏ ná thĩ rỏ a ki hyả đố thĩ thẻplỏkủ pả. 18 Vă dya-okryákyả thĩ to. Vă ki hyả khyẻthya đố thỉo pả. 19 Taplỏphủ akủnuỏ, prẹlu hekhuphủ tahe myáhtye pả vả to. Manárò thỉrỏ, thĩ ki myáhtye vả pả. Vă htwỏprẻ akhu-akhyẻrỏ thĩ ki htwỏprẻ kuỏ pảpả. 20 Bínủotỏnyẻ pảnuỏ, thĩ ki thẻgnẻ ná vả o đố vảphẻ akủ rỏ thĩ o đố vắkủ rỏ vả o đố thỉkủ pả. 21 Kayả tởprẻprẻ đố a pủmanủ vả tẹmekyângọ yẻtahe, rỏ a krwỏ ohtwỏprẻ tahe nuỏma mậhỏ kayả tởprẻ đố a mọ mậhỏ vả hỏ. Kayả đố a mọ vả nuỏ vảphẻ ki mỏnủ lủ pả. Vảrỏ, vả ki mỏnủkuỏ ẻ pả rỏ vả ki dyẻluỏ shyẻklỏ cỏ ẻ ná vảnẻ pả.”

22 Yẻtỏphủrỏ Juda (Juda Iscariot mậto) hẻ, “Byacẻ, nẻ thẻzủ dyẻluỏ pẻ pẻ ná nẻnẻ tadủrỏ mamẻtẻrỏ nẻ dyẻluỏ tuỏpẻkuỏ prẹlu hekhuphủ tahe to mẻtẻ?”

23 Byacẻ Jesũ hẻsủ kạkhyẻ lủ, “Lỏ kayả đố a mọ vả tahenuỏ, a ki mẻ phủ vả hẻ lủ nuỏ pả. Vảphẻ ki mỏnủ ẻthỉ pả, rỏ pẻ ki hyả đố ẻthỉ a o pả rỏ pẻ ki hyả ẻsỏ o cỏ pẻhipẻphyả đố a thẻplỏkủ pả. 24 Kayả tởprẻprẻ đố a mọ vả to nuỏ, a nĩdă vả tẻthỹoithya to. Ngỏ đố thĩ nủhuỏ yẻtahe nuỏma vảngỏ nủđủ mậto. Mậđủ phẻ đố a nỗhạ vả yẻtỏprẻ angỏ prẻ.

25 “Bỉ vả okuỏpả ná thĩ khỏnyắkhẻ yẻ, vả hẻsolủ pẻhỏ thĩ tẻyẻtahe hỏ. 26 Manárỏ, phẻ ki nỗhạ pẻ thĩ prẹmẹcwọ thĩ Thề Săse Byacẻ ná vắmwủ pả. È ki ithyóithya pẻ thĩ tẻlỏ- plỉ pả, htuỏto lỏ tẻ đố vả hẻtuỏhỏ thĩ tahenuỏ, a ki dyẻthẻnẻ kạkhyẻ khyẻthya thĩ pả. 27 Vả dyakyả pẻ thĩ thẻplỏ a tẻkacủkabẻ hỏ. Rỏ vả dyẻ pẻ hỏ thĩ vả tẻkacủkabẻ hỏ. Vả dyẻ thĩ yẻnuỏma athyanả prẻlukayả dyẻ thĩ nuỏtahe mậto. Thẻplỏkủ thẻplỏkyả tả lahyả tắmẻ. Thẻise tả lahyả tắmẻmẻ.

28 “Thĩ nủhuỏ htuỏhỏ vả hẻ thĩ, ‘Vả cuỏkyả thỉlẻ pả tadủrỏ vả ki kạtỏkuỏ khyẻthya thĩ pả.’ Vả kỉrẻ cuỏ đố phẻ a o pả, vả hẻ thĩ phủyẻnuỏ, thĩ ki mọ vả hêrỏ thĩ thẻkrủ prẻ, mẻtẻhẻrỏ vảphẻ nuỏ adukỏ ná vả. 29 Shẻyẻ- a htwỏhtyahỏ pảnuỏ, thỷáphủ thĩ ki zủẻ agnẻnuỏrỏ, vả hẻsỏ one pẻ cỏhỏ thĩ bí a htwỏhtya tyahítỏ yẻnuỏ hỏ. 30 Vả ki hẻbẻ nyẻnyẻ ná thĩ nuỏma ashủỏakhẻ o ẻ pắtohỏ. Khỉnẻricỷạ khukỏ Satan đố a pỏ hekhu yẻtỏđuỏnuỏ, a kỉrẻ hyảhỏ. A tẻtaryẻshyosỏ yẻnuỏ, a mẻ pẻ ná vả to. 31 Thỷáphủ prẹlu hekhuphủ ki thẻgnẻhyả lahyả ná vả mọ phẻ agnẻnuỏ, vả mẻ tỏtủprẻ phủ phẻ mẻhyả vả ngỏ nuỏtahe prẻ.

“Cuỏ-! Pẻ htecuỏhỏ pỏ!”

15

Jesũ Ma Thòbìthèmọ A Mạlakõ Tômọ

¹ “Vã ma thòbìthèmọ dõ a mạlakõ tômọ, vãphẻ ma prẻbyacẻ.
² Thòbìthẻphỹã dõ a icủ ná vã rò athẻaphỏ hteto tahenuô, ẻ ki pạkyã
 lỏ pả. Aphyã dõ athẻaphỏhte tahenuô bẻbẻ, thyáphủ a ki thẻhte ẻhtyapỏ
 agnẻnuô a mẻlạkyã lỏke aphyã tahe. ³ Thỉ mwỏplủbủphủỏ hó ná vẫlẫvẫngỏ
 dõ vã hẻ pẻ thỉ yẻ akhu-akhỹẻ prẻ. ⁴ Oklỗsỏma lahyã dõ vắkủ rò vã ki
 oklỗsỏma dõ thỉkủ pả. Thòbìthẻphỹã tỏphỹãphỹã dõ a osỏicủma ná vã to
 nuô, a thẻhtya cyạ nỉdyẻdủ anẻ tỏphỹã- to. Phủnuôhỏ thỉ ki oklỗsỏma dõ
 vắkủ to hẻnuô, thỉ thẻhte bẻ cyạ thỏthẻ dõ a mậdủ mẻtẻryã yẻnuô tỏprẻ- to.

⁵ “Vã ma thòbìthèmọ, thỉ ma aphyã tahe. Kayã dõ a ki-o kisỏ dõ vắkủ rò vã
 ki-o kisỏ dõ ẻthỉ akủ tahenuô, ẻthỉ ki thẻhtyaphỏhtya ẻnyacỏ pả. Mẻtẻhẻrỏ
 thỉ ki o icủ ná vã to hẻnuô, thỉ mẻcyạ tẻ tỏcỏ- to. ⁶ Kayã tỏprẻprẻ dõ a
 oklỗsỏma dõ vắkủ to nuô, athyáná thỏphỹã dõ ử vỉhtekyã ẻ dỏ akỏ, rò a
 nỏkyãkrỏkyã tahe nuỏprẻ. Thỏphỹã phủnuô tahenuô, ử ihuỏplỏ ẻ rò ử
 vỉnuỏkyã lủ dỏ mikủ rò ử isủủkyã ẻ prẻ. ⁷ Thỉ ki oklỗsỏma dõ vắkủ, rò
 vẫlẫvẫngỏ ki osỏklỏma dõ thỉkủ kihẻrỏ thỉ thẻzủkwỉ ỉtẻtẻ- bẻbẻ nuô, vã
 ki dyẻ thỉ pả. ⁸ Dỏ thỉ thẻhtyaphỏhtya ẻ thỏthẻ dõ a mậhỏ mẻtẻryã yẻtahe
 akhu-akhỹẻ, ử ki mẻlỉmẻtakhẻhtya vãphẻ pả. Dỏ thỉ thẻhtyẻ phủnuô akhu-
 akhỹẻ thỉ dyẻluỏhỏ ná thỉ htwỏ vã khỏpacẻ tahe hỏ.

⁹ “Vã mỏkuỏ thỉ phủ vãphẻ mỏ vã nuô, khỏnyảrỏ oklỗsỏma lahyã dõ vã
 tẻmỏ akủ yẻnuô nỉ-. ¹⁰ Thỉ ki nỉdả củẻ vã tẻmekyảngỏ yẻtahe hẻnuỏma thỉ
 oklỗsỏma hỏ dỏ vã tẻmỏ akủ hỏ. Thỉ ki mẻ phủyẻ hẻnuỏma a thyáhỏ ná
 vã nỉdả vãphẻ angỏ rò vã oklỗsỏma dõ a tẻmỏkủ yẻnuô hỏ. ¹¹ Thyáphủ thỉ
 ki thẻluỏphỏphủ thỳakủ phủ vã thẻluỏphỏphủ yẻ agnẻnuô, vã hẻsolủ pẻ
 hỏ thỉ hỏ. ¹² Mỏ nỉdyẻ lủ tỏprẻ ná tỏprẻ phủ vã mỏ nỉdyẻ thỉ yẻnuô nỉ-,
 yẻma mậhỏ vã tẻmekyảngỏ hỏ. ¹³ Tẻmỏ dỏ adukỏlỏlỏ ná kayã tỏprẻprẻ dõ a
 khyảthyẻkyã cỏ athẻ dỏ a khỏbỏthyỏ tahe agnẻnuô a o pả to hỏ. ¹⁴ Thỉ ki mẻ
 phủ vã mẻkyã thỉ ngỏ yẻ hẻnuỏma, thỉ htwỏhỏ vã khỏbỏthyỏ hỏ. ¹⁵ Vã ẻ pả
 thỉ ná lulẻ to hỏ, mẻtẻhẻrỏ lulẻ hẻnuỏma a thẻgnẻ nỉdyẻ kuỏ abyacẻ atẻmẻ
 ari-akyã to. Vã ki ẻkhỏ hỏ thỉ ná thỉ ma vã khỏbỏthyỏ tahe hỏ, mẻtẻhẻrỏ lỏ-
 vã nỉhuỏ tẻ dỏ vãphẻ a o tahenuô, vã hẻsolủ pẻlỏhỏ thỉ hỏ. ¹⁶ Thỉ nwỏhtya
 vã mậto. Vã nwỏhtya thỉ rò vã dyahtyahỏ thỉ dỏ thỉ ki htecuỏ lahyã rò cuỏ
 thẻhtyaphỏhtya ẻ lahyã. Vã dyahtyahỏ thỉ ná thỉ ki thẻicủmatủỏ lahyã dỏ
 atadủ. Thỉ ki mẻphủnuô túma thỉ kwỉ ỉtẻtẻ- bẻbẻ, thỉ ki kwỉ ná vẳmwỉ
 hẻnuô, phẻ ki dyẻ thỉ pả. ¹⁷ Vã tẻmekyảngỏ yẻnuỏma mậhỏ mỏ nỉdyẻ lủ
 tỏprẻ ná tỏprẻ yẻnuỏhỏ.”

Prẻlu Hekhupủ Ki Thẻhte Byacẻ Jesũ A Khỏpacẻ Tahe Pả.

¹⁸ “Prẻlu hekhupủ tahe ki thẻhte thỉ hẻrỏ tẻnẻhtya tuỏbẻ lahyã ná a
 thẻhte rẻhtủỏhỏ vã nuô nỉ-. ¹⁹ Thỉ ki thỳáná prẻlu hekhupủ yẻtahe hẻnuô,

a ki mọ nidyé thì phú èthi kayă nĩdũ nuôtahe pã. Manàrò thì rò, thì khódũ ná èthi hó. Vã nwóhtekhókyã hó thì đố prẽlu hekhuphũ tahe aklẽ hó. Èthi thèhte thì akhăshyékhyã ma mặhố đố thì yỏ khódũ ná èthi hó, htuồto vã yỏ nwóhtekhókyã hó thì ná èthi yẻ akhu-akhyèrò èthi thèhtethẽhã hó thì hó. ²⁰ Thénễhtyabẻ lahyã ngọ đố vã hé pẻ thì, ‘Lulé duklỗlỗ ná abyacẻ nuô a o tởprẻ- to,’ yẻnuô ní-. Èthi mẻcyẻmẻcủ htuồhố vã akhu-akhyẻ, a ki mẻcyẻmẻcủ kuỏ ke thì pã. Èthi ki củẻ nĩdã htuồhố vãngỏ hẻnuô, a ki củẻ nĩdã kuỏdũ thỉngỏ pã. ²¹ Thì htwỏ vã khỏpacẻ akhu-akhyẻ prẻlu hekhuphũ tahe ki mẻcyẻ thì pã, mẻtẻhẻrò èthi thẻgnẻ lahyã pẻ đố a nỏhyã vã yẻnuô tởprẻ to. ²² Vã ki hyã hẻsodỏnyã pẻ èthi to kihẻnuô, Cỏmarya dya ná èthi tẻthủ to. Manàrò khỏnyãyẻ vã hyã hẻsodỏnyã luỏ pẻ èthi akhu-akhyẻ, alẻhẻ sipẻ nidyẻ angỏ ná atẻthủ agnẻnuô a opã tỏmủ- to hó. ²³ Kayă đố a thèhte vã nuô a thèhte tuỏkuỏhố vãphẻ hó. ²⁴ Tẻmẻ tẻprỏtẻprya đố ừ mẻcyã tởprẻ- to yẻtahenuô, vã ki dyẻluỏ đố èthi aklẻ to hẻnuô, èthi tẻthủ o takhyã- to. Manàrò, khỏnyãyẻ, èthi myãhtye tẻmẻ tẻprỏtẻprya yẻtahe rò a thèhte lỏplỉ hó vã ná vãphẻ hó. ²⁵ Manàrò yẻnuôma, èthi mẻlỏmẻbãhtya pẻhỏ phú lisẻẻ hẻo htuồhố, ‘Vã mẻ thèhtethẻhãnỏ èthi ná vảnẻ tỏcỏ- to tadủrò èthi thèhte vã.’*

²⁶ “Vã ki nỏhyã prẻmẻcwỏtẻ đố a o đố pẻhỏ yẻnuô tởprẻ đố thì o pã. È ma tẻmặtẻcỏ a Thẻ Sẻẻ Byacẻ đố a o đố pẻ a o hyã. Shẻẻ- a hyãtuỏ pãnuô, a ki hẻsoluỏ pẻ thì ná vãrivãkyã pã. ²⁷ Thì otỏkuỏ ná vã đố akhăshyẻkhẻ pã cỏ akhu-akhyẻ thì bẻ hẻso pẻ kuỏủ ná vãrivãkyã ní-.”

16

¹ “Thyáphủ thì ki vỉkyã tã thì tẻzủtẻnyã tằmẻ nuô, vã hẻsoluỏ lỏpẻ htuồhố thì tẻyẻtahe hó. ² Ừ ki vẻhtekyã thì đố tẻcỏbẻhẻ tahe aklỏ pã. Kayă đố a mẻthyẻ thì tahenuô a tanẻ nidyẻ anẻ, ‘Pẻ mẻ hó Cỏmarya atẻmẻ hó,’ shuỏkhẻ phuyẻnuô, a ki hyãtuỏ pã. ³ A cuỏ mẻtuỏ lahyã phuyẻ mẻtẻhẻrò èthi thẻgnẻnỏ pẻ tỏphuỏ- to, htuồrò a thẻgnẻnỏ vã tỏphuỏ- to. ⁴ Shẻẻ- tẻshuỏtẻkhẻ hyãtuỏhố pã akhẻnuô, thì ki khyãbẻ tẻcyẻtẻcủ tahe pã. Thyáphủ thì ki thénễhtyabẻ tuỏ tẻ đố vã dyẻrỏ one thì tẻyẻtahe agnẻnuỏrò, vã hẻso-one pẻ hó thì khỏnyãyẻ hó. Đố akhăshyẻkhẻ nuôma vã yỏ okủỏ ná thì akhu-akhyẻ vã hẻsoluỏnỏ pẻhỉ thì to.”

Thẻ Sẻẻ Byacẻ Atẻmẻ

⁵ “Khỏnyãyẻ, vã ki kahỏ đố prẻ đố a nỏhyã vã yẻtỏprẻ a o hó. ‘Nẻ kỉrẻ cuỏbítẻ tỏphotẻ pãnuô,’ thì sudyã vã tởprẻ- to. ⁶ Vã hẻluỏ pẻ thì phuyẻ rò thì thẻplẻthẻzỏ lỏplỉ cỏ. ⁷ Ki hé lỏlỏ- ngỏ ma, vã cuỏkyã thỉẻ ma aryã klỏlỏ cỏ đố thỉgnẻcỏ, mẻtẻhẻrò vã ki cuỏ to hẻnuô, prẻmẻcwỏ mặhố Thẻ Sẻẻ Byacẻ yẻtỏprẻ hyã đố thỉo to. Manàrò vã ki cuỏ hẻnuô, vã ki nỏhyãlyã ke lủ đố thỉo pã. ⁸ Bỉ Thẻ Sẻẻ Byacẻ hyãtuỏhố pã akhẻnuô, a ki dyẻthẻgnẻ pẻ

* 15:25 15:25 Li Htuthẻhtya 35:19, 69:4

prèlu hekhuphú tahe ná èthi mẹ tềthú pã, htuôrò a ki dyéthégně pẹ pọ èthi ná tềcótẹtẹ aklyá pã. Htuôto, a ki dyéthégně pẹkuồpọ èthi ná Cómarya ki ciryá èthi pã. ⁹ Dỏ èthi zủe vã to akhu-akhyẻ, a dyéthégnẻhỏ èthi ná èthi tềthú o hỏ. ¹⁰ Mẻtẻhẻrỏ, vã ki kạ dỏ phẻ a o pã rỏ thì myảhtye pã vã to akhu-akhyẻ, Thẻ Sảẻ Byacẻ ki dyéthégnẻplỏ pẹ èthi ná tềcótẹtẹ aklyáaklỏ pã. ¹¹ Cómarya ciryahỏ khẻnẻciryá khuklỏ Satan dỏ a pỏ hekhu yẻtỏduỏ hỏ akhu-akhyẻ, a dyẻ thẻgnẻplỏ pẻhỏ prẻlu hekhuphú tahe ná Cómarya ki ciryá èthi pã hỏ.

¹² “Tẻ dỏ vã thẻzủ hé pẹ pọ thì tahenuỏ a o ẻlảpã, manỏrỏ thì thẻgnẻplỏbẻ lỏhỏ. ¹³ Bẻ Thẻ Sảẻ Byacẻ dỏ a dyẻluỏ tẻmỏtẻcỏ yẻ hyảpã akẻnuỏ, a ki zủklyázủkỏ pẹ thì ná lỏ tẻmỏtẻcỏ nuỏtahe pã. A ki hẻsuluỏ pẹ thì ná a tẻtanẻ nẻdủnuỏ mỏtỏ. A ki hẻsuluỏ pẹ thì phủ a nẻhuỏ hyảnẻ dỏ Cómarya a o nuỏtahe pã. A ki dyẻluỏ pẹ thì ná tẻ dỏ a htwỏhtya hỏtỏ nuỏtahe pã. ¹⁴ Dỏ a hyả hẻsuluỏ pẹ thì ná lỏ a nẻhuỏ tẻ dỏ vỏ nuỏtahe akhu-akhyẻ, a ki mẻlẻmẻtakhẻ vã pã. ¹⁵ Lỏ- tẻ dỏ a o ná phẻ tahe nuỏma vỏtẻ lỏ- plẻ hỏ. Tủrỏ vã hé pẹ thì ná Thẻ Sảẻ Byacẻ ki hyả hẻsuluỏ pẹ thì lỏ- a nẻhuỏ tẻ dỏ vỏ o nuỏtahe pã, phủnuỏ hỏnuỏ.”

Tẻthẻplẻ Htwỏhtya Tẻthẻkrủ

¹⁶ “Nyẻtyato pãma thì myảhtyenỏ pã vã to hỏ, manỏrỏ nyẻtyato khyẻthyá pãma thì myảhtye khyẻthyá vã pã.”

¹⁷ A khỏpacẻ tahehe nuỏ, a sudyả nẻdyẻ lủ tỏprẻ ná tỏprẻ rỏ a hé lahyả, “A cuỏ hé tuỏ, ‘Nyẻtyato pãma thì myảhtyenỏ pã vã to hỏ, manỏrỏ nyẻtyato khyẻthyá pãma thì myảhtye khyẻthyá vã pã’ a hé phủyẻnuỏma a thẻhẻ angỏlasá phủtẻ?” Htuỏrỏ èthi hé lahyả, “ ‘Mẻtẻhẻrỏ vã kẻrẻ cuỏ dỏ phẻ a o hỏ,’ a hé phủnuỏma a thẻzủ hé angỏlasá phủtẻtẻ?” ¹⁸ Rỏ èthi ná èthi sudyả tadủ nẻdyẻ pảlủ, “ ‘Nyẻtyato pãma,’ a hé yẻtỏmủ nuỏma a thẻhẻ ẻtẻ? A thẻzủ hé matẻnuỏ, pẻ thẻgnẻplỏ htwỏpỏto hỏ.”

¹⁹ Byacẻ Jesủ thẻgnẻ dỏ èthi thẻzủ sudyả lủ tẻrẻtẻkyả yẻ akhu-akhyẻrỏ a hé èthi, “Vã hé pẹ thì, ‘Nyẻtyato pãma thì myảhtyenỏ pã vã to hỏ, manỏrỏ nyẻtyato khyẻthyá pãma thì myảhtye khyẻthyá vã pã,’ yẻnuỏ vã thẻ hé angỏlasá ẻtẻnuỏ thì sudyả nẻdyẻ khyẻlủ tỏprẻ ná tỏprẻ vảhẻtỏ? ²⁰ Vã hẻcỏcỏ thì, bẻ prẻlu hekhuphú tahe ki thẻkrủthẻlỏ tapủlủsủ cỏ pã akẻnuỏ, thì kingủkẻhẻ lahyả pã. Dỏ vã khyảbẻ tẻcyẻtẻcủ akhu-akhyẻ, thì ki thẻplẻnebẻ nyacỏ pã, manỏrỏ thì tẻthẻplẻnebẻ yẻnuỏ a ki htwỏhtya tapẻkhỏ pẻke thì ná thì tẻthẻluỏphỏphủ pã. ²¹ Athyảnỏ prẻmỏ phủỏ hỏẻ nuỏ pã. Bẻ a hỏẻ akẻ, a khyảbẻ tẻsỏphỏsỏryả tadủrỏ bẻ aphủỏhỏ akẻnuỏ, a sỏtapỏkyả a tẻsỏphỏsỏryả tahe, mẻtẻhẻrỏ aphủỏnẻ pacẻphủ tỏprẻ dỏ hekhuyẻ akhu-akhyẻ a thẻkrủthẻlỏ hyả pã. ²² Tẻ ki htwỏhtya thỳákuỏdủ ná thì phủyẻnuỏ pã. Khỏnyảrỏ thì ki thẻplẻnebẻ pã, manỏrỏ vã ki myảhtye khyẻthyá thì pã rỏ thì ki thẻkrủthẻlỏ nyacỏ pã. Htuỏto ủ phỳkyả cyả pã cỏ thì tẻthẻkrủthẻlỏ tỏprẻ- cỏtỏ pã. ²³ Bẻnuỏtỏnyẻ pảnuỏ, thì sudyả pã cỏ vã tỏcỏ- to hỏ. Vã

hécócó thĩ, thĩ ki kwĩ vǎphě ítếtế~ bèbè, thĩ ki kwĩ ná vǎmwị hénuô, vǎphě ki dyé thĩ pǎ. ²⁴ Tuôkhõnyǎ yěnuô, thĩ kwĩ ná vǎmwị tôcô~ to. Kwĩ lahyǎ, thĩ ki nịbè pǎ. Rò thĩ ki nịbè lỏbǎ có tệthẻluợphỏphủ pǎ.

Tẹmẹpẻ Hekhu

²⁵ “Vǎ hẻbẻ pẻ thĩ tẻyẻtahe ná ngỏkhákhỏ tahe. Manáro shuỏkhẻ đố vǎ lo hẻbẻ pǎ ná ngỏkhákhỏ to nuô, a ki hyǎtuợ pǎ. Vǎ ki hẻluỏlỉ pẻlỏ thĩ ná vǎphẻ ari-akyǎ pǎ. ²⁶ Bínuôtỏnyẻ pǎnuô, thĩ kwícỏbẻntya lahyǎ ná vǎmwị pǎ. Rò vǎ lokwĩ pẻ pǎ đố thỉgnẻ to. ²⁷ Mẻtẻhẻrỏ vǎphẻ mọngỉ thĩ ná anẻ nỉđứcỏ. Đố thĩ mọngỉ hó vǎ, thĩ zủenỉ hó vǎ ná vǎ o đố phẻ a o hyǎ akhu-akhyẻ, a mọngỉ hó thĩ hó. ²⁸ Vǎ o đố phẻo hyǎ rò vǎ hyǎlyǎ đố hekhuyẻ. Khỏnyǎrỏ vǎ ki htekaყyǎ đố hekhuyẻ rò vǎ ki kaყhyẻ khyẻthyǎ đố vǎphẻ a o.”

²⁹ Yẻtỏphủỏrỏ a khỏpacẻ tahe hẻ lủ, “Khỏnyǎrỏ rò nẻ hẻbẻ pǎ ná ngỏkhákhỏ to rò a plỏryǎlǎ. ³⁰ Pẻ sudyǎ tyahỉ nẻ tôcô~ to tadừrỏ nẻ thẻgnẻ lỏrẻđủhỏ tẻ đố pẻ kớẻ sudyǎ nẻ nuỏtahe hó. Phủnuỏrỏ khỏnyǎyẻ pẻ thẻgnẻ ná nẻ thẻgnẻ lỏ tẻpwợtỏcỏ. Đố nẻ thẻgnẻ phủyẻ akhu-akhyẻ, pẻ zủẻ ná nẻ o đố Cỏmarya a o hyǎlyǎ mǎnyǎ hó.”

³¹ Rỏ Byacẻ Jesủ sudyǎ ẻthỉ, “Khỏnyǎrỏ thĩ zủẻ mǎlakỏ hó nuỏ~? ³² Manáro shuỏkhẻ đố thĩ ki klyapruỏklyapryǎ lỏ pǎ, rò thĩ ki kaყyǎ lahyǎ đố thỉhỉ tỏprẻ ná tỏprẻ nuô, a ki hyǎtuợ pǎ. Hẻtǎtǎ~ ma a hyǎtuợ cỏhỏ. Thỉ pwợ~ tỏprẻ ki dya-okyǎ túđủ vǎ pǎ. Manáro vǎ otủđủ mǎto, mẻtẻhẻrỏ vǎphẻ okủỏ ná vǎ.

³³ “Thyǎphủ thĩ ki nịbẻ tẻthẻplỏ kacủkabẻ agnẻnuô, vǎ hẻ pẻ htuỏ lỏ hó thỉ lỏ~ yẻtahe hó. Đố thĩ htwỏhtyahỏ tẻtỏcỏ~ tuỏ ná vǎ akhu-akhyẻ, thĩ nịbẻhỏ thẻplỏ a tẻkacủkabẻ hó. Đố hekhủ yẻnuô, thĩ ki myǎhtyẻbẻ ná tẻpẻyǎtẻsẻ tẻcyẻtẻcủ pǎ, manáro dyashyodyasỏ lahyǎ thỉ thẻplỏ nỉ~. Vǎ mẻpẻ htuỏhỏ hekhunẻkhu a taryẻshyỏsỏ yẻtahe hó.”

17

Byacẻ Jesủ Kwícỏbẻ Nỉdyẻ Agnẻ

¹ Byacẻ Jesủ hẻtuỏ phủyẻ rò a tủhtya đố mỏkhu rò a kwícỏbẻ rò a kwĩ phủyẻ,

“Phẻ~, shuỏkhẻ hyǎtuợhỏ. Thyǎphủ vǎ ki mẻlỉmẻtakhẻ htyaluỏ nẻnuô, mẻlỉmẻtakhẻ mỏ vǎ mǎđủ nẻ phủkhyẻ. ² Mẻtẻhẻrỏ thyǎphủ lỏ~ kayǎ đố nẻ dyẻ vǎ tahe ki nịbẻ thẻhtwỏprẻ tacủprẻ agnẻnuô, nẻ dyẻ htuỏlỏhỏ vǎ tẻtaryẻshyỏsỏ đố vǎ ki pỏ lỏ kayǎ yẻtahe hó. ³ Cỏmarya mǎma tú nẻ tỏprẻprẻ, rò kayǎ đố a thẻgnẻ nẻ rò a thẻgnẻ ná vǎ ma Jesủ Krítủ đố nẻ plwỏhyǎ lủ tỏprẻ tahe nuỏma mǎhỏ tẻthẻgnẻ đố a dyẻ ẻthỉ thẻhtwỏprẻ tacủprẻ hó. ⁴ Vǎ mẻ pẻ htuỏlỏ hó nẻ tẻmẻ đố nẻ nỏmẻ vǎ nuỏtahe akhu-akhyẻ, vǎ mẻlỉmẻtakhẻ hó nẻ đố hekhuyẻ hó. ⁵ Phẻ~, phủ vǎ tẻlỉtẻtakhẻ otỏkuỏ ná nẻ đố hekhủ htwỏhtya tyahỉto pǎ akhẻnuô, dyẻkhyẻmỏ vǎ tẻlỉtẻtakhẻ yẻnuô đố nẻnyẻhyǎ khỏnyǎyẻ to.”

Byacé Jesŭ Kwícóbě Pě Dŏ A Khŏpacě Tahe Agně

⁶ “Kayă dŏ nẹ nwóhtekhó èthi dŏ hekhuyě rò nẹ dyé ná vă tahenuô vă dyéluô pėhó èthi ná nẹ hó. Èthi tahe nuôma nẹtẹ hó. Èthi tahenuô, nẹ dyé ná vă rò èthi nĩdă lahyă nengŏ. ⁷ Khŏnyáro lõ- tẹ dŏ văhé vămẹ yětahenuô, a o dŏ nẹo rò a hyă prėnuô èthi thėgně hó. ⁸ Mětėhéro, tẹritėkyă dŏ nẹ dyé vă nuôtahenuô, vă dyé ná èthi rò èthi phyésú htuđhó. Èthi thėgně tătẹ hó ná vă o dŏ nẹ o hyă rò èthi zŭe ná nẹ nõhyă vă. ⁹ Vă kwícóbě pẹ dŏ èthi agně. Vă kwícóbě pẹ prėlu hekhuphú nuôtahe agně mătó. Manáro kayă dŏ nẹ dyéhó vă tahenuô, nẹtẹ akhu-akhyě, vă kwícóbě pẹ dŏ èthigně. ¹⁰ Lŏ- a o ná vă tahenuô, nẹtẹ hó, rò lõ- a o ná nẹ tahenuôma, vătẹ hó. Vă nŭbè dítŭ tẹlĩtakhě dŏ èthi o. ¹¹ Vă o tadŭ pă dŏ hekhuyě to, manáro èthi yětahe ki o tadŭpă dŏ hekhuyě pă. Vărò, vă ki kăkhyě khyěthyă dŏ nẹ o pă. Kŏ- Phě săsé! Thyáphú èthi ki olŭ ná thėplò tŏmė- cŭ phú vă ná nẹ olŭ ná thėplò tŏmė- cŭ akũnuô, takótakẹ bínĩdŭ èthi ná nẹmwĩ dŏ aprŏaprya, nẹmwĩ dŏ nẹ dyé vă yėnuô ní-. ¹² Bĩ vă otŏkuô ná èthi akhėnuô, vă takótakẹbĩ nĩdyé èthi hó, vă opŏ myákhwenĩ èthi ná mwĩ dŏ nẹ dyé vă nuô hó. A lamėkyă ná tŏprė- to. Thyáphú lisăsé ki lŏbăhyă agněnuô, a lamėkyă túpré kayă nuôtŏprė dŏ ũ dya one nyăhó è dŏ a ki pyenyă pă nuôtŏprė túdŭ prė.”

¹³ “Vă hyăhó dŏ nẹ o khŏnyă hó. Thyáphú èthi ki olŏbă ná tẹthėluŏphòphŭ agněnuô, bĩ vă opă bĩ hekhuyě akhě, vă hėluô pẹ hó èthi ná tẹyětahe hó. ¹⁴ Vă dyéthėgně pėhó èthi ná nẹlănengŏ, rò kayă dŏ a zŭe vă to tahenuô, a thėhtethěhă lõ èthi mětėhéro phú vă oícŭtŏ ná hekhu to nuô, èthi thyákuô hó ná vă akhu-akhyě, ũ thėhtethěhă lõ èthi. ¹⁵ Vă kwícóbě ná phyėhte taphăkyă èthi ná hekhuyě phúnuô mătó. Mătŏkhónuô, vă kwícóbě ná nẹ ki takótakẹ bínĩ èthi ná kayăcyě kayăricyă dŏ ũ é lŭ ná Satan yėnuô tŏduđ. ¹⁶ Phú vă oícŭtŏ ná hekhu to nuô, èthi thyákuđđú ná vă hó. ¹⁷ Męsăsé khòdŭ èthi ná nẹlănengŏ dŏ acŏ yėnuô ní-. ¹⁸ Phú nẹ nõhyă vă dŏ hekhu yėnuô, vă nõcuôhó èthi dŏ hekhuphú yětahe a o hó. ¹⁹ Thyáphú èthi ki besăsé kuô lahyă athé ná nẹlănengŏ a tẹmătėtĉcŏ yėnuô rò, vă dyėlyă lõlătakli htuđhó vă thėhtwŏprė dŏ èthi akhălė hó.”

Byacé Jesŭ Kwícóbě Dŏ Prėzŭtėtėphú Tahe Agně

²⁰ “Vă kwícóbě pẹ tú vă khŏpacě yětahe agněnuô mătó. Èthi yětahe cuŏ khyăthė pă rò kayă dŏ a nŭhuô rò a zŭenyăe kă kuô vă pă tahe agněbėbė, vă kwícóbě pẹ tŏkuô lõ dŏ èthignėgně. ²¹ Kŏ- phě, phú nẹ o dŏ văkŭ, rò vă o dŏ nẹkŭ yėnuô, thyáphú èthi lõ- plĩ ki okuđđŭ lŭ ná thėplò tŏmėtuđ rò, vă kwĩ thėzŏhtya hó nẹ hó. Htuđto thyáphú prėlu hekhuphú tahe ki zŭe ná nẹ nõhyălyă vă nuôrò, vă kwícóbě ná èthi ki okuđđŭ dŏ pėkŭ ní-. ²² Thyáphú èthi ki olŭ ná thėplò tŏmė- cŭ phú vă ná nẹ olŭ ná thėplò tŏmė- cŭ akũnuô rò, vă dyé hó èthi tẹlĩtėtakhě dŏ nẹ dyé vă yėnuô hó. ²³ Thyáphú èthi ki thėplò ícŭryă lŭ tŏmėtuđ agně, htuđto thyáphú prėlu

hekhuphú tahe ki thégněhyá ná nẹ nõhyalya vǎ, rò nẹ mọní prẹ dỏ a zũe vǎ tahe phú nẹ mọní vǎ nuôrò, vǎ o dỏ èthĩ akũ rò nẹ o dỏ vǎkũ.”

24 “Kỏ~ Phẻ, kayǎ dỏ nẹ dyé ná vǎ yẻtahenuô, vǎ o bítẻ tỏphonuô, vǎ thezũ ẻ okuỏ èthĩ bínuô. Vǎ thezũ dỏ èthĩ ki myáhtye vǎ tẻlítẻtakhẻ dỏ nẹ dyé vǎ yẻtahe, mẻtẻhẻrò, nẹ mọ pǎ vǎ dỏ pẻ byálya tyahĩ hekhu to akhẻ pǎ cỏ.”

25 “Phẻ dỏ acỏate~, prẻlu hekhuphú tahe thégnẻ nẹ to tadúrò vǎ thégnẻ nẹ, htuỏto kayǎ dỏ a zũe vǎ yẻtahe thégnẻ ná nẹ nõhyǎ vǎ. 26 Thyáphú nẹ tẻmọ vǎyẻ ki o dỏ èthĩ akũ, htuỏto thyáphú vǎ ki okuỏ dỏ èthĩ akũ agnẻnuô, vǎ dyẻthẻgnẻ pẻhỏ èthĩ ná nẹ, rò vǎ ki dyẻthẻgnẻ plehyǎ pẻ pỏ èthĩ ná nẹ pǎ,” Byacẻ Jesũ kwícỏbẻ rò a hé phúnuô.

18

*Ủ Isẻtẻkyǎ Byacẻ Jesũ Rỏ Ủ Pủ Lủ
(Matteo 26:47-56, Marko 14:43-50, Luka 22:47-53)*

1 A kwícỏbẻ htuỏrò ẻ ná a khỏpacẻ tahe htecuỏbẻ Kidro lyǎzẻkrǎ nuỏtỏbỏ. Dỏ lyǎ bẻrẻ nuô, olivaphẻ prẻlẻ otỏlẻ. Rỏ ẻ ná a khỏpacẻ tahe cuỏnuỏ lahyǎ bínuô.

2 Byacẻ Jesũ ná a khỏpacẻ tahe cuỏ myáhtye tẻsủ tamỏmỏ nẻdyẻ lủ bí khǎlẻ nuỏtỏpho akhu-akhẻ, Juda dỏ a isẻtẻkyǎ Byacẻ Jesũ yẻtỏprẻnuô, khǎlẻ nuỏtỏpho ma a thégnẻ prẻ. 3 Phúnuỏrò, Juda cuỏ dỏ prẻnuô tỏlẻkhu. Rỏ bwídukhu tahe ná Pharisẻophú tahe nõhyǎ tỏkuỏ Roma klyẻphú tahe ná klyẻphú dỏ a opỏ tẻlủhỏđu nuỏtahe ná Juda. Èthĩ phẻhyẻnỉ mikỏ thítẻtahe, mikẻ tarẻbỏ tahe ná takuỏtabẻ tahe.

4 Tẻ kẻrẻ htwỏhtya anẻ ná Jesũ phútẻ nuô, a thégnẻ lỏplỉ akhu-akhẻ a hyỏtỏ èthĩ rò a sudyǎ èthĩ, “Thỉ myápủ ủaẻ?”

5 Èthĩ hẻsủ lủ, “Pẻ myápủ vỉ Nazarẻphú Jesũ,”

A hé rò Jesũ hẻsủ èthĩ, “Vǎ ma ẻhỏ.” Rỏ Juda dỏ a isẻtẻkyǎ lủ nuỏtỏprẻ ihtỏ tỏkuỏ ná èthĩ bínuô. 6 Bí Byacẻ Jesũ hé èthĩ, “Vǎ ma ẻhỏ,” akhẻnuô, èthĩ thyẻkẻkhẻ rò a lakhủtẻ lỏ dỏ hekhu.

7 Yẻtỏphuỏrò Byacẻ Jesũ sudyǎ khyẻthẻyǎ èthĩ, “Thỉ myápủ ủaẻ?”

Rỏ èthĩ hẻsủ, “Pẻ myápủ vỉ Nazarẻphú Jesũ,” a hẻsủ lahyǎ phúnuô.

8 “Vǎ hétuỏhỏ thỉ ná vǎ ma ẻhỏ. Thỉ ki myápủ mǎ vǎ hẻrỏ plwỏkẻkyǎ kayǎ dỏ aruỏ nuỏtahe,” a hẻsủ èthĩ phúnuô. 9 Tẻhẻbẻ yẻtỏmủnuô, a mẻ lỏbẻhtya ngỏ dỏ a hétuỏhỏ, “Kayǎ dỏ nẹ dyẻ vǎ tahenuô, a lamẻkyẻnỏ tỏprẻ- to,” yẻnuỏhỏ.

10 Yẻtỏphuỏrò Simonẻ Petru dỏ a phẻhyẻnỉ nẻ tỏbẻ yẻtỏprẻ bẻhte anẻ rò a pẻtủkyǎ bwídukhủỏ a prẻmẻtẻphú tỏprẻ a khǎlẻkuỏ dỏ cỏhtwỏ tỏkyẻ. Kayǎ yẻtỏprẻnuô amwỉ ná Malko.

11 Rỏ Byacẻ Jesũ hé Petru, “Rẻnuỏ dwỏkyǎ nẻ nẻ dỏ aklokủ nuô. Tẻcyẻtẻcủ abẻlỏ dỏ vǎphẻ nõỏ vǎyẻ nuỏma, vǎ tỏ ỏ nyǎ to ẻ?”

*Ů Ěhyã Byacè Jesũ Dõ Anna Anyěhyã
(Matteo 26:57,58, Marko 14:53,54, Luka 22:54)*

¹² Htuõrò Roma klyěphú ná èthĩ klyěkhuklõ tõprè ná Juda klyěphú dõ a opõ tẹlũhõdu tahe pũ cõklõma lõ Jesũ. ¹³ Rò a é cuõ rẹlõ lũ dõ Anna ahi. È ma Caipha aprẹ. Caipha ma bínuõ tônakũ a htwõ bwídukhułõ hó. ¹⁴ Caipha ma kayã tõprè dõ a dyé thěgněcwõ pẹ Judaphú khuklõkhuklyã tahe, “Phũ-ná kayã lõ- plĩ ki thyělõ nuõ, kayã yětõprè ki thyěkyã nuõma aryáklõ” a hé phũnuõ.

*Petru Htébĩkyã Ná Vã Thěgněńõ Jesũ To.
(Matteo 26:69-70, Marko 14:66-68, Luka 22:55-57)*

¹⁵ Simonè Petru ná Jesũ a khõpacẹ dõ aruõ tõprènuõ, a krwõcuõkuõ Byacè akhyě. A khõpacẹ dõ aruõ yětõprènuõ, bwídukhułõ yětõprè thěgně tặtặ lũ akhu-akhyě a cuõnuõkuõ ná Byacè Jesũ dõ bwídukhułõ yětõprè ahi vỹkũ. ¹⁶ Manárò Petru ihtò okyã dõ lõkadáklõ prẹ. A khõpacẹ dõ aruõ dõ bwídukhułõ thěgně lũ yětõprènuõ, a htekyě rò a htehé prẹopõ lõkadã prèmòphú yětõprè rò a énuõ Petru yě dõ hivỹkũ.

¹⁷ Prèmòphú opõ kadã yětõprè hé Petru, “Nẹ ma nẹ otõkuõ dõ Jesũ hénuõ tõprè a khõpacẹ nuõtahe akłẹ tõprè hó, vãhétõ?” Rò a hészũ lũ, “Vã mặto.”

¹⁸ Yõ kẹrõ rò prẹmẹtẹphú tahe ná klyěphú dõ a opõ tẹlũhõdu tahe ihtõswĩ tava lõplĩ mi. Rò Petru ihtõswĩ tõkuõ mi ná èthĩ.

*Bwídukhułõ Tõprè Cemyã Jesũ
(Matteo 26:59-66, Marko 14:55-64, Luka 22:66-71)*

¹⁹ Bwídukhułõ nuõtõprè sudyãmyã Jesũ ná a khõpacẹ tahe ari-akyã ná a tẹithyõithya tahe ari-akyã.

²⁰ Byacè Jesũ hészũ lũ, “Vã ithyõhuõ ithyõthwénõ ná ù to, vã ithyõlãithyõlĩ ù dõ kayã pwõ- tõprè anyěhyã prẹ. Lõ- Judaphú tahe lẹhyã myáhtye tặũ nĩ lũ akhălẹ dõ tẹcõbẹ hõkũ nuõ bèbẹ, dõ tẹlũtyã hõkũnuõ bèbẹ vã ithyõ ù pwõ- tõphuõ cõ. ²¹ Phũnuõrò nẹ cuõ sudyãtuõ vã mẹtẹ? Sudyãkuõ kayã dõ a nĩhuõ vã tẹdõnyã nuõtahe kõkõ. Vã dõnyã pẹ èthĩ kryã- mẹtẹ nuõ, a thěgně lõplĩ prẹ,” Byacè Jesũ hẹkãkhyészũ èthĩ phũnuõ.

²² Bí Byacè Jesũ hé phuyě akhěnuõ, klyěphú opõ tẹlũhõdu dõ a ophũ bí lũkháshyě nuõtõprè plyã lũ khălĩshyě rò a hế lũ, “Nẹ cuõ hészũtuõ bwídukhułõ yětõprè phũnuõ mẹtẹ?” A hé lũ phũnuõ.

²³ Byacè Jesũ hészũ lũ, “Vã ki hé thú hẻrò a thũkryã- ìtẹnuõ, zũlũ pẹmyã vã, a ki tõ hẻrò mamẹtẹrò nẹ cuõ plyãtuõ vã khălĩshyě mẹtẹ?” A hészũ lũ phũnuõ. ²⁴ Htuõrò Anna cõklõma pãprẹ lũ rò a nõthũcuõ ù ná Jesũ dõ bwídukhułõ Caipha hé yětõprè a o.

*Petru Htébĩkyãkhyě Jesũ
(Matteo 26:71-75, Marko 14:69-72, Luka 22:58-62)*

²⁵ Simonè Petru iswĩlẹ tadũpã mi bínuõ. Rò kayã dõ aruõ tõprè hé lũ, “Nẹ ma èkhõpacẹ vãhétõ?” A sudyã lũ.

Rò a hé kãkhyészũ, “Vã mặ nặto.”

26 Bwídukhuló a pr̄m̄et̄èphú d̄o apuõv̄yá ná Petru p̄at̄t̄ l̄ú khàlèkuõ nuòt̄opr̄e sudyã l̄ú, “Vã myãhtyenõ n̄e d̄o olivaphè tarékũ nuòrò n̄e ot̄õkuõ ná Jesũ vãhétõ?” A sudyã l̄ú phúnũ. 27 Petru ht̄esũ bíkyã khyèthýã ná vã m̄ato a héhtuõd̄htuõ ná shyèph̄è i-uhtya.

*Û Êcuõ Byacè Jesũ Dõ Khwí Pilato Nyèhýã
(Matteo 27:1-2, 11-14, Marko 15:1-5, Lũka 23:1-5)*

28 Yèt̄õphuõrò Judaphú tahe o d̄o Caipha hi rò a êcuõ lahyã Byacè Jesũ d̄o Roma Khwí Pilato hõkũ. Èth̄i êcuõ l̄ú bí m̄õl̄i r̄õm̄ú akh̄ẽnuõ. Judaphú tahe th̄ez̄ũ o mwõpl̄ith̄iplo lahyã an̄e phú èth̄i t̄ecòb̄è l̄èkl̄õl̄èk̄hya o nuõ. Phúnũõrò èth̄i nuõ lahyã d̄o Khwí Pilato hõkũ to, m̄et̄èh̄erò èth̄i ki nuõ h̄enuõ, ù dyée èth̄i t̄ecuõtalwópw̄è asèe m̄õh̄é yẽnuõ to. 29 Phúnũõ akhu-akhyè, Khwí Pilato hte d̄o hõkl̄õ rò a myãhtye h̄eb̄esũ ná èth̄i rò a sudyã èth̄i, “Th̄i cuõ dyat̄èth̄ũ l̄ú ná ìt̄è akhu-akhyè t̄è?”

30 Èth̄i h̄esũ, “A ki m̄et̄h̄ũ t̄e to rò p̄e éhyã l̄ú d̄o n̄eõ takhyã~ to,” a h̄esũ l̄ú phúnũ.

31 Khwí Pilato h̄esũ èth̄i, “É cuõ n̄idyédũ lahyã rò cirya n̄idyédũ lahyã phú th̄i t̄èthyót̄èthya onuõ.”

Manárò Judaphú tahe h̄esũ l̄ú, “P̄e taryèshyosõ d̄o p̄e bè cirya thyèkyã kayã nuõ, a oto,” a h̄esũ phúnũ. 32 A hé lahyã phuȳẽ ma thyáphú a ki l̄õb̄ãhtya phú Byacè Jesũ héone h̄èkhokyã ná a kír̄e thyè phut̄è t̄ocò pã nuõh̄õ.

33 Phúnũõrò Khwí Pilato nuõ d̄o ahõkũ rò a nõẽnuõ ù ná Byacè Jesũ rò a sudyã l̄ú, “N̄e ma Judaphú akhwí t̄opr̄e m̄alakõ è?” phúnũ.

34 Byacè Jesũ h̄esũ l̄ú, “Yẽma n̄e t̄et̄an̄e h̄èhte n̄idyédũ è? M̄atorò kayã t̄opr̄ep̄r̄e hyãdyã p̄e n̄e ná vãrikyã è?” A sudyã k̄akhyèsũ l̄ú phúnũ.

35 Rò Khwí Pilato hé l̄ú, “N̄e tan̄e vã ná Judaphú ò? Pr̄e d̄o a thũhyã n̄e d̄o v̄ãõ tahe nuõma n̄e myècõphú n̄idũ ná n̄e bwídukhu n̄idũ nuõtahe pr̄e. N̄e cuõm̄et̄h̄ũ kryã~ ìt̄èt̄è?” Khwí Pilato sudyã l̄ú phúnũ.

36 Byacè Jesũ h̄esũ l̄ú, “Vãhtyèvãk̄e ma bí hekhuyè m̄ato. Ki a m̄a bí hekhuyè h̄enuõ, thyáphú vã ki tuõd̄õ Judaphú a khukl̄õkhuklyã ȳetahe a takhukũ t̄ãm̄e nuõ, vãkhõ d̄o a krwõkuõ vã tahe ki v̄úsũ ht̄uõh̄õ èth̄i k̄õ. Phúnũõrò vãhtyèvãk̄e ma bí hekhuyènuõ m̄ato.” A hé phúnũ.

37 Khwí Pilato hé l̄ú, “Ki h̄ephúnũõ h̄erò n̄e ht̄wõ khwí t̄opr̄e hó nuõ?” A sudyã l̄ú phúnũ.

Byacè Jesũ h̄esũ l̄ú, “Vã ma khwí t̄opr̄e m̄alakõ phú n̄e hé nuõh̄õ. Thyáphú vã ki h̄esop̄e ù ná t̄em̄at̄ecò nuòrò, vã hyã opac̄lyã d̄o hekhuyè hó. L̄õ~ kayã okuõ d̄o t̄em̄at̄ecò t̄okyè tahenuõ a ki n̄id̄ã v̄ãngõ pã.” A hé phúnũ.

(Matteo 27:15-31, Marko 15:6-20, Lũka 23:13-25)

38 Khwí Pilato sudyã l̄ú, “T̄em̄at̄ecò ma ìt̄èt̄è?” phúnũ. Rò Khwí Pilato ht̄et̄õ khyèthýã d̄o Judaphú ȳetahe a o rò a hé èth̄i, “Vã kír̄e cirya è agn̄enuõ vã myãhtye at̄èth̄ũ t̄ocò~ to.” A hé èth̄i phúnũ. 39 “Manárò phú th̄i t̄ecòb̄è al̄èkl̄õ o ná bí th̄i m̄eh̄õ t̄ecuõtalwópw̄è akh̄ẽnuõ, vã pl̄wõhte p̄e th̄i kayã t̄ã

dó htõkũ tôprê pwõ~ tôphuõ. Phúnuõrò ma thĩ thêzũ plwõhtekyã ‘Judaphú akhwídu yêtóprê’ ê?” A sudyã èthĩ phúnuõ.

⁴⁰ Rò èthĩ èhtõhtya lahyã, “Plwõhte to. Plwõhte dó Barabba nuõ,” a hé lahyã phúnuõ. Barabba ma prêpúphe zéplée ütê tôprê.

19

¹ Phúnuõrò Khwí Pilato é Byacé Jesũ rò a nõmũ ù ná suplye iplí. ² Klyèphú tahe ikhu tava thòshyámõ thyáná khuklwõ nuõrò a klwõhtya pé ná Jesũ. Rò a thyáhtya pé lũ cacwõ taphèõhtũ dó athyaná khwí lèthyã yêtõba htuõrò, ³ a hyãtõ lũ rò a hyähé kakhýekhyè hyãnyenyélũ, “Kõ~ Juda akhwídu, ohtwõprê mõnyè htũdũ ní~!” A hé lavilavõ kaníkano htuõ lũ phúnuõ rò èthĩ plyã lũ khãlshýe.

⁴ Khwí Pilato hyãhte khyèthyã rò a hé Judaphú tahe, “Thyáphú thĩ ki thègnè lahyã ná vã cemyã è rò vã myáhtye a mę tètthũ tõi~ to agnènuõ, vã ki èhteluõ pé khyèthyã thĩ bíyè.” ⁵ Byacé Jesũ klwõhtenĩ khuklwõ thòshyã rò thyáhtenĩ cacwõ taphèõhtũ tõba rò htetõ èthĩ. Rò Khwí Pilato hé èthĩ, “Yélé, è ma kayã nuõtõprê hõ.” A hé èthĩ phúnuõ.

⁶ Bwídukhu tahe ná klyèphú dó a opõ tẽlũhõdu tahe myáhtye lũlũ, “Mũthyèhtyakyã è dó krusu dikè hihtũlo nuõ, mũthyèhtyakyã è dó krusu dikè hihtũlo nuõ,” a èhtõhtya lahyã phúnuõ.

Manárò Khwí Pilato hé èthĩ, “Écuõ nĩdyédũ lahyã rò mũthyèhtya nĩdyédũ lahyã dó hihtũlo nuõ. Dó vãgnè rò, tètthũ dó vã ki cirya è nuõ, vã cemyã è rò vã myáhtye tõi~ to,” a hé èthĩ phúnuõ.

⁷ Judaphú tahe hé tadũ lahyã, “Pè tètthyõtèthya o ná è bèthyè pré, mętèhèrò a dákwõ lya nĩdyé ané ná vã ma Cómarya aphúkhũ, a hé nĩdyé ané phúnuõ.” A héhtya tadũ lahyã phúnuõ.

⁸ Khwí Pilato nĩhuõ põ ngóphúyè rò a lé théisè hyãshyoshyo. ⁹ A ka kanuõ khyèthyã dó ahõkũ rò a nuõ sudyã Jesũ, “Nè obítè hyã?” Manárò Jesũ hékakhýèsũ lũ tõi~ to. ¹⁰ Rò a hé Jesũ, “Nè hékakhýèsũ vã tõi~ to mętè? Vã nĩbè tètaryèshyosõ dó vã ki plwõkyã nè ma a nĩnĩ, matorò vã ki mũthyèhtyakyã nè dó hihtũlo nuõma a nĩnĩ pré nuõma nè thègnè to ê?” A hé lũ phúnuõ.

¹¹ Rò Byacé Jesũ hésũ lũ, “Cómarya ki dyètã nè taryèshyosõ yè tonuõ, nè nĩbè cyã to. Phúnuõrò kayã dó a dyètãkyã vã dó nè takhukũ yètahenuõ, atètthũ duklõlõ pã có ná nè.”

¹² Cáhtya bí a héhtuõ phúnuõ rò, Khwí Pilato yácũ myápũ klyã dó a ki plwõhtekyã Jesũ. Manárò Judaphú tahe èhtõ plehyã tadũpõ, “Nè ki plwõhtekyã kayã nuõtõprê héma, nè ma Khwí Caesare akhõbóthyó mato. Kayã tôprêprê dó a dákwõ lya nĩdyé ané ná khwí nuõ, mähó kayã dó a htèsũ Khwí Caesare hõ.”

¹³ Bí Khwí Pilato nĩhuõ èthĩ héphúyè akhènuõ, a èhte Jesũ rò a onyãtã dó tẽcirya léonyã khãlè dó ù é, ù byáthye kayã lècuõ ná lõ. Hebreo ngõ ma a hé,

Gabbatha. ¹⁴ Bínuô tónyě ma atò bí mỗhtuôkhế ừ tari one tềcuốtalwópwě agně nuôtónyě.

Rò Khwí Pilato hé Judaphú tahe, “Yếlế thỉkhwí,” a hé èthỉ phúnúô.

¹⁵ Manàrò èthỉ èhtôhtya lahyă, “Mệthyěkya è, mặthyễhtyakyă lủ đố krusu dikhề hihtủlọ nuô.”

Rò Khwí Pilato sudyă èthỉ, “Thỉ thềủ nỏ mặthyễhtyakyă vă ná thỉkhwíyế đố krusu dikhề hihtủlọ ể?”

Rò bwídukhu tahe hé, “Pề khwí oprétú Khwí Caesare tồprề tuố. Pềkhwí đố aruô ma a o tồprề- to,” èthỉ hé lahyă phúnúô.

¹⁶ Dốkhyếtadú rò Khwí Pilato dyếtậkya Jesú đố èthỉ atakhukủ đố èthỉ ki mặthyễhtyakyă lủ đố krusu dikhề hihtủlọ.

*Ừ Mặthyễhtya Byacề Jesú Đố Krusu Dikhề Hihtủlọ.
(Matteo 27:32-44, Marko 15:21-32, Luka 23:26-43)*

Phúnúôrò klyếphú tahe pủcủođya Jesú. ¹⁷ Rò a zácủo nịdyédủ a krusu rò a htecuố đố khuklỏkrwí akhălế. Khălế yếtôpho ma Hebreo ngố hé, “Golgotha.” ¹⁸ Ủ mặthyễhtyakyă lủ đố krusu dikhề hihtủlọ bínuô. Ủ mặthyễhtya tộ lủ ná kayă thényề, tỏkyề ná tồprềprề. Jesú rò a o đố akłmềkủ.

¹⁹ Khwí Pilato nỏră ừ tềmátệdyă aliplò rò a nỏmặthyễhtya ừ đố krusu dikhề hihtủlọ. Èthỉ rả liplòyề, “Judaphú tahe akhwí, vỉ Nazarềphú Jesú” phúnúô.

²⁰ Ủ mặthyễhtya Jesú yěnuô, a ophủprề ná vỉ akhu-akhýề, Judaphú tahe hỏmyă éłă liyề. Rò liyěnuô ừ rảo lỏplỉ ná Hebreo ngố đố Judaphú hébề nịdyề yěnuô, ná Latin ngố ná Greek myềcủphú angố. ²¹ Prềlủtyă khuklỏ tahe hé Khwí Pilato, “ ‘Judaphú tahe akhwí,’ rảphúnúô tằmề. Rả taple khyếthya ná kayă yếtôprề ma a đắkwỏlyă nịdyề anề ná Judaphú tahe akhwí,” rả taple khyề phúnúô.

²² Manàrò Khwí Pilato hé lủ, “Tề đố vă rảhtuốhỏ nuôma, a htuốhỏ.”

²³ Bí klyếphú tahe mặthyễhtya htuốhỏ lủ đố hihtủlọ akhěnuô, klyếphú thếlwỉ yěnuô a phýề Byacề Jesú hyeca tahe rò, a ibề nịdyề lủ tồprề tồba. Rò èthỉ phýề pộ lủ cặwộhtủ đố ừ bỏcủ tặhtủplủ prề lủ rò ừ lếisếhtủ lủ oto yếtồba.

²⁴ Èthỉ tồprề ná tồprề hé nịdyềlủ, “Pề htỏzề è to ha, ừpề tồ nỉbềpề pầnuô, pề bỏ tềbyăbwỉ tồcủ pớ!” A hé nịdyề lủ phúnúô.

Thyáphú lisăsềkủ ki lỏhtyabảhtya rò tềhtwỏ anề phýyề prề. Lisăsềkủ hé, “Èthỉ ibề phýề nịdyề lahyă vặcạ tahe hỏ. Thyáphú èthỉ ki phýenỉ vặcạ rò a bỏ lahyă tềbyăbwỉ hỏ.”[☆]

Rò klyếphú yếtahenuô, a mề lahyă phúnúô hỏ.

²⁵ Bí Byacề Jesú a krusu akhắshyěnuô, Byacề amủố ná Byacề amủố apủốprềmỏ, ná Clopa amề Maria ná Magdalena đốkủmuố Maria ihtò o lahyă bínuô. ²⁶ Bí Byacề Jesú myắhtye amủố ná a khỏpacề đố a mọ nịdyề lủ yếtôprề ihtò ophủ ná lủ akhế, a hé cuố amủố, “Muố- khỏnyắyề kayă yếtôprề ma a htwỏhỏ nệphủ hỏ,” a hé cuố amủố phúnúô. ²⁷ Htuốrò a hé kuốke

[☆] 19:24 19:24 Li Htuthểhtya 22:18

a khõpacẽ nuõtõprẽ, “Khõnyáyẽ vãmuõrò a htwõhó nẽmuõ hó.” Cáhtya bínuò rò a khõpacẽ yětõprẽ éka-o Byacè amuõyẽ dõ ahi.

*Byacè Jesũ Thyẽ
(Matteo 27:45-56, Marko 15:33-41, Luka 23:44-49)*

²⁸ A héhtuõ phúnũ rò Byacè Jesũ thégñẽ ná a mẽhtuõlõhó tẽpwõ~ tõtõ hó. Rò thyáphú lisãsẽ ki lõbãhtya agnẽnuõ, Byacè Jesũ hé, “Vã thẽõ htyẽ” a hé phúnũ. ²⁹ Bínuò tõphonuõ, htyẽzãshye o tõtõ. Rò èthi klyacuõphyẽ tètõtõ dõ athyaná phyáplyẽ rò a cuõcyenuõ dõ htyẽzãshye thõkũ rò a cõklõma dõ thõphyã dõ ù é ná hyssóphyãyẽ aļò rò a tũdyahyatõ dõ Byacè a khãulõ. ³⁰ Bí Byacè Jesũ puõmyá yẽ akhẽnuõ, a hé, “A htuõhó.” Rò a khuklõ tãngõkyã, htuõrò a dyẽlyãkyã athẽplò htwõprẽ dõ Cõmarya a takhukũ.

Ũ Sũ Lũrõ Ná Tabyã

³¹ Bínuò tõnyẽnuõ atõ ná mõnyẽ dõ ù taritaryã one shyẽparõ Judaphú a Mõnyẽduõ nuõtõnyẽ agnẽ. Mõnyẽduõ yẽnuõma mãdũ Mõnyẽduõ dõ a tãtõ khõdũ bí pwẽ dõ ù é ná tẽcuõtalwõpwẽ akhẽnuõ. Phúnũrò Judaphú khuklõdu khushtũ tahenuõ, bí Mõnyẽduõ akhẽyẽ, èthi thẽzũ dya-o luõtõ yõtãhenuõ dõ krusu dikẽ hihtũlõ to. Thyáphú èthi ki thyẽpyãnuõ rò, èthi cuõ kwĩ Khwĩ Pilato dõ a ki nõdòkẽkyã ù ná èthi nuõtahe akhapyã rò ki phyõtãkyã èthi dõ krusu dikẽ hihtũlõ. ³² Phúnũrò klyẽphú tahe hyãdòkẽ rẽlõ ù mũthyẽhtya tõná Jesũ yẽthẽnyẽ aklẽ tõprẽ. Htuõrò a cuõ dõkẽ kuõpõke a okyã nuõtõprẽ. ³³ Manárõ bí èthi cuõtuõ dõ Jesũ o akhẽnuõ, èthi myáhtye ná a thyẽ htuõhó akhu-akhỹẽ a dõkẽ lũ khapyã tõkhõ~ to. ³⁴ Manárõ klyẽphú yẽtahe aklẽ tõprẽnuõ, a sũ Jesũ rõklẽ ná tabyã rò tõphuõtuõ thwi ná htyẽ sátãhte. ³⁵ Kayã dõ a myáhtye a htwõhtya phúyẽ tõprẽnuõ a hẽsoluõ pẽ ù. Rò a hẽso luõtõ pẽ ù prẽ. A thégñẽ tãtẽ nĩdyẽ ná a hé yẽnuõma acõatẽ prẽ. Thyáphú thĩ ki zũẽ kuõũ nuõ, a hẽsoluõ pẽ thĩ prẽ. ³⁶ Thyáphú lisãsẽ ki lõbãhtya agnẽnuõ, tẽyẽtahe htwõhtya hó. Lisãsẽkũ hé, “Akrwĩ ki lakẽnĩ tõbõ~ to,”* a hé phúnũ. ³⁷ Lisãsẽ dõ aruõtõpho hé põ, “Èthi sũ nĩdyẽlũ ná tabyã yětõprẽnuõ, èthi ki myá lũ pã.”*

*Ũ Iluõ Jesũ
(Matteo 27:57-61, Marko 15:42-47, Luka 23:50-56)*

³⁸ Htuõrò vĩ Arimatheaphú Joseph cuõkwĩ Jesũ aluõtõ yẽ dõ Khwĩ Pilato a o. Joseph ma Byacè Jesũ a khõpacẽ tõprẽ, manárõ a yõ thẽisẽ Judaphú tahe alẽ akhu-akhỹẽ a htwõhuõhtwõthwẽ prẽ lũ khõpacẽ prẽ. A cuõkwĩ Khwĩ Pilato yẽnuõ, a cũ lũ rò a hyã phyédwõ cuõkyã Byacè aluõtõ yẽ. ³⁹ Nicodemo krwõcuõkuõ ná è. Kayã dõ a hyã olẽ kuõ Byacè Jesũ dõ mõkhĩkhẽ dõ arẽkhẽ nuõtõprẽ ma Nicodemo hó. A phyẽhyãní lẽplõ nuõmũ nyẽcõ dõ ù é, myrra ná alõsa. A lyãhtuõnuõ, a phũ~ o có nyẽshỹẽ ná nyãcwẽ có. ⁴⁰ Èthi yẽthẽnyẽ phyẽ Jesũ a luõtõyẽ rò a bo talũ ná ikẽ bápłĩ tõba rò a bobĩ talũ tõ lũ ná

tẹnuômú nuôtahe. Judaphú aléklô iluô luô nuôma a mẹ lahyă phúnúô. ⁴¹ Bí ù lẹmũthyěhtya Jesú dỏ krusu díkè hihtlô akhăshyenuô, prẻ o tồlẻ. Dỏ prẻ nuôtồlẻ akũnuô, ù ikhũkũnuô othẻ luốkũ tồkũ dỏ lỏkũ, rỏ ù iluốnỏ hí nỏ luốtồprẻ- hító. ⁴² Bínúô tồnyěnuô atỏ nỏ mỏnyẻ dỏ ù taritaryă one shyẻparỏ Judaphú a Mỏnyẻduô nuôtồnyẻ, htuồtỏ luốkũ yỏ ophủ bínúô tồkũ akhu- akhyẻ, ẻthỉ cuố iluốnuốkyă lủ bínúô.

20

Luốkũ Okỏkhũkyă

(Matteo 28:1-10, Marko 16:1-8, Luka 24:1-12)

¹ Judaphú a Mỏnyẻduô htuồ anotỏrỏ mỏlỉ rỏmủ mỏkhiỏpỏ akhẻnuô, Magdalena dỏkũmuố Maria hyă dỏ luốkhu rỏ a myảhtye nỏ lỏdu dỏ ù htulỏbỉ lủ nỏ luốkũ nuôtỏmẻnuô ù htulỏtaphỏ cuốkyă lủ. ² Rỏ a klyakỏ dỏ Simonẻ Petru nỏ Jesú a khỏpacẻ dỏ a mỏ nỉdyẻ lủ dỏ aruồtỏprẻ a o rỏ a hẻsỏ pẻ ẻthỉ, “ẻthỉ phyẻcuốkyămẻ hó Byacẻ nuô dỏ luốkũ hó. ẻthỉ cuốdyạ-otỏ lủ bítẻ- nuô pẻ thẻgnẻ to.”

³ Yẻtỏphuỏrỏ Petru nỏ Byacẻ a khỏpacẻ dỏ aruồ tỏprẻ klyahyă lahyă dỏ luốkhu. ⁴ ẻthỉ klyahyă prỏ lủ prẻ tadủrỏ Byacẻ a khỏpacẻ dỏ aruồ yẻtỏprẻ klyapryăklỏ nỏ Petru akhu-akhyẻ, a klyahyă tuốrẻklỏ lủ dỏ luốkhu. ⁵ A hyă ngỏmyỏcỏnuố dỏ luốkũ rỏ a myảhtye ikẻ bảplỉhtủ yẻ okyă bínúô, manỏrỏ a hyănuố dỏ akủ to. ⁶ Yẻtỏphuỏrỏ Simonẻ Petru dỏ a klyahyă tặnỏ dỏ lủkhyẻkhu yẻtỏprẻ hyảtuố rỏ a hyănuố dỏ luốkũ. Rỏ a myảhtye ikẻ bảplỉhtủ nuôtỏbỏ okyă bínúô. ⁷ Htuồrỏ a myảhtye tuốkuố khuhtỏ dỏ ù bobỉ pẻ nỏ Byacẻ Jesú akhuklỏ nuôtỏbỏbỏ. A khuhtỏphủ yẻtỏbanuỏ a otỏkuố nỏ ikẻ bảplỉhtủ nuôtỏbỏ to. A botalủ kyă khỏdủ tỏphỏ. ⁸ Dỏkhyẻ rỏ a khỏpacẻ dỏ a klyahyă tuốrẻ dỏ luốkhu yẻtỏprẻ hyănuố dỏ akủ. A hyă myảhtye rỏ a zủẻ nỏ Jesú htwỏprẻ kạkhyẻ hó. ⁹ Lisỏsẻ hẻone cỏhỏ, Byacẻ Jesú ki thẻy ihtỏkạkhyẻ pỏ tadủrỏ, tuố cỏhỏ bínúôkhẻnuô, phủ lisỏsẻ hẻone yẻnuô, a khỏpacẻ tahẻ thẻgnẻplỏ hító.

¹⁰ Htuồrỏ ẻthỉ yẻthẻnyẻ kạkhyẻ lahyă dỏ ahi.

Byacẻ Jesú Oluốhtya Pẻ Magdalena Dỏkũmuố Maria

(Marko 16:9-11)

¹¹ Manỏrỏ Maria rỏ a ihtỏ okyă bí luốkũhtủnuô rỏ a nguố. Bí a nguố khẻ, a ngỏ takỏ myỏcỏnuố dỏ luốkũ. ¹² Rỏ a myảhtye mỏkhu tanẻphủ thỳánỉ hẻycảbủ thẻnyẻ onyỏo dỏ Jesú luốtỏ lẻo nuô. Tỏprẻ rỏ a o dỏ a khuklỏhtẻ tỏkyẻ, tỏprẻ rỏ a o dỏ a khỏzỏ tỏkyẻ.

¹³ Rỏ ẻthỉ sudyă Maria, “Mỏmuố, nẻ nguố mẻtẻ?”

Rỏ Maria hẻ kạkhyẻsủ ẻthỉ, “ẻthỉ phyẻcuốkyămẻ hó vả Byacẻ hó, ẻthỉ cuốdyạ-o tỏ lủ bítẻnuô vả thẻgnẻto,” a hẻsủ phúnúô. ¹⁴ Bí a tarỉ kạkhyẻ akhẻnuô, a myảhtye Byacẻ Jesú kahtỏo dỏ lủkhyẻkhu tadủrỏ a thẻgnẻ nỏ Byacẻ Jesú mỏtỏ.

¹⁵ “Mỏmuố~, nẻ nguố mẻtẻ? Nẻ myảpủ ỳpẻ?” A sudyă lủ phúnúô.

Maria tanętyą Byacé Jesů ná pręopó myákhwé taré rò a hé lů, “Vyá, nę ki phyécuoǵ lů hérò nę cuoǵya-o tǵ lů bítě tǵphonuô, héluoǵ pę vǵ rò vǵ ki cuoǵphyékhyé è,” a hé lů phúnuô.

¹⁶ “Maria,” Byacé Jesů hé lů phúnuô.

Rò a tarí cuotǵ lů rò a hésú lů ná Hebreo ngó rò a hé, “Rabboni-.” (Angólasá ma Thára)

¹⁷ Rò Byacé Jesů hé lů, “Pǵ tá vǵ mę, mętěhéro vǵ ka dó vǵphě o hító. Cuoǵ dó vǵ puǵvǵ nuótahe a o rò cuoǵhé pę èthǵ, ‘Vǵ ki kaǵahtya dó vǵphě ma amámǵ, thǵ phě ma amámǵ, vǵ Cómarya ma amámǵ, thǵ Cómarya ma amámǵ yětǵprę a opǵ’ ” a hé lů phúnuô.

¹⁸ Magdalena dǵkǵmuǵ Maria yě cuoǵ dyásopę a khǵpacę tahe ná tǵritękyǵ yě rò a hé pę èthǵ, “Vǵ myáhtyehó Byacé hó!” Rò a héluoǵ pę èthǵ ná Byacé hé pę lů nuótahe.

Byacé Jesů Oluoǵtya Pę A Khǵpacę Tahe (Matteo 28:16-20, Marko 16:14-18, Luka 24:36-49)

¹⁹ Bí Judaphú a Mǵnyęduô mǵkatǵ nuotǵnyě htuoǵ shyęparǵ tǵnyě mǵkhǵ-palǵ akhěnuô, a khǵpacę tahe théisě lahyǵ Judaphú a khǵklǵdu tahe alę rò a męma lahyǵ kadǵ, rò bí èthǵ oplǵ tǵlǵ dó hidókǵ akhěnuô, Byacé Jesů hyǵihtǵ oluoǵkhyé pę dó èthǵ kláměkǵ rò a hé èthǵ, “Tětěplǵ kacǵkabé ki okuodǵ ná thǵ ní-,” a hé èthǵ phúnuô. ²⁰ A héhtuǵ pę èthǵ phúnuorǵ a dyéluǵ pę èthǵ ná atakhu ná arǵklě. Bí a khǵpacę tahe myáhtye lů akhěnuô, a thękrǵthělǵ tapǵ lahyǵ cǵ.

²¹ Byacé Jesů hé khyěthyǵ èthǵ, “Tětěplǵ kacǵkabé ki odǵ ná thǵ ní-! Rǵ phǵ vǵphě nõhyǵ vǵ nuô, vǵ nõcuoǵkuǵ thǵ.” ²² A héhtuǵ phúnuorǵ a thęcuǵ dó èthǵkhu rò a hé èthǵ, “Phyészú lahyǵ Thé Sǵsě Byacé yě. ²³ Thǵ ki plwǵkyǵ útětǵthǵ tahe hérò útětǵthǵ ki plwǵkyǵ pǵ. Thǵ ki plwǵkyǵ útětǵthǵ to hérò, útětǵthǵ ki plwǵkyǵ to.”

Byacé Jesů Oluoǵtya Pę Thomazo

²⁴ Bí Jesů cuoǵnuǵ oluoǵ pę a khǵpacę dó hikǵ akhěnuô, Thomazo dó ǵ épǵ lǵmwǵ ná Didymo yětǵprę okuǵ ná èthǵ bǵnuô to. ²⁵ A khǵpacę yętahe hé Thomazo, “Pę myáhtyehó Byacé hó,” a hé pę lů phúnuô.

Manáro a hésú èthǵ, “Vǵ ki myáhtye lipana akhǵlę cwěokya dó a takhukǵ to, htuorǵ vǵ ki kaǵbėnǵ lipana cwěkhǵlę ná vǵ kanǵ to, vǵ ki phǵbėnǵ arǵklě acwě ná vǵ takhu to hėnuô, vǵ zǵęto.”

²⁶ Dǵkhyé thuoǵthyótǵnyęnuô, Byacé Jesů a khǵpacę tahe oplǵ tǵkhyělǵ dó hinuô tǵmę akǵ. Bǵnuoakhě Thomazo otǵkuǵ ná èthǵ bǵnuô. Èthǵ męma kadǵ tadǵrǵ Byacé Jesů hyǵanuǵ ihtǵo dó èthǵ kláměkǵ rò a hé èthǵ, “Tětěplǵ kacǵkabé ki okuodǵ ná thǵ ní-” phúnuô. ²⁷ Yětǵphuorǵ a hé Thomazo, “Hyǵmyámǵ vǵ takhukǵyě, hyǵ rò kaǵmyádǵ ná nę kanǵ nuô. Zǵhyǵ nę takhunuô rò phǵmyádǵ vǵ rǵklě acwěyě. Thęplǵ rare tǵmę. Tarǵ zǵęnuô.” A hé lů phúnuô.

28 “Vă Byacè, vă Cómarya,” Thomazo hésù lù phúnuô.

29 Htuôró Byacè Jesù hé lù, “Nè yô myáhtye vă khukhyèrò nè zÿe prè. Kayă dó a myáhtye vă to rò a zÿe tahenuô a ki nÿbè tèsòri,” a hé lù phúnuô.

Û Ră Li Yětôba A Tètaze Myásũ Tahe

30 Byacè Jesù dyéluô pé tème tètòtèprya dó a khòpacè tahe anyèhya dó ù rãmánuô tộ bí li yětôba akũ to tahenuô a oelá pã có. 31 Manáro ù rảo li yětôba ma thyáphú thĩ ki zÿe ná Jesù ma Messia, è ma Cómarya aphúkhũ tòprè, rò dó thĩ zÿe lù akhu-akhyèrò, thĩ ki nÿbè thèhtwòprè agnènuô, ù rảo pé thĩ prè.

21

Byacè Jesù Oluôhtya Pé A Khòpacè Thuôhtyótòprè.

1 Dókhyè nyètyato nuô, Byacè Jesù oluôhtya pé a khòpacè tahe dó Tiberia htyèòduhtũ. A oluôhtya pé lù phútè hérò, 2 Simonè Petru, Thomazo dó ù épó lűmwı ná Didymo,* ná Galilea ké vı Cananphú Nathanael ná Zebedeo aphúprèkhũ thényè ná Jesù a khòpacè dó aruô thényè cuô opló róló lù. 3 Simonè Petru hé èthĩ, “Vă cuôpÿe tẽ,” a hé rò, èthĩ hé lù, “Pè cuôkuô ná nè,” a hé lù phúnuô. Phúnuôrò èthĩ sidyanı thòklyè rò htecuô pÿe lahya tẽ tadúró tòthè- tòthè a nı tòbè- to.

4 Mòlÿbũhó rò Byacè Jesù ihtò dó htyèhtũ nuô, manáro a khòpacè tahe thègnè ná Jesù mato.

5 A sudyă èthĩ, “Khòbóthyó thĩ, tẽ nı sálé ẽ?”

Rò èthĩ hésù lù, “Anı tòbè- to.”

6 Rò Jesù hé èthĩ, “Vıtă thĩ itavı dó thĩ thòklyè cóhtwó nuôtokyè, tẽ nıdũ pã.” Rò bí èthĩ mephú a hé akhènuô, tẽnı ényacó akhu-akhyè, a cwihtya pé nıdyé pã có a itavı dó thòklyèkũ to.

7 Yètòphuórò Jesù a khòpacè dó a mọ nıdyé yètòprè hé Petru, “È ma Byacè nuô-” a hé pé lù phúnuô. Bí Simonè Petru nıhuô lù hé, “È ma Byacè nuô-,” phúnuô akhè, tòphuótuô a thyáhtya khyèthyá açă dó a plwókyă lù nuôtôba htuôró a pátă dó htyèkũ. 8 A khòbóthyó dó a okyă dó thòklyèkũ yètahenuô, a krwòkhyăkă kuô lù. Èthĩ khyă cwitarı kanı itavı dó a nÿbă ná tẽ yènuôtôba dó htyèhtũ. Èthĩ oye lá ná htyèhtũ to, a oye prè aplè nyèzè prè. 9 Bí èthĩ kabá ohó athòklyè dó khòlòkhu akhènuô, èthĩ myáhtye ù isúe tẽ dó miklwókhu htuóná khómũ tahe.

10 Byacè Jesù Kristu hé èthĩ, “Phyé hyápémyá vă tẽ dó thĩ púnı nuôtòkló bíyè tahe.”

11 Rò Simonè Petru cuóhtyanuô dó thòklyèkũ rò a cwitarıhtya itavı dó a nÿbă ná tẽyè dó khòlòkhu. Lõ- tẽbèdu dó a nı nuôma a o tòzè ná nyăshyè ná thuòbè. Tẽ nı ényacó tadúró itavı lazè tótcô- to. 12 Byacè Jesù hé èthĩ, “Hyă emò lahya.” Èthĩ thègnèhó lahya ná è ma Byacè Jesù akhu-akhyè, “Nè

* 21:2 21:2 Didymo angólasá ma odıkryè.

ma ùpě?” Èthĩ sudyã bũ lahyã lũ tôprẽ- to. ¹³ Byacè Jesũ phyení khómũ rò a cuốtò èthĩ rò a zúe pẹ èthĩ. Rò a phyení tẹ rò a cuố zúe pẹkuố èthĩ phúnũnuô. ¹⁴ Byacè Jesũ thyề ihtòhtwõprẽ kạkhyề htuốrò a dyéluố pẹ ané ná a khỏpacẹ tahenuô, yề ma thuỏphuoốtỏphuoố hỏ.

Byacè Jesũ Ná Petru

¹⁵ Èthĩ e htuốrò, Byacè Jesũ sudyã Simonè Petru, “Giovanni† aphúkhũ Simonè, nẹ mọklỏ mạlakỏ vã ná kayã yẻtahe mọ vã nuô ẻ?” A sudyã lũ.

Rò Simonè hẻsũ lũ, “Ồ, Byacè, vã mọ nẹ nuỏma nẹ thẻgnẻdũ hó,” a hẻ lũ phúnũ.

Byacè Jesũ hẻ lũ, “Myã buỏnẻ vã thímỉphũ nuỏtahe nỉ-.”

¹⁶ Rò Byacè Jesũ sudyã khyẻthyã lũ, “Giovanni aphúkhũ Simonè, nẹ mọ mạlakỏ vã ẻ?” A sudyã lũ.

Rò a hẻsũ Byacè, “Ồ, Byacè, vã mọ nẹ nuỏma nẹ thẻgnẻdũ hó.”

Rò Byacè Jesũ hẻsũ lũ, “Myãkhwẻnẻ vã thímỉdũ nuỏtahe nỉ-.”

¹⁷ Htuốrò a sudyã pỏ lũ thuỏphuoốtỏphuoố, “Giovanni aphúkhũ Simonè, nẹ mọ vã ẻ?”

Byacè Jesũ yỏ sudyã lũ, “Nẹ mọ vã ẻ?” nuỏ thuỏphuoốhỏ akhu-akhyề, a mọ lũthẻplỏ to. Rò a hẻsũ lũ, “Byacè, nẹ thẻgnẻ lỏ tẻpwửtỏcỏ, vã mọ nẹ nuỏma nẹ thẻgnẻ hó,” a hẻ lũ phúnũ.

Rò Byacè Jesũ hẻ lũ, “Myã buỏebuỏỏnẻ vã thímỉdũ nuỏtahe nỉ-. ¹⁸ Vã hẻcỏcỏ nẹ, bỉ nẹ nacẻpã akhẻ, nẹ nyãhtyabẻ nỉdyẻdũ nẻnyãhtỏ, nẻ thẻzủcuố bítẻ- nuỏ nẻ cuốbẻ. Manárỏ shyẻ- nẻ muỏprẻhỏ pãnuỏ, nẻ ki zỏhte nẻ takhu nyẻkhỏ pã. Ủ ki cỏklỏma nẻ takhu rò ủ ki cỏcuố nẻ đỏ khẩlẻ đỏ nẻ thẻzủ cuố to nuỏ pã.” ¹⁹ Byacè Jesũ hẻ lũ phúyẻ nuỏma, a thẻ hẻluố lũ ná Petru ki thyề phútẻ pã rò Cỏmarya ảỉatakẻ ki oluỏhtyã phútẻ pã agnẻnuỏ prẻ. Htuốrò Byacè Jesũ hẻ lũ, “Krwỏ vắkhyề.”

Byacè Jesũ Ná A Khỏpacẹ Đỏ Aruỏtahe

²⁰ Bỉ Petru myãkạkhyề akhẻnuỏ, a myãhtyẻ Byacè Jesũ a khỏpacẹ đỏ a mọdyẻ lũ nuỏtỏprẻ krwỏkuố èthĩkhyề. (È ma prẻ đỏ a o taterẻ Byacè Jesũ bỉ èthĩ esẻẻ mỏhẻ akhẻ nuỏtỏprẻ hó, rò a sudyã lũ, “Byacè, ửpẻ kỉrẻ isẻtặkyã nẻ pã pẻ?” nuỏtỏprẻ hó. Yẻma Byacè Jesũ thyẻhítỏ akhẻ) ²¹ bỉ Petru myãhtyẻ lũ akhẻnuỏ, a sudyã Jesũ, “Byacè, ẻkuốlẻ, a ki htwỏhtyakuố phútẻ pã?” A sudyã Jesũ phúnũ.

²² Byacè Jesũ hẻsũ lũ, “Vã ki thẻzủ nỏohtwỏprẻ tuố lũ đỏ vã hyãpã kihẻrỏ, củ vã prẻ. Nuỏma nẹ tẻmẻ mắto, nẻ tẻmẻ ma nẻ bẻ krwỏkuố vã prẻ,” a hẻ lũ phúnũ. ²³ Đỏ Byacè Jesũ hẻ phúyẻ akhu-akhyề, ngỏ luỏpảsỉcuố bỏbyẻlỏ đỏ puỏvỷã prẻzủtẻphũ tahe aklẻ ná a khỏpacẹ nuỏtỏprẻ a thyẻtỏ hẻnuố, a hẻ lahyã phúnũ. Manárỏ Byacè Jesũ hẻ ná a thyẻtỏ phúnũ mắto. A hẻ, “Vã ki thẻzủ nỏohtwỏprẻ tuố lũ đỏ vã hyãpã kihẻnuỏ rò củ vã prẻ, nuỏma nẻ tẻmẻ mắto,” a hẻ phúnũ đỏ.

† 21:15 21:15 Tahehenuỏ, a ẻ lủmwỉ ná Bar Jonna.

²⁴ Prè rãmáradyã tẹ yẹtahe ma vã dĩ a htwõ Byacè Jesũ a khõpacẽ yětõprè prè, rò a myáhtye lỏlỏ~ tẹmẹhtwõhtya anẹ yẹtahe rò a rãmáradyã prè. A tẹhẻsuluõ pẹ yẹtahe nuõma atõ lỏ prè nuõ pẹ thẻgnẻ.

Tẹhẻbẻ Dỏkhyẻ Tadũ

²⁵ Khỏnyáyẻ, Byacè Jesũ mẹtẻ dĩ aruõ tahenuõ a oẻlápả. Kì rãmáradyã lỏlỏ~ a mẹ nuõtahe hẻnuõma, vã tanẻ ná hekhuyẻ tỏbalỏ cỏnuõ, lẻdyali akhẻlẻ pỏpả cỏto hỏ.

Prèdònyăphú Tahe Acts of the Apostles Têhébè Ré Dó Nyě

Prèdònyăphú dǒ Li Prèdònyăphú akú yětahe nuôma ari-akyă ícǔ plehyă ná Li Luka pré. Liyě a rǎ hésoluô pé ù ná Jesŭ a khópacě dǒ kalúlǒ tahenuô, Thé Săsě Byacě zŭ pé èthi klyá phútě, a dónyă pasícuólúô pé ù ná Jesŭ a tětĕkrŭmila ari-akyă rò a cáhtya dónyă dǒ “Vĭ Jerusalem, Judaké, Samaria kě rò a dónyăpasí cuótuǒ dǒ hekhu tadú” (1:8) phútě nuôma, liyětôba atěrá hésoluô pé ù tětĕtĕkyă amuǒklǒ ma yětahe hó. Yěma Krístuphú cáhtya mę tĕphyétĕmę dǒ Judaphú tahe aklě htuǒrò Krístuphú a tĕzŭtĕnyă yětahenuô, a cáhtya cuǒnuô lǒhǒ dǒ Judaphú tahe aklě hó, rò a oěhtya ná oěhtya lǒhǒ hekhu tǒba hó. Prĕrǎli thézŭ dyéluô tǎtę pé pǒ prĕhǒli tahe ná Krístuphú yětahenuô, a kĭrĕ mępyékyă Roma ahtyěaké mǎto, htuǒto Krístuphú a tĕzŭtĕnyă yěnuô, a mĕlǒbǎhtya pé lǒ prĕ Judaphú tahe a tĕcǒbucǒbĕ prĕ.

Ŭ dónyă Jesŭ a tětĕkrŭmila rò a luǒcuǒpasí lyǎhtya ná lyǎhtya, htuǒto Prèdònyăphú tahe cuǒ mę-ohwtǒhtya pé ù prĕzŭtĕtĕplómŭ tahe yěnuô, li yětôba rǎluô pé tětĕtĕkyă a khăshyékĕhǎryă a khǎlĕkhǎbya thuǒpho. Yěthuǒcǒ ma kryă~ mǎitĕhĕrò, (1) Jesŭ kǎ kahtya htuǒ dǒ mǒkhu rò Krístuphú a tĕcǒbucǒbĕ cáhtya duhtyalǎhtya dǒ vĭ Jerusalem akú. (2) Èthi cuǒlĕ mę lyă htya tuǒdǒ Palestine kĕ rò (3) èthi cuǒlĕ mę plehyă tavítava tuǒ lahyă dǒ Mĕditarinean htyĕòdu akĕhăshyĕ rò mę cuǒtuǒ lahyă dǒ Romaké.

Li Prèdònyăphú a tĕphyétĕmę dǒ a luǒdulǒ ma mǎhǒ Thé Săsě mĕtĕ yěnuô hó. Bí pwĕ dǒ ù é ná Pentecosto bè rò ù pwĕ dǒ vĭ Jerusalem akú nuǒtǒnyĕ akĕhĕnuô, Thé Săsě Byacě o ná a taryĕshyosǒ rò a hyǎlyă dǒ prĕzŭtĕtĕphú nuǒtahe aǒ rò li yětôba hĕso lǒplĭ ná Thé Săsě Byacě zŭk-lyázŭklǒ, dyĕhĕdyĕre prĕzŭtĕtĕ plómŭphú tahe ná prĕzŭtĕtĕplómŭ a khuk-lǒdukhusuhtŭ tahe. Krístuphú tahe a tĕhĕsodónyă tahe nuôma aprǒpryă shyosǒ nyacǒ. Tĕmĕhtwǒhtya anĕ tǒcǒ htuǒ tǒcǒ dǒ Li Prèdònyăphú akú yětahe nuôma pé myǎhtye ná tĕprǒpryă shyosǒ yětahenuô a o dǒ prĕzŭnyăĕtĕ tahe a tĕohtwǒprĕ tahe akú, ná prĕzŭtĕtĕ plómŭphú tahe a tĕbǒthyóbǒlǎ nĭ lŭ akú yěnuǒprĕ.

Tĕhébè tǒtǒ ná tǒtǒ

Byacě Jesŭ a tĕmĕkyǎngǒ dǒ khyĕlǒ ná a tĕǒlyă. 1:1-14

Kayă dǒ a htya Juda khǎlĕ 1:15-26

Tĕcuǒ dónyăluô pé ù dǒ vĭ Jerusalem akú 2:1-8:3

Tĕcuǒ dónyăluô pé ù dǒ Judaké ná Samaria kĕ 8:4-12:25

Paulu a tĕphyétĕmę 13:1-28:31

A. Htelĕ cuǒmę Cómarya a tĕphyétĕmę arĕlǒ tǒphuǒ 13:1-14:28

B. Okúokyă myǎhtye tǎsŭ lŭ dǒ vĭ Jerusalem akú 15:1-35

C. Cuǒ mę Cómarya a tĕphyétĕmę nyĕphuǒtǒphuǒ 15:36-18:22

D. Cuôṃe Cômarya a tẹphyétẹṃe thuõphuõtõphuõ 18:23-21:16

E. Ủ dóo Paulu dõ htokũ dõ vĩ Jerusalem ná vĩ Caesarea ná vĩ Roma tahe avĩkũ 21:17-28:31

¹ Thárádu Theophilo, cáhtya bí Byacè Jesũ ṃe Cômarya* atẹṃe nuõtõnyẽ rò a tuõdõ Cômarya éka kahtya lũ nuõtõnyẽ ari-akyã ná a tẹithyóithya lõplĩ tahenuõ vã rãmáradyã htuõlõhõ dõ li arẽlõ nuõtõba akũ hó. ² Bí ù éka kahtya tyahí è dõ mókhu híto nuõ, dõ Thé Sãsẽ Byacè a tẹprõtẹprya akhuakhyẽrò a mekyã a Prêdônyâphú dõ a nwõhtya htuõhõ lũ nuõtaha ná èthĩ ki bè ṃetẹ tahe ari-akyã. ³ A khyáthyẽhtuõ anẹ rò a ihtõhtwõprẹ kạkhyẽ dõ tẹthyẽ htuõrò dõkhyẽ anyẽ lwĩshyẽ akũnuõ, a dyẽluõ pẹ anẹ ná a khõpacẹ tahe éphuõlã, htuõrò a hêsodõnyã pẹ èthĩ ná Cômarya ahtyẽakẹ ari-akyã. A khõpacẹ tahe myáhtye è rò athéplò rare pã lahyã to. Èthĩ zũe sãprẽnyacẹ có ná a htwõprẹ málakõ có. ⁴ Tõphuõkhẽ bí a eõ tõkuõ ná a khõpacẹ yẽtahe akhẽnuõ, a mekyã èthĩ, “Htecuõkyã tã lahyã hí dõ Jerusalem vĩyẽ akũnuõ tã híṃe. Opõtadũ lahyã bínuõ tuõdõ thĩ nĩbè shyẽzũ dõ vã hêsõ-one htuõhõ thĩ ná vãphẽ ólyã dõ a ki dyé thĩ pãnuõ ní-.” ⁵ Htuõto a hépõ èthĩ, “Giovanni plwõ pẹ ù ná htyẽ, manárò nyẽtyato pãnuõ ù ki plwõ pẹ thĩ ná Thé Sãsẽ Byacè pã.”

Ủ Éka Kahtyakyã Jesũ Dõ Mókhu

⁶ Bí Prêdônyâphú tahe hyã myáhtye tãsũ khyẽthyã lũ dõ Jesũ o akhẽnuõ, a sudyã Jesũ, “Byacè, khõnyãyẽma shuõkhẽ bèhõ dõ nẹ kírẹ dyekạkhyẽ hó Israelphú tahe ahtyẽkẹ nuõ hó ẽ?”

⁷ Rò Jesũ hêsũ èthĩ, “Tẹshuõtẹkhẽ ná mõnyẽmõtthẽ tahe nuõma a htwõhtyadũ ná phẽ a taryẽshyosõ prẹ. A ki htwõhtya bíkhẽtẹ pã nuõma, thĩ lo thégñẽ mậto. ⁸ Manárò bí Thé Sãsẽ Byacè hyãlyahõ dõ thĩlo pã akhẽnuõ, thĩ ki lõbã ná tẹshyotẽsõ pã rò thĩ ki htwõhtya pẹ vã prẹkhyáthẽ tahe dõ vĩ Jerusalem akũ, ná Juda tókẽ- lẹ, ná Samaria kẹ htuõto a ki tuõ códõ hekhusĩba lõ có pã,” a héphũnuõ.

⁹ Jesũ hébẽ htuõrò bí a khõpacẹ tahe tũhtyamyã è akhẽnuõ, Cômarya éka kahtyakyã lũ dõ mókhu. Óluõ tõba kuõbĩkyã lũ rò èthĩ myáhtye pã lũ to.

¹⁰ Bí èthĩ tũhtya sõtapa pã dõ mólẹ akhẽnuõ, kayáthényẽ kũthyání hyecabũ rò hyãokahtò htyaluõkhyẽ pẹ dõ èthĩ akhãshyẽ. ¹¹ Rò a hé èthĩ, “Galileaphú thĩ- thĩ cuõ ihtò tũhtya lahyã dõ mólẹ bíyẽ ṃetẹ? Jesũ dõ thĩ myáhtye ù éka kahtyakyã è dõ mókhu yẽtõprẽnuõ a ki hyãlyã thyã khyẽthyã phũ thĩ myáhtye a kạkahtya khõnyãyẽnuõ pã.” ¹² Htuõrò a khõpacẹ tahe o dõ Oliva sokhu rò a kạkhyẽ khyẽthyã lahyã dõ vĩ Jerusalem. Vĩ Jerusalem yẽnuõma a oye ná soyẽ akli zẹthuõthyó ná shyẽthuõthyó prẹ. ¹³ Èthĩ kạtuõ dõ vĩ Jerusalem akũ rò a cuõhtyanuõ dõ hi dõ èthĩ lẹcuõkoũ nĩdyẽ taplõtapyáphũ yẽnuõtõṃẽ dõ akhũnuõ tõtụ. Rò èthĩ yẽtahema kryã- ùpẽ

* 1:1 1:1 Cõphrya

hérò Petru, Giovanni, Jakomo, Andrea, Philipu, Thomazo, Bartholomeo, Matteo, Alphaeo aphúkhũ Jakomo, Simonè dõ a mọ nıdyé ahtyěaké yětôprê ná Jakomo aphúkhũ Juda thıtahe prê. ¹⁴ Èthı yětahenuô a hyã myáhtye tãşũ tãpló tamõmõ ná prêmõ dõ aruôtahe ná Jesũ amuõ Maria ná Jesũ a puõprêkhũ tahe rò èthı kwıcõbê rôlõ lũ bínuô.

Nwóhtya Kayã Dõ A Tõhtya Juda Akhãlê

¹⁵ Tônyêkhẽnuô, prêzũetêphú dõ a phũ- o aprê tózënyěşhyě yẽnuô a hyã okúokyá lũ. ¹⁶ Rò Petru ihtòhé, “Puõvyã thĩ-, lisãşê héone htuõhõ Juda dõ a zũ pẽ ù klyá rò a nõpũ ù ná Jesũ yẽ ari-akyã. Rò Thé Sãşê Byacê nõhêbê Khwı Davi ná èriekyã yetahe nuõma a tõbê lõhtyabãhtya nyã prê. ¹⁷ È ma a otõnõkuõ dõ pẽ aplóamukũ tãprê rò ù nwóhtya kuõ è dõ a ki mêtõkuõ tẽ ná pẽ.”

¹⁸ (Rũ dõ Juda mẽnı dõ tẽmũmyáricyã akũ yẽnuô a iprı ná prê tólê rò a latãthyẽ hópõphé dyé bínuô rò apuõãprã tahe tãhte lõ. ¹⁹ Kayã o dõ vı Jerusalem tahe nıhuõ lahyã tẽmẽ-ané yẽ rò a é lahyã khãlê yětõpho amwı ná angõ nıdũ. Rò èthı é ná “Akeldama,” angõlasá ma a hé ná “Têthwi kélãkhu”)

²⁰ “Ũ rão dõ Li Htuthéhtya akũnuô rò a hé,

‘Ahi ki oryãkyã dũ pã ní- ù ki nuõ tã dõ hiyẽ akũnuô tãprê- tãmé ní-.’[☆]

“Htuõrò a hépõ,

‘Ũ ki nuõmedũ akhãlê tãprê pã ní-.’[☆]

²¹⁻²² “Phúnuõrò kayã tãprêprê tõbê nuõ otõkuõ ná pẽ rò a ki khyã kuõ athé ná Byacê Jesũ thyéihò htwõprê kãkhyeyẽ ari-akyã. Kayã dõ pẽ kırı nwóhtya taple è yětõprê nuõma, bí Jesũ cuõtõkhẽtõ kuõpã ná pẽ bí hekhuyẽ akhẽ, htuõto cáhtya bí Giovanni plwõ pẽ ù htyẽ tuõ hyã dõ Cõmarya êkã kahtyakyã Byacê Jesũ dõ mõkhunuô, è ma bínuõkhẽ a tõbê mãdũ kayã dõ a otõcuõtõ kuõ ná pẽ pwõ- phuõ tãprê,” Petru hé phúnuô.

²³ Rò èthı hẽsoluõhtya kayã thényẽ dõ amwı ná Joseph, kayã tahehe é lũ ná Barsabba (Mãtorõ Justo) ná Mathia. ²⁴ Htuõrò èthı kwıcõbê lahyã, “Kõ- Byacê- nẽ thẽgnẽ dũhõ kayã thẽplõ a tẽtanẽ tahe akhu-akhyẽ, dõ kayã yéthényẽ aklẽnuô nẽ nwóhtya htuõhõ è bıtẽ tãprê, ²⁵ htuõto kayã dõ nẽ nwóhtya htuõhõ è yětõprê thyáphú a ki phyenı Prêdônyâphú Juda dõ a vıkyã kyã a tẽphyetẽmẽ yětõprê akhãlê nuô, dyéluõhtya pẽ pẽ khõnyã. Juda ma a thyẽhõ rò a cuõ dũhõ klyá dõ a tõkõ cuõ ná lũ nuõhõ.” ²⁶ Htuõrò thyáphú èthı ki nwóhtya dõ yéthényẽ aklẽ tãprê nuõrò èthı bó lahyã tẽbyãbwı tãcõ rò a tãtõ dõ Mathia rò ù sunuõ tõkuõ è dõ Prêdônyâphú shyétõprê aplóamuyẽ akũ.

2

Thé Sãşê Byacê Hyãlta

1 Bí mōnyě dö ũ é ná Pentecosto* hyätuōhō akhēnuō, èthi lö- plī hyä oplōoplu rōlō lū dö khälē tōphotuō. 2 Tëprarúpratē htya khyé dö mōlē rò a prā thyácóná kēlathē lalyādu hyānuōrō a hyālyā nuō dö èthi onyāo nīdyé hinuō tōmē akū rò a prā lö có hitōmē có. 3 Htuōrō èthi myáhtye lahyā mikyáhtya thyáná plītahe rò a lūsipryäcuō lö rò a cuō byáo lö dö èthi tōprë htuō tōprë aļ. 4 Èthi löbā löplī ná Thé Sāsē Byacē pwō- tōprë rò èthi hébēhte lö ná ngōkhókhye phú Thé Sāsē Byacē nõhébē èthi nuōtahe.

5 Bínuōakhē Judaphú dö a bedu Cómarya tahe o lahyā dö htyékē pwōtōkē rò a hyä lahyā dö vī Jerusalem rò a hyä o lahyā bínuō. 6 Bí ũ nīhuō tēprarúpratē htyayē akhē, kayā tahe hyä oplōopluphē tava löplī rò èthi khyéthukhyéthē löplī có, mētēhéro prëzūetēphú tahe hébē ngō tahenuō, lö- kayā hyä bínuō tahe, tōprë ná tōprë nīhuō nīdyé lö dü ná èthi angō nīdū akhu-akhýē, a khyéthukhyéthē löplī có. 7 Rō èthi hé nīdyé khyēlū, “Kayā dö a hébē tē yētahe nuōma Galileaphú pré vāhéto? 8 Mamētēro lö- pē yētahe cuōnīhuō tuō lögnē èthi hébē lö ná pē tōprë ná tōprë angō phútētē? 9 Pē yē- tahenuō, tahehe ma Pathiaphú, Medephú, Elamitephú, Mesopotamiaphú, Judaphú, Cappadociaphú, Pontusphú, Asiaphú, 10 Phrygiaphú, Pamphyliaphú, Egyptphú, Libyaphú dö a ophú ná vī Cyreneo, rò pē yētahehenuō a o dö vī Roma rò a hyä olē. 11 (Pē yētahe nuōma tahehe rò Judaphú, tahehe rò Judaphú máto tadúro pē nuōkuō dö Judaphú a tēcóbucóbē akū.) Kayā dö aruō pō tahe nuōma Creta klúphú ná Arabiaphú thītahe. Manáro pē pwō- tōprë cuōnīhuō tuō lö èthi yētahe hésodōnyā Cómarya atēmē tēprotēprya tahe ná lö- pē yētahe angōngō.” 12 Èthi khyéthukhyéthē löplī có pwō- tōprë rò a tanēplō pā có lahyā to, rò èthi sudyā nīdyé lahyā lū, “Tē cuōmē htwōhtya tuō anē phuyē ma angōlasá hyä phútētē?” A hé nīdyé lū tōprë ná tōprë phínuō.

13 Manáro kayā dö aruō tahehenuō a nyēkruō prëzūetēphú yētahe rò a hé lahyā, “Kayā yētahe ma a omū lahyā htyēsīprē pré.”

Petru A Tēhésodōnyā

14 Htuōrō Petru dö a ihtōo tōkuō ná Prëdönyäphú shyétōprë yētōprënuō a éhtō hébē shyo pē ũ, “Puōvyā Judaphú ná kayā o dö vī Jerusalem akū lö- plī thī- nīdā lahyā! Vā ki héso pē thī tēhtwōhtya yē angōlasá. 15 Thī tanē lahyā ná kayā yētahe omūhtyē manáro amáto, mōlī lwīthyótōmū bē mópāprē! 16 Tēhtwōhtya phuyē tahe nuōma a htwōhtyahó phú Prëpro Joel hésodōnyā one htuōhō nuōtahe pré.

17 ‘Cómarya hé, yēma tē dö vā ki nõhtwōhtya è bí mōnyě dö khyētadúlō pā tahenuō hō, vā ki klōlyā vā Thé Sāsē Byacē dö kayā hekhuphú lö- plī tahe aļ pā-, thī phúmòphúkhu tahe ki hésoluō one vā tēritēkyā tahe pā, thī prëkhūphúthē tahe ki myáhtyelwó one pā, rò thī muōprē tahe ki omyēmālwó tē tahe pā. 18 Mōnyēmōthē hyätuōhō pā nuō,

* 2:1 2:1 Pentecosto angōlasá ma “mōnyēnyāshýē” mētēhéro atō bí ũ mē htuōhō tēcūotalwó pwē rò a bāhtya mōnyē nyāshýē nuōtōnyē.

vă ki klôlyă vă Thé Săse dô văcŭ prêmòprêkhŭ lŏ- plĩ tahe aļo pã rò êthĩ ki hêsuloŏ pẽ thĩ ná vă têtĩtêkyă tahe pã. ¹⁹ Vă ki dyêluŏ têtmetapa khyéthukhyéthê tahe dô mŏlê pã, htuŏto vă ki dyêluŏhtya têtmetetpřya a têtmatêdyă tahe dô hekhu yê pãpã, thwi, ná mi, ná mikhuŏ taŏhtya ki ohtya dô hekhu yênuŏ pã. ²⁰ Bí Byacê a mŏnyêdu dô a lŏbã ná têtaryêdu taryêhtŭ yê hyătuŏ tyahĩto akhênuŏ, tamŏ ki khĩtarŭkyă pã, rò lê ki lĩkathwĩkyă phŭ thwinuŏ pã. ²¹ Rò bĩnuŏakhê pãnuŏ kayă dô a êtŏhtya dô Byacê a o tŏprêprênuŏ a ki nĩbêdŭ têtmeļwŏhteka pã, ✧ Prêpro Joel hé phũnuŏ.”

²² Rò Petru hé pŏ, “Văkhŏ Israelphŭ thĩ-, nĩdã lahyă vă têtêbèyê! Bí vŷ Nazarephŭ Jesŭ otŏkuŏ ná thĩ akhênuŏ, a dyêluŏ êtuŏ pëlãhŏ thĩ têtmetetpřya tahe ná têtmetapa khyéthukhyéthê tahe ná têtmetetpřya a têtmatêdyă dô Cŏmarya dyêprŏdyêpřya lŭ yênuŏtahe hŏ. Yênuŏma a dyêluŏhŏ ná Jesŭ ma a o dô Cŏmarya a ohyă phũnuŏ hŏ. A mẽ pẽ htuŏlŏhŏ têtmetetpřya yêtahe nuŏma thĩ thêgnê htuŏdũhŏ. ²³ Phŭ Cŏmarya taritaryă one rò a thêgnêone htuŏdũhŏ ná ũ ki dyê tãkyă Jesŭ dô thĩ takhukŭ pã rò thĩ nõmŭthyêhtya è ná kayăcyê kayăricyă tahe dô krusu aļo pã. ²⁴ Manáro Cŏmarya mêtwtŏprê kăkhyê khyêthyă è dô têtthyê, rò a mêtwtŏhteka lŭ dô têtthyê a têtcyêtêcŭ alê, mêtêhêrŏ têtthyê amuŏphê pŭklŏmacyă pã lŭ to hŏ. ²⁵ Phũŏ Davi hêsŏ-one htuŏhŏ Kristu ari-akyă rò a hé,

“Vă myăhtye Byacê o dô vă mêtthenyê pwŏ- tŏphuŏ cŏ. Cŏmarya o dô vă takhu cŏhtwŏ tŏkyê akhu-akhyê ũ mepřyămesê cyă vă tŏcŏ- to. ²⁶ Phũnuŏrò vă thêplŏmŏ pwŏ- tŏphuŏ cŏ, rò bí vă hêbè akhê vă hêbè shuŏshuŏ cŏ ná têtthêkrŭthêlŏ cŏ. Htuŏto vă nêklŏ yênuŏbèbè, vă ohtwtŏprê dô têtmyásŭ akŭ pã. ²⁷ Vă thêkrŭthêlŏ nyacŏ, mêtêhêrŏ nê vĩtăkyă vă thêhtwtŏprê dô Luŏkénédŏ to. Nê nõthŏnŏlŏkyă nê kayăsăse yêtŏprê dô luŏkŭ to. ²⁸ Nê dyêluŏ htuŏhŏ vă klyă dô a thũcuŏ vă dô têtwtŏprê nuŏtŏbŏ hŏ, nê okuŏ ná vă akhu-akhyê vă thêkrŭthêlŏ nyacŏ, ✧ Phũŏ Davi hé phũnuŏ.”

²⁹ Rò Petru hé khyêthyă, “Vă puŏvyă thĩ-, vă ki hêsuloŏ pẽ thĩ ná pẽ Phũŏ Davi dô- nyênu tŏprê ari-akyă. È thye rò ũ iluŏ htuŏhŏ lŭ, rò aluŏkhunuŏ a o tadŭ pã býyê tuŏkhŏnyă cŏ. ³⁰ Phũŏ Davi ma prêpro tŏprê. Cŏmarya ólyă htuŏhŏ lŭ ná dô aklwĩlyă aklê tŏprênuŏ, Cŏmarya ki nõhtyahtwŏ lŭ ná khwĩ dô êkhălê yênuŏ pãnuŏ, a thêgnê prê. ✧ ³¹ Phũŏ Davi myăhtye-one ná Cŏmarya ki mêtê pã akhu-akhyê a hêbè one rê Kristu dô Cŏmarya nwŏhtya è ná prêmêtwtŏhteka ũ yêtŏprê a têtthyêihtŏ htwŏprê kăkhyê ari-akyă rò a hé, Cŏmarya vĩkyă kyă è dô Luŏkénédŏ to. Htuŏto a nõthŏnŏlŏkyă lŭ to. ✧ ³² Cŏmarya mêtwtŏprê kăkhyê htuŏ Jesŭ yê dô têtthyê rò lŏ- pẽ yêtahe nuŏma pẽ htwŏ pẽ lŭ prêkhyăthê dô pẽ ki khyăluŏ pẽ ũ ná atêtthyê ihtŏkăkhyê yê ari-akyă. ³³ Cŏmarya bedubehtŭ Jesŭ rò a dya-o lŭ dô atakhu

✧ 2:21 2:21 Joel 2:28-32 ✧ 2:28 2:28 Li Htuthêhtya 16:8-11 ✧ 2:30 2:30 Li Htuthêhtya 132:11

✧ 2:31 2:31 Li Htuthêhtya 16:10

cóhtwó tókyě, rò phú a Phě Cómarya ólya htuđhó ná a ki dyé lú Thé Săsě nuó a dyéhó lú hó. Rò Jesú klôlyalyalyá hó tẹ đố nẹ myáhtye n̄huđhó khõnyáyě nuótahe hó. ³⁴ Phuđ Davi anẹbyacé n̄đú htya tuđđó mókhu to tadúró a hé, ‘Cómarya hé v̄a Byacé, “Onyã đố v̄a takhu cóhtwó yětókyě. ³⁵ Rò onyã tuđđó v̄a dyatã prẹ đố a thේhte nẹ yětòprẹ đố nẹ khanyělẹ đố athyaná nẹ khãduó lẹkhẽzítã yěnuó pã,” *[†] Phuđ Davi hé phúnuó.

³⁶ “Phúnuó akhu-akhyě Israel aklwĩalyã lỏ- plĩ thĩ- thĩ bè thẻgnẻ tặtẻ ná Jesú đố thĩ m̄thyẻhtya è đố krusulo yětòprẹnuó, Cómarya dyẻhtwỏhtya hó lú ná è ma Byacé ma amámã, Kristu ma amámã hó,” Petru hé phúnuó.

³⁷ Bí kayã yẻtahe n̄huđ Petru hẻso pẹ ẻthĩ phúyẻ akhẻnuó, ẻthĩ thẻplỏẻ nyacó rò a hẻkạkhyẻsủ Petru ná Prêdonyâphú đố aruótahe, “Puỏvỵã thĩ-, kihẻphúnuỏrò pẹ tẻbẻ mẻphútẻ?”

³⁸ Petru hé pẹ ẻthĩ, “Thyáphú Cómarya ki plwỏkyã thĩ tẻthủ tahenuó zã n̄đú lahyã thẻnẻ pwỏ- tẻprẻ rò plwỏ lahyã thẻnẻ ná htyẻ đố Jesú Kristu amwĩ akủnuó, túma Cómarya ki dyẻ thĩ shyẻzủ mặhó Thé Săsẻ Byacẻ yẻnuó pã. ³⁹ Cómarya a tẻemaklỏ yẻnuóma, mặ thẻgnẻ ná thĩklwĩthĩlyã đốkhyẻ tahe agnẻ, lỏ- kayã đố a o đố htyẻkẻyẻ tahe agnẻ ná lỏ- kayã o đố Cómarya ẻhyã lú đố a o nuótahe agnẻ hó.”

⁴⁰ Petru hẻrỏ one ẻthĩ ẻmủlã, htuđto a dyẻhẻdyẻre ẻthĩ, “Mẻlwỏhtẻkạ lahyã thẻnẻ ná tẻciryã đố a kẻrẻ hyãbẻ kayã mủmyáricyã yẻtỏhtủ nuótahe nĩ!” ⁴¹ Kayã đố a zủẻ Petru a tẻhẻbẻđỏnyã yẻtahenuó a plwỏkạ lahyã anẻ ná htyẻ, rò bĩnuỏtỏnyẻnuó, kayã zủkạnyắkạ rò a kạkanuỏ ẻhtya kuỏ pỏ ẻthĩ nuó, a phũ- o aprẻ thuỏrỉ cỏ.

Prẻzủẻtẻphú Tahe A Tẻohtwỏprẻ A Tẻbỏthyỏkhẻkhỏ Khyẻlủ

⁴² ẻthĩ phynẻnỉ lahyã tẻshuỏtẻkẻ đố a ki ithyỏ thẻgnẻhtyanỉ kuỏ anẻ đố Prêdonyâphú tahe a o, rò ẻthĩ bỏthyỏkhẻkhỏnỉ lủ, ẻỏ rỏlủ† rò kwicỏbẻ rỏlủ. ⁴³ Prêdonyâphú tahe mẻluỏ tẻtạpạ khyẻthukhyẻthẻ tahe ná tẻmẻ tẻprỏtẻprỵã a tẻmátẻdyã tahe akhu-akhyẻ ẻpwỏ- prẻ thẻisẻ beduzủnyã lỏplỉ Cómarya cỏ. ⁴⁴ Lỏ- prẻzủẻtẻphú tahenuó a otỏoplỏ lủ rò tẻ đố a o ná ẻthĩ tahenuó, a zủtã mẻcwỏ n̄đyẻ lủ tẻprẻ ná tẻprẻ. ⁴⁵ ẻthĩ isẻtắkyã a ucẻtazẻ ná a tẻmuỏtặtẻ tahe rò a mẻcwỏ pẹ ná kayã đố a lorủlohtẻ tahe. ⁴⁶ ẻthĩ cuỏ okủokyã rỏlủ đố tẻlủhỏdu pwỏ- tỏnyẻ rò ẻthĩ thẻplỏshyỏ zủẻzủỏ pẹ lủ tẻprẻ ná tẻprẻ rò thẻkrủthẻlỏ ẻrỏrỏrỏlủ đố ẻthĩ ahidỏhiphyã akủ. ⁴⁷ ẻthĩ htuthẻhtya Cómarya rò ẻpwỏ- prẻ thẻplỏ okủỏ ẻthĩ. Byacẻ beplỏ ẻhtya pẹ ẻthĩ kayã đố a n̄bẻ tẻmẻlwỏhtẻkạ tahe đố ẻthĩ prẻzủẻtẻplỏmủ akủ pwỏ- tỏnyẻ cỏ.

3

Petru Ná Giovanni Zasỉmẻ Kayã Khãduỏđã Tỏprẻ

* **2:35** 2:35 Li Htuthẻhtya 110:1 † **2:42** 2:42 Bí prẻzủẻtẻphú tahe ẻỏ rỏlủ tẻ akhẻnuó, ẻthĩ ẻỏ patỏkuỏ ná Byacẻ a tẻsảsẻ mặhẻ kỏle.

1 Bêtônýě bí mǒhélýa thuǒmǔ, ǔ tǒ kwícóbě ashuǒkhěnuô, Petru ná Giovanni cuǒhtya lahyǎ dǒ tǔlǔhǒdu. 2 Rò ǔ cǒhyǎ kayǎ khǎduôdá dǒ a muǒhǒkǔ tǒprǐ rò ǔ hyǎ dya-o è bí tǔlǔhǒdu kadǎ akhǎshýě nuô. Kadǎ yěnuô ǔ é è ná “kadǎtwǒ.” Thyáphú a ki kwĩnǐkuǒ rǔ dǒ kayǎ hyǎnuǒ dǒ tǔlǔtyǎ hǒkǔ nuôtahe a o rò pwǒnyěnyě ǔ cǒhyǎ dya-o lǔ bínúô. 3 Bí a myáhtye Petru ná Giovanni kírě nuǒ dǒ tǔlǔtyǎ hǒkǔ akhěnuô, a kwíthéçǒ èthĩ dǒ a ki dyé pǐ lǔ tǔ tǒcǒcô. 4 Rò èthĩ myátǎ lǔ rò Petru hé lǔ, “Myácuǒtǒ dǒ pǐoyé!” 5 Rò a kírě nǐbè tǔ tǒcǒcô kǒle a tanǝ rò a myácuǒtǒ Petru ná Giovanni.

6 Manáro Petru hé lǔ, “Vǎrǔvǎhtě o tǒmyé- to, manáro tǔ dǒ a o ná vǎ yěnuô, vǎ ki dyé nǐ. Dǒ vǐ Nazarèphú Jesǔ Kírĩtu dǒ amwĩ o ná tǔprǒprya shyosǒ yětǒprǐ khukhyèrǒ vǎ hé nǐ, kahtǒ cuǒmǒ!” 7 A héhtuǒ phúnúorǒ a pǐ lǔtakhu cǒhtwǒ rò a cwikahtǒ lǔlǔ ná tǒphuǒtuǒ a khǎduôlè, akhǎduǒ shyédye ná akhǎduǒ mǐthèplǒ tahe a shyohtyasǒhtya lǒplĩ cǒ. 8 Rò a pǎkahtǒ rò a kahtǒ cuǒkǎcuǒhyǎ htuǒrǒ a cuǒnuǒ rǒkuǒ ná èthĩ dǒ tǔlǔhǒdu akǔ rò a cuǒkǎcuǒhyǎ, pǎishye-íprǔ rò htuthéhtya Cómarya. 9 Lǒ- kayǎ o bínúô tahe myáhtye lǒ a cuǒcyǎ yěnuô ná a tǔirǒhtuthéhtya Cómarya yěnuô tahe. 10 Rò èthĩ tǔmanǐ lahyǎ lǔ ná è ma kayǎ onyǎkwie ǔrǔ bí tǔlǔhǒdu kadǎtwǒ khǎshýě nuǒtǒprǐ prǐ. Dǒ a cuǒcyǎ khyéthya phúyě akhu-akhyé èthĩ khyéthukhyéthé lǒplĩ cǒ pwǒ- tǒprǐ cǒ.

Petru A Tǔhészodónýǎ Dǒ Tǔlǔtyǎ Hǒkǔ

11 Bí kayǎ yětǒprǐ pǐma taklǒ nǐdyé Petru ná Giovanni bí khǎlǐ tǒpho dǒ ǔ é ná Solomo hilákǔ akhěnuô, kayǎ bínúô tahe khyéthukhyéthé rò klyahyǎ lahyǎ dǒ èthĩ a o. 12 Petru myáhtye èthĩ rò a hé èthĩ, “Vǎ khǒbǒthyǒ Israelphú thĩ- thĩ cuǒ khyéthukhyéthé lahyǎ tǔmǝ yětǒcǒ alǐ mǐtǔ? Thĩ cuǒ myáotyǎ tuǒ lǒ pǐ mǐtǔ? Kayǎ yětǒprǐ cuǒcyǎ yěnuǒma thĩ tanǝ lahyǎ ná pǐ mǐ pǐ è ná pǐ tǔprǒtǔprya nuǒ è? Thĩ tanǝ lahyǎ ná ma kayǎ sǎsǐphú tahe akhu-akhyé phúnúô è? 13 Abraham, Isaac ná Jacob tahe a Cómarya ná pǐ muǒphǐphyǐphuǒ dǒ- nyénu tahe a Cómarya dyéluǒ htyahǒ a tǔlǐtǔtakhě ná alulé Jesǔ yěnuô hǒ. Manáro thĩ dyétǎkyǎ è dǒ kayǎ htwǒduhtwǒkhu tahe a takhukǔ rò bí Khwĩ Pilato cirya htuǒhǒ dǒ a ki plwǒhtekyǎ lǔ akhěnuô, thĩ cǔkuǒ lǔ to. Dǒ khwĩ yětǒprǐ a mǐthěnyěnuô, thĩ htésú tapǎ cǒ ǔ cǒ.* 14 È ma kayǎsǎsǐ, kayǎcǒkayǎtǔ tǒprǐ tadǔrǒ thĩ vikyǎ è. Thĩ kwĩ Khwĩ Pilato, ‘Khyáthédǒ rò plwǒhte pǐ pǐ kayǎ dǒ a mǐthyě ǔ nuǒtǒprǐ.’ 15 Thĩ mǐthyěkyǎhǒ kayǎ dǒ a dyé ǔ thǐhtwǒprǐ yěnuô tǒprǐ hǒ, manáro Cómarya mǐhtwǒprǐ kǎkhyé khyéthya è dǒ tǔthyě hǒ, rò tǔhtwǒhtya-anǐ phúyě nuǒma pǐ myáhtye cǒ hǒ ná pǐnǐ hǒ. 16 Thĩ myáhtyethégněhǒ ná kayǎ khǎduôdá yětǒprǐ nuǒma mǎdǒ a çǐe Jesǔ amwĩ akhu-akhyèrǒ a ryǎkǎkhyé prǐ. Pǐ thégně ná yěnuǒma mǎ dǒ è çǐe Jesǔ akhu-akhyé, Jesǔ mǝryǎ lǒlǎtaklĩ lǒ cǒ lǔ phú thĩ lǒ- plĩ myáhtye lǒdǔhǒ khǒnyǎ yěnuǒhǒ.

* 3:13 3:13 Li Hteqǎ 3:6,15

17 “Puõvvyá thĩ-, khõnyárò, thĩ ná thĩ khuklókhuklyá męthyë Jesũ nuõma, thĩ yõ thęgnę angólasá to akhu-akhyërò thĩ mę è prë. 18 Cómarya héone htuõlõhó angó ná prëpřo tahe lõ- plĩ hó. Rò a héone pę èthĩ ná Krĩstu bè khyábè nyá tęcýętęcũ pã. Rò a lõhtyabãhtya hó phú a hé yęnuõ hó. 19 Thyáphú Cómarya ki plwõkyá thĩ tẹthũnuõ rò, za nĩdũ lahyá thĩnẹ rò taklyé kakhýë khyęthyá lahyá dõ Cómarya a o. Thĩ ki męphũnuõ héro shyé-shuõkhětõ shuõkhèbè hó pãnuõ Byacè Cómarya ki dyéhědyére khyę thĩ pã. 20 Rò a ki nõhyãlya pę thĩ Jesũ mądũ Messia dõ Cómarya nwóhtya pę htuõhó dõ thĩgnę yęnuõ tõprę pã. 21 Phú Cómarya dyé thęgnęone htuõdũhó ná prëpřo sãsę mú- nukhę tahe ná Jesũ yęnuõ a tõbè o dõ mókhu tuõdõ Byacè Cómarya męthę kakhýë lõhó tẹpwõ- tõtõ akhěnuõ pã. 22 Mętẹhéro Mosè hé, ‘Phú Cómarya nõhyá vã nuõ, a ki nõhyá prëpřo dõ thĩ myęcõklę tõprę pã rò thĩ tõbè nĩdã có angó pwõ- tõtũ có pã.* 23 Kayá dõ a nĩdãcũe kuõ prëpřo nuõtõprę alãangó to tahenuõ, Cómarya ki dyataphãkyá èthĩ ná Cómarya aphúalyę khãlę pã, htuõto a ki mępyékyá èthĩ pã.*

24 “Cãhtya dõ Samuelè htũkhę tuõdõ lõ- prëpřo dõ a hėsodõnyã Cómarya ari-akyá dõ khyę tahe ahtũkhěnuõ, a hėsõ-one htuõ lõ hó tẹ dõ a ki htwõhtya htũkhę khõnyãkhę yętahe ari-akyá hó. 25 Cómarya a tẹmaklõ dõ a nõdýeuõtã dítũ prëpřo thĩ tahe nuõma thĩgnę hó. Htuõto Cómarya õlya htuõhó ná thĩ muõphěphyęphũ dõ- nyenu tahe nuõ- ma thĩgnę otõkuõ hõhõ. Phú Cómarya hėsõ-one htuõhõ Abraham, ‘Vã ki sõri dítũ lõ hekhuphũ yętahe lõ- plĩ ná nẹ klwĩlyá kalyã nuõtõprę akhyę pã.* 26 Bí Cómarya nwóhtya alulé Jesũ akhěnuõ, a nõhyá rẹ pę lũ dõ thĩ o hó. Thyáphú a ki sõri thĩ rò a nõhyá lũ phũnuõ. Mạ dõ Cómarya a tarikõklõkyá thĩ pwõ- tõprę ná tẹmũyãricýã akhu-akhyę, Cómarya a sõri thĩ.”

4

Ů Dõtã Petru Ná Giovanni Dõ Htõkũ

1 Bí Petru ná Giovanni hębepã ná kayã yętahe akhěnuõ, bwĩdu tahe ná prëpřo tẹlũhõdu khuklõ tõprę ná Saducęophú tahe hyãtuõ lahyá. 2 Prëdónyáphú yęthęnyę ithyõithya pę ũ ná Jesũ htwõprę kakhýë dõ tẹthyę rò a zũluõplõ pę lõ ũ ná kayãthyę tahe ki htwõprę kakhýë thyãkuõphũ yęnuõ pã akhu-akhyę, èthĩ nuõtahe thęplõdu kayã nuõthęnyę. 3 Rò èthĩ pũ Prëdónyáphú yęthęnyę rò a dõtã èthĩ dõ htõkũ. A pũ èthĩ akhěnuõ, yõ mõhélãhó akhu-akhyę a dõo tuõ èthĩ dõ mõlĩ. 4 Manárõ kayã dõ a nĩhuõ èthĩ tẹdõnyã yętahenuõ, a zũenyãękã élã Jesũ. Dyá shuõshuõ prę prękhũdu dõ a zũe Jesũ tahenuõ a phũ- o có nyãri có.

5 A pũhtuõ èthĩ anotõnyęnuõ Judaphú a khuklõdu tahe ná muõpřũ-muõpřę dõ a htwõ khuklõkhuklyá tahe ná pręithyõ tẹthyõtęthya athárã

* 3:22 3:22 Li Dõnyã 18:15-16

* 3:23 3:23 Li Dõnyã 18:19, Li Cõbucõbẽ 23:29

* 3:25 3:25

Hekhuhtwõlũ 22:18, 26:4

tahe hyã okú tãšûtãpló khyělú dõ vj Jerusalem akũ. ⁶ Èthi hyã okú myãhtyesú ná Caipha, Giovanni, Alexandro, bwidukhulõ Anna ná kayã aruõ dõ aklwĩalyã ná bwidukhulõ nuõtõprẽ tahe. ⁷ Èthi nõkahtõ Prêdônyâphú yêthényẽ dõ èthi mêtênyẽ rò a sudyã èthi, “Thĩ meryã kãkhyẽ khyêthyã kayã khãduõdã nuõtõprẽ phútẽ? Thĩ mephúyẽ nuõma thĩ mẽ ná ùpẽ a tẽprotẽprya pẽ? Mãtorõ thĩ cuõ nõ ùpẽ amwĩ pẽ?”

⁸ Petru lõbãhtya ná Thẽ Sãsẽ Byacẽ rò a hêsú èthi, “Prêhtwõduhtwõkhu thĩ- ná muõprũmuõprẽ dõ a htwõ khuklõkhuklyã thĩ- ⁹ dõ pẽ meryã kãkhyẽ kayã khãduõdã yêtõnyẽ tõprẽ akhu-akhyẽ thĩcẽ thĩsudyã pẽ phúnuõ ẽ? Pẽ zalamẽkã lũ phútẽ nuõma thĩ thẽzũ thẽgnẽ ẽ? ¹⁰ Lõ- thĩ yêtahe bèbè, Israel aklwĩalyã lõ- plĩ bèbè, a tõ thẽgnẽ lahyã ná kayã khãduõdã yêtõprẽ ihtõcuõcyã ryãkãkhyẽ khyêthyã dõ thĩ mêtênyẽ khõnyãyẽ nuõma mãdõ vj Nazarephú Jesú Kristu amwĩ a tẽprotẽprya akhu-akhyẽ prẽ. Jesú Kristu ma thĩ mũthyêhtya è dõ krusulõ nuõtõprẽ hò, manárõ Cómarya mêtwtõprẽ kãkhyẽ khyêthyã è dõ tẽthyẽ hò. ¹¹ Jesú ma,

‘A thyaná lõ tãmẽ dõ thĩ byãhtya hi rò thĩ tãkyã è manárõ dõkhyẽnuõ a htwõhtya lõ dõ ù nõ è dõ hinã dõ a lodulõ ù tãmẽ.’✧

¹² “Kayã dõ a mëlwõhtekã cyã pẽ ma túprẽ Jesú tõprẽ prẽ. Kayã aruõ dõ Cómarya dyẽ èthi ná a ki mëlwõhtekã pẽ agnẽnuõ, dõ hekhu yêtõba lõ có nuõ a o tõprẽ- to.”

¹³ Judaphú dõ a htwõduhtwõkhu tahenuõ, a myãhtye ná Petru ná Giovanni thẽplõkhũhã rò a thẽgnẽ ná èthi ma kayã cyãlycyãlẽ mãto htuõto èthi ma kayã mõhémõliphú prẽ tahe akhu-akhyẽ, a khyéthukhyéthẽ lahyã có. Htuõto èthi thẽgnẽ põ ná Petru ná Giovanni ma kayã dõ a krwõbõthyó kuõ ná Jesú tahe. ¹⁴ Manárõ èthi myãhtye ná kayã dõ akhãduõ ryãkãkhyẽ nuõtõprẽ kahtõ o bí Petru ná Giovanni akhãshyẽ akhu-akhyẽ èthi hécycã pã tãcõ- to. ¹⁵ Htuõrõ èthi nõhtecuõ tãphãkyã Petru ná Giovanni dõ prẽzõtẽplõmũ hidõklõ rò èthi nuõtahe okúokyãkyã tú dyedũ lũ. ¹⁶ Èthi sudyã nĩdyélũ, “Pẽ tõbè mẽ èthi phútẽ? Èthi mêtwtõhtya tẽprotẽprya yêtahenuõ lõ- kayã o dõ vj Jerusalem akũ yêtahe thẽgnẽ lõplĩ hó akhu-akhyẽ pẽ ki hé ná amãto nuõ a nĩpãto hò. ¹⁷ Manárõ, thyãphú tẽritẽkyã yẽ ki luõpasĩcuõ pã tã dõ kayã éprẽ aklẽ tãmẽ nuõ, pẽ bè hé èthi ná bè hêsodõnyãñĩ pẽ pã ù ná Jesú amwĩ tõprẽ- to.”

¹⁸ Rõ èthi ékanuõ khyêthyã Petru ná Giovanni rò a hé èthi, “Jesú amwĩ yẽnuõ, thĩ bè hêbẽnĩ pã toto, thĩ bè ithyõithyanĩ pẽ pã ù toto.” ¹⁹ Manárõ Petru ná Giovanni hêsú èthi, “Ma pẽ tõbè nĩdã thĩngõ ẽ? Mãtorõ pẽ tõbè nĩdã Cómarya angõ ẽ nuõ, tanelyã nĩdyẽ lahyã thĩnẽ dõ Cómarya a mêtênyẽ nuõ. ²⁰ Mêtêhêrõ tẽ dõ pẽ myãhtye nĩhuõ htuõhõ tahenuõ pẽ ki hêsuluõ pẽ ù to hẽnuõ, pẽ ocỹã to.”

²¹ Phúnuõrõ Judaphú dõ a htwõ khuklõkhuklyã tahe lé dyerõdyeryẽ shyosõ hyãklõlõ põ èthi ná dõ arẽano nuõ có, htuõrõ a plwõkãkyã èthi

prê. Èthi thégnê ná kayâ htuthéhtya lõplí Cómarya ná èthi mẽhtwôhtya têtêtahe akhu-akhyê a ki cirya Petru ná Giovanni phútênuô a tanêplô lahyâ to. ²² Kayâphê dô ù zasimê têtprôtêprya lû yêtôprênuô ana ohô lwîshyêlô hó.

Prêzûetêphú Tahe Kwicóbê Cómarya Dô A Ki Dyê Lû Têthêplôkhûhã.

²³ Bí ù plwôhtehô Petru ná Giovanni yênuônuóná tôphuôtuô èthi kâkhyê dô a khôbóthyô tahe a o. Rô lõ~ bwídukhu tahe ná muôprûmuôprê dô a htwô khuklôkhuklyâ tahe hékryá~ èthi phútê nuô, a kađyáluô pê ná akhó yêtahe. ²⁴ Bí a khôbóthyô tahe nîhuô têtiritêkyâ yê akhênuô, èthi kwicóbê rólô lû dô théplô tômê~ cũ akú dô Cómarya a o rô a hé, “Kô~ byacêdu, nê ma prê dô a byályaťelyâ mókhuhekhu, htyêdutava thítahe ná lõ~ têt dô a o dô têtêtahe akú lõ~ plí tôprê! ²⁵ Thê Săsê Byacê nõhêbê dítú pê Phuô Davi, máhó nêlulê yênuô,

‘Myêcôruô tahe cuô théplôdu likathwí có lahyâ mẽtê? Mameťerô kayâ tahe cuôkre mẽmũmyâ lahyâ têt dô a kyâđê tahe mẽtê? ²⁶ Hekhuôcôphya tahe taritaryâ one lahyâ anê dô a ki sá Cómarya ná khwí dô Cómarya nwôhtya lû dô a ki mẽlwôhtekâ prêlu kayâ yêtôprê. Phúnuôhó prêpôtaritê tahe okúokyá rôní lû dô a ki sátôrókuô têt ná hekhu akhwí tahe.’^{*}

²⁷ “Khônýárô dô vîkú yênuô a htwôhtyahó anê phúnuô hó! Mêtêhêrô Khwí Herodê ná Khwí Pòntio Pilato okúokyá tãsú ná Judaphú máto tahe ná Judaphú tahe bí vîkúyê. Rô a tanê mẽthyê rólú Jesú máđú nê lulêsăsê dô nê dyêhtwô è ná Krístu yênuô tôprê. ²⁸ Dô nê têtprôtêprya akhu-akhyê ná têt dô nê dyalyâ htuôhó nê théplô dô a ki htwôhtya pã tahe akhu-akhyê, kayâ yêtahe mẽ lahyâ hó phú nê taritaryâ one htuônuô hó. ²⁹ Manárô, Kô~ Byacê~, nídã myámô èthi hé taròthê théisê lahyâ pê khônýáyê tahenuô, htuôto thyáphú pê htwô nêlulê yêtahe ki hébêkhûhãbú ryákuô nêrinêkyâ nuôrô, mẽcwórê pê. ³⁰ Dyêluô nê taryêproprya dô a ki zasimê ù agnê, ná têtê têtprôtêprya tahe ná têtê tapakhyéthu tahe, rô dô nê lulêsăsê Jesú yêtôprê amwîkhyê rò nõoluôhtya dú têtêtahe ní~.”

³¹ Bí èthi kwicóbê htuôhó akhênuô, khâlê bí èthi lêplô tólú nuôtôpho a kazuôrúruôhtya rò èthi lõbã lõplí ná Thê Săsê Byacê pwô~ tôprê rò èthi pwô~ tôprê hêsodônyâ khûkhûhãhã pê lahyâ ù ná Cómarya ari-akya.

Prêzûetêphú Tahe Mêtũmetyâ Mewómekô Khyêlú Ná Têt Dô A O Ná Èthi Tahe

³² Prê dô a zûenyâetê tahenuô èthi olú ná théplô tômê~ cũ, têtãnê tôcô~ tuô. Èthi tãmuôtãtê tahenuô èthi dákwô nidyê lahyâ ná atê tôprê~ to. Têt dô a o ná èthi tahenuô èthi eróphyeró khyêlú. ³³ Prêdônyâphú tahe khyáluô pê ù athê ná Byacê Jesú nyãkahtò htwôprê kâkhyê ari-akya yênuô, a lõbã có ná têtprôtêprya ashyo-asô htuôto Cómarya klôlyalô klôlyabã pê có abwiataryê dô èthi lõ~ plí alô có. ³⁴ Dô prêzûetêphú yêtahe aklênuô, kayâ sôphásorya

^{*} 4:26 4:26 Li Htuthéhtya 2:1-2

o tôprê- to, mêtêherò kayã dô a o ná htyëòlyârè, náhináphyã tahenuô, a isêtãkyã rò a phyéhyaní lahyã rû dô a isêtãní yêtahe, ³⁵ rò hyãdyëtã lahyã rûyê dô Prêdônyâphú tahe a takhukû rò èthí ibê pè ná kayã dô a lorûlohtë nuôtahe.

³⁶ Phúnuô akhu-akhyë kayã mwí ná Joseph o tôprê, è ma Leviphú tôprê rò a o pacëlyã dô Cyprú klúkhu, rò Prêdônyâphú yêtahe é lumwí ná Barnaba (Angólasá ma kayã dô a dyéhëdyére ú) ³⁷ a isëkyã alyã tôlê rò a hyã dyëtã arûyê dô Prêdônyâphú tahe a takhukû.

5

Anania Ná Sapphira

¹ Manárò kayã dô amwí ná Anania otôprê. È ná amë Sapphira isëkyã nídyë alyã tôlê. ² Rû dô èthí isëní yënuô, amë théplò thyákuô ná lû dô èthí ki bekyã èthígnë tahe rò a okyã dô aruô yêtahenuô a hyãdyë ná Prêdônyâphú nuôtahe.

³ Rò Petru hé lû, “Anania- nê cuô nõpõtuõ nënë ná khínéricyã khukló mêtê? Nê lahõkyãhó Thé Sãsë Byacë hó. Nê cuô bedwó uõkyã tuõlyã ngu dô nê isëní è aklë nuôtahe mêtê? ⁴ Bí nê isëtã tyahí nelyã to akhënuô, lyãyë ma nètë nídú máto è? Nê isëntuõhó rò rû dô nê nîbè tahenuô- ma nètë prèpré. Phúnuô rò nê cuô belyãtuõ nê théplò dô nê ki mephúyë mêtê? Yëma nê lahõ kayã máto, nê lahõ có hó Cómarya hó.”

⁵ Anania nîhuõ ngó yënuô ná tôphuõtuõ a lakhúthyëkyã có. Rò lõ- kayã dô a nîhuõthëgnë lahyã tèmëhtwõhtya anë yêtahenuô a taròthé théisë lõplí có.

⁶ Prêkhú phúdípúthè tahe hyãnuõtuõ rò a talúbí lû ná ikë, rò èthí cõhtekyã lû rò cuô iluõkyã lû.

⁷ Htuõrò a phû- ohó thuõmũ akhënuô, amë hyãnuõ tuõdó Petru a o. Manárò dô pãnuuô, a mëkryã- phútënuô a thëgnë kuõú tótcô- to. ⁸ Petru sudyã Sapphira, “Nê hésoluõ pè myã vã, lõ- nê ná nèvè isëní ucëtazë angü nuõma rû báyë nyãpré è?”

Rò a hésú, “Amãvã, lõ- plí nuõma báyë nyãpré hó.”

⁹ Phúnuõrò Petru hé lû, “Mamëtèrò nê ná nèvè cuô memyã tuõ Thé Sãsë Byacë mêtê? Kayã cuõiluõ nèvè tahenuô, a kațuõ mópãpré bí kadãhtũ yënuô prè rò èthí ki cõcuõ kuõ pò nê pã!”

¹⁰ A hé htuõrò tôphuõtuõ Sapphira lakhú thyëtãkyã kuõ bí Petru khãduô khãshyé nuô. Prêkhú phúdípúthè tahe hyãnuõ rò myãhtye ná a thyéhó akhu-akhyë èthí cõhtecuõiluõ tõkyã lû ná avë. ¹¹ Lõ- prèzëtëtè plómuphú yëtõmũ ná kayã dô aruô tahe nîhuõthëgnë lahyã tèmëhtwõhtya anë yêtaherò a théisë lahyã kanõ- to.

Tèprotèprya Ná Tèmë Tapakhyéthu Tahe

¹² Tèmë tèprotèprya tahe bèbè, tèmë tapakhyéthu tahe bèbè, Prêdônyâphú tahe mëlú pè élä ú. Lõ- prèzëtëtèphú tahe hyã myãhtye tãsú lû dô tëlúhõdu khälé tópho dô ú é ná Khwí Solomo hilákú yënuô akú.

13 Kayă dô a zÿenyâe to tahenuô a hyănuô obû kuô êthi tôprê~ to tadúro a htuthê nÿdyé nyacó êthi. 14 Manáro prêmòprêkhû dô a zÿe Byacê tahenuô, a hyănuôřô éhtya ná éhtya kuô dô êthi aplóamu akû. 15 Prêdônyâphú tahe yô mę tępřotěpřya pę hõ ù tětÿetahe akhu-akhyě, bí Petru cuôrwó klyákû bí êthi khăshyě yě akhěnuô, thyáphú a zouô ki tậbê prěswipřesě yětahe nuôro, kayă tahe záhyăñi lahyă kayăswikayăsě tahe rò a hyă đelya pę êthi alěmyě tahe, klo tahe dô klyádukû. 16 Kayă bémụ dô a o tavítava phú ná vï Jerusalem nuôtahe záhyăñi lahyă kayăswikayăsě tahe, matorò kayă dô khinémũmyă mębê lû tahe dô êthi a o rò a zasimé pę lỏ có ù pwô~ tôprê.

Prêdônyâphú Tahe Khyábê Têmecyemęcû

17 Yětôphuořò bwídukhuľô tôprê ná lỏ~ prê dô a krwôkuô lûkhyě dô a opanuô tỗkuô dô Saduceophú aplóamu bínuô tahe, thêkháthêhte tadû có Prêdônyâphú yětahe có. 18 Êthi pÿ Prêdônyâphú tahe rò dôtăkyă êthi dô htokû. 19 Manáro bí nuôtôthěnuô, Byacê tanémókhuphú tôprê hyăbámô kadă rò a plwôhtekyă Prêdônyâphú yětahe rò a hé êthi, 20 “Cuônuô kahtòo lahyă dô têtũhõdu avïkû nuô rò hěsodónyă pę lỏ ù ná tětowôprê athě yě ari-akyă nuô.”

21 Prêdônyâphú tahe nÿďă mókhtanéphú nuôtôprê angó rò, bí mólĩbũ akhěnuô, êthi cuônuô lahyă dô têtũhõdu a vïtarékû rò êthi cáhtya ithyóithy-ată lỏ ù bínuô.

Bwídukhuľô tôprê ná kayă dô a krwôhyăkuô lûkhyě tahe hyătuř rô hyă épló lỏ Juda khuklõdu tahe ná muôprũmuôprê tahe rò êthi okúokyă lỏ lû. Htuôřò a nõcuóéhyă Prêdônyâphú o dô htokû nuôtahe dô êthi nyěhyă. 22 Manáro bí Juda klyěkhuklõ tahe cuônuô dô ù lédoo êthi akhălě akhěnuô, a myáhtye pã Prêdônyâphú yětahe tôprê~ to akhu-akhyě, êthi kařeso khyě kayă htwô khuklõkhuklyă nuôtahe ná muôprũmuôprê nuôtahe, rò a hé êthi, 23 “Bí pę cuôtuř dô ù lédoo akhălě akhěnuô, pę myáhtye ù kăma oryală kadă ná thó. Htuôřò lỏ~ prěpõ htõ yětahenuô, a kahtoopõ lahyă bí kadăhtũ nuô pwô~ tôprê tadúro pę bámô kadă rò pę nuômyă dô akû akhěnuô, pę myáhtye pã tôprê~ to.” 24 Bí prěpõ têtũhõdu khuklõ yětôprê ná prělũtyă khuklõ tahe nÿhuô tětřitěkyă yě akhěnuô, a htetapa lỏplĩ lỏ rò a tanę lahyă ná ma a kiré htwôhtya kuôľô põ kryă~ ítě pã a tanę lỏplĩ phúnuô.

25 Yětôphuořò kayă hyănuô tôprê rò a hé êthi, “Nÿďă lahyă~ thĩ dõtă kayă dô htokû nuôtahe cuô dô têtũhõdu a vïtarékû nuô rò a ithyóithy-ată lỏplĩ ù bínuô hõ.” 26 Phúnuôro prěpõ têtũhõdu khuklõ yětôprê ná a khõpacě tahe htecuô ékařhyě Prêdônyâphú nuôtahe. Manáro thěisě ná ù vï êthi ná lỏ rò êthi męshyomęšò bũ lă ná êthi to.

27 Êthi thũcuô Prêdônyâphú yětahe dô Judaphú khuklõkhuklyă yětahe anyěhyă rò bwídukhuľô yětôprê sudyă cemyă êthi. 28 A hé êthi, “Pę hětăhété htuôřó thĩ ná ithyóithya pã tă ù ná kayă yětôprê amwï tămé ni~, rò khõnyăyě thĩ myámyă thĩ cuô mękryă~ hõ ítětě! Thĩ ithyó pęcucô lỏplĩ hõ ù

dó vĭ Jerusalem akũ yênuô hó. Kayă nuôtôprê thyê nuôma pè yêtahe akhyê hó, thĭ thêzŭ dya lahyă pè têtthú phúnuô.”

²⁹ Petru ná Prêdônyâphú tahe hésũ, “Phũ- ná kĭrê nĭdă prêlu kayă angónuô, bè nĭdă klô dô Cómarya angó. ³⁰ Thĭ mũthyêhtya htuôhô Jesũ dô krusulo rò pèphyêpèphuo a Cómarya yêtôprê mẽtwôprê kăkhyê khyêthya è dô têtthýê khălé hó. ³¹ Thyáphú Cómarya ki dyé pè Israelphú tahe tēza nĭdũ nê ná tēplwôkyă têtthú tahe agnênuô, a dya-ohó Jesũ dô atakhu cóhtwó tôkyê phú kayă htwôduhtwôkhu tôprê ná prēmēlwóhtekă ũ tôprênuô hó. ³² Pè ma prê dô a khyáluô pè ũ thé ná tēyê tahe ari-akyă hó. Phúnuôhó Thé Săsê Byacê yê bèbè, a khyáluô thyákuô athé phúnuônuô. Thé Săsê Byacê yênuô Cómarya dyétă pè ná kayă dô a nĭdă lŭngó nuôtahe agnê pré.”

³³ Bí Judaphú khuklódu khusuhtũ tahe ná Judaphú muôprũmuôprê dô a htwô khuklókhuklyă tahe nĭhuô tēhébèyê akhênuô, a thēplôdu kanó-to. Rò a thêzŭ kremethyêkyă có Prêdônyâphú yêtahe có. ³⁴ Manarò bí èthĭ aklênuô Pharisêophú dô amwĭ ná Gamalie otôprê. È ma têtthýótêthya athára tôprê, htuôto è ma kayă tôprê dô ũ dyaduzŭnyănĭ lŭ. A ihtò dô kayă htwô khukló tahe anyêhyă rò a nõéhte khókyă lô Prêdônyâphú tahe dô aklô taplôphú. ³⁵ Htuôrò a hé Judaphú dô a htwô khuklókhuklyă tahe, “Khôbóthyó Israelphú thĭ-, thĭ kĭrê mẽ kayă yêtahe phútênuô, tanę tătę lahyă taki. ³⁶ Tanęhtya tuô lahyă ná dô arêkhê nuôma kayămwĭ ná Theuda ohtya tôprê. A hélyă nĭdyé anê ná vă ma kayă htwôdu tôprê. A khôpacê dô a krwôkuô lŭ nuô a phũ- o lwĭzê có, tadúro bí ũ mẽthyêkyă htuôhô lŭ akhênuô, a khôpacê tahe lŭpruôlŭpryă lô pré. Htuôrò a tēphyétême tahenuô a pyékyălô bínuô pré. ³⁷ Dôkhyê bí ũ ihtuôplô htyêphúkêphú amwĭ tērámárádyă akhênuô, Galileaphú dô amwĭ ná Juda héyênuô tôprê oluôhtya khyêthya. A cuô ilo-ilyănĭ élá kayă tadúro nyętyatorò ũ mẽthyêkyă lŭ rò a khôpacê tahe lŭpruôlŭpryăkyă khyêthya pré. ³⁸ Phúnuôhó tēritêkyă dô a htwôhtya khônyáyê bèbè, vă thêzŭ hé thĭ ná mẽ tă èthĭ tôcô- tãmę. Nôodũ èthĭ phúnuô, mẽtêhêrò èthĭ tanę mẽtę yêtahenuô, ki mã pré a hyă dô prêlu kayă a têtanę kihêrò a pyékyă dù atê pă-. ³⁹ Mătorò tēmę yênuô, a o dô Cómarya a ohyă kihênuôma thĭ mẽpé ná èthĭ to, thĭ vúsũ pré ná Cómarya pré nuô, thĭ myáhtye shyêklô ná thĭné pă.”

⁴⁰ Prê htwô Judaphú khuklódukhusuhtũ tahe cŭe kuô Gamalie a tēdyé-tanęcwó yê rò a énuô khyêthya Prêdônyâphú yêtahe. Htuôrò a mũ èthĭ ná ĩplĭrwĭ htuôrò a hé èthĭ ná thĭ bè dônyâhêsônĭ pè pă ũ ná Jesũ amwĭ yênuô to, a héhtuô phúnuôrò a plwô kăkyă èthĭ.

⁴¹ Prêdônyâphú tahe thékrŭthêlô htecuôkyă dô Judaphú khuklókhuklyă yêtahe a mêtênyê, mẽtêhêrò dô Jesũ akhu-akhyêrò Cómarya dya-o nyă hó èthĭ ná a bè khyábè ũ mẽtarê èthĭ phúyê nuôma a kò nyă hó phúnuô pré. ⁴² Rò dôkhyênuô, èthĭ okuôkyă to. Dô tēlŭhòdu akũnuô bèbè, dô ũhiũphyă akũnuô bèbè, pwônyênýê- èthĭ ithýóithya plehyă pè ũ, èthĭ hêsodônyă

plehyã luõ pë pö ù ná tètthëkrũmila ari-akya. Tètthëkrũmila ma mãhó Jesũ ma kayã dõ a mëlwohteka prëlu hekhuphú lõplĩ tãprë hõ.

6

Prëmęcwómękõ Ů Thuõthyótãprë.

¹ Bínuõ akhë, prëzũtëphú tahe oëhtya ná oëhtya rò Helleniaphú tahe ná Judaphú dõ a hëbë nĩdyëdũ angõ tahe krékhyëlũ. Helleniaphú tahe hé ná kayã dõ a zũezũõ sëesëõ tãnyë ná tãnyë tahenuõ a myátãphuõ bëkhukyã èthĩ prëmòokryã tahe, a hé lahyã phínuõ. ² Phínuõrõ Prëdónyãphú shyéthényëyë, a èplõ lõ prëzũtëphú tahe rò a hé èthĩ, “Pë ki dya-okuõkyã tètthësdõnyã pë ù ná Cómarya alãangõ yëtahe rò pë ki ibëtã pë ù sëesëõ nuõma a tãto. ³ Phínuõ akhu-akhyë puõvyã thĩ-, nwõhtya lahyã kayã thuõthyótãprë dõ a lõbã ná Thë Sãsë Byacë ná tètthiphë tahe rò pë ki nõmë èthĩ tëmę dõ a bë zũezũõ pë ù sëesëõ tahe. ⁴ Pë yëtahe kuõke rò pë tãbë dyëlyã lõshuõlõkhë ke dõ tøkwiçóbë ná tètthësdõnyã pë ù ná Cómarya alãangõ tãkyë.”

⁵ Lõ- kayã o dõ aplõamukũ yëtahe pwõ- tãprë thëplõtõ kuõ lõplĩ ná Prëdónyãphú hësoluõhtya yëtahe, rò èthĩ nwõhtya Stephano dõ a lõbã ná tëtũtënyã ná Thë Sãsë Byacë yëtãprë, htuõrõ a nwõhtya kuõpõ Philipu, Prochorus, Nicano, Timon, Pamena. Htuõrõ a nwõhtyanĩ Nicolaita, è ma Judaphú mãto, è ma vĩ Antiokophú tãprë rò a kanuõ kuõ dõ Juda a tęcõbucõbë akũ. ⁶ Èthĩ aplõamuyë thũhyã kayãyë thuõthyótãprë dõ Prëdónyãphú tahe a o. Rò a kwicõbë pë htuõ èthĩ rò a dyahtya lahyã atakhu dõ èthĩ yëtahe alõ.

⁷ Phínuõrõ Cómarya alãangõyë a luõpasicũõ ná cuõ cõ. Htuõrõ dõ vĩ Jerusalem akũ nuõ, kayã dõ a zũkanyãkatë tahe orõoëhtya ná htya cõ. Htuõto bwĩdu tahenuõ, a zũkanyãkã é kuõ nyacõ.

Ů Pũ Stephano

⁸ Stephano dõ a lõbã ná Cómarya abwĩataryë ná a tëtëpõtëprya yëtãprënuõ, a mëlũõ pë ù o bínuõ tahe ná tëmę tëtëpõtëprya tahe ná tëmętapã khyéthukhyéthë tahe bínuõ. ⁹ Manárõ kayã dõ a htësũ lũ nuõ a o tahe. Èthĩ ma kayã tãmũ dõ a nuõ otõkuõ dõ (Phú ù é èthĩ ná) Judaphú dõ a nĩbë tẽpalã tahe a tęcõbëhõ aplõamũ. Èthĩ ma a o dõ vĩ Cyreneo ná vĩ Alexandria akũ. Èthĩ yëtahe ná Judaphú dõ aruõtahe dõ a o dõ Cilicia kë ná Asia kë thĩ tahenuõ, a cáhtya krékryãsũ Stephano. ¹⁰ Manárõ bí Stephano hëbëtë akhënuõ, Thë Sãsë Byacë dyë lũ tètthiphëcyãdë tahe akhu-akhyë èthĩ krékakhyësũ cyã pã lũ tãcõ- to.

¹¹ Phínuõrõ èthĩ cuõ ilõhuõ kayã dõ aruõtahe rò a nõhëlahõ èthĩ, “Pë nĩhuõnõ htuõhõ Stephano yë, a htësũ, a hëbë mũmyãricyã Mosë a tëtthiyótëhtya tahe ná Cómarya cõ.”

¹² Èthĩ cuõ dõ kayã bëmũ yëtahe a o, ná Judaphú khuklõkhuklyã tahe, ná prëithyõ tëtthiyótëhtya athárã tahe a o rò a cuõ ryãmikuõ rò a cuõ

nõmêsúsáhtya èthĩ. Rò kayã yêtahe cuõ pũ Stephano rò cwihyã lũ dô kayã htwõ khuklókhu kyã tahe a mêtênyê. ¹³ Htuõrò èthĩ éhyã kayã dô a ki khyáláhõnjí athé ná Stephano ari-akyã tahe. Rò kayã yêtahenuô a hé lahyã, “Kayã yêtõprê ma a hépyéhékyã lõplĩ pê têtũhõdu sãsê ná Mosè a têtthýótêthya tahe pwõ- tôphuõ có menê. ¹⁴ Pê nĩhuõ a hé ná vj Nazarephú Jesú yê ki mêtãprõkyã têtũhõdu yênuô pã rò a ki htulya taplekyã pê lèklõlèkyã dô Mosè dyéokyã htuõhó pê yênuõtahe pã” a hé phúnuô.

¹⁵ Lõ- kayã dô a onyão bí kayã htwõ khuklókhu kyã akhãlê yênuô tahe myátãtõ lõ Stephano, rò èthĩ myáhtye lũ mêtênuô a thyácóná tanémókhu phú amèthè nuô có.

7

Stephano Hébêngõ Tahe

¹ Bwidukhulõ yêtõprê sudyã Stephano, “Phú kayã yêtahe hé nê yênuõma, nê hé málakõ nyã ê?”

² Rò Stephano dyã pê èthĩ, “Puõvyãmuõphê thĩ- nĩdã lahyã vã hé pê thĩ yê! Bí pèphê Abraham cuõo tyahĩ dô vj Haran hito, rò a opã prê bí Mesopotamia akhênuô, Cómarya dô a lõbã ná têtaryêdu taryêhtũ yêtõprê oluõhtya pê lũ dô a mêtênyê. ³ Htuõrò a hé lũ, ‘Dyakyã nêhinêphyã, nêphúnêlye ná nêhtyênêkê nuõtahe rò cuõ o dô kê dô vã ki dyéluõ nê yênuô pã ní.*”

⁴ “Phúnuõrò Abraham htecuõkyã bí Chaldea kékũ nuõrò a htecuõo dô vj Haran. Bí aphê thyêhtuõ rò dôkhyênuô Cómarya nõcuõo lũ dô htyékê bí thĩo nĩdyê khõnyã yênuõhó. ⁵ Rò Cómarya dyétã nõhĩ Abraham prê tólê- to, bí tókypêphú prênuõ- a dyé có hí lũ to, tadúro Cómarya ólyã lũ ná a ki dyé lũ kêtókê pã, rò kèyênuô, a ki htwõ Abraham ná aklwĩalyã kalyã dítũ yêtahe ahtyêakê pã. Bí Cómarya ólyã lũ nõgyê akhênuô, Abraham aphú o hí tõprê- to.* ⁶ Cómarya héokyã Abraham, ‘Nèklwĩnêlyã kalyã dítũ tahenuô a ki cuõhtwõ siprê dô htyêruõkékłõ tókê pã, rò èthĩ ki cuõhtwõ cũ bínuô pã, rò ù ki męcyëmęcũ èthĩ analwĩzê akũ pã. ⁷ Manáro vã ki cirya kayã dô a nõhtwõ èthĩ cũ nuõtahe pã. Rò dôkhyêpãnuô, èthĩ ki hteakýã ná kébínuô tókê pã rò èthĩ ki kã cóbucóbêntya vã bí khãlê nuõtõpho pã,* Cómarya hé phúnuô. ⁸ Htuõrò Cómarya ólyã angõ ná Abraham tòmũ, rò a têtõlyã a têtãtêdyã yênuõma mähó Abraham lèklõ mę têtũtáliphã* yênuô hó. Rò Abraham dũtálĩ nĩdyê a phúpřèkhũ Isaac phá bí a opacêlyã huõ a bãhtya athê lwĩthyó akhênuô. Isaac mę dítũ pèkuõ a phúpřèkhũ Jacob phú aphê męnuô. Htuõrò Jacob mę dítũ pê kuõpõ a phúpřèkhũ shyéthényê phúnuõnuô. Jacob aphúpřèkhũ shyéthényê yênuõma mähó pê klwĩlyã shyényëmũ yêtahe aphê tahe hó.

✧ 7:3 7:3 Hekhuhtwólú 12:1 ✧ 7:5 7:5 Hekhuhtwólú 17:8, 48:4 ✧ 7:7 7:7 Hekhuhtwólú 15:13-14,

Li Hteka 3:12 * 7:8 7:8 Cómarya hétã Abraham ná a bè dũtáliphã. Thyáphú è ná aklwĩalyã tã kalyã dítũ tahe ki dyéluõ ná èthĩ thèplõtõkuõ ná Cómarya a têtõlyayê rò a cęe krwõmękuõ phú Cómarya mekyã agnê nuô, a bè dũtáliphã, htuõto thyáphú a ki dyéluõ lahyã ná èthĩ ma Cómarya akayã hó agnênuô, a bè dũtáliphã.

9 “Jacob aphúprêkhũ tahenuô, a thêkhwê nîdyé kuô apuô Joseph rò èthi isêcuôkyã lũ dó a ki cuôhtwôkyã cû dó Egypt kê. Manárò Cómarya okuô ná è. 10 Htuôrò bí a sítôbè tẹpyátèsè akhênuô, Cómarya męsiplê lũ pwô-tôphuô cò. Bí Joseph cuôtuô dó Egypt kê Khwí Pharao mètènyè akhênuô, Cómarya dyé lũ tètítèphé ná Khwí Pharao a tẹmyádu khó nîdyédũlũ tahe. Htuôrò Khwí Pharao nòpóní lũ ná Egypt kê ná ahi-aphyã ná ahòhtê thítahe.

11 “Bínuôakhê tẹovĩokò ohtya dó Egypt kê ná dó Canan kékũ rò tẹ-cyètècũdu tadũ tahe ohtwòhtya tuô cò dó pẹphyèpẹphuô tahe lẹlẹô o pá cò to cò. 12 Rò bí Jacob nĩhuô ná buôhuôdi o dó Egypt kê akhênuô, a nòcuô ipri pẹphê dó-nyenu tahe sèsesè dó Egypt kê arêlô tóphuô. 13 Bí èthi cuôhó nyẹphuô tóphuô akhênuô, Joseph dyéthégnè èthi ná è ma èthi apuô nîdũ rò Khwí Pharao thégnèhyã kuôdũ Joseph apuôvyã, amuôaphê yétahe. 14 Htuôrò Joseph nòkã èhyã aphê Jacob ná apuôvyã klwilyã lõ- plĩ dó Egypt kékũ. Apuôvyã klwilyã lõ- plĩ nuô, a o thuôthyótòshyè ná thényã. 15 Phínuôrò Jacob ná aphúalye tahe cuôo lahyã dó Egypt kê rò è ná pẹphê dó-nyenu tahe cuôthyélò bínuô. 16 Èthi luôto tahenuô, ù phyéka è dó vĩ Shekem. Rò ù kã iluô èthi bí Abraham ipri onekyã nîdyé luôkhu nuôtôpho. Luôkhu dó vĩ Shekem yènuô Abraham ipri dó Hamor aphú thítahe a o.

17 “Bí shuôkhê phũtyahó ná Cómarya ki mëlómębãhtya a tẹemaklò dó a ólyã htuôhó ná Abraham akhênuô, pẹ myécôphú dó a o dó Egypt kékũ yétahenuô, a orôhtya ná orôhtya cò. 18 Dôkhyènuô, khwí dó a thégnè Joseph ari-akyã to tóprènuô, a htya póní Egypt kê. 19 Athéplò cò dó pẹ myécôphú yétahe akhu to. A męcyèmecũ pẹmuôpẹphê, pẹphyèpẹphuô dó-nyenu tahe, thyáphú pacèphú othè nuótahe ki thyékyã agnènuô a nòcuô dyataphâyekyã tadũ pẹmyécô phúothè yétahe ná hi.

20 “Mosè opacèlyã tókuô bínuôakhê hó. È ma pacèphú dó a phètwôphèthãryã dó Cómarya anyèhyã tóprè. Amuôaphê myákhwè nîdyélé lũ dó hidókũ thuôlélè- tuô prè. 21 Rò bí ù cuôdya taphãkyã è ná hi akhênuô, Khwí Pharao aphúprèmò myáhtye lũ rò a phyéka buôdu ínîdyé lũ phú aphú ná ané nîdũ tóprènuô. 22 Ù ithyóithyaní Mosè ná Egyptphú a tètítèphé pwô- tóco rò a tètèbèhèsũ ná a tẹphyètèmę tahenuô, a lóbã ná tẹtaryëshyosò cò.

23 “Bí ana ohó lwĩshyè akhênuô, a belyã athéplò ná a ki cuôolè kuô amyécô Israelphú tahe. 24 A myáhtye Egyptphú tóprè mẹnũmécã Israelphú tóprè rò a cuô męcwô pèkuô Israelphú yétóprè. A melyèsũ kãkhyè Egyptphú yétóprè rò a męthyékyã lũ. 25 A tanę ná a myécôphú nîdũ tahe thégnè ná Cómarya ki nwóhtya è dó a ki mëlwóhtekani èthi dó cũkhálè pá tadúro èthi thégnèsũ kuô lũ to. 26 Anotònyènuô, a myáhtye Israelphú ná Israelphú thényè klyé nîdyé khyèdũ lũ rò a cuô yácũ mępēmędwô kãkhyè pẹ èthi rò a hé èthi, ‘Nídá lahyã khòbóthyó thĩ- thínáthĩ nîdũprè rò thĩ cuô vúnîdyé lũ mētè?’

27 “Manáro kayá dǒ a mǝthúmeplá ré akhǒ Israelphú níđú yětôprênuô, a shya taphá cuókýa Mosè dǒ ahtǔ rò a hé lǔ, ‘Maǔpǝ tǒprǝ dyé nǝ taryëshyosǒ dǒ nǝ kibè pǒ pǝ rò cirya pǝ nuôpǝ? 28 Nǝ thézǔ mǝthyëkuǒ vǎ phú nǝ mǝthyë Egyptphú dǒ pahénu nuôtôprǝ è?’* 29 Bí Mosè níhuǒ ngǒ yětômǔ akhǝnuô, a hteklya cuóo dǒ Midia ké phú htyëruôkékǝlǝphú tǒprǝ, rò a cuó phúnǝ bínuô thényǝ.

30 “Mosè cuóo bãhǒ bínuô analwǝshyǝ hó akhǝ, dǒ Sínai so khǝshyé, kǝsǝhtyǝkyǎ lǒtamákhú khǎlé tǒphonuô, miũhtya cǎcuǝ rò tanémókhuphú tǒprǝ oluǒhtya pǝ lǔ dǒ mikǔ dǒ a mǝthényǝ.* 31 Mosè myáhtye rò a khyéthukhyéthé rò a hyámýaphú tǎtǝ lǔ rò a níhuǒ Byacè ngǒprahtya, 32 ‘Vǎ ma nǝ muǝphǝphyǝphuǒ dǒ- nyénu tahe a Cómarya. Vǎ ma Abraham, Isaac, Jacob tahe a Cómarya.’* Mosè théisǝ tanyǎtadè có rò a myábú pǎ có to.

33 “Cómarya hé pǒ lǔ, ‘Khǎlé bí nǝ kahtò nídyé nuôtôpho ma hekhu dǒ asǎsǝ akhu-akhyǝ plwóhtekýa nǝkhuphá nuô.* 34 Vǎ myécôphú khyá-cyǝkhyácǔ nyacó dǒ Egypt kékǔ nuôma vǎ myáhtye hó. Vǎ níhuǒhǒ èthǐ tauǒtasǝ rò thyáphú vǎ ki mǝlwóhtekǎ èthǐ agnǝnuô, vǎ hyǎlyǎ hó. Cuóócómǒ khǒnyǎ, vǎ ki nõcuǒ nǝ dǒ Egypt kékǔ.’*

35 “Mosè ma kayá tǒprǝ dǒ amyécô Israelphú níđú víkyǎ lǔ ná ngǒ tǒmǔ dǒ a hé lǔ, ‘Maǔpǝ tǒprǝ dyé nǝ taryëshyosǒ dǒ nǝ ki bǝpǒnǝ pǝ rò cirya pǝ nuô pǝ?’* A hé lǔ phúnuô. Tanéphú oluǒhtya pǝ lǔ dǒ cǎcuǝkǔ akhu-akhyǝ, Cómarya anǝbyacè níđú nõcuǒ lǔ dǒ a ki pǒnǝ a kayá bémǔ rò a ki mǝlwóhtekǎ èthǐ. 36 Dǒ Egypt kékǔ nuô bǝbè, dǒ Htyǝlǝdutava akǔnuô bǝbè, Mosè dǒ a éhtekǎkyǎ Judaphú tahe dǒ Egypt kékǔ yětôprênuô, a mǝluǒ pǝ èthǐ tǝmǝ tǝprǝtǝprya tahe ná tǝmǝtapǎ khyéthukhyéthé tahe. Htuǒto bí èthǐ kǎ dǒ kǝsǝhtyǝkyǎ lǒtamákhú ana lwǝshyǝ akǔnuô bǝbè, a mǝluǒ pǝ ù tǝprǝtǝprya yǝtahehe.

37 “Mosè ma kayá dǒ a hǝsoluǒ pǝ Israel akwlǝlyǎ tahe, ‘Cómarya ki nõhyǎlyǎ prǝprǒ dǒ thǐo phú a nõhyǎ vǎ yǝnuô pǎ, rò è ma thǐ myécôphú níđú prǝ.* 38 Mosè ma kayá tǒprǝ dǒ a otǝoplǒ rǒkuǒ lǒ ná pǝphyǝpǝphuǒ dǒ kǝsǝhtyǝkyǎ lǒtamákhú nuôtôprǝ hó. A otǝkuǒ ná pǝ muǝphǝphyǝphuǒ dǒ- nyénu tahe ná tanémókhuphú dǒ a hébè nídyé lǔ dǒ Sínai sokhu nuôtôprǝ hó. Htuǒrò è ma kayá tǒprǝ dǒ a níbè Cómarya alǎangǒ dǒ a htwǝprǝ yǝtahe rò a ki dyélyǎ dǐtǔ pǝ ná pǝ yǝtahe nuô hó.

39 “Tadúró pǝ muǝphǝphyǝphuǒ dǒ- nyénu tahenuô, a níđǎ Mosè angǒ to. Èthǐ betanákyǎ lǔ rò èthǐ tanǝ thézǔ kǎkhyǝ dǒ Egypt ké prǝ. 40 Èthǐ hé Mosè avýǎ Aròn, ‘Byá pǝ pǝ byacè tahe dǒ a kipókithǔ ní pǝ tahe! Mosè dǒ a éhtekǎ pǝ dǒ Egypt kékǔ yětôprênuô, khǒnyǎrò a mǝkryǎ- anǝ phútǝ nuô, pǝ thégnǝ pǎto hó!’* 41 Htuǒrò bínuôkhǝ èthǐ byá pǝphǝphú zǎzǒ tǒduǒ

* 7:28 7:28 Li Htekǎ 2:14 * 7:30 7:30 Li Htekǎ 3:2 * 7:32 7:32 Li Htekǎ 3:6 * 7:33 7:33 Li Htekǎ 3:5 * 7:34 7:34 Li Htekǎ 3:7-8,10 * 7:35 7:35 Li Htekǎ 2:14 * 7:37 7:37 Li Dónyǎ 18:15
* 7:40 7:40 Li Htekǎ 32:1,23

rò a lúhtyaní lú rò èthi thékrũthélõ mepwě eõ nídyé, rò htuthéhtya nídyé lahyã tẹ dõ a mẹ nídyé lahyã ná atakhu yětahe. ⁴² Phúnuôrò Cómarya tari kóklõkyã èthi rò a dyéhtwõhtyakyã èthi ná kayã dõ a cóbèhtya tamõ, lẹ, sẹ dõ mólẹ tahe phú ù rãokyã dõ prèprõ tahe alikũ nuô rò a hé,

‘Israelphú thĩ-! Bí thĩ o dõ kẹsèhtyèkyã lõtamáku analwĩshyèkũ akhě, tẹphútẹlye dõ thĩ mẹthyě rò thĩ lútyãhtya tahe nuôma thĩ lúhtya ná vã mato. ⁴³ Tẹ dõ thĩ zácũ nídyé yěnuôma byacè dõ ù é ná Molo yě aléthũ ná thĩbyacè dõ ù é ná Repha yě asè pré. Tẹnuôtahe ma mápřé prèzõ dõ thĩ byã nídyé ná thĩ lécóbèhtya agněpré. Phúnuôrò vã ki nõcuõyèkyã thĩ dõ htyèruòkèklõ dõ ayèklõ có ná Babylonia kẹ yěnuô pã.’[☆]

⁴⁴ “Bí pẹ muõphèphyèphuõ dõ- nyenu opã dõ kẹsèhtyèkyã lõtamáku akhěnuô, èthi isóni lahyã lẹthũ dõ Cómarya héluõ pẹ èthi nuôtômě.† A isóhtya lẹthũduyè phú Cómarya hésoluõní pèhõ Mosè rò a dyéluõ pèhtuõhõ lú nuõpré. ⁴⁵ Dõkhyenuô pèklwípèlyã yětahe nĩbèkuõ lẹthũduyè dõ pèmuõpèphě tahe a o rò bí èthi cuõkuõ ná Joshua akhěnuô, a phyécũ nídyé. Bí a nuõphyení hó kẹ akhěnuô, èthi phyenuõtõ nídyé lẹthũdu yěnuô dõ kẹnuôtõba akũ. Rò Cómarya vèhteré pèkyã èthi myécõruõphú dõ a o bínuô tahe rò lẹthũ yěnuô a o bínuô tuõdõ Davi hũkhě. ⁴⁶ Cómarya théplõní Davi rò Davi kwĩthézõ htyaní lú dõ a ki plwõ isóhtya lú Jacob a Cómarya lẹonĩhi agně tòmě. ⁴⁷ Manárò kayã dõ a isóhtyaní pẹ Cómarya ahi yětômě nuôma Davi aphúkhũ Solomo pré.

⁴⁸ “Manárò Cómarya dõ adulõ yětõprènuô hi dõ prèlukayã mẹ ná atakhu nuô a oto. Phú prèprõ tõprè héone ná ⁴⁹ Byacè Cómarya hé, ‘Mókhu ma vã khálẹ lẹonyã. Hekhu ma vã khãduô lẹzí dyatã tãcõ. Thĩ kírẹ isóhtya pẹ vã hi phútẹ tãcõtẹ pã? Vã lẹokhálẹ otõ bítẹ tãphotě? ⁵⁰ Lõ- yětahe ma vã mẹhtwõhtya ná vãnẹ nídũ mato ẽ?’ ”[☆]

⁵¹ Stephano hé põ, “Thĩ théplõ pryèkadĩ có! Thĩ théplõnuô a thyácónã kayã dõ a thégně Cómarya to tahe nuô có! Cómarya alãngõ agně rò thĩ khálẹkaõ kanõ- to! Thĩ krwõmẹ thyácónã thĩ muõphèphyèphuõ dõ- nyenu tahe mẹnũ có, rò thĩ mędídyã tãtũ Thè Sãsě pwõ- tõphuõ có! ⁵² Thĩ muõphèphyèphuõ dõ- nyenu tahenuô, a męcymęcũ lõ prèprõ tahe pwõ- tõphuõ có. Cómarya akayã dõ a hyã hésõ one pẹ ù ná Cómarya alulé cótẹ dõ a kírẹ hyã pã yětõprè ari-akyã tahenuô, thĩ muõphèphyèphuõ tahe mẹthyèkyã htuõ èthi hó. Khõnyãrò thĩ isètãkyã Cómarya alulé cótẹ yětõprè hó, htuõto thĩ mẹthyèkyã hó lú hó. ⁵³ Thĩ nĩbèhõ Mosè a tẹhtyótẹhtya dõ Cómarya dyétã dítũ ná mókhtanéphũ nuôtahe tadũrò thĩ níđã lũngõ to,” Stephano hé phúnuô.

Ủ Tãthyě Stephano Ná Lõ

☆ **7:43** 7:43 Amos 5:25-27 † **7:44** 7:44 Lẹthũ dõ a dyéluõ ná Cómarya okuõ ná èthi ☆ **7:50** 7:50 Isaiã 66:1-2

⁵⁴ Bí kayă htwô khukló tahe nîhuô Stephano a têtêbèyê akhênuô, êthî thé-plòdu rò a ąatakřû tồđecuô lahyă có akhukhyê đố lữ. ⁵⁵ Manárò Stephano rò, a lỏbă ná Thê Săşê Byacê. A tũhtya đố mókhu rò a myáhtye Cómarya aliatakhe, htuôto a myáhtye Jesũ kahtòo đố Cómarya atakhu cóhtwô tókyê. ⁵⁶ Rò Stephano hé êthî, “Myámốlê~! Vă myáhtye mókhu omôhtya rò prêlukayă aphúkhu kahtòo đố Cómarya atakhu cóhtwô nuôtókyê.”

⁵⁷ Yếtôphuôrò kayă htwô khukló tahe êhtôémọ rò tịbỉ lahyă akhălê ná akanô. Rò tôphuôtuô a lwộ hyătô đố Stephano a o. ⁵⁸ Rò êthî cwihtecuôkyă Stephano đố vưklỏ rò tậ lữ ná lộ. Prêkhyáthê thítahe dya-okyă êthî cạklỏ tahe đố prêkhủphúthê đố amwỉ ná Saulu yếtôprê a o rò a nồopomyánỉ lữ.

⁵⁹ Bí êthî tậ Stephano ná lộ akhe, Stephano kwícobêhtya Byacê rò a hé, “Byacê Jesũ~, phyêdwókyă vă thêplò yê.” ⁶⁰ A dảngũlyă rò a êhtôhtya, “Kỏ~Byacê, plwỏkyăré êthî têtthủ ní~” a hé htuôrò a thyêkyă.

8

¹ Ũ mệhtyê Stephano yênuô, Saulu sutô thyákuô athêplò ná prêmệhtyê Stephano nuôtahe rò a krwỏólyă thyákuô phúnuô. Cáhtya bínuô tónyê tặplehyă rò kayă đố a o đố vỉ Jerusalem akủ rò a zũenyăe Jesũ tahenuô ũ mệcyemecủ nyacó êthỉ có. Kayă đố a okyă đố vỉ Jerusalem akủ tahe nuôma túprê Prêdônyâphú tahe prê. Rò lỏ~ kayă đố a zũenyăetê tahenuô a hteklya cuỏpruỏcuỏpryă lỏplỉ đố Judakê ná Samaria kê. ² Prê mọnỉ nyacó Cómarya nuô a o tahe rò a cuỏ iluô dwókyă Stephano. Rò êthỉ nguộthyênguộ lahyă có. ³ Saulu héyê tồprênuô a yácủ pủ mệpyemẹkyă Kristu a prêzủetê plómuphú tahe. A cuỏhtya nuô đố hitômê htuô tômê akủ, rò a cuỏcwi tarũhte prêmòmò, prêkhủkhủ đố a zũenyăetê tahe rò đónuô êthỉ đố htỏkủ.

Philipu Hésodônyă Têthêkrủmila Đố Samaria Kêkủ

⁴ Prêzủetêphú đố a klyacuỏpruỏcuỏpryă kyă lỏ lữ tahenuô, a cuỏtuỏlỏ đố khălê pwỏ~ tôpho rò a cuỏlê hésodônyă pê ũ ná Jesũ a têtêkrủmila ari-akyă yêtahe. ⁵ Philipu cuỏtuỏ đố vỉdulỏ đố a o đố Samaria kêkủnuô tỏvỉ. Rò a cuỏ hésodônyă pê kayă o bínuô tahe ná Kristu ari-akyă. ⁶ Kayă bémụ tahe nîhuôňô htuôňô Philipu a têtêhésodônyă tahe, htuôrò êthỉ myáhtyenô htuôňô lữ tềmê tềprôtêpryă tahe akhu-akhyê a nỉđă ryányacó lữ têtêbê tahe. ⁷ Khínêkhínô mủmyă tahe êhtôémọ htecuỏ taphákyă đố kayă tahe a lọ nuô a o êlă, htuôto a zasímê é pê lả kayă đố a thyếtókyê tahe ná kayă đố a khăduôdá tahe. ⁸ Phúnuô akhu-akhyê, vỉkủphú tahe thêkrủthêlỏ nyacó.

⁹ Bí vỉkủnuô kayă đố amwỉ ná Simonê o tồprê. A hé nỉdyê anê ná è ma a htwô khuklódu khusuhtũ tồprê, rò a cuỏlê mệtapă khyêthukhyêthê htuô é pê lả hó Samariaphú tahe ná tềmê taple ùmêthê tahe. ¹⁰ Phúnuôrò lỏ~kayă đố a htwỏduhtwỏkhu rò a o bí vỉkủ nuôtahe bẻbẻ, kayă esê ryătêphú o bí vỉkủ nuôtahe bẻbẻ, a nỉđăthyênỉđăo lỏplỉ có lũngô. Êthỉ hé lahyă,

“Kayã yětôprë ma Cómarya a tètprotëpřya dõ ù é ná tètprořpřya dõ adu-azã nyãhó.” ¹¹ A mẽ khyéthukhyéthé pë ù ná atëmë taple ùmèthè bínuô ma anyëlãhó akhu-akhyë, ù nídãthyëñíđão có lũngô. ¹² Manárò bí Philipu hësodónyã pë èthĩ ná Cómarya ahtyëakë ari-akyã ná Jesù Krístu ari-akyã akhënuô, prëmòmò, prëkhũkhũ a zũkanyãka tètthëkrũmila rò plwõka lõ anë ná htyë. ¹³ Simonë anëbyacë nídũ a zũenyãe kuõ Jesù rò a plwõka kuõ anë ná htyëhtyë, htuõto a cuõrõkarõ kuõ có ná Philipu pwõ- tõphuõ. Bí a myãhtye tëmëtapã khyéthukhyéthé dõ adu-azã tahe phúyë akhënuô, a khyéthukhyéthé nyacó.

¹⁴ Bí Prëdónyáphú dõ vř Jerusalem akũ tahe nřnuõ ná Samariaphú tahe zũë kuõ lahyã Cómarya alãangõ akhënuô, èthĩ nõcuõ Petru ná Giovanni dõ èthĩo. ¹⁵ Bí èthĩ hyãtuõhó akhë, thyáphú Samariaphú tahe ki nřbëkuõ Thë Sãsë Byacë agnënuô, a kwícõbë pë èthĩ. ¹⁶ Mëtëhërò Thë Sãsë hyãlyã hí dõ èthĩ alõ tõtprë- to. Èthĩ plwõ tũpãprë lahyã anë ná htyë dõ Byacë Jesù amwř akũ pãprë. ¹⁷ Phũnuõrò Petru ná Giovanni behtya atakhu dõ èthĩ alõ, rò èthĩ nřbë lahyã Thë Sãsë Byacë.

¹⁸⁻¹⁹ Bí Prëdónyáphú Petru ná Giovanni behtya atakhu dõ prëzũtëpřú tahe alõ rò èthĩ nřbë Thë Sãsë Byacë akhënuô, Simonë myãhtye rò a thëzũ dyë Petru ná Giovanni rũ rò a hé èthĩ, “Vã ki behtya kuõ vã takhu dõ ùpë tõtprë alõ pã nuô bèbë, thyáphú ù ki nřbëkuõ Thë Sãsë Byacë agnënuõrò, dyëpëkuõ vã tètprotëpřya yënuõtõtô.”

²⁰ Rò Petru hësũ lũ, “Cómarya a tëdyëkrã shyëzũ yënuô, ipřĩ è ná rũ ma anř prë, në tanë phũnuô akhu-akhyë, në ná nëřũ ki latã tõtđũlũ dõ Mórãpõtã kũ ní-.” ²¹ Në ma kayã dõ a otõkuõ dõ pë tëtphyëtëmë akũ mãto, mëtëhërò në thëplò yënuô, acó dõ Cómarya a mëtthënyë to. ²² Në thëplò a tëtãnë mũmyãřicyã yëtahenuô, në tõtë zã nídũ mõ è rò kwícõbë Cómarya nuô. Bëtõtë- ma Cómarya plwõkyã cyã pã në tëtãnëthũ yënuô tahe pã. ²³ Mëtëhërò vã myãhtye ná në thëplò nuô a bãtapĩ có ná tëtthëhtethã rò në tëtthũtëora cóklõma në thyácónã ù tã dõ htõkũ tõtprënuô có.”

²⁴ Simonë hësũ Petru ná Giovanni, “Thyáphú lõ- thĩ hëhó yëtahe ki tãbë tã vã tõtô- tãmë nuô rò kwícõbë pë lahyã vã dõ Byacë o.”

²⁵ Bí Petru ná Giovanni hësuluõ pë ù ná tët dõ a thëgnë myãhtyëno htuõhó Jesù Krístu ari-akyã nuõtahe rò dõnyãluõ pë htuõ ù ná Byacë alãangõ akhënuô, èthĩ kãkhyë khyëthyã dõ vř Jerusalem. Bí èthĩ kã dõ klyãlõ akhënuô, a lëkã dõ Samaria dõ éđõ rò a nuõ tõtđõ hte tõtđõ rò a lë hësodónyã luõ kã pë ù tètthëkrũmila.

Philipu Ná Kayã Htwõ Ethiopia Kë Khuklõdu Tõtprë

²⁶ Byacë a tanémókhuřhũ tõtprë hé Philipu, “Taritaryã one nënë rò cuõpalyã rwópõ klyã cuõ dõ vř Jerusalem rò a tãkalyã cuõrwõ dõ vř Gaza nuõtõtõ. Klyã yënuõma kësëhtyëkyã lõtamãkhu aklyã.” ²⁷ Phũnuõrò

Philipu o taritaryã anê rò a htecuô. Bí a cuô dô klyálo akhênuô, a myáhtyesú ná Ethiopiaphú dô aswíkyã a dye tôprê. È ma a htwô khukló rò a bè myákhwê pôtariní Ethiopia khwímuô Candace arũhtë lõ- plí tôprê. A cuô cóbucóbê htuô dô vî Jerusalem rò a kakhýê dô adô ná tathílo. ²⁸ Bí a ka dô klyálo akhênuô, a hõ li dô Prêprô Isaiah rão dô- nyenu nuôtahe. ²⁹ Thê Sãsê Byacê hêso Philipu, “Cuô dô a tathílo khãshýenuô.”

³⁰ Rò Philipu klyacuô dô tathílo khãshýê rò bí a nîhuô a hõ Prêprô Isaiah li akhênuô, a sudyã lû, “Nê hõ liyê nuôma, nê thêgnê nîdyé sálê angólasá ẽ?”

³¹ Rò kayã htwô khukló yêtôprê hêsú lû, “Ũ ki hêsothêgnêplô pê vã tôprê- to hérô vã cuô thêgnêcyã phútê?” A hé rò a éhtya sidyã pê lû lõ.

³² Kayã dô aswíkyã adye yêtôprê hõ lisãsê tòmã dô a hé, “Ènuô athyaná thímí tôduô dô ũ cwicuô rò ũ kiré męthyê lû nuô, rò athyaná ũ icí thímíphú asú dô a nguô éhtóemô kuôũ tòmũ- to tôduô, a hêsú kuôũ ngó tòmũ- to. ³³ Ũ metarê lû rò ũ ciryacóciryate pê lû to, kayã dô a dônýacyã pê ũ ná a klwíkalyã ari-akyã nuô a o tôprê- to, metêhêro ũ phyekakyã lû thêplôhtwôprê dô hekhuyê hó.”*

³⁴ Kayã htwô khukló yêtôprênuô, a sudyã Philipu, “Hêso pemyã vã prêprô yêtôprê hêbê tÿyê, ma a hé nîdyédú prê è ari-akyã prê ẽ? Mátoma a héní ũruô tôprêprê ari-akyã ẽ?” ³⁵ Phúnuôrò Philipu cáhtya hé pê lû ná lisãsê yêtómã rò a hêsoluôní pê lû ná Jesú a têtêkrũmila ari-akyã.

³⁶ Rò bí êthí yêthényê cuô plehyã pô dô nyê akhênuô, êthí cuôtuô dô htyêo akhãlé tópho. Yêtôphuôrò kayã htwô khukló yêtôprênuô a hé lû, “Htyê o bíyê vã-! Vã ki thêzũ plwô vãnê ná htyê hênuôma tẽmedidyã tãtũ vãkyã o tóccôcê ẽ?” ³⁷ (Philipu hêsú lû, “Nê ki zũe lõthulóthê málakô Jesú Krístu hênuôma, nê plwô nẽnê ná htyê ma aní prê.” A hé lû rò a hêsúkhyê, “Jesú Krístu ma Cómarya aphúkhũ málakô nuôma vã zũe” a hêsú phúnuô)*

³⁸ kayã htwô khuklókhuklyã yêtôprênuô a é okuô prêvê tathílo yêtôprê. Rò Philipu ná kayã htwô khuklódu yêthényê lõ hítã dô htyêkũ, rò Philipu plwô pê a htwô khuklódu yêtôprê ná htyê. ³⁹ Bí êthí o dô htyêkũ kãkahtya akhênuô, Thê Sãsê Byacê cócuô mękyã Philipu. Kayã htwô khukló yêtôprê myáhtye pã lû to tadúro a thêkrũthélo rò a kã plehyã lã dô adô. ⁴⁰ Philipu thêgnê nîdyé anê ná a cuôtuô dô vî Azoto akũ rò a cuô plehyãpô dô vî Caesarea. Bí a cuô dô klyálo akhênuô, a hêsodônyã pê ũ ná Jesú Krístu a têtêkrũmila ari-akyã yê pwô- tówi có.

9

Saulu Htwôhtya Prêzũetêphú Tôprê

1 Bínuôakhê Saulu hé thêisê Byacê a khópacê tahe dô a ki męthyê êthí. A cuô dô bwídukhulô tôprê a o ² rò a cuôkwithêzô lû ná a ki rácuôní likhyáthê

* 8:33 8:33 Isaia 53:7-8

* 8:37 8:37 Ũ rá o liphá dô kalúkhê tahenuô, tahehenuô limã 8:37 yênuô a opa to

tahe rò a ki rácuô pẹ Juda tẹcóběhõ dõ a o dõ vĩa Damasco akũ nuôtahe a o. Likhyáthé yětahenuô, a hé cuô èthĩ ná prèmò bèbè, prèkhũ bèbè, ùpèpè-
bèbè, dã Saulu myáhtye ná èthĩ krwõmekũõ Byacè Jesũ aklyá tahe hénuô,
a ki pũ èthĩ pã rò a ki thũkakyã èthĩ dõ vĩa Jerusalem pã, a rácuô phúnuô.
3 Saulu cuô dõ vĩa Damasco rò bí a phũ cuôtuõhõ vĩa akhẽnuô, tẹlĩtakhẽ dõ
mókhu sátakhẽ tãtava dõ lũ khãshyé. 4 Rò a lakhútã dõ hekhu rò a nĩhuõ
ngõprahtya tòmũ rò a hé lũ, “Saulu, Saulu, nẹ mecyẽmecũ vã metẽ?”

5 Rò Saulu sudyãsũ lũ, “Byacè- nẹ ma ùpẽ?”

Rò ngõpra yẽ hékãkhyèsũ lũ, “Vã ma Jesũ dõ nẹ mecyẽmecũ è nuôtõprẽ
hõ. 6 Manárò kahtòmõ rò cuõnuõ dõ vĩa nuô. Nẹ tõ mekryã- phútẽnuô, ù
ki hésodũ nẹ pã.”

7 Kayã dõ a krwõcuõkuõ ná Saulu yětahenuô a nĩhuõ ngõpra tadúró a
myáhtye kayã tõprẽ- to akhu-akhyẽ, tũ-, a okuõ lõ lahyã rò a tanẽplõ hébè
pã tãcõ- to. A htetapa lõplĩ có èthĩ. 8 Saulu kahtò rò a yácũ myákalõhte
tadúró a myáhtye tãcõ- to akhu-akhyẽ èthĩ cwicuõ lũ rò a thũnuõ lũ dõ vĩa
Damasco akũ. 9 Rò thuõnyẽthuõthẽ akũ a myáhtyecyãto, htuõto ae-ã tãcõ-
to.

10 Dõ vĩa Damasco akũnuô prẽzũetèphũ dõ amwĩ ná Anania o tõprẽ. A
myáhtyelwóré tẽ rò dõ a tẽmyáhtyelwóré aküyẽnuô Byacè é è, “Anania!”
Rò a té kãkhyèsũ, “Byacè vão prẽ.”

11 Rò Byacè hé lũ, “O taritaryã mõ nènẽ rò cuõ mõ dõ klyá nuôtõbõ dõ ù é
amwĩ ná klyácó hénuô tãbõ rò cuõ sudyã mõ vĩa Tarsophũ dõ amwĩ ná Saulu
dõ Juda ahikũ nuô. Khõnyãró a kwícóbẽ hõ tẽ. 12 Rò a myáhtyelwóré hõ,
thyáphũ a ki myáhtye kãkhyẽ khyẽthyã agnẽnuô, kayã dõ amwĩ ná Anania
hénuô tõprẽ hyã dõ lũo rò a hyã dyahtya atakhu dõ lũlo.”

13 Anania hésũ, “Byacè, kayã yètõprẽ ari-akyã nuô, vã nĩhuõ ù éprẽ
héhtuõpẽ élà hõ vã, a mecyẽmecũ nẹ kayãsã sè o dõ vĩa Jerusalem akũ
nuôtahe, hévã. 14 Htuõto, a hyã dõ vĩa Damasco yẽnuõma a hyã dõ a
kiré hyãpũ lõlõ- kayã dõ a cóbè nẹ nuôtahe prẽ. Bwídukhu tahe dyé è
taryëshyosõ menẽ.”

15 Manárò Byacè hé lũ, “Cuõmõ, metèhèrò vã nwóhtya hõ è dõ a ki
hésodõnyã pẹ Judaphũ mato tahe ná khwĩ tahe, ná Israelphũ tahe ná
vãrivãkyã pã. 16 Lõ- tẹcyètècũ dõ a tãbè khyã dõ vãkhuvãkhyẽ tahenuô
vã ki dyẽluõ sínè códũ lũ ná vãnè pã.”

17 Phúnuõrò Anania cuõnuõ dõ hi bí Saulu o nĩdyé nuôtõmẽ akũ. Htuõrò
a nuõdyahtya atakhu dõ Saulu alo rò a hé lũ, “Puõvyã Saulu, thyáphũ nẹ
ki myáhtye kãkhyẽ ryã khyẽthyã, htuõrò thyáphũ nẹ ki lõbãhtya ná Thé
Sã sè Byacè agnẽnuô, Byacè Jesũ dõ a oluõhtya pẹ htuõhõ nẹ dõ klyálo
nuôtõprẽ, nõhyã vã dõ nẹo hõ.” 18 Bínũ tãphuõtuõ tẽ dõ athyaná tẽba o
dõ lũ méthèplõlo nuô latãkyã rò a myáhtye kãkhyẽ khyẽthyã. Yètõphuõrò a
kahtò rò a cuõ plwõ kãkhyẽ ané ná htyẽ. 19 Ae-ã khyẽthyã rò ahẽare ohtya
khyẽthyã.

Saulu Hésodönyä Pë Ũ Dö Vĩ Damasco Akũ

Rò a okuõ ná prëzũetëphú tahe bí vĩ Damasco akũnuõ thuõlwĩnyë. ²⁰ Rò tóphuõtuõ Saulu htecuõ tödë dö Juda təcóbëhë tahe akũ rò a cuõhësodönyä pë ũ ná Jesũ ma Cómarya aphúkhũ tóprë ari-akyä. ²¹ Lõ- kayä dö a nĩhuõ lũ hébë tahenuõ, a htetapã lõplĩ èthĩ rò a hé lahyä, “È ma kayä dö a cuõlũ mëthyë kayä dö a cóbë Jesũ dö vĩ Jerusalem akũ nuõtahe tóprë máto ë? A hyä bíyë rò a ki hyäpũ kayä prëzũetëphú tahe rò a kířë thũka ũ dö bwídukhu tahe a o vãhéto?” ²² Saulu a tëshésodönyä pë ũ yënuõ a taryëshyosõ duhyä ná duhyä có rò a khyáluõ tãtë pë ũ ná Jesũ ma Kristu málakó có tóprë akhu-akhyë, tuõ có dö Judaphú o bí vĩ Damasco akũ nuõtahe hësúkakhýë cyä pã có lũ tóçõ- to.

²³ Mõnyëmõthë nyëhyä hó taki rò Judaphú tahe okú tãšũ nĩdyë lũ rò a tanë kremëthyë Saulu. ²⁴ Manárò ũ hësoluõ thëgnë pë lũ ná ũ ki kre mëthyë lũ pã, rò thyáphũ ũ ki mëthyëni lũ agnënuõ ũ opõ bí vĩ kadãduhtũnuõ mőkhi khi mőkšëklëklë có. ²⁵ Manárò bí mőkhi akhënuõ, Saulu a khõpacë tahe sunuõ lũ dö thu tãmë akũ rò a htya cyãtã lũ dö vĩũhtyalõ kadãphú akũ tókũ rò a cyãtãkyä lũ dö vĩũdu klõtökyë.

Saulu Kakhýë Khyëthyä Dö Vĩ Jerusalem

²⁶ Saulu ka dö vĩ Jerusalem rò a yácú bóthyókhëkhõ anë ná prëzũetëphú tahe tadúro èthĩ théisë lõplĩ lülë. È htwõ hó prëzũenyãepphú tóprë hó tadúro èthĩ zũë lũ to. ²⁷ Yëtóphuõrò Barnaba męcwõ lũ rò a écuõ lũ dö Prëdönyäphú tahe a o. Rò a dyáluõ thëgnë pë èthĩ ná Saulu myãhtyehó Byacë Jesũ bí a cuõ dö vĩ Damasco akhënuõ, htuõrò Byacë hësoluõ pë htuõhõ lũ ná è ari-akyä tahe. Htuõto Barnaba hësoluõ pëkuõ põ èthĩ ná Saulu hësodönyä khũkhũhãhã pë có vĩ Damascophú tahe ná Jesũ ari-akyä. ²⁸ Phúnuõrò Saulu otõ kuõná èthĩ rò a cuõ lë hësodönyä khũhã pë có ũ ná Byacë ari-akyä dö vĩ Jerusalem akũ pwõ- tópho. ²⁹ A dönyãplõ kakhýëhyãnyë sũ ná Helleniaphú tahe tadúro èthĩ yácú myápũ klyä dö a ki mëthyë lũ. ³⁰ Bí prëzũetëphú tahe nĩhuõ tëritëkyä yë akhënuõ, èthĩ èhte cuõkyä Saulu dö vĩ Caesarea rò thũcuõkyä lũ dö vĩ Tarso.

³¹ Phúnuõrò bínuõakhë prëzũetë plómuphú dö a o dö Judakë, Galilea kë, Samaria kë yëtahe akũ tahe othuõokrë nókuõ no ũ prë. Dö Thé Sãsë Byacë akhu-akhyë prëzũetë plómuphú tahe ahëare shyohtyasõhtya, èthĩ nĩhëniře, èthĩ orõõhtya rò ohtwõprë lahyä dö tëtëbeduzũnyã Byacë akũ.

Petru Cuõtuõ Dö Vĩ Lydda Ná Vĩ Joppa Akũ

³² Petru cuõlë lõ khälë pwõ- tópho. Tóphuõpã rò a cuõólëo tõkuõ prëzũenyãepphú dö a o dö vĩ Lydda nuõtahe a o. ³³ Rò a cuõ myãhtyë tãšũ ná kayä thyëtökyë dö amwĩ ná Aenea o bínuõ tóprë, a omyëkhũ oprë dö lëmyëkhu rò a kahtòbëto nuõ a o hó analwĩthyó hó. ³⁴ Rò Petru hé è, “Aenea- Jesũ Kristu zasímëhõ në hó. Ihtò mõ rò kéklyédwõ në lëmyënuõ” rò Aenea kahtò tapluõtaplyë có. ³⁵ Lõ- kayä o dö vĩ Lydda akũ ná Sharòn

nyekhu tahenuô a myáhtye tèmëhtwöh̄tya phúyë akhu-akhyë a zúkanyáka kuô löpl̄i Byacè.

³⁶ Bí v̄i Joppa akũnuô prëmò dõ a zúkanyáka Jesũ nuô a o tôprë amw̄i ná Tabitha (Greek ngó ma amw̄i ná Dorca, angólasá ma takhyë tôduô) a tëshuôtëkhë lö- pl̄i nuô a mëbwímëтарыë pë ũruô htuôró mëcwómëkõ pë kayã söphásoryaphú tahe. ³⁷ Bínuôkhë asw̄i rò a thyëkyã. Aluôto yënuô, ũ iluôpl̄iluôphuo ryã htuôró ná htyë rò ũ dya-o lũ dõ hidókũ dõ akhu tótõ. ³⁸ V̄i Lydda yënuô, a ophũ ná v̄i Joppa akhu-akhyë, bí prëzúetëphú tahe n̄i huô ná Petru o dõ v̄i Lydda akhënuô, èthĩ nõcuô kayã thënyë dõ lũo rò a cuô kwíthézõ lũ, “Khyáthédõ mëpryãpryã rò hyãpryã dõ pë o hënuô!”

³⁹ Rò Petru taritaryãhtyanĩ anë rò a htecuô rõkuô ná èthĩ. A cuôtuô dõ èthio akhënuô, èthĩ èhtya lũ dõ hidókũ dõ akhu tótõ. Rò lö- prëmòokryã tahe o lahyã bínuô rò èthĩ kahtò nguô tava löpl̄i ná Petru rò a dyëluô pë Petru ná ca ná caklõ thítahe dõ Dorca isé pë èthĩ bí a ohtwöprë tõkuôpã ná èthĩ akhë nuôtahe.

⁴⁰ Petru nõhtekyã lö ũ dõ aklo rò a dängũlyã kwícóbë të. Htuôró a tari myácuô dõ Dorca luôto léonuô rò a hé, “Tabitha- kahtómõ” a hé rò Tabitha myákalõhte rò a myáhtye Petru akhë a kahtò onyão. ⁴¹ Petru zõhyã atakhu rò a cwikahtò lũ. Htuôró a énuô khyëthya prëzúetëphú tahe ná prëmòokryã tahe rò a dyëluô èthĩ ná prëmò dõ a htwöprë kakhyyë khyëthya yëtõprë. ⁴² Tëritëkyã yënuô, a luôpasicuô tuô lö dõ v̄i Joppa tókélë rò ũ zúkanyáka ékuôlá Byacè. ⁴³ Petru onyëkuôpõ ná èthĩ bínuô mõnyëmõthë nyëkũkuôpã lá sálë dõ Simonè hi bí v̄i Joppa akũ nuô. Simonè ma kayã dõ a mëhte tãmuôtãtë yëtahenuô ná tëmìtëmyã aphã tôprë.

10

Petru Ná Cornelio

¹ Bí v̄i Caesarea akũ nuô klyëkhuklõ dõ amw̄i ná Cornelio otõprë, è ma Roma klyëtõzë akhuklõ dõ ũ é ná Itali klyëklõ. ² È ma kayã dõ a mõnĩ Cómarya tôprë rò è ná lö- a hiphúphyãphú tahenuô a beduzúnyã nyacó Cómarya. A mëcwó ényacó kayã söphásoryaphú tahe rò shuôkhë dã tõ kwícóbë hó hënuô, a kwícóbë pwõ- tôphuô có. ³ Tõnyëkhë bí mõhélyã thuómũ phũbèhõ akhënuô, a myáhtyelwó one líphó có Cómarya a tanémòkhuphú tôprë hyãnuô oluôkhyë dõ a hidókũ rò a é lũ, “Cornelio!” phũnuô.

⁴ A myã otýásũ tanémòkhuphú rò a thëisë kanõ- to rò “Byacè, në thëzũ hé vã ítë?” A sudyã tanémòkhuphú phũnuô,

Rò tanémòkhuphú hësũ è, “Cómarya thëplõohõ në, mëtëhëro në tøk-wícóbë tahe ná në tëmëcwó kayã söphásoryaphú tahenuô, a tuôhtyahó dõ Cómarya a o thyáhónã në lũhtya è nuôhõ. ⁵ Khõnyãyë nõcuô éhyãmõ Simonè Petru ná kayã tahe dõ v̄i Joppa akũ nuô. ⁶ A cuô dõ Simonè dõ a mëphã nuôtõprë ahi dõ a o dõ htyëdutavahtũ nuôtõprë.”

7-8 Tanémókhuphú htecuôkyã htuôró, Cornelio éhyã prêmêtêphú dõ a hidókũ thényê ná klyêphú tôprê dõ a dyaduzûnyã Cómarya rò a lészê nidyê lû yêtôprê, rò a hésoluô pëlô êthi ná têtêhtwôhtya htuôró anê ná è yêtahe, htuôró a nôcuô êthi dõ vj Joppa.

9 Dõkhyêtônýê bí êthi cuôtuôphúhó ná vj Joppa akhênuô, Petru htya dõ hikhuklwó tabye tômê akhu rò a htya kwicôbê. Bínuô akhê ma atô ná môphû kiré htuôhó. 10 A thêethêô rò ù taritaryã pè lû sêe akhê a myáhtyelwó têtôcô. 11 A myáhtye môkhu lumôhtya rò têtôcô dõ athyaná tahú lyádu dõ aná o lwĩná tôba rò ù cyatã ênuô. 12 Lõ~ têphútelye dõ a khãduôo lwĩkhó nuôtahe ná lõ~ têphútelye dõ a labácuô nuôtahe ná lõ~ htuphúzuôphú dõ a zuô dõ môlê tahenuô a o lõplĩ dõ tahúdu yêtôba akũ. 13 Ngóprahtya rò a hé lû, “Petru~ kahtò mêtýêekyãmô têtýenuôtahe.”

14 Manáro Petru hêsú, “Byacê~ vã e cónyã taki~ to, têt dõ ù dyahó è ná a sãsetò nuôtahe bèbê, mátorò a mwôplithĩplo to nuôtahe bèbê, vã enó è tôphuô~ to.”

15 Rò ngóprahtya pò, “Têt dõ Cómarya dãhéhó ná a mwôplĩ prê, rò enĩ prê a hé nuôtahenuô, hé tã è ná a mũmyã tãmê.”

16 Tahúdu dõ têphútelye o dõ lúkũ yêtôbanuô, akuô tãluô bã pè lû thuôphuô htuôró ù cõhtya mêtýã khyê è dõ môkhu.

17 Bí Petru tanemyánĩ Cómarya a têtýéluô è têtýáhtyelwó yê angólasã akhênuô, kayã dõ Cornelio nõhyã lû tahenuô, a hyã sudyã myápũ Simonè ahi rò a hyãkahtò bí ahinyêhyã lõkadãhtũnuô. 18 Rò êthi sudyãhtya, “Kayã mwĩ ná Simonè Petru hénuô tôprê ma a otô bíyê ê?”

19 Bí Petru tanenĩpã têtýáhtyelwó yê akhênuô, Thê Sãsê Byacê hé lû, “Simonè! Kayã hyãmyápũ nê thêthuô. 20 Phúnuô akhu-akhyê hitãmô dõ hilê nuô, mêt pyãzêpyãsê tãmê, tarú krwôcuôkuô êthi nuôtahe akhyênuô, mêtêhêrò vã nõhyãnyã êthi dõ nêo.” 21 Phúnuôró Petru hitã dõ hilê rò a hé êthi, “Vã ma kayã dõ thĩ hyã myápũ è nuôtôprê hó. Thĩ hyãmyápũ vã mêtê?”

22 Rò êthi hêsú, “Klyêkhukló Cornelio nõhyã pè. È ma kayãcókayãtê tôprê, htuôto kayã dõ a bezûbenyálã Cómarya tôprê. Judaphú tahe bezûnyánĩ lõplĩ có lû pwô~ tôprê có. Thyáphú a ki nĩhuônó kuô nê têtêbêhêsũ tahenuô rò Cómarya a tanémókhuphú hyã hé lû ná bè cuô éhyã nê dõ lûhi.” 23 Rò Petru é omýêsú êthi.

Htuôró parò tónyênuô, Petru taritaryã anê rò a krwôcuôkuô êthi. Prêzûenyãephú dõ a o dõ vj Joppa akũ tahe krwôcuôkuô lû. 24 Rò dõkhyê tónyênuô êthi cuôtuô dõ vj Caesarea bí Cornelio lészê nidyê apuôvyã tatò tahe ná akhõathyó tahe akhãlê, rò êthi bínuôtahe opômyásũ nĩ lahyã Petru. 25 Bí Petru kiré nuô dõ hidókũ akhênuô, Cornelio êmôsú lû rò a dãngũlyã ngòtaklwítã dõ lû khãduôshyê rò a cóbêhtya lû. 26 Manáro Petru nõkahtòkhyê è rò a hé lû, “Kahtòmô~ vã ma prêlu kayã thyánã nê prê.”

27 Bí Petru ná Cornelio hébè nánúô dô hidókũ akhênuô, a myáhtye kayã hyãoplu-ophè, oplóone lahyã bínuô. 28 Petru hé èthĩ, “Thĩ thégñè dũhò, pè Judaphú a tèt̃hyótèt̃hya oná Judaphú tôprè kírè cuôbóthyókhèkhò tóná Judaphú mato tahe bèbè, a kírè cuôlèo kuô prè èthĩ bèbè, anĩ to. Manáro Cómarya dyéluôhò vã ná Judaphú mato tahe nuôma a mwôplĩ kuôũ to, matorò a sãsè kuôũ to hé tã lahyã tãmé, pè tóbè bóthyó lõplĩ èthĩ, Cómarya dyéluô vã phúnuô. 29 Phúnuô akhu-akhyè bí nè éhyã vã akhênuô, vã hésú pã tóco~ to, vã hyã tóphuôhyã prè. Phúnuôro khõnyáyè vã thézũ sudyã nè, nè éhyã vã mètè?” nuôprè.

30 Rò Cornelio hé pè lũ, “Bí a talwókyã thuôthè mòhélýa thuómũ athýaná khõnyákhè yènuôhò, vã kwícóbè tèt̃. Bínuôakhè, kayã kũthyánĩ hyeca takhèplyarashýĩ tôprè hyãkahtòo khyé dô vã mètènyè. 31 Rò a hé vã, ‘Cornelio~ Cómarya nĩhuôhò nè tèt̃kwícóbè hó. A thénèhtyabè tuô hó nèt̃yénèt̃zũ pè kayã sôphásoryaphú nuôtahe hó. 32 Nõcuómò kayã tahe rò nõcuôé èthĩ ná kayã tôprè dô amwĩ ná Simonè Petru dô a o dô vĩ Joppa nuôtôprè. Khõnyáro a cuô okuôkuô dô amwĩ Simonè ahi hó. Simonè yènuôma ahi o dô htyédutavãhtũ, è ma prèmephá tôprè.’ 33 Phúnuôro vã nõcuôé ù ná nèt̃ tóphuôtuô có, nèt̃ hyãtuôkuô pè rò aryã nyacó. Thyáphú pè ki nĩhuônó kuôlò Cómarya hésotã htuôhò nèt̃ nuôtahe rò khõnyáyè pè hyã lõplĩ dô Cómarya a mètènyèhò.”

Petru A Tèhésodonyã

34 Petru cáhtya hébè, “Khõnyáro vã thégñè ná Cómarya myádumýapatĩ ù tôprè~ to nuôma a málakò có. 35 Kayã myécò ítètè~ bèbè, ki a bezũbenýã Cómarya rò a ki mètòmèbè tèt̃ hénuôma Cómarya émõsú èthĩ prè. 36 Thĩ thégñè htuôdũ hó tèt̃ritèkyã dô Cómarya nõhyã pè Jesũ dô Israel aklwĩalyã tahe agñè rò a hyã hésoluô pè èthĩ ná tèt̃hèkrũmila ari-akýã yènuô hó. Dô Jesũ Kristu dô a htwò ù pwô~ tôprè a Byacè yètôprè akhu-akhyèro pè nĩbèhò tèt̃pèt̃dwò hó. 37 Dô Judaké tókèlè akũnuô, Byacè Jesũ mèt̃tuôhò kryã~ maítè nuôma thĩ thégñè dũ hó. Bí Giovanni hésodonyã htuôpéhò ù ná plwôhtyè ari-akýã akhênuô, Jesũ cáhtya mètè dô Galilea kékũ. 38 Htuôro Cómarya nwóhtya vĩ Nazarèphú Jesũ rò a dyé lũ Thé Sãsè Byacè ná a tèt̃põt̃pryã phútè nuô, thĩ thégñè htuôdũhò. Jesũ lècuô dô khälè pwô~ tópho rò cuô mèt̃wímèt̃aryè pè ù, zasímékã kayã o dô khínérícýã khuklò mènũmécã lũ tahe, mèt̃èhèro Cómarya okuô ná è akhu-akhyè a mèt̃ò tèt̃ phúnuô hó.

39 “Pè ma kayã tahe dô a khyáluô pè lõ ù ná lõ~ Jesũ mèt̃tuôhò tèt̃ dô Judaphú tahe o nýt̃yè kè tahe, ná vĩ Jerusalem akũ yènuôtahe ari-akýã prè. Htuôro èthĩ mũthyèhtyakyã Jesũ dô krusu alõ. 40 Manáro bí thuôthè tóthènuô, Cómarya mèt̃wôprè ihtòkãkhyè khyèthyã lũ dô tèt̃hyè rò a dyéoluôhtya khyèthyã lũ. 41 A oluôhtya pè ù pwô~ tôprè mato. A oluôhtya pè tũprè Cómarya nwóhtyahò pè dô pè ki htwôhtya prèkhyáthè yètahe

nuôprê. A thyëihtò kàkhyê htuôhó akhênuô, pè yêtahenuô, pè erôôrô tôkuô htuôhó ná lû hó. ⁴² Rò a mekyâ pò pè ná pè ki cuô hêsodônyâ pè ù ná têtêkrũmila, htuôrò pè ki cuôkhyáluô pè ù pêtê ná è ma kayâ tôprê dô Cómarya nwóhtya lû rò è ma a ki htwô pè kayâ htwôprê tahe ná kayâthyê tahe a prêciryatê pã. ⁴³ Prêprô pwô- tôprê hêsodônyâ one htuôhó è ari-akyâ rò èthi hé, ‘Lô- kayâ dô a zûenyâe lû tahenuô Cómarya ki plwôkyâ dítú èthi atêtú ná èmwìkhyê pã,’ Petru hé pè èthi phúnuô.

Judaphú Mátô Tahe Nîbè Thê Săsê Byacê

⁴⁴ Bí Petru hébè pãprê akhênuô, Thê Săsê Byacê hyályâ dô kayâ dô a nîdá têtítèkyâ yêtahe a pò pwô- tôprê. ⁴⁵ Cómarya cuô dyélya tuôkuô Thê Săsê Byacê dô Judaphú mátô yêtahe a pò akhu-akhyê, Judaphú dô a zúkanyâka hó tètè rò a o lahyâ dô vî Joppa akú rò a hyâ rôkuô ná Petru yêtahenuô a khyéthukhyéthé nyacó. ⁴⁶ Mêtêhéro èthi nîhuô dù kayâ yêtahe hébè ná ngókhókhye tahe akhu-akhyê, èthi htuthéhtya lahyâ Cómarya.

Htuôrò Petru hé, ⁴⁷ “Kayâ yêtahe nîbèkuô Thê Săsê Byacê phú pè nîbè htuôhó yênuôhó. Mephúnuôrò èthi ki plwô ané ná htyê agnênuô maupê tôprê ki mêtâtÿcyâ èthi pè.” ⁴⁸ Phúnuô akhu-akhyê Petru hétàngô ná èthi ki plwô ané ná htyê dô Jesú amwì akú. Rò èthi kwithézô Petru ná a okuôpô ná èthi bínuô nyêthuôthê.

11

Petru Dyaluôhtyakhýê Têtítèkyâ Dô Jerusalem Prêzûetèplômú A O

¹ Prêdônyáphú ná prêzûetèphú dô a o dô Judaké pwô- tôpho tahenuô, a nîhuô ná Judaphú mátô tahe nîbè kuôhó Cómarya alãangó. ² Phúnuôrò bí Petru cuô dô vî Jerusalem akhênuô, prêzûenyâephú dô a dútalíphá tahenuô, a dya têtú dô lûkhu. ³ Rò èthi hé Petru, “Nê cuôolê tuôkuô Judaphú mátô dô a dútalí kuô phá to tahe ahi rò nê cuôecuôô tókuô tuô ná èthi.”

⁴ Rò Petru hêsoluôplô pèlô èthi têtítèkyâ dô a cá htwôhtya lú dô akhâshýe tuôdô atadú nuôtahe pwôôtócô. ⁵ Rò a hêsoluôplô pè èthi, “Bí vâ o dô vî Joppa rò vâ kwícóbê akhênuô, vâ myáhtyelwó têtócô. Vâ tèmýáhtyelwó yênuô, a o dô mókhu rò a cyatã pè vâ thyáná tahúdu dô aná o lwîná tôbanuô. Htuôrò a cyatã phútatò bí vâ khâshýe. ⁶ Vâ myánuô tătê dô tahúdu yêakúnuô rò vâ myáhtye têphútèlye dô akhâduô o lwîkhó tahe, tèmítèmyâ tahe ná têphútèlye dô alabácú tahe ná htuphú dô a zuô dô mólê tahe. ⁷ Yêtôphuôrò vâ nîhuô ngóprahtya rò a hé vâ, ‘Petru, ihtò mũthyêekyâ mỗ tètènuôtahe.’

⁸ “Manàrò vâ hêsú, ‘Byacê- vâ e- nyâ ná taki- to. Tètè dô ù bè è ná a săsê to tahe ná a mwôplî to tahenuô, vâ enó ná tóphuô- to.’

⁹ “Rò ngóprahtya dô mókhu yênuô hé pò, ‘Cómarya dâhé ná a mwôplî hênuôma, a săsê to, bè tanê nî to.’ ¹⁰ Rò a kuôtã bã thuôphuô rò dôkhyélô tóphuônuô, ù phyéhtya dwókyâ è dô mókhu.

11 “Ũ phyéhtyakyäkyä ná tôphuôtuô kayä vî Caesareaphú théthuô dô ù nõhya èthi yêtahenuô, lô~, a hyātuô bí pè lécuoôkuônî hi nuôtômê. 12 Yêtôphuôrô Thé Săsê Byacê hé vâ ná mepýázêpyásê támê, krwôcuô lékuômô èthinuô. Rò puôvyâ dô vî Joppa aprêthuôthyó yê krwôcuôkuô ná vâ tuôdô vî Caesarea rò pè nuôkuô dô Cornelio ahikü pwô~ tôprê. 13 Cornelio hêso pè pè ná a myáhtye tanémókhupú tôprê hyâkahtò dô a hidókü ari-akyâ rò a hé lü, ‘Nôcuô kayä tôprê dô vî Joppa rò nõcuôéhya kayâmwî ná Simonê dô ù é pâ lümwî ná Petru nuôtôprê. 14 A ki hébètê ná nê pâ rò dô a hébê thî akhu-akhyê nê ná nê hiphúphyâphú lô~ plî ki nîbê tèmêlwóhtekâ pâ.’

15 “Rò bí vâ cáhtya hébètê akhênuô, Thé Săsê Byacê hyälyâ dô èthi alo phú a hyälyâ htuôhó dô pèlô dô kalúkhê nuôtôphuô nuôhó. 16 Yêtôphuôrô vâ thénêhtyabê tuô têtéhébe dô Byacê hékyâ, ‘Giovanni plwô thî ná htyê tadúro ù ki plwô thî ná Thé Săsê Byacê pâ nuôtômü.’ 17 Mephúnuôrô pè zûê Byacê Jesü Krístu rò Cómarya dyé pè shyèzû, phúnuôhó Judaphú máto dô a zûê thyákuóná pè yêtahenuô, Cómarya ki dyé thyákuô èthi shyèzû phú a dyé htuôhó pènuô kihéro vâ ma kayä tôprê dô a pü metätü Cómarya aklyáaklô tôprê ê?”, Petru hé pè èthi phúnuô.

18 Bí èthi nîhuô têtiritëkyâ yê akhênuô, èthi pacyêishyé pâ Petru to, rò a htuthéhtya lahyâ Cómarya, “Ki a málakô phúnuôhéro Cómarya dyépékuôhó Judaphú máto tahe teshuôkhéryâ dô a ki zâ nîdúkuô lahyâ anê rò a ki nîbê kuô lahyâ théhtwôprê hó.”

Prêzûetêplômü Dô Vî Antioko

19 Dô ù mēthyê Stephano akhu-akhyê, cáhtya bínuôrô ù mēcyēmēcū kayä dô a zûkanyâka Jesü tahe phúnuôrô èthi lüpruôlupryâ cuô lõplî. Tahehenuô a cuôtuô dô Phonicia kê, Cyprú klúkhu ná vî Antioko. Èthi hêsodônyâ pè túprê Judaphú thî tahenuô ná Cómarya aļangô prê. 20 Manáro Cyprúklúphú ná vî Cyreneophú dô a zûkanyâkatê aklē tahehenuô, a cuôtuô dô vî Antioko rò a hêsodônyâ pè myécôruô Greekphú tahe ná Jesü Krístu a têtêkrûmila ari-akyâ. 21 Rò Cómarya a tēprôtēprya o ná èthi akhu-akhyê kayä zûkaplukaphê rò athéplô htulya katô lahyâ dô Byacê o.

22 Têtiritëkyâ yê luôcuôtuô dô Jerusalem prêzûetêplômü a o akhu-akhyê èthi thücuô Barnaba dô vî Antioko. 23 Rò bí a cuôtuô akhê, a cuômyáhtye ná kayä yêtahe nîbê Cómarya abwíataryê akhu-akhyê a thêkrûthêlô nyacô rò thyáphú èthi ki ohtwôprê có plehyâ tadú ná Byacê rò, a dyéhêdyére shyakrwô kuôpô èthi akhyê. 24 Barnaba ma kayä dô aryá rò a lôbâ ná Thé Săsê Byacê tôprê. Rò è ma kayä dô a têtütēnyâ sô tôprê. Rò a mēcwô é pēlá ù rò ù zûkanyâka élä Byacê.

25 Phúnuôhtuôrô dôkhyènuô, Barnaba cuômyápü Saulu dô vî Tarso akü. 26 Bí a myáhtye lü akhênuô, a ékanî lü dô vî Antioko. Rò èthi yêthényê kâ-okü myáhtye tāsü ná prêzûetê plômuphú bínuô tahe tóna~ hyâ có. Rò

a ithyóithyatã níê pělã kayã obínuô tahe. Û érelô prêzûetêphú tahe ná Kristuphú ma bí vĭ Antioko yênuô hó.

²⁷ Bínuôakhê, prêpɔ tahe o dô vĭ Jerusalem rò a hyã dô vĭ Antioko. ²⁸ Dô êthĭ aklênuô amwĭ ná Aghabu otôprê. Dô Thé Săsê Byacê a têtɔtêpɔyã akhu-akhyê, a ihtò rò a hépɔ one ngó ná têtɔvĭokô cyêcû ki ohtya dô hekhusĭba lõ pã. (Yênuôma a htwôhtya bí Claudio htwô khwĭ akhênuô.)

²⁹ Prêzûetêphú pwô~ tôprê belyã lahyã athêplò ná a ki thũcuô pê kuô têtɔcwô bá êthĭ dyébê nuô, dô êthĭ puôvyã o dô Judakêkũ nuôtahe.

³⁰ Phúnuôrò a thũcuônĭ rűyê ná Saulu ná Barnaba. Saulu ná Barnaba phyêcuônĭ rűyê rò a cuô dyétã dítú dô prêzûetêplômũ muôprũmuôprê dô a htwô khuklókuklyã tahe a takhukũ.

12

Û Męcýmęcû Shyosô Hyãtô

¹ Bínuôakhê Khwĭ Herodê* cáhtya męcýmęcû prêzûetê plómuphú tahe.

² Dô a hétã angó akhu-akhyê, ù sũthyêkyã Giovanni avyã Jakomo ná né. ³ A myãhtye ná a mêtê phúyênuô, atô ná Judaphú tahe athêplò akhu-akhyê, a hé tãpô angó ná bè pũ pô Petru. Têtɔ yênuô a htwôhtya bí pwêkhómũ sôdô huómútapho akhênuô. ⁴ Û pũ htuô Petru rò ù dôttã lũ dô htôkũ. Û dyétã klyêphú lwĭmũ atêmê dô êthĭ bè opônĭ lũ. Êthĭ opô tòmũ htuô tòmũ. Tòmũnuô a o thêlwĭ. Bí pwê htuôhó akhênuô, Khwĭ Herodê tanã ná a ki cemyã Petru rò a ki cirya lũ dô kayã bémũ a mêtênyê pã.

⁵ Phúnuôrò ù dóo tadũ pã Petru dô htôkũ. Manárò prêzûetê plómuphú tahe thêplôshyo kwĭcóbê pê nyacó dô lűgnê.

Tanémókhuphú Męsĭplêkyã Petru Dô Htôkũ

⁶ Bí Khwĭ Herodê êhte tyahĭ Petru dô kayã bémũ a mêtênyê híto tóthênuô, Petru omyêo dô klyêphú thényê aplekũ. Û còklôma è ná suplyetôhtê nyêbô. Htuôto klyêphú tahe opô olô bí lédôtã ù htô kadãhtũnuô.

⁷ Byacê a tanémókhuphú tôprê hyã kahto oluôkhyê bínuô rò a lih̄tya lõ bí Petru o nĭdyê a pòkũnuô. Tanémókhuphú plyã Petru plãkhu rò a hturyãkahto lõ rò a hé lũ, “kahtôpɔyãmô” tôphuótuô suplyetôhtê o dô Petru atakhu nyêkhólô akũ yênuô a latã plwóhtekyã lõ nĭdyédũ anê.

⁸ Htuôrò tanémókhuphú hé lũ, “Nyãhtya nê nyãhtô rò dyánĭ nê khuphãnuô.” Rò Petru krwômekũ phú tanémókhuphú hé è nuô. Rò a hé pô lũ, “Ihtóhtyanĭ nê ikênuô rò krwôcuôkuô vãkhyêyê.” ⁹ Rò Petru krwôhte kuô lűkhyê tuôdô htôklô. Manárò tanémókhuphú mepê lũ phú yênuôma a málakô ě, mato ě nuô Petru thêgnê tãtê to. A tanêprê ná a myãhtyelwótê prê. ¹⁰ Êthĭ cuôtalwóbékãhtuô prêopókãdã arêlô tótô htuôrò a cuô talwóbê pô nyêtótótô. Dókhyêlô rò a cuôtuô dô kadã dô ù mę è ná tóhtê nuôtókũ.

* 12:1 12:1 Khwĭ Herodê yêtôprê nuôma Khwĭ Herodê Agrippa.

Kadákũ yětòkũnuò ma a cuòluplú nuòtò có dõ vïkũ rò a lumòhtya pë nïdyédú èthi prë, rò èthi htecuòkyã bí kadã yënuòtòkũ. Rò èthi krwòcuòrwò prë vïkũklyã yětòbò rò tanémòkhuphú lamékhyékyã pë Petru.

11 A laméhtuò pë lũ túró Petru thégnëno prë tètwtòhtya-ané ná èyë prë rò a hé, “Khònyáyë vã thégnëhò ná tèmëhtwòhtya ané phúyënuòma a málakò có. Byacè Cómarya nõhyã a tanémòkhuphú rò a hyã mësiplé htekyã vã dõ Khwí Herodè a taryëshyosò alë, htuòto a hyã mëlwohtekã vã dõ Judaphú dõ a myású dõ a ki męcýë vã tahe a takhukũ.” 12 Bí a thégnëhyãhò ná tèmëhtwòhtya anéyë ma a málakò có hó akhënuò, a cuò dõ Giovanni dõ ù épò amwì ná Marko yětòprë amuõ Maria ahi, rò bínuòkhënuò, a tòttú ná ù hyã oplóoplu kwicòbè rólò lũ bínuò. 13 Petru kaðò kadãdu dõ hinyëhyãnuò tókũ rò thyáphú èthi ki thégnë ná maùpë dò kadã pë nuò rò lulé prëmòphú dõ amwì ná Rhoda hé yětòprë cuòmyású lũ. 14 Rò a thégnë Petru talã rò a thékrũ talwósúlú rò a sòtaþã bãmò pë lũ kadã rò a klyakanuò hëso pë èthi ná Petru kahtòo dõ aklònuò.

15 “Ma nè tamwì è?” Èthi hësu Rhoda phúnuò, tadúró a málakò có Rhoda hësãprësù èthi phúnuò. “Petru azò prékò” èthi hësu kãkhyë lũ phúnuò.

16 Bínuòakhë Petru dò plehyã pò kadã rò èthi bãmò kadã rò a myáhtye Petru rò èthi khyéthukhyéthé kanò~ to. 17 Petru thézũ nõthuòthuò~ o èthi rò a vúvyáluò pë èthi ná atakhu. Rò a hëso pë èthi ná Byacè Cómarya mësipléhte kryã~ è dõ htòkũ phútë ari-akyã. Rò a hé, “Hëso pëkuò Jakomo ná lõ~ prëzùtetèphú dõ aruò nuòtahe ná tètìtèkyã yënuò ní~,” Petru héhtuòkyã pë èthi phúnuò rò a htecuòkyã dõ aruò tòpho.

18 Mòlìbù hó rò prëpòpò htò tahe tanë théplòsúsã nyacò rò a hé nïdyë khyë lũ, “Petru cuòhteplécyã phútëtè?” 19 Khwí Herodè hétã angò, a nõ myápũ khyëthyã aklyèphú tahe ná Petru tadúró èthi myáhtye pã lũ to. Phúnuò akhu-akhyë a cuò cemyã prëpòpò htò yëtahe rò a hétãkyã angò ná mëthyëkyã prëpòpò htò nuòtahe.

Tètwtòhtya-ané phúnuò htuòró dòkhyënuò Khwí Herodè htecuòkyã bí Judakënuò rò a htecuò okuò dõ vï Caesarea.

Khwí Herodè Thyëkyã Ari-akyã

20 Khwí Herodè théplòdu nyacò vï Tyrephú tahe ná vï Sidophú tahe. Phúnuòkhukhyëro thyáphú èthi ki cuòmyáhtye hébenì ná Khwí Herodè yënuòró èthi vïphú tahe cuòrólú dõ Khwí Herodè a o. Aréló rò èthi cuòhébé plòré ná Blasto dõ a ki męcwò pë èthi agnë, mëtèhéro è ma a htwo prëzũklyázũklò cwò khwí rò kayã dõ khwí zùenì lũ tòprë. Dòkhyë rò èthi cuòkwì tètètèdwò dõ khwí a o, mëtèhéro khwí yětòprë ahtyëaké nuò, a męcwò pë èthi htyèphúkèphú ná sësèsò tahe.

21 Tònyèkhë bí ù nwòhtya khódù hó Khwí Herodè akhënuò, akũathyáhtyanì khwìhyecã rò a onyão dõ khwí a khuklyáhtèhtyalòkhu rò a hébètã kayã bëmù tahe. 22 Rò èthi èhtòhtya, “Khwí dõ a hébé yětòprë ma prëlukayã mato. Mácòdù cómarya tòprë cóhò.” 23 Tòphuòtuò, Byacè a

tanémókhuphú tôprê męşwímęşê Khwí Herodê, męţêhêrô a tở htuthéhtya Cómarya tadúró a cuố nõhtuthéhtya anê ná prêlukayá. Rò zã ethyëkyá lủ.

²⁴ Manárô Cómarya alãangónuô, a luôpasícuo yê plehyãpô dô nyê rò ù zũkanyãkã éhtya ná éhtya có.

²⁵ Rò Barnaba ná Saulu męhtuô atême bí vj Jerusalem akũ nuôrô a éni Giovanni dô ù épô lủmwj ná Marko yêtôprê rò a htekaýkã.

13

Prêzũtêtê Plómuphú Nwóhtya Barnaba Ná Saulu Rò A Nổcuố Èthj

¹ Prêzũtêtêplómũ bí vj Antioko akũnuô prêprô ná Thára o tahe. Maũpê hénuôma Barnaba, Simeonê (Dô ù é lủ ná kayãzyelô) ná Lucio (Vj Cyreneophú), Menaen (Ủ buô duhtya rôkuô è ná Khwí Herodê)* ná Saulu yêtahe hó. ² Bí èthj cóbucóbêhtya Byacê rò duôe sêesêô akhênuô, Thê Sãsê Byacê hé èthj, “Nwóhte khókyã pê vã Barnaba ná Saulu nuô. Męţêhêrô vã nwóhtya one htuôhó èthj dô a ki bè mę vã tẽmę.” ³ Èthj duôe sêesêô rò a kwícóbbê, htuôrô èthj dyahtya atakhu dô Saulu ná Barnaba alô rò a nõhtecuố èthj.

Barnaba Ná Saulu Hésô Pê Ủ Têthêkrũmila Dổ Cyprú Klúkhu

⁴ Barnaba ná Saulu cuố phú Thê Sãsê Byacê nõccuố èthj nuô. Èthj tãlyacuố dô vj Seleucia bí ù lẹkãbáo thòklyêdu akhãlẹ nuôtôpho rò èthj htya sidyanj lahã thòklyêdu bínuô rò htecuố dô Cyprú klủ. ⁵ Bí èthj cuốtuố dô vj Salami akhênuô, a cuố hêsodônyã pê ù ná Cómarya alãangô dô Judaphú tẽcóbêhó tahe akũ. Giovanni Marko cuố tộkuố ná èthj rò a męcwôkuố èthj.

⁶ Èthj cuốhtyanuố dô Cyprú klúkhu rò a cuố luplú tuốdổ vj Papho o dô klútadũ nuôtôvj. Èthj myãhtye tãşũ ná Juda prêprô lahôlahyaphú dô a cuốlẹ dyêluố pê ù ná tẽmętaple ùmèthê tôprê. Amwj ná Bar-Jesũ. ⁷ È ma a mępê khwídu Sergio tẽmę. Khwídu Sergio ma kayã dô a dè tôprê. A thêzũ nũhuố Cómarya alãangô rò a éhyã Barnaba ná Saulu. ⁸ Manárô kayã mętaple ù mèthê Elyma yêtôprênuô, (Yéma Bar-Jesũ amwj ná Greek ngó), thyáphú khwídu kizũkinyã kuố tãmé nuôrô, a pũ mędídyã tãtũ èthj. ⁹ Bínuô Saulu (Ủ thęgnê kuốpô èmwj ná Paulu) yêtôprênuô, a lỏbã ná Thê Sãsê Byacê. Rò a myárẽ tởđẽ kayã mętaple ùmèthê nuôtôprê. ¹⁰ Rò a hé lủ, “Nẹ ma prê dô a mę khĩnéricyã khukló atême tôprê. Nẹ ma kayã dô a thêhte lỏ- tẽ dô acóate nuôtahe. Nẹ lỏbã có ná tẻlahôlahya ná tẽmũmyáricyã pwôttôcô, nẹ pũ mętaplỏtaple lahó lỏ Byacê a tẽmátẽcô yẽnuô pwô- tộphuố có. ¹¹ Khỏnyãýê Byacê ki cirya nẹ, nẹ ki mèthèkhí pã, Cómarya ki nõlĩkãkhyê nẹ to hénuô, nẹ ki myãhtyeyã pã tẻlĩ tohó.”

Rò amèthê óruôkyã rò a khĩkyã tộphuốkhí có. Rò akluốaphũ cuốprê rò a myápũ kayã dô a ki pũcwithũcuố lủ prê. ¹² Bí khwídu yêtôprê myãhtye tẽmęhtwóhtya anê phúyê akhênuô, a zũkanyãkã kuố Jesũ. A nũhuố ù ithyó pê lủ Byacê ari-akyã rò a khyéthukhyéthê nyacố.

* **13:1** 13:1 Khwí Herodê yêtôprê nuôma Khwí Herodê Antipa dô a pổ Galilea nuôtôprê hó.

Cuôlë Héso Tëthëkrÿmila Bí Vÿ Antioko Dó Pisidia Këkÿ

13 Paulu ná kayä dö a cuô tōkuö ná lÿ tahe sidyácuóní thòklyëdu bí vÿ Papho nuòrò htecuö dö vÿ Perga dö a o dö Pamphylia këkÿnuö. Cuötuö bínuö rò Giovanni Marko htecuö khókÿ ná èthí rò a kàkÿyë dö vÿ Jerusalem. 14 Èthí odö vÿ Perga rò htecuö lahyä dö vÿ Antioko o dö Pisidia këkÿnuö tòvÿ. Rò bí Judaphú Mōnyëduò bè akhënuö, èthí cuönuö onyão dö təcòbèhökü. 15 Bí ù hōhtyahtuöhö Mosè ali tètÿyótètÿhya ná li dö prëprò rãone nuòtahe akhënuö, təcòbèhò khukló tahe nõcuösdudyä kayä tòprë ná èthí rò a hé èthí, “Puövyä thĩ-, thĩ lëdyéhëdyere kayä bëmÿ yëtahe ki o tòmÿmÿ hérò, pë thézÿ nõdyéhëdyere thĩ.”

16 Paulu ihtò rò a vÿvyäluö atakhu. Mëtéhënuòrò a thézÿ nõthuöthuö- o kayä yëtahe rò a cáhtya hébë, “Puövyä Israel aklwíalyä thítahe ná Judaphú mätò rò a còbucòbèhtya Cómarya biyë thítahe lö- plí thĩ-, níďä lahyä. 17 Judaphú a Cómarya nwóhtya pë muöphëpÿhyëphuö dö- nyënu tahe rò bí èthí cuöokuölë dö Egypt ké akhënuö, a dyé htwöhtya èthí ná kayä myëcòdu tòcò. Cómarya èhtekàkÿyë èthí dö Egypt këkÿ ná a tètprètëprya dö adu-azä yënuö hö. 18 Rò a bè khyáthëplòhtüní èthí dö kësèhtyëkÿyë lötamákhu nuö analwíshyë cò. 19 Kayä myëcòphú thuöthyótòmyë dö a o dö Canan këkÿ tahenuö Cómarya mepëkyä pë èthí, rò a dyé keyëtòba ná Israelphú rò a htwö hö èthikë. 20 Të dö a ki htwöhtya phuyënuö, anyë cò ana lwizënyäshyë cò.

“Phúnuö htuòrò dökhÿënuö, a tuöhyä tyahí dö Prëprò Samuelè htwöhtya tyahí khuklódu akhë tonuö, Cómarya dyëtä pë èthí prëciryatë tahe. 21 Htuòrò èthí kwí Samuelè ná a ki nwóhtya pë èthí khwí dö a ki póní pë èthí tòprë. Rò Cómarya nwóhtya pë èthí ná Kish aphúkhÿ Saulu. È ma Benjamino aklwíalyä rò a htwö pë èthí khwí analwíshyë. 22 Dökhÿëro Cómarya dyatàkÿyë Saulu dö khwí akhälé rò a nõhtwöhtyake Davi ná èthí khwí. Davi ari-akyä yënuö Cómarya héhtuöhö, ‘Vä myähtyëhtuöhö Jesse aphúkhÿ Davi ma kayä tòprë dö a mëmōnyacò vä théplò rò a ki mē löplí phú vä thézÿ nõmë lÿ nuö pä.’✧

23 “Phú Cómarya ólyä one htuöhö ná a ki nõhyälyä Jesú phú prëmël-wóhtekä Israel aklwíalyä thítahe agnë tòprë pä nuö, a ki ohtwöhtya dö Davi aklwíalyä täpalyä dítú yënuö pä a hé phúnuö. 24 Bí Jesú hyä tyahíto nuö, Giovanni hésodónyã pëlö Israelphú tahe ná èthí ki zä níďú lahyä anë rò a ki plwöka lahyä anë ná htyë, phúnuö. 25 Bí Giovanni mē atëmë kiré phú htuöhö akhënuö, a héso pë kayä bëmÿ tahe, ‘Thĩ tanë vä ná ùpë? Vä ma kayä dö thĩ opómÿású aklyä nuötòprë mätò. Nuötòprë ma a ki hyä dö väkÿyëkhu pä, rò vä ki htulyë péprë lÿ khupháplyë prë nuö- vä kò ná è to.’

26 “Puövyä Abraham aklwíalyä thítahe ná Judaphú mätò dö a o biyë rò a còbucòbèhtya kuö Cómarya tahe lö- plí thĩ-, tēmëlwóhtekä ari-akyä yënuö, ù thÿhyä pë dö pëgnë prë. 27 Mëtéhëro vÿ Jerusalemphú tahe ná

èthi akhukló tahenuô a thêgnê kuô lû ná è ma prêm̃elwóhtekã a Byacê tôprê phúnuôto. Htuôto prêprôtahe alãangô dô ù hõluôhtya è bí Judaphú a Mõnyêduô† pwô- tôphuô nuôtahe bèbè, èthi thêgnê tãplú kuôú angólasá to. Phúnuôrò thyáphú prêprô tahe alãangô ki lôhtyabãhtya agnênuô, a nõcirya thyêkyã hó Jesú prê. 28 Têthútêplá dô a ki cirya thyêkyã Jesú agnênuôma a myáhtye tôcô- to tadúro ù nõshyo Khwí Pilato dô a ki ciryathyêkyã lû hó. 29 Bí èthi mêtuo lõhó phú lisãsê héone lûrilũkyã akhênuô, èthi cuôphyétãkyã lû dô krusulô rò èthi cuôsunuôkyã lû dô luôkũ. 30 Manárò Cómarya mêtuwôprê ihtòkãkhyê khyéthya lû dô têthyê. 31 Htuôrò Byacê Jesú yê a dyêluô mõnyêmôthê nyêkũ- pëlã sálê anê ná kayã dô a cáhtya krwôkuô lũkhyê, cáhtya dô Galilea kê tuôdô vî Jerusalem nuôtahe. Khõnyáro, èthi htuwóhtyahó prêkhyáathê dô lûgnê rò a cuô khyápêhó Israelphú tahe hó.

32 “Khõnyáro pê héso pê thî têtêkrũmila: Tê dô Cómarya ôlyã pê htuôhó ná pêphyêpêphuô dô- nyênu nuôtahe, 33 khõnyáro a mëlôbã pêhó pê hó ma dô Cómarya m̃-ihtò htwôprê kãkhyê khyéthya hó Jesú dô têthyê hó. Pê ma pê klwilyã tãkalyã dô pêphyêpêphuô yêtahe a o hó rò a mëlôbã pêhó pê hó. Phú ù rão dô Li Htuthêhtya amãdu nyêtótótô akũnuô a hé,

‘Nê ma vãphúkũ, yêtónyêrò, vã htwô hó nêphê hó.’*

34 “Cómarya m̃-ihtò htwôprê kãkhyê Krístu dô têthyê hó rò athõalò cyã pãto hó. Cómarya hé,

‘Vã ki dyê thî têsõri dô asãsê ná atãatê tahe phú vã ôlyãnuôlyã htuôhó Davi dô vã ki dyê è pã nuôtahe pã.’*

35 “Phú prêrãli irô htuthêhtya hé pô,

‘Nê nõthõnõlòkyã nê lulêsãsê yêtôprê dô luôkũ to.’*

36 “Mêtêhêrò Cómarya taze-onekyã pê Davi mú- nukhê rò Davi mêtuoôkyã bí ahtũkhê nuô, rò dôkhyênuô a thyêkyã. Rò ù iluôtãtô lû ná aphê dô- nyênu tahe rò anêklô thõkyã bínuô. 37 Manárò kayã dô Cómarya dyê htwôprê kãkhyê è tôprênuô athõalò to.

38 “Phúnuô akhu-akhyê, puôvyã lõ- plĩ thĩ- vã thêzũ nõthêgnê tãtê kuô thĩ ná ù hêsodõnyã pê thî tẽplwôkyã thî têtũ nuôma mãdô Jesú Krístu akhu-akhyê prê. 39 Dô Jesú mêtuoôhõ akhu-akhyê, kayã dô a zũe Jesú pwô- tôprê nuô Cómarya plwôkyã lõhó lütêthũ rò a dyacôdyatêkyã lû hó. Dô thî krwólũ mêkuô Mosê a têthyótêhtya akhu-akhyê, Cómarya plwôkyãcyã thî têtũ nuôtahe taki- to. 40 Phúnuôrò rõnĩ lahyã thĩnê, mêtêhêrò thĩ ki mêtuwóhtya tã thĩnê phú prêprô tahe héone htuôhó nuôtahe tãmê. 41 Prêprô hé,

‘Thĩ dô a hébê takhwótakê dûgnê tahe thĩ-, nĩdã lahyã! Khyêthukhyéthê rò thyêkyã lahyã mỗ. Mêtêhêrò, bí thĩ htũkhê yênuô vã ki mepê thĩ

† 13:27 13:27 Judaphú Mõnyêduô ma bí môtãtò nuôtõnyê. * 13:33 13:33 Li Htuthêhtya 2:7
 * 13:34 13:34 Isaia 55:3 * 13:35 13:35 Li Htuthêhtya 16:10

tëtôcôcô dô ù hëso pë có thì pã manárô thì zÿe kuõũ taki- to yënuô pã, * prëprë hé phúnuô.”

42 Bí Paulu ná Barnaba htecuõkyã dô tëtëcóbëhõkũ akhënuô, kayã bému tahe nõhyãpõ èthi shyé~ Judaphú a Mõnyëduô bè khyëthyã dókhyë thuõthyótõnyë pã rò a nõhésodõnyã éhtya põ èthi ná tëritëkyã thítahe. 43 Rò bí ù cóbë htuõhó dô tëtëcóbëhõkũ akhënuô, Judaphú tahe ná Judaphú máto dô a zÿkanyãkã kuõ Judaphú a tëtëcóbucóbë tahenuô, a krwõplukrwõphë kuõlõ Paulu ná Barnaba akhyë. Rò èthi hébë dyéhëdyére shyosõhtya kayã dô a krwõkuõ lũkhyë nuõtahe ná a ki ohtwõprë thëlë plehyã nÿkuõ lahyã anë dô Cómarya abwiátaryë akũ.

44 Dókhyë thuõthyótõnyë bí Judaphú a Mõnyëduô bè khyëthyã akhënuô, kayã dô a hyã nÿdãkuõ Byacë Cómarya alãangõ tahenuô a phũ- lõ có tówÿlõ có. 45 Bí Judaphú tahe myáhtye kayã hyãrõhyãé akhënuô, èthi thékothëkhwë nÿkuõ nyacó Paulu rò a htësù pacyéishyëkyã Paulu a tëtëbëhësũ tahe.

46 Htuõrò Paulu ná Barnaba lé hébë khũhãlõ pópõ có, rò a hé, “Pë tõbë hësoðõnyã rëlõ pë thì ná Cómarya alãangõ. Manárô thì zÿenyãe pë tëtëðõnyã yënuô to akhu-akhyë, thì ciryalyã nÿdyédú hó thĩnë phú kayã dô a kò nÿbë kuõũ théhtwõprë tacúprë to nuõtahe hó. Phúnuôrò pë ki dyakyã thì rò pë ki cuõ dô Judaphú máto tahe a o. 47 Mëtëhëro, Byacë mekyã pë angõ, ‘Thyáphú hekhusibalõ ki nÿbë kuõũ tømëlwõhtekã agnënuô, vã nõhtwõhtyahó thì phú tëlì tømë dô Judaphú máto tahe agnë hó.’” Byacë hékyã phúnuô.*

48 Bí Judaphú máto yëtahe nÿhuõnó kuõ hó tÿyë akhënuô, èthi thékrũ rò htuthëtya Byacë alãangõ yëtahe hó. Rò kayã dô Cómarya nwõhtya hó èthi dô a ki nÿbëkuõ théhtwõprë tacúprë tahenuô, a htwõkã lahyã prëzÿëtëphú tahe hó.

49 Byacë Cómarya alãangõ yënuô, ù bè hësoðõnyã luõpasícú lõ è tókélë hó. 50 Manárô thyáphú ù ki mecyëmecÿ Paulu ná Barnaba yënuõrò Judaphú thì tahenuô, a nõshyo shyakrwõ prëmò dô a cóbë Cómarya rò a htwõ khukló tahe, ná prëkhũ dô a htwõ khukló dô vÿkũ nuõtahe, rò a nõcuõryã dítú põ kayã yëtahe mikuõ. Rò èthi vëhtekyã Paulu ná Barnaba dô èthi kékũ. 51 Phúnuõrò Prëdönyäphú tahe thuõtãkyã hemú dô a khanyëlë. Yëma a dyëluõkyã vÿkũphú bínuô tahe ná tømátëdyã tóco hó, mëtëhëro èthi vÿkũphú tahenuô, a htësù vëhtekyã èthi, rò èthi htecuõkyã dô vÿ Iconio. 52 Rò prëzÿëtëphú o bí Pisidia kë, vÿ Antioko akũ tahenuô, èthi thékrũthëlõ nyacó rò a lõbã lahyã có ná Thé Sãsë Byacë.

14

1 Phú èthi mehtuõhó dô vÿ Antioko akũnuô, Paulu ná Barnaba cuõnuô dô Judaphú tahe tëtëcóbëhõkũ dô a o dô vÿ Iconio akũ nuõtømë. Rò èthi

hébèplôphé pé ryányacô ù ná Byacè Jesù ari-akya akhu-akhyè Judaphú ná Judaphú máto tahe zúkanyâka êkuô èthi kanô~ to. ² Manárò Judaphú dó a zúe kuôú to tahenuô, a ryâ Judaphú máto tahe mikuô dó a ki htésúkyâ kayâ dó a zúkanyâka nuôtahe. ³ Prêdônyâphú yêthényè onyè kulá bínuô. Rò èthi thêlêhtyaní Byacè Jesù dó a ki męcwô èthi akhu-akhyè, a hêsodônyâ khûhâ pé có ù. Byacè dyé èthi tèmecyâ têtapa khyéthukhyéthê thítahe ná têtprôtèrya a tèmátèdyâ yétahe nuôma mähô Byacè khyáluô athé ná têtbitètaryè ari-akya dó Prêdônyâphú hêsó pé ù tahe nuôma a málakôhö nuôprê. ⁴ Vîkûphú bínuô tahe lupruôkyâ nyëmü, tômu rò apónidyé Judaphú, tômu rò apónidyé Prêdônyâphú tahe. ⁵ Judaphú máto tahe ná Judaphú tahe cuôotôkuô ná èthi khuklôdukhusuhtü rò hébè plúhtuôkyâ rôlú ngó ná ki męcymęcü Prêdônyâphú tahe rò ki tã èthi ná ló pã. ⁶ Bí Prêdônyâphú tahe thêgnêhö ná ù tanê kremëmümyâ hö èthi akhênuô, èthi hteklya cuôkyâ dó vî Lystra ná vî Derbe dó a o dó Lycaonia kê a têt-pôalé nuôtahe, ná khälé otavítava bínuôtahe. ⁷ Rò èthi cuôlê hêsodônyâ plehyâ pé pö ù têtêkrûmila tavítava bínuôtôpho.

Cuômê Têmê Dó Vî Lystra Ná Vî Derbe Akü

⁸ Bí vî Lystra akünuô kayâ khâduôdá pã dó a muôhókü rò a cuôcyáto o tôprê. ⁹⁻¹⁰ A onyâ níđã Paulu hêsodônyâtê bínuô. Paulu myátãtã lü rò a thêgnê ná è o ná a têt-zútènyâ dó a męsímébé lü khâduôdáyè akhu-akhyè, a êhtöhé lü, “kahtômö” rò kayâ khâduôdá yêtôprê pâkahtò cuôkacuôhyâ bínuô.

¹¹ Bí kayâ bémü myáhtye Paulu metèphúyè akhênuô, èthi êhtö hébè lü ná Lycaoniaphú angó rò a hé, “cómarya tahe klwohyálya ané phú prêlukayâ dó pèò hö.” ¹² Èthi é Barnaba amwí ná Byacè “Zeo” htuôró a é kuôke Paulu mwí ná Byacè “hema”.* Metèhéro Paulu yô hébè éklö ná ù akhu-akhyèrò a é lü phúnuô. ¹³ Byacè Zeo a têtühödu nuô, a o dó vîklö rò Byacè Zeo a bwídu yêtôprènuô, è ná kayâ bémü tahe thézü hyâ lütýähtya Prêdônyâphú tahe akhu-akhyè a cwihyäní púphtë tahe rò a phyéhyäní tètphö tahe dó têtühödu kadãhtü.

¹⁴ Bí Barnaba ná Paulu níhuô dó ù kírè lütýähtya èthi akhênuô, èthi htözè ahyeca rò, èthi klyahyãnuô dó kayâ bémü tahe aklè rò èthi êhtö hé kayâ nuôtahe, ¹⁵ “Thi cuômephúyè metè? Pè ma kayâ thyánã thî prê. Pè hyähêsó pé thî têtêkrûmila ari-akya prê. Pè thézü hêsoluô pé thî ná cóbèpã tã lahyâ têt dó angólasá oto nuôtahe támé. Pè thézü nõcóbè thî ná Cómarya dó a htwôprê yêtôprê. È ma Cómarya dó a byálya mókhu, hekhu, htyédutava ná tèo dó akü nuôtahe lö~ plí tôprê. ¹⁶ Dó nuôkhè ma Cómarya plwô löú pwômýèpwôcô ná cü ù thézü meðü ütè phúnuô. ¹⁷ Manárò Cómarya dyéluôhtuôhö ù ná a têtkyáthé pwô~ tôphuô hö. A têtkyáthé yétahe ma itè héro a metèryâ tahe dó thîgnè akhu-akhyè, yéma mähô a dyéluô ná è o

* **14:12** 14:12 Byacè Zeo ma Greekphú tahe a Cómarya dó adulô ù tôprê. Htuôró Byacè Herme ma prêthü pé Cómarya tahe têtítèkyâ.

málakõ nuôhõ. A nõcûttã pẽ thĩ kẹ, a nõthèhte tõshuõtõkhẽ pẽ thĩ buõhuõđĩ ná thòthèvèphõ tahe, a dyétã lõbã pẽ thĩ sèesèò rò a mẽ thèluõphòphủ pẽ thĩ thèplõ.” ¹⁸ Prèdònyáphú tahe hèsú có èthĩ báyẽ tadúrò èthĩ kírẽ mẽtãtũsúbẽ kayã bémụ đõ a kírẽ lũtyãhtya tẹ đõ èthĩ o yètahe nuõ azũ to.

¹⁹ Htuõrò Judaphú tahehenuõ, a o đõ vỹ Antioko ná đõ vỹ Iconio rò a hyã. Thyáphú kayã bémụ yètahe ki thèhtekyã Paulu ná Barnaba, rò a ki thèplõ okuõ èthĩ tũkyẽ agnẽnuõ, a cuõilo kayã bémụ tahe. Htuõrò èthĩ tãhtuõ Paulu ná lỏ rò a tanẹ lahyã ná a thyéhõ rò èthĩ cwihte vỹkyã kyã lũ đõ vỹklõ. ²⁰ Manárò bí prẽzũetèphú tahe hyãopõtava myã è akhẽnuõ, a kahtõ khyèthyã rò a kãkanuõ khyèthyã đõ vỹkũ. Dõkhyẽ tũnyẽnuõ, è ná Barnaba htecuõ đõ vỹ Derbe.

Paulu Ná Barnaba Kãkhyẽ Khyèthyã Đõ Èthĩ Prẽzũetèplõmụ Akũ

²¹ Paulu ná Barnaba hèsodõnyã pẽ ỹ ná tètèkrũmĩla bí vỹ Derbe akũ nuõ, rò ỹ htwõhtya èlã a khõpacẽ. Htuõrò dõkhyẽnuõ, èthĩ kãkhyẽ khyèthyã đõ vỹ Lystra ná vỹ Iconio ná vỹ Antioko đõ a o đõ Pisidia kẹkũnuõ tahe.

²² Thyáphú prẽzũetèphú tahe ki oklõsõma đõ a tẹzũtènyã akũ agnẽnuõ, Paulu ná Barnaba dyèhẽdyere htyanĩ èthĩ, htuõto shyakrwõnĩ èthĩkhyẽ. Èthĩ ithyóithya pẽ ỹ, “Pẽ kírẽ cuõnuõ luplúbẽ tuõđõ Còmarya ahtyẽakẹkũ yẽnuõma pẽ bè cuõtalwõ èlã ná tẹpyátèsẽ thĩtahe có.” ²³ Đõ prẽzũetèplõmụ tòmụ ná tòmụ akũnuõ, Paulu ná Barnaba nwõhtya pẽ èthĩ muõprũmuõprẽ đõ a bè htwõ khuklõkhuklyã tahe. Rò a kwĩcõbẽ pẽ èthĩ, htuõrò a duõe sèesèò, a mẽtuõ phũnuõrò a dyétãkyã kayã yètahe đõ Byacè đõ èthĩ zũe nĩdyẽ yètõprẽ a takhukũ. ²⁴ Èthĩ cuõplũ talwõkyã Pisidia kẹ rò èthĩ cuõtuõ đõ Pamphylia kẹkũ. ²⁵ Èthĩ hèsodõnyã pẽhtuõhõ ỹ tètèkrũmĩla bí vỹ Perga akũnuõ rò èthĩ cuõ đĩtũ pỏ đõ vỹ Attalia.

²⁶ Èthĩ sidyanĩ thòklyèdu bí vỹ Attalia nuõ rò kãkhyẽ khyèthyã lahyã đõ vỹ Antioko. Vỹ Antioko ma vỹ đõ a dyétã Paulu ná Barnaba đõ Còmarya a takhukũ đõ a kimyákikhwenĩ èthĩ đõ a tẹcuõlẽ dõnyã ná Còmarya alãangõ yẽnuõ hõ. Rò èthĩ mẽhtuõhõ tẹphyètèmẹ yètahe hõ. ²⁷ Bí èthĩ kãtuõ đõ vỹ Antioko akhẽnuõ, èthĩ épłõ prẽzũetè plõmụphú tahe rò a hèsodõnyã pèlõ èthĩ ná lỏ~ Còmarya mẽtõkuõtẹ ná èthĩ nuõtahe rò Judaphú mato tahe ki zũkanyãkã kuõ agnẽ nuõ, Còmarya bãmõhtya pẽ èthĩ kadã. ²⁸ Èthĩ onyẽkuõ nyacõ ná prẽzũenyãphú thĩtahe bĩnuõ.

15

Ủ Sudyã Mosè A Tèthyótèthya

¹ Kayã o đõ Judakẹkũ tahe hyãlyã lahyã đõ vỹ Antioko rò hyã ithyóithyatã prẽzũenyãphú tahe, “Thĩ ki dũtalĩ phá phũ~ Mosè a tètthyótèthya okyã nuõto hema thĩ nĩbècyã tẹmẹlwõhtekã to.” ² Paulu ná Barnaba krékryã sòsũ nyacõ kayã yètahe ná tẹritẹkyã yètõcõ. Phũnuõrò đõ tẹritẹkyã yè akhu-akhỹ, ỹ nwõhtya Paulu ná Barnaba ná kayã o đõ vỹ Antioko akũ

tahe, rò èthi tõbè cuõ myáhtyesû ná Prêdônyâphú ná prêzûetêplômû muõprûmuõprê a khuklôkhuklyã dõ vj Jerusalem akũ nuõtahe. ³ Phúnuôrò prêzûetê plômûphú tahe thũcuõtuõ èthi dõ vj Jerusalem rò bí èthi cuõ talwóplúbé hó Phonicia kẹ ná Samaria kẹ akhênuô, ù hêsoluõ pẹ èthi ná Judaphú mato tahe zûkanyãkã kuõhó Cómarya phútenuô ari-akyã akhu-akhyê prêzûetêphú tahe thêkrũthêlõ lõplĩ có pwõ- tôprê. ⁴ Bí èthi cuõtuõ dõ vj Jerusalem akhênuô, prêzûetê plômûphú tahe ná Prêdônyâphú tahe ná prêzûetêplômû muõprûmuõprê dõ a htwõ khuklôkhuklyã tahe émqsû èthi rò hêso pẹ ù ná têtítêkyã dõ Cómarya mẹ dítú tẹ dõ èthikũ tahe ari-akyã.

⁵ Manarò Pharisêophú aplóamû dõ a zûkanyãkã tẹ aklê tahe kahtò hé, “Judaphú mato tahenuô a tõbè dútali kuõ phá, htuõrò ù tõbè hé tõpêkuõ èthi ná èthi tõbè lûkrwõmêkuõ Mosè a têtthyótêthya tahe.”

⁶ Prêdônyâphú tahe ná prê dõ a htwõ prêzûetêplômû muõprûmuõprê khuklôkhuklyã tahenuô, èthi okũ khyêlũ rò èthi tanê rókhyêlũ têtítêkyã yêtôcô. ⁷ Èthi hébêdônyã khyêlũ rò anyê kúlãhó nuô Petru kahtò hé èthi, “Vã puõvyã thĩ-, thyáphú vã ki hêsodônyã pêkuõ Judaphú mato tahe ná têtthêkrũmila, htuõto thyáphú èthi ki nĩhuõ kuõ rò zûkanyãkã Jesú agnênuô, Cómarya nwóhtya nyêlãhó vã dõ thĩklê nuõma thĩ thêgnê dû hó. ⁸ Cómarya ma a myáhtye thêgnêlõ ù pwõ- tôprê athêplò. Dõ a dyé pẹ Judaphú mato tahe Thé Sãsê Byacè akhu-akhyê, a dyêluõ hó ná a thêplòhó èthi phú a dyé htuõhó pẹ Thé Sãsê nuô hó. ⁹ Cómarya a tẹmyáhtye nuõma phútêhêrò, Judaphú yêtahe ná Judaphú mato yêtahe nuõma akhóakhye ná lũ tôcô- to. Dõ èthi zûenyãe Cómarya akhu-akhyê a plwõkyã èthi têtthú rò a mêmwõplĩkyã èthi thêplò. ¹⁰ Phúnuôrò, mametê thĩ cuõmẹ thêplòdu tuõ Cómarya mêtê? Têtítêzã dõ pẹ yêtahe ná pẹ muõphêphyêphuõ dõ-nyenu tahe vipêto tahenuô, thĩ cuõ thêzũ nõvínõzã tuõ ná kayã dõ a zûenyãe têtýetahe alo mêtê? ¹¹ Cuõmẹ lahyã tã phúnuô tãmé, dõ Byacè Jesú abwiataryê akhu-akhyê pẹ nĩbè tẹmêlwóhtekã prê pẹ zûe phúnuô. Èthi- ma a nĩbè thyákuõdũ tẹmêlwóhtekã phú pẹ nĩbè nuõnuô prê,” Petru hé èthi phúnuô.

¹² Bí Paulu ná Barnaba o dõ Judaphú mato tahe aklê akhênuô, Cómarya mẹ dítú têtprõtêprya a tẹmátêdyã ná tẹmêtapa khyéthukhyéthê tahe ná èthiyê thényê. Bí Paulu ná Barnaba héluõ pẹ kayã hyãokúokyã yêtahe ná têtítêkyã yê akhênuô, thuõkrũkrũ- a nĩdã lahyã có. ¹³ Bí èthi hébêhtuõ akhênuô, Jakomo hé, “Puõvyã thĩ-, nĩdã lahyã vã hêsoluõ pẹ thĩ, ¹⁴ Simonê Petru hêsoplólũ htuõthê pẹ prê pẹ ná Cómarya cáhtya dyêluõ pẹ hó a tẹmyátêkhwenĩ yênuô dõ Judaphú mato tahe a o hó. Mêtêhêrò dõ Judaphú mato aklê tahehenuô, thyáphú a ki htwóhtya nĩkuõdũ Cómarya atê agnênuôrò, a nõ zûkanyãkã hó èthi hó. ¹⁵ Yêma a thyácóhó ná prêpro tahe dõnyã onekyã nuô cóhó, rò lisásêkũ héone,

16 ‘Dókhyê pãnuô vã ki hyã khyêthyã pã. Vã ki hyã meryã kãkhyê khyêthyã Davi ahi dõ a tãprøkã yẽnuô pã. Vã ki hyã isóthẽhtya taple khyêthyã a latãprø pyékã yẽnuô pã. 17 Thyáphú lõ- prẽluhekhuphú dõ aruô tahe pwõ- tãprẽ ná Judaphú mãto tahe dõ vã é htuõhó èthi ná vãmwi dõ a ki htwõhtya nĩlõdũ vã tẽtahenuô, a ki hyãlõdũ dõ vão pã. 18 Byacè dõ a dyéthegnẽ nyẽ- lãhó prẽlukayã ná tẽritẽkã yẽtõcõ tãprẽnuô, a hékyãdũ phũnuô hõ.’”

19 Phũnuô akhu-akhyê, Jakomo hékuõ põ, “Vã tẽmyãhtye o ná Judaphú mãto dõ a tarĩ kãkhyêtõ dõ Cómarya a o tahenuô pẽ tõbè mẽdídyãní èthi to. 20 Pẽ tõ rá pẽ èthi li, rò pẽ tõ hétaplẽ- èthi ná sèe dõ ù lũtyãhtya è ná prẽzõ tahenuô, a mwõplĩto akhu-akhyê, pẽ tõbè nõe èthi to, pẽ tõbè nõcuõthũní èthi ná prẽmòprẽkhũ to, htuõrò pẽ tõbè nõenĩ èthi ná tẽphútẽlyẽ dõ ù cithyê è nuõtahe to, htuõrò tẽthwi ítẽtẽ- bẽbẽnuô, pẽ tõbè nõenĩ èthi to. 21 Mẽtẽhèrò ù hõ luõhtya Mosè a tẽthyótẽthya nuõma anyẽ- lãhó. Judaphú Mõnyẽduô pwõ- phuõphuõ- nuô, ù hõhtya è dõ tẽcõbẽhõkũ. Alãangõ yẽtahenuô ù hẽsodõnyã luõ è dõ vjpwõtõvĩ akũ,” Jakomo hé èthi phũnuô.

Û Rãcuõ Pẽ Li Dõ Judaphú Mãto Rò A Zũkanyãkã Jesũ Tahe A o

22 Htuõrò Prêdônyâphú tahe ná muõprũmuõprẽ dõ a htwõ khuklõkhuklyã tahe ná prẽzũtẽtẽ plõmuphú tãmũlõnuô, èthi thẽplõtõ dõ a ki nwõhtya kayã dõ èthiklẽ tahe rò nõcuõtõ èthi ná Paulu ná Barnaba dõ vj Antioko. Èthi nwõhtya kayã dõ prẽzũtẽtẽphú tahe bezũbenyã nĩdyẽ nyacó lũ yẽthényẽ rò amwĩ ná Sila ná Juda. Juda yẽnuô ù épõ lũmwĩ ná Barsabba. 23 Èthi rá liyẽ rò a rãcuõ pẽ prẽzũtẽtẽ plõmuphú dõ a htwõ Judaphú mãto tahe, rò a thũcuõ ná kayã yẽtahe. Rò èthi rá lahyã,

Pẽ dõ a mãdũ thĩ puõvyã Prêdônyâphú yẽtahe ná prẽzũtẽtẽplõmũ muõprũmuõprẽ dõ a htwõ khuklõkhuklyã yẽtahe thũcuõ pẽ thĩ tẽhẽmõheryã tahe.

Pẽ thũcuõ pẽ lõplĩ lõ- pẽpuõpẽvyã mãhó Judaphú mãto dõ a o dõ vj Antioko, Syria kẽ ná Cilicia kẽ yẽtahe akũ nuõtahe a o.

24 Pẽ nĩhuõ ná kayã dõ pẽklẽ tahe cuõnuõ mẽdídyã thĩ, htuõrò hẽkũhẽkyã lõ thĩ, ù hé phũnuô manárõ èthi ma kayã dõ a phýenĩ kuõ tẽthyóithya dõ pẽo nuõtahe mãto. 25 Phũnuô akhu-akhyê pẽ okũ hébè khyêhõlũ ná tẽritẽkã yẽ ari-akyã rò pẽ thẽplõtõ khyêhõlũ ná pẽ ki nwõhtya kayã dõ pẽklẽ tahe rò pẽ ki nõhyã dõ thĩ o pã. Èthi ki cuõrõkuõ ná pẽ khõbõthyó Barnaba ná Paulu dõ pẽ mõ nĩdyẽ nyacó yẽnuô thényẽ pã. 26 Èthi ma kayã dõ a dyélyãbũ athẽplõ dõ Byacè Jesũ Kristu agnẽ tahe.

27 Phũnuô akhu-akhyê thyáphú Juda ná Sila ki hyã hẽluõplõ tãtẽ pẽ põ thĩ ná pẽ rãcuõ pẽ thĩ tẽnuõtahe agnẽnuõrò, pẽ nõhyã èthi prẽ. 28 Thẽ Sãsẽ Byacè ná lõ- pẽ yẽtahe thẽplõtõ khyêlũ ná tẽthyótẽthya dõ aruõ tahenuô pẽ thẽzũ nõvĩnõzã thĩ tãcõ- to. Pẽ thẽzũ nõlũkrwõmẽ prẽ thĩ tẽ dõ a lo

krwômę nuôtahe prê. ²⁹Tê dô a lo krwômę tahe ma kryá- ãtêhêrô sêe dô ù lùhtya ná prêzo tahenuô, e lahyã tãmé, têtthwi nuôma e ní toto, têtphútêlye dô ù cithyê è nuôma e ní toto, htuôró cuóthúcuóplá lahyã tá prêmôprêkhú tãmé. Thí ki rôbê lahyã têtýetahe hénuôma, a ki ryá dô thigné pá.

Omo-oryá oshyo-opryá lahyã dú ní-. Èthi rácuô lahyã phúnuô.

³⁰ Û nôcuô prêthú têtítêkyã yêtahe dô vî Antioko htuôró èthi cuô éoplólô prêzúkanýakã tetahe rò a dyé èthi liyêtôba. ³¹ Liyê tôbanuô, li dô a dyéhêdyére èthi akhu-akhyê bí èthi hó akhênuô, a thékrúthêlô lahyã có.

³² Juda ná Sila dô a mádú prêpro yêthényenuô, a shyakrwô dyéhêdyére nyêkú- lá ná prêzúenyâephú bínuô tahe. ³³ Èthi onyê bínuô taplôphú htuôró kayã dô a zúkanýakã tetahe plwôkamôkaryã èthi dô ù nôhyã èthi tahe a o. ³⁴ Manáro Sila belyã athêplô ná a ki okyã bínuô.* ³⁵ Paulu ná Barnaba oplehyã pô bí vî Antioko akúnuô. Èthi ná kayã dô aruô tahe ithyóithya hésodónyã rôlú ná Byacê alãngô bínuô.

Paulu Cuôpêkyã Ná Barnaba

³⁶ Mõnyêmôthê nyêhyãhó taki rò, Paulu hé Barnaba, “Pê cuôlêkuô khyêthyã prêzúetêphú tahe dô pê hésodónyã htuôpêhó èthi ná Byacê Cómarya alãngô nuôtahe pwôtôvî pó-, èthi atêzútenýã Cómarya nuôma a mę lóplí kryá- hó phútê nuô pê kã myákyê rôlú pó-.” ³⁷ Barnaba thézú écuóní kuô Giovanni dô ù é lú ná Marko hé yênuô tôprê.† ³⁸ Manáro Paulu thézú écuóní kuô lú to, mêtêhêrô a cuômę kuô htuôhó ná èthi tadúró a męplúmęhtuô tēmę to, htuôto a bekyã èthi bí Pamphyliã kę nuôró a kaphekýã èthilê akhu-akhyê a tókô énikhyê pá lú tohó a myáhtye phúnuô. ³⁹ Paulu ná Barnaba krékryã khyêlú ná Marko khyê yênuôma kanô- to akhu-akhyê èthi cuókhócuôpêkyã lú. Barnaba éní Marko rò èthi cuódyání thòklyêdu rò htecuô lahyã dô Cyprú klú. ⁴⁰ Paulu rò a éní kuôke Sila. Rò prêzúetêphú tahenuô, a dyé tãkyã Paulu ná Sila dô Cómarya abwíataryê a tēmýátêkhwê akú rò èthi yêthényê htecuókyã bínuô. ⁴¹ Rò èthi yêthényê cuónuólê dô Syria kę ná Cilicia kę rò dyéshyodyésôhtya khyêthyã prêzúetê plómuphú bínuô tahe.

16

Timothy Cuôkrwôkuô Paulu Ná Sila

¹ Paulu cuô plehyã pô dô nyê rò a cuótuô dô vî Derbe ná vî Lystra. Bí vî Lystra akúnuô, kayã zúkanýakatê otôprê rò amwí ná Timothy. Rò amuô ma Judaphú dô a zúenyãetê tôprê, manáro aphê ma Greek myécôphú tôprê.

² Prêzúetêphú dô a o lahyã bí vî Lystra ná vî Iconio nuôtahe htuthê nídyé nyacó lú có. ³ Paulu thézú ékrwôcuóní Timothy akhu-akhyê, a dútalí pê lú

* **15:34** 15:34 Û rá liphá mú- nukhê tahehenuô, ù myáhtye lisãsê yétómã opatôkuô to † **15:37** 15:37 Dô likhãshyê tahe akúnuô Prêdônyâphú Amãdu 15:37 a opato

phá.* A cuômë phúyë mëtëhërò, Judaphú dõ a o lahyã bínuôtahe thégnë lõplí ná Timothy aphë nuôma Greek myëcôphú tôprë akhu-akhyë túrò a dútalı pë lû phá prë. ⁴ Bí èthí cuõ nuõtôvı hteõtôvı akhënuô, a cuõ ithyóithya htuõkyã pë lõ hó prëzúetëphú dõ a o lahyã bí vı nuôtahe akü nuôtahe hó. Rò a ithyóithya pë èthí phú Prëdónyáphú ná prëzúetëplómü muõprümüõprë khuklókhu kyã dõ a o lahyã dõ vı Jerusalem akü nuôtahe héklòhéma betãbetë htuõhó tëmekyãngó nuôtahe hó. ⁵ Phúnuô akhu-akhyë, prëzúetë plómüphú tahe a tëzúitënyã ashyo-asõ hyátó, htuõto prëzúetëphú tahe oróhtya ná oróhtya có pwõ- tónyécó.

Paulu Myáhtyelwó Të Bí Vı Troa Akü

⁶ Bí Asia kékü nuô Thé Sãsë Byacë nõcuõ hësodónyã èthí ná Cómarya alãangó to akhu-akhyë èthí cuõkhó rò cuõplúbékýã ná Phrygia kë ná Galasia kë. ⁷ Bí èthí cuõtuõ dõ Mysia kékü akhënuô, èthí yácú cuõnuõ dõ Bithynia kékü tadúro Jesü a Thé Sãsë nõcuõnuõ èthí to. ⁸ Phúnuô akhu-akhyë, èthí cuõ talwókyã Mysia kë rò cuõ dõ vı Troa akü prë. ⁹ Bínuôtòthë, Paulu myáhtyelwó tëtëcò. Rò a myáhtyelwó ná Macedonia képhú tôprë hyãkahtò kwíthëzò lû, “Hyãnuõ mëcwó pëkuõrë pë dõ Macedonia kéküyë.” ¹⁰ Paulu myáhtyelwó htuõ të yëyë, pë otaritaryã pënë ná pë ki htecuõ dõ Macedonia kë, mëtëhërò pë zúë ná Cómarya é pë ná pë ki cuõ hësodónyã pëkuõ Macedonia képhú tahe ná tëtëhékrümila ari-akýã.

Lydia Htwóhtya Prëzúetëphú Dõ Vı Philippi Akü

¹¹ Pë o bí vı Troa nuô rò pë sidyánı tòklyëdu rò pë htecuõ tødë cócò dõ Samothrace klú onı nuõtôpho, parò tónyënuô, pë cuõ plehyã pò dõ vı Neapoli. ¹² Pë o bínuô rò, pë htecuõ dıtúpó dõ vı Philippi. Vıyë tóvı ma vıdu tóvı dõ a o dõ Macedonia kékü rò kayã bínuô tahe ma Roma a htyëphúképhú lõ pwõ- tôprë có. Rò pë o bínuô thuõlwınyãnyë.

¹³ Bí Judaphú Mõnyëduò bëshó akhënuô, pë htecuõ dõ vıklò rò pë cuõ dıtú dõ htyëklòhtü. Bínuôma Judaphú tahe lëkwícóbë akhálë okòle pë ne rò pë cuõ-, rò prëmò tahe hyãopló one rë lahyã bínuô rò pë onyãhébè ná èthí. ¹⁴ Prëmò dõ a nıdã pë tëtëhébè yë aklë tôprënuô, amwı ná Lydia, è ma vı Thyatiraphú tôprë rò a isë ikë lılóthò ngüdu tahe. È ma prëmò tôprë dõ a cóbucóbë Cómarya. Rò thyáphú a ki zúëkuõ Paulu a tëtëdónyãhébè pë ü yëtahe agnënuôrò, Cómarya bãmó pë lúthëpló. ¹⁵ È ná a hiphúphyãphú ná kayã o lãkuõ bí Lydia ahikü nuôtahe plwõ lahyã anë ná htyë. Htuõrò a éka pë rò a hé, “Thı ki dyanyãhó vã ná vã ma kayã tôprë dõ a zúënyãe tãtë tôprë hó hérò thı bè ka-olë tuõkuõ dõ vãhi,” a hé rò a étadú pë, rò pë bè kaquõ có lû.

Û Dótã Paulu Ná Sila Dõ Htòkü Dõ Vı Philippi Akü

* **16:3** 16:3 Timothy pacëkhënuô, a dútalıno phá to mëtëhërò aphë ma myëcôruô Greekphú, Judaphú mätö.

16 Tônyêkhê bí pè cuô dô têtewícóbê akhâlê tôpho akhênuô, pè myáhtye tãšû ná cúmũô pacêphú tôprê, cúmũôphú yêtôprênuô khînékhîno o dô lûkû rô a nôhé lû, têtshuôtêkhê dô a ki hyáhtwôhtya dô nyê pã nuôtahe ari-akyã. Dô a hêso pè ù phúnuô akhu-akhyê abyacê tahe nîbê ényacô rû ná êkhukhyê có. 17 A krwôcuôkuô Paulu ná pè tahe akhyê rô, a êhtôhtya, “Prêkhû yêtahe ma Cómarya dô adu-ahtû tadû yêtôprê alulé tahe hó. A hêsodônyã luô pè thi ná Cómarya mêtshwôhtekã thi ari-akyã hó.” 18 A hé phúnuô môngyemôthê nyêhó rô a súsádídyã nyacô Paulu athéplô rô a tarí kãkhyêtô lû rô a hé khînékhînoyê, “Dô Jesû Krîstu amwî akûnuô, vã nõhtecuôkyã nê dô prêmô yêtôprê akû,” a héhtuô tôphuôtuô khînékhîno yêtôduô htecuôkyã dô lûkû.

19 Bí pacêmuôphú yêtôprê abyacê thêgnêhó ná a lénîberû klyã o pãto akhênuô, êthî pû Paulu ná Sila rô cwicuô êthî dô khuklôdu khusuhtû tahe lëonî akhâlê dô klêkû nuô. 20 Êthî êcuô Paulu ná Sila dô Roma prêciryatê tahe a mêtshenyê rô a hé êthî, “Kayã yêtahe ma Judaphú rô a hyãmê tathûtalû lõplî pè vîkû. 21 Êthî ithyóithyatã ngô dô a khódû ná pè têtshyótêthya alêklô tahe. Pè ma Roma htyêphúkêphú tahe akhu-akhyê, pè cÿe, krwômêbê kuôcyã êthî alêklô yêtahe to,” êthî hé lahyã phúnuô.

22 Lõ- kayã bémũ yêtahenuô a htêsû kuô lõplî Paulu ná Sila. Phúnuô rô prêciryatê tahenuô, a nõhtózãkyã kayã yêthényê hyeca, rô a hétã angô ná bémũ êthî ná iplîrwî. 23 Û mũcyemũcû nyacô êthî rô dôkhyênuô, ù dônuô êthî dô htôkû, rô ù nõ opôma tãtêkyã êthî ná prêopô htô akhuklô nuôtôprê. 24 Bí ngô hyãtuôhó dô prêopô htô khuklô yêtôprê a o akhênuô, a dônuô êthî dô htôkû dô akû tôtô rô a klóma êthî khãduô ná thòbyedu.

25 Bí môngêkhênuô, Paulu ná Sila kwícóbê rô irô htuthêhtya Cómarya akhê, kayã o dô htôkû tahe nîdã lahyã êthî têtewícóbê tahe ná êthî irôtê tahe. 26 Yêtôphuô rô tanêhtôdí htyakhyê rô a htô shyonyacô rô lédô o htô khãshyé yênuô a kazuôtuô lõ có. Bínuô tôphuôtuô, lédô o htô kadãdu tahe lumôhtya nîdyê lõdû anê. Htuôto lõ- suplyetôhtê dô ù cóma ná ù dóo kayã tahenuô, a lalyê htekyã nîdyêdû lõ anê. 27 Bí prêopôhtô khuklô yêtôprê thênêhtya rô a myáhtye ná kayãhtô akadã lumô akhênuô, a tanê ná ù dôtã kayã tahe klyahteplê lõhó rô a báhte anê rô a kîrê sũthyêlyã nîdyê ná anê. 28 Bínuôkhê Paulu êhtôcuô lû, “Sũsê dyétã nêné tãmê. Pè o lõplî bíyê pré.”

29 Prêopôhtô khuklô nõphyéhyã ù mikô rô a klyanuô dãngûtã tanyãtadê dô Paulu ná Sila a khãduôshyé. 30 A mêphúnuô htuô rô a êhte Paulu ná Sila dô aklô rô a sudyã êthî, “Puôvyã thi-, thyáphú vã ki nîbêkuô têtshiplêkã agnênuô, vã tóbê mêphútê?”

31 Rô êthî hêsû lû, “Zûkanyãkã Byacê Jesû yênuô, rô nê ná kayã dô a hyã olãkuô ná nê dô nêhikû tahenuô, a ki nîbê dû têtshwôhtekã pã.” 32 Htuô rô Paulu ná Sila hêsodônyã pè è ná lõ- kayã o dô lûhikû nuôtahe ná Byacê alãangô. 33 Bí nuôtôthêthê- tuô pré, prêopôhtô khuklô yêtôprênuô a sîplikyã pè êthî acu-ahtyã tahe, htuô rô tôphuôtuô è ná lõ- a hiphúphyáphú

nuôtahe plwõ lõ lahyã anë ná htyë. ³⁴ A êkanı́ Paulu ná Sila dõ ahi, htuõrò a dyëedyëõ pë èthı sèesèõ. È ná a hiphúphyãphú tahe a zı́kanyáka lahyã hó Cómarya akhu-akhyë, a thekrı́thelõ lahyã kanõ- to.

³⁵ Dõkhyë tõrõnuõ, Roma prëciryatë tahe nõcuõ klyëopõ vı tahe dõ kayãopõhtõ khukló yëtõprë a o. Rò a nõcuõhé prëopõhtõ khukló nuõtõprë, “Plwõhtekyã kayã nuôtahe.” ³⁶ Phúnuõ rò, prëopõhtõ khukló yëtõprë hésoluõ Paulu, “Prëciryatë tahe hétãhõ angõ ná bëplwõhtekyã në ná Sila akhu-akhyë, thı htecuõ ní hó. Cuõmõmõ lahyã ní-.”

³⁷ Manárò Paulu hésù klyëopõ vıphú tahe, “Pë ma Roma htyëphúkëphú tahe prë. Èthı sudyãcemyá hí pë tõphuõ- to rò a cuõmũcuõpõ lõplı pë dõ ù tõplutõphë mëthënyë, htuõto èthı cuõdõtã tuõ pë dõ htõkũ có. Khõnyárò, èthı thézũ nõhtecuõhuõ pë è? Èthı cuõmëphúyë ma anı to. Roma prëciryatë yëtahe tõbë hyã bíyë rò bëhyãplwõhte pë ná anë.”

³⁸ Klyëopõ vıphú tahe hésoluõ kãkhyë pë khyëthyá tëtıtëkyã yë dõ Roma prëciryatë tahe a o rò bí èthı nõhuõ ná Paulu ná Sila ma Roma htyëphúkëphú tahe prë akhënuõ, èthı théisë lahyã. ³⁹ Phúnuõ akhu-akhyë, Roma prëciryatë tahe hyã kwıthézõ Paulu ná Sila rò èthı thũhte lõ dõ htõklõ rò a kwıthézõ èthı ná a ki htecuõtaphã dõ vıkũ yë. ⁴⁰ Paulu ná Sila o dõ htõkũ hte rò htecuõ dõ Lydia ahi. Èthı cuõmyãhtye ná prëzũetëphú tahe bínuõ. Rò èthı dyéhëdyëre htuõ ù bínuõ tahe rò èthı htecuõkyã.

17

Dõ Vı Thessalonía Akũ

¹ Èthı cuõtalwõkyã vı Amphipoli ná vı Apollonia rò a cuõtuõ lahyã dõ vı Thessalonía. Bí vınuõ tõvı akũnuõ, Judaphú tëtõbëhõ o tõmë. ² Phú Paulu lëklõ mę nõdyë nuõ, a cuõnuõ dõ tëtõbëhõkũ. Judaphú a Mõnyëduõ thuõphuõ lõnuõ a cuõ hébëdõnyã krékryã ná kayã bëmũ bínuõ tahe rò a zı́luõ pë ù ná lisãsë ari-akya. ³ Rò a héso pë èthı ná ù rãone lisãsë ari-akya nuôtahe rò a zı́luõplõ pë ù ná Krıstu ari-akya. Rò a hé, Krıstu dõ Cómarya nwóhtya è ná prëmëlwõhteka ù yëtõprë nuõma ù męcyëmęcũ lõ htuõpãrò a ki ihtò htwõprë kãkhyë khyëthyá dõ tëtthyë pã a hésoplõ pë ù phúnuõ. Rò a hé, “Jesù dõ vã hésoluõ pë thı khõnyãyë tõprë nuõma mãhõ Krıstu dõ Cómarya nwóhtya lõ dõ a ki męlwõhteka ù yënuõ tõprë hó.” ⁴ Dõ Judaphú aklë tahënuõ, a zı́keuõ Paulu a tëtëhëbè rò athëplõ nuõkũ kuõná Paulu ná Sila. Greekphú dõ a bezũnyã Cómarya tahenuõ a zı́kanyáka ékuõ kuõlã èthı yëthënyë, htuõto prëmò dõ a mwıdumwıhtũ tahenuõ, athëplõ okuõ èthı yëthënyë rò a zı́kanyáka kanuõ ékuõ lã èthı.

⁵ Manárò Judaphú tahe thékháthëhte èthı rò a cuõéplõ kayãcyë kayãricyã dõ a lë dõ klëkũ yëtahe rò a nõmę tarútapyã lõ có ù tõvılõ có. Thyáphú èthı ki pıcwıtarı́ htenı́ Paulu ná Sila dõ kayã bëmũ yëtahe a mëthënyënuõ, Judaphú yëtahe ná kayã bëmũ yëtahe cuõ mępruõnuõ Jason ahi rò nuõmyápũ

Paulu ná Sila. ⁶ Manárò èthi myáhtye Paulu ná Sila to akhu-akhyê a cwihte Jason ná apuõvyâ Kristuphú dô aruô tahe rò a écuô èthi dô kayâ htwô vîkhuklókhuuklyâ tahe a mètènyê rò a èhtòhtya lahyâ, “Kayâ yêtahe ma, prêmê tarûtapyâ têt dô khâlê pwõ- tôpho có. Rò khõnyâyê èthi hyãtuõhó dô pêt vîkũ hó. ⁷ Prê émõsú èthi dô ahikũ ma Jason hó. Èthi hé lahyâ ná khwídu o dô aruô tôprê, rò amwî ná Jesũ akhu-akhyê, èthi hébè talwótalýe hó Khwídu Caesare a têtthýótètthya tahe hó.” ⁸ Dô èthi hébè lahyâ phúyê akhu-akhyê a mêtarûtapyâ súsámahyâ htyalõ kayâ bémũ ná kayâ dô a htwô vîkhuklókhuuklyâ tahe hó. ⁹ Thyáphú Jason ná apuõvyâ Kristuphú dô aruô tahe ki siplê agnênuô, èthi kwî Jason ná akhõ yêtahe rû, htuõrò a plwõhtecuõkyâ no èthi prê.

Dô Vî Beroea Akũ

¹⁰ Mõkhíhó akhênuô, prêzûetêphú tahe thũcuõkyâ Paulu ná Sila dô vî Beroea. Bí a cuõtuõ dô vîkũ akhênuô, a cuõnuõ cócú có dô Judaphú a têtçóbêhõ akũ có. ¹¹ Judaphú o bí vî Beroea tahenuô a thêplòhtũ myáhtyeyeklõ ná vî Thessaloníaphú thítahe. Èthi nídá sãprêsãmyâ nyacó têtítêkyâ dô têtthéplòshyo akúcó. Htuõrò thyáphú èthi ki thêgnê tãtê ná Paulu a têtéhèbè yênuõma, amã ê ma máto ê nuô a pũthégnê lahyâ có lisãê pwõnyenyê pwõthêthê có. ¹² Èthi zûkanyãkã élä, htuõrò Greek myécõphú prêmò dô a mwíðumwíhtũ tahe ná Greekphú prêkhũ tahe zûkanyãkã kuõ élä.

¹³ Rò bí Judaphú dô vî Thessalonía tahe n̄huõhó ná Paulu hêsodõnyã pêt pò ù ná Cómarya alãangó dô vî Beroea akũ akhênuô, èthi hyãryã kayâ bémũ yêtahe mikuõ rò a nõ mêtarûtapyâ ù. ¹⁴ Prêzûetêphú tahe thũcuõ tôphuõ thũcuõkyâ Paulu dô htyêdutavãhtũ, manárò Sila ná Timothy thényêlõ okyãpã bí vî Beroea akũ nuõprê. ¹⁵ Prê dô a thũcuõ Paulu tahenuô, a krwõ sidyãcuõ tuõkuõ lũ thòklyêdu dô vî Athenia có. Rò bí èthi kãkhyê khyéthýã dô vî Beroea hó akhênuô, Paulu krwõmecuõn̄i èthi ngó ná a ki kãhêso nípê lũ Sila ná Timothy ki hyãpryãkuõ dô lũo.

Dô Vî Athenia Akũ

¹⁶ Bí Paulu opó Sila ná Timothy bí vî Athenia akhênuô, a myáhtye prêzõ tahe oé nyacó bí vîkũnuô akhu-akhyê a thêplòpye nyacó. ¹⁷ Phúnuô akhu-akhyê, a hébèdõnyã krékryã ná Judaphú ná Greek myécõphú dô a bezûbenyã Cómarya tahe bí têtçóbêhõ akũ nuô, htuõto a dõnyãkrékryã kuõpó ná kayâ dô a o lahyâ dô klékũ nuõtahe phúnuô pwõnyenyê- có. ¹⁸ Thará dô ù é, Epicureaphú ná Stoicphú tahe hébèdõnyã krékryã lahyã ná Paulu. Èthi aklê tahehenuô, a hé lahyã Paulu, “Kayã têtthégnê okuõũ tóçõ- to rò a cuõcyémê anê phú prêcyãprêdè yêtõprêyê a cuõ hékryã- ítêtê?” Tahehe rò a héke, “A thyánã a dõnyã htyêruõkêklõ a cómarya tahe ari-akyã,” a hé phúnuô. Èthi cuõhétuõ lahyã phúyê mêtéhêrò a tóbí Paulu hêsodõnyã pêt ù ná Jesũ ari-akyã ná atêthyê ihtò htwõprê kãkhyê ari-akyã

akhěnuô akhu-akhyě a hé lahyă phúnuô. ¹⁹ Htuôrò èthi écuô Paulu dô kayă htwô khuklôkhuklyă tahe a o rò èthi cuô okúokyă lǔ bí Areopago khôlôkhunuô, rò èthi sudyă Paulu, “Pè thézú thégně kuô nẹ tẹthyóithya athě yětôcô ari-akya. ²⁰ Tẹritẹkyă dô nẹ dónyă yěnuô, akhóakhye nyacô dô pẹgně rò angólasá hyă phútěnuô pẹ thézú thégněkuô,” a hé lǔ phúnuô. ²¹ (Mẹtẹhéro, Atheniaphú ná htyěruôkékłôphú dô a o lahyă bínuô pwô-prěnuô, dá tẹritẹkyă oluôhtyathě khókhye hó tóccô hó hėnuôma, a thézú dónyă lahyă, a thézú nıđă rò a melôkyăđě lǔ a tẹshuôtẹkhě ná tẹyetahe ari-akya prě.)

²² Paulu ihtò dô kayă htwô khuklôkhuklyă tahe lėokú lǔ bí Areopago khôlôkhu anyěhyă yěnuô rò a hé, “Vı Atheniaphú lǔpı thı-, bıtě tóccôbėbė, vă myáhtye ná thı dyaduzúnyă nyacô Cómarya vă-. ²³ Mětẹhéro, bí vă cuôlě dô thı vıku akhě rò vă myá thı tẹcóbucóbě akhălě tahe akhěnuô, vă myáhtye tẹlutyă khălě tópho dô ǔ rǎo lǔ, ‘Cómarya dô ǔ thégně è to tóprě agně’ phúnuô. Phúnuô akhu-akhyě, Cómarya dô thı thégně lǔ to rò thı cóbucóběhtya nıdyě è yětôprěnuô, vă ki hėsodónyă pẹ thı ná è ari-akya khónyă.

²⁴ “Cómarya dô a byályatělyă tamô, sè, lě, hekhu ná tẹpwô- tóccô yětôprě nuôma mókhu ná hekhu a Byacè hǔ. Rò tẹlǔhǔdu dô kayă mę è ná atakhu tahenuô, Cómarya o bínuôtahe akǔ to. ²⁵ Phúnuô akhu-akhyě prələukayă ki męcwómekô Cómarya agněnuô a lo ná tóccô- to, mětẹhéro, aněbyacè nıđú yěnuô, a dyě ǔ pwô- tóprě théhtwôprě ná tẹthėnuôthėhte ná tẹ dô aruôtahe pwô- tóccô cǔ. ²⁶ Cómarya byályă prě kayă tóprě prě rò a nõhtwôhtya prələuhekhuphú pwômyěpwôcô rò a nõolǔ ǔ dô hekhusıba akǔ. Aněbyacè nıđú taritaryă one tătẹ tẹshuôtẹkhě ná tẹkhălěkhăbya dô prələuhekhuphú kiokısǔ agně. ²⁷ Thyáphú prələukayă ki myápı lǔ pǎ rò taryăma a ki myáhtye lǔ pǎ kǔle a tanę rò a byályahǔ èthi. Ki héklyácǔ ma Cómarya ophúnyěprě ná pẹ prě. ²⁸ Phú kayă tóprě héhtuôhǔ, ‘Dǔ Cómarya akhu-akhyěrǔ pẹ ohtwôprėbė, rò pẹ kúkărúryabė,’ a hé phúnuô. Phú thı prěràngóirǔ tahe hékya nuô, ‘Pẹ ma aphúalye tahe,’ a rǎkyă phúnuô.

²⁹ “Phú pẹ htwôhǔ Cómarya aphúalye tahenuô, Cómarya ma athyaná rǔ, htě, mǎtorǔ lǔ tahe pẹ tǔkò tanęı phúnuôto, Cómarya ma prėısǔ byácyăhi tahe, prě htwô takhucyăđě tahe byă htwôhtya cyă è phú prězǔ nuôtahe mǎto. ³⁰ Bí ǔ thégně hí Cómarya to akhěnuô, a myă bėkhtáp̄phuôkyă prələukayă atẹthú phúnuô tóccô prě. Manárǔ khónyăyěnuô, a hétǎhǔ angó ná kayă pwô- tóprě dô a o dô khălě bıtě- tóphobėbė a tǔbė zǎ lahyă anẹ rò a tǔbė tarı kǎkhyětǔ khyěthya dô Cómarya a o pwô- tóprě a héhtuô phúnuô hǔ. ³¹ Mětẹhéro, a beklǔbema htuôhǔ mǔnyěmǔthě dô a ki cırya cǔcótẹtẹ lǔ cǔ hekhusıba pǎ. Cómarya nwóhtya htuôhǔ pręcıryatẹ tóprě hǔ. Rò a dyěluô pẹ htuôhǔ ǔpwô- tóprě ná a tẹkhyáthě hǔ. Rò a tẹkhyáthěyě ari-akya ma mǎhǔ a mę-ihtò htwôprě kǎkhyě khyěthya kayă nuôtóprě dô tẹthyě

yënuôhó.”

³² Bí èthi níhuô Paulu hésodónyã pé èthi ná tètÿhë ihtòkaxhyë ari-akyäyë akhënuô, tahehe rò a nyëkruô lü, tahehe kerò a hé, “Pë thézÿ níhuô khyëthyápó nê hé pé pé tètÿtëkyã yënuô.” ³³ Yëtôphuoôrò Paulu htecuô taphãkyã. ³⁴ Kayã tahehenuô a théplòo lü rò a bóthyó ná lü rò a zÿkanyãkã kuô tÿ. Prë dô a zÿkanyãkatë tahe aklënuô, amwì ná Dionysio otôprë. È ma kayã tôprë dô a otôkuô dô Areopago kayã htwo khuklòkhuklyã aplóamÿ tahe aklë tôprë. Htuô ná prëmò dô amwì ná Damari ná kayã dô aruô tahe zÿenyãekã kuô tÿ.

18

Dó Vĩ Corinthia Akũ

¹ Tëtÿwöhtya htuô phúyë rò, Paulu o bí vĩ Athenia nuô rò a htecuô dô vĩ Corinthia. ² Rò a cuô myáhtye tãsù ná Judaphú tôprë dô amwì ná Aquila yë bínuô tôpho. Aquila yënuô, a o pacÿlyã dô vĩ Pontus rò è ná amë Priscilla hyãtuôthë lahyã mópãprë bínuô prë. Khwídu Claudio hétã angó ná lö- Judaphú tahenuô, bè htecuôkyã löplì bí vĩ Roma aküyë. Dó khwí hétã angó phúyë akhu-akhyërò Aquila yë ná amë Priscilla htecuôkyã dô Itali kékü rò hyãtuô lahyã bíyë prë. Rò Paulu cuô myáhtye tãsù ná èthi. ³ Rò Paulu okuô ná èthi bínuô. Rò a mëròkuô tÿ ná èthi, mëtëherò Paulu nuô a buôenÿ prë a théhtwôprë ná a mÿ lëthũikë thyáná mÿ ná vë thényëyë mÿyënuô prë. ⁴ Judaphú Mõnyëduô pwô- phuôphuô- nuô, Paulu dõnyãkrékryã ù bí tÿcóbëhò akũnuô. Thyáphú Judaphú ná Greekphú nyëmulo ki zÿkanyãkã kuô Jesũ agnënuô, Paulu yácú hébë cwinĩhtóni èthi théplò.

⁵ Bí Sila ná Timothy o dô Macedoniakë htecuô rò a hyãtuô dô Paulu o akhënuô, Paulu dyélya löplì a tÿshuôtëkhë dô a ki hésodónyã pé ù ná tÿthëkrÿmila ari-akyã. Rò a khyáathë rò a hésodónyã luô pé Judaphú tahe ná Jesũ ma Krístu, è ma prë dô Cómarya nwóhtya lü ná dô a ki mÿlwóhtekã prëlukayã nuôtôprë hó, a hé phúnuô dô ù pwô- tôprë a mÿthënyë. ⁶ Manárò Judaphú tahe htësù pacyëishyë Paulu akhu-akhyë, Paulu htóruô tãkyã hemù dô a hyecãlo. A htóruô tãkyã hemù phúyënuôma a dyélúôhò tëmátëdyã tóco dô ù htësù èthi phúnuô. Htuôrò a hésù èthi, “Thi ki tuô dô tÿpyëtëkyã hënuôma thínáthi nídüô. Tÿthütëplã opã dô vãlo to hó. Cáhtya khõnyãyë tãplehyã nuô, vã ki cuô hésodónyã pëdüô dô Judaphú mato tahe aklëhó.”

⁷ Phúnuô akhu-akhyë, a htecuôkyã èthi khälë rò a cuô okuô dô Judaphú mato dô amwì ná Titio Justo hé yënuô tôprë ahi, rò ahi o bí tÿcóbëhò khãshyënuô. È ma kayã dô a cóbucóbëhtya Cómarya tôprë. ⁸ Crispu ma kayã htwo tÿcóbëhò akhuklò bínuô tôprë. È ná lö- kayã dô a hyãolã kuô lü bí ahi nuôtahe zÿkanyãkã löplì Byacë rò kayã aruô dô a o dô vĩ Corinthia akũ dô a níhuô tÿthëkrÿmila tahenuô, a zÿkanyãkã kuô rò a plwòkã kuô lahyã anë ná htÿë.

⁹ Tôthênuô, Paulu myáhtye temyálwó tôcò rò Byacè hébè lù, “Théísè támé! Okuôkyá tă nẹ tẹhébè támé! Othuôtakrú támé! ¹⁰ Mẹtèhéro vǎ okuôdú ná nẹ, rò ù mępyámęsě cyǎ ná nẹ tôprẹ- to, mẹtèhéro kayǎ obi vǎyě tǒvǎ akú nuôtahema prẹ dǎ a zǎenyǎe vǎ nuôma a oróóe lâhó.” ¹¹ Phúnuôrò Paulu obi vǎ Corinthia nuô tôna ná lěthuóthýo rò a ithýóithya pẹ kayǎ bémụ tahe ná Cómarya alǎngó.

¹² Bí Gallio htwó Roma khwídu dǎ Akaia kẹ akhênuô, Judaphú tahe épló nídyé lǎ lù rò a cuópú lahyǎ Paulu rò a thǔcuó lù dǎ lẹciryǎ khǎlẹ. ¹³ Èthǐ hé, “Kayǎ yětòprẹma, kayǎ lě ilǒilyǎ lǎ kayǎ bémụ. Rò a nǒcóběhtya ù ná Cómarya dǎ a khó ná tẹthyótẹthya nuótahe.”

¹⁴ Bí Paulu kírẹ hébèhte akhênuô, Khwídu Gallio hé Judaphú thítahe, “Judaphú thǐ-, tẹritẹkyǎ yěnuô a ki mǎnyǎhó tẹ dǎ a talwótalye có htyěkẹ a tẹthyótẹthya tahe cǒbèbè, vǎ tǒbè thẹplòhtǔ níđǎ dǔ thǐ tẹdýaluóhtya yétahe. ¹⁵ Manǎrò tẹritẹkyǎ yěnuôma a mǎprẹ tẹhébè krékryǎ lù ngó tahe ná mwǐ tahe, ná thǐ Judaphú tẹthyótẹthya níđú tahe prẹ akhu-akhyé, thǐ tǒbè ciryǎ nídyédú thǐtẹ prẹ. Vǎ ma kayǎ dǎ a htwó pẹ ù prẹciryǎ tẹritẹkyǎ phúyěnuô tahe agnênuô mǎto.” ¹⁶ Rò a vẹhtekyǎ Judaphú tahe dǎ lẹciryǎ khǎlẹ yěnuô aklǎ. ¹⁷ Htuôrò èthǐ pwǒ- tôprẹ pǔma tẹcóběhó khukló Sostheno yě, rò a mwǐ lù dǎ lẹciryǎ akhǎlẹ yěnuô anyěhyǎ có tadúró Khwídu Gallio hétǎtǔ mẹtǎtǔ èthǐ tôcò- to.

Paulu Kǎkhyě Khyěthýǎ Dǎ Vǎ Antioko

¹⁸ Paulu oplehyǎ mǎnyěmǎthě nyẹkú- lǎ pǎ bí vǎ Corinthia akúnuô, htuôrò a htecuókyǎ prẹzǔetẹphú bínuô tahe alẹ. A sidýaní thòklyědu rò a htecuó dǎ Syria kẹ. Rò a htecuó tǒnǎ Priscilla ná Aquila. Bí a htya sidý tyahǐ thòklyědu to nuô, a byǎ lyǎní anẹ dǎ Cómarya a mètènyě bí vǎ Cenchrea akúnuô rò a icíkyǎ akhuluó. ¹⁹ Èthǐ cuótuó dǎ vǎ Epheso rò a bekyǎ Priscilla ná Aquila bínuô. A cuónuó dǎ tẹcóběhókú rò a cuó hébèdónýǎ krékryǎ ná Judaphú tahe. ²⁰ Judaphú tahe kwithézò lù ná a ki onyẹ pẹkuópó èthǐ bínuô tadúró a cǔto. ²¹ Manǎrò bí a htecuó hó akhênuô, a hékyǎ èthǐ, “A ki tǎ Cómarya athéplò héro vǎ kǎkhyě kuó khyěthýǎ dǎ thǐo pǎ.” A hé htuôrò a htya sidý thòklyědu bí vǎ Epheso akúnuô rò a htecuókyǎ. ²² Bí a cuótuó dǎ vǎ Caesarea akhênuô, a htya dǎ vǎ Jerusalem rò a htya hémohéryǎkyǎ prẹzǔetẹ plómụphú bínuô tahe, rò a lyǎ dǎ vǎ Antioko.

²³ A lyǎ o bínuô taplǒtaplyǎphú rò a htecuókyǎ khyě. A cuólẹ bí Galasia kẹ ná Phrygia kẹkúnuô tǒpho htuó tǒpho. Htuôrò a cuó dyěshyodyésóhtya pẹ prẹzǔetẹphú o bínuô tahe ahěare.

Apollo Mẹtẹ Dǎ Vǎ Epheso Akú Ná Vǎ Corinthia Akú

²⁴ Judaphú dǎ amwǐ ná Apollo otòprẹ. A opacẹlyǎ dǎ vǎ Alexandria, rò a hyǎ dǎ vǎ Epheso. È ma kayǎ hébécýǎhébèdè lǎ tôprẹ. Htuóto lisásě a tẹrámáradyǎ tahe- ma a thégneplǒplǔ lǎ có. ²⁵ Ù ithýóithyanó htuóhó è ná Byacè aklyǎaklǎ tahe hó. Htuórò a thẹplòshyo dónýǎpẹ nyacó ù, htuórò a

ithyóithya tătê pẹ nyacó ù ná Jesú ari-akya tahe. Manárò a thégně prétú Giovanni a tẹplwóhtyě ari-akya tóccôtuó pré. ²⁶ A cáhtya hébèkhũhá dǒ tẹcóbèhǒ akũ. Bí Priscilla ná Aquila n̄huó a tẹhébè akhěnuó, a éka lǔ dǒ ahi. Thyáphú è ki thégněhyá tătê klǒlǒpǒ ná a khǎlělye yěnuórò, Priscilla ná Aquila héluó pẹ pǒ lǔ ná Cómarya aklyáaklǒ tahe.

²⁷ Bí Apollo thézǔ cuó dǒ Akaia kẹ akhěnuó, prẹzǔetẹphú bí vǐ Epheso nuótahe męcwǒ pẹ lǔ ná èthi atẹrǎli dǒ a dyeshyodyésǒhtya prẹzǔetẹphú dǒ a o dǒ Akaia kẹkũ nuótahe. A rácuóni pẹ èthi lí phuyě mẹtéhérò thyáphú ù ki émǒsǔryá Apollo agněnuó pré. A cuótuó bínuó rò a htwǒbwíhtwótaryě pényacó kayá dǒ a htwǒkǎhǒ prẹzǔetẹphú dǒ Cómarya abwiátaryě akhu-akhyě pré nuótahe agně cǒ. ²⁸ Mẹtéhérò, a tẹhébédǒnyá krékryǎ ù tahenuó a oná tẹppropyashyosǒ, htuóto a zǔluóbé pẹ ù lisǎsě khyáathé tahe ná Jesú ma Kristu, htuóto Jesú ma prẹ dǒ Cómarya nwohtya lǔ ná a ki mẹlwóhteka prẹlukayá akhu-akhyě, a kré pẹkyá lǒ Judaphú tahe dǒ kayá tǒplutǒphè a mètènyě.

19

Paulu Cuó Dǒ Vǐ Epheso

¹ Bí Apollo obí vǐ Corinthia akũ akhěnuó, Paulu cuótalwókyá Galasia kẹ ná Pisidia kẹ, rò a cuótuó dǒ vǐ Epheso akũ. A myáhtye ná prẹzǔetẹphú tahe bí vǐ Epheso akũnuó. ² Rò a sudyá èthi, “Bí thǐ zǔenyáetẹ akhěnuó, thǐ n̄bè htuókuóhǒ Thé Sǎsě Byacè ẹ?”

Rò èthi hésú lǔ, “Pẹ n̄bè nókuó híto. Htuórò Thé Sǎsě Byacè o hénuó~, pẹ n̄huóónó kuó cǒ ù tǒphuó~ to.”

³ Paulu sudyá èthi, “Ki mẹṕhúnuórò thǐ plwǒnǒ lahyá htyě phúté tǒcǒtẹ?”

Rò èthi hésú lǔ, “Pẹ plwǒnǒ pré Giovanni plwǒ pẹ nuó pré.”

⁴ Rò Paulu hé pẹ èthi, “Giovanni plwǒ pẹ kayá dǒ a za n̄idú anẹ hó nuótahe agně pré. A hé kayá nuótahe ná zǔkǎnyáka prẹ dǒ a kírẹ hyá dǒkhyě yěnuó tǒprẹ ní~, è ma Jesú hó.” ⁵ Èthi n̄huó a hé pẹ èthi phuyě rò, èthi plwǒ lahyá anẹ ná htyě dǒ Byacè Jesú amwǐ akũ. ⁶ Bí Paulu behtya atakhu dǒ èthilǒ akhě, Thé Sǎsě Byacè hyǎlyá dǒ èthilǒ rò dǒ Thé Sǎsě Byacè akhu-akhyě èthi hébèhtengǒ dǒ a khókhye tahe rò a hésodǒnyá pẹ lahyá ù ná Cómarya alǎangǒ tahe. ⁷ Lǒ~ plǐ nuóma a o shyéthényě pré.

⁸ Paulu cuónuó dǒ tẹcóbèhǒkũ rò a hébédǒnyá khũhá ná kayá bémǔ bínuó thuǒlě akũ. Paulu hébédǒnyá krékryǎ èthi, Cómarya ahtyékẹ ari-akya rò a htónicwinǐ lǎ èthi athéplǒ. ⁹ Manárò tahehenuó a khǎlěduó rò zǔe kuó ù to. Rò a pacyéishyé lahyá Byacè aklyáaklǒ dǒ ù dyéluó yěnuó dǒ kayá tǒplutǒphè mètènyě cǒ. Phúnuó akhu-akhyě, Paulu htecuó taphákyá ná èthi. Rò a éni a khǒpacẹ tahe rò pwǒnyěnyě~ è ná a khǒpacẹ tahe cuó hébédǒnyá rǒlǔ dǒ ù é ná Thará Tyranno lẹithyótẹ khǎlẹ nuótǒpho. ¹⁰ Rò a

cuô mero̅kuô tẹ bínuô nyẹna. Phúnuôro̅ lõ- Judaphú ná Judaphú máto tahe dó a o dó Asia kékú tahe n̄huõnó kuô Byacè alãangó.

Sceva Aphúprêkhú Tahe Vêhtemyákuô Khínékhĩnõ

11 Cómarya dyé Paulu ki mẹ tẹprõtẹprya̅ dó adu-azã tahe. 12 Phúnuô akhu-akhyé, Paulu nõe n̄dyé a khuhtõphú tahe ná a ikẹphú dó a lécõtãtũbí dó nyé dó a nõenó n̄dyé htuõhó tahenuô, ù ki phyécuo̅ dó kayãswíkayãsé tahe a o, ná khínékhĩnõ me̅bè lũ tahe a o henuô, a tẹswítẹsè s̄imékya̅ có. Htuõrò khínékhĩnõ tahe hteklya̅ taphãkyã lõplĩ có.

13 Judaphú dó a lẹvêhtekya̅ khínékhĩnõnuô a o tahe. Èthĩ pũ vêhtekya̅ kuô khínékhĩnõ ná Jesũ amwĩ. Èthĩ hé khínékhĩnõ tahe, “Jesũ, dó Paulu h́esodonyãní l̄mwĩ yětõprê akũnuô, vã nõhtecuõkyã thĩ,” a vêhte kuô phúnuô. 14 Judaphú prêlũtyã khuklõ dó amwĩ ná Sceva hé yětõprẽnuô, a phúprêkhú o thuõthyótõprê. Aphú yêtahe nuõma a pũ vêhte lahyã khínékhĩnõ phúnuô tahehó. 15 Manàrò khínékhĩnõ h́esũ èthĩ, “Jesũ ma vã thégne. Paulu ma- vã thégnegnẽ. Manàrò vã thégne thĩ to. Thĩ ma ùpẽ?” 16 Kayã dó khínékhĩnõ me̅bè è yětõprẽnuô, a pãhtya̅ dó èthĩlò rò a vúpékya̅ lõ èthĩ. Phúnuôro̅ khíné me̅bèsè ényacó èthĩ rò èthĩ klyachte khãklò lõ lahyã dó hitaklõ.

17 Lõ- Judaphú ná myécõruô Greek myécõphú dó a o bí vĩ Epheso akũ nuõtahe n̄huõ lõplĩ tẹm̄htwõhtya̅ ané yětõcô. Rò èthĩ th́eisè lõplĩ có rò èthĩ beduzũnyã, rò htuthẽhtyanĩ lahyã Byacè Jesũ amwĩ. 18 Prêzũtẹphú tahe hyãrõhyãéllã dó Paulu o rò èthĩ hyã òlyãnuõlyã lahyã dó kayã tõplutõphè a mèt̄hènyé, htuõrò èthĩ dyéluõhtya̅ lahyã a tẹm̄mũmyãricyã dó èthĩ m̄htuõhó nuõtahe. 19 Kayã yêtahe aklẽnuô, tahehe rò a htwõ khínékhĩnõ Thára rò a phyéhyãní lahyã ali dó a cuõithyónĩ kuô tẹm̄yeyé dó ùlò ari-akyã nuõtahe rò a hyã isúũkyã ná mi dó kayã tõplutõphè a mèt̄hènyé. Èthĩ dyámýã lõ- li yêtahe angũnuô, a tã rũzye nyãthó khãlécó. 20 Dó Cómarya tẹprõtẹprya̅ oluõhtya̅ dó klyã phúyè akhu-akhyé, Cómarya alãangó luõpasĩ cuõlyãhtya̅ pò rò a duhtyahtũhtya̅ plehyã pò dó nyé.

Tẹsúsá Ohtya Dó Vĩ Epheso Akũ

21 Tẹm̄e-ané phúyetahe htuõrò Paulu dyalyã athéplò ná a ki lécuõrwó Macedoniaké ná Akaia kẹ rò a ki cuõtalwó dó vĩ Jerusalem pã. Htuõrò a hé, “Vã cuõhtuõ dó vĩ Jerusalem rò vã bè cuõ plehyã pò dó vĩ Roma pã.” 22 Bí a cuõ okuô taplõphú bí Asia kẹ akhẽnuô, a nõcuõ Timothy ná Erasto dó a m̄ecwó lũ yéthènyẽnuô dó Macedoniaké.

23 Bínuõkhẽ, dó ù zũe Byacè Jesũ aklyãaklõ akhu-akhyé, tẹpyátẹsè du- t̄cô ohtya̅ dó vĩ Epheso akũ. 24 Prêlõrũ dó amwĩ ná Demetrio hé yětõprẽnuô, alõbalyãhtya̅ Byacè muõ Artemi* tẹlũtyãhiphú dó a lõ ná rũ

* 19:24 19:24 Thyáphú Greekphú tahe ki phúoé pã agnẽnuô, èthĩ lũhtya̅ lahyã Byacè muõ Artemi.

tahe rò prêmetêphú tahe nîbwínítaryê kuô nyacó ná têphyétême yê akhu-akhyê có. ²⁵ Phúnuô akhu-akhyê a épló lóplí a prêmetêphú tahe ná prêmetêphú dó atême thyáná lú dó aruô tahe rò a hé êthí, “Puôvyá thî-, pè duzáhtyathê pré ná pè têphyétême yétôcô akhyê pré nuôma thî thêgnê dúhó. ²⁶ Paulu héyé tôprênuô a məkryá- itê nuôma thî myáhtyenîhuô lôdúhó ná thínê hó. A cuô ilo-ilyá pyé lô ù ná cómarya dó kayá byá ná atakhu tahenuô, cómarya má taki- to, a hé phúnuô. Rò a ilo-ilyá nî ényacó ù tú kayá obí vî Epheso aküyê tahenuô máto, a phû- ilo-ilyá nîlô cóhó Asia kẹ tókélê cóhó. ²⁷ Phúnuôrò, théisê ná pè têphyétême yê pyékyá. Htuôto vâ bèzò ná pãma ù dyaduzúnyá kuô pã byacè muô Artemi a təcòbêhò to. Asia kẹ tókélê ná hekhusíbalò cóbêhtya lóplí Artemi. Vâ bèzò ná byacè muô Artemi amwî luóhtyêluókê yênuô, pãma a sîmékya he.”

²⁸ Prêmetêphú yêtahe nîhuô têhébè yêtahe rò êthí thêplòdu kanó- to, rò êthí êhtòhtya ló, “Epheso Byacè muô Artemi yétôprê ma a taryêdutyaryêhtú nyacó!” ²⁹ Têtathútalú ohtwòhtya rò a pasícuô lô có tóvîlò có. Kayá bémụ púma Macedoniaphú Gaió ná Aristarko dó a cuô nîkhôníthyó kuóná Paulu yéthényê. Rò ù cwícuô êthí dó ù lédyélúô têtavilavò akhálê bí vîkúnuô. ³⁰ Paulu thézú cuô dyélúô ané dó kayá bémụ tahe a mètènyê tadúrò prêzúetêphú tahe dyécuô lú to. ³¹ Paulu a khòbóthyó dó a htwò Asia kẹ khuklókhuklyá nuôtahe cóbèbè, a nòthúhyá tètítèkyá dó lúo rò a kwíthézò lú ná nòhyá dyélúô tá ané dó ù lèlavilavò akhálê yênuô támé a hélúô cuô kuô lú phúnuônuô.

³² Bínuôakhê, kayá dó a hyáopló lahyá bínuô tahe mēsúsísisá takruótakré rò tôprê tóccôcô- a êhtóémò ló lahyá. Êthí hyá oplóoplulò lahyá bínuô ná tètítèkyá matê- nuô a thêgnê nîdyé lahyá anéto tahenuô, a phû kírê lô có pwòprê có. ³³ Judaphú tahehenuô a nòhte Alexandro dó kayá bémụ a mètènyê, rò kayá bémụ yêtahe hé lú ná hébè mǒ pè. Rò Alexandro zóhtya atakhu rò a nòothuô êthí. Rò a hélúopló pè kayá bémụ yêtahe ná tèmèhtwòhtya ané yêtahe. ³⁴ Manárò bí êthí thêgnêhó ná è ma Judaphú tôprêprê akhênuô, êthí êhtòhtya rólò lú rò a hé lahyá, “Epheso Byacè muô Artemi nuôma ataryêdu nyacó! A êhtòhtya yênuô, anyênuô a phû- có nyèmúcó.”

³⁵ Dókhýê rò vî a prêráli yétôprê nòothuô kayá bémụ yêtahe, rò a hé êthí, “Vî Ephesophú lò- plí thî-, ù pwò- tôprê thêgnê ná pè vî Ephesophú tahema prê dó amyáakhwè Byacè khwímuô Artemi têtúhòdu ná lósásê dó a o dó mókhu latá nuôtómè nuôma ù thêgnê lahyá có pwò- tôprê có. ³⁶ Û htébímébí pécya ná tètítèkyá yêtahe tôprê- to. Mephúnuôrò, thuòthuô- thî tó o lahyá rò thî lo mēbòmēbye híto. ³⁷ Kayá dó thî éhyá lú bíyê tahe nuôma kayá dó a púphezépléphe útè dó têtúhòdu akú nuôtahe ná a pacyéishyê pè byacè muô nuôtahe máto. ³⁸ Demetrio ná a prêmetêphú yêtahenuô, a kí thézú be têtú ù tôprêprê hérò aní pré. Mètéhèrò təciryahó bámò pré,

htuõrò ashuõkhě tõpré ná prèciryatè tahe hyã tõ lahyã bíyě pré. Bítě-tòmụ bẻbẻ, a ki dyahtya ùtẻthủ đố kayãdu-o, rò a ki thẻzủ hẻbẻ ù ná kayãdu hẻnuõma anủ prẻ. ³⁹ Manárò tẻciryã đố aruõ ki okhò pỏđủ hẻrò, ẻthủ tẻbẻ ciryã bí khủ lẻklỏ ẻokủ htyẻphủkẻphủ akhẻnuõ. ⁴⁰ Tẻhtwỏhtyahỏ anẻ yẻtỏnyẻ akủnuõ, pẻ thẻisẻ ná Romaphủ tahe betẻthủ đố pẻlỏ rò a ki hẻ pẻ ná thủ mẻduhtya tẻsủsủsủsủ phủnuõ. Tẻsủsủsủsủ htwỏhtyadu phủyẻnuõma, pẻ hẻbẻsủplẻcyã nủdyẻ pẻnẻ tỏcỏ- to. Tẻsủsủsủsủ htwỏhtya ná tẻritẻkyã ítẻnuõ, pẻ hẻsủlủỏcyã pẻ ná ù tỏcỏ- to.” ⁴¹ A hẻhtuỏ phủyẻ rò, a plwỏkạkyã lỏ kayã bẻmụ yẻtahe.

20

Paulu Cuỏpỏ Đố Macedoniakẻ Ná Greece Kẻ

¹ Bí tẻsủsủ othuõ htuỏhỏ akhẻnuõ, Paulu ẻplỏ prẻzủtẻphủ tahe rò a dyẻhẻdyẻre ẻthủ, a hẻmỏhẻryãkyã ẻthủ htuỏrò a htecuỏ đố Macedonia kẻkủ. ² Bí a cuỏrwỏ đố o bí klyãlỏ tahe akhẻnuõ, a dyẻhẻdyẻre cuỏ ẻpẻ lả ù. Htuỏrò a cuỏ plehyã pỏ đố Greece kẻ. ³ A cuỏ bủnuõ thuỏlẻ htuỏrò a o taritaryãhỏ anẻ ná a ki htecuỏ đố Syria kẻ ná thỏklyẻdu tadủrò a thẻgnẻ ná Judaphủ tahe kre mẻthẻ lủ akhu-akhyẻ, a belyã khyẻthyã athẻplỏ ná a ki kanủ cuỏtalwỏ khyẻthyã Macedoniakẻ ná akhãduõ. ⁴ Vủ Beroeaphủ Pyrrho aphủkhủ Sopater ná vủ Thessaloniaphủ Aristarko ná Secundo, htuỏrò vủ Derbephủ Gaio, ná Timothy, ná Asia kẻphủ Tykico ná Trophimo tahe krwỏcuỏ kuỏnả lủ. ⁵ ẻthủ cuỏopỏrẻ pẻ đố vủ Troa akủ. ⁶ Pwẻ khỏmủ sỏđỏ huỏmủtaphỏ htuỏhỏhỏnả, pẻ htyasủdủanủ thỏklyẻdu bí vủ Philippi nuõ rò pẻ hyãmyãhtye ná ẻthủ đố vủ Troa. Pẻ hyã đố klyãlỏ nuõ a o có nyãthẻ cỏ. Rò pẻ hyã onẻ bủnuõ thuỏthỳtỏnyẻ.

Paulu Cuỏolẻkuỏ Prẻzủtẻphủ Tahe Đố Vủ Troa Anỏlỏ Tỏphuỏ

⁷ Bí mỏkatỏ mỏhẻ akhẻnuõ, pẻ oplỏotỏ khyẻthyãlủ ná ki ibikẻ khỏmủ agnẻ. Parỏpả nuõ Paulu kủrẻ htecuỏhỏ akhu-akhyẻ a hẻbẻ tuỏ có kayã bẻmụ yẻtahenuõ đố mỏnẻkhẻ cỏ. ⁸ Hidỏkủ đố akhutỏtỏ bí pẻ lẻokủnủ lủ akhẻlẻ nuõ, ù isủlủ ẻlả mi. ⁹ Pacẻ prẻkhủ phủthẻphủ đố amwủ ná Eutyko hẻyẻ tỏprẻnuõ a onẻã đố kadỏphủkhu. Paulu đỏnyã nyẻnyacỏ rò Eutyko omyẻkhả rò a omyẻnủ hyãlả. Yẻtỏphuỏrò a odỏ hikhu thuỏtỏtỏtỏ rò a latẻ tuỏđỏ hekhu. Bí ù cuỏ phủyãhtya lủ akhẻnuõ, a thẻyẻhỏ. ¹⁰ Rò Paulu hủtả đố hủlẻ rò a ngẻtả phủyãbủ lủ rò a hẻ, “Bẻzỏ tẻmẻ. A htwỏprẻpả prẻ!” ¹¹ Htuỏrò a kahtya khyẻthyã đố hidỏkủ rò a htya-ibikẻ khỏmủ rò a ki ẻtỏtỏtỏkuỏ tẻ ná prẻzủtẻphủ tahe. A hẻbẻnyẻ tỏkuỏ ná ẻthủ tuỏđỏ mỏlủbủ rò a htecuỏkyã no prẻ. ¹² ẻthủ kạthủ pacẻ prẻkhủphủthẻ Eủtychus yẻ đố ahi. A htwỏprẻ pỏprẻ akhu-akhyẻ, a mỏkhyẻ nyacỏ ẻthủ thẻplỏ.

Paulu Oỏđỏ Vủ Troa Rỏ Htecuỏ Đố Vủ Mileto

¹³ Paulu mẻkyã pẻ ná cuỏsủdủ thỏklyẻdu rỏ htecuỏ rẻ đố vủ Asso nuõ, rỏ Paulu ki cuỏ sủdủ kuỏ pẻ bủnuõ pả. Mẻtẻhẻnuõ ẻ rỏ a ki cuỏ ná akhãduõ

dó khòkhu tôkyê pã. ¹⁴ Pê myáhtyesû lû dó vî Asso, rò pê sidyácuô rôlû thòklyèdu dó vî Mitylene. ¹⁵ Pê sidyá cuô thòklyèduyê rò parò tónyenuô, pê cuôtuô dó Chio klú. Dòkhyètónyê rò pê cuôtuôkê dó Samo klú. Dòkhyètónyê pò rò pê cuôtuô dó vî Mileto. ¹⁶ Thyáphú teshuotèkhê ki lòkyädê tá bí Asia kékú yê támènuô, Paulu dyalyá athèplò ná a ki cuô talwókyá vî Epheso. Ki aryání rò Paulu thézú cuôtuô pryálê kuô Pentecostopwê ashuóakhê bí vî Jerusalem akúnuô.

Paulu Hébè Ná Vî Epheso Prêzúetèplómú Muôprúmuôprê Khuklòkhuklyá Tahe Dòkhyèlô Tôphuo

¹⁷ Bí Paulu obí vî Mileto akhènuô, a mehyá prêzúetèplómú muôprúmuôprê dó a htwò khuklòkhuklyá rò a o lahyá dó vî Epheso akú nuótahe dó a o. Rò a hé èthí ná a ki hyá myáhtye tású lû bí vî Mileto akúyê. ¹⁸ Bí èthí hyátuôhò akhènuô, Paulu hé èthí, “Cáhtya bí vâ hyátuôlû dó Asia kè nuótónyê tãplehyãnuô, vâ ihtònyã tóná thí phútèphútènuô thí thègnè htuôdúhó. ¹⁹ Bí vâ myáhtyebè có ná tèpyátèsè dó Judaphú tahe kremè mũmyáricyá có vâ akhènuô tadúró vâ yò metè dó Cómarya agnè akhuakhyè vâ bè mèthèhtyè tã có. Htuôto vâ bè shyalyá tadú có vâ thèplò. ²⁰ Thí thègnèdúhó ná tètèhèsodònyã tóccò dó a ki htwòhtya tèmecwò dó thígnè hénuô, vâ mēbímeuókyá ná tóccò to. Rò dó kayá bémú aklè bèbè, dó thíhithíphyá akú bèbè, vâ ithyóithya pè htuôhó thí hó. ²¹ Judaphú tahe bèbè, Judaphú mato tahe bèbè, vâ hétãsó nyacó èthí nyèmúlò, zã nídú lahyá thínè rò zúkanyáka kuô lahyá Byacè Jesú, vâ hé pè èthí phúnuô nuô.

²² “Khònyáyê, vâ nídã Thé Sãsê Byacè angó rò vâ ki cuô dó vî Jerusalem. Bínuôpãrò tè kírè mē-ané ná vâ phútèphútè pãnuô, vâ thègnèto. ²³ Vâ thègnè prè tóccòcò tuô, dó vî pwòtòvî akúnuô, Thé Sãsê Byacè dyèrò vâ ná ú bè cóklòma vâ pã, rò prè mēpyámēsè vâ tahenuô, a opò onehó vãklyá hó. ²⁴ Manárò thyáphú vâ ki mēhtuókyá tēmē dó Byacè Jesú dyélyakyá vãy agnènuô, vâ dyadu thélò nídýé pã có vâ thèplò htwòprè yènuô to hó. Tēmē dó a nõmē vâ yètahe nuóma mähó vâ bè khyá vãthé ná Cómarya abwíataryé a tètèkrúmila yè ari-akyá yènuô hó.

²⁵ “Khònyáyê vâ thègnèhó ná lỏ- thí dó vâ hèsodònyã pèhtuô lỏhó ná Cómarya ahtyèaké ari-akyá yètahe nuô, cáhtya khònyáyê tãplehyá nuô thí myáhtye pã vâ tòprè- to hó. ²⁶ Phúnuô akhu-akhyè, yètónyè, vâ ki hélúò thègnè tãtèkyá pè thí ná lỏ- thí yètahenuô, thí ki thèhtwòprè pyékyá tòprèprè kihènuóma vâ tètú má pãto hó. ²⁷ Mètèhèrò lỏ- tè dó Cómarya taze-one tahenuô, vâ dóuódóbí ná tóccò to. Vâ hèsòthègnè pè htuólỏhó thí hó. ²⁸ Myákhwè nídýédú lahyá thínè rò myákhwè nídýé lahyá lỏ- thímí dó Thé Sãsê dyétãkyá pè thí dó thí bè myákhwèni yènuô tahe ní-. Htwò lahyá prèkyèthímíphú dó a myákhwèni athímí yètahe nuô tahe ní-. Myákhwèni lahyá Cómarya a prêzúetè plómuphú dó aphúkhú iprìka htuôhó ná athwi nídú yènuô ní-. ²⁹ Vã htecuókyá htuôhó pãnuô, vâ thègnè ná kayá dó a thyá

ná htwimí dõ acyëahã tahe ki hyãnuõ dõ thĩklẽ pã, rò a ki nuõmëbësẽ lõ thímí muõmụ yëtahe pã. ³⁰ Rò dõ thĩklẽnuõ kayã ki oluõhtya tahehe pã. Rò thyáphú èthĩ ki ilõilyã cuõní prëzũetëphú tahe agnë nuõrò, a ilolahõ cuõ èthĩ pã. ³¹ Phúnuõ akhu-akhyë, roryëní lahyã thĩnë ní-. Rò vã ithyóithyaní thĩ mõkhĩkhĩ mõsëklëklë thuõna akũ có. Htuõto pwõ- phuõphuõ- vã mèthtëtyëtã dõ thĩgnë ényacónuõ thénëhtyabè lahyã dùní-.

³² “Khõnyáyë, vã dyëtãkyã thĩ dõ Cómarya a tëmýátëkhwè akũ ná abwídu-ataryëhtũ a tètítëkyã yënuõ akũ hó. A tètítëkyã yënuõ a mëduhtyahtũhtya cyã thĩ rò a ki dyë thĩ ucëtazë dõ a bedwó one pë ná a kayãsãsë lõ- plĩ yëtahe agnë nuõ pã. ³³ Rũ bèbè, htë bèbè, hyeçã lëkũlëthyã bèbè, vã thëzũthéłõ nõkuõ ná ütë tõprë- to. ³⁴ Lõ- tẽ dõ vã ná vã khõbõthý lobè tahenuõ, vã mëcwó nídyédũ ná vãnë nuõma thĩ thëgnë lõdũhõ. ³⁵ Thyáphú pë ki mëcwó bëkuõ kayã dõ a hëçërecë tahenuõrò, vã mę byábũ pëłõ htuõhõ thĩ pwõ- tócná ná pë tõbè krũekrũryã tẽ, phúnuõ. Rò thénëhtyabè lahyã Byacë Jesũ a tẽhébè dõ a hé, ‘Dyëtë nuõ tẽsõri bè éklõ pã có ná nĩbètë có,’” Paulu hé pë èthĩ phúnuõ.

³⁶ Bí Paulu hébëhtuõhõ akhënuõ, a dãngũlyã tõkuõłõ ná èthĩ pwõ- tõprë rò a kwícóbë. ³⁷ Rò èthĩ phyábũ nuõmũ hémõheryákyã Paulu rò a nguõ lahyã có pwõ- tõprë. ³⁸ Èthĩ thëplënebè lómahõ Paulu hé èthĩ ná thĩ myáhtyenõ pã vã tõphuõ- to pã, a hé èthĩ yëtõmũ nuõhõ. Rò èthĩ thũcuõ lũ dõ ù lëbáo thòklyëdu khãlë.

21

Paulu Cuõ Dõ Vĩ Jerusalem

¹ Pë hémõheryákyãhtuõ èthĩ bínuõ rò pë htekaqyã. Pë sidyáhtyaní thòklyëdu rò pë cuõ cõrané có dõ klũ dõ ù é ná Co klũ. Parõ tónyënuõ pë cuõtuõ dõ Rhode klũ rò pë cuõ plehyã lãpõ dõ vĩ Patara. ² Pë myáhtye thòklyëdu bínuõ tóbè dõ a kírë cuõ dõ Phonicia kę rò pë htya sidyánĩ rò pë htecuõ. ³ Bí pë myáhtyeluõhõ Cyprú klũ akhënuõ, pë cuõ dõ cilyã tõkyë rò pë cuõ dõ Syria kę. Thòklyëdu ki htëdya tãkyã tãmuõtãtë tahe akhu-akhyë, pë hte-okuõkyã dõ htyëhtũ bí vĩ Tyre nuõ. ⁴ Pë myáhtye prëzũetëphú bínuõ tahe rò pë cuõ okuõkuõ èthĩ bínuõ thuõthyótõnyë. Rò Thë Sãsë Byacë hturyã èthĩ thëplõ akhu-akhyë, èthĩ hëso pë Paulu, “Cuõ tã dõ vĩ Jerusalem tãmë ní-.” ⁵ Manárõ thuõthyótõnyë htuõrò pë htecuõ khyëthyã klyã. Lõ- prëzũetëphú bínuõ tahe ná aphúamë tahe thũhte pë dõ vĩklõ rò thũcuõtuõ pë dõ htyëdutavahtũ rò èthĩ dãngũlyã lõplĩ bínuõ pwõ- tõprë rò kwícóbë lahyã tẽ. ⁶ Pë hémõheryákyã htuõ lũ tõprë ná tõprë, rò pë htya dõ thòklyëduki rò èthĩ kãkhyëkyã lõ dõ ahi.

⁷ Pë cáhtya dyánĩ thòklyëdu bí vĩ Tyre nuõrò pë htecuõ dõ vĩ Ptolemais vĩ. Rò pë hémõheryánĩ èthĩ prëzũetëphú bínuõtahe rò pë okuõkuõ ná èthĩ bínuõ tõthë. ⁸ Dõkhyë tónyënuõ, pë htecuõ rò pë cuõtuõ dõ vĩ Caesarea. Pë cuõ okuõkuõ ná Philipu dõ a hësodõnyã pë ù ná tètthëkrũmila yëtõprë ahi.

Dó vĭ Jerusalem akũ nuô, ũ nwóhtya kayă thuôthýótôprê dô a ki mẽcwô ũ aklênuô, Philipu ma a otôkuô ná kayă bínuô tahe aklê tôprê. ✱ 9 A phúpřemò phúthêo thêlwĭ. Èthĭ héprô one pè ũ ná Cómarya ari-akyă tahe.

10 Pè o bínuô, môngyêmôthê nyělă sálêhó akhênuô, kayă mwĭ ná Aghabu héyé tôprênuô a o dô Judakê rò a hyătuô bínuô. 11 A hyă dô pèo rò a phyêhte Paulu nyăhtô rò a cõlya nĭdyê khyêdũ ná atakhu khăduô ná nyăhtô yêtôba rò a hé, “Thê Săšê Byacê hé, ‘Judaphú o bí vĭ Jerusalem akũ nuôtahe ki cõklô nyăhtô Byacê yêtôprênuô phúyé pã rò a ki dyétăkyă lũ dô Judaphú mătô tahe a takhukũ pã.’”

12 Bí pè nĭhuô hó ngóyê akhênuô, pè ná kayă dô aruô obínuô tahe, pè kwĭthézô Paulu ná cuô tă dô vĭ Jerusalem tămê ní~ pè hé lũ phúnuô. 13 Manáro Paulu hêsú pè, “Thĭnguôthĭhê rò thĭ mę thêplêthézô vă mẽtê? Vă otaritaryă one hó vãnê dô ũ kipũkicô vă bí vĭ Jerusalem yênuô pã túdũ mătô, vă taritaryă one pô cõhó dô vă ki thýê dô Byacê Jesũ agnê cõ.” 14 Pè kwĭthézô è rò a nĭpătô akhu-akhyê, pè hé pã lũ tôcô~ to, pè hékyă prê, “Cũ~dũhó atô Byacê athêplô a têtêzũ hó kô?” Pè hékyă lũ phúnuô prê.

15 Pè opô bínuô taplôphú rò, pè taritaryănĭ pè tãmuôttătê rò pè htecuô dô vĭ Jerusalem. 16 Prêzũtêphú bí vĭ Caesarea akũ tahenuô a cuôkuô ná pè rò a êcuô okuô pè dô Cyprúklúphú Maso hé yêtôprênuô ahi. Maso ma prêzũtêphú dô arêlô tahe aklê tôprê hó.

Paulu Cuôlêkuô Jakomo

17 Bí pè cuôtuô dô vĭ Jerusalem akũ akhênuô, prêzũtêphú tahe thêkrũthêlô êmôsú cõ pè. 18 Parô tónyenuô, Paulu cuôkuô ná pè rò pè cuôlê hébêkuô ná Jakomo ná prêzũtêplômũ muôprũmuôprê dô a htwô khuklôkhuklyă bínuôtahe pwô~ tôprê. 19 Paulu hémohéryă htuô êthĭ rò, a hêso luôpwôluôdwô pè lô êthĭ ná têtítêkyă dô Cómarya mẽhtuô pè lőkryă~ hó lũ têphyétêmę dô Judaphú mătô tahe aklê phútê nuôtahe.

20 Èthĭ nĭhuôhtuô a têtêbê rò, êthĭ htuthêhtya lahyă Cómarya pwô~ tôprê. Htuôrò êthĭ hé Paulu, “Puôvyă Paulu~, Judaphú dô a zũkanyăkatê tahenuô a o cõhó dô ariathókũ cõ hó nuôma, nê myăhtye hó. Htuôrò êthĭ yêtahenuô a bedu lõplĭ cõ Judaphú a têtthyótêthya tahecó. 21 Manáro nê cuô ithyóithyakyă tuô Judaphú dô a cuô dô Judaphú mătô aklê tahe ná nê nõ vĭkyă êthĭ ná Mosê a têtthyótêthya tahe, htuôto nê nõ dútalí kuô êthĭ aphú tahe phá to, htuôto nê nõ krwômę kuôpă êthĭ ná Judaphú a lêklôlêkhyă tahe to, ũ hé pè êthĭ phúnuô. 22 Nê hyătuô biyé nuôma, êthĭ klyă~ nĭhuô nyă prê. Phúnuô akhu-akhyê, pè tóbê mẽphútê? 23 Rò mẽphú pè hêso pè nê yênuô. BİYenuô kayă dô a byăhtuôhó anê dô Cómarya a mêtênyênuô, a o thêlwĭ. 24 Cuô tũkuô ná êthĭ rò cuômêmwôplĭ rjúkuô nêné ná êthĭ nuô.

✱ 21:8 21:8 Prêdônyâphú tahe 6:5

Htuõrò nõklûtaplú èthi khukló rò plá pẹ èthi akènuõ.* Nẹ ki mephúnuõ hérò nẹrinẹkyá dõ ù hé tahenuõ ù pwõ- tóprẹ ki thégně lódu ná amá tóco- to pá. Htuõto ù ki thégně lódu ná nẹ nẹbyacè nídú rò nẹ ohtwõprẹ krwõkuõdú Mosè a tẹthyótẹthya akhyenuõ pá. ²⁵ Pẹ ráthũcuõhó li tóba dõ Judaphú máto dõ a htwõhtyahó prẹzũetẹphú tahe a o rò pẹ hésoluõ pẹ hó èthi ná pẹ hébèplú htuõhó ngó ná sée tóco cõ dõ ù lũtyáhtya è ná prẹzõ bèbè, thwi bèbè, tẹphútẹlye dõ ù cithyě akýãbõ tahenuõ bèbè, e tá è mé, htuõrò tóbè cuõthũcuõplánĩ prèmòprẹkhũ to.”

²⁶ Phúnuõ akhu-akhyě, shyéparõnuõ Paulu cuõrõkuõ ná kayãnuõ thélwĩ rò a cuõmẹmwõplĩ rõkuõ anẹ ná èthi phú Judaphú lẹklólẹkhya onuõ. Thyáphú a ki hésoluõ thégně one rẹ pẹ Judaphú a bwidu ná tẹmẹmwõplĩ a mọnyeyě atadú bikhětě pá, htuõrò èthiyě thélwĩ ki hyãlũhyãtyáhtya tẹ bikhětě pá agnenuõ, èthi cuõmẹmwõplĩ htuõ anẹ rò Paulu cuõhtyanuõ dõ Judaphú tẹlũtyã hõkũ.

Û Pụ Paulu Dõ Tẹlũtyã Hõkũ

²⁷ Bí tẹmẹmwõplĩ amọnyě thuõthyótõnyě phũhtuõhó akhẽnuõ, Judaphú o dõ Asia kẹkũ tahe myáhtye Paulu dõ tẹlũtyã hõkũ, rò a cuõryã kayã bẹmụ tahe mikuõ rò a nõpũ ù ná Paulu. ²⁸ Èthi èhtõhtya, “Israelfhú thĩ-, mẹcwõ kuõ mỗ pẹ tá! Kayã yětõprẹ ma, a cuõlě có khãlẹ pwõ- tópho rò a cuõlě ithyó pẹ lỏ ù pwõ- tóprẹ. A cuõlě ithyóithya pẹ lỏ Israelfhú tahe rò a ithyóithya khópyě lỏ Mosè a tẹthyótẹthya tahe ná tẹlũhõdu yětõmě hỏ. Khõnyáyě, a éhyã nĩcõhó Judaphú máto tahe dõ tẹlũtyã hõkũ rò a hyãnuõ mẹ mũmyáricyã lỏ khãlẹ sãsě bíyě hỏ.” ²⁹ (Èthi cuõhétuõ phúyě mẹtèhéro a myáhtye Ephesophú Trophimo okuõ ná Paulu dõ vĩkũ rò èthi tanẹ lahyã ná Paulu éhyã nuõ lũ dõ tẹlũtyã hõkũ akhu-akhyě a hé lahyã phúnuõ.)

³⁰ Rò a súsáhtya lỏplĩ có tówĩlỏ có. Rò kayã bẹmụ tahe klyahyã plulỏ dõ Paulu o rò a hyãpũ lũ rò a cwihte lũ dõ tẹlũhõduklỏ, rò tóphuõtuõ ù mẹbĩkyã tẹlũhõdu lỏkadádu tahe. ³¹ Bí kayã bẹmụ tahe pũmẹthyěhỏ Paulu akhẽnuõ, ù thũcuõ tẹritẹkyã dõ Roma klyětõrĩ akhukló yětõprẹ a o, rò ù hé lũ ná vĩ Jerusalem tathũtalũhtya lỏ cóhỏ tówĩlỏ có. ³² Tóphuõtuõ klyětõrĩ akhukló yětõprẹ ẹnĩ klyětõzẹ akhukló tahe ná klyěphú tahe rò a klyanuõ lahyã dõ kayã bẹmụ tahe akũ, rò bí kayã bẹmụ tahe myáhtye klyěkhukló ná klyěphú yětahe akhẽnuõ, èthi be-okuõkyã lỏ a tẹmũtẹpỏ Paulu yě.

³³ Klyětõrĩ akhukló yětõprẹ hyãtỏ dõ Paulu o rò a hyãpũ Paulu. Rò a hétã a khõpacẹ tahe rò a nõpũ cõklỏ Paulu ná suplyetõhté nyěbõ. Htuõrò a sudyã ù, “È ma ùpẹ? A cuõmẹ kryã- ìtětě?” ³⁴ Kayã bẹmụ tahe èhtõhtya tóprẹ tómyě tóprẹ tóco prẹ, dõ akhõruõ tahe rò a èhtõhtya khóke tóco. Dõ tẹmẹ- anẹ phúyě akhu-akhyě klyětõrĩ akhukló yětõprẹ thégně tặtẹ pẹpãto akhu- akhyě a nõékakýã Paulu ná a khõpacẹ tahe dõ klyěphú tahe lẹo akhãlẹ. ³⁵ Bí

* **21:24** 21:24 Cáhtya bí Judaphú tahe byãtẹ akhẽnuõ, a ici akhuluõ to. Bí a tẹbyáyě a lỏhtyabãhtya hõnuõ, a iklũ taplũno akhuluõ rò a lũhtyatyãhtya tẹnguduprĩdu tahe.

Paulu ná klyêphú tahe kaṭuõ dó kabõ khâshyé akhênuô, kayâ bémụ tahe lé mēsúsá shyohyâ akhu-akhyê klyêphú tahe cõhtyamó kaṭyâ lữ. ³⁶ Kayâ bémụ yêtahe krwõkaṭuõ rô “Mêthyêkyâ lữ,” a êhtõ lahyâ phúnuô.

Paulu Hébèsiplêní Ané

³⁷ Bí klyêphú tahe kírê ênuô Paulu dó klyêphú léõ akhênuô, Paulu hé klyêtôrí akhukló yêtôprê, “Vã hébè ná nê ma aní sálê ê?” A hé.

Rò klyêkhukló yêtôprê sudyâ lữ, “Nê hébècyâ sálê Greek ngó ê? ³⁸ Dó arêkhê anyêlã híto nuô, kayâ Egyptphú dó a mē tathũtalũhtya súsa rô a êhtecuõkhókyâ kayacyê kayäricyâ aprêlwĩrĩ dó kēsêhtyêkyâ lõtamákh nuôma nê hó vãhêto?”

³⁹ Rò Paulu hêsú lữ, “Vã ma Judaphú tôprê, vã opacêlyã bí Cilicia kê, vĩ Tarso akũ nuôprê. Vĩyê tówĩ nuôma vĩ dó amwĩ luõhtyêluõkê tówĩ. Vã ma vĩ Tarsophú tôprê prê. Khyáthêdõ dyé vã tēshuõtêkhê dó vã ki hébè ná kayâ bémụ yêtahe.”

⁴⁰ Rò klyêtôrí akhukló yêtôprê dyé è tēshuõtêkhê akhu-akhyê, Paulu kahtò bí kabõlõ nuô, rô a vúvyãcuõ atakhu dó kayâ bémụ yêtahe a o. Bí êthĩ othuõhó akhênuô, Paulu hébêtã êthĩ ná Hebreo ngó.

22

¹ Rò Paulu hé pè êthĩ, “Puõvyã muõphê thĩ~, nĩdã lahyâ vã tēhébèsiplê vãnê dó thĩ mēthènyê yê.” ² Bí êthĩ nĩhuõ a hébè êthĩ ná Hebreo ngó akhênuô, êthĩ léothuõ ryáklõlõ pãpã.

Rò Paulu hébè plehyã põ, ³ “Vã ma Judaphú tôprê, vã opacêlyã dó vĩ Tarso, dó Cilicia kê a tẽpõalẽ, manàrò vã duhtya dó vĩ Jerusalem. Gamalie ma vã Thára rô ù ithyó tãtẽ nyacó vã ná tēthyótēthya dó muõphêphyêphuõ dó~ nyénu tahe krwõmẽkuõ htuõhó nuõtahe. Vã théplòshyo mēlõthulõthé nyacó Cómarya a tēphyétēmẽ thyáná thĩ dó a o bĩyê tahe pwõprê théplòshyo nyacó khõnyã yẽnuõhó. ⁴ Kayâ dó a krwõkuõ klyã dó Jesũ Krĩstu dyéluõ yẽnuô, vã mēcyẽmẽcũ có êthĩ bá~ tẽ henuô, vã mēcyẽmẽcũ tuõ có êthĩ dó a thyê có. Htuõrò vã pũ lõ prēmòprêkhũ tahe rô vã dõtãlõ êthĩ dó htõkũ.

⁵ Vã hébècõhébètẽ prê nuõma, bwĩdukhuõ yẽnuô ná Judaphú dó a htwõ khuklókhuklyã lõ~ plĩ tahe khyábé athé dó vãgnê prê. Mētéhèrò, thyáphú vã ki cuõpũ kayâ dó a krwõkuõ Jesũ Krĩstu akhyê nuõtahe rô vã ki cõklõ êthĩ ná suplyetõhté, htuõpãrò vã ki éka cĩrya êthĩ dó vĩ Jerusalem pã nuõrò, êthĩ htwõ khuklókhuklyã nuõtahe räcuõnĩ litãhe rô a dyécuõ ná vã. Li yêtahenuô, a räcuõ pè apuõvyã Judaphú dó a htwõ khuklókhuklyã rô a o lahyã dó vĩ Damasco dó vã kírê cuõ vĩyê tówĩ akũ nuõtahe a o.”

Paulu Héluõ Pè Û Ná Athéplò Htulyakã Ari-akyã

⁶ “Bí vã hyã phúhó ná vĩ Damasco bí mõtũhõhó akhênuô, tẽlitakhê rasõ tõkuõ o dó mõkhu hyãlyã litãvã htyakhyê dó vã khâshyé. ⁷ Vã lakhútã dó

hekhu rò vã nĩhuõ nõ pãhtya rò a hé vã, ‘Saulu~, Saulu~, mametëro nè cuõ mecyëmecü vã metë?’

⁸ “Rò vã sudyäsü è, ‘Byacè, nè ma ùpë?’

“Rò a hésü vã, ‘Vã ma vĩ Nazarephú Jesü dö nè mecyëmecü ènuõ tãprë hó.’ ⁹ Kayã dö a krwöcuõkuõ ná vã tahe myãhtye tẽlĩ nuõtõkuõ tadúro a nĩhuõ lahyã nõ dö a hébè ná vã yënuõ to.

¹⁰ “‘Byacè~, vã tõbè mephútë?’ Vã sudyäsü è phínuõ.

“Rò Byacè hésü vã, ‘Ihtò rò cuõnuõ dö vĩ Damasco akü nuõ. Cómarya taritaryã pëhtuõhõ dö nẽgnë hó, nè tõbè mekryã~ ítënuõ, ù ki héso pëdü nè pã.’ ¹¹ Tẽlitakhë nuõtõkuõ akhu-akhyëro vã mètèhkhikyã. Vãkhõvãthyõ tahe cwĩnuõthũnuõ prë vã dö vĩ Damasco akü prë.

¹² “Kayã amwĩ ná Anania o tãprë, è ma kayã tãprë dö a mõnyacó Cómarya, rò a lĩ krwõmekuõ phú tẽthyótẽthya o nuõ. Rò Judaphú o bí vĩ Damasco akü nuõtahe dyaduzũnyã nyacó lũ có. ¹³ A hyã ihtõ dö vã khãshyé rò a hé vã, ‘Puõvyã Saulu~, myãhtye kãkhyë khyëthyámõ,’ a hé rò, vãmèthè lĩkã tãphuõ lĩkãkhyëcõ, rò vã myãhtyerë è.

¹⁴ “Rò Anania hé vã, ‘Cómarya dö pëphë dö~ nyënu tahe cõbẽhtya è tãprënuõ, a nwõhtyahõ nè dö nè ki thëgnë tẽ dö atõ lũthèplõ tahe, htũõro nè ki myãhtye a prëmètẽphú cõtë tãprë, rò nè ki nĩhuõbè dü nõ dö a hébè nĩdü nè ná anë yënuõ pã. ¹⁵ Mètèhëro nè ki htwõhtya prëkhyáthë tãprë dö lũgnë pã, rò nè ki héso pë ù pwõ~ tãprë ná tẽ dö nè myãhtye, nĩhuõbè nuõtahe pã. ¹⁶ Nè mę pyãzë nënë metë? Ihtõmõ rò plwõkamõ nënë ná htyënuõ, rò kwicõbẽhtya mò è dö a ki sipĩkyã nè tẽthũ yënuõ,’ ” Paulu hé pë èthĩ phínuõ.

Byacè É Paulu Ná A Ki Cuõhësdõnyã Pë Ũ Dõ Judaphú Mãto Tahe Aklë

¹⁷ Paulu hé põ, “Vã kãkhyë khyëthyã dö vĩ Jerusalem rò bí vã kwicõbë dö tẽlũtyã hõkü akhënuõ, vã myãhtyelwõ tètõcõ. ¹⁸ Dõ vã tẽmyãhtyelwõ yëakũnuõ, vã myãhtye Byacè rò a hé vã, ‘Htecuõkyã pryãpyãmõ dö vĩ Jerusalem yëakũnuõ, mètèhëro nè khyãlũ nõthë ná vãrivãkyã yëtahenuõ kayã bëmü biyë tahe nĩdãkuõ nëtë to.’

¹⁹ “Vã hésü è, ‘Byacè~, èthĩ thëgnë tãtë cóhõ ná vã cuõ dö tẽcõbẽhõkü tãmë htũ tãmë rò kayã dö a zũkanyãkã nè tahenuõ, tahehe rò vãmũvãpõ èthĩ, tahehe rò vã dõtã èthĩ dö htõkü hó. ²⁰ Rò bí ù męthyë Stephano dö a khyãathë ná nẽrinëkyã yëtãprë akhënuõ, vã okuõ bĩnuõ, rò vã krwõpõ nĩdyë kuõ ná kayã dö a męthyë lũ nuõtahe tõkyë rò vã opõmãnyĩ pëkuõ kayã dö a męthyë lũ nuõtahe acãklõ tahe.’

²¹ “Byacè hé vã, ‘Cuõmõ! Mètèhëro, vã ki nõcuõ taphãyëkyã nè dö Judaphú mãto tahe a o.’ ”

²² Bí Paulu hébè tuõhõ biyë akhënuõ, kayã bëmü yëtahe nĩdã khyãpãto rò èthĩ cyëpryë èhtõhtya lahyã, “Męthyëkyã è! A kò ohtwõprë pã to hó!”

23 Èthi èhtôémq, vúvyãhtya lõ ahyeca rò pruõhtyamõ lõpli hemû.
 24 Judaphú yëtahe cuõ èhtôémq lahyã có katëyë rò ma, tètiritëkyã cóphútëtënuõ, Roma klyëtôri akhukló yëtôprë thézû thégnë kuõ akhu-akhyë, a hétã a khõpacë tahe ná a ki thũcuõ Paulu dõ klyëphú tahe léo ahikû, rò a ki nõttã aklyëphú tahe ki mũ Paulu rò ki cemyã lõ pã. 25 Manárõ bí èthi cóklõ Paulu dõ a ki mũ lõ ná iplírwj akhënuõ, Paulu hé klyëtôzë akhukló dõ a kahtõ obínuõ tôprë, “Roma htyëphúkëphú tôprënuõ atëthú o ë, ma a oto ë nuõ, thĩ cirya htúcemyã htuõhító rò thĩ kírë mũ è nuõma atõ sálë nyã ná tëthyótëthya ë?”

26 Bí klyëtôzë akhukló yëtôprë nĩhuõ tëyë akhënuõ, a cuõ hëso dítú pë ná klyëtôri akhukló rò a cuõsudyã klyëtôri akhukló yë, “Në kírë më è phútë pã? È ma Roma htyëphúkëphú tôprë vã!”

27 Dõ tètiritëkyã yë akhu-akhyë, klyëtôri akhukló yëtôprë cuõ dõ Paulu a o rò a cuõ sudyã lõ, “Hépemyã vã, në ma Roma htyëphúkëphú tôprë ë?”

Rò Paulu hësu lõ, “Õ~ amã.”

28 Rò klyëtôri akhukló yëtôprë hé lõ, “Thyãphú vã htwõnĩkuõ Roma htyëphúkëphú tôprë nuõrõ, vã dyëbë é nyacõ rũ có.”

Manárõ Paulu hësu lõ, “Vãmuõvãphë ma Roma htyëphúkëphú akhu-akhyë, vã rò, vã htwõ Roma htyëphúkëphú dõ vã opacëlyã akhëpã có.”

29 Tôphuõtuõ, kayã dõ a kírë htúcemyã lõ tahenuõ, a cuõ taphãkyã lõ ná lõ. Htuõrõ klyëtôri akhukló yëtôprënuõ, a théisë nĩdyë khyë nyacõ, mëtëhëro a thégnë hyã ná Paulu ma Roma htyëphúkëphú tôprëcõ, manárõ a yõ cuõnõ cóklõmathú htuõhõ ù ná suplyëtõhtë tahe akhu-akhyë, a théisë nĩdyë khyë nyacõ.

Paulu Cuõtuõ Dõ Judaphú Khuklókhuklyã Tahe A Mèthënyë

30 Judaphú tahe cuõbetuõ tëthú dõ Paulu aq mëtënuõ, klyëtôri akhukló yëtôprë thézû thégnë tãtëryã akhu-akhyë, mõlĩbü, a nõcuõ ilyëkyã suplyëtõhtë dõ Paulu aq. Htuõrõ a dyëtã angõ ná a nõokúokyã lõ lõ~ kayã dõ a htwõ prëlütã khukló tahe ná Judaphú dõ a htwõ khuklókhuklyã nuõtahe. Htuõrõ a é Paulu rò a nõihtõ lõ dõ èthi amèthënyë.

23

1 Paulu myácuõtõ Judaphú dõ a htwõduhtwõkhu yëtahe rò a hé èthi, “Vã puõvyã thĩ~, dõ vã théplòkũnuõ a dyëluõ vã ná vã tëtëhtwõprë dõ Cómarya a mèthënyëyë, tuõkhõnyãnuõ, amwõapli lõbã lõpli prë.” 2 Bwídukhulõ Anania nõplyã Paulu khãu ná kayã dõ a kahtõophú ná lõ nuõtahe. 3 Htuõrõ Paulu hësu è, “Kõ~ dõ dõ ù plõbü è~, Cómarya ki plyã në pã! Në onyãõ bínuõ ná në ki cirya vã phú tëthyótëthya aklyã hyã nuõ tadúro dõ në nõplyã ù ná vã khãu akhu-akhyë në talwóhõ tëthyótëthya hõ.”

4 Kayã dõ a ophú ná Paulu tahe hësu lõ, “Kõ~ në cuõ hëbë mũmyãricyã bútuõ có Cómarya a bwídukhulõ yëtôprë!”

⁵ Rò Paulu hésù, “Vã puõvvyã thĩ-, vã thëgnë ná è ma a htwõ bwídukhulõ nuõ máto. Lisãsë héone, ‘Kayã htwõ khuklõkhuklyã dö a põnjì në kayã tahe yëtõprënuõ, në tõbë hé mũmyáricyã nì lù to,’”^{*} a hé phúnuõ.

⁶ Bí Paulu myãhtye ná kayã obínuõ tahe ma tahehe rò Saducëophú, tahehe rò Phariseõphú akhu-akhyë, a èhtõhtyaluõ pë Judaphú dö a htwõ khuklõ tahe, “Vã puõvvyã thĩ-, vã ma Phariseõphú tõprë. Vã ma Phariseõphú tahe a phúpřëkhũ ma amãmã. Vã myásũ ná kayã dö a thyë tahenuõ, a ki ihtõhtwõprë kãkhyë khyëthyã pã akhu-akhyëro thĩ htũcë vã.” ⁷ Dõ a hëluõhtya tëtë phuyë akhu-akhyë, Phariseõphú ná Saducëophú tahe krékryã khyëlu rò èthĩ lùpruõkyã lù nyëmu. ⁸ (Mëthëhëro Saducëophú tahenuõ, a hé lahyã, kayã thyë htuõhõ tahenuõ, a ihtõhtwõprë kãkhyë pãto. Htuõto tanémõkhuphú bèbë, zõ bèbë, a o tõcõ- to. Manáro Phariseõphú tahe ke rò, a zũe lõ ke ná a olõ thuõcõ.)

⁹ Yëtõphuõrõ ù lé- èhtõëmõhtya shyoshyo rò dö èthĩ aklënuõ kayã dö a thëgnë Cõmarya tëtëhyótëtëhya o tahe, èthĩ ma tõmucũ ná Phariseõphú yëtahe nuõhõ, rò dö èthĩklë tahehenuõ, a ihtò rò a kré kãkhyësù, “Pë myãhtye kayã yëtõprë a tëmëthũ tõcõ- to. Taryãma thëhtwõprë mãtoma tanémõkhuphú nõhëbë lakõ è prë kõle.” ¹⁰ Tëklyëtëngã yë a shyohtya tuõ cõ dö klyëtõrì akhuklõ yëtõprë bèzõ ná thëisë ù htõzãhtõmũkyã Paulu akhu-akhyë, a nõhëtekyã Paulu ná aklyëphú tahe dö èthĩ aklë, rò a thũcuõkyã lù dö klyëphú tahe lëonjì hi nuõtahe akũ.

¹¹ Bí nuõtõthë, Byacë hyã kahtò dö Paulu khãshyë rò a hé lù, “Dyashyodyasõ në thëplõ ní-. Phú në khyã htuõhõ nëthë ná vãrivãkyã bí vjì Jerusalem akũ yënuõ, në ki khyánjũkõ põdũ tëritëkyã yënuõ dö vjì Roma akũ nuõpã.”

Û Kre Mëthyë Paulu

¹² Shyëparõ mõlibũ akhënuõ, Judaphú tahe hyãokũ hébë lù rò èthĩ hébë sukũ njidyë lù nõgõ rò a byãkhyëlu, “Pë ki mëthyënjì hí Paulu to nuõ, pëpëpë tõcõ- to.” ¹³ Kayã dö a sukũhuõ lù nõgõ yëtahehenuõ, a o kayã lwjshyë lõcõ.

¹⁴ Htuõrõ èthĩ cuõ dö bwídukhũ tahe ná Judaphú muõprũmuõprë dö a htwõ khuklõkhuklyã tahe a o rò a hé, “Pë byãthyë htuõhõ pënë ná pë ki mëthyënjì hí Paulu to hëro pëpëpë tõcõ- to. ¹⁵ Phúnuõ akhu-akhyë thĩ ná Judaphú dö a htwõ khuklõkhuklyã tahe räcuõ li tõba dö Roma klyëtõrì akhuklõ nuõtõprë a o rò hé lù, nõthũkãkhyë khyëthyã Paulu dö thĩ onuõ. Rò cyëmë lahyã phú thĩ thëzũ thëgnë tãtë èhtyapõ tëritëkyã yënuõ. Rò bí ù thũkãkhyëhõ lù dö klyãlo akhë pãnuõ, pë otaritaryã onedũ pënë pã rò pë ki mëthyësù è pã.”

¹⁶ Manáro Paulu apuõvvyã prëmò a phúpřëkhũ njũhuõ ná ù kírë kremëthyë Paulu rò, a cuõnuõ dö klyëphú tahe lëohiyë akũ rò a cuõnuõ hësoluõ pë Paulu ná tëritëkyã yëtõcõ.

¹⁷ Yëtõphuõrõ Paulu é klyëtõzë a khuklõdu tahe aklë tõprë rò a hé lù, “Thũcuõ pacë prëkhũphú yëtõprë dö klyëtõrì khuklõ nuõtõprë a o nuõ. Tëritëkyã dö a thëzũ hësoluõ pë lù nuõ, a o tõcõ.” ¹⁸ Rò klyëtõzë khuklõ tõprë

^{*} 23:5 23:5 Li Hteka 22:28

thũcuố lữ đố klyếtôrí khuklố nuôtôprê a o rồ a hé lữ, “Paulu đố ừ đónuố lữ đố hỏkũ nuôtôprê é vớ rồ a nỏthũcuố vớ nớ pacề prêkhũphú yếtôprê đố nẹo. A thềzũ hébề nẹnuô, a o tồcô, a hé phúnũ.”

¹⁹ Klyếtôrí khuklố cwinĩ lữtakhu rồ a écuố lữ đố khắlê tadwô tồpho rồ a sudyáhuô lữ, “Têritêkyá đố nẹ thềzũ hé vãnũô ma ít?”

²⁰ Rồ a héso pẹ lữ, “Judaphú tahe thềplồ nuốkũ rồlồ lữ nớ shyéparồ pãnũô, êthĩ ki cyemẹ anẹ phú Juda kayá htwồdu tahe thềzũ thềgnề tặtẹ Paulu ari-akyá pớ rồ a nỏthũhyá nẹ nớ Paulu yề đố Juda kayá htwồdu nuôtahe a o pớ.

²¹ Manarồ cuốnlĩđá tấ êthĩngộ tắmẹ ní~, mệtêhèrồ kayá kírẹ opộ mệthyềhuô énuô a o có kayá lwĩshyề lốcó. Êthĩ byáhtuốhồ lũngộ tồprê nớ tồprê, êthĩ ki mệthyềnĩ hí Paulu to hénuô, êthĩ eỏ tẹ tồcô~ to, a hé lahyá phúnũ~. Khỏnyáyề êthĩ o taritaryá one lỏhồ anẹ nớ a ki mệ lahyá phúyề akhu-akhyề, êthĩ opộ nĩđá prề nẹ tềhề kạkhyềsủ phútề nuôprê.”

²² Klyếtôrí akhuklố yếtôprê hé lữ, “Nẹ hếsoluố pẹ vớ tềritêkyá yếtôcô nuô, cuốhếso pẹ tấ ừ tồprê~ tắmẹ ní~.” A héthuố phúnũô rồ a plwỏkạkyá prêkhũphú yếtôprê.

Ừ Thũhtya Paulu Đố Khwídu Felice A O

²³ Phúnũô htuốrồ, klyếtôrí khuklố éhyá klyếtôzề khuklố thényề rồ a hé êthĩ, “Nỏ o taritaryá one klyềphú nyềzề, rồ nỏcuố tộkuố nớ prềsidyá tathĩ aprề thuốthýótỏshyề, nớ prềpủ tabyá aprề nyềzề nuô, rồ yếtôthề bí lwĩthýótỏmủ bẻhồ pớ akhềnuô, nỏhtecuố êthĩ đố vỉ Caesarea pớ ní~.

²⁴ Taritaryá one pẹ tathítahe đố Paulu agnề pớ ní~, rồ thũcuốtủ mợmợyáryá è đố khwídu Felice a o pớ ní~, rồ thũsiplề cuốkyáryá è nớ prề đố a thềhtethềhã lữ nuôtahe a takhukũ ní~.”

²⁵ A hé phúnũô htuốrồ, klyếtôrí khuklố yếtôprê rắnlĩ li tồba rồ a hếcuố phú đố alẹ yềnuô,

²⁶ Prềrắliyề ma vớ đố amwỉ nớ Claudio Lysia. Vớ rắcuố pẹ nẹ đố a má Byacề khwídu Felice. Nẹ ki omợ-oryá dù ní~.

²⁷ Judaphú tahe pủmanĩ kayá yếtôprê rồ a kírẹ mệthyề lữ pớ. Ừ dyéthềgnề vớ nớ è ma Roma htyềphúkềphú tồprê akhu-akhyề, vớ énlĩ vớ klyềphú tahe rồ vớ cuố mệlwỏhtekạkyá lữ.

²⁸ Êthĩ cuốbề tềthủ lữ nớ tềritêkyá ítềnuô, vớ thềzũ thềgnề akhu-akhyề, vớ thũcuố è đố êthĩ Judaphú đố a htwồduhtwỏkhu tahe a o.

²⁹ Atềthủ đố a tuố có đố a tồbề thýếcónũô bẻbề, ừ tồbề đónuố có lữ đố hỏkũ cónuô bẻbề, vớ myáhtye a o tồcô~ to. Ừ behtya tềthủ đố lữlợ khỏnyáyề nuôma, mắprề êthĩ atềthýótềthya nĩdyédũ nuôtahe prề.

³⁰ Bí ừ dyéthềgnềhồ vớ nớ Judaphú tahe cuốkúokyá nĩdyề lữ rồ êthĩ hébề sunuốkũ khýềlũ nớ êthĩ kírẹ kremệthyề Paulu nuô, vớ belyáhồ vớ thềplồ nớ vớ ki nỏthũcuố prýakýá è đố nẹo tồphuốtủ có. Rồ vớ hédũ kayá đố a be lữ tềthủ yềnuôtahe nớ a ki hyádyahyaluố Paulu atềthủ ari-akyá đố nẹ mềthényề pớ.

³¹ Rò klyêphú tahe mepnú ù nõ èthĩ nuô. Rò èthĩ ênĩ Paulu rò a thũcuô tuõ có lủ dô vĩ Antipatri bínũ tôthêcô. ³² Dôkhyê tônỹenuô, klyêphú dô a cuô ná akhãduô tahenuô a kãkhyê khyêthýa dô klyêphú tahe lëonĩ akhãlê. Rò thyáphú prêsidyá tathĩ tahe ki cuô plehyã kuõpô ná Paulu dô nyê tôkyê agnënuô, a nõokyãkyã prêsidyá tathĩ tahe bínũ. ³³ Èthĩ cuõtuõ dô vĩ Caesarea rò, a cuõdyê li nuõtôba dô khwídu takhukũ rò èthĩ thũhtyakyã Paulu dô khwídu yêtôprê a o. ³⁴ Khwídu hómýahtuõ liyê rò a sudyã Paulu ná a odô kèbítê tôkê hyãtê, rò bí a thêgnêhó ná Paulu o dô Cilicia kê hyã akhënuô, ³⁵ a hé lủ, “Shyé~ kayã dô a be têtũ nê nuõtahe ki hyãtuõhó pã rò vã ki nĩdã myãmyã nê têtêbê pã.” Htuõrò, a hétã angó dô klyêphú tahe alo ná cuõdya Paulu dô Khwí Herodê mephtya nĩdyê ahõ nuõtômê akũnuô, rò opõmanĩ lủ ní~.

24

Judaphú Betêthú Paulu Dô Khwídu Felice Amêthênỹ

¹ Opó nyãnyê rò, bwídukhló Anania ná Judaphú muõprũmuõprê khuk-lódukhusuhtũ tahe êhyãtõnĩ ná kayã cyãhêbê htyêkê a têtýótêtýa tôprê dô amwĩ ná Tertullo, rò a hyãlyã lahyã dô vĩ Caesarea. Èthĩ hyãnuô dô khwídu Felice amêthênỹ rò a hyãdyahtya Paulu têtũ. ² Û ênuõhtuõ Paulu rò Tertullo betêthú Paulu rò a hé, “Khwídu Felice, dô nê põtari ryányacó têt akhu-akhyê pêt nĩbê nyêlãhó têtêtêdwõ hó. Htuõto nê myãhtye one têt dô nyê akhu-akhyê têt dô a tôkò htulya tahenuô nê htulya htuõhó. ³ Nê mêtê yêtahe bítêtôpho bêtê, atõ lõplĩ pêt thêplõ pwõ~ tôphuõ có akhu-akhyê, pêt hêbwihétaryê nyacó nê. ⁴ Vã thêzũ mêtõ nyê nê têtshuõtêkhê to. Manárò vã kwĩthêzõ nê ná nê ki khyãthêdõ nĩdã pêtũõrê pêt têtítêkyã yê. Vã hêbêdõnyãhtũ pêt ná nê to.

⁵ “Pêt thêgnê ná kayã yêtôprê ma kayã dô a pũ mêtídyã ù. Kayã dô a mephtyalõ têtatarũtapyã dô Judaphú tahe akłê tuõlõ dô hekhusĩba yënuõma êhõ. È ma Nazarêphú aplóamũ akhukłó tôprê. ⁶ A pũ mep mũmyãricyã kuõpô têtũhõdu rò pêt pũ lủ prê. (Pêt hétãplũ htuõhó pêtõgõ ná pêt ki cirya è phú pêt têtýótêtýa o nuô hó. ⁷ Manárò, klyêtõrĩ akhukłó Lysia cyêpnyê hyã cwihtephekyã lủ dô pêt takhukũ. ⁸ Htuõrò Lysia hétã angó ná pêt tõtê betêthú Paulu dô nê mêtênỹ.)” Nê ki sudyã kayã yêtôprê hënuõma, lõ~ pêt behtya têtũ dô lủlõ tahenuô, nê ki thêgnêlõ dũ pã.”

⁹ Yêtôphuõrò, Judaphú tahe~ rò a krwõ bekuõlõ têtũ dô Paulu alo phũnuõnuô. Rò èthĩ hé lahyã ná lõ~ a hé yêtahe nuõma a tõtõ prê.

Paulu Hésiłê Anê Dô Khwídu Felice Amêthênỹ

* **24:8** 24:8 Û rã liphá mú~ nukhê tahehenuô, lisãsêmã dô a o dô klómõklóbĩ akũ yêtõmãnuô, ù myãhtye patõkuõ lủ to.

10 Bínuôakhě khwídu yětôprê zôhtyaluô atakhu dõ Paulu ki hébè tẹ rò Paulu hésù, “Nẹ htwödũhõ pręcirya tẹ dõ kayã yětomyětôcõ akhu ma analẹ nyělãhõ nuõma vã thégñé pré. Phúnuô akhu-akhyě, vã kírẹ hébèsipléní vãnẹ dõ nẹ mètènyě phúyẽnuõma, vã thékřũ nyacó. 11 Vã cuócõbẽ dõ vĩ Jerusalem nuõma anyělõ ná shyényěthě hító. Nẹ ki pũthégñé ná nènẹ henuõma aní pré. 12 Judaphú yětahenuô a myáhtyenóná vã cuókrékryã ná kayã dõ tẹlũhõdu akũnuô tôprê- to, vã cuómẹ tarũtapyã kayã bémũ dõ tẹcóbèhõkũ henuô bèbè, khãlẹ dõ aruô dõ vĩkũyě nuòbèbè, èthĩ myáhtyenóná tôphuõ- to. 13 Túnuõhtuõto èthĩ betèthũ dõ vãlõ khõnyáyě tahenuõma, a zũluõbẽ ná èthĩ betèthũ yẽnuõma a tõpré nuô a o tõi- to. 14 Manárò, vã ólyã ná vã cõbucóbèhtya pẹ muõphěphyěphuõ dõ- nyenu tahe a Cómarya, rò mã dõ vã krwõkuõ klyã dõ Byacè dyéluõ yẽnuòrò èthĩ hé lahyã vã ná vãzũvãnyã thũhõ tẹhõ, a hé lahyã phúnuô. Lõ- Mosè a tẹthyótèthya dõ a rãone rẹ tahenuô ná lõ- prèprõ ali tahenuô, vã zũe kuõlõ prèpré. 15 Vã tẹmyásũ dõ Cómarya akũ nuõma athyaná èthĩ nuõprèpré. Vã zũe myásũ ná kayãryã bèbè, kayãcyě bèbè, a ki nyãkahtò htwõprê kãkhyě lõkhyě pã. 16 Thyáphú vã thépłò a tẹtaneyě a ki mwõplĩ dõ Cómarya ná prèlukayã a mètènyě nuô, vã yácú metẹ aryã tadũ pwõ- tõphuõ cõ.

17 “Vã cuóotaphã nyě ná vĩ Jerusalem dõ ana, alèkũ cõhõ, rò dõkhyẽnuô, thyáphú vã ki cuõthũ pẹ vã myécõphú nĩdũ tahe arũ, htuõto thyáphú vã ki lũhtyatyãhtya tẹ bínuô agnẹ nuòrò, vã kãkhyě khyěthya bí vĩ Jerusalem yẽnuô pré. 18 Bí vã lũtyãhtya tẹ dõ tẹlũtyã hõkũ akhẽnuô, èthĩ myáhtye vã. Vã mẹ htuõplũryã tẹmẽmwõplĩhtya vãnẹ phú tẹcõbucóbẽ lẹklõlẹkhyã o nuõpré. Rò vã mẽmwõplĩ htuõ vãnẹ rò, dõkhyẽnuô vã mẹ súsisúsã thékãhãthéte ù tõi- to. Bí vã khãshyẽnuô kayã opré tókũtõprê pré, kayã bémũ o ná to. 19 Manárò Judaphú dõ a o dõ Asia kẹ tahe hyãnuõ okuõ bínuô tahe. Èthĩ ki thézũ dya vã tẹthũ hérò a tõi hyãtõ ná anẹ dõ nẹo, rò a tõi dyaluõhtya tẹritẹkyã nuõtahe. 20 Kimãtorò bí vã kahtòo dõ Juda kayã htwõduhtwõkhu tahe a mètènyě akhẽnuô, kayã bíyě tahe tõi hẹluõhtya lahyã lõ- vã tẹthũ dõ a myáhtye nuõtahe. 21 Vã tẹthũ ki o henuõma a oprétũ vã ihtòo dõ èthĩ amètènyě rò vã èhtõhtya, “Thĩ cirya vã yětõnyě nuõma mã dõ vã zũe ná kayã dõ a thye tahe nyãkahtò htwõprê kãkhyě pã, yětõmũ akhu-akhyě pré,” Paulu hé pẹ lũ phúnuô.

22 Htuõrò khwídu Felice dõ a thégñé htuõ ryáryádèdèhõ klyã dõ Byacè dyéluõ yẽnuòrò, a be tadũkyã tẹsudyãcemyã yě rò a hé, “Shyẽ- klyètõrí khuklõdu Lysia hyãtuõhõ akhẽpãnuô, vã ki cirya pẹ thĩ tẹritẹkyã yětõcõ pã,” a hé èthĩ phúnuô. 23 Rò a hétã angõ dõ klyètõzẹ khuklõ yẽnuô tõpré a o, opõnĩryã Paulu yě ní-, manárò plwõpalã cuõhtõcuõlyã pẹkuõ sálédũ è cũ- athépłò thézũmẽnuô tahehe ní-. Akhõathyõ tahe ki hyãmyãhyãdyě lũ tẹ dõ a lo tahe kihérò plwõmyã pẹ lũ ní-.

²⁴ Dókhýě thuđlwĩnyěnuđ, khwídu Felice ná amě Drusilla máđú Judamuđ yětôprě hyă rò a nõcuốế ừ ná Paulu rò a nĩđảmyá Paulu hébè pẹ lủ ná tẹtũenyáe Jesũ Krĩstu ari-akyă. ²⁵ Rò bí Paulu hébè pẹ pọ lủ ná tẹcótẹ, tẹpõlyanĩ nẹ ná tẹcĩrya mọnyě đố a ki hyă pả ari-akyă yě akhẽnuđ, khwídu Felice thếisẻ rò a hé lủ, “Yětôhũ rò nẹ kanĩ hó. Vả tẹshuốtẹkhẻ ki o pả hérò, vả ki ẻhyápọ khyẻ nẹ pả.” ²⁶ Phúnuđ akhu-akhyẻ a mehyă tamótamó Paulu đố a ki hyăhẻbẻ ná lủ, mẹtẻhẻrò a myásũkuố ná tónyenyẻ pãnuđ, Paulu ki dyẻ lủ rủ pả a tanẹ phúnuđ.

²⁷ A talwđ hyăhỏ nyẻna htuởrò, Pòki Festo htwởhtya khwídu đố Felice akhẻlẻ, rò khwídu Felice thếzủ mẻthẻòkuố đố Judaphủ tahe a mẻthẻnyẻ akhu-akhyẻ a đótặ tadủpả Paulu đố htkủ.

25

Paulu Kwĩcuố Đố Roma Khwídu A O

¹ Khwídu Festo hyátuố bí kẹ nuốtỏba akủ rò a bảhỏ thuốnyẻ htuởnuđ, a o bí vỉ Caesarea nuđ rò a cuố đố vỉ Jerusalem. ² Bwídukhu tahe ná Judaphủ a khuklỏdu tahe hyă dyaluởhtya tẹdyatẻthủ Paulu tahe đố khwídu Festo a o. ³ ẻthỉ kwĩthẻzỏ khwídu Festo ná a ki mẻbwĩmẻtaryẻ pẹkuố ẻthỉ rò ẻthỉ thẻzủ ná khwídu Festo ki nõthủhyă ừ ná Paulu rò a ki thủhyă pẹ ẻthỉ đố vỉ Jerusalem, mẹtẻhẻrò ẻthỉ kĩrẻ kremẻthyẻ Paulu đố klyálo pả. ⁴ Khwídu Festo hẻsủ, “Ủ đótặ Paulu đố vỉ Caesarea, rò nyẻtyato pãnuđ, vả ki cuố bĩnuđ pả. ⁵ Rò nõcuố tỏkuố thỉ kayádu tahe ná vả đố vỉ Caesarea pả nỉ-, rò ki Paulu mẻmẻlakỏ tẻthủ đố ừ tỏkỏ cĩrya ẻ pả hérò, thỉ kayádu yẻtahe ki behtyaluố lủ tẻthủ pảma anỉ prẻ.”

⁶ Khwídu Festo opọ bí Jerusalem vỉnuđ anyẻlwĩthyỏ, mátorò nyẻshyẻ bĩnuđ tỏpho rò a lỵa đố vỉ Caesarea. Anotónyẻ rò a onyáo đố prẻcĩryatẻ akhẻlẻ akhu rò a hẻtặ angỏ ná ừ ki thủhyảnuđ Paulu đố a o. ⁷ Bí Paulu hyátuố akhẻnuđ, Judaphủ đố a o đố vỉ Jerusalem rò a hyă tahenuđ a hyă kahtỏo tava lỏ Paulu. Rò ẻthỉ hyảbehtya ẻlả tẻthủ đố adu-azặ tahe tadủrò ẻthỉ hyă dyahtya lủ tẻthủ yẻtahenuđ, atỏ tỏcỏ- to.

⁸ Phúnuởrò Paulu hẻsỉplẻ anẻ, “Tẻthủ đố a mẻpyẻmẻkyả Judaphủ a tẻthỳótẻthya tahe bẻbẻ, tẻlủhỏđunuđ bẻbẻ, htuởrò Roma akhwídu bẻbẻ vả mẻnỏ tỏcỏ- to.”

⁹ Khwídu Festo thẻzủ mẻthẻò đố Judaphủ tahe a mẻthẻnyẻ akhu-akhyẻrò, a sudyả Paulu, “Ki cuố cĩrya pẹ nẻ tẻrítẻkyả yẻ đố Jerusalem đố vả mẻthẻnyẻ hẻnuđma, nẻ thẻplỏo cuố sẻlẻ ẻ?”

¹⁰ Rò Paulu hẻsủ ẻ, “Khỏnyảrò vả ihtỏohỏ đố khwídu lẻcĩrya akhẻlẻ hó. Yẻma khẻlẻ đố tỏbẻ cĩrya sudyảcẻmyả vả hó. Phủ nẻ thẻgnẻ tặtẻ htuởđủhỏ nuđ hó, vả mẻthủnỏ ná Judaphủ tahe tỏcỏ- to. ¹¹ Ki vả mẻthủ talwótalẻ hó Judaphủ tahe a tẻthỳótẻthya đố a tỏkỏ ná tẻcĩrya thẻyẻ vả tỏcỏcỏ hérò, vả kwĩthẻzỏ pả ná thỉ đố thỉ ki plwỏ htwỏprẻ pọ vả nuđto. Manárò ẻthỉ atẻdyahỳaluố vả tẻthủ yẻtahe nuđ, ki a tỏto hérò ừ dyẻtặcyả vả đố Judaphủ

tahe a takhukũ tôprê to. Thyâphú ù ki cirya vâ rò vâ kwĩcuố ù đố ù ki thũcuố vâ đố Roma khwĩdu a o.”

¹² Khwĩdu Festo ná kayã têtĩphécýádè tahe hébè sunuốkũ rókhyèlũ rò a hészũ Paulu, “Nề kwĩ ù đố ù ki thũcuố nề đố Khwĩdu Caesare ohố akhu-akhyè nề ki cuốno đố lũo pã.”

Paulu Đố Khwĩdu Agrippa Ná Apuố Bernice Amèthènyè

¹³ Đốkhyè thuốlĩnyè hónuô rò khwĩdu Agrippa ná apuố Bernice hyãtuố đố vĩ Caesarea đố a kĩrế hyã olế kuố khwĩdu Festo rò a ki hyã olế dyèluố lũ ná a tètèmohéryá tahe. ¹⁴ Èthĩ cuốo mỗnyèmộthề nyềrare kũ- lã bĩnuô rò khwĩdu Festo hẻluố pề khwĩdu Agrippa ná Paulu ari-akýã. Rò a hé, “Khwĩdu Felice đótặkýã kayã đố htốkũ tôprê. ¹⁵ Rò bí vâ hyã đố vĩ Jerusalem akhẻnuô, Judaphú prẻlũtyã khuklố tahe ná Judaphú muốprũmuốprẻ đố a htwố khuklốkhuklyã tahe hyã dyaluốhtya lũ tẻthũ rò a nốcirya ná vã.

¹⁶ “Manàrò vâ hészũ òthĩ ná pề Romaphú tahe a lẻklốlẻkhyã o, bí ù dyétặ tyahĩ kayã mẻthũ htyẻkẻ tẻthyótẻthya tôprẻprẻ đố ù takhukũ hitonuô, a tồbẻ nẻbẻ ashuốakhẻ đố ù ki nẻhuố ù betẻthũ đố alo, htuốrò bẻ dyẻ lũ ashuốakhẻ đố a bẻ hébẻsẻplẻ nẻdyẻ anẻ ná tẻthũ đố ù be lũlọ yẻnuô tahe.

¹⁷ Phứnuô akhu-akhyẻ, bí òthĩ hyãtuố bí vĩ Caesarea akũ yẻakhẻnuô, vã cwihtũ pề pã òthĩ mỗnyèmộthề to. Anotỏnyẻ rò vã onyáo đố lẻcirya akhẻlẻ rò vã nỏ òhyãnuố kayã nuốtỏprẻ đố vã mẻthẻnyẻhyã. ¹⁸ Kayã hyã betẻthũ Paulu yẻtahe ihtỏ lahyã rò dyahtyaluố lỏplỉ lủtẻthũ tahe. Rò òthĩ ki kẻ Paulu tẻthũ ná a mẻthũ talwỏtalyẻ htyẻkẻ a tẻthyótẻthya o pã ẻ vã tanẻ tadủrò òthĩ kẻ lủ tẻthũ tahenuô, a mẻthũ talwỏtalyẻ htyẻkẻ a tẻthyótẻthya nuố a opa tỏcỏ to. ¹⁹ Èthĩ krẻkryặ shuốshuố khyẻdủ lũ ná òthĩ atẻcỏbucỏbẻ nẻdủ nuốtahe ná kayã đố amwỉ ná Jesũ đố a thyẻhtuốhỏ nuốtỏprẻ ari-akýã prẻ, tadủrò Paulu kuốke rò a hé ná a o htwỏprẻ pặprẻ. ²⁰ Thyâphú vã ki thẻgnẻ òhtyapố tẻritẻkýã yẻtahe rò, vã tồbẻ mẻphủtẻnuô vã hẻplỏbẻ pề pã òthĩ to akhu-akhyẻ, vã sudyã Paulu ná ma nẻ thẻplỏo cuố đố vĩ Jerusalem rò nẻ thẻzủ nỏsudyã cẻmyã ù tẻritẻkýã yẻtahe ná nẻnẻ ẻ? Vã sudyã lủ phứnuô. ²¹ Manàrò Paulu kwỏozyỏ kuốrẻ rò a thẻzủ nỏcirya tẻritẻkýã yẻnuô ná Khwĩdu Caesare. Phứnuô akhu-akhyẻ, vã nỏặ vã klyẻphủ tahe ki opỏ nỉ lủ tuốđố pề thũcuố tuốbẻ hó lủ đố Khwĩdu Caesare a o pã,” khwĩdu Festo hé phứnuô.

²² Khwĩdu Agrippa hészũ khwĩdu Festo, “Vã thẻzủ nẻhuốkuố kayã yẻtỏprẻ a tẻhẻbẻhẻsủ ná vặnẻ nẻdủ.”

Rò khwĩdu Festo hieszũ lủ, “Ki hẻphứnuô rò shyẻparỏ pủnuô nẻ ki nẻhuốno đố pã.”

²³ Đốkhyẻ tỏnyẻnuô, khwĩdu Agrippa ná apuố Bernice hyã rò a kủthýã hyảnỉ hyẻcạtwỏ hyẻcạryã đố a plyatakhẻ tahe rò a hyãnuố rỏkuố ná klyẻkhuklố ná kayãdukayãhtũ bí vẻkũ nuốtahe đố ù lẻokủokýã lủ akhẻlẻ tỏpho. Khwĩdu Festo nỏẻnuố ù ná Paulu đố akũ. ²⁴ Rò khwĩdu Festo hé,

“Khwídu Agrippa ná kayă dô a o bíyě lõ~ plĩ thĩ~, thĩ myáhtyehó kayă yětôprë hó. Lõ~ Judaphú dô a o bíyě tahenuô bèbè, a o dô vj Jerusalem akũ nuôtahe bèbè, a hyă kwithézô vă ná kayă yětôprë ari-akyă. Èthĩ éhtôhtya lahyă ná kayă yětôprë tókò ohtwôprë pãto, a hé lahyă phúnuô. ²⁵ Manárò, a mẽ tètthú dô tókò cirya thyëkyă ènuô vă myáhtye tóco~ to. Anébyacè nĩdũ kwĩdũ ná a thézũ nõcirya nĩdũ ná Khwídu Caesare akhu-akhyë, vă belyahó vă théplò ná vă ki thũlyă è prë. ²⁶ Manárò, tètřitëkyă dô vă ki rãluôhtya tãtë pë dô khwídu onuô, a o tóco~ to. Phúnuô akhu-akhyë vă nõehyă ù ná è dô thĩ lõ~ plĩ a mètthènyë hó. A lodu rëlóma hó vă ki nõhyă lũ dô khwídu Agrippa máhó nøyë a mètthènyë hó. Shyé~ pë sudyă htuôhó è pã túma vă rãhtyaluô tãtëno tètřitëkyă pã, phúnuôprë. ²⁷ Mëtëhéro ù dótã kayă dô htòkũ yětôprënuô, vă ki hélũôplòhtya tãtë khyëthyă tètthú dô ù kè lũ yënuôtahe to hérò vă ki nõthũcuô lũ dô khwídu o hénuô, a cô~ ná atôabè to,” khwídu Festo hé phúnuô.

26

Paulu Hébèsiplé Ané Dó Khwídu Agrippa Amètthènyë

¹ Khwídu Agrippa hé Paulu, “Nè ki théhèbè ma anj prë.” Rò Paulu zôhtya atakhu rò a hébèsiplé nĩdyë ané phúyë: ² Paulu hé khwídu Agrippa, “Khwídu Agrippa~, vă nĩbè tëshuôtëkhë ryă dô vă tóbè hébèsiplé nĩdyë vãnë dô nè mètthènyë phúyë, htuôto vă tã htésũ lõ~ tètthú dô Judaphú këlõ vă yëtahe dô yëtônýë akũ akhu-akhyë, a møyacó vă có. ³ Mëtëhéro nè thégnë tãtë lódúhó Judaphú a lëklólëkhya tahe ná èthĩ atëklyétëngã yëtahe lõ~ plĩ hó akhu-akhyë a mólã vă. Phúnuôrò, vă kwithézô dû nè ná nè ki khyáthéplòhtũ nĩdã pëkuôrë vă tètéhèbèyë ní~.

⁴ “Cãhtya dô vă pacëkhë, bí vă o nĩdũ dô vă kékũ akhë, rò dôkhyënuô vă cuôo dô vj Jerusalem rò vă ohtwôprë kryã~ phútënuô, Judaphú tahe thégnëlõ dúhó pwô~ tôprë. ⁵ Vă ma vă onuôtôkuôdũ dô Pharisëophú aplóamũ dô a pũma sonyacó təcóbucóbë a tètthyótëthya tahe tòmũ tôprënuôma èthĩ thégnë nyëlähó vă hó. Ki èthĩ thézũ khyáluô vãrivãkyă hénuôma a thégnë lõplĩ có. ⁶ Vă yõ myásũ tẽ dô Cómarya ólyă one htuôhó pë muôphëphyëphuô dô~ nyënu nuôtahe akhu-akhyë, khõnyáyë vă bè kahtò bíyë rò ù bè sudyãsucë myáhó vă hó. ⁷ Cómarya a tẽólyă yënuôma máhó khõnyáyë Judaphú shyényëmũ mẽ mẽ phéó lũ a tẽphyétëmë, rò èthĩ opómýásũ nĩdyéhó mõiémõlĩ dô athýaná vă myásũ yënuô tócohó. Phëkhwídu~ dô vă myásũhó yënuô akhu-akhyë, Judaphú tahe pũ kè lõhó vă tètthú hó. ⁸ Cómarya mẽhtwôprë kãkhyëcyă kayãthyë tahenuô, thĩ bíyë tahe cuôtanë tuô lahyă ná a mẽcyă kuôũ to phútë?

⁹ “Vă nëbyacè nĩdũ có, dô nuôkhë vă tanetyă htuôhó bí vă mẽbé tadũnuô, phútëtë~ bèbè vă bè pũ htésũmesú ná kayă dô a zũë vj Nazarephú Jesũ amwj yënuôtahe, vă tanë htuôhó phúnuô. ¹⁰ Phúyënuô vă mẽhtuôlõhó

dó vĭ Jerusalem akũ nuôhó. Vă phyénĭ têtaryëshyosó dó prêlũtyă khukló tahe a o rò vă dónuố éłă Cómarya akayă săsě tahe dó htóků. Bí ũ męthyě êthĭ akhěnuô, vă théplòo ólyă patôkuố ná nỏmęthyěkyă ũ. ¹¹ Vămũvăpồ, męcyemęcũ nó éłă êthĭ dó tęcóbběhố tahe akũ, rò vă hếsố êthĭ rò vă nỏhế êthĭ, ‘Vă zũe pă Jesũ to’ phũnuô, rò vă théplòdu kanố- êthĭ to. Tuố có dó vă ki htecuố dó myęcôruôphũ o nĩdyế vĭtahe akũ rò, vă ki cuố męcyemęcũ có êthĭ có.”

Paulu Hêluốhtya Pê Ũ Ná Athêplò Htulya Kạkhyế Ari-akya

¹² “Phũnuôrò tónyềkhế, vă cuố dó vĭ Damasco. Rò vă phyếcuốnĭ li tóba dó bwidukhu tahe dyétặ vă ná a taryëshyosó tahe tóba. ¹³ Kố- phề khwĩdu Agrippa, tónyềrò bí vă cuố dó klyálo rò bí- mỗhtuô córané hó akhěnuô, vă myáhtye tềlĭ shyosó tómể rò a takhếsốklố có ná tamốnuô, a o dó mỏkhu rò a sátakhếặ tava vă ná kayă dó a cuố tộkuố ná vă tahe. ¹⁴ Pề lakhútặ lố dó hekhu pwố- tồprề có, rò vă nĩhuố ngốprahtya ná Hebreo ngố tồmũ rò a hé vă, ‘Kố- Saulu~, Saulu~, nệ męcyemęcũ vă męặ? Nệ taphốsế nĩdyế khyếdũ nệ khăduô ná tamố dó athyaná pũ tapề kạkhyế sế nĩdyế khyếthyáđũ a nếbyacế iplí nuôprề,’ a hé vă ná Hebreo ngố phũnuô.

¹⁵ “Rò vă sudyă kạkhyếsũ ề, ‘Byacế~, nệ ma ừpề?’

“Rò Byacế hếsũ vă, ‘Vă ma Jesũ dó nệ męcyemęcũ ềnuô tồprềhố,’ a hé vă phũnuô. ¹⁶ ‘Manáro tarũ ihtò khyếthyámố, vă hyă oluốhtya pếhố nệ ná vặnế phúyế nuôma máhố dó vă ki nwohtyahố nệ ná nệ ki htwốhtyahố vă Prêdônyáphũ ná prềkhyáthề tồprề hó. Yếtónyề nệ myáhtyehố ná vă bíyế ari-akya yếtahe ná tề dó vă kírế zũluố pếpồ nệ dókhyế pă tahenuô, nệ bề cuốdyáluố pềlố ũ pă~. ¹⁷ Vă ki nỏthũcuố nệ dó nệ myęcônĩđũ tahe ná Judaphũ mặto tahe aklế pă. Rò vă ki męsiplềhte nệ dó êthĭ nuôtahe a takhukũ pă. ¹⁸ Nệ bề bámốhtya pề êthĭ tahe amềthề pă, htuồrò nệ nỏtarĭ kạkhyế khyếthyă êthĭ dó tềkhítặtapạ alế pă, rò nệ ki thũcuố êthĭ dó tềlĭ pă, htuồto nệ ki thũcuốnuố êthĭ dó a o dó khĩnérícýă khukló a taryëshyosó alế yềnuôtahe dó Cómarya a tềprotềprya alế pă. Dố êthĭ zũenyặe vă akhu-akhyế, Cómarya ki plwốkyă êthĭ tềthũ pă, htuồto dó Cómarya nwohtya nĩdyế akayă nuôtahe lẹo akhặlế yềnuô, êthĭ ki nựbề kuốđũ pă,’ ” a hé vă phũnuô.

Paulu Hêluốhtya A Tềphyétềmề Tahe Ari-akya

¹⁹ “Khwĩdu Agrippa~ phũnuô akhu-akhyế, vă krwỏmềkuố phũ tềmyáhtyewố dó a o dó mỏkhu hyă yềnuôprề. ²⁰ Vă cuốlế hếsodốnyă rếlố pề ũ dó vĭ Damasco htuồrò dó vĭ Jerusalem akũ, dókhyềrò vă cuố dó Judakề pwố- tồpho, htuồto vă cuố kuốđũ dó Judaphũ mặto tahe aklềklế. Rò thyáphũ êthĭ ki zạ nĩđũ lahyă a tềthũtềora tahe, htuồrò thyáphũ êthĭ ki tarĭ kạkhyếtồ khyếthyă anế dó Cómarya a o, htuồto thyáphũ a ki dyềluốhtya lahyă atềmề dó aryă tahe ná a zạ nĩđũ htuồhố anế agnềnuô, vă hếsodốnyă

pêhó êthi hó. ²¹ Dó têtítèkyá yé akhu-akhyé, bí vâ o dó têtũtyá hòkũ akhênuô, Judaphú tahe pũ vâ rò a pũ mêtýé vâ prê. ²² Manáro, Cómarya męcwó vâ akhu-akhyé, tuôdó yêtónyé vâ ihtò khyání pępá vâthé ná kayá dó a o býé pwô- tóprê. Kayá dó ù tanędu lũ bèbè, ù tanę pati lũ bèbè vâ hésoluô thyápé ló lũ. Têtítèkyá dó vâ hé pę êthi yënuôma, tóccô- tuô prê lũ ná prêprô tahe ná Mosè heso-one htuôhó nuôtahe prê, rò a hé lahyá, ²³ Kristu dó Cómarya nwóhtya lũ ná prēmewóhtekā prēluhekhuphú yêtôprënuô, a ki khyábè tēmęcyēmęcũ pã rò è ma prê dó a ihtò htwôprê kākhyé rēlô ù dó tětýhý tóprê pã, phúnuô akhu-akhyé, a ki hésodónyá tēlĩ pę Judaphú tahe ná Judaphú mătó tahe pã,” Paulu hé pę khwídu Agrippa phúnuô.

²⁴ Bí Paulu hébësiplé ané phúyé akhênuô, khwídu Festo cyéprýé éhtó lũ, “Paulu~, nę tamwĩ prê. Nę tětèkhuthégně dó adu-azã tahe mętamwĩ ló nę hó.”

²⁵ Paulu hészũ lũ, “Phě khwídu Festo~, vâ tamwĩ mătó. Vâ hé yętahe nuôma tēmătęcó prê. ²⁶ Phě khwídu Agrippa, vâ hébè há dó nęnyęhyá phúyé mętéhéro, nę thęgnędúhó têtítèkyá yętahe hó. Mętéhéro vâ zűe tătę cò ná nę klyá thęgně htuónyáhó têtítèkyá yé hó, mętéhéro têtítèkyá yętahe nuôma a htwô htyahuôhtyathwé mătó. ²⁷ Phě khwídu Agrippa~, ma nę zűe kuô sálę prêprô a tětéhèbè nuôtahe ẽ? Nę zűe prê nuôma vâ thęgně.”

²⁸ Khwídu Agrippa hészũ Paulu, “Dó tětshuôtèkhě taplôtaplyáphú akũ yęnuô, nę tanę ná nę ki ilõnĩ vâ dó vâ ki htwôhtyakuô Kristuphú pã tóprënuô ẽ?”

²⁹ Paulu hészũ, “Dó taplôphú akũ bèbè, anyé cò bèbè, a lodu náto. Vâ kwícóbě pętũ nętôprê agnë mătó, vâ kwícóbě nípělô ló- kayá dó a nũhuô vâ tětéhèbè khõnyáyę tahe ki htwôhtyakuô Kristuphú thyáná vãyę, manáro tę dó vâ thęzű nõsítòbèkuô thĩ to nuôma a otúprê phú ù dótã vâ dó htòkũ rò ù cõma vâ ná suplyëtõtę yęnuôprê.”

³⁰ Bínuôkhě khwídu Agrippa ná khwí Festo ná khwídu Agrippa apuô Bernice ná ló- kayá onyá kuóná êthi bínuô pwô- tóprê ihtòlô. ³¹ Rò êthi htecuôkyá ló dó akló rò a hé nűdyé khyělũ tóprê ná tóprê phúyé, “Kayá yêtôprënuô atětũ dó bè ciryá thyękyá è nuóbèbè, mătórò bè dõnuôkyá è dó htòkũ nuóbèbè, tětũ dó a mę talwótalyę phúyęnuô, a o tóccô- to.”

³² Rò khwídu Agrippa hészũ khwídu Festo, “Kayá yêtôprê ki kwithézò nõciryá ané ná Khwídu Caesare to héma, tóbè plwóhtekyá lũ hó.”

27

Paulu Sidyanĩ Thòklyędu Rò Htecuô Dó Vĩ Roma

¹ Bí ù héplúhéhentuô hó ngó dó pę bè sidyanĩ thòklyędu rò bè htecuô dó Italy kę akhě, Paulu ná kayá aruô dó ù dótã êthi dó htòkũ tahenuô, ù dyętãkyá êthi dó Julius a takhukũ. Julius ma klyëtözë akhukló tóprê. È ma a o panuôtõ kuô dó Roma klyęphú dó a o aprê tóri tõmu, rò ù é ná “Augusta aklyé

bémũdu.” ² Thòklyèdu tòbè a o dõ vĭ Adramytium rò a hyă. Rò a kírè htecuõ dõ vĭ dõ a orwó htyèdutavãhtũ dõ Asia kékũ tahe rò pè htya sidyanĭ lũ. Kayã mwĭ ná Aristarko dõ a o dõ vĭ Thessalonia, dõ Macedoniaké a tètõalĕ otõprè rò a cuõ tũkuõ ná pè.

³ Shyéparõ nuõ, pè cuõtuõ dõ vĭ Sido. Julius thézõ nĭdyé Paulu. Rò thyáphú a khõbõthyó tahe ki dyépé kuõ lũ tèt dõ a lo tahenuõ rò a plwõcuõolĕ kuõ lũ dõ a khõbõthyó tahe a o. ⁴ Pè obinuõ htecuõ rò kĕlathé htõhyãsũ pè akhu-akhyĕ, pè cuõ tadwõbíkyã ná Cyprũ klũ dõ cíhtõ tũkyĕ. ⁵ Pè cuõ talwókyã Cilicia kĕ ná Pamphylia kĕ a htyèdutavã rò pè cuõtuõ dõ vĭ Myra, Lycia kékũnuõ. ⁶ Bínuõkhĕ klyètõzĕ akhukló nuõtõprĕ myáhtye thòklyèdu o dõ vĭ Alexandria hyă rò a kírè cuõ dõ Italy kĕ tòbè, rò a nõhtyasidyã cuõkuõ pè ná thòklyèdu yĕtòbè. ⁷ A cuõzõ pè súlũ pè rò mõnyĕmõthĕ nyĕhyáhõ rò dõkhyĕnuõ pè cuõtuõ pyásĕnyacõ dõ khãlĕ tõpho, bí aphũ ná vĭ Cida nuõ. Kĕlathé yõ htõsũ pè rò pè cuõ plehyã cyápãto akhu-akhyĕ, pè cuõ tadwõhõ dõ Crete klũ cílyã tũkyĕ. Crete klũ yĕnuõ a o tõdĕcuõ ná Salmone klũ tanõphũ nuõtõklũ. ⁸ Pè cuõrwó htyèdutavãhtũ yĕnuõ apyãasĕ nyacõ pè. Rò pè hyãtuõ dõ khãlĕ tõpho dõ ù é lũ ná Léokuõ khãlĕmõ héyĕnuõ tõpho. Khãlĕ yĕnuõ a ophũ ná vĭ Lasea.

⁹ Pè cuõ yĕnuõ, mõnyĕmõthĕ nyĕlãhõ akhu-akhyĕ pè ki cuõ plehyã põ dõ nyĕ hénuõ tĕpyãtĕsĕ ohtya cyãdĕ pã, mĕtĕhĕrõ, tĕplwókyã tĕthũ pwĕyĕnuõ amõnyĕmõthĕ talwókyáhõ akhu-akhyĕ Paulu dyĕrõdyéryĕ ĕthĭ rò a hé, ¹⁰ “Khõbõthyó thĭ-, vã myáhtye ná ki pè htecuõ hénuõ, cáhtya bíyĕ tãplehyã tuõ dõ nyĕ nuõpãma tĕpyĕtĕkyã ki ohtya pã, rò tĕlacũlaprõ ki ohtya ĕnyacõ pã. Pè ki lacũlaprõ túprĕ thòklyèdu ná tãmuõtãtĕ o dõ thòklyèdukũ yĕnuõtahe túdũ mãto. Pè théplõ htwõprĕ tahe ki lacũlaprõkyã kuõ pãpã.” ¹¹ Manárõ klyètõzĕ akhukló yĕtõprĕnuõ a nĭdãkuõ Paulu angõ to. A nĭdã prĕtũ thòklyèdu a khuklódu yĕtõprĕ ná thòklyèdu abyacĕ angõ prĕ. ¹² Shyé- kĕrõkhĕ hyãtuõpãnuõ, lĕbãokuõ thòklyèdu khãlĕ bíyĕ nuõma a tãtõtãbĕ to. ĕthĭ théplõtõ ĕklõ ná ki htecuõkyã bíyĕ, rò ki yácũ cuõtuõbĕ dõ vĭ Phoeni hénuõ, shyĕ- kĕrõkhĕ pãrõ ki cuõokuõrĕ bínuõ pã. Vĭ Phoeni ma mãdũ thòklyèdu bí Crete klũ nuõtahe lĕkãbãokuõ tadwõryã akhãlĕ. Vĭyĕnuõ, a o tõdĕcuõ dõ cínuõ cílyã ná cínuõ cíhtya tũkyĕ.

Kĕlathédu Tã Dõ Htyèdutavã Akũ

¹³ Kĕ cáhtya lathé thédõthédõ hyã dõ cílyã tũkyĕ rò kayã tahe tanĕ lahyã ná yĕtõphuõrõ, ki htecuõ ma anĭ hó a tanĕ lahyã phũnuõ, rò ĕthĭ cúhtyakyã lõ dõ ù lĕcũ okuõma ná thòklyèduyĕ* rò a plwõkuõcuõkyã thòklyèduyĕ rwó Crete klũhtũ nuõtũkyĕ. ¹⁴ Manárõ nyĕtyatonuõ, kĕlathé hyãsõ dõ ù é lũ ná “Cíhtya cíhte kĕlathé” nuõ a o dõ klũkhu tũkyĕ rò a hyãtõ dõ ĕthĭ o. ¹⁵ Kĕlathé hyãhtõ thòklyèduyĕ rò ĕthĭ buõpĕ nĭdyé pã a thòklyèdu akhukló to akhu-akhyĕ, pè plwõ htõcuõkyã lũ ná kĕlathé. ¹⁶ Bí pè cuõtadwõhõ

* 27:13 27:13 Lĕmĕ-okuõ thòklyèdu

ná Cauda klúphú akhënuô, thyáphú a thòklyëphú dô thòklyëdu cwicuônĭ lŭ yëtôbè ki phëpyëkyã tãmé nuô, pë yácú-yáre pŭcuô nĭdyë khyëthyá è dô tÿpyátÿsë aküçó. ¹⁷ Èthĭ cwihitya thòklyëphú yëtôbè dô thòklyëdu akü, htuôrò thyáphú thòklyëdu yëtôbè ki phëkyã tãmënuô, èthĭ phyë suplyëdu rò a cõtara tavama ná thòklyëdu. Thëisë ná thòklyëduyë locuô tabò otyã dô Syrti hethòkhu nuôrò, èthĭ htótãkyã thòklyëdu a ikëbadu lëplwòhtò ná këlathë yënuô rò a plwò locuôkyã thòklyëdu yë, cú~ dùhò këlathë htöcuô è phúnuô prë. ¹⁸ Këlathëshyo lathésò pã akhu-akhyë, ano tónyënuô èthĭ tãtãkyã tãmuôtãtë dô thòklyëdukyã yëtahe dô htyëkü. ¹⁹ Dòkhyëpò tónyënuô, èthĭ anëbyacë nĭdú tãtãkyã kuôpò thòklyëdu krŭkrŭ tahe dô htyëkükyã. ²⁰ Tamô bèbè, sè bèbè, pë myáhtyenó pã to nuô, mōnyëmōthë nyëlähó, këlathë lalyã hyäsöpã nyacó rò pë myásŭ dô pë lësiplë nuô a o pãto.

²¹ Bí kayã yëtahe enóónò pãto nyëlähó akhënuô, Paulu ihtò dô èthĭ nyëhyã rò a hé èthĭ, “Khòbóthyó thĭ~ bí pë o dô Crete klú akhënuô, thĭ tókò htecuô to vã hé thĭ akhënuô, thĭ tókò nĭdã sálë vãngò. Thĭ ki nĭdã vãngò hënuôma, thĭ kírëpyékírëkyã, kírë lacŭlaprò lökyã phuyë to. ²² Manárò khönyáyë vã kwíthëzò thĭ, beshyobesò lahyã thĭ théplò, thĭ thëhtwöprë tóbè lacŭkyãñĭ tōprë~ to. A ki pyëkyã prëtú thòklyëdu yëtôbè pã prë. ²³ Mëtëhëró, yëtóthë, Cómarya dô vã htwòhó atë rò vã mēhó atēmë yëtōprë a tanémókhuphú hyã kahtòo dô vã khãshyë, ²⁴ rò a hé vã, ‘Paulu~, thëisë tãmé. Në bè hyã kahtòo tuōbë nĭdú dô Khwídu Caesare a mēthënyë pã, rò a ki cirya sudyásucemyã dù në pã. Cómarya yò myã nēmèthè rò a mēbwímëтарыë nĭdú në akhu-akhyë, a ki mēsiplë në ná kayã dô a sidyã tōkuô thòklyëdu ná në yëtahe löplĭ pã.’ ²⁵ Phúnuô akhu-akhyë, khòbóthyó thĭ~, besò lahyã thĭ théplò ní~, mëtëhëró vã zŭëñĭdú Cómarya yëtōprë ná a ki mēphú a héhtuòhó vã nuô pã. ²⁶ Phútëtë~ bèbè, këlathëyë klyã htöcuô dyahtya nyã pë dô klú tòmëmë akhu pã.”

²⁷ Bí shyélwĭthë tòthënuô, këlathëduyë a htöcuô pë dô Adria htyëdutava yënuô akü. Atò bí mō kírë phũnëhó akhënuô, prëmëtëphú dô thòklyëdu akü yëtahe thëgnë ná a cô ná a locuôphũhó ná khòkhu tōphopho hó. ²⁸ Phúnuô akhu-akhyë, èthĭ tëmýá htyëyë rò a zã akĭ nyëshyë, rò o taplòdu nuô èthĭ tëmýákyë htyë rò a oprë akĭ shyényã prë. ²⁹ Èthĭ bezò ná thëisë thòklyëdu cuótãbè ná lö rò a cyatã lö lëmë-okuô thòklyëdu lwĭmë dô htyëkü rò a kwicóbë lahyã ná mō ki lí pryã pë èthĭ. ³⁰ Prëmëtëphú dô thòklyëdukyã tahe pŭ lahyã klyã dô a ki klyaplëkyã agnë rò èthĭ dyatã thòklyëphú nuôtôbè dô htyëkü rò a dyatã kho lahyã lëmë-okuô thòklyëdu yëtahe dô htyëkü dô thòklyëdu yë anyëhyã. ³¹ Rò Paulu hé klyëtözë akhukló yëtōprë ná klyëphú tahe ná prëmëtëphú dô thòklyëdukyã yëtahe, “Thĭ ki o lahyã dô thòklyëdu akü to hënuôma thĭ siplëcyã tōprë~ to.” ³² Phúnuô akhu-akhyë, klyëphú tahe pãtŭkyã suplyë dô ũ cōma ná thòklyëphú yëtôbè tahe rò a plwò locuôkyã thòklyëphú yë.

³³ Mò kírê libũhó akhẽnuô, Paulu kwĩthézò tadú lõplĩ èthĩ ná a kie kiô khyéthya lahyã. “Khõnyãrò thĩ thãklyã talá có shyélwĩthẽ cóhó, rò thĩethĩò nõhĩ tóçô~ to. ³⁴ Phúnuôrò, vã kwĩthézò thĩ ná thĩ kiekiô lahyã sètôçôçô. Thyáphú thĩ ki htwõprê lahyã nuô, thĩ loe lahyã sè. Khuluô prê tóbõ dõ thĩ khuklõlõ prẽnuô a bè lamékyãní tóbõ~ to.” ³⁵ Paulu héhtuô èthĩ phúyẽ rò, a phyénĩ khómũ rò a hébwĩhétaryẽ Cómarya dõ èthĩ lõ~ plĩ a mètènyẽ. Htuôrò a ibimú khómũ rò a e lahyã. ³⁶ Phúnuôrò èthĩ théplòshyo théplòsò kãkhyẽ lõkhyéthya rò a ekuô lõkhyéthya sè pwõ~ tóprê. ³⁷ Kayã o dõ thòklyẽdu akũ lõ~ plĩ nuôma a o nyẽzẽ ná thuõthyótòshyẽ ná prê thuõthyó. ³⁸ Û ekóõbã htuõlõhó sè pwõ~ tóprê rò thyáphú thòklyẽdu ki phwĩhyã agnẽ nuô, èthĩ tãtãkyãlõ buõkũlã tahe dõ htyẽdutava akũ.

Thòklyẽdu Phépyékyã

³⁹ Bí mõi libũhó akhẽnuô, èthĩ myáhtye luõhó khòkhu tadúró èthĩ cuõtuõtõ bíte tóphotẽ nuô a thégnẽ lahyã to. Manárò èthĩ myáhtye htyẽdutava a tanõnuô otõpho akhu-akhỹẽ, èthĩ ki cuõtuõçyã bínuô henuôma, a thézũcuõ báokuõ lahyã a thòklyẽdu bínuô. ⁴⁰ Phúnuô akhu-akhỹẽ èthĩ pãtũkyã suplyẽ dõ ù cõklõma ná lõ lẽmẽ-okuõ thòklyẽdu yẽnuõtahe htuôrò a plwõ lacú tãkyã lõ lõyẽtahe dõ htyẽdutava kũ. Tõphuõtuõ èthĩ ilyékyã suplyẽ dõ ù cõklõma ná lèpẽ thòklyẽdu nuõtahe. Htuôrò èthĩ cõtadyãhtya ikẽbadu dõ thòklyẽdu nyẽhyã tókyẽ rò èthĩ plwõhtõcuõ ná kélathẽ dõ htyẽhtũ tókyẽ. ⁴¹ Manárò thòklyẽdu htya-otyã dõ hethòkhu tópho. Thòklyẽdu akhuklõ sãma nyétaklõ có rò a kazuõ pẽpãto. Dõ thòklyẽdu aipẽ tókyẽnuô, htyẽhãhõ plyãshyo talwósũlũ rò a phékyãhó.

⁴² Pãma lõ~ kayã dõ ù dõtã èthĩ dõ htõkũ yẽtahe izõhte lõ dõ khòkhu rò hteklyã plẽcuõkyã lõ he, klyẽphú tahe a tanẽ rò, èthĩ dyaalyã lahyã hõ athéplõ ná a ki mẽthyékyã lõ èthĩ. ⁴³ Manárò klyètòzẽ a khuklòyẽ a thézũ mẽsiplẽ Paulu akhu-akhỹẽ, hé dídyãtãtũ klyẽphú tahe ná a ki mẽthyẽ tã èthĩ tóprê~ tãmẽ. Phúnuô akhu-akhỹẽ a hétã angõ ná kayã dõ a izõçyã htyẽ tahenuô pãtã rëlómõ dõ htyẽkũnuô rò izõhterẽmõ dõ khòkhu nuô. ⁴⁴ Kayã dõ a okyã tahenuô, sidyãní thòbye tahe, mãtorò sidyãní lahyã thòklyẽdu phé khakikhãkwo yẽtahe rò krwõ izõhte kuõ lahyã. Rò èthĩ mẽ lõ lahyã phú a hé nuórò èthĩ htetuõ ryãryãdèdè lõplĩ dõ khòkhu pwõ~ tóprê.

28

Cuõtuõ Dõ Malta Klú

¹ Bí pẽ htyatuõ ryãryãdèdè htuõdõ khòkhu akhẽnuô, ù héluõ pẽ pẽ ná klú nuõtókklú ma ù ẽ ná Malta klú. ² Kayã o bí klúlo tahenuô, a meryã nyacó pẽ. Kẽçũ hyã rò kërõ nyacó pẽ akhu-akhỹẽ, èthĩ uõkyãmi rò a ẽiswĩ lahyã pẽ mi. ³ Paulu cuõ ihtẽkã kru tóhtẽ rò a kã isúnuõ dõ mikũ akhẽnuô, mi thẽhtya kũ rũthĩ tóbõ rò a hte iphuõ Paulu rò a oicũ lilõma dõ lũ takhulo. ⁴ Kayã klúkhu phú bínuô tahe myáhtye rũ icũlilõoma dõ Paulu takhulo rò

a hé nídyé khyèlù tôprè ná tôprè phúyè, “Kayá yètôprèma prèmethyè kayá prè. A siplé ná tètthè dó htyèdutavakù tadúro Byacè dó ù é ná tètótètè yètôprè dya ohtwôprè pã lù to.” ⁵ Manàro Paulu tasí tãnuôkyã rù dó mikù, rò a mē lù tôcô~ to. ⁶ Èthi opô myã lahyã ná Paulu klyã nē záhyã nyã pã hó. Èthi opô nyèlãhó tadúro a myãhtye aryã htya lù tôcô~ to akhu-akhyè, èthi tanē khókyã Paulu ná è ma cómarya aphú tôprèprè nyã hó.

⁷ Khãlè tavítava phú bínuôtôpho ma, klúbyacè Publio aprè o tólè. Rò a émosù ryányacó pè, rò pè cuó htwô kuókuó lù sãprè thuónyèthuóthè. ⁸ Publio aphè nēkù rò a sèã lùhókù akhu-akhyè a omyéo dó lémyèkhu prè. Rò Paulu nuó dó a hidókù rò, a nuó kwícóbè pè lù, rò a dyahtya atakhu dó lùlò rò a zasimé pè lù. ⁹ Phúnuó akhu-akhyè, ló~ kayãswikayãsè o bí klúkhu nuótahe hyã zasimé kuó lahyã ané dó lùo. ¹⁰ Èthi dyépludyéphè có pè shyèzù tahe, rò bí pè sidyáhtya thòklyèdu akhènuó, èthi dyacuóni pè pè lèlèlè dó klyálo agnè tahe.

Paulu O Dó Klú Malta Rò Htecuó Dó Vĩ Roma

¹¹ Thuólè bãhtuó dókhyènuó, pè sidyáhtya vĩ Alexandria a thòklyèdu tóbè. Dó thòklyèdu akhukló nyèhyãnuó byacè ðikryè azãzq o. Rò thòklyèdu yè a cuó okuó plútuó dó kèrókhè bí klú nuótóklú alo. ¹² Pè cuótuó dó vĩ Syracuse rò pè cuó bínuó thuónyè. ¹³ Pè o bínuó rò pè htecuó pò dó vĩ Rhegio. Htuóro dókhyè tónyènuó, kèlathé duhyã dó cílyã tókyè rò nyènyètónyè nuó pè cuótuó dó vĩ Peteoli. ¹⁴ Pè myãhtyesù ná prèzùtèphú bínuó tahe, rò èthi éokyã kuópô pè bínuó thuóthyótónyè. Pè okyã htuó bínuó rò pè htecuókyã dó vĩ Roma. ¹⁵ Pè puóvyã prèzùtèphú dó a o dó vĩ Roma akù tahenuó, a nìhuó lahyã pèripèkyã rò a hyã myãhtyesù tuó pè dó vĩ Appio klékù nuó tahe, taheherò a hyã myãhtyesù pè dó sãprèhi nuó thuómè akù. Bí Paulu myãhtye èthi akhènuó, a nìhèníre lã lù rò a hébwihétaryè Cómarya.

Dó Vĩ Roma Akù

¹⁶ Bí pè cuótuó dó vĩ Roma akù akhènuó, ù nõo nídyédù Paulu rò ù cuókhyáo pè lù hitómè rò klyèphú tôprè opô nídyé lù.

¹⁷ Thuóthè bãhónuó, Paulu éplóni Judaphú dó a htwô akhukló bí vĩ Roma nuótahe. Bí èthi hyátuó lóhó akhènuó, a hé èthi, “Vã puóvyã thĩ~, tème takhwótakèsù pè myécò tahe bèbè, matorò tē dó a khó ná pè lèklólèkhyã dó pè nìbè dó pè muópèphèphyèphú dó~ nyénu tahe a o nuó bèbè, vã mēnó ná tôcô~ to. Manàro ù pù vã dó vĩ Jerusalem akù rò ù dyétãkyã vã dó Romaphú tahe a takhukù. ¹⁸ Èthi sudyãçemyã htuóhó vã rò dókhyènuó, èthi myãhtye vã tètthú dó ató ná bè tètçirya thyèkyãnuó a o tôcô~ to akhu-akhyè, èthi thèzù plwókyã vã. ¹⁹ Manàro bí Judaphú tahe htésù tètèyè akhènuó, vã tóbè nõçirya vãné ná Khwídu Caesare vã tanē phúnuó. Vã dya tètthú dó vã myécòphú alo nuó a o ná tôcô~ to. ²⁰ Dó tètèrètèkyã yè akhu-akhyèrò, vã kwí kuó èthi dó a

ki dyemyáhtye hébèkuǒ tẹ ná thĩ. Kihélakóma dǒ thĩ máhó Judaphú yétahe a tẹmyásǔ akhu-akhyèrò ǔ bè cǒklòmakyá vǎ ná suplyetǒhtẹ yẹ hó.”

²¹ Rò èthĩ hészú lǔ, “Pẹ nǐbènó ná li o dǒ Judakẹ hyǎ rò a hészó pẹ pẹ ná nẹrìnẹkyá nuó a o tǒba~ to. Pẹ puǒvyǎ Judaphú dǒ a hyǎ bíyẹ tahenuó, a hénó pẹ ná pẹ ná nẹ mẹthúmeplátẹ ari-akya tǒprẹ~ to. ²² Manáro pẹ thézǔ nǐhuǒ kuódú nẹ tẹmyáhtye ná nẹ tẹtanẹ tahe prẹ, mẹtẹhéro, pẹ thégně ná kayǎ bítẹ~ tǒpho bèbè a hé takhwótakẹ lǒplǐ kayǎ yětômụ.”

²³ Phúnuórò èthĩ héo lǔ mǒnyemǒthẹ dǒ a ki myáhtye tǎsǔ khyéthya ná Paulu rò bí èthĩ héo lǔ nuótǒnyenuó, Judaphú tahe hyǎ lahyǎ bí Paulu o nǐdyé hi nuótǒmẹ akǔ, rò èthĩ hyǎrǒ éklǒlǒ có ná dǒ arékhe nuótǒhú có. Rò Paulu cáhtya hészodnyǎluǒ pẹ èthĩ ná Cómarya ahtyékẹ ari-akya rò a khyǎ nǐdyé athéyẹ dǒ mǒlǐ tuǒ có dǒ mǒkhǐ có. Thyáphú èthĩ ki zǔe Jesú ari-akya yěagnenuórò, a yácú hészothégněplǒ pẹ èthĩ ná Mosè a tẹthyótẹthya nuótahe ná prẹprǒ héone nuótahe. ²⁴ Tahehe rò a zǔe lahyǎ ná Paulu hé yétahe nuóma a mǎlakǒ có, manáro tahehenuó a zǔe to.

²⁵ Bí èthĩ thèplǒ lụkhókhyélǔ rò èthĩ htecuǒkyá akhěnuó, Paulu hébè ngó dǒkhyélǒ tǒmǔ, “Thé Sǎsẹ Byacẹ hébè dítú ná Prẹprǒ Isaiah rò a hészokya pẹ muǒphěphyěphúǒ dǒ~ nyenu tahe nuóma a tǒtú có. ²⁶ Rò a hé,

‘Cuǒ dǒ kayǎ yẹ tǒmyětǒcǒ a o rò hé èthĩ, “Thĩ nǐhuǒ htuǒ nǐhuǒ thyáthyǎ có tadúró thĩ thégněplǒto. Thĩ myáhtuǒhtuǒ myáthyáthyǎ có tadúró thĩ myáhtyeto.” ²⁷ Mẹtẹhéro kayǎ yětǒmyětǒcǒ nuó, a thézǔ thégně kuǒnyǎ ǔ to. Èthĩ mẹbí lahyǎ a khǎlèkǔ, htuǒrò a mẹbí lahyǎ a mètèplǒ. Kimátoma, èthĩ ki myáhtye kuǒ lahyǎ tẹ ná a mètèplǒ, rò èthĩ ki nǐhuǒ kuǒ lahyǎ tẹ ná akhǎlè, èthĩ ki tanẹplǒ hyǎkuǒ lahyǎ rò a ki tari kǎkhyětǒ lahyǎ anẹ dǒ vǎ o, rò vǎ ki zasimẹ khyẹ èthĩ.’”^{*} A hé phúnuó.

²⁸ Paulu hé pǒ, “Phúnuó akhu-akhyẹ thĩ tǒbè thégně lahyǎ, Cómarya a tẹmǐlwohtekǎ ari-akya nuó, ǔ ki thǔcuǒhǒ lǔ dǒ Judaphú mǎto tahe a o hó, rò Judaphú mǎto tahe ki nǐdǎ lǔ pǎ.” ²⁹ (Paulu héhtuǒ tẹ phúyẹ rò, Judaphú tahe htecuǒkyá rò èthĩ cuǒ kryǎthyékryǎo nǐdyé khyélǔ.)^{*}

³⁰ Paulu o bí hi dǒ a cuǒ khyǎ okuǒnǐ yěnuó nyẹna rò a émosú lǒ~ kayǎ dǒ a hyǎ olẹ kuǒ lǔ nuótahe. ³¹ Paulu hészodnyǎ pẹ ǔ ná Cómarya ahtyékẹ ari-akya, rò a ithyóithyatǎ pẹ ǔ ná Byacẹ Jesú Krístu ari-akya. Htuǒrò a hébèkhǔhébèhǎ rò ǔ mẹtǎtǔ ẹnuó a o tǒprẹ~ to.

^{*} 28:27 28:27 Isaia 6:9-10

^{*} 28:29 28:29 ǔ rǎ o liphá dǒ akhǎshyélǒ tahe akǔ nuó, taheherò limǎ

29 yěnuó a opa to.

Roma Romans Têhébè Rê Dô Nyê

Paulu răcuõ pẹ liyênuô dô vî Roma prêzûetê plómuphú tahe a o, li yênuôma máhó a taritaryă dyêrò one rê a têtaze-one dô a ki cuoolëo kuõ vî Roma prêzûetê plómuphú tahe pã ari-akyă prê. A têtaze-one maîtê héro a ki cuõ mêtôkuõ tẹ ná Krístuphú bínuôtahe taplôtaplyă pã, htuõpãrò èthĩ bínuôtahe ki męcwò lủ dô a ki cuõ plehyă pọ dô Spain kẹ. Phú a thégne Krístuphú a tẹzûtẹnyă ná Krístuphú tở ohtwõprẹ krwõ mękuõ tahenuô, a ră hészoluõplò pẹlô ù. Paulu dyéluõ pẹ ù Krístuphú a ohtwõprẹ ari-akyă tahe aklẽnuô, liyêtôba nuôma alõabă lỏu hỏ.

Paulu hémohéryă Roma prêzûetê plómuphú tahe rò a hészoluõ pẹ htuõ èthĩ ná a tẹkwicỏbẻ pẹ dô èthĩgnẻ tahe htuõhỏ yêtôphuõrò a hẻluõ pẹ èthĩ ná tẹ dô a thẻzủ ră liyẻ a khăshyẻkhăryă ari-akyă. Tẻritẻkyă a khăshyẻkhăryă ma máhỏ “Cỏmarya dyacỏdyatẹ hỏ kayă tahe ná anẻ nỉdủ phútẻnuô tẻthẻkrủmỉla yẻ dyéluõhẻyaluõ hỏ. Tẻcỏtẻtẻ yẻnuôma a cáhtya ná tẻzủ rò a tadủ ná tẻzủ.” (1:17)

Htuõrò Paulu hészoluõ èhtyapọ tẻritẻkyă a khăshyẻkhăryă yẻ. Judaphú tahe bẻbẻ, Judaphú mậto tahe bẻbẻ, Cỏmarya lo męcỏmẻtẹ kạ lỏplỉ èthĩ pwỏ- tỏprẻ, mẻtẻhẻrò kayă pwỏ- tỏprẻ o thyălỏ lủ dô tẻthủtẻora a taryẻshyosỏ alẻ prẻ. Dỏ prẻluhekhuphú zủe Krístu akhu-akhyẻrò Cỏmarya dyacỏdyatẹ hỏ èthĩ. Htuõrò Paulu hészoluõ pọ ná tẻohtwỏprẻ athẻ dô pẻ nỉbẻ yẻnuôma mậ dô pẻ htwỏhtya tẻtỏcỏ- tuỏ ná Krístu hỏ akhu-akhyẻ prẻ, a hészoluõ pẹ pọ phủnuô. Prẻzủetẻphủ tahenuô, a nỉbẻ lahyă hỏ tẻpẻtẻdwo ná Cỏmarya hỏ, htuỏto tẻthủ ná tẻthyẻ a taryẻshyosỏ pủma èthĩ yẻnuô, Cỏmarya a Thẻ Sẻsẻ plwỏhte pală cuỏ hỏ èthĩ hỏ. Bỉ Amậđu 5-8 akủnuô, Paulu hẻsỏplỏ pẹ pọ ná Cỏmarya a tẻtaze myásủ one a tẻthỳotẻthya tahe ari-akyă ná Thẻ Sẻsẻ Byacẻ a tẻprỏtẻprẻyă shỳosỏyẻ htulya taple pẹ ù tẻohtwỏprẻ athẻ ari-akyă. Htuỏto Judaphú tahe agnẻ bẻbẻ, Judaphú mậto tahe agnẻ ná Cỏmarya taze-one pẹ lỏkrýă- ù pwỏ- tỏprẻ phútẻnuô, Paulu hẻsỏplỏ pẹ lỏ ù hỏ. Thyáphủ kayă pwỏ- tỏprẻ ki nỉbẻ dỉtủ kuỏ lahyă Cỏmarya abwỉdu-ataryẻhtủ dô Jesủ Krístu a o agnẻnuỏrò, Judaphú tahe vỉkyă kyă Byacẻ Jesủ Krístu prẻ. A mẹ phủyẻnuôma Cỏmarya a tẻtaze-one prẻ. Manárò prẻrẻlỉyẻ zủe ná Judaphú tahenuô, a vỉkyă lả ná Byacẻ Jesủ to, a hẻplủkyă angỏ phủnuô. Dỏkhyẻ tadủ rò Paulu rảluõ pẹ ná Krístuphú tahe tỏbẻ ohtwỏprẻ dya lahyă a thẻplỏthuỏhtyẻ phútẻ, htuỏto a lodulỏ- ma bí èthĩ bỏthỳỏbỏlả ná kayă dô aruỏ tahe akhẻ, a tỏ dyéluõ lahyă atẻmọ phútẻnuô, a rảluõplỏ pẹ phủnuô. A rảluõ ná mẹ Cỏmarya a tẻphyẻtẻmẻ ari-akyă, htuõrò Krístuphú tahe tỏbẻ nỉdả khwỉcỏphya dô a pỏhtyẻkẻ tahe

angó, rò a tòbè mọní lù məcwóní lù tòprè ná tòprè. Rò a mẹtadúkyá ali yětòba ná a tẹhémọhéryá tahe ná a tẹhtuthéhtya Cómarya tahe pré.

Tẹhébè tótó ná tótó

Tẹhébè rẹ dọ nyè ná tẹritẹkyá akhăshyékărya tahe 1:1-17

Kayá pwọ- tòprè lo tẹmẹlwóhteká 1:18-3:20

Cómarya a tẹmẹlwóhteká ù aklyáaklò 3:21-4:25

Tẹohtwöprè athè dọ Krístukù 5:1-8:39

Cómarya a tẹtaze-one pẹ Israelphú tahe 9:1-11:36

Krístuphú a tẹdya théplòthuòhtyè 12:1-15:13

Tẹhébè tadúkyá dọkhyè ná tẹhémọhéryá tahe 15:14-16:27

Paulu A Tẹhémọhéryá

¹ Vă ma Paulu. Vă răcuópé thĩ li yětòba. Vă ma Jesù Krístu a prèmètèphú tòprè. A é vă ná vă ki htwòhtya Prèdònyăphú tòprè, htuòrò a nwòhtya vă ná vă ki hèsodònyă pẹ ù ná Cómarya a tẹthèkrùmila. ² Tẹthèkrùmila yènuò, Cómarya ólyá one nyèlăhó angó mú- nukhè ná aprèprọ tahe phú a răone htuòhó dọ lisăsè akùnuò. ³ Tẹthèkrùmila yènuòma a măhó aphúkhù mądú pẹ Byacè Jesù Krístu yè ari-akyă dọ a hyălyá klwo-ané phú prèlukayă yènuò tòprè hó, rò a hyă opacẹlyá dọ khwí Davi aklwíalyă akù yènuò tòprè hó. ⁴ Dọ Thé Săsè Byacè akhu-akhyèrò bí Cómarya mẹhtwöprè kăkhyè pẹ Byacè Jesù Krístu dọ tẹthyè ná a tẹpròtèprya akhènuò, a dyéluò hó lù ná è ma Cómarya aphúkhù tòprè mălakò hó. ⁵ Dọ Krístu akhu-akhyèrò Cómarya dyétă pẹ a tẹbwítètaryè ná tẹshuòkhè toryá dọ pẹ ki htwòhtya Prèdònyăphú dọ Krístu agnè. Thyáphú lò- Judaphú mătó tahe ki zúkanyăkă kuòù Jesù, rò èthĩ ki nídăkuò Cómarya ngó agnènuòrò, a nõhtwòhtya pẹ pré. ⁶ Cómarya é ù dọ ù ki htwòhtya Jesù Krístu akayă tahe aklènuò, thĩ ma thĩ onuòtòkuò bínuònuò hó.

⁷ Khòbòthyómọ dọ a o dọ vı Roma akù thĩ, Cómarya mọ nıdyé thĩ, htuòto a é hó thĩ dọ thĩ ki htwòhtya akayă nıdú hó.

Vă răcuò pèlò thĩ liyětòba. Pẹ Phè Cómarya ná pẹ Byacè Jesù Krístu ki dyédú thĩ tẹbwítètaryè ná tẹkacúkábé ní-.

Paulu Kwicòbè Rò A Hébwíhétaryè Cómarya

⁸ Dọ Jesù Krístu akhu-akhyèrò, vă hébwíhétaryè rẹlò hó vă Cómarya dọ thĩ lò- plı agnè hó, mètèhèrò, thĩ tẹzútènyă yènuò, ù nıhuò lòhó hekhu tóba hó. ⁹ Bí vă kwicòbèhtya Cómarya akhènuò, vă thènéhtyabè thĩ pwọ- tòphuò có. Vă mẹ mălakò có phuyè nuòma Cómarya thègnè pré. Vă mẹ lòthulòthé pẹ lù tẹmè ná vă tẹdònyă pẹ aphúkhù Byacè Jesù Krístu a tẹthèkrùmila ari-akyă yè akhyè hó. ¹⁰ Vă kwicòbè nyè- lăhó Cómarya, a ki théplò ná vă ki cuòolè kuò thĩ kihèrò vă thézú cuòolè kuòlă thĩ.

¹¹ Mètèhèrò thyáphú vă ki hyă dyé pèkuò thĩ Cómarya a Thé Săsè ashyèzú yènuòrò, vă thézú hyă olè kuò lă thĩ. Cómarya a Thé Săsè ashyèzú ki dyèshyodyésòhtya dú thĩ théplò ní-. ¹² Vă thézú hé phútè hèrò pẹ

dyéhědyére męcwólyę męcwókè khyěthyálú thĩ tẹ̀zụ ná vǎ tẹ̀zụ phúnuò tócwpré. ¹³ Pwǒvyǎ thĩ-, vǎ thézụ nõthégně kuǒ thĩ ná vǎ tẹ̀taze-one dǒ vǎ ki hyǎ olě kuǒ thĩ pǎ ari-akyǎ yěnuoma éphuǒ lǎhó. Manárò tẹ̀mẹ́ dídòdídyǎ vǎ nuò a o tuǒpǎ có khǒnyǎ yěnuò có. Phú vǎ męhtuǒhǒ dǒ Judaphú mǎto tahe aklěnuò, thyáphú kayǎ o dǒ thĩklě nuòtahe ki htwǒhtyakuǒ prẹ̀zụtẹ̀tẹ̀phú agněnuòrò, vǎ thézụ hyǎ olě męcwó pẹ́ kuǒ kayǎ nuòtahe pré.

¹⁴ Greek myécǒphú tahe bẹ̀bẹ̀, Greek myécǒphú mǎto tahe bẹ̀bẹ̀, kayǎ tẹ̀thítẹ̀phé o bẹ̀bẹ̀, kayǎ tẹ̀thítẹ̀phé oto bẹ̀bẹ̀, tẹ̀mẹ́ lyǎbẹ̀hó vǎ dǒ vǎ kibẹ́ hẹ́sodónyǎ pẹ́ myécǒ pwǒ- tócw ná tẹ̀thékrụ́mila yěhó. ¹⁵ Phúnuò akhu-akhyě thĩ dǒ a o lahyǎ dǒ vǎ Roma akú yětahenuò, vǎ théplòshyo dónyǎ pẹ́kuǒ nyacó thĩ ná tẹ̀thékrụ́mila yě ari-akyǎ có.

Tẹ̀thékrụ́mila A Tẹ̀přotẹ̀přya

¹⁶ Dǒ tẹ̀thékrụ́mila yě akhu-akhyě, vǎ thétarẹ̀to, mętẹ̀héro, lǒ- kayǎ dǒ a zụę tẹ̀thékrụ́mila yětahenuò, Cómarya męlwóhtekǎ lǒ èthĩ ná a tẹ̀přotẹ̀přya hó. A męlwóhtekǎ rẹ̀lǒ Judaphú tahe, htuǒrò a męlwóhtekǎ kuǒpǒ Judaphú mǎto tahe. ¹⁷ Cómarya dyacódyatẹ́ hó kayǎ tahe ná anẹ́ nǐdú phútěnuò tẹ̀thékrụ́mila yě dyéluǒhtyaluǒ pẹ́ hó. Tẹ̀cótẹ̀tẹ́ yěnuoma a cáhtya ná tẹ̀zụ rò a tadú ná tẹ̀zụ. Lisǎsẹ́ hé, “Kayǎ dǒ Cómarya dyacódyatẹ́ è ná atẹ̀zụ tahenuò, èthĩ ki nǐbẹ́ tẹ̀ohtwǒprẹ́ atẹ́ mǎlakǒ pǎ.”*

Kayǎ Męlǒplĩ Tẹ̀thú Pwǒ- Tǒprẹ́

¹⁸ Cómarya a tẹ̀théplòdu oluǒhtya dǒ mókhu. Rò a oluǒhtya pẹ́ lǒ- kayǎ dǒ a mę tẹ̀thútẹ̀plǎ nuòtahe ná kayǎ dǒ a mę tẹ̀mũmyǎricyǎ nuòtahe. Dǒ èthĩ mę tẹ̀mũmyǎricyǎ tahe akhu-akhyěrò a nõ thégně pǎ ụ́ ná tẹ̀mǎtẹ̀cǒ yěnuò to hó. ¹⁹ Mętẹ̀héro èthĩ lẹ́thégněcyǎ Cómarya ari-akyǎ nuò, a oluǒ lǐphó có dǒ èthĩgně có, mętẹ̀héro Cómarya anẹ̀byacè nǐdú dyéluǒ lǎlĩ pẹ́ có hó èthĩ có hó. ²⁰ Mętẹ̀héro cáhtya dǒ Cómarya byǎlyǎlú hekhu akhěnuò, kayǎ tahe thégněplǒ ryǎryádèdè có ná Cómarya o ná a taryěpřopřya tacụprẹ́ có, htuǒto èthĩ thégně plǒplú có ná è ma Cómarya a mǎlakǒ tǒpřcǒ. Cómarya a taryěpřopřya tacụprẹ́ yětahenuò ná è ma Cómarya mǎlakǒ tǒpřcǒ có yěnuò, èthĩ myǎhtyeyǎ to tadúró èthĩ thégněcyǎ pré. Èthĩ yǒ myǎhtye Cómarya byǎlyǎtẹ̀lyǎ tẹ̀yetahe akhu-akhyě, èthĩ thégněcyǎ lahyǎ Cómarya ari-akyǎ yetahe pré. Phúnuò akhu-akhyě, lǒ- tẹ̀dǒ èthĩ męhtuǒhǒ tahenuò, èthĩ hẹ́htóhẹ̀lyǎ cyǎ pǎto.

²¹ Èthĩ thégněhó Cómarya tadúró èthĩ bezụbenyǎ kuǒ lǔ phú Cómarya tǒpřcǒ to. A hẹ́bwíhétaryě kuǒ lǔ toto. Phúnuòrò èthĩ atẹ̀tanẹ́ tahenuò, a htwǒhtya lǒ tẹ̀olǒoklǒ. Htuǒto èthĩ atẹ̀tanẹ́ olǒoklǒ yětahenuò, tẹ̀khítẹ̀lẹ́ mębıkýǎ hó èthĩ hó. ²² Èthĩ hẹ̀lyǎ nǐdyé lahyǎ anẹ́ ná a tẹ̀thítẹ̀phé o, tadúró a htwǒ lahyǎ kayǎ uǒǎyǎ pré. ²³ Èthĩ tǒ cóbẹ̀htya Cómarya dǒ a o ná a taryěduhtú rò a thyěcyǎto yětǒpřcǒ, manárò a cuǒ cóbẹ́ taplédúgně

* 1:17 1:17 Habaku 2:4

prèzoprèkí dǒ ù byá ná takhu tahe. Èthí cǒbǐ prèzoprèkí dǒ athyaná kayá dǒ a thyècyá yěnuòtahe, mǎtorò athyaná htuphúzuǒphú tahe, mǎtorò athyaná tǐphútèlye tahe, tomaná athyaná rǔplya tahté tahe.

²⁴ Phúnuò akhu-akhyè, èthí thèplò thézú tǐpatápatǒ mǔmyáricyá phútěnuò, Cómarya plwǒmǐkyá èthí pré. Rò èthí mǐ thétarǐ nídyé lǒ lǔ tǒprè ná tǒprè. ²⁵ A tǒ zǔe Cómarya a tǐmǎtǐcǒ tadúró a htulya taplekyá rò a cuǒ zǔe nídú tǐlahǒlahya. A tǒ cǒbǐ shyǐtǒcǒ Cómarya rò a tǒ mǐpé prétú prè dǒ a byálya tǐ yǐtǒprè atǐmǐ pré tadúró a cuǒ cǒbǐ rò mǐpé tuǒ tǐ dǒ Cómarya byálya lǔ tahe atǐmǐ. Byacé yǐtǒprěnuò ù ki htuthéhtya dǔ lǔ acǔcǔ ahtúhtǔ ní-. Amèn.

²⁶ Dǒ èthí mǐphúnuò akhu-akhyè, Cómarya dyǐtǎkyá èthí dǒ thwihtyè a tǐthézúthélǒ dǒ a mǐtarǐ mǔmyá èthí yǐ a khadákǔ. Prǐmò tahe cǒ bèbè, a víkyá alǐklǒ bóthyó omyǐtǒ ná prǐkhǔ rò èthí ná èthí cuǒ bóthyó omyǐtǒ nídyé lǔ. ²⁷ Prǐkhǔ tahenuò bèbè a thyáphúnuòhǒ. Èthí víkyá alǐklǒ omyǐtǒ ná prǐmò tahe rò athwihtyè a tǐthézú nuò a thézúcuǒ omyǐ tǒ nídyé khyédú lǔ. Prǐkhǔ tahenuò a mǐ thétarǐ nídyé khyédú lǔ tǒprè ná tǒprè. Dǒ èthí mǐtǐthútǐora phúyǐ akhu-akhyè, Cómarya ki ciryá hǒ èthí phú a kò ná èthínuò hǒ.

²⁸ Htuòto èthí thǐgnǐ htuòhǒ Cómarya ari-akya tadúró, a phýsú lahyá to, a dya tǐtǒcǒ~ to akhu-akhyè, Cómarya nǒpǒkyá èthí ná èthí atǐtanǐ mǔmyáricyá nídú tahe rò a plwǒmǐ lahyá èthí ná tǐ dǒ a kò mǐto nuòtahe hǒ. ²⁹ Èthí tǐohtwǒprǐ yěnuò a lǒbǎ shuǒshuǒ cǒ ná tǐcǒtǐtǐ to, tǐmǔmyáricyá, kǒvǐkǒpra enídyé dǔgnǐ, htuòró a lǒbǎ cǒ ná tǐthǐkhwǐ ù, mǐthyè kayá, vǔú, lahǒlahya-e ù, thǐkháthǐhte ù, dyámwǐhtyǐzǐ ù. ³⁰ Htuòró èthí hépyé ùmwǐ, thǐhte Cómarya, isǒibashyo, phýedu phýéhtyalǒ nǐ, htuthé nídyé anǐ. Èthí pǔtanǐ èhtyapǒ klyá athǐ tahe dǒ a ki mǐ èhtya plehyápǒ tǐmǔmyáricyá. Èthí nídǎ lahyá amuǒaphǐ ngǒ to. ³¹ Èthí ma kayá uǒáyá kayá phuòhtyá, acǒ kuǒ ná angǒ to. A tǐmǒnǐ ùnuò, a oto, a thézǒnǐ ùnuò a oto. ³² Cómarya a tǐthyótǐthya hé ná kayá dǒ a ohtwǒprǐ phúnuò tahe ma a kǒthyè nuò a thǐgnǐ pré tadúró a mǐ plehyá tadúduǒpǒ pré. Htuòto ù ki mǐkuǒ phúnuò hérò èthí thǐplòmǒ lahyá pré.

2

Cómarya A Tǐciryá Ma Akòabè, Acóate

¹ Khǒbóthyó, nǐ ki hé ù, “Èthí nuòma kayá ryáto,” tadúró nǐ ma kayá ryáto thyáná èthǐthǐ pré. Nǐ cyáhé laplǐnǐ nǐnǐ ma anǐ to. Bí nǐ hé ná èthí ma kayácyǐ rò Cómarya tǒ ciryá èthí akhǐnuò, nǐ ciryá nídyédú hǒ nǐnǐ, mǐtǐhǐrò nǐ rò nǐ mǐ thyákuǒ phúnuònuò pré. ² Pǐ thǐgnǐ ná Cómarya ciryacǒ ciryatǐ pré kayá dǒ a mǐ tǐthú phúnuòtahe pré. ³ Manárò khǒbóthyó, kayá mǐ tǐthú phúnuò tahenuò, nǐ cuǒ pacyǐshyè nǐ ù mǐtǐ? Nǐ nǐbyacé nídú rò nǐ mǐ tǐthú thyáná èthí nuò prǐpré. Phúnuòró, nǐ tanǐ

nıdyé néné ná nẹ ki siplé ná Cómarya a tẹcırya pǎ phúnuô ẹ? ⁴ Cómarya ryá dó nẹkhu bá- tẹ, a khyáthédó pé nẹ bá- tẹ, a khyáthéplòhtú pé nẹ bá- tẹ nuô, nẹ dyazúto ẹ? Thyáphú nẹ ki zǎ nıdú néné agnenuôró, Cómarya yácú dyéluó pé nẹ atẹmọ tẹryá tahe dó nẹkhu nuôma nẹ thégně tǎtẹ to ẹ?

⁵ Metéhéro nẹ ma kayǎ khuklópryěthéplòyó nyacó tóprẹ, phúnuôró, shyé- Cómarya théplòdu rò a ki cıryatẹ cócótẹtẹ oluđhtyahó pǎ akhenuó, a ki théplò dukló nẹ pǎ rò a ki cırya cyělóklo nẹ pǎ. ⁶ Cómarya ki dyé ù tẹmẹnkhwókẹ pwọ- tóprẹ phú ù ohtwóprẹ mẹhtuđhó tẹnuó tahe pǎ. ⁷ Kayǎ tahehe nuó, a dyéluó a tẹthézú mǎlakó ná Cómarya ki htuthénı èthı pǎ, rò a ki mẹlímẹtakhě èthı pǎ, htuóto a ki dyé èthı tẹhtwóprẹ dó a thyécyápǎto yěnuó pǎ a myású lahyǎ phúnuôró èthı yácú-yáre mẹ plehyǎ tadú lahyǎ tẹryá. Phúnuôró Cómarya ki dyé théhtwóprẹ tacúprẹ yěnuó ná kayǎ phúnuótahe pǎ. ⁸ Manáro kayǎ dó a mọlyǎ nıdyédú anẹ nuótahe, ná a vıkyǎ tẹmǎtécó, rò a krwómẹkuó tẹmúmıyǎricyǎ tahenuó, Cómarya ki théplòdu èthı pǎ rò a ki cırya èthı pǎ. ⁹ Lò- kayǎ dó a mẹ tẹmúmıyǎ tahenuó, a khyábẹ tẹpyátẹsẹ ná tẹkútẹkyǎ pǎ. Judaphú tahe ki khyábẹ rẹló pǎ, htuópáro Judaphú mǎto tahe ki khyábẹkuó no dókhyé pǎ. ¹⁰ Manáro Cómarya ki dyépe kayǎ dó a mẹ tẹryǎ lò- plı nuótahe, tẹtaryédu taryěhtú, tẹhtuthénı lú ná tẹthéplò kacúkábẹ pǎ. A ki dyé rẹló Judaphú nuótahe pǎ htuópáro a ki dyéno Judaphú mǎto nuótahe dó khyé pǎ. ¹¹ Metéhéro Cómarya ki cırya thyǎló pré lú pǎ. A myádu myápatı ù tóprẹ- to.

¹² Tẹthyótẹthya dó Cómarya nõrámáo Mosè tahenuó Judaphú mǎto tahe atẹ o kuóto tadúró Cómarya ki cırya èthı tẹthú pǎ. Judaphú dó a o ná tẹthyótẹthya yětahenuó bèbẹ, a yó nıdǎ lahyǎ Cómarya a tẹthyótẹthya to rò a mẹthú lahyǎ tẹ akhu-akhyě, Cómarya ki cırya èthı pǎpǎ. ¹³ Cómarya dyacódyatẹ prẹlukayǎ ná a nıhuónó tẹthyótẹthya khukhyěnuó mǎto. Cómarya dyacódyatẹ prẹlukayǎ ná a krwómẹkuó phú tẹthyótẹthya mekyǎ ngó nuótahe pré. ¹⁴ Judaphú mǎto tahenuó a nıbẹkuó Cómarya a tẹthyótẹthya to tadúró tóphuótókhyanuó, èthı théplò lẹkló tanẹ tẹtahenuó a thyákuó phú tẹthyótẹthya hénuó a o tahe. Phúnuôró dó èthı athéplòkú nuó a dyéluó ná èthı thégně tẹryǎ ná tẹmúmıyǎ. Phúnuôró èthı nẹbyacé nıdú yěnuó a htwóhtya pé hó èthı atẹthyótẹthya hó. ¹⁵ Èthı atẹhébéhésú, a tẹihtònyǎ thı tahenuó, a dyéluó ná Cómarya a tẹthyótẹthya hébẹ lú dó a théplòkú. Èthı théplò dó a thégně nıdú tẹryǎ ná tẹmúmıyǎ yěnuó a héluó nıpédú èthı. Èthı théplò a tẹtanẹ yěnuó, tóphuóphuó a nẹkakhé nıdyé khyěthyálú ná a thú, tóphuóphuó rò a tó, a mẹ phúnuó. ¹⁶ Bí Cómarya dyétǎ a tẹprótẹryǎ shyosó dó Jesú Kristu ki cırya ù lò- plı pǎ tónyěnuó, a ki thyǎ kuódu phúnuó pǎ. Bınuóakhépǎ, lò- kayǎ a tẹtanẹ dóuóđóbı tahenuó, Cómarya ki cırya lò èthı atẹdóuóđóbı nuótahe pǎ. Yéma tẹthékřımıla dó vǎ dónyǎ pé ù yěnuóhó.

17 Nè dǒ a htwǒ Judaphú yě kuǒkelé-, nè hé nǐdyé nènè ná vǎ ma Judaphú tǒprè vǎhéto. Nè zǔenǐ Mosè a tèt̃hyót̃t̃ethya rò nè tanenǐdyé nènè ná Cómarya mǒnyacó nè vǎhéto. Thǐ hébè htyamǒhtyapho nǐdyé thǐnè, “Cómarya nwóhtya pè Judaphú dǒ pè ki htwǒhtya nǐdú akayǎ,” vǎhéto. 18 Cómarya thézǔ nǒmè kryá- nè maítenuô nè thégne hó. Dǒ ù ithyóhó nè ná tèt̃hyót̃t̃ethya tahe akhu-akhyè nè thégne nwócyǎ béhó tèt̃dǒ a tǒlǒ ù tahe hó. 19 Nè tanè nǐdyé nènè ná nè ma kayǎ tǒprè dǒ a zǔpè Judaphú mǎto dǒ athyaná kayǎ mèt̃hèkhǐ tahe aklyá. Nè tanè nǐdyé nènè ná nè lihtya pè kayǎ o dǒ tèt̃khít̃èlǒ yètahe agnè. 20 Nè tanè nǐdyé nènè ná nè zǔbè pè kayǎ uǒáyáhtyáphuǒ yètahe aklyá rò nè ithyóithyacyǎ pè kayǎ dǒ athyaná pacè dǒ a ònú pǎ yètahe, mèt̃hèrò tèt̃hyót̃t̃ethya zǔklyázǔklǒ pè lǒ hó thǐ ná thǐ ki thégne Cómarya ari-akya ná tèmát̃ècǒ tahe hó. 21 Nè ithyó pè ù vǎ! Mamèt̃èrò nè ithyólya nǐdyé nènè to? Nè hèsodnyǎ pè ù ná ehúehǐ tǎ ù tèt̃ tǎmè ní-, nè hé phúnuô tadúro ma nè cuǒ ehúo có út̃è có è? 22 Cuǒthú tǎ ùphúúmè tǎmè ní, nè hé phúnuô tadúro ma nè cuǒthú có ùphúúmè có è? Nè théz̃òthéryǎ prèzop̃rèkǐ tadúro ma nè cuǒphyép̃he có Judaphú mǎto tahe a t̃engudup̃rǐdu dǒ a t̃èlǔtyǎ hòkǔ nuótahe có è? 23 Nè phyé htyalǒhtyamó nǐnyacó nènè ná Cómarya dyét̃ǎ nè at̃t̃hyót̃t̃ethya tadúro dǒ nè cǔe nǐdǎ kuǒ tèt̃hyót̃t̃ethya to akhu-akhyèrò, ma nè cuǒ m̃e thét̃ar̃è có hó Cómarya è? 24 “Dǒ thǐ Judaphú tahe akhu-akhyèrò Judaphú mǎto tahe pacyèishyè lǒ hó Cómarya,”* lisǎsèkǔ héphúnuô.

25 Ki thǐ nǐdǎ tèt̃hyót̃t̃ethya hérò, thǐ dútalíphá* nuôma a ngudup̃rǐdu lǎvǎ. Manárò thǐ ki nǐdǎto hérò dǒ Cómarya a mèt̃hènyè nuô thǐ thyáprè ná kayǎ dǒ a dútalíphá to nuótahe prèprè. 26 Phúnuôrò èthǐ dǒ a dútalí kuǒ phátò tahenuô ki a nǐdǎ tèt̃hyót̃t̃ethya hénuôma Cómarya dyathya kuǒ hó èthǐ phú kayǎ dǒ a dútalíphá nuótahe hó. 27 Phúnuôrò Judaphú mǎto tahe dǒ a dútalí kuǒ phátò yètahenuô, ki a nǐdǎ Cómarya a tèt̃hyót̃t̃ethya hérò a ki zǔtaryǎt̃ǎ dú nè tèt̃thú pǎ. Nè o ná tèt̃hyót̃t̃ethya rò nè dútalí có phá bèbè, nè yǒ nǐdǎ kuǒ tèt̃hyót̃t̃ethya to akhu-akhyè, a kizǔkinèt̃ǎ nè tèt̃thú pǎ.

28 Ki hé lǒlǒngǒ hérò, dǒ pè krwǒ ohtwǒprè kuǒ phú Judaphú alèklǒ nuótahe akhu-akhyèrò pè htwǒhtya bécyǎ Judaphú a mǎlakǒ tǒprè- to, htuǒto Judaphú a mǎlakǒ tǒprè nuôma a dútalí prétú nèklǒpházye nuô mǎto. 29 Judaphú mǎlakǒ tǒprè nuôma a bè dú athèplò dǒ a mǎhó Thé Sǎsè Byacè htulya taplekyǎ lǔthèplò yènuô. Tèt̃hyót̃t̃ethya yènuô a htulya taplekyǎ cyǎ lǔthèplò to. Prèlukayǎ htuthéhtya kuǒ kayǎ dǒ a dú athèplò nuô tahe to tadúro Cómarya htuthéhtya nǐdyé èthǐ.

3

* 2:24 2:24 Isaia 52:5 * 2:25 2:25 Tèt̃dútalíphá angólasá ma Judaphú tahe a t̃ècǒbucóbè alèklǒ mèmámèdyǎ tǒcò. Bí Judaphú prèkhú tahe opac̃èlyǎ bãhtyahó anyè lw̃thýo nuô, Cómarya nǒdúmádúdyǎ a phúp̃rèkhú tahe. Yéma mǎdú Cómarya a t̃èǒlyǎ a t̃èmát̃èdyǎ ná èthǐ tǒcǒ hó.

Cómarya Məphú A Hénuô Pwǒ- Tôphuô

1 Ki hé phúnuôró, htwǒ Judaphú tôprènuô abwítaryě oítě? Judaphú a tètútalíphá yěnuôma abwítaryě otócôcô ế? 2 Htwǒ Judaphú tôprè nuôma abwítaryě oé málakó có. Tètđ abwítaryě olóú tótcô nuôma máhó Cómarya zúení pè Judaphú tahe akhu-akhyě, a hésoluǒ pè pèngǒ đó a thézú hésó pè ừ nuôtahe hó.

3 Judaphú tahehe ki có nítýe pǎ angǒ ná Cómarya to hérò, Cómarya a tètólyǎ tahe ki taphũkyǎ lǒ pǎ ế? 4 A taphũkyǎ ná taki- to. Prèlukayǎ lǒ- plí htwǒlǒ có kayǎ lahǒlahya có bèbè, Cómarya có tadúpǎ nyǎ ná angǒ prè. Lisăsěkũ hé,

“Prèlukayǎ ki hé nẹ ná nẹ hébè bíkhětě- bèbè atóabè lǒ prè, ừ pũkèpũnẹ nẹ tẹtthú đó nẹ mẹtẹtótó bíkhětě- bèbè nuô, ừ lacúkyǎ nẹ khǎlẹ prè.”✧

5 Manáro pè Judaphú a tètótètẹ to tahenuô a ki dyéluǒ líphó có Cómarya a tètótètẹ kihèrò pè kírẹ hédyé è phútẹ? Cómarya thèplòdu rò a cirya pèyẹ nuôma athú prè, pè ki hé phúnuô ế? (Vǎ hébè phú prèlukayǎ lẹklǒ hénuô prè.) 6 Ki héphúnuôma a tóto. Cómarya mẹtẹyẹ ki a tóto hérò a ki ciryatǒ ciryabeyǎ prèlu hekhuphú phútẹ pǎ? 7 Kayǎ tahehe ki kryású, “Vǎ mẹ tètótètẹ to tahenuô, a ki dyéluǒhtya Cómarya a tèmátẹcǒ, htuǒto a ki mẹ éhtyapǒ Cómarya a taryédutaryěhtũ kihèrò, mamètèrò a cuǒ ciryatúǒ prèoraphú, phú vǎyẹ mẹtẹ?” 8 Èthí héyẹ a ki tǒ hérò, pè lohékuǒ, “Thýaphú ừ ki htuthéhtya Cómarya ná a mẹtẹ nuô a tǒprè agnènuô, tarú mẹ lahyǎ tètthúnuô,” lohékuǒ phúyèprékǒ. Kayǎ đó a hé phúnuô tahema Cómarya cirya lǘ nuô a tǒprè. Manáro kayǎ tahehenuô a dyǎ lǒ vǎzǒ ná vǎ ithyó ừ phúnuô. Manáro vǎ ithyó ừ phúnuô máto.

Prèlu Kayǎ Còtẹ Tôprè- To

9 Phúnuôró, pè ki hé phútẹ? Pè Judaphú tahe ma pè ryáklǒ ná Judaphú máto tahe ế? Pè ryáklǒ ná taki- to. Pè dyéluǒ htuǒhǒ ná Judaphú bèbè, Judaphú máto bèbè èthí olǒplí prè đó tètthútẹora a taryěshyosǒ alẹ prè.

10 Lisăsěkũ hé,

“Kayǎcókayǎtẹ o tǒprè- to. 11 Kayǎ đó a o ná tètthékhuthégnẹ hénuô bèbè, kayǎ đó a myápũ Cómarya tahe bèbè, a o tǒprè- to. 12 Kayǎ pwǒ- tǒprè cuǒ taphǎkyǎ lǒhó ná Cómarya. Èthí htwǒlǒhó kayǎ olóoklǒ pwǒ- tǒprè hó. Kayǎ đó a mẹ tẹyǎ nuô a opǎ tǒprè- to, bí tókũ tǒprèprè nuô, a oto.”✧ 13 Èthí tètthébè tahenuô, lẹthézǒthéryǎ thýácóná nẹ mèmǒ luǒkũ rò a nuǒthǒ hteluǒ nuô có. Èthí pũ ilolahǒ ừ ná a tètthébèhésũ tahe.✧ Athýáná rǘthí iphuǒ ừ rò aryǎ nuô, èthí mepyémekyǎ lǒ ừ ná a tètthébè tahe.✧ 14 Èthí atètthébèhésũ tahenuô, a lǒbǎ có ná tètthéibǎ. Èthí hébè shuǒshuǒ ngǒ đó taklẹ nǘhuǒ ènuô tahe có.✧ 15 Mètthýe kayǎ pǒ- kihèrò èthí cuǒ tapluǒtapyẹ có. 16 Èthí

✧ 3:4 3:4 Li Htuthéhtya 51:4 ✧ 3:12 3:12 Li Htuthéhtya 14:1-3, 53:1-3 ✧ 3:13 3:13 Li Htuthéhtya 5:9 ✧ 3:13 3:13 Li Htuthéhtya 140:3 ✧ 3:14 3:14 Li Htuthéhtya 10:7

cuố bítě~ tôpho bèbè, a cuố mẽpyémekyã ù, a cuố mẽ thềplếthếzố ù.
 17 Tô ohtwõprẹ krũklế pẹdwõkuố ná ù phútenuố, èthĩ thềgnế kuốũ
 to. ✧ 18 Tồbề thềisế Cómarya nuố èthĩ tanề tuốkuốũ tôcồ~ to.” ✧

19 Pẹ thềgnế ná lỏ tềthyótềthya hếso tahenuố, a hé pẹ kayã đố a nỉbề
 tềthyótềthya nuốtahe agnềprế. Thyáphủ pẹ ki hébề siplếcyã nỉdyế pã
 tả pènế ná pẹ mẽ tềthủ akhyếyế tằmế nuờò, Cómarya dyếtã pẹ pẹ
 tềthyótềthya yếnuố prế. Htuốto thyáphủ Cómarya ki ciryã lỏ~ kayã o đố
 hekhu yếtồba pwỏ~ tôprẹ pã nuờò, a dyếtã prế. 20 Mếtềhềrồ, đố ù ohtwõprẹ
 krwỏmekuố tềthyótềthya akhu-akhyềrồ, ù htwỏhtyacyã kayãcỏkayãtề đố
 Cómarya a mềthềnyế nuố a o tôprẹ~ to. Thyáphủ pẹ ki thềgnềhyã nỉdyế pẹ
 tềthủ rồ Cómarya dyếtã pẹ prế.

Cómarya Mềcỏmềtề Kayã Tahe Ná Èthĩ Atềzủtềnyã Akhyế

21 Manárồ khỏnyãyế, thyáphủ prềlukayã ki htwỏhtya kayãcỏkayãtề đố
 Cómarya a mềthềnyế nuố, a mẽ khódủ klyã đố aruố tồbồ ná anế. Cómarya
 aklyãyế nuốma đố pẹ nỉdã cữề tềthyótềthya akhu-akhyế nuố mắto. Mosề
 ná prềprồ tahe rãone htuốỏ đố lisãsếkủ mú~ nukhế pã cồ. 22 Kayã đố a
 zủề ná Jesủ Krítủ mẽhtuố pềhỏ lủgnế tahenuố, Cómarya dya hó lủ phủ
 kayãcỏkayãtề nuốhỏ. Yếma klyã đố Cómarya mẽpề lỏ~ kayã đố a zủề Jesủ
 Krítủ nuốtahe agnề hó. Đố Cómarya a mềthềnyếnuố akhỏakhyề ná lủ
 tôprẹ~ to. 23 Mếtềhềrồ kayã pwỏ~ tôprẹ mẽ tềthủtềora. A lủ tuốhtya htwỏbề
 Cómarya dyamá a taryếdutaryếhtủ yếnuố tôprẹ~ to. 24 Cómarya yỏ thềzỏnỉ
 pẹ akhu-akhyế, a dyacỏdyatề krãprề pẹ prế. Đố Jesủ Krítủ ihtakã hó pẹ
 akhu-akhyế, pềcỏpềtề prế. 25 Mếtềhềrồ Cómarya dyềluố lỉphỏ cồ ná Krítủ
 hyãlyã phyếkyã pềhỏ pẹ tềthủtềplã đố Cómarya kírế ciryã pềyề pã nuố
 hó. Đố pẹ zủề Jesủ Krítủ khyáthyế athề đố hihtủlồ rồ athwi htwítã đố
 pềgnế akhu-akhyế, Cómarya dyacỏdyatề hó pẹ. Thyáphủ Cómarya ki dyề
 htyaluố ná a mẽcỏmềtề tề agnềnuố, a nỏhyã Jesủ Krítủ hó. Đố nuốkhế
 ma, a khyáthềđồ pẹ hekhuphủ tahe a tềthủ. A myã talwỏkyã èthĩ mẽ tềthủ
 nuốtahe rồ a ciryã èthĩ to. 26 Manárồ khỏnyãyế a ki dyềluố ná a mẽ tềyề
 atỏ prề agnềnuố a nỏhyã Jesủ ná a ki hyã khyáthyế đố ù pwỏ~ tôprề agnề.
 Phủnuố akhu-akhyế, Cómarya anế Byacề nỉdủ a dyềluố ná a mẽcỏmềtề prế,
 rồ a dyacỏdyatề kayã đố a zủề Jesủ nuốtahe ná anế nỉdủ.

27 Kihềphủnuờò, pẹ lềphyềhtyalỏ nỉdyế pènế nuố a o tồcồ~ to. Mếtềhềrồ
 Cómarya dyacỏdyatề prềlukayã ná a nỉdã cữề tềthyótềthya khukhyế nuố
 mắto. Mắtỏkhỏnuố, prềlukayã yỏ zủềnỉ Krítủ thyế pẹ đố èthỉgnế akhu-
 akhyế, Cómarya dyacỏdyatề èthĩ prế. 28 Mếtềhềrồ prềlukayã lủkrwỏmề
 kuố tềthyótềthya akhyế rồ Cómarya dyacỏdyatề èthĩ phủnuố mắto. Đố
 èthĩ zủềnyãtề khukhyềrồ, a dyacỏdyatề lủ prế. 29 Cómarya yếnuốma
 Judaphủ a Cómarya tủđủprề ế? Ma Judaphủ mắto tahe a Cómarya

mátõkuõ dùto ẽ? Cómarya yẽnuõma Judaphú máto tahe agnẽ- ma amámá. ³⁰ Mẽtẽhèrò Cómarya oprẽ tõprẽ- tuõ prẽ. Bí Judaphú zũehó Krístu akhẽnuõ, a ki dyacódyatẽ lũ pã. Htuõto, bí Judaphú máto tahe zũekuõ Krístu akhẽpãnuõma-, a dyacódyatẽ kuõ èthĩ pãpã. ³¹ Cómarya ki dyacódyatẽ pẽ ná pẽ tẽzũtẽnýá khukhyẽ prẽ kihèrò tẽthyótẽthya yẽtahe nuõma a taphũkyã lõhó kõ? A taphũkyã to. Thĩ hé tã ná a taphũkyã tãmẽ, a lé mẽ shyohtyasõhtya klõlõ pã taplécó, mẽtẽhèrò ki pẽ zũe Jesũ hénuõ pẽ lé nĩdã ryáhyã klõlõ pópó tẽthyótẽthya cõ.

4

Cómarya Dyacódyatẽ Abraham Phútẽ

¹ Kihéphunuõrò, pẽ Judaphú tahe apẽ Abraham yẽnuólẽ, pẽ ki hé nĩdyé lũ phútẽ? Cómarya dyacódyatẽ prẽlukayã ná a tẽzũtẽnýá prẽ phũnuõrò Abraham cuõmyáhtye thègnẽ nó kuõ tẽcótõtẽ phútẽ? ² Cómarya ki dyacódyatẽ Abraham ná a mẽryá tẽ khukhyẽ kihèrò a ki phyẽhtyalõ nĩdyé anẽ ná a mẽ tẽryá yẽtahe khukhyẽ hénuõma anĩ prẽ. Manárò dõ Cómarya a mètènyẽ nuõ, a phyẽhtyalõ ná tẽyẽtahe akhu-akhyẽ nuõ anĩ to. ³ Lisásẽkũ hé, “Abraham zũe Cómarya rò dõ atẽzũ akhu-akhyẽ, Cómarya dyacódyatẽ lũ prẽ.”*

⁴ Kayã tõprẽprẽ ki cuõrya pẽ ùtẽ rò ù ki dyé lũ akhwóakè hénuõ, a nĩbè akhwóakè yẽnuõma a nĩbèkrã phũ shyẽzũnuõ mã takhyã- to. A ryatẽ rò a nĩbè akhwóakè prẽ. ⁵ Manárò kayã dõ a zũe nĩdyé kuõ a tẽmeryá yẽtahe to, rò a ki zũenĩ prẽ Cómarya dõ a mẽcómẽtẽ kã kayãcyẽ kayãricýá yẽ tõprẽ prẽ kihèrò, Cómarya myáhtye lũ tẽzũyẽ rò a ki dyacódyatẽ lũ ná anẽ nĩdũ pã. ⁶ Khwí Davi hé thyákuõdũ phũnuõ dõ nuõkhẽ, kayã dõ a nĩbè tẽsõri tahe nuõma mãdũ kayã dõ Cómarya dyacódyatẽ èthĩ ná a tẽmeryátẽ nuõtahe akhyẽ máto. ⁷ Khwí Davi hé, “Kayã dõ Cómarya plwõkyã hó lũtẽthũ rò mẽbĩkyã lõhó lũtẽthũ tahenuõ, a nĩbèhó tẽsõri hó.

⁸ Kayã dõ Byacè rãmáradyã pã lũtẽthũ to tahenuõ, a nĩbèhó tẽsõri hó.”*

⁹ Tẽsõri yẽnuõma nĩbècyã prẽtũ Judaphú dõ a dútalíphá nuõtahe prẽ ẽ? A nĩbè tú èthĩ máto. Judaphú máto dõ a dútalí kuõ phá to nuõtahe ma a opatõ kuõkuõ. Pẽ héhtuõdũhó, dõ Abraham atẽzũ akhu-akhyẽ Cómarya dyacódyatẽ lũ.* ¹⁰ Ki mẽphũnuõ hérò bí Cómarya dyacódyatẽ Abraham akhẽnuõma atõ bĩkhètẽ? Ma arẽ ná a dútalíphá nuõ ẽ? Mãtorò anoklõ ná nuõ ẽ? Anoklõ ná nuõ máto, arẽklõ ná nuõ. ¹¹ A dútalíphá nuõma ano dõ khyẽ prẽ. Bí a dútalí tyahí phá to akhẽnuõ, dõ atẽzũ akhu-akhyẽ Cómarya dyahó è phũ kayãcókayátẽ tõprẽhó, phũnuõrò a mẽmámẽdyãkyã lũ ná tẽdútalíphá phũnuõ tóco prẽ. Phũnuõrò kayã dõ a dútalí kuõ cõu phá to tadũrò, a zũe Cómarya tahenuõ, Abraham htwõ pẽ lõ kayã

* 4:3 4:3 Hekhuhtwõlũ 15:6 * 4:8 4:8 Li Htuthéhtya 32:1-2 * 4:9 4:9 Hekhuhtwõlũ 15:6

phúnuô tahe aphe hó. Phúnuô akhu-akhyë Cómarya dyacódyate kuõhó èthí hó. ¹² Htuõnáto, pë Judaphú yëtahenuô, pë dútalí có phá tadúro pë ki théléhtyaní tédútalíphá yë to tahenuô, Abraham ma a htwõ kuõdú pëphëphë. Bí pëphë Abraham dútalí tyahí phá to khë a tètýtënyá yënuô, pë ki krwõ myábũ kuõdú è.

Dó Tëtú Akhu-akhyë Níbë Cómarya A Tëtólya

¹³ Cómarya ólya Abraham ná aklwíalyá tahe dó nuõkhë ná hekhu yëtóbalõ nuô, a ki htwõhtya èthítë pá. Manáro dó èthí cÿe lûkrwõ mekuõ tètýótëthya akhyë rò a ki htwõhtya èthítë pá, a ólya lû phúnuô máto. Cómarya dyacódyate èthí ná a tètýtënyá akhu-akhyë, a ólya ná a ki dyë èthí pá pré. ¹⁴ Cómarya ki ólya ná kayá dó a lûkrwõmë kuõ tètýótëthya yëtahenuô a ki nìbë Cómarya a tëtólya pá kihéro tètýtënyá yënuô abwítaryë o pá to hó. Tëtólya yënuô angólasá opá tóçõ~ to hó. ¹⁵ Mëtëhéro tètýótëthya ma a më duhtya Cómarya athéplò. Prëlu kayá lûbé tètýótëthya pwõ~ tóphuô to akhu-akhyë, a mëduhtya Cómarya athéplò rò a ki cirya èthí pá. Tètýótëthya ki oto nuô kayá tóprë~ ma a cuótalwó khëtalyë tètýótëthya to.

¹⁶ Phúnuôró, pë nìbëcyá Cómarya a tëtólya ná pë tëtú tóçõ~ tuõ pré. Mëtëhéro thyáphú pë ki nìbë kuõ tëtýënuô ná abwítaryë khukhyë túpré agnënuô, pë bè o ná tëtú. Htuõto, lõ~ Abraham aklwíalyá tahenuô a ki nìbë lõ tëtólya yë pá. Kayá dó a lûkrwõmëkuõ Judaphú a tètýótëthya nuõtahe ki nìbë túdú máto, kayá dó a zÿenyáe thyákuõ ná Abraham nuõtahe ki nìbë lõkuõ pápá. Abraham ma pë lõ~ plí aphe. ¹⁷ Lisäsëkü héone, “Vá nõhtwõhtya hó në ná myëçõ tóplutóphë aphe hó.”* È htwõ pé pëphë dó Cómarya anyëhyá. Cómarya yëtóprë nuõma a máhó pëphë Abraham zÿenidyë nuõtóprë hó. È ma Cómarya dó a mëtewõprë kakhýë kayáthyë, htuõto a hétã pré angó tómuõ pré rò tëtú dó a o híto tahenuô a htwõhtya lõplí có.

¹⁸ Cómarya hé Abraham, “Në ki htwõ myëçõ tóplutóphë aphe pá. Nèkl-wínëlyá ki oróóe thyáçóná sè dó mólë nuõtahe pá.” Cómarya hé tëtýënuô alë htwõhtya pé dó Abraham ki phú oróóehtya agnënuô azũ páto tadúro a zÿe opó myásũní dó a ki htwõhtya.* ¹⁹ Abraham thëgnëdyë anë ná ana ohó tózë hó, a muõprë kíré thyéhó, htuõto amë Sara bèbë, a sõphú tadúro Abraham atëtú patí kalyá tó to. ²⁰ Abraham zÿe Cómarya a tëtólya yënuô athéplò lùhtólulyá taki~ to. A tètýtënyá nuô, taklya ná a shyohtyasõhtya rò a htuthé hébwihétaryëhtya Cómarya. ²¹ Cómarya ki më phú a ólya nuõpá nuô, a zÿe lõthulõthé có. ²² Abraham a tètýtënyá yõ ophúnuô akhu-akhyë, “Cómarya dya è phú kayáçókayãtë tóprë.”* ²³ Rò tètëbë dó a hé, “Cómarya dya Abraham phú kayáçókayãtë tóprë,” yëtómũ nuõma, ù rá pëtú Abraham

* 4:17 4:17 Hekhuhtwólú 17:5 * 4:18 4:18 Hekhuhtwólú 15:5 * 4:22 4:22 Hekhuhtwólú 15:6

tôprê agnênuô mato. ²⁴ Têhêbê yêtômũ nuôma, pègnê~ ma a onuôđtj sãprê kuô có. Ki pè zũe ná Cómarya đố a mehtwöprê kaxhyê pè Byacè Jesũ đố têt̃hyê yêtôprê hênuôma a ki dyakuô pè phú kayácókayãtê tahe pã. ²⁵ Đố pè têt̃hút̃ëora akhu-akhyêrò Cómarya nômũthye ù ná a phúprêkhũ. Thyáphũ a ki dyacódyatê pè agnênuô, a mehtwöprê kaxhyê hó lũ đố têt̃hyê hó.

5

Têpêt̃ëdwô Ná Têthêkrũthêlô

¹ Phúnũrò Cómarya dyacódyatê hó pè ná pè têt̃t̃t̃enyã akhyê hó. Rò pè opëodwô okrũoklê t̃j khyêthyã hó ná Cómarya hó. Prême htwöhtya pè pè phúyênuôma mähó pè Byacè Jesũ Krĩstu hó. ² Đố pè zũe Byacè Jesũ Krĩstu akhu-akhyêrò, a nõ ohtwöprê hó pè đố Cómarya abwiataryê akũ hó. Khõnyãyê pè ohtwöprê kuôhó đố abwiataryê akũ hó. Rò pè thêkrũ myásũmyátũ kuô hó Cómarya a taryêdutarýêhtũ yênuô hó. ³ Pè myásũ túprê yênuô mato, bí pè myãhtye ná t̃cyêt̃ëcũ, t̃pyãt̃ëšê akhê nuôbêbê, pè thêkrũthêlôlô prê, metêhêrò pè thêgnê ná t̃yêtahenuô a dyê êhtya pè p̃j pè t̃ekhyãbê t̃cyêt̃ëcũ prê. ⁴ T̃ekhyãbê t̃cyêt̃ëcũ nuô a dyê oêhtya t̃emëtô Cómarya athêplô, t̃emëtô Cómarya athêplô nuô, a dyê ohtwöhtya êp̃j t̃emyásũ. ⁵ Bí pè myásũ ná Cómarya ki mep̃j pè akhênuô, pè thêplôpyê to, metêhêrò, bí Cómarya dyêtã pè Thê Sãšê Byacè akhênuô, a klôlyã lyãlyã p̃hó pè at̃em̃j đố pè thêplökũ hó.

⁶ Metêhêrò, bí pè mecwô lyãbê cyã nĩdyê pã p̃enê to akhênuô, Jesũ Krĩstu hyãkhyãthyê t̃öshuôt̃okhê p̃j kayãcyê kayãcũ tahe agnê. ⁷ Kayã tôprê ki khyãthyê p̃j kayácókayãtê agnê tôprê hênuôma, akyã nyacó. Manáro kayãryã mälakô tôprê agnê hênuô, taryã~ ma prê khyãthyêbũ đố agnê nuôma a o prê kôle. ⁸ Manáro Cómarya m̃j có pè bá~ t̃ê hêrò, bí pè htwöpã có pr̃em̃j t̃êthũ t̃ëoraphũ akhê pã có nuôrò, Krĩstu hyãkhyãthyê athê đố p̃gnê. Yêma Cómarya dyêluôhó pè ná at̃em̃j pè hó.

⁹ Pè htwöhó kayácókayãtê đố Cómarya a mêt̃hênyê ná Krĩstu athwi khukhyê hó. Phúnũrò Krĩstu ki m̃jwöh̃teka mälakô có pè ná Cómarya a t̃eciryã yênuô pã. ¹⁰ Đố arêkhê nuôma, pè htwö kayã đố a thêhte Cómarya tahe. Đố aphũkhũ khyãthyê athê đố p̃gnê akhu-akhyê, a m̃j krũklê kaxhyê khyêthyã hó pè hó. Khõnyãyê pè htwöhó akhõ bóthyó hó. Pè thêgnê tãtê cóhó ná pè siplêbê prê ná aphũkhũ a t̃ëohtwöprê akhyê prê. ¹¹ Pè lêt̃hêkrũthêlô nuô a o tũyênuô mato. Đố Byacè Jesũ Krĩstu akhu-akhyêrò pè thêkrũthêlô bóthyónĩ hó ná Cómarya hó. Prê đố a m̃j khõbóthyó kaxhyê p̃j khyêthyã pè ná Cómarya ma Jesũ Krĩstu yênuô hó.

Têthyê Ná Adam, Têhtwöprê Ná Krĩstu

¹² Mephúnũrò, đố kayã tôprê nĩđã Cómarya angô to akhu-akhyêrò, kayã pwô~ tôprê m̃j hó têt̃hũ hó. Têt̃hút̃ëora yê a dyêhtwöhtya hó têt̃hyê hó. Phúnũrò đố têt̃hút̃ëora yê akhu-akhyêrò, kayã pwô~ tôprê myãhtye

sítòbè lǎ ná tèt̄hyě hó. ¹³ Pr̄l̄u kayá m̄er̄eklǒ tèt̄hú ná Cóm̄arya dyélya tèt̄hyót̄t̄hya yěnuô. Manárò ki tèt̄hyót̄t̄hya oto hénuô Cóm̄arya ciryá ná kayá tèt̄hú to. ¹⁴ Cáhtya bí Adam n̄íďá Cóm̄arya angó to aht̄kh̄nuô, rò a tuŕ̄hyá dǒ Mosè aht̄kh̄ nuô, kayá lǒ- pl̄i bèthyěl̄ò. Kayá nuôtahe ma, a m̄ethúkuǒ phú Adam m̄ethú nuô m̄ato tadúro èth̄i bèthyě kuǒlǒ pr̄é. Adam ma athyáná Kr̄istu dǒ a k̄ir̄é hyǎpǎ nuôt̄opr̄é hó.

¹⁵ Manárò Cóm̄arya a t̄edyét̄a kr̄a shyěž̄ú yěnuô ná Adam m̄et̄t̄hú yěnyěcô nuôma a thyal̄l̄u to. M̄et̄h̄erò, dǒ kayá t̄opr̄é n̄íďá Cóm̄arya angó to akhu-akhyěrò, kayá bè thyě ényacó. Manárò Cóm̄arya abwiataryě nuô adulǒ klǒpǎ có ná nuô có. Htuôto shyěž̄ú n̄ikr̄a dǒ a hyǎ dǒ kayá arú t̄opr̄é a o ma máhó Jesú Kr̄istu yěnuôhó. Dǒ è abwiataryě khukhyěrò, a dyé t̄ap̄ot̄ap̄é é p̄é nyacó ũ épr̄é có. ¹⁶ Vǎ ki hép̄ó khyěthyá, Cóm̄arya a t̄edyékr̄a shyěž̄ú yěnuô, ná kayá t̄opr̄é m̄et̄t̄hú nuôma a thyal̄l̄u to. Bí a m̄ehó tèt̄hú akh̄nuô, Cóm̄arya ciryahó l̄ũ phú kayá dǒ a m̄ethúmeplá t̄e t̄opr̄enuô tadúro bí kayá m̄ehó tèt̄hú akh̄nuô, Cóm̄arya dyékr̄a p̄é èth̄i ná abwiataryě ashyěž̄úyě akhu-akhyě, a dyacódyat̄e hó èth̄i hó. ¹⁷ Dǒ pr̄ekh̄u Adam m̄e t̄et̄hút̄eplá akhu-akhyě kayá lǒ- pl̄i bèthyě nuôma atǒ pr̄é. Manárò kayá dǒ a th̄épl̄òo phyésú Cóm̄arya dyé l̄ũ ná abwídu taryěht̄u yěnuô ná a dyékr̄a l̄ũ t̄ecót̄et̄e ashyěž̄ú ȳet̄ahenuô, a ki ohtwǒpr̄é lacúlaht̄u kuǒ ná Jesú Kr̄istu pǎ, htuôto a ki pǒ t̄okuǒ t̄e ná Jesú Kr̄istu pǎ. M̄et̄h̄erò kayá t̄opr̄é dǒ a má Kr̄istu yěnuô, a m̄ep̄é htuǒhó t̄e dǒ p̄egn̄é hó.

¹⁸ Phúnuôrò kayá t̄opr̄é máhó Adam yě m̄ethút̄e t̄ocô akhu-akhyě Cóm̄arya ciryahó kayá pwǒ- t̄opr̄é hó. Phúnuôhó, kayá t̄opr̄é dǒ a máhó Jesú Kr̄istu yě a m̄ehó t̄ecót̄et̄e t̄ocô akhu-akhyě, Cóm̄arya dyacódyat̄e lǒhó kayá pwǒ- t̄opr̄é hó, rò èth̄i ki n̄ibè lahyá th̄éhtwǒpr̄é tacúpr̄é pǎ. ¹⁹ M̄et̄h̄erò dǒ kayá t̄opr̄é n̄íďá Cóm̄arya angó to akhu-akhyě, kayá pwǒ- t̄opr̄é htwǒlǒ hó t̄et̄hút̄eora a phúmòphúkh̄u tahe hó. Manárò dǒ kayá t̄opr̄é n̄íďá Cóm̄arya angó akhu-akhyě, Cóm̄arya dyacódyat̄e lǒhó kayá pwǒ- t̄opr̄é hó.

²⁰ Thyáphú kayá lǒ- pl̄i ki th̄égn̄é ná èth̄i m̄ethú ényacó agn̄enuô, Cóm̄arya dyét̄ap̄é hó èth̄i t̄et̄hyót̄t̄hya yěnuô hó. Manárò bí èth̄i m̄et̄t̄hú éhtya ná éhtya akh̄nuô, Cóm̄arya a t̄ebwít̄et̄aryě yě a lé oéhtya ná oéhtyahtya có. ²¹ M̄ephúnuôrò, phú t̄et̄hút̄eora p̄otar̄in̄i lǒ kayá lǒ- pl̄i rò a n̄ohtwǒhtya hó t̄et̄hyě akh̄nuô, khõnyáȳe thyáphú p̄é ki n̄ibè d̄itúkuǒ th̄éhtwǒpr̄é tacúpr̄é dǒ p̄é Byacè Jesú Kr̄istu a o rò, Cóm̄arya abwiataryě p̄otar̄i n̄idyé kuǒ hó p̄é ná t̄ecót̄et̄e hó.

6

Dǒ Jesú Kr̄istu Akhu-akhyěrò P̄é Ohtwǒpr̄é

¹ Ki m̄ephúnuô hérò, p̄é ki hé phút̄é? Thyáphú Cóm̄arya abwiataryě ki oéhtya ná éhtya agn̄enuôrò, p̄é t̄òbè m̄e plehyá lǎp̄ó t̄et̄hú é? ² Phúnuô m̄ato. P̄é ma athyáná kayá dǒ a thyě rò a m̄e plehyá cyǎpǎ t̄et̄hú to yěnuô t̄opr̄é

hó. Phúnuôrò pẹ cuô ohtwöprẹ mẹ plehyã cyápã tẹthú phútẹ? ³ Toròma, thĩ sọtapa nyã hó ẹ? Bí pẹ lỏ- plĩ plwỏ pẹnẹ ná htyẹ akhẹ nuôma pẹ dyéluỏ hó ná pẹ htwỏhtya tởcỏ- tuỏ hó ná Jesũ Krĩstu hó, rò pẹ thye tởkuỏ hó ná lủ nuôma thĩ thẻgnẻ prẻ vãhẻto? ⁴ Phúnuô akhu-akhỵẻ bí pẹ plwỏhtye akhẻnuỏ, a thyráhỏ ná pẹ thye tởkuỏ hó ná Krĩstu hó, rò ừ iluỏ tặtởkuỏ hó pẹ ná Krĩstu đở luỏkủ hó. Đở pẹ Phẻ Cỏmarya a tẻtaryẻduhtủ prỏprya akhu-akhỵẻ, phủ a mẻhtwỏprẻ kạkhyẻ khyẻthyrã Krĩstu đở tẻthye akủnuỏ, a ki dyẻ ohtwỏprẻ kuỏ pẹ yẻtahe ná tẻtwỏprẻ athẻ pã.

⁵ Kỉ pẹ thye tởkuỏ hó ná Krĩstu đở atẻthye akủhỏ kihẻrỏ pẹ kỉ thye ihtỏkạkhyẻ tặtẻ tởkuỏ cỏ ná ẻ đở atẻthye ihtỏhtwỏprẻ kạkhyẻ akủ pã.

⁶ Mẻtẻhẻrỏ, thyráphủ tẻthủ a tẻprỏtẻprya ashyo-asỏ yẻ kỉ pỏtarỉ pã tã pẻ tằmẻ, htuỏỏ thyráphủ pẹ kỉ htwỏ pã tã tẻthủ acủ tằmẻnuỏ, thĩ thẻgnẻhỏ ná pẻ tẻohtwỏprẻ alyẻ yẻnuỏ, Cỏmarya mủthyehtya tởkuỏ htuỏhỏ ná Krĩstu hó.

⁷ Mẻtẻhẻrỏ, bí kayã tỏprẻprẻ thye akhẻnuỏ, tẻthủ a tẻprỏtẻprya shysỏyẻ pỏtarỉ cyápã lủ to hó.

⁸ Pẻ thye tởkuỏ ná Krĩstu akhu-akhỵẻ, pẻ zủẻ ná pẻ ohtwỏprẻ tởkuỏ ná ẻ hó. ⁹ Mẻtẻhẻrỏ pẻ thẻgnẻ ná Krĩstu ihtỏkạkhyẻ đở tẻthye rò a thye cyã pãtohỏ. Tẻthye muỏphẻ pỏtarỉ cyápã lủ to hó. ¹⁰ Đở a thye akhu-akhỵẻ, tẻthủ a tẻprỏtẻprya shysỏ lacủ lỏhỏ lủkhẻlẻ hó. A thye tỏphuỏprẻ rò ahtuỏaplủ lỏhỏ, a lothye pãtohỏ. Manỏrỏ khỏnyẻyẻ a htwỏprẻ rò a ohtwỏprẻ pẻ đở Cỏmarya agnẻ hó.

¹¹ Thyránủnuỏhỏ, thĩ tỏkỏ hẻlyanỉ lahyã thỉnẻ, tẻthủ atẻ tahenuỏ, pẻ bẻdyakya ẻ phủ kayáthye đở a mẻcyápã tẻthủ to nuỏ. Manỏrỏ thĩ ná Jesũ Krĩstu ma thĩ htwỏhtyahỏ lủ tẻ tỏcỏ- tuỏ hó akhu-akhỵẻ thĩ tỏbẻ ohtwỏprẻ mẻlỉ mẻtakhẻhtya lahyã Cỏmarya. ¹² Phúnuôrỏ, thyráphủ thĩ kỉ krwỏmẻ kuỏ pã tã tẻthẻzủ patápỏ mủmyẻ tahe tằmẻnuỏ, nỏpỏnỉ pã tã thĩ nẻklỏ đở a thye cyã yẻnuỏ ná tẻthủ yẻnuỏ tằmẻ nỉ-. ¹³ Dyẻ tã thĩ nẻklỏ akrủakrỏ yẻnuỏ đở tẻmủmyẻricủ kỉ nỏẻ lủ ná a takủtabẻ đở lẻmẻ tẻthủ tahe agnẻnuỏ tằmẻ nỉ-. Cỏmarya dyẻhỏ nẻ tẻohtwỏprẻ athẻ akhu-akhỵẻ, dyẻ lahyã thĩ nẻklỏ yẻnuỏ đở a o nuỏ. Dyẻtặ lỏ thĩ nẻklỏ akrủakrỏ yẻtahe lỏ- plỉ đở Cỏmarya a o nuỏ, rò phủ thĩ nỏẻ takủtabẻ nuỏ, nỏẻ lahyã thĩ nẻklỏ krủkrỏ yẻnuỏ đở thĩ lẻmẻ tẻcỏtẻtẻ agnẻ nỉ-. ¹⁴ Thĩ ohtwỏprẻ đở tẻthyrỏtẻthya a lẻ mả pãtohỏ, thĩ ohtwỏprẻ hó đở Cỏmarya abwỉataryẻ a lẻ hó. Phúnuôrỏ tẻthủ yẻnuỏ a htwỏ pã thỉbyacẻ mảpãtohỏ.

Tẻcỏtẻtẻ Acủ Tahe

¹⁵ Phúnuôrỏ pẹ kỉ opã đở tẻthyrỏtẻthya a lẻ to hó, pẻ ohỏ đở tẻbwítẻtaryẻ a lẻ hó kihẻrỏ, khỏnyẻyẻ pẻ mẻtẻtẻthủ ma anỉ prẻ kỏ? Phúnuỏ mậto. ¹⁶ Thĩ thẻgnẻnỏto ẻ? Bí thĩ dyẻlyỏ hó thỉnẻ đở kayã tỏprẻprẻ a takhukủ rò thĩ kỉ htwỏ hó lủcủ akhẻnuỏ, thĩ nỉđã ừruỏ angỏ ma a nỉpỏto hó. Thĩ bẻ nỉđã prẻtủ angỏ prẻ, vãhẻto? Phúnuôrỏ bí thĩ htwỏ tẻthủ acủ akhẻnuỏ, a kỉ thủcuỏkyã thĩ đở tẻthye pã. Manỏrỏ thĩ kỉ nỉđã Cỏmarya angỏ hẻrỏ a kỉ nỏohtwỏprẻ

thĩ dỏ thĩ ki mẹtỏ lủ thềplỏ pả. ¹⁷ Vả hếbwihétaryế Cómarya, mẹtềhềrỏ, dỏ nuỏkhể thĩ htwỏnỏ htuỏđỏ tềthủ acủ tồphuo tadủrỏ khỏnyáyế thĩ nỉđả lỏthủlỏthể hó Cómarya a tềithyỏ athể dỏ thĩ nỉbề yẻnuỏtahe hó. ¹⁸ Cómarya ilyế plwỏhtecủokyả hó thĩ ná tềthủtềora acủ yẻnuỏ hó. Khỏnyáyế thĩ htwỏđỏ tềcỏtềtề acủhỏ.

¹⁹ Vả hếbề pề thĩ ná mỏhẻmỏlỉ a tềhếbề tahe, mẹtềhềrỏ thĩ ma prẻlủ hekhuphủ rỏ, thĩ thềgnẻplỏzủ kuỏủ Cómarya a tềtahe to akhu-akhyế, vả hếbề pề thĩ phủnuỏ prẻ. Dỏ nuỏkhể ma thĩ nỏhtwỏ thĩ nẻklỏ akrủakrỏ yẻtahe ná thỉbyacẻ dỏ a mủmyảricyả nuỏtahe acủ, thĩ nỏmẻ ẻthỉ ná tềpatápatỏ mủmyảricyả tahe rỏ thĩ mẻthủmẻplả lỏ Cómarya a tềthyỏtềthya pwỏtỏcỏ. Phủnuỏrỏ khỏnyáyế thĩ nẻklỏ krủkrủ yẻtahenuỏ nỏhtwỏ ke ẻ ná Byacẻ dỏ aryả yẻtỏprẻ acủ yẻnuỏ nỉ-. Thyáphủ thĩ ki htwỏhtya kayásẻ agnẻnuỏrỏ, nỏhtwỏhtya mỏ thĩ nẻklỏ krủkrủ yẻtahe ná tềcỏtềtề yẻ acủ yẻnuỏ nỉ-. ²⁰ Bí thĩ htwỏ tềthủtềora acủ akhẻnuỏ, tềcỏtềtề abyacẻ pỏ nỉđyẻ kuỏ thĩ to. ²¹ Bủnuỏkhể nẻ nỉbề kuỏủ tềtwỏtềryả tỏcỏ- to. Dỏ nẻ mẻ phủnuỏ akhu-akhyế, khỏnyảrỏ thĩ tanẻ thẻtarẻ nỉđyẻ hó thỉnẻ hó. Tềmẻ phủnuỏtahe ma a thủcủ ử dỏ tềthyẻ tacủprẻ akhẻlẻ prẻ. ²² Manỏrỏ khỏnyáyế Cómarya ilyế plwỏhtecủokyả hó thĩ dỏ tềthủtềora acủ hó. Rỏ thĩ htwỏđỏ Cómarya acủ dỏ athể tahe hó. Dỏ thĩ htwỏđỏ phủyẻ akhu-akhyế, a nỉbwủnỉtaryế dỏ thỉgnẻ ma mảhỏ a thủcủ thĩ dỏ tềohtwỏprẻ sẻsẻ a klyáđẻkủ yẻnuỏ hó. Rỏ dỏ pẻ ohtwỏprẻ sẻsẻ hó akhu-akhyế, a nỉbwủ hó dỏ thỉgnẻ ma mảhỏ thĩ nỉbề thẻhtwỏprẻ tacủprẻ yẻnuỏ hó. ²³ Mẹtềhềrỏ, tềthủ akhwỏakẻ ma tềthyế. Manỏrỏ tềbwủtềtaryế ashyẻzủ dỏ Cómarya dyẻtẻkrả pẻ yẻnuỏma mảhỏ thẻhtwỏprẻ tacủprẻ dỏ pẻ Byacẻ Jesủ Kristu akủ yẻnuỏđỏ.

7

Tềkhỏmẻkhỏmả Alẻmyỏbủ

¹ Pủỏvỷả thỉ-, lỏ- thỉ yẻtahenuỏ thỉ yỏ thềgnẻ htuỏlỏhỏ tềthyỏtềthya akhu-akhyế, tề dỏ vả kớrẻ hẻ pề thỉ yẻtahenuỏ, thỉ thềgnẻ tặtẻ htuỏ lỏđủhỏ. Kayả tỏprẻ ki thyẻ hỉto nuỏ, tềthyỏtềthya tahe pỏ tadủ nỉđyẻ pả lủ prẻ. ² Hẻkuỏrẻ byẻhỏ, prẻmỏ dỏ a khỏmẻ htuỏđỏ tỏprẻnuỏ, tềthyỏtềthya pủma nỉđyẻlủ, avẻ ki thyẻ hỉto nuỏ a bẻ okyảnỉ avẻ to. Manỏrỏ ki avẻ thyẻhtuỏđỏ hẻrỏ a siplẻkyỏhỏ ná tềkhỏmẻ a tềthyỏtềthya yẻ hó. ³ Phủnuỏrỏ, bí avẻ ohtwỏprẻ pả akhẻnuỏ, a ki củỏ khỏmẻkhỏ ná prẻkhủ dỏ arủ tỏprẻ hẻrỏ ử ki hẻ lủ ná prẻmỏ dỏ a củỏthủ prẻkhủ. Manỏrỏ, ki avẻ thyẻhtuỏđỏ rỏ a siplẻkyả hó ná tềkhỏmẻ a tềthyỏtềthya yẻnuỏ hó. A ki củỏphyẻ taple cỏ avẻ tỏprẻ bẻbẻ, ử hẻ pả lủ phủnuỏto hó.

⁴ Phủnuỏrỏ, vả pủỏvỷả thỉ-, bí Kristu thyẻ dỏ krusủlỏ akhẻnuỏ, a thyáhỏ ná thỉ thyẻ tỏkuỏđỏ ná lủ hó akhu-akhyế, thỉ opả dỏ tềthyỏtềthya a tềpỏtềthủ alẻ to hó. Khỏnyáyế thĩ htwỏhtyahỏ tỏcỏ- tuỏ ná ẻ dỏ Cómarya mẻhtwỏprẻ

kaḵhyě lủ đố tềthyě yěnuô tôprê hỏ. Đố tềmềhtwỏhtya hó phúyě akhu-akhyě, thỉ ki thềntyaphỏhtya lahyả tề đố aryả tahe rò a htwỏbwi htwỏtaryě pề đố Cỏmarya agnẻ. ⁵ Mềtềhẻnuỏrỏ pề yỏ thềgnẻhyả tềthyỏtềthya hẻ pề akhu-akhyě, bỉ pề ohtwỏprẻ phứ prẻlu kayả a thwihtyềpházye a tềthẻứthẻlỏ akhẻnuỏ, pề tềthẻứthẻlỏ mủmyảricyả tahe oẻhyả ná oẻhyả. Rỏ tề yẻtahenuỏ, a thừcuỏ pề đố ngarakủ tacủprẻ prẻ. ⁶ Manỏrỏ khỏnyả yẻnuỏ, Cỏmarya mềsiplẻ hỏ pề ná tềthyỏtềthya hỏ, mềtềhẻrỏ pề yỏ thye tồhỏnỏ Kristu akhu-akhyě, tềthyỏtềthya yẻ cỏklỏma thyákuỏ pề phứ đố nuỏkhẻnuỏ a nỉpỏtỏ hỏ. Cỏmarya mềlwỏhtekỏ hỏ pề ná tềthyỏtềthya yẻ, rò Thẻ Sỏsẻ Byacẻ mềcwỏhỏ pề ná klyả athẻ yẻtỏbỏ hó akhu-akhyě, pề mềhỏ atẻmẻ yẻhỏ. Pề mẻ Cỏmarya a tềphyẻtẻmẻ ná đố pề nỉđỏ krwỏmekủ tềthyỏtềthya aklyả lỵẻ yẻtỏbỏ akhu-akhyě nuỏ mả pỏtỏhỏ.

Tềthyỏtềthya Ná Tềhủtẻora

⁷ Mềphủnuỏrỏ pề ki hẻ phứtẻ? Tềthyỏtềthya ma athủ prẻ pề ki hẻ phủnuỏ ẻ? Pề hẻ phủnuỏma a tỏtỏ. Nẻ mẻ phủnuỏma athủ tềthyỏtềthya ki zủlủ đố to hẻnuỏ, tề đố vả mềthủ htuỏhỏ kryỏ- itẻnuỏ vả thẻgnẻ kaḵhyě nỉdyẻ lakỏtỏ. Hẻkuỏrẻ, “Thẻứthẻlỏ tả ử tề tằmẻ nỉ,”[☆] ki tềthyỏtềthya rỏlủ phúyẻ to hẻrỏ, thẻứthẻlỏ ửtẻ nuỏma a htwỏ tềthủ hó nuỏ, vả thẻgnẻ to. ⁸ Manỏrỏ vả yỏ htwỏ prẻoraphủ akhu-akhyě, tềthyỏtềthya hẻ vả ná thẻứthẻlỏ tả ửtẻ tằmẻ a hẻrỏ, vả lẻ thẻứthẻlỏ shyỏshyỏ. Mềphủnuỏrỏ tềthyỏtềthya ki oto hẻnuỏ, tềthủ yẻnuỏ a taryẻshyỏsỏ o to, a thye prẻ. ⁹ Đố arẻkhẻ nuỏ, vả thẻgnẻ Cỏmarya a tềthyỏtềthya to akhu-akhyě, vả ohtwỏprẻ tỏ prẻ Cỏmarya athẻplỏ prẻ, vả tanẻ thẻplỏmỉ nỉdyẻ phủnuỏ. Manỏrỏ bỉ tềmekyảngỏ hyảtuỏhỏ akhẻnuỏ, tềthủ aklyả hyảnuỏhỏ đố vả tẻohtwỏprẻ akủ hó rò vả thyeỷả hó đỏthudỏthẻ tỏkyẻ hó. ¹⁰ Vả myảhtye ná Cỏmarya dyẻtả tềmekyảngỏ yẻtahenuỏ, a tỏbẻ thừcuỏ pề đố tềhtwỏprẻ tacủprẻ aklyả tadủrỏ tadủ- tadủ nuỏ alẻđỏ thừcuỏ vả đố tềthyẻ prẻ.

¹¹ Mềtềhẻrỏ, tềthủ myảhtyenỉ a khảlẻryả đố a ki tate htyanỉ tềmekyảngỏyẻ akhu-akhyẻ, a ilolahỏ prẻ vả, htuỏrỏ a nỏẻ tềmekyảngỏyẻ rò a mềthyẻkyả vả prẻ. ¹² Phủnuỏrỏ, tềthyỏtềthya ma asỏsẻ. Rỏ tềmekyảngỏyẻ tahe nuỏma asỏsẻ, acỏatẻ rò atỏabẻ prẻ.

Tẻsátẻpả O Đố Pẻkủ

¹³ Kỉhẻphủnuỏrỏ, tề atwỏaryả yẻnuỏma a mẻ thyeỷả vả ẻ? A mềthyẻkyả vả mảtỏ. A mềthyẻkyả vả yẻnuỏma tềhủtẻora prẻ. A nỏẻ Cỏmarya a tềthyỏtềthya đố aryả yẻ rò a ilo mềthyẻkyả vả prẻ. Mềtềhẻrỏ thyáphủ vả ki thẻgnẻ tặtẻ ná tề đố vả mềhtuỏhỏ nuỏtahe ma a thủhỏ nuỏrỏ, Cỏmarya dyẻtả tềthyỏtềthya prẻ. Phủnuỏrỏ đố tềmekyảngỏ yẻ akhu-akhyẻrỏ, vả ki myảhtyehyả ná tềthủyẻ a mủmyảricyả nyacỏ.

¹⁴ Pề thẻgnẻ ná Cỏmarya a Thẻ Sỏsẻ dyẻtả pề tềthyỏtềthya yẻtahe tadủrỏ vả ma prẻlu hekhuphủ đố a thyeỷả tỏprẻ prẻ. Vả ma athyảnỏ củ đố

[☆] 7:7 7:7 Li Htekỏ 20:17, Li Dỏnyả 5:21

ũ isě cuõkyã lũ ná a ki cuõhtwõ pẹ tẹthùtẹora Byacè yětõprẹ acủ prẹ. ¹⁵ Mamețèrò và cuõ mẹtụõ tẹthù phúyẽnuô, và thẻgnẻ nỉdyẻ vãnẻ to. Mẹtẻhẻrò và mẹ phú và thẻzủ mẹnụô mậto. Tẹ đõ và thẻzủ mẹ taki- to tahenuô và cuõmẻ tuõtuõ. ¹⁶ Tẹ đõ và thẻzủ mẹtỏ tahe rỏ và cuõmẹtụõ nuõma a dyẻlủõhỏ ná tẹthyótẹthya yẽnuô, aryả prẹ và thẻplỏtỏkuỏ phủnuô hỏ. ¹⁷ Phủnuõrỏ, ki hẻlakỏma prẹ đõ a mẹ tẻyẻ tỏprẹ nuõma và mậto. Nuõma tẹthù đõ a o đõ vậkủ yẽnuô tỏprẹ mẹ prẹ. ¹⁸ Đõ vậphávazyẻ a tẹthẻzủthẻlỏ akủnuô, và thẻgnẻ ná tẻryả o tỏcỏ- to, mẹtẻhẻrò và thẻzủ mẹtẻryả tadủrỏ và mẻbẻto. ¹⁹ Tẻryả đõ và thẻzủ mẹ ẻnuô, và mẹ ẻ to, và cuõ mẹ takhátụõ đõ tẻmủmỷaricyả đõ và thẻzủ mẹ ẻ to tahe. ²⁰ Ki và mẹ phú và thẻzủ mẹnụô to hẻnuõma, a mẹ nuõtỏprẹ ma và mậlakỏ mậto. Nuõma tẹthù đõ a o đõ vậkủ nuõtỏprẹ mẹ prẹ.

²¹ Phủnuõrỏ và myáhtye ná tẹthù đõ prẻlukayả lẻklỏmẻ panuõ nỉdyẻ yẽnuô a mẹ đõ vậkủ. Bỉ và thẻzủ mẹtẻryả akhẻnuô, và myáhtye shuỏshủ cỏ tẻmủmỷả o đõ vậkủ cỏ. ²² Đõ và thẻplỏkủ nuô và mỏ nyacỏ Cỏmarya a tẹthyótẹthya cỏ. ²³ Manárỏ và myáhtye lẻklỏ mẻpanuõ tẹthù đõ arủ tỏcỏ đõ a nỏmẻ và nẻklỏ akrủakrủ yẻtahe ná tẻmủmỷaricyả tahe. Lẻklỏ mẻpanuõ tẹthù yẽnuô asá-apả ná và thẻplỏ đõ a thẻzủmẻ tẻryả yẽnuô. Tẹthù alẻklỏ mẻpanuõ yẽnuô, a sỏpẻkyả lũ rỏ a nỏhtwỏkyả và ná tẹthù đõ alẻklỏ mẻpanuõ yẽnuô acủ hỏ. Rỏ tẹthù đõ alẻklỏ mẻpanuõ dyẻ yẽnuô a o đõ và nẻklỏ krủkrủ tahe akủ. ²⁴ Ố- buỏ uỏ! Và cuõ htwỏ tẹthù acủ phúyẻ rỏ acyẻ nyacỏ và. Tẹthù đõ a o đõ vậkủyẻ rỏ a thủcuỏ và đõ tẻthyẻ yẽnuô, ùpẻ tỏprẻ ki mẻlwỏhtẻkạ bẻ pẻ và pẻ? ²⁵ Và hẻbwỏhẻtaryẻ Cỏmarya, mẹtẻhẻrỏ đõ pẻ Byacẻ Jesủ Krủtu akhu-akhyẻrỏ, a mẻlwỏhtẻkạ hỏ và hỏ.

Phủnuõrỏ tẻmẻhtwỏhtya anẻ ná và ma phứtẻhẻrỏ và thẻplỏ yẽnuô, a thẻzủ mẹ shuỏshủ prẻ Cỏmarya a tẹthyótẹthya tadủrỏ vậphávazyẻ a tẹthẻzủthẻlỏ yẽnuô a mẹ shuỏshủỏprẻ tẻ đõ alẻklỏ mẻpanuõ tẹthù yẽnuõtahe prẻ.

8

Tẻohtwỏprẻ Đõ Thẻ Sỏsẻ Byacẻ Akủ

¹ Phủnuõrỏ khỏnyáyẻ, kayả đõ a htwỏhtyahỏ tỏcỏ- tuỏ ná Jesủ Krủtu tahenuô, Cỏmarya cỉrya pả lũ takhyả- to hỏ.* ² Mẻtẻhẻrỏ đõ pẻ htwỏhtya hỏ lũ tỏcỏ- tuỏ ná Jesủ Krủtu hỏ akhu-akhyẻ, Cỏmarya a Thẻ Sỏsẻ mẻpẻhỏ pẻklyả đõ athẻ tỏbỏ hỏ. Htuỏrỏ a mẻlwỏhtẻkạ hỏ và ná tẹthù alẻklỏ mẻpanuõ đõ a thủcuỏhỏ và đõ tẻthyẻ đỏthudỏthẻ yẻ akủ nuỏhỏ. ³ Đỏ mảitẻ akhu-akhyẻ hẻrỏ, thỷáphủ pẻ ki okủõkyả đõ pẻ mẹ tẹthù yẻ agnẻnuô, pẻ nỉđả krwỏmẻkuỏ cỏ tẹthyótẹthya yẻ akhyẻ cỏ rỏ, a taryẻshyỏsỏ đõ a ki mẻcwỏ pẻ pẻnuô a oto, mẻtẻhẻrỏ ahẻare đõ a ki mẻpẻklyả pháyẻ a

* **8:1** 8:1 Lisỏsẻ alyẻkủ hẻ pỏ, “Kayả đõ a ohtwỏprẻ tỏ phủ Thẻ Sỏsẻ Byacẻ a tẻthẻzủ rỏ a ohtwỏprẻ phủ pháyẻ a tẻthẻzủthẻlỏ mủmỷả nuỏ mậto tahe”

tèthézúthéłlò yènuô a oto. Phúnuôrò Cómarya mẹ ná ané, a nõhyãlyã a phúprèkhũ rò a hyãlyã klwo-ané phú hekhuphũ thyáná pè dõ a mẹ tètthũ yètahe. Manárò tètthũ aléklõ mepanuõ yè põcyã lũ to. A hyã khyápè pè tètthũtèora, rò a mẹpyékyã hó tètthũ a tètõtari pè yètahe hó.† 4 Thyáphũ pè ki mẹlómèbã pèlõ tètthỹótètthya atèkwĩ tahenuô, Cómarya mẹpèhtuõhó dõ pègnè hó. Pè dõ a nĩdã krwõmè kuõ pã nèklõpházye a tètthézúthéłlò to yètahe, rò pè mẹ phú Thè Sãsẽ Byacè zũklyázũklõ pè yètahe agnènuô, Cómarya mẹ pèhtuõ lõhó pè hó.

5 Kayã dõ a ohtwõprè phú nèklõpházye a tètthézũ mũmyã tahenuô, a tanè shuõshuõ prè tètthézúthéłlò dõ a mũmyã tahe prè. Manárò kayã dõ a ohtwõprè phú Thè Sãsẽ Byacè zũklyázũklõ lũ tahenuô, a tanè shuõshuõprè phú Thè Sãsẽ Byacè a tètthézũ nuõtahe prè. 6 Kayã dõ a tanè shuõshuõprè nèklõpházye a tètthézúthéłlò mũmyã tahenuô, a ohtwõprè tõtĩkuõ pã ná Cómarya tacũprè to hó. Manárò kayã dõ Thè Sãsẽ Byacè põtĩ lũ tètane tahenuô, a ki nĩbè tèmõtèpè yètõhtũ pã, htuõto a ki otõkuõ ná Cómarya tacũprè pã. 7 Mètèhèrò, kayã dõ a tanè shuõshuõprè nèklõpházye a tètthézũ mũmyãricyã tahenuô, a htwõhtya prè dõ a thèhte Cómarya. Mètèhèrò a cũe nõkuõ Cómarya a tètthỹótètthya takhyã- to. A cũ- ma a cũe bèkuõ nyã toto. 8 Kayã dõ a nõpõ ané ná pházye a tètthézúthéłlò mũmyã tahenuô, a mètèkrũ bèkuõ Cómarya takhyã- to.

9 Manárò, thĩrò, pházye a tètthézúthéłlò mũmyã põtĩkuõ thĩ to. Cómarya a Thè Sãsẽ ki ohtwõprè dõ thĩkũ hèrò, a Thè Sãsẽ Byacè yènuô ki põtĩ thĩ pã. Ûpèpè- bebè, dõ a nĩbè kuõũ Kristu a Thè Sãsẽ to tahenuô a htwõ Kristu atè mậto. 10 Manárò Kristu ki ohtwõprè dõ thĩkũ hèrò, thĩ zõ dõ a o dõ thĩkũ tahenuô a ki htwõprè tacũprè pã, mètèhèrò Cómarya dyacõdyatè htuõhó thĩ hó. Dõ thĩ tètthũ akhu-akhyèrò thĩ nèklõ yènuô, a ki thỹèkyã pã tadúro thĩ ki htwõprè tacũprè pã. 11 Cómarya dõ a mètewõprè kạkhyè Jesũ Kristu dõ tètthỹè yètõprè a Thè Sãsẽ Byacè ki ohtwõprè dõ thĩkũ hèrò, thĩ nèklõyè a ki thỹè cõ pã bebè, dõ Thè Sãsẽ Byacè ohtwõprè dõ thĩkũ akhu-akhyè, Cómarya ki dyèkuõ thĩ thèhtwõprè pã.

12 Mèphúnuôrò khõbõthyõ thĩ-, tèmè lyabè pè dõ pè ki ohtwõprè phú Cómarya a Thè Sãsẽ hé pè nuô. Pè tõbè ohtwõprè nĩ pã phú thwihtyèpházye a tètthézúthéłlò mũmyã nuõtohó. 13 Mètèhèrò, ki thĩ ohtwõprè phú thĩ pházye a tètthézúthéłlò mũmyã hènuô, thĩ ki thỹèkyã pã. Manárò dõ Cómarya a Thè Sãsẽ mệcwõ hó thĩ rò thĩ ki mệthyèkyã nèklõpházye a tètthézúthéłlò mũmyãricyã yètahe hènuõma, thĩ ki htwõprè pã. 14 Mètèhèrò, kayã dõ a ohtwõprè phú Cómarya a Thè Sãsẽ zũklyázũklõ lũ tahe nuõma mậhó Cómarya a phúmòphũkhũ tahe hó. 15 Mètèhèrò Thè Sãsẽ Byacè dõ Cómarya dyè thĩ yènuô, a nõtaruõ thĩ, a nõthèisè khyèthyã thĩ phú

† 8:3 8:3 Li dõ ù rá rếlõ akhshãy mú- nukhẽ tahenuô, ù sunuõlõ põ, “Kayã dõ a ohtwõprètõ phú Thè Sãsẽ Byacè rò a ohtwõprè phú pházye a tètthézúthéłlò mậto tahenuô, Cómarya ciryapã lũ to.”

cũnuô mato. Mátôkhónuô, Thé Săsě Byacè mehtwôhtya pèhtuôhó thĩ ná thĩ htwôhó Cómarya a phúmòphúkhũ akhu-akhyě, a dya hó thĩ phú a phúmòphúkhũ tahenuô hó. Dó Thé Săsě Byacè akhu-akhyèrò, pè é Cómarya, “Abba, Phě” phú thĩphě sĭnè tòprè nuôma anĩ hó. ¹⁶ Thé Săsě Byacè nĩdũ a khyáluô, hésoluô rôtô pèkuôpô ná pè théplò yě ná pè ma Cómarya a phúmòphúkhũ tahe, phúnuôhó. ¹⁷ Khõnyáyè pè ki htwô máhó aphúalyè rò a ki dyé pè a tèsòri ucètazě dó a dya odwó pè pè nuôtahe pã. A ki dyé tèsòri dó aphúalyè tahe tã nĩbè nuôtahe pã. Htuôto ucètazě dó a klòma tacúpèrè yě pè ki nĩbè pròkuô ná Krĩstu pã. Ki pè khyácýkhyácũ rôtòkuô ná Krĩstu hèrò pè ki nĩbè rôtòkuô tètaryèduhtũ ná è pã.

Cómarya Ki Dyé Pè Tètaryèduhtũ

¹⁸ Vã thégně nyáhtye ná tètýètècũ dó pè khyábè khõnyákhě yěnuô, vã ki talómýá ná Cómarya ki mełmetakhě pè shyé~ nopã tóhtũ hèrò, vã dya ná tètòcò~ to. ¹⁹ Lõ~ Cómarya byálya thòmòvèbò, tèphútèlye ná kayã pwõ~ tòprè yěnuô, a théplò shyo oyò myásũ nyacó ná Cómarya ki dyéluôhtya a phúmòphúkhũ tahe pã. ²⁰ Lõ~ Cómarya byálya tè yètahenuô a bè pyékyã lõ pã. Èthĩ thézũ tuôđ tèpyètèkyã phúnuô to tadúro Cómarya mehtwôlò èthĩ phú atè taritaryã one nuôhó. ²¹ Manárò lõ tètèbyá yètahenuô a myásũ pãná, thyáphũ a kithyékithò to nuô, Cómarya ki mełwóhtekã èthĩ pã rò a ki dyé èthĩ tèpalã ná tètaryèduhtũ dó athýaná aphũ yètahe pã.

²² Pè thégně ná lõ tètèbyá yètahenuô, a tauôtasě nĩdyé lõ atèsě dó athýaná prèmò phúo hósè rò a èhtò nuô pã. A tauôtasě tuô lahyã pã có khõnyã. ²³ Lõ~ tètèbyálya yètahe tauôtasě tũdũ máto, pè lõ~ pliyè bèbè, pè tauôtasě tòkuô lõ dúprè. Pè dó a nĩbè Thé Săsě Byacè máhó Cómarya dyékrã shyézũ dó arélõ yètahenuô bèbè, pè tauôtasě kuôdũ dó théplòkũkũ. Pè opòmýásũ tauôtasě kuôdũhó Cómarya ná shyé~ a ki hyã íhó pè ná aphũ pã tónyè, ná shyé~ a ki hyãdyéhó pè nèklò athè pã yěnuôhó. ²⁴ Cáhtya bí Cómarya mełwóhtekã pè nuô, pè myásũ dó a ki mepè pè yètahe pã. Manárò kayã tòprèpèrè ki nĩbè htuôhó tè dó a myásũ yěnuô, a lo opòmýásũ pã ná to hó. Ũ opòmýásũ tè dó ũ nĩbè htuôhónuô a o tòprè~ to. ²⁵ Manárò pè ki myásũ tè dó pè nĩbèhĩ è to tahenuô, pè théplòhtũ opòmýásũ prè.

²⁶ Phúnuôhó, bí pè hēcèrecè akhěnuô, Cómarya a Thé Săsě hyã mecwó pè. Pè tã kwĩcòbè Cómarya ítenuô pè thégnèto tadúro Thé Săsě Byacè anè nĩdũ kwĩpè pèkhãlè. Bí a kwĩpè pègnè akhěnuô, ngó dó pè hé hteluô cyãto tahenuô a tauô htyaluô pè pè dó Cómarya o. ²⁷ Htuôrò Cómarya dó a pũ htúcemyã pè théplò a tètane yètòprènuô, a thégně tãtè tè dó Thé Săsě Byacè thézũ kwĩpè pègnè yěnuôtahe, mehtëhèrò Thé Săsě Byacè kwĩpè Cómarya akayã săsè tahe agnè phú Cómarya a tètthézũo nuôprè.

²⁸ Kayã dó a mọ Cómarya, rò Cómarya é lũ ná a tètaze myásũ one agnè tahenuô, tèmehtwôhtya anè ná èthĩ phútètè~ bèbènuô, Cómarya me pè

tèryá dǒ èthĩ agněpré nuôma, pè thégne pré. ²⁹ Mětěhèrò, kayá dǒ a kírè zǔe Cómarya tahenuô a thégne one rédúhó. Htuôto a belya-one nĩhtuôdúhó athéplò mú~ nukhě ná a ki nõhtwóhtya thyákuô èthĩ ná aphúkhũ yěnuô pã. Phúnuôrò aphúkhũyè htwóhtyahó phúvyáprè tǒprè dǒ apuǒvyá éprè yětahe aklě hó. ³⁰ Htuôto, kayá dǒ Cómarya belya one htuôhó athéplò ná èthĩ mú~ nukhě yětahenuô, a éhó èthĩ dǒ a ki htwóhtyahó akayá hó. Htuôrò kayá dǒ a é nĩdyé yětahenuô, a dyacódyatè htuôhó èthĩ hó. Htuôto kayá dǒ a dyacódyatè htuôhó yětahenuô, a dyéhó èthĩ ná a tětaryěduhtũ tahe hó.

Cómarya Atəm̄

³¹ Kihéphúnuôrò, lõ- tètďó vã hé pėhó thĩ yětahenuô, pè ki tanè phútě? Cómarya ki okuô dǒ pè tǒkyè kihèrò, maũpě tǒprè ki thėkhácýápã pè pě? ³² Cómarya yětǒprènuô, aphú ná ané nĩdũ có rò a thélò nĩdyé to rò a dyélyákyã có aphú dǒ pè lõ- plĩ tahe agně có. Ki a dyétãkrã có pè ná aphúkhũ Jesũ Krĩstu có kihèrò, lõ- tèt dǒ a okyã dǒ aruô tahenuô, a ki dyé tãkrãpó pè pã mǎto ě? ³³ Maũpě tǒprè kírè hyã dyacyã kayá dǒ Cómarya nwóhtya èthĩ yětahe atětũ pè? Prè dǒ a dyacódyatè èthĩ ma Cómarya hó. ³⁴ Phúnuôrò, maũpě kírè ciryã èthĩ pè? Tǒprè~ ma ũ ciryã cyǎnĩ èthĩ to. Mětěhèrò, Jesũ Krĩstu ma prè dǒ a thyé dǒ pè tětũ agně tǒprè, htuôto Cómarya mětwtǒprè kǎkhyè lũ dǒ tětthyé tǒprè. Rò Cómarya dyé lũ khǎlě dǒ atakhu cóhtwó tǒkyè. Thyáphú Cómarya ki męcwó pè nuô Jesũ nuô kwíthézò pè hó pè khǎlě hó. ³⁵ Maũpě tǒprè htǒpěkyácýã Jesũ Krĩstu atəm̄ pè yěnuô pè? Bí pè khyábè có tǔpyátěsě akhěnuô bėbè, tēcýětēcũ akhě nuóbėbè, ũ męcýmęcũ pè akhěnuô bėbè, tǔvĩokò bėbè, orýákũ orýáthyá bėbè, tětãròthė thėisě akhěnuô bėbè, ũ mětthyé mēmé có pè akhě nuóbėbè, ũ htǒpěkyácýã pè ná Jesũ Krĩstu atəm̄ pè yěnuô tǒprè- to. ³⁶ Lisásěkũ hé, “Dǒ thĩkhuthĩkhyè rò, pè myáhtyebè ná tětthyé tǔnyé- mǒhé có. ũ tanè pè ná pějé athýaná thĩmĩ dǒ ũ kírè mětthyé lũ nuô,”* a hé phúnuô. ³⁷ Lõ- tětýetahe htwóhtya tadúrò Krĩstu dǒ a mǔnĩ pè yětǒprè akhu-akhyè, pè ki mępě lõlátaklikyã lõhó tětýetahe pã. ³⁸ Tětthyé bėbè, tětwtǒprè bėbè, tanémókhuphú bėbè, khĩnékhĩnǒ bėbè, tēmęhtwóhtya ané khǔnyáyě tahe bėbè, shyé~ nopã tahe bėbè, tǔprǔtǔprya tahe bėbè, vã zǔe tǎtè ná a htǒpěkyácýã pè ná Cómarya atəm̄ to. ³⁹ Tè o dǒ mǒlě tahe bėbè, a o dǒ hekhu tǔbayě alě tahenuô bėbè, tǔbyálya dǒ aruô tahe bėbè, dǒ pè Byacè Jesũ Krĩstu męhtuô pėhó tèt dǒ pėgně akhu-akhyè, lõ- tèt yětahenuô a htǒpěkyácýã pè ná Cómarya atəm̄ to.

9

Cómarya Ná A Kayá Bém̄ Tahe

¹ Vã ná Krĩstu yǒ htwtǔhtya hó lũ tǔcǔ- tuǒ hó akhu-akhyè, vã hėbēcóhėbėtè pré thĩ prè. Vã lahó ná thĩ to. Thė Sǎsě Byacè pǔnĩ thũnĩ

* 8:36 8:36 Li Htuthéhtya 44:22

vã théplòyě, rò vã théplòyě a héklòmácwǒ kuǒpǒ ná vã hébè tẹyěnuǒma atǒ prě. ² Vã théplěthézǒ kanǒ- to. Asě vã théplòyě, a lamé pépǎ cǒto hó. ³ Mětěhéro, dó vã puǒvyǎ Judaphú, máhǒ vǎmyěcǒ nǐdú, vǎthwivǎhtyě nǐdú yětahe agněnuǒ, Cómarya ki isǒhákyǎ dó vǎyě ma anǐ prě, htuǒrǒ Cómarya ki htǒpěkyǎ vã ná Kristu rò èthǐ ki nǐ tẹmẹlwǒhtekǎ pǎ kihéro a htǒpěkyǎ vã ma anǐ prě, vã thézǔ khyápé nyacǒ dó èthǐgně cǒ. ⁴ Èthǐ ma Israelphú tahe. Cómarya ínǐbuǒnǐ hó èthǐ phú aphúalyě shyěklǒ nuǒhǒ. Rò a dyěluǒ pé hó èthǐ ná a tẹtaryěduhtǔ hó. Cómarya ema htuǒhǒ sè ná èthǐ rò a dyětǎ htuǒhǒ èthǐ ná a tẹthyótẹthya hó. Èthǐ nǐbè tẹcǒbě aklyáaklǒ dó tẹlǔtyǎ hòkǔ rò a nǐbè lahyǎ Cómarya a tẹmáklǒ tahe hó. ⁵ Èthǐ phyěphuǒ klwǐlyǎ ma Hebreo aklwǐalyǎ dó amwǐla du mú- nukhě tahe. Bí Kristu hyǎlyǎ opacě phú prělu hekhuphú akhěnuǒ, a hyǎo dó èthǐ aklwǐalyǎ akǔ. È ma Cómarya dó a pǒtaritě lǒ- plǐ tǒprě, rò ù ki htuthětyadǔ è tacǔprě talěkrě ní-. Amèn.

⁶ Kihéphunuǒrǒ, Cómarya mẹpyékyǎhǒ a tẹmáklǒ yěnuǒ ná Judaphú yětahe hó ě? A mẹpyékyǎ ná to. Mětěhéro lǒ- Israelphú dó aklwǐlyǎ kalyǎ dó Jacob a o tahenuǒ, a htwǒlǒ Cómarya kayǎ mǎlakǒ pwǒ- tǒprě máto. ⁷ Lǒ- aklwǐalyǎ tǎ dó Abraham a o tahenuǒ bẹbè, a htwǒ lǒ Abraham aphú pwǒ- tǒprě máto. Mǎtǒkhǒnuǒ, Cómarya hé Abraham, “Vǎ ki dyanuǒ tǔprě Isaac aklwǐalyǎ yěnuǒ dó nẹklwǐnẹlyǎ akǔ pǎ.”^{*} ⁸ A thézǔ hé angǒlasǎ phútě héro, prělukayǎ phúo rò aklwǐlyǎ kalyǎ dítǔ dó Abraham thwihtyě tahenuǒma, Cómarya aphúalyě lǒ pwǒ- tǒprě máto. Kayǎ dó a opacẹlyǎ phú Cómarya a tẹǒlyǎnuǒlyǎkyǎ nuǒtahema tǔ ù ki dya èthǐ phú Abraham aklwǐalyǎ prě. ⁹ Mětěhéro, Cómarya ǒlyǎ nuǒlyǎkyǎ angǒ, “Shyé- ashuǒakhě tǎtǒtǎbèhǒ pǎnuǒ, vã ki hyǎ khyěthya pǎ rò Sara ki phúnǐdyě a phúrèkhǔ pǎ.”^{*}

¹⁰ Tǔnuǒhtuǒtǒ, Rebecca phúo dǐkryě nǐdyě htuǒhǒ aprèkhǔ thényě hó, rò aphě ma tǒprěprě- tuǒ prě. Aphě ma máhǒ pẹphě Isaac dó- nyěnu nuǒtǒprě hó. ¹¹⁻¹² Bí aphú dǐkryě yěthényě opacẹlyǎ tyahǐto akhě, htuǒrǒ bí aphú yěthényě mẹ tyahǐ tẹthǔ ná tẹryǎ hǐto akhěnuǒ, Cómarya héone rẹ amuǒ, “Avyǎprě tǒprě bẹryǎ pé apuǒ nuǒtǒprě atẹmẹ pǎ.”^{*} Thyǎphǔ ù ki thěgně ná Cómarya nwǒhtya cǔ- dú athéplǒ phú a tẹtaze-one htuǒhǒ nuǒrǒ, a mẹhǒ phú a tẹtaze-one yěnuǒ hó. Dó kayǎ tǒprěprě mẹhtuǒhǒ tẹtǒcǒcǒ akhu-akhyěro a nwǒhtya lǔ máto. Mǎtǒkhǒnuǒ, a o dó Cómarya a khadǎkǔ rò a nwǒhtya nǐdyě lǔ prě. ¹³ Lisǎsěkǔ hé, “Vǎ mǒ nǐdyě Jacob, vã thěhtekyǎ Esau,”^{*} a héphunuǒ.

¹⁴ Ki mẹphunuǒrǒ pẹ bẹ hé phútě? Cómarya mẹ tẹ tǒkuǒ, acǒto, pẹ ki hé phunuǒ ě? Pẹ hé phunuǒ ma atǒ to. ¹⁵ Mětěhéro, tǒphuǒkhě a hé Mosè, “Vǎ ki thézǒnǐ kayǎ tǒprěprě dó cǔ- dú vã théplǒ lẹthézǒnǐ lǔ nuǒtǒprě pǎ. Vǎ ki mẹcwǒkrǎ kayǎ tǒprěprě dó cǔ- dú vã théplǒ thézǔ mẹcwǒ

^{*} 9:7 9:7 Hekhuhtwǒlǔ 21:12 ^{*} 9:9 9:9 Hekhuhtwǒlǔ 18:10,14 ^{*} 9:11-12 9:11-12 Li Htekǎ 25:23 ^{*} 9:13 9:13 Malaki 1:2-3

nuôtôprê pã.”*

16 Phunuôro pè lèthéléhtya nídyé pè prèlukayã a tètthézú, matorò, atè yácú-yáre tahe nuôma aní to. Tèlò- plí dõ pè lèthélé htyaní nuôma túpré Cómarya a tètthézò pré. 17 Mètèhéro lisäsèkù hédù Khwí Pharao, “Thyáphú vã ki dyéluõ ní dítú vã taryèproprya tahe ná nè, htuõto thyáphú vãmwi ki luõhtyèluõkè lò dõ hekhusiba yènuòrò, vã nõhtyahtwò nè ná khwí pré,”* a hé lù phunuò. 18 Mèphunuòrò Cómarya thézòní ù cù- dù a thézò nuò, a me khuklòpryè kayã dõ cù- dù a thézú mepryèñí ù nuòtahe pré.

Cómarya A Tètthèplòdu Ná A Tètthézò

19 Taryáma dõ thiklènuò, a ki sudyã vã, “Ki mèphunuòrò mamètèrò a cuò dyatadúpã pè tètthú mètè? Ûpè tòprè ki mètãttú bé lù thézúmètè yènuò pé?” 20 Manárò vã ki hé nè, nè ma prèlu kayã pré. Nè lohé pacyé kakhysù Cómarya phunuòto. Pòhe tòmènuò, ki a hé kakhysù prèbyálú yètòprè, “Nè cuòbyã vã phúyè mètè?”* A hé kakhysù phúyè nuòma aní to. 21 Paá tóbè yènuò, a o dõ prèbyápòhe yètòprè a takhukù pré, a ki byápò cù- dù phú a thézú byánuò ma aní pré. Paá tóbè akũnuò, a ki byápò dõ ù nõè khókhyedú è bípwebìla akhè nuòbèbè, matorò a ki byápò dõ ù ki nõè è mòhémòlí agnè nuòbèbè, a byã cù- dù athèplò thézú byã nuòma aní pré.

22 Cómarya thézú mep cù- dù athèplò nuò, aní pwò- tòphuoó có. A thézú dyéluõ pé ù ná a tètthèplòdu htuòrò a thézú nõthègnè kuõú ná a tètpròtèprya tahe. Manárò kayã dõ a bè khyábè lù tètthèplòdu pã, rò a bè tuõdõ tètprèyèkyã pã tahe agnènuò, a dyéluõ taple khópé èthí ná a tètthyáthédò, a tètthyáthèplòhtú tahe. 23 Thyáphú Cómarya ki dyéluõñí pè kayã dõ a thézò nídyé lù nuòtahe ná a mep tètpròtèprya pé có èthí bá- tènuò rò, a khyáthèplòhtú pé nyacó èthí có. A nwóhtya one rẹ hó èthí hórò a ki dyé pé èthí ná a taryèduhtú yènuò pã. 24 Pè ma kayã dõ Cómarya é có pè tahe hó. A é tú Judaphú tahe aklènuò mato, dõ Judaphú mato tahe aklènuòma, a é ní tòkuõ dúdú. 25 Phú Cómarya nõhè prèpro Hosea,

“Dõ nuòkhè èthí ma a htwò vākayã mato, manárò vã ki é èthí, ‘vākayã’ pã, htuõto, dõ nuòkhè rò èthí ma kayã dõ vã mọ nídyé è tahe mato manárò khõnyáyè vã ki é èthí, ‘Kayã dõ vã mọñí è tahe’ pã.”*

26 “Khálè dõ vã héhtuõhó thí mú- nukhè, ‘Thí ma vākayã mato’ nuòtòpho nuò, khõnyárò vã ki é èthí ná ‘Cómarya dõ a htwòprè tòprè a phúmòphúkũ tahe’ hó,”* prèpro Hosea hé phunuò.

27 Prèpro Isaiã hé Israelphú tahe ari-akyã,

“Israelphú tahenuò, a oé thyácóná lõtamá dõ htyèdutava ahtú nuò có manárò Cómarya ki mèlwóhtekã patíprè èthí pã. 28 Mètèhéro, Cómarya ki cirya tadú pryãkyã hekhuyè pã.”*

* 9:15 9:15 Li Hteka 33:19 * 9:17 9:17 Li Hteka 9:16 * 9:20 9:20 Isaiã 29:16, 45:9 * 9:25 9:25 Hosea 2:23 * 9:26 9:26 Hosea 1:10 * 9:28 9:28 Isaiã 10:22-23

29 Phú Prèprə Isaiha héone htuđhó,

“Byacè dǒ a cyátè lǒ- plí yětòprè ki thélónidyé pèklwípèlyá tahe to hénuóma, pè ki htwóhtya thyákuđ phú a cirya plúkyá vĭ Sodom ná vĭ Gomorra nuđ pré.”*^{*}

Israelphú Ná Tèthèkrǔmila

30 Ki mephúnuôró, pè ki hé phútè? Judaphú máto tahenuô, a myápǔ kuđǔ klyá dǒ Cómarya dyacódyatè ù yènuótòbǒ to tadúró èthí nĭbè hó. Dǒ èthí tètǔtènyá akhu-akhyèró Cómarya dyacódyatè hó èthí hó. 31 Manáro Judaphú yétahenuô, thyáphú a ki nĭbè Cómarya a tètǔdyacódyatè èthí agnènuôró, èthí yácú lǔkrwǒmè lahyá tètǔyótètǔhya tahe tadúró a nĭbè cyá takhyá- to. 32 A cuó nĭbè tuǒ to mètéhèró èthí yácú myápǔ tètótètè nuô, a thèlèhtyanĭ kuđ lahyá tètǔ to. Mátòkhónuô, èthí thèlèhtyanĭ lahyá tètǔyá dǒ èthí mè nuótahe aǒ pré. Èthí sítakluđbè “Lǒ lésítakluđ tǒmè.” 33 Phú lisásèkǔ hé Messia ari-akya,

“Myámǒ lahyá, vǎ dya-o lǒ tǒmè dǒ vĭ Zion akǔ pǎ, rò ù ki sítakluđ è pǎ, rò a ki mǐlakhǔ ù pǎ.

Manáro kayá dǒ a zǔè lǔ tahenuô, a tuǒ dǒ tètǔthèplòpyé akhǎlè takhyá- to.”*^{*}

10

1 Vǎ puǒvyá thĭ-, thyáphú Cómarya ki mǐlwóhtekǎ pè Israelphú tahenuôró, vǎ thèplòshyo nyacó rò vǎ kwícóbè pè nyacó dǒ èthí agnè có.

2 Vǎ thègnè tǎtè lǒ èthí ari-akya akhu-akhyè, vǎ ki hésoluđ pè thĭ ná èthí ari-akya hénuóma anĭ pré. Èthí thèplòshyo myápǔ lǔkrwǒ mètǒ nyacó Cómarya thèplò tadúró bètǒ lǔkrwǒ mè phútènuô èthí thègnè lahyá to.

3 Cómarya dyacódyatè ù aklyáaklǒ nuô èthí thègnèplǒ to. Mátòkhónuô, èthí myápǔ mǐhtya nĭdyédú lahyá ná èthíklyáèthíkǒ pré. Phúnuôró Cómarya dyacódyatè ù aklyáaklǒ yènuô èthí thèplòthézǔ krwǒmè kuđǔ taki- to. 4 Thyáphú Cómarya ki dyacódyatè lǒ kayá dǒ a zǔè Krístu nuótahe agnènuôró, Krístu mǐhtuđkyá plúłǒhǒ tètǔyótètǔhya a tètaze-one tahe hó.

Tèmǐlwóhtekǎ Yènuóma Kayá Pwǒ- Tôprè Agnè

5 Mosè rá pè kayá dǒ a lǔkrwǒ mǐbè tètǔyótètǔhya rò a htwóhtya kayácókayátè dǒ Cómarya anyèhyá tahe ari-akya, rò a rá rò a hé, “Kayá dǒ a krwólǔmè lǒbǎ lǒlǒ- tètǔyótètǔhya yétahenuô, a ki htwǒprè tacúprè pǎ,”*^{*} a rá rò a hé phúnuô. 6 Manáro kayá dǒ Cómarya dyacódyatè è ná a tètǔtènyá khukhyè tahenuô, a tǒbè sudyánĭ, “Ũpè kiré htya (Ètǎ Krístu) dǒ mókhupè?”*^{*} phúnuôto. 7 Htuđto a bè sudyánĭ, “Ũpè kiré hitǎ dǒ Luđkénédǒ (Rò mǐhtwǒprè kǎkhyè Krístu dǒ tètǔyè) pè?”*^{*} phúnuôto. 8 Manáro, Cómarya dyacódyatè ù aklyáaklǒ nuóma a hé phútè? Rò a hé, “Cómarya

* 9:29 9:29 Isaiha 1:9 * 9:29 9:29 Vĭkǔphú tahe mè tèmǔmyáricyá akhu-akhyè Cómarya mepýkyá lǒ có nyèvĭ có. * 9:33 9:33 Isaiha 8:14, 28:16 * 10:5 10:5 Li Cóbucóbè 18:5 * 10:6 10:6 Li Dónyá 30:12 * 10:7 10:7 Li Dónyá 30:13

alãangõ ophû tatõ có ná nẽ có. A o prẽ bí nẽ khãuphãlõnuõ prẽ, a o prẽ bí nẽ thẽplõkũ nuõprẽ.”*⁹ Nuõma mãhõ tẽzũ a tẽthẽkrũmila dõ pẽ dõnyã pẽ thĩyẽ nuõhõ. ⁹ Ki nẽ òlyã ná nẽkhãu rò nẽ ki hé ná Jesũ ma Byacẽ tõprẽ rò nẽ ki zũẽ dõ nẽ thẽplõkũ ná Cõmarya mẽhtwõprẽ kãkhyẽ Jesũ dõ tẽthỹẽ kihẽnuõ, nẽ ki nĩbẽ tẽsiplẽkã pã. ¹⁰ Mẽtẽhẽrõ, kayã dõ a zũẽ dõ a thẽplõkũ tahẽnuõ, Cõmarya ki dyacõdyatẽ lũ. Htuõrõ kayã dõ a òlyã ná akhãu tahẽnuõ, a nĩbẽhõ tẽsiplẽkã hõ. ¹¹ Lisãsẽkũ hé Jesũ ari-akyã, “Ûpẽ bẽbẽ, dõ a zũenyã lũ tahẽnuõ, a ki tuõdõ tẽ lẽthẽplõpyẽ akhãlẽ nuõ a o takhyã- to.”*¹² Mẽtẽhẽrõ Judaphũ ná Judaphũ mãto tahẽnuõ a lẽkhõlẽkhyẽ lũnuõ, a o ná tõcõ- to. Lõ- prẽ zũetẽphũ yẽtahe nuõma a Byacẽ orõlũ tõprẽ- tuõ prẽ. Kayã dõ a kwĩhtya lũ tẽmẽcwõ tahẽnuõ, a sõri tãpõtãpẽ pẽ có èthĩ có. ¹³ Mẽtẽhẽrõ, phũ lisãsẽ hé, “Ûpẽpẽ- bẽbẽ dõ a kwĩhtya tẽmẽcwõ dõ Byacẽ a o tahẽnuõ, Byacẽ Cõmarya ki mẽlwõhtekã lũ pã.”*

¹⁴ Ki mẽphũnuõrõ, èthĩ tẽzũ ki oto hẽrõ a cuõ kwĩhtyacyã tẽmẽcwõ dõ Byacẽ Jesũ a o phũtẽ? Ki èthĩ nĩhuõnõ to hẽrõ a cuõ zũecyã Byacẽ Jesũ phũtẽ? Prẽdõnyãdyãso pẽ èthĩ ki oto hẽrõ èthĩ cuõnĩhuõcyã phũtẽ? ¹⁵ Û ki plwõhyã prẽdõnyã dyãso pẽ èthĩ to hẽrõ èthĩ cuõ dõnyã hẽsocyã pẽ ù phũtẽ? Lisãsẽkũ hé, “Kayã dõ a phyẽhyã pẽ tẽthẽkrũmila tahe akhãduõ nuõ atwõ nyacõ.”*

¹⁶ Manãrõ Israelphũ tahẽnuõ a phyẽsũlõ tẽthẽkrũmila pwõ- tõprẽ to. Mẽtẽhẽrõ, Prẽprõ Isaiã hé, “Kõ- Byacẽ, mãpẽ kírẽ zũẽkuõ pẽ tẽritẽkyã yẽnuõ pẽ?”*¹⁷ Mẽphũnuõrõ, tẽzũ ma a o dõ tẽnĩhuõ tẽritẽkyã alõ hyã prẽ. Dõ ù dõnyãhẽso pẽ Krĩstu ari-akyã akhu-akhỹẽrõ, ù nĩhuõnõ kuõ tẽritẽkyã prẽ. ¹⁸ Manãrõ và ki sudyã, “Ma èthĩ nĩhuõnõ kuõ nyãto ẽ?” Và ki hé, èthĩ nĩhuõnõ và. Lisãsẽkũ hé, “Èthĩ ngõprã cuõ lõhõ dõ hekhusibalõ hõ. Èthĩ alãangõ yẽnuõ a cuõtuõ lõhõ dõ hekhu tadũ hõ.”*

¹⁹ Và ki sudyã khyẽthyã, Israelphũ tahe ma a thẽgnẽplõkuõ nyã ù to ẽ? Kayã dõ a hẽsũ rẽlõ ù nuõma Mosẽ hõ rò a hé phũyẽ, “Myẽcõruõ dõ thĩ tanẽdu kuõ lũ to tahẽnuõ, và ki sõri èthĩ rò nõthẽkhwẽkuõ ná thĩ pã. Và ki sõri myẽcõruõphũ dõ a thẽgnẽplõbẽ kuõ và to tahe rò và nõthẽplõdu ná thĩ pã.”*

²⁰ Dõkhyẽ rò Prẽprõ Isaiã hẽkhũnhã lõpõ có rò a hé, “Judaphũ mãto dõ a yácũ myãpũkuõ và to tahẽnuõ, a myãhtyehõ và hõ, rò và oluõhtya pẽ Judaphũ mãto tahe dõ a pũ sudyãkuõ và to tahe hõ.”*

²¹ Manãrõ, Prẽprõ Isaiã rãnĩ Israelphũ tahe ari-akyã rò a hé, “Vã o tarĩtaryã opõmyãsũsũ vàkayã ki kãkhyẽtõ khyẽthyã dõ vào tõnyẽ- mõhẽ có, manãrõ èthĩ nĩdã lahỹã vàngõ to, a khuklõpřyẽ lahỹã prẽ.”*

* **10:8** 10:8 Li Dõnyã 30:14 * **10:11** 10:11 Isaiã 28:16 * **10:13** 10:13 Joel 2:32 * **10:15** 10:15 Isaiã 52:7 * **10:16** 10:16 Isaiã 53:1 * **10:18** 10:18 Li Htuõthẽtyã 19:4 * **10:19** 10:19 Li Dõnyã 32:21 * **10:20** 10:20 Isaiã 65:1 * **10:21** 10:21 Isaiã 65:2

11

Cómarya Thézòní Israelphú Tahe

¹ Phúnuòrò vǎ ki sudyǎ lahyǎ thǎ, ma Cómarya víkyǎ kyǎ hó a myécòphú nídu yě hó ǎ? A víkyǎ ná èthǐ taki~ to. Tanemyǎ lahyǎ myǎ vǎyě, vǎ ma~ Israelphú tòprèpré kòkò. Vǎ ma Abraham aklwǎlyǎ, Benjamino aklwǎ kalyǎ pré. ² Cómarya víkyǎ ná akayǎ dó a nwóhtya htuóhó èthǐ dó kalúkhě nuótahe to. Lisǎsě hé Prèprò Elia ari-akyǎ nuóma thǎ thégne nyǎ to ǎ? A tauótasěhtya Cómarya ná amyécò Israelphú tahe ari-akyǎ rò a hé, ³ “Kò~ Byacè~, èthǐ mēthyěkyǎ hó prèprò dó nẹ nõhyǎ èthǐ nuótahe hó. Èthǐ dòpruó tǎlǎ hó tẹlũtyǎrẹ tahe hó. A okyǎ prétú vǎ tòprè~ tuó pré, tadúró ǔ pũmēthyěpǎ vǎvǎ.”* ⁴ Rò Cómarya hészú kǎkhyě lǔ phútě? Cómarya hészú lǔ, “Nẹ okyǎ túdu tòprè mǎto, vǎ dya-okyǎ kuópa kayǎ thuóthyótórí. Prèprò dó ǔ é ná Baal yěnuò, èthǐ yětahe dǎngũ còběhtya kuóũ to.”* ⁵ Khònyáyě bèbè a thyǎ phúnuòhó, Cómarya nwóhtya hó pẹ ná abwídu-ataryěhtũ yětahenuò, a okyǎpǎ taki. ⁶ Ki Cómarya mēlwóhtekǎ èthǐ ná tẹbwítẹtaryě kihéro, angólasǎ ma dó èthǐ mẹ tẹryǎ akhu-akhyě nuómǎto. Dó èthǐ meryátẹ khukhyě kihéro Cómarya abwíataryě nuò, a mǎ pǎ tẹdyékrǎ shyězũ mǎpǎto hó.

⁷ Phúnuòrò, angólasǎ ma mǎhó tẹ dó Israelphú myápũ nídyé yěnuò, a myáhtye nídyé to. Túpré kayǎ dó Cómarya nwóhtya èthǐ yětahe myáhtye lahyǎ pré. Lǎ~ a okyǎ nuótahe ma Cómarya nõ khuklópřyě lǎ nyǎhó èthǐ nuótahe hó. ⁸ Phú lisǎsěkũ héone,

“Cómarya mēkhímẹtapǎkyǎ èthǐ théplò. Èthǐ myákuó lahyǎ manáro a myáhtye thégne kuó lahyǎ ǔ to. A nǐhuókuó lahyǎ ǔ manáro a thégnepló kuó lahyǎ ǔ to. Judaphú tahe nuóma a thyǎ lahyǎ ná nuò tuókhònyǎcò.”*

⁹ Htuóró Davi hé,

“Èthǐ mẹ pwě rò a takruóe takruóe nídyé lahyǎ sèe tahenuò, a ki htwóhtya nídyé khyěthyǎ dú èthǐ dádò pǎ ní~. Htuóró a ki htwóhtyadú èthǐ lésítakluó lakhú pǎ ní~. Èthǐ tókò nǐbè lyě kǎkhyěsú khyěthyǎ bá~tenuò, plí nídyédũ èthǐ ní~.

¹⁰ Thyáphú èthǐ ki myáhtyekuó pǎ tǎ ǔ tẹmátẹcò tǎmėnuò, mēlěkyǎ èthǐ mēthéplò nuò ní~. Nòkhyábè nyǎtakúcò èthǐ ná tẹpyátẹsě tacúpré yěnuò ní~.”*

¹¹ Phúnuòrò vǎ ki sudyǎ, bí Judaphú tahe sítakluó lakhú akhěnuò, apyéakyǎ lǎ cò ǎ? Apyéakyǎ lǎto. Èthǐ yò mēdũgně tẹthũ rò, Cómarya mēlwóhtekǎ ke Judaphú mǎto tahe, rò a mẹ thěkhwěkuó Israelphú tahe ná èthǐ pré. ¹² Dó èthǐ mẹ tẹthúteora akhu-akhyě, Cómarya sòri ényacò hó

* **11:3** 11:3 Khwǎ aréjǎ tóba 19:10,14 * **11:4** 11:4 Khwǎ aréjǎ tóba 19:18 * **11:8** 11:8 Li Dònyǎ 29:4, Isaia 29:10 * **11:10** 11:10 Li Htuthéhtya 69:22-23

kayã o dô hekhu yětôba hó. Dô èthĩ thukyã Cómarya a tẹmyádu èthĩ akhu-akhyě, Judaphú mǎto tahe nĩbè lǒbǎkyã hó Cómarya a tẹmyádunĩ èthĩ hó. Phúnuôrò shyé- lǒ- Judaphú dô Cómarya nwóhtya èthĩ nuótahe ki zǐekǎ lǒhó Křistu akhě pǎnuô, Cómarya ki sǒrisǒbũ lǒ cǒ ù bá- tẹ pǎnuô, tanemyã lahyã mǒ.

Tẹmẹlwóhtekǎ Dǒ Judaphú Mǎto Tahe Agně

¹³ Khǒnyáyě, vǎ hébè ná thĩ Judaphú mǎto tahe. Cómarya nõ vǎ phú Prẹdǒnyǎphú tǒprẹ dô Judaphú mǎto tahe agně akhu-akhyě, tẹmẹ dô Cómarya dyé vǎ yě vǎ tanẹdu nĩdyé nyacó è. ¹⁴ Phú Cómarya meryã htuođpéhó thĩ Judaphú mǎto tahe agněnuô, vǎ myásũ ná thyáphú vǎ ki mẹ thékhwé nĩpẹ kuóđũ vǎkhǒ Judaphú nĩđũ tahe agně, htuođo thyáphú vǎ ki ilokǎnĩ kuó èthĩ tahehe ná a ki nĩbè kuóũ tẹmẹlwóhtekǎ agněnuôrò, vǎ tanẹdu nĩdyé nyacó tẹmẹ dô Cómarya dyé vǎ yěnuô cǒ. ¹⁵ Cómarya vĩkyã èthĩ akhu-akhyě, lǒ- kayã hekhuphú dô aruô tahenuô a htwóhtya tapleke hó lũ khǒbóthyo hó. Kihéphunuô rò shyé- Cómarya émqsũ khyěthyã hó Judaphú yětahe akhěpǎnuô a ki thyáná mǎitě pǎnuô tanemyámǒ lahyã. A ki thyácóná kayáthyě htuođrò a htwóprẹ kǎkhyě khyěthyã nuô cǒ pǎ. ¹⁶ Judaphú ma athyaná ù nío khómũ huómũ tǒbũnuô. Dǒ huómũ yětǒbũ aklěnuô, huómũplò arẹlǒ tǒplò dô ù lũhtya ná Cómarya yě ki a sǎsě hénuô, a ki sǎsě lǒhó tǒbũhó. Judaphú tahenuô a thyákuó pǒđũ ná thòmǒ tǒthò nuónuôhó. Thòrwĩyě a ki sǎsě hérò amǒaphyã tahenuô a sǎsě kuó lǒ nyã đũ hó.

¹⁷ Judaphú yětahe nuôma athyaná ù cuó zókẹkyã olivaphyã dô ù isódyã lũ dô tarékũ yětahe aphyã rò ù cuó zókẹkǎ kuóke olivaphyã dô a dyánĩđũ ané dô mĩklě nuótahe aphyã rò ù kǎ pluóhtũ ícũlũ. Thĩ Judaphú mǎto tahe nuôma athyaná olivamǒ dô a dyã dô mĩklě yětahe nuôhó. Khǒnyáyě thĩ nĩbè kuóhó tẹsǒri dô Cómarya sǒrikyã Judaphú phyěphuó dô nuókhě tahe hó. Thĩ nĩbè thyáná thòphyã yětahe cwíó nĩhěĩre kuó thòcyǎhtyě dô a o dô arwĩkũ rò a hyã yětahe nuôhó. ¹⁸ Manárò thĩ dô a mǎđũ Judaphú mǎto yětahenuô, thĩ tǒbè hébè htymóhtyapho rò hétakhwótakè nĩ Judaphú dô a mǎđũ thòphyã dô ù zókẹkyã è yěnuótahe to. Thĩ ki tanẹ htyaló nĩdyé thĩnẹ hérò, théněhtyabè lahyã, thĩ dyéhědyére nĩ thòrwĩ mǎto. Thòrwĩ dyéhědyére nĩ thĩ pré. ¹⁹ Thĩ ki hé, “Thyáphú Cómarya ki pluóhtũ ícũ nĩ vǎnuô, a zókẹkyã thòphyã yětahe pré.” ²⁰ Thĩ hé yěnuôma a mǎhó. Manárò dô èthĩ zǐe Křistu to akhu-akhyě, Cómarya zókẹkyã thòphyã dô a mǎ Judaphú yěnuô pré. Dǒ thĩ tẹzǐtẹnyã akhu-akhyěrò, Cómarya pluóhtũ ícũ thĩ ná thòmǒ yěnuô pré. Phúnuôrò tanẹdu nĩdyé tǎ lahyã thĩnẹ tǎmẹ. ²¹ Cómarya ki thělǒ nĩdyé a thòphyǎlye dô a mǎ Judaphú thĩ yětahe to kihéro thĩ ma- a thělǒ nĩdyé toto.

²² Phúnuôrò tanẹ tǎtẹ lahyã. Cómarya nuô, tǒkyěma a thézònĩ akayã, tǒkyě nuô a ci sǒsǒ nĩdyé akayã. A cisǒ nĩdyé akayã Judaphú dô a cuó

taphăkyă lŭ tahenuô tadŭrò a thézò nŭdyé thŭ dô a mậ Judaphŭ mậto yêtahe. Manáro thŭ tồ dyaduzŭnyă plehyă lahyă a tềthézò nŭdyé thŭ yênuô. Kimátoma a ki pătŭkyă kuố thŭ pả. ²³ Judaphŭ ki tari kăkhyếtồ khyếthyă Cómarya, rò èthŭ ki zŭe khyếthyă lŭ hénuô, a ki pluôhtŭ ícŭ kăkhyế khyếthyă èthŭ ná thòmộ yênuô pả, mệtềhêrò Cómarya ki pluôhtŭ ícŭ kăkhyế khyếthyă phúnuô ma a mệ cyápŕé. ²⁴ Thŭ Judaphŭ mậto tahenuô athyaná olivaphyă dô a dyádú anệ dô mŭklề nuôtahe hó, rò ừ cuố ikềkạ pluôhtŭ ícŭlŭ ná olivamộ dô ừ isódyă è nuôtahe pŕé. A bè mệhtwồ khódŭ thŭ ná alềklồ mệdyánŭ yênuôtahe. Phúnuôrò Cómarya ki mệicŭ kăkhyế thòphyă dô a pắkyă dô tarềkŭ nuôtahe hénuôma azŭklồ pả có ná a mệhtwồ thŭ yênuô có.

Cómarya Ki Mệlwóhtekạ Kuố Judaphŭ Tahe

²⁵ Pŭợvyă thŭ-, thyáphŭ thŭ ki phyé htyalồhtyamồ tả thŭnế tằmế nuô, khỏnyáyế vả thézŭ nôthềgnề tậte thŭ ná tềmậtềcồ acóazạ dô ừ thềgnềplónồ lŭ to yênuôtồcồ, mệtềhêrò, Cómarya nỏ khuklồpŕyế Judaphŭ tahe. Manáro a khuklồpŕyế nyếtadú tuốpŕé bí Cómarya nwóhtya onehồ Judaphŭ mậto dô a zŭe Krŭstŭ tahe akayă bảpŕé hó pả bínuô pŕé. ²⁶ Htuốpảrò, lỏ- Israelphŭ nuôtahe ki nŭbề lỏ tềmệlwóhtekạ pả. A ki htwóhtya phŭ Pŕềpŕồ Isaiah rảone nuô pả. Rò a hé,

“Pŕề mệlwóhtekạ Cómarya akayă yếtồpŕenuô a ki o dô vŭ Zion rò a hyă pả. A ki phyé taphăkyă lỏlỏ- Jacob aklwŭalyă yêtahe a tềmŭmyáricyă nuôtahe pả.

²⁷ Bí vả phyé taphăkyă htuồlồhồ èthŭ tềthŭ yêtahe akhềpảnuô, vả mệ lỏbảhtya hó vả tềlŭyạ ná èthŭ dô nuôkhề nuôtômŭ hó.”*

²⁸ Judaphŭ tahe yỏ phyéssŭkuố tềthềkrŭmila yề to akhu-akhyế, èthŭ htwóhtyakyă pŕề dô a thềhte Cómarya tahe hó. Manáro thŭgnề kuốke rò Cómarya dyềkrả hó thŭ shyềzŭ akhu-akhyế a nŭbwŭnŭtaryế dô thŭ Judaphŭ mậto tahe agnề hó. Ki myáke dô Judaphŭ tôkyế hêrò Cómarya yỏ nwóhtya htuồhồ èthŭ ná akayă hó akhu-akhyế, a mộ nŭdyé èthŭ, mệtềhêrò a ólyạ one htuồhồ angộ ná èthŭ phyềphuồdu mú- nukhề tahe hó. ²⁹ Mệtềhêrò Cómarya dyềtắkrả htuồhồ shyềzŭ yênuô ná kayă dô a nwóhtya hó lŭ yêtahenuô, a hébề taklyế kăkhyế pả angộ taki- to hó. ³⁰ A thyáhồ ná thŭ dô nuôkhề hó nuố, dô nuôkhề ma thŭ cŭe nŭđả kuố Cómarya alằangộ to tadŭrò khỏnyáyế dô Judaphŭ tahe cŭe nŭđả kuố Cómarya angộ to akhu-akhyế Cómarya thézònŭ hó thŭ Judaphŭ mậto yêtahe hó. ³¹ Phúnuồhồ, khỏnyáyế Judaphŭ tahe nŭđả pả Cómarya angộ to. Rò Cómarya yỏ thézònŭ thŭ akhu-akhyế, tồnyenyề pảnuô Judaphŭ tahe ki nŭbềkuố Cómarya a tềthézò pả. ³² Mệtềhêrò thyáphŭ Cómarya ki thézònŭ lỏlỏ pŭợ- tồpŕề nuôrò, a dónuồ othyă lỏplŭ ừ pŭợ- tồpŕề dô tềnŭđả ngộ to apồkŭ yênuô hó.

* 11:27 11:27 Isai 59:20-21, 27:9

Tèhtuthèhtya Cómarya

33 Cómarya a tètthézò, a tètthítèphé ná a tètthékhuthégné yètahenuô, adu-azã nyacó. A taritaryã mètè yètahenuô, ù thégñèhtwó bé có tòprè- to. Aklyã tahenuô ù krwó thégñé bé có tòprè- to.

34 Lisăsèkũ hé,

“Maũpè thégñèhtwó bénó Cómarya athéplò pè? Maũpè tòprè zũklyázũkló bénókuõ Cómarya pè? A onó ná tòprè- to.”*³⁴

35 “Kayã dõ a mębwímętaryë nó élä hó Cómarya rò Cómarya tó mębwímętaryë kakhýësũ kuõke lũ nuõma a o ùpè?”*³⁵

36 Mętèhèrò, a byálya tëlõ- plĩ, a myákhwenĩ tëlõ- plĩ ná a taryëprõprya tahe, rò dõ a byálya tępwõ- tóçó akhu-akhyë ù htuthèhtyanĩ hó Cómarya hó. Kayã pwõ- tòprè ki htuthèhtyadũ Cómarya acũcũ ahtũhtũ ní-. Amèn.

12

Dyélya Tęhtwõprè Dõ Cómarya Agnë

1 Phúnuòrò, puõvyã thĩ-, Cómarya a tètthézò pè nuô, adu-azã talwósúllũ có dõ pègné akhu-akhyë, vã kwíthézò thĩ ná thĩ ki dyélya thĩ nękló yë dõ Cómarya a o phú tëlũ dõ a htwõprè, phú tëlũ dõ a sãsë ná phú tëlũ dõ atõ lũthéplò a tètthézũ nuô ní-. Thĩ tó cóbèhtya Cómarya phuyënuõma máhó klyã dõ atõabè tóbõ hó. 2 Ohtwõprè myábũkuõ tá phú kayã dõ a thégñé kuõũ Cómarya to nuõtahe alékló ohtwõprè nuõtámé ní-. Thyáphũ thĩ ki ohtwõprè khódũ ná èthĩnuô rò, nõhtulya taplethë khókyã thĩ tętane tahenuô ná Cómarya nuô ní-. Thĩ ki męphúnuô túma thĩ thégñèhyãbé prè tẹ dõ Cómarya thézũ nõmę thĩnuô tahe prè. Túrò thĩ ki thégñèhyã tẹryã, tẹmëmọ Cómarya athéplò, ná tètthégné lóbãhyã Cómarya a tètthézũ tahe pá prè.

3 Dõ Cómarya abwíataryë khukhyèrò a dyahtya vã ná vã ki htwó Prędõnyãphũ tòprè akhu-akhyë, vã hé lõplĩ thĩ pwõ- tòprè, tanędu lõkló tá thĩnë ná bá thĩ tókò tanę nĩdyé thĩnënuô támé ní-. Mátòkhónuô thĩ tóbè tanęnĩ thĩnë bá akòabè nuõprè. Sudyã lyãmyã nĩdyé thĩ tẹzũtęnyã dõ Cómarya dyé thĩ nuõma adu bá- tẽnuô tanęthyã lahyã bánuõprè ní-.

4 Pënë ma tòprè cũ lũ prè tadũrò pënëkló akrũakrõ tahe nuõma a okhólũ. Akrũakrõ tóçó ná tóçó nuô, a mę tẹmę thyálũ to. 5 Phúnuòhó pè oróóé tadũrò pè htwõhtyáhó lũ nętòprè- tuõ dõ Krĩstu akũhó. Pè oícũtõ lõhó lũ pwõ- tòprèhó. 6 Pè ki nõe pè shyézũ dõ Cómarya dyébwi dyétaryë khólũ tòprè ná tòprè yẽnuô. Cómarya ki nõhésodõnyã kayã tòprèprè ná alãangó kihèrò, a tóbè hėsodõnyã bá Cómarya dyé lũ tẹzũtęnyã nuõprè. 7 Ki Cómarya dyé kayã tòprèprè a tęcýãtędè dõ a nõmęcwõ lũ ná ùruô kihèrò, a tóbè męcwõ ù. A ki dyé kayã tòprèprè a tęcýãtędè dõ a ki nõithyó lũ ná

* 11:34 11:34 Isaia 40:13 * 11:35 11:35 Joba 41:11

ũ kihérò, a tòbè ithyó ũ. ⁸ Ki Cómarya dyé kayá tôprèprè a tẹcyátèdè dǒ a bè shyakrwò ùkhyè kihérò a tòbè shyakrwò ũ. Ki kayá tôprè a théplòshyo mẹlùmẹtyá kayá soryasópháphú tahe ná a tẹmuótàtè tahe kihérò a tòbè théplòshyo mẹlùmẹtyá pèdũ ũ. Cómarya ki dyé kayá tôprèprè a tẹcyátèdè dǒ a bè htwò khuklòkhuklyá hérò a tòbè mẹ sàprəsámýá nǐdũ. Kayá tôprèprè ki a thézò məcwónǐ ũ kihérò, a tòbè mẹ dǒ tètèhélúophòphũ akũ.

⁹ Mọkhámọkho tá ũ tǎmẹ ní~. Thézọkyá tẹmũyáricyá ní~. Diklǎ manǐryá lahyá tẹryá ní~. ¹⁰ Mọ nǐdyé lǔ phú puǒvnyá tómuǒ hókũnuó ní~. Bezũbenyá nǐdyé lǔ tôprè ná tôprè ní~. ¹¹ Krũmẹ lahyá Byacè atẹmẹ ní~. Taklè lahyá tǎmẹ ní~. Dǎ mẹnó Byacè atẹmẹ hó hénuoma dyashyo lahyá thǐ théplò ní~. ¹² Thǐ tẹmyásũ dǒ Cómarya taritaryá pẹ thǐgnè yětahenuó, thékrũthéłó lahyá ní~. Bí tẹpyátèsè hyàbè thǐ akhènuó, khyáthédǒ lahyá, kwícóbè lahyá pwǒ~ phuó ní~. ¹³ Cómarya akayá tahe ki soryasóphá hérò, məcwómẹkǒ pènǐ kuǒ èthǐ ní~. Myá dyéedyéòsũ lahyá sǐprəsímýa ní~. È omyè opé lahyá èthǐ dǒ thǐ hidókũ ní~.

¹⁴ Sǒrisòbũ dú kayá dǒ a məcýèmẹcũ thǐ nuótahe ní~. Kwícóbè dǒ Cómarya ki sǒrinǐ èthǐ nuó ní~, isòibasũ tá èthǐ tǎmẹ ní~. ¹⁵ Thékrũthéłó rọkuǒ ná kayá dǒ a thékrũthéłó nuótahe ní~. Théplèthézò rọkuǒ ná kayá dǒ a théplèthézò nuótahe ní~. ¹⁶ Ohtwǒprè rọlǒ lǔ dǒ théplò tǒmè~ cǔ akũ ní~. Phýehtyalǒ tá lahyá thǐ théplò tǎmẹ ní~. Mátòkhónuó, bóthyókhékhǒ nǐkuǒ lahyá ná kayá soryasópháphú nuótahe ní~. Tanẹdu nǐdyé nènẹ tǎmẹ ní~.

¹⁷ Kayá dǒ a məcýẹ nẹ nuó, məcýẹ kǎkhyèsũ tá èthǐ tǎmẹ ní~. Tẹmẹ dǒ ũ pwǒ~ tôprè tanẹ ná aryá tahenuó, yácú pũmẹ lahyá tẹmẹ phúnuó tahe ní~. ¹⁸ Yácú ohtwǒprè krũklè kuǒ lahyá ná ũ bá a cyá tadũ ná nẹnuó ní~. ¹⁹ Khǒbóthyó thǐ, ũ ki mēsè thǐ hérò, mẹlyẹ kǎkhyèsũ tá ũ tǎmẹ ní~. Nǒcirýadũ è ná Cómarya pǎ, mẹtèhéro lisàsèkũ hé, “Prè dǒ a mẹlyèsũ kǎkhyè kayá dǒ a mẹ tẹmũmyá nuótahe ma vǎ prè. Vǎ mẹlyẹ kǎkhyèsũdũ ná vǎnẹ pǎ,”* Byacè hé phúnuó. ²⁰ Mátòkhónuó, phú lisàsèkũ hé, “Kayá dǒ a thèhte nẹ tahenuó, a ki thèvǐthée hérò, tarú dyé è ní~. A ki ladyá théòhtyè hérò, tarú dyéó lǔ ní, thǐ ki mẹphúnuó héma, a ki thétarẹ nǐdyé anẹ thýaná thǐ dyahtya mikwó dǒ a khuklòkhu nuó pǎ.”*

²¹ Plwǒ mẹpè tá tẹmũmyá ná nènẹ tǎmẹ ní~. Mẹpékýá tẹmũmyá yènuó ná tẹryá yènuó ní~.

13

Kristuphú Tahe Tǒ Nǐdǎ Kayá Dǒ A Pó Lǔ Tahe Angó

¹ ũ pwǒ~ tôprè tòbè cǔe nǐdǎ khwícóphya dǒ a pǒhtýkẹ tahe angó, mẹtèhéro Cómarya ki nǒpó èthǐ to hénuó, èthǐ htyahtwóbé khwí to. Kayá dǒ a pǒhtýèpókẹ khǒnyáyè tahe nuóma Cómarya dyahtya lǒ èthǐ prè. ² Phúnuó

rò, kayã dõ a sásù prèpõhtyèpõkè tahe nuõma a sásùhó Cómarya taritaryã dyahtya tøyenuõ hó. Htuõto, kayã dõ a mę phúyè tahenuõ, ù ki cirya èthĩ pã. ³ Kayã dõ a mętëryã tahenuõ, a lo thëisè ná prèpõhtyèkè yëtahe alé to. Manárò kayã dõ a mętëthú tahenuõ, a ki thëisè èthĩ alé pã. Phúnuõrò thĩ ki thézú thëisè èthilè to hérò, mę teryánuõ, dõ thĩ mephúnuõ akhu-akhyèrò prèpõtè yëtahe ki htuthé nıdyé thĩ pã. ⁴ Mętëhèrò, thyáphú a ki htwõbwıhtwõtaryè dõ thıgnè rò Cómarya dyahtya pèhó thıkhwı yëtahe hó. Thĩ ki męthú hérò thĩ tøbè thëisè málakõ nyã hò, mętëhèrò Cómarya dyé málakõ hó lú taryëshyosõ dõ a ki ciryanı thĩ pã hó. È ma Cómarya a prëmętëphú tõprè. Bí a cirya kayã dõ a męthútè tahe phúyè akhënuõma mähó a cirya pè hó Cómarya akhãlè hó. ⁵ Phúnuõrò, thĩ tøbè nıdã kayã dõ a põ thĩ tahe angó. Dõ thĩ męthú akhu-akhyèrò a ki cirya thĩ pã phúnuõ túdú máto, thyáphú thĩ ki thëgnëlyã nıdyé kuõ pódú thıne ná męphúyè ma aryaryã phúnuõ pré. ⁶ Phúnuõ akhu-akhyèrò, thĩ tøbè dyépé kuõ khwı am-arã, mętëhèrò èthĩ ma a htwõ Cómarya a prëmętëphú tahe. Htuõrò èthĩ ma a dyélyã athé rò a mę lõshuõlõkhè pè ù ná a tępõtari yè agnè. ⁷ Phúnuõrò, thĩ lo dyé ù tahenuõ, dyé lahyã, ki thĩ lo dyé nıdyédú thĩ nębyacè am-arã kihèrò dyé lahyã ní-. Thĩ ki lodyé am-arã dõ aruõ tahe hérò tarú dyé lahyã ní-. Thĩ tõ bezúbënyã ù tahenuõ bezúbënyã lahyã ù ní-. Thĩ tõ męlımętakhè ù tahenuõ męlımętakhè lahyã ù ní-.

Tëmõnı Lú Tõprè Ná Tõprè

⁸ Plálılõ thınuõthısu ní-, nõokyã tã tãcõ- tãmé ní-. Nõokyã prétú su dõ thĩ lo mõnı lú tõprè ná tõprè nuõpré ní-. Mętëhèrò kayã dõ a mõnı ù nuõ, a mę lõbãhó tethyótethya hò. ⁹ Cómarya a tømekyãngó tahe hé, “Cuõthú tã ùphúúmè tãmé ní,” “Męthyé tã prèlu kayã tãmé ní,” “Ehuõ tã ùtè tãmé,” “Thézúthèlõ kuõ tã ùtè tãmé.” lõ tøyëtahe, ná tømekyãngó dõ aruõtahe betõlõ pré lú tãmú rò a hé, “Mõnı kayã dõ a ophú nę khãõkhãshyè tahe phú nę molyã nıdyé nënë nuõ ní-.”* ¹⁰ Thĩ ki mõnı ù nuõ thĩ męthú pã ù to hó. Phúnuõrò kayã dõ a mõnı ù nuõ, a krwõ męlõbã lõhó tethyótethya hó.

¹¹ Thĩ bè mõnı ù mętëhèrò khõnyã yënuõ thĩ thëgnè ná shuõkhè dõ a lodu málakõlõ yëtõcõnuõ a phú- kırı hyãtuõhó. Ihtòmõ lahyã, shuõkhè tõ omyèõ mápãto hó. Tëmęlwõhtekã pè yënuõ, a hyãtuõ phúklõ hó ná dõ pè zıie lú khè nuõhó. ¹² Mõkhı kırı cuõtalwókyã hó, mõ kırı bütalı lähó. Phúnuõrò pè ki dyatãkyã lõ tømëmümyã dõ pè mę dõ tækhıkłè yënuõtahe põ-. Rò pè ki kũthyãhtya lahyã tëlı açã tõthtë yëtahe põ-. ¹³ Yëtõphuõrò, pè ohtwõprè thãryã eõ kuõ phú kayã dõ a ohtwõprè dõ mõsëklè nuõtahe põ-. Mę tarútapyã pwëla bèbè, emüõpryã bèbè, thwihtyè a tethézú mümyã tahe bèbè, tętãņ patápãto tahe bèbè, tæklyétengã lú tahe bèbè, tętãņ thèkhwé lú tahe bèbè, pè mępãto hó põ-. ¹⁴ Krwõ myábũkuõ Jesú Krıstu a tẽohtwõprè yënuõ ní-. Phú thĩ kũthyãhtya hyecã nuõ, kũthyãhtya taple kuõke dõ Byacè

* 13:9 13:9 Li Htekã 20:13-15,17, Li Cõbucõbè 19:18, Li Dõnyã 5:17-19,21

Jesů Krístu rò tane pã tá lahyã tètũ memõ thwihytye a tètthéžũthéłł aklyáakłõ tahe tãmě ní~.

14

Dya Pã Tã Lũ Tôprẽ Ná Tôprẽ Tèthũ Tãmẽ

¹ Êmõsũ pẽ Krístuphũ dõ atèžũ patípã dũgnẽ nuõtahe ní~. Èthĩ atètane tahenuõ, a khó ná nẽ bẽbẽ, kryásũ tá èthĩ tãmẽ ní~. ² Kayã tahehenuõ a žũe ná e itẽ~ ma anĩ prẽ a hé tadũrõ kayã dõ atèžũ patípã yètõprẽnuõ a e prẽtũ thõtõbyãlẽ prẽ. ³ Kayã dõ a e lõ tẽpwõ~ tãcõ tãprẽnuõ, a bẽ tane patínĩ kayã dõ a e kuõũ tẽpwõ~ tãcõ to yẽnuõ tãprẽ to. Phũnuõhõ kayã dõ a e kuõũ pwõ~ tãcõ to yètõprẽnuõ, a bẽ dya tètthũ ní kayã dõ a e tẽpwõ~ tãcõ yõtahenuõ to, mètẽhẽrõ Cõmarya émõsũ kayã yètõprẽ. ⁴ Nẽ cuõ pũ dya tètthũ tuõ cõ ũ prẽmètẽphũ rò ma nẽ ma kayã phútẽ tãprẽ cõ? A mẽ htwõhtya atẽmẽ bẽbẽ, a mẽ htwõhtya to bẽbẽ, abyacẽ odũ rò a ki hé nĩdyédũ lũ pã kãkõ, mètẽhẽrõ Byacẽ Cõmarya yẽnuõ, a mẽcwõ bécýã pẽ èthĩ akhu-akhyẽ, èthĩ ki mẽhtwõhtyabẽ pã.

⁵ Thyáphũnuõhõ, kayã tahehenuõ a tane lahyã, mõnyẽ tahehenuõ ũ dya sãsẽ khõdũ è a tane phũnuõ tadũrõ tahehenuõ a tane ná mõnyẽ lõ~ plĩ nuõ a thyãlõ prẽ lũ a tane lahyã phũnuõ. Kayã tãprẽ ná tãprẽ nuõ, a bẽ žũe klõma takłõ nĩdyédũ a tẽtane prẽ. ⁶ Kayã dõ a tane ná mõnyẽ tahehenuõ, ũ tãbẽ dyasãsẽ khõdũ è a ki tane hẽrõ, besãsẽ mõnyẽ yẽnuõ dõ tẽmẽlĩmẽtakhẽ Byacẽ agnẽnuõ. Kayã dõ a e tẽpwõ~ tãcõ tahenuõ, e dõ tẽmẽlĩmẽtakhẽ Byacẽ agnẽ nuõ, mètẽhẽrõ a hẽbwĩhẽtaryẽ htuõ Cõmarya rò a e tẽ akhu-akhyẽ a mẽlĩmẽtakhẽ Cõmarya hõ. Phũnuõhõ kayã dõ a duõesẽ tahenuõ, a hẽbwĩhẽtaryẽ kuõ Cõmarya rò a mẽlĩmẽtakhẽ htyakuõ Cõmarya amwĩ akhu-akhyẽ a thyãlũlũ prẽ. ⁷ Pẽ ohtwõprẽ nĩtũdũ pẽgnẽ mãto. Htuõrõ pẽ thyẽní tũdũ pẽgnẽ mãto. ⁸ Pẽ ki htwõprẽ hẽrõ, pẽ ohtwõprẽ dõ Byacẽ agnẽ. Pẽ ki thyẽ hẽrõ pẽ thyẽ dõ Byacẽ agnẽ. Phũnuõrõ pẽ htwõprẽ bẽbẽ, pẽ thyẽ bẽbẽ, pẽ ma Byacẽ atẽ tahe.

⁹ Dõ tẽritẽkyã yẽtahe akhu-akhyẽ, thyáphũ Krístu ki htwõhtya kayã htwõprẽ tahe ná kayã thyẽ tahe a Byacẽ rò, a thyẽ htuõrõ a ihtõhtwõprẽ kãkhyẽ khyẽthyã hõ dõ tẽthyẽ hõ. ¹⁰ Phũnuõrõ, nẽ cuõ pũ dya tètthũ tuõ nẽ puõvyã mètẽ? Mãtorõ, nẽ cuõ tane patítũ nẽ puõvyã yètõprẽ mètẽ? Lõ~ pẽ yõtahenuõ, pẽ bẽ ihtõlõ dõ Cõmarya lęcĩrya akhãlẽ nuõ anyẽhyã pã. ¹¹ Mètẽhẽrõ, dõ lisãsẽkũ nuõ, Byacẽ hé, “Phũ vã htwõprẽ málakõ nuõ, vã ólyã thĩ, ũpwõ~ tãprẽ ki hyã dãngũ sátaklwítã lõ dõ vã nyẽhyã pã rò a ki ólyã lahyã pwõ~ tãprẽ ná vã ma Cõmarya málakõ tãprẽ pã.”*

¹² Phũnuõrõ, pẽ mẽhtũ kryã~ hõ itẽnuõ pẽ bẽ hẽsohtyalũ lõ Cõmarya pwõ~ prẽ pã.

Dyẽ Htwõhtya Tẽlakhũlalõ, Tètthũtẽplã Dõ Ŭgnẽ Tãmẽ

¹³ Phúnuòrò, dya pã tá lütèthú tôprè ná tôprè támé ní~. Tè dõ a ki htwõhtya tètakhúlalò, tètútèplá dõ puõvyá tôprèprè agnè hénuò, nè bè dyalyá khókyã nè thèplò dõ nè ki mepã tẽnuòtahe tótcò~ to. ¹⁴ Vã yõ htwõhtya hó ná Byacè Jesù tótcò~ tuõhò akhu-akhyè, vã thègnè tãtè ná sèe odù ané rò a mwõplĩ tonuò a o tótcò~ to. A mwõplĩ lõ pré. Manárò ki nè zúe ná sèe tahehenuò a mwõplĩ to kihèrò sèeyè a mwõplĩ dõ nègnè to. ¹⁵ Dõ nè e tètòcòcò akhu-akhyèrò, nè puõvyá tanemò taki~ to kihèrò, nè mē tẽyẽnuò dõ tẽmò akù mậto. Dõ nè esè akhu-akhyèrò cuõmẽpyékyã tá nè puõvyá dõ Kristu khyáthyè pẽ htuõhò dõ agnè yẽnuò tôprè támé. ¹⁶ Vã ki mē tẽyẽtòcò ma aryá pré dõ vagnè, nè tanẽ có tadúró, ki a htwõhtya puõvyá Kristuphú tahe a tẽtanethú kihèrò mē támé. Pãma èthĩ pacyéishyè lõhe. ¹⁷ Mẽtèhèrò, Cómarya ahtyèakékũ nuò, sèesèò ma tẽ dõ a lodulõũ mậto. Tẽ dõ a lodulõ ù ma, tẽcótètẽ, tẽothuòokrè, ná tẽthèluõphòphũ dõ Thè Sàsẽ Byacè dyè pẽ yètahe nuòprè. ¹⁸ Kayã dõ a ohtwõprè krwõkuõ phúnuò tahe, rò a mē Kristu a tẽphyètẽmẽ tahenuò, Cómarya bèbè prèlukayã bèbè athèplò onĩ hỏ lữ hỏ.

¹⁹ Phúnuòrò, pẽ ki yácũ-yãre okrũoklè nĩdyè lữ tôprè ná tôprè htuõrò pẽ ki phyécwõmẽcwõ, dyèhèdyere nĩdyè lữ tôprè ná tôprè pỏ~. ²⁰ Mẽpyékyã tá Cómarya a tẽphyètẽmẽ ná sèesèò akhyè támé ní~. Sèe lõ~ plĩ ma a mwõplĩthĩplo lõ pré tadúró sèe ítètè~ bèbè, kayã tôprèprè ki e rò a ki htwõhtya puõvyá dõ aruò tôprè a tètakhúlalò hénuòma, è mē tẽyẽnuòma a thúhò. ²¹ E tẽzye bèbè, ò htyèzã bèbè, mètè tótcòcò dõ a htwõhtya tètakhúlalò dõ puõvyá agnèbèbè, pẽ ki duò ma aryáklõ.

²² Tẽ yètahenuò, nè zúe è phútè bèbè, huõhuò~ dya-o nuò, nènè nĩdũ ná Cómarya ki thègnè ma pòhò. Kayã tôprè ki thègnè ná a mē tẽyẽnuòma a tởprè, rò a mēhtuõrò dõ a thèplòkũ nuò, mòmỏ~ a mỏ pré, rò athèplò nĩdũ ki cĩrya lữ to hénuò, a nĩbè tẽsỏri hỏ. ²³ Manárò a e rò a ki thèplò dídòdĩdyã kihènuò Cómarya ki cĩrya è bí a etè akhènuò pã, mètèhèrò a e tẽyè nuòma a e ná tẽzũtẽnỹá mậto. Nè mē tẽitètè~ bèbè, tẽzũ ki oto hénuò a htwõ tètthú hỏ.

15

Ohtwõprè Lũmẽmỏ Pẽ Ûthèplò

¹ Pẽ dõ a o ná tẽzũtẽnỹá sỏ yètahenuò, pẽ tỏkỏ khyáthèdỏ mẽcwõ pẽkuõ kayã dõ a tẽzũtẽnỹá patĩpã rò athèplò laròlare pã dũgnè nuòtahe. Pẽ tỏ lũmẽmỏ lỹa nĩdyèdũ pènè to. ² Thyáphú a ki htwõbwihtwõtaryè pẽ dõ èthĩ agnè, htuõrò thyáphú èthĩ ki duhtya htũhtya dõ tẽzũtẽnỹá akũnuò, pẽ tỏ lũmẽmỏ pẽ pẽ puõvyá Kristuphú tahe athèplò. ³ Mẽtèhèrò, Kristu anèbyacè nĩdũ có rò a lũmẽmỏ nĩdyè anè to. Mậtỏkhónuò, lisàsèkũ hé, “Tẽ dõ ù pacyéishyè nè tahenuò, a hyãbè kuõhỏ vã hỏ.”✧ ⁴ Mẽtèhèrò, lisàsè dõ ù rảo è mú~ nukhè tahenuò, a rã one dõ a ki ithyóithya pẽ agnèhỏ. Thyáphú pẽ ki o ná tẽmỹásũ nuò, lisàsè dyè hỏ pẽ tẽkhyáthèplòhtũ ná tẽhètèrè tahe hỏ.

5 Vã kwícõbě ná Cómarya dõ a dyé thĩ tẽkhyáthẽplõhtũ yẽ ná tẽhẽtẽre yẽtõprẽnuõ, a ki męcwõ nĩdũ thĩ thyáphũ thĩ tõprẽ ná tõprẽ ki odũ lũ ná tẽthẽplõ tõmẽtuõ phú thĩ myábũkuõ Jesũ Krĩstu a tẽohtwõprẽ nuõtahe ní~. 6 Thĩ ki mephũnuõ hé túrõ thĩ ki htuthẽhtya bé lahyã pẽ Byacẽ Jesũ Krĩstu a Phẽ Cómarya yẽnuõ dõ thẽplõ tõmẽ- cũ akũ ná dõ tẽhébẽhte rólũ tõcõ- tuõ akũ prẽ.

Tẽthẽkrũmila Dõ Judaphũ Mãto Tahe Agnẽ

7 Phũnuõrõ ẽmõsũnĩ lahyã lũ tõprẽ ná tõprẽ ní~. Thyáphũ ù ki htuthẽhtya lahyã Cómarya rò ẽmõsũ nĩdyé lũ tõprẽ ná tõprẽ phú Krĩstu ẽmõsũ htuõhõ thĩnuõ ní~. 8 Mẽtẽhẽrõ, vã hé thĩ ná Krĩstu hyãlyã htwõ pẽhõ Judaphũ tahe a prẽmẽtẽphũ hõ, mẽtẽhẽrõ thyáphũ Cómarya ki cõ ná angõ dõ a ólyã htuõhõ ná ẽthĩ apyẽaphũ mú~ nukhẽ tahenuõrõ Krĩstu hyãlyã htwõ phũnuõ. 9 Htuõto, thyáphũ Judaphũ mãto tahe ki htuthẽhtya kuõ Cómarya a tẽthẽzõ nĩkuõ ẽthĩ yẽ agnẽnuõrõ, Krĩstu hyãlyã pẽ tuõkuõ ẽthĩgnẽgnẽ. Lisãsẽkũ hé, “Phũnuõrõ, vã ki htuthẽhtya nẽ dõ Judaphũ mãto tahe aklẽ pã, vã ki htuthẽhtya nẽ ná vã tẽirõ thĩtahe pã.”*

10 Rõ a hé kuõpõ,

“Kõ~ Judaphũ mãto thĩ, thẽkrũthẽlõ tõkuõmõ ná Cómarya kayã Judaphũ yẽnuõtahe ní~.”*

11 A hé kuõpãpã,

“Judaphũ mãto thĩ~, htuthẽhtya lahyã Byacẽ, htuthẽhtya lõplĩ ẽ pwõ~ tõprẽ ní~.”*

12 Prẽprõ Isaiah hé põ khyẽthya,

“Jesse akwĩalyã ki hyã oluõhtya tõprẽ pã, rò a ki põnĩ Judaphũ mãto tahe pã. Judaphũ mãto tahe ki myásũ lahyã lũ pã.”*

13 Bí thĩ zũenĩ hó Cómarya dõ a męcwõ thĩ yẽ akhẽnuõ, ẽ ma Cómarya tõprẽ dõ pẽ lẽmyásũ a khãshyẽkhãryã akhu-akhyẽ, a ki mẽlõbã pẽdũ thĩ tẽthẽluõphõphũ ná thĩ thẽplõ a tẽkacũkabẽ ní~. Htuõto thyáphũ thĩ tẽmyásũ ki shyohtyasõhtya plehyã kuõpõ dõ nyẽ ná Thẽ Sãsẽ Byacẽ a tẽprõtẽprya akhu-akhyẽ prẽ nuõrõ vã kwícõbě pẽ dõ thĩgnẽ.

Paulu A Tẽphyétẽmẽ

14 Puõvyã thĩ~, vã zũẽ tãtẽ nĩ cõ thĩ ná thĩ ohtwõprẽ lõbã cõ ná tẽtwõtẽryã, ná tẽthẽkhuthẽgnẽ dõ alõabã, rò thĩ ithyóithya cyã nĩdyé hó lahyã lũ tõprẽ ná tõprẽ hó. 15 Manárõ, Cómarya dyé hó vã tẽbwõtẽtaryẽ dõ vã ki mẽ tẽmẽyẽ akhu-akhyẽ, thyáphũ thĩ ki thẽnẽhtyabẽ nĩkhyẽ ngõ dõ vã ithyóithya thĩ nuõtahe rò, tahehenuõ vã rãlãlĩ pẽ cõ thĩ cõ. 16 Cómarya abwĩataryẽ akhu-akhyẽ a dyé vã tẽmẽ dõ vã ki mẽ Jesũ Krĩstu atẽmẽ dõ Judaphũ mãto tahe aklẽ. Thyáphũ Judaphũ mãto tahe ki htwõhtya tẽlũ tõcõ dõ Cómarya ki phyẽsũ ẽ, htuõrõ tẽlũ tõcõ dõ Thẽ Sãsẽ Byacẽ męsãsẽ htuõhõ lũ rò, Cómarya

* 15:9 15:9 Li Htuthẽhtya 18:49, Samuelẽ nyẽba tõba 22:50

* 15:10 15:10 Li Dõnyã 32:43

* 15:11 15:11 Li Htuthẽhtya 117:1 * 15:12 15:12 Isaiã 11:10

nwóhtya khódúhó vǎ ná vǎ ki mę̄tę̄ phú bwídu dǎ a dyásodónyǎ luǒpę̄ ǔ ná Cómarya a tẹ̄thékřmíla nuótǎpřę̄ hó.

17 Phúnuòrò, dǎ vǎ htwóhtya tǎcǎ- tuǒhó ná Jesù Krístu hó akhu-akhyě, vǎ tanę̄du nı̄dyé nyacó tẹ̄mę̄ dǎ vǎ mę̄pę̄ Cómarya yěnuo có. 18-19 Tẹ̄ ariaruó thı̄ tahenuó vǎ hébèhtyalǒ búkuǒ ná ǔ to. Vǎ hébèhtyalǒ búpřétú Krístu atẹ̄mę̄ dǎ a mę̄cwǎ vǎyě ari-akya přé. Dǎ vǎ hébè è ari-akya yě akhu-akhyě, htuǒrò dǎ èthı̄ myáhtye vǎ tẹ̄mę̄ tahe, htuǒto dǎ Thé Sǎsě Byacé dyé vǎ atẹ̄přotę̄přayě rǎ, vǎ mę̄ luǒpę̄ èthı̄ tẹ̄přotę̄přayǎ yětahe ná tẹ̄htetapa khyéthukhyéthé nuótahe akhu-akhyě vǎ zǔklyázǔklǒ bépę̄hó Judaphú mǎto tahe dǎ a ki nı̄dǎ cǔehó Cómarya hó. Bí vǎ lě hėsodónyǎ pę̄lǒ ǔ ná Krístu a tẹ̄thékřmíla akhěnuó, vǎ cuǎnuǒ hėsoluǒ pę̄ lǒhó ǔ pwǎ- tǎpřę̄, pwǎtǎdǎ dǎ dǎo rwǎ vı̄ Jerusalem nuó tuǎdǎ Illyricum kę̄ nuótahe hó. 20 Yěma mǎhó tẹ̄ dǎ vǎ thézǔ myásǔ mę̄ nuóhó. Khǎlě bıtě- tǎpho bėbė dǎ a nı̄huǒhı̄ Krístu ari-akya to nuó vǎ dónyǎpę̄ èthı̄ ná tẹ̄thékřmíla, mę̄tẹ̄héro athyaná hitǔmě dǎ ǔ byǎtǎ htuǒhó akhǎduó kyǎdě ná lǒnuó, vǎ thézǔ cuǎ isóhtya dı̄tǔ ná ǔkhǎlě dǎ ǔ byǎtǎ htuǒhó yě a lo náto. 21 Mǎtǎkhónuó, phú lisǎsėkú hé, “Kayǎ dǎ ǔ hénǎ pę̄hı̄ èthı̄ ná è ari-akya hı̄to tahenuó, èthı̄ ki myáhtye lǔ pǎ, kayǎ dǎ a nı̄huǒnǎ kuǒ hı̄to tahenuó èthı̄ ki thėgnę̄plǒhyǎ pǎ,”²² a hé phúnuó.

Paulu Taritaryǎ Dǎ A Ki Cuǎlě Okuǒ Krı̄stuphú Dǎ Vı̄ Roma Akǔ Nuótahe

22 Dǎ tẹ̄yetahe akhu-akhyě, vǎ kırı̄e hyǎ dǎ thı̄o nuó tẹ̄mę̄ dídyǎ tǎtǔ tamǔmǎ có vǎ có. 23 Manárǎ, khǒnyǎyě, lǒ- khǎlě tavıtava bı̄yě tǎphonuó, vǎ mę̄htuǒ lǒhó, vǎ lẹ̄mę̄ khǎlěkhǎbya nuó a o pǎtohó. Htuǒto vǎ thézǔ hyǎ olě myáhtye nyacó thı̄ có. 24 Phúnuòrǎ shyé- vǎ cuǎ dǎ Spain kę̄ akhěpǎnuó, vǎ tanę̄ thėcuǎlě tuǎkuǒ thı̄ pǎ. Shyé- vǎ cuǎ hó dǎ Spain kę̄ akhěpǎnuó vǎ cuǎlěkyǎ kuǒkuǒ thı̄ bí vı̄ Roma akǔ nuó pǎ rǎ vǎ ki cuǎ bóthyǎbǎlǎkyǎ nı̄kuǒ ná thı̄ taplǎtaplyáphú pǎ vǎ tanę̄ phúnuó. Htuǒrǎ vǎ myásǔ dǎ thı̄ ki dyėkuǒ vǎ thı̄ tẹ̄mę̄cwǎ dǎ vǎ tẹ̄cuǎ plehyǎ dǎ Spain kę̄ yěnuó pǎ, vǎ myásǔ phúnuó. 25 Manárǎ, khǒnyǎyě vǎ cuǎ dǎ vı̄ Jerusalem. Rǎ vǎ ki cuǎphyé rǔ dǎ ǔ mę̄lǔmę̄tyǎ tahe bı̄nuó pǎ, rǎ vǎ ki mę̄cwǎ ná Cómarya akayǎ bı̄nuó tahe pǎ. 26 Mę̄tẹ̄héro, Macedonia kę̄phú tahe ná Akaiia kę̄phú tahenuó, a thėplǎshyo dyėcuǎ pę̄kuǒ rǔtahe ná Cómarya a přēsǎsę̄phú dǎ a sǎryǎsǎphǎ rǎ a o lahyǎ dǎ vı̄ Jerusalem akǔ nuótahe. 27 Èthı̄ thėplǎshyo mę̄lǔ nyacó. Kı̄ hėlakǎ rǎ, èthı̄ lomę̄cwǎ nyǎ Judaphú dǎ a zǔe kǎkuǒ yěnuótahe hó. Athyaná èthı̄ nuǎsu óé hó Judaphú yětahe hó. Mę̄tẹ̄héro Judaphú yětahenuó a dyėe pę̄kuǒ dı̄tǔdú hó Judaphú mǎto tahe tẹ̄sǎri dǎthudǎthé tahe hó. Phúnuòrǎ Judaphú mǎto tahe nuǎsu o Judaphú tahe ná a ki bė ibėe kǎkhyě pę̄ khyéthya èthı̄ ná tẹ̄sǎri mǎhó rǔhtě ná tǎmuǎtǎtę̄ yětahe hó. 28 Phúnuòrǎ shyé- vǎ dyėkyǎ htuǒhó rǔ dǎ èthı̄ takhukú pǎnuó, htuǒrǎ shyé- vǎ thėgně tǎtę̄hó ná èthı̄ nı̄bė htuǒhó rǔ pǎ akhěnuó, vǎ ki htecuǎ dǎ Spain kę̄ pǎ, rǎ

vã ki nuõ olẽ kuõlãkuõ thĩ bĩnuõ pã. ²⁹ Vã thẽgnẽ ná shyẽ- vã hyãtuõ dõ thĩ opã nuõ, vã ki phyẽhyãnjĩ Krĩstu a tẽsõri dõ alõabã yẽnuõ pã.

³⁰ Puõvvyã thĩ-, dõ pẽ Byacẽ Jesũ Krĩstu ná Thẽ Sãsẽ Byacẽ atẽmõ akhu-akhyẽ vã kwĩthẽzõ thĩ ná thĩ ki kwĩcõbẽ rõtõtkuõ ná vã pã, rò thĩ ki kwĩcõbẽhtya pẽkuõ vã dõ Cõmarya a o pã rò thĩ ki kwĩcõbẽ lõthulõthẽ pẽkuõ dõ vãgnẽ pã ní-. ³¹ Htuõrõ, thyãphũ Cõmarya ki mẽsiplẽ vã ná kayã dõ a o dõ Juda kẹkũ dõ a zũe kuõũ Krĩstu to nuõtahe a takhukũ nuõrõ, kwĩcõbẽ pẽkuõ dõ vãgnẽ ní-. Htuõrõ kwĩcõbẽ pẽnĩ kuõpõ prẽzũetẽphũ dõ a o dõ vjĩ Jerusalem akũ nuõtahe ki thẽkrũthẽlõ phyẽsũ tẽmẽlũ dõ vã thũcuõ pẽ ãthĩ yẽnuõtahe ní-. ³² Ki Cõmarya thẽplõ ná vã ki hyã olẽ tuõkuõ thĩ pã hẽrõ, vã ki hyãokuõ tabẽthẽprã kuõ thĩ pã, rò vã ki hyã thẽluõphõphũ tõkuõ ná thĩ pã. Htuõto vã ki hyã nĩbẽ tẽdyẽhẽdyẽre vã dõ athẽ tahe pã. ³³ Cõmarya a tẽthuõtẽkrẽ ki okuõdũ ná thĩ lõ- plĩ ní-. Amẽn.

16

Tẽhẽmõheryã Tahe

¹ Vã ki hẽsoluõ pẽ thĩ ná pẽ puõprẽmõ Phoebe ari-akyã. Ë ma vjĩ Cenchrea prẽzũetẽplõmũ khuklõ tõprẽ. ² Shyẽ- a hyãtuõkuõ thĩ pã rò ẽmõsũ ã phũ prẽzũkanyãkã Byacẽ Jesũ dõ athyanã thĩ yẽnuõ ní-. Ëmõsũ ã phũ Cõmarya akayã sãsẽ tahe tõkõ myãkhwẽnĩ ù nuõ ní-. A lo kuõ thĩ itẽtẽ- bẽbẽnuõ mẽcwõ pẽkuõ ã ní-, mẽtẽhẽrõ vã bẽbẽ, ùruõ tahe bẽbẽ, a mẽcwõmẽkõ ẽlãhõ ù hõ.

³ Vã thũcuõ nĩkuõ vã tẽhẽmõheryã yẽ dõ Aquila ná amẽ Priscilla a o. Ëthĩ ma a mẽtõkuõ tẽ ná vã dõ Jesũ Krĩstu agnẽ. ⁴ A thẽgnẽ ná ù ki mẽthyẽ có ãthĩ tadũrõ a khyãthyẽkhyã có lahyã anẽ, rò a mẽlwõhtekã htuõhõ vã menẽ. A mẽbwĩmẽtaryẽ tú vã mãto, a mẽbwĩmẽtaryẽ pẽkuõ lõdũ lõ- prẽzũetẽ plõmũphũ dõ a htwõ Judaphũ mãto nuõtahe akhu-akhyẽ, pẽ hẽbwĩhẽtaryẽ nĩ ãthĩ.

⁵ Hẽmõheryã pẽkuõ vã prẽzũetẽ plõmũphũ dõ a hyã cõbucõbẽ kuõ dõ lũ hi nuõtahe ní-. Hẽmõheryã nĩpẽ kuõ vã khõbõthyõmõ Epaeneto ní-. Kayã dõ a zũkã rẽlõ ù Krĩstu dõ Asia kẹkũ nuõma ã hõ.

⁶ Vã thũcuõ nĩkuõ vã tẽhẽmõheryã dõ Maria a o. Ë ma a mẽpẽ nyacõ tẽ dõ thĩgnẽ tõprẽ.

⁷ Thũ cuõ nĩpẽ kuõ vã tẽhẽmõheryã dõ Andronico ná Junia ní-. Ëthĩ ma Judaphũ thyãná vã yẽnuõ prẽ. ù dõtã rõkuõ ãthĩ ná vã dõ htõkũ ni. Ëthĩ ma Prẽdõnyãphũ dõ ù dyaduzũnyã nyacõ tahe. Ëthĩ krwõrẽklõ Krĩstu akhyẽ ná vã ni.

⁸ Vã thũcuõ nĩkuõ vã tẽhẽmõheryã dõ Ampliato a o, ã ma vã mõnĩ nyacõ lũ dõ Byacẽ akũ ní-.

⁹ Vã thũcuõnĩ vã tẽhẽmõheryã dõ Urbano dõ a mẽ rõkuõ Krĩstu a tẽphyõtẽmẽ ná vã yẽnuõ tõprẽ ná vã khõbõthyõmõ Staky a o.

10 Thũcuõní pẹkuõ vǎ tẹhémọhẹyá dǎ Apelle a o nuô ní~. È ma prẹmẹtẹphú dǎ a sítò myáhtyebé nó htuõhó tẹmẹcyẹmẹcụ tahe rò a thẹplòpyẹ kuõ to tọprẹ khukhyẹ kayǎ dǎ lẹthẹlẹnị nyacó è tọprẹcǎ.

Thũcuõní pẹkuõ vǎ tẹhémọhẹyá yẹnuô dǎ Aristobulo ná a hiphú-phyǎphú nuõtaha a o ní~.

11 Thũcuõní pẹkuõ vǎ tẹhémọhẹyá dǎ Herodio a o ní~. È ma Judaphú thyáná vǎ prẹprẹ.

Thũcuõní pẹ kuõ vǎ tẹhémọhẹyá dǎ puõvyǎ Kristuphú dǎ a o dǎ Narcisso ahi nuõtaha ní~.

12 Hémọhẹyá nípẹ vǎ Tryphaena ná Tryphosa nuõtẹnyẹ ní~. Èthi ma prẹmò tahe dǎ a mẹ nyacó tẹ dǎ Byacè agnẹ.

Hémọhẹyá nípẹ kuõ vǎkhòmọ Persi nuô ní~. È ma prẹmò dǎ a yácú mẹnycótẹ dǎ Byacè agnẹ tọprẹ hỏhỏ.

13 Hémọhẹyá nípẹ kuõ vǎ Rufo nuô ní~. È ma prẹmẹtẹphú dǎ amwĩladu dǎ tẹzútẹnyǎ tỏkyẹ tọprẹ. Hémọhẹyá nípẹ kuõ vǎ amuõ nuõnuô ní~. Amyáakhwẹ nị vǎ thyácóná aphú ná anẹ nuô cǎ.

14 Hémọhẹyá nípẹ kuõ vǎ Asycrito, Phlego, Herme, Pataroba, Herma thĩ tahenuô ní~. Htuõrò hémọhẹyá nípẹ kuõ vǎ puõvyǎ Kristuphú dǎ a hyǎ cỏbẻ tuõkuõ ná èthi nuõtaha ní~.

15 Hémọhẹyá nípẹkuõ vǎ Philologo ná amẹ Julia, Nereo ná apuõprẹmò, ná Olympa ná lỏ~ Cỏmarya akayǎ sǎsẻ dǎ a hyǎ cỏbẻ tỏkuõ ná èthi nuõtaha ní~.

16 Bĩ thĩ myáhtye tǎsủ lủ tọprẹ ná tọprẹ akhẹnuô, nuõmủnuõthyǎ lủ ná tẹnuõmủ dǎ a sǎsẻ nuô akủ ní~.

Kristu a prẹzútẹtẹ plómuphú lỏ~ plĩ thũhyǎ pẹ thĩ èthi atẹhémọhẹyá tahe prẹ.

Tẹmekyǎngỏ Dỏ Khỷẻ Tadủ Tahe

17 Puõvyǎ thĩ, vǎ thẹshyakrwõnị thĩkhỷẻ, rỏnị lahyǎ thĩnẹ ná kayǎ dǎ a hyǎnuõmẹ lựpruõlựpryǎ tẹ nuõtaha ní~. Èthi tẹithyỏithya tahenuô a ilo cuỏ taphǎkyǎ kayǎ dǎ thĩklẻ tahehe ná Krĩstu pǎ. Èthi tẹithyỏ tahenuô a lự khỏdủ ná Krĩstu ari-akỷ dǎ ừ ithyỏ htuõhỏ thĩ nuõtaha. Otaphǎkyǎ ná èthi ní~. 18 Mẹtẻhẻrỏ kayǎ phủnuô tahe ma a mẹ Byacè Krĩstu atẹmẹ mǎtỏ. Mǎtỏkhỏnuô, a lựmẹmỏ mẹtẻplỏmỉ nịdyẻ lahyǎ anẻklỏ a tẹthẻzútẻthẻlỏ tahe prẻ. A hẻbẻmỏ hẻbẻcyǎ ừ, htuthẻnị ừ rò èthi ilolahỏnị kayǎ dǎ a củezủ tẹnuõtaha pǎ. 19 Thĩ củẻ nịdǎryǎ ngỏnuô, ừ nịhuỏ lỏ~ plĩ có pwỏ~ tọprẹ có hỏ. Dỏ thĩ ohtwỏprẹ phủnuô akhu-akỷẻ vǎ thẻkrủ kanỏ~ to. Manǎrỏ tẻryǎ ma phủtẻ nuô, vǎ thẻzủ nõthẻgnẻplỏplủ ryǎ kuỏ thĩ. Htuõrỏ tẹmủmyǎ ma phủtẻnuô, vǎ thẻzủ nõ mwỏplĩthỉplo ryǎ thĩ prẻ.

20 Nyẻtyato pǎma tẹpẻtẻdwỏ a Cỏmarya yẻ ki nõzítapỏ mủkyǎ khĩnẻricyǎ khukỏ yẻtỏduỏ dỏ thĩ khanyẻlẻ pǎ.

Byacẻ Jesủ Krĩstu abwítaryẻ ki okuỏdủ ná èthi ní~.

²¹ Timothy dǎ a mǎrǒkuǒ tǣ ná vǎ yǣtǒprǣ thǔhyǎ kuǒ a tǣhémǒhǣryǎ dǎ thǣ o. Htuǒrò Lucio, Jason ná Sosipater yǣtahe thǔhyǎnǐ kuǒkuǒ. Èthǣ ma Judaphú tahe thyáná vǎyǣ hó.

²² Vǎ ma Tertio. Liyǣtǒba ma Paulu nǒrǎ vǎ prǣ. Rò vǎ hémǒhǣryǎ cuǒnǐ thǣ dǎ Krǣstu amwǐ akǔ.

²³ Gao hémǒhǣryǎ cuǒnǐ thǣ. A émǒsúrǎ túdú vǎ dǎ ahi mǎto, a émǒsúnǐ lǒdú prǣzǣtǣ plómuphú lǒ- plǐ cǒ. A myǎ ésúmǒryǎ nyacǒ sǐprǣsǐmyǎ cǒ.

Prǣpǒ pǣǔ vǐshyǣdǒ rǔ Erasto yǣ ná pǣ puǒvyǎ Quarto thǔhyǎ pǣkuǒ thǣ atǣhémǒhǣryǎ tahehe. ²⁴ Pǣ Byacè Jesǔ Krǣstu abwǐataryǣ ki o kuǒdú ná thǣ lǒ- plǐ ní-. Amèn.*

Tǣhtuthǣtya A Tǣcǒbǣ Dǎ Khyǣ Tadú

²⁵ Dǎ vǎ hǣsodǒnyǎ luǒ pǣ ǔ ná tǣthǣkrǣmǐla yǣ ná Jesǔ Krǣstu ari-akyǎyǣ akhu-akhyǣ, Cǒmarya mǣsǒhtyabǣ pǣ hó thǣ tǣzǣ rò pǣ ki htuthǣtya è pǒ-. Jesǔ Krǣstu ari-akyǎ yǣnuǒma, ǔ dyauǒdyabǐ è nyǣlǎhǒ tadúrò khǒnyǎyǣ ǔ dyǣluǒ htyahǒ è hó. ²⁶ Manárò khǒnyǎyǣ phú prǣpǒ héone htuǒhǒ nuǒ, htuǒrò phú Cǒmarya dǎ a htwǒprǣ tacǣprǣ yǣtǒprǣ mekyǎ one htuǒhǒ angǒ tahe, thyáphú Judaphú mǎto tahe ki zǣ Krǣstu rò èthǣ ki nǐdǎ lǔngǒ agnǣnuǒ, ǔ dyǣthǣgnǣ luǒpǣ lǒhǒ èthǣ pwǒ- tǒpho hó. ²⁷ Rò Cǒmarya dǎ a mǣtǣcyǎ túprǣ è yǣtǒprǣnuǒ, dǎ Jesǔ Krǣstu akhu-akhyǣ ǔ ki mǣlǐmǣtakhǣ htya dǐtú è acǣcǣ ahtǔhtǔ ní-. Amèn.

* **16:24** 16:24 Liphá dǎ ǔ rá rǣlǒ lǔ mú- nukhǣ tahenuǒ amǎphú (24) yǣ a opa to.

Corinthia Aréłó Tôba First Corinthians Tèhébě Rẹ Dõ Nyě

Li Corinthia aréłó yětôba ma Paulu räcuõ pẹ Corinthia prẹ̀zùetèplómù dõ è me-ohwõtɔhta ná anẹ̀ yětòmù a o, Corinthiaphù tahe a tẹ̀ohwõtprẹ̀ ná a tẹ̀zùtẹ̀nyà tahenuò a tătõtãbè lahyã to akhu-akhyè a rã héplò cuò pẹ̀ èthí. Bínuòkhè vɛ̀ Corinthia yènuò a htwõ Greek myécòphù vɛ̀duvɛ̀htù tóvɛ̀ dõ kayã myécò écò lẹ̀hyãopló tɔ̀lù akhãlẹ̀, a htwõ Akaia kẹ̀ vɛ̀muõ, a o dõ Roma kẹ̀du a tẹ̀pòalẹ̀. Vɛ̀ yènuò ù lẹ̀mekuõmekhá a khãlẹ̀ryá, ù lẹ̀phyéhtyalò nɛ̀dyè ù lẹ̀klólẹ̀khya twòmwiřinẹ̀ akhãlẹ̀, thèplò a tẹ̀patápató lẹ̀thézòthèryã akhãlẹ̀, tẹ̀còbucòbè émyèécò oní akhãlẹ̀.

Corinthia prẹ̀zùetè plómuphù tahe thèplò lukhólù rò a o khólù tòmù ná tòmù, thèplò a tẹ̀thézù patá mũmyã tahe, tẹ̀sudyã prèmòprẹ̀khù a tẹ̀omyè tɔ̀lù tahe ná tẹ̀phyéphuphyémè tahe ari-akya, ná prẹ̀zùetèplómù a tẹ̀còbucòbè a lẹ̀klólẹ̀khya tahe, Thé Sãsè Byacè dyè shyèzù tahe ná thye ihtòhtwõtprẹ̀ kàkhyè ari-akya yètahe lõ- plí nuò, yèma màhó tẹ̀pyátèsè dõ Prèdònyãphù Paulu thézù hé tahenuò hó. Paulu dyèluò ná tẹ̀thèkrùmila yènuò, a hékàkhyèsùbè pẹ̀ tẹ̀sudyã yètahe.

Amãdu 13 dõ a hèsoluò pẹ̀ ná Cómarya dyètã pẹ̀ akayã tahe shyèzù tahe aklènuò tẹ̀mọ̀ ma aryálóù hó yètòmãnuò, taryãma liyètôba akũnuòma, ù thègnè éłó ù hó kòle.

Tèhébě tótó ná tótó

Tèhébě rẹ̀ dõ nyè 1:1-9

Okhólù tòmù ná tòmù dõ prẹ̀zùetèplómù akù 1:10-4:21

Thwihtyè a tẹ̀thézùthèlò mũmyã tahe ná

Tẹ̀onáhináprè 5:1-7:40

Kristuphù ná Kristuphù mato tahe 8:1-11:1

Prẹ̀zùetè plómuphù tahe a tẹ̀ohwõtprẹ̀ ná a tẹ̀còbucòbè tahe 11:2-14:40

Kristu ná prẹ̀zùetèphù tahe atẹ̀thye ihtòkàkhyè 15:1-58

Mẹ̀lùmetyã pẹ̀ Kristuphù o dõ Judakẹ̀ tahe 16:1-4

Èriekyã nɛ̀dù ná tẹ̀hèbètadù dõ khyè 16:5-24

¹ Vã ma Paulu. Cómarya thèplòo vã rò a nwóhtya vã ná Jesù Kristu a Prèdònyãphù tòprè. Rò vã ná pẹ̀ puõvyã Kristuphù Sostheno räcuõ pẹ̀ thí liyètôba.

² Pẹ̀ räcuõ pẹ̀ liyè dõ Cómarya prẹ̀zùetè plómuphù o dõ vɛ̀ Corinthia akù tahe a o, ná lõ- kayã dõ a còbèhtya Byacè Jesù Kristu rò a o lahyã dõ khãlẹ̀ pwõ- tópho nuòtahe a o. Jesù yènuò, pẹ̀ Byacè ma amámã, èthí Byacè ma amámã. Dõ Jesù Kristu akhu-akhyè Cómarya meşãsèhó thí rò a éhó thí dõ thí ki ohtwõtprẹ̀ sãsè éhtya pọ̀ agnè hó.

3 Pê Phê Cómarya ná pè Byacè Jesũ Krĩstu ki dyé dû thi tètewítetaryè ná tètèplò kacúkabé ní~.

Paulu Hébwihétaryè Pè Corinthia Prèzjetè Plómuphú Tahe Agnè

4 Dó Jesũ Krĩstu akhu-akhyèrò Cómarya dyétàhó thi abwiátaryè hó. Dó a dyé thi phúyè akhu-akhyè, vā hébwihétaryè pè thi Cómarya pwõ- tōphuó cò. 5 Mètèhèrò, dó thi ná Krĩstu htwõhtyahó lù tōcõ- tuõ hó akhu-akhyè, Cómarya sōrisõbũ hó thi pwõ- tōcõ hó. Rò lõ- thi tètèhèbèhèsũ tahenuó bèbè, thi tètèkhuthégnè tahenuó bèbè, a sōrisõbũ lõplĩ hó thi hó. 6 Rò pè hèsoluó pè thi Krĩstu ari-akya yètahenuó, a oklõoma tātè hó dó thĩkũ hó. 7 Phúnuó akhu-akhyè, bí thi opomyásũ Byacè Jesũ Krĩstu ki hyãoluóhtya pã yènuó, lõ- Thé Sásè Byacè ashyèzũ nĩkrã dó thi lo tahenuó Cómarya dyé lõ hó thi hó. 8 Shyé- pè Byacè Jesũ Krĩstu hyã amõnyè pã tōnyènuó, thyáphũ ù lédya tètthũ dó thĩlo ki o pã tãmé agnènuó, Byacè ki pũklõpũma nĩdũ thi tuõdó a tadũ pã. 9 Cómarya yètõprè ma lèzũenĩ nyacó. È ma prè dó a è thĩ rò a thézũ nõ bóthyókhèkhó thi ná aphúkhũ mądũhó pè Byacè Jesũ Krĩstu yètõprènuó hó.

Prèzjetè Plómuphú Tahe Thèplò Lũkhókhyèlũ

10 Vãpuõvãvyã thi~ khõnyáyè vã kwithézò shyonyã hó thi ná tètaryèshyosò dó Byacè Jesũ Krĩstu dyé vã yènuóhó. Vã thézũ kwithézò thi ma phútèhèrò, vã thézũ dó thi ki krũklè lũ, okhómèkhólũ tòmũ ná tòmũ tãmé. Vã thézũ shyakrwõ thi ná thi tètanz tahe bèbè, thi tètaze-one tahe bèbè, nõ thyá prè lũ tōcõcõ- tuõ prè ní~. 11 Mètèhèrò, puõvyã thi~, Chloe a khõbõthyó aklè tahehe hèsoluóplò pè vã, thĩklyéthĩngã thĩvũ nĩdyé lõ lũ tōprè ná tōprè hé vã~, 12 thĩklyéthĩvũ kryã- lũ phútèhèrò, tōprè rò a hé, “Vã ma Paulu a khõpacè” dó aruó tōprè ke rò a hé, “Vã ma Apollo a khõpacè,” tōprèke rò a hé pò, “Vã ma Cepha a khõpacè,” dó aruó tōprè pò kuõ ke rò a hé, “Vã ma Krĩstu a khõpacè,” phúnuó hé vã.

13 Krĩstu anèklõ yènuóma ù mē lupruó hte lù tòmũ ná tòmũ phúnuóma anĩ nyã è? Vã mądũhó Paulu yènuóma a khyáthyénó pè nyã dó thĩgnè dó krusulò è? Thi plwõ thĩnè ná htyè dó thi ki htwõhtya vã khõpacè phúnuó nyã è? 14 Vã plwónó prètũ Gaio ná Crĩspu thènyèprè akhu-akhyè, vã hébwihétaryè lã Cómarya. 15 Phúnuórò, thi cuóhé ná vã plwõ hó htyè ná Paulu amwĩ hó, phúnuóma anĩ tōprè to ní~. 16 (Kõ- a málakõ, vã plwõ pè kuõpã lakõ Stephana ná a hiphúphyãphú tahe. Vã tòmakyã prètũ yètahe prè. Dó aruó ma a opã è, ma a o pã to è nuó vã tõmanĩ pã to hó.) 17 Krĩstu plwõhyã vã ná vã bèhyã plwõ pè ù htyè mato. A plwõ hyã vã dó vã ki hyã hèsodõnyã pè ù ná tètèkrũmĩla ari-akya prè. Rò bí vã hèsodõnyã pè ù tètèkrũmĩla akhènuó, vã hébèné ná prèthĩphèphú tahe angó to. Mètèhèrò vã ki thèlèhtyanĩ prèthĩphèphú a tètèbè tahe hérò, vã mē taphũkyã lõ hó Krĩstu atèthyè a tètprètèpřya shyosò dó krusulò yènuó hó.

Kristu Ma Cómarya A Tèpròtèprya Shyosó Ná A Tèthíphécýadè

¹⁸ Kayä tahehe zŷe tèt akhu-akhyè, Cómarya ki cirya èthi pã. Kayä phúnuò tahenuò, a tanę lahyä ná Kristu thyè dö krusulo ari-akya yènuòma a olóoklò pré. Manárò pè dö a nŷbè tèmęlwóhtekã yètahe agnènuò, tètítękyä yè a mádú Cómarya a tètpròtèprya shyosó dö pègnè hó. ¹⁹ Cómarya alãangó hé,

“Vã ki mępyékyä prèthíphéphú tahe a tètítèphé tahe pã. Vã ki vikýä kyä pręcýáprèdèphú tahe a tètèkhuthégnè nuòtahe pã,”[✧] a hé phúnuò.

²⁰ Ki męphúnuòrò prèthíphéphú tahe bèbè, pręcýáprèdèphú tahe bèbè, prè dö a kryásúcýä ŷ tahe bèbè, pè thégne ná èthi tètíphé tahenuò, a olóoklò pré. A dyélúöplò có, hekhu a tètèkhuthégnè yètahenuò a olóoklò pré. ²¹ Cómarya a tètítèphé ma adu-azã málakó có. Phúnuòrò prèlukayä yètahe ki pŷthégnèbé Cómarya ná èthi tètèkhuthégnè tahenuò, a bé takhyã- to. Mátókhónuò, Cómarya théplò dö a ki męlwóhtekã kayä dö a zŷe Kristu a tètèkrŷmíla dö pè hésodónyã pè ŷ yènuò tahe pã. Manárò kayä dö a zŷe tètèkrŷmíla yè to tahenuò, a tanęthú lahyä ná tètèhodónyã yètahe nuòma a olóoklò pré, a tanę lahyä phúnuò. ²² Judaphú tahenuò, a ki myáhtye Cómarya atèmę tètpròtèprya tahe to hérò, a zŷe kuò lahyä có ŷ tètèkrŷmíla yènuò to. Greek myécòphú tahe agnè kuòke rò, Kristu a tètèkrŷmíla yè a htwò tètóoklò dö èthígnè pré, mętèhèrò a thézŷ nŷhuò lahyä pré kayä dö a o ná tètítèphé rò a hébécýáhèbèdè tahe a tètèbè pré. ²³ Phúnuòrò bí pè hésodónyã Kristu thyè dö krusulo akhènuò, Judaphú tahe tanę théplòsè nyacó. Judaphú máto tahe ke rò a hé ná angólasá o dö èthi agnè tóco- to. ²⁴ Manárò kayä dö Cómarya é lŷ dö a ki zŷe tètèkrŷmíla yètahe agnènuò, Judaphú tahe bèbè, Judaphú máto tahe bèbè, Kristu thyè dö krusulo yènuòma máhó Cómarya a tètpròtèprya shyosó ná a tètítèphé hó. ²⁵ Mętèhèrò, bí pè hésodónyã pè ŷ Kristu atèthyè ari-akya akhènuò, taheherò a hé lahyä ná Cómarya mętè yènuò, a olóoklò lö hó, a tanęthú lahyä phúnuò. Cómarya mętè yènuò, acýádè löklò pã có ná prèlukayä dö a tęcýátèdè duló ŷ tòprè pã có. Cómarya a tètècèrecè yènuò, a hëshyoresó löklò pã có ná prèlu hekhuphú dö a hëshyoresó lö ŷ tòprè pã có.

²⁶ Puğvyã thŷ-, tanęmyã nŷdyédú kŷ thŷnè bí Cómarya é tyahí thŷ to akhènuò kókó. Ki hé ná prèlu hekhuphú a tēmýáhtye hérò, dö thŷklènuò, prè dö acýádè tahe bèbè, prè dö a o ná a taryëshyosó tahe bèbè, kayä dö akłwíalyã duzãhtyathè tahenuò bèbè, a o nuò tōkuò patíprè pré. ²⁷ Thyáphú kayä dö a tanędyé lahyä ané ná kayäcýákayädè tahe ki thétarękyä agnènuò, Cómarya é takè nyã hó kayä dö ŷ tanę èthi ná a olóoklò nuòtahe pré. Thyáphú kayä dö a tanędyé lahyä ané ná a o ná taryëshyosó nuòtahe ki thétarękyä agnènuò, Cómarya é takè nyã hó kayä dö ŷ tanę èthi ná a taryëshyosó o kuò to nuòtahe hó. ²⁸ Thyáphú Cómarya ki mępyékyä tē

[✧] 1:19 1:19 Isaia 29:14

dó prġlu hekhuphú tanġedunġ nuôtahe agnġnuôrò, a é prġ kayă dô ù dyadu èthġ to nuôtahe prġ, ù tanġpatġ èthġ nuôtahe ná ù dya èthġ ná kayă olóoklô nuôtahe prġ. ²⁹ Phúnuôrò, dô Cómarya a mġthġnyġnuô, ù phyéhtyalô cyă ùnġ tôprġ- to. ³⁰ Cómarya mġhtwôhtya tôhó thġ ná Jesŭ Krġstu tôcô- tuô hó. A mġhtwô pġ hó thġ tôcô- tuô ná Krġstu yġnuô, a ki htwôhtya hó pġ tġthġtġphġ hó. Dô Krġstu akhu-akhyġrò Cómarya dya hó pġ phú kayăcôkayătġ tahenuô hó. Htuôto pġ htwôhtya hó Cómarya akayă săsġ rò Krġstu plwôhte pală hó pġ dô tġthŭ acŭ akhălġ hó. ³¹ Mġphúnuôrò, phú lisăsġkŭ hé, “Kayă dô a thġzŭ phyéhtyalô anġ tahenuô, a tókò phyéhtyalô prġtŭ lŭ Byacġ mġhtuô pġ hó lŭ nuôtahe prġ.”*

2

Krġstu Khyáthyġ Anġ Dô Krusulô Ari-akya

¹ Vă khôbôthyó thġ, bí vă hyă dônyă pġ hó thġ ná Cómarya alăangó akhġnuô, liplô dô ù thġgnġhtwô to tadŭrò kayă tanġdu lyă nġdyġ lahyă anġ tahe nôġ è tahenuô, vă hébġnô pġ thġ tôphuô- to. ² Mġtġhġrò, vă dyalyă htuôhó vă thġplô ná vă ki hġsodônyă prġtŭ Jesŭ Krġstu yġtôprġ ari-akya ná atġthyġ dô krusulô ari-akya yġnuô prġ. ³ Bí vă hyă kuô dô thġ o binuô tôphuô akhġnuô, vă thġgnġ nġdyġ vă tġhġġġġġġ rô vă thġisġ tanyătadġ có. ⁴ Htuôto bí vă hġsodônyă pġ thġ akhġnuô, vă hébġ ilô-ilyánó thġ ná prġlu hekhuphú a tġcyătġdġ tôphuô- to. Manărò thġ zŭġ lahyă tġ dô vă hġso pġ thġ yġnuô tahe, mġtġhġrò Cómarya a Thġ Săsġ yġnuô a propryaşyosŭ rò a dyġthġgnġplô pġ thġ rò thġ zŭġ hó. ⁵ Phúnuôrò, thġ tġzŭtġnyă yġtahenuô, a thġlġhtyanġ dô prġlu hekhuphú a tġcyătġdġ tahe alô nuô măto. A thġlġhtyanġ dô Cómarya a tġprotġpryă shyosŭ yġ alô hó.

Cómarya A Tġthġtġphġ Dô Adu-ază

⁶ Kayă dô a tġzŭsŭ tahenuô, vă ithyó pġ èthġ ná tġthġtġphġ ari-akya tahe. Tġthġtġphġ yġtahenuô, a hyă dô prġlukayă a o măto. A hyă dô prġlukayă dô a o ná a taryġshyosŭ nuôtahe a o mătoto. Mġtġhġrò tġyġtahenuô a ki pyġkyă lŭ pă. ⁷ Vă hġsodônyă pġ ù ná Cómarya a tġthġtġphġ dô acôză tahe. Dônudôtha khġnuô, Cómarya dyġluô pġ hí ù ná tġthġtġphġ yġtahe hí to. Dô- Cómarya byălyă tyahġ hekhu to akhġ pănuô, a taze-one pġ htuôhó dô a ki mġ pġ pġ tġlġtġtakhġ yġtahe hó. ⁸ Tġthġtġphġ yġnuô, kayă dô a htwô khuklôkhuklyă dô hekhu yġtahe thġgnġ tôprġ- to. Èthġ ki thġgnġ yġ hġrò, èthġ mŭthyġhtya ná Byacġ dô a o ná a tġlġtġtakhġ yġtôprġ dô krusulô takhyă- to. ⁹ Phú lisăsġ hékyă dô nuôkhġ, “Tġ dô Cómarya taritaryă one dô a ki mġ pġ kayă dô a mŭnġ lŭ tahe agnġnuô, ù myăhtyenó tôprġ- hí to, ù nŭhuônó tôprġ- hí to, ù tanġtuônó è tôprġ- hí to.”*

¹⁰ Manărò, Cómarya dyġthġgnġ dġtŭ pġ pġ tġyġtahe ná Thġ Săsġ Byacġ.

Thé Săsě Byacè yĕnuô a thĕgnĕ lõ tĕpwõtôcô. A thĕgnĕ tuõ lõ có Cômarya a tĕtanĕ dĩ acóazã tahe có. ¹¹ Phúnũôhó, kayã tôprĕ a tĕtanĕ lõplĩ tahenuô, ĕ ná ĕ thĕgnĕ nĩdyédũ prĕ. Tôprĕ~ ù thĕgnĕhtwó kuõ lũ to. A thyákuõdũ phúnũôhó, túprĕ Thé Săsě Byacè thĕgnĕ lõlõ~ Cômarya a tĕtanĕ tahe. Kayã dĩ aruô tahe thĕgnĕhtwó tuõ tôprĕ~ to. ¹² Cômarya dyĕ pĕ a Thé Săsě, rò Thé Săsě Byacè yĕnuô, a hyã dĩ prĕlukayã a o nuô mătó. Thyáphũ pĕ ki thĕgnĕplõ lõ tĕ dĩ Cômarya dyĕ tãkrã pĕ yĕtahe agnĕnuô, pĕ nĩbĕhó Thé Săsě Byacè dĩ a hyã dĩ Cômarya a o yĕnuô hó. ¹³ Phúnũôrò, bí pĕ ithyó pĕ kayã dĩ Thé Săsě Byacè o dĩ lũkũ tahe akhĕnuô, pĕ nõĕ prĕlu hekhuphũ dĩ a cyã hĕbĕ tahe a tĕhĕbĕ tòmũ~ to. Pĕ hĕbĕ phũ Thé Săsě Byacè ithyóithya pĕ nuôprĕ. Pĕ hĕplõ pĕ kayã yĕtahe ná tĕmătĕcô phũ Thé Săsě Byacè ithyó pĕ nuôprĕ. ¹⁴ Manárò ùpĕpĕ~ bĕbĕ, dĩ a nĩbĕ kuõũ Thé Săsě Byacè dĩ a thĕplõkũ to tahenuô, a phyĕsũ kuõũ Thé Săsě Byacè a tĕthyóithya to. Kayã phúnũô tahenuô, a thĕgnĕplõbĕ kuõũ angólasã to, a tanĕ lahyã prĕ ná a olđoklõ prĕ, mĕtĕhĕrò, prĕ dĩ a hĕplõbĕ pĕ ĕthĩ nuôma túprĕ Thé Săsě Byacè tôprĕ prĕ. ¹⁵ Lõ~ kayã dĩ a nĩbĕ Thé Săsě Byacè yĕtahenuô, a thĕgnĕ luplũ rĕ lõ htũđhó tĕthyóithya yĕtahe hó. Manárò kayã dĩ a nĩbĕ kuõũ Thé Săsě Byacè to tahenuô, a thĕgnĕplõbĕ kuõũ kayã dĩ a o ná Thé Săsě Byacè tahe a tĕtanĕ tahe to. ¹⁶ Phũ lisăsĕkũ hé,
 “Ūpĕ tôprĕ thĕgnĕhtwóbĕ Byacè athĕplõ pĕ? Kayã dĩ a dyĕthĕgnĕcwóbĕ pĕ kuõ Byacè ná a tĕtanĕ tahe nuôma a o tôprĕprĕ ĕ?”
 Manárò pĕ yĕtahenuô, pĕ nĩbĕ htũđhó Krĩstu athĕplõ a tĕtanĕ tahe hó.*

3

Cômarya A Prĕmĕtĕphũ Tahe

¹ Puõvyã thĩ~, vã otõkuõ ná thĩ dĩ arĕkhĕ nuôma, vã ithyó pĕ thĩ phũ vã ithyó pĕ kayã dĩ a cũĕ nĩđã Thé Săsě Byacè angó tahe nuôma anĩ hí to. Vã bĕ ithyó pĕ thĩ phũ prĕluhekhu phũ dĩ a lũkrwõ mĕ pãprĕ a tĕthĕzũthĕlõ tahe nuôtahe prĕ. Matĕhĕrò thĩ tĕzũĕ Krĩstu nuô ashyo-asõ hĩto akhu-akhyĕ thĩ thyápãprĕ ná pacĕphũ dĩ a õnúpã nuôtahe prĕ. ² Thĩ ĕsĕ dĩ apryĕazwõ tahe nuôma anĩ hĩto akhu-akhyĕ, vã bĕ dyĕ õ prĕ thĩ pũ nuõhtyĕ thyánã pacĕphũ tôprĕnuô prĕ. Tuõkhõnyãĕ có bĕbĕ a thyã pãprĕ ná thĩ ĕ sĕĕ a pryĕ rò a nĩhĩto nuô. Vã ki ithyó thĩ ná tĕ dĩ acóazã tahe hĕrò thĩ thĕgnĕplõ hí to. ³ Mĕtĕhĕrò thĩ ohtwõprĕ thyã pãprĕ ná prĕlu hekhuphũ dĩ a krwõlũ mĕ pãprĕ lahyã phũ a tĕthĕzũthĕlõ o nuôtahe prĕ. Thĩ thĕkhwĕ nĩdyĕ khyĕlũ tôprĕ ná tôprĕ, thĩklyĕthĩngã nĩdyĕ khyĕlũ nuôma a dyĕluõhtyahó ná thĩ thyã pãprĕ ná prĕlu hekhuphũ nuôtahe prĕ vãhĕto? Thĩ mĕthyã pãprĕ ná kayã dĩ a zũĕ kuõũ Krĩstu to nuôtahe prĕ. ⁴ Bí thĩ hé nĩdyĕ khyĕlũ, vã ma Paulu a khõpacĕ, vã ma Apollo a khõpacĕ akhĕ nuôma, thĩ mĕ thyã pãprĕ phũ prĕlu hekhuphũ alĕklõ mĕnuõ prĕ vãhĕto?

* 2:16 2:16 Isaia 40:13

⁵ Kihêlôlô rô, Apollo ma ùpê? Paulu ma ùpê? Pê ma kayă mŏhémŏlĭphú dŏ a mę Cŏmarya atemę tahe pré. Dŏ pę hêsodŏnyăluŏ pę thĭ akhu-akhyê thĭ zŭenyăe ka lahyă Byacê Jesŭ Krĭstu. Phú Cŏmarya dyêtă pę tēmę tŏprę ná tŏprę nuŏ, pę mę nĭdŭ phú a nŏmę pę yĕnuŏ pré. ⁶ Vă ma prĕiluŏtă tĕklwĭ. Apollo ma prĕzŭhtyĕ. Manărŏ prĕ dŏ a nŏphĕtyaduhtya tĕklwĭtĕlwĭ nuŏma Cŏmarya pré. ⁷ Prĕiluŏtă tĕklwĭtĕlwĭ ná prĕzŭhtyĕ yĕnuŏma a lodu lâ mătŏ. A lodulŏ ũ ma prĕ dŏ a nŏphĕtyaduhtya tĕklwĭ yĕtŏprĕnuŏ hó. ⁸ Prĕ dŏ a iluŏtă tĕklwĭ yĕ ná prĕ dŏ a zŭhtyĕ yĕ thĕnyĕ lŏ nuŏ, a tĕtaze myăsŭ one tahe nuŏma a thyălŭ pré, aduklŏ ná lŭ to. Phú êthĭ tŏprę ná tŏprę yăcŭ-yăre mĕhtuŏhŏ tĕtahenuŏ Cŏmarya ki dyĕ êthĭ tĕryă nĭkhwŏkĕ pă. ⁹ Pę ma prĕmĕrŏlŭtĕ dŏ Cŏmarya agnĕ tahe pré. Thĭ ma athyáná Cŏmarya a tarĕtara dŏ pę lĕmę-e akhălĕ. Htuŏto thĭ ma athyáná hi dŏ Cŏmarya isŏhtya ĕ tŏmĕ.

¹⁰ Vă kuŏke rô athyáná prĕisŏhtya hi dŏ acyăadĕ tŏprĕnuŏ. Mĕtehĕrŏ, Cŏmarya dyĕ vă shyĕzŭ nĭkră rô vă idĕ lya hihtŭ kyăđĕ khăshyĕ ná lŏ tahe. Rô kayă dŏ aruŏ tahehenuŏ, a hyă isŏhtya dĭtŭ kuŏke hihtŭkyăđĕ khăshyĕ dŏ vă dĕlyă htuŏhŏ ná lŏyĕ nuŏ ałŏ. Manărŏ, êthĭ tŏbĕ isŏhtya phŭtĕ nuŏ, a bĕ mę tătĕ lahyă. ¹¹ Hihtŭkyăđĕ khăshyĕ dŏ vă dĕlyă htuŏhŏ ná lŏ măhŏ Jesŭ Krĭstu yĕnuŏ ma a o pré tŏphotuŏ. Tĕ dŏ pę tŏkŏ zŭenĭ nuŏma a mă prĕtŭ Jesŭ Krĭstu yĕtŏprĕ pré. Ũ dĕlyă khŏ dŏ aruŏ nuŏ a o pă tŏpho- to. ¹² Kayă tahehe dŏ a ithyŏ tătĕ ũ ná tĕmătĕcŏ tahenuŏ, a thyáhŏ ná a hyă isŏhtya dĭtŭ hihtŭ kyăđĕ khăshyĕ dŏ ũ dĕlyă ná lŏ yĕ ałŏ nuŏ hó. A thyáhŏ ná a isŏhtya dĭtŭ hó ná htĕ, rŭ, mătŏrŏ lŏngŭduprĭdu tahenuŏ hó. Manărŏ dŏ aruŏ tahe kuŏke rô, a hyă isŏhtya dĭtŭ ná thŏ, mĭmŏ mătŏrŏ buŏpŭ tahe dŏ ałŏ yĕnuŏ hó. ¹³ Kayă tŏprĕ ná tŏprĕ a tĕisŏhtya hi a tĕcyătĕdĕ yĕnuŏ, a ki oluŏhtya shyĕ- Byacê Krĭstu hyă amŏnyĕ nuŏtŏnyĕ pă. Kayă pwŏ- tŏprĕ mę tĕ tahenuŏ, ũ ki mĕmyă ĕ ná mi pă. Tŏprĕ ná tŏprĕ a tĕcyătĕdĕ atemę yĕnuŏ, mi ki lâŭ myă lŏ pă rô a ki dyĕ htĕluŏ lŏ pă. ¹⁴ Tătĕ dŏ ũ hyă isŏhtya ĕ dŏ hihtŭ kyăđĕ khăshyĕ yĕ ałŏ tahenuŏ, a ki khyăbĕ milăŭ hĕrŏ a tĕisŏhtya hi yĕnuŏ a ki nĭbĕ tĕryă nĭkhwŏkĕ pă. ¹⁵ Manărŏ, mi ki ũkyă atemę yĕtahe pă kihĕrŏ, a ki lacŭkyă pă. Manărŏ, anĕbyacĕ nĭdŭ yĕnuŏ a ki nĭbĕ tĕmĕlwŏhtĕka pă. Rô a ki siplĕkyă ná mi thyáná kayă tŏprĕprĕ siplĕhtĕkyă ná mikyăŭtă hi nuŏ pă.

¹⁶ Thĭ ma Cŏmarya a tĕlŭhŏdu rô Thĕ Săsĕ Byacĕ dŏ a o dŏ Cŏmarya a o yĕtŏprĕ hyă nuŏ ohtwŏprĕ dŏ thĭkŭ nuŏma thĭ thĕgnĕ nyă to ĕ? ¹⁷ Kayă tŏprĕprĕ dŏ a mĕpyĕkyă Cŏmarya a tĕlŭhŏdu yĕnuŏ, Cŏmarya ki mĕpyĕkyă lŭ pă. Mĕtĕhĕrŏ Cŏmarya a tĕlŭhŏdu ma a săsĕ rô thĭ nĕbyacĕ nĭdŭ nuŏma măhŏ Cŏmarya lĕonĭ a tĕlŭhŏdu hó.

¹⁸ Lahŏlyă nĭdyĕ tă thĭnĕ tŏprĕ- tămĕ. Kayă tŏprĕprĕ ki tanĕlyă nĭdyĕ anĕ ná vă ma prĕthĭphĕphŭ tŏprĕ hĕnuŏ, a bĕ htwŏhtya kayă olŏoklŏ tŏprĕ. Vă thĕzŭ hĕnuŏma phŭtĕhĕrŏ, ĕ ki tanĕ nĭdyĕ anĕ ná vă ma prĕthĭphĕphŭ tŏprĕ yĕnuŏ athyáná kayă dŏ a thĕgnĕ kuŏŭ Cŏmarya to tahe a tĕtane nuŏ

hó. Thyáphú a ki htwôhtya prêthíphéphú málakô dô Cómarya anyêhyã tôprênuô, a bè htwôhtya kayã olóoklô tôprê dô prêlu hekhuphú tahe a mêtênyê. ¹⁹ Prêlu hekhuphú tahe tanê ná yêma têtíphê hó tahenuô, dô Cómarya agnê nuôma a mã prê têtóoklô prê. Lisãsêkú hé, “Prêthíphéphú tahe tanê nídyê lahyã anê ná pè dè lá hó tadúro Cómarya púnîkyã hó êthí ná êthí atêcyádê adápã yênuôhó. Êthí atêmecyãmedê tahe nuôma mãprê dápã prê.”²⁰ Lisãsê dô aruô tômã hé pò, “Cómarya thêgnê ná prêthíphéphú tahe a têtaze-one tahenuô, angólasá o to.”²¹ Phúnuôrò, thí krwôkuô ná ùpêpê-bèbè, thí tó phyéhtyalô ní thínê tôprê- to. Ki hé tãtã rò, têtò- plí nuôma thí têt prê. ²² Paulu bèbè, Apollo bèbè, Petru bèbè, hekhusiba lô có bèbè, têtíhyê ná têtíwôprê bèbè, htúkhê khônýákhê yêbèbè, shyê- nopã tôhtú bèbè, Cómarya dyétã lô têtýetahe dô a ki htwôbwíhtwôtaryê dô thígnê prê. ²³ Thí ma Krístu atê, rò Krístu ma Cómarya atê.

4

Krístu A Prêdnyáphú Tahe

¹ Thí tó dya lahyã pè phú Jesú Krístu a prêmêtêphú tahenuô. Thí tó dya lahyã pè phú prêmêtêphú tahe dô a ithyóithya hêsoplô pé ù ná têtátêcô dô ù thêgnênó híto dô nuôkhê tahe. Rò Cómarya dyétãhó pè têtê dô pè ki mē yê agnê hó. ² Kayã dô ù dyétã lú têtê tahenuô, a tóbè có ná atêmê. ³ Thí ki hécó vã ná Paulu tôkuôroma ryázúe nícyã è ì, ma ryã zúnî to è có bèbè, a lèhéó nátó. Kayã dô aruô tahe ki hé vã bèbè, a lèhéó nátoto, mêtêhéro vã nêbyacê nídú có rò vã hélyã nídyénó vãnê phú thí hé vã nuô tôphuô- to. ⁴ Vã thêplò yênuô mòmô a mō prê, vã thêplò yê a dya kãkhyê ná vã têtú têtú- to. Vã thêplò yê a hé vã phútêtê- bèbè, aléhé o têtú- to. Vã mêtê yênuô athú ì, ma atò ì nuô, prê dô a thêgnê vãrivãkyã rò a ki cemyã vã pã tôprênuôma túprê Byacê tôprê prê. ⁵ Phúnuôrò têtírya ashuôakhê hyã bè tyahító nuô, cuô ciryã tã ù tôprê- tãmê. Opô tuô lahyã dô Byacê hyã ciryã ù pã tôphuô nuô. Têtouôobí dô têtíhtêtò akú tahenuô, a ki dyéhtyaluô pã. Rò prêlukayã a têtãtã dóuódóbí dô a nõmê lú tahenuô, Cómarya ki dyéluô thêgnê pã. Bínuôkhê pã rò, phú kayã tôprê ná tôprê mē têt nuô, Cómarya ki htuthénî êthí pã.

⁶ Vã puôvyã thí, thyáphú a ki htwôbwíhtwôtaryê dô thígnê rò vã hêsoluô pé thí ná vãrivãkyã ná Apollo ari-akyã phú têt dyéluôbyábú têtú nuô hó. Têt dô vã thêzú hé pè thí angólasá nuôma phúyê: “Mê talwólô tã lahyã phú lisãsê rá o nuô tãmê.” Phúnuôrò yêtôprê rò aryáklô ná dô nuôtôprê, cuô htuthê nídyê lahyã ù phúnuô tôprê- tãmê. ⁷ Maúpê tôprê hé nê ná nêcyãnêdê khóklô dú ná ù phúnuô tôprê pè? Lõ- têt dô a o ná thítahe nuôma Cómarya dyê thí mato ì? Phúnuôrò, thí cuôcyê htýalôhtyamó nídyê thínê thýácóná Cómarya dyétã krã thí mato nuô phútêtê?

8 Thĩ tanẹ ná lỏ- tẹ dỏ thĩ lo tahenuô a o lỏplĩ hó, lỏ- Cómarya ólyạkyả tahenuô thĩ nủbẻ lỏplĩ hó, thĩ tanẹ lahyả phúnuô. Thĩ tanẹ nỉdyẻ lahyả ná thĩ htwỏ cỏdủ hó khwỉ dỏ Cómarya ahtyẻakẻkủ cỏhỏ ni, manàrỏ pẻ rỏ pẻ htwỏbẻ kuỏ hí ừ khwỉ to. Thyáphủ pẻ ki htwỏ tỏkuỏ khwỉ ná thĩ rỏ, vả thezủ nỏhtwỏ kuỏ lả hó thĩ khwỉ hó. 9 Vả hé phuyẻ mẻtẻhẻrỏ, a cô ná pẻ Prẻdỏnyảphủ tahenuô, Cómarya dya patikỏ pẻ a tỏ ná ừruỏ tahe. Htuỏto athyáná kayả tặ dỏ htỏkủ tahe dỏ ừ kỉrẻ mẻthyẻ hó ẻthĩ dỏ kayả tỏplutỏphẻ a mẻthẻnyẻ nuỏ. Rỏ athyáná lỏ- mỏkhu tanẻphủ tahe ná prẻlu hekhuphủ tahe myả hyả tặtỏ lỏ pẻ nuỏ. 10 Mẻtẻhẻrỏ dỏ pẻ krỏ Kristu akhyẻ akhu-akhyẻrỏ ừ hé pẻ ná kayả tamwỉ. Manàrỏ thĩ kuỏke rỏ, thĩ htwỏhtya hó tẻ tỏcỏ- tuỏ ná Kristu hó akhu-akhyẻ, thĩ tanẹ nỉdyẻ cỏ lahyả thĩnẻ ná prẻcyảprẻdẻphủ tahe hó. Pẻ rỏ pẻ hẻcẻrẻcẻ dủ pẻgnẻ prẻ, thĩ rỏ thĩ hẻshyoresỏ nyacỏ dỏdu- ni. Ừ tanẹ patỉ dủgnẻ pẻ prẻ. Thĩ rỏ ừ mẻlỉmẻtakẻ cỏ dủ dỏdu- thĩ ni. 11 Tuỏkhỏnyảrỏ pẻ ovỉỏkỏ, pẻ ovỉỏhtyẻ, pẻkủpẻthya dủgnẻ prẻ hyecazẻ hyecamủ prẻ. Pẻ khyảbẻ dủ pẻgnẻ ừmủpỏnỉ pẻ. Pẻ sỏdỏhỉ sỏdỏprẻ dủ pẻgnẻ prẻ. 12 Thyáphủ pẻ ki ebẻỏhtwỏ agnẻnuỏ, pẻ bẻ cyẻprẻcyẻlỉ erylỏ dủgnẻ tẻ. Bỉ ừ isỏ pẻ akhẻnuỏ, pẻ sỏrỉ kỏkhyẻsủ ừ. Bỉ ừ mẻcyẻmẻcủ pẻ akhẻnuỏ, pẻ khyảthẻplỏhtủ sủ prẻ ừ prẻ. 13 Bỉ ừ hé takhwỏtakẻ pẻ akhẻnuỏ, pẻ hé kỏkhyẻsủ ryả prẻ ừ prẻ. Tuỏkhỏnyảyẻ, pẻ ma a thyả tadủ pỏdủgnẻ prẻ ná ừ cuỏ vỉkyả thỏthwỏthỏdỏ tahe ná hekhu paapaỏ nuỏtahe prẻ.

14 Vả thezủ nỏthẻtarẻ thĩ rỏ vả rả cuỏ pẻ thĩ li yẻnuỏ mỏto. Vả mỏnỉ thĩ phủ vủphủ ná vủnẻ nuỏ rỏ vả ithyỏithya cuỏ nỉdyẻ thĩ prẻ. 15 Thỏrá dỏ a ithyỏithya thĩ nuỏ a o cỏ aprẻ tỏthỏ tadủrỏ thỉphẻ ma a o prẻ tỏprẻprẻ- tuỏ prẻ. Bỉ vả hẻsỏdỏnyả pẻ thĩ tẻthẻkrủmỉla rỏ thĩ zủehyả hó Kristu akhẻnuỏ, vả htwỏhỏ thỉphẻ hó. 16 Phúnuỏrỏ vả kwỏthẻzỏ thĩ ná thĩ ki krỏ myảbủ kuỏ vả tẻohtwỏprẻ yẻ. 17 Dỏ tẻrỉtẻkyả yẻ akhu-akhyẻrỏ vả nỏhyả hó Timothy dỏ thĩ o hó. Ẻ ma athyáná vủphủ ná vủnẻ dỏ vả mỏ nỉdyẻ rỏ acỏ ná angỏ dỏ Byacẻ akủ tỏprẻ. Kayả dỏ a krỏ Kristu akhyẻ tahenuô, a tỏkỏ ohtwỏprẻ lahyả phủtẻnuỏ, a ki dyẻ thẻnẻhtya khyẻ thĩ phủ vả ohtwỏprẻ hó yẻnuỏ pả. Yẻnuỏma tẻ dỏ vả ithyỏ pẻ kayả dỏ a zủkỏnyỏkỏ Jesủ Kristu tahe dỏ khẻlẻ pỏwỏ- tỏphỏ tahenuỏ hó.

18 Thĩ tanẹ lahyả ná vả hyả olẻ kuỏ pả dỏ thĩ to akhu-akhyẻ, dỏ thỉkẻ tahenuô a phẻhtyalỏ lahyả anẻ. 19 Manàrỏ ki Byacẻ thẻplỏo vả dỏ vả ki bẻ cuỏolẻ kuỏ thĩ hẻrỏ vả ki hyả olẻ lẻ kuỏ thĩ pả. Shyẻ- vả hyỏtuỏkuỏ thĩ pả rỏ, kayả dỏ a phẻhtyalỏ anẻ nuỏtahe a mẻkryả- ỉtẻnuỏ vả ki hyả pủthẻgnẻ tỏdủ ná vủnẻ pả. Ma ẻthĩ nủbẻ mỏlakỏ tẻtaryẻprỏprỏya dỏ Cómarya a o ẻ, mỏtorỏ a o byẻprẻ akhỏu tabẻ a tẻhẻbẻ prẻ ẻ nuỏ vả hyả pủthẻgnẻ tỏdủ ná vủnẻ pả. 20 Kayả dỏ a o dỏ Cómarya ahtyẻakẻkủ tahenuỏma, a o prẻtủ khỏu tỏbẻ a tẻhẻbẻ mỏto. Cómarya htulya taplekỏ htuỏlỏhỏ ẻthỉ atẻdyathudyathẻ tahe ná a tẻprỏtẻprỏya hó. 21 Thĩ ki vỉkyả thĩ tẻmẻ dỏ a

mũmyáricyá yêtahe to hénuôma, vâ ki hyâthêprwõ sỏ nyã hó thỉ hó. Thỉ ki vĩkyã hérò vâ ki hyã hébêcêhébênỵa prê thỉ pã rò vâ ki mọ nịdyê thỉ pã. Phúnuôrò, thỉ thêzũ klỏ lahyã bítê tôcôtê?

5

Têcuốthủ Prê mò prêkhũ Ohtya Dỏ Prêzũtêtêplômụ Akũ

¹ Khỏnyárò, ừ héluỏ pê vã, đở thỉklê nuô kayã cuốthủ prê mò rò a cuốthủ nịdyê khyêdũ ná amuỏno o tởprê vã nỉhuỏ ừ hé pê vã phúnuô. Kayã đở a zũê Krístu to tahe có rò tệtthủ phúnýenuô a mẹnỏ lahyã to. ² Ki mệphúnuôrò, thỉ cuố phyéhtyalỏcyã nịdyê thỉnê phútê? Phũ- ná thỉ phyéhtyalỏ thỉnê nuô, thỉ tỏ thêplêthêzũ thỷkyã có thỉnê có. Kayã đở a cuốthủ phúnýê tởprêprê nuô, thỉ tỏ vệttekyã lủ đở thỉ aplỏamụ akũ. ³ Vã nêklỏ oye có ná thỉ tadũrò vã thêplỏ ícũ ná thỉ prê. Kayã đở a mệtêthủ adu-azã phúnýê nuôtahenuô, vã cỉrya hó è đở Jesũ amwỉ akũ phũ vã otỏkuỏ ná thỉ nuô hó. ⁴ Bí thỉ okũ myáhtye tậsủ rỏlỏ lủ akhêpãnuô, vã thêzũ nỏmẹ lỏ thỉ pwỏ- tôcô đở athýaná vã otỏkuỏ hó ná thỉ phúnuô. ⁵ Thyáphủ ừ ki mệpyêkyã kayã yêtởprê a thwĩhtyêpházye a tệthêzũthêlỏ agnênuô, thỉ bẻ dyétặkyã kayã yêtởprê đở khĩnêricyã khuklỏ a takhukũ. Thyáphủ kayã yêtởprê a thêplỏhtwỏprê ki nỉbẻ tẻmẻlỏwỏhtekạ shyê- Byacẻ a mỏnyẻ pã tỏnyẻ agnênuô, thỉ bẻ mệ phúnuô. Mệtêhẻrò thỉ nỉbẻhỏ Byacẻ a taryẻshyosỏ ná a tẻprỏtẻprạ hó akhu-akhýẻ mệ lahyã phúnuô.

⁶ Thỉ cuố hébẻ htyalỏ tuỏ thỉngỏ phúnuôma amặ to. Thẻnẻhtya lahyã ngỏ tỏmũ đở a hé, “Huỏmũ takiphủ prê rò a mệtapho lỏ khỏmũ tỏklỏ,” ừ hé nuôma thỉ thẻgnẻ vãhẻ. Phúnuôrò kayã yêtởprê a tệthủnuô, a dyẻhtwỏhtya tuỏkuỏ lỏ hó thỉ tỏmủlỏ atệtthủ hó. ⁷ Thyáphủ thỉ ki mwỏplỉ lậtakli lỏ agnênuô, thỉ bẻ phyẻhtekyã huỏmũ lỵẻ atệtthủ yẻnuô, tũrò thỉ htwỏhtya thyáná khỏmũ thẻ đở huỏmủtapho otỏto yẻnuỏ pã. Vã thẻgnẻ tặẻ có ná thỉ ma kayã mwỏplỉthỉplo htuỏhỏ tahe, mệtêhẻrò Krístu ma pẻ tẻcuốtalwỏpwẻ athímỉ đở a khyáthyẻ htuỏ pẻ hó đở pẻgnẻ rò a plwỏkyã pẻ tệtthủ tởprê. ⁸ Phúnuôrò pẻ eỏ rỏlỏ tẻcuốtalwỏpwẻ yẻnuỏ pỏ-. Khỏmũ đở a osỉlyả tỏ ná huỏmủtapho yẻnuỏ, pẻ tỏkỏ e è to. Huỏmủtapho yẻnuỏ, a mệ duhtyaẻhtya tệtthủ ná tẻmủmyáricyã tahe prê. Pẻ ki eỏ rỏlỏ khỏmũ đở huỏmủtapho otỏsỉlyả to yẻnuỏ, ná khỏmũ đở a mwỏplỉthỉplo yẻnuỏ ná tẻmặtẻcỏ yẻnuỏ tahe pỏ-!

⁹ Vã rã pẻ thỉ li đở arẻkhẻ tỏba nuôma, vã hé thỉ ná bỏthýókhẻkhỏ tã ná kayã đở a cuốthủ prê mò prêkhũ nuỏtahe tẻmẻ, vã rã hécuỏ pẻ thỉ phúnuô. ¹⁰ Manárò vã hé phúnýê nuôma, vã thêzũ hé ná bẻ bỏthýónỉ ná kayã đở a zũê kuỏũ Jesũ Krístu to nuỏtahe tẻmẻ phúnuỏ mặto. Đở êthỉ aklẻ tahenuô kayã đở a cuốthủ prê mò prêkhũ, a kỏvẻkỏpra e nịdyẻdũ agnẻ, a ehủehỉ, a cỏbẻ lahyã prẻzỏ thỉ tahenuô a o akhu-akhýẻ vã thêzũ hé kayã phúnuỏ tahe mặto. Kayã đở a zũê kuỏũ Cỏmarya to tahenuô thỉ bẻ bỏthýónỉ êthỉ

to kihèrò, thì bẻ htecuố taphăkyă plũă hó ná hekhu yěnuô hó. ¹¹ Vả thềzứ henuôma phútêherò kayă đố a hélyạ nĩdyé lahyă ané ná prềzừtềphủ tahe tadừrò a ki cuốthủ prềmòprềkhủ, a pủ kỏvẻkỏpra enĩdyédủ agnẻ, a cỏbẻ prềzỏ, dyámwĩhtyẻzỏ ừ, emủđỏprỷa mátorò ehuđehĩ thì tahenuô hóthyỏ tả êthĩ tằmẻ. Bĩ etỏđỏtỏ prẻ ná kayă phủnuô tahe prẻ nuô etỏđỏtỏ tằmẻ mẻ.

¹²⁻¹³ Hétặặ- ma, cirya kayă o đố prềzừtềplỏmủ aklỏ nuótahe ma vả tẻmẻ mặto. Kayă phủnuô tahe ma Cỏmarya cirya dù êthĩ pả. Manàrò thì tỏkỏ cirya nĩdyédủ thì prềzừtề plỏmủphủ tahe nuôma mặto ẻ? Lisặsẻkủ hé, “Vẻhtekyă kayă mủmỷặ đố thĩklẻ nuô,”* rỏ thì bẻ mẻ kuố phủnuô.

6

Puỏvỷặ Krístuphủ Ná Krístuphủ Éhtya Lũ Đố Kayăđu Hi

¹ Thì ki klyẻlủngảlủ herò thì cuố éhtya cirya tuố lủ tỏprẻ ná tỏprẻ đố kayăđu đố a zủe Krístu to tahe ahi mẻtẻ? Thì ná thì ẻ hébẻplỏ nĩdyẻ lủ rỏ thì nỏcirya ná Cỏmarya akayă tahe to mẻtẻ? ² Cỏmarya akayă tahenuô, a ki cirya prẻlủ hekhủphủ pảnuôma thì thẻgnẻ to ẻ? Thì ma kayă tahe đố a bẻ cirya cỏ prẻlủ hekhủphủ o đố hekhu yẻtỏba lỏ cỏ pả akhu-akhẻ, tẻritẻkyă phủbỏphủbĩ yẻtahe prẻ rỏ thì tỏbẻ hébẻplỏ pẻ nyă ừ to ẻ? ³ Đố mỏkhu pả nuô, pẻ bẻ cirya cỏ mỏkhu tanẻphủ cỏ pả tahe nuôma thì thẻgnẻ to ẻ? Phủnuôrỏ hekhủnẻkhu a tẻklyẻlủngảlủ phủyẻ tahe prẻ rỏ pẻ cuố ciryanỉ to mẻtẻ? ⁴ Tẻklyẻlủngảlủ phủyẻ ki ohtwỏhtya rỏ, thì cuố tỏ kayă đố a htwỏ kuố prềzừtề plỏmủphủ to tahe a o rỏ thì cuố nỏcirya tuố êthĩ mẻtẻ? ⁵ Thẻtarẻ tadủ- kẻ cỏ. Đố thì prềzừtề plỏmủphủ aklẻ nĩđu nuô kayă đố a o ná tẻtanẻcyả rỏ a hébẻ cirycyả pẻ Krístuphủ yẻtahe a tẻklyẻngả lủ yẻ bĩ aplẻkủ nuô patítadủ tỏprẻ nuôma aklyả o nyă prẻ. ⁶ Thì cuố mẻ khỏđủ lahyă thỉgnẻ phútẻ. Thì ná thì cuố éhtya tuố lủ đố kayăđu hi rỏ cuố nỏcirya tuố ná kayă đố a zủe kuốủ Krístu to yẻtahe vả!

⁷ Đố thì ná thì cuố éhtya hébẻ lủ đố kayăđu hi akhu-akhẻ, a dyẻlủ hó ná thì lacủkyă lỏlặtakli hó. Phủ- ná thì mẻphủnuô rỏ thì khyáthẻplỏhtủ pẻkyă thì puỏvỷặ đố a mẻthủ thì yẻnuôma aryáklỏ to ẻ? Phủ- ná thì éhtya thì puỏvỷặ Krístuphủ đố kayăđu ahi nuô, thì plwỏ thukyă thì tặmuỏtặtẻ tahe nuôma aryáklỏ pả cỏ. ⁸ Phủyẻnuôrỏ thì mẻ to. Thì cuố mẻthủ nĩdyẻ khyẻlủ tỏprẻ ná tỏprẻ. Htuỏto thì cuố pủphezẻplẻphe nĩdyẻ khyẻlủ tỏprẻ ná tỏprẻ. Thì Krístuphủ ná Krístuphủ cuỏmẻ nĩdyẻđủ lủ phútẻ.

⁹ Kayăhả kayăkảkẻ, kayă mủmỷảricyả tahenuô a htwỏ nỉ kuốủ Cỏmarya a htyẻphủkẻphủ đố lủhtẻlủlẻkẻkủ to pả nuôma thì thẻgnẻ to ẻ? Thyáphủ thì ki mẻthủ tả lahyă tằmẻ nuô, tanẻ tặtặ lahyă vả hé thì yẻnuô. Kayă đố a lủkrwỏmẻ tẻthẻzứ patápatỏ tahe, kayă đố a cỏbẻ prềzỏ tahe, kayă đố a cuốthủ ừphủủmẻ tahe, prềkhủ ná prềkhủ cuốthủ khyẻlủ nuótahe, ¹⁰ htuỏto kayă ehuđehĩ tahe, kayă đố a pủ kỏvẻkỏpra e nĩdyẻ đủgnẻ tahe,

* 5:12-13 5:12-13 Li Đỏnyă 17:7

kayã emũôpřyã tahe, kayã dõ a dyámwĩhtyẽzõ ũ, ná kayã dõ a lahõẽ ũ rũ tahenuô a htwõ ní cyã kuõũ Cómarya a htyẽphúképhũ dõ lũhtyẽlũkékũ to. ¹¹ Dõ thĩklẽ tahehe nuô, dõ nuôkhẽ ma a htwõ htuõhõ kayãcyẽ kayãricyã thyánã nuôhõ tadũrò Cómarya siplíkyã htuõhõ thĩ tẽthũ hõ. Rò khõnyãyẽ thĩ htwõ hõ Cómarya atẽ hõ. Dõ Byacẽ Jesũ Krĩstu ná Cómarya a Thẽ Sãsẽ akhu-akhyẽrò khõnyãyẽ, Cómarya dyahõ thĩ phú kayãcókayãtẽ tahenuô hõ.

Dyẽnõ Thĩ Nẽklõ Yẽnuô Dõ Cómarya Aliatakẽ Agnẽ

¹² Dõ thĩklẽ tahehenuô, a hé, “Vã mẽ ítẽtẽ- ma anĩ prẽ,” a hé phũnuô ma a mǎhõ tadũrò ítẽtẽ- ma aryã lõ dõ thĩgnẽ mǎto. Vã mẽ ítẽtẽ- ma anĩ prẽ tadũrò vã plwõhtwõ vãñẽ ná lõ- tẽ dõ vã thẽzũ mẽ nuõtahe acũ to. ¹³ “Sẽe ma hókũ agnẽ, hókũ ma sèe agnẽ,” kayã tahehe ki hé phũnuô. Amǎvã, manárò yẽnyẽcõnuô Cómarya ki mẽpyẽkyã lõ pã. Nẽklõ yẽma lẽnõẽ ná tẽpatápatõ agnẽ mǎto. Mǎdũ lẽnõẽ ná Byacẽ a tẽthẽzũ nõmẽ pẽ tahe agnẽ prẽ. Dõ Byacẽ yẽ akhu-akhyẽrò, shyẽ- nopã a ki mẽ ihtókakhyẽ khyẽthyã pẽ nẽklõ yẽnuô pã. ¹⁴ Cómarya dõ a mẽhtwõprẽ kǎkhyẽ Byacẽ dõ tẽthyẽ yẽtõprẽnuô, a ki mẽhtwõprẽ kǎkhyẽ kuõ pẽ dõ tẽthyẽ ná a tẽpřõtẽpřyã shyosõ yẽnuô pã. ¹⁵ Thĩ nẽklõ yẽnuõma a mǎdũ Krĩstu anẽklõ krũkrũ tahe nuõma thĩ thẽgnẽ to ẽ? Vã phyẽ Krĩstu akrũakřũ yẽ rò vã nõomyẽ tõ ná himyáphẽmuõ ma a kò nyã ẽ? Ki mẽphũnuõma anĩ taki- to. ¹⁶ Kayã tõprẽprẽ dõ a omyẽ tõ ná himyáphẽmuõ nuô, a htwõhtya hó tõhtwituõ tõzyetuõ ná himyáphẽmuõ yẽ hó nuõma thĩ thẽgnẽ to ẽ? “Èthĩ yẽ thẽnyẽ nuõma a htwõhtya hó lũ tõhtwituõ tõzyetuõ hó”^{*} lisãsẽkũ hé phũnuô. ¹⁷ Manárò kayã dõ a htwõhtya hó tõcõ- tuõ ná Byacẽ tahenuô, a htwõhtya hó tõcõ- tuõ ná Byacẽ dõthudõthẽ tõkyẽ hó.

¹⁸ Cuõ taphãkyã lahyã ná tẽcuõthũ prẽmõprẽkhũ nuõtahe ní-. Tẽthũ dõ aruõ ítẽtẽ- bẽbẽ nuô a mẽbẽ sẽ tõ ná kayã anẽklõ phú cuõthũ prẽmõprẽkhũ atẽthũ yẽnuô to. Kayã dõ a cuõthũ prẽmõprẽkhũ tahenuô a mẽthũ lya nĩdyẽdũ cõ anẽklõ cõ hó. ¹⁹⁻²⁰ Thĩ nẽklõ yẽnuõma Thẽ Sãsẽ Byacẽ dõ Cómarya dyẽlyã pẽ thĩ yẽtõprẽ alẽo a tẽlũhõdu nuõma thĩ thẽgnẽ to ẽ? Mẽtẽhẽrò Cómarya ipřĩ ngũdungusĩ htuõhõ thĩ akhu-akhyẽ, thĩ nẽklõ yẽnuô thĩ tẽnĩdũ mǎ pã to hó. A htwõhtya hó Cómarya atẽ hõ. Phũnuõrò nõe lahyã thĩ nẽklõ yẽnuô dõ Cómarya aliatakẽ agnẽnuô ní-.

7

Tẽsudyã Tẽphyẽmẽphyẽvẽ Ari-akya

¹ Khõnyãrò, vã ki rǎdõnyãplõ kǎkhyẽsũ pẽ thĩ ná thĩ sudyã vã dõ thĩ likũ nuõtahe. Thĩ sudyã vã ná ki phyẽmẽphyẽvẽ to ma aryáklõ kõ thĩ hé phũnuô. Prẽkhũ ki phyẽ amẽ to ma aryáklõ. ² Manárò kayã dõ a cuõthũ ùphũũmẽ, a cuõthũ prẽmõprẽkhũ tahe yõ oẽ talwósũlũ akhu-akhyẽ, prẽkhũ pwõ- tõprẽ tõkò phyẽ lahyã amẽ, rò prẽmõ pwõ- tõprẽ tõkò phyẽ lahyã

^{*} 6:16 6:16 Hekhuhtwólũ 2:24

avè. ³ Prêkhû tøbè omyè tǝ ná amě. Bí vè thézǝ omyètǝ ná amě akhěnuô, mē tǝ yo nǝdyé to, phúnuôhó, bí mē thézǝ omyètǝ ná a vè akhěnuô, vè tǝ yo nǝdyé toto. ⁴ Mē aněklǝ yěnuôma atè tǝdú mǝto, vè atənǝ kuǝ dǝdú. Phúnuôhó vè aněklǝ yěnuô a tètúdu mǝto, mē atənǝ kuǝ dǝdú prè. ⁵ Mē ná vè a tètthéžǝthéłǝ tǝprè ná tǝprè nuô, bè yo nǝdyé lǝ to. Manárò bí thǝ thézǝ kwícóbě thuôkrúthuôkrě tǝdú akhěnuô, thǝ ki théplòtǝ lǝ dǝ thǝ ki omyè taphǝ khó nyělǝ lǝ to kihěnuôma anǝ prè. Manárò thǝ kwícóbě htuônuô, thǝ bè omyètǝ khyělǝ, mētěhèrò ki thǝ khǝpè dyé thǝ théplò to hěnuô, khñericýǝ khuklǝ ki ilo-ilyánǝ thǝ pǝ. ⁶ Vǝ hé thǝ phúyěnuôma vǝ nõshyo thǝ mǝto. Mǝdú vǝ dyéthégně cwǝ thǝ prè. ⁷ Ki hélakǝma vǝ thézǝ nõopalǝ kuǝ lǝ thǝ phú vǝyě. Manárò Cómarya dyètǝ tǝprè ná tǝprè nuôma a thyálǝ to. Yètǝprè rò a dyètǝ lǝ shyězǝ yètǝcǝ dǝ nuôtǝprè rò a dyètǝ kholǝ shyězǝ dǝ aruô tǝcǝ ke a mē phúnuô.

⁸ Phúnuôrò kayǝ dǝ a o ná hi ná prè to thǝ tahe, ná prēmòokryǝ thǝ tahenuô, aryáma opalǝ plehyǝ lǝ kuǝ lahyǝ phú vǝ yěnuô hó. ⁹ Manárò thǝ ki khǝpè nǝdyé thǝ théplò to hèrò, tarú phyé lahyǝ phúměphúvè nuô. O ná hi ná prè ma aryáklǝ pǝ có ná théplò tanę patápatǝ mũmyǝ nuótahe có.

¹⁰ Kayǝ dǝ a onǝ phúměphúvè tahenuô, vǝ thézǝ ithyótǝkyǝ èthǝ ngó tǝmǝ. Tètthyó yěnuôma vǝ tètthyó mǝto, Byacè ithyókyǝ ná ané có. Rò a hé ná mē bè okyǝnǝ avè to. ¹¹ Manárò a ki okyǝ hèrò a bèphyé taple nǝpǝ avè to. A ki o tǝdú ma anǝ prè, mǝtorò a ki hébèplǝ khyéthýǝ ná a vè rò a ki ka otǝkuǝ khyéthýǝ ná lǝ hěnuôma anǝ prè. Vè ma a bè okyǝnǝ amě toto.

¹² Vǝ thézǝ hé pè pǝ kayǝ dǝ aruô dǝ thǝklě nuótahe. (Manárò, yěma Byacè hékyǝ mǝto.) Vǝ tètthyó nǝdú prè. Vǝ thézǝ ithyókyǝ vè dǝ a ki htwǝhó Krístuphú rò amě ki zǝpè kuǝhǝ Krístu to tadúro amě yě ki thézǝ oplehyǝ tǝkuǝpǝ ná avè hěnuô, avè bè okyǝnǝ amě to. ¹³ Phúnuôhó mē dǝ a htwǝhó Krístuphú rò a vè ki zǝnyǝe kuǝ hí Jesú Krístu to tadúro avè ki thézǝ oplehyǝ tǝkuǝpǝ ná lǝ hěnuô, a bè okyǝnǝ avè to. ¹⁴ Mētěhèrò, thǝ dǝ a zǝpè pè Byacè Jesú tahenuô, thǝmě bèbè, mǝtorò thǝvè bèbè, a ki zǝpè kuǝ hí pè Byacè Jesú to kihèrò, dǝ thǝ yǝ zǝpè tẹ akhu-akhyě, Cómarya ki sǝri èthǝ pǝ. Rò a ki sǝri tǝkuǝ thǝphúthǝlye tahe pǝ. Cómarya ki sǝri thǝphú tahe to hěnuô, thǝ phú tahenuô a ki thyákuǝ lǝ ná kayǝ dǝ a zǝpè Byacè to nuótahe aphúalye nuótahe pǝ.

¹⁵ Manárò mē bèbè, vè bèbè dǝ a zǝpè Krístu to yètǝprènuô a ki thézǝ okyǝrè hèrò a okyǝ dǝ. A ki mēphúnuô hèrò, kayǝ dǝ a zǝpè Krístu yètǝprènuô a tǝbè otǝnǝ ná kayǝ dǝ a zǝpè Krístu to yěnuô tǝprè to. Mētěhèrò Cómarya éhó thǝ dǝ thǝ ki olǝ ná tètětèdwǝ prè. ¹⁶ Mē dǝ a htwǝhó prèzǝtèpǝhú tahe thǝ-, dǝ thǝkhuthǝkhyè rò vè htwǝhtyacyǝ prèzǝtèpǝhú to thǝ hécyǝ to. Phúnuôhó vè dǝ a htwǝhó prèzǝtèpǝhú tahe thǝ-, dǝ thǝkhuthǝkhyè rò thǝmě htwǝhtyacyǝ prèzǝtèpǝhú to thǝ hécyǝ to.

17 Thĩ pwõ- tōprê tōkò ohtwōprê plehyã lahyã phú Cómarya dyétã thĩ bí a é thĩ akhẽnuô. A mẹ one htuõ lõ nyã hó dõ pẹ ki ohtwōprê phuyẽ nuô nyã hó. Tệthyóithya phuyẽnuô, vã ithyótã lõ htuõhó dõ prẽzũetẽplómũ akũ pwõ- tōpho hó. 18 Kayã dõ a dútalĩ htuõhó phá rò Cómarya ki é lũ tahenuô, a tōbẽ mẽsĩmẽkyã nĩ a tẽdútalĩphã a tẽmátẽdyã yẽnuô to. Kayã dõ a dútalĩ kuõũ phá to tahenuô, Cómarya ki é èthĩ hẽrò a lo dútalĩ pã phá to. 19 Mẽtẽhẽrò, dútalĩphã bèbẽ, dútalĩphã to bèbẽ a lodu lã mậto. Tẽ dõ a lodulõ ù tōcõma tẽnĩdã Cómarya mekyãngõ tahe yẽnuô hó. 20 Bí Cómarya é kayã tōprẽprẽ akhẽnuô, è htwõ kayã phútẽ tōprẽnuô a tōkò ohtwōprê plehyã lã phũnuô. 21 Bí Cómarya é nẹ akhẽnuô, nẹ htwõ có cũ bèbẽ, a lẹhéo ná to. Manárò nẹbyacẽ ki hé nẹ ná thẽzũ cuõ bítẽ ma anĩ hó a ki hé rò htecuõ nuô. 22 Mẽtẽhẽrò nẹ htwõ cũ tadũrò, bí nẹ zũehó Byacẽ Jesũ akhẽnuô, a dyahó nẹ phú kayã tōprê dõ a nĩ hó tẽpalã nuô hó. Phũnuôhó kayã dõ a htwõnó cũ to tōprẽnuô, bí a zũehó Byacẽ Jesũ Krĩstu akhẽnuô, è htwõhó Byacẽ Jesũ Krĩstu acũ hó. 23 Cómarya iprĩ ngũdungusĩ nyacõ thĩ akhu-akhyẽ, cuõ htwõ pã tã lahyã prẽlukayã acũ tãmẽ. 24 Phũnuôrò puõvỹã thĩ-, bí Cómarya é nẹ akhẽnuô, nẹ htwõ kayã phútẽ, nẹ mẹ tẽmẽ ítẽnuô, tarũ ohtwōprẽ, bõthyó plehyã lã hó Cómarya ná nẹ tẽmẽ yẽnuô hó.

Tẽsudyã Kayã Dõ A o Ná Hĩ Ná Prẽ Hĩto Tahe Ná Prẽmòokryã Tahe Ari-akyã

25 Khõnyãrò vã ki hẽsodõnyãplõ pẹ thĩ ná kayã o ná hinãprẽ hĩto tahe ari-akyã. Tẽritẽkyã yẽnuõma, Byacẽ mekyãnõ ngõ to. Manárò vã thẽzũ dyéthẽgnẽ pẹ thĩ ná vã tẽmyãhtye. Mẽtẽhẽrò Cómarya thẽzõnĩ vã akhu-akhyẽ, zũenĩ lahyã vã nuô. 26 Mẽtẽhẽrò, pẹ htũkhẽ khõnyãyẽ, tẽpyãtẽsẽ, tẽmẽcyẽmẽcũ o ná prẽzũetẽphũ tahe akhu-akhyẽ, kayã dõ a o ná hinãprẽ hĩto tahenuô, oplehyã lã lahyã phũnuõma aryãklõ vã tanẽ phũnuô. 27 Thĩmẽ o ẽ? A ki o hẽrò tanẽ dõ ki dyakyã è tãmẽ. Thĩ phũthẽ lahyã ẽ? Thĩ ki phũthẽ pã lahyã hẽrò pũphyẽ tã lahyã thĩmẽthĩvẽ tãmẽ nĩ-. 28 Manárò thĩ ki phỹ thĩmẽthĩvẽ hẽrò thĩ mẽthũ tẽ mậto. Prẽmò opalã tōprẽ ki phỹ avẽ hẽrò a mẽthũ tẽ mậto. Manárò phú mẽnávẽ bè myãhtyebẽ ná tẽpyãtẽsẽ dõ a tẽohtwōprẽ akũ tahenuô, vã thẽzũ nõmỹãhtye thĩ to.

29 Khõbõthyó thĩ-, vã thẽzũ hé thĩ ma phuyẽ: mõnyẽ tadũ phũhtya hó. Cãhtya khõnyãyẽ tãplehyã, kayã dõ amẽo avẽ o tahenuô, a tōkò ohtwōprẽ lahyã phú kayã dõ amẽ oto avẽ oto tahenuô. 30 Kayã dõ angũõahẽ tahenuô, a tõ mẹ lahyã phú èthĩ nguõ to nuô. Kayã dõ a thẽkrũ tahenuô, a tõ mẹ lahyã phú èthĩ thẽkrũ to nuô. Htuõto kayã dõ a iprĩ tẽ tahenuô, athẽplò tōbẽ ícũnĩ ná tãtẽ dõ a iprĩ yẽtahe to. 31 Kayã dõ a nõ tãmuõtãtẽ dõ hekhu yẽtahenuô, a bè tanẽdu nĩdyẽ tãtẽ dõ hekhu yẽtahe to. Mẽtẽhẽrò lõ- tẽ dõ a o dõ hekhu yẽ tahenuô, a oklõma nyẽ tacũprẽ mậto akhu-akhyẽ, vã hé thĩ phuyẽ prẽ.

32 Hekhu a tãmuõtãtẽ yẽtahenuô, vã thẽzũ nõkũnõkyã thĩ to. Kayã dõ amẽ o to tōprẽnuô, a thẽzũ krwõlũ mẽtõ Byacẽ athẽplò akhu-akhyẽ, a be sãsẽ a

tètane tahe dõ Byacè agnë. ³³ Manárò, kayã dõ amë o tõtprënuô, akúakyã ná hekhu a tètphyètëmë tahe agnë. Mëtëhéro a thézú krwõlú mëtõ prë amë théplò. ³⁴ Phúnuôró, kayã dõ amë o tõtprënuô, athéplò o nyëmë. Prëmò dõ avë onó tõtphuõ- to tõtprë, mátorò prëmòokryã tõtprënuô, a be sãsë a tètane tahe dõ Byacè a tètphyètëmë tahe agnë. Mëtëhéro a thézú dyélya lõ anéklõ ná athéplò nyęcòlõ dõ Cómarya agnë. Manárò prëmò dõ avë o tõtprënuô, a bèkúbèkyã ná hekhuékhu a tètphyètëmë tahe. Mëtëhéro a thézú krwõlú mëtõ avë théplò. ³⁵ Thyáphú a ki htwõbwihtwõtaryë dõ thigné rò vã hé phúyë prë. Vã pũ mędídyã tãtũ thĩ mãto. Thyáphú thĩ ki ohtwõprë tãtõtãbè lahyã, htuõto thyáphú thĩ ki dyélya lõthulõthé lahyã thĩnë dõ Byacè a tètphyètëmë agnënuôró, vã thézú męcwõ thĩ phúnuô prë.

³⁶ Hékuõré, prëmò dõ në hyãsudyã htuõhó è yëtõtprënuô, në thézúshyo nyacó lũ rò në tane shuõshuõ prë ná në ki phyé ná lũ kihéro, phyékyã è nuô. Në ki męphúnuõma tětthũ o to. ³⁷ Manárò prëkhũ yëtõtprë ki dyalyã htuõhó athéplò ná a ki phyé pã prëmò yëtõtprë to, htuõró a ki khõpë nídyé athéplò hó kihéro, a ki phyépã amë to rò a ki-o hó phúnuô hënuõma aryá prë. ³⁸ Phúnuô akhu-akhyë, prëkhũ dõ a phyé amë nuô aryá nyacó, manárò prëkhũ dõ a phyé amë to nuô aryá lõklõ pã có.

³⁹ Prëmò tõtprënuô, avë ki thýëhító hëro a ki phyé taple avë hënuõma aní to. Manárò avë ki thýë htuõhó kihéro a ki thézú phyé taple prëkhũ dõ aruõtõtprë hënuõma aní hó. Manárò a tøbè phyé prë prëkhũ dõ a zũe Byacè Jesũ Krístu nuô prë. ⁴⁰ Manárò a ki phyé pã avë to hënuô, a mõklõ lũ. Yëma mãhó vã tẽmyãhtye ná vã tètane tahe. Vã tẽhébè yënuô, vã zũe ná Thé Sãsë Byacè dyéluõ vã prë.

8

Sëe Dõ Ũ Buõhtya Ná Prëzõ Tahe Ari-akyã

¹ Khõnyãró vã thézú räcuõ pë thĩ sëe dõ ũ buõhtya ná prëzõ nuõtahe ari-akyã. Thĩ hé ná prëzõ tahe nuõma a tẽprotẽprya shyosó dõ a lëmępë pë nuô a o to nuô pë thëgnë, thĩ hé phúnuô ma amã vã. Thĩ tětthëgnë yënuô, a nõphyëhtyalõ thĩ ná thĩ në manárò tẽmõ nuô a męcwõmękõ málakó có ũ có.

² Kayã dõ a tane nídyé anë ná vã thëgnë élä hó tahenuô, tẽ dõ a tókò thëgnë tahenuô, a thëgnë hí tóco- to. ³ Manárò kayã tõtprëprë dõ a mõ Cómarya nuô, Cómarya thëgnë lũ ná è ma akayã hó.

⁴ Phúnuô akhu-akhyë, esèe dõ ũ buõhtya ná prëzõ tahenuô, pë thëgnë ná prëzõ yënuõma a kyãdë prë, angólasá o tóco- to. Pë thëgnë kuõ põ dù ná Cómarya nuõma a o prë tõtprë- tuõ. ⁵ Cómarya mãto dõ kayã cóbë lũ tahe nuõma a o ényacó. Rò èthĩ hé lahyã, cómarya yëtahe nuõma a o dõ mókhu, mátorò a o bí hekhu yë, phúnuô. Rò cómarya mãto yëtahenuô èthĩ cóbëhtya nídyé lũ phú èthĩ cómarya, èthĩ byacè tahenuô. ⁶ Manárò pë thëgnë ná Cómarya ma a oprë tõtprëprë- tuõ prë. È ma pëphë, è ma a byãlya tẽpwõ-

tôcô rò pè ohtwöprè pè dö lüğně. Byacè ma a oprè tôprèprè- tuö prè, è ma Jesù Krístu hó. Cómarya nõbyátà ditú tẹpwö- tôcô ná Jesù Krístu. Prè dö a dyè pè thèhtwöprè ma mã è hó.

⁷ Manárò, pè puövyá Krístuphú tahehe dö a thègnè tặtặ kuố lồ hí tặthègnè dö vắ rắ pè thỉ khõnyặyề to nuồ a o tahe. Bí èthỉ zựệ tyahỉ Jesù to akhẽnuồ, èthỉ tanẹ ná prẹzo yẻtahe nuồma a taryẻshyosồ o akhu-akhyẻ èthỉ kirẻ vikỷạ a tẻtanẹ yẻtahenuồ, apyắasẻ nyacồ dö èthỉ agnẻ cồ. Rồ bí èthỉ esẻe dö ừ lựtyặhtya ná prẹzo yẻtahe akhẽnuồ, a mọ lủthẻplồ to, rò a mẻthủ hó tẻ hó a tanẹ lahỷ phủnuồ. ⁸ Sẻsẻsỏ yẻnuồ a mẻryắhtyatồ pẻ tẻbỏthỷỏkhẻkhỏ ná Cómarya taki- to. Pẻ e bẻbẻ, pẻ e to bẻbẻ, a lẻhtwỏbớwỉ htwỏtaryẻ tộ dö pẻgnẻ tôcỏ- to.

⁹ Thỉ thẻzủ e tẻ ítẻtẻ- nuồ thỉ enỉ prẻ tadúrò, rộnlỉ lahỷ thỉnẻ ní-. Mẻtẻhẻrồ thỉ mẻ tẻ tahenuồ, nõhtwỏhtya tá tẻlakhủlalồ dö kayắ a tẻzủtẻnyắ patỉ tahe agnẻ tằmẻ. ¹⁰ Hẻkuốrẻ, kayắ dö atẻzủ patỉ tôprẻprẻ ki myắhtye thỉ cuố phỷẻ esẻ dö ừ lủhtya ná prẹzo yẻ, hẻbyenuồ. Thỉ thẻgnẻ ná prẹzo yẻnuồma a kyắdẻ prẻ, agỏlasắ o tỏcỏ- to tadúrò kayắ dö a thẻgnẻ kuốủ to yẻtỏprẻnuồ a myắbủ kuố thỉ rò a ki cuốphỷẻe kuố pắ. A phỷẻẻ rò a mọ lủthẻplồ to, tadúrò a ki phỷẻẻ pắ. ¹¹ Phủnuỏrồ thỉ puốvyắ dö atẻzủ patỉ yẻtỏprẻnuồ, thỉ tỏbẻ thẻgnẻ ná Krístu khyắhtyẻ pẻ tỏkuố dö ẻgnẻ. Mẻtẻhẻrồ dö thỉ thẻgnẻ tẻyẻ ná thỉ mẻtẻ yẻ akhu-akhyẻrồ thỉ mẻpyắmẻsẻ hó thỉ puốvyắ yẻ hó. ¹² Dỏ thỉ mẻphủnuồ akhu-akhyẻ thỉ mẻthủhỏ thỉ puốvyắ yẻtahe hó. Mẻtẻhẻrồ atẻzủ patỉ rò a krwỏ myắbủ mẻkuố thỉ rò athẻplồ mọ nỉdyẻ to akhu-akhyẻ, a thỷắ hó ná thỉ mẻthủhỏ Krístu nuồ hó. ¹³ Mẻphủnuỏrồ, dö vắ e tẻzyẻ khukhyẻrồ a ki dyẻhtwỏhtya puốvyắ Krístuphú tôprẻprẻ a tẻlakhủlalồ kỉhẻnuồ, vắ e pắ tẻzyẻ tỏphuỏ- to. Mẻtẻhẻrồ vắ thẻzủ nõhtwỏhtya tẻlakhủlalồ dö vắ puốvyắ Krístuphú yẻtahe agnẻ to akhu-akhyẻ, vắ e pắ to prẻ.

9

Prẻdỏnyắphủ Tahe A Tẻphyẻtẻmẻ Ná A Tẻtaryẻshyosỏ Tahe

¹ Vắ ma prẻpalắphủ tôprẻ mắto ẻ? Vắ ma Prẻdỏnyắphủ tôprẻ mắto ẻ? Ma vắ myắhtyenỏ kuố nyắ hí pẻ Byacẻ Jesù Krístu to ẻ? Vắ krủmẻ Byacẻ atẻmẻ akhu-akhyẻ, thỉ zủkạnyắkạ hó Krístu hó nuồma amắto ẻ? ² Kayắ aruồ tahe dyakuố vắ phủ Prẻdỏnyắphủ tôprẻ to tadúrò thỉ rò thỉ tỏbẻ dya vắ phủ Prẻdỏnyắphủ tỏprẻnuồ. Mẻtẻhẻrồ thỉ ná Krístu htwỏhtya hó lủ tôcỏ- tuố akhu-akhyẻ, thỉ dyẻluố tặtặ hó ná vắ ma Prẻdỏnyắphủ a mắlakỏ cỏ hó tôprẻ hó.

³ Kayắ tahe ki pủ sudyắ vắ ná vắ mẻtẻ yẻ ari-akỷắ kỉhẻrồ vắ ki hẻsủ èthỉ, ⁴ vắ mẻ tẻmẻyẻ rò vắ tỏkỏ nỉbẻ nyắ ừ tẻbuồebuồỏ vắ to ẻ? ⁵ Vắ phỷẻ kuố vắmẻ dö a zựẻ Krístu rò vắ ẻkrwỏcuỏnỉ kuố ẻ ná kỷắ phủ Prẻdỏnyắphủ dö aruồ tahe mẻnuồ bẻbẻ, phủ Byacẻ a puốprẻkhủ thỉ nuồtahe mẻ nuồ bẻbẻ,

phú Petru mẹ nuô bèbè, vǎ mẹ kuố phúnúô ma aní nyǎ to ẻ? ⁶ Tanẹmyǎ mỗ lahyǎ. Pẹ mẹtẹ phúyẻ rò ử kò mẹcwọ kuố nyǎ pẹ to ẻ? Túnyǎ prẻ vǎ ná Barnaba bè pụepụrya buôelya nịdyẻ nyǎ dù hó pẹnẻ phúyẻ nyǎ prẻ hó ẻ?

⁷ Hékuorẻ, klyẻphú tahenuô, a mẹ klyẻ atẹmẻ rò a lỏkyǎ nịdyẻdú arủ nuôma a onó nyǎ ẻ? Prẻisó thòbithẹmỏ tôprẻnuô, a enó nịdyẻ kuố a thòbithẻ to nuôma a onó nyǎ ẻ? Kayǎ đố a kyẻ pụpanẻ tôprẻnuô, a tỏkò nịbẻ nyǎ akhwóakẻ to ẻ? ⁸ Vǎ hé pẻ thỉ yẻnuôma prẻlụkayǎ a tẻtane tủdủ nyǎ prẻ ẻ? Cómarya a tẻthyótẻthya hé kuố nyǎ phúnúô to ẻ? ⁹ “Thỉ nỏzítảthẻyẻ pụ ná buố akhẻnuô, taklwỏbỉ tǎ akyǎkủ tǎmẻ”✧ Mosẻ a tẻthyótẻthya hé phúnúô. Cómarya hé phúyẻnuôma thỉ tane ná a hé pẻ prẻtủ pụ agnẻ prẻ ẻ? ¹⁰ A hé pẻ pẻgnẻ mǎto ẻ? Yẻma a hé mǎlakỏ pẻ có hó pẻgnẻ hó. Kayǎ đố a hyǎ htǎ pẻ ử lyǎ ná kayǎ đố a hyǎ kẻ pẻ ử buố tahenuôma, a myǎsủ nyǎ hó đố a ki nịbẻ lahyǎ akhwóakẻ tahe đố a lẻlẻlỏ agnẻ hó. ¹¹ Phúnúôhỏ, pẻ hẻsodỏnyǎ pẻ thỉ ná Cómarya ảlẻngỏ đố athyánǎ kayǎ đố a pruỏtẻ tẻklwítẻlủ tahenuô hó. Pẻ tỏ myǎsủ kẻẻ nịdyẻ khyẻ thỉ tẻmẻcwỏ đố thỉ o nuôma a kỏnyǎ to ẻ? ¹² Kayǎ đố aruỏ tahe hyǎ hẻsodỏnyǎ pẻ thỉ rò thỉ ki mẻcwỏmẻkỏ ẻthỉ hẻnuô, pẻ rò thỉ tỏkỏ mẻcwỏmẻkỏ nyacỏ pẻ mǎto ẻ? Pẻ kwỉ thỉ tẻmẻcwỏ ma a kỏ prẻ tadủrỏ pẻ kwỉnỏ ná thỉ tỏcỏ to. Thyǎphủ pẻ ki mẹ dídỏdỏdyǎ tǎ Kristu a tẻthẻkrủmỉla tẻmẻnuô, pẻ yǎcủ khyǎthẻplỏhtủ có tẻpwỏ tỏcỏ có. ¹³ Thỉ thẻgnẻ tẻtẻ dù hó ná kayǎ đố a mẹ tẻphyẻtẻmẻ đố tẻlủtyǎ hỏkủ tahenuô, a e lahyǎ prẻ sẻsẻsỏ đố a o đố tẻlủtyǎ hỏkủ nuỏtahe prẻ. Kayǎ đố ảlủatyǎhtya pẻ ử yẻtahenuô, ẻthỉ e nịdyẻ khyẻ lahyǎ prẻ tẻzyẻ đố ử hyǎ lủhtya yẻnuô tahe prẻ ma thỉ thẻgnẻ to ẻ? ¹⁴ Phúnúôhỏ kayǎ đố a dỏnyǎ tẻthẻkrủmỉla tahenuô, đố a mẹ tẻmẻyẻ akhu-akhẻ, ử tỏ buỏẻ ẻthỉ, Byacẻ hẻkyǎ phúnúô.

¹⁵ A kỏ đố vǎ tỏkwỉ có thỉ tẻmẻcwỏ có tadủrỏ vǎ kwỉ thỉ tỏcỏ to. Htuỏto vǎ thẻzủ nỏmẻcwỏ thỉ ná vǎnẻ rò vǎ rǎ pẻ thỉ liyẻnuô mǎtoto. Vǎ thẻzủ mẻdỏdyǎ tẻthẻkrủmỉla taki to. Phủ ná vǎ mẻphúnúỏrỏ, vǎ thẻkyǎ nuỏ ma a mỏklỏ pǎ có. ¹⁶ Vǎ lẻphyẻhtyalỏ nịdyẻ vǎnẻ ná vǎ dỏnyǎhẻsỏ pẻ ử tẻthẻkrủmỉla yẻnuô akhǎlẻ o ná tỏphỏ to, mẻtẻhẻrỏ Byacẻ mẻkyǎ nyǎ ná vǎ bẻ dỏnyǎhẻsỏ pẻ ử tẻthẻkrủmỉla. Vǎ ki dỏnyǎhẻsỏ pẻ ử tẻthẻkrủmỉla yẻ to hẻnuô, a kicyẻkủcủ nyacỏ vǎ bá tẻ pǎ. ¹⁷ Tẻmẻ yẻnuô vǎ ki nwỏphyẻnwỏmẻ nịdyẻdú prẻ kihẻrỏ, vǎ phẻyẻ akhwóakẻ ma a kỏ prẻ. Manárỏ vǎ nwỏphyẻnwỏmẻ nịdyẻdú mǎto. Cómarya nwỏhtya vǎ rò a dyẻtǎkyǎ tẻmẻyẻ đố vǎ khadǎkủ akhu-akhẻ, vǎ bẻ mẹ phủ a dyẻtẻ vǎ, a nỏmẻ vǎ nuỏprẻ. ¹⁸ Kihẻphúnúỏrỏ, vǎ kủẻ nịbẻ kuố akhwóakẻ ítẻ pǎ? Akhwóakẻ đố vǎ nịbẻ nuôma mǎhỏ vǎ dỏnyǎ pẻ ử tẻthẻkrủmỉla yẻnuô hó, a kỏ có đố vǎ tỏ kwỉ kuốủ tẻmẻcwỏ tadủrỏ vǎ phẻyẻ kuốủ akhwóakẻ to yẻnuô hó.

¹⁹ Vǎ ma prẻpalǎphủ tỏprẻ rò ử mẻcwỏmẻkỏ nỏ vǎ to akhu-akhẻ, vǎ lo nỉdǎ ẻthỉngỏ to. Manárỏ thyǎphủ ử ki zủkanyǎkǎ ẻ Byacẻ Jesủ agnẻnuô,

vã thézũ htwõ pẽ có kayã pwõ- tôprẽ acũ có. ²⁰ Thyáphũ Judaphũ tahe ki zũkanyãkã kuõ Byacẽ Jesũ Krĩstu agnẽnuõ, bí vã o kuõ dõ èthĩklẽ akhẽ, vã mẽ thyãkuõ phú Judaphũ tahe mẽ nuõ. Vã o dõ Mosè a tẽthyótẽthya alẽ mato tadũrò thyáphũ èthĩ ki zũenyãe kã kuõ Byacẽ Jesũ agnẽnuõ, vã bè lũkrwõ mẽkuõ tẽthyótẽthya phú èthĩ mẽ nuõ prẽ. ²¹ Thyáphũ kayã dõ a thẽgnẽ kuõ Mosè a tẽthyótẽthya to tahe ki zũkanyãkã kuõ Byacẽ Jesũ Krĩstu agnẽnuõ, bí vã o kuõ dõ èthĩklẽ akhẽ, vã mẽphũ pẽ Judaphũ alẽklõ mẽnuõ to, vã mẽ thyãkuõ phú èthĩ mẽnuõ prẽ. Manárò vã krwõlũ mẽ kuõ Cómarya a tẽthyótẽthya to, vã hé phũnuõ mato. Ki hétãtãma vã ma kayã tôprẽ dõ a lũkrwõ mẽ nyacó Krĩstu a tẽthyótẽthya tôprẽ có. ²² Thyáphũ kayã dõ ù mẽcyẽ èthĩ, pẽpẽpõ èthĩ tahe ki zũkanyãkã kuõ Byacẽ Jesũ agnẽnuõ, bí vã otõkuõ dõ èthĩklẽ akhẽ, vã ohtwõprẽ thyãkuõ phú èthĩ nuõ. Thyáphũ kayã tahehe ki nĩbè kuõ tẽmẽlwõhteka agnẽnuõ, vã myápũ ohtwõprẽ tãtõtãbè kuõ pwõ- tóco phú èthĩ pwõ- tôprẽ ohtwõprẽ nuõ có. ²³ Vã mẽ tẽtẽtẽ- bèbè nuõ, vã mẽ dõ tẽthẽkrũmila agnẽ prẽ. Thyáphũ vã ki nĩbè kuõ tẽthẽkrũmila a tẽsõri tahenuõ, vã mẽ hó phũnuõ.

²⁴ Ù klya dícẽ lũ nuõma, ù klyapluklyaphè có tadũrò a klya pẽ lõ ù nuõma a o prẽ tôprẽ prẽ, rò ù dyẽ tẽklya nĩkhwókẽ tú è tôprẽ prẽ nuõma thĩ thẽgnẽdũ hó! Shyé- nopã, thyáphũ thĩ ki nĩbè kuõ tẽsõri dõ Cómarya a o nuõ rò thĩ tã yácũ-yãre, cyẽpryẽcyẽlĩ krwõkuõ lahyã Cómarya akhyẽ thyánã kayã klyadicẽ dõ a thézũ klya pẽ ù rò a thézũ nĩbè tẽklya nĩkhwókẽ yẽnuõ tahe cyẽpryẽcyẽlĩ klya nuõ. ²⁵ Lõ- kayã dõ a klyadicẽ tahenuõ, a bè khõnĩdyẽ athẽplò, a bè ithyólya nĩdyẽ lahyã athẽplò a tẽthẽzũthẽlõ tahe. Thyáphũ a ki nĩbè ù ki mẽlĩmẽtakhẽ èthĩ ná khuklwõ dõ anóakã, apyẽakyãcyã yẽtahe agnẽnuõ prẽ rò, a khõ nĩdyẽ lahyã anẽ phũnuõ. Manárò pẽ dõ a zũe Jesũ Krĩstu tahenuõ, pẽ ki nĩbè ù ki mẽlĩmẽtakhẽ pẽ ná khuklwõ dõ anóakãcyã to tahe pã. ²⁶ Phũnuõrò, thyáphũ vã ki nĩbè kuõ tẽyẽ agnẽnuõ, vã thyácóhó ná kayã klyadicẽ tẽ tôprẽ dõ a klya tãdẽ hyã córané có dõ mábõ a o nuõ tôprẽ có. Vã thyácóhó ná prẽplũtẽ dõ a plũthũplũbè dũgnẽ ù tôprẽnuõ mato. ²⁷ Phũnuõrò vã khõ, vã khyã nĩdyẽ vã thẽplò a tẽthẽzũthẽlõ tahe rò vã ithyócyẽ ithyócũ lya nĩdyẽ vãne. Vã yõ hẽsodõnyã pẽ htuõhõ ù akhu-akhyẽ, vã thézũ htwõ kayã dõ a lacũkyã ù khãlẽ to, vã thézũ htwõ phú vã tókò htwõ nuõ.

10

Tẽdyẽrõdyẽryẽ Tẽcóbẽ Prẽzõ Tahe Ari-akyã

¹ Vã khõbóthyó thĩ-! Vã thézũ nõthẽgnẽ kuõ thĩ ná pẽphyẽpẽphuõ dõ Mosè thũkã lũ dõ nuõkhẽ tahe ari-akyã. Ólũ dõ a dyẽluõ ná Cómarya hyãlya otõkuõ ná èthĩ yẽtõba nuõ, a zquõkã pẽ dõ èthĩkhu. Htuõrò èthĩ kãcuõ talwõbẽ ryãryãdẽdẽ lõplĩ ná htyẽdutava dõ ù é ná htyẽlĩdu yẽnuõ tãbõ có. ² Lõ- èthĩ yẽtahenuõ a thyáhó ná èthĩ plwõ lahyã lõplĩ hó htyẽ dõ

óluõ yẽtõba akũ ná dõ htyẽdutava yẽ akũnuõ hó, rò èthĩ htwõ kaļõ hó Mosè a khõpacẽ dõ a krwõ lùkhyẽ tahe hó. ³ Èthĩ erõ lõplĩ lũ khómũ dõ Cómarya dyẽtã èthĩ yẽnuõ pwõ- tõprẽ hó. ⁴ Htuõrõ èthĩ õrõ lõplĩ lũ htyẽ dõ Cómarya dyẽ èthĩ yẽnuõ hó. Htyẽ dõ èthĩ õ yẽnuõma a o dõ lõkũ hte. Lõ yẽnuõma mãhõ Jesũ Krĩstu hó. Èthĩ cuõ bítẽ- tõpho bèbè nuõ, Jesũ cuõ tõtũkũ ná èthĩ. ⁵ Cómarya mẽcwõmẽķõ pẽ có èthĩ bánuõ có tadúro dõ èthĩķẽ tahehenuõ a mẽ tõ Cómarya athẽplõ to nuõ a o ényacó. Phũnuõrõ èthĩ thyẽkyã lõ dõ kẽsẽhtyẽkyã lõtamákhu.

⁶ Pẽphyẽpẽphuõ yẽtahe lũkrwõmẽ a tẽthẽzũ mũmyáricyã tahe akhu-akhyẽ a htwõhtya hó phũnuõ hó. Thyáphũ pẽ ki myábũ krwõmẽkuõ tã phũ èthĩ mẽnuõ tãmẽ nuõ, a htwõhtya hó tẽthỹó tãcõ dõ pẽgnẽ hó. ⁷ Pẽ bè cõbẽnĩkuõ prẽzõ phũ èthĩ nuõ to. Mẽtẽhẽrõ lisãsẽķũ hé, “Èthĩ onyã takruõtakrẽ emũõmũ lahyã rò ilẽprẽilẽmyã nĩdyẽ lõ lahyã.”[✧] ⁸ Pẽ bè cuõthũ nĩkuõ prẽmõprẽķhũ phũ dõ èthĩ aklẽ tahehe cuõ thũ nuõ to. Dõ èthĩ cuõthũ prẽmõprẽķhũ akhu-akhyẽ, tõnyẽ akũ prẽ nuõ, èthĩ thyẽkyã kayã nyẽthõ ná thuõrĩ có.[✧] ⁹ Byacẽ tõkuõ- rò ma acó ná a tẽõlyã ẽ, ma acó to ẽ phũnuõma pẽ bè hẽmyámemyã nĩ Byacẽ phũ èthĩ tahe hẽmyámemyã nuõ to. Pẽphyẽpẽphuõ tahenuõ a mẽmyã lahyã phũnuõ akhu-akhyẽ, rũ tahe iphuõ thyẽkyã ẽlã èthĩ.[✧] ¹⁰ Pẽ bè tamwõtãlẽnĩ phũ èthĩ tahehe tamwõtãlẽ nuõ to. Pẽphyẽpẽphuõ dõ nuõķhẽ tahe tamwõtãlẽ lahyã akhu-akhyẽ, mókhu tanéphũ mẽthyẽkyã èthĩ.

¹¹ Tẽyẽtahe cuõ htwõhtya tuõ lõplĩ phũnuõ mẽtẽhẽrõ thyáphũ kayã dõ aruõ tahe ki krwõ myábũ mẽkuõ tã phũnuõ tãmẽ nuõ, a dyẽluõ pẽ ù prẽ. Thyáphũ ù ki dyerõdyeryẽ one pẽ pẽ dõ a ohtwõprẽ dõ khyẽlõ ù yẽtõhtũ tahe agnẽnuõrõ, ù rãmáradyã okyã pẽ dõ lisãsẽķũ yẽprẽ. ¹² Phũnuõrõ nẽ ki tanẽ nĩdyẽ nẽnẽ ná vã tẽzũtẽnyã sõ nyacó hó kihẽrõ, orõoryẽ nĩdyẽ nẽnẽ nĩ-, pãma nẽ mẽthũ kuõ he. ¹³ Lõ tẽilo-ilyã dõ nẽ myáhtye hyãbẽnõ tahe nuõma a thyã prẽ ná prẽlu hekhuphũ dõ aruõ tahe myáhtye hyãbẽnõ nuõtahe prẽ. Manárõ Cómarya nuõ acó ná angõ, mẽtẽhẽrõ tẽilo-ilyã dõ ashyo-asõ dõ nẽ khyábẽ to tahenuõ, a nõkhyã nẽ to. Bí tẽmemyã hyãbẽ nẽ akhẽnuõ, thyáphũ nẽ ki khyáthẽplõhtũbẽ ẽ, htuõto thyáphũ nẽ ki siplẽbẽ ná tẽilo-ilyã yẽ agnẽnuõ, Cómarya ki bãmõ pẽ nẽ klyã pã.

¹⁴ Vã khõbõthỹomõ thĩ, cõbẽ tã lahyã prẽzõ taki- tãmẽ nĩ-. ¹⁵ Thĩ ma kayã dõ acyãadẽ tahe. Phũnuõrõ vã hé pẽ thĩ khõnyãyẽ nuõma athũ ẽ ma atõ ẽ nuõ tanẽ tãtẽ nĩdũ lahyã nĩ-. ¹⁶ Bí pẽ eõ rõlũ Byacẽ tẽõ sãsẽ mõhẽ akhẽ rò pẽ kwĩhtya Cómarya ná a ki sõrisõbũ thõbĩthẽhtyẽbẽ yẽ akhẽnuõ, a dyẽluõ hò ná dõ Krĩstu athwi akhu-akhyẽ, pẽ htwõhtya tãcõcõ- tuõ lũ ná ẽ hó mãto ẽ? Phũnuõhõ bí pẽ ibiphẽ khómũ rò pẽ e ẽ akhẽnuõ, a dyẽluõ hó ná pẽ htwõhtya tãcõcõ- tuõ lũ ná Krĩstu anẽķlõ hó, mãto ẽ? ¹⁷ Pẽ ecũõcũ rõ lõplĩ

✧ 10:7 10:7 Li Hteķã 32:6 ✧ 10:8 10:8 Li Hteķã 32:6 ✧ 10:9 10:9 Li Lẽmĩķlẽ 21:3-6

lũ khómũ tōklōtuō. Phúnuôrò pẹ orjóe tadúro pẹ ma nẹ tōprèprè~ tuō lũ prè.

18 Tanemyámō lahyă Judaphú dō a e lahyă tẹzye dō ũ lũtyăhtya ná Cómarya tahenuô. Dō èthi e tẹlũtyăhtya yětahe akhu-akhyé, èthi cóbèhtya lõplĩ hò Cómarya yěnuô hó. 19 Ma vă thézũ hé ná prẹzọ dō kayă cóbè nĩdyé è yěnuôma a o ná a taryěshyosō phúnuô ế? Toròma vă thézũ hé ná tẹtẹđ dō ũ lũhtya ná prẹzọ yěnuôma a lodu klõ, vă thézũ hé phúnuô ế? 20 Vă thézũ hé phúnuô má taki~ to. Vă thézũ hé ná tẹ dō ũ lũhtya ná prẹzọ tahe nuôma a lũhtya lahyă prè khĩnékhĩnđ prè, a lũhtya lahyă Cómarya máto. Phúnuôrò vă thézũ nõ bóthyóbólă thĩ ná khĩnékhĩnđ to.* 21 Byacè tẹeósăşè mōhé rò thĩ cuố nuốenuốđ kuốũ ũ, kayă dō a cóbè prẹzọ tahe buô nĩdyé asèşèđ ná khĩnékhĩnđ tahenuô rò thĩ cuốnuố etđđtđkuốũ ũ, thĩ cuố mẹp húnuô ma, anĩ to. Mẹtèhèrò, nẹ ki cuố nuốenuốđ tđkuố phúnuô hénuôma athyaná nẹ bóthyó hò ná khĩnékhĩnđ hò. 22 Pẹ thézũ nõ thèplòdu Cómarya ná pènè ế? Ma pẹ hěshyoresòklõ nyă ná Cómarya ế?

23 Dō thĩklè tahehenuô a hé lahyă, “Pẹ mẹ ìtètè~ ma anĩ prè,” phúnuô. A hé phúnuôma amávă tadúro ìtètè ma a htwöbwihtwötaryè lõ máto. “Pẹ mẹ ìtètè ma anĩ prè,” tadúro ìtètè~ bèbè nuô, a dyěshyodyesòhtya cyă ũ tẹzũtènyă to. 24 Tẹ dō a nĩbwĩnĩtaryè prètũ thĩ tōprè agnè nĩdũ nuô, thĩ tō myápũ mẹnĩ tōprè~ to. Mátòkhónuô, thĩ tō myápũ mẹpé kuố tẹ dō a nĩbwĩnĩtaryè dō ũruô agnènuô tahe.

25 Dō klékũ nuô, ũ isè e tẹzye ìtètè~ bèbè, thĩ enĩ lõplĩ prè. Thyáphú thĩ ki thèplòmọ agnènuô, tẹzye yèma ũ buô htuốhó ná prẹzọ ế, ma to ế sudyă tă ũ tãmé. 26 Vă hé phuyé mẹtèhèrò, “Hekhu ná tẹ dō a o dđ hekhu aloyè pwđ-tôcô nuôma Cómarya atẹ lõ~ plĩ prè,” lisăşèkũ hé phúnuô.*

27 Kristuphú máto tōprè ki ế e nẹ đĩ rò nẹ ki dya hó nẹ thèplò ná nẹ ki cuố e hénuô, ũ taritaryă dyatăsũ pẹ nẹ ìtètè~ bèbè nuô, tarú e è. Thyáphú nẹ thèplòmọ agnènuô, tẹzye yěnuôma ũ buô htuốhó ná prẹzọ ế ma ũ buô htuố hító ế nuô, sudyă pă tă ũ mẹ, tarú enuô. 28 Manárò kayă tōprèprè ki hé thĩ, “Tẹzye yěnuô ũ buôhtya htuốhó ná prẹzọ hó mené,” a ki hé thĩ rò, thyáphú thĩ ki męcýè tă kayă dō a hé thĩ yètōprè athèplò tãmé nuô, tanè pẹ kuố ègnè rò e tãmé. 29 Thĩ thègnè ná thĩ e tẹzye ma anĩ prè akhu-akhyé, thĩ thèplòmọ prè. Manárò vă bezọ pẹ kayă dō aruô tahe agnè. Hékuốrế, dđ thĩklè tōprèprè ki sudyă, “Vă ki mẹ ìtètè~ ma anĩ prè, mamètèrò vă bècuố krwólũmẹ tuố pẹ kuốpă kayă dō a tanẹmọ to yètōprè agnè phútè?” A ki hé phúnuô. 30 Tomaná, dđ thĩklè dđ aruô tōprèprè ke rò a ki sudyăke, “Sèşèđ dđ vă ki e yěnuô, vă ki hébwĩhétaryèhtya Cómarya rò vă ki e hénuô, tẹtẹđ phúnuô tōklóma tẹthũ o prè kayă tahehe cuố hé tuố phúnuô rò mẹtè?”

31 Phúnuôrò, vă ki hếsuplõ pẹ èthi, thĩ mẹ ìtètè~ bèbè, thĩethĩđ ìtètè~ bèbè, mẹ dđ ũ ki htuthèhtya lahyă Cómarya agnè nuô. 32 Dđ Judaphú tahe agnè

bèbè, Judaphú mato tahe agnè bèbè, Cómarya a prèżżetè plómuphú tahe bèbè, thi me tē itētē~ nuô nõhtwõhtya tã tēlakhúlalô dô èthi agnè tãmé.
³³ Mëkuõ lahyã phú vã me nuô. Thyáphú ù ki nĩbè tēmewõhtekã agnënuô, vã me itētē~ bèbè, vã yácú lūmētō pē ù thēplō a tēthēzū tahe. Vã tanē me prē tē dô vã thēzū me nuõtahe ná tē dô aryá dô vã tōprē agnè nĩdú nuõtahe mato. Vã pũ mepē tē dô aryá dô kayã pwõ~ tōprē agnè nuõtahe prē.

11

¹ Phúnuõrò, myábũkuõ lahyã vã phú vã myábũ Kristu nuô.

Bí Cóbě Akhě Rõņí Lahyã Thi Tēdyã Thēplõthuõhtyě Tahe

² Thi thēnēhtyabè tuõ vã pwõ~ phuõ, htũõto thi krwõmē phú ù ithyókyã vã rò vã ithyó dītũ pē thi nuõtahe akhu-akhyě vã htuthé nĩdyé nyacó thi.

³ Manárò vã thēzū nõ thēgnēplõ ryã kuõ pō thi ná Kristu ma prēkhũ tahe akhukló. Rò vè ma a htwõ mē akhukló, rò Cómarya ma a htwõ Kristu akhukló. ⁴ Phúnuô akhu-akhyě, ki prēkhũ tōprēprē thēzū kwícóbě dô tēcóběhõkũ bèbè matorò a ki thēzū hēsodõnyã luõ pē ù ná ngõ dô Cómarya nõhélũ lũ yētahe dô tēcóběhõkũ nuô bèbè, a ki kēkuõ bĩnĩ akhukló hënuô, a thyá hó ná a bezũbenyã Kristu to nuô hó. ⁵ Prēmò tahe agnè kuõke rò, a ki kwícóbě dô tēcóběhõkũ bèbè matorò a ki hēsodõnyã pē ù ná ngõ dô Cómarya nõhélũ lũ nuõtahe dô tēcóběhõkũ bèbè, a ki kēkuõ bĩnĩ akhukló to hënuô, a thyá hó ná a bezũbenyã avē to hó. Htuõto a thyáhó ná prēmò dô a icĩ taklũ akhuluõ tōprē rò a htwõhtya tēthetarē nuô hó. ⁶ Prēmò dô a thēzū kēkuõ bí a khukló to tōprēprē nuô, a tõ icĩ taklũkyã akhuluõ ma aryáklõ. Manárò icĩ taklũkyã rò thētarē prē a kihérò, kēkuõ bíkyã akhukló ma aryáklõ. ⁷ Manárò prēkhũ kuõke rò bí a cõbucóbě tō ná ù akhënuô, a tõ kēkuõ bĩnĩ akhukló to. Mētēhéro Cómarya byátã prēkhũ yënuô thyáná anē akhu-akhyě, prēkhũ ma Cómarya a taryēdutarýěhtũ, manárò prēmò ma prēkhũ a taryēdutarýěhtũ. ⁸ Mētēhéro bí Cómarya byátã prēkhũ akhënuô, a phyé prēmò akrũakrõ rò a byátã lũ mato. Manárò bí a byátã prēmò akhënuô, a phyé prēkhũ akrũakrõ rò a byá lũ. ⁹ Phúnuõrò dô prēmò akhu-akhyërò Cómarya byátã prēkhũ mato. Manárò thyáphú prēkhũ ki nĩkhõnĩthyó agnënuõrò, a byátã prēmò prē. ¹⁰ Thyáphú tanémõkhuphú tahe ki thēgné ná prēmò tahe o lahyã ná a taryëshyosõ agnënuô, a tõkõ kēkuõ bí lahyã akhukló. Èthi kēkuõ bí akhukló yënuõma a dyélũõ tēmátēdyã tõcõ dô a kwícóbě bèbè, a hēsodõnyã Cómarya alãangõ bèbè, a o ná a taryëshyosõ phúnuô.

¹¹ Phútētē~ bèbè, lõ~ kayã dô a htwõhtya hó tētõcõ~ tuõ ná Byacè tahenuô, prēkhũ bèbè, prēmò bèbè, a lo nĩ nyã lũ tōprē ná tōprē. ¹² Pē lo nĩ lũ tōprē ná tōprē nuõma a málakõ cõ. Mētēhéro Cómarya phyé prēkhũ akrũakrõ rò a byátã ná prēmò. Manárò prēkhũ nuô, a opacēlyã kuõ prē dô prēmò ahókũ pwõ~ tōprē prē. Prē dô a nõhtwõhtya lõ tēpwõ~ tõcõ yētōprē nuõma

Cómarya pré. ¹³ Thġ tanęmyámõ, prēmò tôprę hyă cõbĕ dõ tĕcõbĕhõkũ rò a ki kĕkũõ bĭnĭ akhuklõ to hĕnuõ, aryáto nuõma thġ thĕgnĕdũ hõ. ¹⁴ Ũ lĕklõ hé, prĕkhũ dõ a dyahtũ akhuluõ nuõ, a htwõ tĕthĕtarĕ dõ lŭgnĕ, ¹⁵ manárò prēmò dõ a dyahtũ akhuluõ nuõ, atwóaryá dõ lŭgnĕ, ũ hé phúnuõ vāhĕto? ¹⁶ Manárò, vā hé phúyĕ rò dõ thĭklĕ nuõ, kayă dõ athĕplõ tõ kuõ to nuõ a o tahe. Tĕ dõ vā thĕzũ hé ĕthĭ nuõma phútĕhĕrò, pĕ Prĕdõnyáphú tahe ithyókho pĕ ũ ná lĕklõlĕkhya dõ aruõnuõ a o tãcõ- to. Htuõto prĕzũtĕtĕphú dõ a o dõ vĭ bĭtĕ- tãvĭ akũ tahenuõ bĕbĕ, bĭ ĕthĭ cõbĕ akhĕ, a mĕthyá kuõ lõ phúnuõ pré.

Bĭ Corinthiaphú Tahe Eõ Lahyă Byacĕ Tĕõ Săĕ Mõhé Akhĕ, A Mĕthũ Lahyă Tĕ

¹⁷ Htuõrò vā thĕzũ ithyó pĕ põ thġ nuõ a o pã tahe. Vã kĭrĕ ithyó pĕ põ thġ yĕnuõ, vã ki htuthĕ nĭdyĕ thġ mĕtĕ yĕtahenuõ a o tãcõ- to, mĕtĕhĕrò bĭ thġ cõbucõbĕ rõlũ akhĕnuõ, thġ tõmĕ tĕ dõ aryáklõ tahe tadũrò thġ lé mĕtĕ dõ a mũmyă klõ tahehe. ¹⁸ Arġlõ tãcõ ma mähõ thġ hyă cõbucõbĕ tõlũ bĭkhĕtĕ- bĕbĕ nuõ, thġ thĕplõ lŭkhókhyĕlũ, ũ hé pĕ vā phúnuõ. Phú ũ hé pĕ vā nuõ vā zũĕ ná tahehe ma atõ nyă pré. ¹⁹ Thyáphú ũ ki myáhtye thĕgnĕ ná kayă tahe ma a zũĕ mã ĕ, mãto ĕ nuõ, tĕthĕplõ lŭkhólũ yĕnuõ a bĕ ohtya nyă pré. ²⁰ Bĭ thġ hyă eõ rõlũ Byacĕ tĕõ săĕ mõhé akhĕnuõ, thġ eõ thyápã có ná ũ eõ Byacĕ tĕõ săĕ mõhé to. ²¹ Mĕtĕhĕrò, thġ hyă eõ Byacĕ tĕõ săĕ mõhé bĭkhĕtĕ- bĕbĕ nuõ, thġ hyă ekõõbã nĭdyĕ rĕlõ sĕsĕõ tahe, thġ dyakya pĕ kuõũ to. Kayă ovĭe nuõ a o tahe. Kayă dõ a emũõpryá nuõ a o tahe. ²² Thġ e lahyă dõ thġhi toma thġhi o nyă to ĕ? Ma thġ thĕzũ mĕmwpĭpĭhtyĕthġ take nyă hó lõ- prĕzũtĕtĕphú yĕtahe amwĭ nyă hó ĕ? Ma thġ thĕzũ mĕ thĕtarĕkyă kayă sõphásõrya nuõtahe ĕ? Vã kĭrĕ hé pã thġ phútĕ? Vã tõbĕ htuthĕ nĭdyĕ thġ ĕ? Lĕhtuthĕ nĭdyĕ thġ nuõ a o tãcõ- to.

²³ Mĕtĕhĕrò, tĕ dõ thġ mĕ tahenuõ, athyaná phú Byacĕ Jesũ ithyókya pĕ vā nuõtahe to. Tĕ dõ a ithyókya pĕ vā tahenuõma, vā ithyó pĕ kuõ lõ htuõhõ thġ hó. Vã ithyó pĕ thġ, bĭ ũ isĕtãkyă hó Byacĕ Jesũ nuõtõhé akhĕnuõ, a phyĕhtya khómũ, ²⁴ rò a hébwĭhĕtaryĕhtya Cómarya, htuõrò a ibiphĕkyĕ khómũ rò a hé, “Yĕ ma vā nĕklõ dõ a dyĕlyakya dõ thġgnĕ. Thyáphú thġ ki thĕnĕhtyabĕ tuõ vā pwõ- tãphuõ nuõrò, mĕ lahyă phúyĕ pwõ- tãphuõ ní-.” ²⁵ ĕthĭ ehtuõ khómũ rò, a phyĕhtyake thõbĭthĕhtyĕbĕ rò a mĕthyá kuõ phú a mĕrĕ nuõ, rò a hé, “Thõbĭthĕhtyĕ yĕnuõma mähõ Cómarya tĕõlyă athĕ a tĕmátĕdyă tãcõ. Cómarya mĕklõmĕma tãtĕkyă htuõhõ tĕõlyă yĕnuõ ná vãthwi dõ a htwitã dõ thġgnĕ yĕnuõ hó. Thġ õ thõbĭthĕhtyĕ yĕ bĭkhĕtĕ- bĕbĕnuõ, thyáphú thġ ki thĕnĕhtyabĕ tuõ vā pwõ- tãphuõ nuõrò, mĕ lahyă phúyĕ nuõ ní-.” ²⁶ Thġ e khómũ rò thġ õ thõbĭthĕhtyĕ dõ bĕkũyĕ bĭkhĕtĕ- bĕbĕ nuõ, thġ hĕsoluõhtya hó Byacĕ atĕhtyĕ ari-akya tuõ hó dõ a hyă khyĕthyă pã tãphuõ nuõ hó.

²⁷ Phúnuõrò, ùpĕpĕ- bĕbĕ dõ a e khómũyĕ rò a õ Byacĕ ahtyĕbĕ dõ tĕbĕzũbĕnyă lũ akũ to tahenuõ, a mĕthũ hó Byacĕ anĕklõ ná athwi yĕnuõ

hó. ²⁸ Phúnuôro nê tó sudyälyä myáníré dyédú nènê, rò nê tó eno khómũ, òno thòbìthèhtyê dõ békũ yënuô. ²⁹ Bí thĩ e khómũ, thĩ ò thòbìthèhtyê yê akhënuô, thĩ bè tanę tătę tuŕo Kristu anęklô angólasá yënuô. Thĩ ki tanę tătę to hënuô, Cómarya ki plí thĩ pã. ³⁰ Dõ thĩ tanę tătę lahyã phúnuô to akhu-akhyë, dõ thĩklë nuô, kayãswikayãšë tahe ma a o éé, kayã hęcërecë tahe ma a oplu-ophèphè, kayãthyë ma a o tahehe. ³¹ Thĩ ki sudyälyä myárġlô níđú thínę hënuôma, Cómarya plí thĩ to. ³² Shyé~ Cómarya cirya kayã dõ a zŕę lũ to nuôtahe akhëpãnuô, thyáphú a ki cirya pã tókuo pë ná èthĩ támę nuô, a ithyó níđyę pë, a plí níđyę pë phúyë nuôprë.

³³ Phúnuôro, vã khòbòthyó thĩ~ bí thĩ hyãopló lũ dõ thĩ ki eróörólú Byacë tẹo sãšë mǒhë akhënuô, oyooŕo kírę lũ tǒprę ná tǒprę rò eróörólú. ³⁴ Manáro bí thĩ e Byacë tẹo sãšë mǒhë akhë, dõ thĩklë nuô, kayã tǒpręprę ki thëethëđ lälë hó kihéro thyáphú Cómarya ki plí thĩ to nuô, thĩ tǒkó e hyã rę lahyã dõ thĩhi.

Tę dõ vã lo hé ithyóithya thĩ nuô a o pã tahe, manáro vã ki hé pë thĩ shyé~ vã hyãtuŕo dõ thĩ o pã.

12

Thë Sãšë Byacë Ashyëžú Nĭkrã Tahe

¹ Puŕvyã thĩ~, khõnyãyë, vã thëžú đõnyãpló pë thĩ ná shyëžú nĭkrã dõ Thë Sãšë Byacë dyé thĩ tǒprę ná tǒprę nuôtahe ari-akya. ² Bí thĩ zŭkanyãkã tyahí Byacë Jesũ to akhënuô, thĩ krwöcuóthũ kuŕo lǒ pręzọ dõ a hëbëcyãto nuôtahe akhyë, rò a thũcuóthũ lǒ thĩ klyá. ³ Vã thëžú nõthęgnëpló kuŕo thĩ ná kayã dõ a isõ mũmyã Jesũ takhyã~ to nuôtahe ma, túprę kayã dõ Thë Sãšë Byacë zŭklyázŭkló lũ nuôtahe prë. Thë Sãšë Byacë ki zŭklyázŭkló kayã tǒpręprę to hënuô, a ólyãbë lahyã ná Jesũ ma Byacë tǒprę, phúnuô tǒprę~ to.

⁴ Shyëžú nĭkrã dõ Thë Sãšë Byacë dyéyë tahenuô, a thyálũ tǒcô~ to, a o amyëmyë acôcô tadúro a hyã a khãshyëkhãryã ma tǒphopho~ tuŕo prë. A khãshyëkhãryã ma a hyã dõ Thë Sãšë Byacë yë a o hó. ⁵ Tëmę dõ pë ki mepę pręzŭtëpũ dõ aruô tahe agnënuô a o élä tadúro tëmę yëtahenuô a kholũ. Manáro Byacë dõ pë mepę lũ tëmę yëtǒprę nuôma tǒpręprę~ tuŕo lũ prë. ⁶ Tęcýãtëdë dõ a o ná pë dõ pë ki mepę Cómarya a tępphyëtëmę agnënuô, a o élä tadúro tęcýãtëdë yëtahenuô a kholũ. Manáro prę dõ a dyëtã pë tęcýãtëdë tǒprę ná tǒprę dõ pë ki mę Cómarya atëmę yëtahe agnë nuôma, Cómarya tǒpręprę~ tuŕo prë.

⁷ Thyáphú pë ki męcwŕo pë kuŕo pë puŕvyã Kristuphú dõ aruô tahe agnënuô, Cómarya dyéluô ná Thë Sãšë Byacë o dõ pë pwŕo~ tǒprę akũ hó. ⁸ Dõ pëklë tahehenuô, Thë Sãšë Byacë dyëtã èthĩ tętřitękyã dõ acóazã tahe, tahehenuô a dyëtã èthĩ tętřitękyã dõ a lǒbã ná tętthëkhuthęgnë tahe. ⁹ Tahehenuô Thë Sãšë Byacë dyëtã lũ tętŕzŭsŕo, tahehenuô a dyëtã lũ tępŕotęprę dõ a męšímę pë ù tętswítësë tahe. ¹⁰ Tahehenuô Thë Sãšë Byacë

dyetã lû tẹprotèprya dô a meľuöcyã tẹprotèprya tahe. Tahehenuô Thé Săsě Byacě dyě èthĩ tẹcyátèdè dô a ki htwöhtya prèpro tahe, tahehenuô a dyetã lû tẹcyátèdè dô a thėgněcyã tẹ dô ù hébè tahe rò ù hébè tẹ yětahe nuôma a o dô Thé Săsě Byacě a o hyã mã ẻ, ma amãto ẻ phúnuô. Tahehenuô a dyetã lû tẹhéběcyã ngókhókhye tahe. Tahehenuô a héluôplô kạkhycyã pẹ khyẻ ù ná kayáhébẻ ngókhókhye dô ù thėgněhtwô to yětahe angólasá. ¹¹ Prẻ dô a dyetã lỏ- shyẻzủ yětahe nuôma Thé Săsě Byacě tởprẻprẻ- tuỏ prẻ. Rỏ shyẻzủ nỉkrã yẻnuô, a dyetã pẻ lỏ prẻzủtẻphủ pwỏ- tởprẻ. A dyetã pẻ ù củ- dủ phủ a thẻzủ dyetã ù nuô prẻ.

Nẻklỏ Akrủakrỏ Oẻã Tadủrỏ Nẻ Oủ Lủ Tỏprẻprẻ- Tuỏ Prẻ

¹² Prẻlukayã anẻklỏ yẻnuô akrủakrỏ oẻ nyacỏ tadủrỏ nẻklỏ ocủprẻ lủ tỏprẻprẻ- tuỏ prẻ. Thyáphúnuôhỏ pẻ dô a zủẻ Jesủ Krủtu yẻtahenuô, a orỏ oẻ nyacỏ tadủrỏ pẻ htwỏ củprẻ lủ nẻ tỏprẻprẻ- tuỏ prẻ. ¹³ Phúnuôhỏ, dô pẻklẻ nuô, tahehe ma Judaphủ, tahehe ma Judaphủ mãto, tahehe ma củ, tahehe ma prẻ palảphủ. Manárỏ dô Thé Săsě Byacě yẻtỏprẻprẻ- tuỏ củprẻ lủ akhu-akhẻ, pẻ plwỏ rỏ lỏplỉ lủ htyẻ dô Krủtu anẻklỏ tỏprẻ- tuỏ akủ prẻ. Pẻ nủbẻ thỷã lỏplỉ lủ Thé Săsě Byacẻ tỏprẻprẻ- tuỏ prẻ.

¹⁴ Mẻtẻhẻrỏ, kayã anẻklỏ nuô, akrủakrỏ o prẻ tỏcỏ mãto. A o ẻnyacỏ. ¹⁵ Hẻkuỏẻ, khảduỏ ki hé, “Vả ma takhu mãto, phúnuôrỏ vả ma nẻklỏ akrủakrỏ mãto,” a ki hé phúnuô tadủrỏ, a htwỏ tadủpả nyả prẻ nẻklỏ akrủakrỏ prẻ. ¹⁶ Htuỏrỏ ki khảlẻkuỏ hé, “Vả ma mẻthẻplỏ mãto, phúnuôrỏ vả ma nẻklỏ akrủakrỏ mãto,” a ki hé phúnuô tadủrỏ a htwỏ tadủpả nyả prẻ nẻklỏ akrủakrỏ prẻ. ¹⁷ Pẻ nẻklỏyẻ a ki o shuỏshuỏ prẻ mẻthẻplỏ hẻrỏ, pẻ ki cuỏ nỉhuỏcyã phủtẻ? Pẻ nẻklỏyẻ a ki o shuỏshuỏ prẻ khảlẻkuỏ hẻrỏ, pẻ kỉrẻ cuỏnuỏthỷacyã phủtẻ? ¹⁸ Manárỏ nẻklỏ akrủakrỏ tỏcỏ ná tỏcỏ nuô, Cỏmarya dyatãdủ hỏ lủ akhảlẻ ná akhảlẻ rò a dyatã củ- dủ phủ atỏ lủthẻplỏ nuô hỏ. ¹⁹ Nẻklỏ krủkrỏ khảlẻ pwỏ- tỏphỏ nuô, a ki o shuỏshuỏ prẻ mẻthẻplỏ, mãtorỏ a ki o shuỏshuỏ prẻ khảlẻkuỏ kihẻrỏ nẻklỏ o pả to hỏ. ²⁰ Phúnuô akhu-akhẻ, nẻklỏ krủkrỏ oẻ tadủrỏ nẻ ocủ prẻ lủ tỏprẻ- tuỏ prẻ.

²¹ Phúnuôrỏ, “Vả lo nẻ to,” mẻthẻplỏ bẻ hẻnỉ takhu to. Phúnuôhỏ, “Vả lo nẻ to,” khukỏ bẻ hẻnỉ khảduỏ toto. ²² Kỉ hẻtãtã rò, nẻklỏ krủkrỏ dô a lodu to, ù tanẻpatỉ lủ tahenuô, ù lodu klỏlỏ cỏ lủ taplẻ cỏ. ²³ Nẻklỏ krủkrỏ dô a lodu to pẻ tanẻ nỉdyẻ lủ tahenuô, pẻ lẻ dyadu nỉdyẻ èthỉ. Nẻklỏ krủkrỏ dô ù myảhtye rò atwỏmwỉrinẻ to tahenuô, pẻ bẻ mẻbỉmẻuỏ nỉryádyẻ klỏ cỏ lủ. ²⁴ Nẻklỏ krủkrỏ dô ù myảhtye rò a lẻhẻoto tahenuô, pẻ lo tari kủbỉthỷábỉryá nỉdyẻ ẻ to. Manárỏ, bỉ Cỏmarya byả pẻnẻklỏ akhẻ, tẻ dô pẻ tanẻ ná a lodu to yẻtahenuô, ẻ dyadu ryányacỏ. ²⁵ Thyáphủ thỉ thẻplỏ ki lủkhỏ tả lủ tỏprẻ ná tỏprẻ- tằmẻ nuô, Cỏmarya mẻ-ohityanỉ Krủtu anẻklỏ phúnuô hỏ. Phúnuôrỏ, khỏnyảyẻ, nẻklỏ krủkrỏ tỏcỏ ná tỏcỏ yẻ ki bẻ mẻrỏlủ tẻ rò ki mẻcwỏmẻkỏ nỉkhyẻ lủ tỏprẻ ná tỏprẻ. ²⁶ Akrủakrỏ tỏcỏ ki khyảbẻ tẻpyátẻsẻ

hêrô akrûakrô lõ~ plĩ ki khyá tộkuố ná lữ. Ủ ki htuthênĩ akrûakrô tôcô hêrô, akrûakrô lõ~ plĩ ki thêkrũ rộkuố lõ lữ.

²⁷ Khõnyáyẽ, lõ~ thĩ yêtahe nuôma, thĩ htwố rộlỗ lữ Krĩstu anêklỗ tôcô~ tuố. Rò thĩ tôprê ná tôprê nuôma mậhố anêklỗ krũkrộ tôcô~ tuố hó.

²⁸ Dố prêzũtêtêplômũ akũ nuô, Cómarya dyahtya rêlô Prêdônyăphủ tahe, nyếtôtôtô ma prêprộ tahe, thuôtôtôtô ma Thárá tahe, dôkhyêrô kayă dố a mệluố tẻprộtẻprạ tahe, kayă dố a nỉbê tẻtaryẻprỏprạ dố a zasĩmẻcyă pẻ ủ tẻsẻ tahe, kayă dố a mẻcwỏmẻkỏ ủ tahe, kayă dố a zũklyázũklỗ pẻ ủ tahe, ná kayă dố a hẻbẻcyă ngỏkhỏkhye tahe yẻnuô tahe hó. ²⁹ Kayă pwỏ~ tôprê htwố lõ Prêdônyăphủ mậto. Kayă pwỏ~ tôprê htwố lõ prẻprộ mậto. Kayă pwỏ~ tôprê htwố lõ Thárá mậto. Kayă pwỏ~ tôprê nỉbê lõ tẻtaryẻprỏprạ dố a ki mệluố pẻ ủ tẻprộtẻprạ tahenuô mậto. ³⁰ Kayă pwỏ~ tôprê zasĩmẻcyă pẻ lõ ủ tẻswítẻsẻ mậto, kayă pwỏ~ tôprê hẻbẻcyă lõ ngỏkhỏkhye tahe mậto, kayă pwỏ~ tôprê htwốlỗ prẻ dố a hẻluốplỏcyă pẻ ủ ná ngỏkhỏkhye tahe angỏlớa mậto. ³¹ Vả thẻzũ dố thĩ ki thẻplỏshyo thẻzũ kuố lahyă shyẻzũ dố aryălố ủ dố a mẻcwỏmẻkỏ mậlakỏ có ủ nuô tahe. Maná rô dố tẻlỗplỏ yẻtahe aklẻnuô, aryălố ủ nuô a o pả tôcô. Nuôtỏcỏma mậhố mọnỉ lữ tôprê ná tôprê yẻnuô hó.

13

Tẻmọ

¹ Vả ki hẻbẻcyă lõ có prẻlukayă angỏ tahe ná lõ~ mỏkhu tanẻphủ tahe angỏ có tadủrô vả ki mọnỉ ủ to hẻnuô, vả htwố prẻ mọ ná cáẻẻ dố aprạ tawỏtathủ kaỏkaáyă kyáẻ yẻnuôtahe prẻ. ² Vả ki nỉbê có tẻcyátẻẻẻ dố vả ki hẻsỏdỏnyă cyă pẻ có ủ ná Cómarya alặangỏ tahe có bẻbẻ, vả ki thẻgnẻ lõlắtakli có tẻ acỏazặ tahe ná lõ~ tẻthẻkhuthẻgnẻ tahenuô có bẻbẻ, vả nỉbê có tẻzũ dố a nỏthỏthủ cuốkyăbẻ có so tahe bẻbẻ, vả ki mọnỉ ủ to hẻnuô, vả ma kayă olỏoklỗ tôprẻ prẻ. ³ Lỗ tẻ dố a o ná vả tahenuô, vả ki dyẻ lỏkyă có ná kayă sỏphásỏryạ tahe cóbẻbẻ, htuỏto vả ki lủhtyakyă có vảnẻ dố ủ ki sủũkyă có vả ná mi bẻbẻ, vả ki mọnỉ ủ to hẻnuô, a nỉbwỉnỉtaryẻ dố vặgnẻ tôcô~ to.

⁴ Pẻ ki mọnỉ ủ hêrô, pẻ khyáthẻplỏhtủbẻ, pẻ thẻzỏnỉ ủ, pẻ thẻkhwẻ kuốủ tẻ to, pẻ hẻbẻhtyalỏ pẻngỏ to, pẻ phyẻdu phyẻhtyalỏ pẻnẻ to. ⁵ Pẻ ki mọnỉ ủ hêrô tẻ dố akỏabẻ to tahenuô pẻhẻpẻmẻ ủ to. Pẻ myápủmyávạ nỉdyẻđủ pẻgnẻ to. Pẻ ki mọnỉ ủ hẻnuô pẻ thẻplỏdu zủnyẻ ủ to. Pẻ pủma ủtẻthủ to. ⁶ Pẻ ki mọnỉ ủ hêrô, bí ủ mẻ tẻmủmyáricyă akẻnuô, pẻ thẻkrủthẻlỏ to, maná rô ủ ki hẻcỏmẻcỏ tẻ hẻnuô, pẻ thẻkrủthẻlỏ nyacỏ. ⁷ Pẻ ki mọnỉ ủ hẻnuô, pẻ thẻplỏ pyẻ pẻ tỏphuỏ~ to. Pẻ zủẻ plehyă tadủ ná ủ ki ryă hyă pả, pẻ myásủ plehyă tadủ ná Cómarya ki mẻryă hyă ủ pả, htuỏto pẻ khyáthẻplỏhtủbẻ tẻpwỏtỏcỏ.

⁸ Tẻmọnuô atadủ cyắto, a oklỏma tacủprẻ. Prẻprộ tahe a tẻhẻbẻ tahe bẻbẻ, tẻhẻbẻcyă ngỏkhỏkhye tahe bẻbẻ, tẻthẻgnẻplỏphẻ tahe bẻbẻ, a o

klôma tacúprê mato, a ki lamékya lõ pã. ⁹ Pê têtêkhuthégnê khõnyákhê yêtahenuô bèbê, pê têtêprô one Cómarya alãangô tahenuô bèbê alôabã hí to. ¹⁰ Manárò shyé~ nopã bí Cómarya dyé hò pê têtêkhuthégnê dô alôabãhó yê akhêpãnuô, têtê dô alôabã to tahenuô a ki simékya lõ pã. ¹¹ Bí vã pacê pã akhênuô, vã têtêbê bèbê, vã têtêya vã théplôthuôhtyê tahenuô bèbê, vã têtetanê tahenuô bèbê, athyaná pacê tôprênuô prê. Manárò bí vã duprê hyã hó akhênuô, vã vîkyã lõ pacê aléklô tahe. ¹² Thyáphúnuôhó têtê dô pê thégnê khõnyáyê tahe nuôma a thyáprê ná pê myá mậduô dô a luô óruô tôbê nuô prê. Manárò dô khyê pãnuô mỗnyémộthê dô pê ki myáhtyê tậsủ shyêklô có Cómarya ná pênê pã nuô, a ki hyátuô pã, rò pê ki thégnêplô lõ pwô~ tôcô có pã. Khõnyárò pê thégnêplô lõ hí Cómarya to tadúro bínuôkhê pã nuô, pê ki thégnê tậtê lõ phú Cómarya thégnê tậtê lõ pê nuô pã.

¹³ Manárò khõnyá yênuô, têtêzủ, têtêmysủ ná têtêo okyã pã thuôcô. Dó yê thuôcô aklênuô adulô ù ma têtêo hó.

14

Shyêzủ Dỏ Aryálỏ Tahe Nuôma Shyêzủ Dỏ A Mệcwỏmệkỏ Ủ

¹ Thỉ tởkỏ cyêprỷcyêlỉ yácủ mỗnỉ kuỏủ. Htuỏrỏ thêzủ nỉbê kuỏ lahyã ù shyêzủ dô Thê Sẫsẻ Byacẻ dyétậkrả yênuô tahe. Shyêzủ nỉkrả dô aryálỏ ù ma mậhỏ hẻsodỏnyã cyã pẻ ù ná Cómarya alãangỏ phú prẻprỏ tôprẻ nuỏhỏ.

² Mệtẻhẻrỏ kayã tôprẻprẻ ki hẻbẻ ngỏkhỏkhyẻ dô ù thégnẻhtwỏ to yẻtahe hẻnuỏ, a hẻbẻ ná prẻlukayã tahenuỏ mậto, a hẻbẻ ná Cómarya prẻ. Ủ thégnẻplỏ kuỏ lủ tẻ tôprẻ~ to. È yỏ hẻbẻ ná Thê Sẫsẻ Byacẻ a tẻprỏtẻprỏya rò a hẻbẻ ngỏ yẻtahenuỏ acỏazả akhu-akhẻ, ù thégnẻhtwỏ kuỏ lủ to. ³ Ki myáke klyã dô aruỏ tỏbỏ hẻrỏ, kayã dô a hẻsodỏnyã pẻ ù ná Cómarya alãangỏ tahenuỏma, a hẻbẻ ná prẻlukayã tahe hó, rò a htwỏ tẻmệcwỏ dô prẻlukayã tahe agnẻ, a dyẻhẻdyẻẻ prẻlukayã, rò a mệmộhtyẻ khyẻthyã prẻlukayã tahe athẻplỏ. ⁴ Kayã dô a hẻbẻ ngỏkhỏkhyẻ yẻtahenuỏ a mệcwỏlyẻ nỉdyẻ tủdủ anẻ prẻ. Manárỏ kayã dô a hẻsodỏnyã pẻ ù ná Cómarya alãangỏ tahenuỏ, a mệcwỏ lõ prẻzủtẻtẻ plỏmủphủ pwỏ~ tôprẻ. ⁵ Vã thêzủ dô thỉ pwỏ~ tôprẻ ki nỉbẻ lõ ngỏkhỏkhyẻ ashyẻzủ tahe tadúro vã thêzủklỏ dô thỉ pwỏ~ tôprẻ ki hẻsodỏnyã pẻ ù ná Cómarya alãangỏ tahe. Mệtẻhẻrỏ kayã dô a nỉbẻ shyẻzủ dô a hẻsodỏnyã pẻ ù ná Cómarya alãangỏ phú prẻprỏ tahenuỏ, a lodukỏ rò a nỉbwỉnỉtaryẻ klỏ ná kayã dô a nỉbẻ ngỏkhỏkhyẻ ashyẻzủ yẻtahe. Manárỏ kayã dô a hẻbẻ ngỏkhỏkhyẻ yẻtahe tôprẻnuỏ, kayã tôprẻprẻ dô a ki hẻsohte luỏplỏ pẻ ù ná è hẻbẻ ngỏkhỏkhyẻ yẻ angỏlasá ki o tủma, a nỉbwỉnỉtaryẻ pẻ dô prẻzủtẻtẻ plỏmủphủ tahe agnẻ prẻ.

⁶ Phủnuỏrỏ vã khỏbỏthỏyỏ thỉ, vã ki hyã hẻbẻ pẻ thỉ ná ngỏkhỏkhyẻ yẻ kihẻrỏ a ki nỉbwỉnỉtaryẻ dô thỉgnẻ phủtẻ? Manárỏ, vã ki phẻyẻhyãnỉ pẻ thỉ tẻrỉtẻkyã dô Cómarya dyẻluỏ pẻ vã tahenuỏ bèbẻ, tẻtẻkhỏthẻgnẻ tahenuỏ bèbẻ, tẻhẻprỏhẻprỏya one tahenuỏ bèbẻ, ná tẻthỏyỏithỏya tahenuỏ bèbẻ, kihẻnuỏ, a ki htwỏbwỉhtwỏtaryẻ dô thỉgnẻ pã. ⁷ Myã kuỏrẻ lahyã

tèdòtèuô a tãmuôttãtè dô a sôdô théplô yêtahenuô, kayã tôprê ki uôtlêlô, mâtôrô ki a dòti manárô a dòpra atalã yënuô a ki pra rê to kihêrô a thézũ dòpra kryã- phútënuô, a khôbôthyô tahe cuô thégnëplöcyã lũ têtòpra atalã prařëprañi yënuô phútë? ⁸ A thyã phúnuôhó, hékuôřé, klyëphú tôprê ki thézũ dyéthëgnë akhó tahe ná èthi tó htyasátë hó rò a ki uôprahtya pé èthi kwô, manárô a uô dyéthëgnë ù yënuô, a ki uô praplô ryã kwô to kihêrô ùpë tôprê cuô thégnëcyã a tetyéthëgnë ù yënuô ná ù bè htyasátë phútë? ⁹ Phúnuôhó në ki hébë ù ná ngókhókhye dô ù thégnë angólasá to yënuô hérô ù cuô thégnëcyã angólasá phútë? Në ki hébë phúnuô hérô, a thyápré ná në hébë lô kyädë në këlathé pré. ¹⁰ Dô hekhu yënuô, ngókhólü nuô a o ényacô tadúró tóçô ná tóçô nuô angólasá o khódü atë. ¹¹ Manárô kayã tôprëprê ki hébë vã rò vã ki thégnë lüngó to hérô, ènuô a thyákyã hó ná htyëkëruôphú tôprê dô vägnë hó, rò vänuô, a thyákuôddü hó htyëkëruôphú tôprê dô ègnë hóhó. ¹² Thĩ ki thézũ mãlakô Thé Sãsë Byacë dyëkrã shyëzũ yë hénuô, nwóphyë lahyã shyëzũ dô a ki mę duhtyahtũhtya cwô prëzũtëplömu nuôtahenuô.

¹³ Phúnuôrô kayã dô a hébëcyã ngókhókhye yëtôprënuô, a tóbë kwĩ Cómarya ná a ki dyë lũ tëcyãtëdë dô a ki hésoplô kařhyë pé khyë ù ná a tëtëhëbë tahe. ¹⁴ Mëtëhêrô, vã ki kwicóbë ná ngókhókhye yë hérô, vã théplô yënuô a thégnë ná vã kwicóbë Cómarya tadúró vã tanëplô nĩdyë angólasá to. ¹⁵ Ki héphúnuôrô, vã kibë mę phútë? Vã ki kwicóbë phú Thé Sãsë Byacë zũklyázũklô vã théplô nuô pré, htuôto vã ki kwicóbë dü ná ngó dô ù thégnë kuô vã nuôtahe pré. Bí vã irô akhënuô, vã ki irô phú Thé Sãsë Byacë zũklyázũklô vã théplô nuô pré, htuôto vã ki iródü ná ngó dô ù thégnë kuô vã nuôtahe pré. ¹⁶ Hékuôřé, në ki hébwihétaryë htuthéhtya túpré Cómarya ná ngókhókhye yë kihêrô, kayã dô a hyãcóbë kuô në yëtahe aklë tôprëprë yô thégnë kuô nęngó to akhu-akhyë, a krwô hébwihétaryëhtya cyã kuô në Cómarya to. ¹⁷ Në tëtëkwicóbë htuthéhtya Cómarya yënuô, aryálã có hó tadúró a htwöbwihtwötaryë dô ügnë tóçô- to.

¹⁸ Tëtëhëbë ngókhókhye yëtahenuô, vã yô hébëcyã löklô ná thĩ akhu-akhyë vã hébwihétaryë Cómarya. ¹⁹ Manárô dô prëzũtëplömu akünuô, vã hébë ná ngókhókhye yëtahe to. Mëtëhêrô, phũ- ná vã hébë ù ná ngókhókhye yë amũ tóthó nuô, vã ithyô pré ù ná ngó dô ù thégnëcyã yë nyãmũ pré nuô aryáklô pá có dô vägnë có.

²⁰ Vã khôbôthyô thĩ, tanë lahyã tã phú pacëphú tahe tanë nuô tãmë. Manárô túpré tëmũmyáricyã yëtóçô nuô pré rò htwóhtya thyã lahyã ná pacëphú othë dô a thégnë kuô tëmũmyáricyã to nuôtahe ní-. Manárô tët dô vã rä pé thĩ yëtahenuô, tanë lahyã phú kayãduprë hó tôprë a tëtane nuô.

²¹ Lisäsëkü hé,

“Vã ki nõhyã htyëruôkëklöphú tahe ki hyã hébë väkayã tahe ná htyëruôkëklö angó tahe pá. Vã ki hébë có èthi phúnuô pá manárô èthi nĩdã vã

ngô to pã,”* Byacè hé phúnuô.

22 Phúnuô akhu-akhyè, ngókhókhye yétahe nuôma tèmátèdyã dô prèzùetèphú tahe agnènuô mato. Ngókhókhye yétahe nuôma a dyéluô ná Cómarya kírè cirya kayã dô a zùenyãe kuôũ to nuôtahe agnè prè. Manárò tètèhéprò Cómarya alãangó tahenuô a dyéluô ná Cómarya thèplòoní prèzùetèphú tahe prè. Tètèhéprò one yènuôma prè dô a zùe kuôũ to tahe agnènuô mato. 23 Hékuórè, thĩ hyã cóbucóbè rôlô lù rò thĩ ki hébè ná ngókhókhye yétahe pwô- tòprè kihènuô, kayã dô aruô tahe, matorò kayã dô a zùekuô hí ù Krístu to tahe ki hyácóbè tòkuô thĩ hérò èthĩ ki nìhuônó kuô ngó yétahe tòphuô- to kihènuô èthĩ ki hé lahyã thĩ ná kayã tamwí pã. 24 Manárò, hékuórè, kayã aruô dô a nìhuônó kuôũ ngó yétahe tòphuô- to tahe, matorò kayã dô a zùe kuôhĩ Krístu to tahe ki hyácóbè tòkuô thĩ hérò thĩ ki héprò Cómarya alãangó pwô- tòprè hènuô, èthĩ ki thègnèlyã nìdyé lahyã anè ná èthĩ ma prèoraphú tahe pã. Dô thĩ héprò yè akhu-akhyèrò èthĩ ki thèzù zã lahyã anè pã. 25 Yètòphuôrò, tètè dô èthĩ thègnèhtwóto dô a thèplòkũ tahenuô, a ki tanèplòhte pã, rò a ki dãngũlyã cóbèhtya Cómarya rò a ki hé, “Cómarya a taryèpròpřyã shyosó omákuô lakó ná kayã yétahe hó,” a ki hé lahyã phúnuô pã.

Paulu Ithyóithya Ũ Ná Cóbucóbè Rôlũ Ari-akya

26 Vã khòbóthyó thĩ, phúnuôrò bí thĩ hyácóbè rôlũ akhènuô, thĩ tò mē phútè? Tahehenuô a ki irò htuthèhtya Cómarya, tahehenuô a ki ithyóithya ù ná Cómarya alãangó, tahehenuô a ki hélúòhte pè ù ná Cómarya dyéluô lù tahe, tahehe kuôke rò a ki hébè ná ngókhókhye tahe, tahehe ke rò a ki héplòhte pè ù ngókhókhye yétahe angólasá. Thĩ mē lahyã phúyè ma arya vã. Manárò thĩ mē tètètè- bèbè nuô, nõ nìhñĩre, nõ htwòbwíhtwõtaryè pè prè dô a nìhuô tètè tahe agnè nuô. 27 Kayã tòprèprè ki thèzù hébè ná ngókhókhye yétahe kihèrò, a tò hébè éló ná thènyè tomaná thèthuô to. Manárò èthĩ tóbè hébè tòprè htuô tòprè. Rò dô èthĩ aklè tòprènuô, a tò thègnèplò angólasá rò a tóbè heso kakhýè plò pè khyèthya pè ù. 28 Manárò, kayã dô a hébè ná ngókhókhye yètahenuô, prèhèsohtèplò luô pè lù angólasá ki o tòprè- to hérò, nõothuôkyã èthĩ dô thĩ prèzùetèplòmũ akũnuô, rò nõkwícóbè huô nìdyédũ è ná Cómarya nuóprè.

29 Phúnuôhó, kayã dô a héprò Cómarya alãangó tahenuô, a tò héprò prè thènyè tomaná thèthuô prè. Èthĩ héprò yétahe nuôma Cómarya nõhéprò mǎ èthĩ è, mǎto è nuô, kayã dô a okyã tahe tóbè nĩdã rò tanemyã tãtè lahyã èthĩ atèhéprò yétahe. 30 Manárò, dô kayã onyãnídã tètè aklè tahenuô, kayã tòprèprè ki nìbè ngó dô Cómarya o tòmũmũ kihèrò, kayã dô a hépròtè nuótòprè tóbè okuôkyã, kayã yètòprè bè hébè kuôke. 31 Phúnuôhó, thyáphú ù pwô- tòprè ki nìbè kuô tètèkhuthègnè ná tètètère agnènuô, lõ- kayã dô a héprò tètè tahenuô, a tóbè héprò tòprè htuô tòprè. 32 Kayã dô a thèzù héprò

* 14:21 14:21 Isaia 28:11-12

tè tahenuô, a héprô bèbè, a héprôto bèbè, a tò khôbécýá dyé lahyă ané.
³³ Mëttëhëro, bí thĩ hyă cóbucóbě rólů akhënuô, thĩ héprô prarúpraté prô lõ
 lů tôphuôtuô phúnuô rò Cómarya théplô o to. Cómarya thézű dđ thĩ ki hé
 thĩ ki mę lahyă ná aklyáaklô tôprë htuô tôprë phúnuô.

³⁴ Bí prëzűetë plómuphú okúokyá lů akhënuô, èthĩ lëklô o ná dđ prëzűtë
 plómũ akũ yënuô, prëmò tahe tóbè othuôokrë. Èthĩ tóbè hébëni to. Manáro
 phú Judaphú tètthýotëtthya o nuô, ù tóbè dyaduzűnyă èthĩ. ³⁵ èthĩ ki thézű
 thégnë tètôcôcô hérò, a bè kạ sudyă prë avë dđ hi. Dđ prëzűetëplómũ
 akũnuô, prëmò tôprëprë ki hébëkuô të hënuô a htwôhtya të thëtarë tôcô.

³⁶ Cómarya alăangô a khăshyëkhăryă ma a o nyă prëtű dđ thĩ Corinthia
 prëzűetëplómũ akũ rò a hyă nyă prë é? Mátorò a hyă pë prëtű nyă dđ thĩ
 yëtahe a o prë é? ³⁷ Kayă tôprëprë ki tanę nidyë ané, vă ma prë dđ a héprô pë
 Cómarya a tëritëkyă tôprë, mátorò vă ma kayă dđ a nĩbë shyëzű dđthudóthë
 tôkyë tôprë kihërò vă rá të yëtahenuô Byacë a tëtëkyă prë nuô a bè thégnë
 prë. ³⁸ Manáro lõ~ vă hé lů yëtahenuô, a ki bezűbenyă to hérò bezűbenyă
 tă è tôprë~ tãmë.

³⁹ Mëphúnuôrò, vă khôbóthyó thĩ, dyaicũ lahyă thĩ théplô ná tëtëprô
 yëtahe. Manáro cuô nõokuô tă kayă dđ a hébë ná ngôkhókhye nuôtahe
 tãmë. ⁴⁰ Thĩ mę itëtë~ bèbè nuô, thĩ tóbè mę tătôtăbë è rò tóbè cuô ná
 aklyáaklô.

15

Kristu Thyë Ihtòkqhyë

¹ Vă khôbóthyó thĩ, khõnyărò vă thézű dyé thënëtyabë khyëthyă thĩ ná
 tëtëhëkrű ari-akyă dđ vă hësodõnyă pë htuôhó thĩ rò thĩ nĩbë htuôhó rò thĩ
 dyashyodyasô htyahó thĩ tëtëtënyă dđ alô yënuô ari-akyă prë. ² Yënuôma
 tëtëhëkrű ari-akyă dđ vă hësodõnyă pë htuôhó thĩ nuô hó. Thĩ ki zűë rò
 thĩ ki pũklôma ryă tëtëhëkrűmila ari-akyă yëtôcô hënuôma, thĩ nĩbëhó thĩ
 tëmëlwóhtekạ hó. Thĩ ki mę phúnuôto hérò, thĩ tëtëzű yëtahe nuôma tëtëzű dđ
 a mălakô mătô.

³ Tëritëkyă dđ a lodulô ù dđ vă nĩbë rò vă dyëtă dítű pë thĩ yënuôma
 mătô, thyáphú pë ki siplë ná təciryă pë tëtëthũ yënuôrò, Kristu khyáthyë
 hó athë hó, lisăsëkũ hé phúnuô. ⁴ Htuôto lisăsëkũ hé pỏ, ù iluôhtuô Kristu
 rò thuõnyë tonyënuô a ihtòhtwôprë kqhyë dđ tëtëhyë. ⁵ A htwôprë kqhyë
 htuôrò a oluôhtya pë Petru, htuôrò a oluôhtya pë Prëdõnyăphú shyéthënyë.
⁶ Htuôrò dđkhyënuô, a oluôhtya pë pỏ a khôpacë nyăzë tôphuôtuô. Rò kayă
 dđ a myáhtye lů yëtahenuô, tahehe ma a thyëhtuôhó manáro tahehenuô, a
 ohtwôprë tuỏpạ khõnyăkhë yënuô a o éklô pạ có ná a thyë htuô nuôtahe có.
⁷ Htuôrò a oluôhtya pëtëtuô Jakomo rò a cuô oluôhtya pëke lõ~ Prëdõnyăphú
 nuôtahe. ⁸ Dđkhyëlô rò a oluôhtya pë kuôke vă dđ athyaná pacëphú dđ a o
 bălë kuôũ to yëtôprë.

⁹ Dô Prêdônyăphú lô~ plî aklênuô, vă ma kayă dô akôabê kuôû phú Prêdônyăphú dô aruô nuôtahe taki~ to tôprê hó, mêtêhêrô bí vă zÿe tyahí Jesú Krístu to akhênuô, vă męcÿmęcÿ kayă dô a zÿe Jesú Krístu tahe akhu-akhyê, ù ki é kuô vă ná Prêdônyăphú tôprêprênuô~ a kòcô taki~ to. ¹⁰ Manárò, dô Byacê abwíataryê akhu-akhyê, khönyărò vă htwöhtyahó Prêdônyăphú tôprêhó. Têbwítetaryê dô Cómarya dyétă vă yênuô a kyădê to. Mêtêhêrô vă yácú htóhêhtôre mę klô có ná Prêdônyăphú dô aruô tahe có. Vă mębê phúyê nuôma vâhêväre nîdú mătó. Cómarya abwíataryê mę tộkuô ná vă akhu-akhyê, vă mębê phúyê nuôprê. ¹¹ Phúnuôrò, vă hêsodônyă pê thî yêtahenuô bèbê, êthî hêsodônyă pê thî tahenuô bèbê, thî zÿe thyălô hó lû phúnuô hó.

Pê İhtò Htwöprêkə Dô Têthyê

¹² Pê hêsodônyă htuô pê hó thî ná Krístu ihtòhtwöprê kăkhyê dô têtthyê tadúró dô thîklê tahehenuô, “Kayă thyê htuôhó tókuôrò a ihtòhtwöprê kăkhyêcyă pă takhyă~ to,” a cuôhé lahyă phúnuôma mêtê? ¹³ Phú thî hénuô a ki mălakô hérò, Kristunuô, a thyê ihtòhtwöprê kăkhyê to, angôlasá hyă phúnuô hónuô. ¹⁴ Krístu ki thyê ihtòkăkhyê mălakô to kihêrò, pê hêsodônyă pê thî yênuôma a nîbwínítaryê to. Thî zÿe nuô~ ma a nîbwínítaryê toto. ¹⁵ Túyênuô mătó, thî hé ná kayă thyêhtuônuô a htwöprê kăkhyê cyăpăto yênuô a ki mălakô hérò, a tă ná thî hé hó ná Cómarya męhtwöprê kăkhyê khyêthyă Krístu mătó phúnuô hónuô. A ki mălakô phúnuô hérò, pê ma kayă dô a cuô dônÿă lahôlahya pëlô hó ù ná Cómarya ari-akyă tahe hó, mêtêhêrô pê yô hêsodônyă pê ù ná Cómarya męhtwöprê kăkhyê khyêthyă hó Krístu phúnuô nuô~. Manárò thî hé yêtahe nuôma atô tóçô~ to. ¹⁶ Kayă thyê tahe ki ihtòhtwöprê kăkhyê to kihêrò, Krístu nuô~ ma Cómarya mę ihtòhtwöprê kăkhyê lû dô têtthyê mătó to. ¹⁷ Krístu ki thyê ihtòkăkhyê dô têtthyê to kihêrò, thî zÿe Krístu nuô a kyădê lô hó. Htuôto têtthú tahe còklôma păprê thî prê, a plwôkyă hí thî to. ¹⁸ Thî héyê a ki tó hérò, kayă dô a zÿe Krístu rò a thyê htuôhó tahenuô, a tuôlô hó dô têtpyétêkyă hó. ¹⁹ Pê dô a zÿe Krístu rò a ohtwöprê pă khönyăyê tahenuô, pê zÿe Krístu rò pê ki myású prétú yêtòhtú agnê prê, pê myású dô a ki męlwóhtekə pê shyê~ nopă tóhtú agnênuô a ki oto hérò, dô hekhu yênuô, tó thêzôlô ná kayă phú pê yêtahe nuôma a o pă to hó.

²⁰ Manárò, Krístu thyê ihtòkăkhyê yênuôma a mălakô có. Dô è thyê ihtòkăkhyê rêlô ù dô têtthyê akhu-akhyê, a dyêluô thêgnê tătê pê có hó pê ná kayă dô a thyê talwô htuôhó tahenuô, a ki ihtòhtwöprê kăkhyê lőkhyê dô têtthyê pă. ²¹ Dô kayă tôprêprê mătó pê Adam mêtêthú akhu-akhyêrò, prêlu hekhuphú pwô~ tôprê bè thyê lô. Phúnuôhó, dô kayă tôprêprê mătó Jesú yê mę tê akhu-akhyêrò, lô~ kayă thyê tahe ki ihtòhtwöprê kăkhyê lô khyêthyă dô têtthyê pă. ²² Prêlukayă pwô~ tôprê aklwíalyă tă kalyă ditú dô pê Adam a o akhu-akhyê, kayă pwô~ tôprê bè thyê lô prê. Phúnuôhó, kayă dô a htwô hó

tôcô~ tuô ná Krístu tahenuô, Krístu ki mehtwôprê kăkhyê lŭ pă. ²³ Manărô têtihôtwtwôprê kăkhyê yênuô a ki htwôhtya tôcô htuođ tôcô pă. Pê pwô~ tôprê tồbê opô tuôđđ môngyê tồ ihtò nuôtônyê pă. Byacê Jesŭ ihtò htwôprê rêlô pă. Htuôrò shyé~ Byacê Jesŭ Krístu hyălyă khyêthyă pă nuô a ki me ihtòhtwôprê kăkhyê kayă đố a zŭe lŭ nuôtahe pă. ²⁴ Htuôđpărò, hekhu ki tadúkyă pă. Bínuôkhê pă, Krístu ki mepêkyă lôlô~ prêpôtê tahe, têtaryêprôprya tahe ná têtaryêshyosô nuôtahe pă. Rò a ki dyétăkyă htyêkêyê đố Phê Cómarya a takhukŭ pă. ²⁵ Mêtêhêrò Krístu bè pố tuô tê shyé~ Cómarya mepê lôlătakli htuođlôhó prê đố a thêhte Krístu yêtahenuô, rò a dyată lô hó êthi đố Krístu a khăduôlê hó pă. ²⁶ Têshyotêssô đố khyêlô ũ tôcô đố Cómarya ki bè mepyêkyă è nuôma mậhó têtthyê yênuô hó. ²⁷ “Cómarya ki dyată lô têtwpô~ tôcô đố akhăduôlê pă,”* lisăsêkŭ héphúnuô. Manărò ngô yêtmũnuô ma, a thêzŭ hé ná Cómarya o đố Krístu a taryêprôprya shyosô alê phúnuô mậto, mêtêhêrò, prê đố a nồpố Jesŭ Krístu ma Cómarya prê. ²⁸ Thyáphŭ Cómarya ki pố lôlătakli têtwpô~ tôcô agnênuô, shyé~ Jesŭ Krístu pố hó têtôlô~ plĩ pă akhênuô, a ki nĩđă a Phê Cómarya đố a nồpố lŭ yêtôprê angô pă.

²⁹ Vă thêzŭ hé pê pố thĩ tôcô. Kayă thyêhtuô tahenuô a ki htwôprê kăkhyê pătô hó kihêrò kayă tahehe cuố plwô pê tuô htyê đố kayă thyê tahe agnê rò a nŭbwĩnĩtaryê đố êthignê phútê? Kayă thyêhtuôhó tahenuô, a ki htwôprê kăkhyê cyă pătô hó kihêrò, kayă nuôtahe cuố plwô pê tuô êthi htyê mêtê? ³⁰ Pê kuôkelé~, kayă thyêhtuôhó tahe ki ihtòhtwôprê kăkhyê pătô kihêrò, pê cuố khyă tuô têtcyêtêcŭ yêtahe pwô~ tónyê mêtê? ³¹ Vă khôbóthyó thĩ~, vă myáhtyebê ná têtthyê pwô~ tónyê có. Đố thĩ zŭe Byacê Jesŭ Krístu akhuakhyê, thĩ mêtêhêkrŭ nyacó vă nuôma Cómarya thêgnê prê. Htuôto, vă khyábê nyacó têtcyêtêcŭ nuôma Cómarya thêgnê kuôđŭ prê. ³² Bĩ vĩ Epheso akŭ yênuô, vă khyábê nyacó têtcyêtêcŭ có, mêtêhêrò kayă đố a thêhtethêhă vă tahenuô a thêzŭ e văzye nuôma a thyácónă têtĩtêtmyă tahenuô có. Phúnuôrò, vă ki zŭe ná kayă thyêhtuô tahe ki htwôprê kăkhyê pătô kihêrò, vă cuố khyáthêplôhtŭ, khyácýêkhyácŭ katê~ yê mêtê? Ki ũ thyê ihtòkăkhyê pă to kihêrò, aryălô ma pê ki mêmômêphwĩ pênê rò pê ki hé kuô phŭ ũ héo ngô tồmŭ,

“Parôpă ma pê thyê hó pă ê~, rò pèpèđ pố~, mêmômêphwĩ nĩdyê lahyă pênê pố~.”* Ngô đôn्या o phúnuô.

³³ Zŭe tă kayă đố a hé phúnuô tahe tằmê. Phŭ ũ hé, “Thĩ ki bóthyó thĩ khôbóthyó đố a me têtũmyáricyă tahe rò a tanê têtũmyáricyă tahenuô, a ki rênŭ thĩ pă rò thĩ ki htwôhtya thyákuô kayă mũmyáricyă phŭ êthi nuô pă.” ³⁴ Tanê tătôtăbê khyêthyă lahyă thĩ thêplô rò vĩkyă kyă thĩ mêtêthŭ nuô tahe. Mêtêhêrò đố thĩklê tahehenuô tuôkhônyă a thêgnê tătê kuô hí ũ Cómarya ari-akyă to. Têohtwôhtya phúyê nuôma thĩ tồkò thêtarê nyacó.

* 15:27 15:27 Li Htuthêhtya 8:6 * 15:32 15:32 Isaia 22:13

Pê Thyê Ihtòkəqhyê Pă Nuô Pê Nêklôyê A Ki Thyá Phútê Pă

³⁵ Hékuoré, kayă tōprêprê ki sudyă, “Kayă thyêhtuonuo, a cuô htwōprê kəqhyê cyă phútê? A ki htwōprê kəqhyê hérò, anêklô yê a ki htwōhtya nêklô phútê tōcôtê pă?” A ki sudyă phúnuô pă. ³⁶ Kayă olô thĩ- thĩ iluotă təkłwĩ nuô, a ki phákráthorê to hérò a phéhtya cyăto. ³⁷ Buôkũlă plò bēbē, təkłwĩ itētē- bēbē, amô dǒ a kirê phéhtya yê pă nuô a zəzəzəkĩ ki thyáná təkłwĩ aplò yēnuô pă mǎto. ³⁸ Təkłwĩ tōcô ná tōcô nuô a tōbē plòhte mē phútê nuô, Cómarya tari one htuóldú hó cǔ athéplò thézǔ mēnuô hó. Təkłwĩ tōcô ná tōcô nuô, amô tōbē məkłodú phútê nuô, Cómarya tari one lǒ htuóhó phú a thézǔ mēnuô hó. ³⁹ Phúnuôhó, Cómarya byátă théhtwōprê tahe anêklô pházye tōcô ná tōcô nuô a thyálú to. Kayă tahe anêklô pházye bēbē, tēphútēlye tahe anêklô pházye bēbē, htú tahe anêklô pházye bēbē, tē tahe anêklô pházye bēbē, tōcô ná tōcô nuô a khólú. ⁴⁰ Phúnuorò nêklôpházye dǒ mókhu agněnuô a khódú, dǒ hekhu agněnuô a khódú. Mókhu anêklô pházye a tētwtǔtyá yēnuô atwǔ khódú tǔmye, hekhu nêkhu anêklô pházye a tētwtǔtyá yēnuô atwǔ khódú tōcô. ⁴¹ Tamó a tētwtǔtyá bēbē, lě a tētwtǔtyá bēbē, sè a tētwtǔtyá bēbē, tōcô ná tōcô nuô, atwǔ khódú lǔ. Sè tǔmē ná tǔmē a tētwtǔ prê nuô a khódú lǔ.

⁴² Phúnuôhó shyé- ù thyê ihtòkə pă tǔnyēnuô, pēnêklô yê a khódú ná pēnêklô khǔnyă yēnuô pă. Kayă thyê tǔprê anêklô nuô a ki thǔkyă pă tadúro shyé- a thyēihtòkə pă tǔnyēnuô, anêklô yēnuô a thyēcýă pǎto hó, a thǔcyă pǎto hó. ⁴³ Bí kayă tǔprê ohtwōprê pă akhēnuô, anêklô pházye yê a dyéhtwōhtya lǔ tēthēplǔpye ná tēhēcǔrecǔ tahe prê. Manáro shyé- a thyê ihtòkəqhyê pă tǔnyēnuô, anêklô pházye yê a ki lǒbă ná tēlītětakhē ná tētaryëshyosǒ pă. ⁴⁴ Pê hekhu nêkhu anêklô yēnuô, ù ki iluǒ tǔkyă è pă. Manáro shyé- pē thyê ihtòkəqhyê hó pă nuô pē ki nǔbē khódú nêklô athē dǒ a ki ohtwōprê bécýă dǒ mókhu rò a ki thyēcýă pǎto yēnuô pă.

Phú pē o ná nêklô dǒ a ohtwōprê bécýă dǒ hekhu yēnuô, pē ki o ná nêklô dǒ a ohtwōprê bécýă dǒ mókhu nuô pǎpă. ⁴⁵ “Prêlukayă arêlô tǔprê dǒ ù é lǔ ná Adam yēnuô Cómarya dyé lǔ théhtwōprê,”[☆] lisásêkũ héphúnuô. Manáro Jesũ Krístu dǒ ù é lǔ ná Adam dǒ khyélǒ yētǔprēnuô, a dyétă dítú hó prêlukayă tahe a tēohtwōprê athē ná Thé Sásē Byacé hó. ⁴⁶ Pēnêklô dǒ a thyēcýă yēnuô a hyă rékłǒ, htuóro pē théhtwōprê anêklô yēnuô a hyăno dǒ khye prê. ⁴⁷ Prêlukayă Adam arêlô tǔprēnuô, ù byá lǔ ná hemú prê. Manáro Jesũ Krístu dǒ ù é lǔ ná Adam nyēprê tǔprê yētǔprēnuô a o có dǒ mókhu hyălyă. ⁴⁸ Prêlukayă lǒ- plĩ nuô a o ná anêklô dǒ athyaná prêlukayă arêlô dǒ ù byátă lǔ ná hemú nuô tǔprê hó. Manáro kayă dǒ a krwǒ Jesũ Krístu akhyê tahenuô, shyé- mókhu pă, anêklô ki thyáná kayă o dǒ mókhu hyălyă nuôtǔprê pă. ⁴⁹ Pê pwǒ- tǔprê pē o ná pēnêklô dǒ athyaná Adam anêklô

[☆] 15:45 15:45 Hekhuhtwólú 2:7

nuô. Manáro dô khyê pã pënëklô yënuô a ki thyáná Krístu dô a hyãlyã dô mókhu yënuô tôprê anêklô pã.

⁵⁰ Khôbóthyô thĩ-, khönyáyê vã thézũ hé pë thĩ ná pënëklô pházye dô a o ná thwi ná htyê yënuô a cuónuô ohtwöprëcyã dô Cómarya ahtyëakêkũ to. Mëţêhéro pënëklô dô athöapyékyã cyã tacúprë yënuô, a ohtwöprë khyãnyêbé tacúprë to. ⁵¹ Khönyáyê vã thézũ hé pë thĩ tẽ dô ù thégnẽ hito nuôtahe. Pë ki thyê lõ pwõ- tôprë pãnuô máto. Manáro pënëklô yënuô a ki htulya taplekyã lõ pwõ- tôprë pã. ⁵² Shyé- a htwöhtya hó pãnuô, apyã nyacó pã, a ki pryãklô pã có ná pë bòklé pëmèthè nuô pã có. Mõnyëdõkhyê tadúhó pã tonyënuô, pë ki nĩhuô kwõ prãhtya pã. Bí kwõ prãhtya akhënuô, thyáphú kayã dô a thyê tahe ki htwöprë kãkhyê lahyã tacúprë pã agnënuôrò, èthĩ ihtòkã dô tètthyê pã. Manáro kayã dô a ohtwöprë tuõpã bínuôtõnyê pã tahenuô, anêklô tahe ki htulya taple kãlõ pã. ⁵³ Pënëklô dô a thõpyécyã yënuô, a bè htulya taplekyã ná nêklô dô a thõpyécyãto yënuô pã. Pënëklô dô a thyécyã yënuô, a bè htulya taplekyã ná nêklô dô a thyécyãto yënuô pã. ⁵⁴ Shyé- pënëklô htulya taplekyã hó ná nêklô dô a thyécyãto yê pã akhënuô, a ki lõhtyabãhtya thyáná lisãsêkũ hé, “Tètthyê lacúkyã hó, ù mepë plúlä hó lõ hó.”*

⁵⁵ “Kõ- tètthyê, nẽ mepëcyã pã ù to. Nẽ takuõtãbê ashyo-asõ dô a ki mepýãmësê ù tahenuô a otõ bítê?”*

⁵⁶ Tètthyê a taryëshyosõ dô a ki mepýãmësê ù nuôma a nĩbè dô tètthütëora aļò rò tètthütëora a taryëshyosõ yënuôma a nĩbè dô tètthyótëthya aļò prë.

⁵⁷ Manáro pë hébwihétaryê Cómarya kanõ- to, dô Byacè Jesũ Krístu mepë htuõhó tẽ dô pëgnẽ akhu-akhyê, Cómarya dyé hó pë tẽmepë tètthũ a taryëshyosõ ná tètthyê a taryëshyosõ yëtahe hó.

⁵⁸ Phúnuôrò, vã khôbóthyô thĩ, khönyárò ihtò tanyãryã lahyã rò oklõsõma lahyã dô thĩ tẽzũ akũnuô ní-. Më shyoshyo lahyã Cómarya atẽmë pwõ- tóphuõ ní-, mëţêhéro thĩ më Byacè atẽmë nuô a kyãdê dô thignẽ to.

16

Ihtuô Tẽmẽlũmetyã Dõ Cómarya Akayã Tahe agnẽ

¹ Khönyáyê, vã thézũ hé thĩ ná thĩ ihtuõplõ rũ tẽmẽlũ dô thĩ ki męcwõ ná prëzũetëphú dô a soryasõphã rò a o dô Judakêkũ nuôtahe ari-akýã. Vã thézũ hé thĩ ná krwõmëkuõ phú vã hékyã Galasia prëzũetë plómuphú nuôtahe bèmë nuô. ² Pwõ- phuõphuõ bí Mõnyëduô* bè hó nuô, thĩ tôprë ná tôprë tõ dya oplókyãkhó thĩ rũ nuô tóklé ná tóklé akũ nuô. Thĩ ki dya opló tõ lõ lõ phúnuô héro shyé- vã hyãtuõhó akhëpãnuô, thĩ locuõ lũ ihtuõplõ pãto hó. ³ Shyé- vã hyãtuõ pã nuô, thĩ tókkõ nwóhtya kayã tahe dô a ki bè cuõthũ pë ù rũ dô vj Jerusalem pã. Rò thyáphú kayã dô a ki phyësu rỹyê pã

* **15:54** 15:54 Isaia 25:8 * **15:55** 15:55 Hosea 13:14 * **16:2** 16:2 Judaphú a Mõnyëduô ma mókãtõ. Byacè thyëihtòkã amõnyê ma mókãtõ htuõ nuôtõnyê

tahe ki thêgnê ná ù dyé rû yênuô ná tètêtêkyă ãtê agnênuô, vă ki răcuônĭ pĕ prĕpheyêsû rû nuôtahe li tôba pă, rò vă nõphyecuônĭ ná êthĭ pă. ⁴ Bínuôkhĕ pă, vă lo tở cuố tộkuônă êthĭ pă kihêrò êthĭ ki cuốrộkuố ná vă păma anĭ prĕprĕ.

Paulu A Tĕtaze-one

⁵ Vă lo cuốnuốrĕ đố Macedoniakĕ akhu-akhyĕ, shyé- vă cuốnuố htuốhố đố Macedoniakĕ pă nuô, vă ki hyă đitủ đố thĭ o pă. ⁶ Vă ki hyă olĕ nyĕ kuố thĭ taki pă kôle. Taryă- ma vă oplủ talwố kuố thĭ ná kĕrộkhĕ yĕ pă kôle. Htuốpărò, vă ki cuố plehyă pộ klyă pă. Rò vă ki cuố plehyă pộ klyă bitĕ- tôpho pănuô bĕbĕ, vă myăsủ ná thĭ ki mĕcwốbĕ vă prĕ. ⁷ Hyă olĕ prĕ taplộphủ rò vă thĕzủ hyă olĕ to. Byacĕ ki thĕplòo hĕrò, vă thĕzủ hyă olĕ nyĕ kuố thĭ taki. ⁸ Vă ki cuố o bí vĩ Epheso akủ nuô pă rò vă ki o tuốđố pwĕ đố ù é ná Pentecosto htuố nuô pă. ⁹ Kayă đố a thĕhtethĕhă vă tahenuô a o ényacố tadúrò vă cuố o bí vĩ Epheso akủ yênuô a nguduprĭdu nyacố đố văgnĕ cố, mĕtĕhĕrò kayă đố a thĕzủ nĭhuố Cómarya alăangộ tahenuô a o é nyapácố.

¹⁰ Shyé- Timothy hyă tộkuố thĭ pă akhĕnuô, myăkhwĕ ryă é ní-, mĕtĕhĕrò ě ma Byacĕ a prĕmĕtĕphủ tôprĕ đố a thyăkuốđứ ná vă yênuô hố. ¹¹ Thĭ bĕ tanĕ patĭnĭ lủ tôprĕ- to. Thyăphủ a ki kătuốbĕ khyĕ đố vă o, htuốđo thyăphủ a ki cuố plehyă mọmọ ryăryă pộ klyă đố nyĕ tộkyĕ agnênuô, thĭ bĕ mĕcwố lủ, mĕtĕhĕrò vă opộmyăsủ ě ná akhố puốvyă Krĭstuphủ đố aruô tahe ki kătuố rộlủ lủ đố vă o.

¹² Apollo ma pĕ puốvyă Krĭstuphủ tôprĕ. Ē kuốke rò vă nõshyo nyacố lủ đố a ki cuốolĕ kuố thĭ rò a ki krwốcuốkuố ná pĕ puốvyă Krĭstuphủ đố a cuốolĕ kuố thĭ nuôtahe tadúrò a hé ná khõnyărò a thĕzủ cuốolĕ hí to, shyé- ashuốkhĕ o pă rò a cuốolĕ kuố no thĭ pă a hé phunuô.

Tĕhĕbĕ Đốkhyĕlố Tahe

¹³ Vă puốvyă thĭ-, othăklyă lahyă thĭnĕ pwố- tôphuố ní-, ihtò tanyăma lahyă đố thĭ tĕzủ Krĭstu yĕ akủnuô ní-, dya khủhă kuố lahyă thĭ thĕplò ní-, dyashyodyasố lahyă thĭ thĕplò đố tĕzủ akủnuô ní-. ¹⁴ Thĭ mĕ tĕtĕtĕ- bĕbĕ, mọnĭ ù rò mĕ lahyă ní-.

¹⁵ Stephana ná a hiphủphyăphủ ari-akyă nuôma thĭ thĕgnĕ lốđứ hố. Đố Akaia kĕkủ nuôma, prĕ đố a zủenyăe kă rĕlố ù Krĭstu ma êthĭ nuôtahe hố. Rò êthĭ mĕcwố Cómarya akayă nuôtahe pwố- tôphuố cố. ¹⁶ Vă puốvyă thĭ-, vă kwithĕzộ thĭ-, kayă đố a htwố khuklốkhuklyă thyánă Stephana ná akhố prĕmĕtộ lủ tĕ tahe hé thĭ rò nĭđă lahyă êthĭ nuôtahe angộ ní-. ¹⁷ Thĭkhố đốkủphủ Stephana, Fortunato ná Akaicu tahe hyătuố rò vă thĕkrủ nyacố. Thĭ oỵĕ rò thĭ hyă myăhtyebĕ vă to tadúrò khõnyăyĕ êthĭ hyă myăhtye hĕmọhĕryábĕ vă akhu-akhyĕ, a thyăhố ná thĭ hyă myăhtyêsủ hĕmọhĕryă vă hố. ¹⁸ Phủ êthĭ mĕ thĕkrủthĕlố thĭ nuô, êthĭ mĕ thĕkrủthĕlố nyacố vă. Rò dyaduzủnyă lahyă kayă phunuô tahe ní-.

19 Prèzřetè plómuphú dõ a o dõ Asia kèkũ yětahe thũhyã pè thĩ atèhé-mõheryá tahe. Aquila ná amě Priscilla ná prèzřetè plómuphú dõ a hyãcóbě dõ lůhi tahe thũhyã pèkuõ thĩ èthĩ atè hémõheryá dõ Krĩstu akũ. 20 Pè puõvyã Krĩstuphú dõ a o býě lõ~ plĩ tahenuõ bèbè, a thũhyã pèkuõ thĩ atè hémõheryá tahe. Thĩ o lahyã bĩnuõ tahe bèbè, hémõheryá nĩdyé lũ tõprè ná tõprè rò dyéluõ lahyã thĩ tèmõnĩ lũ tõprè ná tõprè nuõ ní~.

21 Vã mãhõ Paulu yě, vã rácuõ pè thĩ litõklõ ná vãnè nĩdũ có. Vã rácuõ pè thĩ rò vã hé phúyě, “Hémõheryá thĩ pwõ~ tõprè,” vã rá phũnuõ.

22 Űpèpě~ bèbè, dõ a mõnĩ Byacè to nuõ, tẽisõhã ki bẽdũ lũ ní~. “Maranátha” Kõ~ pè Byacè~! Hyãmõ ní~.

23 Byacè Jesũ abwĩataryě ki o kuõdũ ná thĩ ní~.

24 Lõ~ kayã dõ a zũe Krĩstu rò a htwõhõ tõcõ~ tuõ ná lũ tahenuõ, vã tèmõ ki okuõdũ ná èthĩ ní~.

Corinthia Nyëba Tôba Second Corinthians Tëhëbè Rë Dô Nyë

Bí Paulu bóthyóbólá ná Corinthia prëzùetë plómuphú rò, apyá nyacó dõ lüğně akhënuô, a rácuô Li Corinthia nyëba tôba yë dõ Corinthia prëzùetë plómuphú tahe a o. Corinthiaphú aklë tahehenuô, a hétakhwótakë, pacyécyë pacyécù nyacó Paulu, manarò Paulu dyéluô ná a thézù okrùklë ná èthi, rò bí tètùtëklë o khyëthyá hó akhënuô, a thékrù kanõ to a hésoluô pë èthi phúnuô.

Bí Paulu rá liyëtôba dõ akhãshyë khënuô, a rádônyãrë ná a tètóbthyóbólá ná Corinthia prëzùetë plómuphú tahe, rò a hésoplõ pë èthi ná mamëtërò a hé kakhysù sòtaklõ có kayã o bí prëzùetëplómù kù, dõ a hétakhwótakë pacyécyë pacyécù nyacó lü nuòtahe, htuòto bí a hé kakhysù kayã nuòtahe phúnuô akhë èthi zã nídù lahyã khyëthyá anë rò a okrùoklë kakhysë khyëthyá ná ù akhënuô, a thékrù nyacó a héplõ pë èthi phúnuô. Htuòrò a kwíthézònì Corinthia prëzùetë plómuphú tahe ki dyë pëkuô Krístuphú soryaşöphá dõ a o dõ Judakë nuòtahe tèmëlù. Lisãšë Amãdu okyã dõ khyë yëtahenuô, Paulu ráluô pò ná dõ Corinthia prëzùetëplómù akúnuô, kayã o nyëthuòprë rò a hé lahyã Paulu, Paulu ma Prëdônyãphú a málakõ tôprë máto, èthi ma a málakõ có a hé lahyã phúnuô rò Paulu héplõ kakhysù èthi ná è ma Prëdônyãphú tôprë málakõ, phúnuô.

Tëhëbè tótó ná tótó

Tëhëbè rë dô nyë 1:1-11

Paulu ná Corinthia prëzùetë plómuphú tahe 1:12-7:16

Mëlümetyã Krístuphú odõ Judakë tahe 8:1-9:15

Paulu héplõ kakhysù ù ná è nìbèhó tètaryëshyosõ

Dõ a bè htwo Prëdônyãphú tôprë 10:1-13:10

Tëhëbè tadúkyã dô khyë 13:11-13

Paulu A Tëhémohéryá

¹ Vã ma Paulu. Cómarya théplõ tódùhó dõ a ki nwóhtyahó vã ná Byacë Jesù Krístu a Prëdônyãphú tôprë hó. Vã ná pë puõvyã Timothy rácuòpë liyë dõ thí vï Corinthiaphú dõ a zùë Cómarya tahe a o. Htuòto pë rácuòtõ pëkuòdù kayã dõ a zùë Cómarya dõ a o dõ Akaia kékù nuòtahe a o.

² Pë Phë Cómarya ná Byacë Jesù Krístu ki dyëtãdù thí tètùtëtyã ná tètãcùkábë ní-.

Paulu Hébwihétaryë Htuthétya Cómarya

³ Pë ki hébwihétaryë htuthétya rólù pë Byacë Jesù Krístu a Phë Cómarya yë pó-. È ma phë dõ a thézõ ù tôprë, rò lõ- tèmëmõ tèmëcwõ tahe nuòma a o dõ lüo hyã prë. ⁴ Bí pë myãhtye sítòbè ná tètùtëšë lõ- plí tahe akhënuô,

è mɛmɔ mɛcwɔ pɛ. Dɔ è mɛmɔ mɛcwɔ pɛ phuyɛ akhu-akhyɛ, pɛ mɛmɔ mɛcwɔbɛ pɛ kuɔ ũruɔ dɔ a myáhtye sitòbè ná tɛpyátɛsɛ pwɔmyɛpwɔcɔ tahe. Tɛmɛmɔ mɛcwɔ dɔ pɛ mɛmɔ mɛcwɔ ũ yɛtahe nuɔma, a thyáprɛ ná Cómarya mɛmɔ mɛcwɔ pɛ nuɔtahe prɛ. ⁵ Dɔ Krístu akhu-akhyɛrò pɛ khyábè ényacɔ tɛcyɛtɛcɛ, manárò dɔ Jesũ Krístu akhu-akhyɛrò Cómarya mɛmɔ mɛcwɔ ékuɔ nyacɔ pɛ. ⁶ Thyáphú thɛ ki nɛbè tɛmɛmɔ mɛcwɔ ná thɛhtwɔprɛ tacúprɛ agnɛnuɔ, Cómarya nõkhyábè pɛ tɛpyátɛsɛ phuyɛnuɔ prɛ. Rò thyáphú thɛ ki nɛbèkuɔ tɛmɛmɔ mɛcwɔ agnɛnuɔ, Cómarya mɛmɔ mɛcwɔ hò pɛ. Pɛ tɛmɛmɔ mɛcwɔ thɛ yɛnuɔ, a dyɛhtwòhtya hò thɛ tɛkhyáthéplòhtũ thyáhóná pɛ khyábè htuɔhɔ nuɔtahe hó. ⁷ Phúnuɔ akhu-akhyɛ, pɛ zúɛnɪ nyacɔ thɛ, mɛtɛhɛrò bí thɛ khyábè thyákuɔ tɛcyɛtɛcɛ phú pɛ khyábè tahe akhɛnuɔ, Cómarya ki mɛmɔ mɛcwɔ kuɔ thɛ phú a mɛmɔ mɛcwɔ hó pɛ yɛnuɔ pã.

⁸ Puɔvyá thɛ-, pɛ thézũ dyɛ thɛgnɛluɔ pɛkuɔ thɛ ná bí pɛ o dɔ Asia kɛ dukũ akhɛnuɔ, pɛ khyábè nyacɔ tɛcyɛtɛcɛ tahe ari-akya. Tɛcyɛtɛcɛ dɔ pɛ khyábè yɛnuɔ, acyɛacɛ talwósúlú cɔ akhu-akhyɛ pɛ thyɛcòhɔ pãkò-pɛ tanɛ cɔ phúnuɔ. ⁹ Rò pɛ dya ná pɛ thyɛ cɔ hò mamɛtèrò pɛ bècuɔ khyácýkhyácɛ tuɔ phuyɛ mɛtɛhɛrò, thyáphú pɛ ki zúɛlya nɪdyɛ tã pɛnɛ tãmé, rò pɛ ki zúɛ prɛtũ Cómarya dɔ a mɛ htwɔprɛkã ũ dɔ tɛthyɛ yɛnuɔ tɔprɛ agnɛnuɔ, pɛ bè khyábɛnyã tɛ phuyɛ prɛ. ¹⁰ Rò Cómarya mɛlwóhtɛkã hó pɛ dɔ tɛthyɛ a tɛtaròthɛ thɛisɛ dɔ adu-azã akũ yɛnuɔ hó. Pɛ zúɛnɪ ná Cómarya klyá mɛlwóhtɛkã plehyã tadúpɔ nyã pɛ prɛ. ¹¹ Thyáphú Cómarya ki mɛlwóhtɛkã pɛ ná tɛphuyɛ tahe agnɛnuɔ, pɛ lo dɔ thɛ ki mɛcwɔkuɔ pɛ ná thɛ tɛkwícòbè. Thyáphú kayã éprɛ ki htuthɛ hébwihétaryɛhtya Cómarya pã agnɛnuɔ, Cómarya ki nɪdã thɛ tɛkwícòbè tahe pã rò a ki mɛlwóhtɛkã pɛ dɔ tɛthyɛ ná abwídu ataryɛhtũ pã.

Paulu Htulya Khókyã Atɛ Taritaryã

¹² Mamɛtèrò pɛ hébɛhtyalɔ bú pɛngɔ hérò, dɔ pɛ thɛplòkuyɛ pɛ thɛgnɛ tãtɛ ná pɛ mɛthúmeplá, pɛ héthúhéphyenɔ ũ tɔprɛ- to, htuɔto pɛ dya cɔcúprɛ pɛ thɛplòthuɔhtyɛ dɔ thɛkhu prɛ. Pɛ mɛphuyɛ nuɔma mã dɔ Cómarya abwíataryɛ a tɛprɔtɛprya akhu-akhyɛ prɛ, mãdɔ prɛlu hekhuphú a tɛhítɛphɛ akhu-akhyɛ nuɔ mato. ¹³ Pɛ rácuɔ pɛ thɛ li tahenuɔma, pɛ hé còranɛ cɔ thɛ cɔ, pɛ dóudòdí bí angólasã tɔcò- to. ¹⁴ Khònyárò thɛ thɛgnɛplɔ pwɔ lò hí pɛripɛkyã to, manárò dɔkhyɛpãnuɔ pɛ myásũ ná thɛ ki thɛgnɛplɔ lòlátakli lò cɔ pɛripɛkyã pã. Phúnuòrò, bí Byacɛ Jesũ hyãkhyɛthya pã tɔnyɛnuɔ, dɔ pɛkhupɛkhyɛ rò thɛ ki thɛkrũthélu phú pɛ thɛkrũthélu dɔ thɛkhu thɛkhyɛ nuɔ pã.

¹⁵ Vã thɛgnɛtãtɛ hó ná pɛ klyá thɛkrũthélu lahyã nyã phúnuɔ pã prɛ. Phúnuòrò thyáphú thɛ ki nɛbè tɛsòri nyɛphuɔ agnɛnuɔ, vã dyalyã htuɔhɔ vã thɛplò ná vã thézũ hyã olɛ kuɔ thɛ nyɛphuɔ cɔ. ¹⁶ Phúnuòrò vã dyalyã htuɔhɔ vã thɛplò ná shyɛ- vã cuɔ dɔ Macedoniakɛ akhɛpãnuɔ

vã ki cuõnuõölë kuõlá kuõ thì pã. Htuõrò shyé~ và o dõ Macedoniaké kã akhëpãnuõ, thyáphú thì ki mẽcwõkuõ và dõ và kírë cuõpõ dõ Judaké yëagnënuõrò, và ki kanuõ olëkuõlá kuõ põ thì pãpã, và tanë phúnuõ. ¹⁷ Vã taritaryã htuõhõ phúnuõ tadúró a htwõto. Taryáma thì tanë lõ lahyã và ná a hétõ kuõ angõ to, a héhtõhélya dügnë và, phúnuõ kõle. Prëlu hekhuphú tahe a têtarityã tahenuõma, shyépã rò a hé, “ò,” shyépã rò a hé, “to,” a mẽ lahyã phúnuõ. Vã têtarityã yënuõma a thyá phúnuõ máto.

¹⁸ Phú Cómarya hébécõ tẽ nuõ, và hébécõ thyákuõdũ phú è nuõprë. Shyépã rò “ò,” shyépã rò “to,” và hé kuõ phúnuõ takhyã~ to. ¹⁹ Mëtëhëró và ná Sila* ná Timothy hésodõnyã pëhõ thì ná Jesũ Krĩstu ari-akyã hó. È ma Cómarya aphúkhũ tõprë, a hébécõhëbëtë pwõ~ tõphuõ có, a héhtõhélya kuõ tõphuõ~ to. ²⁰ Byacë Jesũ mẽlõmëbã pë lõ hó lõ~ Cómarya a tẽõlyã nuõtahe hó. È mẽlõmëbã pë Cómarya a tẽõlyã yënuõma, pë théplõtõ kuõ prë rò pë ki hé, “Amèn” angõlasã ma “A mãlakõ có” rò pë ki htuthëhtya Cómarya phúnuõ. ²¹ Prë dõ a mẽklõmëma tanyãní pë ryã pë tẽzũenĩ Krĩstu yënuõma mãhõ Cómarya anëbyacë nĩdũ yë hó. Thyáphú pë ki htwõhtya akayã agnënuõ, a nwõhtya hó pë hó. ²² Htuõto, Cómarya mẽmãmëdyã pë yënuõ, a dyéluõ hó ná pë htwõ hó akayã hó. A dyëtã pë Thé Sãsë Byacë yënuõma a mẽmãmëdyã hó pë hó. Htuõrò Thé Sãsë Byacë yënuõ, a hyãnuõ ohtwõprë dõ pë théplõkũ rò a hécwõ pëkuõ pë ná Cómarya ki mẽlõmëbãhtya pë lõ pë a tẽõlyã nuõtahe pã.

²³ Vã thétaclë hyã théprwõthëljĩ thì rò và hyãhtwõ pë dõ vj Corinthia to. Vã hé phuyë rò và lahõ thì to nuõma Cómarya thégnë lõplĩ prë. ²⁴ Pë thézũ mẽtãtũ ná thì tẽzũ to. Thì tẽzũtënyã sõkadõ có nuõma pë thégnë hó. Thyáphú thì ki thëkrũthëllõ éhtyapõ agnënuõ, pë thézũ hyã mẽcwõmëkõ kuõ thì phúnuõ prë.

2

¹ Vã ki hyã théprwõ thì phúnuõ hérõ, và thégnë nyã hó ná và ki hyã mẽthëplë thì pã akhu-akhyë và dyalyakyã hó và théplõ ná và hyã pãto hõnuõ. ² Vã ki mẽthëplë thì hérõ maũpë ki mẽthëkrũke và pã pë? Prëmëthëkrũ và ma a o prëtũ thì dõ và mẽthëplë thì yënuõtahe prë. ³ Phúnuõrò, phũ~ ná và kírë hyã dõ thì o nuõ, và rãcuõ rë pëkyã hó thì li dõ arëkhë nuõtõba hó nuõ~. Bĩnuõkhë và ki hyã olë kuõ thì hënuõ, và thégnë ná thì ki mẽthëplë nyã và prë. Manárõ thì ma kayã tahe dõ a tõkõ mẽthëkrũ nyacõ và tahe. Vã thégnë ná bí và thëkrũthëllõ akhënuõ, thì klyã~thëkrũ kuõnyã pã prë. ⁴ Bí và rãcuõ pë thì li nuõtõba akhënuõ, và théplõmõ có taki~ to, akũakyã nyacõ và. Htuõto và mëtëhëhtyë bãtapĩ~ có. Manárõ và thézũ mẽthëplë thì phúnuõ máto, và thézũ nõthëgnë thì ná và mõ có thì bãtë phúnuõprë.

* 1:19 1:19 Silvano

Plwökyä Prëoraphú A Tệthú

⁵ Khönyàrò, ki hé kayä mệthútệ đố thĩklẻ nuôtởprẻ nuô, a mệthẻplẻ tú vẫ mậto, a mệthẻplẻ tuộkuỏ lỏhỏ thĩ pwỏ- tởprẻ hỏ. Manàrò vẫ thẻzủ hẻlỏhẻklỏ nỏto, vẫ ki hé nỏ a phủ- mệthẻplẻ lỏ cỏ thĩ pwỏ- tởprẻ cỏ. ⁶ Prẻmệthútệ yẻtởprẻnuô, thĩ tỏplutỏphẻ mezahỏ lủ bảnuỏma a pỏhỏ. ⁷ Manàrò, khönyáyẻ thĩ ki cuỏ plwökyả lủ tẻthủ hẻnuỏma aryảklỏ đố thĩgnẻ. Rỏ cuỏ dyẻhẻdyẻre khyẻthỷả ẻ nuô. Pảma a thẻplỏpyẻ rỏ a thẻplẻthẻzỏ talwỏsủlủ he. ⁸ Phủnuô akhu-akhyẻ, vẫ kwẻthẻzỏ thĩ. Cuỏ dyẻluỏ khyẻthỷả ẻ nỏ thĩ mọtadủ pảprẻ ẻ phủnuô nỉ-. ⁹ Vẫ rả pẻ thĩ li đố arẻkhẻ tỏbanuỏ ma, vẫ thẻzủ nỏmezả thĩ nỏ kayả nỉdả kuỏủ ngỏ to nuôtởprẻ hỏ. Phủnuỏrỏ vẫ thẻzủ thẻgnẻ tẻtẻ nỏ thĩ krwỏmẻkuỏ phủ vẫ ithỷocuỏ thĩ nuô ẻ, ma thĩ krwỏmẻ to ẻ phủnuỏprẻ. ¹⁰ Khönyáyẻ thĩ ki plwökyả kayả đố thĩ mezả lủ nuôtởprẻ atẻthủ kihẻrỏ vẫ- ma vẫ plwökyả kuỏ ẻtẻthủ prẻprẻ. Hẻkuỏrẻ, tẻ đố vẫ tỏkỏ plwökyả ki o hẻrỏ, thỷảphủ a ki htwỏbwihtwỏtaryẻ đố thĩgnẻnuô vẫ ki plwökyả kuỏ ẻtẻthủ pả. Krủtu ki myảhtyẻ kuỏdủ vẫ plwökyả atẻthủ yẻnuô pả. ¹¹ Thỷảphủ khỉnẻricỷả khukỏ ki mẻpẻkyả tả pẻ tằmẻnuô, pẻ bẻ plwökyả ủ tẻthủ phủnuô. Mẻtẻhẻrỏ khỉnẻricỷả khukỏ a tẻtẻze-one tahenuô pẻ thẻgnẻ lỏplỉ dủ hỏ.

Paulu Thẻplỏkủ Thẻplỏkỷả Đố Vỉ Troa Akủ

¹² Bỉ vẫ cuỏtuỏ hỏ đố vỉ Troa akủ rỏ vẫ ki hẻsỏdỏnyả pẻ ủ nỏ Krủtu a tẻthẻkrủmỉla akhẻnuô, vẫ myảhtyẻ nỏ Byacẻ bảmỏ one pẻ htuỏhỏ vẫ kadảkủ rỏ vẫ myảhtyẻ nỏ a thẻzủ nỏmẻ hỏ vẫ tẻmẻ bỉ vỉ nuỏtỏvỉ akủ. ¹³ Manàrỏ vẫ thẻplỏkủ thẻplỏkỷả kanỏ- to, mẻtẻhẻrỏ vẫ myảhtyẻ pẻ puỏvỷả Tito to. Phủnuỏrỏ vẫ hẻmỏhẻrỷảkyả kayả o bỉ vỉ Troa nuỏtahe rỏ vẫ htecuỏkyả đố Macedonia kẻ.

Đố Krủtu Akhu-akhyẻrỏ Pẻ Mẻpẻtẻ

¹⁴ Manàrỏ, vẫ hẻbwiẻhtaryẻ htuthẻhtyả tẻ đố Cỏmarya mẻpẻ hỏ pẻ yẻtahe, mẻtẻhẻrỏ đố pẻ yỏ htwỏhtyảhỏ tẻtỏcỏ tởnỏ Krủtu akhu-akhyẻ, Cỏmarya cuỏ rẻ đố pẻnyẻhyả rỏ pẻ krwỏcuỏkuỏ lủ đố khyẻkhu đố athỷánỏ ủ dỏtả Krủtu akayả đố htỏkủ nuỏtahe hỏ. Cỏmarya dyẻluỏ hỏ pẻ nỏ ủ pwỏ- tởprẻ hỏ. Cỏmarya nỏdỉtủ hỏ pẻ đố pẻ ki lẻdyẻthẻgnẻ pẻ ủ nỏ Krủtu arỉ-akỷả đố athỷánỏ tẻnuỏmủnuỏsủ yẻnuô pwỏ- tỏphỏ hỏ. ¹⁵ Pẻ tẻohtwỏprẻ nỏ pẻ tẻhẻsỏdỏnyả pẻ ủ yẻtahenuô athỷánỏ tẻnuỏmủnuỏsủ đố a nuỏmủ pasi cuỏtuỏ lỏhỏ đố kayả pwỏ- tởprẻ a o. A nuỏmủ cuỏtuỏ lỏhỏ đố kayả đố a nỉbẻhỏ tẻmẻlỏwỏhtẻkỏ tahe a o nỏ kayả đố a ki tuỏ hỏ đố tẻpyẻtẻkyả pả tahe a o hỏ. ¹⁶ Pẻ tẻohtwỏprẻ yẻ nỏ pẻ tẻhẻsỏdỏnyả pẻ ủ Krủtu arỉ-akỷả đố a thủcuỏ ủ đố thẻhtwỏprẻ tacủprẻ yẻtahenuô, athỷánỏ tẻnuỏmủnuỏsủ tahe rỏ a nuỏmủvỉ pẻnyỏcỏ kayả đố a nỉbẻhỏ tẻmẻlỏwỏhtẻkỏ yẻtahe agnẻ hỏ. Manàrỏ kayả đố a ki tuỏđố tẻpyẻtẻkyả pả tahe agnẻnuô, a nuỏthỏnuỏủ pẻ ẻthỉ thỷánỏ lủỏthỏ nuỏprẻ. Đố ẻthỉ zủẻ kuỏủ to akhu-akhyẻ, a ki thủcuỏ ẻthỉ đố tẻcỉryả tacủprẻ akhảlẻ yẻnuô hỏ. Pẻ tẻmẻ yẻnuỏma adu-azả nyỏcỏ,

phúnuô rô maũpě tôprě ki mẽbě lakõ tẽmẽ phuyě tôcõ nuô pẽ? ¹⁷ Kayã mẽ lahyã Cómarya atẽmẽ rò a ithyóithya pẽ ù nuô a o ẽlã tadúro pẽ myábũ mẽkuõ phú èthĩ mẽnũ to. Mẽtẽhẽrò, thyáphũ èthĩ ki nĩbẽ lahyã rũ rò èthĩ hẽsodõnyã pẽ ù ná Cómarya alãangõ prẽ. Manáro pẽ yẽtahenuô, Cómarya nõcuõ hẽsodõnyã pẽ ná Kristu ari-akyã, pẽ hẽsodõnyã pẽ ù yẽnuô Cómarya myáhtye, pẽ htwõhõ tẽtõcõ~ tuõ ná Kristu hó rò pẽ ma Prẽdõnyãphũ dõ a thẽplócũ tahe hó.

3

Pẽ Ma Prẽdõnyãphũ Dõ A Hẽsodõnyã Pẽ Ù Ná Tẽõlyã Athẽ

¹ Vã hé phuyě rò a cõ ná vã hẽbẽ htyalõ khyẽthyã vãne phúnuô ẽ? Ma pẽ lo phyẽhyãní pẽ likhyáthẽ tahe dõ a ki hẽluõ pẽ thĩ ná pẽ ma Prẽdõnyãphũ tahe mãlakõ phú ùruô tahehe phyẽhyãní nuô ẽ? Mãtorò pẽ lo phyẽcuõní likhyáthẽ tahe dõ thĩ ki rã pẽ pẽ agnẽnuô ẽ? ² Manáro pẽ yẽtahenuô, pẽ lokuõ phúnuô to. Pẽ thẽgnẽ ná thĩ ma pẽ likhyáthẽ tahe hó rò pẽ thẽplò ícúnã thĩ pwõ~ tõphuõ cõ. Dõ thĩ krwõ hó Kristu akhyẽ akhu-akhyẽ kayã pwõ~ tôprẽ ki thẽgnẽ dítũ kuõdũ ná pẽ mẽtẽ yẽnuõma aryã prẽ phúnuô pã. ³ Thĩ yẽtahe nuõma, a thyáhónã li dõ Kristu rã rò a thũhyã dítũ ná pẽ yẽtahenuô hó. Manáro a rã ná libõ ná libõhtyẽ yẽnuô mato, htuõto a rã o dõ lõbalõ phú Mosè alõba nuô mãtoto. Kristu nõrã dítũ hó liployẽ dõ thĩ thẽplò tahe alõ ná a Thẽ Sãsẽ Byacẽ hó. Cómarya dõ a htwõprẽ yẽtõprẽ nõhyã Thẽ Sãsẽ Byacẽ ki hyã ohtwõprẽ dõ thĩkũ hó.*

⁴ Jesũ Kristu ohtwõprẽ dõ pẽkũ ná thĩkũ akhu-akhyẽ, pẽ hẽbũ ná pẽ mẽ tẽmẽ yẽtahenuô, Cómarya thẽplò prẽ. ⁵ Pẽ thẽlẽhtya nĩdyẽ pẽ tẽcyátẽdẽ tahenuô mato. Pẽ o ná tẽcyátẽdẽ dõ pẽ mẽbẽhõ tẽmẽ yẽtahe nuõma a o dõ Cómarya a o hyã prẽ. ⁶ Thyáphũ pẽ ki ithyõ dõnyãplõbẽ pẽ ù tẽõlyã athẽyẽ agnẽnuô, prẽ dõ a dyõtã pẽ tẽcyátẽdẽ yẽnuõma Cómarya yẽtõprẽ hó. Tẽõlyã athẽ dõ a dyõtã yẽnuõma athyanã ù rã o Mosè a tẽthyótẽthya nuô mato. Tẽõlyã athẽ yẽnuõma a tate thẽlẽhtyanĩ Thẽ Sãsẽ Byacẽ mẽtẽ dõ pẽ thẽplòkũ yẽnuô prẽ. Pẽ ki thẽlẽhtyanĩ tẽthyótẽthya dõ ù rão yẽnuô hẽnuõrò pẽ ki nĩbẽ tẽthyẽ pã, manáro Thẽ Sãsẽ Byacẽ yẽnuô a phyẽhyãní pẽ pẽ thẽhtwõprẽ tacũprẽ hó.

⁷ Dõ nuõkhẽ bí Cómarya rã tẽthyótẽthya yẽtahe dõ lõbalõ rò a dyõtã ná Mosè akhẽnuô, Cómarya a tẽprõtẽprya yẽnuô a litakhẽ htyaluõ. Rò tẽlitakhẽ tã dõ Mosè amẽthẽlo yẽnuô, a takhẽsõ pẽ nyacõ dõ Israelphũ tahe agnẽ akhu-akhyẽ èthĩ myábũ cõ lùmèthẽ to. Manáro tẽtakhẽ yẽnuô a litadũ to, a lamẽ khyẽ prẽ. ⁸ Tẽthyótẽthya yẽ a ki hyã cõ ná a tẽlitakhẽ shyosõ báyẽ cõ kihẽrò tẽõlyã athẽ yẽnuô a ki litakhẽ shyosõklõlõ nyã hó ná tẽthyótẽthya yẽnuô hó. Tẽõlyã athẽ yẽnuô a dyẽhõ pẽ Thẽ Sãsẽ Byacẽ dõ a dyẽ pẽ tẽhtwõprẽ yẽnuô tôprẽ hó. ⁹ Tẽõlyã alyẽ dõ a phyẽhyã prẽ tẽthyẽ

* 3:3 3:3 Ezekielè 36:26-27

yënuô, a ki o ná aliatakhe shyosô kihêrò, têtôlyà athê dô a meçométe hó pè dô Cómarya anyëhyà yënuô, a têtîtêtakhe shyosô ki dulôklô cónyà hó ná nuô hó. ¹⁰ Têtôlyà athê khönyáyê tômu a tètprètèprya yënuô alisô talwósúlu rò ali pékyà tètthyótèthya yê akhu-akhyê, a cô ná tètthyótèthya yê a litakhe lamékya phunuô. ¹¹ Tètthyótèthya atwôryà nyacó tadúro a litadu pâ to, a lí lamékya pré. Manáro têtôlyà athê dô a oklôma tacúprè yê, a ki o ná a têtîtêtakhe shyosô dô adulôklô cónyà hó ná tètthyótèthya yënuô hó.

¹² Pè thégnè tâte hó ná têtôlyà athéyê a ki oklôma tacúprè pâ akhu-akhyê, pè ki hésodönyà pé ù ná Cómarya alãangô nuô pè hé hábu hó. ¹³ Pè ma athyaná Mosè nuô máto. Thyáphú Israelphú tahe ki myátôdèhyà tá Mosè méthè dô a litakhe cékalyà ná kalyà yê támé nuô, Mosè huóbí nídyé amèthè. ¹⁴ Bínuôkhè Israelphú tahenuô, a htebíhtetapa lô lú théplò. Tuôkhönyà có bèbè, bí ù hó htyaluô Mosè a tètthyótèthya dô lisăsèkú yê akhënuô, èthi thégnèplò tôcô~ to. Èthi ki zúe Byacè Jesú Krístu túma athéplò bítaṗa yënuô ki omôhtya rò thégnèplôhyà béno pré. ¹⁵ Tuôkhönyáyê có bèbè, èthi thégnèplò lahyà hí to. Metèhêrò bí èthi hó Mosè a tètthyótèthya akhënuô, èthi théplò yô bítaṗa pâprè akhu-akhyê, a thégnèplôbé lahyà to. ¹⁶ Manáro, bí kayà dô athéplò bítaṗa yétôprè zúenyáe ka hó Byacè akhënuô, tèt dô a mekhímètaṗa lúthéplò tahenuô ù ki phyémôkyà pâ. ¹⁷ Byacè dô vâ rá ariakya yétôprè nuôma Thé Săsè Byacè hó. Lô~ kayà dô a núbèhó Thé Săsè Byacè tahenuô, Thé Săsè plwôhtepalã cuô lá lú hó. ¹⁸ Khönyáyê tèt dô a huô tătú bí lô~ pè dô a zúe Jesú yétahe amèthè nuô a o pâ tôcô~ to. Phunuôrò, khönyáyê pè myáhtye plehyà lá hó Byacè a têtîtêtakhe rò pè htwôhtya thyáhóná mãduô dô a lisátakhe kakhýe Byacè a têtîtêtakhe tahenuô hó. Pè myáhtye plehyà lá hó Byacè aliatakhe, rò Thé Săsè Byacè mepé hó pè dô pè ki thyáhyà ná thyáhyà, thyáhó ná pè Byacè dô a taryèduhtú yétôprènuô hó.

4

Thé Ngudupridu Dó Pòhekú Tahe

¹ Phunuôrò pè théplòpyé to, metèhêrò dô Cómarya abwiataryê akhu-akhyê, a dyétã pè tème dô pè ki hésodönyà pé ù ná têtôlyà athê yënuô hó. ² Tèilo lahô ù, tème dóudôbí ítètè~ tahe nuôbèbè, tème dô a htwôhtya tètthetarè ítètè~ tahenuô bèbè, pè meṗã taki~ to hó. Bí pè hésodönyà pé ù ná Cómarya alãangô akhënuô, pè hébè ilolahô ù to, pè ithyóláhò panuôtô ngô dô aruôtahe to. Dó Cómarya a méthènyê, pè hébè ítètè~ bèbè, pè meṗè ítètè~ bèbè nuô, atô lõplí pré. Thyáphú èthi pwô~ tôprè ki thégnè lahyà ná èthi zúení pè agnënuôrò, pè hésocó, pè meçó hó tèt phunuô hó. ³ Metèhêrò, tètthèkrũmila dô pè dónyãhéso pé ù yënuô, a ki ouôobí hénuôma, a ouôobí pé pré kayà dô a ki tuôdô tètpyètèkyà tahe agnè pré. ⁴ Khinèricyã khukló dô a póní hekhu yétôduônuô, a mekhí meṗaṗakya èthi méthè akhu-akhyê, èthi myáhtye kuôú tètthèkrũmila atèlí yënuô to. Thyáphú prèlu hekhuphú

tahe ki thêgnêplô tă Krıstı a têtêkrũmila dõ a hêsoluõ pẽ ù ná Krıstı a têtítetakhẽ ari-akyã yẽ tãmé nuõ, a mętapã uõáyãkyã êthĩ phũnuõ hó. Prẽ dõ a dyéluõ tãtẽ pẽ ná Cómãrya ma Krıstı hó. ⁵ Pẽ lẽ hêsodõnyã nıdyẽ përipëkyã mato. Manáro pẽ lẽ hêsodõnyã luõ pẽ ù ná Jesũ Krıstı ma Byacẽ tãprẽ ari-akyã. Phũnuõrò dõ Krıstı akhu-akhyẽ, pẽ htwõpẽ thĩ prẽmëtëphũ tahe hó. ⁶ Bí Cómãrya byálya tẽlõ~ plĩ akhẽnuõ, a hé, “Têkhĩ ki thóthũ taphã cuõkyã rò tẽlĩ ki oluõhtya dũ ní~,” a hé phũnuõ. Cómãrya męhtuõ pẽ kuõdũ hó pẽ phũnuõ hó. Bí pẽ thêgnẽ hí Krıstı to akhẽnuõ, pẽ thêplò yẽ a khítapã prẽ tadúro Cómãrya męlikã pẽ pẽ thêplò hó. Thyáphũ pẽ ki thêgnêplõryã Cómãrya a têtítetakhẽ dõ a dyéluõhtya dıtũ ná Krıstı yětahenuõ, è ma prẽ dõ a isılıhtya pẽ pẽ thêplò a têtanę tahe tãprẽ hó.

⁷ Manáro pẽ dõ a hêsodõnyã pẽ ù yětahenuõ, a cõ prẽ ná põhe dõ ù sunuõobã è ná tęguduprıdu dõ akũ tãmé nuõhõ. Tęguduprıdu yẽnuõma mähõ mę têtêkrũmila yẽnuõ hó. A męphũyẽ mëtëhërò thyáphũ Cómãrya ki dyéluõ ná tẽppropyashyosõ yẽnuõma a o dõ pëkũ hte mato, a o dõ lũo hyã prẽ. ⁸ Pẽ myáhtyebè ényacó ná tẽpyátèsẽ tadúro a mępẽnó ná pẽ takhyã~ to. Tõphuõpõnuõ pẽ tóbè męphútè nuõ pẽ thêgnẽ pã có tãcõ~ to tadúro pẽ thêplõpýé nó kuõũ takhyã~ to. ⁹ Û męcyëmęcũ pẽ tadúro Cómãrya vıkyã ná pẽ to vã. Êthĩ mũlakhũ pẽ tadúro pẽ ihtò khyëthyã rò pẽ mę plehyã tadũpã prẽ tẽmę vã. ¹⁰ Pẽ cuõ bítẽ~ tãpho bèbè, pẽ bèkhyábè tęcýètęcũ pwõ~ tãphuõ thyácónã pẽ myáhtyebè có ná tẽthyẽ nuõ có. Pẽ ohtwõprẽ thyácónã Krıstı dõ a ohtwõprẽ bí hekhuyẽ akhẽnuõ có. Thyáphũ ù ki myáhtyẽ ná Krıstı ohtwõprẽ dõ pëkũ rò a męcwó pẽ pwõ~ tãphuõ có agnẽnuõ, tẽyëtahe htwõhtya prẽ. ¹¹ Pẽ tẽohtwõprẽ yëtõhtũ kayã nuõ, pẽ yõ krwõ Jesũ khyẽ akhu-akhyẽ, pẽ bè myáhtyebè ná têtãrõthè théisẽ dõ ù ki męthyẽ có pẽ có. Thyáphũ ù ki myáhtyẽ ná Krıstı ohtwõprẽ dõ pënëklõ dõ tãnyëkhẽ pã a thyëcyáyẽ akũnuõ, pẽ bè myáhtyebè phũyẽ prẽ. ¹² Dõ pẽ hêsodõnyã pẽ ù têtêkrũmila akhu-akhyẽ pẽ myáhtyẽ tamõmõ cónã ù kırıe męthyẽ pẽ. Manáro dõ pẽ myáhtyẽ phũyẽ akhu-akhyẽ, thĩ nıbè tẽhtwõprẽ hó.

¹³ Lisãsëkũ hé, “Vã zũe Cómãrya, rò vã ki hêsoluõ pẽ ù pã,” a thyáphũnuõhõ, pẽ zũe Cómãrya akhu-akhyẽ, pẽ ki hêsoluõ pẽ kuõũ ná Krıstı a têtêkrũmila ari-akyã pã. ¹⁴ Pẽ yõ htwõhtya hó têtãcõ~ tuõ ná Byacẽ Jesũ hó akhu-akhyẽ, pẽ thêgnẽ ná Cómãrya dõ a męhtwõprẽ kãkhyẽ pẽ Byacẽ Jesũ yëtãprẽnuõ, a ki męhtwõprẽ kãkhyẽ kuõ pẽ pã. Htuõto a ki męhtwõprẽ kãkhyẽ tõkuõ thĩ ná pẽ dõ tẽthyẽ pã rò a ki ékã otõrõlõ pẽ dõ a męthënyẽ pã. ¹⁵ Thyáphũ a ki nıbwınıtaryẽ dõ thıgnẽ rò, lõ~ tęcýètęcũ yětahenuõ, pẽ khyáthêplõhtũ lõplĩ có pwõ~ tãcõ rò pẽ hêsodõnyã pẽ ù ná têtêkrũmila. Shyẽ~ kayã èprẽ myáhtyẽ hyãbè é hó Cómãrya abwıataryẽ akhẽpãnuõ, kayã dõ a ki hébwıhıtaryẽ Cómãrya tahe ki o éhyã pã, rò kayã lõ~ plĩ ki htuthëhtya Cómãrya pã.

Ohtwöprë Ná Tëzú

16 Dó yëtahe akhu-akhyë̀rò pë thëplöpyé taki~ to. Pënëklö ahëare tôphuõ̀tòki, tôphuõ̀tòki a hëcërecë hyã tadú̀rò pë thëplò yënuò, tónyë ná tónyë a hëshyohësõhtya prë. 17 Metëhë̀rò tëpyátësë dó pë khyábè è bí hekhu yëtahe nuòma taplõtapyáphú prë. Pë ki talómyá ná tëtwtõtëryá dó pë ki nìbè è shyé~ nopã tóhtú pã tahe hënuòma, amá ná tóco~ hí to. Bí hekhu yë pë khyábè có tëpyátësë yëtahe tadú̀rò dó mókhu pãnuò tëlítëtakhë tacúprë dó atwóaryá klò, rò adu-ahtuò klòlò có ná tëpyátësë dó pë khyábè dó hekhu yënuò, pë ki nìbè pã. 18 Phúnuòrò, tëpyátësë dó vã myáhtyebè yëtahenuò, vã dyazú ná è tóco~ to. Të dó a o ícúma ló dó vã thëplökú tócoñuòma máhó tëtwtõtëryá dó Cómarya ki dyé vã pã yënuò prë. Të dó pë myáhtyeyá tahenuò, a ki onyë prë taplòphú prë, manárò tē dó pë myáhtyeyáto tahenuò, a ki onyë có tacúprë pã.

5

1 Pënëklö dó athyaná hi dó pë o nídyé è dó hekhu yëtómë nuò, shyé~ ù mepruõkyã hó è pã, a thë hé hó shyé~ pë thýë pãma, pë thëgnë ná Cómarya ki me-opé hó pëhithë máhó pënëklö athë yënuò dó mókhu nuò hó. A ki me ná ané rò hithë máhó pënëklö athë yënuò, a thýeyá pã to, a ki oklòma tacúprë pã. 2 Manárò, pë yõ myású thézú ka-o lãhó hi dó mókhu yëtómë akhu-akhyë̀, bí pë opã dó hi dó hekhu yëtómë akhënuò, pë nethuò thëmuõkruõhã nyacó. 3 Thyáphú pënëklö yë a ki o tadúlã agnënuò, Cómarya ki dyé taple pënëklö athë yënuò dó mókhu pã. 4 Bí pë opã dó hi máhó pënëklö dó hekhu yëtómë akhënuò, pë myáhtyebè ná tëpyátësë akhu-akhyë̀, pë tauõtasë thëmuõkruõhã có. Vã hé ná pë thézú otaphãkyã lã hó ná pënëklö hó phúnuò máto. Vã thézú hé, thyáphú pënëklö dó a thýeyáyë, a ki htulya taplekyã ná pënëklö dó a htwöprë tacúprë pã agnë yënuò, pë thézú ka-o lã hó dó nēklö athë yënuò akú hó, phúnuò prë. 5 Prë dó a taritaryã one pë hó pë dó pë ki nìbè nēklö athë yëtòprë nuòma Cómarya yënuò hó. Htuõto a dyétã pë kuõpó pë Thé Sãšë Byacè yënuòma a thyáhónã tēmátëdyã dó akłòama tóco rò a mełómëbã pë hó pë lõ~ a ólyã nuòtahe hó.

6 Phúnuò akhu-akhyë̀ pë zúe tãtë ní hó tëtýetahe hó. Pë dã o pãprë bí pënëklö yëtahe akú prë hënuòma, pë cuõ o hí dó khälë bí Byacè Jesú o nuò mã hító. 7 Metëhë̀rò pë ohtwöprë ná tē dó pë zúenì è tahe prë, pë ohtwöprë ná tē dó pë myáhtyë è nuòtahe máto. 8 Vã ki hé, pë zúenì Byacè yënuò ashyoasõ rò pë thézú htecuõkyã lã hó ná pënëklö yë rò pë thézúcuõ otõkuõ lã hó ná Byacè dó mókhu hó. 9 Manárò, pë o bítë~ tópho bèbè, pë o pãprë bíyë bèbè, pë cuõ o hó dó himókhu hó pã bèbè, pë thézú meťò prë Cómarya athëplò prë. 10 Metëhë̀rò, shyé~ nopãma pë pwõ~ tòprë bèhyã o lõ dó Kristu lëciryã khuklyáhtë htyalõ anyëhyã pã. Bí pë o dó hekhu yëtómë akhë, lõ~ pë mehtuõhó tē dó aryá tahenuò bèbè, tē dó athú tahenuò bèbè, pë ki nìbè

dyékhyê tẹmẹnikhwókè pã ẽ, ma pẹ nịbè to ẽ nuô, a ki cẹmyá lǎ pẹ pwǎ-tǎpẹ pã.

Dó Krístu Akhu-akhyèrò Pẹ Htwǒhtya Cómarya A Khǒbóthyó

¹¹ Mẹtéhèrò pẹ thégně ná shyé~ nopã nuô, Byacè ki cẹmyá lǎ prẹlukayá tahe atẹmẹ phúnuô pã akhu-akhyé, pẹ ki théisě bezúbenyá nyacó lǎ pã. Phúnuôrò thyáphú ǔ ki zúenyáe ka Byacè Jesú agnenuô, pẹ théplòshyo hésodónyá pẹ ǔ hó. Kryá~ maítè o dó pẹ théplòkú nuô Cómarya thégně lǎplí ná ané pré. Phúnuôhó, pẹ ma kayá phútě tahenuô, vã myású ná thǎ klyá thégněhyá nyá pã pré. ¹² Tanẹ tã lahyá ná pẹ thézú hébè htyamóhtyapho nǐ khyéthya pẹnẹ phúnuô tǎmẹ. Pẹ hé thǎ phúnuô mẹtéhèrò thyáphú thǎ ki hé kǎkhyèsú cyá kuǎ kayá dó a pacyéishyè pẹ nuótahe agnenuô, pẹ thézú nõthégně tǎtẹ kuǎ thǎ ná pẹ mẹkryá~ ítètẹ phúnuô pré. Kayá nuótahe ma a dyadu phyéhtyalǎ nǐdúgně pré tẹcyátètẹ dó a oluǎ dó aklǎ nuótahe pré, a dyadu kuǎ tẹ dó a o dó kayá tǎpẹpẹ a théplòkú nuótahe to. ¹³ ǔ ki hé pẹ ná kayá tamwǐ kihèrò, lẹhéó ná to, lǎ~ pẹ mẹ yětahe nuóma Cómarya agnẹ pré. ǔ ki hé pẹ ná pẹ mẹtẹ tǎ kihèrò, a mǎhó, pẹ mẹ mǎ pẹ nyá dó a ki nǐbwínítaryé dó thǐgněnuǎ. ¹⁴ Krístu atẹmẹ mepẹkyá hó pẹ akhu-akhyé, pẹ ohtwǎpẹ pẹ dó Cómarya agnẹ phúyè hó. Pẹ thégně ná Krístu thyé pẹ dó kayá pwǎ~ tǎpẹ agnẹ. Angólasá ma mǎhó kayá pwǎ~ tǎpẹ thyé tǎkuǎ hó ná Krístu hó. ¹⁵ Pẹ dó a htwǎpẹ yětahenuô, thyáphú pẹ ki krwǎ ohtwǎpẹ plehyá pã tǎ phú pẹ théplò a tẹthézúthéłó nuótahe tǎmẹ, thyáphú pẹ ki krwǎ ohtwǎpẹ plehyá kuǎ phú pẹ dó a khyáthyé htuǎpẹhó dó pẹgně rò a ihtòhtwǎpẹ kǎkhyé htuǎhó yětǎpẹ agnenuô, Byacè khyáthyé pẹ hó dó pẹ pwǎ~ tǎpẹ agnẹ hó.

¹⁶ Phúnuôrò khǒnyáyě pẹ htwǒhtya hó tètòcò~ tuǎ ná Krístu hó akhu-akhyé, phú kayá dó a zúe Krístu to tahe dyadu tẹoluǎ dó aklǎ tahenuô, pẹ dyadukuǎ pã phúnuóto hó. Dó nuókhě pẹ tanẹthútyá Krístu phúnuóhó tadúro khǒnyáyě pẹ tanẹthú pã è phúnuô to hó. ¹⁷ Kayá tǎpẹpẹ dó a htwǒhtya hó tǎcò~ tuǎ ná Krístu nuô, a htwǒhtya hó kayá tǎpẹ dó Cómarya byálya taple thě lǎ hó. A víkyá kyá a tẹohtwǎpẹ alye tahe rò a ohtwǎpẹ taplekyá dó athě hó. ¹⁸ Lǎ tẹyětahe nuóma Cómarya mẹ lǎplí pré. Dó Krístu hyá mepẹ pẹ akhu-akhyé, pẹ htwǒhtya hó Cómarya a khǒbóthyó hó. Rò a dyétǎkuǎ hó pẹ tẹphyétẹmẹ dó pẹ ki cuǎ hésodónyá pẹ kuǎ ná Krístu mẹhtwǒhtya kǎkhyé khyéthya pẹ ná Cómarya a khǒbóthyó hó, phúnuô pré. ¹⁹ Pẹ thézú hénuóma phútéhèrò, dó Krístu akhu-akhyèrò Cómarya mẹhtwǒhtya hó prẹlukayá pwǎ~ tǎpẹ ná a khǒbóthyó hó. Cómarya dya pã prẹlukayá tahe a tẹmẹthú to hó. Rò a dyétǎkyá hó pẹ tẹmeyé dó pẹ ki cuǎ hésodónyá luǎ pẹ ǔ ná Cómarya mẹhtwǎkǎkhyé khyéthya hó prẹlukayá tahe ná a khǒbóthyó hó. ²⁰ Phúnuôrò, khǒnyáyě pẹ htwǎ pẹ prẹhébètẹ dó Krístu akhǎlẹ. Cómarya anẹbyacè nǐdú nõkwíthézọ dítú pẹ ná thǎ dó thǎ ki nǐdǎ pẹ tẹhésodónyá thǎ yě. Pẹ kwíthézọ thǎ dó Krístu akhǎlẹ ná plwǎ

Krístu ki mẽhtwöhtya khyë thĩ ná Cómarya a khöbóthyó tahe. ²¹ Krístunuô atëthú o tôcô~ to. Manárò, thyáphú a ki plálíkyá pë pë tètthú anuõasu tahe agnënuô, Cómarya nõkhyáthyë lú dô pë tètthú agnë. Dó Krístu mẽpë hó pë phúnuô akhu-akhyë, pë ki htwöhtya hó tètôcô~ tuõ ná Krístu hó rò, Cómarya ki dyacódyatë hó pë dô anyëhyã pá.

6

¹ Pë ma prëmërotë ná Cómarya tahe akhu-akhyë, pë shyakrwö thĩ ná thĩ ki ohtwöprë phú Cómarya thézú nõohtwöprë thĩnuô. Thĩ ma kayã dô a nĩbë htuõhó Cómarya abwíataryë tahe hó akhu-akhyë, thĩ bè ohtwöprë lahyã phúnuô. ² Mëtěhëro Cómarya hé,

“Bí shuõkhë hyãtuõhó dô vã tõbë myádu thĩ nuõtõnyënuô, vã nĩdãhó thĩ tètkwícóbë hó, bí shuõkhë hyãtuõhó dô vã tõbë mẽlwóhtekã thĩ nuõtõnyënuô, vã mẽcwó hó thĩ hó.”*

Phúnuôrò, vã hé thĩ, nĩdã lahyã, yëtõnyë ma mõnyë dô Cómarya myáduní thĩ amõnyë hó. Yëtõnyë ma tẽmẽlwóhtekã thĩ amõnyë hó.

³ Pë dônyã pë ù ná Jesú Krístu ari-akya yë thyáphú ù ki htésũkyã támë nuórò, tẽmë dô a htwöhtya èthĩ tẽpacyëishyë tahenuô pë mẽ tôcô~ to. ⁴ Pë mẽ tẽ tètë~ bèbë, thyáphú ù ki myáhtye ná pë ma Cómarya a prëmëtëphú tahe agnënuô, pë dyéluõ pë ù ná pë khyáthéplòhtú tẽcyëtëcũ tahe, ná pë khyã sóphásoryã tẽtahe ná pë khyábë tẽpyátësë thítahe hó. ⁵ Æmũpò có pë. Æ dótã pë dô htõkũ. Æ mẽ tarútapyã pë rò ù vèhtecuõkyã pë, pë eryã thépráladyã pwõnyëpwõthë có, tõtthë~ tõtthë omyëntóto nuô a o athë é lã, htuõrò enõónó to nuõma a oo. ⁶ Dó pë htwö mãhó Cómarya a prëmëtëphú tahe akhu-akhyë, pë dyéluõ pë ù ná pë théplò mwõplĩthĩplo, pë tètthëkhuthëgnë, pë tètthéplòhtú, pë tètthézõní ù yëtahe hó. Thé Sãsë Byacë o dô pëkũ rò pë mõ lóthulóthë có ù có. ⁷ Pë ithyó pë ù Cómarya alãangó dô acóatë tahe, rò Cómarya a tẽprotẽpryã ashyo-asó yë mẽcwó pë. Phúnuô akhu-akhyë pë yëtahenuô Cómarya dyéluõplò có hó ná pë htwö èprëmëtëphú tahe hó. Pë o ná katya dô létadyã tãtũ yënuô ná pënë mãhó tẽcótëtë dô Cómarya dyé pë yëtahe, rò a thyáhó ná klyëphú tõprë nõë nĩdyë a takuõtãbë dô a ki sãtë agnë yënuô hó. ⁸ Prë htuthë pë ma a oo, prë pacyë pë ma a oo. Prë hëbëryã pë ma a oo, prë hëmũmyã pë ma a oo. Prë hé pë ná kayãlahó tahe nuõma a oo, manárò pë ma kayã dô a hëbëcò tẽ tahe prë. ⁹ Kayã dô a tanëpatí pë nuô a o tahe tadúro përipëkyã nuô, Cómarya thëgnë lõ prë. Pë kíré phúthyë tamõmõ có tadúro pë ohtwöprë tuõpã khõnyã. Æmũpò có pë tadúro pë thyë hí toto. ¹⁰ Pë myáhtye ényacó tẽpyátësë tadúro pë thèluõphòphũ pwõ~ tõphuõ có. A có ná pë sóryasóphã nyacó tadúro dô pë ithyóithya pë ù akhu-akhyëro ù duzáhtyathë dóthudóthë tókyë nuô a o ényacó hó. A có ná pëtë o kuõũ tôcô~ to tadúro pë nĩbë lõhó tẽpwõ~ tôcô hó.

* 6:2 6:2 Isaia 49:8

11 Khôbóthyómọ vị Corinthiaphú thĩ-, lỏ- tẹ dỏ a o dỏ pẹ thẹpłòkù tahenuô, pẹ hésoluô pẹ lỏ có thĩ hó. Pẹ mọkanó- thĩ to. 12 Pẹ ma kayá dỏ a phyékaḡhyé atẹmọ tahe máto. Kayá dỏ a phyékaḡhyé atẹmọ tahe nuôma thĩ hó. 13 Khõnyàrò vǎ ki hé thĩ phú vǎphúvǎlye ná vǎnẹ nuô. Mọkhyéthya pẹ phú pẹ mọ thĩ nuô.

Thĩ Ma Cómarya Dỏ A Htwõprẹ Tõprẹ A Tẹlũhõdu

14 Puõvyǎ thĩ, zácủ tộ tǎ izá ná kayá dỏ a zũekuô pẹ Byacè Jesũ to nuôtahe tǎmẹ ní-. Mẹtẻhẻrò acó ná ataka nuô a dỏngǎma icũcyǎ lũ to. A lĩ ná a khĩ nuô bẻbẻ, a otợcyǎ lũ toto. 15 Krĩstu ná khĩnẻricyǎ khuklỏ cuô thẹpłỏ tặtặbẻ cyǎ lũ phứtẻ? Phũnuôhỏ Krĩstu aphủalye tỏprẹ ná khĩnẻricyǎ khuklỏ aphủalye tỏprẻnuô a cuô thẹpłỏ icũcyǎ lũ tỏmẻtuô phứtẻ? 16 Cómarya a tẹlũhõdu nuô a otợcyǎ nyǎ ná prẻzỏ ẻ. Phũnuôhỏ, pẹ yẻtahe nuôma Cómarya dỏ a htwõprẹ yẻtỏprẹ a tẹlũhõdu. Cómarya hé, “Vǎ ki hyǎo dỏ vǎkayǎ tahe a thẹpłỏkũ pǎ rỏ vǎ ki cuô tộkuô ná ẻthĩ pǎ. Rỏ vǎ ki htwỏ ẻthĩ Cómarya pǎ, rỏ ẻthĩ ki htwỏ vǎkayǎ tahe pǎ.”* 17 Htuỏto Cómarya hé pỏ,

“Htecuô taphǎkyǎ dỏ ẻthĩ aklẻnuô rỏ cuỏo khỏkyǎ ná ẻthĩ nuô. Tẹ dỏ a mwỏplĩthĩplo to tahenuô tỏbẻ tǎ ẻ tỏcỏ- tǎmẹ, thĩ ki mẹpủnuô túma vǎ ẻsũ thĩ pǎ prẻ.* 18 Rỏ vǎ ki htwỏ thĩphẻ pǎ. Rỏ thĩ ki htwỏ vǎphúvǎlye tahe pǎ,* Byacè dỏ aprỏprỷa tỏprẹ hé phũnuô.

7

1 Khỏbóthyỏ thĩ- lỏ Cómarya ólyǎ tahe nuôma pẻgnẻ lỏ hó. Phũnuôrỏ, pẹ ki cuô taphǎkyǎ ná pẻnẻklỏ a tẻthẻzũ mũmyǎricyǎ tahe ná pẹ thẹpłỏ a tẻtẻnẻ mũmyǎricyǎ yẻnuô tahe pỏ-. Rỏ dỏ pẹ theisẻ dyaduzũnyǎ Cómarya yẻ akhu-akhẻrỏ pẹ ki htwỏhtya lahyǎ dủ kayá dỏ a sǎsẻ tahe pỏ-.

Paulu A Tẻthẻkrũthẻlỏ

2 Puõvyǎ thĩ-, dyẻluỏkuô lahyǎ thĩ tẹmọ pẹ to-. Pẹ mẹtẻmẻplánỏ ná ử tỏprẻ- to. Pẹ mẹpỷamẻsẻnỏ ná ử tỏprẻ- toto. Pẹ cuỏetủỏplẻ nỏ ná ửkhu tỏprẻ- toto. 3 Vǎ hé phủyẻ rỏ vǎ thezũ dya thĩ tẻthủ phũnuô máto. Mẹtẻhẻrỏ phú vǎ hẻtuỏhỏ thĩ nuô, thĩ ma kayá dỏ pẹ mọ nỉdyẻ ẻ tahe. Phũnuôrỏ pẹ thẻ cỏbẻbẻ, pẹ htwõprẹ bẻbẻ, pẹ mọtadũ nyǎ thĩ prẻ. 4 Vǎ zũẻ tặtẻ nỉdyẻ nyacỏ thĩ rỏ vǎ htuthẻ nỉdyẻ nyacỏ thĩ pwỏ- tỏphuỏ có menẻ. Phũnuô akhu-akhẻyẻ pẹ myǎhtyẻbẻ ẻnyacỏ ná tẻpỷǎtẻsẻ tadủrỏ pẹ theẻkrũthẻlỏ prẻ, htuỏto pẹ thẹpłỏmọ prẻ.

5 Bĩ pẹ hyǎtuỏhỏ dỏ Macedoniakẻ akhẻnuô, tẻpỷǎtẻsẻ yẻ a krwỏtadũ kuỏpǎ ná pẻ, a okỏto, mẹtẻhẻrỏ bĩnuỏkhẻ kayá dỏ a thehte pẹ tahenuô a hyǎklyẻhyǎngǎ pẻ rỏ pẹ thẹpłỏkũ thẹpłỏkyǎ nyacỏ. 6 Manỏrỏ Cómarya dỏ a dyẻshyodyẻsỏhtya kayá dỏ a thẹpłỏpyẻ tahe yẻtỏprẻnuô, a dyẻhẻdyẻẻ hó pẹ hó, mẹtẻhẻrỏ Tito hyǎtuỏkuỏ hó pẹ hó. 7 Tito hyǎtuỏ rỏ pẹ theẻkrũ

* 6:16 6:16 Li Cỏbủcỏbẻ 26:12, Ezekielẻ 37:27 * 6:17 6:17 Isaia 52:11, Ezekielẻ 20:34,41 * 6:18 6:18 Samuelẻ nyẻba tỏba 7:14

túdûnuô mǎto, a h́eso pẹ pẹ ná thĩ dyéhědyére lù phútě nuô akhu-akhyě a męthękrǔ kuđ nyacó pẹ. A h́esoluđ pẹ pẹ ná thĩ nethuô myáhtye kanọ vǎ to, htuđrò thĩ tanęthęplę nıdyé thĩ tẹmęthú tahe, htuđto thĩ o taritaryǎ onehó đđ thĩ ki h́ebè takẹbını pẹ vǎ, a h́esoluđnı pẹ vǎ phúyě akhu-akhyě, khõnyǎrò vǎ lé thękrǔlọ pǎpǎ.

⁸ Li đđ vǎ rǎcuó pẹ thĩ đđ arękhě tóbanuôma, a ki męthęplę nyacó thĩ tadúró vǎ tanękụ ná to, vǎ dya ná aryǎ pré. Vǎ thũcuó lú pẹ thĩ li akhẽnuô, vǎ myáhtye ná a męthęplę thĩ akhu-akhyě, vǎ tanękụ nıdyé, manáro a męthęplę pré thĩ taplọphú pré. ⁹ Manáro khõnyáyě, vǎ thękrǔ hó. Thĩ thęplęthézọ akhu-akhyěrò vǎ thękrǔ phúnuô mǎto. Thĩ tẹthęplęthézọ yẽnuô, a dyéhtwõhtya hó thĩ tẹza lyanıdũ thıné hó akhu-akhyěrò vǎ thękrǔ pré. Cómarya thézúhó kayǎ đđ a thęplęthézọ phúnuô tahe hó. Phúnuô akhu-akhyě pẹ mępyámęsẹ thĩ tócu- to. ¹⁰ Mętẹhěrò, tẹthęplęthézọ đđ Cómarya dyéhtwõhtya yẽnuôma, a nõ htulya taplekyǎ pẹ thęplò đđ pẹ ki nıbè tẹmęlwõhteka agnẹ pré akhu-akhyě, pẹ lo tanękụ pẹ ná tẹthęplęthézọ đđ Cómarya dyéhtwõhtya yẽnuótahe to. Manáro prẹlukayǎ alẹklọ thęplęthézọ tahenuô, a dyéohtya pré tẹhtyẹ pré.

¹¹ Đđ thĩ thęplęthézọ akhu-akhyěrò Cómarya mępẹ thĩ phútě nuô, myámõ lahyǎ! Thĩ thęplòshyo męhyǎhó lahyǎ tẹcótẹtẹ tahe hó, thĩ thęplòshyo dyéluđ hó thĩ mętẹ đđ atõ tahe hó. Thĩ thęplòdu hyǎhó kayǎ mętẹthú đđ thıkłẻ tahenuô hó, thĩ thęisẹ hyǎhó ná Cómarya ki cirya thĩ pǎ hó. Thĩ thézú myáhtye khyěthya pẹ hó. Thĩ thęplòshyo nıdǎhó ngọ rò thĩ ki ciryahó kayǎ đđ a męthútẹ nuótahe hó. Đđ thĩ mę lahyǎ hó phúyě akhu-akhyě, thĩ dyéluđ hó ná khõnyáyě thĩ tẹthú o pǎto hó. ¹² Phúnuđrò, li đđ vǎ rǎcuópẹ thĩ đđ arękhě tóbanuô ma, vǎ rǎcuó pẹ kayǎ đđ a męthútẹ nuótòprẹ ná kayǎ nuótòprẹ męthúũ nuótahe akhu-akhyě túdũ mǎto, thyáphú thĩ ki thęgnẹ ná thĩ dyélya có thĩthé đđ pẹgnẹ bá- tẽnuô, vǎ rǎcuó tọkuđdũ phúnuô. Thĩ mọ pẹ bá- tẽnuô Cómarya thęgnẹ tǎtẹ lỏplı có. ¹³ Phúnuô akhu-akhyě, pẹ thęplòmọ thyěkyǎ có.

Htuđto thĩ męthękrǔ nyacó Tito akhu-akhyě, pẹ myáhtye a thękrǔthẻlỏ rò pẹ lé thękrǔthẻlỏ hyǎshyoshyolỏ pọ có. ¹⁴ Bí Tito cuđ tyahı đđ thĩ o hıtó nuô, vǎ htuthé nıdyé thĩ đđ Tito anyěhyǎ có menẹ. Thĩ mę mǎlakỏ có hó phú vǎ htuthé nıdyé thĩ nuô hó. Thĩ mętarẹnó vǎ tóphuõ- to. Phú vǎ h́ebécóhébẹtẹ thĩ pwỏ- tóphuõ nuô, pẹ hé pẹ Tito ná thĩrithıkyǎ nuôma pẹ h́ebécóhébẹtẹ prẹprẹ. ¹⁵ Phúnuđrò, bí a thẹnhtya tuğbẹ khyěthya thĩ o taritaryǎ one thıné ná thĩ nıdǎ a tẹthyoıthya htuđto thĩ ẹmọsũ lũ ná tẹthęisẹ, tanyǎtadẹ có akhẽnuô, a lé mọhyǎ shyolỏklỏ pọ có thĩ có. ¹⁶ Vǎ zụẹ lỏlǎkathe nı có thĩ rò vǎ thękrǔ nyacó.

8

1 Pê khöbóthýó thĩ-, pè thézú hésoluđ pè thĩ ná Cómarya dyétã pè tèt-
wítetaryé dõ prèzúetè plòmuphú dõ a o lahyã dõ Macedonia kékú nuôtahe
ari-akyã. 2 Prèzúetè plòmuphú bínuôtahe ma, a khyábè nyacó tètýátèsè dõ
acyëacû tadú nyacó tahe tadúró èthĩ thélúophòphũ lahyã kanó- to. Èthĩ
sòphásoryã nyacó tadúró a théplòshyo mëlúmetyã męcwómekõ pè nyacó
prèzúetèphú dõ vĩ Jerusalem akũ nuôtahe kanó- to. 3 Bá èthĩ dyébènuô
èthĩ dyé có, htuôto a dyélóklõ pã có ná bá a dyébènuô có, rò èthĩ théplòshyo
dyé nĩdú lahyã prè nuôma và hébú prè. 4 Èthĩ théplòshyo mëlú lahyã rò a
kwíthèzò pè dõ pè ki plwõ èthĩ dõ a ki męcwó nĩkuõ Cómarya akayã tahe.
5 Èthĩ mètè yènuôma, aduklõ pã có ná pè tètýásũ tahe có. Phú Cómarya
thézú nõmè èthĩ nuô, arélõ rò èthĩ besàsè athé dõ Byacè agnè, htuôró
èthĩ besàsè lahyã athé dõ pègnè. 6 Phúnuô akhu-akhyè, thyáphú Tito ki
mèhtuõplú cwó thĩ tètthéplòshyo męcwó ù yètahe agnènuô pè shyakrwõ hó
è hó. Mètèhéro prè dõ a cáhtya dyéhèdyére rélõ thĩ ná thĩ ki męcwó pè kuõ
prèzúetèphú dõ a o lahyã dõ vĩ Jerusalem akũ nuôtahe tôprè nuôma Tito hó.
7 Thĩ lóbã có ná tètýwõ- tôcô có. Thĩ tètýtènyã ma asõ, thĩ hébècyã hébèdè,
thĩ lóbã ná tètthèkhuthègnè, thĩ théplòshyo męcwó ù, htuôto thĩ mọnyacó pè.
Phúnuô akhu-akhyè, pè thézú kuõ põ dõ thĩ ki lóbã ná tètthéplòshyo męcwó
ù tahe.

8 Và hé phúyè rò và nõshyo thĩ phúnuô mato. Thyáphú thĩ ki krwõmyábũ
kuõ kayã dõ aruôtahe théplòshyo męcwó ù nuôró, và thézú dyéthègnè pè
kuõ thĩ phúnuô prè. Dõ và dyéluđ thĩ phúyè akhu-akhyèró thĩ mọ málakõ
ù ã, thĩ mọ mato ã nuô, và ki thègnèhyã pã phúnuô prè. 9 Pè Byacè Jesũ
Křĩstu yènuô abwĩdu ataryèhtũ có bá- tènũ, thĩ thègnèdũ hó. A o dõ
mókhu akhènuô, a duzãhtyathè nyacó tadúró bí a hyã klwo ané phú prèlu
hekhuphú tôprè akhènuô, a bèhyã htwõ có kayã sòphásoryaphú tôprè dõ
pègnè có. Thyáphú thĩ ki duzãhtyathè kuõ agnènuôró, a bèhyã htwõ có
kayã sòphásoryaphú tôprè phúnuô có.

10 Phúnuôró và tètana ma phúyè, và myáhtye ná tèmè dõ thĩ cáhtya mè dõ
nahénu tahenuô, thĩ ki mèhtuõkyã khõnyáyè hénuôma aryáklõ dõ thĩgnè.
Thĩ ma kayã tômũ dõ a cáhtya ihtuõplõ rélõ tèmèlũ rò a ki męcwó pè ná
kayã o dõ vĩ Jerusalem akũ nuôtahe pã túnuô mato, thĩ ma kayã tômũ dõ
a théplòshyo mëlúmetyã nyacó tèt tahe. 11 Phúnuô akhu-akhyè, mèhtuõ
plúkyã tèt dõ thĩ cáhtya mè yè tóconũ. Thĩ cáhtya ihtuõplõ lú tèmèlũ
akhènuô, thĩ théplòshyo męcwó nyacó ù. Phúnuôró khõnyáyè thĩ tókò
théplòshyo mèhtuõ plúkyã thĩ tèmè yènuô. Thĩ tókò dyé lahyã bá thĩ dyébè
nuô pwõ- tôprè. 12 Thĩ ki théplòshyo dyé nĩdyédũ málakõ héro Cómarya
thézú phúnuô hó. Thĩ dyébè bá- tèt bá- tèt nuô, a lodu lã mato. Cómarya
thézú nõdyé thĩ bá thĩ dyébè nuôprè. Tèt dõ thĩ dyébèto nuô a kwĩ ná thĩ
taki- to.

13 Và pũ mephwĩ pè kayã dõ aruô tahe a tètýtèzã rò và dyahtyahtuôke dõ
thĩlo phúnuô mato. Và thézú dõ thĩ ki cyè rò cyèrõlũ, thĩ ki mọ rò mọrõlũ

phúnuô tôcôpré. ¹⁴ Mětêhéro, khõnyáyě thĩ duzãhtyathě hó akhu-akhyě, thĩ tókò męcwó pękuõ pręzũtętęphú dõ a sõphásõryã nuõtahe. Shyé~ nopã thĩ ki loke kihéro èthĩ ki męcwó kuõke thĩ pã. Thĩ ki męcwólyě męcwókè lũ phúnuô héro, dõ thĩklě nuõ prę dõ apyãasě tahenuô a o pã to. ¹⁵ Lisãsěkũ hé, “Kayã dõ a dya-oplõ ényacó a lęelęõ tahenuô atę oé talwó lã náto. Kayã dõ a dya oplõ patíphúpré a lęelęõ tahenuô, a o patí talwó lã ná to.”✠

Tito Ná A Khõbõthyó Tahe

¹⁶ Cómarya dyé thęplõshyo Tito dõ a męcwó thĩ phú pę thęplõshyo męcwó thĩ nuõ akhu-akhyě, pę hébwihétaryě nyacó Cómarya. ¹⁷ Bí pę kwithézũ lũ ná a ki cuõmyã thĩ akhẽnuõ, a cũ pęngõ rò a thękrũthelõ cuõmyã có thĩ. Hělłõ rò anębyacé nĩdũ thęzũ cuõmyãhtye nyãdũ hó thĩ hó. ¹⁸ Pę plwõcuõ tõkuõ puõvyã tõprę ná è. Pręzũtętęplõmũ pwõtõmũ htuthé nĩdyé nyacó lũ ni, mětêhéro è ma pręmę Cómarya atemę dõ a lě hėsodõnyã pę ù ná tęthękrũmila ari-akyã tõprę. ¹⁹ Túyẽnuõ mãto, è ma pręzũtętę plõmũphú biyě tahe dyahtya htuõhõ lũ ná a ki cuõ tõkuõ ná pę hó. Shyé~ pę hyãphyé tẽmëlũ dõ thĩ thęplõshyo męcwó ù yětahe rò pę ki cuõ zũtã pę ná kayã sõryã sõpháphú dõ vĩ Jerusalem akũ nuõtahe akhẽpãnuõ, è ki cuõ tõkuõ ná pę pã. Thyáphũ ù ki htuthęhtya lahyã Jesũ Kristu, htuõto thyáphũ ù ki myãhtye lahyã ná pę thęplõshyo męcwó málakõ èthĩ agnẽnuõ, pę ki cuõlě zũpę ù tẽmęcwó yẽnuõ pã. ²⁰ Thyáphũ ù ki dya tã pę tęthũ tãmé nuõ, pę cuõrõlũ phúyě prę. Tẽmëlũ dõ ù thęplõshyo dyé yětahenuõ, pę bè mętamętę nĩ ryã pę có ù có. ²¹ Pę dya ná pę ki męcõ prętũ bí Cómarya a męthẽnýé yẽnuõ mãto, dõ pręlukayã agnẽ nuõma pę bè męcõmętętę.

²² Phũnuõrõ pę nõhyã tõkuõ põ kayã dõ aruõtõprę ná pę puõvyã yě thęgně. Pę myãhtye thęgně ná è ma kayã tõprę dõ lęzũenĩ nyacó è dõ Cómarya a tęphyétẽmę akũ tõprę có. Khõnyãrõ a zũenĩ nyacó thĩ akhu-akhyé a lę~ thęplõshyo męcwó lõpõ pã có thĩthĩ có. ²³ Tito ma prę dõ a mę tõkuõ tẽ ná vã rò a męcwó thĩ tõprę. Pę puõvyã dõ a krwõhyãkuõ lũ nuõ thęgně ma, pręzũtętę plõmũphú biyě tahe nõhyã èthĩ prę. Èthĩ ma kayã tahe dõ a dyaduzũnyã nyacó Kristu tahe có. ²⁴ Thyáphũ pręzũtętęphú dõ a o dõ pręzũtętęplõmũ akũ pwõtõmũ nuõtahe ki thęgně tãtę ná thĩ mõ málakõ ù agnẽnuõ, dyéluõ lahyã thĩ tẽmõnĩ èthĩ yětahenuõ ní~. Htuõto thyáphũ èthĩ ki thęgně lahyã ná pę htuthẽnĩ thĩ yětahenuõ atõ málakõ có agnẽnuõ, mę lahyã phúnuõ ní~.

9

Krístuphũ Tõprę Ná Tõprę A Tęphyécwó Męcwó Lũ

¹ Thĩ tõ męcwó Cómarya akayã dõ a sõphásõryã dõ a o dõ vĩ Jerusalem akũ nuõtahe ari-akyã nuõ, vã lo rã plehyã pę põ pã ná thĩ to. ² Mětêhéro thĩ thęplõshyo męcwó èthĩ bá~ tẽ nuõ, vã thęgně. Vã htuthẽnĩ pę pę khõbõthyó

dó Macedonia kékũ nuôtahe ná thĩrithĩkyã tahe hó. Vã hé pẹ èthĩ ná thĩ prẹ̀jẹ̀tẹ̀phú dó Akaia kékũ yětahenuô, a taritaryã one rũ dó nahenu pã có. Thĩ tẹ̀thẹ̀plòshyo yẹnuô, a hturyãhtya ényacó Macedonia kẹphú tahe athẹ̀plò dó a ki mẹ̀cwọ̀ kuõũ phúnúô pã hó. ³ Thyáphú thĩ ki taritaryã one lahyã thĩ tẹ̀mẹ̀lũ phú vã heluõhtuõ pẹ̀ hó èthĩ nuô, htuõto pẹ̀ htuthéní pẹ̀ ỳ ná thĩrikyã tahenuô, thyáphú a ki htwõhtya tă tẹ̀tuthé dyálahõ tãmé nuòrò, vã nõhyãhó pẹ̀ puõvyã yétahe dó thĩo hó. ⁴ Phúnúòrò bí vã hyã pã akhẽnuô, pẹ̀ puõvyã Krístuphú dó Macedoniaké tahe krwõhyãkuõ ná vã pã kòle. Vã thẹ̀zũ nõmyãhtye èthĩ ná thĩ taritaryã one htuõlò hó rũ tẹ̀mẹ̀lũ nuôtahe. Thĩ ki taritaryã one tócw- to hénuô, tẹ̀ dó vã zũení thĩ tahenuô a ki htwõhtya nyãhó tẹ̀thetarẹ̀ dó vãgně ná thĩgně pã hó. ⁵ Phúnúòrò, vã dyalyã hó vã thẹ̀plò dó vã lo nõhyã rẹ̀ pẹ̀ puõvyã tahe dó thĩo rò a ki mẹ̀cwọ̀ tẹ̀ihuõpló tẹ̀mẹ̀lũ dó thĩ ólyã ná thĩ ki mẹ̀cwọ̀ ỳ nuôtahe. Ki mẹ̀phúnúô túró shyé- vã hyátuõ pãnuô, thĩ ki taritaryã one htuõlòhó thĩ tẹ̀mẹ̀lũ yétahe hó. Pẹ̀ ki mẹ̀phúnúòrò ỳ ki myãhtye ná ỳ nõshyo thĩ tóprẹ̀- mǎto, thĩ thẹ̀plòshyo mẹ̀ nídyédũ prẹ̀ phúnúô pã.

⁶ Tanemyã lahyã kayã dó a pruõtã patíprẹ̀ tẹ̀klwí tóprẹ̀nuô a ki nĩbẹ̀ kakhýẹ̀ patí khyěthyã prẹ̀ tẹ̀thẹ̀tẹ̀phõ pã. Manáro kayã dó a pruõtã é tẹ̀klwí tóprẹ̀nuô, a ki nĩbẹ̀ kakhýẹ̀ é khyěthyã tẹ̀thẹ̀tẹ̀phõ pã. ⁷ Phúnúòrò, ỳpẹ̀pẹ̀- bẹ̀bẹ̀, a tóbẹ̀ dyé phú a belyã htuõhó athẹ̀plò dó a kírẹ̀ dyé bá- tẹ̀ akhunuô prẹ̀. A bẹ̀ thẹ̀lò kakhýẹ̀ nídyé to. A bẹ̀ dyaní athẹ̀plò ná a tãbẹ̀hó lũkhu rò a tóbẹ̀ dyéhó phúnúô ní to, mẹ̀tẹ̀hèrò Cómarya mọ̀nĩ kayã dó a thẹ̀krũthẹ̀lõ dyéũ nuôtahe prẹ̀. ⁸ Thyáphú thĩ ki nĩbẹ̀ lóbbã lóllõ- tẹ̀ dó thĩ lo nuôtahe, htuõto thyáphú thĩ tẹ̀ ki o lóbbã tãpõtãpẹ̀ dó thĩ ki dyẹ̀pẹ̀kuõ dítú ná kayã dó aruôtahe agnẽnuô, Cómarya ki sòri é lóklõpã có ná lò- thĩ lo tahe nuôma a mẹ̀cyã prẹ̀. ⁹ Lisãsẹ̀kũ hé,

“Prẹ̀còprẹ̀tẹ̀ tóprẹ̀ thẹ̀plòshyo mẹ̀cwọ̀ hó kayã sòphásoryã tahe hó, rò a tẹ̀cótẹ̀tẹ̀ yẹnuô, a oklõma hò tacúpẹ̀ hò.”*

¹⁰ Mẹ̀tẹ̀hèrò prẹ̀ dó a dyõtã pẹ̀ prẹ̀himeprẹ̀phú tahe tẹ̀klwítẹ̀lwi dó a ki isóiplũ agnẹ̀ ná lẹ̀lẹ̀õ agnẹ̀ tahe nuôma Cómarya hó. Phúnúòhó, Cómarya ki dyé thĩ ló- tẹ̀klwí dó thĩ lo tahenuô pã. Tẹ̀klwí yẹnuôma a mǎlakó hó ló- thĩ lo meryã ỳ nuôtahe hó. Cómarya ki nõ thẹ̀tyaphõhtya éhtya ná éhtya kuõpódũ thĩ tẹ̀thẹ̀tẹ̀phõ pã. Thĩ tẹ̀thẹ̀tẹ̀phõ yẹnuôma mǎhó ló- tẹ̀ryã dó a hyã dó thĩ tẹ̀thẹ̀plòshyo dyéũ yétahe a o nuô hó.* ¹¹ Thyáphú thĩ ki thẹ̀plòshyo dyébé pẹ̀ kuõũ pwõ- tóphuõ, htuõto thyáphú kayã dó a nĩbẹ̀ thĩ tẹ̀mẹ̀lũ dó pẹ̀o yétahe ki hébwíhétaryé Cómarya agnẽnuô Cómarya ki dyé duzãhtyathẹ̀ lóbbádũ thĩ pwõ- tóphuõ pã.

¹² Mẹ̀tẹ̀hèrò tẹ̀mẹ̀lũmẹ̀tyã yẹnuô a mẹ̀cwọ̀ pẹ̀ Cómarya kayã dó a sòphásoryã yẹnuôtahe túdũ mǎto, a hturyãhtya tuõ có ỳthẹ̀plò dó ỳ ki

* 9:9 9:9 Li Htuthéhtya 112:9 * 9:10 9:10 Isaia 55:10-11, Hosea 10:12

hëbwihtëtaryë htuthëtya lahyä Cómarya có. ¹³ Thï tëtëmëcwö yënuô a khyáluô ná thï züë mälakö Byacë Jesü hó. Dö thï yö züë krwömëkuô phú Krïstu a tëtëhëkrümila hënuô akhu-akhyë ù ki htuthëtya ényacö Cómarya pä. Mëtëhëro dö thï thëplöshyo mëcwö pë èthi ná ù pwö- töpërë akhu-akhyë, kayä éprë ki htuthëtya lahyä Cómarya phünüô pä. ¹⁴ Phünüôrö Cómarya tëtëwitëtareyë dö a taklíkhódü yënuô, a dyéluô pë thï rò thï dyéluô dítü pë èthi akhu-akhyë, èthi ki kwícóbë pë dö thïgnë pä, htuôto èthi ki nethuô myáhtye lakö có thï pä. ¹⁵ Pë ki htuthëtya rôlü Cómarya dö a dyëtä pë shyëzü mähhö aphúkhü dö a nguduprïdu nyacö rò pë hëcyä akhälé opä có to yënuô töpërë pó-.

10

Paulu Hébe Takë Tătübi Nidyé A Tëphyétëmë

¹ Tahehenuô a hé lahyä və ná bí və hébësü ná thï akhë, və taruô pré tadúró bí və rá ná li akhënuô, və hébëshyohébësö nyacö, a hé lahyä və phünüô. Manáro və nëbyacë nídü və kwithézö tadü có thï ná tëtëhdöthënga, tëtëkhyáthédö phú Krïstu dyéluô pë htuôhó pë yënuô tahe có. ² Shyë- və hyä kuô khyëthyä thï pä akhënuô, thyáphü və ki hébëshyohébësö tă thï támë nuôro, və kwithézö tadü thëplö có thï ná htulya taplekyä lö thï tëtäya thï thëplöthuôhtyë nuôtahe ní-. Dö thïklë tahehenuô a hé lahyä pë ná pë krwölü pré prëlu hekhuphü alëklö thëzü nuôtahe pré. Kayä dö a hé pë phünüô tahenuô, və ki hébësö taklö có èthi pä köle. ³ Pë ma prëlu hekhuphü tahe pré nuôma amává, manáro pë sásü tëtë yënuô, pë sá phú prëlu hekhuphü tahe sánuô máto. ⁴ Tësá a takuôtabë dö pë nõë yëtahe nuôma prëlu hekhuphü a takuôtabë máto. Pë nõë Cómarya a takuôtabë dö apröapryä rò a mëtëprö pyëkyäbé löplí có vïudu tahe ná tëtëkrëkyä lö dö athü nuôtahe có. ⁵ Pë mëtëprökyä lölö- tëtëphyéduphyëhtyalö nëtë dö a mëtëdyä tătüsu tëtëhëgnë Cómarya nuôtahe. Lö- kayä a tëtëtanë tahenuô pë püdöö lö è rò pë nõë cüë nídä è ná Krïstu angö.

⁶ Bí thï dyéluô hó ná thï nídä krwömë lölätakli htuöllöhó tëtë akhënuô, pë o taritaryä one hó dö pë ki ciryä kayä dö a nídä krwömë kuöü to nuôtahe hó.

⁷ Thï myä lahyä pré tëtöluô dö aklö tahe pré. Dö thïklë tahehenuô a héthü lahyä ná kayä dö a htwö Krïstu a prëmëtëphü ma tú pë pré. Nöthëgnë tuökuô èthi ná pë ma pë htwö kuödü Krïstu a prëmëtëphü tahe və. ⁸ Taryëshyosö dö Byacë dyé və yënuô, a có ná və hébë htuthë súllü có vënë taki è? Manáro və thëtarë náto. Tëtëaryëshyosö yënuô, a ki mëtë duhtyahtütya thï agnë pré, a mëpyëmëkyä thï agnënuô máto. ⁹ Və pü rá thëisé cuö pë thï ná li tahe phünüô máto. ¹⁰ Mëtëhëro tahehenuô, a hé lahyä, “Paulu rá lakö li tókuôro ashyo-asö talwósúllü có. Bí a okuô ná pë akhënuô, a taruô pré, a dônä ma a nï kuöü toto,” a hé lahyä və phünüô. ¹¹ Kayä dö a

hé phúnuô tahenuô, a tõbè thégne ná pè oye ná thì bèbè, pè otõ ná thì bèbè, pè ki mẹ tặ tặ mặlakõ có phú pè héo dĩ likũ yënuô pặ.

¹² Pè taruô mặlakõ dĩ pègne ni. Kayã dĩ a tanẹ htyalõ nĩdyé lahyã ané ná èthĩ ma acyãadè klõlõ ù tahenuô pè tẻradũ bũ kuõ ná pẻnẻ ná èthĩ to. Èthĩ tẻprẻ ná tẻprẻ tẻradũ nĩdyé lahyã ané akhu-akhyẻ, èthĩ ma kayã olõoklõ mặlakõ có tahe.

¹³ Manárò, pẻ rò, pẻ hébẻhtyalõ talwó ná bá pẻ tẻkò hébẻ htyalõ nuô to. Pẻ hébẻ htyalõ prẻtủ tẻmẻ dĩ Cỏmarya dyẻtặ hó pẻ yẻtahe nuỏprẻ. Yẻnuỏma a otỏkuỏlõ hó ná pẻ mẻtẻ dĩ thĩklẻ yẻtahenuô hó. ¹⁴ Pẻ cuỏ mẹ talwó ná khặlẻ dĩ Cỏmarya nõmẻ pẻ yẻnuô to. Cỏmarya dyẻ pẻ tẻmẻ dĩ pẻ kibẻ hyã dĩ thĩ o rò pẻ ma prẻ dĩ a hyã hẻsolủ rẻlỏ pẻ thĩ tẻthẻkrủmỉla tahe hó. ¹⁵ Phúnuỏrỏ pẻ hébẻhtẻhẻ nĩdyẻ kuõ ná pẻnẻ ná tẻmẻ dĩ ừruỏ mẻhtwỏhtya rẻhtuỏhỏ nuỏtahe ari-akyã to. Mặtỏkhỏnuỏ pẻ myásủ khỏdủ ná thĩ tẻzủ ki sỏhtya htủỏto pẻ hyãmẻ tẻmẻ dĩ thĩklẻ yẻ ki duhtyahtủhtya ná htủhtya pỏ dĩ nyẻ tỏkhỏ agnẻ nuỏprẻ. ¹⁶ Htuỏpẻrỏ pẻ ki cuỏ plehyã talwó pỏ dĩ dĩ oye dĩ ù cuỏ hẻsolủỏnỏ pẻ hí èthĩ ná tẻthẻkrủmỉla tỏphuỏ- hỏto nuỏtahe a o pặ. Rỏ pẻ ki cuỏ hẻsolủỏnyã luỏ pẻ èthĩ ná Jesủ a tẻthẻkrủmỉla ari-akyã pặ. Mẻtẻhẻrỏ pẻ thẻzủ hébẻhtyalõ nĩdyẻkuỏ pẻnẻ ná tẻmẻ dĩ ừruỏ mẻhtủỏ hó nuỏtahe to. ¹⁷ Mẻtẻhẻrỏ, lisẻsẻkủ hé, “Kayã tẻprẻprẻ dĩ a thẻzủ hébẻhtyalõ anẻ nuỏ, a tẻkỏ hébẻhtyalỏ prẻtủ tẻ dĩ Byacẻ mẻpẻ htủỏhỏ tẻ nuỏtahe ari-akyã prẻ.”* ¹⁸ Mẻtẻhẻrỏ, kayã dĩ a htủthẻ nĩdyẻdủ anẻ tahenuô, Byacẻ thẻplỏo lủ to, Byacẻ thẻplỏo prẻtủ kayã dĩ Byacẻ htủthẻ nĩdyẻdủ lủ ná anẻ nuỏtahe prẻ.

11

Paulu Ná Prẻdỏnyặphủ Dĩ A Lahỏ Tahe

¹ Vả rảcuỏ pẻ thĩ li khỏnyặyẻ tahenuô, vả rả pẻhtwỏ có kayã tamwỉ tẻprẻ akhu-akhyẻ, khyáthẻdỏ khyáthẻplỏhtủ rẻ vả nỉ-. ² Mẻtẻhẻrỏ vả thẻplỏshyo nyacỏ dĩ thĩ ki thẻplỏcỏ tadủ ná Krỉtu. Thỉ tahenuô a thỷácỏnỏ prẻmỏphủthẻ dĩ athẻplỏ mwỏplỉthỉplo tẻprẻ dĩ vả ólyã htủỏhỏ vặngỏ ná vả ki dwỏ pẻ ná prẻkhủ pặ tẻprẻ dĩ a mặhỏ tủ Krỉtu yẻ pủnuỏ tẻprẻ hó. ³ Phủ khỉnẻricỷặ khuklỏ klwo anẻ thỷánỏ rủ rò a hyã ilolahỏ Eva nuỏ, vả bẻzỏ one ná pặma ù hyã ilolahỏ kuỏdủ hó thỉ phủnuỏ pặ hó, htủỏto pặma ù hyã mẻpyẻmẻkyã lỏdủhỏ thỉ thẻplỏ a tẻtanẹ tahe rò thỉ vỉkyỏdủ hó thỉ tẻthẻzủ mỏnỉ lỏthủlỏthẻ Krỉtu ná thỉ tẻthẻzủmỏ cỏcủ Krỉtu yẻnuỏ pặ hó vả bẻzỏ nyacỏ dĩ thỉgnẻ phủnuỏ. ⁴ Mẻtẻhẻrỏ ùpẻ tẻprẻ bẻbẻ, a dặhyủnuỏ hẻsolủỏnyã pẻ hó thỉ ná Jesủ ari-akyã dĩ a khỏdủ ná pẻ hẻsỏ pẻ thỉ yẻnuỏ hẻrỏ thỉ thẻkrủthẻlỏ ẻsủ có lủ. Rỏ thỉ phỷẻsủ zủnyẻ- hu có Thẻ Sẻsẻ Byacẻ dĩ a khỏdủ ná thỉ phỷẻsủ htủỏhỏ nuỏ tẻprẻ, htủỏto thỉ zủẻzủnyẻ prẻ tẻthẻkrủmỉla dĩ a khỏdủ ná pẻ hẻsolủỏnyã pẻ htủỏhỏ thỉ nuỏtahe hó. ⁵ Thỉ dĩ ẻ nĩdyẻ èthĩ, “Prẻdỏnyặphủ thớradủ” nuỏtahenuô, a tỏ htyalỏklỏ nỏnỏ vả

* 10:17 10:17 Jeremia 9:24

to. ⁶ Vã hébècyã hébèdè kuõ ná ù to tadúró vã thégngě tãtẹ lóplĩ có Cómarya a tẹmátẹcò tahe vã. Pẹ o ná tẹthégngě Cómarya a tẹmátẹcò yěnuoma pẹ dyéluò tãtẹ pẹ hó thì pwõ- tóphuò hó.

⁷ Bí vã hèsodonyã pẹ thì ná tẹthékrũmila akhěnuò, vã kwĩnó ná thì akhwóakè tòmýe- to. Thyáphú thì ki nìbè thේtwöprẹ tacúprẹ agněnuò, vã shyalyã vãnẹ phúnuò prẹ. Vã mephúyèrò ma athú ẹ? ⁸ Bí vã mẹtẹ dọ thĩklẹ akhěnuò, tẹlòtẹkyã tahe nuoma prẹjútẹplómụ dọ aruò tahe dyé vã rũ prẹ menẹ. Thyáphú vã ki mębétẹ dọ thĩgněnuò, a thyácóhó ná vã cuò púphezéplẹphe có prẹjútẹplómụ dọ aruò tahe phúnuò có menẹ. ⁹ Bí vã okuò ná thì akhě, vã ki lorú henuò, vã kwĩnó ná thì tóprẹ- to, mẹtẹhèrò lỏ- tẹ dọ vã lo tahenuò, pẹ puõvyã dọ Macedoniakẹ tahe hyã məcwọ lóplĩ vã prẹ. Dọ arẹano nuoma vã kwĩnó ná thì tẹməcwọ tóphuò- to, khõnyáyẹ tẹplehyã nuoma- vã məkúmẹkyã, mẹhtuómeyẹ ná thì toto. ¹⁰ Vã hébèhtuthé nĩdyé prẹjútẹ plómụphú dọ aruò dọ a o kuò bí Akaiã kẹkũ yẹtahe ari-akyã yěnuò, vã nĩlã htuthé okuò vinyã to. Mẹtẹhèrò Kristu a tẹmátẹcò o dọ vākũ akhu- akhyě, vã hé pẹ thì khõnyã yẹtahenuò, thì klyã thégngětãtẹ bẹnyã prẹ. ¹¹ Vã hé phúyèrò vã mọ thì to phúnuò ẹ? Vã mọ thì nuoma Cómarya thégngě. ¹² Thyáphú kayã dọ a hé ná èthĩ tẹmẹ tahe nuoma athyaná pẹ tẹmẹ prẹ nuòtahe ki hébèhtuthé nĩcyã dyépã tã anẹ phúnuò tãmẹ nuò, vã ki mẹ plehyã lã pọ phú vã mẹ khõnyã yěnuò. ¹³ Èthĩ nuòtahe ma Prẹdonyáphú a málakò mato. Èthĩ ma Prẹdonyáphú dọ a lahò tahe prẹ. Èthĩ cuò hélahò pẹ ù ná atẹmẹ tahe rò a cyẹmẹ lahyã anẹ phú Kristu a Prẹdonyáphú málakò tahenuò prẹ. ¹⁴ Èthĩ mephúnuò rò vã khyéthukhyéthé ná tóco- to. Khĩnérícyã khuklò klwolahò có anẹ phú tanémókhuphú dọ a takhě tahenuò ma- a məcýã prẹ. ¹⁵ Phúnuòrò, khĩnérícyã khuklò a prẹmẹtẹphú tahe klwo lahócyã thyákuò anẹ phú Cómarya a prẹmẹtẹphú dọ acóatẹ tahe nuoma lẹkhyéthukhyéthé ná tóco- to. Dọ khyétadú pã, phú èthĩ mẹtú htuòhónuò, èthĩ ki khyábè tẹciryã phú a kò ná èthĩ nuò pã.

Paulu Hébèhtuthé Nĩdyé A Khyábè Tẹcyětẹcũ Tahe

¹⁶ Vã ki hé khyéthýã, thì tó tanẹnĩ lahyã vã ná kayã tamwĩ tóprẹ- to. Manárò thì ki tanẹ lahyã vã hèrò vã htwo kuórẹ kayã tamwĩ rò vã hébèhtuthé nĩ kuórẹ takiphú. ¹⁷ Vã hébèhtuthé khõnyáyẹ nuoma vã hébè phú Byacè thézũ nõhèbè vãnuò mato. Vã hébè phú kayã tamwĩ tóprẹ nuòprẹ. ¹⁸ Û yò hébèhtuthé élã lahyã ùnẹ phú prẹlu hekhuphú lẹklò hébèhtuthé nĩ nuòtahe akhu-akhyě, vã ki hébèhtuthé nĩdyé kuò vãnẹ prẹ. ¹⁹ Dádú- vanini, thì yò o lahyã ná tẹcyátẹdè rò thì khyáthéplòhtübé rò thì thékrũthéllò nĩdã pẹ lahyã kayã tamwĩ nuòtahe a tẹhèbè dádú ni. ²⁰ Kayã dọ a nõhtwò dọ thĩcũ nuòtahe, ná a ilolahò enĩdyé thì nuòtahe, ná a etũõplẹ nĩdyé thĩkhu nuòtahenuò, thì dã- yò théplòhtũ nĩdyé kuò lahyã dù hóhó. Thì nõphyé htyamóhtyapho nĩdyé lahyã anẹ rò thì plwõ pacyé nĩdyé lahyã èthĩ ná thĩnẹnẹ.

21 Pẹ megbũkuõ dǎdũ~ phũ èthĩ mẹ thĩ nuô to, pẹ taruô thyękyǎ cõdu gněni, htuõrò pẹ thétarę dũgně ni. Manárò èthĩ ki hébèhtuthé bú phũnuô hérò vǎ ki hébèhtuthé kuõ phũ kayǎ tamwĩ tǔprẹ hébèhtuthé nuô hérò vǎ hébèbé prẹprẹ kǔ. 22 Èthĩ ma Hebreophũ tahe ẹ? Vǎ ma Hebreophũ tǔprẹprẹ vǎ. Èthĩ ma Israelfũ tahe ẹ? Vǎ ma Israelfũ tǔprẹprẹ vǎ. Èthĩ ma Abraham aklwĩalyǎ tahe ẹ? Vǎ ma Abraham aklwĩalyǎ tǔprẹprẹ vǎ. 23 Èthĩ ma Krĩstu a prẹmetẹphũ tahe ẹ? Vǎ mẹ lǔklǔ cǔ kũ ná èthĩ nuõtahe cǔ kǔkǔ. Vǎ hé phũyẹ rò a cõ ná vǎ tamwithẹrẹ. Vǎ yǎcũ mẹ lǔklǔ cǔ kũ ná èthĩ mẹnũ cǔ kǔkǔ, ỹ dõtǎ ẹklǔ vǎ dǔ htǔkũ ná èthĩ cǔ kǔkǔ. Ỹ mũ vǎ ná iplĩrwĩ nuô a o ényacó, vǎ phũ~ kírẹ thyęcõnuô vǎ myǎhtye sítòbè tamõmõ cǔ. 24 Judaphũ tahe dǎmũ hó vǎ tǔphuõnuô a bẹmũ vǎ thuõshyẹ ná lwĩthyótǔplĩ, rò vǎ myǎhtyebè nõ phũnuô nyǎphũ cǔ. 25 Romaphũ tahe mũ vǎ ná iplĩrwĩ thuõphũ, kayǎ tahe tǎ vǎ ná lǔ rò èthĩ tǎ htũ~ a tǎthyẹ cǔ vǎ cǔ, rò èthĩ tanę lahyǎ hó ná vǎ thyẹhõnuô, a o tǔphuõ. Thòklyẹdu phẹ nõ pẹ vǎ dǔ htỵẹdutavǎkũ thuõbè rò vǎ locũ dǔ htỵẹdutavǎ akũnuô tǔnyẹ ná tǔthẹ. 26 Dǔ vǎ cuõ klyǎ ẹphũ akũnuô vǎ myǎhtye sítòbè ényacó ná tẹtaròthé thẹisẹ tahe. Vǎ myǎhtye sítòbè nõ htỵẹdu tǎtũbí vǎklyǎ, vǎ myǎhtye sítòbè nõ ná prẹpũphe zẹplẹphe ỹtẹ tahe, vǎ myǎhtye sítòbè nõ ná vǎmyẹcõ Judaphũ nĩdũ tahe ná Judaphũ mǎto tahe thẹhtethẹhǎ pũmẹthyẹ vǎ. Bí vǎ cuõnuõ dǔ vĩduvĩhtũ akũ bẹbẹ, bí vǎ cuõ dǔ kayǎ o tǔprẹ~ to akhǎlẹ nuô bẹbẹ, vǎ myǎhtye sítòbè nõ ényacó ná tẹtaròthé thẹisẹ tahe. Htuõto dǔ htỵẹdutavǎ akũ bẹbẹ, vǎ myǎhtye sítòbè nõ ẹlǎ tẹtaròthé thẹisẹ tahe. Puõvyǎ Krĩstuphũ dǔ a lahõ tahe a tẹmẹpyǎmẹsẹ nuõma vǎ sítòbè ẹlǎ lǎ. Lǔ~ tẹtaròthé thẹisẹ yẹtahenuõ, vǎ myǎhtyebè nõ lǔplĩ cǔ. 27 Vǎ bẹ erylǎ thẹprǎthẹtuõ rò vǎ bẹ cyẹpryẹcyẹlĩ ryǎ ladyǎladǎ cǔ vǎnẹ. Vǎ omyẹnĩ to nuõma tamõmõ cǔ. Vǎ hycǎ lẹkũlẹthyǎ o lǔbǎto rò vǎ bẹ khyábẹ kẹrǔkẹswĩ cǔ. 28 Tũyenuõ mǎto, pwõnyẹnyẹ~ vǎ bẹkũbẹkyǎ pẹ lǔ~ prẹzũtẹ plómuphũ tahe ari-akyǎ cǔ. 29 Kayǎ tǔprẹprẹ ki hẹcẹrecẹ hérò vǎ tanę thẹzò nĩdyẹ lũ. Kayǎ tǔprẹprẹ ki metẹthũ henuõ vǎ thẹplõdu nyacó kayǎ dǔ a ilocuõ lũ dǔ tẹthũ akũ nuô tǔprẹ.

30 Ki vǎ lo hébèhtuthé hérò vǎ ki hébèhtuthé prẹtũ tẹ dǔ a dyẹlũ vǎ tẹhẹcẹrecẹ tahe ari-akyǎ prẹ. 31 Byacẹ Jesũ Krĩstu a Phẹ Cõmarya yẹ a thẹgně ná vǎ hébẹ lahõ mǎto. Ỹ ki htuthẹhtyadũ amwĩ tacũprẹ talẹkrẹ nĩ~. 32 Bí vǎ o dǔ vĩ Damasco akũ akhẹnuõ, khwĩdu Areta ahólẹlyǎ khwĩ nyẹprẹtǔprẹ dyatǎ opõ aklyẹphũ tahe dǔ vĩ kadǎduhtũ rò a nõopõ pũ èthĩ ná vǎ. 33 Manárò, ỹ sunũ vǎ dǔ thu tǔmẹ akũ, rò dǔ vĩũdu alõ nuô kadǎphũ o tǔkũ rò ỹ cyǎtǎ vǎ dǔ ỹdu kadǎphũyẹ aklǔ rò vǎ siplẹkyǎ dǔ khwĩ nuõtǔprẹ a takhukũ.

Paulu A Tëmyáhtyelwó One Tahe Ná Tëdyéluó Lũ Tahe

¹ Tëhébhèhtuthé yënuô a n̄bwínítaryë dö ùgnë tòprë to tadúro vâ tóbè hébhèhtuthé prë. Manáro khönyáyë vâ ki hésoluó pë thĩ ná Byacë dyëmyáhtyelwó one vâ tahe ná a dyéluó pë vâ tètaha ari-akyâ. ² Dó arëkhë shyélwina akhënuô, ù éka kahtya kayáphë dö a zúë Krístu tòprë dö mókhu thuótó tótó tópho. (Anékló opahtyató kuó ë, ma a opahtyató to ë nuô, vâ thégnë to. Thégnë prëtú Cómarya tòprë prë.) ³ Phú vâ héhtuónuôhó, kayáphë nuótòprë nuô, bínuókhë anékló opahtyató kuó ë ma a opahtyató to ë nuô thégnë prëtú Cómarya tòprë prë. ⁴ Manáro Byacë éka kahtya tuókuó è dö aléó nídyé mókhu khälë htyalóló nuótòpho ma vâ thégnë. Bí è htya o bínuó akhë a n̄huó ù hébè lũ ngótahe dö a hésoluó kakhýëcyá pë pã có ù ná prèlukayá angó to, htuóto Cómarya nõ hésoluó nyã lũ toto. ⁵ Vâ ki hébhèhtuthé nídyé tèmehtwóhtya hó ané yëtahe. Manáro vâ hébhèhtuthé nídyé ná vãnë to. Vâ ki hébè htuthéní prëtú vâ tètécërecë yëtahe prë. ⁶ Manáro vâ ki thézú hébhèhtuthé nídyé kuó vãnë pã hénuóma aní prë, vâ htwó ná kayá tamwí mato, metèhéro vâ hébhèhtuthé nídyé vängó yëtahe nuóma acóate prë. Manáro thyáphú vâ ki hébè htuthé nídyé vãnë to nuô, vâ khönídyé vãnë. Vâ thézú nõtane ù bá ù myáhtye vâ metètahe ná bá ù n̄huó vâ tètíthýóithya tahe nuóprë. Vâ thézú nõ tanëdukló ù ná bá vâ mënuó to.

⁷ Thyáphú vâ ki hébè htuthé nídyé tá vãnë ná vâ myáhtye teryá dö mókhu nuótahe támënuó, Cómarya dyé hó vâ dö vâ ki khyábë tëcyëtëcù tóco dö a có ná thòshyá kishyá takhuó otyá dö vâ phälënuó. Khínëricyá khukló nõhyã a tanéphú tóduó dö a ki hyã mëcyëmëcù vâ ná tëcyëtëcù yëtóco hó. Dó tëpyátësë yë akhu-akhyëro vâ phyéhtyalócyá pã vãnë to hó. ⁸ Thyáphú Cómarya ki phyé taphákyá pë vâ tëcyëtëcù yënuó, vâ kwíthézò lũ thuóphuó có. ⁹ Manáro a hésú vâ, “Ló në lobë të dö vâ o tahe ná në tëcyëtëcù yëtahe agnë nuóma túprë vâbwívataryë dö a mëcwó në yënuó prë. Bí në hëcërecë phúnuó akhë, vâ tètprotëprya shyosó ki oluóhtya dö nëkũ pã.” Phúnuó akhu-akhyë thyáphú ù ki myáhtye plehyã tadú pó Krístu a tètproprya shyosó o dö vâkũ yënuó, vâ ki hébè htuthé nídyé vâ tètécërecë ari-akyã yëtahe pã. Vâ ki hébè htuthé nídyé vãnë phúnuóro vâ thékrúthéló prë. ¹⁰ Phúnuóro vâ o ná tètécërecë tahe, vâ myáhtye sítòbè ná tëcyëtëcù tahe, ù pacyëishyé vâ tahe, ù mëcyëmëcù vâ tahe, vâ myáhtye sítòbè ná tëpyátësë thĩ tahe, lö- të dö vâ myáhtye sítòbè yëtahe nuóma Krístu agnë prë, manáro vâ théplómí théplómó prë. Metèhéro bí vâ hëcërecë akhënuó, túma vâ hëshyoresó* prë.

Paulu Bèzòbèthi Pë Corinthia Prëzújetë Plómuphú Tahe Agnë

¹¹ Vâ hébè htuthéní vängó akhu-akhyë vâ có có ná kayá tamwí tòprë. Manáro thĩ mëtamwí vâ prë. Thĩ tó htwó kayá tahe dö a tó htuthé nídyé vâ. Phú kayá tahehé hé lahyã vâ, vâ ma kayá olóokló tòprë prë tadúro vâ tó

* **12:10** 12:10 Pë zúëní Cómarya akhu-akhyë Cómarya dyé vâ tètëshyoresó dóthudóthë tókyë.

larú klóná a htwô lahyá thárádu máhó Prêdônyáphú nuôtahe taki~ to. ¹² Bí vâ otôkuô ná thî akhênuô, thî myáhtye tậtê lồđú hó ná vâ ma Prêdônyáphú málakô tôprê hó, mệtêhêrò tẹ đố vâ mệhtuồhó tahenuô, vâ khyáthêplồhtú mệ nyacó, htuồto vâ dyêluô pẹ htuồhó thî tẹmátêdya tahe ná tẹprọtèprya tahe hó, rò vâ mệluô pẹ htuồ élá hó thî tẹtapa khyéthukhyéthê tahe hó. ¹³ Prêzụetẹ plómuphú đố aruô tahe rò vâ myádukhóklồ lủ, thî rò vâ myá tậphuôbêkhu kyá thî phúnúô ể? A o prê tôcô đố vâ kwíkuô thî tẹmẹcwó to nuôprê kôkô. Vâ kwíkuô thî tẹmẹcwó to yênuôrò khyáthédò rò plwôkyäre vâ tẹthú ní~.

¹⁴ Vâ tari one đố vâ ki hyá olẹ kuô thî thuồphuồtôphuồ hó. Manáro vâ hyákwinyá ná thî rủ taki~ to. Vâ kwí prétú thî ki mọ vâ prê, mệtêhêrò phú tồ buôe muồphê máto, muồphê tồ buôe phú prê. ¹⁵ Vâlồvákya vâ rừváhẻ, vâhẻvare, tẹpwỏ- tôcô đố thỉgnẻ nuô, vâ thêkrủthêlồ prê. Vâ mọ có thî báye có tadúro thî tẹmọ vâ nuô a cô ná apatí kalya tộbye phútẻ?

¹⁶ Phúnúôrò vâ mệkụmẹkyá thî to nuôma thî klyá thẻgnẻnyá prê. Manáro kayá tahehe hé lahyá vâ ná vâ hyá ilo-ilyá thî, vâ hyá lahồlahya e thỉrủ, a hé lahyá phúnúô. ¹⁷ Vâ lahỏe lahyaỏ nỏ thỉ ể? Kayá đố vâ nỏhyá ẻ đố thỉ o tahe nuôma a hyá etủồplẻ nỏ thỉkhu rò a kadyẻ lahyá vâ rủ nuôma a o tôprêprẻ ể? ¹⁸ Bí vâ kwíthẻzỏ Tito đố a ki hyá đố thỉ o, rò vâ plwồhyá tộkuô prẻzụetẹphú tôprẻ ná ẻ akhẻ nuôma, Tito hyámẻ-e nyá thỉkhu ể? A hyá mẻ-e thỉkhu tôcô~ to. A tẻihồonyá, atẻdya a thẻplồthuồhtyẻ tahe nuôma athyaná vâ prẻ vâhẻto?

¹⁹ Lỏ- pẹ rá pẹ thỉ yẻtahe nuôma, thỉ tanẻ lahyá ná pẹ hébẻ takẻbí nỉdyẻ lỏ pẻnẻ phúnúô kỏle. Phúnúô máto, pẹ hébẻprẻ phú Krístu nỏhẻbẻ pẻ nuô prẻ nuôma Cómarya myáhtye thẻgnẻđú hó. Khỏbỏthỏymọ thỉ~, lỏ- pẹ mệtẻ yẻtahe nuôma pẹ mẻ đố a ki htwỏbwihtwỏtaryẻ đố thỉgnẻ prẻ.

²⁰ Shyẻ- vâ hyátuồkuô đố thỉ o khẻpãnuô, pãma vâ hyá myáhtye dủhó thỉ tẻdyahtudyathẻ tahe đố a khỏđú ná phú vâ thẻzủ myáhtye nuôtahe pã hó, htuồrò thỉ ki myáhtye dủhó vâ tẻdyahtudyathẻ tahe đố a khỏđú phú thỉ thẻzủ myáhtye vâ nuô pã hó, vâ bẻzỏone phúnúô. Vâ bẻzỏ dủhó ná pãma vâ hyámýáhtye thỉklyéthỉngả lủ, thỉ thẻkhwẻkhyẻlủ, thỉ thẻplồdu thuồhtyẻhtú lủ, thỉ okhỏlủ tồmụ ná tồmụ, pacyẻishyẻ ử, dyámwỉhtyẻzỏ ử, phýeduphyẻhtyalỏ nẻ, mẻsúsá tarủtapyá tẻ, phúnúô tahe hó. ²¹ Đố thỉ tẻihồonyá mẻ lahyá phúnúô akhu-akhẻẻ, vâ ki hyá olẹ kuô thỉ yẻtồphuồ pãnuô, pãma vâ myáhtyẻbẻ dủ hó ná tẻthẻtarẻ đố Cómarya a mẻthẻnyẻ pã hó vâ tanẻ thẻisẻ phúnúô. Mệtêhêrò, đố arẻano nuôma kayá đố a cuồthú prẻmòprẻkhu tahe, tanẻ patápatỏ tahe ná a cuồthú ửphủủmẻ tahenuô, a zạ nỉ lahyá hí anẻ to. Phúnúôrò đố kayá yẻtahe akhu-akhẻẻ vâ ki nguồbẻhẻsỉ có đố ẻthỉgnẻ pã cókỏ vâ bẻzỏ phúnúô.

Têdyéròdyéryê Ná Têhémohéryá Dó Khyetadú

¹ Vã kířé hyã olê kuô thì yêtophuô nuôma thuôphuôtophuô hó. Phú lisãsekũ hé, “Kayã tôprêprê ki dya a khôbóthyô tôprêprê atêthũ kihêrò, patitadũ kayã thêgnê matorò thêthuô bè khyábé athê ná kayã yêtoprê dya a khôbóthyô têtũ yênuôma atô lakô phúnuô.”[✠] ² Bí vã hyã olê kuô thì nyêphuôtophuô akhênuô, vã dyêrò one htuôhó kayã dó a mêtútê dô aréano nuôtahe ná lô~ kayã dó aruô nuôtahe hó. Khônyârò vã otapházye ná thì rò vã dyêrò khyêthyá thì. Rò shyé~ vã hyã khyêthyá yêtophuô pãnuô vã nĩlá thêlôthêzò nĩdyé pãnyã ná thì tôprê~ to hó. ³ Vã ki mệ phú vã héthuôhó nuô pã, mêtêhêrò Krístu nõhêbê dítũ vã ná thì mã ẽ ma amãto ẽ nuô, thì kwĩshyo hó vã dó vã ki hé pè thì hó. Krístu ki ithyóryákã thì pãma, a thêisê pè ná thì taki~ to, a ki ithyóryákã thì ná a taryêshyosô có pã. ⁴ Dô têtêcêrecê akhu-akhyê Krístu khyáthyê athê dô krusu alọ. Manárò khônyáyê dô Cómãrya a têtprotêprya shyosô akhu-akhyê a htwôprê hó. Phúnuôhó pè ma pè hêcêrecê thyákuôdũ phúnuô tadúró bí pè ki hé hó thì pã akhênuô, pè ki dyêluô pè thì ná Cómãrya a têtproprya shyosô pã, mêtêhêrò pè yô htwô hó têtôcô~ tuô ná Krístu dô pè têtôhtwôprêkũ hó akhu-akhyê, pè ki mệphúnuô pã.

⁵ Thyáphũ thì ki thêgnê nĩdyé lahyã thĩnê ná thì có ná thì têtũ ẽ, thì có to ẽ nuô, sudyã lya nĩdyé lahyã thĩnê nuô. Krístu ohtwôprê dô thĩkũ nuôma thì thêgnê to ẽ? Manárò thì ki myáhtye ná thì có ná thì têtũ to hêrò, Jesũ Krístu ohtwôprê dô thĩkũ to. ⁶ Rò vã zũe ná pè ma Krístu a Prêdônyáphũ tahe málakô có nuôma, thì ki thêgnêhyã nyãdũ pã. ⁷ Pè kwícóbê ná thì ki mệ plehyã pã tã têtũ tãmé, mêtêhêrò thyáphũ ỹ ki thêgnê ná pè ma Krístu a Prêdônyáphũ málakô tahe agnênuôrò, pè kwícóbê phúnuô mato. Thì ki tanê lahyã pè ná pè ma Prêdônyáphũ dó a málakô tahe bèbê, a málakô to tahe bèbê, a lèhéó ná tôcô~ to, têt dô pè thêzũ málakô nuôma itê hêrò thì ki mêtêryã hênuôma pò hó. ⁸ Mêtêhêrò pè sásũhtêsũ têtmatêcô nuôma anĩ to, pè bèkrwô pọ tarwó nĩdyêkuô dô têtmatêcô tôkyê. ⁹ Pè ki lo ithyóryákã thì to hênuô, pè nõecyã pè taryêshyosô to, phúnuôrò ỹ tanê lahyã pè ná pè hêcêrecê prê tadúró thì ki mệ plehyã pã têtũ to hênuô, thì htwôhtya kayã dó a hêshyoresô tahe hó akhu-akhyê pè thêkrũthêlô nyacó. Pè kwícóbê pè thì ná thì ki ohtwôprê ryáhyã dó nyê tôkyê rò thì ki mệ pã tã lahyã têtũ tãmé, phúnuô prê. ¹⁰ Shyé~ vã hyãtuôkuô thì pã rò thyáphũ vã ki hyã nõe sô tã vã taryêshyosô dô Byacê dyé vã yênuô tãmênuô, bí vã oye ná thì akhê, vã thêzũ rácuô rê pè thì liyê prê. Thyáphũ vã ki mệduhtyahtũhtya thì têtũtênýã agnênuô, Byacê dyé vã taryêshyosô yênuô prê. A dyé vã taryêshyosô dó vã ki mệpyémekyã thì agnênuô mato.

¹¹ Khôbóthyô thì~, vã thêzũ hé thì dô khyetadũ, thêluôphòphũ lahyã ní~. Meryákakhyê lahyã thì têtôhtwôprê ní~. Nĩdã lahyã vã têtkwithêzò thì yênuô

tahe ní~. Oplóocũ, opęodwõ nídyédũ lũ ní~. Thĩ ki męphúnuô hérò Cómarya dõ a mądũ tẹmọ ná tẹpẹtẹdwõ a khăshyékħărya yětôprẹ ki o kuõdũ ná thĩ pã.

¹² Dyéluõ thĩ tẹmọ nídyélũ yěnuô ná thĩ tẹhémọhéryá lũ tởprẹ ná tởprẹ ní~. ¹³ Prẹzũtẹphú dõ a o lahyă bíyě pwõ~ tởprẹ thũhyă pẹ kuõ thĩ ethĩ atẹhémọhéryá tahe.

¹⁴ Pẹ Byacè Jesũ Krĩstu abwĩataryě, Phě Cómarya atẹmọ ná Thě Săsě Byacè a tẹbõthyóbólă yěnuô, a ki o kuõ dũ ná thĩ pwõ~ tởprẹ ní~.

Galasia Galatians Tèhébè Rẹ Dó Nyě

Ū lě hēsodōnyā Jesū a tètthékřmīla rò Judaphú mǎto tahe zǔenyǎkẹkẹ kuǒ tahe. Phúnuòrò thyáphú kayǎ tǒprèprè ki htwǒhtya mǎlakǒ Křstuphú tǒprènuò a bè krwǒlǒ mẹkuǒ Mosè a tètthýótètthya ẹ, ma a bè krwǒlǒ mẹ to ẹ nuò, ngósudyǎ ohtya phúnuò tahe. Rò Paulu kryásù ná lo krwǒlǒ mẹkuǒ to. Tèhtwǒprè dǒ Křstú akǔ yěnuò, a lodulǒ ũ ma túpré tẹzǔ prè rò Cómarya dyacódyatẹ lǔ ná atẹzǔ prè. Manárò kayǎ o dǒ Galasia kẹ, Romakẹ a tẹpǒlẹ, Asia Minor kẹdukǔ prẹzǔtẹplómọ tahe aklẹ tahehenuò a htésù Paulu rò a hé lahyǎ ná thyáphú Cómarya ki dyacódyatẹ kayǎ tǒprè agnènuò, a bè krwǒlǒmẹ tuǒkuǒ pọ Mosè a tètthýótètthya tahe.

Thyáphú Galasiaphú dǒ a krwǒzǔthú kuǒ ũ ithyóithya thú lǔ nuòtahe ki zǔ kǎkhyětǒ kǎkhyèbè khyèthya agnènuò, Paulu rácuǒ pẹ Galasiaphú tahe li yětǒba prè. A cáhtya héplǒ pérélǒ ũ ná Cómarya ẹ mǎlakǒ lǔ ná Jesú Křstú a Prèdōnyǎphú tǒprè. Prèlú hekhuphú dǒ a o ná a taryěshyosǒ tǒprèprè ẹ vǎ mǎto, Cómarya ẹ vǎ dǒ vǎ ki htwǒhtya Prèdōnyǎphú tǒprè rò a ẹ khódú vǎ dǒ vǎ ki bèmẹ dǒ Judaphú mǎto tahe aklẹ a héluǒplǒ pẹ ũ phúnuò. Yětǒphuǒrò a hé ná Cómarya dyacódyatẹ prèlú kayǎ ná a tẹzǔtẹ tǒcǒ tú prè, a cyépryẹ kryásù ũ phúnuò. Li Galasia Amǎdu dǒ khyèlǒtǒ tahenuò, Paulu dyéluǒ ná bí pẹ zǔehǒ Křstú akhènuò, pẹ ki mọ Cómarya ná kayǎ dǒ aruòtahe. Rò bí pẹ mọhǒ Cómarya ná kayǎ dǒ aruò tahe akhènuò, pẹ Křstuphú a tẹdyathudyathè tahenuò a ki ryáhyǎ pǎ.

Tèhébè tǒtǒ ná tǒtǒ

Tèhébè rẹ dǒ nyě 1:1-10

Paulu nǐbè tètaryěshyosǒ dǒ a htwǒ hó Prèdōnyǎphú tǒprè 1:11-2:21

Cómarya abwídu taryèhtǔ a tètthékřmīla 3:1-4:31

Křstuphú nǐbè tẹpalǎ ná a tẹphyètẹmẹ 5:1-6:10

Tèhébè dǒ khyè tadú 6:11-18

1-2 Vǎ ma Paulu, liyètǒba ma vǎ rá prè. Vǎ ma Prèdōnyǎphú tǒprè. Kayǎ tǒmumọ nǒhtwǒhtya vǎ ná Prèdōnyǎphú mǎto. Htuǒto, vǎ htwǒhtya Prèdōnyǎphú dǒ kayǎ tǒprèprè a takhukǔ mǎto to. Jesú Křstú ná Phě Cómarya dǒ a mẹhtwǒprè kǎkhyè Jesú Křstú dǒ tètthýè nuòtǒprè nǒhtwǒhtya vǎ ná Prèdōnyǎphú tǒprè prè. Htuǒrò puǒvyǎ Křstuphú lǒ- plǐ dǒ a o kuǒ ná vǎ biyě tahe, thǔhyǎ pẹ a tètthémọhéryǎ yètáhe dǒ Galasia kẹ prẹzǔtẹtẹ plómọphú tahe a o.

3 Pẹ Phě Cómarya ná Byacè Jesú Křstú ki dyédú thǐ tẹbwídu tètaryèhtǔ ná thèplǒ a tẹkacǔkábé ní-. 4 Thyáphú Křstú ki mẹlwǒhtekẹ pẹ ná yětǒhtǔ a tẹmǔnyáricyǎ tahe agnènuò, a dyélyakýǎ hó a thèhtwǒprè dǒ pẹ tètthú tẹora

ki plwökyä agně hó. Phú a Phě Cómarya thézű nõmę lű tahenuô, a mẽhtuôhó. ⁵ Pẹ ki mẽlmetakhěhtya Cómarya acúčű ahtũhtű pó-. Amèn.

Tệthẻkrữmila Otú Tôcôtuô

⁶ Dỏ thỉkhuthĩkhyẻ rò vẫ khyẻthukhyẻthẻ nyacó, mẽtẻhẻrò, anyẻ- rò anyẻ tyahító rò, thỉ dyakyảkhyẻ Cómarya dỏ aẻ thỉ ná Kristu abwíataryẻ yẻtỏprẻ. Rỏ thỉ phyesủ tẻthỉyỏithya aruỏ tôcỏ dỏ thỉ tanẻ ná tẻthẻkrữmila yẻnuỏ. ⁷ Ki hẻlakỏ ma tẻthẻkrữmila dỏ aruỏ nuỏ a o pả tôcỏ- to hó, manáro kayả dỏ a mẽdídỏdỏdỏ thỉ thẻplỏ rò a thẻzủ buỏtapple khỏkyả Kristu a tẻthẻkrữmila nuỏ a o tahe. ⁸ Manáro pẻ bẻbẻ, tanẻmỏkhuphủ tỏprẻprẻ bẻbẻ, ki hẻsỏdỏnyả tẻthẻkrữmila dỏ a ki khỏdủ ná pẻ hẻsỏdỏnyả htuỏpẻhỏ thỉnuỏ tahe hẻnuỏma Cómarya ki cỉrya dủẻ pả ní-. ⁹ Dỏ arẻkhẻ nuỏma pẻ hẻtuỏhỏ thỉ hó rò khỏnyảyẻ vẫ hẻ khyẻthya thỉ, kayả tỏprẻprẻ dỏ a ki hẻsỏdỏnyả pẻ thỉ tẻthẻkrữmila dỏ a khỏdủ ná thỉ phyesủ htuỏhỏnuỏ hẻnuỏma, Cómarya ki cỉryadủẻ pả ní-.

¹⁰ Vẫ hẻ phủyẻ nuỏma athyáná vẫ yácủ krwỏlủ kuỏ prẻlukayả athẻplỏ phủnuỏẻ? Vẫ thẻzủ krwỏlủ kuỏ prẻlukayả athẻplỏ phủnuỏ mậto. Vẫ thẻzủ krwỏlủkuỏ phủ Cómarya athẻplỏ nuỏprẻ. Vẫ ki yácủ lủmẻmẻ tadủpả prẻ prẻlukayả tahe athẻplỏ prẻ hẻnuỏma, vẫ ma Kristu a prẻmẻtẻphủ tỏprẻ mậto.

Paulu Htwỏhtya Prẻdỏnyảphủ Tôprẻ Ari-akyả

¹¹ Pủợvảthỉ, vẫ thẻzủ nõthẻgnẻkuỏ thỉ ná tẻthẻkrữmila dỏ vẫ hẻsỏdỏnyả pẻ thỉ yẻnuỏ, tẻthẻkrữmila yẻnuỏma prẻlukayả mẽhtwỏhtyaẻ mậto. ¹² Vẫ nủbẻ dỏ prẻlukayả a o nuỏ mậto. Ủ ithyỏ pẻ vẫ tỏprẻ- to. Prẻ dỏ a dyẻluỏhtya pẻ vẫ yẻnuỏma mậdủ Jesủ Kristu prẻ.

¹³ Bỉ vẫ lủkrwỏkuỏ Judaphủ tahe a tẻcỏbucỏbẻ akhẻnuỏ, vẫ ohtwỏprẻ phủtẻ nuỏma thỉ thẻgnẻ htuỏdủhỏ. Vẫ mẽcyẻmẻcủ kayả dỏ a zủẻ Jesủ Kristu tahe, rò vẫ yácủ pủ mẽpyẻmẻkyả cỏẻ ethỉ cỏ. ¹⁴ Htuỏrỏ phủ Judaphủ tahe a tẻcỏbucỏbẻ lẻklỏlẻkhyả onuỏ, vẫ pủthẻgnẻ cyảdẻklỏ ná Judaphủ dỏ ana krủnyả ná vẫ nuỏtahe dỏ nyẻcỏ, htuỏto dỏ vẫ muỏphẻphyẻphủ mậhỏ Judaphủ alẻklỏ tahe agẻnuỏ, vẫ thẻplỏshyo nyacỏcỏ. ¹⁵ Manáro, bí vẫ opacẻlyả tyahító akhẻnuỏ, Cómarya nwỏhtya htuỏhỏ vẫ ná abwủdủataryẻhtủ hó, rò aẻ hó vẫ dỏ vẫ ki mẽ pẻ lủ tẻmẻ hó. ¹⁶ Thyảphủ vẫ ki hẻsỏdỏnyả pẻ Judaphủ mậto tahe ná Kristu a tẻthẻkrữmila agẻnuỏ, Cómarya thẻplỏỏ ná a ki dyẻluỏhtya pẻ vẫ ná aphủkhủ. Bủnuỏkhẻ, vẫ kwỉ ná kayả a tẻdyẻthẻgnẻ zủklyázủklỏ cwỏ vẫ tỏprẻ- to. ¹⁷ Vẫ cuỏ myảhtyenỏ Prẻdỏnyảphủ dỏ a htwỏhtya rẻẻ ná vẫ dỏ a o lahya dỏ vẫ Jerusalem akủ nuỏtahe tỏphủỏ- to. Mậtkhỏnuỏ, vẫ cuỏ tỏphủỏcuỏ dỏ- Arabia kẻẻ htuỏrỏ vẫ kạkhyẻ khyẻthya dỏ vẫ Damasco akủ prẻ.

¹⁸ Thuỏna htuỏrỏ vẫ htya dỏ vẫ Jerusalem. Thyảphủ vẫ ki cuỏlẻ bỏthỷỏ thẻgnẻkuỏ ná Petru rò vẫ cuỏ prẻ. Rỏ vẫ cuỏ okủỏ náẻ bủnuỏ shyẻnyảnyẻ prẻ. ¹⁹ Vẫ myảhtye Prẻdỏnyảphủ dỏ aruỏ tỏprẻ- to. Vẫ myảhtye túprẻ Byacẻ

apuõ Jakomo prẽ. ²⁰ Lõ- vã rã pẽ thĩ yẽtahe nuõma atõ prẽ. Vã lahõ to nuõma Cõmarya thẽgnẽ prẽ. ²¹ Dõkhyẽ nuõ vã cuõ dõ Syria kẹ ná Cilicia kẹkũ. ²² Bínuõakhẽ, prẽzũetẽ plõmũphũ dõ Juda kẹkũ nuõtahe thẽgnẽhi vã to. ²³ Èthĩ nũhuõ prẽ ù hé pẽ èthĩ, “Kayã dõ a mẽcyẽmẽcũ htuõhõ pẽ dõ nuõkhẽ tõprẽnuõ, khõnyãrõ a hẽsodõnyã pẽ kuõ hó ù ná tẽzũtẽnyã dõ a pũ mẽpyẽmẽkyã dõ- nuõkhẽ nuõtõkuõ hó.” ²⁴ Dõ vãkhuvãkhyẽ rò èthĩ htuthẽhtya lahyã hó Cõmarya hó.

2

Paulu Ná Prẽdõnyãphũ Dõ Aruõ Tahe

¹ Dõ khyẽ shyẽlwĩna htuõnuõ vã ná Barnaba kãkhyẽ khyẽthýã dõ vĩ Jerusalem rò vã èkanĩ tõkuõ põ ná Tito. ² Cõmarya dyẽluõhtya vã ná vã tõbè cuõ bínuõ akhu-akhyẽrõ vã cuõ prẽ. Bĩ vã o bínuõ akhẽ, vã myãhtyehuõnĩ ná kayã dõ ù dya èthĩ ná prẽzũetẽplõmũ khuklõkhuklyã tahe rò vã hẽsoplõnĩ pẽ èthĩ ná tẽthẽkrũmila phũ vã hẽsodõnyã pẽ ù pwõ- phuõ dõ Judaphũ mãto tahe aklẽ nuõprẽ. Vã tẽhẽsodõnyã dõ a talwõkyã htuõnuõ tahe bẽbè, khõnyãyẽ tahenuõ bẽbè, vã thẽzũ nõhtwõhtya kyãdẽ to. ³ Tito dõ a okuõ ná vã yẽtõprẽ nuõma myẽcõruõ Greekphũ có tõprẽ tadũrõ tẽdũtalĩphã nuõ, ù nõshyo ná è tõprẽ- to. ⁴ Manãrõ kayã tahehenuõ a thẽzũ nõdũtalĩ Tito phá. Èthĩ nuõtahe ma kayã dõ a klwolahõ anẽ phũ puõvỹã nuõtahe prẽ. Thyãphũ èthĩ ki nuõpũ htũhuõnĩ pẽ nĩ htuõhõ tẽpalã dõ Jesũ Krĩstu akũ yẽnuõrõ èthĩ hyãnuõhuõ dõ pẽklẽ prẽ. Rò èthĩ thẽzũ nõhtwõhtya pẽ ná Judaphũ tahe a tẽthyõtẽthya acũ prẽ. ⁵ Manãrõ thyãphũ tẽthẽkrũmila amãacõ yẽ ki oklõoma dõ thĩkũ agnẽnuõrõ, pẽ nĩdã kuõ ná èthĩ tẽhẽbè taki- to.

⁶ Rò kayã dõ ù nõhtwõ èthĩ ná khuklõkhuklyã dõ prẽzũetẽplõmũ akũ tahe nuõma a nõsunuõlõ sunuõklõ põ ná vã tẽhẽsodõnyã yẽnuõtahe tõcõ- to. Ù hé ná èthĩ ma khuklõkhuklyã dõ amwĩladu có tahe tadũrõ vã thẽgnẽ ná Cõmarya nuõ a myãdu myãpatĩ ná ù tõprẽ- to. ⁷ Kayã htwõ khuklõkhuklyã nuõtahe hẽlõhẽklõ ná vã tẽhẽsodõnyã tõcõ- to. A hé taplẽ- pã có vã, èthĩ myãhtye dõ Cõmarya dyẽ vã tẽphyètẽmẽ dõ vã ki lẽ hẽsodõnyã pẽ ù ná tẽthẽkrũmila dõ Judaphũ mãto tahe a o phũ a dyõtã htuõhõ Petru tẽmẽ mãdũ tẽmẽ dõ a bẽ hẽsodõnyã pẽ ù tẽthẽkrũmila dõ Judaphũ tahe aklẽ nuõ hó. ⁸ Mẽtẽhẽrõ Cõmarya dyõtã dĩtũ hó a taryẽpõpõryã ná Petru dõ a ki mẽ tẽmẽ phũ Prẽdõnyãphũ tõprẽnuõ dõ Judaphũ tahe agnẽhõ. A thyã phũnuõhõ Cõmarya dyõtã dĩtũ kuõhõ vã ná vã ki mẽkuõphũ Prẽdõnyãphũ tõprẽnuõ dõ Judaphũ mãto tahe agnẽ hõhõ. ⁹ Jakomo ná Petru ná Giovanni dõ ù dya hó èthĩ ná khuklõkhuklyã yẽtahenuõ, a thẽgnẽplõ lahyã ná tẽbwĩtẽtaryẽ yẽnuõma Cõmarya dyẽ vã prẽ, a myãhtye lahyã phũnuõ. Dõ tẽyẽ akhu-akhyẽ, èthĩ myãhtye ná Barnaba ná vã nuõma prẽmẽrõlũtẽ ná èthĩ phũnuõ prẽ. Èthĩ thẽplõsõtõ thuõhtyẽsubẽ hó ná pẽ ki mẽtẽ dõ Judaphũ mãto tahe aklẽhõ, rò èthĩ kuõke rò a ki mẽ ke dõ Judaphũ tahe aklẽ phũnuõ

pré. ¹⁰ Tú tètôcô dô êthi thézũ nõmę pẹ nuõma mápřétũ pẹ ki sõtapa mẽcwõ tả kayã sõphásõryã tahe tãmę nuõpré. Yẽnuõma tètôcô dô vã thẽplòshyo mẽnyã dũhõ nuõpré.

Paulu Ithyõ Petru Dõ Vĩ Antioko Akũ

¹¹ Manárõ bí Petru o dô vĩ Antioko akhẽnuõ, a yõ mẽtẽtõtõ akhu-akhyẽ vã hé è dô kayã zũe Krĩstu tahe a mẽthẽnyẽ cõ. ¹² Mẽtẽhẽrõ bí Jakomo nõhyã akayã Judaphũ dô a zũenyãetẽ tahe hyãtuõ tyahĩto akhẽnuõ, Petru etõõtõkuõ ná Judaphũ mậto dô a zũenyãe Krĩstu tahe. A etõõtõ phũyẽnuõma atõ prẽ. Manárõ dõkhyẽ, bí Jakomo nõhyã akayã yẽtahe hyãtuõhõ akhẽnuõ, a thõthũ taphã cuõkyã rò a etõõtõkuõ pã ná êthi nuõtahe to, mẽtẽhẽrõ Jakomo a khõbõthỹ Judaphũ yẽtahẽnuõ, a thẽzũ nõdũtalĩ dũgnẽ Judaphũ mậto tahe aphã akhu-akhyẽ, a thẽisẽ êthilẽ rò a thõthũ taphã cuõkyã prẽ. ¹³ Judaphũ dô a zũe Krĩstu dô aruõ tahenuõ a thẽgnẽ ná Petru mẽ yẽnuõma a tõtõ tadũrõ a krwõmẽkuõ phũ Petru mẽnuõnuõ. Barnaba krwõmẽkuõ dũhõ phũ êthi cyẽkhácýẽkho mẽnuõ hõhõ.

¹⁴ Bí vã myãhtye dô êthi cuõtõ pã ná tẽthẽkrũmĩla a tẽmậtẽcõ aklyãaklõ to akhẽnuõ, vã hé Petru dô êthi mẽthẽnyẽ, “Nẽ ma Judaphũ tõprẽ tadũrõ nẽ ohtwõprẽ phũ Judaphũ mậto tõprẽ nuõma anĩ hõ. Phũ Judaphũ tõprẽ alẽklõ mẽnuõ, nẽ tõ lokrwõ mẽkuõ pãtohõ, mẽtẽhẽrõ khõnyãy nẽ zũe htuõhõ Krĩstu hõ. Mẽphũnuõrõ khõnyãy nẽ cuõ nõshyo Judaphũ mậto dô a zũe Krĩstu tahe ná a ki krwõmẽkuõ phũ Judaphũ alẽklõ nuõma anĩ nyã ẽ?”

Judaphũ Ná Judaphũ Mậto Tahe A Tẽzũtẽnyã Khukhyẽ, Êthi Nĩbẽ Tẽmẽl-wõhtekã

¹⁵ Vã hé plehyãpõ Petru, “Pẹ rò pẹ opacẽlyã phũ Judaphũ dô a thẽgnẽ Cómãrya a tẽthyõtẽthya yẽtahẽnuõ. Pẹ ma athyánã Judaphũ mậto dô a thẽgnẽ kuõ tẽthyõtẽthya to nuõtahe mậto. Htuõrõ kayã phũnuõ tahe ma pẹ ẽ êthi ná prẽoraphũ. ¹⁶ Manárõ pẹ Judaphũ dô a zũe Krĩstu yẽtahe nuõma, pẹ thẽgnẽ ná Cómãrya dyacõdyatę kayã tõprẽnuõma a dyacõdyatę lũ ná a lũkrwõ mẽkuõ tẽthyõtẽthya akhyẽnuõ mậto. Mápřé tú a zũenyãe Jesũ Krĩstu yẽnuõ prẽ. Pẹ yẽtahẽnuõ bẽbẽ, thyãphũ Cómãrya ki dyacõdyatę kuõ pẹ ná pẹ tẽzũtẽnyã Krĩstu yẽ akhyẽ nuõrõ, pẹ zũenyãe kuõhõ Jesũ Krĩstu hõ. Mậ dô pẹ krwõmẽkuõ tẽthyõtẽthya akhyẽnuõ mậto, mẽtẽhẽrõ dô ỹ lũkrwõ mẽbẽ tẽthyõtẽthya akhyẽ rò ỹ htwõhtyabẽ kayãcõkayãtę nuõ a o tõprẽ- to.

¹⁷ “Bí pẹ yácũ myãpũ ná Cómãrya ki dyacõdyatę pẹ dô Krĩstu khukhyẽ akhẽnuõ, ỹ myãhtye prẽ pẹ phũ pẹ htwõ prẽoraphũ thyánã Judaphũ mậto nuõtahe prẽ. Ki a htwõprẽ phũnuõprẽ hẽrõ, Krĩstu ma prẽ dô a nõshyo pẹ ná pẹ bẽ mẽtẽthũ phũnuõ ẽ? A nõshyo pẹ phũnuõ mậto. ¹⁸ Manárõ ki vã taklyẽ hé kakhỹẽkhõ khyẽthyã vãngõ ná Cómãrya dyacõdyatę kayã dô a lũkrwõmẽ kuõ tẽthyõtẽthya nuõtahe prẽ kihẽrõ vã ki htwõ pãprẽ

prèora-othyáphú tòprè prè. ¹⁹ Bí vǎ yácut̃ lûkrwõmę tẹthyótẹthya akhěnuô, vǎ lû mętõ bécýǎ Cómarya athéplò tòphuõ- to. Phúnuôrò thyáphú vǎ ki ohtwõprèbè pẹ dõ Cómarya agněnuôrò, vǎ thyěkyǎhõ dõ tẹthyótẹthya akũ hó. * ²⁰ Yěnuõma a thyáhõ ná vǎ thyě tõkuõ ná Krístu dõ krusu alõ hó. Vǎ ohtwõprè mǎpǎto hó tadúro Krístu ohtwõprè hó dõ vǎkũ hó. Tẹohtwõprè dõ vǎ ohtwõprè khõnyǎ yěnuõma mǎprè vǎ ohtwõprè dõ tẹzũe Cómarya aphúkhũ dõ a mõnı vǎ rò a dyélyǎkyǎ a thේhtwõprè dõ vǎgně yěnuô tòprè akhyè prè. ²¹ Vǎ vıkyǎ Cómarya abwıataryè to, mętèhèrò kayǎ tòprèprè ki htwõhtya bécýǎ kayácókayǎtẹ ná lûkrwõmę tẹthyótẹthya akhyè prè kihèrò, Krístu khyáthyè athé yěnuõma a kyǎdè lõhõ.”

3

Yácut̃ Krwõlũkuõ Juda A Tẹthyótẹthya Mǎtorò Ohtwõprè Ná Tẹzũ Dõ Krístu Akũ

¹ Galasiaphú dõ a uóyǎ thı- thyáphú thı thézũ nıdǎ krwõmękuõ khyěthyǎ Mosè a tẹthyótẹthya yěnuô rò ùpẹ hyǎ ilolahõ thı pẹ? Vǎ dõnyǎplõphé pẹhtuõhõ thı ná Jesũ Krístu khyáthyè anẹ dõ krusulo nuõhõ vǎhè-. ² Hé pẹmyǎ vǎ tú yětõcõcõ- nuõprè. Dõ thı krwõmękuõ tẹthyótẹthya akhyè rò thı nıbè Thè Sǎsè Byacè ẹ? Kimǎtorò dõ thı nıhuõ tẹthèkrũmila rò thı zũenyǎe akhu-akhyèrò, thı nıbè Thè Sǎsè Byacè phúnuô ẹ? ³ Taki- rò thı tanepłõ có to mętẹ? Bí thı cáhtya zũelú Krístu akhěnuô, thı thélẽnı htuõhõ Thè Sǎsè Byacè hó tadúro khõnyǎyèrò ma thı cyépryè ohtwõprè thélẹhtya nıdyédũ nyáhõ thınẹ phúnuô ẹ? ⁴ Thı khyácýẹkhyácũ htuõhõ tẹécõ dõ tẹthèkrũmila agnẹ hó tadúro khõnyǎyè a htwõ kyǎdè lõ hó ẹ? Hétǎtǎ- ma thı khyácýẹkhyácũ tẹyè nuõma abwıataryè o mǎlakõ có menè. ⁵ Phúnuôrò dõ thı krwõmękuõ tẹthyótẹthya akhyè rò Cómarya dyè thı Thè Sǎsè Byacè rò a mę tẹprõtẹprya dõ thıklè phúnuô ẹ? Phúnuô mǎto. Dõ thı nıhuõ tẹthèkrũmila rò thı zũe akhu-akhyèrò a dyè prè thı prè. Dõ thı lûkrwõmę kuõ tẹthyótẹthya yè akhyè nuõ mǎto.

⁶ Tanemyámõ lahyǎ, lisǎsèkũ hé, Abraham a tẹohtwõprè yěnuô, “A zũe Cómarya rò dõ a tẹzũtẹnyǎ akhu-akhyè, Cómarya dya hó ẹ phú kayácókayǎtẹ tòprè nuõhõ.” * ⁷ Męphúnuôrò thı tõ thégně ná kayǎ dõ a zũenyǎe Cómarya tahe nuõma Abraham aklwıalwı mǎlakõ hó. ⁸ Lisǎsè héone htuõdũ hó múnunúthakhè pǎ, Cómarya ki dyacódyatẹ Judaphú mǎto tahenuô ná èthı atẹzũtẹnyǎ akhyè pǎ, a héone phúnuô. Cómarya alǎngõ dyè thégnèrè tẹthèkrũmila ari-akyǎ dõ Abraham a o rò a hé, “Dõ nẹkhunẹkhyè rò, vǎ ki sõritǎ dıtũ lõlõ- myècõ tahe ná nẹ pǎ,” * a hé lũ phúnuô. ⁹ Phú Abraham zũe Cómarya rò a nıbè tẹsõri nuõ, lõ- kayǎ dõ a zũe tẹ tahenuô a ki nıbè kuõ tẹsõri phú ẹ nuõ pǎ.

* **2:19** 2:19 Vǎ thyěkyǎhõ dõ tẹthyótẹthya akũ hó angólasǎ ma vǎ opǎ dõ tẹthyótẹthya a tẹpóalẹ to hó. * **3:6** 3:6 Hekhuhtwólũ 15:6 * **3:8** 3:8 Hekhuhtwólũ 12:3, 18:18

10 Manáro kayã dó a thêlêhtya nîdû têtthýótêthya dó a ki nîbê têtçótêtê agnê tahenuô, Cómarya ki cirya êthî pã. Mêtêhênuôrò lisăsêkû hé, “Kayã tôprêprê dó a ohtwôprê krwôlûmê kuô têtthýótêthya akhyê pwôôtômã to tôprênuô, Cómarya ki cirya è pã,”* a hé phúnuô. 11 Pê thêgnê lîphó có ná kayã dó a yácú krwôlûmê kuô têtthýótêthya akhyê tahenuô, Cómarya dyacódyatê êthî tôprê- to. Mêtêhênuôrò lisăsêkû hé, “Kayãcókayãtê tôprê dó a nîbê thêhtwôprê nuôma mádó a têtzútênýã akhu-akhyê pré.”* 12 Manáro kayã dó a thêlêhtya nîdyé a krwôlû mēbê têtthýótêthya akhyê tahenuô, a thêlêhtya nîcyã dó têtzû alô to. A zûe nîdyélô pré lô- a mēbê nuôtahe pré. Lisăsêkû hé, “Kayã tôprêprê dó a lûkrwômê lólô- têtthýótêthya o tahenuô, a ki htwôprê málakô pã,”* a hé phúnuô. 13 Lô- têtthýótêthya tahenuô, ù lûkrwô mēbê tôprê- to akhu-akhyê, Cómarya ki cirya lô ùpwô- tôprê pã, tadúró Kristu ihtakã hó pē hó. Dó a khyápê pē têtçirya dó krusulo yê akhu-akhyêrò a hyãnuô khyápêhó pē têtçirya dó a ki hyãbê pē pã yênuô akhălê hó. Mêtêhêrò lisăsêkû hé, “Kayã tôprêprê dó ù mûthyêhtya è dó krusu alô nuô, têtçirya bēhò è hó,”* a hé phúnuô. 14 Thyáphú Judaphú mato tahe ki nîbê kuôdú têtçorisôbû nuôrò, Jesû Kristu hyãihtakã htuô lô pē hó pē hó. Têtçori yênuô, a thyáhó ná Cómarya ólyãkyã Abraham mú- nukhê nuô hó. Htuôto Cómarya ólyã htuôhó ná a ki dyétã pē Thé Săsê Byacê pã. Thyáphú kayã dó a zûe Jesû tahe ki nîbê Thé Săsê Byacê pãnuôrò, Jesû hyã ihtakã pē pré.

Têtthýótêthya Ná Têemaklò

15 Puõvyã thî-, vã ki hêsuloô pē thî ná tē dó ù lēklô mē nîdyé è mōhémōlî tôcô. Bí kayã thényê ema htuôhó lûsê akhênuô, ùpēpê- bēbê, a ki hyã mēpyékýã matorò a ki hyã mēkhókyã hênuô, aní pã to hó. 16 Phúnuôhó Cómarya dyétã a têtólyã ná Abraham ná aklwíalwí aklê tôprê pré. “Dó aklwíalwí tahe,” Cómarya hé phúnuô mato. Angólasá ma kayã o é mato. Mátôkhónuô, a hé, “Dó nēklwînēlwí aklêtôprê,”* a hé phúnuô khukhyê angólasá ma a hêluô pré tú tôprê pré. A thézû hé yênuôma Kristu yênuô hó. 17 Têtđó vã thézû hênuôma phútê hênuôrò, Cómarya ólyã htuôhó ná Abraham rò dókhyê ana lwîzê ná thuôshyê nuô a dyétãno pré têtthýótêthya dó Mosè a o pré. Têtthýótêthya yênuôma, a mē taphúkyácýã ná Cómarya a têtólyã to. 18 Dó pē lûkrwô mē têtthýótêthya akhu-akhyê, pē ki nîbēcyã Cómarya a têtçori ucêtazê kihêrò têtçori yêtahe nuôma a hyã málakô dó Cómarya a têtólyã yênuô a o mato. Manáro Cómarya yô ólyã htuôhó têtçori ucêtazê yênuô ná Abraham akhu-akhyê, a dyé htuôhó têtçori ucêtazê yênuô ná lû hó.

19 Cómarya cuódyétã tuô pē têtthýótêthya mêtê? Kayã yô mêtêthú akhu-akhyê, a dyétã pē pré. Têtthýótêthya yênuô, a oklôoma gnê tuôđó Abraham aklwíalwí hyãtuônuô. Abraham aklwíalwí dó Cómarya ólyãkyã

* 3:10 3:10 Li Dónýã 27:26

* 3:11 3:11 Habaku 2:4

* 3:12 3:12 Li Cóbucóbê 18:5

* 3:13

3:13 Li Dónýã 21:23

* 3:16 3:16 Hekhuhtwólú 12:7

nuôtôprê ma mâhó Jesũ Krĩstu yẽnuôhó. Cómarya dyétã tẽthyótẽthya yẽ dõ tanémókhupú a takhukũ. Rò tanémókhupú dyétã dítú dõ Mosè rò Mosè dyétã dítú dõ kayã a o. Mosè ma prẽmetẽ dõ aklãmekũ tôprẽ prẽ. ²⁰ Prẽmetẽ dõ aklãmekũ tôprẽma a oicũ lõ nyẽkhónyẽkyẽ. Cómarya dyétã a tẽõlyã dõ Abraham a o nuô, a lo ná prẽmetẽ dõ aklãmekũ tôprẽ- to. Cómarya ólyã tũdũ tôprẽ prẽ.

Tẽthyótẽthya A Tẽtaze-one

²¹ Mẽphũnuôrò tẽthyótẽthya yẽnuô a mẽtakhwótakẽ sũ Cómarya a tẽõlyã yẽtahenuô ẽ? A mẽtakhwótakẽ sũ tãcõ- to. Mẽtẽhèrò tẽthyótẽthya yẽ, a ki dyéohyacyã pẽ tẽohwõprẽ athẽ kihèrò Cómarya dyacódyatẽ pẽ ná pẽ krwõ cũekuõ tẽthyótẽthya yẽtahe akhyẽ prẽ. ²² Manárò lisãsẽkũ hé, hekhu yẽtõba lõnuô, a o lõ dõ tẽthũtẽora a tẽpõalẽ prẽ. Phũnuô akhu-akhyẽ Cómarya a tẽsõri yẽnuô a ólyã ná pẽ ki zũe Jesũ túma a dyẽ pẽ pã prẽ. Thẽhtwõprẽ tacũprẽ yẽnuô a dyétũprẽ kayã dõ a zũe Jesũ Krĩstu nuõtahe prẽ.

²³ Bí tẽzũtẽnyã yẽ hyãtuõ tyahító akhẽnuô, tẽthyótẽthya dõoma tadũpã pẽ thyánã kayã o dõ htõkũ nuõtahe hõ. Pẽ o tadũ bí htõkũnuô tuõdõ Cómarya dyéluõhtya tẽzũtẽnyã tõphuõ pã nuô pã. ²⁴ Phũnuô akhu-akhyẽ, tẽthyótẽthya yẽnuô athyanã prẽ opõmanĩ pẽ tõprẽnuô hõ. Htuõrò thyáphũ Cómarya ki dyacódyatẽ pẽ ná pẽ tẽzũtẽnyã Krĩstu akhyẽ nuô rò tẽthyótẽthya yẽnuô a thũcuõhó pẽ dõ Krĩstu a o hõ. ²⁵ Khõnyárò pẽ dya hõ pẽ tẽzũtẽnyã dõ Jesũ Krĩstu akũ akhu-akhyẽ, tẽthyótẽthya yẽnuô a opõmanĩ pã pẽ to, htuõto a zũklyázũklõ nĩ pã pẽ to hõ.

²⁶ Dõ tẽzũtẽnyã akhu-akhyẽ, thĩ lõ- plĩ htwõlõhó tẽtõcõ- tuõ ná Krĩstu hõ rò thĩ htwõlõhó Cómarya aphúalyẽ tahe hõ. ²⁷ Mẽtẽhèrò kayã dõ a plwõhó anẽ ná htyẽ tahenuô, a htwõhtyahó tẽtõcõ- tuõ ná Krĩstu hõ tahe nuõma mãhó a kũhtyathyáhtyahó Krĩstu thyánã a kũhtyathyáhtya hyecã dõ athẽ nuõtahe hõ. ²⁸ Judaphũ ná myẽcõruõ Greekphũ tahe, cũphũ ná prẽ nĩbẽ tẽpalãphũ tahe, prẽkhũ ná prẽmò, lõ- tẽ yẽtahe nuõma akhóakhyẽ ná lũ to, mẽtẽhèrò lõ- thĩ yẽtahe nuõma thĩ htwõhtya lõ hõ tẽtõcõ- tuõ ná Krĩstu hõ. ²⁹ Thĩ ki htwõhó Krĩstu atẽ hèrò thĩ htwõ mãhó Abraham aklwĩalwĩ tahehó. Rò thĩ ki nĩbẽ tẽsõri tahe dõ Cómarya ólyãkyã Abraham nuõtahe pã.

4

¹ Tẽ dõ vã thẽzũ hé ẽhtya põ nuõma phũtẽhèrò, hẽkuõrẽ, phũprẽkhũ tôprẽ dõ a tõbẽ nĩbẽ aphẽ ucẽtazẽ tadũrò bí a pacẽpã akhẽnuô, ẽ ma a thyã pãprẽ ná cũ tõprẽnuô prẽ. Manárò ẽ ma kayã tôprẽ dõ a tõbẽ nĩbẽ lõ mãlakõ cõ ucẽtazẽ lõ- plĩ yẽnuô pã tôprẽ hõ. ² Phũprẽkhũ yẽtõprẽ nuõma a tõbẽ opõ tadũ tuõpã dõ ù buõdu myákhwẽ nĩ lũ ná ù zũklyázũklõ nĩ lũ alẽ, rò a tõbẽ opõ tuõdõ shuõkhẽtõ shuõkhẽbẽ hõ dõ aphẽ taritaryã dyétã lũ yẽnuô pã. ³ Pẽ yẽtahe nuõma athyanã nuõhó. Bí Krĩstu hyã tyahító akhẽnuô, pẽ htwõ hekhunẽkhu a tẽthyótẽthya ná a lẽklõlẽkhyã tahe acũ. ⁴ Manárò bí

shuõkhẽtõ shuõkhẽbè hyãtuõhõ akhẽnuõ, Cõmarya nõhyãlyã aphúkhũ rò a hyã opacẽlyã dõ prẽmõ tõprẽ a o, rò a hyã ohtwõprẽ dõ Juda a tẽthyótẽthya alẽ. ⁵ Mẽtẽhèrõ, thyáphú a ki hyã ihtakã kayã ohtwõprẽ dõ tẽthyótẽthya alẽ nuõtahe, htuõto thyáphú pẽ ki htwõhtya Cõmarya aphúalyẽ tahe agnẽnuõ a nõhyã aphúkhũ prẽ. ⁶ Thĩ yõ htwõhõ Cõmarya aphúalyẽ tahe akhu-akhyẽ, dõ pẽ thẽplõkũ yẽnuõ, Cõmarya sunuõhõ aphúkhũ a Thẽ Sãsẽ dõ a èhtõhtya, “Abba, phẽ” phúnuõ ma a nĩ hõ yẽnuõhõ. ⁷ Mẽphúnuõrõ nẽ ma cũ tõprẽ mápãto hõ. Nẽ htwõ hõ phú tõprẽ hõ. Nẽ htwõ hõ Cõmarya aphú tõprẽ akhu-akhyẽ, khõnyãyẽ lõ- ucẽtazẽ dõ nẽ tõ nĩbè tahenuõ, Cõmarya ki dyẽlõ ná nẽ pã.

Paulu Thẽplõ Kũkyã Dõ Galasiaphú Thĩtahe Agnẽ

⁸ Shuõkhẽ dõ a talwõ htuõ tahenuõ, thĩ thẽgnẽ Cõmarya to akhu-akhyẽ, thĩ htwõhõ cũ dõ cõmarya mãto tahe alẽ hõ. ⁹ Manárõ khõnyãyẽ thĩ thẽgnẽhõ Cõmarya hõ. Vã ki hé lakõ có thĩ ná Cõmarya thẽgnẽhõ thĩ hõ. Mamẽtẽrõ thĩ thẽzũ taklyẽ kãkhyẽ pã dõ hekhunẽkhu a tẽthyótẽthya tahe ná alẽklõ lẹkhya tahe dõ a hẽcẽrecẽ rò abwiatarỹẽ oto yẽtahe alẽ nuõ mẽtẽ? Ma thĩ thẽzũ htwõhtya khyẽthya èthĩ acũ ẽ? ¹⁰ Mamẽtẽrõ thĩ cuõ yácũ lũkrwõ mẽmõtuõ Cõmarya athẽplõ ná thĩ dyadu khókhyedũ mõnyẽtahe, nalẽ tahe ná shuõkhẽ tahe mẽtẽ? ¹¹ Dõ thĩ mẽphúnuõ akhu-akhyẽ vã thẽplõkũ thẽplõkyã nyacõ dõ thĩgnẽ có. Pãma lõ- tẽmẽ dõ vã mẽ pẽhtuõhõ dõ thĩgnẽ nuõtahe, htwõhtya kyãdẽ lõdũ hõ pã hõ.

¹² Puõvyã thĩ-, vã kwĩthẽzõ thĩ ná thĩ ki myábũ krwõmẽ kuõdũ phú vã mẽ yẽnuõ, mẽtẽhèrõ vã htwõhtyahõ Judaphú mãto dõ athyaná thĩ dõ a htwõ pã tẽthyótẽthya acũ to tõprẽ nuõhõ. Dõ arẽano nuõma thĩ mẽthũnõ ná vã tõi- to. ¹³ Bí vã otõkuõ ná thĩ rò vã hẽsodõnyã pẽnõ thĩ ná tẽthẽkrũmila arẽlõ tõphuõnuõma vã yõ thẽswĩ nuõma thĩ thẽgnẽ lõdũ hõ. ¹⁴ Vã nẹklõ a tẽswitẽsẽ yẽ a htwõhtya nyacõ tẽpyãtẽsẽ dõ thĩgnẽ tadũrõ thĩ thẽhte thẽtakhõnõ ná vã tõphuõ- to. Thĩ lé ẽmõsũ ryã taplẽ- pã có vã thyácónã vã htwõ Cõmarya a tanéphú tõprẽnuõ có, htuõto thĩ ẽmõsũ vã yẽnuõ, a thyáhõ ná thĩ ẽmõsũ Jesũ Kristu anẽbyacẽ nuõ có hõ. ¹⁵ Thĩ thẽkrũ htuõhõ, manárõ khõnyãyẽ thĩ cuõmẽ thĩnẽ phútẽ? Vã hẽcõcõ- thĩ, dõ arẽkhẽ nuõma thĩ mõ vã bá- tẽnuõ thĩ ki kaũhtecyã thĩ mẽthẽplõ hẽnuõma thĩ kaũhte rò thĩ ki dyẽkyã có ná vã có kõi. ¹⁶ Manárõ khõnyãyẽ dõ vã hẽso pẽ thĩ tẽmãtẽcõ akhu-akhyẽrõma vã cuõ htwõhtya tyácõhõ thĩ lẹthẽhtethẽhã vã ẽ?

¹⁷ Kayã dõ a thẽzũ krwõmẽkuõ Judaphú a tẽthyótẽthya tahenuõ èthĩ thẽzũ nõkrwõkuõ nyacõ thĩ tadũrõ tẽyẽnuõma aryãto. Thyáphú thĩ ki thẽplõ cuõnuõtõ kuõ dõ èthĩ aklẽnuõ rò, èthĩ thẽzũ mẽ sipruõsipyãkyã vã ná thĩ prẽ. ¹⁸ Thĩ ki thẽplõshyo thẽzũ mẽ málakõ tẽryã hẽnuõma aryã hõ. Yácũ mẽ lahyã pwõ- tõphuõ ní-. Yácũ mẽ prẽtũ bí vã otõkuõ ná thĩ akhẽnuõ tãmẽ ní-. ¹⁹ Vãphú dõ vã mõnĩ thĩ- vã thẽplõshyo nyacõ dõ thĩ ki duhtyaprẽhtya kuõ dõthudõthẽ tõi-kyẽ thyãkuõdũ ná Kristu nuõ có. Vã tẽthẽplõshyo yẽnuõ,

a dyékúdyékyã nyacò vǎ thèplò có. Vǎ thèplò a tẹkútẹkyã yěnuô, a thyácóhó ná muố đố a kírẹ phúo rò ahốsẻ yěnuô có. ²⁰ Khốnyǎrò vǎ thézủ otọkuố ná thỉ rò vǎ thézủ hébẻcẻhébẻnya hyátọklỏ vǎngỏ mẹtẻhẻrò vǎ taneplỏ dyẻ pǎ thỉ to hó.

Hagar Ná Sara Ari-akyã

²¹ Thỉ đố a thézủ nỏhtwỏhtya tẹthyótẹthya yěnuô ná thỉbyacẻ tahe thỉ-tẹthyótẹthya hé phútẻnuỏma thỉ nỉhuốnỏ kuố to ẻ? Hẻso pẻmyǎ vǎ.

²² Lisẻsẻkủ hé, Abraham phúprẻkhủ o thẻgnẻ. Tỏprẻ ma củprẻmỏ phúo nỉdyẻ lủ, đố aruỏtỏprẻ ma củprẻmỏ mǎto tỏprẻ phúo nỉdyẻ lủ. ²³ Củprẻmỏ yẻtỏprẻnuỏ aphúo phú prẻlukayǎ alẻklỏ o nỉdyẻ nuỏ. Manǎrỏ củ prẻmỏ mǎto yẻtỏprẻnuỏ, Cỏmarya yỏ ólyǎ one htuốhỏ Abraham akhu-akhyẻ, aphúo phú Cỏmarya ólyǎ one htuốhỏ lủ nuỏprẻ.

²⁴ Prẻmỏ yẻthẻnyẻnuỏ a dyẻluố kho pẻhỏ ử lẻthẻgnẻplỏhyǎ agnẻ prẻ, mẹtẻhẻrỏ prẻmỏ yẻ thẻnyẻ nuỏ a dyẻluốhtya Cỏmarya a tẻólyǎ nyẻcỏ. Tẻólyǎ mǎdủ tẹthyótẹthya yěnuỏma Cỏmarya dyẻtẻ nǎ Mosẻ đố Sỉnai sokhu. Yẻnuỏma a dyẻluố kho prẻ củprẻmỏ Hagar prẻ. Tẻemakỏ yẻnuỏ, aphúo nỉdyẻ kayǎ đố a htwỏ tẹthyótẹthya acủ nuỏtahe hó. ²⁵ Phúnuỏhỏ, Hagar yẻnuỏ a thyǎhỏ nǎ Sỉnai so đố Arabia kẻ bí- Cỏmarya dyẻtẻ ử tẹthyótẹthya so nuỏtỏmẻ hó. Hagar nǎ aphủ tahenuỏ a htwỏ củ thyǎhỏnǎ Jerusalemphủ đố a htwỏ tẹthyótẹthya acủ nuỏtahe hó. ²⁶ Manǎrỏ củprẻmỏ mǎto Sara yẻnuỏma a thyǎhỏ nǎ vỉ Jerusalem đố mỏkhu akhu-akhyẻ, aphủ tahenuỏ a htwỏ củ to. ẻ ma pẻmuố hó. ²⁷ Mẹtẻhẻrỏ lisẻsẻ hẻdủ phúyẻ,

“Prẻmỏ sỏphủ- đố a khyǎbẻ nỏ kuố phúohốsẻ tỏphuỏ- to tỏprẻ, thẻkrủ rò ẻhtỏ thẻluốphỏphủ mỏ-. Mẹtẻhẻrỏ prẻmỏ sỏphủ đố avẻ dyakya ẻ yẻtỏprẻ ki phú orỏ lỏklỏ có nǎ prẻmỏ đố avẻ onỏ nuỏtahe có pǎ.”^{*}

²⁸ Puốvyǎ thỉ-, khốnyǎyẻ thỉ thýnǎ Isaac nuỏ hó. ẻ yẻnuỏ a opacẻlyǎ nǎ Cỏmarya a tẻólyǎ. Cỏmarya a tẻólyǎ akhu-akhyẻ, a dya hó thỉ phú Abraham aphủmỏphủkhủ tahenuỏ hó. ²⁹ Bỉnuỏkhẻ phúprẻkhủ đố a opacẻlyǎ phú prẻlukayǎ alẻklỏ o nỉdyẻ yẻtỏprẻnuỏ, a mẻcyẻmẻcủ phúprẻkhủ đố a opacẻlyǎ nǎ Thẻ Sẻsẻ Byacẻ a tẻprỏprỏyǎ shyỏsỏ yẻnuỏ tỏprẻ. Khốnyǎrỏ, a htwỏhtya kuố dủhỏ anẻ phúnuỏ hó. ³⁰ Manǎrỏ lisẻsẻkủ hé, “Vẻhtekyǎ củprẻmỏ nǎ a phúkhủ nuỏ, mẹtẻhẻrỏ củprẻmỏ aphủkhủ ki nỉbẻ tỏkuố phúucẻyẻ nǎ củprẻmỏ mǎto yẻ aphủkhủ nuỏma anỉ to.”^{*} ³¹ Mẻphủnuỏrỏ puốvyǎ thỉ-, pẻ ma củprẻmỏ nuỏ tỏprẻ aphủ mǎto. Pẻ ma củprẻmỏ mǎto nuỏ tỏprẻ aphủ tahe hó.

5

Tẻpalǎ Đố Jesủ Krỉstu Akủ

^{*} 4:22 4:22 Hekhuhtwỏlủ 16:15, Hekhuhtwỏlủ 21:2 Hekhuhtwỏlủ 21:10

^{*} 4:27 4:27 Isaia 54:1

^{*} 4:30 4:30

1 Thyáphú pè ki nǐbè kuǒ tǐpalá yě agněnuô, Jesú Krístu mǐlwóhteká hó pè dó pè htwǒ tǐthyótǐthya acǔ yě alǎ hó. Phúnuôró oklòsǒma lahyá rò tari kǎkhyě htwǒ pǎ tá lahyá cǔ yěnuô tǎmǐ ní-.

2 Nǐdǎ kuǒrǐ vǎ mǎhó Paulu yě ki hé pǐ thǐ yě, thǐ ki krwǒmǐ kuǒ tǐdǔtalíphá hénuôma, Krístu khyáthyě dó thǐgně nuô, a htwǒbwihtwǒtaryě pǎ dó thǐgně tǒcǒ- to hó. 3 Vǎ dyérò khyěthyá thǐ ná kayá tǒprǐrǐ dó a ki cǔe tǐdǔtalíphá yěhénuô a tǒbè lǔkrwǒmǐ lǒ tǐthyótǐthya pwǒ- tǒmǎ. 4 Dó thǐklǐ tahehénuô, a tanǐthǔ lahyá ná èthǐ ki lǔkrwǒ mǐ tǐthyótǐthya hénuôma Cómarya ki dyacódyatǐ lǔ pǎ, phúnuô. Thǐ ki tanǐ lahyá phúnuô hérò thǐ bóthyóbólǎ pǎ thǐnǐ ná Krístu to hó. Thǐ htǒpǐ taphǎkyáhó thǐnǐ ná Cómarya abwíataryě yěnuôhó. 5 Manáro dó Thé Sǎsǐ Byacǐ akhu-akhyérò, pǐ zǔenǐdyǐ pǐnǐ ná Cómarya ki dyacódyatǐ pǐ, mǐtǐhéro pǐ zǔenǐ Jesú Krístu. Pǐ opǒmyásǔ mǎlakǒ cǒ tǐyěnuô hó. 6 Mǐtǐhéro bí thǐ htwǒhtyahó tǐtǒcǒ- tuǒ ná Jesú Krístu akhěnuô, tǐdǔtalíphá bèbè, tǐdǔtalíphá to bèbè, a htwǒbwihtwǒtaryě tǒcǒ- to. Tǐ dó a htwǒbwihtwǒtaryě lǒúkhǒ nuôma, tǐzǔtǐnyǎ dó a dyélúǒ tǐmǒ Cómarya ná úruó yěnuô prǐ.

7 Thǐ klya ryáryádèdè htuǒhǒ tadúró maǔpǐ tǒprǐ nǒokuǒ thǐ dó thǐ ki nǐdǎ tá tǐmǎtǐcǒ tǎmǐ yěnuô pǐ? 8 Cómarya dó a é thǐ yǐtǒprǐ nuôma, a nǒokuǒ ná thǐ to. 9 “Huǒmǔ takiphú prǐnuô a mǐ taphohtya écyǎ khǒmǔ tǒbǔlǒ cǒ.” 10 Manáro dó pǐ htwǒhtyahó tǐtǒcǒ- tuǒ ná Byacǐ hó akhu-akhyě, vǎ zǔe ná thǐ tǐmyáhtye yěnuôma a lǔcǔkhǒ ná vǎ to. Úpǐ bèbè dó a mǐdǐdyǎ thǐ tǒprǐrǐnuô, Cómarya ki cǐrya dú lǔ pǎ. 11 Puǒvyǎ thǐ-, vǎ ki hǐsodǒnyǎ pǐ thǐ ná Judaphú alǐklǒ dǔtalíphá nuôma tǐ dó a lodu mǎto. Dó Jesú akhu-akhyě, Judaphú tahe mǐcyǐmǐcǔ tadǔpǎ vǎ prǐ. Vǎ ki hǐsodǒnyǎ pǐ thǐ ná thǐ bè dǔtalíphá kihénuôma, Judaphú tahe klyá thǐplǒmǒ nyǎ prǐ. Manáro vǎ dǒnyǎ phúnuôto. Vǎ dǒnyǎ prǐ ná Krístu krusu dó Judaphú tahe thǐplǒ mǒ nǐdyǐ toyǐ ari-akya prǐ. 12 Kayá dó a mǐcyǐ mǐsúsá thǐ thǐplǒ ná tǐdǔtalíphá ari-akya tahenuô, vǎ thǐzǔ nǒswǐkyǎnǐ lǒpǒ cǒ a dye nuô cǒ.

13 Vǎ puǒvyǎ thǐ-, thyáphú thǐ ki nǐbè tǐpalá agněnuôró, Cómarya éhó thǐ hó. Manáro dó thǐ nǐbè tǐpaláyǐ akhu-akhyérò, nǒpǒ tá thǐnǐ ná thǐ thwihtyǐpházye a tǐthǐzǔthǐlǒ nuǒtahe tǎmǐ ní-. Mǎtǒkhónuô, thǐ tǒ mǒ nǐdyǐklǒ lǔ tǒprǐ ná tǒprǐ, thǐ tǒ mǐcwǒmǐklǒ nǐdyǐ klǒ lǔ tǒprǐ ná tǒprǐ. 14 Mǐtǐhéro lǒ- tǐthyótǐthya tahenuô ki dya-oplótǒ lǒ lǔ tǒmǔprǐ hénuôma, a ki hé, “Mǒnǐ kayá dó a o phǔ tavítava ná nǐ nuǒtahe thyaná nǐ mǒlyá nǐdyǐ nǐnǐ nuǒ ní,” a ki hé nyǎ phúyǐ prǐ.* 15 Manáro thǐ ki cyǐ thǐnǐ phǔ tǐmǐtǐmyǎ rò thǐ ki enǐdyǐ khyǐlǔ tǒprǐ ná tǒprǐ hénuôma rǒnǐ lahyá thǐnǐ ní-, mǐtǐhéro pǎma thǐ mǐpyémǐkyǎ nǐdyǐ lǒkhyě thǐnǐ tǒprǐ ná tǒprǐ he.

Ohtwǒprǐ Ná Thé Sǎsǐ Byacǐ

16 Phúnuôró vǎ hé thǐ, ohtwǒprǐ lahyá phǔ Thé Sǎsǐ Byacǐ zǔklyázǔklǒ nǐ thǐ nuô ní-. Thǐ ki mǐphúnuô túró thǐ lǔkrwǒ mǐ pǎ thǐ thwihtyǐpházye

a tětthézűthéłł to hó. ¹⁷ Mětěhéro thwihtyěpházye a tětthézűthéłł yěnuôma, a lücuố khókyă ná Thé Săsě Byacé a tětthézűthéłł. Rò Thé Săsě Byacé a tětthézűthéłł yěnuô a lücuố khókyă khyěthyádû ná nẹklópházye a tětthézűthéłł. Tẹy nỵęcônũ a rẹ lủ to akhu-akhyě, phú thỉ thézű mẹ nuô thỉ mẹcyă pã to hó. ¹⁸ Thé Săsě Byacé ki thủ thỉ héro, thỉ o pã đố tẹthyótẹthya alẹ to hó.

¹⁹ Thwihtyěpházye atẹmẹ nuôtahema a oluồlphố cổ phútẹ hénũrò a cuốthủ prèmòprẹkhủ, a ohtwỏprẹ thézűthéryă, athéplò patápatồ, ²⁰ a còbẻ lahyă prẹzỏprẹkỉ, a mẹ lahyă khĩnẹkhĩnỏ tẹmẹ tahe, a thේhtethẻhả nỉdyẻ lủ, a krékryă khyẻlủ, thẻkhwẻ khyẻlủ, thẻplòdukrủ lủ, thézű mwỉ luồhtyẻluồkẻ, thẻplò nuồkủ lủ to, thẻhtekyă Kristuphủ aplóamủ đố aruồ tahe. ²¹ Pủmẹ-e ùkhu, tẹmủỏprỷă, mẹpwẻ đố a lakhủ lảlủ ná tẹmẹ aruồ đố athyánả yěnuồtahe. Phú vả dyẻrỏdyẻryẻ htuồhỏ thỉ đố arẻkhẻ nuồ hó, vả dyẻrỏ pỏkhyẻthỷă thỉ khỏnyăyẻ. Kayă đố a ohtwỏprẹ phủyẻ tahenuồ, a nỉbẻ kuồủ Cỏmarya htyẻlẻkẻkủ a tẻsỏrisỏbủ to.

²² Manárò Thé Săsě Byacé nuôma a dyẻohtya tẹmỏ, tẻthẻkrủthẻłł, tẻpẻtẻdwỏ, tẻkhyáthẻđỏ, tẻthẻzỏklabẻ, tẻtwỏtẻryă, tẻcủlảphyẻngỏ, ²³ tẻthẻđỏthẻngả ná tẻkhỏpẻdyẻ thẻplò thỉ tahenuồ hó. Thỉ ki mẹphủyẻ hénũrỏ, athủ hỏ tẻthyótẹthya hẻnỏ phủnuồ tỏmả- to. ²⁴ Kayă đố a htwỏ Jesủ Kristu atẹ tahe nuôma a thwihtyẻpházye a tětthézűthéłł pỏtarỉ pã lủ to hó. A mủthyẻhtyakyă hó a thwihtyẻpházye a tětthézűthéłł lỏ- plỉ đố krusu alỏ hó. ²⁵ Pẻ ohtwỏprẹ hó ná Thé Săsě Byacé akhu-akhyẻ pẻ bẻ krwỏmẹ phú Thé Săsě Byacẻ zủklyázủklỏ pẻ nuồ. ²⁶ Pẻ bẻ phyẻdunỉ pẻnẻ to. Mẻthẻplòdu nỉdyẻ tá lủ tỏprẻ ná tỏprẻ tằmẻ. Thẻkhwẻ nỉdyẻ khyẻlủ tỏprẻ ná tỏprẻ tằmẻ nỉ-.

6

Vízả Rỏlủ Tỏprẻ Ná Tỏprẻ A Tẻvítẻzả

¹ Puốvyă thỉ-, thỉ ki myáhtye kayă tỏprẻprẻ đố a mẻthủ tẻ tỏcỏcỏ hénũrỏ, thỉ đố a ohtwỏprẻ phú Thé Săsě Byacẻ zủklyázủklỏ nỉ thỉ yẻ tahenuồ, thỉ lo cuố ithyỏithya kạkhyẻ ẻ. Thỉ bẻ ilỏ thẻđỏthẻngả ẻ htuồrỏ thỷáphủ thỉ ki krwỏcuồkuồ tả đố tẻilo-ilyă akủ tằmẻ nuồ, rỏnỉ lahyă thỉnẻ nỉ-. ² Vízả rỏlủ tỏprẻ ná tỏprẻ a tẻvítẻzả tahe nỉ-. Thỉ ki mẹphủnuồ hénũrỏma thỉ mẹ hó phú Jesủ Kristu ithyỏithyakyă nuồhỏ. ³ Kayă tỏprẻprẻ đố a hẻ nỉdyẻ anẻ, vả ma kayă đố ù lodunỉklỏ tỏprẻ a hẻ tadúrỏ a ki mả phủnuồ mảtỏ hénũrỏma a lahỏ lỷả nỉdyẻđủ anẻ prẻ. ⁴ Kayă pwỏ- tỏprẻ tỏ sudyảlyả nỉdyẻđủ anẻ. Rỏ a tỏbẻ đícẻnỉ anẻ ná kayă đố aruồ tahe to. Tẹmẹ đố a mẻhtuồhỏ tahenuồ a ki ryă héro đố a tẹmẹyẻ akhu-akhyẻ, a ki thẻkrủ ma anỉ prẻ. ⁵ Mětěhéro kayă pwỏ- tỏprẻ bẻvỉbẻzả nỉdyẻđủ a tẻphýtẹmẹ tahe.

⁶ Kayă đố a ithyỏithya thỉ ná Cỏmarya alảngỏ tahe nuôma thỉ tỏkỏ dyẻ pẻ ẻthỉ tẻtwỏtẻryă pwỏtỏcỏ.

7 Lahölyä nıdyé tã thıné tãmé ní~. Tanę tã ná nẹ ki mețadwõ meũõmëbí bécyã dö Cõmarya a mēthēnyē tãmé ní~. Nẹ iluõțã phũtēnuõ, nẹ ki kēbēnõ nıdyé khyēthyádũ pã. 8 Mețēhērõ kayã dö a iluõțã thwihtyēpházye a tēthēzũthēlõ tahenuõ, a ki kē kãkhyē bēnõ nıdyé khyēthyádũ tēpyētēkyã nuõtahe pã. Manárõ kayã dö a iluõțã tēkrwõmekuõ phũ Thé Sãsē Byacē a tēzũklyázũklõ lũ tahenuõ, a ki kēbēnõ dyékhyēthyádũ thēhtwõprē tacũprē pã. 9 Mețēryãnuõ thēplõpyé lahyã tãmé ní~. Pē ki thēplõpyéto hērõ, shyēshuõkhē bē pãnuõ, pē ki kēbēnõ khyēthyádũ tēthētēphõ pã. 10 Phũnuõ akhu-akhyē bikhētē~ bēbē, bí pē nıbē tēshuõtēkhē ryã akhēnuõ, pē bē meryã pē ũ pwõ~ tõprē. Manárõ thĩ mețēryãnuõ myãdurēlõ khópēdũ prēzũtēphũ nuõtahe ní~.

Tēdyērõ Ná Tēhēmõheryã Dõkhyē Tadũ

11 Khõnyãyē, myã lahyã mõ! Liplõdu yētahe nuõma vã rã nıdũ ná vãnē prē.

12 Kayã dö a nõshyo thĩ ná bē dútalíphã nuõtahema a thézũ nõhtuthēnı ũ ná anē prē. Mețēhērõ kayã nuõtahema a ki hēsodõnyã túprē Kristu atēthyē dö krusulõ prē kihērõ a thēisē ũ mecyēmecũ lũnuõ. 13 Èthĩ dö a dútalı cõphã nuõtahe cõ rò a cũe kuõũ tēthyótēthya to. Manárõ thyáphũ èthĩ ki behtyalõ lahyã athēplõ ná thĩ krwõ dútalı pē kuõ lũ phá yē akhyē nuõrõ, èthĩ thézũ nõdútalı kuõ thıphã prē. 14 Vã ki hēbēhtyalõ kuõ phũ èthınuõ kihērõ, vã ki hēbēhtyalõ prē dö vã dõnyã pē Byacē Jesũ Kristu a krusu ari-akyã yēnuõ prē. Jesũ thyē dö krusulõ hó akhu-akhyē, tēpwõ~ tõcõ dö a ícũ ná hekhu yētahenuõ, a thyēkyã pēlõhõ dö vãgnēhõ, phũnuõhõ, vã rò vã thyēkyã pēlõhõ tēdõ a ícũ ná hekhu yēnuõtahe hõhõ.* 15 Kayã dútalıphã tahe bēbē, a dútalı kuõũ to tahe bēbē a lodũ ná tõcõ~ to. Tēdõ a lodulõũ nuõma htwõhtya Cõmarya akayã yēnuõ prē. 16 Cõmarya a tēpētēdwõ ná a tēthēzõklabē ki o kuõdũ ná kayã dö a cũe tēithyõithya yēnuõ tahe ałõ ná Cõmarya akayã mãlakõ nıdũ nuõtahe ałõ ní~.

17 Tãplehyã khõnyãyē yēnuõ, nõ meșúsãmahyã pã tã vã thēplõ ná ũ tõprē~ tãmé ní~, mețēhērõ tēacwē dö a o dö vãnēlõ yētahe nuõma, a dyēluõ ná vã ma Jesũ Kristu acũ tõprē mãlakõ hõ.

18 Puõvyã thĩ~, Byacē Jesũ Kristu ki sunuõdũ abwıataryē dö thĩ lõ~ plı a thēplõkũ ní~. Amēn.

* 6:14 6:14 Angólasã ma a thézũ hé phũyē: Jesũ thyē dö krusulõ hó akhu-akhyē, tē dö hekhuphũ thēzũthēlõ tahenuõ, vã dyadu pã tõcõ~ to hó. Rõ hekhuphũ dö aruõ tahenuõ, a tanędu pã vã tõprē~ to hó.

Epheso Ephesians Tèhébé Ré Dó Nyě

Paulu rã cuó pẹ Ephesophú tahe ali yětôba aküyënuô, arêlô rò a dyéluô pẹ èthi, “Shyé~ shuôkhè tătôtăbè hó pãnuô, Cómarya ki mëlómëbã a têtaritaryã one yétahe pã. Lõ~ tètô a o dõ mókhu nuôtahe bèbè, lõ~ a o dõ hekhu yétahe nuôbèbè, a ki mëlómëcũ tõtò lù dõ a khuklódulô Kristu yětôprè alẹ pã.” (1:10). Htuôto a kwíthézò kuô pọ Cómarya akayã tahe ná a ki oplóocũ tõtò dõ Cómarya a têtaze-one dõ adu-azã yě alẹ pã rò èthi ki o dítú lahyã ná théplò tòmě~ cũ dõ Kristu akũ pã.

Li Epheso arêlô tókwonuô, prèrãli yětôprè hésoluô éhtya pẹ pọ tètlotècũ ari-akyã. A hé pẹ ná Cómarya nwóhtyaní akayã tahe phúté, htuôró dõ aphúkhũ Jesũ Kristu akhu-akhyèrò Cómarya plwókyã hó èthi tètthú phúté, rò a plwóhte palã cuókyã hó èthi phúté, htuôró Thé Sãsé Byacè théplòsukücwo kuô Cómarya a tètolyã dõ adu-azã yënuô, phútënuô, prèrãli héluôhtya phúnuô. Nyèkwo tókwo kuôke rò thyáphú prèhóli tahe ki krwó ohtwôprè rólú tètôcô~ tuô dõ Kristu akũ tóprè ná tóprè agnënuôró, a kwíthézòní prèhóli tahe.

Cómarya akayã tahenuô, a htwóhtya hó tètôcô~ tuô hó ná Kristu phútënuô a dyáluô pẹ ná ngókhákhò tahe. A hé ná prèzùetè plómuphú tahenuô athyaná kayã tóprè anéklô, Kristu rò athyaná kayã nuôtôprè akhukló, matorò prèzùetèplómù rò athyaná hi tòmě, Kristu rò athyaná ló dõ a lodulô ù tòmě dõ ù isólyã lù dõ hihtúná, matorò prèzùetèplómù rò athyaná mē, Kristu rò athyaná vè a héklwo ngó phúnuô. Paulu dónyã pẹ ù ná Cómarya abwídu-ataryèhtũ dõ Kristu akũ yënuôtahe ari-akyã. Lõ~ Kristu a tèmọ ná Kristu a tètthyáthyè ané dõ krusulọ ná a tètplwókyã tètmetthú ná Kristu abwídu-ataryèhtũ ná a tètwwòplibũphuo yétahe lõ~ plí nuô, Paulu hésoluô pẹ lõ èthi ná tètìtèkyã yétahe.

Tèhébé tótó ná tótó

Tèhébé ré dõ nyě 1:1-2

Kristu ná prèzùetè plómuphú 1:3-3:21

Tètòhtwôprè dõ Kristukũ 4:1-6:20

Tèhébé tadú dõ khyè 6:21-24

¹ Vã ma Paulu. Cómarya théplò dõ vã ki htwó Jesũ Kristu a Prèdónyãphú tóprè.

Vã rãcuópẹ liyětôba dõ Cómarya akayã dõ a o lahyã dõ vï Epheso akũ nuôtahe a o. Thĩ ma kayã tahe dõ a htwóhtya hó tótô~ tuô ná Kristu hó rò, thĩ vïkyã thĩ tètùe Jesũ Kristu to.

2 Pě Phě Cómarya ná Byacè Jesů Krístu ki dyédú thĩ tětəwítəтарыě ná tětəcəkəkəbė ní~.

A Tětšori Dóthudóthě Tókyě Dó Kristu Aků

3 Pě ki htuthětya rólů pě Byacè Jesů Krístu a Phě Cómarya yětôprě pó~. A dyétăhó pě tětšori pwô~ tóco dő a o dő mókhu hyăyě rò a ki mecwó pě dőthudóthě tókyě atělo nuótahe pă. Bĩ pě yětahe ná Krístu htwóhtya hó lů tóco~ tuő akhěnuô, a dyétă lőhó pě nuótahe hó. 4 Mětěhéro, dő Cómarya a mětěnyě pănuô, thyáphú pě ki săsě rò ũ ki dyacyă pă tă pě tětšú tóco~tămě agněnuô, a nwóhtyapă pě dő Krístu aků, dő a byálya tyahĩ hekhu khěto pă có. 5 Cómarya yě mōnĩ pě akhu-akhyě, dő~ a byálya tyahĩ hekhu akhěto pă có a belyă htuđhó athéplò ná a kiikibuô hó pě phú a phúalyě ná aněnuô pă, dő a ki mę phúyě agněnuô, a ki nǔmę dītů ná Jesů Krístu pă. A mę phúyěnuôma mądđuprě cű~ athéplò thézű mēnĩdyédú ná a tětaze-one nĩdyédú prě. 6 A dyétăkră pě pě shyězű mähó a phúprěkhů dő a mō nĩdyě yětôprě akhu-akhyě, pě htuthětya rólů Cómarya abwídu-ataryěhtů yěnuô pó~. 7 Dő Krístu khyáthyě aně rò athwi htwílyă akhu-akhyě, Cómarya ihtakă hó pě, rò a plwökyă lőhó pě tětšú hó. Cómarya abwiatarýě yěnuô aduză nyacó dő pęgně có. 8 Cómarya klǔlyalyálya tăpôtăpě pě có pě abwídu-ataryěhtů rò, a dyě pě lõ~ a tětšiphě cyădè tahe ná a tětěkhuthěgně pwô~ tóco có. 9 Rò a dyéluđ hó pě ná a tětarihuô tarithwě yěnuôhó. A dýalyă htuđhó athéplò dő a ki męlómębăhtya a tětarihuô tarithwě yěnuô ná Krístu hó. Yěma mähó dő a thézű dyéluđ pě pě ná a tětarihuô tarithwě yěnuôhó. 10 Shyé~ shuđkhě tătőtăbè hó pănuô, Cómarya ki męlómębăhtya a tětaritaryă one yětahe pă. Lő~ tětď a o dő mókhu nuótahe bebè, lõ~ a o dő hekhu yětahe nuóbèbè, a ki męplómęcű tǔlǔ lů dő a khuklódulǔ Krístu yětôprě alě pă.

11 Dő Krístu khukhyěro, Cómarya nwóhtyahó pě ná pě ki htwóhtya akayă hó.* A dýalyă htuđhó athéplò akhu-akhyě, a mę hó phúnuô hó. A męhtwóhtya lőhó tępwô~ tóco phú a thézű męnuô hó. 12 Thyáphú pě ki dyakuđ pě tēmýásű dő Krístu akůnuô rò, a mę pėhó pě phúnuôhó. Pě Judaphú tahe ma kayă dő a myásű rělǔ Krístu tahehó. Dő pě myásű phúnuô akhu-akhyě, ũ ki htuthě kuđ Cómarya a tětutěhtů tadů yětahe pă. 13 Thĩ rò, bĩ thĩ nĩhuđ kuđ tēmátęcó, tětěkrűmila dő a męlwóhtekă thĩ ariakyă akhěnuô, thĩ zűe rò thĩ htwóhtya tětôco~ tuő ná Krístu hó. Dő thĩ zűe Krístu akhu-akhyě, a dyélya thĩ Thé Săsě Byacè dő a ólya one htuđhó yěnuô hó. Thé Săsě Byacè yěnuô a thyáhó ná tēmátědyă tóco dő a dyéluđ ná thĩ htwóhó Cómarya akayă hó. 14 Thé Săsě Byacè yěnuô athýaná tětólya aklòama tóco dő a dyéluđ ná lõ~ Cómarya ólya dő a ki dyě pě pă tahenuô, pě ki nǔbè pă. Shyé~ Cómarya a tēihtakă pě a tēphyětēmę yě aplúahtuđ lőhó

* 1:11 1:11 Pě htwóhtyahó Cómarya a ucětazě.

pã akhẽnuô, a ki dyé pẹ ucẹtazẽ nuôtahe pã. Phúnuòrò ù ki htuthéhtya kuô Cómarya a tẹdütẹhtũ tadũ yẹtahe pã.

Paulu Kwicóbě Pẹ Krístuphú Dó Vĩ Epheso Akũ Nuôtahe Agnẽ

¹⁵ Cómarya sòrihó pẹ phúnuô akhu-akhyẽ, cáhtya bí vã nũhuô ná thĩ zũe Byacẽ Jesũ Krístu rò thĩ mọní Cómarya akayã akhẽnuô, ¹⁶ vã hébwihétaryẽ Cómarya dó thĩgnẽnuô a latũpépã có tóphuô~ to. Vã kwicóbě bíkhětẽ~bèbènuô, vã thénẹhtyabè tuô thĩ. ¹⁷ Vã kwicóbě tadũpã dó pẹ Byacẽ Jesũ Krístu a Cómarya, mǎhó pẹphẽ dó ataryẽdu ataryěhtũ aprọapryã yětòprẹ a o. Rò thyáphú thĩ ki thégněhyã tǎtẹ ryáklọpọ Cómarya agnẽnuô, vã kwicóbě ná Cómarya a Thẽ Sǎsẽ ki dyé thĩ tẹthítẹphé, rò a ki dyeluô pẹ thĩ ná Cómarya pã. ¹⁸ Thyáphú thĩ ki thégněplọryã kuôũ tẹmẹ tẹprọtẹpryã dó a ólyã pẹhtuô hó akayã dó a ẹ nĩdyé lũ nuôtahe agnẽnuô, vã kwicóbě dó a ki dyéthégněplọ pẹ thĩ prẹ. Cómarya dyé kryá~ hó akayã yẹtahe ucẹtazẽ dó anguduprĩdu, atwọaryã tahe kryá~ itěhónuô, vã thézũ nõthégně tǎtẹ kuô thĩ. ¹⁹ Htuôto a tẹprọtẹpryã dó a ki męcwọ pẹ kayã dó a zũe lũ yětahenuô, aducó bá~ tẹnuô, vã thézũ nõthégně kuô thĩ rò vã kwicóbě pẹ dó thĩgně prẹ. Tẹprọtẹpryã yěnuôma a taryěshyosó thyácóná, ²⁰ tẹprọtẹpryã dó Cómarya mẹhtwọprẹ kǎkhyẽ khyěthyá Krístu dó tẹthyẽ nuôtôcô ná tẹprọtẹpryã dó a nõnyǎo lũ dó mókhu dó atakhu cóhtwó nuôtôkyẽ yěnuôhó. ²¹ Lỏ~ prẹpõtẹ dó mókhu tahe, lỏ~ mókhu a taryěshyosó tahe, lỏ~ mókhu a tẹprọtẹpryã tahe ná mólẹ abyacẽ yẹtahe lỏ~ plĩ akhunuô, Krístu htwöduklọ lỏ~ plĩ dó èthĩkhu hó. A mwịdumwịhtũ yěnuô a htyalỏ lỏklọ cóhó ná mwị dó ù ki pọhtya ẹ yětòhtũ nuòbèbè, dókhyětòhtũ pã nuòbèbè có hó. ²² Cómarya nõỏ lỏhó tẹpwỏ~ tótcô dó Krístu a tẹpóalẹ hó. Cómarya nwóhtya hó lũ dó a ki htwólỏ tẹpwỏ~ tótcô akhuklọ dó prẹzũetẹplọmũ agnẽ hó. ²³ Prẹzũetẹplọmũ ma Krístu anẹklọ. Prẹzũetẹplọmũ yěnuôma alỏabǎhtya cyã prẹ ná Krístu a tẹohtwọprẹ prẹ. Prẹ dó a mẹlỏbǎcyã tẹpwỏ~ tótcô ná khǎlẹ pwỏ~ tópho nuôma túprẹ Krístu prẹ.

2

Cómarya Mẹlwóhtekã Pẹ Ná Abwíataryẽ

¹ Dó arẹkhẽ nuôma, thĩ yỏ nĩdǎ cũe kuôũ Cómarya angọ to, thĩ mẹ tẹthũ akhu-akhyẽ, dóthudóthé tókyěnuô, thĩ thyáná kayã thyěhtuôhó nuôtahe hó. ² Bínuòakhẽ, thĩ krwómẹkuô hekhu a tẹmũmyáricyã tahe. Thĩ nĩdǎ cũe kuô prẹ khĩnéricyã khuklọ dó a pónĩ khĩnėkhĩnỏ dó mólẹ tahe angọ. Khĩnéricyã khuklọ yěnuô, a pónĩpã kayã dó a nĩdǎ kuôũ Cómarya angọ to nuôtahe. ³ Dỏ~ arẹkhẽ nuôma, pẹ ohtwọprẹ thyáná èthĩ nuôhó. Pẹ ohtwọprẹ phú pẹ thẹplọ lẹklọ thézũ metẹthũ nuôtahe prẹ. Pẹ lụmẹmọ pẹnẹ ná pẹnẹklọ thwihtyẽ lẹklọ thézũ mũmyã nuôtahe ná tẹtanẹ mũmyã tahe. Cómarya tókò cirya kuô có pẹ phú èthĩ nuô có. ⁴ Pẹ thyáphúnuô prẹ tadũrò, Cómarya dó a lỏbǎ ná tẹthézọ yětòprẹnuô a mọ nyacó pẹ có. ⁵ Bínuòkhẽ

pè cÿe kuõ có angõ to, pè thyácóná kayäthyë nuõ có tadúro a dyé tõkuõ hó pè tèohtwõprè athë ná Krístu hó. Cómarya abwídu-ataryëhtú akhu-akhyëro, pè nìbèhò tèsiplèkà hó. ⁶ Pè yõ htwõhó tètôcô~ tuõ ná Krístu hó akhu-akhyë, Cómarya mehtwõprè kàkhyë tõkuõ hó pè ná Krístu hó. Pè ná Krístu htwõhtyahó lù tètôcô~ tuõ akhu-akhyë, a dyé põtari tõkuõ hó pè ná Krístu dõ mókhu ahtyëakékù hó. ⁷ Cómarya yënuõ aryá nyacó dõ pè htwõ lükayä yëtahe akhu. Krístu mepè htuõhó tèt dõ pègnè akhu-akhyë, Cómarya dyéluõtã hó a tèmëmòmeryá pè yëtahe hó. Thyáphú Cómarya ki dyéluõ pè prèlukayä shyé~ nopã tõtú tahe ná abwídu-ataryëhtú yëtahe pãnuõ rò, a me pè dõ pègnè phúyë pré. ⁸ Metèhèro, dõ thĩ zÿe Krístu ná Cómarya abwíataryëduhtú nyacó dõ thĩkhuyë akhu-akhyë, a mehwõteka hó thĩ hó. Dõ thĩ nèbyacè nídú yõ yácú-yáre khukhyë rò thĩ nìbè tètúwõteka mato. Yëma Cómarya dyétãkrã pré thĩ pré. ⁹ Dõ thĩ me teryá nuõtahe akhu-akhyëro Cómarya mehwõteka thĩ mato. Phúnuõro, thĩ lèhtuthé phyéhtyalõ nídýe thínenuõ, akhãlè o tótô~ to. ¹⁰ Khõnyáro pè htwõhtya phúyë nuõma, Cómarya mepè pè pré. Dõ pè htwõhtya tótô~ tuõ hó ná Jesú Krístu akhu-akhyë Cómarya dyé pè tèohtwõprè athë hó. Thyáphú pè ki me teryá agnènuõro, a dyé hó pè hó. Pè ki me teryá yëtahe agnènuõ, a taritaryá one nyë~ pèlãhó dõ pègnè hó.

Dõ Krístu Akhu-akhyë Cómarya Mècũ Tõkhyëthyá Hõ Judaphú Tahe Ná Judaphú Mato Tahe

¹¹ Phúnuõro, thénèhtyabènĩ lahyã thínè ná dõ nuõkhë nuõ, thĩ opacëlyã dõ Judaphú mato tahe aklè. Rò Judaphú dõ a é nídýe anè ná kayã dútalípháphú tahenuõma, a dú lahyã pré nèklõ pházýe pré, rò prèlukayã dú pè èthĩ pré. Rò èthĩ nuõtahe ma a é lahyã thĩ, “Kayã dútalípháphú mato tahe,” phúnuõ.* ¹² Tanè kàkhyë nídýe lahyã thínè dõ nuõkhë nuõtahe, bínuõkhë ma thĩ thègnè kuõhíu Krístu to, rò thĩ otõkuõ dõ Israelphú nuõtahe aklè hító. Dõ Cómarya ná akayã tahe eklõema lüngó rò a ólyã nídýe akayã tahe aklènuõma, thĩ otõkuõ hítóto. Thĩ ohtwõprè dõ hekhuyë nuõ, thĩ ohtwõprè sòdõ Cómarya, thĩ ohtwõprè sòdõ tèmýásũ lahyã pré. ¹³ Dõ arèkhë nuõma, thĩ otapházýe ná Cómarya tadúro khõnyáyë thĩ ná Jesú Krístu yõ htwõhó lù tótô~ tuõ rò Krístu yõ sĩplĩ htuõhó thĩ ná athwi akhu-akhyë Cómarya ékã phúhó thĩ dõ akhãshyë hó.

¹⁴ Metèhèro, Krístu anè Byacè nídú yënuõma prè dõ a mepëmèdwõkã tèt dõ pèplèkù tõprè. Dõ arèkhènuõ, Judaphú ná Judaphú mato tahe nuõma a thèhtethèhã lù thyáná dõ dõ a o tãtũ pè yënuõ hó. Khõnyáyë a me lamékýã tètèhtethèhã lù yë, rò kayã yënyëmnuõ a mehtwõhtya khyëthyá hó lù tòmuhó. ¹⁵ Judaphú tahe a tètýótèthya aklènuõma a tètýótèthya aphúphyã tahe a o ényacó tadúro dõ Krístu thyë akhu-akhyë a me tadú

* **2:11** 2:11 A cuóéтуõ thĩ phúnuõ metèhèro èthĩ dútali lahyã aphá rò a tanè nídýe lahyã anè ná pè ma Cómarya akayã.

htuõkyã plúløhõ èthi tẹ nuõtahe hó. A tẹtaze-one ma mậhó, thyáphủ kayã yẽnyẽmụ ki htwõhtyadủ kayã athẽ tòmụcủ đố Krístu akủ rò, a mẹ taple nỉdủ ná anẹ hó. Phúnuõrò a mẹpẹmẹdwõ kạkhyẽ khyẽthyã èthi hó. ¹⁶ A khyáthyẽ athẽ đố krusulõ akhu-akhyẽ, kayã yẽnyẽmụnuõ a mẹcủ kạkhyẽ khyẽthyáủ tòmụcủ hó, rò a mẹkrủmẹklẽ kạkhyẽ khyẽthyã èthi ná Cómarya hó. Phúnuõrò èthi tởprẹ ná tởprẹ thẽhtethẽhã pã lủ to hó. ¹⁷ Phúnuõrò Judaphủ mậto đố a o taphãye ná Cómarya tahe bèbè, Judaphủ đố a ophủ ná Cómarya tahe bèbè, Krístu hyãlyã dõnyãhẽso pẹhõ èthi ná tẹpẹtẹdwõ a tẹthẽkrủmıla hó. ¹⁸ Đố Krístu mẹ pẹ htuõhõ đố pẹgnẹ rò Thẽ Sãse Byacẹ tởprẹ- tuõ mẹcwõ pẹ dítủ pẹ akhu-akhyẽ, lỏ- pẹ Judaphủ tahe bèbè, Judaphủ mậto tahe bèbè, pẹ hyãnuõnỉ hó đố Cómarya anyẽhyã hó.

¹⁹ Ki mẹphúnuõrò, thỉ Judaphủ mậto yẻtahenuõ, thỉ htwõpã htyẻruõkẹk-lỏphủ tahe mậpãto hó, mậtorò thỉ htwõpã sỉprẹ tahe mậpãto hó. Khõnyãyẻ thỉ htwõtở thyãkuõhõ Cómarya a htyẻphủkẹphủ thyáná akayã yẻnuõtahe hó. Htuõtở thỉ ma Cómarya a hipủphyỷphủ tahe hó. ²⁰ Thỉ ma athyáná hi đố ử byã a khãduõkhãshyẻ ná lỏ yẻtỏmẻ nuõhõ. Prẻdõnyãphủ ná prẻprỏ tahe nuõma athyáná ử byã hihtủ a khãduõkhãshyẻ yẻtahenuõ hó. Rỏ Byacẹ Jesủ Krístu anẹbyacẹ nỉdủ yẻnuõma athyáná hiyẻ tỏmẻ kıklỏkima agnẻnuõ è ma a htwõ prẻtahtwõ klỏma pẹ ử tẹ đố a lodulỏ ử tởprẹ hó. ²¹ Byacẹ ma prẻ đố a pủmacwima tỏplỏnỉ lỏ hikrủhikrỏ yẻtỏmẻ rò a mẹduhtya ná duhtya nỉ hi yẻtỏmẻ rò đốkhyẻtadủnuõ, a htwõhtya tẻlủhõdusãse đố Byacẹ lẻonỉdyẻ agnẻ tỏmẻ hó. ²² Đố thỉ ná Krístu htwõhtya hó lủ tẻtỏcỏ- tuõ akhu-akhyẽ, Krístu dyaplỏtỏ kuõhõ thỉ ná Juda Krístupủ tahe hó. Htuõrỏ đố Thẽ Sãse Byacẹ a tẻprỏtẻprỷa akhu-akhyẽ, thỉ đố a htwõkuõ Judaphủ mậto yẻtahenuõ, ử isỏhtya tỏkuõ hó thỉ ná Judaphủ đố Cómarya ahikủ yẻnuõhõ.

3

Cómarya Nỏ Paulu Ná A Ki Dõnyã Pẹ Judaphủ Mậto Tahe

¹ Phúnuõrò, đố vã mẹ Krístu a tẻphyẻtẻmẻ rò vã dõnyã pẹ Judaphủ mậto tahe ná tẻthẽkrủmıla yẻ akhu-akhyẻrỏ, vã mậdủ hó Paulu yẻ, ử bè đốtặkyã hó vã đố htỏkủ.

² Cómarya abwiataryẻ akhu-akhyẻrỏ, a dyẻlyã vã tẻmẻ đố vã ki mẹcwõ pẹ thỉ yẻnuõma, vã zủẻ ná thỉ nỉhuõ htuõdủhõ. ³ Cómarya dyẻluỏ pẹ vã ná tẻacỏazã đố ử thẻgnẻhtwỏ to yẻnuõ, vã rãluỏ thẻgnẻcuỏ pẹ htuõhõ thỉ đố liyẻtỏba akủnuõ takỏtakiphủ hó. ⁴ Shyẻ- thỉ hỏ vãliyẻ pã akhẻnuõ, thỉ ki thẻgnẻhyã ná vã thẻgnẻplỏbẻ tẻcỏzã rò tẻcỏzã yẻnuõma mậhõ Krístu ari-akyã yẻnuõ hó. ⁵ Tẻcỏzã yẻnuõ, Cómarya dyẻluỏ pẻkuỏ kayã mú- nukhẻ nuõtahe to. Manárỏ khõnyãyẻ đố Thẽ Sãse Byacẹ akhu-akhyẻrỏ a dyẻluỏ pẹ hó a Prẻdõnyãphủ đố a sãse yẻtahe ná aprẻprỏ sãse yẻtahe hó. ⁶ Cómarya a tẻcỏtẻzã đố ử thẻgnẻhtwỏ to yẻnuõma mậhõ Cómarya dyẻtặ pẻhõ Judaphủ tẻsỏri hó. Rỏ tẻsỏri yẻtahenuõ, thỉ Judaphủ mậto tahe nỉbẻ rỏthyãkuõhõ ná

èthi yënuôhó. Judaphú mǎto tahe ná Judaphú yëtahenuô, a htwôhó lǔ né tôprêcũ hó. Lõ- Cómarya ólyǎkyǎ akayǎ tahenuô, thĩ Judaphú mǎto tahe ki nĩbè rókũôhó ná èthĩ hó. Dó thĩ zũe tètèkrũmila rò thĩ htwôhtyahó tôcôtuô ná Jesũ Krĩstu akhu-akhyë, thĩ nĩbèkuô lõhó tèsõri nuôtahe hó.

7 Cómarya abwíataryë a tètýékrǎ yë ná a tètprotètprya akhu-akhyërò a dyélya hó và tètmeýè dõ và ki bè dônyǎ pè ù ná tètèkrũmila yënuô hó. 8 Dó Cómarya kayǎ yëtahe aklënuô, và ma kayǎ dõ atóakò kuô có ù takito tôprê. Phúnuô có tadúró Cómarya dyétǎ và tètewítètaryë yë ná và ki bè hësoluô pè Judaphú mǎto tahe ná Krĩstu a tètenguduprĩdu dõ pũthégnë bé có ari-akya to yëtahe. 9 Cómarya ki mëlóbǎhya a tètataritarya one tèt acóazǎ yëtôcò phútè pǎnuô, a dyétǎhó và tètme dõ và bè cuô hësoplò pè ù tètýënuô hó. Na dõ a talwó htuôtahe nuô, Cómarya dõ a byǎlyǎ tèt lõ- plĩ yëtôprënuô, a dyéluô pè ù tètýè híto. 10 Khõnyǎró thyáphú prëpõtè dõ mòkhu ná mòkhu a taryëshyosó tahe ki myáhtye thëgnë Cómarya oná a tètýátètèdè bá- tẽ, rò a dyéluô pè èthĩ ná a mëtwtò icũ tõtò Judaphú dõ a htwô Krĩstuphú tahe ná Judaphú mǎto rò a htwô Krĩstuphú tahenuô a mëtwtôhó lǔ tòmũtuô phú a prëtũtètèplòmũ tòmũcũlũ nuôhó. 11 Cómarya dyalyǎ htuôhó athéplò dõ a ki mët phúyë nuôma dõ a byǎlyǎ tyahĩ hekhuto akhë pǎ có. Khõnyǎyë dõ pè Byacè Jesũ Krĩstu mëlúmëhtuôkyǎ pè lõhó pè akhu-akhyë, Cómarya mëlómëbǎ pèhó a tètari one yënuôhó. 12 Dó pè zũe Krĩstu, htuôró dõ pè htwôhtyahó tètôcò tõtò ná lǔ akhu-akhyë, khõnyǎyë pè ki hyǎnuô dõ Cómarya a o ná tètũe nĩdyéné ná tètkhùtèhǎ nuôma anĩ hó. 13 Mephúnuôró, và kwíthèzò thĩ, dõ và khyábè tètýètètècũ dõ thĩgnë yënuô, thèplòpyè tá lahyǎ tǎmë ní-. Và khyábè phúyë nuôma thĩ lènĩbwĩ nĩtaryë agnëprë.

Paulu Kwícóbě Pě Khyěthyá Ephesophú Tahe Agně

14 Dó tètítètýǎ yë akhu-akhyërò, và dǎngũ kwícóbě pè thĩ dõ vǎphë a mètènyë có. 15 Lõ- mòkhu a hiphúphyǎphú tahenuô bèbè, lõ- hekhua a hiphúphyǎphú tahenuô bèbè, Cómarya yënuôma èthĩ aphe mǎlakò tôprê. 16 Cómarya a tètèsorisòbũ oplu-ophe có. Phúnuô akhu-akhyë, và kwíhtya è dõ a ki nõ Thè Sǎsë Byacè ki dyétǎ dítũ pè thĩ atètaryëshyosó yë rò a ki mëshyomësòhtya khyěthyá thĩ thèplò pǎ. 17 Htuôto dõ thĩ tètũtètënyǎ akhu-akhyërò, thyáphú Krĩstu ki hyǎ oklòsòma dõ thĩ thèplòkũ agnënuôró, và kwícóbě pè dõ thĩgnë. Và kwícóbě ná thĩ ki mọhyǎ ná mọhyǎ nĩ Cómarya, htuôró thĩ ki mọhyǎ ná mọhyǎ nĩdyé lǔ tôprê ná tôprê. Thĩ ki mephúnuô hërò phú thòrwĩ sátǎzǎzǎ nuô, thĩ tètmo ki cuóǎkuô phúnuô pǎ, htuôró phú ù byǎlyǎ klòmarya hi tòmë akhǎshyënuô, thĩ tètmo ki klòmarya thyákuôdũ phúnuô pǎ. 18 Htuôró Krĩstu mọ có thĩ bá- tẽnuô, và kwícóbě dõ thĩ ná Cómarya akayǎ sǎsë tahe ki thëgnëhyǎ tǎtè bëlò pǎ. Atèmọ pè yënuô aduazǎ nyacó, htuôto a tadũcyǎ pǎ có to. 19 Û thëgnëhtwó Krĩstu atèmọ tôprêto manáro thyáphú thĩ ki thëgnë kuôũ nuôró, và kwícóbě dõ thĩgnë. Bí thĩ

thégñehyãhõ atèmõ akhẽnuõ, thĩ ki nĩbè lõbã lõlõ~ Cómarya aléklõ nuõtahe pã.

²⁰ Htuthéhtya lahyã Cómarya. Dõ a tètprotètprya adu-azã yẽ metẽ dõ pèkũ akhu-akhyẽ, a ki mebẽ lõklõ pẽ có pẽ ná pẽ kwihtya è nuõtahe pã có. Mátorò, a ki mebẽ lõklõ pẽ có pẽ ná pẽ tanẽ onepã prẽ nuõtahe pã có. ²¹ Dõ Jesũ akhu-akhyẽrò ùpwõ~ tòprẽ ki htuthéhtya lõdũ Cómarya ní~. Kayã tõtũ htuõ tõtũ dõ a zũẽ Jesũ Krĩstu tahenuõ, a ki htuthéhtya dũ Cómarya acũcũ ahtũtũ ní~. Amèn.

4

Tètwtõhtya Tõcõ~ Tuõ Hõ Lũ Dõ Krĩstu Akũ

¹ Phũnuõ akhu-akhyẽ, vã kwĩthézõnĩ thĩ thyánã ù dõtã kayã dõ htõkũ dõ Byacè agnẽ tòprẽnuõ. Cómarya éhõ thĩ dõ thĩ ki htwtõhtya prẽzũtètèphũ tahe akhu-akhyẽ vã kwĩthézõ thĩ ná thĩ ki ohtwõprẽ dyaryákuõ thĩ thẽplõ phũ prẽzũtètèphũ tahe tõkõ ohtwõprẽ nuõ. ² Dõ thĩ metẽ lõ~ plĩ aklẽnuõ, thĩ tõbè htwõ lahyã kayã dõ a shyalyã athẽplõ rò a thédõthẽngã tahe. Htuõrò khyáthẽplõhtũ nĩdyẽ lahyã lũ tòprẽ ná tòprẽ dõ tèmõ nĩdyẽlũ akũ nuõ ní~. ³ Thẽ Sãsẽ Byacè meplõmecũ hõ thĩ hõ. Thyáphũ thĩ ki oplõocũ tadũ tõlũ agnẽnuõ, yácũ ohtwõprẽ lahyã dõ tètètèdwõ akũ ní~. ⁴ Pẽ yẽtahe ma pẽnẽklõ ocũtõlũ tòprẽ~ tuõ prẽ, pẽ nĩbè cũrõlũ Thẽ Sãsẽ Byacè tòprẽ~ tuõ prẽ. Phũnuõhõ, bí Cómarya è pẽ akhẽnuõ, a õlyã ná a ki dyẽno pẽ tẽryã yẽ dõkhyẽ pã. Phũnuõrò pẽ lõ~ plĩ myásũ rõlõ lũ tẽyẽ tõcõ~ tuõ prẽ. ⁵ Pẽ Byacè cũ lũ tòprẽ~ tuõ prẽ, pẽ tẽzũtẽnỹã ma tõcõ~ tuõ prẽ lũ, htuõto pẽ plwõ rõlũ htyẽ tõcõ~ tuõ prẽ. ⁶ Pẽ Cómarya cũ lũ tòprẽ~ tuõ prẽ. È ma pẽ lõ~ plĩ aphẽ thyálũ prẽ. A põ thyã lõplĩ pẽ, rò a mẽ dítũ tẽ dõ pẽ lõ~ plĩ akũ. A okuõ dõ pẽ lõ~ plĩ akũ.

⁷ Manárò Krĩstu dyètã khólũ pẽ tẽcyátèdè tòprẽ ná tòprẽ dõ pẽ ki mekhólũ a tẽphyètèmẽ tahe. Krĩstu ibètã pẽ pẽ tẽcyátèdè yẽnuõ, a thẽlõ nĩdyẽ to.

⁸ Lisãsẽ ráone nuõma a hé phuyẽ hõ. Rò a hé,

“Bĩ a kã kahtyahõ dõ khãlẽhtyalõ akhẽnuõ, a pũcũõnĩ prẽthẽhte è dõ a lacũkyã lũkhãlẽ nuõtahe. Rò a dyẽhõ akayã tahe shyẽzũ hõ.”*

⁹ “A kã kahtya,” angõlasã ma ítẽ? “A kã kahtya,” angõlasã ma a thẽ hé ná Krĩstu hyãlyã htuõhõ dõ hekhulẽ dõ a zãlõ ù yẽnuõ tòprẽ hõ. ¹⁰ Kayã dõ a hyãlyã htuõhõ dõ hekhũ yẽtòprẽnuõ, tòprẽ~ tuõ prẽ lũ ná a kã kahtya dõ khãlẽhtyalõ lõklõ ná mõkhu tahe nuõtòprẽ hõ. Dõ mõkhu bebè, dõ mólẽ bebè, dõ hekhũ khãlẽ bitẽ~ tõpho bebè, thyáphũ a ki olõ khãlẽ pwõ~ tõphonuõ rò, a kã kahtya dõ mõkhu prẽ. ¹¹ Thyáphũ ù ki htwõ Prẽdõnyãphũ tahe, ù ki htwõ prẽprõ tahe, ù ki htwõ prẽdõnyã tẽthẽkrũmila tahe, ù ki htwõ prẽzũtètèplõmũ Thará tahe, ù ki htwõ prẽithyõ lisãsẽ athará tahenuõrò, prẽ dõ a dyètã ù tẽcyátèdè dõ a khókhyedũ lũ tahe yẽtòprẽ nuõma mãhõ Krĩstu hõ. ¹² Thyáphũ Cómarya akayã tahe ki o taritaryã anẽ

ná a ki me pè lù tème agně, htuđto thyáphú a ki dyéshyodyésöhtya prèzúetè plómuphú dõ a má Krístu anéklõyè agněnuòrò, a dyètã dùhò phúnuòhò. ¹³ Rò Krístu anéklõyè a ki shyohtyasöhtya tuđdõ pè lõ~ plí ki olù ná tètù tòcõ~ tuõ ná tètègnèhyã Cómarya aphúkhũ tòcõ~ tuõ pã. Htuđto pè ki htwöhtya prèzúetèphú dõ a duprè tãtè tahe pã. Tèduprè tãtè yènuòma máhò pè htwöhtyahó kayã dõ a lõbã thyáná Krístu dõ alóabã yètòprè nuòhò.

¹⁴ Phúnuòrò pè ma athyaná pacèphú dõ a ònúpã nuòtahe mápãto hó. Kayãka dõ a ithyólãhò tètè tahenuò, a ilolãhò cyã pã pè to, rò pè zúethu cyãkuò pã èthí atèithyóithya to hó. Pè thyápã ná thòklyè dõ kèlathèdu rò a plyã luhtólulyã è tòbènuò má pãtohò. ¹⁵ Mátòkhónuò, pè tò hébèklò dõ tètòtètè ná tèmò yètahe. Htuòrò dõ pè me tètwpõ~ tòcõ akúnuò pè bè htwöhtya thyákuòdú ná pè Byacè Krístu dõ a htwò pè khuklò yènuò tòprè hó. ¹⁶ Krístu púma oplócũ tólò akayã thítahe dõ athyaná kayã rwíhtwo ná akrwíakrwò dõ acúma ícũ nítò lõ nèklò krũkrũ dõ a khólũ yènuòtahe hó. Kì nèklò krũkrũ tòcõ ná tòcõ ki međú atèmè dõ a tò me tahe hénuòma, nèklò síprèlò ki duhtya rò söhtya ná söhtya pã. Prèzúetèplómù nuòma a thyã phúnuò hóhò. Prèzúetè plómuphú dõ atèmè khólũ yètahenuò, a ki mò nıdyélũ tòprè ná tòprè rò a ki me nıdyédũ tòprè ná tòprè atèmè hénuòma, prèzúetèplómù yè ki duhtya lõbã dıtú dũ ná Krístu a tètprètèpřya akhyè pã.

Tèhtwöprè Athè Dõ Krístu Akũ

¹⁷ Phúnuòrò, dõ Krístu amwı akũ rò vã bè hésòsò nyã thı ná ohtwöprè lahyã tã phú kayã dõ a thégnè Cómarya to nuòtahe ohtwöprè nuò tãmé. Èthí atètãtã tahe nuòma abwıataryè o tòcõ~ to. ¹⁸ Èthí nuòtahe ma a thégnèplò bè kuõũ tèmátètè to. Dõ èthí khuklòpřyè akhu-akhyè, a thégnè kuò lahyã ù Cómarya aklyáaklò to, dõ èthí thégnèkuò lahyã ù Cómarya aklyáaklò to akhu-akhyèrò, èthí nıbè kuõũ théhtwöprè athè dõ Cómarya dyé yènuò to. ¹⁹ Bí èthí mètthú có tètè akhènuò, a tãtè thétarè nıdyé kuõpã có ané to. Èthí lımè phú anéklò pházye a tètèhéžúthèlò kwı èthınuò, èthí dyélyakyã anéklò dõ thwıhtyèpházye a tètèhéžú mũmyã patápatò dõ a ki meļò lõ~ èthí thèplò a tètãtã mũmyáricyã nuòtahe có. Rò a théžú me plehyã tadúpò lahyã có.

²⁰ Thı rò, bí thı thégnèhyã hó Krístu akhènuò, ù ithyónó thı ná thı ki ohtwöprè phúnuò tòprè~ to. ²¹ Thı dõ a htwöhtya tòcõ~ tuõ ná Krístu hó tahenuò, vã zúè ná thı nıhuò tãtè htuòhò Krístu ari-akyã hó. Htuòrò ù ithyó htuò pè hó thı tètèthyó dõ acóatè dõ Jesũ ithyó htuòhò nuòtahe hó. ²² Ù ithyóhò thı ná thı tóbè plwótãkyã thı tètèhtwöprè alyè-alwò tahe. Bí thı ohtwöprè dõ tètèhtwöprè alyè-alwò kũyè akhènuò, thı thèplò a tètèhéžú mũmyã tahenuò a ilopyéilokyã thı rò a me mũmyáricyã lõ thı thèplò. ²³ Ù ithyóhò thı ná mètèhtya thı thèplò a tètãtã dyathudyathè nuòtahe. ²⁴ Rò kũhtyathyáhtya lahyã tètèhtwöprè athè phú Cómarya byátã thyákuò htuòhò thı ná anéklò dõ tètòtètè málakò ná tèsàsè málakò akũ nuòtahe ní~.

25 Phúnuôrò lahö pã tá ù tôprê- tãmé ní-. Hébécohébetê lahyã ù pwõ- tôprê ní-, meťehêrò pë ma athyaná nêklõ tôprê- tuõ lü, manárò akrũakrõ khólü phúnuôprê.* 26 Thĩ ki théplõdu rò meťhú tá tẽ tãmé ní-. Mõtã tyahító nuô, thĩ bè théplõ swilé khyěthyã ní-.* 27 Thyáphú khĩnericyã khukló ki cwinuõñĩ tá thĩ dõ tẽťhú akũ tãmënuô, plwõmõpẽ tá êklyã tãmé ní-. Phúnuôrò théplõdu tadũ tá lahyã tãmé. 28 Kayã dõ a htwõprẽ ehuô tôprënuô, ehuô plehyã pã tãmé ní-. Thyáphú a ki zũezũõ bẽpẽkuõ kayã sõphásõryaphú tahenuô, a bè krũkrũryã nĩkuõdũ teryã dõ a cõcũ tahe.

29 Ngõ dõ a htwõbwĩtwõtaryẽ dõ ùgnẽ to nuô, nõhtepłẽ tá dõ thĩ kyãkũ tõmũ- tãmé ní-. Thyáphú a ki nĩhẽnĩre pẽ kayã dõ a nĩhuõ tẽ tahe agnẽnuô, hébè lahyã prẽ ngõ dõ a htwõbwĩtwõtaryẽ rò a ki mecwõ ù tẽduhyahũtya nuõtahe prẽ ní-. Hébéprẽ lahyã ngõ dõ ù lo è nuõtahe prẽ ní-. 30 Mẽthẽplẽ tá Cómarya a Thé Sãsẽ tãmé. Cómarya dyé thĩ Thé Sãsẽ Byacè yẽnuõma, a thyáhõ ná tẽmátẽdyã tõcõ dõ thĩ ma Cómarya atẽ hó. Thé Sãsẽ Byacè yẽnuô, a ki otõ ná thĩ tuõdõ Cómarya hyã mełwõhtekã thĩ pã nuõtõnyẽ pã. 31 Vĩkyã kyã tẽthẽplõsẽ, tẽthẽplõdu, tẽklyé êhtõémõ lü, tẽdyámwĩhtyẽzõ, tẽthẽkhã mũmyáricyã ù pwõtõcõ yẽtahe ní-. 32 Mẽmõmeryã nĩdyé lü rò thẽzõ nĩdyé lü tôprẽ ná tôprẽ ní-. Dõ Kristu akhu-akhyêrò, Cómarya plwõkyã hó thĩ tẽťhú akhu-akhyẽ, plwõkyã nĩdyé kuõ lü tẽťhú tôprẽ ná tôprẽ phúnuô ní-.

5

Ohtwõprẽ Dõ Tẽlĩ Akũ

1 Thĩ ma Cómarya aphũalyẽ dõ a mõ nĩdyé thĩtahe akhu-akhyẽ, ohtwõprẽ myãbũ thyákuõ lahyã phũ ènuô ní-. 2 Thĩ tõ ohtwõprẽ lahyã phũtẽ hénuõma, mõñĩ lahyã ùruõ pwõ- tõnyẽ thyáná Kristu mõ nĩdyé pẽ rò a khyáthyẽ athẽ dõ pẽgnẽ nuô ní-. Htuõto Kristu lũhtya a thẽhtwõprẽ dõ Cómarya a mẽthẽnyẽ thyáná tẽnuõmũnuõsũ dõ atõ Cómarya athẽplõ yẽnuô hó.

3 Thĩ htwõhõ Cómarya akayã sãsẽ tahe akhu-akhyẽ, tẽcuõthũ prẽmõprẽkhũ, tẽmẽ tarẽ nĩdyénẽ ná thwĩhtyẽpházye a tẽthẽzũ mũmyáricyã pwõtõcõ, tomaná tẽkõvẽkõpra e nĩdyé ùgnẽ tahenuô, a tõbè onĩ dõ thĩklẽ taki- to. 4 Tẽhébè dõ ù thẽzõtheryã, tẽhébè dõ angõlasá oto tahe, tẽhébè patápatõ tahenuô, akõabè to akhu-akhyẽ hébè lahyã tãmé ní-. Phũ- ná thĩ kirẽ hẽtẽ phũnuô tahenuô hébwĩhtaryẽ htyarẽ dõ Cómarya nuô. 5 Thĩ thẽgnẽ tãtẽhõ ná kayã dõ a cuõthũ prẽmõprẽkhũ, kayã dõ a meťarẽ nĩdyé anẽ ná thwĩhtyẽpházye a tẽthẽzũ mũmyáricyã tahe, ná tẽkõvẽkõpra e nĩdyédũgnẽ tahenuô, a nĩbẽcyã kuõũ ucẽtazẽ dõ Kristu ná Cómarya ahtyẽakékũ nuô tôprê- to. Kayã dõ a kõvẽkõpra e nĩdyédũgnẽ tahe nuõma athyaná cõbẽhtya prẽzõprẽkĩ nuõhõ. 6 Nõilo-ilyánĩ tá thĩnẽ

* 4:25 4:25 Zekaria 8:16 * 4:26 4:26 Li Htuthẽtya 4:3

ná kayã dö a hébèlahö rò angólasá oto tahenuô tãmé ní~. Kayã dö a me tẽmũmyáricyã phũnuô tahe, rò a nĩdã kuõ ù Cómarya angó to tahenuô, Cómarya ki thẽplòdu èthĩ pã rò a ki cirya èthĩ pã. ⁷ Phũnuôrò, cuõnuô krwõbóthyó tũkuõ tá ná kayã mețẽthũ phũnuô tahe tãmé ní~.

⁸ Thĩ nẽbyacè nĩdũ có rò thĩ ohtwõprẽ htuõhó dö tẽkhítelò aklẽ hó. Manárò khõnyáyẽ thĩ htwõhó Byacè akayã rò thĩ ohó dö tẽlĩ akũ hó. Phũnuôrò ohtwõprẽ thyákuõ lahyã phú tẽlĩphũ tahenuô ní~. ⁹ Mețẽhéro, tẽlĩ a tẽthètẽphõ tahe nuõma mãhó lõ~ tẽtwõtẽryá, tẽcõtẽtẽ ná tẽthẽplò cócũ yẽtahe nuõhó. ¹⁰ Rò myápũ thẽgnẽ lahyã tẽ dö atõ Cómarya athẽplò nuõtahe ní~. ¹¹ Tẽkhítelò atẽmẽ tahenuô cuõnuõkrwõ mețõkuõ tãmé ní~. Èthĩ tẽmẽ nuõtahe ma abwítaryẽ o tũcũ~ to. Mãtõkhõnuô, tẽ yẽtahenuô a dyẽthẽgnẽ pẽ ù ná aryáto. ¹² Tẽmẽ dö kayã nĩdã kuõ Cómarya angó to tahe mehuõmẽthwẽ nĩdyẽ tahenuô, hébèdõnyã kuõ prẽ atẽmẽ ari-akyã prẽnuô tũ hébè có to có. Tẽnuõtahe ma lẽthẽtarẽ akhãlẽ prẽ. ¹³ Û phyẽhteluõ lõ tẽlõ~ plĩ dö aliklẽ nuõ, lõ~ tẽyẽtahe, athyaná itẽnuô ù myãhtye luõlĩphó lõplĩcõ. ¹⁴ Tẽ dö a dyẽ myãhtyeluõ thẽgnẽ tãtẽ ryã ù ma tũprẽ tẽlĩ prẽ. Phũnuôrò ù hé,

“Phẽ omyẽshyo, thẽnẽkuõ mũ ù, ihtõkã kuõmõũ dö tẽthyẽ a khãlẽyẽ nuõ. Krĩstu a tẽlĩyẽ ki takhẽtã dö nẽlõ pã.”

¹⁵ Phũnuôrò, thĩ bè ohtwõprẽ phũtẽnuõ, rònĩ lahyã thĩnẽ ní~. Ohtwõprẽ lahyã tá phú kayã dö a tanẽplõ tanẽphẽ kuõũ to nuõtahe tãmé ní~. Ohtwõprẽ lahyã phú kayã dö a tanẽplõ tanẽphẽ nuõtahe ní~. ¹⁶ Bĩkhẽtẽ~ bèbè, bí nẽ nĩbè tẽshuõtẽtkhẽ ryã dö nẽ ki bèmẽ tẽryã akhẽnuõ, tarũ me è ní~, mețẽhéro mõnyẽmõthẽ khõnyã yẽtahe nuõma mõnyẽmõthẽ dö ù me tẽmũmyáricyã tahe prẽ. ¹⁷ Phũnuôrò o uõáyã lahyã tãmé ní~. Byacè thẽplòo kryã~ phũtẽnuõ myápũ thẽgnẽkuõ lahyã ní~. ¹⁸ Emũõpryã lahyã thĩnẽ ná htyẽsĩprẽ tãmé ní~, mețẽhéro tẽemũõpryã nuõ a mepyẽ ù tẽohtwõprẽ. Phũnuôrò plwõ Thẽ Sãsẽ Byacè ki olõobã dũ dö nẽkũ ní~. ¹⁹ Thĩ tũprẽ ná tũprẽ irõ nĩdyẽlũ ná Cómarya ali-irõ tahe ná li-irõ htuthẽhtya nuõtahe ní~. Hõ irõ lahyã rò irõ htuthẽhtya lahyã dö thĩ thẽplõkũ nuõ. ²⁰ Itẽtẽ~ agnẽ bèbè, dö pẽ Byacè Jesũ Krĩstu amwĩ akhu-akhyẽ, tarũ hébwihẽtaryẽ pẽ Phẽ Cómarya pwõ~ tũphuõ ní~.

Mẽ Ná Vẽ Tahe

²¹ Thĩ yõ bezũbenyã Krĩstu akhu-akhyẽ, cũe khyẽlũ ngõ tũprẽ ná tũprẽ ní~. ²² Mẽthĩ~, phú thĩ cũe Byacè angó nuõ, cũe kuõ thĩ vẽtahe angó ní~. ²³ Mețẽhéro, phú Krĩstu mãdũ prẽzũetẽplõmũ akhuklõ nuõ, vẽ ma a mã dũhó mẽ akhuklõ. Prẽzũetẽplõmũ ma mã Krĩstu anẽklõ hó. Prẽ dö a ihtõkã a prẽzũetẽplõmũ yẽnuõma èhõ. ²⁴ Phũnuôrò, khõnyáyẽ phú prẽzũetẽ plõmũphũ cũe Krĩstu angõnuõ, thĩ tũbè cũekuõ thĩvẽ tahe angó dö tẽlõ~ plĩ akũ.

25 Vethĩ-, phú Krístu mọ nidyé a prẹ̀zụetẹ̀plómụ rọ a dyélyakya có athé dọ prẹ̀zụetẹ̀ plómụphú tahe agnenuo, mọni lahyá thímé ní-. 26 Thyáphú a ki mesásení a prẹ̀zụetẹ̀ plómụphú tahenuo, a thyékya pé có dọ èthi agnè, rò a siplikyáhó èthi ná htyé ná è aļangó yenuohó. 27 Thyáphú a prẹ̀zụetẹ̀ plómụphú ki twọ ki tharyá ki litakheryá dọ a methenyé pãnuo, a khyáthyé pé dọ èthi agnè, rò a thézụ dọ a prẹ̀zụetẹ̀ plómụphú, bèvíbèrwọ ní to. Bè tanítanuó ní to, bè mũmyáricyá ní ná tẹ dọ aruó tahe to. Mátókhonuó, a thézụ dọ a bè sásè rò ù bè dyaní tẹthú dọ aļo to. 28 Phunuorò, phú- vẹ tahe mọlyá nidyé anéklọ nuo, èthi tóbè mọ nidyé amé phunuó. Kayá dọ a mọ nidyé amé nuo a mọ nidyé hó aného. 29 Û théhte lya nidyé ùné tọprẹ- to. Mátókhonuó, ù buòebuòò myákhwè lya nidyé ùné pwọ- tọprẹ. Krístu ané nídú a buòebuòò myákhwè lyaní dyé anéklọ dọ amá a prẹ̀zụetẹ̀ plómụphú yetahe phunuohó. 30 Pẹ ma anéklọ krúkrú tahe akhu-akhyé a myákhwè lya nidyé pé. 31 Lisásèkú hé, “Dọ tẹritẹkyá yé akhu-akhyèrò, prẹ̀khú ki cuó taphakya ná amuọphè rò a ki cuóotọ ná amé. Rò èthi thégnè yenuo a ki htwóhtya hó lú tọprẹ- tuó hó.”✠ 32 Ngó yenuoma acóazá dọ ù thégnèhtwó to, tadúró ngó yenuoma a thézụ hédú Krístu ná a prẹ̀zụetẹ̀ plómụphú tahe pré. 33 Manárò, thĩ bèbè, thĩ bè mọlyá nidyé thímé phú thĩ mọlyá nidyé thínenuo pwọ- tọprẹ. Htuórò mé bèbè, a bè bezúbenyá ní avẹ pwọ- tọprẹ.

6

Phú Ná Muọphè Tahe

1 Phúlyethĩ, thĩ htwóhtyahó tètócò- tuó ná Byacè hó akhu-akhyé, nídá lahyá thĩmuọthĩphè angó ní-, mẹtèhèrò nídá muọphèngó ma tẹ dọ atóabè. 2 “Bezúbenyá lahyá thĩmuọ ná thĩphè ní-.”✠ Ngómekyá yenuoma Cómarya mekyá rélọ angó tómu dọ a otọkuódú ná a tẹólyá hó. 3 A tẹólyá yenuoma kryá- íté héro, thĩ ki bezú thĩmuọthĩphè hénuo, thĩ ki nịbè tẹsóri pã, htuóto thĩ ki ohtwọprẹ mọnyèmọthèhtú dọ hekhuyé pã.✠

4 Phèthĩ, mẹtèplòdu tá thĩphú támé ní-. Mátókhonuó, buòebuòò ithyóithya duhtyapréhtya ní èthi ná Byacè Cómarya aļangó nuo, htuóto zúkyázúklóni èthi ná Byacè Cómarya thézụ nóme pé nuótahe ní-.

Cụ Ná Abyacè

5 Cúthĩ, nídá lahyá thĩ hekhunékhu Byacè yetahe angó ní-. Théisè èthi rò bezúbenyá èthi ní-. Phú- thĩ nídá Krístu angó nuo, nídá lòthulòthé èthi angó ní-. 6 Thyáphú a ki htuthení thĩ rò thĩ nídápré èthíngó túpré bí a opómyá thĩ akhènuo támé ní-. Mẹtèhèrò thĩ ma Krístu acụ tahe akhu-akhyé, mẹ lòthulòthé pé èthi phú Cómarya thézụ nóme thĩ nuo ní-. 7 Mẹ sãprényacè pé èthi thyáná thĩ mepé mókhu Byacè atẹmẹ nuo ní-, cuó tanẹ tá ná thĩ mepé hekhú Byacè atẹmẹ tahenuo támé ní-. 8 Mẹtèhèrò thĩ thégnèhó, kayá

✠ 5:31 5:31 Hekhuhtwólú 2:24 ✠ 6:2 6:2 Li Hteka 20:12, Li Dónyá 5:16 ✠ 6:3 6:3 Li Hteka 20:12, Li Dónyá 5:16

htwöcũ tahe bèbè, kayá opalã tahe bèbè, ki a mẽ tẹryá hérò Cómarya ki dyé è tẹmẹnĩkhwókè pã.

⁹ Phúnuôhó, cũbyacè thĩ~, meryákuố lahyã thĩcũ tahe phúnuô ní~. Hé taròthé théisè tá èthĩ támé ní~. Thĩ bèbè, èthĩ bèbè, thĩ Byacè ocũ pré lủ tởprẻ~ tuố đố mókhu prẻnuô, thẻgnẻđủ lahyã ní~. Thĩbyacè đố mókhu yẻnuôma, a myádu myápátỉ to.

Paulu Hẻsopẻ Prẻzủtẻphủ Tahe Đố A Ki Bẻ Sásủ Khẻnẻricyã Khủklỏ Phủtẻ

¹⁰ Đốkhyẻ tadủnuô, vã thẻzủ hé thĩ phúyẻ, thyáphủ thĩ kishyokisỏhtya nuô, phẻyẻ lahyã Byacẻ a tẻprỏtẻprẻyỏ shyosỏ yẻtahe ní~. A tẻprỏtẻprẻyỏ yẻtahe nuôma ashỏ-asỏ nyacỏ. ¹¹ Thyáná klyẻphủ tahe kủthyáhtya a takủtẻbẻ nuô, kủthyáhtya lỏ lahyã takủtẻbẻ đố Cómarya dyẻ thĩ yẻnuô ní~. Thyáphủ thĩ ki mẽtắtủ sủbẻđủ khẻnẻricyã khủklỏ a tẻilo-ilyá lahỏ tahenuô, kủthyáhtya lahyã phúnuô ní~. ¹² Mẻtẻhẻrỏ, pẻ sásủ ná kayá đố a o ná apháazye athwi-ahtyẻ tahenuô máto. Pẻ sásủ ná khẻnẻkhẻnỏ đố a pỏtẻ tahe, ná khẻnẻ đố a o ná a taryẻshyosỏ tahe ná khẻnẻ shyosỏ đố a pỏ hekhu a tẻkhítẻlỏ nuỏtahe, ná khẻnẻ mũmyá đố a o đố mỏlẻ nuỏtahe. ¹³ Phúnuôrỏ, shyẻ~ tẻpyátẻsẻ amỏnyẻ hyảtuốhỏ pã akẻnủnuô, thyáphủ thĩ ki ihtỏ tanyá sủryá kuố, htuỏto shyẻ~ thĩ sáplủsảhtuốhỏ pủnuô, thĩ ki thukyá támẻnuô rỏ kủthyáhtya lỏ lahyã Cómarya a takủtẻbẻ yẻnuô tahe. ¹⁴ Phúnuô akhu-akhẻ ihtỏ tanyá sủryá lahyã thẻnẻ. Nyáhtyama Cómarya a tẻmátẻcỏ yẻ đố athyaná thĩ nyáhtyamanyáhtỏ đố thĩ nyátả akủnuô ní~. Kủthyáhtya tẻcỏtẻtẻ yẻ phú thĩ kủthyáhtya cạtỏhtẻ đố a ki takẻbẻnẻ thẻnẻ yẻnuô ní~. ¹⁵ Thyáná klyẻphủ taritaryá dyáhtya one lahyã a khủphá suhtỏ đố a ki htecuỏ agnẻnuô, taritaryá one lahyã thẻnẻ ná tẻthẻkrủmỉla đố a dyẻ thĩ tẻtuỏtẻkrẻ tẻpẻtẻđwỏ yẻnuô ní~. ¹⁶ Htuỏto, athyaná thĩ pủklỏma katya đố lẻtadyá tắtủsủ yẻnuô, tarủ pủklỏma nẻ ryá lahyã thĩ tẻzủtẻnyá đố a ki mẽpỉ sủkyá khẻnẻ aplẻ miủ đố a khẻ hyátỏ thĩ nuỏtahe ní~. ¹⁷ Thẻgnẻ tẻtẻ lahyã tẻmẻlwỏhtekỏ ari-akyá đố Cómarya mẽpẻ htuốhỏ thĩ đố athyaná thĩ klwỏhtya khủklwỏtỏhtẻ đố a ki takẻ tắtủnẻ pẻ thĩ yẻnuô, htuỏto pủma Thẻ Sẻsẻ Byacẻ anẻ đố a mảđủ Cómarya alẻangỏ yẻnuô ní~. ¹⁸ Kwẻcỏbẻ Cómarya rỏ kwẻthẻzỏ nẻ lủ đố a ki mẽcwỏ thĩ tẻpwỏ- tỏcỏ ní~. Kwẻcỏbẻ lahyã phú Thẻ Sẻsẻ Byacẻ zủklyázủklỏ thĩ nuô pwỏ- tỏphủ ní~. Rỏ bẻ thĩ kwẻcỏbẻ phúnuô akẻ, othảklyá rỏ rỏnẻ lahyã thẻnẻ ní~. Kwẻcỏbẻ nẻpẻlỏ lỏ- Cómarya akayá nuỏtahe pwỏ- tỏphủ ní~.

¹⁹ Thyáphủ Cómarya ki nỏhẻbẻ vã ngỏ đố a tỏkỏ hẻbẻ nuỏtahe agnẻnuôrỏ, bẻ vã kẻrẻ cảhtya hé pẻ ủ akẻ, kwẻcỏbẻ nẻpẻkuố đố vảgnẻ ní~. Htuỏto thyáphủ vã ki hẻsỏđỏnyá hỏhỏ pẻkuố nỏ Cómarya a tẻthẻkrủmỉla đố a ouỏbỏ nyẻ- lỏhỏyẻ agnẻnuô, kwẻcỏbẻ nẻpẻ kuỏpỏ đố vảgnẻ ní~. ²⁰ Đố Krẻstu nwỏhtya hỏ vã ná a prẻhẻsỏ tẻrẻtẻkyá tởprẻ đố vã ki hẻsỏđỏnyá pẻ ủ ná tẻthẻkrủmỉla yẻ akhu-akhẻ, khỏnyáyẻ vã tẻhỏ đố htỏkủ hỏ. Tẻ đố vã tỏbẻ

dônyă pẹ ù tahenuô, thyáphú vă ki dônyă hăhă pẹ ù agnĕnuôrò, kwícóbě pẹ kuô dô văgně ní~.

Paulu A Tĕhémọhéryá Dó Khyě Tadú

²¹ Tykico ma pẹ puốvyá dô pẹ mọ nídyé nyacó lữ tôprĕ, htuôto è ma puốvyá dô acó ná Byacè tĕmĕ. Thyáphú thỉ ki thĕgnĕ ná vă omọ-oryá ě, ma to ě, htuôto vă mĕkryá~ ítĕtĕnuô, a ki hyă hésoluô pĕlố thỉ pă.

²² Tĕritĕkyă a khăshyékhăryá dô vă thĕzũ thũhyă ě dô thỉo nuôma máhó, thyáphú thỉ ki thĕgnĕ ná pẹ omọ-oryá ě, ma to ě, htuôto thyáphú a ki hyă dyéshyodyésôhtya pẹ thỉ thĕplò agnĕ prĕ.

²³ Phĕ Cómarya ná pẹ Byacè Jesũ Krístu ki dyédũ puốvyá Krístuphú tahe ná tĕpĕtĕdwố, tĕmọní lữ tôprĕ ná tôprĕ, ná tĕzũe Krístu yĕtahe ní~.

²⁴ Cómarya ki dyéluô pĕdũ abwíataryĕ ná kayă dô a mọ Byacè Jesũ Krístu nuôtahe ná atĕmọ dô atadũ cyáto yĕnuô ní~.

Philippi Philippians Tèhébè Rẹ Dõ Nyě

Li Philippi yětôba ma Paulu rã bí a cuómẹ ohtwóhtya rẹlọ hó prẹ̀zùetẹ̀-plómụ tòmụ dọ a o dọ Europe kẹ̀dukù, Roma kẹ̀muọ a tẹ̀póalẹ̀, Macedonia kẹ̀phúkù. Li yěnuo a rã bí ụ dónuọ lù dọ htókù akhẹ. Kayã mẹ Cómarya a tẹ̀phyetẹ̀mẹ dọ aruọ tahe hétakhwótakẹ pacyeishyẹ lù, htuòrò kayã o bí vẹ̀ Philippi prẹ̀zùetẹ̀ plómụkù tahehenuo, a ithyóithya thú ụ a o tahe, bínuòkhẹ a rã cuó pẹ èthi liyětôba. Manárò dọ Paulu a tẹ̀zùsọ Jesù Krístu akhu-akhyẹ, a dyéoluòhtya tẹ̀théluòphòphù ná tẹ̀lẹ̀zùenị li yětôba.

Bí Paulu lorù akhẹ Philippi Krístuphú tahe thũhyã pẹ lù tẹ̀mẹcwọ tahe akhu-akhyẹ a thézù rã hébwihtaryẹ cuópẹ èthi prẹ. Paulu ná lẹ̀ Philippi Krístuphú tahe khyábẹ tẹ̀mẹcyẹmẹcụ. Phunuòrò èthi théplò khũhãhtya, èthi zùe plehyã lã pọ, rò Paulu myáhtyehó tẹ̀shuótèkhẹ ryáhóyẹ akhu-akhyẹ, a dyeshyodyesó hyã pọ èthi théplò. A kwíthézọ èthi, a ki shyalya lahyã athéplò thyáná Krístunuò, htuòrò a ki pụkóvèkọpra-e nịdyé túdú gnẹ tãmẹ, a ki phyédu phyéhtyaló tã lahyã anẹ tãmẹ. A dyé thénẹhtyabẹ khyéthya èthi ná èthi tẹ̀ohtwòprẹ dọ a htwóhtya hó tọprẹ- cù ná Krístu phuyěnuoma mąhó dọ èthi zùe Krístu khukhyerò èthi nịbèhó Cómarya abwídu-ataryěhtù ashyezù yětôcò hó, dọ èthi cùe krwómẹ kuó Judaphú a tẹ̀hyótẹ̀htya tahe akhyěnuo mąto, rò a rã ná kayã dọ a htwóhtya hó tọprẹ- cù ná Krístu tahenuo, Cómarya dyé hó èthi tẹ̀théluòphòphù ná tẹ̀kacükabẹ hó.

Dọ- Krístuphú tahe a tẹ̀zùtẹ̀nyã tahe ná a tẹ̀ohtwòprẹ tahe akũnuò, a o lahyã ná tẹ̀théluòphòphù, tẹ̀zùelya nịdyé nẹ, tẹ̀plótẹ̀cù ná tẹ̀mẹayamẹkhyã tahe. Liyětôba thézù rã duló ma yětahe hó. Htuòto a dyéluò ná Paulu mọnị nyacó Philippi prẹ̀zùetẹ̀ plómụphú yěnuotahe có.

Tèhébè tótó ná tótó

Tèhébè rẹ dọ nyẹ 1:1-11

Paulu myáhtye sítòbẹ tẹ tahe 1:12-26

Tẹ̀ohtwòprẹ dọ Krístu akù 1:27-2:18

Tẹ̀taze-one pẹ Timothy ná Epaphrodito 2:19-30

Tẹ̀dyeròdyéryẹ one prẹ dọ a théhte Krístuphú tahe ná

Tẹ̀taròthé théisẹ tahe 3:1-4:9

Paulu ná akhó vẹ̀ Philippihú tahe 4:10-20

Tèhébè tadú dọ khyẹ 4:21-23

1 Pẹ ma Paulu ná Timothy. Pẹ ma Jesù Krístu a prẹ̀mẹtẹ̀phú tahe. Pẹ rácuó pẹ li yětôba ná Cómarya akayã dọ a htwóhtya hó tẹ̀tòcò- tuó ná Jesù Krístu rò a o lahyã dọ vẹ̀ Philippi akù nuotahe a o. Pẹ rácuópátọ pẹkuóná prẹ̀zùetẹ̀plómụ khuklòkhuklyã tahe ná prẹ̀mẹcwọ prẹ̀zùetẹ̀ plómụphú

tahe. ² Pě Phě Cómarya ná Byacè Jesù Krístu ki dyédú thĩ tẹ̀bwítẹ̀taryě ná tẹ̀kacúkábé ní~.

Paulu Kwícóbě Dó Kayă Philippíhú Dó A Zűe Krístu Tahe Agně

³ Vă thénẹ̀htyabě tuo thĩ bíkhětě~ bẹ̀bẹ̀ nuô, vă hébwíhétaryě vă Cómarya. ⁴ Vă kwícóbě pẹ̀ dó thǐgně bíkhětě~ bẹ̀bẹ̀ nuô, vă thẹ̀krũthẹ̀lọ̀ pwọ̀~ tọ̀phuó có. ⁵ Metẹ̀héro, vă mẹ̀ tẹ̀thẹ̀krũmila yěnuô, thĩ yọ̀ metọ̀kuô hó ná vă dó kalúkhě tuọ̀khonyá có hó. ⁶ Cómarya dó a cáhtya htulya ryáka htuôhó thĩ thẹ̀plọ̀ yětọ̀prẹ̀nuô, vă zűe tẹ̀tẹ̀ có ná a ki meryá plehyă plúlá tuođđ Jesù Krístu amọ̀nyě hyátuo pãnuô tọ̀phuó pã.

⁷ Vă yọ̀ mọ̀ nyacó thĩ akhu-akhyě, vă tanẹ̀ thĩrithĩkyă phúyěnuôma atọ̀ prẹ̀. Bí vă opã dó htókũ akhẹ̀yěnuô bẹ̀bẹ̀, bí vă tọ̀ hébẹ̀ takẹ̀ tẹ̀tẹ̀ súbí nidyě vă tẹ̀thẹ̀krũmila rò vă tọ̀ hébẹ̀ klọ̀ma sũ nidyě vă tẹ̀thẹ̀krũmila akhẹ̀yěnuô bẹ̀bẹ̀, Cómarya meryá nyacó pẹ̀ rò a dyétă khódú pẹ̀ tẹ̀mẹ̀ dó pẹ̀ ki merylũ tẹ̀ rò lẹ̀ hẹ̀sodonyă pẹ̀ ỳ ná tẹ̀thẹ̀krũmila. ⁸ Vă nethuô myáhtye nyacó thĩ rò vă mọ̀ nidyě thĩ pwọ̀~ tọ̀prẹ̀ ná tẹ̀mọ̀ dó Jesù Krístu dyě vă yěnuôma Cómarya thẹ̀gně prẹ̀.

⁹ Thyáphú thĩ tẹ̀mọ̀ nidyě lũ tọ̀prẹ̀ ná tọ̀prẹ̀ yě, a ki shyohtya ná shyohtya, htuôto thyáphú thĩ ki thẹ̀gněhyă éhtya ná éhtya pọ̀ lahyă htuôto thyáphú thĩ ki thẹ̀gně ibẹ̀phécyă lahyă tẹ̀ dó athú ná atọ̀ tahe agněnuôrò, vă kwícóbě pẹ̀ dó thǐgně prẹ̀. ¹⁰ Thyáphú thĩ ki thẹ̀gněplọ̀ tẹ̀tẹ̀ ryă tẹ̀ dó aryáló rò thĩ ki thẹ̀plọ̀ mwọ̀plithĩplo, htuôto tuo shyé~ Krístu hyă khyěthyă amọ̀nyě pã tonyěnuô, ỳ ki dyacyă pã tă tẹ̀thú dó thĩlo tãmẹ̀ nuô, vă kwícóbě pẹ̀ dó thǐgně. ¹¹ Htuôto vă kwícóbě pẹ̀ dó thǐgně, dó Jesù Krístu a tẹ̀prọ̀tẹ̀prya khukhyéro, thĩ ki thẹ̀hte dítú kuô lahyă tẹ̀cótẹ̀tẹ̀ athè tahe. Metẹ̀héro bí ỳ myáhtye thĩ thẹ̀hte tẹ̀mátẹ̀cọ̀ athè yětahe akhě̀nuô, ỳ ki beduzũnyă Cómarya, rò ỳ ki htuthẹ̀htyanĩ lũ pã.

Vă Ohtwọ̀prẹ̀yě Vă Thẹ̀lẹ̀tú Krístu Prẹ̀

¹² Vă puõvyă thĩ, lỏ~ tẹ̀mẹ̀htwọ̀htya anẹ̀ ná vă yětahe nuôma mụ̀ prẹ̀ a męcwọ̀ pẹ̀ tẹ̀thẹ̀krũmila ki duhtya htũhtya agněprẹ̀ nuôma vă thẹ̀zű nõthẹ̀gně kuô thĩ. ¹³ Dó vă zűe Krístu akhu-akhyéro ỳ dóo vă dó htókũ prẹ̀ nuôma lỏ~ klyẹ̀phú opọ̀ khwíhóhtě yěnuôtahe bẹ̀bẹ̀, lỏ~ kayă dó aruô nuôtahe bẹ̀bẹ̀, a thẹ̀gně lỏ̀ prẹ̀. ¹⁴ Dó ỳ dótă vă dó htókũ akhu-akhyéro, puõvyă Krístuphú épẹ̀ a tẹ̀zűenĩ Byacè yěnuô a shyohtyasỏhtya tọ̀ lahyă rò a hẹ̀sodonyă hã hyă pẹ̀ hó ỳ ná Cómarya alăangó, rò èthĩ thẹ̀isě pã lahyă tọ̀cỏ~ to hó.

¹⁵ Kayă tahehenuô a thẹ̀khwě kuô lahyă vă, a thẹ̀zű díccě lahyă vă rò a hẹ̀sodonyă pẹ̀kuôũ ná Krístu a tẹ̀thẹ̀krũmila prẹ̀. Manáro tahehe ma a dyacódyatẹ̀ lahyă prẹ̀ athẹ̀plọ̀ rò a hẹ̀sodonyă pẹ̀ ỳ prẹ̀. ¹⁶ Èthĩ mọ̀nĩ vă rò a mẹ̀ lahyă prẹ̀, metẹ̀héro tọ̀bẹ̀ hébẹ̀takẹ̀bí tẹ̀tẹ̀nĩ tẹ̀thẹ̀krũmila atẹ̀mẹ̀ yěnuôma Cómarya dyě vă prẹ̀ nuô èthĩ thẹ̀gně lahyă prẹ̀. ¹⁷ Kayă thẹ̀khwě

vã nuôtahe ma a hêsodônyã lahyã Krïstu ari-akyã ná têtêplòcô théplòtê to. Èthĩ nuôtahe ma a thé dícê lahyã vã prê. Vã yô o dô htôkũ akhu-akhyê èthĩ mę phúyënuôma a thézũ nõkhyábê cyêklô pọ vã tẹpyátêsê prê. ¹⁸ Kayã tahehenuô, a ki hêsodônyã pẹ ù ná a tẹdyathudyathê dô athũ có bèbè, taheherò a ki hêsodônyã pẹ ù ná a tẹdyathudyathê dô atô cóbèbè, a mę lahyã bitê tôcô bèbè, a lẹhéó ná tôcô- to. Tẹ dô a lodulô tôcô ma mậ hó èthĩ hêsodônyã pẹ ù ná Krïstu ari-akyã yënuôhó. Kayã nyẹmulô a hêsodônyã lahyã Krïstu ari-akyã akhu-akhyê vã thékrũthêlô prê.

Vã ki thékrũ plehyã tadũ pọnyã pã prê, ¹⁹ mẹtêhêrò, dô thĩ kwícóbê khukhyê, ná Jesũ Krïstu a Thé Sãsê ki męcwọ pẹ vã pã khukhyêrò, vã ki sipléhte dô htôkũ pãnuô vã thégnê prê. ²⁰ Vã têtêzũ ná vã tẹmyásũ ma itê hêrò, dô Krïstu a mètênyê pãnuô, vã klyá thétarẽnó nyã pã taki- to hó. Vã htwöprê bèbè, vã thyê bèbè, thyáphủ ù ki htuthètyanı Krïstu agnënuôrò, vã thézũ ohtwöprê lõbã có ná têtêplòkhũhã phú vã khũhyã nĩdyê pwö- tôphuố nuôprê. ²¹ Tẹohtwöprê dô vãngê ma itê hêrò, vã thézũ ohtwöprê pétũprê dô Krïstu agnê prê, rò vã ki thyê hënuôma tẹbwítetaryê oé lõklô có dô vãngê có. ²² Vã ki ohtwöprê plehyãnĩpọ hêrò, vã ki mę tẹ dô abwiataryê o nuôtahe pã. Manárò vã ki nwóphyê bitê tôcôtê nuô vã thégnê tậtê hí to. ²³ Vã tồ nwóphyê bitê tôcôtê nuô vã thégnê to, apyã nyacô dô vãngê có. Vã thézũ bekyã vã tẹhtwöprê yêtôhtũ rò vã thézũ kạ-o tộkuố hó ná Krïstu hó, phúyënuôma tẹdô aryálôhó dô vãngê hó. ²⁴ Manárò, tẹ dô a lodulô tôcôma vã tồbê ohtwöprê pẹ kuốpã dô thĩgnê yënuôhó. ²⁵ Vã thégnê tậtê hó ná vã tồbê ohtwöprê pẹ kuốpã dô thĩgnê rò vã ki otộkuố ná thĩ pã. Thyáphủ thĩ tẹzũtẹnyã kishyokisó hyátộ, htuồto dô thĩ zũe Krïstu khukhyêrò thĩ ki thékrũthêlô hyãshyo tọpọ pã nuôrò vã ki męcwọ thĩ pã. ²⁶ Thyáphủ thĩ ki htuthèní Jesũ Krïstu mępê tẹdô vãngê yétahenuôrò vã ki kạ otộkuố khyêthyã ná thĩ pã.

²⁷⁻²⁸ A htwóhtya phútê bèbè, thĩ tồ ohtwöprê lahyã phú Krïstu a têtêkrũmila hêso pẹ thĩnuô ní-. Thĩ ki męphủnuô hêrò vã hyãmýáhtye thĩ bèbè, vã otapházye ná thĩ rò vã nĩhuố prê thĩrithĩkyã bèbè, vã ki thégnê nyádũhó ná thĩ thêplò icũhó lủ rò thĩ ihtôsásũ tanyãrộhó lủ dô têtêkrũmila a tẹzũtẹnyã agnêhó, htuồto thĩ théisê pã kayã dô a thétetêhã thĩ nuôtahe alê tohó. Thĩ ki męphủnuô hêrò thĩ khyáluố pệhó èthĩ ná Cómarya ki mępyékyã èthĩ pã, rò Cómarya ki męlwóhtekạ ke thĩ ná anê nĩdũ pã. ²⁹ Mẹtêhêrò, Cómarya dyê túprê thĩ tẹsòri dô thĩ ki zũe Krïstu yënuô mậto, a thêplòo kuốdũ ná thĩ ki khyákuố tẹmęcyemęcũ dô Krïstu agnëgnê. ³⁰ Tẹsá dô thĩ sá yënuôma athýaná vã sá htuồhó nuôtahe prê. Vã khyábê tẹ dô arẹano nuôtahema thĩ myáhtye htuồdũ hó. Htuồrò phú thĩ nĩhuố hó nuô, vã sá tadũ tuố pã có khõnyáyënuô có.

2

¹ Thĩ tẹohtwöprê dô Krïstu akũ yënuôma, a nĩhẽnĩre sálê thĩ ẻ? Atẹmọ

yěnuôma a mêmọ sálẹ̀ thì thẹ̀plò ẹ̀? Thì bóthyóbólá kuǒ sálẹ̀ lahyá ná Thé Sàsẹ̀ Byacẹ̀ ẹ̀? Krístu yětòprẹ̀ nuôma a meryá nǐdyẹ̀ thì, a thézọ̀ nǐdyẹ̀ sálẹ̀ thì ẹ̀? ² Htuǒrò, o lahyá ná tẹ̀tanẹ̀ tǒcǒ- tuǒ, tẹ̀mọ̀nǐ lǔ tǒcǒ- tuǒ, thẹ̀plò tǒmẹ̀tuǒ ná tẹ̀taze-one tǒcǒ- tuǒ ní-. Thì ki mẹ̀phúnuô hénuôma thì mẹ̀lómẹ̀bá pẹ̀ hó vǎ tẹ̀thẹ̀krǔthẹ̀lọ̀ hó. ³ Bí thì mẹtẹ̀ akhẹ̀nuô, myádu nǐdyẹ̀dú tú thì tǒprẹ̀ agnẹ̀ tǎmẹ̀ ní, phyéduphyẹ̀htyalǒ tá thǐnẹ̀ tǎmẹ̀, mǎtǒkhónuô shyalyanǐ lahyá thì thẹ̀plò dǒ tǒprẹ̀ ná tǒprẹ̀ alẹ̀ ní-, rò tanẹ̀du lǒklǒ ǔruô ná thǐnẹ̀ nǐdú ní-. ⁴ Myápụ̀ nǐdyẹ̀ túdúprẹ̀ thì tẹ̀lo tahe agnẹ̀nuô tǎmẹ̀ ní, tanẹ̀ tuǒ pẹ̀ kuǒ tǒprẹ̀ ná tǒprẹ̀ agnẹ̀ ní-.

⁵ Thì tǒ dya thyá lahyá thì thẹ̀plò phú Krístunuô.

⁶ Krístu o ná Cómarya alẹ̀klǒ thyáná Cómarya nuôhó manárò a tanẹ̀ dyakrǔnyá nǐdyẹ̀kuǒ anẹ̀ ná Cómarya to. ⁷ Mǎtǒkhónuô, a víkyá a tẹ̀prọtẹ̀prya ná Cómarya akhǎlẹ̀ tahe, a víkyá tẹ̀pwǒtǒcǒ, rò a hyǎlyá htwǒ anẹ̀ thyáná cǔ tǒprẹ̀, htuǒto a hyǎlyá klwo anẹ̀ phú prẹ̀lukayá tǒprẹ̀nuô. ⁸ Rò a hyá dyéluǒ hó anẹ̀ phú prẹ̀lukayá nuôhó, htuǒrò, a shyalyá anẹ̀ dǒ ǔlẹ̀. A nǐdǎ Cómarya angó, a thyẹ̀kyá có rò a dya tẹ̀ tǒcǒ- to. Tuǒdǒ a tǒbẹ̀ thyẹ̀ có dǒ krusulọ̀ có rò a cǔẹ̀ prẹ̀. ⁹ Phúnuôrò Cómarya bedubehtú nǐdyẹ̀ lǔ rò a dyahtya lǔ dǒ akhǎlẹ̀ htyalǒlǒú rò a dyẹ̀ lǔ mwǐ dǒ aduklǒlǒ có ná ǔmwǐ pwǒ- tǒprẹ̀. ¹⁰⁻¹¹ Bí ǔ ẹ̀htya Jesú amwǐ pǎnuô tẹ̀bẹ̀byá lǒ- plǐ dǒ a o dǒ mókhu tahenuô bẹ̀bẹ̀, dǒ hekhu tahenuô bẹ̀bẹ̀, dǒ Luǒkẹ̀nédǒ tahenuô bẹ̀bẹ̀, thyáphú kayá pwǒ- tǒprẹ̀ ki hyá dǎngǔlyá bezǔbenyá lǒ lahyá dǒ Jesú anyẹ̀hyá pǎ, htuǒto thyáphú kayá pwǒ- tǒprẹ̀ ki ọ̀lyá lǒ lahyá ná Jesú Krístu ma Byacẹ̀ tǒprẹ̀ pǎ htuǒto thyáphú ẹ̀thǐ ki mẹ̀límẹ̀takhẹ̀ lahyá Phẹ̀ Cómarya ná ẹ̀thǐ atẹ̀ọ̀lyá phúnuô pǎ agnẹ̀nuôrò, Cómarya dyadudyahtú nǐdyẹ̀hó Jesú phúnuô hó.

Dǒ Hekhu Yěnuô Thì Ki Lǐhtya Phú Tẹ̀lǐ Tahenuô Pǎ

¹² Phúnuôrò, khǒbóthyómọ̀ thì- bí vǎ otọ̀kuǒ ná thì akhẹ̀nuô, thì nǐdǎ vǎ ngó, khǒnyáyẹ̀ vǎ oyẹ̀ ná thì akhu-akhyẹ̀, thì tǒbẹ̀ nǐdǎ lǒklǒ pǎ có vǎngó có. Thyáphú thì ki mẹ̀lǒbǎhtya tẹ̀mẹ̀lówóhtẹ̀kǎ thì agnẹ̀nuô, yá cǔ mẹ̀ lahyá tẹ̀ dǒ tẹ̀dyazǔdyanyá Cómarya akǔ, rò mẹ̀ tǒkuǒdú ná tẹ̀thẹ̀isẹ̀ tanyǎtadẹ̀ có ẹ̀nuô ní-. ¹³ Mẹtẹ̀hẹ̀rò, thyáphú thì ki thẹ̀plòshyo thézú nǐdǎ krwòmẹ̀ kuǒ phú Cómarya a tẹ̀thézú dǒ aryá tahe agnẹ̀nuô, a mẹ̀ pẹ̀hó tẹ̀ dǒ thikú pwǒ- tǒphuo có hó.

¹⁴⁻¹⁵ Thyáphú thì ki htwǒhtya kayá mwǒplǐthǐplo rò ǔ lẹ̀dya tẹ̀thú dǒ thǐlo ki o pǎ tǎmẹ̀, htuǒto thyáphú thì ki htwǒdú Cómarya a phúmòphúkhu dǒ atẹ̀thú o to tahe, rò bí thì ohtwǒprẹ̀ dǒ kayá mǔmyá cótẹ̀to yẹ̀tahe aklẹ̀ yẹ̀akhẹ̀, thyáphú thì ki lǐtakhẹ̀htya pẹ̀ ǔ phú sẹ̀tahe dǒ hekhusiba yẹ̀anyẹ̀nuô, thì mẹtẹ̀ ǐtẹ̀tẹ̀- bẹ̀bẹ̀, tamwǒtalẹ̀ krékryá tá lahyá tǎmẹ̀ ní-. ¹⁶ Hésodonyá pẹ̀kuǒ lahyá ǔ tẹ̀htwǒprẹ̀ ari-akya yěnuô ní-. Thì ki mẹ̀phúnuô hẹ̀rò bí Krístu hyǎlyá khyẹ̀thyá amọ̀nyẹ̀ pǎ tǒnyẹ̀nuô, lǒ- vǎ

tèyácú tahe ná vǎ tètphyétèmẹ yétahenuô a htwöhtya kyăđê pǎtohô akhu-akhyê, đố thĩkhuthĩkyê rò vǎ ki phyéhtyalô nĩdyé vǎnê pǎ. ¹⁷ Đố vǎ dõnyǎ tètthékřũmila akhu-akhyê rò taryáma vǎ thyê có pǎ è. Bí thĩ zũe tètthékřũmila akhẽnuô, thĩ dyélya hó thĩ thẽplõhtwõprê đố Cómarya a o thyácóhóná bwĩdu lũhtya tẽphútẽtye đố Cómarya a o nuô hó. Ủ ki mẽthyê vǎ hẽrò, vǎthwi ki htwítǎ thyácóná bwĩdu tõprê zũtǎ htyẽzǎ đố hekhu đố athyáná ủ lũhtya tẽlũtẽtyǎ nuôhó. A ki htwöhtya phũnuô hẽrò vǎ ki thẽkrũthẽlô, thẽluõphòphũ tõkuõ lỏ ná thĩ pwõ- tõprê prẽ. ¹⁸ Thĩ bẽbẽ, thĩ tókò thẽkrũthẽlô, thẽluõphòphũ tõkuõ lahyǎ ná vǎvǎ.

Timothy Ná Epaphrodito

¹⁹ Thyáphú vǎ ki thẽgnẽ thĩrithĩkyǎ rò a ki dyéhẽdyere mẽmõhtyatõ pỏ vǎ thẽplõ pǎ agnẽnuô, a ki tở Byacẽ Jesũ athẽplõ hẽrò vǎ ki nõhyǎ pryǎ pẽ thĩ Timothy đố thĩ o pǎ rò a ki kǎ hẽsoluõ pẽ vǎ pǎ. ²⁰ Athẽplõ o mǎlakõ có thĩ có. Lỏ- kayǎ đố a o kuõ ná vǎ bĩyẽ tahe đố athyáná lũnuô vǎ myǎhtyenõ tõprẽ-to. ²¹ Kayǎ đố aruõ lỏ- plĩ tahe nuõma a myápũ mẽnĩ lahyǎ prẽtũ tẽ đố a htwõbwĩhtwõtaryẽ đố èthĩ agnẽ nĩdũ nuõtahe prẽ. A myápũ mẹ pẽ lahyǎ Jesũ Kristu agnẽ to. ²² Thĩ thẽgnẽdũhó, Timothy ma kayǎ ngũdupřĩdu tõprẽ. A mẹtõkuõ hó tẽ ná vǎ đố tètthékřũmila ki duhtyahtũhtya agnẽ yẽnuõma a thyácóhóná ná phũ ná phẽ nuôhó. ²³ Phũnuõrò shyẽ- vǎ thẽgnẽhó ná tẽ ki htwöhtya hó anẽ ná vǎ bĩyẽ phũtẽ pǎ akhẽnuô, vǎ myásũ đố vǎ ki nõhyǎlyǎ lẽpryǎ Timothy đố thĩ o pǎ. ²⁴ Nyẽtyato pǎnuô, vǎ zũenĩ ná Byacẽ ki mẽcwõ vǎ pǎ rò vǎ nẽbyacẽ nĩdũ, vǎ ki hyǎtuõbẽ kuõ đố thĩ o pǎ.

²⁵ Vǎ tókò nõkǎkhyẽ pẽ thĩ Epaphrodito đố thĩ o vǎ tanẽ phũnuô. È ma vǎ puõvyǎ tõprẽ, è ma kayǎ đố a mẹtõ htuõhó tẽ ná vǎ rò a sǎ rõtõkuõ htuõhó tẽ ná vǎ hó. È ma kayǎ đố a thũ pẽ thĩ li nuõtõprẽ hó rò thyáphú a ki mẽcwõ pẽ vǎ tẽlo tahenuô rò thĩ nõhyǎ lũ đố vǎ o nuõtõprẽ hó. ²⁶ Mamẽtẽrò thĩ nĩhuõ ná Epaphrodito omõ-oryǎ to akhu-akhyẽ a nethuô myǎhtye nyacó thĩ pwõ- tõprẽ có, rò a tanẽkũ tanẽkyǎ pẽ nyacó đố thĩgnẽ có, phũnuõrò vǎ nõkǎkhyẽ khyẽthyǎ è đố thĩ o. ²⁷ A thẽswĩ mǎlakõ có ni, a kĩrẽ phũthyẽ talĩ có hó. Manǎrò Cómarya thẽzõnĩ pǎ è, rò a thẽzõnĩ tú è mǎto, a thẽzõnĩ kuõtuõ pǎ vǎ. Mẽtẽhẽrò a ki thyẽbye hẽnuõma, vǎ ki thẽplẽnebẽ lỏklỏ pỏ có nyǎ ná yẽ hó. ²⁸ Phũnuõrò, shyẽ- thĩ myǎhtye è pǎ rò, thyáphú thĩ ki thẽkrũthẽlô khyẽthyǎ pǎ, htuõto thyáphú vǎ ki thẽplỏkũ yakhye hyǎtõpǎ agnẽnuõrò, vǎ lé thẽplõ shyolỏklỏ pỏ ná vǎ ki nõkǎkhyẽ è đố thĩ o pǎ. ²⁹ Phũnuô akhu-akhyẽ, ẽmõsũryǎ lahyǎ è phũ puõvyǎ đố a zũe Byacẽ tõprẽnuô nĩ-. Ẽmõsũ è ná tẽthẽluõphòphũ rò dyazũdyanyǎ kayǎ đố athyáná ẽnuô tahe nĩ-. ³⁰ Mẽtẽhẽrò, thĩ yỏ mẽcwõbẽ vǎ to akhu-akhyẽ, thyáphú a ki mẽcwõ vǎ agnẽnuô, đố Kristu a tẽphyétèmẹ agnẽ rò, a õphũ có ná tẽthyẽ có.

3

Tɛcɔtɛtɛ Mɔlakɔ

¹ Vã puõvɔyã thĩ, dɔkhyɛlɔnuɔ, vã thɛzũ hɛ thĩ, dɔ thĩ htwɔhtya hɔ tɛtɔcɔ-
tuɔ ná Byacɛ Krĩstu hɔ yɛnuɔ, thɛkrũthɛlɔ lahyã ní-. Vã rãcuɔ pɛ khyɛthya
thĩ li dɔ athyaná arɛkhɛ tahenuɔ prɛ tadúró a dídòdídyã ná vã tɔcɔ- to. Vã
rã yɛtahe nuɔma thyáphú a ki takótakɛbí ní pɛ thĩgnɛprɛ.

² Rɔnĩ lahyã thĩnɛ ná kayã mɛ tɛmũmyáricyã dɔ athyaná htwi nuɔtahe
ní-. Kayã nuɔtahe ma thĩ bè dútalíphá a nòshyo lɔ ù phúnuɔ. ³ Pɛ ma
Cómarya akayã málakɔ tahe hɔ, èthĩ nuɔtahe ma a málakɔ máto, mɛtɛhéro
dɔ Cómarya a Thɛ Sásɛ akhu-akhyɛ pɛ cóbucóbɛhtya hɔ Cómarya rò pɛ
hébɛhtuthɛ nídyɛ tɛdɔ Jesũ Krĩstu mɛpɛ htuɔhɔ pɛ yɛtahe hɔ. Thyáphú
pɛ ki níbɛ tɛmɛlwóhtekã agnɛnuɔ, pɛ thɛlɛhtya nídyɛ kuɔ tɛdɔ pɛ mɛ hɔ
è yɛnuɔtahe aɔ to. ⁴ Phú ù zũɛ nídyɛ lahyã ùnɛnuɔ, vã lɛzũelyã nídyɛkuɔ
vãnɛ kũ- a o kòkò.

Kayã tahehe ki tanɛke ná tɛritɛkyã dɔ a zũelyã nídyɛ anɛnuɔ a o tahe a ki
tanɛ phúnuɔhéro tɛritɛkyã dɔ vã lɛzũelyã nídyɛ kuɔ vãnɛnuɔ a o éłóklɔ
pã có ná nuɔ có kòkò. ⁵ Bí vã opacɛlyã bãhtya hɔ nyɛlwĩthyó akhɛnuɔ,
ù dútalí pɛ vãphá. Vã htwɔ Israelphú dɔ vã opacɛlyã khɛnuɔ pã có.
Vãklwivályã tã dɔ Benjamino tɔmuɔtɔcɔ, vã ma Hebreophú málakɔ tɔprɛ.
Vã ma Phariséophú dɔ a níđã krwòmɛkuɔ Judaphú a tɛthyótɛthya tɔprɛ.
⁶ Mɛtɛhéro vã thɛplòshyo dyadudyahtũ nyacɔ Cómarya atɛmɛ akhu-akhyɛ
vã mɛcyɛmɛcũ kayã dɔ a zũɛ Krĩstu tahe. Ki héke ná cũɛ tɛthyótɛthya a
tɛmekyãngó tahe túró htwɔhtya bɛprɛ kayácókayãtɛ prɛ kihéro, vã htwɔ
htuɔhɔ kayã tɔprɛ dɔ ù pũ dyacɔ vã tɛthũ nuɔ, a ocóto tɔprɛ hɔ.

⁷ Tɔphuɔkhɛ tɛ dɔ vã dya è ná anguduprĩdu nyacɔ dɔ vãgnɛ tahenuɔ,
khɔnyãrò dɔ vã zũɛ hɔ Krĩstu akhu-akhyɛ, lɔ- tɛ yɛtahenuɔ vã dyakyã è phú
tɛolɔoklɔ dɔ vãgnɛ nuɔprɛ. ⁸ Túnuɔhtuɔto, khɔnyãyɛ vã yɔ thɛgnɛnyãhɔ ná
thɛgnɛhɔ vã Byacɛ Jesũ Krĩstu yɛnuɔ a nguduprĩdu lɔklɔpã có ná tɛlɔ- plĩ
akhu-akhyɛ, lɔ- tɛ yɛtahenuɔ, vã dyakyã è phú tɛolɔoklɔ tahenuɔ prɛ. Dɔ
Krĩstu agnɛ akhu-akhyɛ, vã víkyã lɔhɔ pwɔ- tɔcɔ hɔ. Thyáphú vã ki níbɛ
Krĩstu rò vã ki htwɔhtya tɛ tɔcɔ- tuɔ ná Krĩstu agnɛnuɔ, lɔ- tɛ yɛtahenuɔ, vã
tanɛkyã è phú thòthwĩ tahenuɔ prɛ. ⁹ Vã tɛcɔtɛtɛ yɛnuɔ, vã thɛlɛhtyanĩ pã
dɔ vã níđã krwòmɛ kuɔ tɛthyótɛthya akhu yɛnuɔ mápãtohɔ. Mátòkhónuɔ,
vã yɔ zũɛhɔ Krĩstu hɔ akhu-akhyɛrò vã níbɛhɔ tɛcɔtɛtɛ hɔ. Tɛcɔtɛtɛ dɔ
Cómarya dyɛ yɛnuɔma a thɛlɛhtyanĩ dɔ tɛzũtɛnyã aɔ prɛ. ¹⁰ Lɔ- tɛ dɔ vã
thɛzũ thɛgnɛ tahe nuɔma mɛ prɛtũ Krĩstu ná atɛthyɛ ihtòhtwɔprɛ kãkhyɛ a
tɛprɔtɛprya yɛnuɔ prɛ, rò vã thɛzũ khyácýkhyácũ tɔkuónã è, rò vã thɛzũ
htwɔhtya thyákuɔ ná è khyáthyɛ anɛ yɛnuɔ prɛ. ¹¹ Vã thɛzũ htwɔhtya
thyákuɔ phúnuɔ mɛtɛhéro thyáphú Cómarya ki mɛhtwɔprɛ kãkhyɛkuɔ vã
dɔ tɛthyɛ thyaná yɛnuɔ pã prɛ.

12 Tèyètahenuô vâ nîbè htuôhó vâ hénó ná phúnuôto, htuôrò vâ tètò-htwôprè yènuô, a lôbã lôhó vâ hénó ná phúnuô toto. Manárò thyáphú vâ ki thégnè Krístu rò vâ ki htwôhtya plehyã thyákuônã à agnènuô, vâ yácú-yáre nyacó. Krístu nwóhtya hó vâ ná tètítèkyã yètahe akhyèhó. 13 Puôvvyã thĩ-, yètahe nuôma, vâ nîbè htuôhó vâ tanę tuôñó ná phúnuô hí to. Manárò vâ męprè tóçôprè. Vâ mę yètôçô nuôma máhó vâ sôtapąkyã tèt dố a htuôhó nuôtahe, rò htú- vâ hyátuô dố ù dya-o tẹmępémábố nuôtôçô a o agnènuô, vâ cyépřyè yácú-yáre nyacó. 14 Dố Jesũ Krístu mępé htuôhó dố vǎgnè akhu-akhyè Cómarya énuô hó vâ dố mókhu rò vâ yácú-yáre plehyã tuôđđ vâ ki nîbè tẹmęñkhwókè dố mókhu yènuô pã. Vâ thyáhónã kayã klyadicé tôprè dố a ki nîbè kuôũ tẹmęñkhwókè rò a klyã plehyã tuôđđ atadú nuôtôprè hó.

15 Lỏ- pẹ dố a dutǎthénéte lahyã hó dóthudóthé tókyè yètahenuô, pẹ tókò dya thyálũ pẹ théplóthuôhtyè phú vâ hépéhó thĩ yènuô. Manárò dố thĩklé tahehe nuô, a ki dya khódú a théplóthuôhtyè kihérò, Cómarya ki dyé thégnèploryã dủ thĩ tẹtane dố atố nuôtahe pã. 16 Phútétè- bèbè, pẹ ki cuố rólũ dố nyè phú pẹ thégnè htuôhó nuôtahe pỏ-.

17 Vã puôvvyã thĩ, myábũ kuố lahyã vǎyè, krwô myátôma kuố kayã dố a krwô ohtwôprè kuố phú pẹ ohtwôprè luốkyã pẹ thĩ nuô tahenuô. 18 Dố arékhènuô ma, vâ heso tamômố pẻlã hó thĩ hó. Khõnyáyè vâ hé pẹ pỏ khyèthýã thĩ ná mèthèhtyè. Kayã dố a dya lahyã a théplóthuôhtyè ná a thétthèhã Krístu atèthýè angólasá dố krusulọ tahenuô a o ényacó. 19 Èthĩ aklyã yènuô a ki tadúkyã bí tẹpyétèkyã mǎdúhó ngarakú nuô pã. Èthĩ byacè ma anéklọ a tètthézũthélló yènuô tahe hó. Tẹtđ èthĩ tỏ thétarẻ nĩdyé có nuôtahe rò a phyéhtyalỏ nĩdyé lahyã pã có anẻ. Htuôto èthĩ tanę shuốshuố prẻ tẻ dố prẻluhekhuphú tanędunĩ nuôtahe prẻ. 20 Manárò pẻyẻ tahe nuôma mókhu a htyèphúkẻphú rò pẹ théplòshyo opỏmyásũ nĩdyé pẻ Byacè Jesũ Krístu dố a mẻlwóhtekạ pẻyẻ ki o dố mókhu hyǎlyạ pã yènuô tỏprẻ hó. 21 Jesũ Krístu ki htulyakyã pẻnẻklọ dố a hẻẻrecẻ rò a thyẻcyã yènuô ná a tẻprỏtẻprya pã, rò a ki mẻhtwóhtyakhýẻ pẻnẻklọ yènuô phú anẻklọ nĩdủ dố a o ná a taryẻduhtũ yènuô pã. A prỏpryaşhyosỏ dố a mẻcwỏ lủ dố a ki pỏbẻ lỏ tẻlỏ- plĩ yènuô, a ki htulya taplekýã lỏ pẻnẻklọ yètahe pã.

4

1 Phúnuô akhu-akhyè, vâ puôvvyã thĩ-, thĩ ma kayã dố vâ mọ nĩdyé tahe rò vâ nethuô nĩdyé nyacó tahe, thĩ ma prẻ dố a mę thékrũthélló nyacó vâ rò vâ phyéhtyalỏmọ nĩdyé nyacó vǎnẻ ná thĩkhyè có. Khỏbỏthyỏmọ thĩ- yẻ ma máhó thĩ tỏ oklỗsỏma lahyã dố Byacè akũ phútènuô hó.

2 Euodia ná Syntyche thĩ-, thĩ puốnávvyã hó lủ dố Krístu akũ akhu-akhyè, vâ kwithẻzỏ thĩ ná thĩ ki théplótỏ khyẻlủ tỏprẻ ná tỏprẻ. 3 Nẻ ma kayã dố a mẻrỏ tẻ ná vâ dố acỏ ná angỏ tỏprẻ hó, rò vâ thẻzũ kwĩkuố nẻ tẹmẻcwỏ tỏçô, thyáphú prẻmỏyẻ thégnẻ ki krũklẻ khyẻlủ agnènuô, mẻcwỏ pẻrẻ èthĩ

ní-. Mętěhéro èthi yěthényě nuoma a yacú htóhěhtóre męřókuđ tẹpruótă tẹthėkrũmila atẹmę ná vā ni. Èthi męřókuđ ná Clemente ná vākhō đố pẹ męřólú tẹ đố aruđ nuótahe, rò lỏ- èthi nuótahe amwị ma a o lỏhō đố Byacè a lihtwōprẹ akū nuohó.

⁴ Thėkrũthėlồ lahyă đố Byacè akū pwỏ- tồphuo ní-, rò vā hé khyěthyă thỉ, thėkrũthėlồ lahyă ní-. ⁵ Nẹ thėplồ thėđóthęngă yěnuđ nỏmyáhtye lỏ ná ứpwỏ- tồprẹ ní-. Byacè kírẹ hyănuđ aphủlăhó. ⁶ Bẻđồ tă lahyă tồcô- tămẹ ní-. Manáro đố tẻlỏ- plỉ akũnuđ, kwícỏbẻ rò kwỉ lahyă tẹ đố thỉ lo nuótahe, rò kwỉ lahyă ná tẻhėbwíhétaryě Cómarya ní-. ⁷ Cómarya ki dyé thỉ atẹkacủkabé đố prẹlu hekhupú tanę htwóto yěnuđ pă. Đố thỉ htwóhtya hó tẻtồcô- tuđ ná Jesú Kristu hó akhu-akhyě, Cómarya a tẹkacủkabé ki opóma nỉđú thỉ thėplồthuđhtyě ná thỉ tẻtanę tahe pă.

⁸ Puỏvỷáthỉ, nỉđă lahyă vā tẻhėbẻ đốkhyě tadủlồ yẻtahe ní-. Đố thỉ thėplỏkủ nuđ thỉ tở tanę kryă- phútẻhéro, thỉ tở tanę túprẹ tẻđố amăacó tahe, tẻđố ừ bezủbenyă è tahe, tẻđố atỏabẻ tahe, tẻđố a mwỏplỉthỉplo tahe, tẻđố ừ thẻzủmỏnỉ tahe, tẻdyathudyathẻ đố atwỏaryă tahe, tẻđố aryă nyacó tahe, tẻđố ừ tỏkò htuthẻhtya tahe nuđprẹ ní-. ⁹ Lỏ- thỉ ithyóphyenyỉ htuđhó rò thỉ myáhtye nỉhuđ htuđhó vā tẻhėbẻhẻsủ tahe ná vā tẻphyẻtẻmẹ đố vā o tahenuđ, ohtwỏprẹ krwỏmẹ kuđ lahyă phủnuđ rò tẹkacủkabé a Cómarya ki o kuđđú ná thỉ pă.

Paulu Hėbwíhétaryě Shyẻzủ Đố A Nỉbẻkră Tahe

¹⁰ Vă hėbwíhétaryě nyacó Byacè rò vā htuthẻnỉ nyacó lủ, mętěhéro đố khyẻ tadủlồ yẻnuđ, thỉ thủhyă pẹ khyẻ vā tẻmẻcwỏ yẻnuđoma thỉ dyẻluđ khyẻthyă hó thỉ tẻryă tahe đố văkhu hó. Vă thẻgnẻ ná thỉ ryányacó đố văkhu pwỏ- tồphuo có tadủrò thỉ kírẹ dyẻluđ khyẻthyă thỉ tẻthẻplỏonỉ vā yẻtahủnuđ, thỉ myáhtye hí tẻshuđtẻkhẻ ryă đố thỉgnẻ hító rò thỉ thủhyălẻ pẻhỉ vā to phủnuđprẹ. ¹¹ Vă hé phủyẻ rò atỏ ná vā lorủ phủnuđ mậto, mętěhéro vā myáhtyẻbẻ có tẻmẻ-anẻ ná vā phútẻtẻ- bẻbẻ, Cómarya ithyó htuđhó vā ná vā ki dyamỉcyă vā thẻplồ prẻ. ¹² Vă ohtwỏprẹ sỏđồ tặtẻ bẻbẻ, vā tẻ oplu-ophẻ có bẻbẻ, vā ohtwỏprẻhyă bẻnỏ lỏplỉ hó. Vă lẻẻlẻỏ o tặpỏtặpẻ cóbẻbẻ, a o talítaki prẻ bẻbẻ, vā tặtẻ oplu-ophẻ có bẻbẻ, a o patỉ prẻ bẻbẻ, vā ithyó hyănỉ lỏ htuđhó vănẻ ná tẻhtwỏhtya ná vā phútẻtẻ- bẻbẻnuđ, vā ohtwỏprẻ thẻplỏmỉcyă prẻ. ¹³ Jesú Kristu đố a dyẻ vā tẻhẻtẻrẻ yẻtỏprẹ mẻcwỏ vā akhu-akhyẻ, vā mẻbẻlỏ hó tẻpwỏ- tồcỏ hó.

¹⁴ Manáro thỉ yẻtahenuđ, thỉ mẻryă nyacó vā có. Bí vā myáhtye sítỏbẻ ná tẻpyátẻsẻ akhẻnuđ, thỉ mẻcwỏmẻkỏ vā. ¹⁵ Vỉ Philippiphủ thỉ-. Bí vā cuỏ hẻsỏđỏnyă lủ pẹ thỉ tẻthẻkrũmila rò vā htecuỏkyă đố Macedonia kẻkủ akhẻnuđ, prẻ đố a mẻcwỏ vā ná rủ nuđoma túprẹ thỉ prẻzủtẻplỏmủ yẻtỏmủ prẻ nuđoma thỉ thẻgnẻ tặtẻ lỏđú hó. ¹⁶ Bí vā o đố vỉ Thessalonia akủ akhẻnuđ có bẻbẻ, vā lobẻ tẻmẻcwỏ rò thỉ thủlyanỏ pẹ vā tẻmẻcwỏ nyẻthủđphủ có. ¹⁷ Vă myápủ đố ừ ki dyẻkră vā shyẻzủ phủnuđ mậto. Thyáphủ Cómarya

ki dyé thĩ tẹmẹnĩkhwókè nuòrò vǎ thẹplòshyo thézũ myáhtye klõtaplé- dǎ thĩ ki mẹ éhtyapọ tẹryá tahe phú thĩ mẹ htuǎhó nuótahe cótaplé. ¹⁸ Lǎ- thĩ thũhyǎ pẹ vǎ tahenuô vǎ nĩbè lǎ hó, rò a lǎbǎ talwósúũ có dǎ vǎgně có. Lǎ- thĩ dyé tahenuô Epaphrodito phyéhyǎ pẹ hó vǎ rò khǎnyáyě lǎ- vǎ lobè tahenuô a o lǎplĩ hó. Tẹdyé yětahenuô, athyaná tẹlũnuômú dǎ ù lũhtya dǎ Cómarya o nuóhó, tẹlũ dǎ atǎ Cómarya athéplò, rò a mẹmọ lũ théplò nuótahe hó. ¹⁹ Dǎ Jesũ Krĩstu akhu-akhyěrò Cómarya ki mẹcwọ pẹ lǎ thĩ lǎ- thĩ lo nuótahe pǎ. Phú a duzáhtyathě lǎbǎ tǎpòtǎpẹ hécyǎ pǎ cóto yěnuô, a ki mẹcwọ kuǎdũ thĩ phúnuô pǎ.

²⁰ Û ki mẹlímẹtakhě dũ pẹ Phě Cómarya tacúprẹ talèkré ní-. Amèn.

Tẹhémọhéryá Dǎkhyě Tadũ

²¹ Vǎ hémọhéryá cuǎ nĩdũ Cómarya akayǎ pwǎ- tǎprẹ dǎ a zũe Jesũ Krĩstu tahe. Puǎvyǎ Krĩstuphũ dǎ a o kuǎ ná vǎ bíyě tahe thũlyǎ pẹkuǎ a tẹhémọhéryá tahe dǎ thĩo. ²² Lǎ- Cómarya akayǎ bíyě tahe thũlyǎ pẹkuǎ lǎ a tẹhémọhéryá tahe dǎ thĩo. Lǎ- mahó puǎvyǎ dǎ a mẹ tẹmẹ dǎ khwĩdu hǎkũ nuótahe hémọhéryá cuǎnĩ pẹkuǎ có thĩ có.

²³ Byacé Jesũ Krĩstu abwiataryě ki okuǎdũ ná thĩ lǎ- plĩ ní-. Amèn.

Colossae Colossians Tèhébě Ré Dǒ Nyě

Li Colossae yětôba ma Paulu rǎcuǒ pẹ prẹ̀zùetèplòmù o dǒ vǐ Colossae. Vǐ yětòvǐnuò a o dǒ kẹ̀badu tǒba dǒ ù é ná Asia Minor, vǐ Epheso cíhte tǒkyě. Û hésoluǒ pẹ Paulu ná Thára dǒ a ithyóithya thú ù o dǒ Colossae prẹ̀zùetè plómukǔ tahenuò, a ithyó sǒkadǒ có ná thyáphú ki thégǔně Cómarya rò ki nǐbè tǎtẹ̀ryá tẹ̀mẹ̀lwóhtekǎ nuò bè cóbẹ “Zọ dǒ a pǒnǐ ù rò a o ná a taryěshyosǒ yěnuòtahe.” Htuòto Thára yětahenuò a hé pọ ná bè lǔkrwǒmẹ kuǒ pọ tẹ̀dútalíphá, duòe sèesèò tahe ná tẹ̀ dǒ aruò tahe a ithyó pọ ù phúnúò.

Thyáphú Paulu hé kǎkhyě súnǐ tẹ̀ithyóithya dǒ ù ithyóithya thú ù yétahe agnènuòrò, a rǎnǐ Krístuphú a tẹ̀ithyóithya dǒ acóate tǒabẹ yétahe rò a thũcuǒ pẹ ná Colossae prẹ̀zùetè plómuphú yétahe. Paulu a tẹ̀hésú ù yěnuòma a hé ná Jesú Krístu dyébé lǒbǎ lǒplǐ có tẹ̀mẹ̀lwóhtekǎ yě rò tẹ̀zùtẹ̀nyá kǒ dǒ aruò tahe ná tẹ̀lǔkrwǒmẹkǒ dǒ aruò tahe nuòma a thũtaphá cuǒkǒkyǎ ù ná Krístu. Cómarya nǒbýatǎ dítú hekhuyě ná Krístu rò a nǒphyékǎ dítú hekhuphú yétahe ná Jesú Krístu dǒ a o. Prẹ̀luhekhuphú lẹ̀mýású tẹ̀mẹ̀lwóhtekǎ agnẹ̀ ma a o prẹ̀tú bè htwóhtya tẹ̀tǒcò- tuǒ ná Krístu prẹ̀. Yětòphuòrò Paulu dǒnyǎplǒ pẹ prẹ̀zùetèphú tahe a bè ohtwǒprẹ̀ lahyǎ phú tẹ̀ithyóithya yěnuò phútẹ̀ nuòprẹ̀.

Tykico ma prẹ̀ cuǒthú pẹ Paulu li dǒ Colossae prẹ̀zùetèplòmù a o rò è ékrwǒcuǒnǐ ná Onesimo. Onesimo ma a htwó Philomena acú rò Paulu bè rǎcuǒ pẹ Philomena li dǒ Onesimo akhǎlẹ̀.

Tèhébě tǒtǒ ná tǒtǒ

Tèhébě rẹ̀ dǒ nyě 1:1-8

Krístu ná a tẹ̀phyétẹ̀mẹ ari-akyǎ 1:9-2:19

Tẹ̀ohtwǒprẹ̀ athẹ̀ dǒ Krístu akú 2:20-4:6

Tèhébě tadú dǒ khyě 4:7-18

1 Vǎ ma Paulu, vǎ ná pẹ puǒvyǎ Krístuphú Timothy rǎ pẹ thǐ li yětǒba. Cómarya thẹ̀plòonǐ vǎ ná vǎ ki htwóhtya Jesú Krístu a Prẹ̀dǒnyǎphú tǒprẹ̀.

2 Vǎ rǎ cuǒnǐ pẹ pẹ puǒvyǎ Krístuphú dǒ a sǎsẹ̀ rò acó ná angó rò a o lahyǎ dǒ vǐ Colossae akú nuòtahe a o. Pẹ Phẹ̀ Cómarya abwídu ataryěhtú ná a tẹ̀pẹ̀tẹ̀dwǒ ki okuǒdú ná thǐ ní-.

Tẹ̀hébwíhétaryě Ná Tẹ̀kwícóbẹ̀

3 Bí pẹ kwícóbẹ̀ tẹ̀ dǒ thǐgně akhènuò, pẹ hébwíhétaryě pẹ Byacẹ Jesú Krístu a Phẹ̀ Cómarya pwǒ- tǒphuǒ có. 4 Metèrò pẹ hébwíhétaryě henuòma, thǐ zùenǐ Jesú Krístu rò thǐ mọ nǐdyé Cómarya akayǎ sǎsẹ̀ lǒ- plǐ tahenuòma, pẹ nǐhuǒ htuǒlǒhó. 5 Bí thǐ nǐhuǒ lú tẹ̀thékrǔmíla dǒ amáacó yě akhènuò, thǐ nǐhuǒ htuǒdúhó tẹ̀mýású dǒ tẹ̀thékrǔmíla dyé thǐ yěnuò hó. Dǒ

tẹmýásũ yě akhu-akhyě, thĩ zũe Cómarya, htuõrò thĩ mọní ùruò. Cómarya dyadwódyapló pẹ hó thĩ tẹmýásũ yěnuò dǒ mókhu hó. ⁶ Tẹthékrũmĩla yě a phyéhyǎní tẹsòri rò a luõpasĩcuõ lõhó dǒ hekhũsĩba hó. A luõpasĩcuõ rò a phyéhyǎní tẹsòri thyáná a phyéhyǎní pẹhó thĩ bí thĩ nĩhuò rò thĩ thégneplõhyǎ hó tẹmátẹcò mǎdũ Cómarya abwĩataryě ari-akya yěnuò hó. ⁷ Epaphra ma kayǎ dǒ a hėsodõnyǎ luõ rẹlõ pẹ thĩ ná Cómarya a tẹbwĩtẹtaryě tǒprẹ hó. È ma Jesũ Krĩstu a prẹmetẹphũ dǒ a metọ tẹ ná pẹ rò pẹ mọ nĩdyẹ lũ tǒprẹ. È ma Krĩstu a prẹmetẹphũ dǒ acó ná angọ tǒprẹ. Rò a mẹ phũyěnuoma a mẹ pẹ pẹ khǎlẹ hó. ⁸ A hėsoluõ pẹ pẹ ná Thé Sǎsẹ Byacẹ hturyǎ thĩ dǒ thĩ ki mọní ù.

⁹ Phũnuòrò, cáhtya bí pẹ nĩhuòbẹ thĩrithĩkyǎ nuò tǒnyěnuò, pẹ dya-okuõkyǎnó pẹ tẹkwĩcóbẹ dǒ thĩgně tǒphuõ- to. Pẹ kwĩcóbẹ Cómarya dǒ a ki dyétǎ lõbǎ lõplĩ thĩ tẹcyátẹdẹ dǒthudǒthé tǒkyẹ ná tẹthékhuthégne dǒthudǒthé tǒkyẹ rò dǒ yětahe akhu-akhyě pẹ kwĩcóbẹ Cómarya ná a ki dyéthégne lõlǒbǎbǎ pẹ thĩ ná thĩ ki metẹ phũ atǒ lũthéplò nuòtahe. ¹⁰ Thyáphũ thĩ ki ohtwǒprẹ ki kò ná Byacẹ htuõrò thyáphũ thĩ ki mọmọ lũ théplò agněnuò, pẹ kwĩcóbẹ Cómarya phũnuò. Htuõtọ thyáphũ thĩ ki metẹryǎ pwǒtǒcò, rò thĩ ki thẹhtyaryǎ rò thĩ ki duhtyadũ dǒ tẹthégne Cómarya akũ agněnuò, pẹ kwĩcóbẹ pẹ pọ dǒ thĩgně. ¹¹ Thyáphũ thĩ ki thékrũthẹlǒ khyácýkhyácũbẹ khyáthédóbẹ tẹpyátẹsẹ yěnuò rò, pẹ kwĩcóbẹ ná lõ- Cómarya a tẹprọtẹprya shyosǒ tahe ki dyéhědyere lõ dũ thĩ théplò. ¹² Thĩ ki hẹbwĩhétaryě dũ Phẹ Cómarya dǒ a dyẹ htwõ htuõhó thĩ ná akayǎ rò thĩ ki nĩbẹ tǒkuòdũ a ucẹtazẹ yětahenuò ná akayǎ sǎsẹ tahe dǒ ahtyěakẹ dǒ a lĩtakhẹ akũ yěnuòdũ pǎ ní-. ¹³ A mẹlwõhtekǎ pẹ dǒ khĩnėricyǎ khuklò a tẹshyotẹsǒ dǒ a pǒnĩ tẹkhĩtẹlọ yětòduò alẹ rò a thũnuò pẹ dǒ aphũkhũ dǒ a mọ nĩdyẹ yětǒprẹyẹ ahtyěkẹkũ hó. ¹⁴ Dǒ phũkhũyě akhu-akhyěrò, Cómarya ihtakǎ hó pẹ, htuõtọ a plwõkyǎ lõhó pẹ tẹthũ tahe.

Krĩstu Ná Atẹmẹ

¹⁵ Jesũ Krĩstu dǒ pẹ myáhtyeyǎ è yětǒprẹnuò a dyéluõ tǎtǎtẹtẹ dũ hó pẹ ná Cómarya dǒ pẹ myáhtyeyǎ è to yětǒprẹ hó. È ma Cómarya aphũkhũ vyǎprẹ dǒ aprọprya, ashyo-asǒ a duklǒhtũlǒ ná tẹbẹbyǎ pwǒ- tǒcò tǒprẹ hó. ¹⁶ Metẹhéro, lõ- tẹdǒ a o dǒ mókhu nuòtahe bẹbẹ, dǒ hekhũ tahe bẹbẹ, tẹ dǒ pẹ myáhtyeyǎ è tahe ná pẹ myáhtyeyǎ è to tahe bẹbẹ, kayǎ dǒ a o ná a tẹprọtẹprya tahe bẹbẹ, a o ná a tẹshyotẹsǒ tahe bẹbẹ, prẹpǒtaritẹ lõ- plĩ nuòtahe bẹbẹ, Cómarya nõbyǎlyǎ dítũ ná Krĩstu prẹ. Htuõrò lõ- tẹ yětahenuò a byátǎ ná anẹ nĩdũ rò a byátǎ ná agně prẹ. ¹⁷ Krĩstu one rẹ htuõdũhó ná tẹ lõ- plĩ, rò thyáphũ tẹyětahe ki cuò tǎtǒtǎbẹ agněnuò, a pũklǒma nĩ lõplĩ. ¹⁸ Lǒ- kayǎ dǒ a zũe Krĩstu tahenuò, Krĩstu pǒtarĩnĩ èthĩ rò a zũklyázũklǒ èthĩ thyáná khuklò zũklyázũklǒ nĩ nẹklǒ nuò, rò kayǎ dǒ a zũe lũ tahenuò athyaná nẹklǒ yěnuò hó. Htuõtọ è ma a dyépẹ prẹ dǒ a zũenyǎtẹtẹ tahe a thẹhtwǒprẹ tǒprẹ hó. Htuõrò thyáphũ a ki htwõhtya tẹlǒ- plĩ akhuklò

agnënuô, Cómarya mę ihtòhtwòprë kạkhyë rếlố hó è hó. ¹⁹ Mẹtếhèrò, lỏ~ Cómarya o ná a tềlốtềbả tahenuô, a thềzủ nồokuố đố Krístu akủ. ²⁰ Lỏ~ tề đố a o đố mốkhu nuótahe bẻbẻ, đố hekhuyënuô tahe bẻbẻ, Cómarya nỏmềrế kạkhyë lỏ đítủ khyếthýa lỏplỉ ná Krístu hó. A nỏhyả khyáthýe aphúkhủ đố krusu alọ rồ athwi bẻ htwilyạkỷa đố pẻgnẻ akhu-akhyẻ a mềpẻmẻdwỏ kạkhyẻ khyếthýa lỏplỉ hó tẹpwỏ~ tồcô phúnuôhỏ.

²¹ Đố nuỏkhẻ bí thỉ zủe tyahỉ Jesủ Krístu to akhẻnuô, thỉ ma kayả đố a cuố khỏkỷa ná Cómarya. Thỉ tềtang tahenuô a lụkhỏ ná Cómarya, htuỏto thỉ tềmẻ tahenuô a mủmỷaricyạ. ²² Manáro khỏnyạyẻ, Krístu anẻbyacẻ nỉdủ hyả khyáthýe athẻ akhu-akhyẻ, Cómarya mềrếkạkhyẻ khyếthýa hó thỉ ná anẻklỏ nỉdủ có hó. Đố Cómarya a mềthẻnyẻ pảnuô, thyáphủ thỉ ki sảsẻ rồ thỉ ki lwỏ ná tềthủ, htuỏto ử ki dyacyạ pả tả tềthủ đố thỉlọ tồprẻ~ tẳmẻ nuô, Cómarya mềrế kạkhyẻ khyếthýahỏ thỉ phúnuô hó. ²³ Thyáphủ thỉmềthẻ ki o kuốdủ đố Cómarya a mềthẻnyẻ nuỏrồ, tarủ zủe plehyả lảpỏ lahyả phúnuôhỏ. Zủeshýo zủẻsỏ lahyả, rồ oklỏsỏma lahyả đố thỉ tềzủ akủ nỉ~. Bí thỉ nỉhuỏ lủ tềthẻkrủmỉla akhẻnuô, thỉ nỉbẻ htuỏhỏ tềmyásủ hó. Rồ thẻplỏ lựhtỏlựlyạ tả lahyả đố thỉ tềmyásủ yẻ akủ nuô tẳmẻ nỉ~. Tềthẻkrủmỉla đố Cómarya mềryạ kạkhyẻ khyếthýa kayả tahe ná anẻ nỉdủ yẻnuô, ử dỏnyả cuốhỏ lủ đố kayả pwỏ~ tồprẻ a o, ná đố hekhu sỉba a o hó. Vả mậhỏ Paulu yẻ, vả dỏnyả kuố tềthẻkrủmỉla yẻnuô hóhỏ.

Paulu Mẹtẻ Phú Prềmềtềphủ Tồprẻ Đố Prềzủtềplỏmủ Akủ

²⁴ Thyáphủ thỉ ki nỉbwinỉtaryẻ agnẻnuô khỏnyạyẻ vả khyábẻtẻ đố thỉgnẻ phúnýenuỏma vả thẻkrủ prẻ. Phú Krístu khyả pẻ hó kayả đố a zủe lủ đố a thyáđủ ná anẻklỏ tahenuô, vả thẻplỏshýo đố vả nẻklỏpházýe yẻ ki khyả pẻkuố lỏđủ lỏ~ kayả đố a zủe lủ nuótahe agnẻgnẻ. ²⁵ Thyáphủ vả ki hẻsỏdỏnyả lỏbả pẻ thỉ ná Cómarya a tềritẻkỷa agnẻnuô, Cómarya dyẻlyạ hó vả tềphyẻtềmẻ yẻ đố thỉgnẻhỏ, htuỏto a nỏhtwỏhtýa hó vả ná lỏ~ prềzủe Krístu nuótahe a prềmềtềphủ tồprẻ hó. ²⁶ Kayả ohtwỏprẻ đố arẻtỏhtủ tahe lỏ~ plỉnuô, Cómarya nỏtanẻplỏ hí ẻthỉ ná tềthẻkrủmỉla yẻ ari-akỷa hỉto. Tềthẻkrủmỉla yẻnuô, Cómarya bẻ dyauỏdyabỉ pả lủ prẻ, manáro khỏnyạyẻ a dyẻluố htyahỏ đố akayả tahe a o hó. ²⁷ Cómarya thẻplỏo đố a ki beluỏhtýa pẻ akayả tahe ná a tềdyauỏdyabỉ yẻtỏcô. A tềdyauỏdyabỉ yẻnuỏma Judaphủ mậto tahe agnẻ nuỏma amậmậ. Tềdyauỏdyabỉ yẻnuỏma a ngủduprỉđu, aliatakhẻ nyacỏ. Tềdyauỏdyabỉ yẻnuỏma mậhỏ Krístu đố a o đố thỉkủ yẻnuỏhỏ, rồ angỏlasỏ ma mậhỏ thỉ ki nỉbẻ kuốdủ Cómarya a lỉtakhẻ pả, yẻnuỏhỏ.

²⁸ Thyáphủ pẻ ki thủnuỏ kayả pwỏ~ tồprẻ đố Cómarya mềthẻnyẻ phú kayả đố a htwỏhtýa hó tềtỏcỏ~ tuỏ ná Krístu rồ a duprẻ tặtẻ hó đốthudỏthẻ tỏkỷẻ tahe agnẻnuô, pẻ hẻsỏdỏnyả pẻ hó ử pwỏ~ tồprẻ ná Krístu ari-akỷa hó, htuỏto pẻ dyẻrỏdyẻryẻ hó ử pwỏ~ tồprẻ, rồ pẻ ithýoỉthýa pẻ hó ử pwỏ~ tồprẻ ná lỏ~ tềthỉphẻcyạđẻ yẻnuótahe hó. ²⁹ Krístu a tềppỏpyạ yẻ a mềshýomesỏ

nyacó dǒ vǎkǔ. Vǎ thélé htyanǐ a tǝpɔpɔɔɔɔ shyosǒ yě rò vǎ htóhǝhtóre rò vǎ krǔmǝhǒ Cómarya atǝmǝ yǝtahe hó.

2

¹ Vǎ thézǔ dyéthégnǝ pé thǐ ná vǎ yácú mǝ lõthulǒthé pé nyacó dǒ thǐgnǝ ná kayǎ odǒ vǐ Laodicea akǔ nuótahe agnǝ ná kayǎ dǒ a thégnǝ myáhtye nóhǐ vǎ to nuótahe agnǝ bá- tǝ nuóprǝ. ² Thyáphú vǎ ki dyéhǝdyérenǐ èthǐ rò vǎ mǝphúyǝ prǝ. Thyáphú èthǐ thǝplǒ ki ícǔ nǐdyǝ lǔ tǒprǝ ná tǒprǝ dǒ tǝmǝ akǔ htuǒto thyáphú èthǐ ki nǐbǝ lõlátakli tǎtǝlǒ tǝthégnǝ, phúnuǒrǒ èthǐ thégnǝplǒhyǎhǒ Cómarya atǝdya ouǒobǐ máhǒ Krǐstu yǝnuǒ rò vǎ yácú mǝ lõthulǒthé phúnuǒ prǝ. ³ Tǝcyǎdǝ ná tǝthǝkhuthégnǝ lõ- plǐ mádúhǒ tǝsǒri ngudupɔɔɔdu yǝnuǒ, a ouǒobǐ dǒ Krǐstu akǔ. ⁴ Thyáphú ù ki ilolahǒ cuǒ tá thǐ ná ù tǝthyóithya dǒ athú nuótahe tǎmǝ nuǒrǒ vǎ hé thǐ phúyǝ nuóprǝ. Tǝthyóithya yǝtahenuǒ, a có có ná atǒ bèbǝ, zǔǝ tǎmǝ ní-. ⁵ Mǝtǝhǝrǒ, vǎ nǝklǒ otǒkuǒ ná thǐ to tadúro vǎ thǝplǒ ícǔ ná thǐ rò vǎ nǐhuǒ dǒ thǐ olǔ ná thǝplǒ tǒmǝtuǒ, htuǒto thǐ pǔklǒmanǐ tǝzǔtǝnyǎ dǒ Krǐstu akǔ akhu-akhyǝ, vǎ thǝkrǔthǝlǒ nyacó.

⁶ Phú thǐ zǔǝ htuǒhǒ Jesǔ Krǐstu phú thǐ Byacǝ tǒpɔrǝnuǒ, ohtwǒpɔrǝ plehyǎ lahyǎ phú Byacǝ thézǔ nõohtwǒpɔrǝ thǐ nuǒ. ⁷ Isǒtǎ zǎzǎ lahyǎ thǐ tǝzǔ dǒ Jesǔ Krǐstu akǔ phú thǒrwǐ sǒtǎzǎ nuǒ. Rò duhtya lahyǎ dǒ Jesǔ Krǐstu akǔ ní-. Thǐ zǔǝ yǝnuǒ a bè shyosǒhyǎ ná sǒhyǎ plehyǎ phú ù ithyó htuǒhǒ thǐ nuǒ, rò lõ- Cómarya mǝpǝ htuǒhǒ thǐ tahenuǒ, htuthǝ hébwǐhétaryǝ htya lahyǎ lǔ ní-.

⁸ Rǒnǐ lahyǎ thǐnǝ ní-. Nǒilo-ilyǎ nǐ tǎ thǐnǝ ná kayǎ dǒ a ithyóithyathú dǔgnǝ tǝnuótahe tǒpɔrǝ- tǎmǝ ní-. Tǝnuótahe ma a kyǎdǝ prǝ. Tǝthyóithya phúnuǒ tahema mápɔrǝ kayǎ hekhuphú alǝklǒ dyǝtǎ dǐtǔ khyǝlǔ tǒhtǔ htuǒ tǒhtǔ nuótahe prǝ. Rò nuótahe ma a hyǎ dǒ khǐnǝkhǐnǒ mǔmyǎ dǒ a pǒ hekhusǐba nuótahe a o prǝ. Tǝthyó phúnuǒ tahema a hyǎ dǒ Jesǔ Krǐstu a o máto.

⁹ Mǝtǝhǝrǒ Jesǔ Krǐstu hyǎ klwohtya anǝklǒ phú kayǎ nuǒ tadúro, a lõbǎ lõ có ná Cómarya alǝklǒ tahe lõ- plǐ có. ¹⁰ Rò dǒ thǐ ná Krǐstu htwǒhǒ lǔ tǒcǒ- tuǒ akhu-akhyǝ, dǒthudǒthé tǒkyǝ atǝlǒ lõ- plǐ tahenuǒ, thǐ nǐbǝ lõbǎ htuǒlǒplǐ hó. Krǐstu ma lõ- khǐnǝkhǐnǒ a tǝshyotǝsǒ nuótahe ná hekhunǝkhu a taryǝshyosǒ tahe akhuklǒ hó. ¹¹ Thǐ o dǒ Krǐstu akǔ akhu-akhyǝ a thyáhǒ ná thǐ dútalǐphǎ hó. Tǝdútalǐphǎ yǝnuǒ kayǎ dú thǐ máto. Bí Krǐstu phyǝhtekyǎ hó thǐ thǝplǒ a tǝthǝzǔthǝlǒ mǔmyǎɔɔɔcyǎ tahe akhǝnuǒ, a dútalǐ thǐphǎ hó. ¹² Bí thǐ plwǒ thǐnǝ ná htyǝ akhǝ, thǐ lǝklǒ mǔmyǎ tahenuǒ, thǐ iluǒtǎ tǒkuǒ htuǒhǒ ná Krǐstu hó, rò thǐ lǝklǒthǝlǝklǒtǔwǒ tahenuǒ, Cómarya mǝhtwǒpɔrǝ kǎkhyǝ tǒkuǒ hó ná Krǐstu hó. Dǒ thǐ zǔǝnǐ Cómarya a tǝpɔtǝpɔɔɔ dǒ a mǝ ihtǒhtwǒpɔrǝ kǎkhyǝ khyǝthyǎ Krǐstu dǒ tǝthyǝ yǝ akhu-akhyǝ, a htwǒhtya htuǒlǒ hó phúnuǒ hó.

13 Bí thĩ zűe hí Jesű Krístu to akhěnuô, dô thĩ tětűú akhu-akhyěrò, thĩ thyaná kayă dô a thye dôthudôthé nuôtahe hó. Htuôto thĩ sipléhtebé ná thĩ léklô metětűú a proppryaşyosô yěnuô to. Manárò khònyáyě Cómarya mę ihtòhtwòprę kăkhyě tộkuô hó thĩ ná Krístu hó. Cómarya plwôkyă lỏhó pẹ tětűú lỏ- plĩ hó. 14 A htủplĩkyă lỏ hó tẹrămárădyă dô a kírę ciryă pẹ nuôtahe hó. Bí ũ mủthyềtỵa Krístu dô krusulô akhěnuô, Cómarya htỏzăhtỏmủkyă htủ lỏhó tẹrămárădyă nuôtahe hó. 15 Bí Jesű thye dô krusulô akhěnuô, lỏ- khĩnếkhĩnỏ dô a o ná a taryěshyosô tahenuô, Cómarya pủphekỵă lỏplĩ hó èthĩ atẹtaryěshyosô nuôtahe rò a dyẻluỏhtỵa pẹ hó kayă pwỏ- tỏprẹ ná a mẹpẹkyă hó èthĩ hó.

16 Phúnuôrò, kayă dô a dya thĩ tětűú ná thĩ tẹtẹtỏ ari-akỵă tahenuô, nỉdă tă èthĩngỏ tằmẻ nỉ-. Pwỏnana- thĩ ki mẹpwẻmẻla pẹkuỏ èthĩ mỏnyẻ sắẻ to, dă lẻbă hỏrò thĩ ki mẹpwẻmẻla pẹkuỏ èthĩ to hénuô, èthĩ thẻzủ dya thĩ tětűú. Manárò nỉdă tă èthĩ angỏ tằmẻ nỉ-. 17 Metẻhẻrò, mú- nukhěnuô, Cómarya dyẻtă tẹthyỏtẹthỵa, tẹmẹpwẻmẻla yẻtahe rò lỏ- tẹ yẻtahe nuôma athyaná tẹzỏuô dô a dyẻluỏ ná tẹ kírę htwỏhtỵa dô nyẻ phủtẻ pă nuỏprẻ. Anẻbyacẻ mảlakỏ ma Krístu prẻ. 18 Kayă dô a nỏshỵo thĩ ná thĩ bẻ shỵalyă thĩ thẻplỏ rò a nỏcỏbẻhtỵa kuỏ thĩ ná mỏkhutanẻphủ tahe phủ èthĩ cỏbẻhtỵa yẻnuô tahenuô, krwỏmẻ kuỏ tă èthĩ tằmẻ nỉ-. Thĩ ki krwỏkuỏ èthĩ atẹithỵoithỵa tahe hénuôma, tẹmẻnỉkhwỏkẻ dô Cómarya ólyă htủỏhỏ thĩ ná a ki dyẻ thĩ nuôtahe pảnuô, thĩ nỉbẻ pả to. Kayă phúnuôtahe ma a hé nỉdyẻ lahyă cỏ anẻ ná pẹ myảhtỵe tẹmyảlwỏ dô Cómarya a o akhu-akhyẻ, pẹ nỉbẻ khỏdủ tẹthẻkhuthẻgnẻ dô Cómarya a o, a hé lahyă phúnuô. Èthĩ phỵẻhtỵalỏ nỉdyẻ nyacỏ a tẻtanẻ yẻtahe ná a tẻdyảhtẻlỏhtẻklỏ yẻnuôtahe cỏ. 19 Kayă nuôtahe ma a pủklỏpủma pả Krístu to hó. Krístu ma athyaná khuklỏ rò lỏ- kayă dô a zűe lủ tahe nuôma a htwỏ lủ nẻklỏ. Khuklỏ yẻnuô a dyẻhẻdyẻrẻ pẹ nẻklỏ rò a nỏmảhtủ ná rwỉhtwo ki pủma icủnỉ rỏlủ nẻklỏ rò a nẻklỏ yẻnuô a duhtỵa phủ Cómarya nỏduhtỵa lủ nuỏprẻ.

Thyẻ Tộkuỏ Ná Krístu, Htwỏprẻ Tộkuỏ Ná Krístu

20 Thĩ thỵẻ tộkuỏ ná Jesű Krístu hó rò a mẻlwỏhtẻkạ hó thĩ ná khĩnếkhĩnỏ dô a pỏnỉ hekhusỉba yẻnuôtahe a takhukủ hó. Thĩ cuỏ ohtwỏprẻ pả lahyă phủ kayă dô a thỵápả ná hekhupủ yẻtahenuô phủtẻ? Rò thĩ cuỏ nỉdă krwỏmẻkuỏ pả tẻduỏtẻdỏwỏ tahe metẻ? 21 Tẹthyỏtẹthỵa ná tẻduỏtẻdỏwỏ yẻtahe hé, “Yẻtỏcỏnuô pủkrạ tă è tằmẻ,” “Dỏnuỏtỏcỏ rò ilyemyả tă è tằmẻ,” “Dỏ nuỏtỏcỏ kuỏkẻ rò tỏbẻ tă è tằmẻ.” 22 Yẻtahe nuôma a ithỵoithỵa prẻ tẻdỏ a olủ taplỏtaplyảphủ nuôtahe prẻ. Pẹ nỏẻ nỉhtủỏ è rò pẹ bẻ vỉkyă khyẻthỵă è prẻ. Tẹthyỏtẹthỵa ná tẹithỵoithỵa yẻtahe nuôma kayă dyẻ ohtwỏhtỵanỉ è prẻ. 23 Dỏ tẹthyỏtẹthỵa yẻ akhu-akhyẻ kayă tahenuô a cyẻ cỏbẻbye prẻ lahyă Cómarya, a cyẻ shỵalyă byeprẻ lahyă athẻplỏ rò a mẻcyẻmẻcủ lỵă nỉdyẻ lahyă anẻ. Tẹthyỏtẹthỵa yẻtahenuô a thỵácỏnả a-o ná tẻcyẻtẻdẻ nyacỏ

tadúró amá náto. Thyáphú ù ki khǒbê ùthéplò a tètthéžúthéllò mǔmyá tahe agnènuò, tètthýótètthya yétahe meçwǒbê ná ù to.

3

Tèòhtwǒprè Alye Ná Athě

¹ Phú Cómarya me ihtòhtwǒprè kǎkhyě Krístu dǒ tètthýe nuò, Cómarya me ihtòhtwǒprè kǎkhyě kuǒhó thǐ dǒ tètthýe hó rò a dyé tǒkuǒ hó thǐ thèhtwǒprè athě yènuò ná Krístu hó. Phúnuòrò lǒ- thǐ théplò a tètthéžú tahenuò dya-o lahyá dǒ mókhu bí Krístu léonyá nídyé akhǎlé dǒ Cómarya atakhu cóhtwó nuòtókýe ní-. ² Tanę lahyá mókhu a tęgudupřidu ní-. Hekhu atǎtè tahenuò, tanę tá lahyá támé. ³ Mețehérò, thǐ thyetǒ htuǒhó ná Krístu hó rò khǒnyáyě thǐ nǐbè tǒkuǒhó thèhtwǒprè athě ná Krístu hó, htuǒto thǐ htwǒhtya hó tètòcò- tuǒ hó ná Cómarya hó. Kayá tahenuò a thègnèplò kuǒhǐ thèhtwǒprè athěyě híto. ⁴ Krístu ma prè dǒ a dyé thǐ thèhtwǒprè tǒprè rò shyé- a hyálya khyéthya pá nuò, a ki o ná a taryèdutaryèhtú pá. Bínuò akhèpǎnuò, thǐ ki oluǒhtya tǒkuǒ ná a taryèdutaryèhtú yènuò pá.

⁵ Phúnuò akhu-akhyě, víkyá thǐ tèohtwǒprè lye a tètthéžúthéllò mǎdú, tēcúohtú prèmòprèkhú, tèohtwǒprè dǒ a mwǒplǐ to tahe, théplò patápatǒ, tètthéžúthéllò mǔmyáricyá, ná thézú nǐbè éhtya pǒ tēduzáhtyathě tahe. Tètthéžúnǐbè éhtyapǒ tēduzáhtyathě ma athyaná cóbě prèžò hó. ⁶ Kayá dǒ a me mǔmyáricyá tēphúnuò tahenuò, a ki sítòbè ná Cómarya a tètthéplòdu pá. ⁷ Tǒphuǒkhènuò, thǐ ohtwǒprè thǐ htuǒhó hó phú thǐ théplò a tètthéžú nõ thǐ nuòtahe hó. ⁸ Manárò khǒnyáyě víkyá kyá tètthéplòdu, tètthéplòhtya, tètthéhte, tètthépye ùmwǐ, htuǒrò tètthébe mǔmyá dǒ a kò héto nuòtahe. ⁹ Hébe lahǒlahya pá tá lǔ tǒprè ná tǒprè- támé, mețehérò thǐ víkyáhó thǐ tèohtwǒprè alye dǒ thǐ léklò meñuò tahéhó. ¹⁰ Rò thǐ kǔthyáhtyahó tèohtwǒprè athě dǒ Cómarya byátaplethě yènuò hó. Thyáphú thǐ ki thègně tǎteryá agnènuò, Cómarya mehtwǒhtya thyáhyá hó thǐ ná ané hó. ¹¹ Dǒ tèohtwǒprè athěkǔ nuò, Judaphú tahe ná Judaphú mǎto tahenuò bèbè, kayá dútalíphá ná dútalípháto tahenuò bèbè, htyěkèruǒophú tahe bèbè, kayámǐ tahe bèbè, cúphú ná kayá palǎphú tahenuò bèbè, pè tǒbè tanę pá ná a khólǔ taki- to. Kayá dǒ a zǔe Krístu pwǒ- tǒprè nuò, Krístu ohtwǒprè hó dǒ lǔkǔ hó. Phúnuò akhu-akhyě, Krístu ma tē dǒ a lodulǒ ù hó.

¹² Thǐ ma Cómarya akayá dǒ a mwǒplǐ rò a mǒ nídyé tahe, rò a nwǒhtya nídyé hó thǐ hó. Phúnuòrò kǔthyáhtya lahyá tètthéžǒklabě, tēmeryátè, tēshyalya théplò, tètthédóthéngá ná tēkhyáthédǒ thǐnuò tahe ní-. ¹³ Khyáthédǒ pè kayá dǒ a mecyě nē théplò nuòtahe ní-. Kayá tǒprèprè ki mēthú nē héro plwǒkyá lǔtèthú ní-. Plwǒkyá khyélǔ tēthú tǒprè ná tǒprè phú Byacé plwǒkyáhó thǐ tēthú yènuò ní-. ¹⁴ Dǒ tēlǒ- plǐ yétahe aklènuò,

tè dõ a lodulõ òcõma, mọ nıdyè khyèlũ tõprè ná tõprè yènuõhõ. Thĩ ki mephunuõ héma, thĩ otõoplõ rõhõ lũ dõ tètõcõ- tuõ akũ hõ.

¹⁵ Lõ- thıyè tahe nuõma thĩ htwo lõhõ Krıstu anèklõ rò Cõmarya nwõhtya hó thĩ dõ thĩ kıkırũkıkılè khyèlũ tõprè ná tõprè hõ. Mephunuõrõ nõpõnı thĩ théplõ ná Krıstu a tẹpètèdwõ, rò hébwihétaryè lahyã Cõmarya ní-. ¹⁶ Nõ oklõsõma lõbã kuõdũ Krıstu aļangõ dõ thĩ théplõkũ ní-. Thĩ ki ithyõithya khyèlũ tõprè ná tõprè, rò thĩ ki dyerõdyeryè khyèlũ tõprè ná tõprè bá tẹcyã o ná thĩ nuõ ní-. Irõhtuthéhtya lahyã Cõmarya ná thĩ tẹhébwihétaryè lũ dõ thĩ théplõkũ ní-. Irõhtuthéhtya lahyã Cõmarya ná ali-irõ nuõtahe lõ- plĩ ní-. ¹⁷ Thĩ hébè bèbè, thĩ metè itètè- bèbè, myã Byacè Jesũ Krıstu amèthè rò mẹ lahyã ní-. Dõ Byacè Jesũ Krıstu akhu-akhyèrõ hébwihétaryè htuthéhtya lahyã Cõmarya ní-.

Paulu Zũklyázũklõkyã Hiphũphyãphũ Tahe

¹⁸ Mèthĩ- cũe thıyè angõ, metèhèrõ thĩ ma prèzũetèphũ tahe akhu-akhyè, thĩ tøkõ mẹ lahyã phunuõ.

¹⁹ Vèthĩ- mõi lahyã thımè rò théprwõthèlĩ, mepyãmèsè tã èthĩ tãmé.

²⁰ Phũthĩ- nıdã lahyã muõphè angõ dõ tẹpwõ- tõcõ akũ ní-, metèhèrõ, nıdã muõphè ngõ ma atõabè ná Byacè athèplõ.

²¹ Phèthĩ- mèsè tã thĩphũthılyè athèplõ tãmé ní-, metèhèrõ shyépãma èthĩ théplõpyè he.

²² Cũthĩ- nıdã lahyã thıbyacè tahe angõ dõ tẹlõ- plĩ akũ ní-. Thĩ thézũ nıbè a tètuthè thĩ rò thĩ meryã lahyã prètũ bí a mètènyè prè. Mẹ lahyã phunuõ tãmé ní-. Meryã lahyã pwõ- tõphuõ dõ tètèplõcõ théplõtè akũ ní-. Metèhèrõ dõ thĩ yõ dyazũdyanyã lahyã Cõmarya akhu-akhyè, tarũ meryã lahyã ní-. ²³ Thĩ mẹ tètètè- bèbè, dya lahyã thĩ théplõ phú thĩ mẹ Byacè atèmẹ nuõ, rò mẹ sãprèsãmyã lahyã. Tanẹ lahyã tã phú thĩ mẹ pé prèlukayã atèmẹ nuõ tãmé ní-. ²⁴ Meryã lahyã thĩ tèmẹ ní-, metèhèrõ thĩ thégnè ná Byacè ki dyè thĩ ucètazè phú thĩ mẹnũõ pã. Byacè dõ thĩ mẹ pé lũ yètõprè nuõma Byacè Krıstu yènuõhõ. ²⁵ Cõmarya ki cirya kayã dõ a mètútè nuõtahe pã. Cõmarya cirya tẹnuõ a myãdu myãpatı to.

4

¹ Cũ Byacè thĩ- meryã lahyã thĩcũ ní-, dyaçõdyatè lahyã théplõ dõ èthĩ akhu ní-, myãdumyãpatı tã ù tãmé ní-, metèhèrõ thĩ thégnè kuõdũ hó ná thĩ Byacè o dõ mókhu hõ.

Tèithyõithya Tahe

² Kwıçõbè sãprè lahyã Cõmarya rò thénè kwıçõbèhtya krũkrũ è ní-. Othãklyã lahyã, rò o lahyã ná tẹhébwihétaryè htya è ní-. ³ Dõ nuõkhèma kayã tahe thégnè Krıstu ari-akyã to. Cõmarya dõuõdõbí nıdũ Krıstu ari-akyãyé. Manãrõ khõnyãyè tẹdõuõdõbí yènuõ a oluõhtya hõ. Thyãphũ Cõmarya ki bãmõ nıpè pèklyã dõ pè ki hèsodõnyã nıpè ù ná Krıstu ari-akyã yènuõrõ, kwıçõbè pèkuõ lahyã dõ pègnè ní-. Mũ- nukhèma tẹdõuõ

yěnuô, a oluôhtya híto, tadúro khõnyáyě a oluôhtya hó. Dõ vã dõnyã pẽ ù ná Krístu ari-akyã akhu-akhyě, ù dõtã vã dõ htõkũ prẽ. ⁴ Phú vã tõkò dõnyã pẽnyãhõ ù nuô, thyáphú vã ki dõnyã plõphéryã pẽ dõ ù agnẽ nuôro, kwícóbẽ pẽkuõ lahyã dõ vãgnẽ ní~. ⁵ Cyátanẽ limyã lahyã rò cyéthãryã thĩnẽ dõ kayã dõ a zũehí Krístu to tahe anyẽhyã ní~. Bíkhetẽ~ bèbè, bí thĩ nĩbè tẽshuõtètkhẽ ryã dõ thĩ ki mẽ tẽryã akhẽnuô, tarú meryã lahyã pwõ- tõphuõ ní~. ⁶ Thyáphú thĩ ki thẽgnẽ kuõ lahyã ná thĩ tõ hẽsũ kãkhyẽcyã pẽ ù pwõ- tõprẽ phútèphútè agnẽnuô, hẽbècèhẽbènyã, hẽbè htõnícwinĩ kuõ lahyã ù thẽplò ní~.

Tèhèmõheryã Dõkhyẽ Tadũ

⁷ Tykico ki hẽso lõpẽ thĩ ná vãrivãkyã pã. È ma puõvyã dõ ù monĩ lũ tõprẽ, htuõto è ma kayã tõprẽ dõ acó ná Cómarya atẽmẽ, rò a mẽ Byacè atẽmẽ rò a mẽ tõkuõ tẽ ná pẽ tõprẽ. ⁸ Thyáphú a ki hẽsoluõ pẽ thĩ ná pèripèkyã lõ- plĩ, htuõto thyáphú a ki dyéhẽdyere mèmõnĩ thĩ thẽplò agnẽnuô, vã thũlyã hó è dõ thĩ o hó. ⁹ Onesimo ki hyãlyã tõkuõ ná lũ pã. È ma kayã dõ acó ná angõ rò ù mõ nĩdyé lũ tõprẽ. È ma thĩ dõkũphú nĩdũ prẽ. Èthĩ ki hẽso pẽ lõ thĩ ná lõ- tẽhtwõhtya anẽ býyẽ nuõtahe pã.

¹⁰ Aristarko dõ ù dõtã tõkuõ è ná vã yètõprẽ thũhyã pẽkuõ thĩ atèhèmõheryã, htuõro Barnaba tõpuõbũ Marko thũhyã pẽkuõ thĩ atèhèmõheryã dõ thĩ oo~. (Thĩ nĩbè htuõhõ lí dõ ù rãluõ pẽ thĩ ná Marko ari-akyã yẽnuõhõ. A ki hyãtuõkuõ dõ thĩ o pã rò èmõsũryã lũ ní~.) ¹¹ Jesũ dõ ù é è ná Justo yètõprẽ thũlyãkuõ a tẽhèmõheryã dõ thĩ oo. Judaphú dõ a zũe Krístu tahe aklẽnuô, prẽ dõ a meryõ kuõ tẽ ná vã dõ Cómarya ahtyèakè agnẽnuô ma a oprẽ thẽthuõthuõ- tuõ prẽ. Èthĩ ma a mèmõ nyacó vã thẽplò. ¹² Epaphra ma thĩ dõkũphú tõprẽprẽ. È ma a htwõ Krístu a prẽmõtèphú tõprẽ. A hèmõheryã hyãnĩ thĩ. A thẽplòshyo rò a kwícóbẽ tamõmõ pẽ có dõ thĩgnẽ có. Thyáphú thĩ ki oklõsõma dõ thĩ tẽzũtẽnyã akũ rò thĩ ki duhtyabè lahyã dõthudõthẽ tõkyẽ, htuõto thyáphú thĩ ki zũe thẽgnẽhyã tãtẽpõ Cómarya a tẽthẽzũ pwõ- tóco agnẽnuõro, a kwícóbẽ pẽ dõ thĩgnẽ. ¹³ Vã khyã vãthẽ dõ ègnẽ ná è ma kayã tõprẽ dõ a yácũ nyacó dõ thĩgnẽ ná vĩ Laodiceaphú tahe agnẽ ná vĩ Hierapoliphú tahe agnẽ có. ¹⁴ Tèkhuthárãdu Luka dõ pẽ mõ nĩdyé è yètõprẽ ná Dema yẽ, thũlyã nĩkuõdũ a tẽhèmõheryã dõ thĩ oo~. ¹⁵ Khyáthẽdõ thũcuõpẽ pẽ tẽhèmõheryã yẽnuô dõ pẽ puõvyã vĩ Laodiceaphú tahe ná pẽ puõvyã Nympha ná prẽzũetè plómũphú odõ lũhikũ nuõtahe ní~.

¹⁶ Shyẽ~ thĩ Colossae prẽzũetè plómũphú tahe hõhtuõhõ pèlyiẽ pãnuõro, dyéhõ pẽkuõ Laodicea prẽzũetè plómũphú nuõtahe pã ní~. Htuõro hõkuõ lahyã vãli dõ vã thũlyã pẽ èthĩ yẽnuô pã ní~.

¹⁷ Hẽso pẽkuõ Arkippo, “Tèphyètẽmẽ dõ Byacè dyélyã hó nẽ yẽnuô, mẽhtuõkyã è,” hé è phúnũ ní. ¹⁸ Vã ma Paulu rò tẽhèmõheryã yẽnuõma,

vã räcuõpé thĩ ná vã takhu ñĩdũ præ. Vã yõ o dõ a htõkũyě akhu-akhyě, sõtapaã tă vã tămế ní~. Cómalya abwíataryě ki okuõdũ ná thĩ ní~.

Thessalonía Aréłó Tôba First Thessalonians Tèhébě Rẹ Dỗ Nyẹ

Vị Thessalonía ma a htwõ vjmuõ tỗvị dỗ Macedonia képhú, Romakédu a tẹpỏalẹ tỗvị. Paulu htecuõ htuõ dỗ vj Philippi rò a cuõ mẹ-ohtya ke prẹzútẹplómụ tòmụ dỗ Thessalonía vj. Manárò Paulu hésodõnyã pẹ ù Krístu ari-akya dỗ Judaphú mậto tahe aklẹ rò ù zjnyẹkẹkẹ ẹkuõlã lữ akhu-akhyẹ, Judaphú dỗ a thẹkhwẹ kuõ Paulu atẹmẹ yẹtahe thẹkháthẹhte Paulu. Paulu bè htecuõkyã bí vj Thessalonía yẹnuò rò a bè cuõkyã dỗ vj Beroea. Dỏkhyẹ bí a cuõtuõ hó dỗ vj Corinthia akũ akhẹnuò, Paulu ná a khỏbỏthyó Timothy dỗ a mẹrỏlũ tẹ yẻtỏprẹ hẹluõ pẹ Paulu ná Thessalonía prẹzútẹtẹ plómụphú tahe a tẹihtỏonyã ari-akya.

Paulu rấcuõ rẹ Li Thessalonía yẻtỏba ma a rấ dyẻhẻdyẻre, dyẻshy-odyẻsỏhtya cuõ pẹ khyẻthyã Thessalonía prẹzútẹtẹ plómụphú tahe. Ẹ hébwihẻtaryẻ cuõpẹ khyẻthyã ẻthỉ atẻzútẻnyã ná ẻthỉ atẻmỏ tahe. Ẹ rấ dyẻthẻnẻhtya khyẻthyã ẻthỉ ná bí ẻ otỏkuõ ná ẻthỉ akhẻ a ohtwỏprẹ mẹkryã- phụtẻ ari-akya prẹ. Htuõrò prẹzútẹtẹ plómụphú tahe sudyã lahyã ná Krístu ki hyã khyẻthyã nyẻphuoỏtỏphuoỏ ari-akya. Rỏ ẻthỉ hé lahyã ná Krístuphú dỗ a thẻrẻ ná Krístu hyãlyã pã tahenuò, thẻhtwỏprẹ tacủprẹ dỗ Krístu ki hyã dyẻ yẻpãnuò ma ẻthỉ nỉbẻ kuõ pã ẻ? Krístu ki hyãkhyẻ bíkhẻtẻ pã? Tẻsudyã phúyẻ tahenuò, Paulu hẻsoluõ pẹ ẻthỉ. Paulu phẻnỉ ashuỏakhẻ rò a hé pẹ ẻthỉ, bí ẻthỉ opỏ Krístu ki hyã khyẻthyã pã yẻakhẻnuò, ẻthỉ tỏ mẹ plehyã lã tẻmẹ dỗ tẻthuỏtẻkrẻ akũ, a hé ẻthỉ phúnuò.

Tẻhébě tỏtỏ ná tỏtỏ

Tẻhébě rẹ dỗ nyẹ 1:1

Tẻhébwihẻtaryẻ ná tẻtutẻhẻhtya 1:2-3:13

Dyẻhẻdyẻre Krístuphú tahe atẻdya thẻplỏthuoỏhtyẻ tahe 4:1-12

Ithyỏithya ù ná Krístu ki hyã khyẻthyã nyẻphuoỏtỏphuoỏ ari-akya 4:13-5:11

Tẻdyẻhẻdyẻre dỗ khyẻ 5:12-22

Tẻhébě dỗ khyẻ 5:23-28

1 Pẹ ma Paulu, Sila, * ná Timothy. Pẹ rấcuõ rỏlũ liyẻtỏba dỗ thỉ Thessalonía prẹzútẹtẹ plómụphú tahe a o.

Thỉ Thessalonía prẹzútẹtẹ plómụphú tahe ma Phẻ Cỏmarya ná Byacẻ Jesũ Krístu akayã tahe hó. Tẻbwítẻtaryẻ ná tẻkacủkábẻ ki okuỏdũ ná thỉ nỉ-.

Thessalonía Prẹzútẹtẹ Plómụphú Tahe A Tẻohtwỏprẻ Ná A Tẻzútẻnyã

2 Bí pẹ kwỏcỏbẻ dỗ thỉ lỏ- plỉ gnẻ akhẻnuò, pẹ hébwihẻtaryẻ Cỏmarya pwỏ- tỏphuoỏ cỏ. 3 Dỗ thỉ tẻzútẻnyã akhu-akhyẻ, thỉ mẻtẻ ahtwỏahte, dỗ thỉ tẻmỏnỉ ù akhu-akhyẻ, thỉ krủmẻ tẻ, rò dỗ thỉ o ná tẻmyásủ dỗ pẹ Byacẻ Jesũ

* 1:1 Dỗ Greek ngỏ ma a hé ná "Silvano"

Krístu ało akhu-akhyě, thĩ khyáthéplòhtúbé tẹmẹcyẹmẹcụ thĩ tahe. Bí pẹ kwícóbě dọ pẹ Phẹ Cómarya o akhẹnuô, lỏ- thĩ mẹtẹ yẹtahenuô, pẹ sọtapa pẹpá có to có.

4 Puõvỵá dọ Cómarya mọnị thĩ, pẹ thẹgně ná thĩ ma kayá dọ Cómarya nwóhtyanị thĩtahe hó. 5 Mẹtẹhéro pẹ phyéhyá pẹ thĩ tẹthẹkrụmịla yẹnuoma túpré pẹ kháu a tẹhébè nuómáto. Tẹthẹkrụmịla yẹnuoma, a o ná a taryeshyosó, a o ná Thé Sàsě Byacè, a o ná tẹzụe lólátakli tẹthẹkrụmịla a tẹcótẹtẹ yẹtahe. Rò bí pẹ okuó ná thĩ akhẹnuô, pẹ ma kayá phútẹ tahenuoma, thĩ thẹgně htuóđúhó. Yẹnuoma pẹ ohtwóprẹ pẹ dọ thĩ lẹnịbwi nịtaryé agnẹ prẹ. 6 Thĩ myábủ pẹ ná Byacè rò ù mẹcyẹmẹcụ nyacó thĩ, manáro thĩ thẹkrụthéłó phyésúpá tẹthẹkrụmịla. Bí thĩ phyésú tẹthẹkrụmịla akhẹnuô, Thé Sàsě Byacè mẹ thẹkrụthéłó pẹ thĩ hó. 7 Phúnúorò thĩ htwóhtya pẹhó kayá dọ a zụkanyáka Krístu dọ a o dọ Macedonia kẹkụ nuótahe ná Akaia kẹkụ nuótahe alámyábủ hó. 8 Mẹtẹhéro Byacè a tẹthẹkrụmịla dọ thĩ hẹsodónyá pẹ ù yẹnuô, a luó cuótuó túpré dọ Macedoniaké ná Akaia kẹkụ nuómáto. Thĩmwịla dọ thĩ zụenyáe Cómarya ari-akya yẹnuô, a luópasí cuótuó kuółó cóhó dọ kháłé pwỏ- tópho hó. Phúnúorò thĩ tẹzụ ari-akya yẹnuô pẹ lo dónyá luó pẹpá ù tóprẹ- to hó. 9 Bí pẹ hyá olẹ kuó thĩ akhẹnuô, thĩ ẹmọsụ lahyá pẹ phútẹnuô, lỏ- kayá o bínúô tahe dónyá pẹ lóplí hó pẹ. A dónyá pẹ pẹ ná thyáphú thĩ ki mẹkuó Cómarya dọ a htwóprẹ rò acóate málakó yétóprẹ a tẹmẹnuô, thĩ víkyá kyá lỏ có thĩ tẹcóbě prẹzo tahe có. 10 Htuóro Cómarya aphúkhú Jesú dọ a phẹ mẹ kahto htwóprẹ kakhýe khyéthya lủ dọ tẹthyé yétóprẹ ki hyálya khyéthya dọ mókhu pánúô thĩ opọmyású lahyá phútẹ nuô ẹthi hé lóplí pẹ pẹ. Jesú ma prẹmẹlwóhteka hó pẹ ná Cómarya a tẹthéplódu dọ a ki cırıya ù pá yẹnuô tóprẹ a takhukú hó.

2

Paulu Mẹtẹ Dọ Vị Thessalonía Akụ

1 Puõvỵáthĩ, pẹ cuóolẹ kuó thĩ nuô, a lỏkyáđé ashuóakhě máto. Abwítaryé opré nuoma thĩ thẹgně đúhó. 2 Phú thĩ thẹgně htuóhónuóhó, bí pẹ hyá tyakuóhí dọ thĩ oto akhẹnuô, vị Philippiphú tahe mẹcyẹmẹcụ pẹ, htuóro mẹtẹtaré lỏ pẹ. Ù mẹ takhwótaké dídyá tặtặ có pẹ tadúro thyáphú pẹ ki hẹsodónyá nípé thĩ ná Cómarya a tẹthẹkrụmịla nuóro, pẹ Cómarya dyéhó pẹ tẹkhủhả hó. 3 Pẹ dyéhédyére thĩ ná thĩ ki zụe tẹthẹkrụmịla phúyẹnuoma athú náto. Pẹ tẹtanẹ ma a mwọplithíplo dọ thĩkhu prẹ, pẹ cuó pụ lahó kuó ná ù tóprẹ- to. 4 Pẹ hébè prẹ phú ató Cómarya athéplò nuópré, mẹtẹhéro pẹ myáhıtye bẹnó htuóhó tẹcyẹtẹcụ rò pẹ théplò pyépé to akhu-akhyé, a zụe thẹlẹnị pẹ rò a dyétáhó tẹthẹkrụmịla yé dọ pẹ takhukú hó. Pẹ pụ hé phú ató kayá théplò nuómáto. Pẹ pụ hé phú ató Cómarya dọ a cẹmyá pẹ théplòyẹ tóprẹ a tẹthézụ nuópré. 5 Phú thĩ thẹgně htuóhónuóhó, pẹ hyá

hébèhtuthé lahônó ná thĩ tôphuô- to. Pê thézũ lǒphăe nĩrũnĩhtê rò pè hyă cyêkhocyêkhá nó ná pènê tôphuô- to. Pê mẹnókuô ná phúyê to nuôma Cómarya zũbé pré. ⁶ Thĩ bèbè, kayă dǒ aruô tahenuô bèbè, thyáphú a ki htuthé nĩkuô pè rò pè pũmẹ phúnuô mậto.

⁷ Pè ma Kristu a Prêdônyăphú tahe akhu-akhyê, pè ki kwĩshyo tẹ dǒ thĩo nuôma akòabè pré, manárò pè mephúnuôto. Bí pè okuô ná thĩ akhẽnuô, pè hébècêhébènyă pré thĩ, thyáná muốtôprê myánĩkhwenĩ dyé aphú tahe nuôpré. ⁸ Pè yǒ mọ nĩdyé nyacó thĩ, htuôrò thĩ htwǒ pè khỏbỏthýo dǒ a mọnyacó pè tahe akhu-akhyê, pè taritaryă one pènê dǒ pè ki dyásó thègnê túpépré thĩ ná Cómarya a tẻthẻkrũmila yê ari-akyă nuômậto, pè o taritaryă one pỏ có pènê ná pè ki otỏkuô ná thĩ rò, phyécwỏmẹcwỏ kuỏpỏ có thĩ. ⁹ Puốvỷậthĩ, pẻ krũyeryă nyacó tẻ nuôma thĩ klyă tỏnĩpả pré. Bí pẻ hẻsodỏnyă pẻ thĩ ná Cómarya a tẻthẻkrũmila akhẽnuô, thyáphú pẻ ki buỏe nĩdyé pẻ hỏkủsẻ, htuỏtỏ thyáphú pẻ ki mẻhtuỏmẻnyẻ tả thĩ tằmẻ nuỏrò, pẻ ryatẻ mỏkhĩkĩ mỏsẻklẻklẻ có.

¹⁰ Bí pẻ otỏkuô ná thĩ prẻzủetẻphú tahe akhẽnuô, pẻ ohtwỏprẻ sảsẻ, pẻ ocỏotẻ, htuỏrò pẻ mẻtẻthủ to nuô thĩ thẻgnẻdủhỏ. Pẻ ma kayă phủtẻ tahenuỏma, thĩ ná Cómarya ki khyáluỏdủhỏ thĩthẻ hỏ. ¹¹ Pẻ myákhwenĩ thĩ yẻnuỏ, a thyácónả phẻ tỏprẻ myákhwẻ nĩdyẻ aphú có nuôma thĩ thẻgnẻdủhỏ. ¹² Mẻtẻhẻrỏ thyáphú thĩ ki ohtwỏprẻtỏ ohtwỏprẻbẻ phú Cómarya athẻplỏnuỏ rò pẻ dyẻhẻdyẻẻẻ thĩ, pẻ hébẻmỏhẻbẻyả thĩ, pẻ shyakrwỏ thĩkhyẻ pwỏ- tỏprẻ có. Cómarya ma prẻ dỏ a ẻnuỏ thĩ dỏ ahtyẻakẻkủ ná a taryẻduhtủ akủ tỏprẻhỏ.

¹³ Bí thĩ nẻhuỏ Cómarya alằangỏ dỏ pẻ hẻsỏ pẻ thỉyẻ akhẽnuô, thĩ phýẻsủ ẻ phú a o dỏ kayă a o rò a hyănuỏ mậto, thĩ phýẻsủ có ẻ phú a o dỏ Cómarya a o rò a hyă nuỏ có. Phúnuỏ akhu-akhyê, pẻ hébẻwẻhẻtaryẻ Cómarya pwỏ- tôphuỏ có. Rỏ tẻritẻkyă yẻnuỏma Cómarya a tẻritẻkyă mảlakỏ có. Rỏ dỏ tẻritẻkyă yẻ akhu-akhyê, Cómarya nỏohtwỏprẻ hỏ thĩ phú atỏ lủthẻplỏ nuỏhỏ. ¹⁴ Puốvỷậthĩ, tẻcủohtwỏhtyả tuốanẻ ná thĩ phúyẻtahe mẻtẻhẻnuỏma a thyáhỏ ná tẻmẻhtwỏhtyả htuỏhỏ anẻ dỏ Cómarya a prẻzủetẻ plỏmủphú dỏ a o dỏ Judakẻkủ nuỏtahe hỏ. ẻthĩ yỏ htwỏ Jesủ Kristu akayă tahe akhu-akhyẻrỏ a htwỏhtyả prẻ. Thĩ myẻcỏphủ mẻcyẻmẻcủ nĩdyẻ khyẻdủ thĩ yẻnuỏ a thyácỏhỏ ná Judaphú tahe mẻcyẻmẻcủ nĩdyẻ khyẻthýadủ prẻzủetẻphú dỏ a o dỏ Judakẻkủ nuỏtahe có hỏ. ¹⁵ Judaphú tahe ma prẻmẻthyẻ Byacẻ Jesủ ná prẻprỏ tahe, htuỏtỏ a vẻhtẻkyă pẻ. A mẻtỏ Cómarya thẻplỏ to, htuỏrỏ, a thẻhtẻthẻhả lỏ có ửpwỏ- tỏprẻ có. ¹⁶ Thyáphú Judaphú mậto tahe ki nẻbẻ kuỏ tẻmẻlwỏhtẻkả agnẻnuỏrỏ, pẻ hẻsodỏnyă luỏ pẻkuỏ hỏ ẻthĩ ná tẻthẻkrũmila hỏ. Bẻnuỏakhẻ Judaphú tahe pủ mẻđidyả tậtủ pẻ. Phúnuỏrỏ ẻthĩ mẻtẻ tahenuỏ, a dyabảhtyacỏmỏ nĩdyẻ lỏplỉ có a tẻthủtẻora nuỏtahe tuố códỏ lẻdyảhtyả akhẻlẻ opả cótỏ hỏ. Khỏnyẻyẻ Cómarya a tẻthẻplỏdu a tẻcẻryả dỏ khyẻlỏ yẻnuỏ a ki hyảtuỏhỏ dỏ ẻthỉ o hỏ.

Paulu Thézú Cuóľeó Kuó Thessalonía Prèzútè Plómufú Tahe

¹⁷ Manáro puóvyáthí, bí tèmecyemecû me sipruósipryákyä pènékló ná thí nèklóyè taplótapyáphú akhèyènuô, pè nethuô nyacó thí có. Pè thézú myáhtye thí rò pè cyèpyrècyèlì nyacó. Pènékló oye ná thí tadúro pè tètane tahe nuôma a ophúnyé ná thí prè. ¹⁸ Pè thézú hyäolè kuóplá thí. Vá mádú Paulu yè, vá yácú hyä tamómó kuópló có dô thío tadúro khínericýä khukló međidyä tătú pèklyä. ¹⁹ Mameđerò pè thézú cuóľeó kuópló nyacó thí hénuôma, thí yò o ná thí tètú dô ashyo-asó akhu-akhyè, pè o ná tèmýású, pè o ná tètèluóphòphú, rò bí Byacè Jesú Kířtu hyä tónyèpánuô, thí htwóhó pè lèphyéhtyalónì pè thèplò dô anyèhyä pã hó. ²⁰ Thí ma pè lèphyéhtyaló pè thèplò ná pè tètèluóphòphú tahe hó.

3

¹ Dókhýè tadúnuô pè khyábè pã cóto akhu-akhyè, pè ki okyáhó bí ví Athenia akú yè hó pè belyákyä pè thèplò phúnuô. ² Rò pè thúlyä Timothy dô thío, è ma pè puóvyá tóprè rò a htwó Cómarya prèmetèphú tóprè. A mețokuóttè ná pè, rò a hésodónýä pè ù ná Kířtu a tètèkrúmila ari-akýä. Thyáphú a ki dyéhèdyerenì thí rò a ki shyakrwónì thí tètúttènyä akhyè nuôro, pè thúlyä è dô thío. ³ Û yò mecyemecû thí akhu-akhyèro thyáphú thí ki víkyä tá thí tètúttènyä tóprè- támènuô, pè nõhyä Timothy dô thío. Thí thègnè ryáryádèdè hó ná Cómarya taze-one dô pè bè khyábè tèmecyemecû phúyè tahe nuóhó. ⁴ Mețèhéro bí pè okuópa ná thí akhènuô, pè hé tamómó pè htuóhó thí ná pè ki khyábè tèmecyemecû phúyè nuô pã. A hyä htwóhtya kryä- ná thí phútènuô thí myáhtyebè málakó cóhó. ⁵ Vá okhyä páto akhu-akhyè, thyáphú Timothy ki thègnè ná thí oklòsómápa dô thí tètú è, ma thí oma pã to è nuô, vá thúlyä lú dô thí o. Vá bèzò ná khínericýä khukló klyä ilo-ilyä nyä thí hó. Htuóro lõ- tèphyètème dô pè mețtuó lõhó tahenuô, a ki kyädè lõnyáhó, vá bèzò phúnuô.

⁶ Manáro khónýáyè Timothy o dô thío rò a kațuó khyèthyáhó dô pèo hó. Rò a ka dónýä pè pè ná tètítèkyä dô a mọ tahe. A héluó pè pè ná thí tètúttènyä ná thí tèmọ tahe ari-akýä. Htuóto a héluó pè pè ná thí thénèhtyabè pè pwò- tóphuó có, rò thí o ná tètèluóphòphú, htuóto thí nethuô myáhtyekuó nyacó pè phú pè nethuô myáhtye thínuô, a dónýáluó pè pè phúnuô. ⁷ Phúnuóro puóvyáthí, bí pè khyábè có tèpyátèssè dô adu-azã ná tètýètècû lõ- plì yètahe akhè cónuôro, thí zúè thèlèní pã Kířtu akhu-akhyè, a nìhènìre nyacó dô pègnè có. ⁸ Mețèhéro, dô thí ihtò klòma dô Byacè akú akhu-akhyè, pè ohtwóprè khónýä yènuô, phwì- aphwíamohýä khyèthyä có pè hó. ⁹ Dó thí khukhyèro, pè hébwihétaryè nyacó pè Cómarya rò pè thèkrúthèlò lakálakó có dô a mèthènyè có. Rò pè thèkrúthèlò hébwihétaryè Cómarya yènuô, a kó pè pã có to. ¹⁰ Thyáphú pè ki myáhtye tãsbè khyèthyä

ná thĩ rò pẹ ki męcwõ éhtyapõ thĩ tẹzũ dó a lo tahenuôrò, pẹ kwícóbẹ mọkhhíkhi mọsẹklẹklẹ có.

¹¹ Thyáphú pẹ ki hyánó khyěthyá dó thĩo nuô, pẹ Cómarya dó a mã pẹphẹ sịngé nídú yětòprẹ ná pẹ Byacè Jesũ yě ki taritaryã plõhyã pędú pẹklyá pã ní-. ¹² Byacè ki męéhtya pędú thĩ tẹmõnĩ lũ rò, thĩ ki mọ lõthulóthé nıdyélũ tòprẹ ná tòprẹ, htuõrò thĩ ki mọéhtya nıkuõpõ kayã dó aruô tahe thyáná pẹ mõnı thĩnuô ní-. ¹³ Bí pẹ Byacè Jesũ hyãlyã tõe ná akayã sàsẹ tahe lõplı pã akhěnuô, thyáphú ù lẹdya thĩ tẹthú ki o pã tãmé, htuõto thyáphú thĩ ki sàsẹ dó pẹ Cómarya ná pẹphẹ nídú yětòprẹ anyěhyã pãnuô, a ki dyěshyodyésõ nıdyédú thĩ thẹplò ahěare ní-.

4

Tẹohtwõprẹ Dõ Atõ Cómarya Thẹplò

¹ Puõvyã thĩ, dó khyělõnuô, thĩ tóbẹ ohtwõprẹ tõ ná Cómarya athẹplò phutěnuô, pẹ ithyó htuõhó thĩ hó. Rò khõnyãyě thĩ ohtwõprẹ nuõma a mãhó. Khõnyãyě pẹ kwithézọ thĩ rò pẹ shyakrwõnı thĩkhyě dó Byacè Jesũ akhălẹ, thĩ ki mę plehyã éhtyaéhtya põ phunuô. ² Tẹ dó pẹ hé htuõhó thĩ ná thĩ tóbẹ mę tahenuô, thĩ thẹgněhó. Tẹ yětahe nuõma Byacè Jesũ dyatã tẹme dó pẹkhu dó pẹ tóbẹ heso pẹ thĩ prẹ.

³ Cómarya thézũ ná thĩ tẹkahtõnyã thĩtahe ki mwõplıthıplo rò bẹ cuõthúnı prẹmòprẹkhũ taki- to. ⁴ Thĩ pwõ- tòprẹ tóbẹ põtariłyã nıdyédú thĩnẹ ná tẹohtwõprẹ sàsẹ dó ù ki bezúnı thĩ tahe. ⁵ Nõpõ lyanı tã thĩnẹ ná tẹlũmemonı nẹtahe ná tẹpatápátõ a tẹthézũthẹlõ phũ kayã dó a thẹgně kuõ Cómarya to nuõtahe tãmé ní-. ⁶ Thĩ tóbẹ męthúnı thĩ puõvyã Kristuphũ tahe ná tẹ phunuõtahe tòprẹ- to. Thĩ tóbẹ taklyé lahõnı dó thĩ puõvyã Kristuphũ tahe akhu tòprẹ- to. Kayã dó a męphunuô tahenuô, Byacè ki cırya èthı pã. Phúyě tahenuô pẹ hėsodõnyãlũ pẹ htuõlõhó thĩ, pẹ dyéròdyéryě htuõlõhó thĩ hó. ⁷ Mętéhèrò Cómarya é pẹ dó pẹ ki bẹ ohtwõprẹ męthũ prẹmòprẹkhũ agněnuô mato. Thyáphú pẹ tẹkahtõnyã thĩtahe ki mwõplıthıplo agněnuôrò, a é pẹ prẹ. ⁸ Phunuô akhu-akhyě, kayã tòprẹprẹ dó a htésũ tẹthıyóithıya yěnuõma, a htésũ prẹlukayã mato. A htésũhó Cómarya dó a dyé thĩ Thẹ Sàsẹ Byacè yětòprẹ nuõhó.

⁹ Tẹmõnı puõvyã dó a zũkanyãkã tẹ tahe ari-akyã nuô, pẹ lo rã pępã ná thĩ to hó. Mętéhèrò tẹ dó bẹ mọ nıdyé lũ tòprẹ ná tòprẹ nuô thĩ nẹbyacè nídú, Cómarya ithıyóithıya htuõdũhó thĩ hó. ¹⁰ Kihėlakõma thĩ mọ nıdyé lõplı thıpuõthıvyã dó a o dó Macedoniaké yě tókẹlẹ nuõtahe có. Manárò pẹ shyakrwõ kuõpõ thĩ ná thĩ ki mọ éhtya lõklõ põ có ná yěnuô ní.

¹¹ Yácú ohtwõprẹ krũklẹ pędwõ lahyã ná ù dó tẹpwõ- tõe akũ ní-. Nẹ tẹritẹkyã mato tahenuô, cuõnuõ męsúsã kuõ tã ù tãmé ní-. Phũ pẹ heso htuõhó thĩ nuô, püepüryã rò buõelyã nıdyédú lahyã thĩnẹ ní-. ¹² Thyáphú kayã dó a zũenyãe kuõhı Cómarya to tahe ki myáhtye thĩ tẹohtwõprẹ rò èthı

ki bezú thĩ, htuõto tẽ dó thĩ loe loõ tahenuõ, thyáphú thĩ ki théléhtyanı̄ tã urreu tãmẽnuõ, mẽ lahyã phú pẽ hé thĩ nuõ ní~.

Byacẽ Atẽhyã Khyẽthyã

¹³ Puõvvyãthĩ, pẽ thẽzú nõthẽgnẽkuõ thĩ ná kayã dó a zũenyãetẽ rò a thỹ htuõhõ nuõtahe ari-akyã. Phú kayã dó a tẽmyásũ okuõũ to nuõtahe thẽplẽnebẽ nuõ, pẽ thẽzú nõhtwõ kuõ thĩ phúnuõto. ¹⁴ Pẽ zũẽ ná Jesũ thỹẽhtuõ rò a htwõprẽ kãkhyẽ hó. Phúnuõrò pẽ zũẽ ná shyẽ~ Jesũ hyãlyã khyẽthyã pãnuõ, Cómãrya ki ẽka otõkuõ khyẽthyã kayã dó a zũẽ Jesũ rò a thỹ htuõhõ nuõtahe ná lũ pã.* ¹⁵ Tẽ dó pẽ kírẽ hé pẽ põ thỹẽ tahenuõma, Byacẽ ithyóithya ná anẽ nı̄dũcõ. A hé, shyẽ~ Byacẽ Jesũ hyã khyẽthyã akhẽpãnuõ, pẽ dó a ohtwõprẽ pã yẽtahenuõ, pẽ ka kahtyarẽ ná kayã dó a zũẽ rò a thỹ htuõhõ nuõtahe máto. ¹⁶ Mẽtẽhéro Byacẽ anẽbyacẽ nı̄dũ ki o dó mókhu rò hyãlyã pã, rò a ki ẽhtõtã angõ tõmũ pã. Htuõrõ tanémõkhuphú a khuklõdulõ tõprẽ ki ẽhtõ hẽbẽtã pã. Htuõrõ ù ki nı̄huõ Cómãrya akwõ prãhtya pã rò kayã dó a zũẽ Krı̄stu rò a thỹ htuõhõ tahenuõ, a ki ihtõ karẽłõ ù pã. ¹⁷ Htuõrõ pẽ dó a ohtwõprẽpã yẽtahenuõ, thyáphú pẽ ki cuõ myãhtyesú kuõ ná Byacẽ dó mólẽ pãnuõrò, Cómãrya ki cõhtya tõkuõ pẽ ná ẽthĩ dó óluõklẽ pã. Htuõpãrò pẽ ki cuõ otõkuõ ná Byacẽ tacũprẽ talẽkrẽ pã. ¹⁸ Phúnuõ akhu-akhyẽ, dõnyã mõ nı̄dyẽ khyẽ lahyã thĩ thẽplõ ná tẽritẽkyã yẽ tõprẽ ná tõprẽ ní~.

5

O Tarı̄taryã One Thı̄nẽ Ná Byacẽ Atẽhyã Amõnyẽ

¹ Puõvvyãthĩ, Byacẽ ki hyãtõ ana-alẽ ashuõakhẽ bíkhẽtẽ pãnuõ pẽ lo rã hẽsoluõ pẽ ná thĩ to. ² Mẽtẽhéro thĩ thẽgnẽ tãtẽ htuõdũhõ ná Byacẽ hyã amõnyẽ pãnuõ, athyanã prẽheuhõ hyã dó mõkhıkhẽ nuõ pã. ³ Bí ù hé, “Kẽthuõkẽkrẽ hó, tẽbèzõbẽthi o pã tohõ” ù hé hó phũyẽ akhẽpãnuõ, tẽpyètẽkyã ki hyãtuõkhyẽ pẽ ẽthĩ thyánã prẽmõ phũohõsẽ nuõpã rò ẽthĩ siplẽbẽ tõprẽ- to pã.

⁴ Manárõ, puõvvyã thĩ, thĩ o dó tẽkhıtẽlõ alẽ máto akhu-akhyẽ, Byacẽ hyã amõnyẽ yẽnuõ, thĩ khyẽ tanyãtadẽ cõ phú prẽheuhõ hyãtuõkhyẽ kuõ thĩ nuõ to. ⁵ Lõ~ thỹẽ tahe nuõma tẽlĩ aphúkhũ ná mõsẽklẽ aphúkhũ tahe. Pẽ ma kayã mõkhımõnephú mátoto, tẽkhıtẽlõphú mátoto. ⁶ Phúnuõrò pẽ kò omỹ sõtapa nı̄kuõ phú urreu tahe omỹ sõtapa nuõto. Pẽ tõbẽ othãklyã rò põtãrĩ nı̄dyẽdũ pẽnẽ. ⁷ Mẽtẽhéro kayã dó a omỹõ tahenuõ a omỹõ dó mõkhıkhẽ, kayã dó a emũõpryã tahe nuõma a emũõpryã dó mõkhıkhẽ. ⁸ Manárõ pẽ ma mõsẽklẽphú tahe akhu-akhyẽ, pẽ bẽ põtãrĩ nı̄dyẽdũ pẽnẽ. Pẽ tõkõ zũẽ plehyãlã Jesũ rò pẽ tõkõ mõ plehyã lãnı̄ ù. Pẽ ki mẽphúnuõ hẽrõ athyanã pẽ kũthyãhtya nı̄ hó pẽ cãtõtẽtẽ dó a takẽbinı̄ pẽnẽ yẽnuõhõ, htuõrõ

* **4:14** 4:14 Angõlasã dó aruõ ma dó Jesũ akhu-akhyẽ Cómãrya ki ẽka kayã dó a thỹ htuõhõ tõnã Jesũ nuõprẽ.

pê tẹmýásũ dó Cómarya ki mẹlwóhteką pê yẹnuôma athýaná pê klwõhtya khuklwõ tõthtë dó a takèbí nidyé pê khukló yẹnuôhó. ⁹ Cómarya nwóhtya pê ná pê ki khyábè a tẹthéplòdu a tẹcirya yẹnuô mato. Dó pê Byacè Jesũ Krĩstu khukhyèrò, a nwóhtya pê ná pê ki nĩbè láchò tẹmẹlwóhteką yẹnuôpré. ¹⁰ Pẹ thyè bèbè, pê htwõprè bèbè, thyáphú pê ki otõkuò ná ènuòrò, a khyáthyè pẹhó dó pẹgnè hó. ¹¹ Phúnuuòrò, dyéhèdyére khyèlũ tòprè ná tòprè rò mẹcwólyẹ mẹcwókè khyèlũ tòprè ná tòprè phú thĩ mẹ hó khõnyá yẹnuò ní~.

Tẹithyó Zũklyázũklò Ná Tẹhémohéryá Dókhyè Tadú

¹² Puõvyáthĩ, kayá dó a htwõ thĩ khuklókhuklyá dó Byacè akũ rò a krĩmẹ tẹ, a dyéròdyéryè one pẹ thĩklyá tahenuò pẹ kwíthézò thĩ ná dyaduzũnyá lahyá kayá phúnúò tahe ní~. ¹³ Dó èthĩ mẹ lahyá phúyè akhu-akhyè, dyaduzũnyá sáprè èthĩ rò mọ lóthulóthénĩ èthĩ ní~. Okrũoklè nidyé lũ tòprè ná tòprè ní~. ¹⁴ Puõvyáthĩ, pẹ kwíthézò khyèthyá pọ thĩ, dyéròdyéryè nĩdú kayá taklèlèbyá nuòtahe ní~. Htuòrò dyéhèdyére pẹ kayá dó a taruò dũgnè nuòtahe rò mẹcwó pẹkuò kayá dó a hécèrecè nuòtahe, htuòrò khyáthéplòhtũ pẹ ù pwõ~ tòprè ní~. ¹⁵ Nõmelyè kakhýèsũ tá kayá dó ù mẹthú lũ nuòtahe támé ní~. Mátòkhónuò, yácú meryá nidyé lũ tòprè ná tòprè pwõ~ tóphuó rò yácú meryá nípékuò kayá dó aruò tahe ní~.

¹⁶ Thèluõphòphũ lahyá pwõ~ phuõní~.

¹⁷ Kwícóbè lahyá pwõ~ tóphuó ní~.

¹⁸ A htwóhtya phútètè~ bèbè, tarú hébwihétaryè lahyá Cómarya pwõ~ tóphuó ní~. Mètèhèrò, Cómarya thèplò dó thĩ tòmẹ phúnúò dó Jesũ Krĩstu akũ.

¹⁹ Mepĩ tá Thè Sásè Byacè a tẹkúkáruryá tahe támé ní~. ²⁰ Tanẹ patí tá prèpro a tẹhépro one nuòtahe támé ní~. ²¹ Cemyá htuóló tẹpwõ~ tóco rò phyésũkuò tẹ dó aryá nuòtahe ní~. ²² Cuóvò khèvòkyá lahyá tẹmũmyáricyá pwõ~ tóco ní~.

Paulu Kwícóbè Ná Cómarya Ki Sõri Thessalonia Prèzũtètè Plómuphú Tahe

²³ Cómarya dó a dyé pẹ tẹthuótèkrè yètòprè anẹbyacè nĩdú ki męsàsè lóbahtya dú thĩ ní~. Htuòto shyé~ pẹ Byacè Jesũ Krĩstu ki hyá khyèthyá pãnuò, thyáphú ù ki dyacyápá tá thĩ tẹthú támé nuòrò, Cómarya ki myákhwenĩ lókuò pódú thĩ nèkló ná thĩthé ná thĩ thèhtwõprè pã ní~. ²⁴ Cómarya dó a é thĩ yètòprènuò, a ki mẹ málakò pèdú thĩ phúnúò pã, mètèhèrò è ma Cómarya dó acó ná angó tòprè.

²⁵ Puõvyáthĩ, kwícóbè tuõ pèkuò lahyá pègnè ní~. ²⁶ Hémohéryá lólõ~ puõvyá dó a zũkanyákatè nuòtahe rò nuòmúnĩ lũ tòprè ná tòprè dó tẹnuòmú sàsè akũnuò ní~. ²⁷ Dó Byacè amwĩ akũ, vã nõtá thĩ ná thĩ ki hòlũ pẹ vã liyètòba dó puõvyá dó a zũkanyákatè pwõ~ tòprè a mètènyè ní~.

²⁸ Byacè Jesũ Krĩstu abwíataryè ki okuòdú ná thĩ ní~.

Thessalonía Nyëba Tôba Second Thessalonians Têhébé Rê Dô Nyë

Thessalonía prëzütetë plómuphú tahe théplò súsisúsá mahómahyã tadú pã ná èthi myású Krístu kíré hyãkhyë nyëpfluótôphuó ari-akyã. Paulu rá Li Thessalonía nyëba yëtôba ma a rá cuó pë Thessalonía phú dô a zúë lahyã ná Byacè Jesú kíré hyã nyëpfluótôphuó yënuô a hyã htuôhó a zúë nuôtahe agnë. Paulu dônýãplò pë khyë èthi rò a héluô pë èthi ná Krístu hyãtyahíto nuô, kayã tôprë dô ù é lú, “Kayã cyëricyã,” dô a mëtakhwótakësú Krístu yëtôprë ki ohtyaré rò a plwô më ù tèmúmyáricyã yëpãnuô a tuó có dô tètéhéóthéryã tadú có pã.

Prëdônýãphú Paulu yë, a dyadu rá dyéthégnëcuó pë Thessaloníaphú tahe ná a khyábë tëpyátësë, tëmëcyëmëcû tahe tadúró èthi tókò oklòsôma kuó lahyã dô tètütënyã akú, rò èthi tókò püepüryã buôlyã nídyé kuó lahyãdú anë, htuôto èthi tó mëkhyãmëyaya lahyã tëmëryã tahe agnënuôró, a rá cuó pë èthi prë.

Têhébé tótó ná tótó

Têhébé rê dô nyë 1:1-2

Tëhtuthétya 1:3-12

Krístu kíré hyã khyëthyã a tëthyóithya ari-akyã 2:1-17

Tëdyéhëdyére ná Krístuphú a tëihtónyã tahe 3:1-15

Têhébé dô khyë 3:16-18

¹ Pë ma Paulu, Sila,* ná Timothy. Pë rácuó rólú liyëtôba dô thí Thessalonía prëzütetë plómuphú tahe a o. Thí ma pë Phë Cómarya ná Byacè Jesú Krístu akayã tahe. ² Phë Cómarya ná Byacè Jesú Krístu ki dyédú thí tëtëwítëtyarë ná tètëkacúkábë ní~.

Paulu A Têhébwihétaryëtya Cómarya Ná A Tëkwícóbë

³ Puóvyã Krístuphú thí~, pë thénëtyabë thí bíkhëtë~ bèbë nuô, pë bè hébwihétaryë có Cómarya dô thígnë pwô~ tôphuó có, mëtéhéro thí tètütënyã ná thí tëmóni lú tôprë ná tôprë nuô, a duhtya ná duhtya akhu-akhyë, pë tóbë hébwihétaryë nyã hó. ⁴ Phúnuô akhu-akhyë, pë nëbyacè nídu pë hésodónyã luôpë prëzütetëplómú dô aruô tahe ná thírithikyã. Bí thí khyábë tëmëcyëmëcû ná tëpyátësë tahe akhënuô, thí khyáthéplóhtúbë rò thí oklòsôma dô thí tètütënyã akú akhu-akhyë, pë phyëhtyaló mọ nídyé nyacó pë théplò.

⁵ Ló~ tëtëytahe khyã athé ná Cómarya cirya të nuôma acóatë prë. Phúnuô akhu-akhyë, Cómarya ki dyakòdyabë hó thí ná ahtyëakékú pã. Thí khyábë

* 1:1 1:1 Dó Greek ngó ma a hé ná “Silvano”

tëcyëtëcû khõnyâyë nuôma dõ Cómarya htyëké agně prë. ⁶ Cómarya me të nuôma atõabë prë. Kayã dõ a mëcyëmëcû thĩ tahenuô, Cómarya ki dyëlyë kakhÿësù khyëthyádù èthĩ tëcyëtëcû pã. ⁷ Manarò thĩ ná pë khyábë tëcyëtëcû yëtahenuô, Cómarya ki mëmõ kakhÿë khyëthyá khyédù pë pã. Shyé~ Byacë Jesú oluõhtya akhëpãnuô, a ki mëmõhtya khyëthyá pë pã. A ki hyã dõ mikyãrahtõ akù pã. A ki hyãtõ ná a tanéphú dõ a oná a tẹprotẹpryã yënuô tahe pã. ⁸ A ki ciryã kayã dõ a thëgnë kuõ Cómarya to nuõtahe ná kayã dõ a cÿe kuõ pë Byacë Jesú a tètèkrÿmila to nuõtahe pã. ⁹ Èthĩ ki khyábë tẹpyëtëkyã tacúprë a təciryã yënuô pã. Htuõrò Byacë ki dyataphãkyã èthĩ dõ a mëthënyë ná a tètaryëduhtù dõ aprõapryã yëtahe anyëhyã pã. ¹⁰ Shyé~ Byacë Jesú hyãkhyëthyá amõnyë tõnyë pãnuô, a ki htwõhtya dû phúnũ pã. Bí nuõtõnyë pãnuô, akayã sásë tahe ki mëlimetakhë lũ pã rò kayã dõ a zÿe lũ tahenuô, a ki khyéthukhyéthë lõ lũ pã. Phúnũrò thiyë tahehe bèbë, thĩ ki htuthéhtya tõkuõ dõ èthiklë pã, mëtëhëro thĩ yõ zÿe htuõhó tètèkrÿmila dõ pë hësodõnyã htuõpë hó thĩ nuõtahe hó.

¹¹ Phúnũrò thyáphú Cómarya ki mëcwõ thĩ rò thĩ ki ohtwõprë tóbëkuõ ná atëë thĩ agněnuô, pë kwicóbë pë dõ thignë pwõ~ tôphuõ có. Pë kwicóbë pë põ dõ thignë ná Cómarya ki mëlõbã pë thĩ lõ~ thĩ tèmeryá dõ thĩ thézũmë nuõtahe, ná tèmë dõ thĩ më ná tètũ nuõtahe. Rò Cómarya ki mëpëdũ thĩ ná a tẹprotẹpryã pã. ¹² Pë kwicóbë phuyë nuôma thyáphú pë Byacë Jesú ki nĩbë tëlítëtakhë dõ thĩ o rò thĩ ki nĩbë kuõke tëlítëtakhë dõ a o pã agně nuõprë. Dõ pë Cómarya ná pë Byacë Jesú Kristu abwíataryë akhu-akhyëro a ki htwõhtya dû phuyë pã ní~.

2

Kayã Cyëricyã Tôprë

¹ Puõvyã Kristuphú thĩ~, vã thézũ hësoluõ pë thĩ ná shyé~ Byacë Jesú Kristu hyã akhë pã ari-akyã ná pë ki ka-oplõ tõkhyëlũ dõ a o pã ari-akyã yënuô prë. ² Kayã tôprëprë ki hé thĩ ná Byacë amõnyë hyãtuõ htuõhó hënuõma pë kwithëzõ thĩ~, khyézũ zũnyë lahyã támë ní~, taròthë thëisë lahyã támë ní~. A ki hé pë có thĩ, Cómarya nõhëpõ one vã kimãtorò ù hëso thëgnëluõ pë vã phúnũ a hécó bèbë, kimãtorò a ki hé lahyã ná li hyãtuõ dõ pë o tõba, a ki hécó phúnũ bèbë zÿe lahyã támë ní~. ³ Nõilo-ilyánĩ tã thĩnë támë ní~. Byacë Jesú Kristu hyã tyahito nuô, kayã tahe ki sásũ Cómarya pã rò kayã dõ a htësũkyã Cómarya ná Cómarya a tètÿótètÿhya nuõtõprë ki oluõhtya pã. Tëyëtahe ki htwõhtyarë htuõpãrò Byacë Jesú Kristu hyã khyëthyá pã amõnyë yënuô a ki hyã htwõhtya no pã. Htuõrò Cómarya ki mëpyëplũkyã kayãcyëricyã nuõtõprë dõ ngarakũ pã. ⁴ Lõ~ tètõ ù é ná Cómarya, mãtorò, lõ~ tètõ kayã cõbëhtya è tahenuô, kayã cyëricyã yëtõprë kihtékitaãyã sũkyã pã rò a ki phyëhtyalõ anë ná aduklõlõ có ná lõ~ tètëtahe phúnũ có pã. Phúnũ akhu-akhyë, a ki hyãnuõ o nyão dõ

Cómarya têtũhõdu akũ pã rò a ki dákwołyã nĩdyé có ané ná vã ma Cómarya tôprẽ phũnuô có pã.

⁵ Ma thì tònĩ pãnyã to ẽ? Bí vã o kuõpã ná thì akhẽnuô, vã hêsodõnyã luõ pẽlõ htuõhõ thì hó, vãhéto? ⁶ Khõnyáyẽ tẽdõ a mẽdídyã tãtũ pã kayã cyëricyã yëtõprẽ aklyãnuô a o rò maítẽ nuõma thì thẽgnédũhõ. Phũnuõrò shyẽ- ashuõakhẽ hyãtuõhõ pãnuô ma kayãricyã nuõtõprẽ ki oluõhtya pã. ⁷ Tẽouõobí dõ a mãhõ tẽmũmyãricyã yõtahenuô, a mẽhõ tẽdõ hekhuyẽ hó. Manárò kayã dõ a mẽdídyã tãtũ tẽmũmyãricyã yëtõprẽnuô, a ki mẽdídyã tãtũ plehyã tuõdõ Cómarya phyétaphãkyã è yẽnuô pã. ⁸ Htuõrò kayã cyëricyã yëtõprẽ ki oluõhtya pã tadũrò bí Byacè Jesũ Krĩstu hyã pã akhẽnuô, a ki mẽthyëkyã lũ ná a tẽthẽhte dõ akyãkũ yẽnuô pã, rò a ki hyã mepýëkyã lũ ná a tẽtaryẽduhtũ yẽnuô pã. ⁹ Kayã cyëricyã yëtõprẽnuô a ki nĩbè khĩnëricyã khuklõ a tẽprõtẽprya rò a ki dyelũ lahõlahya pẽ lõ ù ná tẽprõtẽprya pwõtõcõ, tẽmãtẽdyã pwõ- tõtõ ná tẽtapa khyéthukhyéthẽ tahe pwõ- tõtõ pã. ¹⁰ Thyáphũ a ki lahõlahyanĩ kayã dõ a kírẽ thyẽ dóthudõthẽ tahe agnẽnuô, a ki nõẽ nĩdyé a tẽmũmyãricyã nuõtahe pwõ- tõtõ pã. Èthĩ thẽkrũthẽlõ phyèsũ kuõ tẽmãtẽcõ to akhu-akhyẽ, a ki thyẽ lahyã pã. Èthĩ ki phyèsũ hërò a ki nĩbè lahyã tẽsiplẽkã pã. ¹¹⁻¹² Phũnuõrò thyáphũ èthĩ ki zũe kuõ tẽlahõlahya yẽ pã, htuõto thyáphũ Cómarya ki ciryakyã kayã dõ a zũe kuõ tẽmãtẽcõ to rò a cuõ thẽkrũthẽlõ zũe dũgnẽ tẽmũmyãricyã nuõtahe agnẽnuô, Cómarya plwõhyã khõ pẽnỹã hó èthĩ tẽlahõcyãdè ashyo- asõ yëtõtõ hó.

Prẽ Zũkanyãkã Tẽphũ Tahe Tõkò Ihtò Klõsõma Plehyã Tadũ Dõ A Tẽzũtẽnyã Akũ

¹³ Puõvyãthĩ-, thì ma kayã dõ Byacè mõnĩ thìtahe rò pẽ bè hẽbwĩhétaryẽ Cómarya dõ thìgnẽ pwõ- tõphuõ có, mẽtẽhërò thyáphũ thì ki nĩbè kuõ tẽmẽlwõhtekã agnẽnuô, Cómarya nwõhtya one htuõhõ thì dõ kalũkhẽ pãnuô có hó. Dõ Thẽ Sãsẽ Byacè mẽsãsẽ hó thì ná thì zũe tẽmãtẽcõ akhu-akhyẽ, Cómarya mẽlwõhtekã thì hó. ¹⁴ Dõ pẽ hẽso pẽ thì tẽthẽkrũmila yẽ khukhyërò Cómarya è hó thì phũnuô hó. Mẽtẽhërò thyáphũ thì ki nĩbè kuõ Byacè Jesũ Krĩstu a lĩtakhẽ rò a è hó thì hó. ¹⁵ Phũnuõrò puõvyã thĩ-, pẽ ithyõithya hêsodõnyã htuõpẽhõ thì ná pẽ khãukhãphẽ nuõtahe bèbè, mãtorò pẽ ithyõithya htuõpẽhõ thì ná li dõ pẽ rã cuõ pẽ thì yẽtahe akũnuô bèbè, oklõsõma kuõ lahyã ù rò pũma nĩ ryã kuõ lahyã ù ní-.

¹⁶⁻¹⁷ Pẽ Phẽ Cómarya abwĩataryẽ khukhyërò a dyëtã hó pẽ a tẽdyẽhẽdyere tacũprẽ ná tẽmyásũ dõ atãatẽ yõtahenuô hó. Pẽ Byacè Jesũ Krĩstu ná pẽ Phẽ Cómarya dõ a mõnĩ pẽ yëtõprẽ ki dyẽhẽdyere dũ thì ní-. Htuõto thyáphũ lõ- thì tẽphyëtẽmẽ nuõtahe ná lõ- thì tẽhẽbèhẽsũ tahe ki ryã agnẽnuô, a ki dyëshyodyèsõhtya dũ thì thẽplõ ní-.

3

Kwícóbě Pědō Pěgně

¹ Pě puõvyã thĩ~, pẹ thezũ hēsokyã thĩ dō khyě tadũ, thyáphũ Byacè a tẹthékrũmila ki luõpasĩcuõ pryãpryã agnẽnuõ, kwícóbě pẹ kuõ dō pẹgně ní~. Htuõto phũ thĩ phyésũ htuõhõ tẹthékrũmila yẽnuõ ná dō tẹbezũbenyã akũnuõ thyáphũ ù ki phyésũ thyákuõdũ phũ thĩ phyésũ yẽnuõrò, kwícóbě pẹ kuõ pọ lahyã dō pẹgně ní~. ² Kwícóbě pẹkuõ pọ pẹ ná Byacè ki mēsĩplé pẹ ná dō kayãricyã nuõtahe ná kayãcyẽ nuõtahe a takhukũ ní~. Mẹtéhèrò Cómarya a tẹthékrũmila yẽnuõ ù zũe lõ pwõ- tõprẽ mato. ³ Manárò Byacè yẽnuõ acó ná angõ rò a ki dyéshyohtya thĩ thẽ ahẽare pã, rò a ki takótakè tãtũ pẽnĩ thĩ ná kayãricyã nuõtõprẽ pã. ⁴ Dõ pẹ zũenĩ Byacè akhu-akhyerò, pẹ thègně ná thĩ klyã- krwõmẹ plehyã tadũ pọ nyã phũ pẹ mekyã thĩ yẽnuõ hó. ⁵ Byacè ki thũcuõ dũ thĩ dõ Cómarya tẹmọ akũ ná Kristu a tẹkhyáthẽplõhtũ akũ yẽnuõ pã ní~.

Tẹmẹ Lyabè Dõ Bèmẹ Tẹphyétẹmẹ Agnẽ

⁶ Puõvyã Kristuphũ thĩ~, dõ Byacè Jesũ Kristu amwĩ akũ, pẹ mekyã thĩ ngó, lõ- puõvyã dõ a taklẽlẽbyã rò a krwõmẹ kuõũ phũ pẹ lẹklõmẹ dõ pẹ dyékyã thĩ yẽnuõ to tahenuõ cuõ bóthyõ tá ná èthĩ tãmé ní~. ⁷ Thĩ nẹbyacè nĩdũ thĩ tõ krwõmyábũ mẹkuõ pẹ phútẽnuõ thĩ thègně tãtẹ htuõdũhõ. Mẹtéhèrò bí pẹ otõkuõ ná thĩ akhẽnuõ, pẹ taklẽlẽbyã ná to. ⁸ Ù lõkyã pẽnó ná pẹ lẹlẹlõ agnẽ to. Mátõkhõnuõ, thyáphũ a ki htwõhtya tá tẹvítèzã dõ thĩgně tõprẽ- tãmé nuõ, pẹ yácúe yácúryã kanó- to. ⁹ Pẹ ki kwĩmẹcwõ thĩ ná pẹ lẹlẹlõ ná lẹlẹlõ hẽnuõma a kò prẽ. Manárò thyáphũ pẹ ki htwõhtya thĩ lẹmyábũ rò thĩ ki krwõmẹkuõ phũ pẹ meyẽ agnẽnuõ, pẹ bẹ krũekrũryã nĩdyé nyacó. ¹⁰ Bí pẹ okuõpã ná thĩ akhẽnuõ, pẹ ithyókyã thĩ, “Kayã dõ a taklẽ dũgně tõprẽnuõ, ù tóbè dyeenĩ lũ tótcõ- to.”

¹¹ Pẹ cuõhétuõ phũyẽ mẹtéhẽnuõma, pẹ nĩhuõ ná dõ thĩklẽnuõ kayã taklẽ rò ae-aryã kuõũ tótcõ- to nuõ a o tahe. Rò a cuõnuõ mēsúsã kuõlõ ùruõ a tẹritẹkyã nuõ a o tahe, pẹ nĩhuõ phũnuõ. ¹² Dõ Byacè Jesũ Kristu akũ, pẹ mekyã pẹngõ yẽnuõ ná kayã taklẽlẽbyã yẽtahe agnẽ. Thyáphũ èthĩ ki ohtwõprẽ tãtõtãbè kuõũ, htuõto a kiekiryã kuõ lahyã ù rò a ki buõelyañĩ dyékuõ lahyã dũ a thẽplõhtwõprẽ agnẽnuõ, pẹ hëshyohésõkyã nyã hó èthĩ hó. ¹³ Manárò, puõvyã Kristuphũ thĩ~, bí thĩ mẹ tẹryã akhẽnuõ, thẽplõpyé tá lahyã tãmé ní~. Tarũ mẹ plehyã tadũlã lahyã phũnuõ ní~.

¹⁴ Kayã tõprẽprẽ ki cũe kuõũ li dõ pẹ thũpé thĩ yětõba a tẹithyoihtya to hẽnuõma myátõmakyã è ní~. Thyáphũ a ki thétarẽ lyã nĩdyédũ ané pãnuõ rò, bóthyõ tá lahyã è tãmé ní~. ¹⁵ Manárò thẽhtethẽhã tá è tãmé ní~, mátõkhõnuõ dyerõdyeryẽ è phũ nẹ dyerõdyeryẽ nẹ puõvyã Kristuphũ tõprẽnuõ prẽ ní~.

Tẹhèbè Dõkhyẽlõ

¹⁶ Tëkacükabé a Byacè ki dyétã dù thĩ tøkacükabé pwõ- tôphuố đố klyá pwõ- tôbõ akũ ní-. Byacè ki okuố dù ná thĩ pwõ- tôprè ní-.

¹⁷ Vã ma Paulu rò vã rá tètémohéryá yënuô ná vã takhu nĩdũ. Li pwõ- tôba đố vã rá htuốhố rò đố atadũ nuô, vã rá mèmámẹdyăkyă khódũ phúnũ. Vã rá mèmámẹdyăkyă phúnũ pwõ- tôphuố có.

¹⁸ Pẹ Byacè Jesũ Krĩstu abwíataryě ki o kuốdũ ná thĩ pwõ- tôprè ní-.

Timothy Aréló Toba First Timothy Tèhébé Rẹ Dó Nyě

Timothy ma Kristuphú tōprẹ, a nacépá prẹ, a o dó Asia Minor kékù. Amuḡ ma Judaphú rò a phě ma Greekphú. A krwókuḡ Paulu rò a htwòhtya prèmecwó Paulu a tẹphyètẹmẹ. Paulu rã Li Timothy aréló yětoba a rã tẹritẹkyã akhãshyékħãryã o thuḡcô.

Aréló rò a dyeròdyéryẹní tẹithyóithya dō ù ithyóthú è dō prẹ̀jẹtẹ plómukũ nuòtahe. Tẹithyóithya thú yěnuoma a ohtwòhtya dō Judaphú tahe a tẹtanẹ tahe ná Judaphú mǎto tahe a tẹtanẹ tahe mesilyã tǒlũ nuòprẹ. A zũenyãe lahyã ná hekhunékhu yěnuo a mũmyáricyã nyacó khukhyě, thyáphú kayã tǒprẹprẹ ki nĩbè kuḡ tẹmẹlwòhtekã agnėnuo, a bẹ oná tẹthėgně dō a dǒuḡ khókhye tahe rò a bẹ nĩdã krwómẹ tẹduòtẹdwó mǎhódũ bẹ duoēsè tahe ná bẹ phyenĩ phúmě to nuòtahe. Liyětoba akũnuo, a ithyóithya nuòtǒnĩ kuḡ pọ ná tẹpótari prẹ̀jẹtẹplómũ ari-akyã ná tẹcòbucòbẹ aklyáaklò tahe, htuòrò a hėsoluḡnĩ pẹ prẹhtwó prẹ̀jẹtẹplómũ khuklókħuklyã tahe ná prèmecwó tẹokũ tahe a tǒkò ohtwòprẹ lahyã phútẹ ari-akyã. Dó khyě rò Paulu dyéthėgně pẹ Timothy ná Jesũ Krĩstu a prẹmẹtẹphú tǒprẹ ma a bẹ ohtwòprẹ phútẹ, htuòrò bẹ myákhwẹ nĩdũ Kristuphú aplóamũ kholũ yětahenuo phútẹ ari-akyã.

Tèhébé tǒtọ ná tǒtọ

Tèhébé rẹ dō nyě 1:1-2

Ithyóithyatã pẹ prẹ̀jẹtẹ plómuphú tahe ná prẹ̀jẹtẹ plómuphú dō a htwó khuklòdu khusuhtũ tahe 1:3-3:16
Ithyóithyatã pẹ Timothy a tẹphyètẹmẹ tahe 4:1-6:21

¹ Vã ma Paulu. Vã rãcuḡ nĩpẹ thĩ liyětoba. Cómarya dō a mẹlwòhtekã pẹ yětòprẹ ná Jesũ Krĩstu dō pẹ tẹmyásũ thėlẹ nĩdyẹ è yětòprėnuo, èthĩ hėtã htuḡhó angó ná a nõhtwòhtyahó vã ná Jesũ Krĩstu a Prėdonyãphú tǒprẹ.

² Vã rãcuḡ pẹ liyẹ dō Timothy dō athyaná vã phúpřekħũ shyětọ dō tẹ̀zũtėnyã akũ tǒprẹ a o.

Phě Cómarya ná pẹ Byacè Jesũ Krĩstu ki dyélyadũ è tẹ̀bwítẹtaryě ná tẹ̀thėzọ ná tẹ̀kacũkabě ní-.

Tẹ̀dyeròdyéryẹ Sũ Prẹ̀ithyóithya Thũ Tẹ̀ Tahe

³ Bí vã htecuḡkyã dō Macedoniaké akhě, phú vã nõo tadũ htuḡhó nẹ bí vĩ Epheso akũnuo, rò o tadũ plehyãpọ kírẹ bĩnuo ní-. Kayã o bí nuòtahe yó ithyóithya ù tẹithyóithya dō aruḡ rò athũ tahe akhu-akhyě, nẹ bẹ hėtãşõ nengó ná nõokuḡkyã èthĩ atẹithyóithya nuòtahe. ⁴ Hėsónĩ èthĩ ná a ki mẹlò kyãdě tã tẹshuḡtẹkhě ná tẹdyã kanĩkano mú- nukhě nuòtahe ná tẹdyáklwĩdyályã dō ahtũ nuòtahe tãmẹ. Tẹnuòtahe ma a dyeohtya prẹ

tèkrékryá lú, htuôto a međidyá tătŭ tŭkuôpôdŭ Cómarya ateme dó pè mecyá túprè è ná tètŭtènyá yènuonuô. ⁵ Tèhétà ngóyè a tètaze myásŭ ma thyáphú a ki hturyáhtya tèmŭ agnè nuôpré. Tèmŭ yènuoma a hyáhte dó kayá theplò mwôplí nuôtahe akŭ. Htuôro a hyáhte dó kayá o ná tètègnè tètŭ ná tèmŭnyá rò a nwóphyè tètŭ aryá nuôtahe akŭ, htuôto a hyáhte dó kayá o ná tètŭtènyá málakò nuôtahe akŭ. ⁶ Kayá tahehe nuô, a tarí kóklŭkyá ané ná tètŭtahe rò èthí cuôhébedònyá rŭkhyèlŭ ngó dó a kyádè nuôtahe hó. ⁷ Èthí thézŭ htwòhtya lahyá Cómarya a prèithyó tètŭyótèthya athará tahe tadúro èthí atèhébé nídŭ nuôtahe bèbè, èthí hékryá- ìtènuô a thègnè kàkhyè nídŭyè lahyá to. Tètŭtèkyá tahe dó èthí hébé pryèkadí dó ari-akyánuô bèbè, èthí thègnèplŭ nídŭyè tŭcô- to.

⁸ Pè nõe tètŭyótèthya yè bí a kò nõe akhènuô, pè thègnè ná aryá pré. ⁹ Pè thègnè ná tètŭyótèthya yètahenuô, ù dyéohŭta è dó kayá cókayáte tahe agnènuô máto. Mátŭkhónuô, ù dyéohŭta pè kayá dó a međŭ tètŭyótèthya tahe ná kayá dó a nídá kuôŭ to tahe, htuôro kayá dó a bezŭbenyá kuôŭ Cómarya to tahe, ná kayá dó a me tètŭtèplá tahe, ná a cóbè kuôŭ Cómarya to tahe, ná a tanè kuôŭ Cómarya to tahe, ná a međŭyè aphè kimátorò amuŭ tahe, ná a međŭyè kayá tahe, ¹⁰ kayá dó a cuôthŭ prèmòprèkhŭ tahe, kayá dó a theplòka dó aphúamèkhu tahe, prèkhŭ ná prèkhŭ thŭkhyèlŭ, kayá pŭisèè ù ná rŭ tahe, kayá dó a lahòtè tahe ná kayá dó a cuô khyábŭkhyábye athè tahe, kimátorò a međŭ dó aruô tŭcôcô dó a lŭkhó ná tètŭyóithya acóate tahe agnè pré. ¹¹ Tètŭyóithya dó acóate yènuoma, myáhtye pré dó tètèkrŭmila akŭ yènuô pré. Cómarya zŭenŭ vâ rò a dyé vâ tètèkrŭmila yè dó vâ ki bè pruôtá agnè nuôpré. Tètŭyóithya acóate yènuoma a hyá dó tètŭsŭri a Cómarya du dó ù htuthèhtya lú yètòprè a o.

Dŭ Byacè A Tètèzò Akhu-akhyè Paulu Hébwihétaryè Lŭ

¹² Pè Byacè Jesŭ Krístu dyé hó vâ tètètèrè dó vâ ki me ateme agnè akhu-akhyè, vâ hébwihétaryè è. Htuôto a dya vâ phú kayá dó acò ná angŭ tŭprè rò a nwóhtya vâ dó vâ ki mepè ètème akhu-akhyè, hébwihétaryè è. ¹³ Dŭ- arèkhè nuoma, vâ hé mũmyáricyá Jesŭ Krístu, vâ mecyèmecŭ è, vâ pacýèishyè è tadúro Byacè thézòní vâ, međèhèrò vâ yŭ zŭenyáe kuôhŭ to, rò vâ međŭ yètahenuô, vâ yŭ thègnè híto akhu-akhyè, a thézòní vâ pré. ¹⁴ Rò pè Byacè klŭlyá lyálya ényacò hó abwíataryè dó vâlŭ rò a dyéhŭ vâ tètŭtènyá ná tèmŭ dó a o dó Jesŭ Krístu akŭ nuôtahe hó.

¹⁵ Thyáphú Jesŭ Krístu ki hyá mełwòhteká kayá tètŭtètoraphú tahe rò, a hyálya dó hekhu yè hó. Tètèbé yènuoma acóate rò kayá lŭ- plí tŭkŭ phyésú lŭthulŭthè è. Prèmèthŭtèphú lŭ- plí aklènuoma vâ ma kayá dó a međŭ dulŭ tŭprè hó. ¹⁶ Manáro thyáphú Cómarya ki dyèluòhtya Byacè Jesŭ Krístu a tètŭyáthédŭ alŭabá dó vâlŭ agnènuô, a thézòní vâ. Međèhèrò vâ ma kayá dó a međèthŭ dulŭkhŭ tŭprè hó. Thyáphú vâ ki htwòhtya pè ù lémýábŭ dó prèzŭ è dŭkhyè tahe agnè, htuôro thyáphú

èthi ki n̄bèkuô thêhtwôprê tacúprê talèkré agnê nuòrò Cómarya thézònjí v̄a prê. ¹⁷ Kayã pwô~ tôprê ki htuthétya dû khwí dõ a põtáritê tacúprê talèkré rò a thyécyáto yêtôprê ní~. È ma Cómarya dõ ù myáhtyeyá lù to. Cómarya mamátú è tôprê prê. Kayã pwô~ tôprê ki dyadudyahtúdú è, ù ki m̄lím̄etakhê htyadú è pwôtohtú ní~. Amèn.

¹⁸ Vãphúkhú Timothy, tẽdõ v̄a nõm̄e n̄e khõnyá yêtahe nuõma, a krwõm̄e kuõprê kayã tahe a tẽhébè one hó n̄erín̄ekyã tahe nuõprê. Thyáphú n̄e ki sáryá tẽ agn̄enuò, nõe Cómarya a tẽhébè one yêtahe phú ù nõe takuõtãbẽ tahenuò ní~. ¹⁹ Rò púmaní n̄e tẽzút̄enyá ná n̄e thèplò a tẽtan̄e mwõplí nuõtahe ní~. Kayã tahehenuò, a plwõkyã lahyã atẽ yêtahe akhu-akhyẽ a tẽzút̄enyá pyékyã lõ prê. ²⁰ Kayã dõ a tẽzút̄enyá pyékyã phúnuõtahe ma máhõ Hymenaëo ná Alexandro hó. Thyáphú a ki htwõ tẽithyó dõ èthign̄e rò a ki okuõkyã a tẽhébèthú Cómarya nuõtahe agn̄enuò, v̄a dyétãkyã hó èthi dõ khñericýã khukló a takhukú hó.

2

Prêzút̄et̄plóm̄u A Tẽcóbucóbẽ

¹ Dõ tẽlõ~ plí akl̄enuò tẽdõ a lodulõ dõ v̄a thézú dyéhẽdyére thĩ nuõma máhõ thĩ ki kwícóbẽ pẽ dõ ùgn̄e pwô~ tôprê, rò kwíní pẽ kuõ ùruò at̄elo tahe, htuõrò hébwhétaryéhtya pẽ Cómarya dõ kayã lõ~ plí agn̄e. ² Cóbẽ lahyã phúnuò dõ khwí tahe agn̄e ná khwícõphya lõ~ plí tahe agn̄e. Thyáphú pẽ pẽ ohtwõprê othuòokrẽ kacúkãbẽ dõ tẽdyazúdyanyá Cómarya rò ohtwõprê tãtõtãbẽ kuõ ná ù dõ tẽpwõ~ tãcõ akú nuòrò, kwícóbẽ lahyã phúnuò ní~. ³ Yẽma tẽdõ aryá rò a m̄ethékrũ pẽ Cómarya dõ a m̄elwõhtekã pẽ yêtôprê athèplò. ⁴ Cómarya thèplò dõ kayã pwô~ tôprê ki n̄ibè tẽm̄elwõhtekã rò a ki thègn̄e lahyã tẽm̄at̄ecõ. ⁵ M̄etéhérò Cómarya otú tôprê~ tuõ. Htuõrò kayã dõ a m̄ep̄m̄edwõ pẽ khyèthyá Cómarya ná pr̄elukayã nuò a o tôprê. È ma pr̄elukayã Jesũ Krístu yẽnuòhõ. ⁶ Thyáphú a ki ih̄ta kãkhyẽ pr̄elu hekhuphú lõ~ plí agn̄enuò a dyélyãkyã a thèhtwõprê. È ma pr̄ekhyáthẽ dõ a hyã tõshuõtõkhẽ tôprê. ⁷ Dõ tẽrit̄ekyã yẽ agn̄e, ù nõhtwõhõ v̄a phú pr̄ehẽso dõnyãtẽ tôprê ná Pr̄edõnyãphú tôprê ná Thárã dõ a ki ithyópẽ Judaphú máto tahe ná tẽzút̄enyá dõ a m̄alãkõyẽ ari-akyã tôprêhõ. Vã hé lahõlahya náto. Vã hécõ prê.

⁸ Phúnuò akhu-akhyẽ dõ khãlẽ pwô~ tôphonuò v̄a thézú ná lõ~ pr̄ekhú tahe ki zõhtya atakhu sãsẽ rò kwícóbẽt̄ẽ. Rò dõ a tẽkwícóbẽ akũnuò, tẽkrèt̄ekryã, tẽ thèplòdu thuõhtyèhtú tahenuò a tóbè oní to.

⁹ Vã thézúkuõ ná lõ pr̄emò tahe ki dyathudyathẽ lahyã a tẽkũhyethyãca tahe. Kũthyã lahyã tẽ dõ atõabẽ nuõtahe, tari susênẽ rò ithyẽ-ikĩ tã khuluò tãmẽ, kalãhtya tã kalãhtẽ ná lõthélõprõ tahe tãmẽ, rò kũthyãhtya tã hyecã dõ angudungusí nuõtahe tãmẽ. ¹⁰ M̄atõkhónuò, pr̄emò ma tókò tari susẽ

mętwó ané ná tẹmę dǒ aryá tahe. Prẹmò dǒ a ólyá ná a ki dyaduzũnyá Cómarya tahenuô, a tǒkò mę lahyá tẹryá phunuôtahe.

¹¹ Bí prẹmò tahe ithyó pũthégně lahyá ané akhěnuô, èthi tǒkò ithyó pũthégně dǒ tẹothuòkrě akũ ná dǒ tẹnĩdǎ lǒ ngó akũ. ¹² A ki phyení shuòkhě dǒ èthi ki ithyó prẹkhũ tahe bèbè, nǒeni a taryěshyosó dǒ prẹkhũ tahe akhu bèbè, vǎ plwómę èthi to. Èthi bè othuòkrě prě. ¹³ Mętẹhéro Cómarya byálya rẹlǒ Adam. Rò Eva nuôma, Cómarya byálya no è dǒkhyě prě. ¹⁴ Rò khiněricyá khuklǒ ilolahǒ Adam mǎto. Khiněricyá khuklǒ ilolahǒ è rò a mętẹthũ nuôma prẹmò prě. ¹⁵ Manáro prẹmò tahehe nuô, a ki oklósóma lahyá dǒ a tẹzũtẹnyá ná atẹmo, ná a tẹsǎsě akũ rò a ki o lahyá ná a tẹdyathudyathé sǎprě ané hénuôma, Cómarya ki męlwóhteka èthi bí èthi phúo akhěnuô pǎ.

3

Prẹzũtẹplómũ Khuklǒkhuklyá Tahe

¹ Tẹhébè yěnuôma acóatę rò kayǎ tǒprẹprẹ ki thézũ htwǒ prẹzũtẹplómũ khuklǒkhuklyá hénuô, tẹmę dǒ a thézũmę yěnuôma tẹmę dǒ aryá tǒcǒ hó. ² Kayǎ dǒ a htwǒ prẹzũtẹplómũ khuklǒkhuklyá tǒprẹnuô, ù dya tẹthũ dǒ lǔlǒ nuô a bè onĩ to, a bè męoprě tǒprẹ- tuǒ, a bè cyéthǎryǎsǎprě ané, a bè pǒlyacyá nĩdyé ané, a bè ihtóonyǎ tǎtǒtǎberyá, a tǒbè émǒsũ sǐprėsĩmyǎ dǒ ahi, a tǒbè ithyóithyacyá tẹ. ³ Htuǒrò a tǒbè emũǒpryǎ nĩ to, a tǒbè thẹplǒphuô nĩ to, mǎtǒkhónuô a tǒbè mǎ kayǎ dǒ a thédǒthéngǎ, kayǎ dǒ akreakryǎ kuǒũ to, a bẹmonĩ rũhtě to. ⁴ A tǒbè mǎ kayǎ dǒ a pǒryacyá nĩdyé a hiphúphyǎphú tahe htuǒrò a tǒbè buòdu ithyóhtya nĩdyé aphú tahe dǒ a ki nĩdǎ lǔ ngó rò a ki dyaduzũnyǎnĩ lǔ dǒ tẹlǒ- plĩ akũ. ⁵ Mętẹhéro kayǎ tǒprẹprẹ dǒ a tǒpǒthũnĩ a hiphúphyǎphú tahe phútě phútěnuô, a ki thégně to héro a myákhwě nĩcyá Cómarya a prẹzũtẹplómũphú to. ⁶ Thyáphú a ki dyahtyalǒ tǎ athéplǒ tǎmę, htuǒrò thyáphú Cómarya ki cirya tǎ è thyánǎ a cirya khiněricyá khuklǒ nuótǎmę nuòrò, a bè htwǒnĩ kayǎ dǒ a zũthě mópǎprě nuòto. ⁷ Kayǎ dǒ a zũkeuǒ Jesũ to tahe ki bezũbenyǎ lǔ agněnuô, a tẹihtóonyǎ hébèhėsũ tahe tǒbè ryá pwǒ- tǒphuó cǒ. Kayǎ dǒ a zũkeuǒ Jesũ to tahe ki bezũbenyǎ lǔ phunuòto hénuô, a ki mętarě lǔ pǎ, htuòto a ki nĩkyǎ khiněricyá khuklǒ adádǒ pǎ.

Prẹmęcwó Prẹzũtẹplómũkhũ Tahe

⁸ Thyáphunuòhǒ kayǎ htwǒ khuklǒkhuklyá dǒ a męcwó prẹzũtẹplómũ tahenuô, ù pwǒ- tǒprẹ tǒbè dyadu èthi, rò èthi tǒbè hébècǒ ngó, èthi tǒbè ǒ talwótalyení thòbĩthèhtyězǎ to, htuǒrò a tǒbè lahǒ kǒvèkǒpra enĩ rũ dǒ ùkhu to. ⁹ Tẹzũtẹnyá dǒ acóatę adu-azǎ yěnuô, èthi tǒbè pũmanĩ ryá è ná tẹthéplǒ mwǒplĩthĩplo. ¹⁰ Ù tǒbè męmyáré èthi. Èthi ki khyábé tẹmemyáyě,

htuõrò ù lédya tètthú dõ lùlo ki oto hérò plwõmẽnò èthĩ ná prẽmẽcwõ tẽdõ prẽzũetẽplõmũ akũnuõ.

¹¹ Èthĩ amẽ tahenuõ bèbè, ù pwõ- tõprẽ tõbè dyadudyahtũ èthĩ, èthĩ tõbè dyání ùzõ to, èthĩ bècyẽ tharyäsäprẽ anẽ rò èthĩ tõbèmã kayã dõ acó ná angó dõ tẽlõ- plĩ akũ.

¹² Prẽmẽcwõ prẽzũetẽplõmũ tõprẽnuõ amẽ tõbè oprẽ tõprẽ- tuõ, a tõbè põcyã nĩdyẽ ryã a hiphũphyãphũ. ¹³ Prẽmẽcwõtẽ yẽtahe dõ a meryã tẽphyètẽmẽ yẽtahenuõ, ù ki bedubehũtũ èthĩ pã, rò bí èthĩ ithyó pẽ ù ná a tẽzũenyãenĩ Byacè Jesũ Krĩstu yẽ akhẽpãnuõ, a ki thẽplõkhũhã hyã rò zũehyã nĩdyẽ anẽ pã.

Pẽ Tẽcõbucõbẽ Acõazã

¹⁴ Timothy-, bí vã rã pẽ nẽ li yẽtõba akhẽnuõ, vã myásũ ná nyẽtyato pãnuõ, vã ki hyã myãhtye pryälẽ ná nẽ pã. ¹⁵ Manárò vã ki hyã pyãzẽlã hérò pẽ tõkò ohtwõprẽ dõ Cõmarya a hidókókũ agnẽ phútẽ nuõ, vã liyẽ ki dyéthẽgnẽ nẽ pã. Hiyẽ nuõma mã hõ Cõmarya dõ a htwõprẽ tõprẽ a prẽzũetẽplõmũ yẽnuõhõ. Prẽzũetẽplõmũ yẽnuõma a dyẽ sõhtya tẽcõtõtẽ a tẽithyó tahe dõ athyánã hihtũ ná hikyãryã dõ a tahtwó manĩ hiyẽ tõmẽ nuõhõ. ¹⁶ Pẽ tẽcõbucõbẽ acõazãyẽ adu-zã cõ bá- tẽ bá- tẽnuõ ù htẽbkyã nĩcyã è tõprẽ- to.

Krĩstu oluõhtya hõ phú prẽlu hekhuphũ tõprẽ, rò Thẽ Sãsẽ Byacè khyáhõ athẽ ná Krĩstu yẽnuõ a mẽtõ Cõmarya athẽplõ, rò mókhu tanéphũ tahe myãhtyebè hõ è. Htuõrò è ari-akyã yẽnuõ, ù hẽsodõnyã hõ è dõ myẽcõruõphũ tahe aklẽhõ. Kayã o dõ hekhuyẽ tahehe nuõ a zũkanyãkã kuõ hõ è hõ. Cõmarya cõhtyahõ è dõ mókhu dõ tẽlõtẽtakhẽ akũhõ.

4

Thárãka Tahe

¹ Thẽ Sãsẽ Byacè hẽso tãtẽ hõ ná shyẽ- mõnyẽ dõkhyẽ tahe akũ pãnuõ, kayã tahehe ki vĩkyã lahyã a tẽzũtẽnỹã pã rò èthĩ ki nĩdã khĩnẽ dõ a lahõ dũgnẽ nuõtahe pã, rò a ki krwõkuõ khĩnẽ dõ a lahõlahya tahe a tẽithyóithya tahe pã. ² Tẽithyóithya yẽtahe nuõma a hyã dõ kayã lahõlahya tahe a o. Bí èthĩ mẽthũcõtẽ akhẽnuõ, a tanẽ ná a mẽthũtẽ taki- to. ³ Èthĩ ithyóthũ ù ná nõphyẽ ùmẽũvẽ to, htuõrò sèesẽõ tahehenuõ a nõduõeduõõ ù. Manárò Cõmarya byãlyã pẽ sèe yẽtahe dõ prẽzũenyãetẽ tahe agnẽ. Kayã dõ a zũenyãetẽ tahe ná kayã dõ a thẽgnẽ tẽmãtẽcõ tahe agnẽnuõ, a ki hẽbwihẽtaryẽhtya Cõmarya rò a phyẽe sèe dõ Cõmarya byãlyã yẽtahe hẽnuõma anĩ prẽ. ⁴ Mẽtẽhèrò lõ- Cõmarya byãlyã tẽ tahe nuõma aryã lõplĩ pwõ- tõcõ prẽ. Ki nẽ phyẽsũcyã tẽpwõ- tõcõ ná tẽhẽbwihẽtaryẽ hẽnuõma tõ vĩkyã è tõcõ- to. ⁵ Mẽtẽhèrò mã dõ Cõmarya alãangó ná pẽ tẽkwicõbẽ akhu-akhyẽ, Cõmarya cũhõ dõ a ki phyẽsũ tẽyẽtahe hõ.

Jesũ Krĩstu A Prẽmẽtẽphũ Dõ Aryã Tõprẽ

⁶ Nê ki ithyópé puôvya Krístuphú tahe ná tàyetahe hénuôma nê ki htwôdú Jesú Krístu a prêmêtêphú dô aryá tôprê pã. Bí nê mephúnuô akhê, nê ki buôduhya ní kuôdú nêné ná tèmátêcô dô têtútênýá akú nuôtahe ná têtihyóithya aryá dô nê krwô mêmó nuôtahe pã. ⁷ Manárô têtýá dô- nyenu dô a tătôtãbê kuô ná cómarya máto nuôtahe, têtýá dô abwíataryê okuôto nuôtahenuô, cuôvô khêvôkyã lahyã ní-. Mátôkhónuô thyáphú nê ki ohtwôprê phú Cómarya a têtêzú agnênuô ithyó cyáhtya níkhýê nêné pwô- tôphuô ní-. ⁸ Têtihyó cyáhtya nínê dô nêklôpházýe tókýê nuôma, abwíataryê o tahe. Manárô ithyó cyáhtya ní nêné phú Cómarya thêzú nô ohtwôprê nê nuôma abwítaryê o lóplí có. Pê cuôithyó cyáhtya nítuô pênê phú Cómarya a têtêzú nuô mêtêhêrô, têtýenuô a ki htwôbwihtwôtaryê málakô túýê tóhtú agnênuô máto, shyê- nopã tóhtú agnê bèbê, a htwôbwihtwôtaryê málakô có pã.

⁹ Têhêbê yênuôma acóatê rò kayã lỏ- plí tókô phyésú lỏthulỏthê è, ¹⁰ mắdô yê akhu-akhyê, pê cyêprýecýêlì mênýacô tê, mêtêhêrô pê dya pê têtýású dô Cómarya dô a htwôprê yêtôprê alô. È ma prêmêlwóhtekã kayã lỏ- plí, manárô kayã dô a zúkanýakã è tahe agnênuô, è ma prêmêlwóhtekã dô a tătê lỏũkhỏ tóprêhỏ.

¹¹ Mekýã êthí ngô rò ithyóithya êthí ná têtýê tahe ní-. ¹² Nê ma kayã duhtyabyavi akhu-akhyê nótane patí tá ù ná nêné tãmé ní-. Mátôkhónuô, nê têtêbêhêsú tahe bèbê, nê mêtê ítêtê- bèbê, nê têtê bèbê, nê têtúttênýá bèbê, nê thêplô a têtêwôplíthíplo tahe bèbê, htwôhtya pê ù lémýábú dô aryá dô kayã zúttê tahe agnê ní-. ¹³ Dyê nê têtshuôtêkhê rò yácú hỏ pê ù lisãsê dô ù mêtênýê ní-, hêsodónýã luô pê ù rò, ithyóithya tuô pê ù shyê- vã hyátuôkuô nê pãnuô ní-. ¹⁴ Myátãbêkyã tá Thê Sãsê Byacê ashyêzú dô Cómarya dyêhtuôhỏ nênuô tãmé ní-. Bí prêzúttêplómú muôprúmúprê dô a htwô khuklókuklyã tahe behtya hó atakhu dô nêlô akhê, nê nỉbê dítúhỏ shyêzú yênuô dô kayã héprô one nêrinêkyã nuôtahe a o hó.

¹⁵ Thyáphú ù lỏplí ki myáhtye nê têtduhtyahtúhtya yê agnênuô, dyélya nê thêplô dô têtýetahe agnê rò mê è pwô- tôphuô ní-. ¹⁶ Nê hêbêhêsú bèbê, nê mêtê ítêtê- bèbê, nê ithyóithya ù tahenuô bèbê, rónídyê è ní-. Oklôsôma dô têtýetahe akú pwô- tôphuô ní-, mêtêhêrô, nê ki mephúnuô hêrô nê ki mêtêlwóhtekã níttúdu nêné máto, nê ki mêtêlwóhtekã tuô pêkuô kayã dô a níhuôkuô nê nuôtahe pã.

5

Têtýakhu Dỏ Kayã Zúkanýakã Tahe Agnê

¹ Thêprwô tá prêkhú muôprê tãmé ní-, manárô kwíthêzô hêbê dyaduzúnyã è phú nê kwíthêzô nêphê nuô ní-. Prêkhú dô anacê tahenuô dya è phú nêpuô ná nêné nuô ní-. ² Bezúnyã lahyã prêmô muôprê tahe phú nêmuô nuô ní-. Htuôrô prêmô dô anacê tahenuô, bezúnyã êthí rò tanê mwôplíthíplo êthí phú nê puôprêmô nuô ní-.

³ Prêmòokryá dǒ ù prêmewǒ lǔ oto tahenuô, dyaduzúnyá èthi rò myákhwemewǒ ní èthi ní~. ⁴ Manáro prêmòokryá tǒprènuô a ki phúo, mǎtorò alye tahe ki o hénuô, aphúalye thítahe tǒbè myákhwení rǐdyé a muǒokryá a phyǐokryá yě phú Kristuphú lǐklǒ mǐnuô. Phúnuô akhu-akhyè mǐbwímetyaryè khyè muǒphǐphyǐphúǒ tahe ná klyá phúyè ní~, mǐtǐhéro mǐtǐphúyè tahe nuôma atǒ Cómarya athéplǒ. ⁵ Prêmò tǒprè dǒ a okryá mǎlakǒ rò ù prǐmyáprǐkhwè lǔ oto tǒprènuô, a myásǔ a tǐmewǒ dǒ Cómarya a o. Htuǒrò mòkhíkhi mǒsǐklǐklǐ a kwícǒbǐ tamǒmǒ cǒ. Htuǒto a kwithézo Cómarya ná a ki mewǒ lǔ. ⁶ Manáro prêmòokryá tǒprè dǒ a myápǔnǐ a tǐthézúthéǐ a tǐmǐmǒlyá nídyé ané tǒprènuô, a htwǒprè tadúro a thyè htuǒhǒ. ⁷ Thyáphú ù ki dya tá èthi tǐthú tǐmǐnuô, ithyóithya tǎnǐpè kayá dǒ a zúe Jesú tahe ki mǐ lahyá phúnuô ní~. ⁸ Kayá tǒprǐprǐ ki a myánǐkhwení dyékuǒ aklwǐalyá to hénuô, a htékyaǎhǒ Kristuphú a tǐthyóithya hó rò è ma kayá dǒ a cyǐlǒklǒ pǎ cǒ ná kayá dǒ a zúekuǒú Kristu to tǒprè cǒ. A cyǐlǒ ma kayá dǒ a myánǐ dyékuǒ a hiphúphyáphú aphúamé to nuótahe hò.

⁹ Prêmòokryá tǒprǐprǐ dǒ ana ki bãhtyahí shyǐthuǒthyó tonuô, dya tá è dǒ prêmòokryá a lirámá akú tǎmǐ ní, htuǒto a tǒbè vèonó prǐ tǒphuǒ prǐ. ¹⁰ Htuǒrò a bè mǎdú prêmò dǒ amwǐla luǒryá ná a mǐtǐryá tahe akhyè. A bè mǎ prêmò tǒprè dǒ a myákhwè duhtya ní ryáhtuǒ dúhǒ aphúalye tahe, a bè émǒsú síprǐ tahe dǒ a hidókókú, a bè mǎ prêmò tǒprè dǒ a síplǐ Cómarya akayá tahe akhádu,* a bè mewǒ kayá bèpyábèsè tahe htuǒrò a bè mǎ prêmò tǒprè dǒ a dyélya athé dǒ a mǐtǐryá tahe agné.

¹¹ Manáro, prêmòokryá dǒ ana cǐpǎ tahenuô, benuǒ tá èthi dǒ prêmòokryá a lirámá akú tǎmǐ. Mǐtǐhéro bí èthi thwihtyǐpházye a tǐthézúthéǐ mǐpǐkyá hó atǐmǒ Kristu akhǐnuô, èthi thézú taple khyǐthya lahyá avè prǐ. ¹² Dǒ èthi mǐpyékyá a tǐólyá rǐnuô tǒmú akhu-akhyè, Cómarya ki cǐrya èthi pǎ. ¹³ Htuǒto èthi htwǒhtya kayá taklǐlǐbyá, mǐlǒ shuǒkhǐ, rò cuǒlǐ htyahi tǒmǐ htuǒ tǒmǐ. Tú a taklǐ yǐnuô mǎto, èthi okǒ dyáuzǒ, pǒúmwi, nuǒmǐsúsá dídyá tuǒkuǒ dǒ úruo tǐritǐkyá akú rò hébè ngǒ dǒ a kò héto tahe. ¹⁴ Phúnuôrò vǎ thézú ná prêmòokryá dǒ anacǐpǎ tahe ki phyé lahyá avè. Htuǒrò phúolye lahyá, rò myákhwení lahyá hiphyá nuôma túrò kayá dǒ a myápǔ pǐ tǐthú dǒ a ki hémúmyáricyá pǐ tahenuô, a myáhtypǎ alǐhé pǐ tahe to hó. ¹⁵ Mǐtǐhéro prêmòokryá tahehe nuô, a tarikǒklǒkyá hó ané ná Kristu hó, rò a krwǒcuǒkuǒ lahyá khǐnǐricyá khuklǒ akhyè hó.

¹⁶ Prêmò dǒ a htwǒ Kristuphú tahenuô, dǒ a klwǐlyá aklǐnuô, prêmòokryá ki o tǒprǐprǐ héro èthi bè myákhwení lǔ. Behtya tá tǐvítézá yǐnuô dǒ prǐzǐtǐtǐplǒmú aǒ tǎmǐ, mǐtǐhéro thyáphú prǐzǐtǐtǐplǒmú ki myá mewǒ

* 5:10 5:10 A bè mǎ prêmò tǒprè dǒ a mǐ Cómarya atǐmǐ dǒ tǐshyalyá thé akú.

prétú prēmòokryá dǒ prēmecwǒ lǔ oto tahe agnènuôrò, myákhwení lahyá èthí ní~.

¹⁷ Muǒprǔmuǒpré dǒ a htwǒ khuklòkhuklyá dǒ a meryátè tahenuô, thǐ tòbè bezǔbenyá èthí, htuǒto èthí tǒkò nǐbè pòepòò lèkhwólèkè.† Muǒprǔmuǒpré dǒ a htwǒ khuklòkhuklyá dǒ a krǔmę Cómarya atemę tahe, rò a hésodónyá pè ù ná Cómarya alǎangǒ rò a ithyóithya pè ù ná Cómarya alǎangǒ tahenuô, thǐ tòbè bezǔbenyá èthí, dyépòepòò pè lakó cǒ èthí lèkhwólèkè cǒ. ¹⁸ Metèhéro lisásèkǔ hé, “Pǔ dǒ thǐ nõizǐ tǎthuòè ná buǒnuô, thǐ tòbè ùbí akyǎkǔ to,” htuǒrò “Prēmètèphú tǒprènuô a tòbè nǐbè akhwóakè.”* ¹⁹ Kayá tǒprèpré ki dya tètú dǒ muǒprǔmuǒpré dǒ a htwǒ khuklòkhuklyá aklè tǒprèpré kihéro patítadú prèkhyáthé ki o thègné tomaná thèthuǒ to henuôma nǐdǎ kuǒ tǎ lahyá angǒ tǎmè ní~. ²⁰ Èthí ki mę tètú kihéro, thèprwǒ èthí rò ithyó ryá kǎkhyè èthí dǒ kayá tǒplutòphè a mètènyè nuô ní~. Thyáphú kayá dǒ aruô tahe ki thèisè agnènuô tarú mę lahyá phúnuô ní~.

²¹ Dǒ Cómarya ná Jesǔ Krístu ná tanéphú sǎsè tahe a mètènyè nuô, vǎ hétǎngǒ dǒ a klǒma tǒmǔ ná nẹ ki cǔe tètithyóithya dǒ akhu yétahe rò nẹ mętè ìtètè~ bèbè, myábèkhu tǎphuô tǎ ù tǒprè~ tǎmè ní~. Htuǒto myádu myápatí tǎ ù tǒprè~ tǎmè ní~.

²² Cuǒ dyahtyapryá tǎ thǐ takhu dǒ ùlǒ tǒprèpré dǒ a ki mę Cómarya a tètphytèmę agnènuô tǎmè ní~. Cuǒnuǒ kuǒ tǎ dǒ ù mę tètú tètèplá aklènuô tǎmè ní~, osásèdú nètè ní~.

²³ Ótútyè tǎmè, òsilyá tǒná thòbìthètyè‡ takitaki ní~. Nẹ swí tamǒmǒ dǔgné akhu-akhyè a ki meryácwǒkuǒ nẹhókǔ atèsè yènuô pǎ.

²⁴ Kayá tahehe a tètú tètèplá nuô a oluǒ lǎlǐ ryácó, rò ù pwǒ~ tǒprè myáhtye thègné lõplǐ èthí tètú yènuô ná Cómarya ki ciryá èthí pǎ tadúró kayá dǒ aruô tahehe a tètú tètèplá nuô, khǒnyákhèyè ù myáhtyeyá è to. Manáro ù ki myáhtyeno è dǒkhyè pǎ. ²⁵ Phúnuóhó tèmeryá dǒ pè myáhtye luǒ lõphó cǒ è nuô a o tahe. Tèmeryá dǒ ù myáhtyeluǒ lǎlǐcyá cǒhí è to tahe bèbè, ù ki myáhtye tǎtèno è dǒkhyè pǎ.

6

¹ Thyáphú Cómarya amwǐ ki bè tètacyèishyè tǎmè, htuǒrò thyáphú ù ki dyá tǎ pè tètithyóithya yétahe azǒ tǒprè~ tǎmè nuô, lõ~ kayá htwǒcǔ tahenuô, a tòbè dya lahyá athèplò ná a kò dyazǔnyá abyacè tahe. ² Cǔ dǒ a o ná abyacè dǒ a zǔkǎnyákǎ htuǒhó Krístu tahenuô, vǎbyacè ma prèzǔtètèphú prè tanę rò tǒ mętakhwótakè nǐ abyacè to. Mǎtòkhónuô, a bè meryá lõklǒ cǒ tẹ ná nuô cǒ, mętèhéro abyacè dǒ èthí mępé lǔ a tètphytèmę yètǒprè nuôma kayá dǒ a zǔenyáe Jesǔ Krístu rò cǔtahe mǒ nǐdyè lǔ akhu-akhyè,

† 5:17 5:17 Lisásè dǒ aruô tahehenuô, “Thǐ tòbè bezǔbenyá èthí, htuǒto èthí tǒkò nǐbè pòepòò lèkhwólèkè” a hé kuǒ phúnuô to, a hé, “Èthí tǒkò nǐbè khwókè nyèphuô khǎlé” phúnuô * 5:18 5:18 Li Dónyá 25:4, Luka 10:7 ‡ 5:23 5:23 Thòbìthètyè ma athyaná htyézǎ nuóhó.

èthi tõbè meryá lóco. Thibè ithyó èthi rò nõshyo èthi dõ a ki bè krwõme phúnuô.

³ Kayá tahehe nuô a ithyóithya thú lahyã ù. Èthi atèithyóithya yènuô, atõ kuõ ná pè Byacè Jesũ Krĩstu a tètithyóithya dõ amáacó yènuô to. Tètithyóithya dõ a ki męcwõ pę kuõũ phú Cómarya thézũ nõ ohtwõprę ù tahenuô èthi ithyó pę kuõũ toto. ⁴ Phúnuôrò kayá yětahenuô, a phyédu phyéhtyalõ talwósúũ lahyã có athéplò rò a thégně lahyã tóco~ to. Èthi théplòshyo talwósúũ dõ a ki krékryã ù ná liplò tóplò ná tóplò angólasá tahe akhu-akhyě, tętětahenuô, a nõohtya tětéthká lũ, tětıkýétęngã, tępacyéishyé, ná tętanęthũ khyěũ tahe prę. ⁵ Htuõto, a nõohtya tětękrékryã ù pwõ~ tóphuõ. Kayá dõ a krékryã ù yétahe a tętanę nuõma a mũmyáricyã rò tętátęcó opã có dõ èthikũ to. Tęcóbcúbě nuõma klyá dõ ù ki duzáhtyathě agně tóbõ èthi tanę lahyã phúnuô prę.

⁶ Manárò, kayá dõ a ki cęezũe Cómarya tópręprę kihenuô a o ná tětéth- plòmĩ. Túró teryá dõthudóthě tahenuô a ki męlómębã pę lũ tětõhtwõprę tahe pã. ⁷ Bí pę hyã opacęlya dõ hekhuyě akhenuô, pę phyéhyãní tẹ tócoó ę? Pę phyéhyãní tẹ tóco~ to. Pę ki phyékanĩ cyákhyě tędó hekhu yěma a o ítę? Pę phyéka nıcyákhyě tẹ tóco~ to. ⁸ Manárò, pę léléłõ ná pę tětũtęthyá tahe ki-ohó nuô, pę théplò mĩhó. ⁹ Manárò kayá dõ a thézũ duzáhtyathě tahenuô, a latãnuõhó dõ tẹilo-ilyá akũhó, htuõto a latã nuõhó dõ tětéthzũthéłõ dõ a kyãdě yènuô tahe akũ ná tětéthzũthéłõ dõ a mębēsě kakhýě nıdyě khyě lũ yènuô akũ hó. A tětéthzũthéłõ yènuô a cóklõmahó lũ ná suplyę hó. Rò tětéthzũthéłõ yènuô a shyatãhó èthi dõ tępýetękyã ná tętãprõtãřę akũ yènuõhó. ¹⁰ Mętěherò tětéthzũthéłõ rũ nuõma tętũmyáricyã lõ~ plĩ arwĩahtwo hó. Kayá tahehe nuô, a théplòshyo thézũ talwósúũ rũ khukhyě, èthi cuõ taphãkyã ná tętũtęnyã rò tětéthplęnebè ęcõ męcumęhtyã lõ èthi théplòhó.

Tẹmekyãngó Dõ Timothy Agně

¹¹ Manárò nẹ rò nẹ htwõhó Cómarya akayã hó akhu-akhyě, klyacuõ taphãkyã ná lõ~ tẹyě tahe ní~. Thyáphú nẹ ki o ná tęcótętę, tętũe Cómarya, tętũtęnyã, tętõtęklě, tětkyábětę, tětéhédóthęngã thĩ tahenuô rò yácú krwõlũpũ tętýtaha ní~. ¹² Tętũtęnyã a tętátępã nuô tarú yácú sá è dõ aryá tadũ ní~, rò pũmanĩ ryá dyě těthtwõprę tacũprę yènuô ní~. Bí nẹ ólyã nẹ tętũtęnyã yènuô dõ ù ęprę a mětěnyě akhenuô, Cómarya ę nẹ dõ nẹ nıbèhó thěthtwõprę tacũprę yènuô hó. ¹³ Dõ Cómarya dõ a mętwtõprę tępwtóco yětõprę ná Jesũ Krĩstu dõ a ólyã cócũprę angó dõ Khwĩ Põntio Pilato a mětěnyě yětõprę amětěnyènuô, vã ki mekyã nęngó. ¹⁴ Rò vã ki mekyã nẹ phúyě, cęe cócótętę ngómekyã dõ vã dyěhtuõhó nẹnuô tahe. Nẹrò nõdya tã tětthũ ná ù tãmę. Tarú męphúnuô tuõđõ Byacè Jesũ Krĩstu hyãoluõhtya khyěthyã tóphuõ pã nuô ní~. ¹⁵ Cómaryadu dõ kayá htuthętyanĩ lũ yětõprę ná túprę è tõprę dõ a põ tẹ lõ~ plĩ yènuô, ná khwĩ tahe a Khwĩ, Byacè tahe a

Byacê yêtoprênuô, a ki nõhyã oluõhtya dû Jesũ Krĩstu bí ashuõkhê tãtõtãbê hó nuô pã. ¹⁶ Cómarya dõ a thyëcyãto nuõma túprê è tôprê prê. A htwõprê dõ tẽlĩ, dõ ù hyãphũcyã dõ lũo tôprê- to yënuô akũ. Û myãhtyenõ è tôprê- to htuõrò ù myãhtyeyã è tôprê- to. Tẽbeduzũnyã ná tẽprõtẽprya tacúprê talèkrê ki o kuõdũ ná è ní- Amèn.

¹⁷ Mekyllã nõngõ ná kayã duzãhtyathê dõ hekhu yõtahenuô, rò hé èthĩ ná phyéduphyéhtyaluõ tã thĩnê tãmé, thélèhtya ní tã thĩ tẽduzãhtyathê nuõtahe tãmé. Tẽduzãhtyathê yõtahenuô, a oluõ prê taplõphũ pã rò a ki lamékyã pã hé èthĩ phũnuô ní-. Manárò èthĩ tõbè myásũhtya dõ Cómarya a o. Thyáphũ pẽ ki thékrũthélõ agnẽnuô, Cómarya dyé tãpõtãpẽ pẽ có pẽ pwõ- tôphuõ có. ¹⁸ Mekyllã nõngõ ná kayã duzã nuõtahe nuô, rò hé èthĩ ná nõduzã kuõ lahyã èthĩ dõ tẽmeryã nuô tôkyẽ ní-. Mẽé lahyã teryã phũnuô túma htwõmãhõ kayãduzã hó. Rò nõ thékrũthélõ zũtã pẽkuõ ù, hé èthĩ ná nõmẽcwõmẽkõ éé pẽkuõ ná ùruô tahe ní-. ¹⁹ Ki èthĩ mephũnuô hérò, a thyáhõ ná èthĩ dya-oplõ ní hó a tẽduzãhtyathê dõ a byãpryẽbyányeryã hó akhãshyeyẽ shyẽ- nopã tõtũ agnẽnuõhõ. Htuõrò èthĩ ki pũma nídũ thèhtwõprê dõ a málakõ yënuô pã.

²⁰ Timothy- pũma rò takẽbĩnĩ ryã tẽ dõ Cómarya zũenĩ nẽ dõ nẽ ki myãkhwè ní ryã tẽnuõtahe ní-. Cuõvõ khẽvõkyã kayã dõ a dyazũdyanyã kuõ Cómarya to nuõtahe a tẽdõnyã ná a tẽkrékryã kyãdẽ lũ dõ kayã tahehe tanẽthũ cyã có ná “tẽthégnẽ” nuõtahe ní-. ²¹ Kayã tahehe zũe nídyé a tẽthékhuthégnẽ yõtãhe akhu-akhyẽ, a cuõpẽkyã ná tẽzũtẽnyã málakõ yënuô hó. Cómarya abwiátaryẽ okuõdũ ná thĩ lõ- plĩ ní-.

Timothy Nyëba Tôba Second Timothy Tèhébé Ré Dõ Nyë

Li Timothy nyëbatôba yënuô, Paulu dyéthégnëplöcwó pé Timothy phú prëmerólütè dó anacé pá tôprë ná prëmëcwó lữ ahólë tôprë. A thézú ithyóithya lữ ari-akyã a khăshyëkhăryã ma tễkhyáthéplòhtũ ari-akyã yënuô hó. Paulu dyéthégnëcwó lữ rò dyéhëdyére lữ ná a ki hësodônyã plehyã pé lã ù ná Jesũ Krĩstu ari-akyã. Htuôto a sítôbè có ná tễmëcyëmëcũ lữ ná tễmëtakhwótakè lữ yëtahe cóbèbè, a ki pũma nĩ ryã tễthëkrũmila a tễithyóithya dó atôabè yënuô ná lisăşë alyë yënuôtôba. Rò a ki mę nĩdũ atëmę mähó Thará atëmę yënuô ná prë hësodônyã pé ù ná Krĩstu a tễthëkrũmila ari-akyã yënuô.

Htuôrò Paulu dyéròdyéryë nĩpó lữ ná a ki cuônũ opatõkuõ tả dó kayã sódó têtane rò krékryã nĩdyé lữ nuôtahe akũ tãmé, kayã phũnuôtahe ma a męhtwóhtya ryã ù mậto, a dyéhtwóhtya shuđshuđ kayã dó a nĩhuđ têtaye kipyékikyã agnë prë.

Paulu dyéhëdyérenĩ Timothy ná a ki myábũ kuđdũ lữ tễohtwõprë tahe ná lữ têtaze-one tahe, ná lữ tễzũ tahe, ná lữ tễthéplòhtũ tahe, ná lữ tễmõ tahe, ná lữ tễkhyáthéplòhtũ tahe, ná a tễkhyácýkhyácũ dũ ù męcyëmëcũ lữ yënuô tahe.

Tèhébé tótó ná tótó

Tèhébé ré dõ nyë 1:1-2

Tễtuthéhtya ná tễdyéhëdyére tề 1:3-2:13

Tễdyéthégnëplöcwó ná tễdyéròdyéryë 2:14-4:5

Paulu ari-akyã nĩdũ tahe 4:6-18

Tèhébé dó khyë 4:19-22

¹ Vã ma Paulu. Vã rácuó nĩpé thĩ liyëtôba. Cómarya théplòo vã dó vã ki htwóhtya Jesũ Krĩstu a Prëdônyãphũ tôprë, htuôrò Cómarya ólyã htuđhó ná a ki dyé pé thëhtwõprë dó Jesũ Krĩstu akũ pá ari-akyã yënuô vã hëso lõpëhó ù pwõ- tôprë hó.

² Vã rácuó pé vãphúkhũ dóthudóthé Timothy dó vã mọ nĩdyé è yëtõprë a o. Phë Cómarya ná pé Byacé Jesũ Krĩstu ki dyélyadũ nệ tễbwítëтарыë, tễthézòklabè, ná tễkacýkabè ní-.

Tèhébwihétaryë Ná Tễdyéhëdyére

³ Vã hébwihétaryë Cómarya dó nệgnë. È ma Cómarya tôprë dó vã mę atë ná vã thëplò a têtane mwõplĩ phú vã muõphëphyëphũ dó- nyénu tahe męhtuđhó nuđhó. Bí vã thënëhtyabè nệ pwõ- tồphuó akhënuô, vã hébwihétaryë Cómarya rò vã kwícóbè dó nệgnë mỗkhíkhí mỗsëklëklë có.

⁴ Bí vã thënëhtyabè nệ mệthëhtyëlyã akhënuô, vã thézũ myáhtye nyacó nệ,

meṭëhëro thyáphú vǎ ki thékrǔ lólóbǎbǎ agnënuôro, vǎ thézǔ myáhtye nê pré. ⁵ Vǎ thénëhtyabë nê têtǔtënyǎ dó a tǎtë htuôro dó a mã tôcô- tuô lǔ ná Nêphyë Loi ná nêmuô Eunice zǔe htuôhó nuôtahe. Vǎ zǔe sǎprënyacë có ná èthǐ têtǔ yënuô a okuôdú dó nêkǔ pré. ⁶ Dó nê zǔenyǎe tǎtëryǎ akhu-akhyë, vǎ dyë thénëhtya nê ná nê ki nõe plehyǎlǎ nê shyëzǔ yënuô. Bí vǎ behtya vǎ takhu dó nêlǔ akhënuô, Cómarya dyëhtuôhó nê shyëzǔ hó. ⁷ Meṭëhëro, Thé Sǎsë Byacë dó Cómarya dyëlyǎ htuôhó pë yënuô, a nõhtwôhtya pǎ pë ná kayǎ dó a théisë têt tahenuô mãpátohó. Mãtôkhónuô Thé Sǎsë Byacë meḅǎnuô péhó pë théplò ná têtaryëshyosó ná tëmọ ná têtólyǎ cyǎ nídyédú pënë yënuôhó.

⁸ Phúnuôro, nê kíré khyǎ nêthé dó pë Byacë agnënuô thétarë tǎmë, dó Byacë akhu-akhyëro, ù dótǎ vǎ dó htókǔ yënuô bebë, thétarë tǎmémë. Mãtôkhónuô khyárokú tësóphásoryǎ ná vǎ dó têtékrǔmila agnë phú Cómarya dyë nê têtëtëre nuô. ⁹ Thyáphú pë ki htwôhtya Cómarya a prësásëphú nídú tahe agnënuôro, a mełwóhtekǎ hó pë hó, rò a é hó pë hó, dó pë mehtuôhó tēphyëtēmē nuôtahe akhu-akhyëro, a é pë nuô mãto. Yëma mãdú a têtaze-one ná abwítaryë nídú pré. Bí a byǎlyǎ tyahǐ hekhu tonuô a dyëlyǎ pë tēbwítētaryë yënuô dó Jesú Krístu akú yënuôhó. ¹⁰ Manáro khönyáyë pë Byacë Jesú Krístu dó a mełwóhtekǎ pë yëtòprë hyǎhó akhu-akhyë, a dyëluô péhó pë tēbwítētaryë yënuôhó. È mepyëkyǎhó tēthyë a taryëshyosó dó a pēpēpō pë yētahe hó. Htuôro dó tēthēkrǔmila akhu-akhyë, a dyëluô htuôhó théhtwôprë dó a thyë cyáto yënuôhó. ¹¹ Cómarya nwóhtyahó vǎ phú prëhésodónyǎ pë ù tētòprë nuôhó, htuôro a nwóhtyahó vǎ phú Prëdónyǎphú tōprë ná Thára dó a ithyó tēthēkrǔmila tōprë nuôhó. ¹² Mephúnuôro dó tēyētahe akhu-akhyë vǎ khyábèhó tēyē tahe hó. Manáro vǎ thétarë to, meṭëhëro, vǎ thégnëhó prë dó vǎ zǔkanyǎkǎ è yëtòprë hó, htuôro vǎ zǔehó ná tēt dó a dyëlyǎ dó vǎ takhukǔ yētahenuô, è ki opoma nítuôdyédú dó mōnyë tadúpǎ nuôtōnyë pǎ.

¹³ Phú nê ithyó níhtuôhó dó vǎlǔ tahenuô, pǔma rò krwōmyábǔ mē kuôdú ní-. Rò nê tókò zǔe plehyǎní Krístu rò nê tókò mōní kayǎ dó aruô tahe. Nê ná Jesú Krístu htwôhtya hó lǔ tôcô- tuô akhu-akhyë nê meḅëtë pré. ¹⁴ Opōmanǐ tēt aryǎ dó Cómarya dyëlyǎ htuôhó nê yëtôcônuô ní-. Thé Sǎsë Byacë dó a ohtwôprë dó nêkǔ nuôtòprë a taryëshyosó khukhyëro pǔklōma nídú tētǎyǎ yëtôcô ní-.

¹⁵ Nê thégnë ná lǔ- kayǎ o dó Asia kēkǔ tahenuô èthǐ tarǐ cuôkhókyǎ lǔplǐhó vǎ khǎlé hó rò dó èthǐ nuôtahe aklënuôma, Phukelu ná Hermogene otǔkuôdú bí nuô.

¹⁶ Byacë Cómarya ki thézò nídú Onesiphoro ná a hiphúphyǎphú ná kayǎ aruô dó a okuô ná è lǔ- plǐ nuôtahe ní-. Meṭëhëro, Onesiphoro ma a mēmọ krǔlǎ hó vǎ théplò hó, htuôro ù dónuô có vǎ dó htókǔ tadúro dó vǎkhuvǎkhyë rò a thétarë to. ¹⁷ Bí a hyátuô dó vǐ Roma akú akhënuô, htú-

a myáhtye vǎ a tanę rò a cyępryęcyęļi myápũ tadũ có vǎ có. ¹⁸ Byacè hyǎ amõnyę tõnyę pǎnuô Byacè ki dyé myáhtye dũ lũ ná a tẹthézọ pǎní~. A męcwó vǎ dǒ vǐ Epheso akũ bá~ tẹ nuô, nẹ thęgně tǎtẹ dũhó.

2

Jesũ Krĩstu Aklyęphũ Dǒ A Thęplòcǒ Tõprẹ

¹ Phũnuô akhu-akhyę vǎphũkhũ~ beshyobesó nẹ thęplò ná tẹbwítẹtaryę dǒ a o dǒ Jesũ Krĩstu akũyę nuô ní~. ² Phýení tẹithyó dǒ nẹ nĩhuǒ htuǒhó dǒ vǎ hėsopę htuǒhó nẹ dǒ prẹkhyáthę éprẹ a męthenyę nuótahe ní~, rò dyétǎ dítũ tẹ yětahenuô ná kayǎ dǒ atǎatę léthelęnǐ è rò a ithyócyǎ dítũ pẹ ũ nuótahe a takhukũ ní~. ³ Khyárókuǒ tẹpyátẹsę ná Krĩstuphũ dǒ aruô tahe phũ Jesũ Krĩstu aklyęphũ dǒ aryǎ tǒprẹnuô ní~. ⁴ Klyęphũ dǒ a o dǒ tẹphyétẹmę akũ tǒprẹnuô, a yǒ thęzũ mętǒmęmọ a klyękhukló athęplò akhu-akhyę, a tǒ mę sívyádídýǎ nǐ ané ná tẹphyétẹmę dǒ aruô tahe to. ⁵ Kayǎ dǒ a dícě tẹ tǒprẹnuô, ki a nǐdǎ mękrwókuǒ tẹdícě a tẹthyótẹthya to hėnuóma a nǐbęcýǎ kuǒũ tẹdícě akhwóakę to. ⁶ Kayǎ hyǎelyǎ dǒ akrũ tǒprẹnuô, a tǒ nǐbẹ rẹlǒ thòthèvèphǒ tahe prẹ. ⁷ Tanę tǎtẹ lahyǎ tẹ dǒ vǎ hėyėnuô, mętẹhéro Byacè ki dyéthęgněplǒ nǐlǒdũ nẹ tẹpwǒ~ tǒcǒ pǎ.

⁸ Thėnęhtya lahyǎ Jesũ Krĩstu dǒ Cómarya męhtwǒprẹ kǎkhyę è dǒ tẹthýę yėnuô tǒprẹ. È ma a mǎhó Davi aklwǎlyǎ hó. Tẹthękrũmila dǒ vǎ hėsodõnyǎ pẹ thi yėnuóma Jesũ yę ari-akýǎ hó. ⁹ Vǎ yǒ hėsodõnyǎ pẹ ũ tẹthękrũmila akhu-akhyėrò, vǎ khyábèhó tẹcyętẹcũ rò ũ cǒklǒma có vǎ ná suplyetǒhtę thyánǎ kayǎ męthũ tẹthyótẹthya tǒprẹ có. Manáro Cómarya alǎangó nuô ũ cǒklǒmacyǎ ná è to. ¹⁰ Phũnuòrò thyáphũ kayǎ dǒ Cómarya nwóhtya lũ tahe ki nǐbėkuǒ tẹmęlwóhtekǎ ná tẹlítẹtakhě tacúprẹ dǒ Jesũ Krĩstu akũ yėnuô rò, vǎ khyáthęplòhtũ pẹ èthĩ prẹ.

¹¹ Tẹhėbẹ o,

“Pẹ ki thyétǒkuǒ hó ná Krĩstu rò pẹ ki htwǒprẹ tǒkuǒ ná è pǎ.

¹² Pẹ ki khyáthęplòhtũ tẹ héro pẹ ki pǒ tǒkuǒ tẹ ná è pǎ,

Pẹ ki htékýǎ è rò è ki htékýǎkuǒ pẹ pǎ.

¹³ Pẹ ki có ná è to manáro acǒ~ tadũdũ pǎ ná pẹ pǎ, mętẹhéro a htėbí lyanǐ cyǎdyėkuǒ anęto.”

Tẹhėbẹ yętahe ma acǒatę prẹ.

Prẹmętẹphũ Dǒ Atǒ Cómarya Athęplò Tõprẹ

¹⁴ Dyé thėnęhtya khyęthýǎ lǒ~ prẹzũtẹphũ nuótahe ná tẹyętahe ní~, rò thyáphũ èthĩ kǐkrékikryǎ nǐdyé khyélũ ná ngǒhėbẹ yętahe tǎmėnuô nõrõnõryę sǎprẹ èthĩ dǒ Byacè a męthenyę nuô ní~. Tẹnuótahe ma a meryǎ tẹ mǎto. Mǎtǒkhõnuô a mępyémękyǎ prẹ kayǎ dǒ a hyǎ nĩhuǒ èthĩ krékryǎ nǐdyé khyélũ ná ngǒ nuótahe prẹ. ¹⁵ Thyáphũ nẹ ki mętǒmębẹ phũ Cómarya a tẹthęzũ nuô, htuǒto thyáphũ nẹ ki thyánǎ prẹmętẹphũ tǒprẹ dǒ a thétarę nǐdyé a tẹphyétẹmę to, htuǒto thyáphũ nẹ ki htwǒdũ kayǎ dǒ a ithyótó

ithyóbè pè ù ná Cómarya alǎangó a tèmátècò tòprè agnènuò, yácú meryáryá có ní-. ¹⁶ Cuòvò khèvòkyá tètèbè dó a bezúbènyá Cómarya to nuòtahe ní-, mètèhéro tètèbè phúnuò tahe ma taklya ná a thũ taphá yecuò yecuòkyá ù ná tètèyazúdyanyá Cómarya nuòprè. ¹⁷ Tè dó kayá yètahe dónyá nuòma, athyaná tètcutèhtyá dó a e tǎpròkyá pházye nuòtahe prè. Kayá o thègnè dó a mètè phúyè nuòma máhó Hymenaeo ná Philetò. ¹⁸ Èthi cuò taphákyá tèmátècò aklyá rò èthi hé lahyá, tètthè ihtò htwòprè kǎkhyè nuòma a htwòhtya htuòhó a hé lahyá phúnuò akhu-akhyè, a mepýékyá lǒ kayá tahe a tètúttènyá. ¹⁹ Manárò ù mē kazuòcyá ná Cómarya a tètkháshyè klòma yènuò to. Dó tètkháshyè yè alonuò ù rǎo, “Byacè thègnè nǐdyédú akayá”^{*} rò “Kayá pwò- tòprè dó a hé ná vǎ ma Byacè akayá tahenuòma, a tóbè tarí cuòkhókyá ané ná tètthú yènuò.”

²⁰ Dó kayá duzá hitómè akũnuò dǐpòdǐdò o amyèmyè acócò có. Tahehe nuò ù mē è ná rùhtè, tahehe nuò ù mē è ná thò, tahehenuò ù mē è ná he. Tahehe rò ù nǒè è bí ù lodu khódú è ashuòkhè, tahehe nuò, ù dya ná lénǒè è mòhémòlǐ agnè prè. ²¹ Kayá tòprèprè ki mē mwòplǐ htyakhyè ané ná tèt dó a ví lú nuòtahe hénuò, a htwòhtya dǐpòdǐdò tóco dó ù nǒè è bí ù lodu khódú è akhènuò hó. A besásè ané akhu-akhyèrò, a htwòbwihtwòtaryè dó a Byacè agnè. Htuòrò a o taritaryá ané ná a kíré meryá tèt lǒ- plǐ agnè hó. ²² Cuò taphákyá ná phúthè a tètthéztùthèlò ryáto nuòtahe ní-, rò lù lahyá tètótètè, tètúttènyá, tèmò ná tètacúkabé, rò otòkuò ná kayá dó a ètòhtya Byacè ná athèplò dó a mwòplǐthǐplo nuòtahe ní-. ²³ Cuò taphákyá ná tètkrékryá kyädè dó angólasá oto nuòtahe ní-. Nè thègnè ná tèt yètahenuò dókhyè tadú pǎma a dyéo htwòhtya tètlyétèngǎ khyèlù prè. ²⁴ Byacè alulé tòprè hénuòma a tǒ bèklyébèngǎ ní ù to, mátòkhónuò, a tǒ hébè thédòthèngǎ dó ù lǒplǐ akhu, htuòrò a tóbè mã Thará dó aryá rò khyáthédò tèt tòprè. ²⁵ Bí a ithyó ryá kǎkhyè kayá dó a htésù è tahe akhènuò, a tǒ hébè thédòthèngǎ ù. Taryá- ma, Cómarya ki dyení pè èthi ashuòakhè ryá dó a ki zǎ nǐdúkhyè ané pǎ rò a ki thègnè htyakhyè tèmátècò pǎ. ²⁶ Rò èthi ki thègnèhtya nǐkhyè ané pǎ rò a ki mēlwòhtekǎ nǐdyé ané ná khínérícyá khuklò adápǎ yè akú pǎ. Mamètèhéro khínérícyá khuklò púnǐ hó èthi rò a nǒmè hó èthi phú atò lùthèplò nuò hó.

3

Tèmũmyáricyá Shyé- Mǒnyè Dókhyè Tadúpǎ Tahe

¹ Manárò shyé- mǒnyè dókhyè tadúpǎ tahenuò thǐ tóbè thègnè ná tètshuòtèkhè apyáasè ki ohtya pǎ. ² Bínuò akhèpǎnuò, kayá tahehe nuò, a ki mǒlyá nǐdyédú ané, a ki mǒnǐ rǔ, a phyèdu ané, a ki dyahtyalò athèplò pǎ. Èthi ma kayá dó a pacyéishyè tèt, cùlǎphyénǐ muǒngòphèngó to, thègnè ùbwiútaryè to, thègnè tèsásè to. ³ Èthi ma kayá dó a mǒnǐ kuò to, a plwòkyá kuò tètthú to, hépyè ùmwǐla, pǒcyá nǐryádyè anétò,

^{*} 2:19 2:19 Li Lēmǐklè 16:5

kayăhăkayăkăkè, èthi ma kayă dǒ a thêhte tẹryá tahe pǎ. ⁴ Èthi ki mǎ kayă dǒ a isëe ùmwĩ, a isëe ùnẹ rò mębǒmębye anẹ, cyẹ htyamóhtyapho anẹ, thézú męmọ tapǎ shuǒphǎ có anẹ yěnuo aduklǒlǒ cóná tẹmǒnĩ Cómarya pǎ. ⁵ Èthi cyẹ krwǒmękuǒbye prẹ pẹ tẹcóbucóbě aléklǒ lékhyia pǎ. Manáro èthi ki htésũkyǎ tẹcóbucóbě a taryěshyosǒ dǒ a mǎlakǒ yěnuotahe pǎ. Cuǒ taphăkyǎ ná kayă phúnuotahe alení-.

⁶ Èthi tahehenuo, a cuǒ nuǒkhánuǒkho dǒ ù hidókókũ rò èthi pǒtari púmanĩ prẹmò dǒ a cǔezũnyé nuotahe. Prẹmò yětahe nuoma prẹmò dǒ a o ná a tẹthúțęora a tẹvítęzá rò a krwǒkuǒ tẹthézúthélǒ amyěmyě acócó akhyě nuotahe prẹ. ⁷ Prẹmò nuotahe ma a ithyó tamótamǒ kuǒ htuǒhó tẹ tadúro a thęgně bęhtya pẹ kuǒ Cómarya a tẹmǎtęcǒ tǒphuǒ- to nuotahe hǒ. ⁸ A mę thyáphú Janne ná Jambres mę takhwótakēsũ Mosè nuǒ hǒ. ✱ Kayă nuotahema a htésũ tẹmǎtęcǒ. Èthi ma kayă dǒ a tanę mũmyáricyǎ tẹ tahe, rò a tẹzúțęnyǎ pyékýǎ dũgně nuotahe prẹ. ⁹ Manáro èthi tẹmę yěnuo nyętyato pǎma a lamékýǎ prẹ. Ù pwǒ- tǒprẹ ki myáhtye ná èthi théplò nuoma a bǒbye prẹ. Tẹphúyě tahe nuoma a htwǒhtya htuǒhó dǒ Janne ná Jambres ahtũkhě nuǒhǒ.

Tẹithyóithya Timothy Dǒkhyělǒ

¹⁰ Manáro nẹke rò, nẹ krwǒkuǒhǒ vǎ tẹithyóithya akhyě, ná vǎ tẹohtwǒprẹ aklyáaklǒ nuotahe, ná vǎ tẹohtwǒprẹ a tẹtaze-one nuotahe hǒ. Nẹ myáhtyehǒ vǎ tẹzúțęnyǎ, vǎ tẹkhyáthédǒ, vǎ tẹmọ, vǎ tẹkhyáthéplǒhtũ tahehǒ, ¹¹ htuǒrǒ vǎ khyábénǒ ù męcyěmęcũ vǎ yěnuo, ná vǎ sítóbè ná tẹpyátęsě yětahe dǒ vǐ Antioko, vǐ Iconio ná vǐ Lystra akũ nuoma, a mękryǎ anẹ ná vǎ phútěnuo nẹ thęgně htuǒdũhǒ. Vǎ khyábè ù męcyěmęcũ vǎ tadúro lǒ- tẹ yětahe nuoma, Byacè męlwóhtekǎ pẹ lǒplĩ vǎ prẹ. ¹² Kayă pwǒ- tǒprẹ dǒ a thézú ohtwǒprẹ tǒ phú Cómarya athéplò a tẹthézú dǒ Jesũ Krĩstu akũ tahenuo, ù ki męcyěmęcũ mǎlakǒ có èthi pǎ. ¹³ Kayă mũmyáricyǎ ná kayă lahǒlahya ù tahenuo, nyěshyoshyo acyěhyǎ shyoshyo pǎ. Rò a ki ilolahǒ úruo tahe pǎ, rò ù ki ilolahǒ lahyǎ kuǒkedũ èthi pǎ. ¹⁴ Manáro nẹyě, tarú cuǒplehyǎ lǎ pǒ dǒ tẹmǎtęcǒ dǒ nẹ ithyó htuǒhǒ, rò nẹ zũenyǎe klǒma htuǒhǒ nuotahe ní-, mętéhérǒ nẹ thęgnědũhǒ ná Thará dǒ a ithyó nẹ tahe nuoma Thará dǒ atǒabè tahe akhu-akhyě, tarú cuǒplehyǎ lǎ phúnuo ní-. ¹⁵ Dǒ nẹ pacěkhě nuo, ù ithyó htuǒhǒ nẹ ná lisǎsě yěnuo hǒ. Thyáphú nẹ ki zũe Byacè Jesũ Krĩstu rò nẹ ki níbè Cómarya a tẹmęlwóhtekǎ nẹ agnėnuo, lisǎsěyě dyěhtuǒhǒ nẹ tẹthiphě hǒ. ¹⁶ Lisǎsě lǒ- plĩ nuoma Cómarya a Thé Sǎsě dyě pẹ, rò a o ná abwiataryě dǒ a ithyó tẹmǎtęcǒ tahe, a ithyóithya ryákakhyě tẹzúțęthú tahe, a meryǎ tǒbè kǎkhyě khyěthyǎ tẹmę dǒ athú tahe, ná tẹithyó dǒ a thũ kayă dǒ tẹohtwǒprẹ acóate tahe agně hǒ, ¹⁷ mętéhérǒ thyáphú Cómarya akayǎ ki lǒhtyabǎhtya rǒ ki o taritaryǎ anẹ ná a ki mętẹ aryǎ pwǒ- tǒcǒ agnėnuorǒ, a ithyó pẹ ù hǒ.

4

Hésodónyã Pé Û Tèthékřũmila

¹ Shyé- Jesũ Krĩstu hyãpõhõ phú khwĩ tôprẽ akhẽpãnuõ, a ki hyã cirya kayã htwõprẽ tahe ná kayãthyẽ tahe nyẽcõlõ pã. Phũnuõrò dõ Cómarya ná Jesũ Krĩstu a mètènyẽ nuõ vã thézũ hékłomakya vãngõ ná nẽ phúyẽ, ² hésodónyã lahyã tètèkřũmila ní-. Shuõkhẽ ryã bèbè, shuõkhẽ ryáto bèbè, tarũ dónyã plehyã tadũ lãpõ tètèkřũmila yẽnuõ ní-, htuõrò théprwõnjĩ èthĩ ní-, ithyóithya ryãkãkhyẽ èthĩ ní-, rò dyéhẽdyere èthĩ, ithyóithya èthĩ ná tètèkřũmĩ dõ nuõ ní-. ³ Tẽshuõtèkhẽ dõ kayã nĩdãpã tètèthyóithya amãacõ yẽtonuõ a ki hyãtuõ pã. Rò èthĩ théplõ tapũkazõ lahyã dõ a ki beplõ orõhtyaẽ nĩdũ athára tahe dõ a hésodónyã pé èthĩ phú èthĩ théplõ tapũkazõ thézũ nĩdãnuõ tahe pã. ⁴ Èthĩ ki tari cuõkhókyã anẽ ná tẽnĩdã tẽmãtẽcõ pã, rò èthĩ ki thézũ nĩdã lahyã prẽ kayã dõ ù dyãmodyãnjĩ pé èthĩ ná tẽdyã kanĩkano nuõtahe pã. ⁵ Manárõ nẽ kuõkerõ, põtãrĩnjĩ nẽnẽ dõ tẽpwõ- tãcõ akũnuõ ní-, khyãthẽplõhtũ tẽcyẽtẽcũ rò mẽprẽ prẽdõnyã tètèkřũmila a tẽphyètẽmẽ rò mẽlõbã lõlõ- tẽphyètẽmẽ dõ Cómarya nõmẽ nẽ yẽnuõ prẽ ní-.

⁶ Mẽtèhèrõ, shuõkhẽ tuõhõ dõ vã ki htecuõkyã ná hekhuyẽ hõ. Tẽshuõtèkhẽ hyãtuõhõ dõ vã ki dyakya vã tẽhtwõprẽ yẽhõ. ⁷ Tẽsã dõ aryãlõ nuõ vã sãhtuõhõ. Tẽklyã dícẽ nuõ vã klyã htuõhõ. Vã pũma njĩ ryã hõ vã tẽzũ tuõdõ atadũhõ. ⁸ Khõnyãrõ Cómarya bedwõ pẽhõ vã tẽcõtẽtẽ a khuklwõhtẽ dõ a mãhõ tẽmẽnĩkhwókẽ yẽtõmẽ nuõhõ. Htuõrõ shyẽ- mõnyẽ tadũ pãnuõ, prẽciryacõtẽ a Byacẽ yẽtõprẽ ki dyelyã vã pã tadũrõ yẽnuõma vãgnẽ tũdũ mãto. Lõ- kayã dõ a opõmyásũkuõ Byacẽ ki hyã oluõhtya khyẽ pã nuõtahe agnẽma a otõkuõ pãpã.

Paulu Nõhyã Timothy Dõ A O

⁹ Yácũ cyẽpryẽ hyãlẽ pryãpryã dõ vã o ní-. ¹⁰ Mẽtèhèrõ, Demã mõnjĩ tẽpwõ- tãcõ dõ hekhuyẽ akhu-akhyẽ, a cuõ taphãkyã hõ ná vã hõ, rò a cuõhõ dõ vĩ Thessalonía hõ. Crescen rò a cuõhõ dõ Galasia kẹ rò Tito rò a cuõke dõ Dalmatia kẹ hõ. ¹¹ Kayã okyãkuõ ná vã ma túprẽ Luka tôprẽprẽ. Cuõ éhyã njĩkuõ Marko ní-. Mẽtèhèrõ a tẽmẽcwõ vã tahenuõ, a htwõbwĩhtwõtaryẽ nyacõ dõ vã tẽphyètẽmẽ agnẽ cõ. ¹² Vã nõhyãlyã hõ Tykico dõ vĩ Epheso akũ hõ. ¹³ Shyé- nẽ hyã pã rò phyéhãnjĩ pé vã çãklõdu nuõ ní-. Vã be-okyã è bí vĩ Troa dõ Carpo a o nuõ. Phyéhyã njĩkuõ litalũ nuõtahe. A lodulõ ma liphã nuõtahe hõ.

¹⁴ Prẽdã talĩ Alexandro nuõtõprẽ ma, a mẽ mũmyãricyã nyacõ vã cõ. Lõ- a mẽhtuõhõ vã tahenuõ Byacẽ ki cirya kuõke dũ lũ phũnuõ pã. ¹⁵ Orõoryẽ njĩdyẽ kuõ nẽnẽ ná ẽnuõ ní-, mẽtèhèrõ a théhtethẽhã mẽtãtũ sõnyacõ pé tètèkřũmila cõ.

¹⁶ Bí vã hẽbè takẽ bĩnjĩdyẽ vãnẽ ná ù cirya vã arẽlõ tãphuõ akhẽnuõ, ù okuõ dõ vã khãshyẽ tôprẽ- to. Û klyã taphãkyã lõplĩ vãlẽ. Kõ- Cómarya,

dya tă tètthú dǒ èthĩ ałô tǒprè~ tǎmè ní~. ¹⁷ Manárò thyáphú Judaphú mǎto tahe ki n̄huǒnó kuǒ tètthékřũmila agněnuôrò, Byacè okuǒ ná vǎ rò a dyé vǎ tètthètèrè rò vǎ hésoluǒ lǒbǎ pèhtuǒhó èthĩ hó. Phúnuôrò vǎ siplé htekyǎhó yěnuôma a thyácóná vǎ siplé htekyǎ dǒ phuǒkhĩ kyǎkũ cǒ. ¹⁸ Byacè ki mēsiplé vǎ ná tēmũmyáricyǎ lǒplĩ yětahe pǎ, htuǒto a ki phyéka vǎ pǎ rò a ki takótakè n̄idyé vǎ dǒ mókhu a htyélékékũ pǎ. Tèlītètakhě ki lyǎbè dũ Byacè yě tacúprè talèkré ní~. Amèn.

Tèhémohéryá Dǒkhyěłǒ

¹⁹ Vǎ thũhyǎ pé vǎ tètthémohéryá yětahe dǒ Priscilla, Aquila ná Onesiphoro a hiphúphyǎphú tahe a o. ²⁰ Erasto rò a okyǎ bí v̄ĩ Corinthia akũnuô. Htuǒrò Trophimo rò a omọ-orĩ ryátáto akhu-akhyě, vǎ bekyǎ lũ dǒ v̄ĩ Mileto akũnuô. ²¹ Bí~ kèrǒkhě hyǎtuǒ tyahító yěnuô, yácú hyǎlé pryǎ dǒ vǎ o ní~, Eubulo, Pudens, Lino ná Claudia thũhyǎ kuǒ a tètthémohéryá tahe. Htuǒrò puǒvyǎ Kristuphú dǒ aruô tahe thũhyǎ n̄ikuǒ a tètthémohéryá tahe phúnuônuô.

²² Byacè ki okuǒdũ ná nè ní~. Tèbwítètaryě ki okuǒdũ ná thĩ lǒ~ plĩ ní~.

Tito Titus Têhébè Ré Dó Nyě

Tito ma Judaphú máto tôprè. È htwöka kuđ Kristuphú rò a męrókuđ tẹ ná Paulu. Rò a htwöhtya kayă tôprè đố a męcwó Paulu a tẹphyétẹmẹ tôprè. Li Tito yětôba ma Paulu rácuố pẹ prẹmęcwó lủ Tito đố anacẹ pã tôprè đố a cuố dya-okyă lủ đố Crete klú rò a nomyákhwè pōtariní lủ ná prẹzúetẹplómụ a tẹphyétẹmẹ bínuô tôprè a o. Li yětôba ma a ráluố ari-akyă a khăshyékăhăryă thuómă.

Arếlố tòmă ma a dyéthénęhtya khyěthyá Tito ná kayă đố a htwó prẹzúetẹplómụ khuklódu tahe ma a tởbè ohtwōprè lahyă phútế, htuởrò nyemătômă ke rò a dyé thęgnępló cwó lủ ná a tởbè ithyóithyaní kayă aplóamụ khólủ đố prẹzúetẹplómụkủ nuótahe phútế, htuỏto a tởbè ithyóithyaní prẹkhủ muốprẹ, prẹmò muốprẹ tahe (Ithyó htuở prẹmò muốprẹ tahe rò ithyóno prẹmò nacẹ tahe), ná prẹkhủ nacẹ tahe, ná củ tahe phútėnuô ari-akyă. Đố khyếlố tòmă rò Paulu dyéthęgnęcwó pẹ Tito ná Kristuphú a tẹohtwōprẹ dyathudyathé tahe ari-akyă. A thézú hékhólố madúhó Kristuphú tahe ki o lủ ná tẹpětędwố, tẹmọnỉ lủ, bẹ thęhtethéhă nỉdyé lủ to, klyéngă lủ to, lựpruốlựpryă lủ to yėnuô hó.

Têhébè tótó ná tótó

Têhébè rẹ đố nyề 1:1-4

Prẹhtwố prẹzúetẹplómụ khuklókuklyă tahe 1:5-16

Kayă tòmụ ná tòmụ a tẹphyétẹmẹ khólủ đố prẹzúetẹplómụ akủ 2:1-15

Tẹtahtwótashya krwố ú ná tẹdyérọdyéryế 3:1-11

Têhébè đố khyế 3:12-15

¹ Vă ma Paulu, vă rácuố pẹ nẹ li yětôba. Vă ma Cómărya a prẹmętẹphú ná Jesú Kristu a Prẹđónyăphú tôprè. Cómărya nwohtya vă rò a nócúố męcwóhó vă ná kayă đố a nwohtyăhó lủ nuótahe a tẹzútẹnyă ná a tẹmătẹcố a tẹthékuthęgnế tahe hó. Tẹmătẹcố yėnuôma máhó a męcwóhó ẹthỉ đố a ki ohtwōprè tở ná Cómărya athépló yėnuótahe hó. ² Tẹmătẹcố yėnuô a dyé ẹthỉ tẹmyásủ đố ẹthỉ ki nủbẹ thęhtwōprè tacúprẹ talẻkré agnế hó. Bí hekhu ohtwöhtya tyahító akhếnuô, Cómărya đố a lahónó takhyă- to yětôprėnuô, a ólyă one htuởhó ná a ki dyé pẹ tẹhtwōprẹ yėnuô hó. ³ Cómărya đố a męlwóhtekă pẹ yětôprẹ dyéthęgnế pẹ pẹ tẹritẹkyă yėnuôma, a tởshuốtỏkhế rò a zủnỉ vă rò a nótặ vă đố vă ki dyéthęgnế pẹ thỉ ná tẹritẹkyă yėnuô hó.

⁴ Tito-, vă rácuố li yětôba đố nẹo. Nẹ tẹzútẹnyă yở thyácóná pẹ tởcô- tuở akhu-akhýế, nẹnuô a thyácóná văphú tatò ná vãnế cồ.

Phế Cómărya ná prẹmęlwóhtekă pẹ Jesú Kristu yế ki dyédủ nẹ tẹbwítẹtaryế ná tẹkacủkábẹ ní-.

Tito Teme Bi Crete Klú

⁵ Vã dyakya hó nê bí Crete klú yënuôma thyáphú nê ki cuô tari mețômêbê htuôplúkyã lỏ tề đố a lomepã đố vỹyê pwôťôvĩ akũ nuôtahe prê. Rò nê ki dyahtya prêžúetêplômũ muôprũmuôprê tahe phú vã zũklyázũklô htuôhó nê nuô ní~. ⁶ Prêžúetêplômũ khuklókuklyã tahe nuôma êthĩ bẻ máđũ kayakã đố ỹ lédya tềthũ đố êthĩ ałonuô a tởbẻ onĩ to. Amẻ bẻ oprẻ tôprẻ~ tuỏ, aphú tahe nuôma a bẻ má kayakã đố a zũkanyákate rò êthĩ mwĩla bẻ luỏnĩ ná kayakã mũmyáricyã to, tomanã a bẻ kháleđuỏ nĩ to, htuỏrò a bẻ má kayakã đố a nĩđã ngótahe. ⁷ Mețêhẻrò, prêžúetêplômũ khuklókuklyã tôprẻnuỏ, tẻmẻ lyabẻ è đố a tởbẻ me Cỏmarya a tẻphyetẻmẻ akhu-akhyẻ, ỹ lédya è tềthũ ma a tởbẻ onĩ to, khuklỏprẻ nã thẻplỏ duhtyapryã tahenuỏ a tởbẻ onĩ to, bẻ emủỏprẻ nĩ to, bẻmủbẻpỏnĩ ửruỏ to, bẻ pủenĩ rử đố ửkhu to. ⁸ Mátỏkhónuỏ, a tởbẻ má kayakã đố a ẻmỏsủ sủprẻsỉmyã, a tởbẻ má kayakã đố a mỏ tẻ đố aryã, a tởbẻ khỏbẻcyã anẻ, a tởbẻ o ná tẻcỏtẻtẻ ná tẻsẻsẻ ná tẻrẻ bẻnĩ anẻ. ⁹ thyáphú a ki dyẻhẻyẻẻẻẻẻ ỹ ná tẻithyỏithya đố atỏ tahe, htuỏtỏ thyáphú a ki ithyỏithya kạkhyẻsủcyã khyẻ kayakã đố a hé takhwỏtakẻsủ tẻritẻkyã yẻtahe agnẻnuỏ, a tởbẻ zủẻ pủklỏma nĩ ryã tẻritẻkyã đố ỹ zủenĩ è rò phú ỹ ithyỏ htuỏhỏ lử nuỏtahe.

¹⁰ Mețêhẻrò kayakã đố a hé takhwỏtakẻsủ tẻ tahenuỏ a o ẻnyacỏ. Êthĩ nuỏtahema, a hẻbẻ tẻ đố angỏlasỏ oto tahe, rò a hẻbẻ lahỏlahya lỏ ỹ. Kayã phúnuỏ tahema, ẻtaki, pẻ myáhtyeyẻã êthĩ bítẻ hẻrỏ, êthĩ nuỏtahema, a hẻbẻ sỏkadỏ lahyã ná thyáphú ỹ ki nẻbẻ tẻlwỏhtekạ agnẻnuỏ, ỹ bẻ đủtalẻphỏ, a hé lahyã phúnuỏ tahe aklẻ nuỏhỏ. ¹¹ Tởbẻ nỏothuỏkyã êthĩ tẻhẻbẻ nuỏtahe, mețêhẻrỏ tẻithyỏithya đố a tỏkỏ ithyỏ to tahenuỏ êthĩ cuỏithyỏ ỹ akhu-akhyẻ, êthĩ cuỏ meșúsỏ sủvyáđỉdyã lỏ ỹ hiphủphủaphủ pwỏ~ tôprẻ a tẻzủtẻnyã. Êthĩ thẻzủ nẻbẻ lahyã rử rò a lẻithyỏ ỹ prẻ. ¹² Êthĩ Creta klủphủ prẻprỏ nỉđũ aklẻ tôprẻnuỏ a hé, “Creta klủphủ tahema kayakãlahỏ pwỏ~ tôphuỏ, êthĩ ma athẻánỏ tẻmỉtẻmẻyã đố a hỏricyã tahe htuỏrỏ êthĩ ma kayakã taklẻlẻbyáphủ đố a etalwỏ ỏtalyẻ tahe.” ¹³ A hé tẻ yẻtahe nuôma a tỏprẻ akhu-akhyẻ, thyáphú êthĩ ki ocỏotẻ đố tẻzủtẻnyã akũnuỏ thẻprwỏsỏ êthĩ ní~. ¹⁴ Htuỏrỏ thyáphủ êthĩ ki vỹkyã Judaphủ atẻdyã kanỉkano đố~ nyẻnu nuỏtahe, htuỏrỏ thyáphủ êthĩ ki vỹkyã tẻmekyẻngỏ đố kayakã htẻsủkyã tẻmátẻtẻcỏ nuỏtahe hẻkyẻngỏ nuỏtahe agnẻnuỏ, thẻprwỏsỏ êthĩ nuỏ. ¹⁵ Kayã tôprẻprẻ đố a mwỏplỉ hò đố Cỏmarya a mẻthẻnyẻ nuỏ, tẻlỏ~ plỉ mwỏplỉ lỏ hó đố ẻgnẻ hó. Manỏrỏ kayakã đố a mwỏplỉ kuỏũ to rò a zủẻnyẻ kuỏũ to nuỏtahenuỏ, đố ẻgnẻnuỏ a mwỏplỉ tỏcỏ~ to. Êthĩ tẻthũ tahenuỏ a me taprỏmủmyã lỏ nỉkhyẻđũ êthĩ atẻtẻnẻ ná athẻplỏ đố a thẻgnẻ nỉđũ tẻryã ná tẻmủmyã yẻnuỏhỏ. ¹⁶ Êthĩ hé ná a thẻgnẻ Cỏmarya tadủrỏ tẻmẻ đố êthĩ me tahenuỏ a oluỏhtya ná êthĩ thẻgnẻ Cỏmarya taki~ to. Êthĩ nuỏtahema lẻthẻzủthẻryã, htuỏrỏ kayakã đố a nỉđã kuỏũ ngỏ to tahe, êthĩ kỏẻ mețẻ aryã tỏcỏcỏnuỏ a meẻbẻ kuỏũ to.

2

Bèphyébèmẹ Nĩlõ Muõprẹ Ná Pacẹ Tahe Agnẹ

¹ Manàrò Tito, nẹ rò ithyóitthyóbè pẹ ù ná tẹithyóithya dǒ acóatẹ nuótahe ní~. ² Thyáphú muõprẹ prẹkhú tahe ki cyẹ thǎryásǎprẹ kuǒ lahyǎ anẹ, thyáphú ù ki dyadzuzúnyǎ kuǒ èthĩ, rò thyáphú èthĩ ki khǒpédýé lahyǎ athéplò nuòrò, ithyóithya lahyǎ èthĩ ní~. Èthĩ tǒbè o ná a tẹzútẹnyǎ dǒ ashyo-asǒ, èthĩ tǒbè lǒbǎ ná tẹmoníù, èthĩ tǒbè khyácýẹkhyácù khyáthé-plòhtúbé lahyǎ.

³ Phúnúòhó, thyáphú prèmò muõprẹ tahe ki dyathudyathé kuǒ a tẹ-otwǒprẹ dǒ a tǒkò ohtwǒprẹ rò dyasásè kuǒ lahyǎ athé dǒ Cómarya a o agnènuòrò, ithyóithya lahyǎ èthĩ ní~. Htuòrò èthĩ tǒbè dyání ùzọ to, a tǒbè htwóní htyèsíprẹ acù to. Ù tǒbè metẹryǎ phútéphúté nuò, èthĩ tǒbè ithyó ù. ⁴ Èthĩ ki mephúnúò túma prèmò muõprẹ yětahenuò, a ithyócyǎ pẹkuǒ prèmò nacẹ tahe ná èthĩ tǒbè mọ nidyé lahyǎ avẹ ná aphúalyẹ tahe phúté prẹ. ⁵ Thyáphú ù ki pacyéishyé tǎ Cómarya aláangó tǎmènuò, prèmò muõprẹ yětahenuò, a bè ithyópé prèmò nacẹ tahe. Rò a bè ithyó èthĩ ná èthĩ bè htwǒ prèmò tahe dǒ a khǒpé nidyé athéplò, èthĩ théplò bè mwǒplíthíplo, èthĩ bè htwǒ mé dǒ a myákhwè ní ryá ahi-aphyǎ, èthĩ bè metẹ dǒ aryá, rò a bè cùe avẹ ngó.

⁶ Phúnúòhó, dyéhèdyére pẹkuǒ prẹkhú nacẹ tahenuò ná a ki khǒbè nicyǎ dyékuǒ lahyǎ athéplò. ⁷ Nẹ kuǒkerò, nẹ metẹ ítètè~ bèbè, thyáphú prẹkhú nacẹ tahe ki myábùkuǒ nenuò rò, mẹ prẹ tẹryǎ nuótahe ní~. Bí nẹ ithyóithya ù akhènuò, dyacócú nẹ théplò htuòrò cyẹ sǎprésǎmyǎ nènẹ ní~. ⁸ Bí nẹ ithyóithya ù akhènuò, thyáphú ù ki pù dyacyǎ pǎ tǎ nẹ tẹthú tǎmènuò, hébècócó~ nẹngó ní~. Nẹ ki mephúnúò hérò èthĩ lẹhé mǔmyáricyǎ pẹripẹkyǎ a o pǎ to akhu-akhyé, èthĩ ki thétarẹkyǎ prẹ.

⁹ Kayǎ dǒ a htwǒ prèmẹtẹphú tahenuò a mẹ ítètè~ bèbè, a tǒbè dyéppó anẹ ná abyacè rò èthĩ bè metọ abyacè tahe athéplò. Èthĩ bè klyésù htésùnì abyacè to, ¹⁰ èthĩ tǒbè ehúòehínì abyacè atẹ to, mǎtòkhónúò, thyáphú abyacè ki zúe tǎtẹ nicyǎ èthĩ agnènuò, èthĩ tǒbè ohtwǒprẹ luòryǎ pẹ abyacè. Ki mephúnúò hérò ù ki htuthèní lǒ Cómarya dǒ a mẹlwóhtekǎ pẹ yètòprẹ a tẹithyóithya yě dǒ tẹpwǒ~ tǒcò akù pǎ.

¹¹ Mètẹhèrò thyáphú Cómarya ki mẹlwóhtekǎ prẹlukayǎ lǒ~ plí agnènuò, a dyéluǒhó abwíataryé hó. ¹² Cómarya abwíataryéyè, a ithyó pẹ ná pẹ ki víkyǎ klyǎ dǒ a mǔmyǎ tahe ná hekhu a tẹthézúthélló tahe. Khǒnyǎrò Cómarya abwíataryé ithyó pẹ ná pẹ tǒbè khǒ tǒbè khyábé nicyǎdyé pẹ théplò rò pẹ tǒbè ohtwǒprẹ cócótetẹ, htuòto pẹ tǒbè ohtwǒprẹ phú ató Cómarya athéplò nuò. ¹³ Bí pẹ opọmyásù hó tẹsǒri amónyè mǎdúhó shyé~ pẹ Phẹ Cómarya du ná prèmẹlwóhtekǎ pẹ Jesù Kristu a lítakhè ki hyǎ oluòhtya hó pǎ akhènuò, pẹ bè ohtwǒprẹ phú a hé pẹ yènuò tahe. ¹⁴ Thyáphú a ki mẹlwóhtekǎ pẹ dǒ tẹmǔmyáricyǎ lǒ~ plí tahe akù, htuòto

thyáphú a ki mę mwõplĩthĩplo kạ pẹ rò pẹ ki htwõhtya akayă htuõto pẹ ki theplõshyo mẹtẹ dõ aryá tahe agnẽnuô, a khyáthyẽ pẹ hó athẽ dõ pẹgnẽ hó.

¹⁵ Ithyóithya pẹkuõ lahyă èthĩ yẽnuôtahe. Dyéhẽdyere pẹ èthĩnuô. Thẽprwõ lahyă èthĩ rò nõe lõ nẹ taryẽshyosõ nuô ní-. Nõtanepati tă ù ná nẽnẹ tãmé ní-.

3

Mẹ Tẹ Dõ Aryá

¹ Thyáphú prẽzõtẹphú tahe ki nõpõ nĩdyé kuõ lahyă anẹ ná khwícõphya tahe rò a ki cữe kuõ lahyă èthĩ angó, htuõto thyáphú èthĩ ki o taritaryă lahyă anẹ dõ a ki mẹtẹryá pwõ- tởcô agnẽnuô, dyé thẽnẹhtya khyẽthyă èthĩ ní-. ² Dyé thẽnẹhtya pỏkhyẽthyă èthĩ ná nõpacyẽishyẽ tă ù tởprẽ- tãmé ní-. Nởõnị lahyă èthĩ ná tẹklyélungãlũ nuôtahe ní-. Htuõrò nõo lahyă èthĩ ná thẽplò thẽdõthẽngạ, rò nõdyéluõ pẹ ù ná èthĩ atẹkhyáthẽdõ a tẹshyalyạ athẽplò málakõ nuôtahe ná ừpwõ- tởprẽ ní-.

³ Mẹtẽhẽrò dõ nuỏkhẽ pẹ tahe ma kayăbõbye kayă cữe kuõ nõ to tahe. Pẹ ma kayă dõ a krwõthũkuõ kayă lahõ tahe akhyẽ. Pẹ htwõ htuõhõ kayă dõ a thẽzũthẽlõ mẹmọ nĩdyé nẹ tahe acũ hó. Pẹ ohtwõprẽ mẹlõkyă shuỏkhẽ ná pẹ mẹ tẽmũmyáricyạ ná tẹthẻkháthẻhte ù tahe hó. Htuõto ù thẻhte pẹ rò pẹ thẻhtesũ ù. ⁴ Manàrò bí Cỏmarya dõ a mẹlwõhtekạ pẹ yẻtỏprẽ a tẻthẻzỏ ná atẻmọ pẹ oluỏhtya hó akhẽnuô, a mẹlwõhtekạ hó pẹ. ⁵ Tẻdõ a mẹlwõhtekạ pẹ yẻnuỏma mấdõ pẹ nẻbyacẻ nĩdũ mẹ tẻcỏtẻtẻ akhyẽ nuỏ mắto, mắdõ a thẻzỏ nĩdũ pẹ khukhyẽ a mẹlwõhtekạ pẹ prẻ. Dõ Thẻ Sắẻ Byacẻ a tẻprỏtẻprỏyạ akhu-akhyẻrỏ a sĩplĩkyă pẹ, htuõrỏ a dyẻ pẹ tẻopacẻlyạ athẻ ná tẻohtwõprẻ athẻ tahe. ⁶ Jesũ Krĩstu dõ a mẹlwõhtekạ pẹ yẻtỏprẻ akhu-akhyẻrỏ, Cỏmarya thẻplỏshyo klỏlyạ zũnyẻprẻ a Thẻ Sắẻ dõ pẻlỏ prẻ. ⁷ Cỏmarya dyacỏdyatẻ pẹ ná abwĩdu-ataryẻhtũ khukhyẻ hó. Phũnuỏrỏ khỏnyáyẻ pẹ nỉbẻhỏ pẹ tẻmyásũ dõ a mấdũ thẻhtwỏprẻ ucẻtazẻ tacủprẻ talẻkrẻ yẻnuỏ hó. ⁸ Tẻhẻbẻ yẻnuỏma acỏatẻ. Thyáphú kayă dõ a zũkạnyạkạ Cỏmarya tahe ki dyathudyathẻ rỏ dyẻlyạkuõ lahyă athẻ dõ a ki mẹ tẻryá tahe agnẽnuô, vạ thẻzũ dõ nẹ ki dyathudyathẻ ithyỏ tặtẻ ù ná tẻrítẻkyạ yẻtahe. Tẻyẻtahe ma aryá nyacỏ rỏ a htwõbwĩhtwõtaryẻ nyacỏ dõ ù pwõ- tởprẻ agnẻ cỏ.

⁹ Manàrò rỏnị lahyă thĩnẻ ná tẻhẻbẻ krẻkryạ kyấdẻ khyẻlũ nuỏtahe ná tẻdyạklwĩdyalyạ dõ ahtũ tahe. Htuõrỏ rỏnị lahyă tẻkrẻkryạ lựpruỏlựprỏyạ khyẻlũ ná tẻthyỏtẻthya akhyẻ nuỏtahe ní-, mẹtẽhẽrỏ tẻ yẻtahe nuỏma abwĩtaryẻ o tởcỏ- to. A kyấdẻ prẻ. ¹⁰ Kayă tởprẻprẻ dõ a dyẻ ohtya tẻsĩpruỏsĩprỏyạ tahenuỏ, dyẻrỏ ẻ nyẻphũỏ htuõrỏ dõ khyẻ nuỏ bỏthyỏ pắ tá ná ẻ tãmẻ ní-. ¹¹ Nẹ thẻgnẻ tặtẻ hỏ ná kayă phũnuỏ tahe ma kayă dõ a buỏtplekyạ tẻmắtẻcỏ rỏ a mẹ plehyạ tadũ lahyă tẻthũ prẻ. Htuõto atẻthũ tahenuỏ a khyáluỏ nỉpẻ hó lũ ná ẻ ma kayă tẻthũo tởprẻhỏ.

Tèithyóithya Dókhýě Tadúló Tahe

¹² Shyé~ vǎ nõhyǎlyǎ Artema mátorò Tykico dǎ nõ pǎ akhěnuô, yácú cyéprýě hyǎ rě dǎ vǎo dǎ vǎ Nicopoli nuô pǎ ní~, mětěhéro vǎ dyalyǎ htuõhó vǎ thèplò ná kẹròkhě yěpǎnuô, vǎ ki cuõó bínuô pǎ. ¹³ Yácú htóhěhtóre męcwómẹkǎ pẹkuõrẹ prẹcirya tẹ Zena ná Apollo a tẹcuõtẹkǎ agně yěnuô ní~. Htuõto myǎ taritaryǎ pẹ pǎ tẹ dǎ èthĩ lo nuõtahe ní~. ¹⁴ Thyáphú pẹ Crete Krístuphú yětahe ki nõecyǎ kuõũ ashuõakhě dǎ a ki mẹ tẹryǎ tahe agněnuô, tǎbè ithyó pẹkuõ èthĩ htuõrò thyáphú a ki męcwóbé pẹkuõ kayǎ dǎ a lo mǎlakǎ nuõtahe, htuõto thyáphú èthĩ ki ohtwõprẹ kyǎdě tǎ ná tẹ dǎ abwítaryě oto nuõtahe agně tǎmẹnuô, tǎbè ithyó pẹkuõ èthĩthĩ.

¹⁵ Kayǎ dǎ a okuõ ná vǎ lõ~ plĩ bíyě tahe thũhyǎ pẹkuõ nẹ atẹhémọhéryǎ. Rò thũcuõ pẹkuõ dítúdú pẹ tẹhémọhéryǎ yěnuô dǎ prẹzúetẹphú dǎ a mọnĩ pẹ nuõtahe a o ní~.

Tẹbwítẹtaryě ki o kuõdú ná thĩ ní~.

Philomena Philemon Tèhébè Rẹ Dỗ Nyẹ

Philomena ma Krístuphú dổ amwị luõhtyèluòkẹ tòprẹ. Taryáma è ma Colossae prẹzùetẹ plómuphú tòprẹ kòlẹ. È ma a htwò Onesimo acụ Byacè tòprẹ. Onesimo klya htecuò taphàkyá ná abyacè Philomena rò a cuò myáhtye tậsủ ná Paulu dổ ù dỏtặ lủ dổ htòkủ yếtòprẹ. Dổ Paulu akhu-akhyèrò Onesimo htwòhtyakyá Krístuphú. Paulu rả Li Philomena yếtòba nuòma a rả kwithézò cuò Philomena ná a ki rẹ kạkhyẹ khyèthyá ná acụ Onesimo dổ Paulu thủ kạkhyẹ khyèthyá dổ lủ yếtòprẹ. Rò a rả kwithézò lủ ná a ki émọsủryá phú cậ dổ è plwòkyá hỏ lủ tẹthủ tòprẹ tủnuò mậto a ki émọsủryá lủ phú puộvyạ Krístuphú tòprẹnuò.

Tèhébè tộtộ ná tộtộ

Tèhébè rẹ dổ nyẹ 1-3

Htuthéní Philomena 4-7

Kwithézò pẹ Onesimo yếtòprẹ agnẹ 8-22

Tèhébè dổ khyẹ 23-25

1-2 Vả ma Paulu. Vả ná pẹ puộvyạ dổ Krístu akủ Timothy yếtòprẹ rảcuộpẹ Philomena liyếtòba. Dổ vả mẹpẹ Jesủ Krístu atẹmẹ akhu-akhyẹ, ù dỏtặ vả dổ htòkủ.

Pẹ rảcuộpẹ liyẹ dổ pẹ khỏbỏthyó Philomena dổ a mẹ tộkuỏtẹ ná pẹ yếtòprẹ a o, ná pẹ puộvyạ Krístuphú prẹmò Apphia, ná pẹ puộvyạ Krístuphú Arkippo dổ athyaná klyèphủ tòprẹ yétahe a o, ná prẹzùetẹ plómuphú o dổ Philomena ahikủ nuòtahe a o.

³ Pẹ Phẻ Cỏmarya ná Byacè Jesủ Krístu ki dyelyạdủ thỉ tẹbwítẹtaryẹ ná tẹkacủkábẹ ní~.

Philomena Atẹmọ Ná A Tẹzủtẹnyá

⁴ Philomena~, bí vả kwicỏbẻ akhẻnuò, vả tanẹhtyabẻ tuộ nẹ pwỏ- tỏphuỏ rò vả hébwihétaryẹ vả Cỏmarya. ⁵ Mẹtẻhẻrò, vả nủhuỏ ná nẹ zủẹ mảlakỏ hó Byacè Jesủ htuỏrò nẹ mọnủ lỏplủ kayá zủẹ mảlakỏ Cỏmarya nuòtahe akhu-akhyẹ, vả hébwihétaryẹ vả Cỏmarya. ⁶ Thyáphủ nẹ tẻbỏthyỏbólả ná prẹzủetẹphủ dổ aruòtahe ki mẹcwỏ dítủ nẹ dổ nẹ ki thẻgnẻ lỏbảlỏ tẻryá pwỏ- tỏcỏ dổ pẹ nủbẻ dổ Krístu akủ tahe agnẻnuò vả kwicỏbẻ pẹ dổ nẻgnẻ.* ⁷ Khỏbỏthyỏ mọ, nẹ tẹmọ nuò, a mẹ thẻkrủthẻlỏ nyacỏ vả rò a dyẻ sỏhtya nyacỏ vảhẻvẻare. Dổ matẻ akhu-akhyẹ hẻrò nẹ mẹmọ htuỏhỏ lỏ- kayá zủẹ Cỏmarya nuòtahe athẻplỏ hó.

Tẹkwithézò Dổ Onesimo Agnẻ

* **1:6** 1:6 Liyẹ tỏmạnuò, pẹ ki hỏ, “Vả kwicỏbẻ dổ nẹ ki hẻsỏdỏnyá pẹ ù ná nẹ tẹzủtẹnyá,” phủyẻnuòma anủ prẻprẻ. Tomaná pẹ ki hỏ, “Vả kwicỏbẻ dổ pẹ tẻbỏthyỏbólả ná nẹ phú prẹzủetẹphủ tòprẹ yẻnuò,” phủyẻnuòma a nủnủ.

⁸ Dó tẹyẹ akhu-akhyẹ, vǎ thézǔ kwí nẹ tẹmẹcwọ tǒcǒ. Krístu dyé có vǎ tẹtaryẹshyosǒ dó vǎ ki bè hétǎ khǔhǎ có vǎngǒ ná vǎ bè nǒmẹ nẹ tẹ dó aryá phú nẹ tǒkò mẹnụo có tadúró, ⁹ pẹ yǒ mọ nidyé khyěhǒlǔ tǒprẹ ná tǒprẹ akhu-akhyẹ, vǎ kwíthézǒprẹ nẹ prẹ. Khǒnyǎró vǎ mǎhǒ Paulu yẹ, vǎ muǒprẹhǒ, htuǒto dó Jesǔ Krístu akhu-akhyerò ỳ yǒ- dótǎpǎ vǎ dó htǒkǔ rò vǎ kwíthézǒ nẹ prẹ. ¹⁰ Vǎ kwíthézǒ nẹ dó Onesimo akhǎlẹ prẹ. È ma a thyácóná vǎ phúprẹkhǔ tǒprẹ có. Bí vǎ tǎ dó htǒkǔ akhẹ, è htwǒhtyáhǒ vǎphúkhǔ dó Krístu akǔ tǒprẹhǒ. ¹¹ Dó arẹkhẹ nuǒma a htwǒbwíhtwǒtaryẹ dó nẹgnẹ to tadúró khǒnyǎyẹ a ki htwǒbwíhtwǒtaryẹ dó nẹgnẹ ná vǎgnẹ hǒ.

¹² È ma kayǎ tǒprẹ dó vǎ mọ nidyé nyacó lǔ rò vǎ thǔkǎkhyẹ tǒkhyěthyá è dó nẹo. ¹³ Dó tẹthẹkrǔmíla akhu-akhyerò ỳ dóopǎ vǎ dó htǒkǔ yěakhěnuǒ, thyáphú a ki mẹcwọ vǎ dó nẹ khǎlẹ agnẹnuǒrò, vǎ thézǔ é o tadúpǎ è dó vǎ khǎshyẹ. ¹⁴ Manáro nẹ yǒ thẹgnẹ hí lǔrikyǎ to, htuǒrò nẹ yǒ ǒlyá hí vǎ tǒcǒ-to akhu-akhyẹ, vǎ thézǔ mẹhító. Vǎ thézǔ nǒshyo ná nẹ toto. Cǔ- dú nẹ thẹplǒ thézǔ mẹcwọ vǎ prẹ. ¹⁵ Taryáma tẹritẹkyǎ dó a htecuǒ taphǎkyǎ ná nẹ taplǒtaplyáphú yěnuǒma thyáphú nẹ ki mẹnǐ kǎkhyẹ khyěthyá è tacúprẹ agnẹ nuǒprẹ kǒle. ¹⁶ Rò nẹ nǐbẹ kǎkhyẹ khyěthyá Onesimo yěnuǒma a mǎpǎ phú cǔ tǒprẹ to, aryá lǒklǒ có ná cǔ, a htwǒ có hǒ phú- puǒvyǎ dó Krístu akǔ tǒprẹ nuǒhǒ. È ma athyáná puǒvyǎ dó vǎ mọnǐ lǔ tadúró nẹ ki mọklǒlǒ có lǔ ná vǎ pǎ, mẹtẹhéro nẹ nǐbẹ kǎkhyẹ khyěthyá è phú cǔ tǒprẹ ná puǒvyǎ dó Byacẹ akǔ nyẹcǒ lǒhǒ.

¹⁷ Phúnụo akhu-akhyẹ, nẹ ki dya vǎ phú prẹmerǒlǔtẹ tǒprẹ kihéro émọsǔ khyěthyá è phú nẹ émọsǔ vǎ pǎ nuǒ ní-. ¹⁸ Hékuǒrẹ, a ki mẹthǔ htuǒhǒ nẹ ki o tahe, tomaná anuǒsasú ki o nẹ tahe kihéro dya è phú vǎnuǒvǎsu nuǒ ní-. ¹⁹ Khǒnyǎró vǎ mǎhǒ Paulu cáhtya rǎnǐ liyẹ ná vǎ takhu nǐdúcó. Kí a mẹthǔ htuǒhǒ nẹ ki o tahe, kimǎtorò a loplá nẹ ki o tahe héro dya è phú vǎnuǒvǎsu nuǒ, rò vǎ ki plǎlǐ kǎkhyẹ khyěthyá dú nẹ pǎ. Manáro dó vǎkhuvǎkhyẹ rò, nẹ nǐbẹ tẹhtwǒprẹ athẹ dó Krístu akǔ hǒ akhu-akhyẹ, nẹ nẹbyacẹ nǐdú nẹ lodyé vǎ nuǒ, vǎ lodyé thẹnẹhtyapǎ ná nẹ tohǒ. ²⁰ Phúnụorò, vǎ puǒvyǎ Philomena- pẹ yǒ zǔenǐ Byacẹ Jesǔ akhu-akhyẹ, khyáthédǒ mẹbwímẹtaryẹ pẹrẹ vǎ yětǒcǒ ní-. Khyáthédǒ mẹmọhtya kuǒrẹ vǎ thẹplǒ dó Krístu akǔ ní-. ²¹ Vǎ rǎ lí dó nẹo yěnuǒ, vǎ zǔe dó nẹ ki cǔyẹ vǎlǎvǎngǒ rò vǎ thẹgnẹ dó nẹ ki mẹkǒlǒlǒ có ná vǎ kwí nẹ yěnuǒ pǎ.

²² Rò a opǎ tǒcǒ: khyáthédǒ taritaryǎ one pẹrẹ vǎgnẹ hidókǔ tǒtǒ ní-, mẹtẹhéro vǎ myásǔ dó Cómarya kí nǐdǎ thǐ tẹkwícǒbẹ rò a kí thǔkǎkhyẹ vǎ dó thǐ o pǎ.

Tẹhémọhẹryá Dó Khyělǒ

²³ Dó Jesǔ Krístu akhu-akhyerò, Epaphra tǎtǒkuǒ htǒkǔ ná vǎ, rò a thǔhyǎ tẹhémọhẹryá dó thǐo. ²⁴ Phúnụohǒ prẹmẹtǒtẹ ná vǎ Marko, Aristarko, Dema ná Luka thǐtahe thǔhyǎ kuǒsálẹ a tẹhémọhẹryá tahe dó thǐo.

²⁵ Byacẹ Jesǔ Krístu abwíataryẹ kí okuǒdú ná thǐ lǒ- plǐ ní-.

Hebreo Hebrews Tèhébè Rẹ Dõ Nyẹ

Li Hebreo yětòba ma ù rácuó pẹ Kristuphú dõ a myáhtye sítòbè ná tẹmẹcyẹmẹcù èthì cyẹhyá ná cyẹhyá rò tuọ cò dõ a kírẹ víkyá kyá cò èthì atẹ̀zùtẹ̀nyá tahe a o. Dõ a dyéluó hó ná Byacè Jesù Krístu yěnuoma Cómarya nõhyá oluóhtya no málakò ló lù tóprẹ hó akhu-akhyẹ, prẹ̀rǎli yẹ rá dyéhédyére nípẹ èthì dõ èthì zùe tẹ̀yẹ akù hó. È mẹ phúyẹ rò a dyéluóhtya pẹ tẹ dõ a lodu thuóco. (1) Jesù ma Cómarya aphúkhù tacúprẹ málakò tóprẹ hó. Dõ Jesù Krístu khyáthéplòhtúbé ù mẹcyẹmẹcù lù tahe akhu-akhyẹ, a ithyóthégnẹ hyǎnì hó tẹcùe málakò hó apherẹ ngó hó. È yõ htwó Cómarya aphúkhù akhu-akhyẹ adu-ahtúklò ná prẹprọ dõ lisásẹlyẹ nuótòba akù nuótahe ná mókhu tanéphú nuótahe ná Mosè. (2) Cómarya hésoluó ù ná Jesù ma bwídu tacúprẹ tóprẹ, rò adu lóklò cò ná bwídu dõ lisásẹlyẹ nuótòba akù nuótahe. (3) Cómarya mẹlwóhteká dítú prẹ̀zùtẹ̀phú tahe dõ tẹ̀thù, tẹ̀taróthé théisẹ, tẹ̀thyẹ yẹtahe akù ná Jesù akhyẹ prẹ. Htuóró Jesù ma bwídukhulò tóprẹ, rò a mẹcwọ pẹ ù tẹmẹlwóhteká dõ a málakò.

Amádu 11 yẹ akùnuó, prẹ̀rǎli dyéluó byábù pẹ ù ná Israelpnú dõ amwíladu tahe a tẹ̀zùtẹ̀nyá tahe akhu-akhyẹ, prẹ̀rǎli kwíthézọ prẹ̀hóli tahe ná a ki oklòsoma lahyá dõ atẹ̀zù akù. Amádu 12 akù ke rò a shyakrwó ke prẹ̀hóli tahe ná a ki myáhyá tódě lahyá prẹ dõ Jesù a o, rò a ki zùe plehyá tuọ lahyá dõ atadù htuóto a shyakrwócwọ kuó pọ èthì ná tẹcyẹtẹcù ná tẹmẹcyẹmẹcù ki hyábẹ èthì phútẹ bèbẹ nuó, a ki khyáthéplòhtù lahyá. Prẹ̀rǎli mẹtadúkyá liyẹ ná a tẹdyéthégnẹplócwọ tahe ná tẹdyérọryẹ one tahe.

Tèhébè tótọ ná tótọ

Tèhébè rẹ dõ nyẹ. Krístu mẹlóbǎ pẹ Cómarya a tẹdyéluóhtya tahe 1:1-3
 Krístu a tẹduhtù prọprya yěnuó aduló ná mókhu tanéphú tahe 1:4-2:18
 Krístu a tẹduhtù prọprya yěnuó aduló ná Mosè ná Joshua 3:1-4:13
 Krístu htwó prẹ̀lütýá tẹ dõ aduhtù prọpryalóù tóprẹ 4:14-7:28
 Krístu a tẹólyá ma aduló ù 8:1-9:22
 Krístu a tẹlùhtya anẹ yěnuoma aduhtù prọprya tadù cò 9:23-10:39
 Tẹ̀zùtẹ̀nyá a tẹlodu tahe 11:1-12:29
 Tẹmẹtọ Cómarya athéplò 13:1-19
 Tẹkwícóbẹ dókhyẹ tadù 13:20-21
 Tèhébè dõ khyẹ 13:22-25

Cómarya Hébetǎ Dítú Ná Aphúkhù

¹ Cómarya hébẹ tǎkrùlǎ pẹphyẹpẹphuó dõnudóthakhẹ tahe ná dõ klyá ébò là. Rò a nõhébẹ dítú ná prẹprọ tahe. ² Manáro mọnyẹ dõ khyẹ tadù

yětahenuô, a hébètã dítú pè ná a phúprèkhũ hó. Cómarya nõbyátã dítú aphúkhũ ná hekhu mókhu ná tètł~ plĩ. Dó khyě tadũ pãnuô, lõ~ tètýetahe thyáphú a ki htwõ lõ lütè pã nuòrò Cómarya nwóhtyahó lũ hó. ³ Ů ki myáhtye dítú Cómarya a tètaryěduhtũ dõ èkũ pã. È ma a thyá lõlãtakli có ná Cómarya hó. Thyáphú hekhu ná mókhu ná tètèbyá lõ~ plĩ tahe ki o plehyã tadũ pò nuô, a pũma cwõkuõ tètèbyá lõ~ plĩ yěnuô ná angó dõ aprõprya shyosõ yětahe. Bí a meplúmẽhtuõ htuõhó tẽplwõkyã lõlõ~ prèlukayã atètthũ tahe akhẽnuô, a kã kahtya dõ mókhu rò a htya-onyão dõ Cómarya dõ aprõprya adu-ahtũ tadũ yětõprẽ atakhu cóhtwó tókýě.

Cómarya Aphúkhũ Duklõ Ná Mókhu Tanéphú Tahe

⁴ Cómarya aphúkhũyě a htwõhtyahó prẽ dõ adu-ahtũ klõlõ có ná tanéphú o dõ mókhu nuõtahe có. Yěnuõma a thyáhó ná a dyé aphúkhũ amwĩ dõ aduhtũ klõlõ có ná mókhu tanéphú nuõtahe amwĩ có hó.

⁵ Lisãšẽkũ rão ná Cómarya hé aphúkhũ phúyě,
 “Ně ma vãphúkhũ, yětõnyěrò, vã htwõ hó nẽphẽ hó,”* a hé phúnuô. Manárò Cómarya hénókuõ mókhu tanéphú phúnuô tõprẽ~ to.

Lisãšẽ rão pã dõ aruõ tõmã rò a hé,

“Vã ki htwõ aphẽ pã, rò è ki htwõ vãphú pã,”* nõ phúyěnuô a hénókuõ mókhu tanéphú tõprẽ toto.

⁶ Bí Cómarya nõhítãhó aphúkhũ vyãprẽ* dõ hekhu akhẽnuô, a hé,
 “Cómarya a tanéphú lõ~ plĩ bè cõbẽhtya phúkhũyě,”* a hé phúnuô.

⁷ Manárò Cómarya héke mókhu tanéphú tahe ari-akyã,
 “Cómarya nõhtwõhtya a tanéphú tahe phú kèlathé nuô. Èthĩ tahe nuõma Cómarya prẽmẽtẽphú tahe rò a nõhtwõhtya èthĩ phú mikyãrahtõ nuô,”* a hé phúnuô.

⁸ Manárò, bí a héke aphúkhũ ari-akyã akhẽnuô,
 “Kõ~ Cómarya nẽhtyẽnèkè nuô, a ki onyědũ tacũprẽ talèkré pã~. Nè ki põtari nĩdũ nẽ kayã tahe ná tẽcótètè pã~. ⁹ Nè mõi tẽ dõ atõ tahe rò nẽ thẽhtenĩ tẽ dõ athũ tahe. Dõ yě akhu-akhyěrò Cómarya dõ a mã nẽ Cómarya yě nwóhtya hó nẽ rò a nõ duklõhtũlõklõ cóhó nẽ ná nẽkhõnẽhtyó tahe hó. A dyadudyahtũ hó nẽ, a dyéhó nẽ tẽthèluõphòphũ hó,”* a hé lũ phúnuô.

¹⁰ Htuõrò a hékuõ pò aphúkhũ,

“Kõ~ Byacè, dõ tãcõ~ ohtwõhtya tyahító akhẽnuô, nẽ byálya nĩdũ hekhu, nẽ tẽlya nĩdũ mólẽ tahe ná nẽ takhu. ¹¹ Hekhu ná mólẽ tahe ki pyékyã lõ pã manárò nẽ ki oplehyã tadũ tacũprẽ pã. Hekhu ná mólẽ tahe ki lazẽlamũkyã phú hyecãlyẽ hyecãlwõ nuõtahe pã. ¹² Nè ki kèklyédwókyã èthĩ tahe phú cãklõdu nuô pã. Nè ki htulya taple

* 1:5 1:5 Li Htuthéhtya 2:7 * 1:5 1:5 Samuelè nyěba tõba 7:14 * 1:6 1:6 Judaphũ alèklõ o ná phúvyãprẽ ma a nĩbè khódu tẽdyaduzũjnyã lũ ná ucétazè tahe. * 1:6 1:6 Li Dõnyã 32:43 * 1:7 1:7 Li Htuthéhtya 104:4 * 1:9 1:9 Li Htuthéhtya 45:6-7

khókyã lǎ hekhu ná mólǎ tahe phú kayã tôprê htulya taplekyã ahyeca nuô pã. Manárò nẹ ki dya nẹ théplò khǎlǎlé~ pré pã. Nẹ mǎnyẽnuô, a lõpẹ cyáto,”* a hépọ phúnuô.

13 “Onyã dǎ vã takhu cóhtwǎ yětòkyẽ, rò onyã tuǒdǎ vã nõpǎhó nẹ ná prê dǎ a théhte nẹ yétahe hyã cóbèhtya tuǒ nẹ dǎ nẹ khǎduô khǎshyẽ pã,”* Cómarya héno amókhu tanéphú tahe phúyẽnuô tǎmũ- to.

14 Kihéphúnuòrò, mókhu tanéphú tahe ma ùpě? Èthi ma théhtwǒprê dǎ a mǎpẹ Cómarya atẹmẹ tahe. Cómarya nõmẹcwǎ pẹ èthi ná kayã dǎ a ki nĩbẹ tẹmẹlwóhtekã pã tahe agně pré.

2

Tẹmẹlwóhtekã Dǎ Adu

1 Dǎ pẹ thégněhó ná Cómarya aphúkũ ma adu-azã phúnuô akhu-akhyẽ, thyáphú pẹ ki cuǒpěkyã tẹmátẹcǎ dǎ pẹ nĩhuǎ htuǒhó yẽnuô tǎmẹ agněnuô, pẹ bẹ dyazúklǎ è. 2 Cómarya dyétã pẹphyẽpẹphuo dǎ nuǒkhẽ tahe tẹritẹkyã tǎcǎ.* Rò a hébètã dítú ná mókhu tanéphú tahe. Rò kayã dǎ a nĩhuǎ tẹritẹkyã yětahenuô, a bẹ nĩdã krwǒmẹ è. Kayã dǎ a nĩdã krwǒmẹ kuǒ to tahenuô, Cómarya ciryakya htuǒhó èthi phú a kò ná èthi nuǒhó. 3 Phúnuòrò, khǒnyáyẽ pẹ ki dyazú kuǒ tẹmẹlwóhtekã adu-azã yẽ to hérò Cómarya ki ciryã mǎlakǎ có pẹ pã. Cómarya a tẹmẹlwóhtekã aklyáaklǎ yẽnuô, Byacè anẹklǎ nĩdú hėsodónyã luǎ rẹlǎ pẹ ù hó. Rò kayã dǎ a nĩhuǎ lǎ héyẽ tahenuô a héluǒplǎ pẹ dítú pẹ ná tẹmẹlwóhtekã tẹritẹkyã yétahe nuôma a mǎlakǎ có phúnuô. 4 Cómarya héluǒplǎ pẹkuǒpǎ ù ná dǎ tẹmẹlwóhtekã tẹritẹkyã yẽnuôma atǎ mǎlakǎ có. Dǎ tẹmẹmámẹdyã, atẹmẹ tẹprǒtẹprya tahe ná atẹmẹ tapakhýethu tahe akhu-akhyẽ, a dyéluǒplǎ pẹhó ù ná tẹmẹlwóhtekã tẹritẹkyã yẽnuôma a tǒhó. Htuǒto, cǎ- dù atǎ Cómarya athéplǎ rò a dyétã krã pẹ ù tẹcyátèdè shyèzú tahe. Rò a dyétã dítú ná Thé Sǎsẽ Byacè. Dǎ Thé Sǎsẽ Byacè shyèzúyẽ tahe akhu-akhyẽ, Cómarya dyéluǒplǎ pẹhó ná tẹritẹkyã yẽnuôma a tǒhó.

Kayã Dǎ A Thũcuǒ Pẹ Dǎ Tẹmẹlwóhtekã Tôprê

5 Pẹ hé pẹ thĩ ná hekthẽ ki ohtya shyẽ- nopã ari-akyáyẽ nuôma, Cómarya nwóhtya tǒkuǎ mókhu tanéphú tahe dǎ a ki bẹ pǒtarĩ kuǎ tẹagně nuǒto. 6 A nwóhtya taple khóke dǎ prẹlukayã tǒkyehó, mǎtẹhèrò tẹhébè odǎ lisǎsèkũ tǒtǒ rò a hé,

“Kǒ- Cómarya, nẹ cuǒ sǒtapa pẹpã có prẹlukayã tahe to ròma, èthi rò kayǎcǎ phútè tahe cótètè? Èthi ma kayã dǎ angũ-aprĩ okuǒ to taheprê rò nẹ cuǒ myákhwè nĩdyé có èthi bá- yècǎ ròmamètè? 7 Nẹ dyé prẹlukayã tahe a taryëshyosǎ dǎ acẹklǎ ná mókhu tanéphú tahe taplǒphú manárò dǎkhyẽ nuô, nẹ dyé khyèthýã èthi taryèdutarýèhtú,

* 1:12 1:12 Li Htuthéhtya 102:25-27 * 1:13 1:13 Li Htuthéhtya 110:1 * 2:2 2:2 Tẹritẹkyã yětǎcǎ nuôma tẹthyótèhtya dǎ Cómarya dyétã Mosè nuǒhó.

rò nẹ mẹlímẹtakhě khyěthyá èthĩ yětahe, rò ⁸ nẹ nọpõtarinĩ èthĩ lỏ-
plĩ,* a hé phúnúo.

Bí Cómarya nọpỏhỏ tẻlỏ- plĩ ná èthĩ akhẻpảnuỏ, tẻđỏ a pỏtỏto nuỏ a
o kyả pả tỏcỏ- to hỏ. Manárỏ khỏnyảkhẻ yẻnuỏ pẻ myảhtyehĩ prẻlu
hekhuphủ pỏlỏhĩ tẻlỏ- plĩ hỏto. ⁹ Manárỏ, tẻritẻkyả đỏ pẻ thẻgnẻ málakỏ
nuỏma máhỏ Jesủ yẻnuỏhỏ. Bí ẻ hyảlyả đỏ hekhuyẻ akhẻnuỏ, a nủbẻ
tẻtaryẻshyosỏ đỏ acẻklỏ ná mỏkhu tanẻphủ tahe taplỏphủ, mẻtẻhẻrỏ,
đỏ Cómarya abwíataryẻ akhu-akhẻ, Jesủ bẻ khyáthyẻ pẻ đỏ pẻ lỏ-
plĩ agnẻ. Đỏ Jesủ khyáthyẻ akhu-akhẻ, khỏnyảyẻ pẻ thẻgnẻ ná Cómarya nỏ
mẹlímẹtakhẻ, dyadudyahtủ ủ ná Jesủ hỏ.

¹⁰ Lỏ- tẻtahe nuỏma Cómarya agnẻ lỏ- plĩ prẻ rò a byátả nủdyẻ lỏhỏ
tẻ pwỏ- tỏcỏ hỏ. Thyáphủ Cómarya ki dyẻ pẻkuỏ prẻlu kayả ẻprẻ ná a
tẻtaryẻđu taryẻhtủ tahe agnẻnuỏrỏ, a mẻlỏmẻbảhtya hỏ Byacẻ Jesủ ná a
nỏ khyácyẻkhyácủ lủ yẻnuỏ hỏ. Cómarya mẻ tẻ phủyẻ nuỏma atỏ prẻ.
Rỏ Byacẻ Jesủ ki htwỏ pẻ pẻ prẻthủ klyả đỏ a ki mẻlwỏhtekả pẻ tỏprẻ
pả. ¹¹ Jesủ mẻ mwỏplithỉplo kả prẻluhekhuphủ tahe a tẻmẻthủ tahe.
Prẻluhekhuphủ đỏ Jesủ mẻ mwỏplỉkả ẻthítẻthủ nuỏtahe ná Jesủ yẻnuỏma,
aphẻ củlủ tỏprẻprẻ- tuỏ prẻ akhu-akhẻ, Jesủ ẻ èthĩ ná puỏvỷả nuỏ a thẻtarẻ
to. ¹² Rỏ Jesủ hé Cómarya,

“Vả ki hẻluỏ pẻ vả puỏvỷả tahe ná nẻmủjỉ pả. Đỏ ủ cỏbucỏbẻ plỏ lủ
aklảmẻkủ nuỏ, vả ki htuthẻhtya nẻ pả.”*

¹³ A hé kuỏpỏ,

“Vả ki thẻlẻ zủehtyanỉ Cómarya.”*

Rỏ a hé kuỏpỏ,

“Vả otỏkuỏ ná phủmỏphủkhủ đỏ Cómarya dyẻtẻ vả tahe bỷẻ.”*

¹⁴ Phủmỏphủkhủ a ẻ lủ yẻtahenuỏ, a o ná anẻklỏ thwihtẻ đỏ a thyẻcyảyẻ
akhu-akhẻ, Byacẻ Jesủ hyảlyả phynỉ kuỏđủ prẻlu hekhuphủ anẻklỏ đỏ
a thyákuỏ đủ ná ẻthỉnuỏ. ẻ htwỏhtya thyánả prẻlukayả akhu-akhẻ, a
thẻ cyả. Thyáphủ Jesủ ki mẻpyẻkyả khỉnẻricỷả khuklỏ đỏ ủ ẻ ná Satan
đỏ a o ná a tẻprỏtẻprỷả shyosỏ đỏ a ki pỏtarínỉ tẻthẻyẻ yẻtỏđuỏ agnẻnuỏ,
a khyáthyẻkyả athẻ. ¹⁵ Htuỏto đỏ a khyáthyẻ hỏ akhu-akhẻ a plwỏhte
palảkyả lỏhỏ kayả đỏ a thẻisẻ tẻthẻyẻ alẻ nuỏtahe hỏ. ẻthĩ yẻtahenuỏ a
thyáhỏ ná a htwỏ tẻthẻyẻ acủ tahe hỏ, rò cáhtya đỏ a opacẻlyảlủ akhẻpả a
thẻisẻ lahyả tẻthẻyẻ alẻ. ¹⁶ Pẻ thẻgnẻplỏplủ cỏ hỏ ná Byacẻ Jesủ mẻcwỏkuỏ
mỏkhu tanẻphủ tahe to. A mẻcwỏ taple pẻ đỏ Abraham aklwỉalyả tahe.
¹⁷ Phúnúo akhu-akhẻ thyáphủ Byacẻ Jesủ ki htwỏđủ prẻ đỏ a mẻ Cómarya
a tẻphyẻtẻmẻ phủ bwídukhlỏ đỏ acỏ ná angỏ rò a thẻzỏcyả ủ tỏprẻ,
htuỏto thyáphủ a ki khyáthyẻpẻ đỏ kayả tahe a tẻmẻthủ tahe ki plwỏkyả
agnẻnuỏ, a hyảlyả phẻ prẻlukayả alẻklỏ thyánả apủỏvỷả yẻnuỏtahe
hỏ. ¹⁸ Rỏ khỏnyảyẻ, anẻ Byacẻ nủđủ yỏ myảhtyesítỏ hyả bẻnỏ htuỏhỏ

* 2:8 2:8 Li Htuthẻhtya 8:4-6

* 2:12 2:12 Li Htuthẻhtya 22:22

* 2:13 2:13 Isaia 8:17

* 2:13

2:13 Isaia 8:18

tèkhyácýĕkhyácû tahe, tẹilo-ilyá tahe akhu-akhyě kayá dǒ a myáhtye sítòbè ná tẹilo-ilyá tahenuô a męcwóbé ù prě.

3

Jesũ Htwǒ Pẹ Prẹlũtyǎ Khukló

¹ Phúnuô akhu-akhyě, puǒvyǎ Krístuphú dǒ Cómarya é thǐ yětahe- tane myámǒ lahyǎ Jesũ dǒ Cómarya nõhyǎ htwǒ lǔ ná prẹhėsodõnyǎ Cómarya alǎangó ná bwídukhuǒ yětòprẹnuô. ² Phú Mosè có ná atẹmẹ dǒ Cómarya a hiphúphyǎphú tahe agnẹnuô, Byacè Jesũ yě, acó ná Cómarya dǒ a dyahtya lǔ rò a nõmẹ lǔ ná atẹmẹ yẹnuô tòprẹ. ³ Kayá dǒ a isó hi yětómě tòprẹnuô, ù dyadudyahtúklǒ è ná hiyě tòmě. Phúnuôhó Jesũ nuô ù tǒ dyadudyahtúklǒ è ná Mosè. ⁴ Hi pwǒtómě nuô ù prẹisóhtya è a onyǎ tòprẹprẹ nuô amávǎ. Manárò prẹ dǒ a isóhtya tẹpwǒ- tǒcô nuôma Cómarya prě. ⁵ Mosè yẹnuô acó ná atẹmẹ dǒ Cómarya a hiphúphyǎphú tahe agnẹ phú prẹmẹtẹphú tòprẹ nuôhó. Rò atẹmẹ tahenuô, a dyéluô byábǔ one rẹ tẹmátẹcǒ tahe dǒ Cómarya ki dyéluô ù shyě- nopǎ tahe agnẹ pǎ. ⁶ Manárò, Krístu yẹnuôma athyaná Mosè dǒ a htwǒ prẹmẹtẹphú dǒ Cómarya ahikũ nuôtòprẹ mǎto. È ma Cómarya aphúkũ tòprẹ. È ma acó ná atẹmẹ rò a myákwenì a Phě Cómarya a hiphúphyǎphú tahe. Pẹ ki krwǒ khũkhũhǎhǎ plehyǎlǎ Krístu tuǒdǒ atadú htuǒto tẹ dǒ Cómarya ki dyé pẹ yẹnuô, pẹ ki myású plehyǎlǎ tuǒdǒ atadú hénuôma, pẹ ma Cómarya ahiphúphyǎphú hó.

Tẹokuǒ Tabéthéprá Dǒ Cómarya Akayǎ Tahe Agnẹ

⁷ Phúnuôrò Thě Sǎsě Byacè hé,

“Yětõnyě, thǐ ki n̄huǒ Cómarya angóprahtya hérò, ⁸ khuklópryě lahyǎ tǎ phú thǐphyéthǐphuǒ nuótahe tǎmẹ ní-. Bí thǐphyéthǐphuǒ tahe o dǒ kẹsěhtyěkya lǒtamákhu akhěnuô, a htésú Cómarya rò a nǐdǎ lahyǎ lúngó to. A mẹmyǎ lahyǎ Cómarya. ⁹ Na lwışhyě akũ, vǎ mẹpẹ kryá- èthǐ itě nuô, èthǐ myáhtye htuǒhó tadúro a pụ mẹmyǎ lahyǎ pǎ vǎ prě. ¹⁰ Phúnuôrò vǎ thẹplòdu èthǐ rò vǎ hé èthǐ, ‘Èthǐ ma kayá dǒ athéplò có kuǒ lahyǎ ná vǎ to tahe. Èthǐ thẹgnéplǒ lahyǎ tẹ dǒ vǎ nõmẹ èthǐ nuótahe to,’ vǎ hé èthǐ phúnuô. ¹¹ Phúnuôrò vǎ thẹplòdu èthǐ rò vǎ hétǎkyǎ èthǐ ngó tǒmǔ, ‘Htyékẹ dǒ vǎ ólyǎ ná vǎ ki dyépẹ ná èthǐ lẹokuǒ tabéthéprá yẹnuôtòpho nuô, èthǐ nuónó pǎto hó,’ vǎ isó tǎkyǎ èthǐ phúnuô.”*

¹² Vǎ puǒvyǎ thǐ-, rò nǐdyédú lahyǎ thĩnẹ ní-. Dya mũmyáricyǎ lahyǎ tǎ thǐ thẹplò tǎmẹ, thǐ dya thǐ thẹplò ná thǐ zǐe kuǒ Cómarya dǒ a htwǒprẹ yětòprẹ to, thǐ cuǒ taphǎkyǎ dù thĩgnẹ phúnuô tahenuô mẹ tǎ lahyǎ tǎ tòprẹ- tǎmẹ ní-. ¹³ Mátòkhónuô, khõnyǎyě tẹmẹlwóhtekǎ dǒ Cómarya dyé pẹ yě thyáphú tẹthú ki ilolahó tǎ thǐ tòprẹ- tǎmẹ, thyáphú thǐ ki khuklópryě tǎ lahyǎ tòprẹ- tǎmẹ agnẹnuô, pwõnyěnyě- dyéhědyére męcwókhyělǔ

* 3:11 3:11 Li Hthuthéhtya 95:7-11

tôprê ná tôprê ní~. ¹⁴ Mětêhéro, pè tètũe Cómarya dõ kalúkhê nuô, pè ki pũmaryaní è tuõdõ atadú hérò, pè htwõhó prẽmõtõtè ná Kristu hõ. ¹⁵ Túró lisäsêkũ hé,

“Thĩ ki nĩhuõ Cómarya angóp̄rahtya yětõnyê hénuô khuklóp̄ryê tă lahyã phũ thĩphyêthĩphuõ khuklóp̄ryê rò htêsũ Cómarya rò nĩdã lũngó to nuõtahe mẽnuõ támé ní~,”[✧] a hé phũnuô.

¹⁶ Kayã dõ a nĩhuõ htuõhó lahyã Cómarya angóp̄rahtya tadúró a htêsũ Cómarya, a nĩdã lũngó to tahe nuõma ùpê? Kayã nuõtahe ma mãhó Mosè éhtekã èthĩ dõ Egypt kékũ nuô tahehó. ¹⁷ Cómarya thẽplòdu có èthĩ analwĩshyê nuõtahe ma ùpê? Kayã dõ a mẽthũ Cómarya rò a nõthyëkyã èthĩ dõ kësêhtyëkyã lõtamákhũ nuõtahe mãto ẽ? ¹⁸ Bí Cómarya hétãkyã èthĩ, htyëké dõ vã dyé èthĩ ná a lëokuõ tabéthéprã agnẽ nuõtõpho ma a nuõ nĩnõ pãto a hé lũ nuõtahe ma ùpê? A hétãkyã ngóyê nuõma, a héhó kayã dõ a nĩdã lũngó to nuõtahe hõ. ¹⁹ Phũnuòró dõ èthĩ zũeto akhu-akhyê, èthĩ nuõnĩ pã kè nuõtõba to nuõma pè thẽgnẽplõ lõ dũhõ.

4

Lëokuõ Tabéthéprã Dõ Cómarya Akayã Tahe Agnẽ

¹ Cómarya ólyã tadũpã pè tuõkhõnyã ná pè ki nuõnĩ dõ lëokuõ tabéthéprã akhãlè yẽnuô pã. Thyáphũ thĩ pwõ~ tôprê ki nuõnĩ kuõ dõ lëokuõ tabéthéprã dõ Cómarya ólyã yê agnẽnuô, pè bèrõnĩ lahyã pẽné. ² Mětêhéro pè nĩhuõnõ kuõhó tẽthẽkrũmila phũ pẽphyèpẽphuõ tahe nĩhuõnõ htuõhó nuõhó. Mětê hénuô èthĩ nĩhuõnõ tadúró, a yõ phyèsũ kuõ lahyã ù tẽthẽkrũmila yê ná tètũ to akhu-akhyê, a htwõbwĩhtwõtaryê dõ èthĩgnẽ to. ³ Manáro pè dõ a zũe yõtãhenuô, lëokuõ tabéthéprã dõ Cómarya ólyã yẽnuô pè nuõnĩbè hõ. Kayã dõ a zũe kuõ Cómarya to yõtãhe agnẽnuô, Cómarya hé èthĩ,

“Vã thẽplòdu èthĩ rò vã hétã plũkyã hõ èthĩ, ‘Htyëké dõ vã ki dyé èthĩ lëokuõ tabéthéprã agnẽ yětõba nuô, èthĩ nuõnõ pãto hõ,’”[✧] a hé phũnuô.

Manáro lëokuõ tabéthéprã dõ Cómarya ólyã ná a ki dyé ù pã yẽnuô, a mẽ htuõpã cõhó dõ a byãlyã hekhu akhẽ nuõpã có. ⁴ Mětêhéro thuõthyõtõnyê nuõtõnyê ari-akya nuõma lisäsêkũ héo tõtó, “Nyêthuõthyó akũnuô Cómarya mẽhtuõ lõ atẽmè rò bí thuõthyõtõnyê nuõtõnyẽnuô a okuõ,”[✧] a hé phũnuô. ⁵ A hé thyákhyèlũ a o tõtó, “Htyëké dõ vã ki dyé èthĩ lëokuõ tabéthéprã agnẽnuô, èthĩ nuõnõ pãtohõ” a hé khyëthyápõ phũnuô.

⁶ Kayã dõ a nuõnĩpã dõ Cómarya a lëokuõ tabéthéprã yẽnuô, a okyãpã tahehe. Manáro kayã mú~ nukhẽ tahe dõ a nĩhuõ htuõhó tẽthẽkrũmila tahenuô, a yõ nĩdãkuõ lahyã Cómarya angó to akhu-akhyê, a nĩbè kuõpã ù lëokuõ tabéthéprã yẽnuô to hõ. ⁷ Phũnuòró mõnyê shuõkhẽ dõ ù ki nuõ dõ Cómarya lëokuõ tabéthéprã yẽnuô, a dya okhòdũ mõnyê dõ aruõ

tônyě. A dya okhòpã mŏnyě dŏ aruô tônyě nuôma yětônyě hó. Dŏkhyě nanyělěnyěhó nuô, Cómarya hésoluô dítú pẹ angóyě tŏmũ ná Davi phú vã rão htuôhó nuô rò a hé,
 “Yětônyě thĩ ki n̄huô Cómarya angóprahtya hérò khuklópnyě lahyã tãmế
 ní~”[☆] a hé phúnuô.

⁸ Joshua thũnuô ù dŏ Canan kékũ yěnuô, a ki málakô kẹ dŏ Cómarya ólyakyã lẹokuô tabéthéprã akhălế yě tŏkẹ kihérò, Cómarya hékhó tŏpã mŏnyě dŏ aruô tônyě takhyã~ to. ⁹ Phúnuôrò, athyaná Cómarya mệhtuô atẹmẹ nyěthuôthyó rò a okuô dŏ mŏnyě thuôthyótônyě nuôtônyě nuôhó, Cómarya akayã tahe ki kanuô okuô tabéthéprã kuô ná Cómarya pã. ¹⁰ Mẹtêhérò, phú Cómarya okuô dŏ atẹmẹ akũnuô, kayã dŏ a nuônĩ dŏ lẹokuô tabéthéprã dŏ Cómarya ólyã yětahenuô, a ki okuô lahyã dŏ atẹmẹ pã. ¹¹ Pẹ phyěphuô dŏ~nyenu tahenuô, a yô nĩdãkuô Cómarya angó to akhu-akhyě, a nuônĩ kuôũ dŏ Cómarya lẹokuô tabéthéprã akhălế yěnuô to. Thyáphú pẹ ki krwŏmyábũ kuô tã pẹphyěpẹphuô tŏprẹ~ tãmế, htuôto thyáphú pẹ ki nuônĩ kuôũ dŏ lẹokuô tabéthéprã akhălế yě agnenuô, pẹ tŏprẹ ná tŏprẹ ki yácú ryã tadũ rôlũ pŏ~.

¹² Cómarya alãangó nuô, a htwŏprẹ rò a mẹcyã tẹ. A htyã klŏpã có ná né dŏ a htyãlŏ nyěkhnŏnyěkýe tŏbè. A nuô ibéphế tuŏ có dŏ thěhtwŏprẹ ná thềplŏ lẹo tŏlũ akhălế nuô, htuôrò a nuô ibéphế tuŏdŏ htwo ná krwíkũkũ lẹo khălế nuôtôpho có. A dyahteluô pẹ kayã thềplŏ a tệtanẹ tahe ná a tệthếzũ dŏ aryã ná a mũmyã tahe. ¹³ Lŏ tẹbèbyã tahenuô, a owóuóbĩ cyã ná Cómarya to. Dŏ anyěhyãnuô, athyaná pẹ okhãklo lŏplĩ pwŏ~ tŏprẹ prẹ. Pẹ mệhtuôhó tệtahenuô, ná pẹ tanẹ htuôhó tệtahenuô, è myáhtye thềgnế lŏ~ plĩ có. Pẹ bè hyã dyáso htyaluô lŏ è pwŏ~ tŏcô pã.

Jesũ Ma Bwídukhulŏ Tŏprẹ

¹⁴ Phúnuôrò, pẹ pũklŏpũma ryã lahyã pẹ tẹzũtẹnyã dŏ pẹ ólyã htuôdyéhó yěnuô pŏ~, mẹtêhérò, pẹ o nĩdyé ná pẹ bwídukhulŏ yětŏprẹ, rò a cuônuô pẹhó dŏ pẹgnế dŏ mókhu hó. È ma Cómarya a phúprẹkhũ Jesũ yěnuôhó. ¹⁵ Pẹ bwídukhulŏ yětŏprẹnuô, a thềgnế pẹ tềhếcẹcẹ tahe rò a thềzũ nĩdyé pẹ. Mẹtêhérò a myáhtye sítbè nŏhó ná tẹlŏ-ilyã pwŏ~ tŏcô phú pẹ myáhtye sítbè yěnuô tadũrò a mệthũkuô tẹ to. ¹⁶ Phúnuôrò, pẹ lobè tẹ bíkhếtèbèbènuô, pẹ tŏ hyãnuô hãhã dŏ pẹ Cómarya dŏ a thềzũnĩ ù yětŏprẹ a lẹonyã anyěhyã nuô. Rò pẹ ki n̄bè a tệthếzũ pã rò pẹ ki myáhtyebè abwídu-ataryěhtũ dŏ a ki mẹcwŏ pẹ yěnuô pã.

5

¹ Bwídukhulŏ pwŏ~ prẹprẹ~ nuô, ù nwŏhtya è dŏ prẹlukayã tahe akłẹ prẹ rò ù dyahtya è dŏ a ki mẹpẹ Cómarya atẹmẹ dŏ kayã lŏ~ plĩ akhălế. È kilũkityãhtya pẹ ù tẹtahe, htuôto thyáphú kayã tahe tệthũ ki plwŏkyã agnenuô, a ki lũhtya pẹ ù tẹphútẹlyẹ tahe dŏ Cómarya a o pã. ² Èthĩ yŏ

[☆] 4:7 4:7 Li Htuthếhtya 95:7-8

htwöpré prèlukayă akhu-akhyë, a męthúmeplá lahyă pré. Phúnuôrò kayă dõ a thęgnę tătę kuõũ tẹmătęcó to rò a męthúmeplá tẹ tahe agnẹnuô, ẹthi tanę thęzọcyă pẹkuõũ to. ³Htuõrò ẹthi nẹbyacẹ nịdũ nuô, a męthúmeplá tẹ akhu-akhyë, ẹthi bẹ lũhtya pẹ túpré kayă yẹtahe atẹthũ tahenuô mătó, ẹthi bẹ lũhtya nịdyẹ kuõdũ ẹthi tẹthũthũ.

⁴Tôprẹ- ma ù dyahtyacyă nịdyédũ ùnẹ ná ù ki htwõhtya bwídukhuló nuô tôprẹ- to. Phú Cómarya dyahtya Aròn ná a ki htwõ bwídukhuló tôprẹnuô, kayă dõ a ki htwõ bwídukhuló tôprẹ nuôma, a ki mặ prétũ Cómarya tôprẹ bẹ nwóhtya ẹ nuôpré. ⁵Phúnuôhó, thyáphú Krístu ki htwõ bwídukhuló yěnuô, a dyahtya nịdyédũ anẹ mătó, a mẹlímẹtakhẹ nịdyédũ anẹ mătó, Cómarya dyahtya lũ pré. Rò Cómarya hé lũ,

“Nẹ ma vǎphúkũ, yětónyèrò, vǎ htwõ hó nẹphẹ hó,”* a hé lũ phúnuô.

⁶Cómarya hẹpó dõ aruô tòmũ,

“Nẹ htwõ bwídu tacúprẹ dõ athyaná bwídu Melchizede dõ nuôkhẹ tôprẹ,”* a hé pọ lũ phúnuô.

⁷Bí Jesũ ohtwöprẹ bí hekhuyẹ akhẹnuô, a kwícóbě lǎthulǎthẹ htya Cómarya dõ a męsiplécyă lũ dõ tẹthyeyẹ tôprẹ, rò a ẹhtõhtya mẹthẹhtyẹ tǎ có. A shyalyă athéplò rò a thẹplòshyo nịdǎ Cómarya ngọ akhu-akhyë, Cómarya nịdǎ lũ tẹkwícóbě. ⁸Jesũ htwõ có Cómarya aphúkũ tôprẹ có tadúro bí a khyábẹ tẹcyẹtẹcũ akhẹnuô, a pũ phyení dítúpǎ tẹnịdǎ ngọ dõ Cómarya a o. ⁹Bí Krístu nịdǎ htuõlǎhó Cómarya angọ pwǎ- tǎcò akhẹnuô, ẹ htwõhtya pẹhó lǎ- kayă dõ a nịdǎ lǔngọ nuótahe a tẹmẹlwóhtekǎ acúcũ ahtũhtũ a khǎshyékħaryă hó. ¹⁰Rò Cómarya dyahtya lũ ná bwídukhuló dõ athyaná bwídu Melchizede mẹtẹ dõ nuôkhẹ tôprẹ nuôhó.

Dyèròdyéryẹ One Ná Ù Ki Vĩkyă Tǎ Tẹzũ Tǎmẹ

¹¹Lo hé pẹ pọ thĩ ná tẹritẹkyă yěnuô a o ẹlǎ pǎ. Thĩ yǎ thęgnẹplǎ pyázẹ dú thĩgnẹ akhu-akhyë, vǎ dónyǎplǎ pẹ thĩ rò apyǎlǎ. ¹²Khónyǎrò thĩ tǎ htwõkuõhó lahyă Thára tahehó. Manárò thĩ cuó lopǎ dũgnẹ lahyă pré ù bẹ ithyó kǎkhyë thĩ ná Cómarya alǎngọ dõ akhǎshyë prévǎ. Thĩ tǎ ekuõ hó ù sẹepryẹ hó tadúro thĩ cuó ọpǎ dũgnẹ pré lahyă nuõhtyẹ prévǎ. ¹³Kayă tôprẹprẹ dõ a ọpǎ dũgnẹprẹ nuõhtyẹ nuôma a thyápré ná pacẹ dõ a ọnúpǎ nuôpré. Tẹcótẹtẹ ari-akya nuô, a thęgnẹ ẹkuõlǎ hí ù to. ¹⁴Manárò, sẹe a pryẹ nuôma kayă duprẹ dõ a ithyó thęgnẹhyă bènò htuõhó anẹ dõ a ki ibẹphẹ thęgnẹcyă tẹryă ná tẹmũmyă nuótahe agnẹ pré.

6

¹Phúnuôrò pẹ dya-okyă lǎ pẹ tẹithyóithya pẹ ù Krístu ari-akya dõ a khǎshyékħaryă nuótahe rò pẹ cuó plehyă kuõpọ ù dõ nyẹ rò pũ ithyó thęgnẹ kuõpọ ù dõ kayă duprẹgnẹ a tẹithyó yẹtahe pọ-. Kǎkhyë hyányenyẹ- ù ithyó pẹ pẹ tẹithyóithya a khǎshyékħaryă dõ a hé, thĩ bẹ vĩkyă tẹmẹ dõ abwí oto

nuôtahe, rò thì bẻ zũe Cómarya, tềthyó phúyẻ tahenuô, pẻ ki pữthẻgnẻ
kạkhyẻ hyảnyẻ pỏto, pẻ ki cuố plehyả kuốpỏ ừ đố nyẻ pỏ-. ² Tẻplwỏhtyẻ
ari-akyả, dyahtya takhu đố ừlỏ tahe, tẻthyẻ ihtỏkạkhyẻ, tẻciryả tacủprẻ
ari-akyả yẻtahenuô, pẻ lo pử ithyỏ thẻgnẻ tadủ pỏ pẻnẻ to. ³ Kỉ Cómarya
plwỏcuố plehyả pẻ hẻrỏ pẻ ki myảpử thẻgnẻhyả rỏ pỏ lủ tẻthyỏithyả đố
acỏazả tahe đố nyẻ tỏkyẻ pỏ.

⁴ Kayả đố a vỉkyả atẻzủ tahenuô ẻthỉ zỏ nỉdủ kạkhyẻ cyả pỏ anẻ takhyả-
to. Đố nuỏkhẻ, ẻthỉ thẻgnẻ htuỏỏ Cómarya a tẻmỏtẻcỏ tahe hỏ. ẻthỉ
myảhtyẻ thẻgnẻhyảbẻnỏ htuỏỏ Cómarya ashyẻzủ rò a nỉbẻrỏ kuỏhtuỏỏ
Thẻ Sỏsẻ Byacẻ nỏ kayả đố aruỏtahe hỏ. ⁵ Cómarya alỏangỏ nuỏ, aryả nyacỏ
nuỏma ẻthỉ thẻgnẻhyả htuỏỏ. ẻthỉ myảhtyẻhyảbẻ nỏkuỏ htuỏỏ Cómarya
a tẻprỏtẻpryả shyosỏ đố a ki oluỏhtyả pẻ ừ shyẻ- nopỏ tỏhtủ nuỏtahe
hỏ. ⁶ ẻthỉ ki myảhtyẻhyả bẻnỏ htuỏỏ tẻyẻtahe rò a ki tarỉ cuỏkhỏkyả
nỏ Cómarya hẻnuỏ, a zỏ nỉ kạkhyẻ cyả pỏ anẻ takhyả- to. Yẻnuỏma a
thyỏỏ nỏ ẻthỉ mủthyẻhtyả khyẻthyả Cómarya aphủkhủ đố krusulỏ rò a
mẻ thẻtarẻkyả Byacẻ Jesủ đố ừ tỏplutỏphẻ anyẻhyả hỏ.

⁷ Prẻzủtẻphủ đố athyỏnỏ hekhủ đố a cwỏ tamỏmỏ kẻcủhtyẻ rò a
nỏthẻhtyỏtwỏ thẻhtyỏryỏ pẻ prẻmẻ-ẻprẻ mẻ-elyỏphủ agẻ tahenuô, Cỏ-
marya kỉ sỏrỉ ẻthỉ pỏ. ⁸ Manỏrỏ hekhuyẻ a kỉ nỏdỏyỏhtyả prẻ thỏshyỏmỏ nỏ
cỏcuỏcỏpryỏmỏ taheprẻ hẻnuỏma, abwỉ o tỏcỏ- to. Nyẻtyỏto nuỏ Cómarya
kỉ ciryả ẻthỉ rò a kỉ sủũkyả ẻthỉ nỏ mi pỏ.*

⁹ Manỏrỏ khỏbỏthỏyỏ thỉ-, pẻ hẻcỏ phúyẻ tadủrỏ pẻ zủẻnỉ thỉ prẻ. Pẻ
zủẻnỉ mỏlakỏ cỏ nỏ thỉ kỉ mẻ prẻ tẻryỏ tahe pỏ. Tẻryỏ yẻtahenuô, a hyả
đố thỉ nỉbẻỏ tẻmẻlwỏhtẻkỏ yẻnuỏ a o prẻ. ¹⁰ Cómarya ma a mẻ tẻcỏ prẻ.
Tẻmẻryỏ đố thỉ mẻhtuỏỏ tahenuô a sỏtỏpỏ to. Tẻmỏ đố thỉ dyẻluỏ htuỏỏ
đố lủgnẻ nỏ thỉ mẻcwỏ akỏyả tahe rò thỉ mẻcwỏ plehyả tadủpỏ ẻthỉ yẻnuỏ
a sỏtỏpỏ pẻto. ¹¹ Pẻ tẻthẻzủ ma phúyẻ: thyỏphủ tẻryỏ đố thỉ thẻplỏhtủ
opỏmyỏsủ tahe kỉ lỏhtyỏbỏhtyả pẻ thỉ agẻnuỏ, pẻ thẻzủ đố thỉ pwỏ- tỏprẻ
kỉ thẻplỏshyỏ mẻtuỏ lahỏ đố atadủ phủ thỉ mẻhtuỏỏ yẻnuỏ. ¹² Pẻ thẻzủ
nỏhtwỏ thỉ kayả takẻ to. Mỏtỏkhỏnuỏ pẻ thẻzủ nỏ thyỏkuỏ thỉ phủ kayả
đố a zủẻ rò a khyỏthẻđỏ tẻ khỏnyỏ yẻnuỏtahe prẻ. Rỏ đố kayả yẻtahe
mẻphủnuỏ akhủ-akhẻ, ẻthỉ kỉ nỉbẻ lahỏ Cómarya a tẻỏlyỏ nuỏtahe pỏ.

Cómarya A Tẻỏlyỏ Ma A Tẻtẻ

¹³ Bỉ Cómarya ỏlyỏ angỏ tỏmủ nỏ Abraham akhẻnuỏ, a byỏ htuỏỏ angỏ
nỏ a kỉ mẻ phủ a ỏlyỏ nuỏ. Kayả đố adukỏ nỏ lủ nuỏ a o tỏprẻ- to akhủ-
akhẻ bỉ a byỏlyỏ angỏ akẻ, a pỏ nỉdyẻdủ amwỉ prẻ. ¹⁴ Cómarya hẻ lủ,
“Vỏ ỏlyỏ nẻ nỏ vỏ kỉ sỏrỉ nẻ, vỏ kỉ nỏ orỏỏẻ nẻkủwỉnẻlyỏ tahe pỏ,”* a hẻ lủ
phủnuỏ. ¹⁵ Abraham opỏ thẻplỏhtủnỉ, rò đỏkhyẻnuỏ a nỉbẻ Cómarya ỏlyỏ
lủngỏ nuỏtỏmủ.

* **6:8** 6:8 Phủnuỏỏ, Cómarya kỉ ciryả kayả đố athyỏnỏ hekhuyẻ nuỏtahe pỏ. **6:14** 6:14
Hekhuhtwỏlủ 22:17

16 Bí kayã tôprêprê thézũ dyéthégnê pè ù ná a tètéhèbè yènuôma a tôprê akhènuô, a byã nuõñĩ a tètéhèbè ngó yènuô ná kayã dõ a o ná aprõapryã shyosõ tôprêprê amwĩ. Mètèhèrò, a ki byã phúnuô hérò, a mē okuõkyã tètelyéngã lũ. 17 Kayã dõ a ñĩbèhó Cómarya a tètõlyã tahenuô, Cómarya thézũ nõthégnê tãtê èthĩ ná phú Cómarya ólyã htuõhó èthĩnuô, a ki mē lóbã phúnuô pã, a htulya taplekho páto akhu-akhyè, dõ a tètõlyã akũnuô, a byã nuõpanĩ angó bínuô. 18 Phúnuôrò Cómarya dyé lõhó pè a tètõlyã ná a tètbyãlyanĩ angóyè nyècõlõ hó. Cómarya lahõcyãto akhu-akhyè, yènyècõ nuô a htulya taple khócyã toto. Pè dõ a klya tadowõ owouõbí hó dõ Cómarya a o tahenuô, dõ Cómarya htulya taple khócyã pã a tètõlyã to akhu-akhyè, pè théplòmõ théplõsõhtya nyacó. Dõ pè théplòmõ théplõsõ akhu-akhyè, tẽmyásũ dõ Cómarya dyé pèyè nuô, pè pũma plehyã tadũ tuõbèhó dõ atadũ hó. 19 Pè tẽmyásũ yènuô athyaná lõdu dõ a cwi okuõma thòklyèdu dõ pè théhtwõprê agnè yètõmè nuõhó. Phú bwidukhulõ nuõtõprê nuõcuõ talwóbè ná ikẽ badu dõ ù cõtãtũbí è dõ tètlyũyã hõkũ nuõtõba, rò phú è nuõ tuõhó dõ tètkhálè sãsè akũ yènuô, pè tẽmyásũ yè a klõma, a tãtã, rò a thũnuõ tuõkuõdũhó pè dõ Cómarya anyèhyã phúnuõhó. 20 Jesũ cuõnuõrè pèhó pèkhálè dõ nyè hó. A htwõ pèhó pè bwidukhulõ dõ a o khyãnyè tacuprê yènuõhó. È yènuô a thyáhó ná bwidu Melchizedè dõ nuõkhè tôprèhó.

7

Prèlũtyã Khukló Melchizedè

1 Melchizedè ma vĩ Salem akhwĩ tôprê, rò a htwõ Cómarya dõ adulõ yètõprê a bwidu tôprê. Bí Abraham cuõsápè htuõhó khwĩ thèlwĩ rò a kã dõ klyãlõ akhènuô, Melchizedè cuõ myásũ lũ rò sõrisõbũ lũ. 2 Rò Abraham dyépè lũ lõ~ tãtè dõ a ñĩkã nuõtahe pwishyètõpwĩ. Melchizedè amwĩ angólasá arèlõ tòmũ ma mädũ “Tètõtètè akhwĩ.” Htuõrò Salem angólasá ma théplò kacũkabé akhu-akhyè amwĩ o põkuõ dũ, “Tètthéplò kacũkabé akhwĩ.”✧ 3 Melchizedè aphè bèbè, amuõ bèbè, aphyèphuõ klwilyã tahe bèbè, ù rãmárãdyã okyã kuõ è tóçõ~ to. A tètõpacèlyã ná atètthèyè ari-akya tahenuô bèbè, ù rãmárãdyã okyã kuõ lũ toto. È ma athyaná Cómarya aphũkhũ tôprê. A htwõ bwidu tacuprê.

4 È yè, a htwõ ducó bá~ tẽnuô tanemyã lahyã mõ. Pèphè Abraham dõ amwĩ luõhtyèluõkè có yètõprẽnuõ~ a dyépè có lũ pwishyètõpwĩ ná tẽ dõ a cuõ sápè rò a phyékanĩ nuõtahe có. 5 Khõnyãrò tètthýótètthya hé Levi aklwialyã dõ a htwõ bwidu yètahe, èthĩ ki kwĩ pwishyètõpwĩ dõ apuõvyã Israelphũ ñĩdũ tahe a o. Israelphũ yètahe nuõma, Abraham aklwialyã tãkalyã dítũ ñĩdũ có tadũrò Levi aklwialyã yètahe bè kwĩ èthĩ pré. 6 Melchizedè ma aklwialyã tã dõ Levi mato tadũrò a phyé pwishyètõpwĩ dõ Abraham a o. Rò a sõri Abraham. Abraham ma prè dõ a ñĩbèhó Cómarya

a tětólyä tóprë hó. ⁷ Kayä dö a sörri ù yětôprënuô aduklõ ná kayä dö a nı̀bè tětöri yětôprë nuôma lèthéplò rare akhălë oto. ⁸ Judaphú prëlútyätèphú dö aklwı́alyä tākalyä dö Leviphú o yětahenuô, a phyésù pwı́shyétôpwı́ yënuô dö kayä dö a ki thyë pã yétahe a o prë. Manárò Melchizedè yënuô, pë thègnèdù Cómarya aļāngõ hé ná athyaná a ohtwöprë pãprë. ⁹ Htuôto pë hébé, Levi aklwı́alyä dö a kwı́ pwı́shyétôpwı́ yětahenuô a dyé ná Abraham rò Abraham dyé dıtú ná Melchizedè hó. ¹⁰ Mëtéhérò, bí Abraham myáhtyesù ná Melchizedè akhënuô, Levi hé yětôprënuô, a opacëlyä hı́to. A opãprë dö aphyëphuõ Abraham anëklõ pházye akü prë.

¹¹ Bí Cómarya dyé Judaphú tahe tètthytèthya akhënuô, a dyahtya prëlútyätèphú dö aklwı́alyä tã dö Leviphú nuôtahe a o. Èthı́ bè lútyähtya pë ù phú tètthytèthya tahe o nuô. Leviphú prëlútyäphú yétahe më atëme yétahe tadúro thyáphú ù ki htwöhtya kayácókayäte agnënuô, èthı́ męcyáto. Phúnuôro Cómarya bè nõhyäkhò tapledú prëlútyä dö aruô tóprë. Prëlútyä yětôprënuô aklwı́alyä tã dö Leviphú dö aklwı́alyä tã dıtú dö Aròn a o yënuô máto. Bwı́du yětôprënuô, athyaná Melchizedè nuôhó. ¹² Mëtéhérò bí ù htulya taple hó prëlútyä aklwı́alyä akhënuô, ù bè htulya taple tuõkuõ tètthytèthya tahe. ¹³ Byacè Jesù Kristu dö pë hé nı́dyé lürilükya yětôprë nuôma, a hyänuõkyä hó bwı́du dö arëkhë nuôtahe akhălë hó. È ma Levi aklwı́alyä máto. Aklwı́alyä tã khódú dö aruô tómuõ dö ù é ná Juda aklwı́alyä phú prëlútyätèphú tóprë më tē dö tëlürë akhăshyé nuô, aklwı́alyä yënuô, a męnõ kuõ prëlútyä tēme tóprë~ to. ¹⁴ Ù thègnë tãtëcõ ná pë Byacè Jesù Kristu yënuô, aklwı́alyä kalyä dö Juda tómuõtõcõ a o. Dõ nuõkhë ma, Juda aklwı́alyä ki htwöhtya prëlútyätèphú tahe pã nuô, Mosè hénõ tóphuõ~ to.

Byacè Jesù Ma Athyaná Melchizedè

¹⁵ Bí prëlútyä dö aruôtóprë dö athyaná Melchizedè dö nuõkhë tóprë hyātuõhó akhënuô, ù thègnëplò hyätõklõhó tē dö pë hé yënuôtahe hó. ¹⁶ Tètthytèthya hé o ná kayä dö a htwöhtya bwı́du nuô, a bè klwı́lyä tākalyä dö tómuõmuõ tóccõ akü a hé phúnuô, tadúro Jesù hyä htwöhhó bwı́du yënuô, atõ phú tètthytèthya héonuô máto. Mátõkhónuô, a htwöhtya bwı́du yënuô ná a tēohtwöprë prõprya shyosõ dö a htwöprë tacúprë talëkré yënuôhó. ¹⁷ Mëtéhérò lisäsëkü hé,

“Në ki htwõ bwı́du tacúprë dö athyaná Melchizedè nuô pã”[✠] a hé phúnuô.

¹⁸ Phúnuô akhu-akhýë, tètthytèthya alyë yënuô, ù dyataphäkyä è mëtéhérò a hęcërecë rò a męcwõbë pë to. ¹⁹ Mosè a tètthytèthya nuô a męcómętę cyä ù tóprë~ to. Manárò khõnyäyë pë tēmýásü klyá athë tóbõ dö aryáklõ pã có ná tètthytèthya yënuô a o hó. Rò pë hyänuõphúhõ dö Cómarya a o ná klyá athë yëtõbõ ma anı́ hó.

²⁰ Cómarya byätã htuõhó angõ ná Jesù ki htwõ bwı́du tacúprë pã. Manárò bí Levi klwı́lyäphú tahe htwõ bwı́du akhënuô, a byä tãkuõ angõ ná èthı́ phúnuô tómuõ~ to. ²¹ Manárò, Cómarya hé Jesù,

[✠] 7:17 7:17 Li Htuthéhtya 110:4

“Byacè byätãhtuõ angõ rò a hékhó pãto, rò a hé, ‘Nè ki htwõhtya prëlũ-tyãtèphú tacúprè pã,’”✠

Bí Jesũ htya htwõ bwídu akhẽ, Cómarya hé lũ phúnuõ. ²² Tèõlyangõ athẽ dó Cómarya mehtwõhtya pèhõ pè dó pè ki nìbè tẽpalã agnè yètõmũ nuõ, aryã klõpã có ná tẽõlyangõ dó alye nuõtõmũ có. Mètèhèrò, Cómarya byãlyã htuõhõ angõ phúnuõ akhu-akhyẽ, Jesũ ma mãhõ prè dó a ki mëlõbã tãtè pè pè tẽõlyã athẽyẽ tõmũ tõprè hó.

²³ Tè dó a khó pã lũ dó aruõ tõcõ ma mãhõ bwídu dó nuõkhẽ tahenuõ, a thýe lahyã akhu-akhyẽ ù prè htya dítú èthi akhãlè nuõ a o éã. ²⁴ Manárò Jesũ yẽnuõ, a ohtwõprè tacúprè akhu-akhyẽ, a dyètã dítú pã prèlũtyã atẽmẽ yẽnuõ dó ù khadãkũ tõprè- to. ²⁵ Phúnuõrò kayã dó a hyã dó Cómarya a o rò a hyãnuõ dítú dó Jesũ a o tahenuõ, Jesũ ki mëlwohtekãbè èthi khõnyãyẽ tãplehyã acúcũ ahtũhtũ có pã, mètèhèrò thyáphú è ki nuõ kwithèzõbè pè kayã phúnuõ tahe agnè dó Cómarya a o nuõ, a bè htwõprè tacúprè.

²⁶ Phúnuõrò, Jesũ ma bwídukhulõ tõprè dó a mëlõbã pè lõlõ- pè tẽlo tahe. È ma a sãsẽ, atètthú oto, athèplò mwõplithĩplo. Cómarya dya-okhò taphã khodú lũ ná prèoraphú tahe, rò a dyéohõ lũ dó khãlè htyalõlõ tãpho hó. ²⁷ È ma athyanã bwídukhulõ dó aruõ nuõtahe mãto. Pwõnyenyẽ- a lo lũhtya rëlõ nĩdyédú atètthú tahe htuõrò a lũhtya no pè kayã dó aruõ tahe atètthú tahe phúnuõ mãto. Bí a lũhtya anè dó krusulõ akhẽnuõ, a lũhtya prè tõphuõ rò a htuõplũ lã tacúprè hó. ²⁸ Bwídu tahenuõ, a tètthútèplã o prè lahyã tadúro tètthýótètthya yõ o akhu-akhyẽ, ù bè dyahtya èthi prè. Manárò bí Cómarya dyètãhtuõ hó tètthýótètthya yẽ dókhyẽ anyèlãhõ nuõ, a ólyã khòkhyẽpõ tõmũ rò a byãnuõ tõnĩ angõ bínuõ. A byätã hó angõ ná a dyahtya hó a phúpèrkhũ dó atètthú oto, a lõbã yètõprè ná a ki htwõhtya bwídukhulõ tacúprè hó.

8

Jesũ Ma Pè Bwídukhulõ Tõprè

¹ Khõnyãyẽ, tẽ dó a lodulõ ù tõcõ dó vã thézũ nõthègnèplõ thĩ nuõma mãhõ pè bwídukhulõ yètõprè hó. È ma Jesũ hó. Khõnyãyẽ a onyão dó mókhu rò a onyão dó Cómarya dó aliatakhẽ, aprõapryã yètõprè lèonyão acóhtwõ nuõtõkyẽ hó. ² Khõnyãyẽ a mèhõ bwídukhulõyẽ atẽmẽ, rò a mẽ hó dó tẽkhãlè sãsẽ tõpho akũ hó. Lèthĩdu sãsẽ mãlakõ yẽnuõ ù mẽ ná prèlukayã atakhu mãto. Byacè isóhtyanĩ ná anè nĩdũcõ.

³ Bwídukhulõ pwõ- tõprè nuõ, ù dyahtya è ná a bè lũtyãtè htuõrò a bè lũtyãhtya ná tẽphútèlye tahe dó Cómarya a o. Phúnuõrò, pè bwídu dó adulõ yètõprènuõ, a bè lũtyãhtya kuõ tẽ tõcõcõ. ⁴ Manárò Jesũ dó a htwõ bwídukhulõ yètõprènuõ, bí a opã bí hekhuyẽ akhẽ, bwídu dó a bèlũbètýãhtya phú tètthýótètthya onuõ, a yõ odúhõ akhu-akhyẽ, a htwõnĩ

kuoũ bwidu to. ⁵ L  th  du s  s   d   pr  l  ty  t  ph   tahe nuo  m   n  dy   l   d   hekhu y  t  m   nuo  ma, a my   by  b  kuoũ C  marya a t  l  hodu m  lak   d   m  khu nuot  m   pr  . L  th  du y  t  m   nu   a m  lak   m  to, m  pr   d   m  khu a m  lak   nuot  m   a z  z  z  k   pr  . M  t  h  r  , b   C  marya no  s  htya Mos   l  th  du d   hekhuy   akh  nuo  , a h   l  , “Krw  m   by  b   t  t  ry   thy  kuo   ph      dy  luo   htuo  h   n   m  khu t  l  hodu az  z   d   sokhukh   nuo  n  ,”* C  marya h   l   ph  nuo  . ⁶ Jes   m  t   ph   bwidu t  pr  nuo  , ary   kl  p   c   n   pr  l  ty  t  ph   d   hekhu y  tahe m  nuo   c  . Ph  nuo  h  , C  marya a t  o  ly   ath   d   Jes   phy  hy  n   y  nuo  ma ary  kl   p   c   n   t  o  ly   aly   y  nuo   c  . T  o  ly   ath   y  nuo  , a tate th  l  htyan   t  o  ly   d   ary  kl   tahe al  .

⁷ T  o  ly   r   nuot  m  nuo  , a ki l  b  h   h  r   p   lo p   t  o  ly   ano y  t  m   ki hy  nuo   pl  taple p   l   kh  l  to h  . ⁸ Man  r   C  marya dya t  t  th   d   akay   tahe al   rá a hó,

“Shuo  kh   d   v   ki m   t  o  ly   ath   n   Israelph   tahe b  b  , Judaph   tahe b  b   a ki hy  tuo  p  ,” a hó ph  nuo  .

⁹ “B   v   cwihte   th   n   v   takhu r   v     hte     th   phy  phuo   d   Egypt k   akh  nuo  , v   o  ly   htuo  h   v  ng   n     th  nuo   a o man  r   t  o  ly   kh  ny  y  nuo  , a khod   n   nuo  .   th   c  n   v   t  o  ly   y  nuo   to akhu-akhy  , v   tari cuo  khok  y   v  m  th   n     th   h  , Byac   h  ph  nuo  .

¹⁰ Ph  nuo  r  , Byac   h   n   t  o  ly   ath   d   v   ki o  ly   n   Israelph   th   tahenuo  , v   ki h     th   ph  y   p  , v   ki sunuo   v   t  thyot  t  hya tahe d     th   ath  pl   t  tan   ak   p  . V   ki r  m  r  dy  o v   t  thyot  t  hya tahe d     th   th  plok   p  . V   ki htw     th   a C  marya p   r     th   ki htw   v  kay   p  .

¹¹ B  nuo  akh   p  nuo  ,   th   amy  c  ph   thy  l   tahe b  b  , apu  avy  kl   tahe b  b  , a lop      ithy  o  t  hya   th  , “Th  gn   lahy   Byac   n  -’ ph  nuo   p  toh  . M  t  h  r   c  htya d      tan   pat  l   l   t  pr   tuo  d      tan  dul   l   t  pr  nuo  , a ki th  gn   l  h   v   p  .

¹² V   ki th  z  n     th   p   r   v   ki plw  ky   l     th   at  m  my  ricy   tahe p   r   v   ki s  tap  ky   l     th   t  t  th   tahe p  .”*

¹³ C  marya h   n   y   ma t  o  ly   ath   t  c  h   akhu-akhy  , a no  tw  htyaky   t  o  ly   aly   y  nuo   n   a lo p  toh  . Aly  -alw   h  ,    lop   l   toh  , r   ny  tyato p  ma, a ki lam  ky   h  .

9

T  o  ly   Aly  

¹ Kh  ny  r   t  o  ly   ar   t  m   d   C  marya o  ly  ky   akay   tahenuo  , a o n   a t  c  buc  b   a t  thyot  t  hya l  kl  l  khy   tahe n   l  c  b   l  th  du s  s   d   pr  lu kay   iso  htya   nuo   t  m   ² L  th  du y  nuo   a o ny  t  . Ar   t  t  nuo      dya-o n   mik  r   t  khu, dir   htyal   t  khu n   kh  m   s  s   d      dyahtya o l   d   dir   htyal  khu tahe. Y  t  t   nuo  ma       n   t  s  s   kh  l  . ³ L  th  du a kad  k     

lěnuo yěnuo ũ cõ tãtũbí ná ikě tõba. Ikě opã tõba dõ ũ cõbí tãtũkyã dõ nyě tõtõ dõ ũ é ná tẽkhãlẽ sãsẽlõ yěnuo tõtõ. ⁴ Khãlẽ yětõtõ akũnuo, tẽlũrẽhtẽ dõ ũ lěsũũhtya ná tẽnuõmũnuõsũ tahenuo a o tõkhu, htuõrõ tẽõlyã tõsãsẽ dõ ũ lõbí lũ ná htẽ nuo a o tãmẽ. Dõ tõi yẽ akũnuo, ũ dyanuõõ ná thõbyãphũ tãmẽ rò ũ sunuõõ ná khómũmãna, ná Arõn ihtyãbõ dõ alẽ dyacẽhtya nuõtõbõ, ná tẽmekyãngõ amũshyẽ a tẽõlyã lõba nuo nyẽba. ⁵ Dõ tõsãsẽyẽ akhunuo, ũ byáo mõkhu tanéphũ dõ ũ é ná cherubim aplya takhẽyẽ nyẽprẽ o rò a huõbitã adã dõ tõsãsẽ akhudõ dõ Cõmarya lěplwõkyã ũ tẽthũ yẽ alõnuo. Lẽdõnyãplõ pẽ thĩ nuo a o é- lãpã akhu-akhyẽ, khõnyãrõ hẽpwõhẽdwõ lõ pẽ thĩ to.

⁶ Bí ũ taritaryã dya tãtõtãbẽ htuõlõhõ tẽyẽtahe dõ akhãlẽ ná akhãlẽ akhẽnuo, pwõnyẽnyẽ- bwidu tahe nuõ dõ lẽthũdukũ arẽlõ tõtõ rò a nuõmẽ lahyã a tẽphyýtẽmẽ. ⁷ Manãrõ dõ tẽsãsẽ lõũyẽ tõtõ akũnuo, a nuõnĩ prẽtũ bwĩdukhuõ nuõtõprẽ prẽ. Tõnanuõ a nuõprẽ tõphuõ rò a bè phyẽnuõnĩ thwi dõ a ki lũhtya nĩdyẽdũ atẽthũ agnẽ yěnuo, ná kayã dõ a tanẽ tuõto rò a mẽthũ tãtyã tahe atẽthũ agnẽ. ⁸ Dõ tẽyẽ akhu-akhyẽ Thẽ Sãsẽ Byacẽ dyẽluõ pẽ pẽ, ki ũ nõẽ nĩdyẽ tadũpã lẽthũdu alyẽ yětõmẽ hẽrõ klyãlẽnuõ dõ lẽthũ mãlakõ yětõmẽ akũnuo, a lũmõ hĩto. ⁹ Tẽyẽtahe ma a thẽzũ dyẽluõkhohõ pẽ tẽmãtẽdyã dõ pẽ htũkhẽ khõnyãkhẽ yẽtahe hõ. A thẽzũ zũlũõhõ pẽ ná tẽlũtẽtyã yẽtahe ná tẽphũtẽtyẽ dõ ũ lũhtya è yẽtahenuo, a mẽ mwõplĩphuõcyã pẽ prẽ hyã cõbucõbẽhtya tẽyẽ tahe athẽplõ to. ¹⁰ Tẽlũtẽtyã yẽtahenuo, a tate thẽlẽhtyanĩ prẽ tẽcõbucõbẽ a lẽklõlẽkhyã tahe dõ a hé ná yẽma enĩ, yẽma õnĩ to, tõbẽ siplisĩplẽ nẽ phũyẽ phũnuo, a hé yẽnuõtãhe hõ. Tẽthyõtẽthya yẽnuõma dõ nẽklõ phãzyẽ tõkyẽ, prẽlukayã bè krwõmẽ tuõdõ Cõmarya mẽtaple pẽ èthĩ klyã athẽ tõbõ.

Tẽõlyã Athẽ

¹¹ Manãrõ khõnyãyẽ Kristu hyã htwõhõ phũ prẽlũtyã khuklõ dõ adulo ũ tõprẽ nuõhõ. A phyẽhyãnĩ pẽ pẽ tẽtwõtẽryã dõ a o ná pẽ khõnyãyẽ tahe hõ. A cuõnuõ htuõhõ dõ lẽthũdu dõ aduklõ, a lõbãklõ ná kayã mẽnuõ tãmẽ akũhõ. Lẽthũdu yěnuo, kayã isõ ná atakhu tõprẽ- mãto, ũ byãlyã lũ mãtoto, a o dõ hekhu yěnuo mãtoto. ¹² Bí a cuõnuõ lũtyãhtyatẽ dõ tẽkhãlẽ sãsẽ lõũ yětõtõ akhẽnuo, a phyẽnuõnĩ pẽ tahe athwi, pũphẽ tahe athwi nuõmãto. A ki nuõ lũtyãhtyatẽ agnẽnuo, a phyẽnuõ nĩdyẽdũ ná athwi akhu-akhyẽ, a hyãnuõ prẽ tõphuõ rò ahtuõaplũ lãhõ, rò a mẽlwõhtekã pẽ tacũprẽ hõ. ¹³ Dõ pẽ tẽthyõtẽthya alyẽyẽ akũnuo, pẽ tahe ná pũphẽlõ tahe athwi yẽ ná pũphũ dõ ũ sũũ htwõlõ lũ ná kõphẽ yẽtahenuo, ũ bè pruõ ná kayã dõ a taprõmũmyãví ná tẽcõbucõbẽ alẽklõ yěnuo tõprẽ alõ, mẽtẽhẽrõ thyãphũ anẽklõ ki mwõplĩthĩplo dõ aklõ tõkyẽ agnẽnuõrõ, èthĩ mẽmwõplĩ lũ phũnuo. ¹⁴ Phũnuõrõ, tanẽ myãmõ lahyã Kristu athwi yěnuo, a ki mẽ mwõplĩ bũphuõklõlõ cõ pẽ ná tẽyẽtahe pã cõ. Dõ Cõmarya a Thẽ Sãsẽ ohtwõprẽ tacũprẽ akhu-akhyẽ, Kristu lũtyahõ anẽklõ dõ atẽthũ o tõcõ-

to yě dǒ Cómarya a o hó. Thyáphú pẹ ki mepẹ Cómarya dǒ a htwǒprẹ yětǒprẹ atẹmẹ agněnuô, Krístu ki síplíkyá pẹ thẹplò yětahe ná pẹ tẹmẹ dǒ abwíataryě okuôũ to yětahe ná athwi pǎ.

¹⁵ Dǒ tẹtítẹkyá yě akhu-akhyě, tẹsǒri tacúprẹ dǒ Cómarya ólyákyá pẹ htuǒhó kayá dǒ a é lǔ tahe ki nǐbèpǎ agněnuô, Krístu phyéhyǎnǐ pẹ hó Cómarya akayá tahe tẹǒlyá athẹ yětǒcô dǒ Cómarya a o hó. Thyáphú Krístu ki ihtaká rò plwǒhte palá cuǒkyá kayá o dǒ tẹǒlyá alyẹ alẹ nuótahe agněnuô, a bè khyáthyěkyá athẹ. Dǒ a khyáthyě athẹ akhu-akhyě, èthí nǐbè bèkuǒhó ucẹtazẹ, a tẹsǒrisǒbũ tacúprẹ dǒ Cómarya ólyá htuǒhó yětahenuô hó.

¹⁶ Hékuǒrẹ li tǒba dǒ kayá tǒprẹprẹ ki ráokya ná kayá yětǒprẹ ki bènǐ kayáthyě nuǒtǒprẹ a ucẹtazẹ hénuôma, thyáphú a ki nǐbè ucẹtazẹ yěnuô, a bè dyéluǒ ná kayá rákyá liyẹ tǒprẹ ma a bè thyě htuǒhó, phúnuô. ¹⁷ Kayá dǒ a rákyá lithyě yětǒba tǒprẹnuô, a ki ohtwǒprẹ pǎprẹ hérò, liyětǒba męcyá tǒcô~ to. Manárò shyé~ a thyě htuǒhó pǎma túró kayá nuǒtǒprẹ phyénǐ no kayáthyě nuǒtǒprẹ a ucẹtazẹ prẹ. ¹⁸ Phúnuô akhu-akhyě, thyáphú tẹǒlyá arẹ nuǒtǒmũ ki cátya mẹtẹ agněnuô, a lo tẹphútẹlyẹ dǒ ỹ lǔhtya lǔ yěnuô athwi. ¹⁹ Bí Mosè héluǒ pẹ htuǒlǒhó kayá pwǒ~ tǒprẹ ná lǒ~ Cómarya mekyá a tẹthyótẹthya tahe akhěnuô, a phyé púpúhú tahe athwi ná pẹ tahe athwi rò a kluǒ sílyǎtǒ ná htyě, htuǒrò a phyé tímísulǐ rò a boma ná thòphyá dǒ ỹ é ná hyssóphyǎphú yětǒphyá akhyě rò a tasí ná li dǒ ỹ rǎo ná Cómarya a tẹthyótẹthya a tẹmekyǎngóyẹ tǒba, htuǒto a tasínǐ lǒ ná kayá pwǒ~ tǒprẹ. ²⁰ Mosè hé kayá tahe, “Thwi yěnuôma a męklǒmęma hó Cómarya tẹǒlyá dǒ Cómarya mekyá dǒ thǐ ki krwǒmękuǒ agně nuǒhó”[✧] a hé èthí phúnuô. ²¹ Htuǒrò lẹthúdu sǎsẹ yětǒmẹ ná lǒ tǎmuǒtǎtẹ dǒ ỹ nǒe è ná tẹcǒbucǒbẹ agně tahenuô, a tasí kuǒ lǒ ná thwi phúnuônuô. ²² Ki hé tǎtǎ~ ma, tẹthyótẹthya hé, tǎtẹ dǒ ỹ nǒe è ná tẹcǒbucǒbẹ agně tahenuô, ỹ bè męmwǒplǐ lǔ ná thwi nuô a phú kírẹ lǒ có pwǒtǒcô. Thwi ki htwítǎ to nuô, Cómarya plwǒkyábẹ tẹthú tǒcô~ to.

Krístu Lǔhtya Anẹ Khukhyě Cómarya Phwǒkyá Tẹthú

²³ Lẹthúdu sǎsẹyẹ ná tǎmuǒtǎtẹ dǒ ỹ nǒe è ná tẹcǒbucǒbẹ agně tahenuô, ỹ mę byábũkuǒ mǒkhuyẹ a tǎmuǒtǎtẹ tahe prẹ. Tǎmuǒtǎtẹ odǒ akũ pwǒ~ tǒcô nuô ỹ bè mę mwǒplǐ lǒ è ná tẹphútẹlyẹ athwi phúnuô. Manárò mǒkhu atǎtẹ mǎlakǒ tahenuô, ỹ ki mę mwǒplǐ è ná tẹlǔhtya dǒ aryálǒ klǒpǎ có ná tẹphútẹlyẹ athwiyẹ nuô có. ²⁴ Mẹtéhérò lẹthúdu sǎsẹ dǒ ỹ mę ná kayá takhu rò ỹ myábũ mękuǒ prẹ amuǒklǒ mǎlakǒ yětǒmẹ akũ nuô, Krístu cuǒnuǒ bínuô mǎto. A cuǒnuǒ nǐdú dǒ mǒkhu rò khǒnyáyẹ a kwíthézọ pẹ pẹ dǒ Cómarya anyěhyá. ²⁵ Bwídukhuǒ yětǒprẹnuô, a bè phyénǐ tẹphútẹlyẹ athwi rò a nuǒ dǒ tẹkhálẹ sǎsẹlǒ nuǒtǒtọ pwǒnana~ có tadúró Krístu yěnuô a nuǒ lǔhtya anẹ tǒphuǒ htuǒ tǒphuǒ phúnuô mǎto. ²⁶ Ki Krístu lonuǒ tamǒmǒ kuǒ phúnuô kihérò, a tǒbẹ khyáthyě tamǒmǒ kuǒ athẹ dǒ hekhu

✧ 9:20 9:20 Li Hteka 24:8

htwõhtyalú akhě pá có kőkõ. A lo khyáthyě phúnúôto. Khõnyáyě bí hekhu kírě phũ~ tadúhó akhěnuô, a hyă khyáthyě prě tôphuõ rò a htuõplú lâhó. Dõ a lũhtyaní aněklõ ná aněyě akhu-akhyě, a phyécuo taphăkyă prělu kayă tahe atěthú tahe hó. ²⁷ Kayă pwõ~ tôpre bè thyě prě tôphuõprě. Rò a thyěhtuõ pãnuô, Cómarya ki cirya èthĩ pá. ²⁸ Phúnúôhó thyáphú Krístu ki phyécuo taphăkyă lõ kayă épre atěthú tahenuô rò a khyáthyě prě tôphuõ prě. A hyă khyěthyă pá tadúro a ki hyă phyécuo taphăkyă pẹ pẹ tětthú pãnuô mătó. A ki hyă męlwõhteka kayă dõ a opõmyásũ lũ nuõtahe pá prě.

10

¹ Khõnyáyě pẹ thégneplõ hó ná tětthyótětthya dõ Mosè dyakyă yěnuõma mápře tẹzãzõ tẹmátědyă tókõprě. Tẹamálakõ dõ tětthyótětthya thézũ zũluõ yěnuõma máhõ lõ~ tětwtõtẹryă dõ a hyă dítú dõ Krístu a o yětahenuô hó. Tětthyótětthya yěnuô a hé, pwõnana~ tóbě lũhtya tẹphútẹlyẹ yě akhu-akhyě, męlómębãhtya cyă pẹ prělu kayă to. ² Tẹlũhtya tẹphútẹlyẹ yěnuô, a ki męmwõplĩ kayă dõ a cóběhtya Cómarya tahe atěthú tôphuõ prě rò a htuõplú lâhõ kihérò, èthĩ tõ tanę nĩdyě kuõ pá anẹ ná atěthú o pá to hó kőkõ. Kihéphunuô rò èthĩ tõ okuõkyăkũ lõ a tẹlũtyãhtya nuõtahe kőkõ. ³ Manárò èthĩ atẹlũtyãhtya yětahenuô, pwõnana~ a dyě théněhtyabě khyě èthĩ ná a tětthúo phúnúo prě. ⁴ Mętéhérò pũphẹlõ athwi, pẹ athwi yětahenuô a phyé taphăkyă cyă tětthú taki~ to.

⁵ Phúnúo akhu-akhyě bí Krístu hyãlyă dõ hekhuyě akhěnuô, a hé Cómarya,

“Ũ lũtyãhtya pẹ nẹ tẹphútẹlyẹ thĩtahe ná tẹlũtẹtyă thĩ tahenuô, nẹ thézũ to.

Manárò nẹ taritaryă onehó vã nẹklõ dõ vã ki bè lũhtya è agnẹhó.

⁶ Ũ súũ lũhtya síduõ có tẹphútẹlyẹ tahe dõ tẹlũ rẹkhu bèbè, tẹplwõkyă tětthú a tẹlũtẹtyă yě bèbè, nẹ thẹplõ okuõtoto.

⁷ Phúnúorò, vã hé, ‘Phũ ù rão vãrivăkyă dõ lisăsě akũnuô, vã hé Cómarya, vã o prě, Kõ~ Cómarya, thyáphú vã ki hyă mę pẹ nẹ phũ nẹ thézũ nõmę vã nuõtahe agnẹnuõrò, vã hyãtuõhó,’ * Krístu hé Cómarya phúnúo.

⁸ Byacě Krístu héré, “Lũtyãhtya tẹphútẹlyẹ yě bèbè, lũtyãhtya thòthè vẹphõ tahe bèbè, súũ lũtyãhtya tẹphútẹlyẹ tahe bèbè, lũtyãhtya tẹlũ dõ a ki plwõkyă pẹ tětthú tahenuô bèbè nẹ thẹplõoto,” (Èthĩ lũhtya tẹlũtẹtyă yětahe phũ Mosè a tětthyótětthya onuô tadúro Byacě Krístu hé kuõdũ phúnúo.)

⁹ Phúnúorò a hé pọ khyěthyă, “Thyáphú vã ki hyă mępẹ nẹ phũ nẹ tẹthézũ o nuõrò, myámõ~ vã hyãtuõhó,” a hé khyěthyă phúnúo. Phúnúorò Cómarya dya taphăkyă tẹlũtẹtyă dõ alye~alwõ nuõtahe ná tẹlũtyãhtya tẹphútẹlyẹ dõ alye~alwõ yětahe rò a htulya taplekhoýă ná klyă dõ athě tóbõ. ¹⁰ Jesũ Krístu yõ mępẹ phũ Cómarya a tẹthézũ onuô, htuõto dõ a lũhtya aněklõ tôphuõprě rò a htuõplú lâhó akhu-akhyě, a mę sãsě hó pẹ.

* 10:7 10:7 Li Htuthéhtya 40:6-8

11 Bwídu pwõ~ tôprè nuô, a bè ihtò me təcóbucóbě a lěklölěkhya tahe pwõnyěnyě~ có. Khălělé~ èthi bè lůtyăhtya tôphuõhtuõ tôphuõ. Tělütětÿă yětahenuô a phyé taphăkyă cyă kayă tětthú tōcō~ to. 12 Manárò Krístu lůhtya pè pè tětthú agně yětahenuô, a lůhtya tôphuõprè rò a htuõ plúlă tacúprè hó. Rò a ka onyăo hó dõ Cómarya atakhu cóhtwó tōkyě hó. 13 Khõnyărò Jesũ ki opõ tuõ shyé~ Cómarya pũma pè hó lů kayă dõ a thēhte lů nuõtahe* pã, rò a ki dya-o pėhó lů dõ akhăduô lėzı̄ alě nuô pã. 14 Dõ Krístu lůhtya prè aně tôphuõ akhu-akhyě, kayă dõ è memwõplı̄ htuõhó èthi tětthú tahenuô, a meçómęte hó èthi tacúprè hó.

15 Pè thėgně ná tēhėbè ngõ yětõmũnuô atõ prè. Mętēhėrò, dõ lisăě akũnuô, Thė Săě Byacè hé thyăkuõdũ phũnuô, rò a hé,

16 “Yěma tětõlyă athė dõ vă ki hėbè taple ná văkayă tahe shyé~ nopă agně yěnuô hò, Byacè hé phũnuô. Vă ki sunuõ vă tětthyótětthya dõ èthi athėplòkũ pã, rò vă ki rãmărădyă o tětthyótětthya yěnuô dõ èthi athėplò a tętane alo pã.”✠

17 Htuõrò a hé põ,

“Vă ki sõtapaqyă lõ èthi tětthú nuõtahe pã, ná tēmũmyăricyă dõ èthi me nuõtahe pã.”✠

18 Phũnuõrò khõnyăyě Cómarya plwõkyăhó tětthú yětahe akhu-akhyě, lůhtya tělütětÿă dõ a ki plwõkyă pè tětthú tahenuô a lo pãtohó.

Zűe Plehyă Tadũnı̄ Cómarya

19 Phũnuõrò, vă puõvyă thı̄~. Dõ Jesũ athwi akhu-akhyě, pè hyănuõ ná tětthėplò khũhă dõ tětkhălě săě lóu yětõpho ma anı̄ hó. 20 Byacè Jesũ khyăthyě athė dõ pėgně akhu-akhyě, è bãmõ pè hó pěklyă athė dõ a dyé pè thēhtwõprè yětõbõ. Klyă yětõbõnuô, a cuõnuõplũ talwó bėhó ná ũ cõtăttũ ikě badu dõ a mậhó Krístu anėklõ yětõbanuô hó rò a cuõtuõhó dõ Cómarya a o hó. 21 Prělũtyă khukló dõ adulõu rò a myăkhwẽnı̄ Cómarya ahi yětõprẽnuô, pè nı̄bėhõ è hó. 22 Phũnuõrò pè hyăphũ lahyă dõ Cómarya a o põ~. Pè ki hyă ná pè thėplò dõ acõate, ná pè tętũ dõ atăate yětahe põ~. Mętēhėrò, pè thėplò a tętane mũmyăyě, thyăphũ a ki mwõplı̄thı̄plo agněnuô, ũ sipłıkyă htuõhó pè ná Krístu athwi hó. Htuõto pẽnėklõ yěnuô, ũ sipłı̄ htuõhó ná htyěsė yěnuõhó. 23 Pè ki pũma nıryădyé pè tēmýăsũ dõ pè hé pè htuõhó ũ yěnuõtahe põ~, mętēhėrò pè thėgně ná Cómarya nuô acó ná a tětõlyă rò a męphũ a hėnuô pwõ~ tôphuõ có. 24 Pè tēmõ nıdyé lů tôprè ná tôprè yě, thyăphũ a ki o ěhtya ná o ěhtya rò, thyăphũ pè ki męte dõ aryă tahe agněnuô, pè ki tane pėkuõ ũ dõ pè ki dyéhėdyére nıdyé lů tôprè ná tôprè phútě ari-akyă yětahenuô prè põ~. 25 Kayă tahehe nuô, a vıkyă təcóbě tõtõlũ tahe, manárò pè rò, vıkyă kuõ tã ũ pè lěklõ cóbě tõtõlyě phũ èthi nuõtahe vıkyă nuô tãmé nı~. Mătõkhõnuô, pè ki dyéhėdyére rõlũ tôprè ná tôprè

* **10:13** 10:13 Angólasá thyáná “khura” pè hé nuõhó ✠ **10:16** 10:16 Jeremia 31:33 ✠ **10:17** 10:17 Jeremia 31:34

pó~. Byacè kírë hyäkhÿë mŏnyëmŏthë yënuô a phũhtyahó akhu-akhyë, pë lé dyéhëdyere shyoklŏ nıdyé klŏlŏ pŏ có lŭ tôprë ná tôprë pó~.

26 Pë nıbë htuôhó tēmátëcŏ a tètĕkhuthëgnë rò pë ki mę takë plehyá tadupá tètĕthũ kihërŏ tëlütëtÿá dŏ a ki plwŏkyá pë tètĕthũ agnënuô a o pã to. 27 A okÿá prëtũ tŏcŏ dŏ pë ki opŏprë Cŏmarya a tęciryá ná mikyã rahtŏdu dŏ a ki ũthyëkyá lŏ~ kayá dŏ a thëhte Cŏmarya yëtahenuô pã. 28 Mú~ nukhënuô kayá dŏ a męthũ Mosë a tětĕhyŏtětĕhya tôprëprë nuô, kayá thëgnë kimátorŏ thëthuŏ ki zŭluŏbé málakŏ lŭ tětĕthũ hénuô, ũ bè mę thyëkyá lŭ, rò ũ bè thézŏ nı lŭ tôprë~ to. 29 Phúnuôrŏ thĩ tanę myámŏ kayá dŏ a hé takhwŏtakë Cŏmarya aphúkĕhũ yëtahe, rò a víkyá lŭ tahenuô, Cŏmarya ki ciryá cyëklŏnyá èthĩ pã. Htuôrŏ Krıstũ khyáthyë athë rò a dyé htwŏhtya hó Cŏmarya a tětŏlyá athë yënuôhŏ rò Krıstũ sıplıkyá hó pë ná athwi hó. Phúnuôrŏ kayá dŏ a dya ngũduprıdu kuŏ Krıstũ athwi to tahenuô, Cŏmarya ki ciryá cyëklŏ èthĩ pã. Htuŏto kayá yëtahenuô a hé mũmyáricyá Thë Sãsë Byacë dŏ a dyé èthĩ tętĕwıtëtaryë yëtŏprë akhu-akhyë, Cŏmarya ki ciryacyë klŏlŏ có èthĩ ná kayá dŏ a męthũ Mosë a tětĕhyŏtětĕhya nuŏtahe pã. 30 Mętëhërŏ, pë thëgnëdũ hó ná Cŏmarya hé, “Vã męlyë kăkhyësũ èthĩ pã. Vã ki dyëlyë kăkhyësũ èthĩ phú èthĩ męthũ htuôhŏ nuŏtahe pã,”* htuôrŏ a hé kuŏ pŏ, “Byacë ki ciryá nıdyëdũ akayá pã,” a hé phúnuô.* 31 Kayá dŏ a tătŏ dŏ Cŏmarya dŏ a htwŏprë yëtŏprë tęciryá aklë tôprëprënuô, a tarŏthë thëisë nyacŏ.

32 Tanęhtya tuŏbë khyëthyá lahyá mú~ nukhë bí thĩ nıbë htuŏthëmŏpã prë Cŏmarya atëlĩ akhënuô, thĩ myáhtyebë élä tęcÿëtęcÿ tadúro thĩ khyáthëplŏhtübë lahyá prë. 33 Tôphuŏphuŏ nuô ũ mę takhwŏtakë thĩ, ũ męcyëmęcÿ thĩ dŏ kayá tôplutŏphë anyëhyá, tôphuŏphuŏnuô thĩ cuŏ męcwŏmękŏ tŏpëkuŏ kayá dŏ ũ męcyëmęcÿ èthĩ phúnuô tahe. 34 Thĩ thézŏnı kayá dŏ ũ dŏtã lŭ dŏ htŏkũ nuŏtahe. Ũ pęepęŏ pŭphe cuŏkyá lŏ thĩ tãmuŏtătë có tadúro, thĩ dya thëkrŭ lahyá prë thĩ thëplŏ, mętëhërŏ thĩ thëgnë ná thĩ tãmuŏtătë dŏ aryáklŏ rò a oklŏma tacÿprë yënuô a o éläpã dŏ mŏkhu akhu-akhyë, thĩ thëkrŭthëlŏ lahyá prë,

35 Phúnuôrŏ dyashyo lahyá thĩ thëplŏ. Thĩ ki nıbë tēmęnıkhwŏkë dŏ aduazã tahe pã. 36 Thyáphũ thĩ ki mętŏ phú Cŏmarya thézŭ nŏmę thĩ nuô, htuôrŏ thyáphũ thĩ ki nıbë a tětŏlyá dŏ a ólyá htuôhŏ thĩ tahe agnënuô, thĩ bëkhyáthëplŏhtũ lahyá. 37 Mętëhërŏ, lisăsëkũ hé,

“Nyëtÿato pãnuô, prë dŏ a kírë hyáyë tôprë ki hyálë pã, a mękhŏmezŏ pãto.

38 Vã kayácŏkayãtę thĩ tahenuô, dŏ a zŭenyãe vã akhu-akhyë, a ki htwŏprë lahyá pã. Manárŏ kayá dŏ a cuŏ taphăkhŏkyá ná vã tahenuô, atŏ vã thëplŏ to,”* lisăsëkũ hé phúnuô.

39 Pè ma kayã dõ a cuõ taphã khókyã tahe, rò a cuõtuõ dõ tẽpyetẽkyã pã nuõtahe mãto. Pè ma kayã dõ a zũe tẽ tahe rò a ki nũbè tẽmẽlwõhtekã pã tahe hõ.

11

Tẽzũ

1 Tẽzũ angólasã ma tẽ dõ pẽ myásũ lũ tahenuõ, pẽ zũe klõma nĩdũhõ ná pẽ ki nũbè hõ. Htuõto tẽzũ angólasã ma tẽdõ pẽ myáhtyeyã hito tahenuõ, pẽ zũe klõma tadũ nĩpã ná pẽ ki nũbè pãnuõhõ. 2 Cómãryã htuthení kayã mú~ nukhẽ tahe ma mãdõ a o lahyã ná tẽzũtẽnyã phũyẽnuõ hõ.

3 Dõ tẽzũ akhu-akhyẽ pẽ thẽgnẽ ná Cómãryã byãtã mólẽ akrũakrõ ná angõ prẽ. Phũnuõrõ tẽ dõ pẽ myáhtyeyã khõnyãkhẽ yẽtahe nuõma a o dõ tẽdõ pẽ myáhtye cyãto tahe a o hyã prẽ.

4 Dõ tẽzũ akhu-akhyẽ, Abẽlẽ lũhtya Cómãryã nuõ aryáklõ ná Caino atẽlũ. Cómãryã phyẽsũ Abẽlẽ a tẽlũtyãhtya. Phũnuõrõ, dõ Abẽlẽ atẽzũ akhu-akhyẽrõ, Cómãryã dyahõ lũ phũ kayãcókayãtẽ tõprẽ nuõhõ. Dõ Abẽlẽ atẽzũ khukhyẽ, a thyẽ htũdõ tadũrõ a hẽbèpã pẽ ná atẽzũ ari-akyã.

5 Enoch yẽnuõ bẽbè, dõ atẽzũ akhu-akhyẽ, a sítõbẽnõ kuõũ ná tẽthyẽ to, Cómãryã êkã kahtya htwõprẽ lũ dõ mókhu. Cómãryã êkã mẽkyã lũ akhu-akhyẽ, ù myáhtyeyã pã lũ to. Mẽtẽhèrõ bí Cómãryã êkã kahtya tyahí Enoch to akhẽnuõ, è ma kayã dõ a mẽtõ Cómãryã athẽplõ tõprẽ, lisásẽkũ hẽphũnuõ.* 6 Tẽzũ ki oto nuõ, tõprẽ~ ma ù mẽtõbẽ Cómãryã athẽplõ to, mẽtẽhèrõ, lõ~ kayã dõ a hyã dõ Cómãryã a o tahenuõ, a bẽ zũe ná Cómãryã nuõ a ohtwõprẽ rò kayã dõ a thẽplõshyo myápũ lũ tahenuõ a bẽ zũe ná Cómãryã ki dyẽ èthĩ tẽmẽnĩkhwókẽ pã phũnuõ.

7 Dõ Noah atẽzũ akhu-akhyẽ, Cómãryã dyèrõ one lũ tẽdõ a myáhtye thẽgnẽ hito dõ a ki htwõhtya shyẽ~ nopã nuõtahe. A bezũbenyã Cómãryã, a nĩdã lũngõ rò a isõhtya thòklyẽdu dõ a ki mẽlwõhtekã ná a hiphũphyãphũ agnẽ tõbè. Dõ Noah tẽzũ akhu-akhyẽ, a dyẽluõ ná Cómãryã ki cirya prẽlu hekhuphũ tahe pã. Rò dõ atẽzũ khukhyẽ, Cómãryã dyahõ è phũ kayãcókayãtẽ tõprẽ hõ.

8 Bí Cómãryã é Abraham rò a nõhtecuõ lũ dõ kêtõkẽ dõ a ki dyẽ ná lũ pã akhẽnuõ, a tõ htecuõ tõ bítẽ tõphonuõ a thẽgnẽ to tadũrõ dõ atẽzũ akhu-akhyẽ a nĩdã rò a htecuõ. 9 Dõ tẽzũ akhu-akhyẽ a cuõõ dõ ùruõhtyẽ ùruõkẽ dõ Cómãryã ólyã hó ná a ki dyẽ lũ nuõtõba. A cuõõ thyánã myècõruõphũ tõprẽ rò a cuõ isóonĩ alẽthũ dõ adẽuõ nĩdyẽ ná ikẽ tahe rò a cuõõ prẽ dõ lẽthũkũ. Rò a phũprẽkhũ Isaac ná alyẽ Jacob dõ a nũbè thyákuõ tẽólyã dõ Cómãryã a o yẽ thẽgnẽnuõ, a isóo thyákuõ dũ alẽthũ bínuõnuõ. 10 Abraham mẽ phũ Cómãryã hé lũ nuõ, mẽtẽhèrõ a opõ myásũnĩ vĩ dõ akhãshyẽ klõma

* 11:5 11:5 Hekhuhtwólũ 5:24

tacúprè yěnuô tôvĭ. Vĭ yětôvĭnuô, Cómarya taritaryă one htuôhó rò a isóhtya nĭhtuôđđú hó ná ané.

11 Abraham muôprè lâhó, htuôto amě Sara ma a sôphúphú tadúro đó atèzŭ akhu-akhyě, aphú obépă rò a htwôhtyabépă phè tôprè. A zŭe ná Cómarya nuô acó ná a tềólya. 12 Abraham muôprè kírè thyécóhó tadúro đó è tôprèprè rò aphúalye tahenuô a oróé thyácóná sè đó mólĕ, a oplu-ophe thyácóná lôtamámú đó htyědutava htú đó ũ dyáľ pè cyápă cồ to nuôtahecó.

13 Lỗ- kayă đó Cómarya ólya đó a ki dyé lŭ yětahenuô a zŭe tadŭnĭ Cómarya tuô cồ bí a thyě lahyă nuôtônyě cồ. Tề đó Cómarya ólyakŷă lŭ đó a ki dyé èthĭ yětahenuô, a nĭbè hĭto, tadúro èthĭ myáhtye one rệ nyề- lâhó rò a thêkrŭ phyésú one rệhó tềólya yětahe hó. Èthĭ ólya lahyă ná èthĭ ma a cuô htwô sĭprè đó ũhtyěŭkè prè, rò èthĭ hyă okuôlákúố bí hekhuyě taplôtaplyáphú prè, a hé lahyă phúnuô. 14 Kayă đó a hé lahyă phúyě tahenuô a dyéluô lălĭcôhó ná èthĭ myápŭ nĭdyé lahyă đúhó ahtyékè nĭđđú hó. 15 Vĭ đó Abraham ná kayă yětahe htecuôkŷă yěnuô, èthĭ tanę ná vĭ mălakô đó èthĭgně mătó. Mětêhêrò, ki a mălakô hénuô, èthĭ kanuôkhyě nuôma anĭ nyă prè. 16 Manărò èthĭ myásŭ nethuô nyacó mókhu htyékè đó a mokolô yěnuô tôba. Phúnuôrò èthĭ é Cómarya ná èthĭ Cómarya nuô, Cómarya thétarĕto. Đó Cómarya taritaryă one pệhó èthĭ vĭyě akhu-akhyě, a dyéluô hó ná èthĭ tahe ki é Cómarya ná èthĭ Cómarya nuô a thétarĕ lahyă to.

17 Bí Cómarya memyă Abraham akhěnuô, đó atèzŭ akhu-akhyě a lŭhtya aphúkhŭ Isaac. È nĭbè Cómarya a tềólya tadúro a o taritaryă one đó a ki lŭtyăhtya aphúkhŭ đó a otú tôprè- tuô yěnuô tôprè. 18 Cómarya hécó lŭ, “Vă ólya ná nĕklwĭnĕlyă tahenuô a ki hyătă đĭtŭ đó Isaac a o pă.”* Tadúro Abraham o taritaryă đó a ki lŭhtya aphúkhŭ đó a o prè tôprè- tuô yěnuô tôprè. 19 Abraham tanę htuôhó ná Cómarya ki mệhtwôprè kăkhyě bényă prè Isaac phúnuô. Ki hé tătă ma a thyáhó ná a nĭbè kăkhyě aphúkhŭyě đó tệthyě akŭ hó, mětêhêrò Cómarya ki hé tătŭ lŭ to hénuô, a ki mệthyě mănŷă prè aphúkhŭ prè.

20 Đó tềzŭ akhu-akhyêrò, Isaac sôri one aphú Jacob ná Esau ná tềsôri đó a ki nĭbè đókhyě pă tahe.

21 Đó tềzŭ akhu-akhyêrò, bí Jacob kírè phŭthyě hó akhěnuô, a sôri onekyărĕ alye măhó Joseph aphú thégne. A pŭma taterĕ prè a ihtyábôkhyě prè rò a cồbĕhtya Cómarya.*

22 Đó tềzŭ akhu-akhyêrò, bí Joseph kírè thyě akhěnuô, a hékyă ná shyé-nopă nuô, Israelphú tahe ki htekaŷă bí Egypt kĕkŭ yěnuô pă. Rò a mekyă angó ná shyê- thĭ htekahó pănuô, phyékanĭ lahyă văkrwĭ pănĭ-, a hékyă phúnuô.

23 Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyèrò, bí Mosè opacẹ̀lyàhtuò akhènuò, amuḡaphè myáhtye ná pacẹ̀phú yětòprènuò, atwọ́ thétacá khódú akhu-akhyè, èthí beuó nǐdyé lǔ thuòlè. Khwí hétà có angó ná a ki mẹthyè lǔ Judaphú a phúprèkhú pacẹ̀phú tahe pǎ tadúró èthí théisè pǎ có khwí a tẹ̀hébè tǎngó yènuò to.

24 Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyèrò, bí Mosè phúthè duhtya akhènuò, ụ é có lǔ ná Khwí Pharao aphúprèmò aphúkhú córó, a nǔ é ụ phúnuò tòprè- to. 25 Mosè dyalyà athéplò, phũ- ná a kírẹ́ lụ tẹmọ́ taplòtaplyáphú dó a ki dyé htwòhtya tẹthú yènuò, a ki khyátòkuò tẹcyètẹcụ ná Cómarya akayà tahenuòma, a mọkọ́ pǎ có a thézụ́ phúnuò. 26 Mosè dyalyà hó athéplò, khyábè tẹpacýeishyè dó Krístu agnènuò, anguduprìdu klọpǎ có ná Egypt ké a tẹduzáhtyathè tahe có, mẹtèhèrò a opọmyásù ná Cómarya ki dyé lǔ a tẹmẹnìkhwókè shyé- nopá. 27 Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyèrò, a htecuó dó Egypt kẹkú. Khwí théplòdu có lǔ tadúró a théisè to. Mẹtèhèrò a myáhtyehó Cómarya dó ụ myáhtyecyá lǔ to yětòprè akhu-akhyè, a khyáthéplòhtú plehyá lǎpọ́ có. 28 Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyèrò, a mẹ-ohtya pé ụ pwè dó ụ é ná tẹcuótalwópwè. Thyáphú tanéphú dó a mẹthyè phúvyápréyè ki hyá mẹthyè tá Israelphú vyáprè tahe tǎmè nuò, a nǔ plóló ụ thímíthwi dó kadàlọ.

29 Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyèrò, Israelphú tahe kàkanuò cuótalwóbékyá Htyèlì-dutavá yětòdo dó a thyácóná klyá cuó dó khólòkhukrà yènuò có. Manáro bí Egyptphú tahe krwònuò kuò akhènuò, èthí lacú thyèkyá lóplì có.

30 Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyèrò, bí Israelphú tahe cuó tavá htuòhó vǐ Jeriko thuòthyótònyè akhènuò, vǐ htyaló latàpròkyá.

31 Dó vǐ Jeriko akũnuò, himyáphemuḡ dó amwì ná Rahab otòprè. A yó zụè Cómarya akhu-akhyè, bí ụ mẹthyè kayá dó a zụè Cómarya to tahe akhènuò, ụ mẹthyè tuḡkuò lǔ to. Mẹtèhèrò a yó émọ̀sú Israelphú dó a nuò htúmyá kẹ́bínuò tóké akú nuòtahe dó ahikú akhu-akhyè, ụ mẹthyè tuḡ lǔ to.

32 Vǎ lo héluò pé pọ́ thǐ matè? Vǎ ki héluò pé pọ́ thǐ ná Gideon, Barak, Samsone, Jephtha, Davi, Samuelè ná prèprọ́ tahe ari-akýá héro ashuóakhè o pǎ to. 33 Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyèrò, èthí yètahenuò, a sápé htyéké tahe. Èthí pótè cócótẹtẹ ró a nǐbè tẹ dó Cómarya ólyá èthí nuòtahe. A mepé lahyá àyáthí rò àyáthí tahenuò a a èthí to. 34 Èthí mepǐbé lahyá mikyá rahtòdu tahe. Èthí siplébé lahyá ná ụ sǔthyè èthí ná dihtónékuò tahe. Èthí hēcèrecé pré tadúró èthí htwòhtya kayá dó ashyo-asò nyacó tahe. Èthí nǐbè tètaryèshyosò dó tẹsátèpǎ agnè ró a mepékyá htyèruò kẹklọ́phú dó a thétethéhá èthí tahe. 35 Dó tẹ̀zụ́ akhu-akhyè, prèmò tahehenuò, aklwíalyá tahe thyè htuòhó tadúró a nǐbè kàkhyè khyéthýá èthí dó tẹthyè akú. Prèzùetèphú tahehenuò, ụ męcýmęcý èthí. Ụ hé èthí ná èthí ki víkyá lahyá atẹ̀zụ́ héro, ụ ki plwòhte palá cuókyá èthí tadúró a cùsú ụ to. Dó èthí mephúnuò akhu-akhyè, ụ męcýmęcýthyè èthí. Manáro, shyé- èthí thyè ihtòkàkhyè hó pǎ tónyènuò, thyáphú èthí ki nǐbè lahyá tẹohtwòprè dó a mọlọ́ ná yètòhtú

agněnuôrò, èthĩ mę lahyă phúnuô prě. ³⁶ Tahehenuô, ũ mę thétarě lõplĩ èthĩ, ũ pacyěishyé lõplĩ èthĩ, rò ũ mũ èthĩ ná suplyę-iplĩ, tahehenuô ũ cõklõ èthĩ ná suplyętõhté, rò ũ donuô èthĩ dõ htõkũ. ³⁷ Tahehe nuô ũ tătıhyě èthĩ ná lõ, ũ dútũ khăkwo èthĩ ná htédúbadu, ũ sũthyě èthĩ ná dihtó nêkuô. Èthĩ læcuô lahyă rò a kũthyă lahyă prě thímíphá, péphá tahe, èthĩ soryaşõphá nyacó, ũ męcyęmęcũ èthĩ. Ũ pépépõ lõ èthĩ tahe. ³⁸ Kayă yětahenuô aryá talwósúlũ có rò a kò pã có ná hekhuyě to. Èthĩ ohtwõprě bí hekhu yěnuô, a bè cuõlě tavaı thyaná kayă dõ a sõdõhi sõdõprě tahe, èthĩ bè cuõo prě khălě dõ kayă cuõotuõ tõprẽ- to tahe akhălě prě.

³⁹ Dõ èthĩ tẹzũ akhu-akhyěrò, lõ- kayă yětahenuô, Cómarya myámõ nídyé nyacó èthĩ. Manárò lõ- Cómarya ólyakyă tahenuô, èthĩ nĩbè kuõũ to. ⁴⁰ Mętêhéro tẹ dõ aryáklõ ná yětahenuô, Cómarya taze-one pẹ htuõhó dõ pęgně rò a ki dyé ná pẹ pã. Cómarya dyalyă htuõhó athéplõ ná pẹ tõbè nuô opa tuõkuõ ná kayă mú- nukhě tahe. A tętaze-one nuõma mähó pẹ ki męlõmębă tõrõkuõ ná èthĩ yěnuõhó.

12

Pẹ Phě Cómarya

¹ Phúnuôrò, kayă dõ a dyéluõnĩ pẹ pẹ ná a tẹzũtẹnyă yětahenuô, a o tavaplutavaphé có ná pẹ. Phúnuô akhu-akhyě, pẹ ki vĩkyă kyă tẹpwõ- tõtõ dõ a mę dídyă tătũ pẹ tahe ná tẹthũ dõ a mę tapuô lakhúkyă pẹ yétahe pó-! Rò pẹ myárõlũ ũ dyé pẹ pẹ mábõ dõ pęnyěhyă yě rò pẹ ki khyáthéplõhtũ klyahyātuõ dõ a o nuô pó-. ² Athyaná kayă klya tahe myátõdě hyătõ túprě tẹmępémábõ yěnuõhó, phúnuôrò pẹ ki myátõdě hyă prétũ Jesũ pó-. Mętêhéro è ma pẹ tẹzũtẹnyă a khăshyěkharya tõprẽ. Htuõto, è ma prě dõ a męlõmębă pẹ hó pẹ tẹzũtẹnyă tõprẽ. A khyáthyě htuõpãma, a thęgně one htuõhó ná a ki nĩbè tẹthéluõphõphũ pã akhu-akhyě, a tõbè khyáthyě có dõ krusulõ có tadũrò a thétarě tõtõ- to. Khõnyărò a onyăo hó dõ Cómarya a lęonyă htyalõ dõ cõhtwõ nuõtõkyě hó. ³ Thyáphũ thĩ mę tẹryă rò thĩ ki thępráladyă tãmé, rò thĩ ki thęplõpyěkyă tãmé agněnuô, tanęmyă lahyãmõ Byacé Jesũ ari-akyă yěnuô, pręoraphũ tahe thęhtethétakhõ lũ mętakhwótaké nyacó lũ tadũrò a khyáthéplõhtũ nyacó dõ èthĩkhu.

⁴ Thĩ sásũ ná tẹthútẹora yétahe tadũrò thĩ khyábè tẹcyětęcũ tuõ có dõ ũ bẹmęthyě thĩnuô, a o hí tõprẽ- to. ⁵ Cómarya dyéhědyére thĩ phũ aphũ ná ané nuõma thĩ sõtapa hó ẽ? A hé thĩ, “Kõ- văphũ thĩ- bí Byacé thęprwõ ithyóithya ryákă thĩ akhěnuô, dyazũ è tẹthęprwõ ithyóryă thĩ yěnuô ní-. Bí a thęprwõ thĩ akhěnuô, thęplõpyě tã lahyă tãmé ní-. ⁶ Mętêhéro, Cómarya thęprwõ ithyóryákă kayă dõ a mõ nídyé nuõtahe. Rò lõ- kayă dõ Cómarya dya hó èthĩ ná aphũ nuõtahenuô, a plĩ nídyé lũ.”✧

7 Thĩ khyábè tètahenuô, khyáthéplòhtũ rò dya è phú Phě Cómarya ithyóryáka nĩdyé thĩ pré nuô ní-. Cómarya théprwõ ithyóryáka nĩdyé aphú ná ané nuôtahe pré. Phě dõ a théprwõ ithyó ryákanĩ dyekuõ aphú tahe to nuôma a o nyã tôprèprè ẽ? 8 Cómarya ithyóithya ryáka nĩdyé lõ aphú pwõ- tôprè. Ki a théprwõ ithyóryáka nĩdyé kuõ thĩ to hénuô, thĩ htwõ málakõ hí aphú máto. Thĩ mápéré phú dõ a sódõ éphě nuôtahe pré. 9 Pè o ná pèmuõpèphě dõ hekhuyé tahe rò a théprwõ ithyóithya ryáka nĩdyé pè rò pè bezũ nĩdyé èthĩ. A thyá phúnũohó pè o ná pèphě dõ mòkhu yětòprè akhu-akhyè, pè tõ shyalyanı lõklõpã có pè théplò dõ èlẹ yènuô có. Rò pè ki nĩbè tètwtõprè pã. 10 Pèphě dõ hekhuyé yètahe théprwõ ithyóithya ryáka pè analẹ amõnyémõthě thĩ tahenuô, a nyẽto, taplõphúprè rò a dya lahyã ná a mę tẹ yènuôma aryá pré a tanẹ rò a ithyó pè pré. Thyáphú pè ki sãsě thyákuõ phú pè Phě Cómarya yènuòrò, a théprwõ ithyóithya ryáka nĩdyé pè tẹ dõ a ki htwõbwihtwõtaryè nĩdyédũ dõ pègnè yènuôtahe pré. 11 Bí Cómarya théprwõ ithyó ryáka nĩdyé pè akhènuô, a cô ná théplětthézõ lã nuô, a cô ná tètthékũthělõ o tóçõ- to. Manárò kayã dõ a khyábèno ù théprwõ ithyóithya ryáka nĩdyé hó lũ yètahenuô dõkhyépã rò a ki nĩbè ke khwókè pãnuôma máhõ tẹohtwõprè dõ acóatẹ rò a ki nĩbè théplò kacũkabé pã.

Tètithyóithya Tahe Ná Tèdyèròdyéryè Tahe

12 Phúnũòrò, męsõhtya khyè thĩ takhu dõ a tazẹ laļa yènuô tahe, rò męshyohtya khyèthya thĩkhamã dõ a tanyãtadè yènuôtahe. 13 Tarú krwõ-plehyã tadũkuõ tèmãtètècõ aklyã yènuô ní-. Kayã dõ atèzũ patĩ tahenuô athyaná kayã khãduôdá nuôtahe hó. Thyáphú kayã dõ a khãduôdá yètahe ki sítakluõ tãmé, htuõrò thyáphú èthĩ khãduô ki ryákakhyè agnènuô, tarú krwõ plehyã tadũlã kuõpõ lahyã ní-.*

Tèdyèròdyéryè Pẹ Û Ná Tètari Cuõkhókyã Cómarya Ari-akya

14 Yácú okrũoklè kuõ ná ù pwõ- tôprè ní-. Yácú ohtwõprè sãsě lahyã ní-. Mętèhéro tẹohtwõprè sãsě ki oto hénuô, ù myáhtyecyã Byacè tôprè- to. 15 Thyáphú thĩ pwõ- tôprè ki nĩbè kuõ lahyã Cómarya abwiátaryè yènuòrò, rònĩ lahyã thĩnè ní-. Nõhtwõhtya tã lahyã thĩnè phú thòmõ dõ ù e è rò a mũthyécyã ù nuôtahe tôprè- tãmé ní-. Kayã dõ athyaná thòmõ dõ a mę mũthyécyã ù yètahenuô a ki dyáhtya dõ thĩklè rò a ki mępyãmēsè ù éprè ná a tèmũthyè yènuô pã. 16 Nõhtwõhtya tã lahyã thĩ nẹklõ yènuô ná kayã dõ a cuõthũ prèmòprèkhũ nuôtahe tãmé ní-. Htwõhtya thyá lahyã tã phú Esau dõ a be zũ kuõ Cómarya angó to rò a isèe nĩdyékyã avyãprè ucètazè ná ithwĩ tóbè nuôtòprè- tãmé ní-. 17 Phú thĩ thégnè htuõdũ nuõhõ, dõkhyè rò bí a thézũ hyã phyékuõ tēsõri dõ aphe o akhènuô, aphe dyé pã lũ to. A myápũ có tēsõri ná amèthèhtyè có tadũrò, dõ a isèe htuõhõ phúvyãprè a ucètazè yè akhu-akhyè, a htulya taple khócyã pãto.

* 12:13 12:13 Prètthíphe tètèbè 4:26

18-19 Thĩ hyăphũ hó dõ Cómarya a o yěnuôma, athyaná Israelphũ dõ nuôkhě tahe hyă dõ Sínai so a o nuô mătõ. Èthĩ hyătõ dõ Sínai so dõ ù myáhtyeyă lũ, ù phũbè cyă lũ yěnuôtômě a o, mikyăhtya dõ soyětômě aļ, óluõ khítarũ tăbícõ, kélathě lalyăduhyă, kwõ prahtya rò Cómarya angõprahtya dõ soyě nuôtômě akũ. Israelphũ tahe nĩhuõ ngõprahtya rò a thěisě talwósũlũ akhu-akhyě, èthĩ kwithézõ Cómarya ná a ki hébè pòhõ. 20 Mětěhèrõ, ngõprahtya rò a hé, “Tětphútelye có bèbè a ki hyă mēbè soyětômě hénuõ, bè tăt̄hyěkyă è ná lõ,”* ngõ praht̄ yětômũnuõ èthĩ khyápě pã cóto có. 21 Èthĩ myáhtye lahyă tět̄ htwõhtya phúyě dõ èthĩ nyěhyă rò, èthĩ thěisě nyacõ akhu-akhyě, “Vă thěisě tanyătatè có”* Mosè hé phũnuõ.

22 Manárõ, thĩ kuõke rò thĩ hyātuõhõ dõ Zion so hó. So yětômẽnuõ ma mähõ Cómarya dõ a htwõprẽ yětõprẽ avĩ tówĩ dõ ù è ná vĩ Jerusalem dõ mókhu yěnuõ tówĩ hó. Cómarya amókhu tanéphũ dõ a o có dõ athĩ ná athĩkũ tahe hyăoplõ thěluõphõphũ rõkuõ lõ lũ bínuõ. Rò thĩ hyă otõkuõ ná amókhu tanéphũ yětahe hó. 23 Thĩ hyātuõhõ dõ Cómarya a phúvyápřẽ* tahe lěhyă oplõ tõt̄lũ akhălě yěnuõhõ. Û rãnuõmá ohõ èthĩmwĩ dõ mókhu hó. Thĩ hyātuõ lahyă hó dõ Cómarya dõ a ki ciryã nĩdũ ù pwõ- tõprẽ ná aně yětõprẽ anyěhyă hó. Thĩ hyātuõhõ dõ kayăcõkayătẽ dõ nuôkhě tahe a thěhtwõprẽ dõ Cómarya mēlõbã htuõhõ lũ yětahe a o hó. 24 Thĩ hyātuõhõ dõ Jesũ a o hó. Tět̄lyã athě dõ prělukayă ná Cómarya aplěkũ yěnuõ è htwõ pẽ hó prēmētẽ dõ aplěkũ tõprẽ hó. Htuõto thĩ hyātuõhõ dõ Byacẽ Jesũ athwi lěhtwĩtã akhălě dõ aryã lõklõ pã có ná Abělè athwiyě nuõ a o hó.

25 Phũnuõrõ, thyáphũ thĩ ki htwõ tã kayă dõ a nĩhuõ Cómarya angõprahtya rò a htésũkyă Cómarya nuõtahe tãmẽnuõ, rõnĩ lahyă thĩnẽ ní-. Bĩ Israelphũ tahe nĩhuõ tět̄dyèrõ èthĩ dõ hekhyě akhẽnuõ, èthĩ nĩdã lahyă lũngõ to. Phũnuõrõ a klya siplébẽ lahyă ná tēciryã to. Ki mēphũnuõrõ ki pẽ htésũkyă dõ mókhu yětõprẽ dyèrõ pèyẽ kihèrõ, tanemyámõ, thĩ klya siplẽ bécyă pã cónyã ná Cómarya a tēciryã taki- có nyătõhõ. 26 Bínuõakhě Cómarya angõ yěnuõ aprã kazuõ lõ có hekhu tõba có. Manárõ khõnyãrõ a ólyã, “Vă ki mē kazuõ põ khyěthyã pã tõphuõ, rò vã mē kazuõ tú hekhu yěnuõ to, vã mē kazuõtõ kuõpõ lõ có mólẽ tahe pã,”* a hé phũnuõ. 27 A hé, “Põkhyěthyã pã,” angólasã ma, a hěluõplõ cóhõ ná Cómarya ki mē kazuõhtya lõlõ- tět̄bèbyã nuõtahe pã, rò a ki laměkylã lõ pã. A kazuõ cyãto tahe ki okyã tũdũprẽ agnẽnuõ, Cómarya mēkazuõ phũnuõprẽ.

28 Phũnuõrõ, pẽ hébwihétaryě rõt̄lũ Cómarya põ-, mětěhèrõ pẽ nĩbèhõ htyěkẽ dõ a kazuõ cyãto yětõkěhõ. Pẽ ki cóbèhtya Cómarya ná tět̄cóbẽ dõ atõ ná lũthěplõ ná tět̄hěisě dyadudyahtũ lũ akũ yěnuõ põ-. 29 Mětěhèrõ pẽ Cómarya ma athyaná mikyărahtõ dõ a ũthyěkyă ù yěnuõhõ.

* 12:20 12:20 Li Htekã 19:12-13 * 12:21 12:21 Li Dõnyã 9:19 * 12:23 12:23 Judaphũ alěkõ o ná phúvyápřẽ ma a nĩbè khódũ tět̄yaduzũnyã lũ ná ucětazẽ tahe. * 12:26 12:26 Haggai 2:6

13

Tèmętõ Cómarya Athéplõ

¹ Mõplehya nıdyé lahya lú tõpré ná tõpré phú Krıstuphú tõbè mọ nıdyé lú tõpré ná tõpré nuõ ní~. ² Sõtapa é sú tá lahya sıpré sımya támé ní~. Kayá tahehenuõ èthı é sú lahya sıpré rò dõ a tètane tuõto akũnuõ, a é sú tãtõ mókhu tanéphú tahe. ³ Théné mẽcwõ tõpékuõ kayá tã dõ htõkũ tahe rò dyakuõ nẹ théplõ phú nẹ tãtõkuõ ná èthı dõ htõkũ phúnuõ ní~. Théné mẽcwõ tõpékuõ kayá dõ a khyácýkhyácü tẹ tahe rò dyakuõ nẹ théplõ phú nẹ khyábè tõkuõ tẹ ná èthı phúnuõ ní~.

⁴ Lõ~ kayá dõ a o hó náhinápré tahe agnëkuõke rò, dõ a o hó ná aphúamé yé akhu-akhyé, a bè dyaduzũnyá nıdyé lahya a o hó ná hinápré yënuõ. Mě ná vẹ nuõ bè kanı lúkhu to, bè có dyé lú tõpré ná tõpré. Kayá dõ athéplõ patá mũmyá nuõtahe ná kayá dõ a cuõthú ũphúũmé tahenuõ Cómarya ki cirya èthı pã. ⁵ Otaphã lahya ná tẽmõnı rũ tahe ní~. Théplõmı théplõbıphé nıdyé lahya ná tẹ dõ a o ná nẽnuõ tahe, mẽtêhèrõ Cómarya hé, “Vã dya-okyãkyã ná nẹ taki~ to, vã vıkyã ná nẹ takhyã~ to,”* a hé phúnuõ. ⁶ Phúnuõrõ,

“Cómarya ma pré dõ a mẽcwõ vã. Ũ mẽcõ vã phútëtë~ bèbè, vã théisë to,”* pẹ hé lahya phúyë nuõma anı pré.

⁷ Thénéhtyabè tõkuõ lahya kayá dõ a htwõ htuõhõ thı khuklõkhuklyã rò a hësodõnyãno pẹ htuõhõ thı ná Cómarya alãangõ nuõtahe ní~. Tanemyá lahya èthı atẽohtwõpré dõ aryá nuõtahe, rò krwõmyábũ kuõ lahya èthı atẽzũ yënuõ tahe ní~. ⁸ Jesũ Krıstu yënuõ, pahénu bèbè, yëtõnyé bèbè, parõpã bèbè, a taklyacyá to, khãlélé pré.

⁹ Nõilo-ilyá cuõthú tá thı ná lõ~ tètıhyõıthya dõ a khókhye nuõtahe támé ní~. Krwõcuõkuõ támé ní~. Thı théplõ yënuõ, a tõ hëshyoresõhtya ná Cómarya abwıataryé akhyé pré. Dõ thı nıdã krwõmękuõ sèsesõ a tètıyõtètıthya tahe akhyé rò thı théplõ hëshyoresõhtya tõ phúnuõ mato. Thı nıdã krwõmękuõ tètıyõtètıthya akhyé yënuõ, a nıbwınıtaryé dõ thıgné tõtõ~ to. ¹⁰ Pẹ dõ a zũé Krıstu tahe agnënuõ, pẹ o hó ná pẹ tẽlũrú. Manárõ Judaphú bwıdu dõ a lũtyãhtya tẹ rò a mẽtẹ dõ lẹthũdu akũ tahenuõ, tẽlũtyã dõ pẹ e rò anı nuõ èthı enı kuõ to.

¹¹ Judaphú bwıdukhuõ tõprẽnuõ, a phýenı tẽphútẽlye athwi rò a cuõnuõ dõ tẽkhãlé sãsëlõ yëtõtõ rò a nuõ lũhtya pẹ ũ tẽlũtyã dõ a ki plwõkyã ũ tẽthú yënuõtahe. Manárõ tẽphútẽlye anéklõ tahenuõ ũ bè cuõ súũkyã lõ è dõ tẽlũhõdu klõ. ¹² Phúnuõrõ thyáphú Jesũ ki mẽ sãsé nıpé prẽlu hekhuphú yëtahe ná athwi nıdũ agnënuõ a bècuõ khyáthyé ané dõ vıklõ tõpho. ¹³ Phúnuõrõ pẹ ki cuõ khyárõkuõ tẽpacyéıshyé ná è dõ vıklõ yënuõ

pó~. * 14 Mətəhéro vj dō pəgně dō a oklōma tacúprě dō hekhu yěnuo a o tōvĭ to. Pě myápŭ vĭ dō a kírě hyă pã yěnuo tōvĭ.

15 Phnúnoŕò, dō pě Byacè Jesŭ Krístu a tēmecwō pě akhu-akhyě, pě ki lŭhya pě tětuthéhtya a tělŭtyáyě dō Cómarya a o pwō~ tōphuō dō a mǎhō Jesŭ ma pě Byacè, pě ólyā phúyě nuō pó~. 16 Mətəryá tahe bēbè, tēmecwōmėkō lŭ tōprě ná tōprě tahenuō bēbè sōtapa lahyă tāmě ní~, mətəhéro yětahe nuōma tělŭtetyá dō atō Cómarya athéplō. 17 Nĭdǎ lahyă thĭ təcóbucóbě a khuklókhu kyá tahe angō rò krwōmėkuō phŭ èthĭ hētǎ nuō ní~. Èthĭ opō myákhwēnĭ thĭ thěhtwōprě rò tẹ dō èthĭ mẹ tahenuō, a bē hélŭō kəkhýě khyéthýá Cómarya pã. Thĭ ki nĭdǎ to héro a ki mẹ ná tětəplěthézō pã. Rò a htwōbwĭhtwōtaryě dō thĭgně tōcō~ to.

18 Kwícóbě pě pō lahyă dō pəgně. Pě thěgně tătẹ có ná dō pě thěplòkŭ yěnuō mōmō~ a mō prě, a dya tětĭhŭ ná pě tōcō~ to. Htuōŕò pě mətẹ ĩtětě~ bēbè, pě thézŭ meshuōshuōprě tẹ dō atō tahe pwō~ tōphuō có. 19 Rò thĭ kwícóbě akhěnuō, vǎ kwĭthézō tadŭ có nyáhō thĭ ná thyáphŭ Cómarya ki thŭkəkhýě ləkhyéthýá vǎ dō thĭo nuōŕò, kwĭ cóběshyoshyo pě pō lahyă dō vǎgně ní~.

Təkwićóbě Dō Khyě Tadŭ

20-21 Thyáphŭ thĭ ki mətōmėbè pėdŭ tẹpětədwō a Cómarya yětōprě athéplō nuōŕò, lǒ~ teryá dō thĭ lobè tahenuō, a ki dyé lǒlǎtakli dú thĭ ní~. Dō Jesŭ Krístu akhu-akhyě, Cómarya ki mədŭtẹ dō pěkŭ phŭ a tōdŭ ná lŭthéplō nuōtahe ní~. Cómarya mətŭwōprě kəkhýě htuōhō pě Byacè Jesŭ dō tětĭhyě hó. Rò dō Byacè Jesŭ khyáthyě athé rò athwi bē htwĭlyā akhu-akhyě, è məkłōmēmakýá htuōhō Cómarya a tẹđlyā athě dō a o tacúprě yěnuotōmŭ hó. Dō a mēhō phnúno akhu-akhyě Jesŭ htwō hó pě prěkýéthímĭ dō adulōŭ tōprě hó. Pě ma èthímĭ tahe hó. Ũ ki mĕlĭmetakĕ dú Jesŭ Krístu acŭcŭ ahtŭhtŭ ní~.

Ngó Dō Khyěłō

22 Vǎ khōbōthyó thĭ, li dō vǎ rǎ dyéhědyére thĭ yěnuo a htŭlǎ náto. Htuōŕò vǎ kwĭthézō thĭ dō thĭ ki khyáthéplòhtŭ rò nĭdǎ vǎ tẹdyéhědyére thĭ yěnuo ní~.

23 Vǎ thézŭ dyéthėgně pě thĭ ná ũ plwōhtehō pě puōvyǎ Timothy dō htōkŭ hó. A ki hyātuō lėkuō vǎ pã héro shyé~ vǎ hyă olě kuō thĭ pã nuō, vǎ ki éhyǎnĭ lŭ pã.

24 Dyáso luōcuō nĭpėkuō pě tẹhémōheryá yětahenuō ná thĭ khuklókhu kyá lǒ~ plĭ ná lǒ~ Cómarya akayǎ nuōtahe ní~. Htuōŕò pě puōvyǎ Krístuphŭ dō Italy kẹ nuōtahe thŭhyǎ pėkuō thĭ atẹhémōheryá tahe.

25 Cómarya abwĭataryě ki okuōdŭ ná thĭ lǒplĭ ní~.

* 13:13 13:13 Pě ki cuōkhyárōkuō tẹpacyėshýé ná è angólasá ma, pě zŭe krwōmė kuō pã Judaphŭ a tělŭtetyá tahe ná a təcóbucóbě alėklō tahe pǎtohō. Mǎtōkhónuō, pě ki zŭe túprě Jesŭ prě. Pě ki krwō èkhyě rò pě zŭe è akhu-akhyéro ũ ki pacyėshýé pě tadŭrò pě thėisé pǎto hó.

Jakomo James Tèhébé Rế Dõ Nyế

Li Jakomo yětòbanuò a ràplórătđ ẻả tẻithyóithya đố tởbẻ krwỏmẻ ẻ tahe. Rò a rả cuố pẻ lỏ~ Cỏmarya akayả đố a cuố o pasi lỏ đố hekhu yětỏba akủ. Thyáphủ prẻrảliyẻ ki dyẻluỏ plỏryả pẻ ủ nả tẻithyóithya mảhỏ tẻthíphẻ-cyảđẻ, tẻzủklyázủklỏ pẻ Kristuphủ atẻdya thẻplỏthủohtyẻ nả a tẻihtỏonyả yẻtahe ari-akyả, htuỏrỏ a nỏẻ ẻả ngỏkhákho tahe. Htuỏrỏ kayảduzả nả kayảsỏryả, tẻilo-ilyả, tẻdyaryả thẻplỏthủohtyẻ, tẻmyádummyápatí, tẻzủ nả tẻmẻ, tẻhébẻhẻsủ, tẻthíphẻ, tẻklyẻtẻngả, tẻphẻyẻdunẻ nả tẻshyalyả thẻplỏ, pủciryả ủ, hẻbẻhtuthẻ, tẻthẻplỏhtủ nả tẻkwỏcỏbẻ thỉ tahenuò, a hẻsolủ pẻ Kristuphủ tahe a tẻohtwỏprẻ ari-akyả.

Li yětỏbanuò a ithyỏsỏ pẻ nyacỏ ủ, Kristuphủ a tẻcỏbucỏbẻ yẻ, tẻmẻ tahe nuỏma mảhỏ tẻzủtẻnyả athẻaphỏ hỏ.

Tẻhébé tỏtỏ nả tỏtỏ

Tẻhébé rẻ đố nyẻ 1:1

Tẻzủ nả tẻthíphẻ 1:2-8

Kayảduzả nả kayảsỏryả 1:9-11

Tẻmẻmyả nả tẻilo-ilyả 1:13-18

Nủhuỏ rò krwỏmẻ kuỏ phủ nủhuỏ nuỏ 1:19-27

Tẻdyẻrỏnủ tẻmyádu myápatí 1:1-13

Tẻzủ nả tẻmẻ 2:14-26

Kristuphủ nả plỉ 3:1-18

Kristuphủ nả hekhu 4:1-5:6

Tẻithyóithya ẻcỏ tahe 5:7-20

¹ Vả ma Jakomo, vả htwỏ Cỏmarya nả Byacẻ Jesủ Kristu a prẻmẻtẻphủ tỏprẻ. Vả hẻmỏhẻryả cuố pẻ Cỏmarya akayả klwỉlyả shyẻnyẻmuỏ đố a cuốopasi sipryả lahyả đố khẻlẻ pwỏ- tỏphỏ tahe a o.

Tẻzủtẻnyả Nả Tẻthíphẻ

² Vả puỏvỷả thỉ~, bí thỉ myảhtye sítỏbẻ nả tẻpyátẻsẻ tẻilo-ilyả pwỏ- tỏcỏ hyảbẻ thỉ akẻnuò, be ẻ phủ tẻthẻkrủ adu tỏcỏ đố thỉgnẻ nuỏ ní~. ³ Mẻtẻhẻrỏ, bí thỉ myảhtye sítỏbẻ nả tẻpyátẻsẻ tẻilo-ilyả mẻmyả thỉ tẻzủtẻnyả yẻakhẻnuò, a dyẻohtya ẻklỏlỏpỏ thỉ tẻkhyáthẻplỏhtủ tahe prẻnuò thỉ thẻgnẻdủ hỏ. ⁴ Thyáphủ thỉ tẻkahtỏonyả yẻtahe ki yokalyả tỏ tả taki~ tẻmẻ, thyáphủ a kitỏkibẻ nả Cỏmarya athẻplỏ, htuỏtỏ thỉ ki duhtya lỏbảkuỏđủ nả tẻpwỏ- tỏcỏ agẻnẻnuò, thỉ tỏkỏ cyẻprẻyẻ khyáthẻplỏhtủ tuỏ lahyả đố a tadủ ní~. ⁵ Manỏrỏ đố thỉklẻ nuò, kayả tỏprẻprẻ ki lobẻ tẻtanẻcyảđẻ kihẻrỏ, a tỏkỏ kwỉhtya đố Cỏmarya a o rò Cỏmarya ki dyẻtả đủ ẻ pả mẻtẻhẻrỏ, Cỏmarya thẻprỏsủ kayả đố a kwỉhtya lủ nuò a otỏprẻ- to.

A thézúní ũ pwõ- tôprè, rò a thézú dyé pè ũ pwõ- tôprè có. ⁶ Manáro, bí thĩ kwícóbè akhènuò, thĩ bè o ná tètú, rò thĩ tó thèplòrarení taki- to. Kayá dǒ a thèplòrare tahenuò, athyaná kèlathè hyà rò htyèháhó dǒ htyèdutava akú nuòtahe pré. ⁷⁻⁸ Kayá dǒ athyaná htyèháhó yètahenuò, a ki nǐbè tèt tóccòcò dǒ Byacè a o pǎ nuò, a tǒ tanè nǐ to, mètèhèrò a mètè ìtètè- nuò, athèplò oé rò athèplò lùhtòlulyà akhu-akhyè, a nǐbè tèt tóccò- to.

Kayá Sǒphásorya Ná Kayá Duzáhtyathè

⁹ Kristuphú dǒ a sǒphásorya tǒprènuò, Cómarya ki dyahtyalǒ è pǎ, phúnuòrò a bè thèkrúthèlǒ. ¹⁰ Kayá duzáhtyathè dǒ Cómarya shyatǎ è tǒprènuò, a tǒbè thèkrúthèlǒ pré, mètèhèrò kayá duzáhtyathè tahenuò a ki kuǒtǎthyèkyá thyaná mǐthèvèphǒ nuòtahe pǎ. ¹¹ Tamǒhtya rò akúlwókrá thyèkyá mǐthè tahe akhu-akhyè, aphǒ tahe tǎthyèkyá lǒ, rò a tètwtǒtǒryá tahe sǐmèkyá lǒ pré. Phúnuòhó bí kayá duzáhtyathè tahe cuǒ mǐkuǒmǐkhá tèt akhèpǎnuò, a ki thyèkyá kuǒdú phúnuò pǎ.

Tècemyá Ná Tèilo-ilyá

¹² Kayá dǒ a khyáthèplòhtǔ tahenuò, shyé- a myáhtye sítòbè ná tǐpyátèsè tèilo-ilyá akhèpǎnuò, a ki nǐbè tèsǒri pǎ, mètèhèrò bí èthĩ mǐpǐkyá htuǒhó tǐpyátèsè tèilo-ilyá phúyè akhènuò, Cómarya ki dyé èthĩ tǐhtwǒprè tacúprè ashyèzú dǒ a òlyá ná a ki dyé kayá dǒ a mǒnǐ lǔ nuòtahe pǎ.

¹³ Kayá dǒ a myáhtye sítòbè tèilo-ilyá phúyè tahenuò, a tǒbè hénǐ, “Tèyéma a o dǒ Cómarya a o hyá pré,” a bè hénǐ phúnuò to. Tèilo-ilyá mǔmyáricyá nuò a ilohtócwibé pè ná Cómarya to. Htuǒto Cómarya anǐbyacè nǐdúnuò, a ilo-ilyá ná ũ tǒprè- to. ¹⁴ Manáro bí kayá pwõ- tôprè myáhtye sítòbè ná tèilo-ilyá akhènuò, anǐklǒ a tètthézú mǔmyá nǐdú nuòtahe cwinǐhtónǐ dyédú lǔ pré. ¹⁵ Dǒkhyèrò bí kayá yètǒprè mǐhó a tètthézú mǔmyá yèakhènuò, a dyéhtwǒhtya lǔ tètthú, yètǒphuòrò tètthú yè pǒtarínǐ lǒplǐ hó lǔthèplò rò aphúolyá nǐdyéhó tètthýè tacúprè hó.

¹⁶ Vǎ puǒvyá dǒ vǎ mǒnǐ thĩ-, tèt dǒ a tǒto tahenuò, cuǒzǐè tǎ lahyá tǎmè ní-. ¹⁷ Lǒ- shyèzú dǒ aryá rò a lǒbǎ nuòma Cómarya dǒ a byályá tamǒ ná sè ná lǐ yètahe tǒprè dyétǎ pré. Cómarya alǐklǒ htulya taplekhókyá kuǒ phú tǐlǐ zouǒ htulya khókyá nuòto. ¹⁸ Dǒ pè nǐnuǒ tètthèkrúmila tǐmátècǒ akhu-akhyèrò Cómarya dyéhtwǒhtya hó pè ná aphú cǔ- dú phú athèplò nǐdú nuòhó. Thyáphú pè ki htwǒhtya thòthè dǒ athè rǐlǒ ũ tahe dǒ tǐbyályá lǒ- plǐ yètahe aklè nuòrò, a dyéhtwǒhtya hó pè ná aphú pré.

Tèñidǎ Ná Tècǔe

¹⁹ Vǎ puǒvyá dǒ vǎ mǒnǐ thĩ-, tǒnǐ lahyá ngó yètǒmǔ ní-. Kayá pwõ- tôprè tǒbè nǐdǎ tǎtǎ, a tǒbè tanèhébè lahyá rò a tǒbè thèplòduhtya pryá nǐ to. ²⁰ Mètèhèrò, kayá dǒ thèplòdu thuǒhtyèhtǔ tahenuò, a dyéhtwǒhtya cyá tǐohtwǒprè acóatǎ dǒ Cómarya thézú nǒohtwǒprè yènuò takhyá- to. ²¹ Phúnuòrò víkyá lǒplǐ tètthézǒthéyá dǒ thĩ mǐ tamǒmǒ ènuòtahe ná lǒ-

thĩ lèklò dǒ a mũmyáricyá nuótahe. Rò shyalya lahyá thĩ théplò rò nǐdǎ zǐe kuǒ lahyá Cómarya alǎangó dǒ a isóiplútǎ dǒ thĩ théplòkũ yènuótahe. Alǎangó yènuóma a mǐlwóhtekǎ bécyá thĩ.

²² Thĩ nǐdǎ prétú Cómarya alǎangó rò thĩ ki cǔe krwǒmekuǒ phú a hénuó to hénuóma thĩ lahǒ lya nǐdyédú hó thĩné hò. Thĩ tǒbè nǐdǎ krwǒmekuǒ phú Cómarya alǎangó hénuó. ²³ Kayá dǒ a nǐdǎ cócú pré Cómarya angó rò a krwǒmǐ kuǒú to tahe nuóma athyaná kayá dǒ a dǒmyá nǐdyé améthè ná mǎduó tahe nuópré. ²⁴ A myá nǐdyé htuǒ ané ná mǎduó rò a htecuǒ taphǎkyá akhě, lǒ- a myáhtye dǒ mǎduókũ nuótahe, a sǒtapǎkyá tǒphuǒ sǒtapǎ pré. ²⁵ Tǐthékřǐmila ma Cómarya a tǐthyótǐthya dǒ alǒabǎ rò a mǐlwóhtekǎ kayá dǒ tǐthétǐora akũ. Kayá tǒprǐpré dǒ a pǔthégně tǎtǐryá tǐthékřǐmila yě rò a sǒtapǎkyá tǐthyóithya yě to tahe, htuóto a nǐdǎ krwǒmǐ tǐthyóithya yétǒprǐnuó, Cómarya ki sǒri atǐmǐ yènuó pǎ.

²⁶ Kayá tǒprǐpré dǒ a tanǐlya nǐdyé ané ná è ma kayá cóbucóbě ryá nyacó tǐ tǒpré, tadúró a ki rǒnǐdyé a tǐhébè to hénuó, a cóbucóbě ryá tǐ yènuó, angudupřidu pǎ tǒcǒ- to, rò è htwǒ pré kayá dǒ a lahǒlahya lya nǐdyé ané tǒpré pré. ²⁷ Tǐcóbucóbě dǒ Phě Cómarya dya hó ná tǐ dǒ a mwǒplǐ lǒlǒbǎbǎ tahe nuóma mǎhó tǐmyákhwenǐ phúokryáohtǔ tahe ná prǐmǒokryá dǒ a tuǒbè ná tǐpyátǐsě tahe, htuóto kayá dǒ a khǒpě nǐdyé ané rò a otapháyebě ná hekhu a tǐmũmyáricyá thĩ nuótahe hó.

2

¹ Vǎ puǒvyǎ thĩ-, thĩ ma kayá dǒ a zǐenyǎe Byacè Jesú Krístu dǒ a o ná tǐlǐtǐtakhě tǒpré tahe. Phúnuó akhu-akhýe, thĩ tǒbè myádu myápatǐ nǐ ù tǒpré- to. ² Hékuǒré bí thĩ hyá cóbucóbě plǒ lǔ akhě, kayá thényě ki hyǎnuǒ dǒ thĩklě, rò tǒpré rò a kǔthyá hyeca dǒ angudupřidu, a taplwónǐ taplwóhtě tahe, dǒ aruó tǒpré kuǒke rò, a sǒphásoryá rò a kǔthyá nǐ pré hyecazě pré. ³ Kayá duzá tǒpré rò thĩ esú bezǔbenyǎ lǔ, htuóto dǒ thĩklě tǒprǐnuó a hé lǔ, “Onyǎo dǒ khuklyáhtyalǒ ryá akhuyě” rò a hé kuǒke kayá sǒphásoryá nuótǒpré, “Kahtò obínuó,” mǎtorò “Onyǎo bí twǒkhu bí vǎ khǎduó khǎshyéyě,” a hé phúnuó. ⁴ Thĩ mǐkryá- itě nuóma thĩ thégně nǐdyé to è? Kayá dǒ thĩklě yětahenuó, thĩ myáhtye khó èthĩ rò thĩ htwǒhtya prǐcǐrya ù dǒ a oná tǐtanǐ mũmyáricyá thĩtahe hó.

⁵ Puǒvyǎmǒ thĩ-, nǐdǎ lahyá. Kayá dǒ a sǒphásoryá dǒ hekhu yétahe nuóma, thyáphú èthĩ tǐzǔtǐnyǎ kishyokisǒhtya rò èthĩ ki mǐnǐ htyěké dǒ Cómarya ólya one pǐ kayá dǒ a mǒnǐ lǔ nuótahe agnǐnuórò, Cómarya nwóhtya èthĩ hó nuóma thĩ thégně tǎtǐ dú hó. ⁶ Manárò kayá sǒphásoryaphú tahenuó thĩ bezǔbenyǎ nǐ kuǒ èthĩ to. Kayá dǒ a pǐpǐpǒ mǐcyémǐcǐ thĩ nuóma kayá duzáhtyathǐphú tahenuó pré. Pré dǒ a cwǐhyá thĩ dǒ prǐcǐryatǐphú tahe a mǐthényě nuóma èthĩ nuótahe hó. ⁷ Kayá dǒ a pacyéishyé pyélǒ Krístu mwǐtwǒmwǐryá dǒ ù dyé htuóhó thĩ yènuóma má èthĩ nuótahe hó.

⁸ Lisăsěkũ hé, “Mõní ũruo phú nẹ mọlyạ nịdyẹ nẹnẹ nuô,”^{*} a hé phúnuô. Thĩ ki cữẹ málakõ Cómarya ahtyẹkẹ atẹthyótẹthya yẹ hénuôma thĩ mẹtõhõ tẹ hõ. ⁹ Manárò thĩ ki myádu myápatí ù hénuôma, thĩ mẹhõ tẹthũ rò tẹthyótẹthya cirya hó thĩ phú kayá mẹthũ tẹthyótẹthya tởprẹnuô hó. ¹⁰ Ûpẹ-tởprẹ bèbè a ki mẹthũ tẹmekyàngõ tòmũ hénuô, a mẹthũ lõhõ tẹmekyàngõ lõ- plĩ hó. ¹¹ Cómarya hé, “Cuóthũ tá prẹmòprẹkhũ tǎmẹ” a hé phúnuô. Htuỏrò a hékuỏ pỏ, “Mẹthyẹ tá kayá tǎmẹ” a hé pỏ phúnuô. Phúnuỏrò thĩ ki cuóthũ prẹmòprẹkhũ to tadúró thĩ ki mẹthyẹ kayá hénuô, thĩ htwỏhtya hó kayá đõ a mẹthũ tẹthyótẹthya tởprẹ hó.^{*}

¹² Rõnị lahyá thĩ tẹhébè ná thĩ tẹmẹ tahenuô. Mẹtẻhẻrỏ tẹthyótẹthya đõ a dyẹ pẹ kayá tẹpalá yẹ ki cirya thĩ pǎ. ¹³ Mẹtẻhẻrỏ kayá tởprẹprẹ đõ a thẻzỏ kuỏũ to nuô, shyẻ- Cómarya cirya kayá nuỏtởprẹ akhẻpǎnuô, a thẻzỏ nịkuỏ lũ to pǎ. Tẻthẻzỏnị ù nuô a mẹpẹ tẹcirya.

Tẻzủtẻnyá Ná Tẻmẹ

¹⁴ Vǎ puỏvỷá thĩ-, kayá tởprẹprẹ ki hé ná vǎ tẻzủtẻnyá o a hé tadúró a ki dyẻluỏ a tẻzủyẻ ná a mẹ tẻyỷá tahe to hénuô, abwiataryẻ o tỏcỏ- to. A tẻzủtẻnyá yẻnuô a mẹsỉplẻcỷá lũ to. ¹⁵ Hẻkuỏrẻ thĩ puỏvỷá prẻkhũ mǎtorỏ thĩ puỏvỷá prẻmỏ tởprẹprẹ nuô a lẻkủlẻthỷá, a lẻlẻỏ tỏnyẻ ná tỏnyẻ agnẻ ki olỏỏbǎ to hẻbyenuô, ¹⁶ rò đõ thỉkẻ tởprẹprẹnuô a ki hé lũ, “Kạmỏmỏ karyỷá ná- nỉ-, Cómarya ki okủ đũ ná nẹ pǎ, mẻlẻyỷánỉ nẹnẻ nỉ, rò ekỏỏbǎ đũ lahyá nỉ-,” a hé phúnuô tadúró thĩ ki dyẻpẹẻ ẻthỉ lẻkủlẻthỷá, lẻlẻỏ tỏcỏ- to hénuô, abwiataryẻ o tỏcỏ- to. ¹⁷ Tẻzủtẻnyá nuỏma a thyáphủ nuỏhỏ. A ki oprẻtủ tẻzủ tỏcỏtuỏ, tẻmẹ ki oluỏ kuỏỏto hénuỏma mǎprẻ tẻzủ đõ a thyẻ prẻ.

¹⁸ Hẻkuỏrẻ kayá tởprẻ ki hé, “Kayá tahehe nuô a o ná tẻzủ, tahehe rò a o ná tẻmẻyỷá tẻ.” Ki hé rò vǎ ki hẻsủ ẻ, dyẻluỏ pẹ vǎ nẹ tẻzủ đõ a sỏđỏ ná tẻmẹ yẻnuô, rò vǎ ki dyẻluỏ pẹ kuỏkẻ nẹ ná vǎ tẻzủ đõ a o ná tẻmẻyẻ pǎ vǎ ki hẻsủ ẻ phúnuô. ¹⁹ Nẻ zủẻ ná Byacẻ Cómarya otủ tởprẻ- tuỏ. Aryáhỏ. Khỉẻkhỉẻ tahe cỏnuô a zủẻ thyákuỏđũ phúnuỏnuô, htuỏỏ ẻthỉ zủẻ rò a thẻisẻ tanyỷatadẻ cỏ.

²⁰ Kayá olỏỏkỏ, tẻzủtẻnyá đõ a o ná tẻmẹ to tahe nuỏma a olỏỏkỏ prẻ nuỏma, nẹ thẻzủ myáhtyẻ ẻ? ²¹ Pẻphẻ Abraham đỏ- nyẻnu tởprẹnuỏ Cómarya dyacỏdyatẻ ẻ phủtẻ? A nỉđǎ Cómarya angỏ rò bỉ a lủhtya aphủkhũ Isaac đỏ tẻlủrẻkhu akhẻnuô, Cómarya dyacỏdyatẻ lũ ná a tẻmẻyẻ akhyẻ prẻ. ²² Nẻ myáhtyẻ hó atẻzủ ná a tẻmẻyẻ mẻrỏlủ tẻhỏ. A tẻmẻyẻ a mẹ lõbǎ pẻhỏ lũ tẻzủ hó. ²³ Rỏ lisẻsẻ hẻo yẻnuô a lõbǎhyá hó rò a hé, “Abraham zủẻ Cómarya rò đõ atẻzủ akhu-akhyẻ, Cómarya dyahỏ lũ phú kayá cỏkayatẻ tởprẻ nuỏhỏ,”^{*} a hé phúnuô. Phúnuỏrỏ Abraham nuỏ ù ẻ lũ ná Cómarya a khỏbỏthỷỏ. ²⁴ Phúnuỏrỏ, thĩ myáhtyẻhỏ ná Cómarya dyacỏdyatẻ kayá

^{*} 2:8 2:8 Li Cỏbcủbẻ 19:18   ^{*} 2:11 2:11 Li Hteka 20:13-14, Li Dỏnyá 5:17-18   ^{*} 2:23 2:23 Hekhuhtwỏlủ 15:6

tôprêprênuô, a dyacôdyatê tûprê lû ná a têtûtênyâ yêtôcô prê nuô mâtô. A dyacôdyatê lû ná atême dô a dyêluô ná a o ná a têtûtênyâ yênuô prê.

²⁵ Himyáphêmuô Rahab nuôma a thyáphúnuô hó. Thyáphú Israelphú dô a nuô htúmyá huô têt nuôtahe ki htecuôsípłé békyâ ná klyá dô aruô tôbô agnênuô, a êmosû êthí rò a męcwô pę êthí akhu-akhyê Cómarya dyacôdyatê lû ná a têtphýtême yęakhyêhó. ²⁶ Phúnuôhó, têtú dô a o ná têtê tonuô, athyaná nęklô dô thęplòhtwôprê o kuô dô lûlô to rò a thyękyâ nuô hó.

3

Plı Ari-akyă

¹ Vă puôvyă thĩ-, thĩ tở htwô rợé Thára to, mętêherò phú thĩ thęgně htuôđunuô hò, pę dô a htwô Thára tahenuô, Cómarya ki cirya sỏklô pę ná kayă dô aruô nuôtahe pã. ² Pę męthú kakhýehýanyê lỏplı têt pwô- tôprê hó. Manárò kayă dô a hębêthúnô kuô tộphuo- to tôprênuô, è mậ hó kayă dô alỏbã tôprê rò arọaryếbế nıdyê lỏhó a nếsıprê hó.

³ Thyáphú tathı ki cệe pęngónuô rò, pę nõ ăma tathı ná tộhtęplye, rò pę tarıcuôbế lỏ tathısıduô. ⁴ Kimátorò tanęmyá lahyá thòklyêdu tôbê ari-akyă nuô. Thòklyêdu yê adu nyacó rò kẹlathêdu htỏlucuo cỏ lủ tadúrò têt dô a buỏ tarıcuôbế lủ nuôma thòipẹ patıphú tôbê prê. Rò prẹvế thòklyêdu yêtôprê thếzủ cuỏbitê tộphonuô, thòipẹphú yêtôbê thũcuỏ lủ prê. ⁵ Kayăplı nuôma a thyáphú nuôhó. A patıphú prê tadúrò a hębêhtuthê dyálodyáklỏ nıdyê atême ari-akyă tahe. Tanęmyámỏ, tanỏtahỏ ducó bátê- bẻbẻ, mịphỏsẻphú tỏsẻ prênuô a ỉlỏbẻ pę prê. ⁶ Kayă plınuô athyaná mi nuôhó. Dỏ nęklỏ krủkrỏ aklẻnuô, plı ma athyaná hekhu dô a lỏbã ná tẹmũmyáricyă yêtỏba nuôhó. A męthỏ lỏhó kayă anęklỏ sỉprê hó. Plıyẻ a isủ lỏlạ taklikyă lỏ cỏ pẹ tộhtwôprê ná miyẻ hó rò mi yênuôma a o dô mớrapỏtya akủ hyả hó.

⁷ Prêlủ hekhuphú męnyacyă lỏ tộphútẹlye pwỏtỏcỏ, a męnyacyă lỏ tẹmıtẹmyă tahe, htu tahe, rự tahe ná tẻ tahe lỏ- plı cỏ. ⁸ Manárò kayă dô a męnyă bẻcyă kayăplı yênuô a o tôprê- to. Kayăplı yênuô a lỏbã cỏ ná tẹmũmyáricyă tahe cỏ rò ỉ pỏbẻcyă lủ to, a o lỏbã cỏ ná ateryă dô a męthyẻmẻmẻ ỉ tahe.

⁹ Thĩ thęgně ná pẹ nõe pẹplı yênuô ná lẹhtuthẻhtya pẹ Phẻ Byacẻ Cómarya, htuỏto pẹ nõe kuỏ pỏ è ná pẹ lẻısỏhả kayă dô Cómarya byályả è phú anęklỏ yênuôtahe. ¹⁰ Dỏ kyăkủ tỏkủkủ- tuỏprẻ yẻakủnuô tộhtuthẻhtya rò a htehte, tẻısỏhả tahe rò a htehte. Vă puôvyă thĩ-, a tỏkỏ hte phúnuô to. ¹¹ Htyẻhtekhu tỏkủkủ- tuỏprẻ akủ nuô, htyẻtabẻ rò a htwỉhtehte, htyẻkhẻ rò a htwỉhtehte, a htwỉhte tộlủ phúnuôma anı nyả ẻ? ¹² Vă puôvyă thĩ-, kadwímỏ thẻhtecyă olivathẻ to. Thỏbỉthẻmỏ thẻhtecyă kadwỉthẻ to, phúnuôhỏ htyẻhtekhu dô akhẻ tỏkủnuô, a nõhtwỉhte cyăkuỏ htyẻtabẻ to.

13 Kayã dö thiklê tôprepre dö a o ná a tetañe cyãdê rò a thêgnê tãplu nuoma ùpê? A töbê dyeluo atê yêtahenuo ná a têtowntwöpre dö aryá, htuoto a töbê dyeluo a metê yenuo ná dö teshyalya thêplò. Teshyalya yenuoma a hyã ditú dö tetañecyãdê yenuo a o pré. 14 Manárò dö thî thêplòkũnuo, thî ki thêkháthêhte nyacó lú, thî molya nidyé thîñé rò thî myádulya nidyé thîñé yêtahe ki o hénuo, hébê htuthê nidyé tã thîñé ná thî o ná tetañecyãdê phúnuo támê, rò metakesú tã têtmatêcò yenuo támê. 15 Tetañecyãdê phúnuotahe ma a o dö mókhu hyã máto, hekhunêkhu a tetañe cyãdê nuotaheprê. Tetañecyãdê phúnuotahe ma a o dö Thê Sãsê Byacê a o hyã máto, a o dö khînékhîño a o hyã pré. 16 Bí têtêkháthêhte lú, têtölyá nidyé nê rò myádulya nidyé nê tahe o akhálê nuo, thî ki myáhtye têtetarútapyã ná têtũmyáricyã pwõ- tôcò ki ohtya bínuo pã.

17 Manárò tetañecyãdê dö a o dö mókhu hyã hénuoma a mwöplî réló pã, htuöparò a dyê ohtyadú têtötêpê, tetañe cyãpê dö ùgnê, thêplòo níđã ù têtêbê, lôbã ná têtêžò ná meteryá tahe, myádu myápatí ù to, htuöró tetyé mêkhámekho tahe o to. 18 Kayã dö a dyeohtya têtêttêdwò nuo, a isóiplú hó têtötêpê aklwialwí rò shyê- ù kékãdwóhò è akhêpãnuo, a ki nîbê têtótêtê athê pã.

4

Kristuphú Cũe Cómarya Pwõ- Phuó

1 Têtékryã lú tahe ná têtlyétengã lú tahenuo a cuó hyãnuo tuóđó thiklê phútê? A hyãnuo phútê hénuoma, a hyãnuo dö thî thêplò a têtêžú mũmyã tahe sátê dö thîkũ yenuo tahe a o hó. 2 Thî thêžú têtê rò thî nîbêto akhu-akhyé thî mêtthé kayã. Thî thêžúthêlô têtê rò thî nîbêcyã têtôcò- to akhu-akhyé, thîklyéthîngã khyêlú. Thî kwí kuõ Cómarya to akhu-akhyé, thî thêžú têtê tahe rò thî nîbê cyã kuõ to. 3 Rò bí thî kwí têtê akhê, thî nîbê kuõ tôcò- to, metêhêró thî thêplò a têtaze-one thêžúkwí tahenuo, a luthú lahyã pré. Thî kwí lahyã pré ná thî thêžú nõe è ná thî lêmemolya nidyé thîñé agnê pré nuó.

4 Kayã dö a thêplòka dö Cómarya akhu thî-, thî bóthyó ná hekhu a têtũmyáricyã tahe nuoma thî htwöhtyahó pre dö a thêhte Cómarya taheho nuoma thî thêgnê to ê? Kayã dö a thêžú htwöhtya hekhu a têtũmyáricyã yêtahe a khöbóthyó tôpreprenuo a mêt thêhtethêhã hó ané ná Cómarya hó. 5 Cómarya hé têtê dö lisãsêkũ tahenuo, angólasá oto bêtetanê phúnuo tôpre- to. Lisãsêkũ hé, “Cómarya be-o thêhtwöpre dö pêtũ yenuo, a thêžú nõhtwò ná atê rò a thêkhwé nidyé nyacó.”* 6 Manárò têtëwítêtaryé dö Cómarya dyétã pêt yenuo, ahêare shyoló klõpã có. Phúnuo akhu-akhyé lisãsêkũ hé,

* 4:5 4:5 Lisãsê dö aruo tahe hé, “Pêtê ki dyadu pêt têtö dö Cómarya akhu to hêró, Thê Sãsê Byacê dö Cómarya be-o dö pêtũ yétöprenuo, a thêkhwé nyacó.”

khyáluõ ná thĩ tètthũ o pã rò a ki ekyã thĩpháthĩzye phú miũkyã thĩ nuõ pã. Thĩ tẽduzãhtyathẽ tahenuõ, thĩ beplõní pẽ lõhõ mõnyẽ dõ khyẽtadũlõ yẽtahe agnẽ hõ. ⁴ Û mepẽ thĩlyã rò thĩ dyẽ ù akhwóakẽ to. Nĩdã mõ lahyã, èthĩ akhwóakẽ èhtõtthyasũhõ thĩ hõ. Htuõrõ prẽkẽplõdwõ pẽ thĩ buõ yẽtahe tamwõtãlẽ thĩ yẽnuõ a tuõhtyahõ dõ tẽprõtẽpryã a Byacẽ Cõmarya a ohõ, rò a nĩhuõ hõ èthĩ atõtãmwõtãlẽ yẽtahe hõ. ⁵ Bí thĩ ohtwõprẽ dõ hekhuỹ èkhẽnuõ, thĩ lũmẽmõ lõbã nĩdyẽ htuõhõ thĩ thẽplõ ná hekhu atẽmõ tahe hõ. Thĩ mẽbũmẽthũ nĩdyẽ hõ thĩnẽ thyánã tẽphũtẽlyẽ nuõhõ, manãrõ tẽphũtẽlyẽ yẽnuõ ù ki mẽthyẽ èthĩ shyẽ- tẽmẽthyẽ amõnyẽ nuõtõnyẽ pãnuõ a thẽgnẽ nĩdyẽ lahyã anẽto. ⁶ Ûtõtthũ oto tadũrõ thĩ cirya mẽthyẽkyã ù, manãrõ èthĩ mẽtãtũ kãkhyẽsũbẽ thĩ tãcõ- to.

Tẽkhyáthẽdõ Ná Tẽkwicõbẽ

⁷ Phũnuõrõ puõvyã thĩ-, khyáthẽdõ tuõ lahyã dõ Byacẽ hyã khyẽthyã pã tõphuõ yẽnuõ ní-. Tanẽmyã kuõ lahyã mõ prẽhyãelyãphũ tõprẽ opõmyãũ nĩdyẽ a tẽthètẽphõ dõ angudupũĩdu yẽtahenuõ. A bè cáhtya khyáthẽplõhtũ opõnĩ kęcũ tã lũ yẽ dõ a mẽdyãhtya pẽ lũ tẽklwítẽlwĩ yẽtahe, htuõrõ a bè opõ tuõdõ kęcũ tãno dõkhyẽ dõ a mẽprẽmẽmĩ pẽ lũ tẽthètẽphõ yẽtahe. ⁸ Thĩ bèbẽ thĩ tõ khyáthẽdõkuõ phũnuõ. Tarũ dyaklõma lahyã thĩ tẽmyãũ nuõ, mẽtẽhẽrõ Byacẽ ki hyã khyẽthyã pãnuõ, amõnyẽ phũlã hõ. ⁹ Puõvyã thĩ-, thyãphũ thĩ ki khyábẽ tã tẽcirya tãmẽnuõ, tamwõtãlẽ tã lũ tõprẽ ná tõprẽ tãmẽ. Prẽcirya tẽ yõtõprẽ hyãotuõphũ tatõhõ dõ kadãhtũ hõ.

¹⁰ Vã puõvyã thĩ-, thẽnẽhtyabẽ tuõ lahyã prẽprõ dõ a hẽbẽ dõ Byacẽ amwĩ akũ nuõtahe ní-. Bí thĩ myãhtye sítõbẽ ná tẽcyẽtẽcũ akhẽnuõ, myãbũkuõ èthĩ khyáthẽdõbẽ htuõhõ tẽcyẽtẽcũ nuõtahe ní-. ¹¹ Kayã dõ a khyáthẽplõhtũ bẽ nuõ, pẽ hé è ná kayã dõ a nĩbẽ tẽsõri. Thĩ nĩhuõ htuõdũhõ Joba a tẽkhyáthẽdõ ari-akyã hõ rò dõ khyẽtadũ rò Byacẽ taze-one ná a ki sõri lũ phũtẽ ari-akyã nuõ, thĩ thẽgnẽ hõ. Mẽtẽhẽrõ Byacẽ a tẽthẽzõklabẽ yẽnuõ alõabã nyacõ.

¹² Puõvyã thĩ-, dõ tẽlõ- plĩ aklẽnuõ, tẽ dõ a lodulõ- tãcõma mãhõ bí thĩ ólyã tẽtõcõcõ akhẽnuõ, byã tã thĩnẽ ná mókhu, mãtorõ hekhu, kimãtorõ dõ tẽ aruõ tãcõcõ a mẽthẽnyẽ phũnuõ tãmẽ ní-. Thyãphũ thĩ ki siplẽ ná tẽcirya agnẽnuõ, a ki mã rò “amã,” hé phũnuõ, a ki mãto hẽrõ “amãto,” hé phũnuõ prẽ ní-.

¹³ Dõ thĩklẽ nuõ, kayã bèpyãbẽsẽ o tõprẽprẽ ẽ? A ki o hẽrõ, a tãkõ kwicõbẽ tẽ. A thẽkrũthẽlõ o tõprẽprẽ ẽ? A ki o hẽrõ, a tãkõ irõ htuthẽhtya Cõmarya. ¹⁴ Dõ thĩklẽ nuõ, kayãswĩkayãsẽ o tõprẽprẽ ẽ? A ki o hẽrõ, a tãkõ ẽ prẽzũtẽplõmũ muõprũmuõprẽ dõ a htwõ khuklõkhuklyã tahe rò muõprũmuõprẽ yẽtahe ki plõ lũ ná htahtyẽ dõ Byacẽ amwĩ akũ rò èthĩ tãkõ kwicõbẽ pẽ dõ lũgnẽ. ¹⁵ Tẽzũtẽnyã a tẽkwicõbẽ yẽ a ki zasĩmẽkyã kayãswĩ yõtõprẽ pã. Byacẽ ki zasĩmẽ kãkhyẽ khyẽthyã lũ pã rò a ki mẽthũ tẽ hẽrõ Byacẽ ki plwõkyã khyẽthyã lũ tẽthũ pã. ¹⁶ Phũnuõrõ, ólyã lahyã thĩ

tětthú tahe tōprè ná tōprè, rò thyáphú thĩ ki oshyo-opryã kãkhyě agněnuô, kwícóbě pè lů tōprè ná tōprè ní~. Kayăcókayãtè tōprè a tøkwićóbě nuô a o ná a taryěshyosò rò a męcwóbě é~ nyacó tètaha có.

¹⁷ Prèprø Elia ma kayă tōprè dõ a thyápré phú vã ná nè yěnuôpré. Rò thyáphú kè ki cõtã tãmé agněnuô, a kwícóbě lõthulõthé akhu-akhyě, kèklakyã thuõna ná lõthuõthyó có. ¹⁸ A kwícóbě khyě tōphuõ rò kęcũ tã khyěthyá, rò thòmõvèbõ tahe thètyaphõhtya khyěthyá.

¹⁹ Vã puõvyã thĩ~, dõ thĩklěnuô kayă tōprèprè a ki cuõpěkyã ná tēmátęcó hérò kayă dõ aruôtōprè ki cuõ ékãtõ khyěthyá lů dõ klyákũ hěnuô, ²⁰ théněhtyabè lahyã, kayă tōprèprè dõ a cuõ ékãtõ khyěthyá prèoraphú dõ a křwõ cuõthúnó klyá yětōprèprè nuõma mãhó a męlwóhtekã kayă yětōprè a thèhtwõprè dõ tětthýé hó. Htuõto thyáphú Cómarya ki plwõkyã kayă yětōprè atětthú écõ agněnuô, a męcwó pèhõ lů hó.

Petru Arêlô Tôba First Peter Têhébè Rê Dô Nyê

Li Petru arêlô yêtôba nuôma, a rãcuô pẹ Kristuphú dô a cuô sipryã lahyã dô Asia Minor kẹ cĩhtô nuôtôkyê tahe. Bì liyêtôba akũnuô, Cómarya kayã dô a nwóhtya n̄dyé tahe, a é n̄dyé lũ phúnuô. Li yêtôba a tètaze myásũn̄i ma máhó a ki dyéhědyére n̄i prěhõli dô a zũe Jesũ rò dô a tẹzũ khukhyê a sítòbè ná tẹmęcyẽmęcũ, a khyábè tẹpyátèsě thĩtahe. Dô a dyé théněhtya kakhýe khyěthyá a prěhõli tahe ná Jesũ Krĩstu a tẹthékřũmila akhu-akhyê a dyéhědyére hó èthĩ hó. Thyáphú èthĩ ki cũ bé phyésúbé, khyáthéplòhtũbè kuô lahyã tẹcyětẹcũ dô a hyábè èthĩ yětahenuô rò, Jesũ atẹthyé, ná a tẹthyéih̄tò htwõprẹ kakhýe, ná a ólyakyã pẹ ù ná a ki hyã khyěthyá pã ari-akya yětahenuô, a dyé pẹ hó Kristuphú tahe a tẹmyásũ hó. Thyáphú ù ki thégñé ná tẹzũ yěnuôma amá ẽ, ma amá to ẽ nuòrò, èthĩ tẹzũ yěnuô, tẹpyátèsě tẹcyětẹcũ tahe bè memyá è. Kayã tahenuô, a tó khyáthéplòhtũ lahyã tẹpyátèsě tẹcyětẹcũ tahe, htuóto a tó zũen̄i lahyã ná shyé- Jesũ Krĩstu hyã khyěthyá pãnuô, èthĩ ki n̄bè tẹmen̄ikhwòkè pã.

Prẹrãliyẽ a dyéhědyéren̄i kuòdũ prěhõli thĩ tahe ná a ki ohtwõprẹ lahyã phú èthĩ ma a htwõhó Krĩstu akayã tahe hó, phúnuô.

Têhébè tótò ná tótò

Têhébè rê dô nyê 1:1-2

Dyé théněhtyakhyê Cómarya tẹmẹlwóhtekã 1:3-12

Dyéhědyére ù ná ù ki ohtwõprẹ sàsè 1:13-2:10

Kristuphú tahe tóbè khyáthéplòhtũ phyésũ tẹpyátèsě tahe 2:11-4:19

Kristuphú tahe a tẹshyalyã théplò ná tẹmẹ 5:1-11

Têhébè dô khyê 5:12-14

¹ Vã rãcuôpẹ liyẽ dô kayã dô Cómarya nwóhtya lũ rò a cuô okuô taplòtaplyá, a cuô htwõ siprẹ dô uhtyěũkè, rò a o pasĩcuô lõ dô akhălè pwõ- tòpho dô Pontus kẹ, Galasia kẹ, Cappadocia kẹ, Asia kẹ ná Bithynia kẹkũ nuòtahe a o.

Vã ma Petru, vã ma Jesũ Krĩstu a Prèdõnyãphú tòprẹ. ² Phẽ Cómarya nwóhtya n̄i thĩ phú a tètaze-one n̄idũnuô rò Cómarya a Thẽ Sàsè męsàsěhtya thĩ, thyáphú thĩ ki n̄idã Jesũ Krĩstu angó rò dô athwi akhu-akhyê a ki mèmwõplĩ pẹ thĩ. Tẹbwítetaryẽ ná tẹpètẹdwõ ki olòobã dũ ná thĩ ní-.

Tẹmyásũ Dô A Tãtẹ

³ Pẹ ki hébwĩhétaryěhtya rólũ pẹ Byacè Jesũ Krĩstu a Phẽ Cómarya pó-. Mádó a tẹthézó talwósúlũ pẹ yé, ná Jesũ Krĩstu atẹthyé ihtòkakhýe akhu-akhyê, a dyétã hó pẹ tẹhtwõprẹ athẽ hó. Dô yé akhu-akhyê, pẹ n̄bè plehyã lãhó pẹ tẹmyásũ dô pẹ tẹohtwõprẹ akũ hó. ⁴ Dô a dyétã hó pẹ tẹhtwõprẹ

athê akhu-akhyê, Cómarya be one pè thî ucêtazê dô a pyécýáto, a thócýáto, anóakã cyáto yêtahe dô mókhu nuô hó. ⁵ Dô thî zÿe Krístu akhu-akhyê, bí thî nÿbè tyahí tèmêlwóhtekã * tonuô Cómarya opóma nípe thî ná aprapryã. Cómarya taritaryã onehó ané ná shyé~ shuôkhê tadû pãnuô, a ki dyéluô tèmêlwóhtekã yënuô pã. ⁶ Phúnuôrò thékrÿthélô lahyã ná lô~ tètýetahe ní, manárò khönyáyê taplôtaplyã akúnuô tètýátèsê émyéécô mekúmeqyã thî. ⁷ Rò thî tètÿtènyã yënuôma a málakô ê, ma a málakô to ê nuô, tètýátèsê ki khyá athê pã. Htê dô a pyécýã có yënuô, ù bè tó memyã pã è ná mi, phúnuô akhu-akhyê, thî tètÿtènyã dô angudupridu klô ná htèyê, thyáphú a ki dyéluô ná tètÿ málakô agnënuô, ù tóbè memyã kuôdú è phúnuô. Htuôrò shyé~ Jesú Krístu hyã dyéluôhtya hó ané akhê pãnuô, thî ki nÿbè tètutthéhtya, tètítètakhê ná tètýadudyahutú thî pã. ⁸ Thî myáhtyenó è to tadúro thî moní è. Thî myáhtye tyahí è khönyã to tadúro thî zÿe è. Phúnuô akhu-akhyê, thî thékrÿthélô lakálakô có rò thî thékrÿ có bá~ tënuô hécyã pã có to. ⁹ Mètêhéro dô thî zÿenyãe Jesú akhu-akhyê, thî nÿbèhó thî thêhtwôprê yêtahe a tèsiplé hó.

¹⁰ Tèmêlwóhtekã ari-akyã yënuô, prèprô tahe myápÿthégnê rò sudyã cemýã tãtê htúô hó. Htuôrò tètÿwítètaryê ashyézú dô Cómarya ki dyélya thî pã yënuô, prèprô tahe héprô one htúôhó ari-akyã hó. ¹¹ Krístu a Thé Sãsê o dô prèprô tahe a thêplökú rò a héone rê Krístu ari-akyã ná a ki khyábèrê tètýètètÿ tahe pã, htúôrò tètítètakhê tahe ki hyáno dô khyê pã, êthî myápÿ thégnê lahyã ná ashuôakhê ki bè bíkhêtê pã, htúôrò a ki mē ané phútê pã phúnuô. ¹² Rò Cómarya dyéluô pè prèprô yêtahe ná êthî mètê yêtahe nuôma êthígnê nídú máto. Hékyácóma thígnê pré. Khönyáyê tèt yêtahenuô a hé pè thî rò thî níhuô hó. Dô Cómarya nõhyã Thé Sãsê Byacê a tètprotèprya dô a o dô mókhu hyàro, a hyã mètèyê akhu-akhyê, êthî hyã hëso pè thî ná tètêkrÿmila yê hó. Tanémókhuphú tahe có nuô~ a thêzÿ myápÿthégnê tãtêkuô nyacó tètítètÿyã yêtahe có.

Cómarya É Pè Ná Pè Ki Ohtwôprê Sãsê

¹³ Mèphúnuôrò taritaryã one lahyã thî tètãnê tahe dô thî lémètê agnënuô. Cyésãprê lahyã thínê rò behtya lahyã thî tètmyású dô tètÿwítètaryê dô Cómarya ki dyé thî shyé~ Jesú Krístu ki hyã khyéthýã pã yê alõnuô. ¹⁴ Thî ma kayã dô a níđã Cómarya angó thyánã pacèphú tahenuô akhu-akhyê, ohtwôprê pã tã lahyã dô tètthéztÿ mũmyã tahe akú phú dô aréano bí thî thégnê tyahí Krístu to akhënuô tahe tãmé ní. ¹⁵ Cómarya dô a nwóhtya thî yètôprê nuôma asãsê akhu-akhyê thî mètê ítètê~ bèbè nuô, ohtwôprê sãsê lahyã. ¹⁶ Mètêhéro lisãsê hé, “Ohtwôprê sãsê lahyã, mètêhéro, vã ma prësãsê.”*^o

* **1:5** 1:5 Cómarya mëlwohtekã hó pè khönyã tadúro shyémönyê tadú pãnuô, a ki mëlóbã pè lô tèt dô a taritaryã one pè akayã nuôtahe pã. * **1:16** 1:16 Li Cóbucóbê 19:2

17 Bí thĩ kwícóběhtya Cómarya akhěnuô, “Phě” thĩ é lahyã lũ phúnuô. Kayã pwõ- tõprẽ męhtuõhó tětětě- bèbè nuô, Cómarya cirya cócótetẽ prẽ, a myádumyápatí to. Phúnuôrò bí thĩ ohtwõprẽ pã phú sĩprẽ dõ hekhuyě akhěnuô, ohtwõprẽ lahyã dõ tětěhěisě bezũnyã Cómarya akũ ní-. 18 Mětěhéro thĩ thěgněhó ná Cómarya ipriķa hó thĩ ná rũhtě dõ apyěakyã cyã nuõtahe máto. Thyáphú thĩ ki siplě htekyábé ná thĩmuõthĩphě phyěphũ dõ- nyénu tahe dyétãkyã thĩ tẽohtwõprẽ dõ abwiátaryě okuõũ to nuõtahe agněnuôrò, a ipriķa hó thĩ hó. 19 Dõ Krĩstu ipriķa hó thĩ ná athwi dõ angũdupriķu yě akhu-akhyě thĩ ní hó tẽpalã hó. Krĩstu ma athyaná thĩmĩphú dõ ù myáhtye a tẽmũmyã o tõcõ- to tõduõ tõprẽ hó. 20 Bí Cómarya byályaťěl̃ya tyahĩ hekhu to akhěnuô, a nwõhtya onehtuõhó Krĩstu yěhó. Manáro mõnyẽmõthě dõ khyě tadũ a mǎhó khõnyǎkhě yětahenuô, Cómarya dyéluõ pěhó thĩ ná Krĩstu hó. 21 Dõ Krĩstu akhu-akhyě, thĩ zũkanyãķa Cómarya dõ a mę ihtõhtwõprẽ kǎkhyě khyěthyã Krĩstu dõ tětěhyě rò a dyahtyalõ lõ hó lũ yětõprẽ hó. Phúnuôrò thĩ tẽzũ ná thĩ tẽmyásũ yěnuô, a o hó dõ Cómarya alõhó.

22 Khõnyárò dõ thĩ cũe hó Cómarya a tẽithyó a tẽmátěcõ tahe akhu-akhyě, thĩ męmwõplĩ hó thĩ thěplò rò thĩ htwõ hó kayã dõ a mõnĩ lakálakõ cõhõ puõvyã Krĩstuhú yětahe hó. Męphúnuôrò mõ lõthulõthě khyělũ tõprẽ ná tõprẽ ní-. 23 Mětěhéro Cómarya alǎangõ yěnuô, a htwõprẽ rò a oklõma tacũprẽ talèkrě akhu-akhyě, thĩ opacělyã khyěthyã hó tõphuõ hó. Thĩ tẽohtwõprẽ athě yěnuõma, a hyã dõ thĩmuõthĩphě dõ a thyěcyã yětahe a o nuõ máto. Mǎtõkhõnuô, thĩ tẽohtwõprẽ athě yěnuõma, a hyã dõ Cómarya dõ a thyěcyã takhyã- to yětõprẽ a o. 24 Phú lisásě hé, “Prẽlu hekhuphú lõ- plĩ nuõ athyaná mĩthěvẽphõ tahe nuõprẽ. A tẽlĩtẽ-takhě tahe ná a tětwõtěrýã tahenuô, athyaná tẽphõtěkĩ dyáhtya dõ nyekhu nuõtahe prẽ. Mĩthě thĩ tahenuô a ki thyěkrǎkyã lõ pã rò tẽphõtěkĩ thĩ tahenuô a ki tǎthyěkyã lõ pã. 25 Manáro Byacě alǎangõ yěnuô, a oklõsõma tacũprẽ talèkrě.”✧

Alǎangõ yěnuõma mǎhó tětěhěkrũmila dõ ù hěsodõnyã pé thĩ yěnuô hó.

2

Lõhtwõprẽ Ná Myěcõ Sǎsě

1 Phúnuôrò, thěkháthěhte pa tã ù tǎmẽ. Lõ- tẽlahõlahya, tẽcyézõcõte, tětěhěkwě, tẽdyámwĩhtyẽzõ thĩ tahenuô tõbè onĩ pǎto. 2-3 Thĩ thěgněno htuõhó Cómarya abwiátaryě hó. Phúnuôrò htwõhtya thyãkuõ lahyã phú pacěphú othě dõ a thěvĩthěõ mǎlakõ nuõhtyě dõthudõthě tõkyě nuõtahe ní-. Dõ thĩ thěvĩthěõ nuõhtyě sětwtõ phúnuô akhu-akhyě, thĩ ki duhtyaprěhtya tuõdõ tẽmęlwõhteka ki lõhtyabǎhtya hõpã nuõ pã.

Lõhtwõprẽ

4 Hyã lahyã dô Byacè oyě, è ma athyaná lǒhtwǒprè tǒmè dô ù tanę lǔ ná angų-aprı oto, rò ù vıkyã kyã lǔ tadúro Cómarya nwóphyéhtya khyéthya lǔ rò angųduprıdu nyacó dô lǔgně. 5 Thı yětahenuô a thyã kuôdũhó ná lǒhtwǒprè tahe hó. Cómarya nõe lǒ dô a mǎhó thıyě rò a ki isóhtya hi dóthudóthé tǒmè. Thı ki metè dô hikũ yěnuô thyáná prèlũtyã sǎsě tahenuô pǎ, htuóto thı ki lũhtya tẹlũ dô Cómarya a o dóthudóthé tǒkyě tahe pǎ. Dó Jesũ Krıstu akhu-akhyèro Cómarya ki phyésũ thı tẹlũ yětahe pǎ. 6 Metèhéro lisǎsèkũ hé,

“Vã nwóphyé lǒ ngųduprıdu tǒmè dô vǎ dyalyã hó è ná lémeklǒma hikhǎshyé dô vı Zion akũ. Kayã tǒprèprè dô a zǔe Byacè yěnuô a thétarę tǒphuõ~ to.”✠

7 Rò lǒ yětǒmènuô, angųduprıdu nyacó dô thı prèzǔetè yětahe agnè. Manáro kayã dô a zǔekuô lǔ to tahe agnènuô:

“Lǒ dô prèsóhi vıkyã è yětǒmè nuô, dókhyétadú rò a htwǒhtya lǒ dô a lodulǒ ná akhócó.”✠ Rò

8 “Lǒyě tǒmènuô a ki mǎdũ lǒ dô ù lésítakluô è agnè, rò a ki mǎlakhũ ù agnè.”✠

È yǒ nıdǎ kuõ Cómarya alǎngǒ to akhu-akhyé, a sítakluô lakhũ prè. Cómarya tarıtyã pényã èthıgnè phúnuóhó.

9 Manáro thı ma myécò tǒcò dô Cómarya nwóhtya è, bwıdu dô athyaná khwı tahe, myécò dô a sǎsě,✠ htuóto Cómarya akayã nıdũ có tahe hó. Cómarya nwóhtya thı thyáphú thı ki hésuluô Cómarya a tẹmeryã khódũ tahe. Cómarya èhtekyã thı dô tẹkhıtẹlǒ alě rò a thũnuô thı dô a tẹlıtẹtakhě mǒ akũ hó.✠ 10 Tǒphuókhěnuô, thı ma Cómarya akayã mǎto tadúro khǒnyáyě thı htwǒhó Cómarya akayã hó. Tǒphuókhěnuô, thı thégnè Cómarya a tẹthézǒklabè to tadúro khǒnyáyě thı nıbèhó a tẹthézǒklabè hó.

11 Vã khǒbóthyómǒ thı~, dô hekhuyěnuô thı ma athyaná kayã cuóhtwǒ htyeruókékłǒphú ná sıprè tahe prè. Vã kwıthézǒ thı ná thı ki cuó taphǎkyã lahyã ná thı nẹklǒ a tẹthézǔthélǒ mũmyã dô asá-apǎ tamǒmǒ nıdyé thı théplǒ yěnuótahe ní~. 12 Bí thı ohtwǒprè dô myécòruóphú dô a zǔe kuõ Cómarya to yětahe aklě, rò a dya tẹthú thı ná thı ma kayã dô a mę tẹmũmyáricyã akhěnuô, ohtwǒprè thǎryã ryã lahyã thıné ní~. Èthı ki myáhtye thı tẹmeryã tahe pǎ rò shyé~ Cómarya hyǎlyã amǒnyě pǎ tǒnyěnuô, a ki bedubezǔ lǔ pǎ.

13 Myã Byacè amèthè rò cǔe nıdǎ lahyã lǒ~ hekhuphú dô a o ná a taryěshyosǒ nuótahe angǒ ní~. Htuóto khwıdu dô a o ná a taryěshyosǒ lǒũ tahenuô bèbè cǔe kuõ lahyã angónı~. 14 Htuóro kayã dô khwıdu nwóhtya èthı dô a ki htwǒduhtwǒkhu tahenuô cǔe lahyã angǒ ní~. Khwıdu nõhtyahtwǒ nyã èthı dô a ki cirya kayã dô a mę tẹmũmyáricyã nuótahe rò a ki htuthéni kayã dô a mę tẹryã nuótahe nyǎnuô. 15 Cómarya thézǔ

✠ 2:6 2:6 Isaia 28:16 ✠ 2:7 2:7 Li Htuthéhtya 118:22 ✠ 2:8 2:8 Isaia 8:14 ✠ 2:9 2:9 Li Hteka 19:6 ✠ 2:9 2:9 Isaia 43:21

nõmẽ thì tẹyá, mẹtêhéro a thézũ dó thì ki mẹ othuòokrẹkyá kayá dó a hébèbò hébèbye rò tanẹ kạkhyẽ hyãnyẽ pẹ kuõũ to nuòtahe. ¹⁶ Ohtwòprẹ lahyá phú kayá nĩ tẹpalá nuòtahe ní. Manárò nõe tá thì tẹpalá yẽnuò ná a ki mụođmẹbíkyá tá thì tẹthúnuò tãmé. Mátòkhónuò ohtwòprẹ thyá lahyá ná Byacè acũ tahenuò. ¹⁷ Bezũbenyá lahyá ù pwõ- tòprẹ ní. Mọnĩ lahyá thì puõvyá Kristuphú tahe ní. Théisẽ lahyá Cómarya rò bezũnyá lũ ní. Dyaduzũnyá lahyá khwídu ní.

Kristu Khyábyábũ A Tẹcyětẹcũ

¹⁸ Thì dó a htwõ cũ tahenuò, thì bẹ cữe nĩdã thĩbyacè angó rò dyéluò lỏbã èthĩ ná thì tẹbezũbenyá lũ nuò ní. Mẹprétũ Byacè dó a thézõnĩ thì rò amyáakhwèryánĩ thì nuòtahe agnẽnuò tãmé, Byacè dó aháaricyá tahenuò bèbè, thì tởbè bezũnyá lũlũ, rò thì tở cữe nĩdã lũngóngó. ¹⁹ Thì ki myá Cómarya amèthè rò tẹcyè dó thì tởkò khyá mato tadúro thì ki khyáthéplòhtúbé hénuò Cómarya ki myáduñĩ thì pã. ²⁰ Dó thì mẹtútẹ akhu-akhyèrò ù kimũkipò thì hénuò, abwítaryẽ obítè? Manárò dó thì mẹtótẹ akhu-akhyèrò thì ki khyáthéplòhtúbé tẹcyětẹcũ hénuò, Cómarya ki myádu nĩdyé thì pã. ²¹ Thyáphú thì bẹ khyáthéplòhtúbé tẹcyětẹcũ yẽ agnẽnuòrò, Cómarya èhte hó thì hó, mẹtêhéro Kristu anẹbyacè nĩdũ khyá htũhỏ tẹcyětẹcũ dó thìgnẽ hó rò thyáphú thì ki krwó zĩkuõ akhãduòkhẽ agnẽnuò, a bekyá pẹ hó thì lẹmyábũ hó.

²² “A mẹ tẹthũ tởcõ- to. Ù nĩhuònó ná a hébè lahỏ tòprẹ- to.”*

²³ Bí ù pacyéishyè è akhẽnuò, a pacyéishyè kạkhyèsũ ù to. Bí ù mẹcyèmẹcũ è akhẽnuò, a mẹtêisẽ kạkhyèsũ ù to. Mátòkhónuò a tẹritẹkyá tahenuò, a dyétạkyá ná Cómarya dó a zũenĩ rò a ciryatẹ cócótẹtẹ yětòprẹ a takhukũ prẹ. ²⁴ Thyáphú pẹ ki icũpã tá ná tẹthútẹora tahe tãmé, htũoto thyáphú pẹ ki ohtwòprẹbè kuõ dó tẹcótẹtẹ pã agnẽnuòrò, bí ù mũthyẽhtya Kristu dó krusulọ akhẽnuò, a phyéhtyakyáhó pẹ tẹthútẹora yètahe dó anẹlọ hó. Dó a khyábè tẹcyětẹcũ yètahe akhu-akhyè a zasimẹkyá lỏhỏ thì hó. ²⁵ Thì yẽnuò, athyaná thímĩ dó a cuóthũklyá tahe. Manárò khõnyáyẽ thì kạkhyètỏ khyèthýá hó dó prẹkyè thímĩ dó a myáakhwèñĩ thì thèhtwòprẹ yětòprẹ a o hó.

3

Mẽ Ná Vẹ Tahe Ari-akya

¹ Phũnuòhỏ thì dó a htwõ mệtahe nuòbèbè, shyalýa lahyá thĩthé dó thĩvẹ tahe alẹ ní. Dó èthĩ aklẽnuò, a ki zũe kuõũ Cómarya alạngó to ki-o tòprẹprẹ héro, thì hé pẹ có èthĩ ngó tòmũ- to bèbè, dó thì tẹothãrysãprẹ thĩnẹ akhu-akhyè a ki htõnícwinĩ khyè èthĩ thèplò rò a ki zũenyáe kuõ Kristu pã. ² Dó èthĩ myáhtye thì tẹohtwòprẹ cócũ tahe ná thì tẹbezũbenyá Cómarya tahe akhu-akhyèrò, a ki htwòkạ kuõdũ prẹzũtẹphú pã. ³ Nẹ

* 2:22 2:22 Isaia 53:9

tètwtõtèryá tahenuô thélèhtyaní tã dõ thĩ tètħyeh-ikĩ khuluô, thĩ tarihtyaní thĩnġ nárũnáhtġ, kũthyahtya hyecawtwtõ hyecaryá dõ a oluõ prġ dõ akłł yġtahenuô tãmġ ní. ⁴ Mátõtkhónuô, htwõ lahyá kayá dõ a taritwtõryá athġplò hókũ nuõtahe ní. Thĩ tõtġ thġplò thġdõtġngã, thĩ tõtġ thġplò kacũkabġ. Tètwtõtèryá phuyġ tahenuô, a okhyãnyġ rò Cómarya dya ngudupřidu nyacó ěcõ. ⁵ Mġtġhġrò prġmò dõ nyġnu dõ a be a tġmyásũ dõ Cómarya a o nuõtahe a tġtaritwtõ anġ ma mãhõ a shyalyá lahyá athġplò dõ avġlġ yġnuô hõ. ⁶ Sara ma prġmò phúnuô tõtprġ hõ. A nĩdã Abraham angõ rò a ě avġ ná abyacġ. Thĩ ki mġtġryá rò thĩ ki nõtġġ thĩnġ ná tġthġisġ tõtõ- to hġnuõma, khõnyãnyġ thĩ htwõhtya thyáhõ ná Sara nuõ hõ. ⁷ Phúnuõrò thĩ dõ a htwõ vġ tahenuô, bí thĩ bġ otõ ná thĩmġ akġġ, thġgnġ cwõ pġ kuõdũ ná ěthĩ ma a ġġġġġġ klõdũgnġ ná thĩ phúnuô ní. Thġgnġ bezũbenyá sũkuõ thĩmġ ní. Mġtġhġrò Cómarya dyġkrã thġhtwtõprġ shyġzũ yġnuô, ěthĩ nĩbġ thyákuõdũ ná thĩthĩ prġ. Bí thĩ kwĩcõbġ akġġ, thyáphũ tġ ki mġdĩdyá tãtũ tã thĩ tãmġ nuõ, tarũ mġ lahyá phúnuô ní.

Tġkhyá Tġcyġtġcũ Dõ Tġmeryá Agnġ

⁸ Vã thġzũ ġġ põ thĩ dõkhyġłł, thĩ pwõ- tõtprġ tõtġ olũ ná tġtãġ tõtõ- tuõ, tġdyathudyathġ tõtõ- tuõ ní. Mõ nĩdyġ khyġlũ tõtprġ ná tõtprġ phũ puõvyá nuõ ní. Thġzõ nĩdyġ lũ tõtprġ ná tõtprġ rò shyalyá lahyá thĩ thġplò tõtprġ ná tõtprġ ní. ⁹ Mġmũmyáricyá sũ tã ũ tãmġ ní-, isõ kãkhyġ sũ tã ũ tãmġ, mátõtkhónuô sõri kãkhyġ sũ ũ ní-. Mġtġhġrò Cómarya ě thĩ dõ thĩ ki mġryá kãkhyġsũ ũ phúnuô. Thyáphũ Cómarya ki sõri thĩ nuõ rò mġ lahyá phúnuô ní-. ¹⁰ Phũ lisãġ otõtõ rò a ġġ,

“Ũpġ bġbġ, kayá dõ a mõ nĩdyġ a tġohtwtõprġ tahe rò a thġzũ myãhtye mõnyġmõthġ dõ aryá tahenuô, a tõtġ ġġbġ mũmyáricyá tġ to. Htuõto a tõtġ vĩkyá kyá tġġġbġ lahõlahya tahe. ¹¹ A tõtġ tarikõklõkyá anġ ná tġmũmyáricyá rò a tõtġ mġtġ dõ aryá tahe. A tõtġ cyġpryġcyġlĩ yácũ opġodwõ tadũ kuõ ná ũ. ¹² Mġtġhġrò, Byacġ myákhwġnĩ kayãcõkayãtġ rò a nĩdã ěthĩ atġkwĩcõbġ tahe. Manárõ kayá dõ a mġ tġmũmyáricyá tahenuô, Byacġ tarĩ myácuõkhõkyá ěthĩ.”*

¹³ Ki thĩ thġplõshyo mġtġryá ġġrò ũpġ tõtprġ kĩrġ mġcyġ thĩ pġ? ¹⁴ Manárõ dõ tġcõtġtġ akhu-akhyġrò thĩ ki khyábġ tġcyġtġcũ kihġnuô, thĩ ki nĩbġ tġsõri. ěthĩ mġpyãmġsġ thĩ tadũrò thġisġ tã ěthĩlġ tãmġ ní-, thġplòkũ thġplòkyá tã ěthĩ khãlġ tãmġmġ. ¹⁵ Manárõ, bezũbenyá lahyá Kristu dõ thĩ thġplòkũ phũ thĩ Byacġ tõtprġnuõ ní-. Ũpġ tõtprġ bġbġ, a ki sudyá thĩ ná thĩ tġmyásũ ari-akyá ġġnuô, thyáphũ thĩ ki ġġsũcyá pġ kuõũ rò otaritaryá one lahyá thĩnġ pwõ- tõtphũ ní-. Manárõ tarũ ġġbġ thġdõtġngã sũ ěthĩ rò bezũbenyá ěthĩ ní-. ¹⁶ Thĩ thġplò ki ġġlyãnĩ thĩ ná thĩtġthũ oto ġġnuô, tarũ mġ plehyá lã ní-. Thĩ ki mġphúnuô ġġrò kayá dõ a ġġbõġġbyġ, a ġġ mũmyáricyá thĩ tġothãryá ryá dõ Kristu akũ yġtahenuô, a ki thġtarġ nĩdyġ khyġdũ ná a tġġġġġsũ

* 3:12 3:12 Li Htuthġhtya 34:11-15

akhyê pã. ¹⁷ Mëţehêrò Cómarya ki théplòo nyãhó, dõ pë mëtëryáyë akhu-akhyêrò, pë bè khyábè nyã tęcýętęcü hénuô, aryáklò pã có ná pë mëtëmũyáricýá rò pë khyábè tęcýętęcü tahe có. ¹⁸ Mëţehêrò Křıtu khyáthyë pë pré anë dõ ù tëtëthú agně tõphuõprë rò ahtuõaplú lá hó, a lo khyáthyë pãnáto hó. Thyáphú a ki thũcuõ thĩ dõ Cómarya a o rò kayã cótë yëtõprënuô a hyã khyáthyë pëhtuõhó kayã tëtëthúphú tahe akhálë hó, ù mëthyë anëklõ tadúro Cómarya mëtëwõprë kãkhyë è dõ Thé Sãsë Byacë akü. ¹⁹ Rò dõ Thé Sãsë Byacë yë akhu-akhyêrò, a cuõ dõnyã pë théhtwõprë dõ a o dõ ù lëdõnuô kayãhtõkü khõnyã yënuô tahe. ²⁰ Thé yëtahe nuõma mãhó bí Noah isõhtya thòklyëdu mú- nukhë rò bí Cómarya opõ théplòhtũñĩ pë èthĩ akhë tadúro a cýe kuõ lũngõ to nuõtahe hó. Dõ thòklyëdu akũnuô kayã nuõñĩ patĩ pré. Lõ- Cómarya mëlwohtekã èthĩ ná htyë nuõma a o pré prëlwihtyó pré. ²¹ Thĩ plwõ thĩnë ná htyë yënuõma, a dyëluõ byábũ hó htyë dõ Noah htũkhë nuô, Cómarya mëlwohtekã hó thĩ khõnyáyë nuõprë. Thĩ plwõ thĩnë ná htyë nuõma a siplíkyã nëklõ akrye-akrõ nuô mãto. Mãtõkhõnuô, tẽplwõhtyë yënuõma mãdũ tẽólyã Cómarya ná thĩ ki mę atë dõ tëtëthéplò mwõplĩthĩplo akü phũnuõprë. Jesú Křıtu yõ thyë rò a htwõprë kãkhyë akhu-akhyë, thĩ plwõ thĩnë ná htyë nuõma a mëlwohtekã thĩ pré. ²² Jesú Křıtu kã kahtyáhó dõ mókhu rò a kã onyão dõ Cómarya atakhu cóhtwó tõkyë hó, rò a põtari lõ tanéphú tahe ná tëtëaryëshyosõ tahe, ná tẽprõtëpyã tahe hó.

4

Ohtwõprë Cóná Cómarya

¹ Křıtu anëklõ khyácýękhyácü akhu-akhyë, thĩ tõbë dyathyákuõ thĩ théplò phú Byacë nuô, rò thĩ tõbë khyáthéplòhtũ kuõ tęcýętęcü tahe, mëtëhêrò, kayã dõ a khyácýękhyácü dõ nëklõ pházye tõkyë tahenuô, a mę pã tëtëthútëora to. ² Phũnuõrò cáhtya khõnyáyë tãplehyã rò, thĩ mõnyëmõthë dõ a okyãpã dõ hekhuyë tahenuô thĩ bè ohtwõprë phú Cómarya a tëtëthézü nuô. Thĩ bè ohtwõprë ñĩ pã phú prëlukayã a tëtëthézü mũmyã nuõtahe tohó. ³ Dõ nuõkhë, phú kayã dõ a thégnë kuõh Cómarya to nuõtahe mëlõkyãdë ashuõakhënuô thĩ mę lõkyãdë pòkuõ lõ htũõhó phũnuõhó. Thĩ ohtwõprë lõshuõlõkhë kyãdë kryã- ná itë hénuõma, thĩ tẽothãryãsãprë ryáto, thĩ tëtëthéplò patápatõ, thĩ tẽemũõprýã, thĩ tẽmępwëmëla dõ a onã tẽetalwõõtalyë tahe, thĩ tęcõbë prëzõprëkĩ dõ lëthézhõthëryã ñĩ è tahenuô hó. ⁴ Phũnuõrò khõnyáyë thĩ bóthyóbõlá mëmwiłapyë pã thĩnë ná tëtëyëtahe to akhu-akhyë, kayã dõ a thégnë Cómarya to yëtahe khyéthukhyéthë lahyã rò a pacyëishyë lõplĩ thĩ hó. ⁵ Manárò èthĩ mëtëtuõhó kryã- itënuô, èthĩ tõbë kã hësoluõplõ khyéthýã Cómarya ná anë pã. Cómarya o taritaryã one hó anë ná a ki ciryã kayã htwõprë tahe ná kayáthyë yëtahe hó. ⁶ Phũnuõrò ù hësodõnyã pëhtuõhó kayã dõ a thyë khõnyáyë tahenuô ná tëtëhëkrũmila hó nuõma dõyë akhu-akhyë hó. Ù ciryáhó èthĩ nëklõpházye phú ù ciryã

htuôhó kayă pwô- tôprê nuôtahehó. Manárò èthi théplôhtwôprê tahenuô a ki ohtwôprê thyáná Cómarya ohtwôprê nuô pã.

Shyëžú Dó A Hyă Dó Cómarya O Tahe

7 Têlô- plĩ a kirê tadúkyăhó nuô a hyătuô phûhó. Phúnuô akhu-akhyê thyáphú thĩ kwícóbêbê kuôu nuô, othăklyă kuô lahyă rò ithyóithya lya nidyê lahyă thĩné, htúoto ohtwôprê sãprê kuô lahyă ní-. 8 Dó têtô- plĩ aklênuô, tẽmọ lakálakó lú tôprê ná tôprê nuôma a lodulô ù hó, mêtêhéro tẽmõnuô a mẽbikyăcyă ényacó têtú. 9 Êmõsú lahyă siprésimya dô thĩhidó hiphyăkú ní-, tamwõtälê tă lahyă mẽ ní-. 10 Cómarya dyéhtuôhó thĩ shyëžú tôprê ná tôprêhó, rò nõe pẽkuô lahyă thĩ shyëžú yẽnuô ná kayă dô aruô tahe agnẽ nuô. Pótari tãtẽní lahyă shyëžú dô Cómarya zýtă khólú tôprê ná tôprê yẽnuô ní-. 11 Úpẽpẽ- bẽbẽ, a ki hêsodõnyă pẽ ù hẽnuô, a bẽ hêsodõnyă pẽ ù phú Cómarya hẽbẽ ù rò a nõhêsodõnyă dítú ná nẽnuô, rò ùpẽpẽ- bẽbẽ dô a ki mẽlulê tẽmẽ hẽnuô, a tóbẽ mẽ ná hẽrê dô Cómarya dyétă lú nuôtahe. Ki mẽphúnuô hérò, dô Jesú Krístu akhu-akhyê, ù ki htuthéhtya Cómarya ná lõ tẽ dô thĩ mẽ yêtahe akhu-akhyê pã. Têtlítetakhẽ ná tẽprotẽprya ki okuô dû ná Cómarya tacúprê talèkré ní- Amèn.

Dó Thĩ Htwô Krístuphú Akhu-akhyê Thĩ Khyábê Tẽcyëtẽcũ

12 Vă khõbõthyómọ thĩ-, ù mẽcyẽmẽcũ thĩ yẽnuôma ù mẽmyă thĩ tẽžú prê akhu-akhyê, khyéthukhyéthê lahyă tãmẽ ní-. Thĩ ki htwómă Krístuphú hérò, tẽhtwõhtya anẽ phúyẽ nuôma akhóakhye ná dô thĩgnẽ tóco- to. 13 Mătókhónuô, shyé- Krístu hyălyă oluõhtya hó ná aliatakhẽ pãnuô, thyáphú thĩ ki thékrũthéló èhtõemọ kuôu pã agnẽ nuòrò, tẽ dô thĩ khyăcyẽkhyăcũ tẽkuô ná Krístu phúyẽ tahenuô tarú thẽkrũ lahyă ní-. 14 Ki thĩ khyábê tẽpacyẽishyê dô thĩ krwõkuô Krístu akhyê kihéro thĩ nĩbê tẽsõri, mêtêhéro Cómarya a Thẽ Săsẽ dô aliatakhẽ yẽnuô, a otõkuô ná thĩ hó. 15 Thĩ ki mẽthyê kayă, mătórò thĩ ki ehúehĩ, mătórò thĩ ki mẽ tẽmũmyăricyă, mătórò thĩ ki cuõnuõmẽ sivyădídyă ù kihéro thĩ tókò khyábẽnýă tẽcyëtẽcũ hó. Manárò thĩ yêtahe nuôma thĩ tó khyábẽnĩ tẽcyëtẽcũ ná thĩ mẽ tẽmũmyă yêtahe akhyê to. 16 Manárò dô thĩ htwô Krístuphú akhu-akhyêrò thĩ khyábê tẽcyëtẽcũ hẽnuô, thêtare tã lahyă tãmẽ ní-, ù écõ hó thĩ ná Krístu amwĩ hó akhu-akhyê tarú htuthéhtya lahyă Cómarya ní-. 17 Mamêtêhéro, tẽshuõtèkhẽ hyătuôhó dô Cómarya ki cáhtya ciryanĩ rėlódú akayă hó. Ki a cáhtya cirya rėló nidyê pẽ pã kihéro kayă dô a nĩdă kuô Cómarya a tẽthẽkrũmila to tahenuô a kipyăkisẽ kicyẽkicũ có bá- tẽ pã có. 18 Phú lisăsẽ héone, “Kayă cõtê tahe ki nĩbê tẽmẽlwõhtekă agnẽnuô, apyăasẽ nyacó. Ki- hẽphúnuô rò kayă dô a sódó Cómarya tahe ná prẽoraphú tahenuô a kipyăkisẽ có bá- tẽ pãnuô lèhé akhălê opă có to.”*

* 4:18 4:18 Prẽthĩphẽ tẽhébê 11:31

¹ Phúnuô rô, thĩ khyábè tẹcyětẹcụ yěnuô, a ki tồ ná Cómarya athéplò hérò, thĩ tồkò meryá plehyă lăpô, htuôto thĩ tồ belyă thĩ thèplò sımê dỏ Byacê dỏ a byátặ tẹ rô acỏ ná angỏ yětôprẹ a takhukù.

5

Cómarya Thímí Tômu

¹ Vả ma prẹzụetẹplòmụ muổprẹ khuklỏ tôprẹ, htuô rô vả ma prẹkhyáluổ pẹ Kristu a tẹkhyácỵkhyácụ ari-akyă tôprẹ. Htuôto shyé- Cómarya dyéluổ hó ử ná a tẹtaryẹdu taryếhtủ akhẹpănuô, vả bẻbẻ, vả ki otỏkuổ ná a tẹtaryẹdu taryếhtủ yěnuô pả. Khỏnyă rô vả kwithẻzỏ thĩ prẹzụetẹplòmụ muổprủmuổprẹ dỏ a htwỏ khuklỏkhuklyă tahe, ² thĩ dỏ a htwỏ prẹzụetẹplòmụ khuklỏdukhusuhtủ dỏ athyaná prẹkyếthímí thĩ tahenuô, myăkhwẻnỉ lahyă Cómarya athímímụ dỏ a dyé thĩ yěnuôtômụ, rô opỏmyáryă lahyă prẹzụetẹphủ nuỏtahe, rô thèplò o myáryă lahyă èthỉ phú Cómarya thẻzủ nỏmyă thĩ nuỏ ní-. Mẻ tá phú ử nỏshyo thĩ rô thĩ mẻprẻnuô tẳmẻ. Myádu lahyă khwỏkẻ rô mẻ lahyă tẳmẻ ní-. Mắtkhỏnuô, thĩ ki htwỏ khỏdủ kayă dỏ a thẻplỏshyo mẻ Cómarya a tẹphyẻtẻmẻ tahe ní-. ³ Prẹzụetẹplỏmụphủ dỏ Cómarya nỏmyánỏkhwẻnỉ thĩ yẻtahenuô, nẻ thĩ taryẻshyosỏ rô pỏshyopỏsỏ nỉ èthỉ tẳmẻ ní-. Mắtkhỏnuô, htwỏpẻdủ thímí nuỏtỏmụ alẻmyăbủkuổ thĩ ní-. ⁴ Rỏ bí prẹkyếthímí akhuklỏ dulỏ Kristu yẻ ki hyă akhẹpănuô, a ki dyé thĩ tẹtaryẹdu taryếhtủ akhuklwỏ dỏ ataryẻ lamẻkyă pẻpả tỏphuỏ- to yěnuô pả.

⁵ Phú vả hé pẻ htuỏhỏ thĩ ná tẻshyalyathẻ ari-akyă nuỏ hó, thĩ dỏ a nacẻklỏ tahenuô, thĩ bẻ shyalyă lahyă thĩ thèplò dỏ muổprủmuổprẹ tahe alẻ. Thĩ pwỏ- tôprẹ tỏbẻ kủthyảhtya lahyă tẻshyalyă thẻplỏ tôprẻ ná tôprẻ thyaná thĩ kủthyảhtya hyecănuô, mẻtẻhẻ rô, lisăsẻkủ hé,

“Cómarya mẻtặtặkyă kayă dỏ a dyahtyalỏ athẻplỏ nuỏtahe manỏ rô tẻbwítẻ-taryẻ yěnuô, a dyẻ tặpẻ ná kayă dỏ a shyalyă athẻplỏ nuỏtahe prẻ.”✧

⁶ Phúnủ akhu-akhyẻ, shyalyă lahyă thĩ thẻplỏ dỏ Cómarya a tẻprỏtẻprỏyă alẻ yěnuô ní-. Shyẻ- shuỏkhẻ tỏbẻhỏ ná Cómarya athẻplỏ hó pănuô, a ki dyahtyalỏnỉ thĩ pả. ⁷ Cómarya thẻplỏo myăkhwẻnỉ thĩ akhu-akhyẻ, behtya lahyă thĩ tẻbẻzẻbẻthỉ lỏ- plỉ dỏ Cómarya alỏ nuỏ.

⁸ Ithyỏlyă nỉdyẻ kuổ thỉnẻ rô orỏoryẻ kuổ lahyă, othắklyă kuổ lahyă ní-. Khỉnẻricyă khuklỏ dỏ a thẻhte thĩ yẻ tỏduỏnuô a cuỏlẻ myăcỏmyăkỉ ử thyaná ảyảthỉ dỏ akỏakrủ rô a lẻmyápủ kayă dỏ a ki pỉklủnuổ èthỉ pả nuỏtahe cỏ. ⁹ Oklỏsỏma lahyă dỏ thĩ tẻzủtẻnyă akủ. Rỏ mẻtặtặsủ lahyă khỉnẻricyă khuklỏ ní-, mẻtẻhẻ rô, thĩ thẻgnẻ ná thỉpuỏthỉvyă dỏ a o dỏ hekhu sỉbalỏ dỏ a zủnyẻtẻtẻ thyaná thĩ yẻtahenuô, a khyábẻkuổ hó tẻcyẻtẻcụ phú thĩ khyábẻ hó yěnuô hó.

¹⁰ Cómarya ma tẹ̀bwítẹ̀taryě lǒ- plĩ a Byacè rò a é thĩ dǒ a ki dyékuǒ thĩ atẹ̀taryědu taryěhtũ tacúprẹ dǒ Jesũ Krĩstu akũ yěnuô pǎ. Bí thĩ khyábè tẹ̀cyẹ̀tẹ̀cũ taplõtapyáphũ yě ki talwó htuǒhó pǎnuô, Cómarya anẹ̀byacè nĩdũ a ki mẹ̀klòmẹ̀ma tanyǎ ryákhyě thĩ pǎ, htuǒrò a ki dyéshyodyésòhtya thĩhěthĩre pǎ. ¹¹ Tẹ̀prọtẹ̀prya ki otǒkuǒdũ ná Cómarya tacúprẹ talẹ̀kré ní~. Amèn.

Tẹ̀hémọ̀hẹ̀ryá Dǒkhyě Tadũ

¹² Vǎ ráphuô pẹ̀ prẹ thĩ liyě prẹ. Vǎ dyéhědyére thĩ, htuǒrò vǎ khyá vǎthé ná tẹ̀yẹ̀ma Cómarya abwíataryě mǎlakǒ cǒ. Oklòsóma lahyǎ dǒ tẹ̀yěnuô akũ ní~. Sila dǒ vǎ dya è phú vǎ puǒvyǎ dǒ acó ná angóyě tǒprẹnuô, a rǎcwó pẹ̀kuǒ vǎ liyětǒba.

¹³ Vǎphúkhũ Marko ná thĩ puǒvyǎ prẹ̀zǔetẹ̀ plómuphũ dǒ vĩ Babylonia akũ dǒ Cómarya nwóhtya kuǒ è thyána thĩ yěnuótahe, thũ cuǒpẹ̀ kuǒ thĩ tẹ̀hémọ̀hẹ̀ryá tahe. ¹⁴ Hémọ̀hẹ̀ryá khyělũ rò nuòmú khyělũ ná Krĩstuphũ atẹ̀mọ̀ yěnuô ní~. Lǒ- thĩ dǒ a htwǒhó Krĩstu atẹ̀ yětahenuô, Cómarya a tẹ̀kacũkábé ki o kuǒdũ ná thĩ ní~.

Petru Nyëba Tôba Second Peter Tèhébè Ré Dó Nyë

Li Petru nyëbatôba yënuôma, ù rácuó pè Kristuphú dó a zúe rélóú mú~ nukhè tahe. A rá liyè a tètèzúú duló mahó a thézúú dyeròdyéryè pè èthí ná Thára klwolahó ané nuótahe hó. Thára klwolahó ané nuótahe a tètíyóithya athéaphó ma máhó ù thézúú mẹ patá mũmyáricyá nuótahe hó. Thyáphú ki mepékyá tètýátèsè yètôcô nuôma a opré tóccô~ tuó dó pè púma Cómarya ná Byacè Jesú Kristu a tètèhgnè dó acóate yënuô pré. Kayá dó a myáhtye shyètócó Jesú ná ané rò a ñíhuónó Jesú a tètíyóithya nuó a ithyóithya pè hó tètèhgnè yënuô hó. Prèràliyè athéplò kúsó ryamahó tètíyó dó èthí ithyó ù ná Jesú hyályakhyè pátóhó yënuóhó. Prèràliyè a hélúó, “Cómarya thézúú nõtuó ù dó ngarakú tóprè~ to, a thézúú nõ zà lyàkà nídú ló ù pwò~ tóprè dó tètíthú akú.” Kristu hyályà híto ma dó yè akhu-akhyè hó.

Tèhébè tótó ná tótó

Tèhébè rë dó nyë 1:1-2

Duhtya dó tètèhgnè Cómarya 1:3-21

Thára dó a ithyóthú ù tahe 2:1-22

Kristu hyályà dó khyéló tóphuó 3:1-18

Petru A Tèhémohéryá

¹ Pè Cómarya ná prēmewóhteka pè Byacè Jesú Kristu yètóprè a tètótètè akhu-akhyè, thí ma kayá tahe dó a ñíbè kuóðúhó tètítètènyá dó athyaná pè yétahe hó. Rò vǎ rácuópè thí liyè. Vǎ ma Simonè Petru, rò vǎ htwóðú Jesú Kristu alulé ná a Prèðónyáphú tóprè.

² Thí théhgnè Cómarya ná pè Byacè Jesú Kristu akhu-akhyè, tètíwítètaryè ná tètákúkabé ki olóbǎ kuóðú ná thí ní~.

Cómarya Atèè Ná A Tètíwóhtya

³ Dó Jesú a tètprotèprya yè akhu-akhyè, bí pè théhgnèhyá tóklóhó lú akhènuó, thyáphú pè ki okuó ná théhtwóprè, htuòrò thyáphú pè ki mēkuóphú ató lúthéplò agnènuó, a dyétǎhó pè ló~ pè lo nuótahe hó. Dó a tètprotèprya dó adu-ahtú ná atèryá mǎlakó nídú yétahe akhu-akhyèrò a é pè hó. ⁴ Dó a tètprotèprya dó adu-ahtú ná atèryá mǎlakó nídú yétahe akhu-akhyè, a dyélya htuóhó pè a tètólya dó angudu rò adu-azǎ nyacó yétahe hó. Dó a dyélya tètýétahe akhu-akhyè, thí ki lapléhtekyá ná tètəne patá mũmyáricyá dó a mēpyé thí dó hekhu yënuótahe pǎ, htuóto thí ki htwóhtya thyákuóðú phú Cómarya alékló nuó pǎ.

⁵ Dó tètítèkyä yë akhu-akhyë, yácu plehyä ryápó lahyä dö nyë ní~. Dó thĩ tètítènyä akhunuô, bepló éhtyapó tètuya théplòthuôhtyë dö aryá, dö tètuya théplò thuôhtyë dö aryá akhunuô, bepló éhtyapó tètèkhuthégnë, ⁶ dö tètèkhuthégnë akhunuô, bepló éhtyapó tètèkhòpé nídyé në, dö tètèkhòpé nídyé në akhunuô, bepló éhtyapó tètèkhyáthéplòhtü, dö tètèkhyáthéplòhtü akhunuô, bepló éhtyapó tètèhtwöprë töbè ná Cómarya, ⁷ dö tètèhtwöprë töbè ná Cómarya akhunuô, bepló éhtyapó tètèmoní puövyä, dö tètèmoní puövyä akhunuô, bepló éhtyapó tètèmotèklë ní~. ⁸ Tètèyëtahe ki oèhtya ná oèhtya hérò, a htwöbwí htwötaryë dö thigné rò thĩ ki thègnèhyä tătèryápó Byacè Jesü Kristu pá. ⁹ Manárò kayä dö a okuô ná tètèyëtahe to tahenuô, athyaná kayä dö a mètèkhí. Rò a sötapaqyä Cómarya mèmwöplí htuôhó lütètù dö arèkhë nuôtahe pré.

¹⁰ Phúnuôró puövyä thĩ~, thyáphú Cómarya atèé thĩ yënuô ná a tètèwóhtya thĩ yë ki htwóhtya plehyälä málakò agnënuô, cyëpryë yácu-yäre éhtyapó lahyä dö nyë tókyë ní~. Thĩ ki mephúnuô hérò thĩ sítakluô lakhú pá tóphuô~ to hó. ¹¹ Phúnuôró Cómarya ki thèkrüthéló émosú thĩ dö pë Byacè Jesü Kristu dö a máhó prèmelwóhtekä pë yëtòprë ahtyëaké dö a o tacüprë talèkré akü yënuô pá.

¹² Thĩ thègnë htuôhó tètèyëtahe hó rò thĩ oklòsóma hó ná tètèmatécó dö thĩ nìbè htuôhó nuôtahe tadúró pwöphuóphuô~ vā dyé thènéhtya khyéthya thĩ ná tètítèkyä yëtahe phúnuô pré. ¹³ Bí vā ohtwöprëpā akhë, vā hturyä thènéhtya khyéthya thĩ ná tètítèkyä yëtahe ma vā tanë ná atò pré. ¹⁴ Mètèhéro vā thègnë ná nyëtayo páma, vā töbè bekyä vā nèklóyë phú pë Byacè Jesü Kristu dyéluó one htuôhó vā nuô pré. ¹⁵ Phúnuôró shyé~ vā thyèhtuôhó pánuô, thyáphú thĩ ki thènéhtyabètutó tètó vā ithyókyä thĩ nuôtahe pánuôró khönyáyë vā yácu-yäre mē nyacó hó tē hó.

Petru Ná Prëdönyäphú Dó Aruô Tahe Myáhtye Kristu A Tèlìtètakhë

¹⁶ Bí pë dyéthégnë pë hó thĩ ná pë Byacè Jesü Kristu a tètèpròtèprya ná atèhyä ari-akya yë akhënuô, tètuya dö amáto tadúró kayä cyádyä lahó tahe dyápé thĩ tahenuô, pë krwödyä kuô to. Pë myáhtye a tètèpròtèprya adu-ahtü tahe ná pëmèthè nídu có. ¹⁷ Bí Phë Cómarya dyélya a tètèbezübenyá ná a tètaryëdu taryëhtü dö Jesülo akhënuô, pë okuô có bínuô có. Cómarya dö apröapryä adu-ahtülókló ná tètèlò~ plí yëtòprënuô, a hé, “Yëma vāphúkhü dö vā mō nídyé è rò atō vā thèplò tòprë.” ¹⁸ Bí pë okuô ná è dö so säsèkhu rò ngó o dö mókhu pratā akhënuô, pë níhuôcó ná pënë.

¹⁹ Phúnuôró prèprò tahe dyásodönyäkyä tètítèkyä yëtahenuô, a tătè lóppó có dö pègnë có. Thĩ tò dyathudyathé ryá tètítèkyä dö athyaná mikó líhtya dö tètèkhíklë rò alí tuóddó mólìbü tòmënuô có. Rò mólìbü hyä hó akhënuô, sètòrò nuôtómë* ki htya dö thĩ théplòkū pá. ²⁰ Tètè dö a loduló ma, thĩ töbè thègnë ná

* 1:19 1:19 Sètòrò ma a héhó Jesü Kristu yënuôhó

Cómarya ali dõ prëpɔ rãonekyã tahenuôma, a rã nĩdyé lahyã ná a tètane nĩdũ tahenuô máto. ²¹ Mètéhéro, prëpɔ a tètéhésodónyã tahe nuôma, a hyã phú kayã thézũ nõhéo nuô máto. Èthĩ hésodónyã pé ù tètiritèkyã yènuôma a hésodónyã pé ù phú Thé Sãsë Byacè héo pé èthĩ nuôpré, rò tètiritèkyã yènuôma a o dõ Cómarya a o hyã.

2

Thará Klwolahõ Ané Tahe

¹ Prëpɔ klwolahõ ané tahe ohtyaluõ htuõhõ dõ kayã bémũ aklẽ dõ nuõkhè hó. Thyáphunuõhõ, Thará klwolahõ ané tahe ki hyã ohtyaluõ kuõ dõ thĩklẽ pá. Èthĩ ki phyéhyãhuõnĩ tètithyóithyathũ dõ a mepýètè tahe pá. A ki htésũkyã có Byacè dõ a ihtakã htuõhõ èthĩ nuõtõprè pá. Dõ èthĩ mephũnuõ akhu-akhyè, Cómarya mepýékyã lèpɔyã èthĩ pá. ² Rò kayã ki krwõékuõ nyacó èthĩ klyã dõ a lũ thwihtyè a tètéhézũthélõ mũmyáricyã yènuô tahe pá. Dõ èthĩ mephũnuõ akhu-akhyè, kayã dõ aruõ tahe hébé pacyéishyè có tèmátècò aklyã pá. ³ Thará klwolahõ ané yètahenuõ, dõ a tèmýápũ kóvèkõpra enĩdyédũ agnè ná a dyã lahõdè pé thĩ tètýã dõ ù cyãdyãkyã nuõtãhe akhu-akhyè, rò a myápũ mɛ-esè dõ thĩkhu pá. Prè dõ a ki ciryã èthĩ nuõ a otaritãrã one ané nyèlãhõ, htuõrò dõ a ki mepýékyã èthĩ agnènuõ a omyè sõtapa to.

⁴ Tanémókhuphũ dõ a mèthtëtè tahenuõ, Cómarya belwókyã èthĩ to. A vítãkyã èthĩ dõ Mórãpõtýã kũ. A dõnuõ èthĩ dõ hekũ khítãrũ tahe akũ rò a dya-o tuõ èthĩ dõ tètíryã amõnyè nuõtõnyè pá. ⁵ Prèlu hekhuphũ dõ a bezũbenyã kuõ Cómarya to dõnudõthakhè nuõtãhenuõ, Cómarya belwókyã èthĩ toto, a nõdubí thyékyã lõ èthĩ ná htyè. A mɛsiplékyã prètũ Noah dõ a hésodónyã pé ù ná tètótètè yènuõ tõprè ná dõ aruõ thuõthyótõprè pré. ⁶ Cómarya ciryã vĩ Sodom ná vĩ Gomorra, rò a nõtãũ pyékyã lõ ná mi. A mɛhtwõhtya pé kayã dõ khyè tahe dõ a bezũbenyã kuõ Cómarya to tahe alémýãbũ agnè pré. ⁷ A dyè siplékyã kayã cótè tõprè dõ amwĩ ná Lot. Dõ kayãcyè yètahe lũ athwihtyè a tètéhézũthélõ mũmyáricyã tahe akhu-akhyè, Lot théplòmõ taki- to. ⁸ Kayã cótè yètõprè ohtwõprè kuõ dõ èthĩklẽ rò bí a myãhtyè nĩhuõbè èthĩ ohtwõprè mũmyáricyã tõnyè htuõ tõnyè akhènuõ, acyè nyacó lũthéplò có. ⁹ Phũnuõrò Byacè Cómarya ki mɛlwõhtekã kayã dõ a mètõ lũthéplò rò a o dõ tètýètètũ akũ nuõtãhe phútè pãnuõ a thègnè pré. Htuõto a pũomanĩ kayãcyè yètahe rò a ki ciryã plehyã tadũlõ èthĩ tuõdõ tètíryã amõnyè nuõtõnyè pá. ¹⁰ Lõ- kayã dõ a krwõmɛkuõ phú èthĩ théplò a tètéhézũ patã mũmyã akhyè rò a mɛ takhwótakèsũ Cómarya a taryèshyosõ tahenuõ, Cómarya ki ciryã cyèlõklõ èthĩ pá. Kayã phũnuõtãhe ma kayã hã, kayã phyéhtyamõhtyapho ané tahe. Mókhuphũ dõ ù dyadudyahtũ nĩdyè có lũ tahecónuõ, èthĩ pacyéishyè lahyã, a théisè kuõ cóũ taki- to. ¹¹ Tanémókhuphũ dõ a hɛshyoresóklõ rò a taryèshyosõ klõlõ có ná Thará klwolahõ ané nuõtãhe có rò, a dya tètthũ mókhuphũ tahe bèbè, a pacyéishyè

èthi bèbè, a mənò phúnuô dô Byacè a mètènyè tòphuô~ to. ¹² Èthi ma athyaná tètphútèlye dô a tanęcyá kuôŭ to tahe. Htuôrò a mę lahyá phú aléklò thézũo nuô rò a opacęlyá dô ù lélũpũ męthyè èthi agnë prë. Kayá yętahe nuôma ahtéataayá sũ, pacyëishyè sũ tẹ dô a thęgnë tãplũto tahe. Û ki męthyękyá èthi phú ù męthyè tēmītemyá nuô pã.

¹³ Dô èthi męcyëmęcũ ù akhu-akhyë Cómarya ki męlyë kãkhyë sũkhyë èthi phúnuô pã. Mõsëklë có bèbè èthi thékrũthélò lũmëmõ tapã có lahyá athwihtyë a tètthézũ patámũmyá nuôtahe có. Bí thi mępwëmęla akhënuô, èthi hyá etõõtõ khokuôbye ná thi rò, èthi mę plehyá tadũ pã có lahyá tètthũ dô ù thézõthéryá nuôtahe, a ki lahõnĩ thi hénuô amõtapa có èthi có. Phúnuôrò a męmwĩpĩ htyëthilõ thi mwĩlaryá tahe, htuôto a mętarę lõ thi. ¹⁴ Èthi dãmýá prēmò tõprẽprẽ hérò a thézũ omyëtõ shuõshuõ có. Èthi mętětthũ nuô a okuõ pã cóto hó. Èthi ilo pyęcũõnĩ kayá dô atęzũ sõ hito tahe ki mękuõ tětthũtõra tahe. Rò èthi ithyõlyá nĩ ryá dyé lahyá anę ná apũ kóvëkõpra enĩdyédũ agnë. Èthi o lahyá dô Cómarya a tēsõhá alę hó. ¹⁵ Èthi htecũõpękyá ná klyátõ rò a cuõ thęplò tapãkyá. Èthi cuõkrwõkuõ klyá dô Beor aphũkhũ Balaam krwõ nuôtõbõ. Klyá nuôtõbõ ma klyá dô a myádu rũ rò a nĩbè lahyá rũ dô tęcótętę akũ máto. ¹⁶ Manárò tathĩ myãõlyá tõduõ ithyõ kãkhyë khyëthyádũ prẽprõ Baláam męnĩ tětthũ yënuô. Myãõlyá yëtõduõ hébè cyáto tadúro a hébèhte lũ ná prëlukayá angõ rò a nõ okuõkyá prẽprõ dô a mętę tamwĩthërę yëtõprẽ.

¹⁷ Kayá yętahe ma athyaná htyëhtekhu pãto nuôtahe. Htuôrò athyaná óluõ dô këlathédu htõcuõkyá lũ nuôtahe. Rò Cómarya mę-opé hó èthi akhãlé dô a khítarũ tõphohó. ¹⁸ Èthi hébè htyamóhtyapho lahyá angõ dô abwítaryë oto tahe. Èthi cuõ ithyõ ù ná ù ki mętětтарę dô thwihtyë a tètthézũ patá tahe. Èthi ilocuõ taphãkyá ù ná klyátõklyábè tahe. Kayá dô èthi ilo tahenuô, a okuõthë mólõpãprẽ ná tětthũ phú èthi nuôtahe męnuô prë. ¹⁹ Thará klwolahõ anę yętahenuô, a ólyá èthi ná èthi ki nĩbè tępala pã, tadúro èthi nębyacè nĩdũ nuô, a htwõ tēmũmyáricyá a lęklõlękhyá tahe acũ, mętëhéro tětítëtë~ bèbè, a dã pęhó nę nuôma, a htwõhó nębyacè hó. ²⁰ Dô èthi thęgnë pę Byacè ná Jesũ Kristu dô a męlwõhtekã pę yëtõprẽ akhu-akhyë èthi sipléhtekyáhó ná hekhu a tēmũmyáricyá yętahe hó. Manárò khõnyáyë èthi ki nuõmę taphuõtatõ tõkhyëthyá ná tēmũmyáricyá yętahe hérò tēmũmyá yętahe htwõkyáhó lũbyacè hó. Kayá phúnuõtahe a tęc-htwõprẽ ma, a cyëlõklõ pã có ná a khãlélye nuô có. ²¹ Dô èthi agnënuô, ki a thęgnëno tęcótętę aklyá tõphuõ~ to hénuõma aryáklõ pã cóná a thęgnë htuôrò a cuõ vikyá nĩdyé khyë ngõmekyá sãsë dô ù dyélyá htuõhó èthi yënuõtahe. ²² Tẹ dô èthi męhtuõhó nuõtahe ma, atõ málakó phú ngõkhákho héo tòmũ, “Htwi tarĩ kãkhyëtõ nĩdyé khyë apryá,”* htuôrò “Û iluõplĩ htuõhó htyá, rò a tarõkhyë paá” a hé phúnuô.

* 2:22 2:22 Pręthiphé tẹhébè 26:11

3

Jesũ Ki Hyã Khyëthyá Pã

¹ Khõbõthyómõ thĩ-, vã räcuõ pépõ thĩ li nyëba tôba. Li nyëbalõ dö vã räcuõ pé thĩ yënuõma thyáphú thĩ ki tanë mwõplĩ kuõ lahyã ù nuõrò, vã yácú hturyã thëñhtya khyëthyá thĩ ná tẹ dö thĩ ithyõhtuõhõ nuõtahe prë. ² Vã thëplòo dö thĩ ki thëñhtya prëprõ sãsë tahe a tẹhësodõnyã one htuoõhõ dö- nyënu tahe, htuoõrò pẹ Byacè ná prëmëlwõhteka pẹ yëtõprë a tẹmekyãngõ dö thĩ Prëdõnyãphú tahe dyë htuoõhõ thĩ nuõtahe.

³ Arëlõma, thĩ tõbë thëgnëplõ ná shyëmõnyë tadú pãma kayã tahehe ki oluõhtya pã rò a ki pacyéishyë nyëkruõ lõ pã. Èthĩ nuõtahe ma a ki krwõ męshuõshuõprë a tẹthézú mũmyáricyã tahe pã. ⁴ Rò èthĩ ki sudyã thĩ pã, “Thĩ Byacè Jesũ ólyãkyã thĩ ná a ki hyã khyëthyá pã vãhéto? Phũnuõrò a otõ bítëyë? Pẹphyëpẹphuõ tahe thyë lõ htuoõhõ tadúro tẹlõ- plĩ nuõ, a thyálõ pãprë ná phú Cómarya byáyalú hekhu dö nuõkhënuõ pãprë vã.” ⁵ Dõ- nyënu khënuõ, Cómarya hé prë angõ tòmũ rò mólë ná hekhu htwõhtya, rò a phyëhtya htyë tahe dö htyëklë rò a mę htwõhtya ná hekhu, èthĩ cyë sõtapa takëkyã lahyã prë. ⁶ Bí a nõduhtyë rò a mępyékyã hekhulyë nuõtõba akhënuõ bèbè, a nõë hó htyëyë nuõhõ. ⁷ Manárò dö Cómarya hétã thyãkuõkhyë angõ phú a byáyalú mólë ná hekhu akhë nuõhõ akhu-akhyë, mólë ná hekhu dö pẹ myáhtye è khõnyã yëtahenuõ, Cómarya pũma okuõ èthĩ rò a ki mępyékyã èthĩ ná mi pã. Cómarya ki pũma-okuõ tuõ èthĩ dö mõnyë bí a ki ciryã mępyékyã hó kayã dö a bezũnyãkuõ lũ to nuõtahe pã.

⁸ Khõmõ thĩ-, sõtapa kyã tã tẹyëtõcõ- tãmé ní-. Dõ Byacè agnënuõ, tõnyënuõma athyaná anatõrí rò anatõrí nuõma a thyáprë ná tõnyë prë. ⁹ Phũnuõrò kayã tahehe tanë ná shuõkhëzõ tadúro, Byacè ólyã dö a ki hyã khyëthyá pãnuõ, a męzõ ná to. Cómarya thézú nõtuõ ù dö tẹpyëtëkyã tõprë- to, htuoõrò a thézú nõ za lyãkã nĩdũ lõ ùnë pwõ- tõprë akhu-akhyë a khyáthédõ pẹ dö thĩgnë prë.

¹⁰ Manárò Byacè amõnyë yënuõ, a ki hyãtuõkhyë thyáná prëehũ tõprë hyãnuõ pã. Bínuõ tõnyë pãnuõ, mó ki krõ taplõlòdõhtya pã rò a ki simëkyã pã. Mĩ ki ùpyë lãtaklikyã lõ tamõ, lë, sè dö a o dö mólë thĩtahe pã, rò a ki ùpyë lãtaklikyã lõ hekhu ná tẹ dö a o dö lũkũ nuõtahe lõ- plĩ pã.

¹¹ Cómarya ki mępyékyã lõ phuyënuõ pã akhu-akhyë, thĩ rò, thĩ tõbë ohtwõprë phútë hënuõrò, bí thĩ opõ myásũ Cómarya hyã pã akhënuõ, thĩ tõ ohtwõprë sãsë rò, thĩ tõ ohtwõprë tõ ná Cómarya athéplõ. ¹² Rò thyáphú Cómarya amõnyë ki hyãtuõ pryãpryã agnënuõ, ohtwõprë ryáryã lahyã. Bínuõ tõnyë pãnuõ, mi ki kyãhtya dö mólë pã rò a ki mępyékyã lõ mólë pã. Mĩkyãkũ súlũ akhu-akhyë mólë akrũakrõ lõ- plĩ ki cõlaprõtã lõ pã. ¹³ Manárò pẹ rò, pẹ opõmyásũ hó tẹdõ Cómarya ólyã htuoõ pẹhõ pẹ ná a ki byátaple pẹ pẹ mókthhë ná hekhuthë pã, rò khãlë bínuõtõpho pãnuõ ù ki ohtwõprë mętõ Cómarya athéplõ pã.

14 Phúnuôró khǒbóthyómọ thĩ-, dǒ thĩ opǒmyásǔ tẹyě akhu-akhyě, thyáphú Cómarya ki myáhtye tă thĩ ná kayă dǒ a tapróví ná tẹthú tǎmé, htuǒró thyáphú alédyá tẹthú dǒ thĩlo ki o tǎmé, htuǒto thyáphú thĩ ki opǒdwǒ tuǒ ná è pǎ nuô, yácú-yáre tadú lahyă ní-. 15 Thégñéthénẹ lahyă ná pẹ Byacè yě a khyáthédǒ prẹ, a hyă pyázẹ mẹtèhéro thyáphú kayă tahe ki nǐbè kuǒ tẹmẹlwóhteká yěnuôró a thézǔ dyépépá èthĩ ashuǒakhě phúnuôprẹ. Pẹ puǒvyă khǒbóthyómọ Paulu rá pẹkuǒ htuǒhó thĩ phú vǎ hé pẹ thĩ yěnuô hó. A rá pẹhó thĩ phú Cómarya dyé lǔ tẹcyátèdè nuótahe hó. 16 Paulu ali pwǒtǒbanuô a rá lǒplǐ phúyě pwǒ- tǒphuǒ cǒ. Dǒ atẹrà akǔnuô, tẹdǒ ǔ thégñẹ tǎplúto nuô a o tahe, rò kayă dǒ a cyálito tahe rò athéplò lǔhtǒlǔlyá tahenuô, a phyéthúkyă ǔ rá pẹ liyě angólasá. Htuǒto a phyéthú tǒkuǒdú lisǎsě dǒ aruǒ tahe angólasá phúnuônuô. Dǒ èthĩ phyéthú lahyă phúnuô akhu-akhyě, a mẹpyékyă nǐdyédú lahyă anẹ prẹ.

17 Manáro vǎ khǒbóthyómọ thĩ-, thĩ thégñẹ htuǒhó tẹyetahe hó. Phúnuôró thyáphú kayă mũmyă yětahe ki ilo taklyé cuónǐ tă thĩ dǒ a tẹtanẹ thú yětahe akǔ tǎmėnuô, rǒnǐ lahyă thĩnẹ ní-. Thĩ ki nǐdǎ èthĩ angó hénuôma, thĩ oklǒsǒma pǎ dǒ thĩ tẹzǔtẹnyă akǔ to hó. 18 Mátǒkhónuô, duhtya plehyǎpǒ lahyă dǒ tẹbwítẹtaryě akǔ ná dǒ tẹthégñẹ prẹ dǒ a mẹlwóhteká pẹ mǎdú pẹ Byacè Jesú Krístu yě akǔ ní-. Khǒnyáyě tǎplehyǎnuô, ǔ ki htuthéhtya dú pẹ Byacè Jesú Krístu tacúprẹ talèkré ní- Amèn.

Giovanni Aréló Tõba First John Tèhébè Ré Dõ Nyě

Li Giovanni aréló yětõba ma a tètazemyásù a khàshyékħāryā o nyěcõ. Arétõmā rò a dyéhědyére nĩ prěhõli yětahe ná èthĩ ki bóthyóbõlā lahyā ná Cómārya ná aphúkhũ Jesũ Krĩstu. Nyěmātõmā rò a dyerõdyéryě nĩ hó prěhõli yětahe ná a ki krwõkuõ tã tětithyóithyathú dõ a ki mepýemękyā tětõthyóbõlā yěnuõtahe tãmẹ. Tětithyóithyathú yěnuõ, a ithyóithya ù ná kayā dõ a ohtwõprẹ dõ hekhu yětahenuõ, tẹmũmyāricyā ki rẹnĩ lũ pã. Phũnuõ akhu-akhyerò a ithyó ù ná Cómārya aphúkhũ Jesũ yěnuõ, a hyā htwõcyā ná prẹlukayā taki- to. Thará nuõtahe ma a ithyóithyanĩ ù ná tẹmẹlwõhtekā ma mǎhó siplé lỏ ná tẹohtwõprẹ a tẹkútẹkyā dõ hekhu yěnuõhó. Htuõrò a ithyóithya pọ ù, thẹplò mwõplĩthĩplo tahenuõ bèbè, mọnĩ ù tahenuõ bèbè, a ícũtõkuõ ná tẹmẹlwõhtekā yěnuõ to a ithyó pẹ ù phũnuõ.

Prẹrǎliyě héluõplõ khóke ná Cómārya aphúkhũ Jesũ Krĩstu yěnuõma kayā mǎlakõ tõprẹ, htuõrò a hétǎtẹ pọ ná lỏ- kayā dõ a zĩe Jesũ rò a mọnĩ Cómārya tahenuõ a bè mọnĩ lũ tõprẹ ná tõprẹ.

Tèhébè tõtó ná tõtó

Tèhébè rẹ dõ nyě 1:1-4

Tẹlĩ ná tẹkhĩ 1:5-2:29

Cómārya aphú ná khĩnėricyā khuklõ aphú tahe 3:1-24

Tẹamǎacó ná tẹathú 4:1-6

Tẹmọ 4:7-21

Tẹzũ dõ a mepẹ tẹ 5:1-21

¹ Pẹ rǎ cuõ pẹ thĩ Jesũ ari-akyā, è ma lǎngõ dõ a dyé ù thěhtwõprẹ tõprẹ. Èyě a one htuõhó dõ hekhu htwõhtya tyahító akhẽ pã có. Pẹ nĩhuõ htuõhó rò pẹ myǎhtye htuõdũhó ná pẹmèthè nĩdũ hó. Pẹ myá è rò pẹ pũkrásítõ htuõhó lũ ná pẹ takhu hó. ² Bí tẹhtwõprẹ yě oluõhtya akhẽnuõ, pẹ myǎhtye è akhu-akhyě, è ari-akyā mǎhó tẹhtwõprẹ tacúprẹ talèkré yěnuõ, pẹ hėsodõnyā luõcyā pẹ lỏ hó thĩ hó. Tẹhtwõprẹ tacúprẹ talèkré yěnuõ, a otõ ná pẹ Phě Cómārya htuõrò a hyā o luõhtya pẹ hó pẹ. ³ Thyáphú thĩ ki bóthyókħékhõ tõkuõ ná pẹ agnẽnuõ, pẹ hėsó pẹkuõ thĩ tẹ dõ pẹ myǎhtye htuõhó rò pẹ nĩhuõbè htuõhó nuõtahe hó. Pẹ tẹbóthyókħékhõ khyělũ yěnuõma, pẹ bóthyó pẹnẹ ná Phě Cómārya ná aphúkhũ Jesũ Krĩstu. ⁴ Thyáphú pẹ tẹthékrũthélõ ki lõhtyabǎhtya agnẽnuõrò, pẹ rǎhó tẹyětahe hó.

⁵ Tèritèkyä dö pè nġhuõ htuõhó dö aphúkhũ onuõ, pè thézũ hésoluõ pé kuõ thĩ, Cómarya ma tẽlĩ rò tẽkhítelõ o dö lũkũ tôcõ- to. ⁶ Ki pè hé ná pè bóthyókhékhõ ná è tadúro pè ki ohtwõprẽ plehyä päprẽ dö tẽkhítelõ aklẽ rò pè ki mẽ plehyä tadũ päprẽ tẽthũ henuõma, pè ma kayä lahõlahya rò pè ohtwõprẽ dö tẽmátetõ akũ to. ⁷ Manáro pè ki ohtwõprẽ dö tẽlĩ akũ phú Cómarya o dö tẽlĩ akũ henuõma, pè o ná tẽbóthyókhékhõ khyelũ tõprẽ ná tõprẽ, htuõrò Cómarya aphúkhũ Jesũ Krĩstu athwinuõ a ki siplĩkyä lõ hó pè tẽthũtẽora tahe.

⁸ Ki pè hé ná pè mẽnó tẽthũtẽora tõphuõ- to henuõma mähó pè lahõlyanĩ dyedũ pẽnẽ, rò tẽmátetõ o dö pẽkũ tôcõ- to. ⁹ Manáro pè ki hésoluõ Cómarya ná pè mẽ tẽthũtẽora tahe henuõma Cómarya yẽnuõ acó ná a tẽõlyä rò a mẽtõmẽbè tẽ, htuõto a ki plwõkyä pè tẽthũ lõ- plĩ rò a ki mẽmwõplĩ kãkhyẽ khyethyã lõlõ- pè mẽtõtõ to nuõtahe pã. ¹⁰ Ki pè hé ná pè mẽnó tẽthũ tõphuõ- to henuõma pè nõhtwõ Cómarya thyáná kayä lahõlahya tẽ tõprẽ rò alãangó o dö pẽkũ tõmũ- to.

2

¹ Vãphúvãlyẽ Krĩstuphũ thĩ-, thyáphũ thĩ ki mepã tã tẽthũ tãmẽ agnẽnuõ, vã rã pẽhó thĩ phúnuõ hó. Manáro kayä tõprẽprẽ ki mẽtõtũ hérò, pè prẽcõprẽtẽ Jesũ Krĩstu dö a kwĩthẽzõ pẽ dö pẽgnẽ dö Phẽ Cómarya a o nuõ a o tõprẽ. ² Thyáphũ Cómarya ki plwõkyä pè tẽthũtẽora yẽnuõrò Krĩstu khyáthyẽhtuõhó athẽ hó. Manáro tũprẽ pè tẽthũtẽora tũdũ agnẽnuõ mato, a plwõkyä tõpẽkuõdũ lõ- hekhuphũ tahe a tẽthũtẽora.

³ Dõ pè cũe Cómarya mekyãngõ akhu-akhyẽ, pè thẽgnẽ tãtẽ hó ná pè thẽgnẽhyã hó Cómarya hó. ⁴ Kayä tõprẽprẽ kihéná vã thẽgnẽhó Cómarya a hé tadúro a ki cũe lũ ngõmekyã to henuõ, è ma kayä lahõ rò tẽmátetõ o dö lũkũ tôcõ- to. ⁵ Manáro ùpẽ tõprẽ bèbè, a ki cũe lũngõ henuõ, tẽmõ nĩdyẽ Cómarya lõhtyabãhtya málakõ cóhó dö akũ hó. Dõ pè cũe angõ akhu-akhyẽ, pè thẽgnẽ tãtẽ cóhó ná pè htwõhtyahó tẽtõcõ- tuõ hó ná Cómarya hó. ⁶ ùpẽ tõprẽ bèbè a ki héhtyaluõ hó anẽ ná a htwõhtyahó tẽtõcõ- tuõ hó ná Cómarya hó henuõ, a tõbè krwõkhẽ zĩkuõ Jesũ Krĩstu akhãduõ khãlẽ.

Tẽmekyãngõ Athẽ

⁷ Vã khõbóthyõmõ thĩ-, ngõmekyã dö vã rã pẽ thĩ yẽnuõma athẽ mato, mã ngõmekyã alyẽ dö thĩ nĩbè htuõhó dö thĩ htwólũ Krĩstuphũ akhẽ pãnuõ tãmã prẽ. Ngõmekyã alyẽ yõtõmã nuõma mähó tẽritèkyä dö thĩ nĩhuõnõ htuõhó nuõtahe hó. ⁸ Manáro ngõmekyã dö vã rã pẽ thĩ khõnyãyẽ nuõma athẽ málakõ có, mẽtẽhéro tẽkhítelõ kírẽ sımẽ hó rò tẽlĩ málakõ yẽ lĩhtyahó akhu-akhyẽ, ngõmekyã athẽyẽ nuõma acóatẽ rò thĩ myãhtyecyã è dö Krĩstu akũ ná dö thĩkũ.

⁹ Kayä tõprẽprẽ kihéná a o dö tẽlĩ akũhó tadúro ki a thẽhtepãprẽ kayä zũe Krĩstu dö aruõtahe päprẽ henuõma tuõkhõnyã nuõ a opãprẽ dö tẽkhítelõ

akũ præ. ¹⁰ Kayã dô a mọ nıdyé ỹ tȏprẽprẽnuô, a ohtwõprẽhó dô tẽlĩ akũ, rò tẽ dô a lêtaphõ lakhú cuõ dô tẽthũ akũnuô a opã tȏcõ- to hó. ¹¹ Manárò kayã tȏprẽprẽnuô, a ki thẽhte pã præ kayã dô a zũe Krıstu dô aruõtahe pãprẽ henuô a o dô tẽkhıtẽlõ akũ rò a kırıe cuõtõ bıtẽ tȏphotẽ nuô a thẽgnẽ nıdyé ané to, mẽtẽhẽrò tẽkhıtẽlõ mẽlẽkyã lũ mẽthèplõ.

¹² Vãphúvãlyẽ thĩ-, vã rã pẽhó thĩ liyõtõba, mẽtẽhẽrò dô Jesũ Krıstu akhu-akhyẽrò Cómarya plwõkyã lõ hó thĩ tẽthũtẽora lõ- plĩ hó.

¹³ Phẽthĩ-, vã rã pẽ hó thĩ liyẽ, mẽtẽhẽrò kayã dô a one pã có dô mókhuhekhu htwõhtya tyahıtõ akhẽnuô tȏprẽnuô, thĩ thẽgnẽ htuõhó lũ hó.

Prẽkhũphúthẽ thĩ-, dô thĩ mẽpẽhtuõhó khĩnérıcyã khuklõ dô a mũmyáricyã nuõtõduõ akhu-akhyẽ, vã rã pẽhó thĩ liyõtõba.

Vãphúvãlyẽ thĩ-, thĩ thẽgnẽ htuõhó Phẽ Cómarya akhu-akhyẽ, vã rã pẽhó thĩ liyẽ.

¹⁴ Phẽthĩ-, vã rã pẽhó thĩ liyẽ, mẽtẽhẽrò kayã dô a one pã có dô mókhuhekhu htwõhtya tyahıtõ akhẽnuô tȏprẽ nuô, thĩ thẽgnẽ htuõhó lũ hó.

Prẽkhũphúthẽ thĩ-, vã rã pẽhó thĩ liyẽ, mẽtẽhẽrò Cómarya alãngó ohtwõprẽ hó dô thĩkũ rò thĩ thẽplõshyo thẽplõsõ rò thĩ mẽpẽkyã hó khĩnérıcyã khuklõ dô a mũmyáricyã nuõtõduõ hó.

¹⁵ Lõ- hekhunékhu a lẽklõlẽkhyã mũmyáricyã tahenuô bèbè, tẽ dô a o dô hekhu yõtõba alõ lõ- plĩ nuõtahe bèbè, mọnı tã è tãmé ní-. Tẽ ítẽtẽ- bèbè dô a o dô hekhuyẽ tahenuô, thĩ ki mọnı è henuõma, thĩ mọnı Phẽ Cómarya to. ¹⁶ Mẽtẽhẽrò, lõ- tẽ dô a ıcũ ná hekhu nuõtahe ma mãhó pẽnẽklõ a tẽthẽzũthẽlõ tẽ dô aryátõ, pẽ mẽthèplõ myátwõ tẽ dô a mũmyáricyã tahe, tẽphýehtyamóhtyapho nıdyénẽ ná tẽduzãhtyathẽ ná tẽpwõ- tȏcõ nuõtahe hó. Lõ- tẽ yẽtahe nuõma a odõ Phẽ Cómarya a o hyã mătõ, a o dô hekhuyẽ rò a hyã præ. ¹⁷ Hekhuyẽ ná ítẽtẽ- bèbè dô a o dô lũkũ lõ- plĩ dô kayã thẽzũthẽlõ lũ tahenuô, a ki lamẽkyã lõ pã, manárò kayã dô a mẽtõ Cómarya athèplõ tahenuô a ki ohtwõprẽ tacúprẽ talèkrẽ pã.

Prẽ Thẽhte Krıstu Tahe

¹⁸ Vãphúvãlyẽ thĩ-, mọnyẽ tadũ phũhyãhó, ỹ hẽsodõnyã htuõpẽhó thĩ ná prẽthẽhte Krıstu nuõtõprẽ ki hyã pã rò khõnyãy prẽthẽhte Krıstu yẽtahenuô a hyãoluõhtya ẽlã hó akhu-akhyẽ pẽ thẽgnẽ ná mọnyẽ tadũ phũhyãhó. ¹⁹ Èthĩ htẽcuõkyã dô pẽklẽ hó. Èthĩ yẽtahe nuõma a otõ mãkuõ lakõ ná pẽ tẽbõthyókhẽkhõ lũ yẽnuô mătõ. Èthĩ ki opatõ mãkuõ lakõ ná pẽ henuõma èthĩ klyã otõkuõ nyã ná pẽ præ. Manárò èthĩ htẽcuõkyã dô pẽklẽ rò èthĩ atẽhtẽcuõkyã yẽnuô a dyẽluõ lãlĩkyã có hó ná èthĩ otõkuõ mãlakõ pã ná pẽ tȏprẽ- to hó.

²⁰ Manárò Jesũ Krıstu dyélya Thẽ Sãşẽ Byacè dô thĩlõ akhu-akhyẽ, lõ- thĩ yẽtahe nuõma thĩ thẽgnẽhó tẽmătẽcõ hó. ²¹ Thĩ thẽgnẽkuõ tẽmătẽcõ to akhu-akhyẽrò vã rã pẽ thĩ phũnuô mătõ. Thĩ thẽgnẽhó tẽmătẽcõ rò vã rã

pè thi prè. Htuôto tĕlahôlahya nuô a hyă o htecyă dô tĕcôtĕtĕ akũ takhyă~ to nuô thi thĕgnĕdũ hó. ²² Kihĕphúnuô rô kayă dô a lahô dũgnĕ tôprĕ ma ùpĕ? Kayă tôprĕprĕ ki hé ná Jesũ nuôma Krĩstu mătô hĕnuô, ĕ ma mătô prĕthĕhte Krĩstu nuôtôprĕ hó, htuôto ĕ ma kayă dô a vĭkyă lõplĩ có hó phĕ ná phúkũ thĕgnĕ lõplĩ hó. ²³ Kayă dô a vĭkyă phúkũ yĕnuôma mătô a vĭkyă Phĕ Cómarya hó. Kayă dô a ĕmõsũ phúkũ yĕnuôma mătô a ĕmõsũ Phĕ Cómarya hó.

²⁴ Mĕphúnuô rô, dô thi htwôhtyalũ Krĩstuphũ akhĕnuô, sunuô oklõsõma ryă lahyă tĕritĕkyă dô thi nĭhuô htuôhó yĕnuô tahe dô thi thĕplõkũ nuô. Thi ki mĕphúnuô hĕnuôma thi oklõsõma dô phúkũ ná phĕ akũ hó. ²⁵ Htuô rô Krĩstu anĕbyacĕ nĭdũ a ólyă ná a ki dyĕ pĕ pã nuôma mătô tĕhtwõprĕ tacũprĕ talĕkrĕ yĕnuôhó.

²⁶ Vă ră pĕ thi yĕnuôma, kayă dô a pũ ilolahô plehyă tapă có ù nuôtahe ari~akyă prĕ. ²⁷ Thĩgnĕ kuõke rô, Krĩstu dyĕlyă htuôhó a Thĕ Săsĕ dô thĩlo hó, rô a Thĕ Săsĕ oklõsõma dô thĩkũ akhu~akhyĕ, ù lo ithyó pã thi tôprĕ~ to, mĕtĕhĕrò a Thĕ Săsĕ ithyó hó thi tĕpwõ~ tõi, htuôto a ithyó thi yĕnuôma tĕmătĕcõ, tĕlahôlahya mătô. Phúnuô rô oklõsõma lahyă dô Krĩstu akũ phũ a Thĕ Săsĕ ithyó htuôhó thi nuô ní~.

²⁸ Rò khõnyáyĕ vãphúvãlyĕ thĩ~, shyĕ~ Byacĕ Krĩstu hyă khyĕthyă amõnyĕ pã tõi yĕnuô, thyáphũ thi ki thĕisĕ owó ouóbĩ tãmĕ, htuôto thyáphũ thi ki thĕtarĕ tãmĕ nuô, oklõsõma lahyă dô Krĩstu akũ ní~.

²⁹ Thi thĕgnĕ ná Krĩstu ma kayăcókayătĕ tôprĕ. Phúnuô rô thi tõi thĕgnĕ ná kayă dô a mĕtõtĕ tahe nuôma mătô Cómarya aphúalyĕ tahe hó.

3

Cómarya Aphúalyĕ Tahe

¹ Phĕ Cómarya mõ nĭdyĕ htuô cóhó pĕ bá~ tĕ nuô, myámõ lahyă a mõ nĭdyĕ pĕ yĕnuô, tuõ có dô ù bĕ ĕ có pĕ ná Cómarya aphúalyĕ tahe có. Pĕ htwõ mătakõ nyă hó Cómarya aphúalyĕ tahe hó. Kayă hekhuphũ tahe thĕgnĕ Cómarya to akhu~akhyĕ, a thĕgnĕ pĕ to. ² Vă khõbõthyómõ thĩ~, khõnyáyĕ pĕ htwõ hó Cómarya aphũ tahe hó tadũrò pĕ ki htwõhtya kayă phútĕ pã tõi cõtĕ nuô, ù dyĕthĕgnĕ onĕhĩ pĕ tõi cõ~ to. Manárò, tĕyĕnuô pĕ thĕgnĕ htuôhó, shyĕ~ Byacĕ Jesũ Krĩstu hyăoluõhtya akhĕ pãnuô pĕ ki thyáná ĕ pã, mĕtĕhĕrò pĕ ki myáhtye măt có ĕ phũ ĕ mătakõ nuô pã. ³ Kayă dô a opõmyásũ lahyă ná a ki htwõhtya thyáná Jesũ Krĩstu pã tahenuô, phũ Krĩstu sãsĕ nuô, a ki besãsĕ kuõ anĕ phúnuô pã.

⁴ Lõ~ kayă dô a mĕ tĕthútĕora tahenuô, a cuõtalwó khĕtalyĕ hó Cómarya a tĕthyótĕthya hó. Mĕtĕhĕrò tĕthútĕora ma mătô tĕcuõtalwó khĕtalyĕ Cómarya a tĕthyótĕthya yĕnuô hõ. ⁵ Manárò thyáphũ Krĩstu ki phyĕcuõkyă pĕ tĕthútĕora tahe agnĕnuô, a hyãlyă htuôhó dô hekhũ yĕnuôma thi thĕgnĕ htuôdũ hó. Htuôto thi thĕgnĕhó ná Jesũ Krĩstu yĕnuôma a tĕthútĕora okuõũ

tôcô- to. ⁶ Mephúnuôrò lǎ- kayã dǎ a oklôsóma dǎ Jesũ Krĩstu akũ tahenuô, a bè mẽ plehyã pã tẽthútẽora to. Manárò kayã tôprẽprẽ dǎ a mẽ plehyã tadúpã tẽthútẽora hénuôma kayã dǎ a myáhtyenó hí Jesũ Krĩstu takhyã- to, htuôrò a thẽgnẽnó hí Jesũ Krĩstu tôphuô- to.

⁷ Phúlýethĩ-, nõilolahô cuó tã ù ná thĩnẽ tôprẽ- tãmẽ ní-. Kayã tôprẽprẽ dǎ a mẽ tẽcótẽtẽ nuôma mǎhó kayã dǎ acóate thyáhó ná Jesũ Krĩstu cote yẽnuô hó. ⁸ Kayã tôprẽprẽ dǎ a mẽ plehyã tadúpã tẽthútẽora hénuôma, khĩnéricyã khuklô pǎ nĩdyẽ pǎprẽ lũ, mẽtẽhéro khĩnéricyã khuklô yẽnuô a mẽcónyã tẽthútẽora dǎ akhãshýkhẽ pã cò, rò a mẽ plehyã tadú tuõpã cò khõnyã cò. Thyáphú Cómarya aphúkhýẽ ki mẽpyékyã tẽ dǎ khĩnéricyã khuklô mẽhtuôhó nuótahe agnẽnuôrò, a hyãlyã dǎ hekhuyẽ hó. ⁹ Ûpẽ- tôprẽ bèbè, a ki htwóhó Cómarya aphúalyẽ hénuô, a mẽ plehyã pã tẽthútẽora to, mẽtẽhéro tẽohtwõprẽ athẽ dǎ Cómarya dyẽ yẽnuô a oklôsómahó dǎ lũkũ hó. Rò Cómarya ma aphẽ hó akhu-akhyẽ, a mẽ plehyãcyã pã tẽthútẽora to. ¹⁰ Cómarya aphúalyẽ tahe ná khĩnéricyã khuklô aphúalyẽ tahenuô, pẽ thẽgnẽ tãtẽ cyã è phúyẽ hórò, ùpẽpẽ- bèbè a ki mẽ plehyã tadúpã tẽ dǎ a tóto tahe, tomaná a mọ nĩdyẽ kuõ apuõvãvyã Krĩstuphú tahe to hénuôma Cómarya aphúalyẽ mǎto.

Cómarya Aphúalyẽ Ma A Mọ Nĩdyẽ Khyẽlũ Tôprẽ Ná Tôprẽ

¹¹ Tẽritẽkyã dǎ thĩ nĩhuô dǎ thĩ htwõhtyalú Krĩstuphú akhẽnuôma mǎhó pẽ tǔbè mọ nĩdyẽ lũ tôprẽ ná tôprẽ yẽnuô hó. ¹² Pẽ tǔbè thyánĩ ná Caino dǎ khĩnéricyã khuklô pǎ nĩdyẽ lũ rò a mẽthyẽ nĩdyẽ apuõ nuôtõprẽ to. A cuó mẽthyẽ tuõ apuõ mẽtẽhéro a mẽtẽ tahe nuôma a yõ mũmyáricyã rò apuõ mẽtẽ tahe nuôma a yõ cote akhu-akhyẽ a mẽthyẽkyã apuõ prẽ. ¹³ Phúnuôrò vã puõvãvyã Krĩstuphú thĩ-, kayã dǎ a mẽ tẽcótẽtẽ to tahe ki thẽhte thĩ héro khyẽthukhyẽthẽ lahyã tãmẽ ní-. ¹⁴ Dǎ nuôkhẽ nuôma pẽ thyáná kayãthyẽ nuótahe prẽ. Manárò khõnyãyẽ dǎ pẽ mọnĩ hó pẽ puõvãvyã Krĩstuphú tahe akhu-akhyẽ, pẽ thẽgnẽ ná pẽ htwõhtyahó kayã dǎ a htwõprẽ tahe hó. Kayã dǎ a mọnĩkuõ apuõvãvyã Krĩstuphú to tahe nuôma a oklôsóma pǎprẽ dǎ tẽthyẽ akũ prẽ. ¹⁵ Ûpẽpẽ- bèbè a ki thẽhte kayã zũe Krĩstu dǎ aruô tôprẽprẽ hénuôma, a mẽthyẽ kayã hó. Rò thĩ thẽgnẽ ná kayã dǎ a mẽthyẽ kayã tôprẽprẽ nuô, a nĩbè kuõ thẽhtwõprẽ tacúprẽ talèkrẽ to.

¹⁶ Tẽmõnuô pẽ thẽgnẽcyã è phútẽ héro, Jesũ Krĩstu dyélyãkyã a thẽhtwõprẽ dǎ pẽgnẽ, rò pẽ tǔbè dyélyãkyã kuõ pẽ thẽhtwõprẽ dǎ pẽ puõvãvyã Krĩstuphú tahe agnẽ. ¹⁷ Kayã dǎ a oná hekhu a tẽduzãhtyathẽ tôprẽprẽ nuô, ki a myáhtye apuõvãvyã Krĩstuphú lo tẽtõcócó tadúró a ki thẽzõnĩ lũ to hénuôma, Cómarya atẽmọ o dǎ lũkũ to. ¹⁸ Vãphúvãlyẽ thĩ-, pẽ tẽmọ yẽnuô nõprahte tã túprẽ dǎ thĩ khãukhãphẽlo nuô tãmẽ ní-. Thĩ tǔbè mẽcwõ mǎlakó ù phú Cómarya mọ mǎlakó pẽ nuô. ¹⁹ Pẽ ki mọ nĩdyẽ lũ tôprẽ ná tôprẽ phúnuô héro pẽ thẽgnẽ ná pẽ okuôhó dǎ tẽmǎtẽcò tókýẽ hó.

Rò pè ki théplòmō, théplō kacúkabé hó dō Cómarya a mèthènyě hó. ²⁰ Pè théplō ki hélyā nidyé pè ná pè mēthú hó tē bikhētē~ bèbè nuō, pè thégnē ná Cómarya ma aduklō ná pè théplō rò a thégnē lōplī có tēpwōtōcō.

²¹ Phúnuòrò khōbōthyómō thĩ~, pè théplō yě, a ki hélyā nidyé pè ná pè tēthú oto hérò, pè ki hyānuō dō Cómarya a mèthènyě pānuō, pè théisē pā tōcō~ to hó. ²² Htuōto pè yō cūe angómekyā rò pè yō mētō lūthéplō akhu-akhyě, pè kwī tē itētē~ bèbè nuō, pè ki nībè tē dō a o nuōtahe pā. ²³ Cómarya mekyā angō rò a hé, pè bè zūe aphúkhū Jesú Krīstu amwī rò pè ki mō nidyé khyēlū tōprē ná tōprē phú a mekyā htuōhō angō ná pè yēnuō. ²⁴ Kayā dō a cūe Cómarya mekyāngō yētahe nuōma a oklōsōma dō Cómarya akū hó, rò Cómarya oklōsōma kuōhō dō èthī akū hó. Cómarya dyé htuōhō pè Thé Sāsē Byacē akhu-akhyě, a dyéthègnē htuōhō pè ná a oklōsōma dō pèkū hó.

4

Thé Acóatē Ná Thé Lahōlahya

¹ Vā khōbōthyómō thĩ~, lō~ kayā dō a hé ná pè o ná Thé Sāsē Byacē hó tahenuō, zūe bōbye lahyā tāmē. Thyáphú thĩ ki thégnē ná théyē nuōma a hyā mālākō dō Cómarya a o ẽ, ma a hyā mātō ẽ nuō cemyā rē lahyā èthī ní~, mētéhéro dō hekhuyēnuō, prēprō aka-aplyā oluōhtya éłā hó. ² Kayā dō a nībèhō Thé Sāsē Byacē tōprēnuō, pè thégnē cyā è phūtéhéro, ki a hé ná Jesú Krīstu nuō, a hyālyā phú prēlu hekhuphú tōprē a ki hé phúnuō hēnuōma, pè thégnē cyā hó ná è ma a nībèhō Thé Sāsē Byacē dō a o dō Cómarya a o hyā yēnuō hó. ³ Manárò, kayā dō a hé ná Jesú nuōma a hyālyā phú prēlu hekhuphú tōprēnuō mātō tahenuō, a nībè thé dō a o dō Cómarya a o hyā yēnuō mātō. Thé phúnuō ma a o dō prèthēhte Krīstu nuōtōprē a o hyā prē. Thĩ nīhuō htuōhō ná a ki hyā pā, rò khōnyáyē a hyā ohtya hó dō hekhuyēnuō hó.

⁴ Manárò phúlye thĩ~, thĩ ma Cómarya akayā tahe rò thĩ mēpēkyā hó prēprō aka-aplyā tahe hó, mētéhéro Cómarya dō a o dō thīkū yētōprēnuō adu lōklō có ná khínēricyā khuklō dō a otōkuō ná prēluhekhuphú dō a mē tēcótētē to nuōtahe akū yētōduō nuō có. ⁵ Hekhu lēklō mūmyā pō nidyé prēprō aka-aplyā yētahe akhu-akhyě, èthī krwō hébè thyákuōphú hekhuphú dō alēklō hébè mūmyāricyā dūgnē yēnuōtahe rò Cómarya akayā mātō tahe krwō nīdākuō lō èthīgō. ⁶ Manárò pè ma Cómarya akayā tahe. Ūpē~ tōprē bèbè dō a thégnē Cómarya tōprēnuō, a krwōnīdā kuōdū pēngō. Manárò Cómarya akayā mātō tahenuō, a krwō nīdā kuō pēngō to. Phúnuō akhu-akhyě kayā dō a nībè Thé Sāsē Byacē dō a hébè tēmātētēcō yētōprē tahe nuōma ūpē, ná kayā dō a nībè thé dō a hébè lahōlahya dūgnē nuōtōduō tahe nuōma ūpēnuō, pè thégnē ibēphē cyā dū prē.

Cómarya Ma Tēmō

7 Khôbôthyómô thĩ-, pè tǒbè mọ nĩdyé khyělü tôprè ná tôprè, mețêherò tèmõnuô ma a hyă dǒ Cómarya a o. Ûpě- tôprè bèbè dǒ a mọnĩ ù nuôma mǎhǒ Cómarya aphúalye hó, rò a thégnehô Cómarya hó. 8 Ûpě- tôprè bèbè dǒ a mọnĩ kuǒũ to tahenuôma, a thégne kuǒũ Cómarya to, mețêherò Cómarya ma tèmõ. 9 Cómarya mọnĩ pè bá- tẽnuô a dyéluǒ pè hó pè ná a nõhyǎlyǎ aphúkhũ dǒ a o tú prè tôprè- tuǒ yẽnuô dǒ hekhu yẽnuô hó. Thyáphú pè ki nĩbè kuǒ dítú thétwǒprè dǒ aphúkhũ aly yẽnuô rò, a nõhyǎ pè hó pè hó. 10 Tèmõ angólasá mǎlakǒ ma Cómarya mọ pè rò thyáphú pè tètũtẽora lõ- plĩ ki plwǒkyǎ agnẽnuô, a nõhyǎlyǎ khyáthyẽ aphúkhũ dǒ pègnẽ. Manáro pè tèmõ Cómarya nuô adu thyáná atèmõ pè yẽnuô to. 11 Khôbôthyómô thĩ-, Cómarya ki mọnĩ có pè báyé herò, pè tǒ mọ nĩdyé kuǒ lũ tôprè ná tôprè. 12 Û myáhtyenó Cómarya tôprè- to. Pè ki mọ nĩdyé lũ tôprè ná tôprè hénuôma, Cómarya oklǒsǒma hó dǒ pèkũ rò atèmõ olǒobǎ hó dǒ pèkũ hó.

13 Pè thégne tǎtẽhǒ ná Cómarya dyélyǎ htuǒhǒ pè Thẽ Sǎsẽ Byacè akhu-akhyẽ pè oklǒsǒma hó dǒ lũkũ rò a oklǒsǒma hó dǒ pèkũ hó. 14 Pè myáhtyenó htuǒhǒ, rò pè hészluǒ pè hó ũruô tahe ná thyáphú Cómarya aphúkhũyẽ ki hyă htwǒpè ù prẽmẽlwóhteka prẽlu hekhu-phú tahe agnẽnuô, Phẽ Cómarya nõhyǎlyǎ hó lũ dǒ hekhu yẽnuô hó. 15 Kayǎ tôprè ki hészteluǒ ná Jesũ nuôma Cómarya aphúkhũ tôprè kihẽnuôma Cómarya oklǒsǒma hó dǒ lũkũ rò a oklǒsǒma hó dǒ Cómarya akũ hó. 16 Phũnuô akhu-akhyẽ pè nẽbyacè nĩdũ pè thégnehô, rò pè zũehǒ ná Cómarya mọnĩ pè.

Cómarya ma tèmõ. Ûpě- tôprè bèbè dǒ a oklǒsǒma dǒ tèmõ akũnuô, a oklǒsǒma hó dǒ Cómarya akũ rò Cómarya oklǒsǒma hó dǒ lũkũ hó. 17 Pè ki mọnĩ ũruô phũnuô hénuôma, Cómarya atèmõ olǒobǎ hó dǒ pèkũ hó. Phũnuòrò shyé- tẽcĩrya amõnyẽ hyǎtuǒhǒ pǎnuô, pè ki thẽplǒkhũ thẽplǒhǎ hó pǎ, mețêherò pè tẽohtwǒprè dǒ hekhu yẽ nuô, a yǒ thyáhǒ ná Krĩstu a tẽohtwǒprè hó akhu-akhyẽ, pè ki thẽplǒkhũ thẽplǒhǎ hó pǎ. 18 Dǒ tèmõ phũyẽ akũ nuôma tẽtarǒthẽ thẽisẽ oto. Cómarya atèmõ dǒ a mẽlǒmẽbǎ pè hó dǒ pèkũ yẽnuô a vẽhtekyǎ pè hó pè tẽtarǒthẽ thẽisẽ nuótahe hó, mețêherò tẽtarǒthẽ thẽisẽ yẽnuôma a mǎdũ tẽcĩrya prè. Kayǎ tôprèprè ki thẽisẽ pǎ dũgnẽ prè hénuôma, Cómarya atèmõ olǒobǎ dǒ èkũ to.

19 Cómarya yǒ mǒrè pè akhu-akhyẽ pè mọ nĩdyé lũ tôprè ná tôprè hó. 20 Kayǎ tôprèprè ki hé, “Vǎ mọ Cómarya,” tadúró a ki thẽhte pǎprè apuǒvyǎ Krĩstuphú hénuôma, è ma kayǎ lahǒ prè, mețêherò a myáhtyenó có apuǒvyǎ Krĩstuphú ná amèthè nĩdũ có tadúró a ki mọnĩ to hénuôma, Cómarya dǒ a myáhtyenó tǒphuǒ- to, yẽtǒprẽnuô “Vǎ mọ Cómarya,” a cuǒ hécýǎ phútẽ? 21 Rò tẽmekyǎngǒ dǒ pè nĩbè dǒ Jesũ Krĩstu a o yẽnuôma a hé ná kayǎ dǒ a mọnĩ Cómarya tahenuô, a tǒbè mọnĩ kuǒ apuǒvyǎ Krĩstuphú tahe.

5

Pè Tèmpé Hekhu

¹ Ûpě- tōprè bèbè a ki zjē ná Jesŭ ma Kristu hēnuō, a htwōhō Cómarya aphúalye tōprèhō, htuōto ùpě- tōprè bèbè a ki mōnī phě nuōma, a mōnī kuōdūhō aphúalye tahe hó. ² Bí pè mōnī Cómarya rò pè cje a tēmekyāngō akhēnuō, pè thēgnēhō ná pè mōnī Cómarya aphúalye tahe hó. ³ Mētēhéro tēmōnī Cómarya angōlasá ma máhō tēcje a tēmekyāngō yētahe hó. Rò pè ki krwōmē kuō lōlō- a tēmekyāngō nuōtahe hēnuōma apyá náto. ⁴ Mētēhéro Cómarya aphú pwō- tōprè nuō a mēpé lō hó hekhu lēklō mŭmyá tahehō. Pè mēpé hekhu lēklō mŭmyá tahe ná pè tēzjētēnyá akhyē hó. ⁵ Ûpě tōprè ki mēpébé hekhu alēklō mŭmyá yētahe pē? Túpré kayá dō a zjē ná Jesŭ nuōma Cómarya aphúkhū tōprè nuōtahe ki mēpé pā.

Cómarya Khyáluō Athé Ná Aphúkhū Jesŭ Kristu Ari-akyā

⁶ Jesŭ Kristu hyálya dō hekhuyē rò a hyāplwō ané ná htyē, a hyā khyáthyē ané rò athwi bēhtwilya. A hyā túpré ná htyē tōcō máto. A hyā lō có htyē ná thwi nyēcō lō có. Thé Sāsē Byacē nīdū khyáhō athé ná yēnuōma a tōhō, mētēhéro Thé Sāsē Byacē ma acóate. ⁷ Tēkhyáthé nuōma a o thuōcō. ⁸ A o kryá- ítē hēnuōma Thé Sāsē Byacē ná htyē ná thwi rò yēthuōcō lōnuō a thēplōtō thyákyēlū tōcōtuō. ⁹ Pè zjē prēlukayá a tēkhyáthé tadúro Cómarya a tēkhyáthé nuōma a tōklō ná nuō, mētēhéro yēnuōma tēkhyáthé dō Cómarya dyéhō pè ná aphúkhū ari-akyā hó. ¹⁰ Phūnuōrō kayá dō a zjē Cómarya aphúkhū yētahenuō a thēgnē tātē có ná Cómarya khyáluō athé yēnuōma atō málakō có. Manáro kayá dō a zjē Cómarya to tahenuō, a hé Cómarya ná kayá lahō, mētēhéro dō a zjē kuō Cómarya khyá athé ná aphúkhū ari-akyā yēnuō to akhu-akhyē, a hé lahyá phūnuō pré. ¹¹ Rò tēkhyáthé ma ítētē hēro, Cómarya dyélya pé pè tētwtōprē tacúprē talēkré rò tētwtōprē a khāshyēkhārya yēnuōma a o dō aphúkhū akū nuō. ¹² Ûpě- tōprè bèbè dō a nībē aphúkhū yēnuōma, a nībēhō tētwtōprē yēnuō hó. Manáro ùpě- tōprè bèbè dō a nībē kuō Cómarya aphúkhuyē to nuōma, a nībē kuō tētwtōprē to.

Tētwtōprē Tacúprē Talēkré

¹³ Tē dō vā rá pé thī yēnuōma, thyáphú thī dō a zjē Cómarya aphúkhū amwī yētahe ki thēgnē nīdyédū thīné ná thī nībēhō thēhtwōprē tacúprē talēkré hó agnēnuōrō, vā rá pé thī pré. ¹⁴ Dō Cómarya anyēhyá nuō, pè zjēlyanī dyédū pēnē ná pè kwī ítētē- bèbè, ki atō ná lūthēplō hēnuōma, a klyá nīdā nyā pè tēkwicóbē hó. ¹⁵ Pè thēgnēhō ná a nīdā hó pè tēkwicóbē yē akhu-akhyē, pè zjēhō ná a ki dyētā nyā hó pè tē dō pè kwī ē nuōtahe pā hó.

¹⁶ Kayá tōprēprē ki myáhtye apuōvyá Kristuphú tōprēprē mētēthú dō a ki dyé htwōhtya lū tēthyē máto hēnuō, a ki kwītē dō Cómarya a o rò

Cómarya ki dyé kayă dǒ a mețêthú yěnuô tôprê théhtwǒprê pǎ. Manárò tẹthú dǒ a ki dyé htwǒhtya lǔ ná tẹthyě hénuôma, vǎ thézǔ hé thǐ ná tẹthú phínuô tahenuô thǐ tǒ kwicǒbẹhtya pẹ lǔgně dǒ Cómarya a o to. ¹⁷ Lǒ- mețemũmyáricyǎ tahe nuôma tẹthú hó tadúró tẹthú dǒ a thũcuǒ kayă dǒ tẹthyě mǎto nuô a o prě.

¹⁸ Pẹ thégně ná Cómarya aphúalyẹ tahe nuôma, a me plehyǎlǎ pǎ tẹthútẹora takhyǎ- to. Mețehérò Cómarya aphúkhũ Jesũ yěnuô a takótakẹ tǎtǔ nǐdyé èthǐ rò khínéricyǎ khukló dǒ a mețemũmyǎ yětòduǒnuô a mețèsěcyǎ èthǐ to. ¹⁹ Pẹ thégně ná pẹ yětahe nuôma Cómarya aphúalyẹ tahe tadúró lǒ- kayă dǒ aruô tahe nuôma a o lahyǎ dǒ khínéricyǎ khukló dǒ a mețemũmyǎ yětòduǒ a tẹpǒtarǐ alẹ. ²⁰ Thyáphú pẹ ki thégně kuǒdũ ù Cómarya dǒ atǒ yětòprěnuô, pẹ thégněhó ná Cómarya aphúkhũyě hyǎ dyé thégněplǒ pẹ hó pẹ hó. Pẹ o dǒ Cómarya dǒ atǒ yětòprê ná aphúkhũ Jesũ Krístu yětòprê akũ hó. È ma Cómarya dǒ atǒ tôprê, htuǒto Cómarya dǒ a dyé ù théhtwǒprê tacúprê tôprê.

²¹ Vǎphúvǎlyẹ thǐ- cǒbẹ tǎ lahyǎ Cómarya dǒ aruô nuôtahe tǎmẹ ní-.

Giovanni Nyëba Tôba Second John Têhébè Rê Dõ Nyë

Li Giovanni nyëba tôbayë ma mädü li dõ muõprë tôprë räcuõ pë muõ tôprë ná aphúalyë tahe. A thézÿ hé angólasá ma, prëzÿetëplómÿ ná prëzÿetë plómÿphú tahe ali phúnuô köle. Liphuôphú yëtôba ma ù rä dyéhëdyére prëzÿetë plómÿphú tahe ki mọ nidyé lù tôprë ná tôprë, htuõto a thézÿ dyéròdyéryë one prëzÿetë plómÿphú tahe ná Thará klwolahö ané nuõtahe ná èthi atëithyóithya nuõtahe ari-akyä prë.

Têhébè tótó ná tótó

Têhébè rê dõ nyë 1-3

Të dõ a lodulö ma tëmọ 4-6

Tëdyéròdyéryë one ná ésù tă

Thará klwolahö ané nuõtahe támë 7-11

Têhébè dõ khyë 12-13

¹ Vã ma muõprÿmuõprë dõ a htwö khuklökkuklyã tôprë rò vã räcuõpë liyë dõ muõ dõ Cómarya nwóhtya è yënuô tôprë ná aphú thítahe a o.* Thĩ ma kayã dõ vã mọnĩ málakö có tahe. Vã tôprë mọnĩ túdú thĩ nuô mätö, kayã dõ a thégnë tëmátëcö pwõ- tôprë tahe mọnĩ kuõdú thĩthĩ. ² Dõ tëmátëcö o lalüölaklyã dõ pëkũ akhu-akhyë pë mọ nidyé thĩ prë. Tëmátëcö yënuô a ki o tadú kuõdú ná pë tacüprë talèkrë pã.

Têhémohéryá

³ Phë Cómarya ná aphúkhũ Jesũ Krĩstu ki dyëtädú pë dõ a nĩdã cÿë tëmátëcö rò mọ nidyé lù tôprë ná tôprë yëtahe tëbwítëtarýë, tètthézòklabè ná tètëttëdwö yëtahe ní-.

Tëmátëcö Ná Tëmọ

⁴ Vã myáhtyebè nëphúnëlyë tahe ohtwõprë dõ tëmátëcö akũ phú Phë Cómarya mekyã pë ngó nuô akhu-akhyë vã thékrũ nyacó. ⁵ Muõ-, khõnyáyë vã kwíthézò në, pë ki mọ nidyé lö khyëlũ tôprë ná tôprë pó-. Vã rä pë në ngómekyã yëtómũ nuõma athë mätö, ngómekyã dõ pë nĩbënó htuõdó dõ kalúkhë nuô tómũ prë. ⁶ Tëmọ angólasá ma, pë ohtwõprë krwõ nĩdã Cómarya mekyãngó nuõtahe hó. Phú thĩ lö- plĩ nĩhuõ htuõdúhó ngómekyã dõ kalú khë rò a hé, lö- thiyë tahenuô thĩ tóbè ohtwõprë dõ tëmọnĩ lù akũ, a hé phúnuô.

⁷ Prëilo-ilyä ù oluõhtya élä dõ hekhu yë hó. Jesũ Krĩstu hyãlyã dõ hekhuýë, a hyã ná prëlukayã a thwihtyëpházýe nuô, èthĩ nuõtahe ma a ólyã kuõũ

* 1:1 1:1 Muõ dõ Cómarya nwóhtya è yëtôprë ma máhó prëzÿetëplómÿ.

to. Kayă dõ a ólyă kuõõ phúnuô to tôprêprê hénuôma máhó kayă ilo-ilyá ù hó, rò è ma máhó kayă dõ a thêhte Krístu nuô tôprê hó. ⁸ Phúnuô akhu-akhyë, thyáphú thĩ nĩbè htuõhó tẽnuôtahe ki sĩmẽkyă pẽ tá thĩ támẽ, htuõto thyáphú thĩ ki nĩbè lóbã lõ thĩ tẽmẽnĩkhwókè agnẽnuô, rẽnĩ lahyă thĩnẽ ní~. ⁹ Kayă dõ a oklõsõma kuõõ dõ Krístu a tẽthyóithya akũ to, rò a sunuõlõnuõklõ põ a tẽthyóithya tahe dõ Krístu a tẽthyóithya akũ tahenuô, Cómarya okuõ ná èthĩ to. Kayă dõ a oklõsõma dõ Krístu a tẽthyóithya akũ tahenuô, phẽnáphú thényẽlõ ki okuõ ná èthĩ prẽ. ¹⁰ Phúnuô akhu-akhyë kayă tôprêprê ki hyă dõ thĩ o héro a ki phyéhyãĩ tẽthyóithya yẽtahe to hénuô, ésũ tá è dõ thĩ hidókũ támẽ ní~. “Tẽpõtẽdwõ ki odũ ná nẽ ní~,” hêsũ tá è phúnuô támẽ mẽ. ¹¹ Mẽtẽhéro kayă tôprêprê dõ a ésũ lũ nuô, a htwõhtyahó prẽmẽ tõtẽ ná lũ dõ mẽ tẽmũmyáricyă akũ hó.

Hébè Tadũkyă Ngõ Dõkhyẽlõ

¹² Vã thẽzũ hẽso pẽ élä pã thĩ ngõtahe tadũrò vã thẽzũ rã è ná cẽba ná libõhtyẽ to. Manárõ thyáphú pẽ ki o ná tẽthẽkrũ lõlõbãbã agnẽnuô, vã myásũ dõ vã ki hyă dõ thĩ o rò pẽ ki myáhtye tãşũ hẽbè khyẽthyálũ tôprê ná tôprê pã.

¹³ Thĩ puõvyă prẽmò dõ Cómarya nwõhtya è tôprê aphúalyẽ tahe thũhyă pẽ thĩ atẽhẽmohéryă yẽtahe.

Giovanni Thuõba Tôba Third John Têhébè Rê Dõ Nyê

Li Giovanni thuõba tôbayê mamádú li dõ muõprê tôprê rãcuõ pê Gaio dõ a htwõ prẽzũetẽplõmũ khukló yêtõprê a o. Gaio yẽnuõ a mẽcwõmekõ pẽ nyacõ Kristuphũ tahe akhu-akhyê prẽrãli yêtõprê htuthẽnĩ nyacõ lũ. Nê bõthyõ ná Diotrephe nuõma rõnĩ nẽnẽ taki ní~, a mecũnĩ lũ ngõ phũnuõ.

Têhébè tõtõ ná tõtõ

Têhébè rê dõ nyê 1-4

Û htuthẽnĩ Gaio 5-8

Û pacyẽnĩ Diotrephe 9-10

Û htuthẽnĩ Demetrio 10-12

Têhébè dõ khiê 13-15

¹ Vã ma muõprũmuõprê dõ a htwõ khuklõkhuklyã tôprê rò vã rãcuõpẽ liyêtõba dõ Gaio a o~. Gaio ma kayã dõ vã mõi nĩ málakõ cõ è tôprê cõ.

² Vã khõbõthyõ mõi~, thyáphũ tẽlõ~ plĩ ki cuõ athê ryáryádèdè ná nẽnuõ rò, vã kwĩcõbẽ pẽ dõ nẽnẽ. Phũ vã thẽgnẽhõ ná nẽ oshyo-omõ ryá dõthudõthẽ tõkyẽnuõ, vã kwĩcõbẽ ná nẽ nẽklõ pházye tõkyẽnuõ, a ki oshyo-omõ ryá kuõdũ phũnuõ ní~. ³ Mẽtẽhèrõ bí pẽ puõvỹã dõthudõthẽ tahe hyãtuõkuõ vã akhẽ, a hẽsoluõ pẽ vã ná nẽrinẽkyã. Rõ a hé pẽ vã, nẽ thẽplõcõ ná tẽmãtẽcõ rò nẽ ohtwõprê krwõkuõ phũnuõ pwõ~ tõphuõ cõ akhu-akhyê vã thẽkrũ nyacõ. ⁴ Bí vã nĩhuõ ná vãphũvãlyẽ dõthudõthẽ tahe ohtwõprê dõ tẽmãtẽcõ akũ akhẽnuõ, vã thẽkrũ cõ pwõ~ tõphuõ cõ. Tẽ dõ a ki mẽthẽkrũ klõlõ vã ná yẽnuõ a o pã tõtõ~ to hõ.

Û Htuthê Nĩdyê Gaio

⁵ Vã khõbõthyõ mõi, nẽ thẽplõcõ nyacõ ná tẽmẽ dõ nẽ mẽcwõ pẽ puõvỹã Kristuphũ nuõ tahe. Êthĩ ma sĩprê dõ nẽ thẽgnẽnõ lũ to tahe tadũrõ nẽ mẽcwõ pẽ êthĩ. ⁶ Êthĩ dõnyãluõ lahyã pẽ prẽzũetẽ plõmũphũ bíyẽ tahe ná nẽ tẽm ari-akyã. Thyáphũ êthĩ ki cuõ plehyã nĩpõ klyã dõ nyê tõkyẽnuõ, khyãthẽdõ mẽcwõ pẽ êthĩ phũ atõ ná Cõmarya a tẽthẽzũ nuõtahe ní~. ⁷ Mẽtẽhèrõ êthĩ htecuõ pẽ klyã dõ Kristu agnẽ tadũrõ a phýẽ kuõ tẽmẽcwõ dõ kayã zũẽ kuõũ Kristu to nuõtahe a o tõtõ~ to. ⁸ Phũnuõ akhu-akhyê, thyáphũ pẽ ki mẽ tõkuõdẽ ná êthĩ dõ a mẽ lahyã tẽmãtẽcõ atẽmẽ yẽtahe agnẽnuõ, pẽ Kristuphũ tahe tõtõ mẽcwõ pẽ kayã phũnuõ tahe hõ.

Diotrephe Ná Demetrio

⁹ Vã rãcuõ pẽ htuõhõ li dõ prẽzũetẽplõmũ a o tõtõ tadũrõ Diotrephe dõ a thẽzũ htwõ êthĩ khukló yêtõprẽnuõ, a nĩdã kuõũ pẽ rãhẽsocũ linuõ tahe to. ¹⁰ Phũnuõ akhu-akhyê shyẽ~ vã hyãtuõ pã rò vã ki hẽluõhtya pẽ thĩ ná

lõ- a mệthú htuôhó nuôtahe pã. A dyá pèzò rò a hé mÿmyáricyá pè, htuôto bí puợvyá tahe hyátuợ cuốtuợkuố è akhế nuô a ếsủ kuố èthỉ to. Htuôto kayã đố a thềzủ ếsủ puợvyá yếtahenuô a mệđidyã tặttủ rò a vệhtekyã ử đố èthỉ prềzủtềplòmụ aklồ có.

¹¹ Vã khỗbóthyó~, tềmÿmyáricyá phúnuô tahenuô myábủmyátủ kuố tã ử tãmế ní~. Myábủmyátủ kuốđủ ử tề đố aryá nuôtahe ní~. Kayã tồprềprề đố a mệ tềryánuô, è ma Cómarya akayã tồprề hó. Kayã đố a mệ tềmÿmyá tồprềprề nuôma mặhố kayã đố a thềgnế tặtề kuố hí ử Cómarya hito. ¹² Ừ htuthế lồplỉ có Demetrio có. Tềmặtềcỏ khyákuố cóđủ athế ná è ryá ari-akyã có. Vã htuthế nựdyế kuốđủ è ari-akyã, rò nề thềgnế ná pề héyế nuôma acóate prề.

Tềhémợheryá Dốkhyế Tadủ

¹³ Tềritềkyã đố vã thềzủ hếso nề nuôma a o ếnyacỏ tadủrò vã thềzủ rắcuố pề pã nề ná li to. ¹⁴ Maná rô vã myásủ đố vã ki myáhtye pryã ná nề pã rò pề ki hébếtặsủ khyếlủ tồprề ná tồprề pã.

¹⁵ Tềpềtềđwỏ ki okuốđủ ná nề ní~. Lỏ- pề khỗbóthyó bityế tahe hémợheryá kuốđủ nề. Hémợheryá pề pồ đítủ kuốđủ lỏ- pề khỗbóthyó nuôtahe tồprề htuố tồprề ní~.

Juda Jude Tèhébè Rẹ Dõ Nyě

Ủ rã Li Juda yětôba mẹtêhèrò ừ thềzũ dyeròdyeryẹ Thára klwolahò anẹ dõ a hẹlyà nịdyẹ lahyà anẹ ná prẹzũtẹphú tahe. Tẹritẹkyà dõ ừ rã bí li yětôba akũ tahenuò, athyaná ừ rão dõ Li Petru nyẹba tôba akũnuò prẹ. Thyáphú Cómarya akayà tahe ki sátanya sũryà tẹzũtẹnyà dõ Cómarya dyẹ èthĩ yěnuò rò prẹrãli yětòprẹ rã pẹ liyětôba prẹ.

Tèhébè tótó ná tótó

Tèhébè rẹ dõ nyẹ 1-2

Thára klwolahò anẹ tahe

Tẹohtwòprẹ ná a tẹithyó tahe 3-16

Pũmanị lahyà thĩ tẹzũ 17-23

Sòrisòbũkyà ừ 24-25

¹ Vã ma Jakomo apuọ Juda, htuòto vã ma Jesũ Krĩstu alulé tòprẹ.

Vã thềzũ rãcuòpẹ kayà dõ Phẻ Cómarya ẹ èthĩ rò a mọ nịdyẹ èthĩ, htuòto Jesũ Krĩstu opọ takótakẹbí nịdyẹ èthĩ nuòtahe a o.

² Cómarya a tẹthézòklabè, a tẹpètẹdwo ná atẹmọ ki olóobã kuòdũ ná thĩ ní-.

Thára Kaplyà Tahe

³ Vã khòbòthyómọ thĩ-, tẹmẹlwòhtekà dõ pẹ lỏ- plĩ nịbè rọlỏ lủ yẹ ari-akyà yěnuò, vã thềzũ rãcuò pẹ nyacó thĩ tadúrò khỏnyáyẹ vã myáhtye ná vã bè rãcuòkhó taple pẹke thĩ dõ aruò tọcò. Rò vã thềzũ dyéhẹdyẹre nị thĩ ná tẹthẹkrũmila dõ Cómarya dyẹtã tồphuo dyẹtã htuòplũlũ pẹhó ná lỏ- akayà dõ a zũe nịdyẹ yětahenuò, thĩ ki sátanya sũryà ẹ ní-. ⁴ Mẹtêhèrò, kayà dõ a dyaduzũnyà Cómarya to tahenuò a hyãnuòhuò hó dõ thĩklẻ hó. Thyáphú èthĩ ki hẹbè siplẻnị anẹ ná a tẹohtwòprẹ laruòlarẹ tahe agnẻnuòrò, a htulya taple pyẹkyà pẹ Byacẻ Cómarya abwiataryẹ yěnuòtahe ari-akyà. Htuòto èthĩ yětahenuò a zũe kuỏ pẹ khuklỏkhuklyà Byacẻ Jesũ Krĩstu yěnuò to. Phũ lisảẻ hẻso one hó tẹciryà tahenuò èthĩ ki nịbẻ lỏplẻ cỏ pã.

⁵ Thĩ thẻgnẻ htuỏlỏhỏ tẹyẻ lỏ- plĩ tadúrò vã thềzũ dyẹ thẻnẻhtya khyẻthya kuỏpọ thĩ ná tồphuoẻkhẻ nuò Byacẻ mẻsiplẻ htekahtuỏhỏ Israelphũ dõ Egypt kẻ tadúrò dỏ khyẻ nuò a mẻthyẻkyà lỏkhyẻthya lỏ- kayà dõ a zũekuỏ lủ to nuòtahe. ⁶ Thẻnẻhtyabẻ nịkhyẻthya lahyà dũ tanẻphũ dõ a vikẻ kyả Cómarya dyẹ èthĩ atẹpọtari yěnuò, rò a htecuỏ khỏkyảlả ná a lẻolẻsỏ yěnuò tahe. Cómarya cỏklỏma lỏhỏ èthĩ ná suplyẻtỏhtẻ rò a dyanuỏ hó èthĩ dỏ tẹkhitẻlẻ akũ hó. Rò a ki dya-o tuỏẻ èthĩ dỏ tẹciryà a mỏnyẻdu nuòtỏnyẻ pã.

⁷ Phũnuỏhỏ, tanẻhtya nịkhyẻdũ lahyà vỉ Sodom ná vỉ Gomorra ná vỉ o dỏ a khảỏkhảshẻ nuòtahe. Vỉkủphũ bĩnuò tahe ma a mẻthũ thyảkuỏdũ tẻ

phúnuô nuô hó. Èthí lûkrwõmę lahyã thwihtyę lęklõ thézũ mũmyã tahe rò męmõnı lahyã anę ná prēmõprękhũ lęklõ mũmyãricyã tahe. Èthí khyábę tẹsõphásoryã dõ miphękũ tacũprę yęnuõma a htwõhtya dũ hó ù lęmyãbũ dõ kayã lõ- plı agnẽ hó.

⁸ Kayã dõ a hyãnuõhuõ dõ thĩklẽ tahe nuõma athyaná nuõhó. Dõ èthí myãhtyelwõ one tẹ tahe akhu-akhyẽ, èthí męmũmyã lya nıdyę khyęthyã dũ anęklõ tahe prę. Èthí htésũ tẹtaryęshyosõ yę rò a pacyęishyę mókhu tanéphũ dõ a o ná a tẹlıtẹtakhẽ nuõtahe. ⁹ Mikelè ma mókhu tanéphũ dõ adu lõlõ có ù có tadúró bí è ná khĩnericyã khuklõ klyęgã lũ ná Mosè aluõto akhẽnuõ, Mikelè isõ dyathúbũ ná khĩnericyã khuklõ to. A hé prę lũ, “Cómarya ki isõdũ nẹ pã,” phúnuõ prę. ¹⁰ Manáro kayã yętahenuõ a pacyęishyę tẹ dõ a thęgnẽ tãplũto nuõtahe. Èthí thęplõ thyã lahyã ná tẹphútẹlyę akhu-akhyẽ, a lûkrwõ mękuõ lahyã phú athęplõ nõmę lũ nuõ prę. Dõ èthí męphúnuõ akhu-akhyẽ a mępyémękyã nıdyę lahyã anę hó.

¹¹ Cómarya ki cirya málakõ có èthí pã! Mętẹhéro èthí krwõmękuõ phú Caino męnuõ hó. Dõ èthí myãdu rúhtẽ akhu-akhyerõ, a thęplõshyo krwõmękuõ phú Balaam męthũ htuõhó nuõhó. Èthí sásũ ù htwõ khuklõkhuklyã tahe thyáná Kora męhtuõhó nuõ hó. Ù ki mępyékyã èthí phú ù mępyékyã Kora nuõ pã.

¹² Bí thĩ bóthyóbõlã erõõrõlũ sẹe akhẽnuõ, kayã yętahe hyãnuõmę taprótapra kuõ ná thĩ. Èthí nuõma athyaná prękyęthímı tahe dõ a myãdu prętũ a lęebẽõhtwõ agnẽprę rò a lęthętarę nuõ a o kuõ lahyã ù tõiõ- to. Èthí nuõma athyaná õluõ tahe dõ a kuõ cuõkyã rò a cũtã pę ù to nuõtahe prę. Èthí yętahenuõ athyaná thòmõ dõ athęaphõ hte kuõũ ná ashuõakhẽ to tahe, rò ù htõhte sihterwıkyã hó èthí rò a thyękyã lõ hó. ¹³ Èthí tahenuõ, athyaná htyęháhõ sõ dõ htyędutavã akũnuõ tahe prę. Htuõto èthí tẹmę dõ a htwõhtya tẹthętarę tahenuõ a ki oluõhtya thyáná htyębóbę nuõ pã. Èthí yętahenuõ athyaná sẹ dõ a cuõkhókyã ná aklyã rò a otõ kuõ a khãlęto nuõtahe hó. Cómarya taritaryã one pę èthí khãlę dõ tẹkhı tarũ lõũ tõpho rò a ki nõõ èthí bınuõ tacũprę talèkrę pã.

¹⁴ Enoch dõ aklwıalyã tã dõ Adam ahtũ thuõthyótõhtũ nuõtõprę heso one nyę nyacó hó ná èthí yętahe ari-akya rò a hé, “Byacé ki hyãto ná amókhu tanéphũ sãsę tahe dõ arı ná arıkũ có pã. ¹⁵ Mętẹhéro a ki hyã cirya lõ kayã pwõ- tõprę pã. A ki cirya lõ kayã dõ a dyaduzũnyã kuõũ Cómarya to nuõtahe pã. A ki cirya èthí atẹthútẹplã dõ èthí mę tõ ná Cómarya aklyãaklõ to nuõtahe pã. Èthí yõ htętaãyã sũ Cómarya akhu-akhyẽ, a ki cirya èthí pã.” ¹⁶ Kayã yętahe nuõma kayã dõ a tamwõtãlę shyo rò a dya dũgnẽ tẹthũ dõ ùruõ alõ pwõ- tõphuõ có. Èthí krwõlũmę nıkuõdũ anęklõ a tẹthézũthęlõ mũmyãricyã nuõtahe akhyẽ prę. Èthí hębę htuthę nıdyę lahyã anę, htuõto thyãphũ èthí ki nıbẹ tẹ dõ a thézũ nuõtahe rò, a hębę htuthęnı lahyã ù.

17 Manárò vǎ khǒbóthyó thĩ~, théněhtya tuǒbè khyěthya lahyǎ pẹ Byacè Jesũ Krĩstu a Prèdònyǎphú tahe hèsodònyǎ one htuǒpěhǒ thĩ nuǒtahe ní~. 18 Èthĩ hé pẹ thĩ, “Shyé~ mǒnyěmǒthě dǒ khyě tadũ pǎ tahenuǒ kayǎ dǒ a ki pacyéishyé nyěkruǒ thĩ tahe ki ohtya pǎ. Èthĩ nuǒtahe ma a krwǒmẹ shuǒshuǒ pré phú a tětthézũ mũmyǎ dǒ a tǒkuǒ ná Cómarya athéplò to nuǒtahe pré.” 19 Kayǎ yětahe nuǒma mǎhǒ kayǎ dǒ a mẹ lụpruǒlụpryǎ lǒ ù, kayǎ dǒ a krwǒmẹkuǒ phú anéklǒ pházye a tětthézũthéłǒ o nuǒ tahe, htuǒto èthĩ yětahe nuǒma a nǐbè kuǒũ Cómarya a Thě Sǎsě to.

20 Manárò vǎ khǒbóthyó thĩ~, thĩ bè isǒhtya plehyǎpǒ lahyǎ thĩ tẹotwǒprẹ yěnuǒ dǒ thĩ tẹzũtẹnyǎ sǎsě dǒ asǒ atanyǎryǎ yěnuǒ ałǒ rò, bí thĩ kwícǒbě akhěnuǒ, thélěhtyanĩ lahyǎ Thě Sǎsě Byacè zũklyázũklǒ nĩ thĩ nuǒtahe ní~. 21 Bí thĩ opǒmyásũ Byacè Jesũ Krĩstu a tětthézǒ dǒ a ki dyé pẹ thěhtwǒprẹ tacũprẹ yětǒprẹ ki hyǎ akhěpǎnuǒ, oklǒsǒma lahyǎ dǒ Cómarya atẹmǒ akũ ní~.

22 Thézǒ nĩdũ kayǎ dǒ a zũe Krĩstu hó tadúro athéplò rare pǎ dúgně nuǒtahe ní~. 23 Yácũ mẹcwǒ pẹkuǒ kayǎ dǒ a lo tẹmẹlwóhtekǎ phú nẹ mẹlwóhtekǎ kayǎ dǒ mikũ nuǒtahe ní~. Htuǒrò thézǒnĩ pẹ kuǒpǒ kayǎ dǒ aruǒ nuǒtahe ní~. Manárò tanẹ tǎtǎtẹtẹ taki ní~, mẹtẹhéro nẹ tǒ thěhtekyǎ ahye-acǎ dǒ a víma ná èthĩ tětthútẹora nuǒtahe ní~.

Tẹhtuthěhtya A Tẹkwícǒbě

24 Pẹ ki htuthěhtya rǒlũ Cómarya pǒ! Thyáphú thĩ ki lakhũ tǎmẹ agněnuǒ, Cómarya ki myákhwè mẹcwǒ nĩdũ thĩ ní~. Htuǒto a ki ékǎ bédũ thĩ dǒ a mètthényě pǎ rò thĩ tẹthũ ki o pǎ to, rò thĩ ki thěkrũthéłǒ lakálakǒ dú pǎ ní~. 25 Pẹ ki mẹlĩ mẹtakhěhtya rǒlũ Cómarya pǒ! Cómarya ma a o tú è tǒprẹ pré. Prẹ dǒ a mẹlwóhtekǎ pẹ ma tú è tǒprẹ pré. Dǒ Jesũ Krĩstu akhu-akhyéro tẹlĩtẹtakhě, tẹdutẹhtũ, tẹprǒtẹpryǎ ná tẹtaryěshyosǒ yětahenuǒ, a ki okuǒdũ ná Cómarya cáhtya dǒ tẹtǒcǒ~ o htwǒhtya híto akhě, tuǒkhǒnyǎ, ná tǎplehyǎ acũcũ ahtũhtũ ní~, Amèn.

Tèdyéluõhtya Revelation Tèhèbè Rẹ Dõ Nyě

Cómarya dyéluõhtya Giovanni yěnuô, ù rã è bí kayã tahe zũehó Jesũ Krĩstu phũ a Byacè tóprẹ hó rò ù mecyẽmecũ lõ èthĩ akhẽnuô hó. Prẹrãli yěnuô a thézũ rã dyéhẽdyerecuô pẹ prẹhõli thĩtahe rò a thézũ dyé pẹ èthĩ tẹmyásũ. Htuõto a dyeshyodyesõ nĩ pọ èthĩ thẹplò ná bí ù mepyãmesẽ mecyẽmecũ èthĩ yě akhẽnuô, èthĩ ki oklõsõmanĩ lahyã.

Dõ liyětõba akũnuô, tèdyéluõhtya o amyěmyě acócõ cõ, rò tèdyéluõ yětahenuô, a hésoluõ pẹ ù ná tẹmátèdyã dõ Kristuphũ bĩnuõhtũkhẽ tahe thègnèplõ lahyã prẹ. Manárò dõ khyětadũ pãnuô, khĩnéricyã khuklõ yěnuô ná lõ~ prẹ dõ a thèhte Cómarya tahenuô, Cómarya ki nõ mepẹ lólãtakli dítũ èthĩ yětahenuô ná Byacè Jesũ Krĩstu pã. Rò bí tẹmepẹ yě ahtuõaplũ hó pãnuô, Cómarya ki dyé pẹ kayã dõ acó ná angõ nuõtahe tẹmẽnĩkhwókè pã, rò a ki dyétõ pẹ èthĩ ná mókthuthẽ ná hekhuthẽ a tẹsõri tahe pã.

Tèhèbè tõtõ ná tõtõ

Tèhèbè rẹ dõ nyě 1:1-8

Tèluõhtya ná ù thũcuõli tahe dõ prẹzũtèplõmũ thuõthyótõmũ a o 1:9-3:22

Litalũ otõ ná tẹmádyã thuõthyótõkuô 4:1-8:1

Kwõ thuõthyótõmẽ 8:2-11:19

Plyã nuõtõbõ ná tẹmĩtẹmyã nyẽduõ 12:1-13:18

Tèluõhtya amyěmyěacócõ 14:1-15:8

Cómarya a tẹthẹplõdu bẹlõ thuõthyótõbè 16:1-21

Vĩ Babylonia latãprõ, tẹmepẹkyã tẹmĩtẹmyã,

Prẹprõ dõ a ilolahõ ù nuõtahe ná Satan 17:1-20:10

Tẹcĩrya dõ khyẽ tadũ 20:11-15

Mókthuthẽ, hekhuthẽ, vĩ Jerusalemthẽ 21:1-22:5

Tèhèbè dõ khyẽ 22:6-21

¹ Li yětõba ma li dõ a rãmárãdyã tẹmèhtwõhtya anẹ dõ Jesũ Krĩstu dyéluõhtya tahe ari-akyã. Thyáphũ Jesũ Krĩstu ki zũluõ pẹ alulẹ tahe ná tẹ kírẹ htwõhtya phũlãhõ pã yètahe agnẽnuô, Byacè Cómarya dyéluõ pẹ tèdyéluõhtya yěnuô ná Giovanni mądũ hó vã dõ a htwõ Jesũ Krĩstu alulẹ yětõprẹ hó. A thũlyã a mókhu tanéphũ dõ vảo rò a dyéthègnè pẹ vã ná tẹritẹkyã yètahe. ² Rò vã hésoluõ pẹ ù lõ~ vã myáhtye htuõhõ yětahenuô, yẽma vã rãluõ pẹ ù ná tẹritẹkyã o dõ Cómarya o hyã tahe ná tẹdõ Jesũ Krĩstu dyéluõ pẹ vã tahe. ³ Kayã dõ a hõ li yětõba tóprẹprẹ nuô, a nĩbè tẹsõri htuõto kayã dõ a nĩhuõ prẹprõ tahe a tẹhèbè dõ a ki htwõhtya khõnyã yětahenuô bẹbè, a ki htwõhtya shyé~ nopã tahenuô bẹbè, èthĩ ki cũe tẹdõ

ũ rão è dĩ li yětõba akũ tahenuõ, a ki nĩbè lahyã tèsõri, metèhèrò tàyètahe kírè htwõhtyanuõ, ashuõakhè phũhyã hó.

Hémohéryá Cuõnídũ Prèzũetèplõmũ Thuõthyótõmũ

⁴ Vã ma Giovanni. Vã räcuõ pè liyè dĩ prèzũetèplõmũ thuõthyótõmũ dĩ a o dĩ Asia kèkũ nuõtahe a o. Cómarya dĩ a htwõprè mú- nukhè, htuõto khõnyãkhè- ma a htwõprèprè, nopã ma a ki htwõprèprè yètõprè ná thèhtwõprè thuõthyótõmè dĩ a o dĩ lũ khuklyáhtyalõ anyèhyã yètahe abwiátaryè ná a tètũotètèkrè yènuõ, thĩ ki nĩbèdũ ní-. ⁵ Thĩ ki nĩbè kuõpõdũ Jesũ Krĩstu dĩ a khyáathè cócótètè yètõprè abwiátaryè ná a tètũotètèkrè ní-. Kayãthýè rò a htwõprè kakhýè aklènuõ, è ma prè dĩ a htwõprè rëlõ ù tõprè hó.

È ma prè dĩ a põ hekhu akhwí tahe. È ma a mõní nyacó pè htuõto dĩ a thýè akhu-akhyè a mëlwohtëkã pè dĩ tètũtõtõra akũ. ⁶ Htuõrò thyáphũ pè ki mẽ a Phè Cómarya a tètphyétèmẽ agnènuõ, Jesũ Krĩstu dyèhtwõhtya pè ná bwĩdu tahe dĩ ahtýèakèkũ. Tèlõtètakhè ná tètprotètprya ki o kuõdũ ná Jesũ Krĩstu tacũprè ní-. Amèn.

⁷ Myámõ lahyã, a kírè hyãtõhõ ná óluõ hó-. Kayã pwõ- tõprè ki myáhtye lõ è pã. Kayã dĩ a sũthýè lũ nuõtahe bèbè, a ki myáhtye lũ pãpã. Myècõ pwõ- tõtõ dĩ hekhuyè kinguõkihè lõ ná è akhu-akhyè pã. Tè ki htwõhtya málakõ phũyènuõ pã- Amèn.

⁸ Byacè Cómarya hé, “Vã ma akhãshýè hó rò vã ma atadũhõ” rò a hé, “Vã ma Cómarya dĩ a htwõprè mú- nukhè tõprè, khõnyãkhè ma vã htwõprèprè, nopãma vã htwõprèprè. Vã ma Cómarya dĩ a cyã tètõ- plĩ tõtprèhõ.”

Temyáhtyelwõ Krĩstu

⁹ Vã ma thĩ puõvyã Giovanni dĩ a zũe Krĩstu thyákuõ ná thĩ tõprè. Vã ma thĩ khõbõthyó dĩ a khyácýèkhyácũ rõkuõtè ná thĩ tõprè, vã ma Cómarya a htýèphũkèphũ thyákuõ ná thĩthĩ, rò vã khyáthèplõtũ rõkuõtè ná thĩ tõprè prè. Dĩ vã hèsodõnyã pè ù ná Byacè Cómarya a tètítèkyã ná tètĩ Jesũ Krĩstu khyáluõ pè vã tahe akhu-akhyè, ù cuõ dya-okyã vã dĩ Patmo klúkhu hó. ¹⁰ Bí Byacè amõnyè tõnyènuõ Cómarya a Thè Sãsè opõmanĩ vã rò vã nĩhuõ ngõpřãhtyashyo přãhtyasõ dĩ vãkhyèkhu rò a thyácónã kwõ přãhtya nuõ cõ. ¹¹ Ngõpřãhtya rò a hé, “Rãmáradyã tètĩ nè myáhtye nuõtahe. Htuõrò thũcuõpè liyè dĩ prèzũetèplõmũ thuõthyótõmũ dĩ a mądũ Epheso, Smyrna, Pergamum, Thyatira, Sardi, Philadelphia, Laodicea dĩ a o lahyã dĩ vĩ thuõthyótõvĩ yètahe akũnuõ.”

¹² Maũpè hébè vã, vã ne rò vã tarĩ myákakhýè akhènuõ, vã myáhtye mikõhtè thuõthyótõmè. ¹³ Rò dĩ mikõhtè thuõthyótõmèyè aklãmèkũ nuõ athýaná prèlukayã aphũkhũ o tõprè. Rò a thyánĩ cãcwõ htũlyãtuõ dĩ akhadyákhu tõtũ rò a sã tavã htyanĩ htètabye tõba. ¹⁴ Akhuluõ bũ thyácónã thímĩsũnuõ, mątõrò a thyácónã bũkhu nuõ. A mètèplõ nuõ, a thyácónã mikýã rahtõhtya nuõ cõ. ¹⁵ Akhãduõ nuõ a takhè thyácónã talĩbyã dĩ ù

lõ htuõhó lǔ ná mi nuò có. Angó prạ tawótathũ thyácóná htyè sátạ nuò có.

¹⁶ Atakhu cóhtwó tókyènuò a pủmanị sè thuõthyótômě. Htuõrò né dỏ a htyà nyèkhónyèkyè tòbè odò akyạkũ hte. A mèthènuò a takhòtakhẽ thyácóná tamỏ sátakhếtạ bí mỗhtuòkhè nuò có.

¹⁷ Bí vạ myáhtye è akhènuò, vạ lakhútạ thýenguỏ thyácóná kayáhtyè tởprẻ dỏ a khãduòshyè nuò, htuõrò a behtya atakhu cóhtwó dỏ vạlọ rò a hé, “Théisè tãmé, vạ ma tẹakháshyè ná tẹatadủ tởprẻhỏ. ¹⁸ Vạ ma kayá dỏ a htwỏprẻ tởprẻ. Vạ thýè htuõhó tadủrò khỏnyáyẻ vạ htwỏprẻ tacủprẻ talẻkrẻ. Vạ oná taryèshyosỏ ná tẹprỏtẹprạ rò vạ pỏlỏ tẹthýè ná Luỏkénẻdỏ tahe.

¹⁹ “Phủnuòrò tẻdỏ nẻ myáhtyehỏ nuòtahe bẻbẻ, tẻdỏ nẻ myáhtye a htwỏhtya khỏnyáyẻ tahenuò bẻbẻ, tẻdỏ nẻ myáhtye a htwỏhtya shyẻ- nỏpả tahenuò bẻbẻ, rảmảrảdỏẻ ẻnuò. ²⁰ Sẻ thuõthyótômẻ dỏ nẻ myáhtye a o dỏ vạ takhu cóhtwó akủ yẻnuò ná mikỏhtẻ thuõthyótômẻyẻ angỏlasá acỏazả ma phứtẻhẻrò sẻ thuõthyótômẻ angỏlasá nuòma mảhỏ prẻzủtẻplỏmủ thuõthyótỏmủ a tanẻphủ tahe rò mikỏ thuõthyótỏmẻ angỏlasá ma mảhỏ prẻzủtẻplỏmủ thuõthyótỏmủ yẻtahenuò hỏ.”

2

Thủcuỏ Tẻritẻkyả Dỏ Epheso Prẻzủtẻplỏmủ A o

¹ “Rảcuỏ liyẻ dỏ Epheso prẻzủtẻplỏmủ a tanẻphủ a o nuò,” a hé vạ phủnuò. Rò a hé, “Tẻritẻkyả yẻnuòma a hyả dỏ prẻ dỏ a pủmanị sẻ thuõthyótômẻ dỏ atakhu cóhtwó akủ rò a cuỏ dỏ mikỏhtẻ thuõthyótômẻ aklẻnuò tởprẻ a o rò a rảcuỏpẻ ẻthỉ phủyẻ, ² nẻ mẻ tẻyẻnuò vạ thẻgnẻ, nẻ mẻ ladyáladỏ có nẻnẻ nuòma- vạ thẻgnẻgnẻ, htuõrò nẻ khyáthẻplỏhtủbẻ tẻcyẻtẻcủ tahe nuòma- vạ thẻgnẻgnẻ. Nẻ otỏcyạkuỏ ná kayả mẻ tẻmủmyảrỉcyạ tahe to nuòma- vạ thẻgnẻgnẻ. Htuõrò kayả dỏ a hé lỵạ nỉdẻ anẻ ná Prẻdỏnyảphủ rò nẻ cẻmyả ẻthỉ rò nẻ myáhtye ná ẻthỉ ma Prẻdỏnyảphủ mảtỏ, mảprẻ prẻhẻbẻ lahỏlahya tahe prẻ nuòma- vạ thẻgnẻgnẻ. ³ Dỏ vằmwỉ akhu-akhyẻrò, nẻ mẻkhyảmẻyaya nẻ khyábẻ tẻcyẻtẻcủ rò nẻ thẻplỏ pyẻtỏ nuòma- vạ thẻgnẻgnẻ.

⁴ “Manảrò vạ lẻdyatẻthủ dỏ nẻlọ nuò a o tỏcỏ, a o phứtẻhẻrò nẻ mọ vạ khỏnyáyẻnuò a thýá pả ná nẻ mọ vạ dỏ arẻkhẻ nuòtỏ. ⁵ Nẻ cuỏ taphảyẻkyả có ná nẻ tẻmọ dỏ kalủkhẻnuò bả- tẻ cónuò tanẻ myámỏ. Zả nỉdủ nẻnẻ rò mẻkhyẻ thýáphủ nẻ mẻ dỏ kalủkhẻnuò. Nẻ ki zả nỉdủ nẻnẻ to hẻnuòma vạ ki hyả dỏ nẻo rò vạ ki hyảphýẻ taphảkyả nẻ mikỏnuò dỏ akhảlẻ yẻnuò pả. ⁶ Manảrò nẻ tẻryả opảtỏcỏ. A o pả matẻhẻrò nẻ thẻhte Nicolaitaphủ a mẻ tẻmủmyả tahenuò a thýákuỏ có hỏ ná vạ thẻhte ẻthỉ tẻmẻ nuò cóhỏ.

⁷ “Nẻ khảlẻ ki o rò nỉdả tẻ dỏ Cỏmảrya a Thẻ Sảsẻ hẻsỏ prẻzủtẻplỏmủ yẻtahenuò. Kayả dỏ a mẻpẻtẻ tởprẻnuò, vạ ki dyẻ è taryèshyosỏ dỏ a ki nuỏnẻnỉ thỏhtwỏprẻ athẻ dỏ a dyẻủ thẻhtwỏprẻ yẻnuò tỏthỏ pả. Thỏyẻ tỏthỏnuò a dyả dỏ Cỏmảrya a tarẻkủ dỏ ủ ẻ ná Paradiỏủ akủnuò pả.”

Thũcuõ Tëritëkyã Dõ Smyrna Prëzũetëplõmu A o

8 “Rãcuõ liyë dõ Smyrna prëzũetëplõmu a tanéphú a onuõ,” a hé vã phũnuõ. Rò a hé, “Tëritëkyã yënuõ, a hyã dõ prë dõ a thyë htuõhõ rò a htwõprë kãkhyë khyëthyã yëtõprë a o. È ma tækãshyë ná atadũ tõprëhõ. 9 Nëpyãnësë, në soryasõphã nuõma vã thëgnë. Manárò dõthudõthë tõkyë nuõ, në duzãhtyathë. Kayã dõ a hëlyã nĩdyë anë ná pë ma Judaphú tahe mãlakõ có tadũrò a mãlakõ mãto yëtahe dyã thĩzõ nuõma vã thëgnë. Èthĩ nuõtahe ma khĩnëricyã khuklõ a təcõbë hõphú tahe prë. 10 Tëdõ në kĩrë khyábë khõnyã yënuõ, thëisë tã alë taki- tãmë ní. Khĩnëricyã khuklõ taritaryã hõ ù dõ ù ki memyã thĩ akhu-akhyë, a ki dõnuõ thĩ dõ htõkũ tahehe pã. Ù ki meryëmecũ thĩ anyëshyë athëshyë pã. Tuõ có dõ në myãhtyebë có ná tëtëhyë bëtë, tarú có ná vã nuõ, vã ki dyëdũ në tëtëhtwõprë a khuklwõhtë pã.

11 “Në khãlë ki o rò nĩdã të dõ Cómarya a Thë Sãsë hëso prëzũetëplõmu yëtahenuõ. Kayã dõ a mepëtë tahenuõ a khyábë pã dõthudõthë tõkyë atëthyë tacũprë yënuõ to hõ.”

Thũcuõ Tëritëkyã Dõ Pergamum Prëzũetëplõmu

12 “Rãcuõ liyë dõ Pergamum prëzũetëplõmu a tanéphú a o nuõ,” a hé vã phũnuõ. Rò a hé, “Tëritëkyã yënuõma a hyã dõ prë dõ a o ná anë dõ a htyãlõ nyëkhõnyëkyë tóbë tõprë a o. 13 Në otõ có ná khĩnëricyã khuklõ lëonyã khuklyãhtyalõ akhãlë có nuõma vã thëgnë. Bí ù mëthyë có Antipa mãhõ prëkhyãthë dõ acó ná vãyë nuõtõprë bí në vĩkũ khĩnëricyã khuklõ lëonĩ akhãlë nuõ có tadũrò në có ná vã, në vĩkyã në tëtëzũtënyã to.

14 “Manárò tëtëritëkyã dõ vã lëdyatëthũ dõ nẽlõ nuõma a o taki, mãitë tahetë hënuõma, kayã o dõ thĩklë tahehe nuõ, a krwõmëkuõ Balaam a tëtëthyõithya. Balaam ithyõithya Khwĩ Balak ná a ki ilo-ilyã Israelphú thĩtahe ná èthĩ ki e sëesë dõ ù lũhtya ná prëzõ yënuõtahe, htuõrò a ki cuõthũ lahyã prëmõprëkhũ phũnuõ. 15 Phũnuõhõ, dõ thĩklënuõ kayã dõ a krwõmëkuõ Nicolaitaphú a tëtëthyõithya nuõ a o tahehe. 16 Khõnyãrò vĩkyãmõ në tëtëhũtëora nuõ. Në ki vĩkyã to hëma vã ki hyãlë pryã dõ në o pã rò vã ki hyãsã kayã nuõtahe ná né dõ a hte dõ vã kyãkũ yënuõ tóbë pã.

17 “Në khãlë ki o rò nĩdã të dõ Cómarya a Thë Sãsë hëso prëzũetëplõmu yëtahenuõ. A hé phũtëhërõ, lõ- kayã dõ a mepë të tahenuõ vã ki dyë è khõmũmãna dõ ù dya-ouõ è yënuõtõklõ pã. Htuõrò vã ki dyë èthĩ lõbũ tõprë tãmë pã, rò ù rão mwĩthë dõ alõ yënuõ pã. Mwĩthë yënuõ ù thëgnë è tõprë- to, thëgnë tũprë kayã dõ a nĩbë lõyënuõ tõprë- tuõ prë.”

Thũcuõ Tëritëkyã Dõ Thyatira Prëzũetëplõmu A o

18 “Rãcuõ liyënuõ dõ Thyatira prëzũetëplõmu a tanéphú a o nuõ,” a hé vã phũnuõrò a hé, “Tëritëkyã yënuõma a hyã dõ Cómarya aphũkhũ a o. A mëtëhëplõ nuõ a kyãrahtõ thyácónã minuõ, a khãduõnuõ, a takhõtakhë

thýacóná talíbyá dǒ ù htúplyarashyĩ ènuò cǒ. ¹⁹ Nè mękryá- ìtènuò vǎ thégně. Nè tẹmqtèklě, nè tẹzúttẹnyá, nè tẹphyétẹmẹ, nè mękhyãmẹaya tẹ thĩ tahenuò vǎ thégně. Tẹdǒ nè mẹ khǒnyáyẹ tahenuò, a o élóklǒ pǎ cǒ ná tẹdǒ nè męhtuòhó nuòtahe ma vǎ thégněgně.

²⁰ “Manárò vǎ lẹdyatẹthú dǒ nẹlọ nuòma a o tǒcǒ. Maĩtẹ hérò, nè plwǒ ithyóithya prẹmò Jezebel dǒ a hélya nịdyé anẹ ná vǎ ma Cómarya aprẹprọ tǒprẹ, nuòtǒprẹ. È ithyóithya ù akhu-akhyě, a thũcuóthú lǒ vǎkaya prẹmetẹphú tahe dǒ a ki cuóthú prẹmòprẹkhũ, htuòrò a ki e sẹesèdǒ ù lũhtya htuòhó ná prẹzọ nuòtahe. ²¹ Vǎ oyò hó è dǒ a ki zǎ nịdú khyěthyá a tẹcuóthú prẹmòprẹkhũ nuòtahe tadúró a thézú vỹkya to. ²² Dǒ a mẹphúnuò akhu-akhyě vǎ ki nǒswí omyétyá è dǒ lẹmyékhu pǎ. Kayá dǒ a cuóthú ná prẹmò yětǒprẹ tahenuò, vǎ ki nǒkhyábẹcyẹ khyábẹcú kuǒ èthĩ pǎ. Tẹmũyáricyá dǒ èthĩ cuóthú ná prẹmò yětǒprẹ tahenuò, èthĩ ki zǎ nịdú pé pǎ anẹ to kihérò vǎ ki nǒkhyábẹcyẹ khyábẹcú èthĩ pǎ. ²³ Vǎ ki mẹthyěkyá tǒkuǒ a khǒpacẹ tahe pǎpǎ. Phúnuòrò prẹzúetẹplómụ pwótómụ ki thégně ná vǎ ma prẹ dǒ a thégně ù pwǒ- tǒprẹ a tẹtanẹ ná a tẹthézúthéłǒ tahe nuò pǎ. Thĩ tǒprẹ ná tǒprẹ męhtuǒ lǒkryáhó phútẹ nuò, vǎ ki dyélyẹ kǎkhyèsú thĩ phú thĩ męhtuǒ nuòtahe pǎ. ²⁴ Manárò thĩ Thyatira prẹzúetẹ plómụphú dǒ a okyá yětahenuò, thĩ krwǒmẹ kuǒũ prẹmò Jezebel a tẹithyóithya mũmyáricyá dǒ ù é ná khínéricyá khuklǒ atẹ dóuódóbí adu-azǎ yétahe nuòto. Vǎ dyahtyapǎ ná tẹvítẹzǎ dǒ thĩlọ tǒcǒ- to. ²⁵ Manárò púklómạ nị ryá lahyá tẹ dǒ a o ná thĩ nuòtahe tuǒdǒ vǎ hyǎlya pǎ tǒphuò nuò ní-.

²⁶⁻²⁷ “Úpẹpẹ- bèbè dǒ a mẹpẹtẹ rò a ki mẹ plehyá tuǒdǒ atadú phú vǎ tẹthézú onuò hénuòma, vǎ ki dyé lǘ taryěshyosǒ dǒ athyaná vǎ nịbè dǒ vǎphẹ a o nuòtahe pǎ.

‘Vǎ ki dyé lǘ taryěshyosǒ dǒ a ki pǒ htyékẹ tahe ná ipò tǒhtẹ pǎ, rò a ki dómúdòplá lǒ èthĩ phú ù dómúdòplá pǒhe nuò pǎ.’ ²⁸ Vǎ ki dyékuǒ è sètǒrọ pǎpǎ. ²⁹ Nè khǎlẹ ki o hérò nịdǎ tẹ dǒ Cómarya a Thẹ Sǎsẹ héso prẹzúetẹplómụ tahenuò.”

3

Thũcuó Tẹritẹkyá Dǒ Sardi Prẹzúetẹplómụ A o

¹ “Rǎcuó liyě dǒ Sardi prẹzúetẹplómụ a tanéphú a o nuò,” a hé vǎ phúnuò rò a hé, “Tẹritẹkyá yènuòma a hyǎ dǒ prẹ dǒ a pǒnị a Thẹ Sǎsẹ yéthuòthyótómě dǒ a mẹ Cómarya atẹmẹ yétahe ná sẹyẹ thuòthyótómě a o. Nè mękryá- ìtẹ nuòma vǎ thégně. Nè ohtwǒprẹ cǒlá ná vǎ ù hé phúnuò tadúró nè krwǒ vǎkhyě to, nè thyápréná kayáthyě. ² Phúnuò akhu-akhyě, omyě páto, ihtòmǒ, tẹryá dǒ a okyá pǎ ná nè nuòtahenuò, a kírẹ thyéhó dyěshyodyésǒhtya khyéthýá mǒ ènuò, mẹtẹhérò, vǎ myáhtye ná tẹ dǒ nè męhtuòhó tahenuò, alǒabá hí dǒ vǎ Cómarya a mẹthènyě to. ³ Mẹphúnuòrò tanęhtyabè nịkhyě tẹdǒ ù ithyó htuòhó nẹnuò tahe ná tẹdǒ nè nịhuǒ htuòhó

nuõtahe. Cÿe tÿëyetahe rò zã nı̄ mǒ. Ki nÿe omyë tadûpã hënuõma vã ki hyã dǒ nÿe phú prëhuõ tǒprë nuõ pã. Vã hyã bikhëtë pãnuõ nÿe thëgnëto.

4 “Manárò kayã dǒ a ohtwǒprë sãšë rò ahyecã plĩphuo lõpã bí Sardi prëzÿetëtë plómukũ yënuõma a opatı̄ prë. Èthı̄ ki kũthyãhtya hyecãbũ rò a ki cuõttǒ kuõdũ ná vã pã, mÿëtëhërò èthı̄ kò cuõttǒkuõ nyã ná vã hó. 5 Kayã dǒ a mepëtë tahenuõ ù ki dyékũdyëthya htyakuõdũ èthı̄ ná hyebũcãphuo phúyënuõ pã. Htuõrò amwı̄ dǒ a o dǒ lihtwǒprë akũ yëtahenuõ, vã htũplikyã lũ toto. Dǒ vãphë ná a tanémókhuphũ tahe a mÿethënyë pãnuõ vã ki hësoluõhtyaplǒ pë èthı̄ yëtahenuõ, èthı̄ ma vãkayã prë, phúnuõ pã. 6 Phúnuõrò nÿe khãlè ki o rò nı̄dã lahyã tÿe dǒ Cómarya a Thë Sãšë hëso prëzÿetëtëplómũ yënuõtahe.”

Thũcuõ Tëritëkyã Dǒ Philadelphia Prëzÿetëtëplómũ A o

7 “Rãcuõ liyë dǒ Philadelphia prëzÿetëtëplómũ a tanéphũ a o nuõ,” a hé vã phúnuõ. Rò a hé, “Tëritëkyã yënuõma a hyã dǒ prë dǒ asãšë acóatë yëtǒprë a o. A pũma-o nı̄ Khwı̄ Davı̄ athõhti. Bí a bãmǒ kadã akhënuõ, ù mÿebı̄cyã tǒprë~ to. Rò bí a mÿebı̄ akhënuõ, ù bãmócyã tǒprë~ to. 8 Nÿe mÿekryã~ itënuõ vã thëgnë prë. Kadã dǒ ù mÿebı̄cyã tǒprë~ to nuõ, vã bãmǒ pëhǒ nÿe. Nÿe hëcërecë tadũrò nÿe nı̄dã vãngǒ, nÿe htëbı̄kyã vã to. 9 Khınëricyã khukló a tÿecóbëhõphũ yëtómũ nuõ, a lahǒ lya nı̄dyë lahyã anë ná pë ma Judaphũ tahe, tadũrò èthı̄ ma Judaphũ mǎto. Vã ki nõhyã dãngũlyã èthı̄ dǒ thı̄ khãduõ khãshyë pã rò èthı̄ pwǒ~ tǒprë ki thëgnë ná vã mǒnı̄ thı̄ nuõ pã. 10 Vã mekyãngǒ dǒ nÿe ki khyãthëplõhtũ agnë yënuõ, nÿe tǒnı̄ phyéma akhu-akhyë, tÿepyãtëšë dǒ a kırë hyã dǒ hekhuyë rò a ki mÿemyã lõ~ kayã odǒ hekhu yëtǒba lõpã akhënuõ, vã ki takótakë nı̄dyë nÿe pã.

11 “Nyëtyatonuõ vã ki hyã pã. Thyáphũ ù ki phyëphekýã tã nÿe khuklwõhtë tãmënuõ, pũklòmã nı̄ ryã tÿe dǒ thı̄ nı̄bë htuõhǒ, tÿethyõithya dǒ atǒabë nuõ tahe nı̄~. 12 Kayã dǒ a mÿepë tÿenuõ, vã ki dyëhtwõhtya è ná vã Cómarya a tÿëluõhõdu ahihtũ pã, htuõrò a ki o tadũlã bı̄nuõ pã. Vã ki rãonı̄ vã Cómarya amwı̄ dǒ èlǒ pã. Htuõrò vã ki rão vã Cómarya avı̄ mǎdũ Jerusalem vı̄thë amwı̄ yënuõ dǒ èlǒ pã. Jerusalem vı̄thë yënuõ, a o dǒ mókhu dǒ vã Cómarya a o rò a hyãlyã. Rò vã ki rãokuõ vã mwı̄thë dǒ èlǒ pã. 13 Nÿe khãlè ki o rò nı̄dã tÿe dǒ Cómarya a Thë Sãšë hëso prëzÿetëtëplómũ yëtahenuõ.”

Thũcuõ Tëritëkyã Dǒ Laodicea Prëzÿetëtëplómũ A o

14 “Rãcuõ liyë dǒ Laodicea prëzÿetëtëplómũ a tanéphũ a o nuõ,” a hé vã phúnuõ. Rò a hé, “Tëritëkyã yënuõma a hyã dǒ ù è, ‘Amèn’ yënuõ tǒprë a o. È ma prë dǒ a thëplǒcǒ rò a khyã athë cǒcótëtë yëtǒprë a o. Cómarya nõbyãtã dıtũ lõ tÿëlǒ~ plı̄ yënuõ ná è prë. 15 Nÿe mÿe htuõhǒ kryã~ maitënuõ vã thëgnë prë. Nÿe thyánã htyë dǒ a kũ kuõũ toto, a kacũ kuõũ toto, vã thëzÿı̄ ná nÿe ki kũ tomaná nÿe ki kacũ nuõprë. Vã thëzÿı̄ hé ná ki krwǒ vãkhyë rò krwǒtãtë. Ki thëzÿı̄ krwǒ to hërò krwǒ tã taki~ tãmë. 16 Manárò nÿe kũ toto,

nè kacú toto. Lèlè- nè lèpré akhu-akhyé vā ki htupláhtekyā nè dō vā kyākú pā. ¹⁷ “Vā duzāhtyathè rò vā lo pā có tōcō- to, vā lo ítētē- nuò a o lō có hó, nè hécó phúnuò tadúro nè thèplèthézò, lè- thézòklabèní nè, nè sòphásoryā, nè mèthèkhí, nè okhāklo có- rò nè thègnè nídyé nènè to. ¹⁸ Mèphúnuòrò vā dyéthègnè cwòpékuò nè ná thyáphú nè ki duzāhtyathè kuòú nuò, hyā iprikuò htè dō vāo yè. Htè yènuòma ù nuòhtuòhó ná mi. Htuòto hyā ipri kuòdú hyecaḅũ lèkúlèthya dō vāo yè rò kũbíthyábí nídyé kuóná nè okhāklo thétarè dũgnè yènuò. Thyáphú nè ki myáhtye líphóryā kuòú agnènuò, hyā iprikuò tøkhu mèthèsè dō vāo yè rò cínuò dō nè mèthèplòkú nuò.

¹⁹ “Lò- kayā dō vā mōní è tahenuò, vā ithyó thèprwòthèlì nídyé rò vā plì nídyé lũ. Phúnuò akhu-akhyé beshyo nè thèplò rò za ní mō. ²⁰ Níjdā lahyā- vā kahtò obí kadā nyèhyā rò vā dò kadā yè. Kayā tōprèprè ki nìhuò vā dò kadā kihè rò bāmósú nuò, vā ki hyānuò etòtòtò kuóná è, rò è ki etòtòtò kuóná vā pā.

²¹ “Vā mèpé htuòhó rò vā onyāní tòkuò hó ná vāphè dō khuklyáhtè htyalò akhu hó. Phúnuòrò kayā dō a mèpétè tahenuò, vā ki nõonyāo tòkuò èthì ná vā dō vā khuklyáhtè htyalò akhu yènuò pā. ²² Nè khālè ki o hérò níjdā tē dō Cómarya a Thé Sāsè heso prèzùètèplòmù yètahenuò.”

4

Ū Cóbucóbèhtya Cómarya Dō Mókhu Htyèlèkèkũ

¹ Tèyètahe htuò rò vā myáhtyelwó onepò tẹaruò tōcō. Dō mókhuò, kadā tōbè lumòo rò vā nìhuò tẹprahtya tōcō rò a pra thyáná kwopra phú vā nìhuò htuòhó dō kalúkhè nuò, rò a hébè vā rò a hé, “Htyadòyè, yètahe htwòhtya htuòpā rò kryā- matè bè htwòhtya ke pānuò, vā ki dyèluò pé nè.”

² Yètòphuòrò Cómarya a Thé Sāsè pũma tòphuò pũma vā rò dō mókhu nuò khwí a khuklyáhtè htyalò o tòmè rò ù onyāo dō akhu nuò tōprè. ³ Kayā nuòtòprè nuò amèthè takhè thyácóná lùthé lùthuòlè tòmè ná lùthé shyèthwi tahe, htuòrò bí khwí khuklyáhtè htyalò akhāshyé nuò, htyèlamòsá o tava lō lũ thyácóná lùthé thuòlè nuò có. ⁴ Khwí khuklyáhtè htyalò dō aruò nyèshyé ná lwĩmè yènuò a otava ná khwí khuklyáhtè htyalò yè rò khwí khuklyáhtè htyalò yètahe akhu nuò, muòprũmuòprè nyèshyé ná thèlwĩ dō a kũthyáhtya hyecaḅũ rò a klwòhtya khuklwòhtè tahe onyāo lahyā bínuò. ⁵ Bínuòakhè, dō khwí khuklyáhtè htyalò nuòtòkhu akũ nuò, shyelìbó hte, móròmónguò, shyelyā lõplí có. Dō khwí khuklyáhtè htyalò anyèhyānuò, mì tarébò thuòthyótòb mādú Cómarya a Thé Sāsè thuòthyótòmè yènuò, akyā rahtòhtya bínuò. ⁶ Bí khwí khuklyáhtè htyalò anyèhyānuò, htyèòdu dō asèkalí thyácóná lùthú bũplya tòmènuò a o tòò.

Thèhtwòprè lwĩduò dō a mèthèplò o lõplí dōkhyèkhyè, dō nyènyè yènuò, a o tava lõplí kuòke bí khwí khuklyáhtè htyalò akhāshyé nuò. ⁷ Arèlò tòduò nuò athyaná àyáthí, nyèduò tòduò nuò athyaná pũphèdu, thuòduò tòduò

nuô amèthè thyáná kayã mèthè rò lwıduõ tõduõ nuô, athyaná læbũdu dõ a zuõ dõ mólõnuô. ⁸ Thèhtwõprẽyẽ lwıduõ lõnuô, tõduõ- ná a dáo a bè thuõthyó, a mèthèplò tahenuô, a o lõplı lúnẽ sıprẽcõ, a o tuõ lõ có dõ adálẽ. Èthı irõ htuthèhtya pwõnyenyẽ- pwõthèthè có, a okuõ tõphuõ- to. Rò a irõ htuthèhtya lahyã,

“Byacè Cómarya dõ a mecyátè lõ- plı dõ a ohtwõprẽ dõnudõthakhẽ, rò a ohtwõprẽ tuõkhõnyã, htuõrò a ki ohtwõprẽ plehyälã yètõprẽnuô, a säse, a säse, a säse.”

⁹ Thèhtwõprẽyẽ lwıduõnuô, a irõ mełimetakhèhtya htuõrò dyaduzınyã rò hébwıhétaryèhtya Cómarya dõ a onyã dõ khwı khuklyáhtẽ htyalõ akhu dõ a htwõprẽ tacúprẽ talèkrè yẽnuô tõprẽ. Rò bı èthı irõhtya phúyẽ akhẽnuô, ¹⁰ muõprımuõprẽ nyẽshyẽ ná thélwı yẽnuô a dãngũlyã dõ prẽ onyã dõ khwı a khuklyáhtẽ htyalõ akhu nuõtõprẽ nyèhyã rò a cóbèhtya kayã dõ a htwõprẽ tacúprẽ yẽnuô tõprẽ. Èthı dyatãkyã a khuklwõhtẽ yètahe dõ khwı khuklyáhtẽ htyalõ anyèhyã rò a irõhtya lahyã,

¹¹ “Kõ- pè Byacè Cómarya, nẽ kò nıbè nyã tẽlıtètakhẽ, tẽbezúbennyã ná tẽprotèprya hó, mețèhéro nẽ byãlyã tẽ lõ- plı rò nẽ byãlyã èthı rò nẽ dya ohtwõprẽ èthı cı- dù nẽ thèplò.”

5

Li Talũ Tõklũ Ná Thímıphú

¹ Vã myãhtye li talũ tõklũ o dõ prẽonyã dõ khwı khuklyáhtẽ htyalõkhu nuõtõprẽ atakhu cóhtwó nuõtõkyẽ akũ. Litalũ yẽnuô, ù rão lõplı ná liplò nyèkhõnyẽkyẽ lõ rò ù kléicũma lũ ná tẽmátèdyã thuõthyótõkuô. ² Rò vã myãhtye tanéphú hëshyoresõ dõ a éhtõhtyashyo tõprẽ rò a dyéthègnè pè ù, “Kayã dõ a kò caãmõkyã pè ù tẽmëmámèdyã dõ ù kléicũma yètahe rò a bãmõhtya litalũ yẽnuõma ùpè?” ³ Manárò dõ mókhu bèbè, dõ hekhu bèbè, dõ Luõkénédõ nuô bèbè, litalũ yẽnuô, ù caãmõnı tõprẽ- to, ù hõnı tõprẽ- toto. ⁴ Kayã dõ a kòná ki bãmõ litalũyẽ rò hõ ènuô a o tõprẽ- to akhu- akhyẽ, vã nguõthyẽnguõ có. ⁵ Yètõphuõrò dõ muõprẽ tahe aklè tõprẽnuô, a hé vã, “Nguõ tãmè, Juda myècõphú äyãthı yètõduõ, Davı aklwılyã kalyã dıtú yètõprẽnuô, a nıbèhó tẽmèpè hó, rò a ki caãkyã tẽmëmámèdyã thuõthyótõkuô yè rò a bãmõ pè pè litalũ yẽnuõma anı hó.”

⁶ Bınuõakhè vã myãhtye thímıphú tõduõ kahtò odõ khwı khuklyáhtẽ htyalõ klãmèkũ nuõtõpho. Thèhtwõprẽ lwıduõ yẽnuô ná muõprımuõprẽ yètahe otava nılõ lũ. Thímıphú dõ a oluõhtya yètõduõnuô a có ná ù mețhyèno htuõhõ lũ nuô. Anõ o thuõthyótõphyã, htuõrò a mèthèplò o thuõthyótõplò, yẽma a mähó Cómarya a thèhtwõprẽ thuõthyótõmè dõ thũcuõ hó èthı dõ khälè pwõ- tõpho dõ hekhu yẽnuõhõ. ⁷ Thímıphú yẽnuô, a cuõphyè litalũ dõ a o dõ prẽonyã dõ khwı khuklyáhtẽ htyalõ akhu yètõprẽ atakhu cóhtwó akũnuô. ⁸ Bí a pımanı litalũyẽ akhẽnuô,

théhtwõprè lwĩduòyè ná muõprũmuõprè nyèshyè ná thèlwĩ yè dāngũlyā dō thímíphú nuòtòduò a mèthènyè. Èthĩ tòduò ná tòduò, tòprè ná tòprè nuò, a ti lèdò o htuòrò a o ná abèhtè tahe. Bèhtè yètahenuò a o bã cò ná tènũmũnuòsũ. Tènũmũnuòsũ yètahe ma màhò Cómārya akayā a tètkwícóbè nuòtahe hó.

⁹ Èthĩ irò li-irò athè tótó,

“Nè kòdũhó ná nè ki phyé litalũyè rò caákyā tèmēmámèdyā yètahe.

Mètèhéro ù mèt̃hyè htuòhó nè akhu-akhyè, thyáphú kayā tahe ki htwòhtya Cómārya atè nuò nè ihtakāhó èthĩ ná nèt̃hwi rò prèlukayā tahehe dō a o dō kayā pwõtòmuò, ngó pwõtóngó, myècò pwõ- tóco ná kè pwõtókè aklè tahenuò, nè ihtakā pè htuòhó ná Cómārya. ¹⁰ Èthĩ ki mē Cómārya a tēphyètēmē agnēnuò, nē dyèhtwòhtya hó èthĩ ná bwídu tahe dō Cómārya ahtyèakékũ hó. Rò èthĩ ki põtè dō hekhuyè pã.”

¹¹ Yètòphuòrò, vā myáhtye rò vā nĩhuò tanémòkhuphú o dō athĩ dō athĩkũ rò dyálopé pã coto yètahe angóprahtya. Rò èthĩ otavā lahyā ná khwĩ khuklyáhtè htyalò yè ná théhtwõprènuò lwĩduò ná muõprũmuõprè nuòtahe. ¹² Rò èthĩ èhtò irò shyo lahyā,

“Thímíphú dō ù mèt̃hyè lũ yēnuò, a kò nĩbèdũ taryèpropra, tēduzāhty-athè, tèt̃hítèphè, tèt̃hètèrè, tēdyaduzũnyā lũ, tēmèlímètakhè lũ, ná tēt̃tuthéhtya dũ lũ ní-.”

¹³ Rò vā nĩhuò ló- tē dō athèplò htwõprè o nuòtahe dō a o dō mókhu tahe bèbè, dō hekhũ tahe bèbè, dō helè tahe bèbè, dō htyèdutavā alè tahe bèbè, ló- tètèbyā o dō mólè tahenuò bèbè, a iròhtya rò a hé lahyā phuyè,

“Tēt̃tuthéhtya, tēmèlímètakhè, tēdyaduzũnyā ná tēprõtèprya nuò a ki o kuòdũ ná kayā dō a onyāo dō khwĩ khuklyáhtè htyalò akhu nuòtòprè ná thímíphú nuòtòduò tacũprè talèkré ní-.”

¹⁴ Théhtwõprè yèlwĩduò nuò a hésũ, “Amèn” htuòrò muõprũmuõprè tahe dāngũlyā rò còbucóbèhtya Cómārya ná thímíphú nuòtòduò.

6

Ū Mēmāryā Tēmēmámèdyā Tahe

¹ Vā myáhtye thímíphú nuòtòduò caámòhtya ù kléicũma tēmátèdyā dō thuòthyótòkuò aklèyè aréló tòkuò rò vā nĩhuò dō théhtwõprè nuò lwĩduò aklè tòduònuò angóprahtya thyánā shyelyā nuò rò “hyámò” a hé phũnuò.

² Vā myā rò vā myáhtye tathĩbũ tòduò, rò kayā dō a sidyā è tòprènuò a pũmanĩ klye tóbè rò ù dyè è khuklwõtè tòmè. Ènuò, athyanā kayā dō a sápè htuòhó ù tòprè nuò. Khõnyārò a sidyanĩ khyèthyā tathĩ rò a htecuò thyáphú a ki cuósápè khyèthyā ù nuò.

³ Bí thímíphúyè caámòhtya tēmátèdyā nyèkuòtòkuò akhènuò, vā nĩhuò théhtwõprè nyèduò tòduò yēnuò hé, “hyámò.” ⁴ Rò tathĩlĩ tòduò hyáhte, rò kayā dō a sidyā lũ tòprènuò, ù dyè lũ tēprõtèprya dō a ki phyéhyā tēsátèpā

dõ hekhuyë. Rò hekhuphú tahe ki mëthyë nídyë khyëdú lú tôprë ná tôprë. Htuõto ù dyë lú nëdu- tóbë.

⁵ Htuõrò thímíphú nuõtõduõ caámõhtya tëmátëdyã thuõkuõtõkuõ dõ ù mëma ènuõ, rò vã nìhuõ théhtwõprë thuõduõ nuõtõduõ hé, “hyãmõ” a hé phúnuõ. Vã myá rò vã myáhtye tathilõ tôduõ rò kayã dõ a sidyá lú tôprënuõ a o nídyë ná cáculè dõ a takhukú. ⁶ Vã nìhuõ dõ théhtwõprë yëlwíduõ aklë nuõ, a cô ná nõgõprahtya tãcõ, rò a hé, “Ryãtë tonyë- mõhé nuõ, a ní prë akhwókë buõkúlã tóbë prë, matorò buõbalí thuõbë prë. Rò mëpyëkyã tà olivahtyë ná thõbìthëhtyëzã nuõ tãmë ní-.”

⁷ Htuõrò thímíphú nuõtõduõ caámõhtya tëmátëdyã lwíkuõtõkuõ dõ ù mëma ènuõ rò vã nìhuõ théhtwõprë lwíduõ nuõtõduõ hé, “hyãmõ” a hé phúnuõ. ⁸ Vã myá rò vã myáhtye tathí byãbülë tôduõ. Rò kayã dõ a sidyá è tôprënuõ ù é lümwi ná tëthyë. Rò Luõkénédõ krwõtátò kuõ lúkhyë. Ù dyë èthí ataryëshyosõ dõ a ki mëpyëkyã hekhu lwípwiõtõpwí pã. Phúnuõrò a ki mëthyë ù ná tësátëpã, tøvìokò, tës wítèsë ná tèmìtëmyã tahe pã.

⁹ Htuõrò thímíphú nuõtõduõ caámõhtya tëmátëdyã dõ ù mëma è nyãkuõtõkuõ. Vã myáhtye kayã dõ a hésodõnyã pë ù ná Cómarya alãngõ, htuõto a khyáathë cócõtëte, rò ù mëthyëhtuõhõ èthí tahenuõ, vã myáhtye èthí théhtwõprë tahe odõ tëlürë alë nuõ. ¹⁰ Èthí èhtõhtya shyo lahyã angõ, “Byacë dõ a cyãtëlõ rò a sãšë, acóatë tôprë, prëluhekhuphú dõ a mëthyë pë yëtahenuõ, në ki cirya èthí, në ki mëlyë kãkhyë èthí bíkhëtë pã?” ¹¹ Ù dyë èthí cãcwõbũ pwõ- tôprë, htuõrò ù hé èthí ná èthí ki okuõ tabéthéprá põ taplõphú. Rò èthí ki okuõ tuõdõ ù mëthyë bãhtya hó èthí akhõ prëmëtëphú tahe ná apuõvyã dõ a zÿenyãtë tahe phú ù mëthyëhtuõhõ èthí nuõ pã.

¹² Vã myá rò, vã myáhtye thímíphú nuõtõduõ caámõhtya tëmátëdyã akuõ thuõthyó yëtõkuõ. Yëtõphuõrò, tanéhtõdì shyonyacó, tamõ khíkyã thyáná ikë taprú lõ tãpũ nuõ, htuõrò lë rò alí kathwíkyã thyáná thwi nuõ có. ¹³ Së tahe latãprõ lõ dõ hekhu thyáná kélathëdu hyã rò kadwìthè dõ amí hí to tahe latã thyëlõ dõ hekhu nuõ. ¹⁴ Mólë nuõ a lamëkyã thyáná ù talú dwókyã litaklú nuõ. So pwõtõmë ná klú pwõtõklú nuõ, a thóthú cuõkyã lõ ná akhãlë.

¹⁵ Bínuõkhë pãnuõ, hekhu khwí tahe, prëpõtaritë tahe ná klyë khuklõdu tahe ná prëduzãhtyathë tahe ná prëhëshyoresõ tahe, htuõrò lõ- cù tahenuõ bèbë, lõ- prë nìbë tãpalã thí tahenuõ bèbë, a cuõ owóobí nídyë lahyã anë dõ krókũ, dõ lõplilõplë dõ a o dõ lãklësoklë nuõtahe pã. ¹⁶ Èthí èhtõhtya lahyã sotahe ná lõtahe rò a hé lahyã, “Latãprõ dõ pëlõ yë rò latãprõ uóbí pëkyã pë ná prë dõ a onyã dõ khwí khuklyãhtë htyalõ akhu nuõtõprë amèthè ná thímíphú a tãthéplõdu pë yënuõ-.” ¹⁷ Mëtëhërò, mõnyëmõthë hyãtuõhõ dõ Cómarya ná thímíphú ki cirya ù pwõ- tôprëhõ, ùpë tôprë kírë khyábë pãpë?”

7

Israel Akayă Aprê Tôthĩ Lwĩthó Ná Lwĩrĩ

1 Tẹmẹ-ané phúyè htuòrò hekhuyè bèbè, htyèdutava yètahe bèbè, thòmó tahe bèbè, thyáphú kélathé hyàbè tǎ èthĩ tǎmẹ nuò, vǎ myáhtye tanéphú thélwĩ ihtòò lahyǎ dǒ hekhu lwĩnǎ rò a metǎtǔ sũkyǎlǒ kélathé klyá. 2 Vǎ myáhtye tanéphú dǒ aruòtòprè o dǒ cĩte tǒkyè hyǎ rò a phyéhyǎnĩ Byacè Cómarya dǒ a htwòprè yètòprè a tẹmátèdyǎ tǒkuò. Htuòrò a cyèpryè éhtòhtya tanéphú yéthélwĩ dǒ Cómarya dyè htuòhó èthĩ atèpròtèprya dǒ a ki mepýékyǎ hekhu ná htyèdutava yètahe. 3 Tanéphú yètòprè hé, “Bí pè mèmámèdyǎ htuò tyahĩ Byacè Cómarya a prèmètèphú yètahe ná tẹmátèdyǎ dǒ a mǎhtèlǒ híto nuò, hekhu bèbè, htyèdutava bèbè, thòmóvèbò bèbè, tǒbè mepýámèsè nĩhĩ èthĩ tǒcò- to.” 4 Rò ù heso vǎ ná kayǎ dǒ ù mèmá è ná Cómarya a tẹmátèdyǎ dǒ a mǎhtèlǒ tahenuò, a o aprè tǒthĩ lwĩthó ná lwĩrĩ. Èthĩ tahe ma mǎhó lǒ Israelphú shyényèmuò yètahe hǒ.

5 Dǒ Juda tǒmuòtǒcò aklè nuòma aprè tǒthó ná nyèrĩ,

Dǒ Reube tǒmuòtǒcò aklè nuòma tǒthó ná nyèrĩ,

Dǒ Gad tǒmuòtǒcò aklè nuòma tǒthó ná nyèrĩ,

6 Dǒ Asher tǒmuòtǒcò aklè nuòma tǒthó ná nyèrĩ,

Dǒ Naphtali tǒmuòtǒcò aklè nuòma tǒthó ná nyèrĩ,

Dǒ Manasseh tǒmuòtǒcò aklè nuòma tǒthó ná nyèrĩ,

7 Dǒ Simeonè tǒmuòtǒcò aklè nuòma tǒthó ná nyèrĩ,

Dǒ Levi tǒmuòtǒcò aklè nuòma tǒthó ná nyèrĩ,

Dǒ Isachar tǒmuòtǒcò aklè nuòma tǒthó ná nyèrĩ,

8 Dǒ Zebulu tǒmuòtǒcò aklè nuòma tǒthó ná nyèrĩ,

Dǒ Joseph tǒmuòtǒcò aklè nuòma tǒthó ná nyèrĩ

Ná dǒ Benjamino tǒmuòtǒcò aklè nuòma aprè tǒthó ná nyèrĩ.

Kayă Bémudu Tòmụ

9 Tẹmẹ-ané phúyè htuòrò vǎ myáhtye kayǎ oróóe nyacó tòmụ rò ù dyǎ lǒpè èthĩ tǒprè- to. Èthĩ o dǒ myècò pwòtǒcò, klwilyǎ pwòtòmụ, kayǎ pwòtòmụ, ná ngó pwò- tǒcò hyǎ rò èthĩ hyǎkahtòò dǒ thímiphú ná akhwĩ khuklyáhtè htyalǒ anyèhyǎ. Htuòrò èthĩ kũthyáhtyanĩ cǎwòbũhtù rò pũmanĩ lahyǎ kanòduphyǎ tahe. 10 Èthĩ cyèpryè éhtò rò a hé,

“Túprè pè Cómarya dǒ a onyǎo dǒ khwĩ khuklyáhtè htyalǒ a lǒ nuò tǒprè ná thímiphú nuòtòduò mǎlwóhteka pè prè.”

11 Lǒ- tanémókhuphú tahe kahtò tava lǒplĩ ná khwĩ khuklyáhtè htyalǒ yè ná muòprũmuòprè nuòtahe ná thèhtwóprè nuò lwĩduò. Bínuòakhè èthĩ dǎngũlyǎ lǒplĩ dǒ khwĩ khuklyáhtè htyalǒ anyèhyǎ rò cóbucóbèhtya lahyǎ Cómarya. 12 Rò a hé lahyǎ,

“Amèn, tẹhtuthéhtya, tẹlìtètakhè, tẹthítèphé, tẹhébwiétaryè, tẹbezùbenyǎ, tẹpròtèprya, ná tẹhètèrè tahenuò, pè Byacè Cómarya ki nĩbè dũ tacùprè talèkrè ní- Amèn.”

¹³ Htuóòrò dǒ muǒprǔmuǒprǔ nuótahe aklě tǒprǔnuô a sudyă vă, “Kayă dǒ a kǔthyă çawǒbũhtũ yétahe nuôma ũpě? Èthĩ ma a o bítě hyă?”

¹⁴ “Thárádu, vă thégněto, nẹ thégně prě,” vă hészú è phúnúu.

Rò è hészú vă, “Èthĩ tahe nuôma kayă dǒ a cuǒ talwóbě htuóóhó tẹmęcyęmęcũ dǒ a taróthé théisě yětócnúu hó. Èthĩ ishuóplĩ htuóóhó a çawǒhtũ yétahe hó, htuóòrò a mębũ htuóóhó ná thímíphú nuótóduǒ athwi hó.

¹⁵ Phúnúu akhu-akhyě,

Èthĩ kahtò nǐbéhó dǒ Cómarya akhwĩ khuklyáhtě htyalǒ anyěhyă hó rò èthĩ mę hó lǔ tẹmę mǒkhíkí, mǒsěklěklě dǒ tẹlǔtyă hókũ nuô hó. Prě dǒ a onyăo dǒ khwĩ a khuklyáhtě htyalǒ aǒ yětóprǔnuô, a ki okuǒ ná èthĩ rò a ki takótakě nǐdyě èthĩ pǎ. ¹⁶ Théethéǒ pǎ tǒphuǒ- to. Tamǒ sábě pǎ èthĩ tǒphuǒ- to. A khyábènǒ pǎ tẹkǔalwó to. ¹⁷ Mętéhéro thímíphú o dǒ khwĩ khuklyáhtě htyalǒ akláměkũ nuótóduǒ ki kyě èthĩ rò a ki thũcuǒ èthĩ dǒ htyě dǒ a dyě èthĩ théhtwǒprě a htyěhtekhu tahe a o pǎ. Htuóòrò Cómarya ki htũthũkyă pẹ èthĩ mětèhtyě pwǒtómé có pǎ.”

8

Tẹmęma Tẹmátẹdyă Akuô Thuóóthyótókuô Yětókuô

¹ Bí thímíphú caámǒ tẹmęma a tẹmátẹdyă akuô thuóóthyótókuô yětókuô akhě, dǒ mókhu nuô, tẹthuótẹkrě ohtya nyě rare tavítava có míní thuóshyě bínuô có.

² Bínuóakhě vă myáhtyę tanéphú thuóóthyótóprě dǒ a mę Cómarya atẹmę rò a kahtò o dǒ lǔnyěhyă pwǒ- tǒphuǒ, rò ũ dyě èthĩ kwǒ thuóóthyótómě.

³ Rò tanéphú aruótóprě dǒ a pǔma nǐdyě díbětětǎe dǒ ũ lẹisúũhtya ná tẹnuómú yětóprǔnuô, a hyăkahtò bí tẹlǔrě akhăshyě nuô. ũ dyě ényacǒ lǔ tẹnuómú tahe dǒ a ki sunuóbă tǒ pẹ ná Cómarya akayă săsě lǒ- plĩ tahe a tẹkwícóbě. Htuóòrò a ki lǔhtya yétahe dǒ tẹlǔrěhtě aǒ. Tẹlǔrěhtě yěnuôma a o dǒ khwĩ a khuklyáhtě htyalǒ anyěhyă nuô. ⁴ Tẹnuómú akhuó yěnuô ná kayăsăsě tahe a tẹkwícóbě tahenuó, a o dǒ mókhtutanéphú yětóprě a takhukũ rò a khuóhtya rǒlǔ dǒ Cómarya a o. ⁵ Phúnúóhtuóòrò tanéphú yětóprǔnuô, a phyě miklwó dǒ tẹlǔrěyě aǒ rò a sunuóbă dǒ lẹisúũ tẹnuómú a díbětětǎe yě akũ nuô. Yětóphuóòrò a hátă dǒ hekhu rò shyelya, mókřòmǒnguǒ, shyeljǐbó htuóòrò tanéhtǒdí ohtwóhtya dǒ hekhuyě.

Kwǒtahe

⁶ Bínuóakhě tanéphú thuóóthyótóprě. Dǒ a pǔmanǐdyě ná akwǒ thuóóthyótómě yětahenuó o taritaryă one lahyă anẹ dǒ a ki uóhtya akwǒ tahe.

⁷ Bí tanéphú aréǒ tǒprě uóhtya akwǒ akhěnuó, ũ cyętă takřũthè. Htuóòrò ũ hátă thwi dǒ a sílyă ná mi dǒ hekhuyě. Yětóphuóòrò mi ũlǒkyă hekhuyě thuǒpwítǒpwĩ, thòmǒ tahe thuǒpwítǒpwĩ, htuóòrò a ũ lǒplĩ có mǐmǒ ná thòtǒmǒ lǒ- plícó.

8 Phúnuòhtuòrò bí tanéphú nyèprè tòprè uòhtya akwọ akhènuò, tètòcò dǒ athyaná miúkyà rahtòhtya sodu tòmè yènuò ù vítǎ è dǒ htyèdutavakù. Htyèdutava thuòpwítòpwí nuò a htwòhtya lõplí thwí. 9 Tèphútèlye o dǒ htyèdutavakù tahenuò, a thyèkyà thuòpwítòpwí, htuòrò thòklyèdu pyékyà thuòpwítòpwí.

10 Htuòrò tanéphú thuòprè tòprè uòhtya akwọ akhènuò, sèdu tòmè dǒ a lítakhè thyácóná mikò yètómè o dǒ mólẹ latà rò a latànuò dǒ lyàmuò tahe akù thuòpwítòpwí, a latànuò dǒ htyèhtekhu tahe akù thuòpwítòpwí. 11 Rò sè yètómè nuò, amwí ná “Phòkhèmò,” rò htyè khèkyà lõ thuòpwítòpwí. Kayà ò lahyà htyèkhèyè akhu-akhyè a thyè élá.

12 Bí tanéphú lwíprè tòprè uòhtya akwọ akhènuò, tamò, lẹ, sè thí tahenuò, a pyékyà thuòpwítòpwí. Atẹlì takhòtakhè tahenuò, a lamékya thuòpwítòpwí. Mòsèklè khíkyà thuòpwítòpwí, rò mọkhí akhènuò, lẹ, sè tahe a khíkyà thuòpwítòpwí.

13 Bínuòakhè vǎ myáhtye lǎbùdu tóbè zuò dǒ mólẹ rò vǎ nǎhuò aprahtya, “Tanéphú dǒ aruò nuò théthuò kíre uòhtya hó akwọ akhu-akhyè, lõ- kayà o dǒ hekhunékhu yètahe ki o ná tẹcyètẹcù, tẹcyètẹcù, tẹcyètẹcù,” a prahtya phúnuò.

9

1 Phúnuòhtuòrò bí tanéphú nyǎprè tòprè uòhtya akwọ akhènuò, vǎ myáhtye sè tòmè latà o htuòhó dǒ hekhu yè rò ù dyè sè yètómè ná kròkùdu kròkùzǎ tókù athòhti. 2 Sèyè tòmè bámò kròkùdu kròkùzǎ yètòkù rò mikhuòhtya dǒ akù rò a thyácóná mikhuòhtya dǒ mipòdukù nuò có. Mi yò khuòhtya akhu-akhyè, tamò ma akhíkí, mólẹ ma a khíkyà lõplícò. 3 Takí tahe o dǒ mikhuòklẹ zuòhte rò a zuòhte tǎlò dǒ hekhu rò ù dyè èthí atèpropriya shyosò dǒ a ki ǎryǎ ù, rò a ki ryǎ thyácóná dámè dǒ hekhuyè tahe a ǎryǎ ù nuò có pǎ. 4 Ù héone èthí ná a bè mẹpyení mímò tahe to, thòtòmò thíthuò tahe to, thòmòvèbò thítahe taki- to. Èthí bè ǎ prétú kayà dǒ a o nǎdyè kuóná Cómarya atèmẹmámẹdyǎ dǒ a mǎhtẹlọ to nuòtahe pré. 5 Takí yètahenuò, ù hé o èthí dǒ a bè mẹthyení kayà yètahe to manàro nyǎlẹ akùnuò, ù nòmẹswícye mẹswícù èthí ná kayà yètahe. Tèmẹcyèmẹcù ù yènuò, ǎryǎsè thyácóná dámè ǎ nuò. 6 Yènyǎlẹ akùnuò, kayà yètahe ki myápù tẹthyè tadúro a myáhtye to. Èthí thézù thyè tadúro tẹthyè amuòphè ki klyà taphákyà èthí khǎlẹ pǎ.

7 Takí tahenuò athyaná tathí tahe dǒ a o taritaryǎ ané dǒ a ki sátẹ agnè nuò. Dǒ èthí khuklólọ nuò a có ná a klwòní khuklwòhtè nuò, htuòrò èthí mètè nuò, a có ná kayà mètè. 8 Èthí khuluò nuò, athyaná prèmò tahe akhuluò rò akhukhyè nuò athyaná ǎyáthí tahe akhukhyè. 9 Dǒ èthí taòlọ nuò a có ná a thyaní catòhtè rò a plyǎ adánuò aprǎ kaòkathya thyácóná ù htyasá tẹsà rò ù vẹpǎ prarúpratèhtya éní tathílọ tahe nuò có. 10 Akhámí nuò, a thyácóná dámènuò rò a ǎryǎ thyácóná dámènuò cócó. Akhámí yènuò, a

o ná atëryã shyosõ dó a ki açyë açû ù nyãlë akû pã. ¹¹ Khwí dó a põ èthĩnuó a otôprë. È ma tanéphú tôprë dó a põ krõkũdu krõkũzã yëtõkũ nuõtôprë hó. Hebreo angó nuõma amwĩ ná Abaddon rò Greek angó nuõma, a hé ná Apollyona.*

¹² Tëcyëtëcû aréló tóco nuõma, a talwókyã htuõhó. Yëtõco htuõpã ma tëcyëtëcû ki hyã pò nyëcô pã.

¹³ Bí tanéphú aprë thuõthyó nuõtôprë uõhtya akwõ akhënuó, vã nĩhuó ngõprahtya dó tëlürëhtë anõ lwĩbõ akû dó a o dó Cómarya anyëhyã nuõtõkhu. ¹⁴ Ngó hétãlyã tanéphú aprë thuõthyó dó a pũma-onĩ kwõ nuõtôprë, “Plwõhtecuó tanéphú nuõthélwĩ dó ù cõklõma èthĩ dó lyã-muõdu Euphrate akũnuó.” ¹⁵ Tanéphú aprë thuõthyó yëtôprënuó, a cuó plwõhtekyã tanéphú yéthélwĩ rò èthĩ yënuó, ù taritaryã one khódú èthĩ dó a ki mëthyë tótũkyã prëlu hekhuphú thuõpwítõpwĩ bí tòmũ akû, tónyë akû, tólë akû ná tona akû yënuó pã. ¹⁶ Klyë dó a sidyã tathĩ tahe a oé có bá-tënuó, vã nĩhuó ù hësopë vã ná a o có athĩ nyëri có.

¹⁷ Dó vã tëmýãhtyelwó one akũyënuó vã myãhtye tathĩ tahe ná prësidyã lũ tahe. Èthĩ thyã lahyã çatõhtë tahe dó alĩ thyácónã mi, rò a taphèlõ, htuõrò a byã thyácónã yathúbyã dó ù é ná salapha nuó có. Tathĩ yëtahe akhukló nuó, athyaná äyãthĩ khukló rò dó tathĩ yëtahe akyãkũ nuó, mi ná mikhuó tahe ná yathúbyã salapha hte lõplĩ. ¹⁸ Mikyãhte, mikhuõhte, yathúbyã hte dó tathĩ yëtahe akyãkũ. Dó tÿyëthuõcõ mëcyëmëcû ù akhu-akhyë, kayã thyë thuõpwítõpwĩ. ¹⁹ Mëtëhërò tathĩ tahe a tÿpõpõryãshyosõ dó a ki mësëũ nuó, a o dó èthĩ kyãkũ ná akhãmĩ aõnuó. Akhãmĩ tahenuó a khuklõo rò akhãmĩ yëtahenuó, athyaná rũ khukló, rò a mësúwímësë lõplĩ ù ná akhãmĩ yëtahe.

²⁰ Kayã dó a olwókyã ná tëmëcyëmëcû atë thyërãthyëdwõ yëtahenuó, a mÿ plehyã tadũ nĩdyépã a tëmũmyãricyã nuõtahe. A çã nĩ pë lahyã anë to. Èthĩ cóbë tadũpã lahyã khĩnékhĩnõ, prëzõ dó ù mënã htë, ù mënã rũ, ù mënã talĩ ná lõ ná thò dó a myãhtyëcyãto, htuõrò a nĩhuó cyãto, a cuócyãto nuõtahe. ²¹ Htuõto èthĩ atëmëthyë prëlukayã, atëmë khĩné Thárã e ùzõ tahe, a tÿecuõthũ prëmõprëkhũ ná a tÿehuõehĩ tahenuó, a çã nĩdũkuõ pã anë tõphuõ- to.

10

Tanéphú Ná Litalũphú Tõklũ

¹ Phũnuõhtuõrò vã myãhtye tanéphú a hëshyoresõ dó aruó tôprë odõ mókhu hyãlyã. A kũthyã htyanĩ óluõ rò htyëlamósã o dó lũ khuklõkhu. A mètënuó athyaná tamõ rò a khãduõnuó athyaná miũ lĩkathwĩ hihtũ nuó. ² Dó a takhukũ nuó, a pũõmanĩ litalũphú dó ù bãmõ one hó lũ tõklũ. Akhãduó cóhtwó tõkhõnuó a khëtã dó htyëdutavã akhu, rò dó cóci tõkhõnuó a khëtã dó khõlõkhu. ³ Rò a èhtõ prahtyashyõ thyácónã äyãthĩ tahe kõtangë nuó. Bí a èhtõhtya htuõnuó, shyelyã sùpë lũ thuõthyótõhũ.

* 9:11 9:11 Angólasã ma prëmëpýë tÿ.

⁴ Bí shyelya htuõ thuõthyótõhû akhënuõ, vã kírë rãmákyã tadúro vã n̄huõ ngóprahtya dõ mókhu rò a hé, “Beuõbebíkyã shyelya hésoluõ kaxhyësú n̄ thuõthyó tõhû yënuõ. Rãmã tá è tãmé.”

⁵ Bínuõakhë vã myáhtye tanéphú dõ a kahtòo dõ htyëdutava akhu ná khõlõkhu tõprënuõ a zõhtya atakhu cóhtwó dõ mókhu. ⁶ Rò a byályaní ané ná Cómarya dõ a htwõprë tacúpřë talëkré rò a byálya mókhu, hekhu, htyëdutava ná tëlõ- plí o dõ akú yënuõ tõprë amwí. Htuõrò tanéphú yëtõprënuõ a hé, “Tëyëtahe ki htwõhtya pã nuõ anyëpã nátõhó. ⁷ Shyé- tanéphú aprë thuõthyótõprë yëtõprë ki uõhtya akwõ akhëpãnuõ, Cómarya ki mëlõbãhtya atë taritaryã one tãcócãzã phú a hëso htuõhó alulë prëpro tahe nuõ pã.”

⁸ Ngóprahtya dõ vã n̄huõ htuõhó dõ mókhu yëtahenuõ, a hëbètã khyëthyã vã rò a hé vã phuyë, “Cuõphyë litalũ dõ ù bãmõ one htuõhó dõ tanéphú dõ a kahtòo dõ htyëdutava akhu ná khõlõkhu nuõtõprë a takhukũ nuõ.”

⁹ Rò vã cuõ dõ tanéphú nuõtõprë a o rò vã kwí è litalũphú nuõtõklũ. Rò a hé vã, “Phyë rò e è ní-. Dõ n̄ hókũnuõ a ki khè pã tadúro dõ n̄ kyãkũnuõ a ki sũ thyánã vyáhtyë nuõ pã.” ¹⁰ Vã phyení litalũphú dõ a takhukũ yë rò vã e. Vã e rò dõ vã kyãkũ nuõ, asũ thyánã vyáhtyë tadúro bí vã piklũnuõ htuõhó è akhë nuõ, akhë hyã dõ vãhókũ. ¹¹ Phúnuõhtuõrò ù hé vã, “N̄ bè hépro one khyëthyã pë kayã éprë, myécõ écõ, prëhëbè khólũ ngõ écõ ná khwícõphya éprë yëtahe ari-akyã ní-.”

11

Prëkhyáthë Thényë

¹ Bínuõakhë ù dyë vã pòmõ dõ athyaná létë iplí tõbõ rò ù hé vã, “Cuõtëmyã Cómarya tëlũhõdu ná tëlũrë nuõ, htuõrò dyámyã kayã dõ a cóbucóbëhtya bí tëlũhõdu akũnuõ tahe. ² Manárò dõ tëlũhõdu aklõ lqtarékũ nuõ tëmýã tuõ tá è tãmé ní-, mëtëhërò ù dyëtã htuõhó è dõ Judaphú mato tahe a takhukũ hõ. Èthí ki htyakhë zllõ vřsãšë yëtõvĩ nuõ lwřshyë ná nyëllë akú pã. ³ Vã kayã dõ a ki khyáthëyë thényë nuõ, vã ki dyë èthí tẽprõtẽprya pã. Èthí ki kũthyãhtya hyebócãbõ tapřú tahe pã. Èthí ki hépro one pë ù ná Cómarya tẽritëkyã pã rò a ki onyë amõnyë tõrí ná nyëzë ná shyëthuõthyó pã.” ⁴ Prëkhyáthë thényëyë nuõma a thyáhó ná olivamõ nyëmõ ná mikõ nyëmë dõ a ihtòo dõ Cómarya dõ a põ hekhu yëtõprë anyëhyã nuõ hõ. ⁵ Kayã tõprëprë ki pũ mepýãmëšë èthí hënuõ mi hte dõ èthí kyãkũ, rò a ũkyã lõ kayã dõ a thëhte lũ tahe. Rò kayã tõprëprë dõ a kírë mepýãmëšë èthí hënuõ a ki mëthyëkyã èthí phúnuõ pã. ⁶ Bí èthí hépro one pë ù ná Cómarya alãangõ akhënuõ, thyáphú kë ki cù tá taki- mē nuõrò, èthí o ná a tẽprõtẽprya dõ a mēbikyãcyã mókhu akadã pã. Htuõto a tẽprõtẽprya opã ná a ki mēhtwõhtya htyëyënuõ ná thwi nuõma a mē cyãcyã. Htuõto

a tɛprɔtɛprya opã ná a ki thézú nõhtwɔhtya tamõmõ kɛrãkɛdwɔ thĩtahe hɛnuɔ, a mɛtã hekhu rò a mɛhtwɔhtya nuɔma, a mɛ cyãcyã prɛ.

7 Bí èthĩ khyãtuɔhó athé akhɛnuɔ, tɛmɛtɛmyã tɔduɔ o dɔ krɔkũdu krɔkũzã rò a hyãhtya pã. A ki hyãhtya sásũ èthĩ yèthényɛ pã. A ki mɛpɛ èthĩ yèthényɛ rò mɛthyɛkyã èthĩ pã. 8 A mɛthyɛ htuɔ èthĩ rò ù dyalya èthĩ anɛklɔ bí vɛdu nuɔtɔvɛ a klyãdɛkũ nuɔ pã. Vɛnuɔ tɔvɛ mamã vɛ dɔ ù lɛmɛthyɛ a Byacɛ dɔ krusulɔ nuɔtɔpho hó. Vɛyɛ tɔvɛ nuɔma ù é lũ ná tɛ dɔ ù lɛmyãbũmyãmã kyã kuɔdũ vɛ Sodom tomanã Egypt kɛ nuɔ prɛ. 9 Pwɔtɔkɛ, pwɔtɔmyɛ, pwɔtɔcɔ, pwɔtɔngɔ, ná pwɔtɔmuɔ ki myãlɔ èthĩ nɛklɔyɛ pã rò ù iluɔ èthĩ to. Ù nõdya-o èthĩ phũnuɔ thuɔnyɛ ná tɔkwonyɛ pã. 10 Dɔ èthĩ yèthényɛ thyɛ akhu-akhyɛ, kayã o dɔ hekhuyɛ pwɔ- tɔprɛ ki thɛkrũthɛlɔ lõplɛ cɔ pã. Èthĩ ki mɛpwɛmɛla rò a ki thũcuɔ pɛ lũ shyɛzũ tɔprɛ ná tɔprɛ pã, mɛtɛhɛrɔ prɛprɔ yèthényɛ nuɔ a yɔ mɛ-ohtwɔhtya é pɛ èthĩ tɛcyɛtɛcũ rò prɛlu hekhuphũ tahe khyãbɛlɔ akhu-akhyɛ, a thyɛ pɛ èthĩ rò a thɛkrũthɛlɔ lõplɛ cɔ.

11 Manárɔ bí thuɔnyɛ ná tɔkwonyɛ bãhtyahó nuɔ, thɛhtwɔprɛ o dɔ Cómarya a o yɛnuɔ, a hyãlya nuɔ dɔ èthĩkũ rò èthĩ ihtɔhtwɔprɛ khyɛthyã. Rò kayã pwɔ- prɛ dɔ a myãhtye èthĩ ihtɔkhyɛ yɛtahenuɔ, a taròthɛ thɛisɛ lõplɛ cɔ. 12 Phũnuɔhtuɔrɔ prɛkhyãthɛ yèthényɛ nɛhuɔ ngɔprahtya dɔ mókhu rò a hé èthĩ, “Hyãhtya lahyã dɔyɛ” a hé lũ phũnuɔ. Rò bí kayã dɔ a thɛhte lũ tahe opɔmyã èthĩ akhɛnuɔ, èthĩ kãkahtya nuɔ dɔ óluɔ tɔba akũ rò a htyalã dɔ mókhu.

13 A kã kahtyahtya ná tanɛhtɔdɛ shyonyacɔ. Vɛ latãprɔkyã a pwɛshyɛtɔpwɛ rò kayãthyɛkyã aprɛ thuɔthyɔtɔrɛ. Kayã dɔ a okyã tahenuɔ, a htɛtapã thɛisɛ lõ lahyã rò htuthɛhtya mókhu a Cómaryadu a tɛprɔtɛprya.

14 Tɛcyɛtɛcũ nyɛhũtɔhũ mɛ-anɛ htuɔhó tadúrɔ nyɛtyato nuɔ tɛcyɛtɛcũ thuɔcɔtɔcɔ ki hyãlɛ pɔ pã.

Kwɔ Amɛ Thuɔthyɔtɔmɛ Yɛtɔmɛ

15 Htuɔrɔ bí tanɛphũ aprɛ thuɔthyɔtɔprɛ yɛtɔprɛ uɔhtya akwɔ akhɛnuɔ, ngɔtahe prahtya shyonyacɔ dɔ mókhu rò a hé,

“Khõnyãyɛ tɛprɔtɛprya dɔ a ki pɔ hekhu yɛnuɔma a htwɔhó pɛ Byacɛ ná a Messia atɛ hò rò a ki pɔtɛ tacúprɛ talɛkrɛ hó.”

16 Htuɔrɔ muɔprũmuɔprɛ nyɛshyɛ ná thɛlwɛ dɔ a onyão dɔ khwɛ khuklyãhtɛ htyalɔkhu dɔ Byacɛ Cómarya anyɛhyã yɛtahenuɔ, a dãngũlya cɔbɛhtya Cómarya rò a hé lahyã,

17 “Cyãtɛlɔ thɛgnɛtɛplɛ a Byacɛ Cómarya dɔ a ohtwɔprɛ mú- nukhɛ, a ohtwɔprɛ tuɔkhõnyã tɔprɛ-, dɔ nɛ nõhó nɛ tɛprɔtɛprya dɔ adu rò nɛ cáhtya pɔhótɛ akhu-akhyɛ pɛ hébwihɛtaryɛ nɛ. 18 Myɛcɔruɔphũ tahenuɔ, a thɛplɔdu thuɔhtyɛhtũ lahyã hó nɛ hó. Manárɔ, phũtɛtɛ- bɛbɛ, nɛ tɛthɛplɔdu ashuɔkhɛ hyãtuɔhó. Shuɔkhɛ hyãtuɔ nyã hó

dó nẹ kibè cirya kayáthyě tahe hó. Shuòkhě hyātuòhó dó nẹ kibè dyé hó nẹ prẹprẹ dó a mẹ nẹ tẹmẹ tahe bèbè, nẹ kayá béplóbémụ nuòtahe bèbè, kayá pwọ- tọprẹ dó a dyaduzúnụ nẹ nuòtahe bèbè, kayá mwìladu tahe bèbè, kayá dó ù tanẹ patí lù tahe bèbè shuòkhě hyātuòhó dó Cómarya ki bèdyé èthí akhwóakè hó. Shuòkhě hyātuòhó dó nẹ ki mẹpyékyá kayá dó a mẹpyékyá hekhu nuòtahe hó.”

¹⁹ Bínuòkhě ù bámòhtya Cómarya a tẹlùhòdu dó mókhu nuòtómě. Rò ù myáhtye tẹmaklò a tósàsẹ o dó tẹlùtyá hòkù nuò. Htuòrò shyelìbò, tẹprańpráte, mókrọ shyelya, tanéhtóđí, takrùthè plòdu tahe cyetá thyácóphú kécụ nuò.

12

Prèmò Ná Plya Tòbò

¹ Htuòrò tẹ tẹpròtẹprya adu-azá tóco oluòhtya dó mólẹ. Rò prèmò tọprẹ kúthyání tamò rò a zítào lẹ dó a khanyelẹ htuòrò a klwòhtyaní sẹ shyényèmě. ² Prèmò yétòprènuò a muòđòdu rò a kírẹ phúohó akhu-akhyé ahó sẹshyo rò a èhtòémọ. ³ Rò tẹmátẹdyá khòkhye dó aruò tóco oluòhtya pọ dó mólẹ. Rò plyalìdu dó a khuklòo thuòthyótómě, anọ o aphyáshyé rò a klwòní lỏ khuklwòtẹ dó a khuklòlo pwòtómě cò. ⁴ A cwi latá sẹ thuòpwítòpwí dó mólẹ ná akhámí rò a vítá lỏ sẹ yètahe dó hekhu. Plya yétòbò nuò, a kahtò dó prèmò dó a kírẹ phúo talíhó yétòprẹ anyèhyá rò a ki phúo-o ná a kírẹ pùekyá lùphú. ⁵ Yétòphuòrò prèmò yétòprẹ phúo nidyé hó a phúpřèkhù tọprẹ dó a ki pòhtyékẹ pwòtòba ná ipọ tọtẹ nuòtòbò pǎ. Rò pacẹphú yétòprènuò ù phyécuo taphákyá lù rò ù còhtyakyá lù dó Cómarya a o rò a phyèhtyakyá lù dó Cómarya a khuklyáhtẹ htyalỏ lẹo akhàlẹ nuò. ⁶ Prèmò yènuò a klyacuo dó Cómarya taritaryá one pẹ lù kẹsèhtyèkyá lỏtamákhú akhàlẹ tópho. Rò ù ki myákhwèní è amọnyẹ tórí ná nyèzẹ ná shyèthuòthyó pǎ.

⁷ Bínuòakhě tẹsátẹpǎ ohtya dó mókhu. Rò mókhu tanéphú Mikelè ná a tanéphú tahe sá ná plya nuòtòbò. Rò plya nuòtòbò ná a tanéphú tahe sásù èthí. ⁸ Yétòphuòrò plya yétòbò lacúkyá rò è ná a tanéphú tahenuò, ù dyé opǎ èthí bí mókhu nuòto hó. ⁹ Plyadu dónudóthakhě tóbò dó ù é lùmwì ná khínericýa khuklò mátorò Satan dó a cuò ilo-ilyá lỏ ù hekhusíba yétòbò nuò, ù vítákyá lỏ è ná a tanéphú tahe dó hekhu.

¹⁰ Htuòrò vǎ nịhuò ngóprahtyashyo dó mókhu rò a hé,

“Khònyáyě Cómarya a tẹmẹlwohtekạ hyātuòhó. Khònyáyě Cómarya dyéluò htyahó a tẹpròtẹprya hó. Khònyáyě Cómarya pótari hekhu phú khwí tọprẹ nuòhó. Khònyáyě aphúkhù Jesú Krístu cáhtya pótari tẹhó. Mètèhéro kayá dó a kahtò o dó pẹ Cómarya a mètènyè rò a dya kayá dó a zúnnyáetẹ yètahe a tẹthú mọkhíkhí, mọsèsẹ tọprènuò, khònyáro

ù vītǎkyǎ lǔ hó. ¹¹ Pè puǒvyǎ tahenuô, dǒ thímíphú athwi akhu-akhyè ná èthí hésodònyǎ pé ù Cómarya alǎangó akhu-akhyèrò, èthí mepékyǎ hó khínéricyǎ khukló hó. Èthí myáhtyebè có ná tètthýè bèbè, a thélò nǐdyé a thétwǒprè to. ¹² Mephúnuòrò mòkhu ná lò- kayǎ o dǒ mòkhu nuòtahe lò- plǐ thǐ, thékruǐthélò lahyǎ ní-, manárò dǒ hekhu ná htyèdutavǎ agnènuô acyèacù nyacó. Mètèhèrò khínéricyǎ khukló hyǎlyǎhó dǒ thǐo rò a théplòdu nyacó hó. Mètèhèrò a thégne ná è ashuòakhè okyǎ pǎprè taplòphú prè.”

¹³ Bí plyǎ yètòbǒ thégnehó ná ù vītǎkyǎ hó è dǒ hekhu akhènuô, a cáhtya lǔpǔ prèmò dǒ aphúonǐ a phúprèkhǔ yènuô tǒprè. ¹⁴ Manárò thyáphú prèmò yètòprè ki zuòkabé dǒ akhálé dǒ aléò nǐdyé dǒ mìklè agnè pǎnuô, ù dyé lǔ ná lǎbúdu adá nyèkrǔ. Rò ù ki cuómyákhwè taphǎyè khókyǎ lǔ ná plyǎ yètòbǒ thuóna ná tókwo pǎ. ¹⁵ Htuòrò thyáphú plyayè ki plwòhtwílo cuókyǎnǐ prèmòyè tǒprè agnènuô, a plwòhtwíhte htyè dǒ akyǎkǔ thyácóná htyèlyǎmuǒ htwíhyǎ nuô. ¹⁶ Manárò hekhu məcwo pé prèmò nuòtòprè. Bí htyèò dǒ plyǎ kyǎkǔ hte rò a htwíhyǎ akhènuô, hekhu áyǎmò akyǎkǔ rò a cwíò nuòkyǎ lò htyèyènuô tahe prè. ¹⁷ Plyǎ yètòbǒ théplòdu prèmò nuòtòprè akhu-akhyè, a htecuó taphǎkyǎ rò a ki cuósá kuòke ná prèmò aphúalyè dǒ a okyǎ nuòtahe. A okyǎ yètahe nuòma kayǎ dǒ a nǐdǎ Cómarya mekyǎngó nuòtahe ná kayǎ dǒ acó ná a təkhyáthé dǒ Jesú dyélúòkyǎ lǔ nuòtahe hó. ¹⁸ Rò plyǎ yètòbǒ cuó kahtòò bí htyèdutavǎ ahtǔ nuô.

13

Tèmìtèmyǎ Nyèduǒ

¹ Bínuòakhè, vǎ myáhtye tèmìtèmyǎ tòduǒ o dǒ htyèdutavǎ akǔ rò a hyáhtya. Anò o aphyáshyè, a khuklóò thuòthyótómè, anò pwǒ- tǒbǒ nuô, a khuklwǒhtè olǒplǐ, htuòrò dǒ akhukló pwǒtómè alǒnuô ù rá olǒplǐ lǔmwǐ ná tètacyéishyè Cómarya phúnuô. ² Tèmìtèmyǎ yètòduǒ nuô, athyaná phuòkhǐkrǐphú, akhàduô nuô athyaná htè khàduô rò akyǎkǔ nuô athyaná áyǎthǐ kyǎkǔ. Plyǎ nuòtòbǒ dyé tèmìtèmyǎ nuòtòduǒ ná a tètpròtèprya ná a lèonyǎ mǎdú khwǐ khuklyáhtè htyalò yènuô ná taryèshyosò dǒ a ki pǒtè agnè tahe. ³ Tèmìtèmyǎ akhukló thuòthyótómè aklè tòmènuô a có ná a bè tamèno rò a phúthýè talí htuǒ cóhó nuô, manárò a tètcutèhtya tahenuô, arǐ kǎkhyè lò htuòhó. Rò hekhusǐbalò khyéthukhyéthé rò krwòkuò tèmìtèmyǎ nuòtòduǒ akhyè. ⁴ Plyǎ nuòtòbǒ yǒ dyé htuòhó a taryèshyosò ná tèmìtèmyǎ nuòtòduǒ akhu-akhyè, kayǎ pwǒ- tǒprè cóbucóbèhtya lǒplǐ lǔ. Èthí cóbucóbèhtya nǐkuò tèmìtèmyǎ rò a hé lahyǎ, “Kayǎ dǒ athyaná tèmìtèmyǎ yènuòma a o è? Maùpè tǒprè sású bú è pé?” ⁵ Tèmìtèmyǎ yètòduǒ nuô, a nǐbè ashuòakhè ryǎ dǒ a ki hébè htyalǒnǐ ané rò a ki pacyéishyè Cómarya, htuòto ù dyé lǔ dǒ a ki nǒe a taryèshyosò lwǐshyè ná nyèlè pǎ. ⁶ A cáhtya isòiba Cómarya ná Cómarya amwǐ, htuòto a isòiba tuǒ Cómarya lèokhálé

na lõ~ kayä dö a o dö mókhunuõ tahe. ⁷ A nı̀bè ashuõakhë ryä dö a ki sá Cómarya a kayä bémų rò a ki mepékyä èthı̄ pã, rò ù ki dyé è taryëshyosõ dö a ki põnı̄ lõ pwtõtmuõ, kayä pwtõtmu, na lõ~ kayä dö a hébè ngó itëtè~ bèbè ná myécõ itëtè~ bèbè nuõtahe pã. ⁸ Lõ~ kayä dö a o dö hekhuyë pwõ~ tõprë nuõ, a ki cóbucóbëhtya lõ lü pã. Cáhtya dö ù byáyalú hekhu akhëpã, kayä dö a ohtwõprë dö hekhu yëtahe rò ù räotõkuõ hí èthımwı̄ dö thımı̄phú nuõtõduõ a lihtwõprë akü hıto tahenuõ, a ki cóbucóbëhtya lõ lahyä tēmı̄tēmı̄yã yëtõduõ. Thımı̄phú nuõtõduõ ma mähõ ù męthyë ènuõ tõprë hõ.

⁹ Phúnuõrò thı̄khälè ki o rò nı̄dã lahyä ní~.

¹⁰ Kayä tõprëprë dö ù taze-one htuõhõ lü dö ù ki pı̄ dóttã è dö htõkü hénuõ, ù bè pı̄ dóttã nyä è pã. Kayä tõprëprë dö ù taze-one htuõhõ lü dö ù bēmęthyë è ná né pã hõnuõ, ù bè męthyë nyä è ná né pã prë.

Cómarya é akayä dö a ki bėkhyáthéplõhtü tęcýýtęcü rò bè cüzëúe tē agnëprë.

Tēmı̄tēmı̄yã O Dõ Helë Hyãhte

¹¹ Phúnuõhtuõrò vã myãhtye tēmı̄tēmı̄yã dö aruõ tõduõ o dö helë hyãhte. Rò anõ o nyëphyä rò athyaná thımı̄ anõ nuõ, htuõrò a hébè thyácóná plyã nuõtõbö có. ¹² Tēmı̄tēmı̄yã dö a o dö helë hyãhte yëtõduõnuõ, a nõ lõplı̄ có tēmı̄tēmı̄yã dö arë nuõtõduõ a taryëshyosõ nuõtahe dö lünyëhyä thyáphú ù ki cóbëhtya tēmı̄tēmı̄yã dö a bè tamè htuõhõ rò arı̄ kakhýehõ nuõ tõduõ, rò a nõshyo hekhuyë ná lõ kayä o dö hekhu yëtahe ki cóbëhtya lü. ¹³ Tēmı̄tēmı̄yã nyëduõ tõduõ yënuõ, a męluõ pë ù tē tēprõtēprya tahe. A nõ mi dö mókhu ki hyãlyã dö hekhuyë dö ù pwõ~ tõprë a męthényë có. ¹⁴ Htuõrò dö a dyéluõ a tēprõtēprya dö tēmı̄tēmı̄yã dö arënuõ tõduõ nõmę lü dö anyëhyä nuõtahe akhu-akhyë, a ilolahõ nı̄lõ kayä ohtwõprë dö hekhu yë tahe. Tēmı̄tēmı̄yã nyëduõ tõduõyë, a nõbyãhtya èthı̄ prëzõ tõduõ thyáphú a ki męlımętakhë kakhýë tēmı̄tēmı̄yã dö a bè tamèno ná né rò a ohtwõprë pã nuõtõduõ.

¹⁵ Thyáphú prëzoyë ki hébëcyã rò a ki męthyëlõ kayä dö a cóbëhtya kuõ lõ to nuõtahe agnënuõ, ù dyé tēmı̄tēmı̄yã nyëduõ nuõtõduõ tēprõtēprya dö a ki uõnuõ htwõprëcyã tēmı̄tēmı̄yã dö arë nuõ tõduõ aprëzõ nuõ. ¹⁶ Kayä dö amwı̄ladu tahe bèbè, kayä dö ù tanę patı̄ lü tahenuõ bèbè, kayä duzã bèbè, kayä soryã bèbè, cü tahe bèbè, kayä nı̀bè tēpalã tahe bèbè, thyáphú èthı̄ ki nı̀bè tēmátēdyã tōcõ dö atakhu cóhtwó alõ, mátorò dö a mähıtēlõ agnënuõ tēmı̄tēmı̄yã nyëduõ tõduõ nuõtõduõ nõshyo lõ ù pwõ~ tõprë. ¹⁷ Kayä dö tēmátēdyã okuõ to tahenuõ, a ipı̄ı̄ı̄ı̄ nı̄ kuõ to. Tēmátēdyã yënuõma mähõ tēmı̄tēmı̄yã amwı̄, mátorò tēdyámá tōcõ dö a dyé luõhtya lümwı̄.

¹⁸ Thyáphú thı̄ ki thęgnëplõ agnënuõ, thı̄ bè limyã. Kayä tõprëprë dö a o ná tēthıtēphé dö a dyábëcyã tēmı̄tēmı̄yã a tēdyámá yëtõcõ nuõ, nõdyábè nı̄dú ènuõ, mętēhéro tēdyámá yënuõma prëlukayã alıplõ dyámá. Alıplõ dyámá yënuõma zēthuõthyó ná shyēthuõthyó ná thuõthyó.

14

Thímíphú Ná A Kayă Bému

¹ Bínuõkhě, vâ myáhtye thímíphú nuõtõduõ kahtòo dõ Zion sokhu. Rò ù kahtò otõkuõ ná è aprẽ tõtí ná lwĩthó ná lwĩrí. Dõ kayă yêtahe a mãhtélo nuõ, ù rãmáo thímí yêtõduõ amwĩ ná apherẽ amwĩ. ² Rò vâ níhuõ tẽprahtya dõ mókhu tóco rò a pra thyaná htyékhõ sátã htuõrò shyelya nuõ. Htuõto a pra thyacóná ù dò prarúpraté ti tahenuõ cõ. ³ Kayă dõ ù ihtakã èthĩ aprẽ tõtí ná lwĩthó ná lwĩrí yêtahenuõ, a kahtòo lahyã dõ khwĩ khuklyãhtẽ htyalõ ná thêhtwõprẽ yẽ lwĩduõ ná muõprũmuõprẽ nuõtahe aneyhyã. Èthĩ irõli athẽ tõtõ dõ ù ithyóbeyã pẽ prétú èthĩ prẽ yẽnuõ tõtõ. ⁴ Èthĩ yêtahe nuõma prẽkhũ dõ athéplõ mwõplĩthĩplo rò a omyẽ tõnõ ná prẽmò to tahe. Èthĩ ma prẽkhũphúthẽ dõ a cõcú tahe. Thímíphú nuõtõduõ cuõbítẽ- tõpho bèbè, èthĩ krwõcuõkuõ lũkhyẽ. Èthĩ ma ù ihtakã htuõhõ è dõ hekhuphú tahe akĩ rò èthĩ ma kayă tahe dõ ù lũhtya rẽlõ lũ dõ Cómarya ná thímíphú nuõtõduõ a o hõ. ⁵ Èthĩ hébè lahõ kuõũ to. Èthĩ tẽthútẽplã okuõũ to nuõma ù thégñẽ.

Tanéphú Théthũõ

⁶ Htuõrò vâ myáhtye tanéphú dõ aruõtõprẽ rò a zuõhtyalõ dõ mólẽ rò a phyéhyanĩ tẽthékrũmila tacúprẽ ari-akya. Rò a ki dyáso thégñepẽ prẽlu hekhuphú tahe ná myécõ pwõtõcõ, ná kayă pwõtõmuõ, ná kayă dõ a hébè ngõ ítètẽ- bèbè ná kayă pwõtõmuõ ná tẽthékrũmila yẽnuõ pã. ⁷ A èhtõ praşhyo rò a hé, “Bezũbenyã Cómarya rò melĩmetakhẽ è, meţéhèrõ shuõkhẽ hyãtuõhõ dõ a ki cirya prẽlu hekhuphú hõ. Cõbẽhtya mò Cómarya dõ a byãlyã mókhu ná hekhu htyẽdutavã ná htyẽtekhu yêtahe tõprẽnuõ.”

⁸ Tanéphú nyẽprẽ tõprẽ krwõhékuõ lũkhyẽ, “A latãprõkyã hõ, vĩdu Baby-lonia latãprõkyã hõ, a nõõ htuõlõhõ ù ná htyẽzãcyã mãhõ thwihtyẽphãzye a tẽthẽzũthẽlõ mũmyãricyã yêtahe nuõhõ.”

⁹ Rò tanéphú thuõprẽ tõprẽ krwõhé prahtyashyõ kuõ tanéphú arẽ nuõthényẽ akhyẽ, “Kayă dõ a cõbucõbẽhtya tẽmĩtẽmyã yẽ ná aprẽzo yêtõprẽ nuõtahe rò a phyésũ tẽmãdyã dõ ù memã pẽ èthĩ dõ a mãhtélo nuõtahe bèbè, kimãtorõ ù memã pẽ èthĩ dõ a takhuõ nuõtahe bèbè, ¹⁰ èthĩ aneybyacẽ nĩdũ a ki õ kuõ lahyã Cómarya a tẽthéplõdu ahtyẽzã pã. A tẽthéplõdu abẽ yêtõbè nuõ, ù zũnuõbã ná htyẽzãcyã. Lõ- kayă dõ a meţẽ phũyẽ tahenuõ a bè khyábè nyacõ tẽcyõtẽcũ dõ mi dõ ù súũ ná yathũbyã akũ yẽnuõ pã. A ki khyãcyẽkhyãcũ dõ tanéphú sãsẽ tahe ná thímí nuõtõduõ a mètènyẽ pã. ¹¹ Mi dõ a ùkũcyẽ ùkũcũ èthĩ yẽnuõ, a ki khuõhtya tacúprẽ talèkrẽ pã. Kayă dõ a cõbẽhtya tẽmĩtẽmyã yẽ, ná aprẽzo yêtahe, htuõrò ùpẽ- bèbè dõ a phyésũ tẽmĩtẽmyã a tẽmãtẽdyã dõ a o ná lũmwĩ yêtahenuõ, mõsèklẽ bèbè, mõkhĩ bèbè, tẽcyõtẽcũ phwĩhyãpẽ pẽ pã dõ èthĩgnẽ tõphuõ- to.” ¹² Phũnuõrõ Cómarya akayã sãsẽ dõ a nĩdã rò a ohtwõprẽ krwõ phũ Cómarya a tẽhékyã tahe rò acõ ná Jesũ tahenuõ, tõbè khyã khyãtẽ.

¹³ Htuòrò vǎ n̄hũò tẹprahtya dỏ mỏkhu rò a hé, “Rǎmǎkyǎ yěnuô, cáhtya khỏnyǎyẻ tặplehyǎ nuô, kayǎ dỏ a thye dỏ Cỏmarya a tẹphyẻtẻmẻ akũ tahenuô, a ki n̄bẻ tẻsỏrỉ.” Byacẻ a Thẻ Sǎsẻ hé, “A mǎlakỏ cỏ. Mẻtẻhẻrỏ ẻthỉ ki okuỏkyǎ lahyǎ hỏ dỏ a tẹphyẻtẻmẻ tahe akũ ná a tẻcyẻtẻcủ tahe akũ hỏ. Htuỏto ẻthỉ atẹphyẻtẻmẻ dỏ abwiatarẻ o tahenuô, a ki krwỏkuỏ ẻthỉkhẻ yẻ.”

Hekhu A Tẻkẻbuỏ Ashuỏakhẻ

¹⁴ Phủnuỏhtuỏrỏ dỏkhyẻnuô vǎ myǎhtye óluỏbủ tỏba, rò dỏ óluỏ nuỏtỏba alỏ nuỏ, athyáná kayǎ onyǎo tỏprẻ rò a klwỏnỉ khuklwỏhtẻ tỏmẻ rò a pủnỉ tacẻ htyǎryǎ tỏbẻ dỏ a takhukũ. ¹⁵ Htuỏrỏ tanẻphủ dỏ aruỏ tỏprẻ odỏ tẻlũhỏdu akũ rò a hyǎhte. Rỏ a ẻhtỏhtya kayǎ onyǎo dỏ óluỏlỏ nuỏtỏprẻ, “Nỏe nẻ tacẻnuô rò kẻmỏ buỏnuô, mẻtẻhẻrỏ tỏ kẻ buỏ shuỏkhẻ tủghỏ. Dỏ hekhu yẻ, buỏmỉ lỏhỏ.” ¹⁶ Yẻtỏphủrỏ kayǎ onyǎo dỏ óluỏlỏ nuỏtỏprẻ ryǎtǎ atacẻ dỏ hekhu rò a kẻkyǎ buỏ dỏ hekhu yẻnuô tahe.

¹⁷ Phủnuỏhtuỏrỏ vǎ myǎhtye tanẻphủ dỏ aruỏtỏprẻ o dỏ mỏkhu tẻlũhỏdu akũ rò a hyǎhte rò a pủnỉ dyẻkuỏ tacẻ htyǎryǎ tỏbẻbẻ. ¹⁸ Htuỏrỏ tanẻphủ dỏ aruỏ tỏprẻ dỏ ử dyẻtǎ lủ tẻmẻ dỏ a bẻ pỏtarỉnỉ mi yẻtỏprẻnuô, a o dỏ tẻlũrẻ khǎlẻ nuỏ rò a hyǎhte. Rỏ a ẻhtỏhtya tanẻphủ dỏ atacẻ htyǎryǎ o nuỏtỏprẻ rò a hé lủ, “Ryǎtǎ nẻ tacẻ htyǎryǎ yẻnuô, rò kẻkapỏ kyǎmỏ hekhu thỏbỉthẻ dỏ athẻ pẻ cỏ yẻnuô tahe, amỉ lỏhỏ.” ¹⁹ Phủnuỏ akhu-akhẻ tanẻphủ nuỏtỏprẻ ryǎtǎ atacẻ dỏ hekhu rò a kẻkyǎ a thỏbỉthẻ yẻ htuỏrỏ a vủnuỏkyǎ dỏ ử lẻivỉhte htahtẻ dỏ adu-atanyǎ dỏ athyáná Cỏmarya a tẻthẻplỏdu yẻnuô akũ. ²⁰ Thỏbỉthẻ yẻtahenuô, ử ivỉ ẻthỉ dỏ lẻivỉhte thỏbỉthẻhtẻ akhǎlẻ dỏ a o dỏ vỉklỏ nuỏ. Lẻivỉhte thỏbỉthẻhtẻ akhǎlẻ yẻnuô, thwítahe htwỉhte cuỏyẻ tỏzẻ ná shyẻlwiỏthyỏ ná lwỉmile, rò azǎ nuỏ a o nyǎtủ.

15

Tanẻphủ Thuỏthyỏtỏprẻ. Ná Tẻcyẻ Thuỏthyỏtỏcỏ

¹ Phủnuỏhtuỏrỏ vǎ myǎhtye tẻprỏtẻprỏ du- dỏ aruỏ tỏcỏ oluỏhtya dỏ mỏlẻ. Vǎ myǎhtye tanẻphủ thuỏthyỏtỏprẻ dỏ a pủma nỉdyẻ ná tẻcyẻtẻcủ thuỏthyỏtỏcỏ. Yẻtahe ma tẻcyẻtẻcủ dỏkhyẻ tadủlỏ hỏ, mẻtẻhẻrỏ, yẻtahe htwỏhtya htuỏpǎnuỏ, Cỏmarya thẻplỏdu pǎtỏhỏ. ² Vǎ myǎhtye tẻ dỏ athyáná htyẻdutavǎ dỏ asẻkalỉ sỉlyǎ tỏnǎ mi o tỏỏ. Vǎ myǎhtyẻpỏ kayǎ tahe dỏ a mẻpẻ tẻmỉtẻmẻyǎ yẻtỏduỏ ná aprẻzỏ, ná alỉplỏ dyǎmǎ zẻthuỏthyỏ ná shyẻthuỏthyỏ ná thuỏthyỏ nuỏtỏduỏ. ẻthỉ kahtỏỏ dỏ htyẻdutavǎ asẻkalỉ yẻ ahtủ nuỏ, rò a pủmanỉ lahyǎ ti dỏ Cỏmarya dyẻ ẻthỉ nuỏtahe. ³ Rỏ ẻthỉ irỏ htyanỉ lahyǎ Cỏmarya alulẻ Mỏsẻ a tẻirỏ ná thỉmỉphủ a tẻirỏ yẻ rò a hé, “Cyǎ tẻlỏ- plỉ a Byacẻ Cỏmarya- nẻ tẻmẻ tahenuỏ adu-azǎ rò a tẻprỏtẻprỏ nyacỏ. Nẻ ma htyẻphủkẻphủ tahe akhwỉ, nẻklyánẻklỏ thỉ tahe nuỏma atỏabẻ acỏatẻ mǎlakỏ cỏ. ⁴ Kỏ- Byacẻ-, ử thẻisẻ nẻ to, ử mẻlỉmẻtakhẻ nẻ to nuỏ ử ocỳǎ pǎ cỏ tỏprẻ- to. Cỏmarya sǎsẻ nuỏ a o

prétú nètôprɛ prɛ. Htyɛphúképhú lõ~ plí myáhtye nɛ mɛtɛtɔ mɛtɛcɔ akhu-akhyɛ a hyã cɔbucɔbɛhtya lõ nɛ pã.”

⁵ Htuɔrò vã myáhtye mókhu a tɛlũhɔdu mãhó dɔ tɛlɔyã lɛthũdukũ akhãlɛ sãslɛlɔ nuɔtôpho lumɔhtya. ⁶ Rò tanéphú thuɔthyótôprɛ dɔ a pũma nídyɛ ná tɛcyɛtɛcũ thuɔthyótôcɔ yɛtahenuɔ, a o dɔ tɛlũtyã hɔkũ rò a hyãhte. Èthĩ kũthyánĩ hyecã bũbápĩ takhɛplyarashyĩ tahe rò a sãbólwɔ ní lahyã htɛba tabyedu dɔ a taɔlɔ. ⁷ Bínuôakhɛ thɛhtwɔprɛ lwiɔduɔ aklɛ tɔduɔ nuɔ, a dyɛ tanéphú thuɔthyótôprɛ yɛnuɔ tahe ná bɛlɔhtɛdu thuɔthyótôbɛ dɔ a o bã có ná Cómarya dɔ a ohtwɔprɛ tacũprɛ talɛkrɛ yɛtôprɛ a tɛthéplòdu có. ⁸ Mí dɔ a mãhó Cómarya a tɛlitakhɛ ná a tɛprotɛprya yɛnuɔ, a khuôtaɔ bãtapí lõplí có dɔ tɛlũhɔdu akũ. Htuɔrò tɛcyɛtɛcũ thuɔthyótôcɔ dɔ tanéphú yɛ thuɔthyótôprɛ phyɛhyánĩ yɛ a ki htuɔhító hɛnuɔ, ù nuɔcyã dɔ tɛlũtyã hɔkũ tɔprɛ~ to.

16

Cómarya A Tɛthéplòdu Bɛlɔdu Tahe

¹ Htuɔrò vã nĩhuɔ ngópra tawótathũ shyo dɔ tɛlũhɔdu akũ rò a hé tanéphú thuɔthyótôprɛ nuɔtahe, “Cuɔ klɔtã Cómarya a tɛthéplòdu bɛlɔdu thuɔthyótômɛ yɛ dɔ hekhunuɔ.”

² Tanéphú arɛlɔ tɔprɛ cuɔ klɔtã a bɛlɔdu dɔ hekhu. Yɛtôphuɔrò kayã dɔ a phyésũ tɛmítɛmyã a tɛmátɛdyã rò cóbɛhtya lũprɛzɔ yɛtahenuɔ, a htɛhĩhtevã sɔphásɔryã nyacó.

³ Htuɔrò tanéphú nyɛprɛ tɔprɛ klɔtã ke a bɛlɔdu dɔ htyɛdutavã akũ rò htyɛ tahe htwɔhtya thyánã kayáthyɛ athwi nuɔ. Lõ~ tɛphútɛlyɛ o dɔ htyɛdutavã akũ tahenuɔ a thyɛkyã lõplícó.

⁴ Htuɔrò tanéphú thuɔprɛtɔprɛ klɔtã a bɛlɔdu dɔ htyɛklɔ tahe ná htyɛhtekhu tahe akũ rò htyɛ htwɔhtyalɔ thwi. ⁵ Rò vã nĩhuɔ tanéphú dɔ a opɔ htyɛ tɔprɛnuɔ a hé,

“Prɛ dɔ asãsɛ, prɛ dɔ a o mú~ nukhɛ tuɔkhɔnyã yɛtôprɛ, nɛ tɛcirya yɛtahenuɔ, acóatɛ prɛ. ⁶ Dɔ èthĩ mɛthwilyã mɛthyɛ nɛ kayã ná nɛ prɛpro tahe akhu-akhyɛ nɛ dyɛɔ lyɛ kãkhyɛ pɛ khyɛthyã hó èthĩ ná thwi yɛnuɔ hɔ. Èthĩ bɛɔkhyɛ phúyɛ nuɔma akòabɛ prɛ.”

⁷ Htuɔrò vã nĩhuɔ ngóprahtya dɔ tɛlũrɛlɔ nuɔrò a hé,
“Cyátɛlɔ~ plí a Byacɛ Cómarya, nɛ tɛcirya yɛtahenuɔ acóatɛ, atòabɛ mãlakɔ có.”

⁸ Yɛtôphuɔ ke rò tanéphú lwiɔprɛ tɔprɛ cuɔ klɔtã ke a bɛlɔdu dɔ tamɔlɔ rò Cómarya nõkũshyáhyã tamɔ rò akũlwɔ lõplí prɛlukayã yɛtahe. ⁹ Èthĩ khyábɛlɔ tamɔ kũlwólɔ èthĩ rò a isɔiba lahyã Cómarya dɔ a taryɛshyosɔ rò a dyɛhtwɔhtya tɛthyɛráthyɛdwɔ tahe yɛnuɔ tɔprɛ. Èthĩ khyábɛ có phúyɛ tadúro a zã nídu lahyã anɛ to. Htuɔto a mɛlímɛtakhɛ kuɔ lahyã ù Cómarya toto.

¹⁰ Tanéphú nyăprê tôprê klõtă a bêlôdu dô tēmītēmýá a khuklyáhtyalô yěnuô akhu rô tēkhí ohtya dô tēmītēmýá ahtyěaké kũ. Dô a khyábê tēcyětēcũ yě akhu-akhyě, êthĩ a nĩdyé lô lahyă aplĩ. ¹¹ Dô êthĩ htethihtevă rô asě ryă lũ tahe akhu-akhyě, a isôiba lô lahyă mókhu a Cómarya yětôprê. A khyábê có phúnô tadúro a ză nĩ lahyă ané to.

¹² Htuôrô tanéphú aprê thuóthyó yětôprê cuô klõtă kuôke abêlôdu dô htyěklôdu dô ũ é ná Euphrate yětôbô akũ. Thyáphú a ki męcwô pé khwĩ dô cíhte tahe ki hyă klyă agnėnuôrô, htyěklôdu yětôbô thĩkrăkyă pé êthĩ.

¹³ Htuôrô vă myáhtye thěhtwôprê mũmyă thuóduô dô athyaná di tahe. Rô êthĩ o dô plyă kyăkũ ná tēmītēmýá dô aré nuôtôduô akyăkũ ná prêprô lahô máhó tēmītēmýá nyěduô tôduô nuôtôprê akyăkũ rô a hte. ¹⁴ Êthĩ ma khínėkhĩnô dô a męcyă tēprôtēprya tahe. Thěhtwôprê yěthuóduô nuô a ki htecuô lô dô hekhu khwĩ tahe a o, rô a ki cuô htóplócwicũ lô êthĩ, mętėhéro shyé- Cómarya dô a cyătêlô a Byacé yětôprê ki cirya ũ a mőnyědu pá tőnyěnuô, êthĩ ki sá lahyă Byacé pá.

¹⁵ Jesú Kristu hé, “Nĩdă lahyă, vă ki hyă thyáná prěhuô hyă nuô pá. Kayă tōprêprê dô a o thăklyă rô a o taritaryă one a tēkũtēthyă tahenuô, a ki nĩbê tēsôri pá. Êthĩ ki otaritaryă one a tēkũtēthyă pá héro, êthĩ ki cuô khăklo to, htuôto êthĩ ki thétarê dô ũklě to.” ¹⁶ Bĩnuôakhě thěhtwôprê mũmyă yěthuóduô nuô, a nōcuô oplô khwĩ yětahe dô khălê tōpho dô Hebreo ngô hé ná Armageddon.

¹⁷ Htuôrô dôkhyěnuô tanéphú aprê thuóthyótôprê nuôtôprê cuô klõtă abêlôdu dô kėlathėklě rô ngôprahtyashyo dô khwĩ khuklyáhtě htyalô bí tēlũhodu akũnuô rô a hé, “A htuôhó,” phúnô. ¹⁸ Rô shyeljăbô, mókřomón-guô, shyelyaplyamuô, tanéhtódĩ shyosô thĩtahe ohtya lōplĩ có. Cáhtya dô ũ býalyălú prēlukayă tuô shuókhě bĩnuôkhě pãnuô, tanéhtódĩ shyosô thyáphúnô a htwôhtya nă tōphuô- to. Yě ma tanéhtódĩ dô ashyo-asô lô ũ hó. ¹⁹ Vĩdu nuô tōvĩ lưcákyěkyă thuókyě rô htyěkě pwôtôba avĩ tahenuô, a lưpruôlưpryăkyă lōplĩ có. Cómarya tanēhtya tuô vĩdu Babylonia rô a dyé ô vĩ Babylonia yěnuô ná a tēthéplôdu shyosô ahtyěză a bêlôyě. ²⁰ Lô- klútahe lamėkyă lōplĩ, htuôrô lô- so yětahenuô, myáhtyenô pătóhó. ²¹ Takrũthě plôdu tómétômě nuô a phũ- lya htuô có acwé thuóshyě tahenuô a o dô mókhu cyětă rô a lată bęcýbēcũ nyacó kayă yětahe akhu-akhyě a isôiba lōplĩ Cómarya.

17

Himýáphėmuô Dô A Mwĩladu Tôprê

¹ Yětôphuôrô tanéphú thuóthyótôprê dô a pũma nĩdyé bêlôdu thuóthyótôbê aklě tōprėnuô, a hyă dô vă o rô a hé vă, “Hyămô rô vă ki dyéluô nẹ ná Cómarya ki cirya himýáphėmuô mwĩladu yětôprê phútě pá nuô. Himýáphėmuô yětôprê ma máhó vĩduvĩhtũ dô a o dô lưămuôdu êbô alô yětôvĩ. ² Hekhu khwícóphya tahe cuóthúcuôplă kuô lahyă ná prēmô

yětôprë. Htuõrò prëlu hekhuphú tahe emũõpryá nídyélõ anë ná htyëžã mãhõ prëmò yětôprë a tëpatápatõ tahenuõ hó.”

³ Dõ Thé Sãsë Byacë a tëmecwõ akhu-akhyë, mókhu tanéphú écuõ vã dõ kësëhtyëkyã lõtamákhú tôpho. Vã cuõ bínuõ tôpho rò vã cuõmyáhtye prëmò tóprë onyão dõ tëmìtëmyã lìkathwí nuõtõduõ akhu. Tëmìtëmyã yëtõduõ anëlo siprë lõnuõ, ù rá o lõplí ná mwì rò ù rá o amwì ná a pacyéishyë Cómarya phínuõ. Tëmìtëmyã yëtõduõ nuõ, akhukló o thuõthyótómë rò anõ o có phyãshyë có. ⁴ Prëmò yětôprënuõ a kũthyáhtya hyeca taphèlõthõ ná alí kathwí rò a tarihtyaní anë ná htë, lõ ngudupridu ná prathë tahe. Dõ a takhukú nuõ, a pú o nídyë bèlõhtë tóbè rò bèlõ yënuõ a o bátapí có ná tètèzõthëryã tahe ná a tëpatápatõ mũmyáricyã tahe có. ⁵ Dõ a mãhtëlo nuõ, ù rão lümwì dõ a o ná angólasã dõuõdóbí tóplò rò a hé,
“Vĩdu Babylonia

Mãhõ lõ~ himyáphëmuõ tahe
Ná hekhú a tëmũmyáricyã tahe amuõ,”

Û rão phínuõ.

⁶ Rò vã myáhtye prëmò nuõtôprë õmũ anë ná Cómarya akayã dõ acó ná Jesú rò ù mëthyë lü nuõtahe athwí.

Bí vã myáhtye è akhënuõ, vã khyéthukhyéthë kanõ- to. ⁷ Tanéphú sudyã vã, “Në khyéthukhyéthë mëtë?” Vã ki dyãso pë në të dõ angólasã dõuõdóbí hó prëmò yětôprë ari-akyã, htuõrò a mãhõ tëmìtëmyã dõ a o ná akhukló thuõthyótómë yënuõ tõduõ ná anõ o phyãshyë dõ a sidyã nídyë nuõ tõduõ ari-akyã. ⁸ Tëmìtëmyã dõ në myáhtye htuõhõ ná tõphuõkhënuõ a o htuõhõ tadúro khõnyãýë a o pã to nuõtõduõ ki oluõhtya khyëthyã pã. A o dõ krõkúdu krõkúzã nuõtõkú rò a ki hyãhte pã. Rò Byacë écuõ lü dõ təciryã akhãlë rò a ki mëpyëkyã lü tacúprë pã. Cáhtya dõ ù byãlyãlú hekhú akhëpã, kayã dõ a ohtwõprë dõ hekhú yëtahe rò ù rãotõkuõ hí èthimwì dõ lihtwõprë akú híto tahenuõ, a ki khyéthukhyéthë lõ lahyã bí èthí myã tëmìtëmyã yëtõduõ akhë nuõ pã, mëtëhëro, tõphuõkhë nuõ tëmìtëmyã yëtõduõ yõ ohtwõprë rò khõnyã rò a o pã to, manáro a ki oluõ khyëthyã pã akhu-akhyë èthí khyéthukhyéthë lõ lahyã prë.

⁹ Thyáphú në ki thégnë yënuõ, në tóbè limyã. Khukló thuõthyótómë ma a thé hé hó sophú thuõthyótómë dõ prëmò yětôprë onyão nídyë lü nuõtahe hó. ¹⁰ Khwícõphya thuõthyótôprë- ma amámã. Dõ èthí aklënuõ a tãkyãhõ nyãprë hó. Tôprënuõ a põpã të, a okyãpã tóprë, manáro a hyã híto, shyë- a hyã pã nuõ a ki põprë taplõphú pã. ¹¹ Tëmìtëmyã dõ a ohtwõprë htuõhõ tõphuõ rò khõnyãýë a o pã to nuõtõduõnuõ, è ma mãhõ khwí aprëlwĩthyó nuõtôprë hó. È ma a opatõ kuõdú dõ khwí thuõthyótôprë nuõtahe aklë. Byacë écuõ lü dõ a ki cuõ ciryã mëpyëkyã lü.

¹² Anõ o phyãshyë dõ në myáhtye htuõhõ ènuõ ma mãhõ khwí aprëshyë dõ a põ tyahí htyëké to tahe tadúro ù ki dyë èthí taryëshyosõ dõ a ki põ nyë

míní shyëthuóthyo pá. A ki pǒ tǒkuǒ tẹ ná tẹmítẹmyá phú khwí tahenuô pá. ¹³ Lǒ- khwí aprëshyé yënuô, a o lõplí ná a tètaze-one dǒ a thyálú tahe rò a ki dyélyaķyá a tètaryěpǒpǒryá ná a taryěshyosǒ dǒ tẹmítẹmyá nuótóduǒ a takhukǔ pá. ¹⁴ Èthí ki sá thímíphú nuótóduǒ pá, manárò thímíphú yětóduǒ ki sápéķyá èthí pá, mẹtéhérò thímíphú yënuôma má Byacè tahe a Byacè, khwí tahe akhwí, rò kayá dǒ a okuǒ ná è nuótahe ma máhó kayá dǒ Cómarya é nyá èthí, htuóto Cómarya nwóhtya nyá èthí, htuóro èthí ma kayá dǒ acó ná angó tahe.

¹⁵ Rò tanéphú héso vǎ, “Lyǎmuǒ ébǒ dǒ nẹ myáhtye himyáphèmuǒ onyá dǒ akhu nuó tahe nuóma máhó kayá pwǒ- tǒprè, myécò pwǒtǒcò, ná ngó pwǒtǒngó dǒ hekhu yënuóhó. ¹⁶ Anǒ o aphyáshyé dǒ nẹ myáhtye htuóhó nuó ná tẹmítẹmyá nuótóduǒ ki théhtekyá himyáphèmuǒ nuótǒprè pá. Èthí ki phyépheķyá lõphe lǔ lõ- tẹ dǒ a o ná lǔ nuótahe pá, rò a nõ okhǎkǒķyá lǔ pá. Èthí ki eķyá lǔzye pá, rò a ki súũķyá lõ lǔ ná mi pá. ¹⁷ Mẹtéhérò thyáphú èthí ki mǎlǒbǎhtya Cómarya a tètaze-one yě agněnuó, Cómarya sunuó htuóhó a tètaze-one yě dǒ èthí théplókú ná èthí ki théplòo dyétǎķyá a taryěshyosǒ yënuó ná tẹmítẹmyá dǒ a ki pǒ tuǒdǒ Cómarya alǎngó lõhtyabǎhtya hó pǎnuó. ¹⁸ Prèmò dǒ nẹ myáhtye è tǒprènuó ma má prè vǐdu- nuótóvǐ dǒ a pǒ hekhu akhwí tahe nuóprè.”

18

Vǐ Babylonia Tǎpǒrǒķyá

¹ Phúnúóhtuóro vǎ myáhtye tanéphú dǒ aruó tǒprè o dǒ mókhu hyǎlya. A o ná a tètaryěshyosǒ rò dǒ a tètakhérasǒ akhu-akhyě hekhu lítakhěhtya lõ siba có. ² A èhtò tawótathǔ shyo,

“A latǎpǒrǒ hó, vǐdu Babylonia latǎpǒrǒ hó. Khǒnyǎró a htwǒķyá hó khǐnékhǐnǒ ná luǒné mũmyá tahe a lẹowó hó. A htwǒķyá hó htu dǒ ǔ lẹthézǒthéryǎ, ǔ lẹthéhtethéhǎ tahe lẹowó akhǎlé hó. ³ Mẹtéhérò htyéké pwǒtǒba óhtuóhó a htyézǎķyá máhó thwihtyě a tẹthézǔthéłǒ mũmyáricyá tahe. Hekhu pwǒtǒba a khwícǒphya tahe cuóthúcuóplá lõ hó ná prèmò yětǒprè, rò dǒ vǐ Babyloniaphú tahe a tẹthézǔ patápatǒ tahenuó, a talwótalye súlǔ akhu-akhyě, lõ- prè mękuǒmękhá tẹ dǒ hekhu yětǒbalǒ nuó, èthí duzǎhtyathé hyǎłǒ hó.”

⁴ Rò bínúóakhě vǎ nǐhuǒ ngó dǒ aruó tǒmǔ pǎhtya dǒ mókhu rò a hé, “Vǎ kayá bémụ thǐ-, thyáphú thǐ ki krwǒmẹ kuǒ tǎ tẹthú phú è mẹ nuó tǎmẹ, htuóro thyáphú thǐ ki khyábè tǒkuǒ tǎ tẹciryá ná è tǎmẹ nuó, htecuóķyá dǒ vǐyě akú nuó. ⁵ Mẹtéhérò a tẹthútǒora tahenuó, a oradǔ có ná mókhu, rò Byacè Cómarya théněhtyabè hó a cuóķlyá dǒ a mũmyáricyá nuótahe hó. ⁶ Męcyěmęcǔ ke mǒ è phú a męcyěmęcǔ thǐ nuó, lõ- tẹ dǒ a męcyě htuóhó thǐ tahenuó, męlyě kǎkhyésú ke mǒ có è nyěphuǒ nuó. Běłǒ dǒ a taritaryá pẹ thǐ ná htyésípǎrěkhukló nuótóbè

nuô, zûbãlyë kãkhyësû pëkuô ke è dô a sôlôklô ná yë nyëpnuô nuô.
 7 Bá- a htuthélya nídyé ané rò a mêmolya nídyédú ané nuô, nõkhyábè
 lyëkãkhyë sùkuô ke mô è ná tÿcyëtÿcû ná tÿthéplënebè yënuô. A
 hélya nídyé ané, ‘Vã onyão phú khwímuô tôprë, vãvë onó kuôú
 to akhu-akhyë, vã okryã nó kuôú to, khõnyãyë tãplehyã pãma, vã
 ihè nó kuôú to.’ 8 Dô a hé phúnuô akhu-akhyë, tónyenyë pã nuô,
 tÿthyërãthyëdwô ki hyábè è pã, rò a kiswíkisë pã, a kinguôkihè pã,
 a ki ovïokò pã. Byacè Cómarya dô a cirya lû yëtôprënuô ashyo-asô,
 aprãprya nyacó akhu-akhyë, a isúũkyã lô lû ná mi pã.”

9 “Hekhu khwicóphya lõ- plí dô a cuóthú ná prëmò yëtôprë rò a mêmolya
 nídyé lahyã ané ná tÿduzãhtyathë yëtahenuô, shyë- a myãhtyehó miũkhuô
 taóhtya dô vïküyë akhëpãnuô, a kinguôkihè thëplënebè lõplí pã. 10 Èthí
 théisë ná pãma a khyábè tÿkuô tÿcyëyë he- a tanë lahyã rò a cuô kahtomyã
 lahyã dô aye rò a hé lahyã,
 ‘Kõ- a taròthé thyëkyã hó ní-, acyë thyëkyãhó në ní-, Kõ- Babylonia, në ma
 vïduvïhtú, vïtanya nyacó tóvïmanárò Cómarya cirya pré në taplôphú
 rò në pyëkyã lõ có ní-.’

11 “Prë ipri-isë tÿ dô hekhu tahenuô, a kinguôkihè nídyé lõ lû pã, mëtëhéro
 ù iprikuô pã èthí tÿkuô tÿkãhá tôprë- to. 12 Èthí rúhtë, lõthélôprô tahe, prãthë
 ngudupriđu tahe, ikë bápłi tahe, ikë taphëlóthô tahe, ikë likathwí tahe,
 tatúphô tahe, thongudu pwôtcô, tãtë dô ù mÿ è ná tashyãtamyã pwôtcô,
 tãtë dô ù mÿ è ná thõnuômú pwôtcô, talibyã tahe bèbè, tÿhtë ná lõbú tahe
 bèbè, 13 ithwí amiakrë ahóacj tahe, tÿnuômúnuôsũ tahe, lÿsúũ nuômú tahe,
 htyëzã, htahtyë, buôkúlã, buôkúlãmú, pú, thímí, tathí, tathílô, cútãhe ná
 kayã thëhtwôprë tahenuô ù ipri pã tôprë- to.

14 “Prë mÿkuômÿkãhá tÿ tahe ki hé vï Babylonia pã, ‘Lõ- tÿkuô tÿkãhá aryã
 dô në lÿthëzúthëlô tahenuô, a lamëkyã lõhó. Htuôró lõ- tÿngudupriđu tahe
 ná tãtë dô a takhë plyatwô tahenuô, a lamëkyã lõ hóhó, rò në myãhtyëno pã
 è tôphuô- to.’ 15 Lõ prëmÿkuômÿkãhá tãmuôttãtë dô vïnuô tóvï akú tahenuô,
 a duzãhtyathë lõplí ná vïnuô tóvï akhyë. Èthí ki théisë ná pãma èthí khyábè
 tÿkuô tÿ ná vïyë pã he a tanë rò a ki cuô kahtò taphãyëkyã lahyã tôpho pã,
 htuôto èthí kinguôkihè lahyã pã, rò a ki hé lahyã,

16 ‘Kõ- a taròthé thyëkyã hó ní-, acyë thyëkyã hó në ní-.

Tôphuôkhënuô, në ma vïdu rò në lÿklô tari kũthyãhtyaní nënë ná hyecã
 bápłi, hyecã taphëlóthô, hyecã likathwí, htuôto në tarihtyaní nënë
 ná htë, lõthélôprô tahe ná prãthë ngudupriđu tahe.

17 Khõnyãyë Cómarya ciryaprë në taplôphú akú rò, lõ- në tÿduzãhtyathë
 nuôtahe lamëkyã pëlô hó nÿ.’

“Lõ- thòklyëdu khuklô ná prëkrwô sidyãkuô tahe ná prëmëtëphú tahe ná
 lõ- kayã dô aruô tahe dô a myápÿe ahóküsë ná tÿcuô tÿkã dô htyëdutavakú
 yëtahenuô, a ki cuô kahtò taphãyëkyã pã. 18 Rò shyë- èthí myãhtyë miũ

khuòhtya akhèpãnuò a ki èhtòhtya rò a hé lahyã, ‘Vĩ aruòtahe dõ athyaná vỹyẽ tówĩ nuò a o nõhĩ tówĩ- to.’ ¹⁹ Èthĩ ki dyéluò a tètèplẽ rò a ki phahtya lahyã hemù dõ a khuklòkhu pã, rò a kinguòkìhè lahyã pã, rò a ki hé lahyã, ‘Kõ- a taròthè théisè thyèkyã hó vã ní-, Kõ- acyẽ thyèkyã hó nẹ ní-.

Nẹ ma vĩdu tówĩ rò, lõ- kayã dõ a thòklyèdu o dõ htyèdutavã akù tahenuò, a duzãhtyathè lahyã ná nètè nguduprĩdu akhu-akhyè manárò, Cómarya ciryaprè nẹ taplòphù rò, nẹ pyèkyã lõ có hó.

²⁰ Kõ- mókhu-phù thèkrũmò lahyã, Kõ- Cómarya akayã thĩ, Prèdònyãphù thĩ ná prèprò thĩ-, dõ èpyèkyã hó akhu-akhyè, thèkrũmò lahyã. Mètèhèrò dõ a męcyè htuòhò thĩ akhu-akhyè Cómarya ciryahò è.”

²¹ Bínuòakhè tanéphù dõ a hëshyoresò tòprè phyéhyãní lódu- tòmè dõ athyaná kasúivĩ nuòrò a tãtã dõ htyèdutavã akù rò a hé,

“Vĩdu Babylonia yènuò, ù bè tãtãkyã lũ thyáphù yènuò pã rò ù ki myáhtye pã è tòphuò- to. ²² Prèdò ti tahe, prèiròirè tètatahe, prèuò tẻlò tahe ná prèuò pikalyã tahenuò nĩhuònò pãto. Prèmètèphù ítètè- bèbènuò myáhtyenò pã èthĩ toto. Htuòrò nĩhuònò pã kasúivĩ prã to. ²³ Myáhtyenò pã mìlĩ dõ nẹkù to. Nĩhuònò pã prèkhòmè khũphè bèbè, prèkhòmè mòmụq bèbè, atalã to. Nẹ prèmẹkuòmẹkhã tẻphù tahenuò, a duzãhtyathè lõũkhò rò a taryèshyosò lõũkhò dõ hekhuyè có. Htuòrò khĩnè Thará e ùzọ o dõ nẹ vỹkù tahenuò, dõ èthĩ yò ilolahò hekhuphù yètahe akhu-akhyè, hekhuphù tahe ki krwòthù kuòlò nẹ khyè pã. ²⁴ Prèprò tahe athwi ná Cómarya akayã tahe athwi nuò ù myáhtye è bí vĩnuò tówĩ akù akhu-akhyè, Cómarya ciryakyã hó vỹ Babylonia hó. Lõ- kayã dõ ù mẹthyè èthĩ bí a o pã dõ hekhu yètahenuò, ù myáhtye èthĩ athwi bí vĩnuò tówĩ akũnuò.”

19

¹ Tẻhtwòhtya htuò phũnuòrò vã nĩhuò ngópřãhtya tawótathũ shyo dõ mókhu rò a cò ná kayã tòmụdu hébè nuò, rò a hé lahyã,

“Htuthéhtya lahyã Cómarya! Tẻmẻlwòhtekã ná tẻlítẻtakhè ná tẻpròtẻprã thĩtahe ma pẻ Cómarya atẻ lõ prẻ. ² Mètèhèrò a tẻciryã thĩ tahenuòma atòma atòtò. Acóma acócó. A ciryakyã htuòhò himyáphemuq mwĩladu dõ a mẹpyèmẹkyã hekhu tahe ná athwihtyè a tẻtẻzũ patá mũmyáricyã tahe nuòtẻprẻ hó. A mẹthyè Cómarya alulẻ tahe akhu-akhyè Byacẻ Cómarya melyẻ kạkhyẻ sũke hó è hó.”

³ Èthĩ èhtòhtya khyèthýã,

“Htuthéhtya lahyã Cómarya! Mì dõ a ùkyã vĩdu yẻtẻvỹ nuò a khuòhtya latủpã tẻphuò- to, a ki khuòhtya dù acủcủ ahtủhtủ ní-.”

⁴ Muqprũmuqprẻ nyẻshyẻ ná thẻlwĩ ná thẻhtwỏprẻ nuò lwĩduò nuò, a dảngũ còbucỏbẻhtya Byacẻ Cómarya dõ a onyão dõ khwĩ khuklyáhtẻ htalỏkhu nuòtẻprẻ rò èthĩ hé lahyã,

“Amèn! Htuthéhtya Cómarya!”

Thímíphú Apwě Khõmě

⁵ Htuõrò ngõprahtya dõ khwí khuklyáhtě htyalõkhu nuõrò a hé, “Lõ- Cómarya a prëmetëphú tahe ná lõ akayã dõ a o ná a taryëshyosõ tahe bèbè, a oto tahe bèbè, dõ a thëisě bezúbënyã lũ tahenuõ, htuthěhtya lahyã pë Cómarya.”

⁶ Bínuoakhě vã nĩhuõ ngõ dõ a cô ná kayã tõplutõphè hébè nuõ. Htuõrò athyaná htyëkhõ htwĩhyã prařúpraťë nuõ, rò a pra taplõlòdò shyo thyácóna shyelyã tahenuõ. Vã nĩhuõ èthĩ hé,

“Htuthěhtya Cómarya, metěhéro pë Byacè Cómarya dõ a cyátělõ thëgnětëplĩ yětõprënuõ, a põtari hó tẽ hó. ⁷ Pë thëluõphòphũ thëkrũthélõ mëlímëtakhěhtya rôlũ pë Cómarya pó-. Metěhéro thímíphú nuõtõduõ ki tõbè ka khõmě shuõkhě tuõhõ. Akhõmě mòmuõ o taritaryã pë hó lũ hó. ⁸ Khõmě prëmò yënuõ ù dyékũdyéthya lũ ná hyeca bápłĩ bũphuo plyatakhě ryã tõba.”

Hyeca bápłĩ bũphuo plyatakhě ryã ma mähó Cómarya akayã tahe a tẽphyétëmë dõ acóatë tahenuõ hó.

⁹ Htuõrò tanéphú hé vã, “Rãmákyã mõ yënuõ. Kayã dõ ù mehyã tõkuõ lũ dõ thímíphú yětõduõ apwě yëtahenuõ, a nĩbè tẽsõri.” Htuõrò tanéphú hé põ, “Ngõ yëtahe ma Cómarya alãangõ mãlakõ có.”

¹⁰ Vã dãngũlyã dõ anyëhyã rò vã kirë cõběhtya lũ tadũrò a hé vã, “Cõbě tã vã tãmé, vã ná nẽ ná nẽ puõvyã Kristuphú thĩ tahe nuõma prëmetëphú thyalũ prë. Pë ma kayã tahe dõ a khyáluõ pë ù ná Jesũ ari-akyã tahe rò pũmanĩ tëmátëcõ dõ Jesũ Krĩstu dyëluõkyã pë pë yënuõ. Phũnuõrò, cõbě tã ù tõprë- tãmé, cõbè dõ Cómarya nuõ. Metěhéro tëmátëcõ dõ Jesũ Krĩstu dyëluõ pë yënuõma a thyáhõ ná Cómarya nõhébè prëpro tahenuõ hó.”

Kayã Sidyã Tathĩbũ Tõprë

¹¹ Bínuoakhě vã myáhtye mókhu lùmõo htuõhõ rò tathíphěbũ kahtòo bínuõ tõduõ. Kayã sidyã tathĩ yětõprënuõ ù é lũmwĩ, “Cõ ná ngõ” ná “Metë tõ.” Kayã yětõprënuõ, bí a cirya ù akhěnuõ, a cirya tõ prë rò a sásũ ná prë dõ a thëhte lũ tahe. ¹² A mètèplò rò athyaná mi kyãhtya nuõ, htuõrò a klwõhtya ényacõ khuklwõhtě, rò ù rãonĩ amwĩ tõplò dõ anëlõ nuõ tadũrò ù thëgně tõprë- to, anë Byacè tõprë thëgně tũdũ prë. ¹³ Cãcwõhtũ dõ a thyã nĩdyë yě tõpũnuõ, a ví lõplĩ ná thwi. Rò “Cómarya alãangõ,” ù é lũmwĩ phũnuõ. ¹⁴ Mókhu aklyëphú tahe kũthyã htyanĩlõ hyeca bápłĩ, hyecãbũ, hyecã mwõplĩ tahe htuõrò sidyã htyanĩ lahyã tathĩbũ rò krwõkuõ lũkhyë. ¹⁵ Nè a htyãryã dõ a ki mepëkyã lõ htyëkë tahe tóbènuõ a o dõ lũ kyãkũ hte. Rò a ki põ èthĩ ná ipõ tõthtë pã. Rò Cómarya dõ a cyátělõ thëgnětëplĩ yětõprë ki dyëluõ a tětèplõdu rò a ki cirya èthĩ thyáná ù ivĩhte thòbĩthěhtyë* nuõ pã. ¹⁶ Dõ a cãcwõhtũ alõ ná akhyalõ nuõ, ù rão amwĩ tõplò,

“Khwítahe akhwĩ, Byacè tahe abyacë,”

* 19:15 19:15 ù ivĩhte thòbĩthěhtyë nuõma athyaná ù ivĩhte htahtyë nuõ.

Ŭ rǎo phúnuò.

17 Phúnuòhtuòrò vǎ myáhtye tanéphú tòprè kahtòo dǎo tamòkù rò a cyépryè èhtòhtya lǎlǎ- htuphúzuòphú dǎo mólè nuòtahe rò a hé, 18 “Thyáphú thǐ ki hyǎe kuò lahyǎ khwícóphya tahe azye, klyèkhukló ná klyèphú tahe azye, tathǐ tahe ná prèsidyá lǎ tahe azye, cǔ ná kayǎ dǎo a nǐ tǐpalǎ tahe azye, kayǎ dǎo amwǐ luòhtyélúòkè tahe ná kayǎ dǎo ũ tanə patǐ lǎ tahe azyenuò, hyǎopló rǎlǎmǎo lǎ dǎo Cómarya apwèdu akúyè.”

19 Bínuòakhè vǎ myáhtye tèmìtèmyǎ nuòtòduò ná hekhu khwícóphya tahe ná èthǐ klyèphú tahe oplótǒ lǎ lǎ dǎo a ki sǎ kayǎ dǎo a sidyá tathǐ nuòtòprè ná aklyèphú nuòtahe. 20 Ŭ púnǐkyǎ tèmìtèmyǎ nuòtòduò rò ũ púnǐ tǒrǒ kuòpǒ ná prèprǒ lahǎ dǎo a mèluò pè ũ tǐpròtǐprya dǎo tèmìtèmyǎ nuòtòduò anyèhyǎ nuòtòprè. Dǎo a mǝ tǐpròtǐprya pè ũ akhu-akhyè, a ilolahǎ lǎ kayǎ dǎo a nǐbè tèmìtèmyǎ nuòtòduò a tèməmámèdyǎ rò a cóbè lǎ nuòtahe. Tèmìtèmyǎ nuòtòduò ná prèprǒ dǎo a ilolahǎ ũ nuòtòprè thégnè lǎ ũ tǎtǎ htwòprè kyǎ èthǐ dǎo miò dǎo ũ súú ná yathúbyǎ nuòtòò akú. 21 Lǎ- a klyèphú dǎo a okyǎ tahenuò, ũ mǝthyèkyǎ èthǐ ná né dǎo a hyǎhte dǎo kayǎ sidyá tathǐ nuòtòprè akyǎkú nuòtòbè, rò lǎ- htu nuòtahe hyǎ lǎ iphuò ekóòbǎ lǎ èthǐ zye.

20

Anatòrí

1 Yètòphuòrò vǎ myáhtye tanéphú tòprè o dǎo mòkhu hyǎlyǎ rò a pǔo nǐdyé kròkùdu kròkùzǎ yètòkú athóhti ná suplyètòhtédu tóbò dǎo a takhukú. 2 A hyǎ púmakyǎ plyǎ mǎhó khínéricyǎ khukló dǎonudóthakhè nuòtòbò. È ma ũ é lǎ ná Satan. Rò a cóklòmānyè lǎ anatòrí. 3 Tanéphú nuòtòprè vǐtǎkyǎ lǎ dǎo kròkùzǎ nuòtòkú akú rò a kǎmabǐkyǎ lǎ rò a mēmámèdyǎ kyǎ lǎ. Thyáphú a ki cuò ilolahǎ pǎ tǎ myècò tahe tǎmè nuò a dǎo obǎ lǎ anatòrí. Rò anatòrí bǎhǎ pǎ nuò, ũ ki plwòhte khyè lǎ taplòphú pǎ.

4 Htuòrò vǎ myáhtye khwǐ khuklyáhtè htyalǎ tahe. Kayǎ onyǎo dǎo khuklyáhtyalǎ aǎo tahenuò, ũ dyé èthǐ taryèshyosǎ dǎo a ki cǐrya ũ pǎ. Vǎ myáhtye kuòpǒ kayǎ dǎo a khyáathè ná Jesú ari-akyǎ rò a hésodònyǎ pè ũ Cómārya alǎangǒ tahe akhu-akhyè, ũ pǎtǐkyǎ èthǐ kyǎbò tahe a théhtwòprè. Tèmìtèmyǎ bèbè, tèmìtèmyǎ aprèzǒ yènuò bèbè, èthǐ cóbèhtyanó kuòú to. Tǔnuòhtuòto tèmìtèmyǎ nuòtòduò a tèməmámèdyǎ dǎo ũ bè mēmá dǎo mǎhtélǒ nuòbèbè, mǎtorò ũ bè mēmá dǎo takhulǒ nuòbèbè, a phyésúnó kuòú tèməmámèdyǎ tóco- to. Èthǐ htwòprè kǎkhyè rò a pǒ tǒkuò tǐ ná Kristu anatòrí. 5 Yèma tǐhtwòprè ihtò kǎkhyè arélǒ tǒphuò hó. Anatòrí bǎ tyahító nuò, kayǎ dǎo a thyè htuòhó rò a o pǎ dǎo helè tahenuò, a ihtòkǎ hitó. 6 Kayǎ otǒkuò dǎo tǐthyè ihtòkǎkhyè rǐlǒ yè tǒphuò akú tahe nuòma a nǐbè tǐsǒrí rò èthǐ ma kayǎ sǎsèphú tahe. A lwókyǎ ná tǐthyè nyèphuòtǒphuò hó. Èthǐ ki

htwõ Cómarya ná Krístu a bwídu tahe pá. Èthi ki põ tõkuõ ná Krístu anatõrí pá.

Tëmëpë Khinëricyá Khukló

7 Anatõrí bãhtya htuõhõ pá nuõ, ù ki plwõhte khinëricyá khukló dõ ahtõkũ pá. 8 Rò a ki htecuõ lõ hekhu lwĩkyë rò a ki ilolahõ lõ myécõ tahe pá. Û é èthi ná Gogphú ná Magog phú. Èthi bè htyasátë akhu-akhyë khinëricyá khukló ki é oplõtõlõ èthi pá. Èthi oé thyácóná lõtamá dõ htyëdutavahtũ tahe nuõ có pá. 9 Èthi htecuõ dõ hekhusĩba rò cuõbõ tavaııi lõ Cómarya akayá tahe ná vıı dõ Cómarya mọ nııdyë lũ yëtõvıı. Manárõ mi o dõ mókhu hyálya ııkyá lõ èthi. 10 Khinëricyá khukló dõ a ilolahõ èthi yëtõduõnuõ, ù vıtãkyá lũ dõ miõ dõ ù isúũ ná yathúbyá yënuõ tõõ akũ. Miyë tõõ nuõma mähõ ù lévıtã tēmītēmıyá nuõtõduõ ná prëprõ lahõ nuõtahe akhãlë nuõ hó. Rò èthi ki khyábë tëcyëtëcũ mọkhıkhi mọsëklëklë tacúprë talèkrë có pá.

Tëcırıya Dõkhyë Tadũ

11 Htuõrõ vã myáhtye khwı khuklyábũdu htyalõ tõkhu ná prë onyá dõ akhu nuõtõprë. Rò mókhu ná hekhu lıkuõ cuõkyá dõ a mètènyë rò ù myáhtyenõ pãtohõ. 12 Rò vã myáhtye kayá dõ amwı luõhtyëluõkë ná kayá dõ ù tanë patı lũ rò a thyëhtuõhõ tahe kahtõõ dõ khwı khuklyábũdu htyalõ yë anyëhyá nuõ. Û bãmõhtya litahe htuõrõ ù bãmõhtya li dõ aruõ tõba dõ ù é ná lihtwõprë yë. Kayáhtyë yëtahenuõ, ù cırıya èthi phú a mẹnõ htuõhõ nuõ ná phú ù rãmáo dõ liyë akũnuõ tahe. 13 Htuõrõ htyëdutava yënuõ a dyëhtyakuõ akayá thyë dõ a o dõ èkũ nuõ tahe. Tëthyë amuõphë ná Luõkënédõ tahenuõ, a dyëhtyakuõ lahyá kayáhtyë o dõ èthikũ nuõtahehe. Rò ù cırıya lõ kayá pwõ- tõprë phú èthi męhtuõhõ tënuõ. 14 Htuõrõ dõkhyënuõ, tëthyë amuõphë ná Luõkënédõ tahenuõ, ù vıtãkyá èthi dõ miõ akũ. Miõ yëma mähõ tëthyë nyëphuõtõphuõ hó. 15 Kayá tõprëprë dõ ù ki myáhtye ù rãõ amwı dõ lihtwõprë yëtõba akũ to hé nuõ, ù bè vıtãkyá é dõ miõ yëtõõ akũ.

21

Mókhuthë Ná Hekhuthë

1 Htuõrõ vã myáhtye mókhuthë ná hekhuthë. Rò mókhulyeyë ná hekhulyë yëtõba lamékıyá lõ. Htuõrõ htyëdutava yënuõma a opã toto. 2 Vã myáhtye vısãsë mädũhõ Jerusalem vıthë yëtõvıı nuõ, rò a o dõ mókhu dõ Cómarya a o rò a hyálya. Û taritaryá kũthyá one pë lũ phú prëkhõmë mòmũõ tõprë dõ a opõsũ avë nuõ. 3 Vã nııhuõ ngõprashyo tòmũ dõ khwı khuklyáhtë htyalõ a onuõ, rò a hé, “Khõnyáyë Byacë Cómarya hyãõtõkuõ hó ná prëlukayá hó. A ki otõkuõ ná èthi rò èthi ki htwõhtya Cómarya akayá pá. Byacë Cómarya anëbyacë nııdũ ki otõkuõ ná èthi rò a ki htwõ pë èthi Byacë pá. 4 Cómarya ki htũthũkyá lõ èthi amètèhtyë pá. Tëthyë o pá to. Tëthëplë

bèbè, tềnguồtềhè bèbè, tềsẻnẻsẻbya bèbè a o pả to. Tề đố a htwỏhtyanố đố hekhu alyẹ yẻtôba tahenuô, a o pả to hó.”

⁵ Htuỏrò prề onyảo đố khwỉ khuklyáhtẻ htyalỏkhu nuồtôprề hé, “Khỏnyáyẻ vả mẻthẻ lỏhỏ tềpwỏtỏcỏ.” Rò a hé kuỏ ke vả, “Rảmákyả tề yẻtahenuô, mẻtẻhẻrỏ ngỏyẻ tahe nuỏma acỏatẻ rỏ lẻthẻlẻ zủnẻi ẻ.”

⁶ Rò a hé, “A htuỏhỏ, vả ma arẻlỏ ná anỏlỏ ử hó. Vả ma akhảshyẻ ná atadủ hó. Htyẻhtekhu đố a dyẻ thẻhtwỏprẻhtyẻ tacủprẻ nuỏ a o tồ. Kayả đố a thẻỏ tỏprẻprẻ nuỏ, vả ki dyẻỏkrả ẻ pả. ⁷ Kayả tỏprẻprẻ đố a mẻpẻ tẻnuỏ, a ki nỉbẻ lỏlỏ- tẻyẻ tahe đố vảo pả. Vả ki htwỏ ẻthỉ Byacẻ Cỏmarya pả rỏ ẻthỉ ki htwỏ vảphủ tahe pả. ⁸ Manárỏ kayả đố a taruỏ tahe, kayả đố acỏ ná a tẻzủtẻnyả to tahe, kayả đố athẻplỏ mủmyả tahe, kayả đố a mẻthẻyẻ kayả tahe, kayả đố a cuỏthủ prẻmỏprẻkhu tahe, kayả đố a htwỏ khỉnẻkhỉnỏ Thará ẻ ửỏ tahe, kayả đố a cỏbẻ prẻzỏ tahe, rỏ kayả đố a lahỏ ử tahenuỏ akhảlẻkhảbya mamảhỏ miỏ đố a mả tẻthẻyẻ nyẻphủỏtỏphủỏ đố ử isủủ ẻ ná yathủbyả yẻtồ nuỏ hó.”

Jerusalem Vỉthẻ

⁹ Tanẻphủ thuỏthyỏtỏprẻ đố a pủma nỉdyẻ bẻlỏdu thuỏthyỏtỏbẻ đố a bả ná tẻcyẻtẻcủ đốkhyẻlỏ thuỏthyỏtỏcỏ yẻ aklẻ tỏprẻnuỏ, a hyả đố vả o rỏ a hé vả, “Hyảmỏ rỏ vả ki zủluỏ nẻ ná thỉmỉphủ amẻ prẻkhỏmẻ mỏmuỏ yẻtỏprẻ.” ¹⁰ Cỏmarya a thẻhtwỏprẻ okủ ná vả rỏ tanẻphủ tỏprẻ cỏcuỏ vả đố sodusohtủ tỏmẻ akhyẻ. Rỏ a zủluỏ vả ná vỉ Jerusalem sảsẻ yẻtỏvỉ. Vỉyẻnuỏ a o đố mỏkhu đố Byacẻ Cỏmarya a o rỏ a hyảlyả. ¹¹ Rỏ vỉyẻnuỏ, a lỏbả cỏ ná Cỏmarya alỉatakẻ cỏ. Vỉyẻnuỏ, a takẻ thỷácỏnả lỏ thuỏlỉthủỏlẻplya đố angủduprỉdu tỏmẻnuỏ cỏ, htuỏtỏ a thỷácỏnả lỏthủbủ plyarashỷ tỏmẻ nuỏ cỏ. ¹² Vỉyẻnuỏ ử tẻ htyalỏ tava bí lủ ná ửduủhtyalỏ. Htuỏrỏ kadỏdu o shyẻnyẻkủ rỏ tanẻphủ opỏ nỉdyẻ ẻ shyẻthẻnyẻ. Đố kadỏduyẻ alo nuỏ ử rỏonỉ Israelpủ shyẻnyẻmuỏ yẻ amwỉ. ¹³ Đố vỉủ tỏkyẻ ná tỏkyẻ nuỏ kadỏdu othuỏkủ. Đố cỉhte thuỏkủ, cỉnuỏ thuỏkủ, cỉhtỏ thuỏkủ, cỉlyả rỏ thuỏkủ. ¹⁴ Vỉủ akhảshyẻ nuỏ ử byảhtya lủ ná lỏdu shyẻnyẻmẻ. Rỏ đố lỏ yẻtahe alo nuỏ ử rỏo ẻ ná thỉmỉphủ a Prẻđỏnyảphủ shyẻthẻnyẻ tahe amwỉ.

¹⁵ Tanẻphủ đố a hẻbẻ ná vả yẻtỏprẻnuỏ, a pủma nỉdyẻ ná alẻtẻ ipỉlẻtẻ tỏbỏ rỏ a ki tẻmyả vỉ ná vỉkadỏdu tahe ná vỉủ tahe. ¹⁶ Vỉnuỏ anả o lwỉnả rỏ ahtủ ná alyảnuỏ a krủnyả lủ prẻ. Tanẻphủ tẻmyả vỉyẻ ná alẻtẻ ipỉlẻtẻ nuồtỏbỏ rỏ ahtủnuỏ a o mile tỏrỉ nyẻzẻ, rỏ alyảnuỏ, a krủnyả thỷánả ahtủ nuỏprẻ. ¹⁷ Tanẻphủ tẻmyả pỏ vỉủ yẻnuỏ ná lẻtẻ ipỉlẻtẻ nuồtỏbỏ phủ prẻlukayả lẻklỏ tẻnuỏ. A tẻ htuỏhỏ rỏ adủỏnuỏ a o tỏzẻ ná lwỉshyẻ ná lwỉplẻ. ¹⁸ Vỉủ nuỏ ử byả ẻ ná lỏthủỏlỉthủỏlẻ tahe htuỏrỏ vỉnuỏ ử byả ẻ ná htẻ mảlakỏ cỏ rỏ a plyarashỷ mỷảhtyẻ lupủ nuỏ cỏ phủ lỏthủbủ nuỏ cỏ. ¹⁹ Vỉủ akhảshyẻ nuỏ ử tari o ẻ ná lỏthẻlỏprỏ amyẻmyẻ acỏcỏ cỏ. Lỏ đố ử byả lủ đố vỉủ akhảshyẻ arẻlỏ tỏmẻ nuỏma lỏlỉthủỏlẻ rỏ ử ẻ ná jaspỏ, nyẻmẻtỏmẻ ma lỏtaphẻ rỏ ử ẻ ná saphỉra, thuỏmẻtỏmẻ ma lỏtaphẻlỏ rỏ ử ẻ ná chacẻda,

lwĩmětômě ma lõtthuõlě rò ù é ná èmerô. ²⁰ Nyãmětômě ma lõtkyelyã rò ù é ná sardonì, amě thuõthyó yětômě ma alì rò ù é ná carnìla, thuõthyótômě nuõtômě ma lõtbyã, rò ù é lù ná khrisolito, amě lwĩthyó yětômě nuõ lõtthuõ rò ù é ná bèrìla, lwĩthyótômě nuõtômě rò lõtbyã rò ù é ná topaza, amě shyé nuõtômě ma lõtthuõlě rò ù é ná khrisoprasa, shyétômě nuõtômě ma lõtlybyã rò ù é ná jacita, shyényěmě nuõtômě ma a taphèlõthõ rò ù é ná amethísata. ²¹ Kadãdu shyényěbè nuõ tóbè ná prathè ngũduprĩdu tõplõ, tóbè ná prathè ngũduprĩdu tõplõ ù mę o è phúnuõ. Û mę è phúnuõ akhu-akhyě alõ prathè ngũdu shyényěplõ. Vĩ aklyã nuõ htě málakõ có, rò a oluõ sékalì myáhtye luplú có phú lõtthúbũ nuõ có.

²² Dõ vĩkũnuõ vã myáhtye tětũhõdu o tòmě- to, mętéhéro Byacè Cómarya dõ a cyátè lõ- plĩ yětõprě ná thímíphú nuõtõduõ a o lahyã hó bínuõ rò ù cóběhtya hó èthĩ akhu-akhyě, tětũhõdu lo pãto. ²³ Cómarya a tětĩtětakhě nuõ a litã dõ vĩkũ, rò thímíphú nuõtõduõ lĩ pě èthĩ thyáná mikõnuõ akhu-akhyě, dõ vĩkũ nuõ tamõ atělì bẹbẹ, lě atělì bẹbẹ a lo pã to. ²⁴ Prělu hekhuphú yětahenuõ, a ki cuõ ná Cómarya ná Jesũ atělì yě pã rò hekhu khwícõphya tahenuõ a ki phyéhyãnuõnĩ lahyã a tětũzãhtyathě dõ vĩkũ yěnuõ pã. ²⁵ Vĩ kadãdu tahenuõ ù bãmõ lù pwõ- tónyě pã. Mõkhĩ o pã to akhu-akhyě, ù mębì lù tõphuõ- to. ²⁶ Htyékẹ a tětũwõtẹryã tahe ná a tětũzãhtyathě tahenuõ, ù ki phyéhyãnuõ è bínuõ pã. ²⁷ Manárò dõ vĩkũ nuõ tẹ dõ a sãsě to nuõtahe nuõnĩ tõtõ- to. Kayã dõ a mę tẹmũmyáricyã bẹbẹ, a lahõlahya tahe bẹbẹ, nuõnĩ tõtõprě- to. Nuõnĩ prétũ kayã dõ amwĩ o dõ thímì a lihtwõprě yětõba akũ nuõtahe prě.

22

¹ Tanéphú yětõprě zũluõ pẹ vã htyěhtwõprě ahtyěklõ dõ a sékalì myáhtye nuõ luplú thyácóná lõtthúbũ plyarashyĩ nuõtõbõ rò a o dõ Cómarya ná athímíphú akhwĩ khuklyáhtě htyalõlõnuõ rò a htwĩhte. ² Rò a htwítãnuõ dõ vĩkũ rò a htwítãnuõ dõ vĩ a klyãmuõdu aklãměkũ nuõ. Htyěklõ khuprĩlo nyěkhónyěkyě lõnuõ thõhtwõprě o. Rò pwõlělě- nuõ athèhte rò tónanuõ athèhte shyényěphuõ. Rò alè tahenuõ a męsímě pẹ myěcõ tahe a tẹswítěsě. ³ Dõ vĩkũnuõ tẹ dõ a o dõ Cómarya a tẹsõhã alěnuõ myáhtye pã tõtõ- to. Byacè Cómarya ná thímíphú nuõtõduõ a khuklyáhtě htyalõ lěonyã nuõ a o dõ vĩnuõ tõtũ akũ pã rò a prēmētěphú tahe ki cóběhtya Cómarya pã. ⁴ Èthĩ ki myáhtye Cómarya amèthè pã rò ù ki rão Cómarya amwĩ dõ èthĩ amãhtélo pã. ⁵ Mõkhĩ o pã to akhu-akhyě èthĩ lopã mikõ to. Èthĩ lopã tamõ atělì to, mętéhéro Byacè Cómarya ma mánhõ èthĩ atělì pã hó, rò èthĩ ki põ tẹ tacũprě talèkrě phú khwĩ tahenuõ pã.

⁶ Phúnuõhtuõrò tanéphú hé vã, “Ngõ yětahe nuõma ngõ dõ acóatẹ rò lěthélẹ zũenĩ nyacõ è tahe. Byacè Cómarya dõ a dyé prěprõ tahe ná a Thě Sãsě yětõprěnuõ, thyáphú a ki dyélũ pẹ kuõ a prēmētěphú thĩtahe ná

nyètyato pã tè ki məkryá~ ané phútě pã nuô rò, a nõhyã pế hó a tanéphú hó.”

Jesũ Ki Hyã Pã Ari-akyã

7 Jesũ hé, “Nĩdã lahyã~, vã hyãlě pã, kayã dõ a nĩdã prèprongõ dõ a hẻbẻkyã dõ likũ yẻtahenuô, a nẻbẻ tẻsỏri.”

8 Vã ma Giovanni. Vã myãhtye nẻhuỗ lỏlỏ~ tẻyẻ tahe. Bí vã myãhtye nẻhuỗ htuỗhỏ akhẻnuô, vã dảngũlyã dõ tanéphú dõ a dyẻluỗ vã tẻyẻ tahe nuôtỏprẻ a khãduỏshyẻ, rò vã kẻrẻ cỏbẻhtya lủ. 9 Manarỏ a hé vã, “Cỏbẻ tã vã tãmẻ, vã ma prẻmẻtẻphủ tỏprẻ dõ a thyãkuỗdũ ná nẻ ná nẻ puỏvỷã prẻprỏ tahe, ná lỏ~ kayã dõ a cẻuẻ ngỏ nuỏtahe dõ li yẻtỏba akũ nuỏtahe prẻ. Cỏbẻ dõ Cỏmarya nuô.”

10 Rỏ a hé pỏ vã, “Ngỏ dõ prẻprỏ hẻsỏ one dõ liyẻtỏba akũ tahenuô, dỏudỏdỏbẻkyã tã ẻ tãmẻ nẻ~, mẻtẻhẻrỏ lỏ~ tẻyẻ tahe kẻrẻ htwỏhtya nuô ashuỏakhẻ phủhtya lã hó. 11 Kayã dõ a mẻtẻthủ tahenuô nõmẻ plehyã pỏ kuỏrẻ ẻnuô. Kayãcyẻ mũmyãricyã tahenuô nõmẻ plehyã kuỏrẻ pỏ ẻnuô. Kayã dõ acỏate tahenuô nõmẻcỏmẻtẻ plehyã pỏ ẻnuô. Kayã dõ a sãsẻ tahenuô nõmẻ sãsẻ plehyãpỏ ẻnuô.”

12 Jesũ hé, “Nĩdã lahyã~, vã hyãlě pã, vã ki phẻyẻhẻnẻ tẻcẻrya ủ tahe ná tẻmẻnẻkhwỏkẻ tahe pã. Rỏ ẻthẻ mẻhtuỗhỏ kryã~ ẻtẻnuô, vã ki dyẻlỏ ẻthẻ phủ a mẻhtuỗ nuô pã. 13 Vã ma liplỏ khãshyẻ ná liplỏ tadũ hó. Vã ma arẻlỏ ná anolỏ ủ hó. Akhãshyẻ ma vã hó, atadũ ma vã hỏhỏ.”

14 “Cỏmarya ki sỏri kayã dõ a ishủoplẻ acỏcwỏ nuỏtahe pã. ẻthẻ ki nuỗ ba-e nẻkuỗ thỏthẻ dõ a dyẻ ủ thẻhtwỏprẻ yẻnuô tahe pã. Htuỏrỏ ẻthẻ ki nuỗ nẻkuỗ dõ vẻ kadãdu nuỏtahe akũ pã. 15 Kayã cỏkuỗ akhỏ to pẻhtwỏ htwẻ tahe, khẻnẻkhẻnỏ Thỏrá tahe, kayã cuỏthủ prẻmỏprẻkhủ tahe, kayã mẻthẻyẻ kayã tahe, kayã cỏbẻ prẻzỏ tahe, lỏ~ kayã dõ a mỏ nẻdyẻ tẻlahỏlahya rò a ohtwỏprẻ krwỏmẻkuỗ phủnuô pwỏ~ tỏphủ nuỏtahenuô a ki o lahyã dõ vẻklỏ pã.

16 “Vã ma Jesũ. Thyãphủ vã ki hẻsỏ luỏpẻ prẻzẻtẻtẻplỏmủ tahe ná tẻrẻtẻkyã yẻtahe agẻnuô, vã thủlyã pẻ thẻ vã tanéphú hó. Vã puỏvỷã klwỏlyã ma mặhỏ Davẻ aklwỏlyã kalyã nuô tỏmủtỏcỏ hó. Vã ma sẻtỏrỏ dõ a lẻtakhẻrasỏ nuỏtỏmẻ hó.”

17 Cỏmarya a Thẻ Sãsẻ ná prẻkhỏmẻ mỏmủỏ hé, “Hyãmỏ lahyã.” Lỏ~ kayã dõ a nẻhuỗ tẻ yẻtahenuô, nõhẻkuỗ lahyã ẻthẻ, “Hyãmỏ lahyã.” Rỏ kayã dõ a thẻỏhtyẻ tahenuô, hyãmỏ, hyãphẻyẻ ỏ krã lahyã htyẻ htwỏprẻyẻ.

Tẻhẻbẻ Dỏkhyẻ Tadũ

18 Lỏ~ kayã dõ a nẻhuỗ ngỏ dõ ủ hẻprỏ one ẻ dõ liyẻtỏba akũ lỏ~ plẻ tahenuô, dyẻrỏdyẻryẻ one tặtẻ cỏ lahyã ẻthẻ, kayã tỏprẻprẻ ki sunủ ẻhtyalỏ tẻtỏcỏcỏ dõ liyẻtỏba akủnuô, kẻrẻakẻdwỏ, tẻcyẻtẻcủ dõ Cỏmarya hẻluỗ htuỗhỏ ẻ dõ liyẻtỏba akũ yẻtahenuô Cỏmarya ki nõkhyãbẻ ẻ pã. 19 Kayã tỏprẻprẻ dõ a mẻtẻyỏkyã tẻtỏcỏcỏ dõ liyẻtỏba akũ tahenuô, thỏhtwỏprẻ

athè ná vjśāsě dǒ ũ héluǒo dǒ liyětôba akũ yěnuô Cómarya ki phyé taphăkyă ná lǔ pǎ. A enópă thòhtwǒprè athè to. A nuǒnó pǎ dǒ vjśāsě akũ to.

²⁰ Kayă dǒ a khyáathé ná lǒ- tètītèkyă yětahe tôprènuô, a hé, “Ò, vǎ ki hyǎlé pǎ,” Amèn, Kǒ- Byacè Jesũ Krístu, hyǎmǒ to-.

²¹ Byacè Jesũ Krístu abwídu ataryěhtũ ki okuǒdũ ná Cómarya akayă pwǒ- tǒprè ní-. Amèn.